SJEVEROZAPADNA HRVATSKA U NARODNO OSLOBODILAČKOJ BORBI I SOCIJALISTIČKOJ REVOLUCIJI

X.

GRAĐA
1941. — 1945.

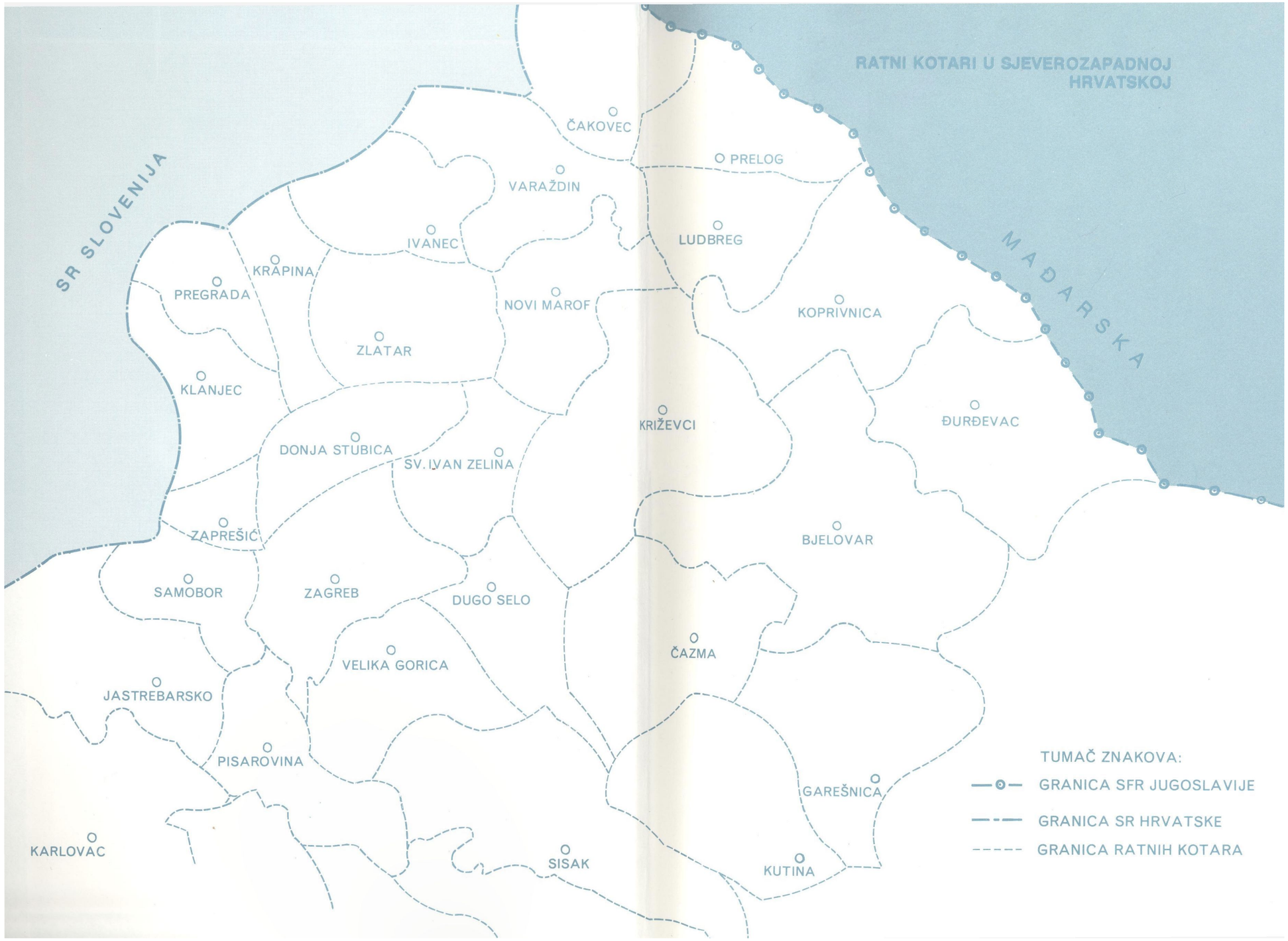
RATNI KOTARI U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ
SR SLOVENIJA
MAĐARSKA
ČAKOVEC
PRELOG
VARAŽDIN
IVANEC
LUDBREG
KRAPINA
PREGRADA
NOVI MAROF
KOPRIVNICA
ZLATAR
KLANJEC
KRIŽEVCI
ĐURĐEVAC
DONJA STUBICA
SV. IVAN ZELINA
ZAPREŠIĆ
BJELOVAR
SAMOBOR
ZAGREB
DUGO SELO
ČAZMA
VELIKA GORICA
JASTREBARSKO
PISAROVINA
GAREŠNICA
KARLOVAC
SISAK
KUTINA
TUMAČ ZNAKOVA:
GRANICA SFR JUGOSLAVIJE
GRANICA SR HRVATSKE
GRANICA RATNIH KOTARA

POTPISNICI SAMOUPRAVNOG SPORAZUMA O ORGANIZACIJI RADA I UDRUŽIVANJU SREDSTAVA ZA IZDAVANJE »GRADE ZA POVIJEST NOP-A I SOCIJALISTIČKE REVOLUCIJE U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ 1941-1945«

Skupština grada Zagreba, skupštine općina Čakovec, Čazma, Donja Stubica, Dugo Selo, Đurđevac, Garešnica, Ivanec, Ivanić-Grad, Jastrebarsko, Klanjec, Koprivnica, Krapina, Križevci, Kutina, Ludbreg, Novi Marof, Ozalj, Pregrada, Sisak, Varaždin, Vrbovec, Zabok, Zelina i Zlatar-Bistrica, Samoupravna interesna zajednica za kulturu općine Bjelovar, Republička zajednica za znanstveni rad i Republička samoupravna interesna zajednica u oblasti kulture

GRAĐA ZA POVIJEST NARODNOOSLOBODILAČKE BORBE I SOCIJALISTIČKE REVOLUCIJE U SJEVEROZAPADNOJ HRVATSKOJ 1941 – 1945.

Knjiga X
(lipanj - kolovoz 15. 1944)

Zagreb 1989.

SAVJET ZA IZDAVANJE GRAĐE

Dragutin Plašč, predsjednik
Mirko Babić, Mirko Belošević, Mato Benički, Anka Berus, Antun Biber, Stjepan Blažeković, Josip Bogožalec, Ivan Božičević, Rade Bulat, Vladimir Car, Stevo Čudić, Emil Ivane, Stjepan Iveković, Ivan Jadan, Dragutin Jakopović, Vjekoslav Janić, Vojin Jelača, Spasoje Kaladžija, Vladimir Kapun, Vukašin Karanović, Milka Kufrin, Božena Loborec, Josip Malina, Svetozar Matić, Pavao Mrvoš, Franjo Novak, Ilija Pavić, Vjekoslav Pavlinić, Tomo Pipić, Dragutin Pracaić, Paula Rakamarić, Josip Runjak, Branko Sruk, Andrija Šćurić, Josip Šlibar, Đuro Trubelja, Božidar Vučetić, Pavle Zukina

REDAKCIJSKI ODBOR

Pavle Zukina, predsjednik
Lutvo Ahmetović, Mirko Belošević, Rade Bulat, Mirko Gretić, Vjekoslav Janić, Vukašin Karanović, Vjekoslav Pavlinić, Tomo Pipić, Josip Runjak, Josip Šlibar

RADNA GRUPA ZA HISTORIJSKU OCJENU MATERIJALA

Anka Berus, Antun Biber, Ivan Božičević, Rade Bulat, Pavle Žukina

Stručne administrativne i financijske poslove za Savjet obavio je Komitet za boračka i invalidska pitanja Skupštine grada Zagreba.

Izdavač: Savjet za izdavanje »Grade za povijest NOP-a i socijalističke revolucije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1941 — 1945.«

Odgovara: Redakcijski odbor Savjeta za izdavanje »Grade za povijest NOP-a i socijalističke revolucije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1941 — 1945.«

Znanstvena priprema: Institut za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Zagreb

Istraživanja, obrada, bilješke i priprema za tisak: Mate Rupić
Branislava Vojnović-Mutavdžić

P R E D G O V O R

Deseta knjiga »Grade« svojim sadržajem obuhvaća područja općina potpisnica Samoupravnog sporazuma o izdavanju grade i grad Zagreb.

Za ovu knjigu postoji brojna povijesna grada, od koje je manji dio objavljen u pojedinim publikacijama. To omogućuje veći izbor, premda je ta grada razasuta u oko 40 arhiva, muzejskih zbirki na području sjeverozapadne Hrvatske, naročito u Zagrebu. Veliki broj dokumenata nalazi se i u arhivima u Beogradu. Prilikom izbora prioritet je dan dokumentima koji se po sadržaju odnose na šire područje ili govore o značajnijim zbivanjima. Od dokumenata neprijateljske provijencije dani su oni koji govore o oružanoj oslobodilačkoj borbi, o djelatnosti Partije, o teroru, te ukazuju na ciljeve i interese okupacijskih sila i njihovih slugu na području sjeverozapadne Hrvatske, a u isto vrijeme nam omogućuju bolji uvi u povijesni razvitak NOP-a u to vrijeme na tom području.

U navođenju dokumenata vodilo se računa o momentima koji su važni za razumjevanje sadržaja i karaktera knjige:

a) Dokumenti se donose kronološkim redom bez obzira na njihovo porijeklo;

b) Dokumenti se ediraju s poštivanjem svih njihovih osobitosti. U pripadajućim bilješkama daju se, ako je potrebno, najnužnija objašnjenja pojedinih imena, manje poznatih riječi i slično;

c) Osim većine dokumenata koji se objavljuju u cjelini, donose se i dijelovi onih čiji je sadržaj znatno širi, tj. odnosi se i na zbivanja izvan područja sjeverozapadne Hrvatske. Oni su omeđeni na početku i na kraju sa tri točke što je znak intervencije redakcije, a podrazumijeva ispuštanje teksta koji se ne tiče teritorija o kojemu je u knjizi riječ;

d) Radi preglednijeg korištenja, svi su dokumenti prezentirani s istim^ osnovnim elementima. Najprije su u lijevom gornjem kutu označeni datum i, gdje je moguće, mjesto nastanka, a zatim slijedi,

u obliku naslova, kratka regesta, koja omogućuje prvi uvid u sadržaj dokumenta. Na kraju svakog dokumenta, tj. nakon njegova završenog teksta, daje se sažet tehnički opis izvora i njegova arhivska signatura ili označava publikacija iz koje je preuzet, te bilješke;

e) Tekstovi dokumenata objavljeni su sa svim svojim jezičkima, stilskima i gramatičkim obilježjima. Uglavnom su ispravljene samo očigledne slovne i pravopisne pogreške što je označeno uglatom zagradom;

f) Radi lakšeg i funkcionalnijeg korištenja knjige, na kraju knjige nalaze se kazalo osobnih imena, kazalo geografskih naziva i kazalo predmetnih pojmova te sadržaj u kojem su navedeni datum, mjesto i regesta svih dokumenata u knjizi i stranice na kojima se nalaze.

Knjiga može vrlo korisno i funkcionalno poslužiti i istraživačima i sudionicima revolucije, za dalje proučavanje i upoznavanje NOB-a u sjeverozapadnoj Hrvatskoj, kao i širem krugu čitalaca — — kulturno-prosvjetnim radnicima, javnim, društvenim i političkim radnicima — da iz sadržaja objavljene dokumentacije što neposrednije upoznaju pojedine pojave i zbivanja u tom razdoblju NOB-a i revolucije na spomenutom području.

Svima koji su pomogli prilikom rada na ovoj knjizi izdavač i priređivači najsrdačnije zahvaljuju.

Redakcijski odbor

S K R A Ć E N I C E

AFŽ	— Antifašistička fronta žena
AGITPROP	— Agitacijsko propagandni odjel
AH	— Arhiv Hrvatske, Zagreb
AIHRPH	— Arhiv Instituta za historiju radničkog pokreta Hrvatske, Zagreb
AOŽ	— Antifašistički odbor žena
AVII	— Arhiv Vojnoistorijskog instituta, Beograd
AVNOH	— Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske, kasnije ZAVNOH
AVNOJ	— Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije
CK KPH	— Centralni komitet Komunističke partije Hrvatske
CK KPJ	— Centralni komitet Komunističke partije Jugoslavije
CK SKJ	— Centralni komitet Saveza komunista Jugoslavije
CK SKOJ-a	— Centralni komitet Saveza komunističke omladine Jugoslavije
Građa SZH	— Građa za povijest NOP-a i socijalističke revolucije u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 1941 — 1945.
GSP	— Glavni stan poglavnika
GŠ	— Glavni štab
GŠH	— Glavni štab Hrvatske
HAB	— Historijski arhiv u Bjelovaru
HAS	— Historijski arhiv u Sisku
HAV	— Historijski arhiv u Varaždinu
HAZ	— Historijski arhiv u Zagrebu
HRS	— Hrvatski radnički savez
HSS	— Hrvatska seljačka stranka
10 HSS	— Izvršni odbor Hrvatske seljačke stranke
JNOF	— Jedinstvena narodnooslobodilačka fronta
JRZ	— Jugoslavenska radikalna zajednica
Kl	— Komunistička internacionala

KP	— Komunistička partija
KPH	— Komunistička partija Hrvatske
KPJ	— Komunistička partija Jugoslavije
KPO	— Kulturno prosvjetni odjel
KOS	— Kotarska oblast Samobor
KOZ	— Kotarska oblast Zagreb
MGS	— Muzej grada Siska
MGZ	— Muzej grada Zagreba
MINDOM	— Ministarstvo domobranstva
MINORS	— Ministarstvo oružanih snaga
MK	— Mjesni komitet
MNG	— Ministarstvo narodnog gospodarstva
MUP	— Ministarstvo unutarnjih poslova
NDH	— Nezavisna Država Hrvatska
NG	— Neprijateljska grada
NKOJ	— Nacionalni komitet oslobođenja Jugoslavije
NOB	— Narodnooslobodilačka borba
NOF	— Narodnooslobodilačka fronta
NOO	— Narodnooslobodilački odbor
NOP	— Narodnooslobodilački pokret
NOPO	— Narodnooslobodilački partizanski odred
NOP odredi	— Narodnooslobodilački partizanski odredi
NOU	— Narodnooslobodilačka udarna
NOV	— Narodnooslobodilačka vojska
OK	— Okružni komitet
PK	— Pokrajinski komitet
POH	— Partizanski odredi Hrvatske
POJ	— Partizanski odredi Jugoslavije
RAVSIGUR	— Ravnateljstvo za javni red i sigurnost
RSUP	— Republički sekretarijat za unutrašnje poslove
S.F. — S.N.	— Smrt fašizmu — Sloboda narodu
SIGN	— Signatura
SKOJ	— Savez komunističke omladine Jugoslavije
SKP(b)	— Svesavezna komunistička partija (boljševika)
SMG	— Savez mlade generacije
SSSR	— Savez Sovjetskih Socijalističkih Republika
SUBNOR	— Savez udruženja boraca narodnooslobodilačkog rata
UNS	— Ustaška nadzorna služba
URSS	— Ujedinjeni radnički sindikalni savez
VII	— Vojnoistorijski institut, Beograd
VKP(b)	— Vesmirnaja komunistička partija (boljševika)
VŠ	— Vrhovni štab
V.T.	— Vrlo tajno
VŽŽZ	— Veliki župan župe Zagorje
ZAVNOH	— Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske

ZBORNIK — Zbornik dokumenata i podataka o narodnooslobodilačkom ratu jugoslavenskih naroda, Beograd

ZEMPRO — Državna poslovna središtnjica za zemaljske proizvode

1

1944, lipanj 1.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o posljedicama neprijateljske ofenzive na đurđevačkom kotaru, problemu šverca te stanju u Bjelovarskome NOP odredu

OK KPH Bjelovar
1. VI. 1944.

Dragi drugovi!

Ja se još uvijek nalazim zajedno sa Kotarskim Komitetom Đurđevac u Kozarevcu. Stanje na općinama: Kalinovac, Sesvete, Kloštar, Sesvete uglavnom je dobro, jer neprijateljsku vojsku je otišlo malo ljudi. Imade općina kao što su Sesvete da nije nitko otišao, već ih se povratilo oko pet svojim kućama, koji su od ranije bili u neprijateljskoj vojsci. Mi smo iskoristili ova dva praznika nedjelju i ponedjeljak za održavanje zborova i mitinga, no ti zborovi i mitinzi nisu bili posjećeni. Mi smo to i predviđali da će biti tako i zato su drugovi, koji su bili određeni u pojedina sela obilazili od kuće do kuće i razgovarali sa tim ljudima. Jedino što je uspio zbor to je bio u Suhoj Kataleni, gdje je bilo oko 30 žena i 15 muškaraca. Mislim da je uspjeh s tog gledišta da do sada nije se nikad moglo dobiti nikoga uopće na nikakve sastanke, jer to je prilično neprijateljski raspoložano selo do sada bilo prema nama. Kada se je išlo u to selo išlo se samo onda kada je išla i naša vojska. Iz toga sela ima de oko 120 ustaša od kojih dolazi poneki kući iz Bjelovara i tako ponekad pripucavaju na naše drugove.

Na općinama: Pitomača i Kloštar sa boljom aktivizacijom same straže Pitomača, koja je ovih dana ubila dva ustaše i dva ranila na samoj Dravi kad su se prebacivali iz Križnice za Pitomaču, a inače stalno krstari ta straža po tome sektoru te je omogućeno drugovima iz KK da rade po tim selima u kojima prije izvjesnog vremena nisu mogli raditi. Isto tako prišli smo vršenju sabirne akcije za mast, koja je dosada pokazala dosta loše rezultata, ali mislim da će uspjeti na ovih pet općina da se sakupi oko 500 Kg. To će biti gotovo još do konca ovog tjedna, te će se moći drugi tjedan odpremiti dalje.

Sa bjelovarskog kotara iz nekih općina od kuda do sada nije bila sprovedena neprijateljska mobilizacija otišao je jedan dio sada u

Bjelovar, ali svaki dan se vraćaju natrag. Točne podatke koliko ih je otišlo i koliko ih se povratilo za sada još nemamo, nego sutra imam sastanak sa Komitetom Bjelovar to mislim da ću moći pokupiti te podatke.

Njemci sa ovog sektora evakuišu sve Njemce civile i šalju ih u Njemačku. Sa njima evakuišu i svu živu stoku, žito i sve ostale živežne namirnice.

Što se tiče vojničke situacije ovdje do sada podpuno zatišje, jer banda se je povukla iz Bulinca i Severina, a banda iz Pisanice ne izlazi ovih dana uopće iz uporišta, jer izgleda da čuva u Pisanici jedan veliki transport civila koji su spremljeni za Njemačku.

Što se tiče izbjeglica iz Đurđevca, Virja i t. d. mi smo ih smjestili u selo tako gdje nije momentalno opasno za njih i gdje mogu da koriste narodu. Neke od tih izbjeglica iskoristili smo za sakupljanje i popis stanovništva i ostalih podataka u ovim općinama, gdje se to može, dok veći dio formiranih u desetine rade kod pojedinih ljudi konkretno sada kopaju vinograde, dok ih ima par raznih gospođa sa kojima se gomba čitavi K.K. i NOO.

Jedno prilično krupno pitanje na ovom sektoru jest pitanje šverca sa uporištima. Taj šverc tako je masovan da naše straže i patrole pohvataju u pojedine dane i do 100 tih raznih švercera. Sam Kotarski Komitet nije pravilno ocjenio pitanje šverca i način na koji će ga se moći smanjiti tako da je pošao linijom manjega otpora hvatanjem tih švercera i njihovom strogom kažnjavaju, što nije dovelo do smanjenja šverca. Međutim kada smo prišli ispitivanju i traženju razloga toga šverca ustanovili smo da preko 80% tih švercera odlazi u uporište da si nabavi plavu galicu za špricanje vinograda, koja je ovim seljacima na ovom sektoru nužno potrebna, jer imaju takovu vrstu loze. A Kotarski dosada nije baš ništa učinio po tome pitanju da nabavi galicu za ta sela, bar najnužniju količinu, iako za to postoje mogućnosti.

Kako ti je poznato da je bivši komandant Bjelovarskog Part. Odreda Volan[1] bio lišen čina i poslan na bolovanje u Moslavinu, međutim on se je iz Moslavine vratio već ima oko 2 mjeseca i nikome se nije ovdje javio iako je znao da se Štab Odreda nalazi na ovom terenu u blizini njegove kuće gdje se je on navodno liječio. Kod njegovog hapšenja pronađen je njegov šmajser, njegovo vojničko odjelo, pištolj, jedna lovačka puška i još jedan pištolj za koji on kaže da je od njegove djevojke. Za sada se Volan nalazi uhapšen u Stabu Bjelovarskog Odreda, ukoliko ga nisu jučer poslali dalje. Tako počelo se šaptati i o tome da je stupio u vezu sa »Bjelom Gardom«, ali o tome nemam za sada nikakvih podataka.

' Andrija Bartovčak

Sa Odredom za sada imam jako slabe veze i ne znam po čijem je naređenju i inicijativi otišao na svoj položaj prema Bjelovaru iako bi bilo mnogo potrebnije da se pustio u Podravini u Ferdinandovac, Molve i N. Virje. — Čim održim sastanak sa K.K. Bjelovar otići ću do Štaba Odreda i s njime se dogovoriti o vojničkim akcijama.

SMRT FAŽIZMU — SLOBODA NARODU!

Drugarski pozdrav!
Za komitet:

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-97/4479.

2

1944, lipanj 1.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Križevci Okružnome komitetu KPH Bjelovar o pogoršanju političke situacije nakon snažne neprijateljske propagande, te o stanju i radu partijske organizacije

KK KPH Križevci
1. VI. 1944.

Okružnom Komitetu KP
Bjelovar

Dragi drugovi!

Šaljemo vam izvještaj sa našeg sastanka održanog 2. i 3. VI. u Apatovcu. Dnevni red je bio ovaj:

1. politička situacija,
2. organizaciono pitanje:
   a) Partije, b) SKOJ; c) NOO-a; d) AFŽ-a;
3. vojska i mobilizacija;
4. razno.

Prisutni su bili svi članovi komiteta osim druga Hibisa[1] za kojega još uvjek neznamo zašto ne dolazi.

[1] Duro Kožar

Politička situacija: Uočeno je da je naš pregled političke situacije manjkav, jer nemamo veze ni organizacije po čitavom našem kotaru. Općine Križevci i Gradec nisu politički ni organizaciono obuhvaćene. Ostale općine imaju po selima nekih veza i vezice, no i jedan dio njih je nepovezan /kao na pr. općina Vojakovac osim mesta Oseka/, jer se teško prolazi u sela.

U zadnje vrijeme su se ustaše upravo razmilili po terenu koji je bio poluoslobođen. Zalaze kućama po dvojica, trojica, pripucavaju i onemogućavaju rad. Jedan dio općine Vojakovac i to Sv. Helena, Glogovnica, Zibrinovac i Dedine nalazi se danas pod vojničkom kontrolom ustaša, čije patrole dolaze po Osekom u Habdijanu u sukobe sa Komandom mjesta Osek. Na taj način su prišli pod sam Kalnik i nedavno su ranili našeg kurira Milana[2] u šumi samog Vratna iznad Kamešnice. Takova situacija u pojedinim djelovima kotara se u mnogome ne razlikuje. Čak i na djelu općine Raven i Vrbovec u toliko poznatoj Ledini i Preseki počeli su ustaše da šeću — te dolaze noću kućama. To je jedan od razloga zašto je rad otešćan i da je neprijatelj u mogućnosti da širi svoju propagandu.

Sama reakcija, koju susrećemo na terenu u obliku propagande i mogilizacije za neprijateljsku vojsku ili opet odvlačenje žita u Križevce — Zempru[3], nije narodu poznato. Bolje je kazati ovako — ona nije nama na terenu konkretno poznata, a prema tome nije ni narodu. Mi susrećemo izvjestan broj ljudi iz Mačekove klike, uočavamo ih, no još naše organizacije, odnosno aktiviste nisu se naučile da ih promatraju, bilježe sve što oni rade i tako ih tuku. Danas se prikupljaju podatci o životu i radu tih pojedinaca i istovremeno vodi borba da uvjerimo naše drugove i drugarice o važnosti toga rada. Za sada imamo tek blijedu sliku te udružene reakcije, dok nam njihove veze same nisu jasne.

Nemčić Đuro /Juraj/ predsjednik bivšeg HSS-a u Apatovcu nalazi se danas u Križevcima. Tamo imade neki dućan i dijeli šećer, petroleum i sol onima koji uredno predadu žito. Preko nama nepoznatih veza radi on u Apatovcu i sigurno je da nabavlja neprijatelju osim žita i topovsku hranu. Iz Apatovca je otišlo oko 120 ljudi u neprijateljsku vojsku.

Na području iste općine se nalazi neki Galac /stariji/ mlinar, koji se danas također nalazi u Križevcima. Njegovom aktivnošću zalaze ustaše u sela Helena, Zibrinovu, gdje se vrši mogilizacija u korist neprijatelja. Nešto pobliže neznamo osim da je vezan sa poznatim političkim špekulantima toga kralja Kukaljom. Taj Kukalj je

[2] Priređivači nisu utvrdili prezime.
[3] Državna poslovna središnjica za zemaljske proizvode.

načelnik općine Sv. Petar Orehovac i poznat zbog svog političkog šarenila.

Žagar Stanko, danas gradski vjećnik u Križevcima, spominjao se u nekom pismu što ga je Mrnjavčić /sada narodni tajnik HSS-a u Križevcima/ uputio Ferenčak Mišku bivšem predsjedniku HSS-a općine Raven, u kojem se kaže da će Ferenčak primati sva uputstva od Zagara. Pismo nemamo: bilo je to 1942. godine.

Nadalje je uhvaćen Dr. Ivo Pomper, advokat; zatim Hitrec Ivo vlasnik papirnice i trafike, Jelenčić i Rumenjak /Rovište/.

Posvema nam je konkretno nepoznat rad medu Srbima, jer na općini Vojakovac se ne radi. Sam Osek ne pokazuje četničke tendence, dok toga imade oko Kalnika /Vrbovcu/ i Vojakovcu. No i tu moramo oprezno govoriti o četnicima, jer narod voli i prizna partizane, ali je bez veze, a neprijatelj ga terorom sili da s njima saraduje, a nosioci te saradnje /t.j. po selima/ nisu nam poznati.

Kraj takove vojno-političke situacije mi smo najjače osjetili politička zbivanja na našem kotaru, kao i naše slabosti i uspjehe, kada se radilo o mobilizaciji. Danas neprijatelj baca, što je razumljivo, težište snaga rada na mobilizaciju. I okupator i reakcija se u tome svesrdno podpomažu. Isto tako je bitan problem odvlačenja žita u Zempro u Križevce. Suzbiti neprijateljsku mobilizaciju, kao i rekviziciju žita znači istovremeno raskrinkavati neprijatelja, vojnički ga onemogućiti i dotući.

Taj zadatak je najvažniji no mi mu teško pristupamo. Ne samo da nemamo pregled čitavog kotara, nego i tamo gdje imademo kakvog simpatizera, nismo još naučili ljude da prikupljaju podatke o odlaženju u neprijateljsku vojsku. Osim toga je taj broj stalno promjenljiv. Veliki dio onih koji su otišli u uporište — vraća se. Neki uopće nisu otišli u uporišta nego su se samo maknuli iz kuća, dok se opet drugi dio vraća iz Zagreba, gdje je već prije bio otišao. O svim tim, tako važnim momentima nemamo podatke, jer ih organizacije ne umiju sakupljati. /Ukoliko se još prikupe poslati ćemo ih/. Za sada su otišli dva člana SKOJ-a i 2 člana opć. NOO-a, a vratio se jedan skojevac i 1 član opć. NOO-a.

Kod same mobilizacije neprijatelj se služio parolom, kao da su svi partizani potučeni, da ih se veliki dio predaje, a ustaše su na prolazu kroz sela konkretno kazivali: »... Idite k nama u vojsku ili ćemo vam kuće zapaliti!«. U vremenu oko 25 V. zavladala je u selima neka panika — ljudi nisu spavali kod kuća, bojali su se svakog avijona, tjerali partizane od sebe, a naši drugovi odbornici sakrivali se. Širile su se najalarmantnije vješti kao /... sutra u jutro će biti selo opkoljeno, dolaze od Vrbovca, Križevca i Sv. Ivana Zeline i t.d./ Pojedini ustaše zalijetali se u sela i silili svoje suseljane da se

jave. Pod dojmom takove situacije ljudi su otišli, da se za par dana stanu vraćati. — Jasan pregled po tom pitanju nemamo.

Mi smo svim silama suzbijali neprijateljsku propagandu naglašujući neprekidno našu pobjedu, zatim sudbinu onih koje će slom fažizma zateći u njemačkim uniformama, kao i to da ustaše njih pojedince love po selima, da idu mjesto njih u Njemačku. Istovremeno se naglašava rad Mačekove klike. Naročito nam je dobro došlo produženje amnestije do 1. VII., koju smo mi predvidjeli.

Kako ćete iz organizacionog dijela vidjeti mi ne posjedujemo organizacije, već čitav niz bivših aktivista t.j. odbornika i žena te omladine i simpatizera ili bolje reći antifašista, koji su nam oslonac u radu. Prema tome su osnovne naše zadaće:

Suzbijati neprijateljsku reakciju, raskrinkati reakciju, širiti naše uspjehe, raspačavati štampu, no sve te zadaće, kao i to da okupljamo drugove i drugarice u odbore JNOF-e treba rješavati na taj način da naučimo drugove i drugarice na rad koji je otežan, na noćna kretanja i t.d. Jedna velika poteškoća je baš u tome što se naši drugovi i drugarice nalaze u nekom stanju panike, boje se kretanja, perspektiva nemaju. — Tako da na rad odlaze sa malo volje, a kad se svaki drugi dan moraju bez hrane sakrivati po šumama — onda i svi zaključci i planovi postaju nerealni. Stoga je potrebno uočiti da je danas neprijatelj u ofenzivi i da se mi moramo prilagoditi radu, t.j. noću i t.d. — da mu možemo oteti mase preko antifašista, koje ćemo moći obilaziti. U tom smislu se vodila diskusija i mi znademo da ćemo ubrzo naučiti članstvo da se znade snaći u ovoj situaciji. Van sumlje da jedan veliki dio rada leži na »Križevačkoj četi«, koja svojim zasjedama i aktivnošću treba da stjera neprijatelja u uporišta. Ona nam istovremeno omogućuje dolazak u sela, koja su neoslobođena i bliže uporišta.

Organizaciono pitanje:

a/ **Partije:**

KK imade 6 članova ukoliko se vrati drug Hibis. Unutar Komiteta je ova raspored: Zvonko[4] — politički i SKOJ, Mile[5] — organizacioni, Manojlović[6] — NOO, Ankica[7] — AF2.

Što se tiče baze KK ona je bila u Apatovcu, no stalno nadiranje neprijatelja onemogućuje svaki redoviti rad, stoga se ona izgrađuje u šumi s tim da se Apatovcu nalazi veza, kao i u Oseku.

[4] Franjo Zajšek '
[5] Vujnović
[6] Dušan
[7] Palfi

Članovi Komiteta se također nisu snašli u situaciji, jer se nije vidio izlazu iz nje, tako da je pitanje II. fronte bilo ono, koje je bilo jedino ono što bi moglo promjeniti situaciju. S te strane su uočene greške i Komitet kao cjelina nastojat će da se prilagode političkoj situaciji — odnosno načinu rada, koji ona zahtjeva.

Slučaj druga Manojlovića člana KK je takođe pretresen, kako je poznato, drug se uputio kući ne obavjestivši o tome nikoga, tako da je baza skoro ostala prazna. Drugovi su se suglasili da je to greška i poslije diskusije zaključeno je da se drug kazni partijskom opomenom, što se predlaže OK. Razlozi su ovi: Drug se uputio kući,iako je kako sam naglasio bio svjestan, da greši. On se uputio kući, jer je znao da mu je žena ostala bez pomoći i sama. Ta činjenica da se drug nije otrgnuo predano od kuće uočena, je i u tom smislu se do sada grešilo što se druga nije na to upozoravalo. Drug smatra da je kazna ili bolje reči opomena ispravna. KK stoji na stanovništvu da je opomena potrebna da bi se drug u buduće čuvao sličnih grešaka, a članovi KK su dužni da ga kontroliraju i pomažu u tome.

Isto tako je pretresen slučaj druga Čelika[8], koji do danas još nije prišio znakove svoga čina — zamjenika komesara čete[9], odnosno sekretara čete. Drug kaže da on to s jedne strane nije smatrao važnim, dok iz njegovih riječi se vidi da se smatrao povredenim, što je on tek zamjenik komesara čete — kako su neki domobrani danas komesari bataljona. Drug je poslije diskusije smatrao svoju dužnost t.j. da kao član KK imade odgovorniji položaj nego komesar bataljona, kao što mu je naglašeno, da je uzrok njegovu sporu razvitku i sama prenatrpanost, kojom je bio opterećen još prije. Treba da posvete punu pažnju svojoj izgradnji. Drug je odlučio, kako je KK zaključio prišiti znakove dužnosti.

U samom KK vlada harmonija i drugarstvo, jedino se drug Manojlović osjeća nešto potišten; on se je za sada najteže snašao premda imade uvjeta da se razvije, što mu je naglašeno.

Ukupan broj partijskog članstva jest 32. Broj se povećao time što je na naš kotar došlo nešto članova Partije u vojsku kao i jedan član na teren /od K.P.O.[10]/ Nismo za to vrijeme nikoga primili u Partiju. Jedino se povećao broj kandidata i to na 8 kandidata /dva nova/. Oni su podjeljeni na 5 ćelija i to:

Prva ćelija na općini Vojakovac sa 5 članova /iz KNOO-a i KK SKOJ/. Iz te ćelije je otpušten, odnosno udaljen drug Jovo[11] zbog nediscipline i posvemašnje neaktivnosti. On je predsjednik opć.

[8] August Šket
[9] Riječ je o Križevačkoj četi.
[10] Kalnički partizanski odred.
" Kostadinović

NOO-a Vojakovac. Sa njima su u to vrijeme održana dva sastanka. Sekretar je drug Orao[12]. Imade dva kandidata

Druga ćelija u općini Raven — Vrbovec broji 7 članova. Održan jedan sastanak. Sekretar Sokol[13]. Imade dva člana KK SKOJ-a i dva člana KNOO-a. Ta ćelija sa dva kandidata imade uvjeta da se razvije s time da se stvore dvije ćelije: jedna za Vrbovec, jedna za Raven.

Treća ćelija u »Križevačkoj četi«. 7 članova /dva kandidata/, održana dva sastanka.

Četvrta ćelija komanda mjesta Osek — 4 člana. Sastanak nije održan /razlog ofanzivni prepadi kao i pomanjkanje organizacije oko same pripreme sastanka/.

Peta ćelija straže Osek sa 4 člana. Sa istih razloga nije održan sastanak.

Sa članovima KK 32. člana, bez Hibisa i druga Fantona[14], koji je još van organizacije, a pripasti će ćeliji Hudovo; dakle 33 člana K.P. Kao osnovni problemi su uočeni redovito održavanje sastanaka, koje treba pažljivo i pomno organizirati, jer postoje mnogi objektivni razlozi /neprijatelj/, da se zapreči održavanje sastanaka. Mi moramo naučiti drugove na redovno održavanje sastanaka obrazovnih i radnih. Kada to postignemo onda ćemo se i na te ćelije moći osloniti. Članovi KK su osobno dužni pomoći organizirati te sastanke kao i uvjeriti članstvo u njihovu potrebu.

Zadaće koje se daju članstvu moraju biti pretresane na ćeliji, da ih čitava ćelija prihvati kao moguće i da se onda pojedinac kao i ćelija osjeti odgovorni za njih. Najveću pažnju treba dakle posvetiti izgradnji članstva na ostvarujućim konkretnim zadacima i redovnom partijskom životu /briga o kandidatima/.

Do sljedećeg sastanka ćemo vidjeti rezultate, jer su za sada te ćelije velikim djelom sastavljene iz članova K.P. u raznim organizacijama Ant. Fronte. Težište je na članstvu sa terena. Za sada se dvije ćelije na terenu ne mogu nikako shvatiti kao rukovodeće. Ozbiljno je postavljeno pitanje članarine i kadrovika.

b/ SKOJ:

KK imade sada 5 članova, a šesti bi bila drugarica Marijana[15]. Ona je bila u Brigadi »Braće Radića« odakle je poslana na rad u svoj kraj t.j. na križevački kotar. Ne pokazuje nikakovu volju za rad i neće da radi, tromo se vucara za vojnom jedinicom; mrtva je i bez volje. U saglasnosti sa OK SKOJ-a i Obi. K SKOJ-a poslat ćemo je

[12] Jovo Milić
[13] Branko Vitanović
[14] Dragutin Leščić
[15] Marijanka Sket

na raspolaganje komitetu, jer nema izgleda da će koristiti na terenu, iako smo s njom više puta razgovarali.

Članovi komiteta su mladi, ali borbeni. Drugarica Ljubica[16] — — sekretar je veoma dobra. Jedino joj sad u radu smeta njena trudnoća, a osim toga ona lično nije rješila taj problem i smatra da je pogrešila. Smatramo da će za kratko vrijeme morati ići na drugu dužnost i zdravlja radi kao i zbog toga što kao trudna neće imati uspjeha kod omladine. Ostali članovi KK SKOJ-a su dobri i odani. Čitav komitet kao cjelina nije se snašao u novo nastalim uvjetima rada. S te strane mu treba pomoći, kao što i ne znade da se približi omladini te sektašenje po primanju u SKOJ. Na sve te nedostatke oni su upozoreni. No i KK Partije kao i ćelije, treba na terenu uvidjeti te greške i najzad konkretno pomoći skojevskim grupama kao i članovima komiteta. Uočeno je da nikako ne smijemo dozvoliti da se skojevska organizacija razvija isključivo pod rukovodstvom KK SKOJ-a, bez saradnje sa partijskom organizacijom na terenu, odnosno part. org. treba pružati pomoć SKOJ-u, osjetivši njegove probleme, da onda na taj način ostavi rukovodeću ulogu Partije. Kao jedan od problema SKOJ-a jest pomanjkanje upornosti u radu. Od SKOJ-a odlaze članovi u vojsku, a isto tako iz redova omladinskih veza po selima, jer se njima jedan-dva puta govorilo, a onda ostavljalo bez veze kada je reakcija vojnički onemogućila legalan rad. Tako se mora tumačiti odlaženje u neprijateljsku vojsku. Odbora USAOH-a nema.

Ukupan broj članova iznaša 29 sa članovima KK. Grupa u Kalniku su tri, Komešnica 1, Osek 3, Krkač 2, Čelikovoj četi 15 /broj članova grupa/. Prema tome je SKOJ u razvitku, pa će se lijepo razviti, ako nam Part. Org. bude pružala pravilnu pomoć.

c/ **NOO-i:**

KNOO imade 8 članova bez Hibisa i dva člana plenuma /Mile[17] i Darinka[18]/. Sastanak odreden za 1. VI. nije održan i mi ga organizirati mislimo za oko 8. VI. Raspored rada: predsjednik. . . . . .; podpredsjednik Čelik; tajnik: Zvonko; gospodarski Manojlović; upravni Funtek[19]; socialni Marko[20], propaganda Milutin[21] /Pop/; zdravstvo Ankica. Kako se vidi svi članovi KNOO-a osim nekolicine su članovi KK, a samo jedna /Funtek/ nije član KP. Rad KNOO-a se kao forma narodne vlasti ne osjeća. Komisije koje su formirane

" Zardin
[17] Kao bilj. 5.
[18] Kučan
" Mirko
[20] Jandroković
[21] Dukić

započele su radom, ali ih je reakcija smela. Naša greška je u tome da smo se preračunali i nismo računali na mogućnostima ofaznive i uvjetima rada u njoj.

Članovi KNOO-a se nalaze svi na terenu te kao članovi KNOO-a i članovi ćelija na terenu rade. To uvjetuje i pomanjkanje organizacije na terenu, te se KNOO nema našto osloniti. Do sada su se svi javili osim Funteka i Popa koji su se nešto zakonspirisali.

Zadatci KNOO-a jest pomoći formiranju odbora JNOF-e po selima i po općinama, jer za to postoje uvjeti.

Opć. NOO. Vojakovac se već dva puta nije sastao, te praktički ne postoji, kao i opć. NOO Raven, koji se takode ne sastaje. Uzrok jest pomanjkanje organizacije sastanka i teror neprijatelja.

Prema tome mi danas stojimo pred ostvarivanjem tih odbora na taj način da sami prilazimo njihovom stvaranju, a učvršćivanju na pojedinim zadaćama.

Skoro po svim selima postoje antifašisti i mi ćemo ih morati sistematski obilaziti sa članovima KP ili KNOO-a i da pomognemo ostvarenje tih zadaća. Pred tim zadatkom stoje u prvom redu part, ćelije. One moraju dobiti pregled tih raznih veza i onda se konkretno zadužiti sa redovitim održavanjem tih vez i sastanaka sa njima. Jedino sistematskim radom mi ćemo tu uspjeti.

Isto tako glede zadaća koje stoje pred našim komisijama, to smo ih prilagodili terenu tako da se sva ta pitanja rješavaju odmah na terenu. Tako će članovi KK ili KNOO-a organizirati kopanje bunkera na sektoru Raven i Vojakovac. Upravna pitanja rešavati će se na sastancima KNOO-a. Po pitanju bunkera zadužili smo najpoverljivije drugove. Mogućnosti za rad imade.

Zajam se nešto sporo realizira, no drugovi uporno nastoje da ga realiziraju. Do sada je realizirano oko 100.000.

Sjetva kako smo već javili, organizirali smo 22 sprege za Osek no ofanziva ih je drugog dana rastjerala. Do sada nije po tome ništa učinjeno, a i nema više mogućnosti. Sigurno bi pomogli sa spregom Poganac, da je bila druga situacija.

Popis kreće po selima veoma slabo i sporo. Pronalazimo po selima pojedince, koji ga vrše i zato će to s jedne strane dugo trajati, a za sav kotar ni nećemo uspjeti da ga učinimo. Drugarica se nalazi /koju je poslao ONOO/ na opć. Vrbovec te konkretno pomaže. Za sada je učinjen za 4 sela.

AFŽ-a kotarski od 4 člana ne djeluje. Jedna od članica je sada postala kuharica u bazi, a druga i nije sposobna. Ostale drugarice su dobre. One treba da obilaze naše žene po selima, tako da bi one ulazile u odbore JNOF-e. Istovremeno će one nastojati da pokrenu ostale žene. Rad sa AFŽ je posvema stagnirao te je postavljen pred

članove ćelija zadatak da svaki pojedinac radi sa po jednom ženom iz ovog kraja. Vjerujemo da ćemo izgraditi dovoljan broj aktivistkinja od kojih su mnoge radile, ali su danas zastrašene.

Vojska: četa broji oko 60 drugova. Dobila je od K.P.O. komandira i komesara i zamjenika komandira. Svi su oni drugovi koji imaju uvjeta da se razviju i partijsnost im je, naročito kod druga komandira, razvijena. Jedini komesar pokazuje sklonost samovolji, osoran i nepristupačan. Nevoli »terence«. U radu se nije pokazao uporan. Čitava ćelija ne održava redovito sastanke tako da se te pogreške ne uklanjaju.

Četa je još uvjek vezana za svoj teren te kod odlaska na Kalnik ostaju kod kuća. Discipline nema, pijanstvo i izostajanje je redovita pojava kod pojedinaca, ali imade veoma dobrih drugova. Sama ččta je svojom neaktivnošću uzrokovala šetkarenje ustaša po općini Raven i Vrbovec. Zadnji puta je morala u bijegu ostaviti položaj zbog neobavještenosti i sada se kod njih primjećuje zaplašenost. Sve te greške ispravit će se, a glavnu pažnju posvećujemo redovitom partijskom životu, jer 7 članova KP i 15 Skojevava će biti u stanju da riješe te probleme.

Odnos sa drugaricama je dobar dok se prema narodu popravlja.

U vezi s time da KK rukovodi sa četom politički traži O.K. Varaždin i partijska organizacija K.P.O. t.j. ćelija Štaba KPO da oni preuzmu političko rukovodstvo. Razlog je taj da oni nemogu partijski kontrolirati zadatke koji se vojnički postavljaju. To je s jedne strane točno, da je lakše rukovoditi jedinicom, ako se istovrememo rukovodi s njom politički i vojnički. No ja sam uvjeren da bi u tom slučaju KPO tu jedinicu brzo prebacio na koji drugi sektor, a da ne bi dao koju drugu jedinicu na taj sektor. Rad bez vojske na tom terenu za sada je nemoguć. Ta tendenca se ispoljava kod Štaba KPO, jer on postavlja pitanje mitraljeza za četu ovako: dati ćemo mitraljez, ako ćemo i njome u potpunosti rukovoditi, jer će inače da ga odnese BPO[22].

Mišljenja smo da se može ostvariti koordinacija između KK i štabske ćelije KPO i da ćemo biti u stanju rukovoditi ćelijom i četom.

Molimo vas da se četa ne smatra kao neka svojina nego kao oružje u borbi protiv fašizma.

Istovremeno ne bi bilo loše da se četa makne sa toga terena, čim naraste do bataljona, ali OK Varaždin treba da dade garanciju da četa t.j. bataljon bude zamjenjen drugim, jer nam to traže prilike na terenu. Obavjestite nas o svom mišljenju.

[22] Bjelovarski partizanski odred.

Sama četa imade poteškoća, jer je neprijatelj dobro obavješten o njenom kretanju. Sada se pazi na konspiraciju, a istovremeno prilazimo organizaciji obavještajne, odnosno informativne službe, što će ići teže, jer nemamo organizacija. Istovremeno smo postavili pred sve antifašiste zadatak da obavještavaju četu. Kada smo govorili o part. org. onda sam zaboravio spomenuti formiranje aktiva. Na Raven općini su predviđena tri aktiva no još se s njima ne radi. Sada treba ostvariti rad sa tim aktivistima i onda iz njih izgraditi kandidate odnosno članove KP. Čitav problem se opet nalazi u sastajanju. Njihov zadatak bi bio pomoći igradnji JNOF-e i ulaziti aktivno u nju.

Agitacija i propaganda: jest naš stalan zadatak. Svi ga drugovi tako smatraju, no uprkos toga mi nismo nikoga zadužili u KK tim sektorom rada. Mislim da će za nju najbolje odgovarati drugarica Ankica.

Mi ne dobivamo u zadnje vrijeme materijal, a materijal koji se dobiva sporo se raspačava. Uglavnom ga nose naši drugovi sa sobom i dijele. Tek postojanje neke organizacije omogućiti će pravilniju raspodjelu. Zato pristupamo izgradnji jedne baze na sektoru Vrbovec kako bi tu postojao punkt gdje će se moći naći materijal, te dijeliti ga. Dok ne bude centra na tom sektoru neće ni biti moguće raditi. Mnogo vremena gube naši drugovi traženjem veza t.j. jedan drugog. Do sada je održan jedan seoski sastanak u selu Strmac, prilikom i povodom odlaženja u neprijateljsku vojsku. Upadi neprijatelja onemogućili su održavanje sličnih. No mi se istovremeno nismo ni snašli, jer sada se na našem sektoru nalazi Kazališna grupa i održala je tri priredbe zajedno sa četom zaljećemo se naskokce u sela i radimo. Pa kad i ode grupa tako ćemo nastaviti. Na te tri priredbe je bilo oko 80 ljudi, žena i djece. U selu Velika /Preseka/ traže da dodemo još jednom.

Vjerujemo da ćemo Kazališnom grupom uspjeti da malo podignemo moral. Nju mislimo zadržati do 8. VI. i onda vam je poslati.

Šaljite nam materijal.

Razno: Molimo vas da KK Koprivnica povede računa o drugarici Dragici ženi druga Manojlovića člana KK. To je potrebno kako bi drug u vezi sa već spomenutim mogao mirno raditi. Drugarica Dragica treba samo pomoći kod kuće, a part, ćelija u Mučnoj je to i u stanju učiniti.

Kod »Čelikove čete« se nalazi drug Besedić Gajo, koji je iz Brigade »Braće Radića« došao sa mitraljezom i ostao kod nje. On je član KP, traži da ostane u četi no istovremeno da se o tome obavjesti njegova jedinica. On je doduše trebao odmah da se uputi u jedinicu no kako se za ofanzive izgubio — ostao je. On je domaći čov-

jek i veoma je dobar. O tom je obavješten Štab KPO, koji će o tome obavjestiti njegovu Brigadu. Molimo vas da drug ostane u četi.

Molimo vas ako je ikako moguće pošaljite nam jedan šmajser. Naš je u četi i on joj je potreban t.j. mislim šmajser koji je vlasništvo komiteta. Ja vjerujem da ćete uvidjeti da su ovdje takove prilike da je naskroz nezgodno kretanje bez automata. O tome sam se i sam već uvjerio. Uzevši to u obzir držim da ćete nam poslati koji komad, ako je moguće i još koji za četu onda ga pošaljite.

Nabavni centar ne radi. Dve veze za Zagreb su pale i to baš one koje su imale mogućnosti nabavke municije i šmajsera. Jedan je baš pronađen na putu sa kolima u kojima se nalazi municija i sanitetski materijal.

Ovdje je sol po 400 Kn, ako trebate neka ONOO pošalje novaca i mi ćemo nabaviti sol.

Za drugaricu Katu[23] čujemo da je u zatvoru u Križevcima. Ovo nije provjereno.

Mogu li se davati obaveznice narodnog zajma na odgovarajuću vrijednost robe? Dragi drugovi, to bi bio naš izvještaj. Molimo vas da nam na njega što prije odgovoriti, jer će nam vaše primjedbe u mnogome pomoći.

Budući da je pisan izvještaj u šumi to nemojte zamjeriti što je nečitljiv.

Izvještaj šaljem iz općine Raven, pa kad stigne u Apatovac drugovi će dodati gotove kadrovike i prikupljene podatke o odlaženju u neprijateljsku vojsku.

Mnogo vas drugarski pozdravlja sa našim borbenim pozdra-

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

sekretar:
Zajšek Franjo [v.r.]

P.S. Dragi drugovi, šaljemo vam 5 komada ispunjenih kadrovika i to od drugova: Dure Kožar, Vujnović Milana, Ljubice Zadrin, Marice Rogan, Vršićek Rudolfa — Zlatan. Podatke o odlaženju u neprijateljsku vojsku nemamo povodom zastrašenja sa 26-im. Poznato nam je da se je dobar dio vratio iz pojedinih sela tako na pr. iz Komešnice bilo je otišlo oko 25 dočim ostala su samo 4 u neprijateljskoj vojsci.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Mile Vujnović [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-101/4804.

[23] Priređivači nisu utvrdili u komu je riječ.

3

1944, lipanj 2.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o akcijama Dvadeset i osme divizije NOVJ na njihovu području, neprijateljskoj mobilizaciji i odnosu stanovništva prema njoj, namjeri da formiraju srpsku brigadu, načinu populariziranja odluka Trećega zasjedanja ZAVNOH-a, organizacijskom stanju, te radu vojno-pozadinskih ustanova

OK KPH Čazma
2. VI. 1944

Drugarskom
Oblasnom Komitetu KPH
za zagrebačku oblast

Politička situacija:

Od posljednjeg izvještaja do danas bilo je dosta političkih promjena od kojih ćemo se mi dotaknuti samo najvažnijih. Na našem terenu kretale su se u proteklom periodu veće naše vojničke snage, jer se ovdje nalazi već blizu mjesec dana XXVIII Udarna divizija. Ona je zajedno sa našim snagama izvršila nekoliko akcija i to na Hercegovac, Nartu, Kloštar Ivanić i akciju na glavnu prugu[1].

Zbog pomanjkanja teškog naoružanja nije uspjela u podpunosti niti jedna od tih vojničkih akcija i to se je odrazilo na moralu stanovništva, koje živi u blizini tih uporišta. Akcija na Kloštar-Ivanić, premda nije u vojničkom pregledu uspjela, ipak je politički dobro odjeknula, zbog toga što je tom prilikom potučeno i zarobljeno dosta milicionera i domaćih ustaša. Nakon te akcije organizovali smo javno suđenje za zarobljene ustaše i milicionere i od 16 optuženih tri smo objesili, 5 strijeljali, 4 na prisilan rad, a 4 smo pustili na slobodu. Samo suđenje narod je odlično primio i tražio je za sve smrtnu kaznu.

Čerkezi[2], koji su do sada najviše ugrožavali naš teritorij, sada su otišli i upali neprijatelja su postali rjeđi na cijelom okrugu, osim na kutinskom kotaru, gdje još uvijek neprijatelj često upada i kontroliše sav teritorij toga kotara.

[1] O tim akcijama vidi: Dok. br. 8, 18 i 31 ; te **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, dok. br. 87, 160 i 161.

[2] Riječ je o dijelovima I kozačke konjičke divizija.

Odlazak ljudi u neprijateljsku vojsku bio je za jedno vrijeme posve obustavio, ali u posljednje vrijeme je otpočeo ponovo u vezi sa istekom roka amnestije, i straha pred represalijom okupatora. Najviše ljudi odazvalo se u neprijateljsku vojsku sa garešničkog kotara, odakle je odlazilo Hrvata, Srba, Mađara i Čeha. Velik dio tih ljudi, koji su otišli u vezi sa amnestijom u uporišta, počeo se je vraćati kućama odmah drugi dan nakon roka amnestije, uviđajući da je amnestija samo sredstvo Pavelićeve mobilizacije i izraz nemoćnog bijesa.

Poslije sastanka Srba prišli smo rješavanju pitanja dezerterstva iz naše vojske među Srbima. U srpskim selima našeg okruga nalazi se velik broj dezertera starih boraca, koji se skrivaju pred našom i pred neprijateljskom vojskom. Da se pravilno riješi problem dezerterstva, kao i pitanje srpske brigade, za koju svrhu smo dali izvjestan broj starih rukovodioca Srba. Iako je to formiranje[3] tek u početku ipak je već do sada pokazalo dobre rezultate, jer se odazvao velik broj Srba, pa čak i dosadašnjih dezertera. Ako se nastavi nadalje sa istim uspjehom, bit će kroz mjesec dana oformljena čitava brigada. Za sada postoji tek bataljon, a rukovodioci tog bataljona jesu Geno[4], Strika[5], Joco Vasiljević, Zelenko[6] i još nekoliko prvoboraca iz ovoga kraja.

Do 14. juna trebali su svi Česi na našem okrugu da prime hrvatsko državljanstvo, i da se istovremeno svi sposobni za vojsku odazovu Paveliću. Međutim kod Čeha se je otpočelo kolebanje i mnogi od njih nisu htjeli da se pokore Paveliću. Mi smo izdali na češkome jeziku jedan letak u kom smo im objasnili situaciju i pozvali ih da stupe u naše redove. Kako se već ranije medu njima pojavljivala želja da se osnuje neka lokalna češka jedinica, tò smo mi iskoristili ovu situaciju i prišli formiranju češke čete u sastavu odreda[7]. Velik broj Čeha odazvao se je u tu jedinicu i po svemu sudeći, moći ćemo formirati za kratko vrijeme bataljon.

Mađari su se poslije okupacije Mađarske znatno popravili, a naročito se je to opazilo kod omladine, no u posljednje vrijeme izvjestan dio njih odlazi u vezi sa amnestijom u uporišta. Nijemci su postavili pred sve Mađare i Čehe, odnosno sve članove Kulturbunda da se isele iz naše zemlje.U tom smislu već su otpočeli da iseljavaju Nijemce iz Palešnika, a također i jedan dio tamošnjih Čeha. I Nijemci i ostali članovi Kulturbunda nerado se odzivaju tom naređenju, pa zbog toga okupator opkoljava pojedino selo, gdje vrši iseljavanje i

[3] Vidi: Dok. br. 70, i **Građa** SZH, knj. IX, Dok. br. 165.
[4] Nikola šušnjar
[5] Ilija
[6] Valent Bolt
[7] Riječ je o Moslavačkome NOP odredu.

tjera sve od reda. To je u stvari najobičnija pljačka imovine tih Kulturbundaša, jer u stvari iseljene Nijemce odvode u jednom, a njihovu imovinu u drugom pravcu.

Dne 4. ov. mjeseca održat ćemo sastanak Mađara, na kojem ćemo uočiti probleme u vezi sa mađarskom manjinom i donijete pravilno rješenje da se i Mađari aktiviraju u NOF-u.

Odpočeli smo sa održavanjem konferencija po selima u vezi sa popularizacijom Odluka III Zasjedanja ZAVNOH-a i stvaranjem odbora NOF-a. Zaključili smo da ćemo stvoriti što veći broj odbora NOF-a po selima i istovremeno izvršiti pripreme za okružnu konferenciju NOF-a, na kojoj bi se izabrao Okružni odbor NOF-a.

Održano je savjetovanje partijskog aktiva cijelog okruga, gdje su drugovi bili upoznati sa novim stavom prema demokraciji, HSS-u i općoj situaciji, u vezi sa proširenjem platforme naše borbe. Na tom sastanku prisustvovao je i drug Savo[8] iz Povjerenstva. Također je održano savjetovanje aktivista NOF-a sa čitavog okruga na kom je prisustvovao drug Marko Belinić i gdje su također raspravljana osnovna politička pitanja, kao i neke konkretne stvari u vezi sa ishranom naše vojske i sabirnim akcijama, te mobilizacijom.

Mobilizacija, koju smo sprovodili do polovice maja uglavnom na taj način što smo mobilisali partijce, nije pokazala dobrih rezultata. Partijci određeni za vojsku išli su u vojsku sami, a da nisu nikoga povukli sabom. Zbog toga smo zaključili da ćemo od sada izvršiti na svakom kotaru i dva do tri sela sve potrebne političke pripreme za mobilizaciju tih sela, zatim održati široki seoski sastanak, na kojem bi selo odredilo tko treba da ide u vojsku, a mi bi ih onda pozivima i sastancima otpremili u jedinice na čelu sa našim organizacijama iz tih sela. Te pripreme su sada već pri završetku i po svemu sudeći biti će u jednom dijelu sela dobrih rezultata.

Postavili smo si u zadatak da izvršimo u što većoj mjeri demobilizaciju Pavelićeve vojske, ubacujući u garnizone parole: »Dosta je rata za Pavelića i Hitlera«. Nastojati ćemo da se povrate kućama svi oni, koji su otišli u neprijateljsku vojsku, jedino ćemo kazniti organizatore, ali ćemo i u tom pitanju biti vrlo elastični. Nasuprot Pavelićevoj paroli o amnestiji, mi smo izbacili parolu: »Treba skratiti rat, vratite se svojim kućama i prestanite služiti okupatora.«

Naročitu pažnju obraćamo sudovima i upozorava se partijsko članstvo na opasnost samovoljnih ispada pojedinih drugova.

Kotar Čazma:

Uspješno izvedena akcija na Kloštar Ivanić imala je vrlo dobar odjek. Izvjestan broj ljudi vratio se je iz uporišta svojim kućama.

[8] Zlatić

Velik broj familija milicionera došao je do naših ustanova i pitao da li bi se mogli vratiti kućama. Organizovali smo sastanke sa tim povratnicima i nastojimo da povučemo sve ostale iz uporišta. U selima na periferiji kotara stanje se također nešto popravlja s obzirom na to što je neprijatelj prestao da tako često izlazi iz uporišta i što njemačke snage odlaze iz naših garnizona.

Narod se prilično interesuje za odluke III Zasjedanja ZAVNOH-a i traži da im se odluke destave čim budu napisane. Naročito interesovanje za Odluke opaža se kod HSS-ovaca.

Sa toga kotara otišlo je u vezi sa rokom amnestije cca 300 ljudi od kuća, koji se sada djelomično skrivaju kod rodbine, a djelomično su otišli u uporište.

Na inicijativu I.O. HSS-a održana je u Čazmi kotarska konferencija HSS-a na kojoj su govorili drugovi Lakuš[9], Drobec[10] i Vojković[11]. Glavna tema konferencije bila je pretresanje Odluka III Zasjedanja ZAVNOH-a. Sama konferencija nije naročito uspjela jer nije bila solidno pripremljena, a i govornici su zagnjavili slušače predugim govorima.

Proglas[12] Izvršnog Odbora HSS-a imao je prilično uspjeha. Proturen je u uporišta Novoselac i Križ gdje je izazvao zadovoljstvo kod naroda, koji su komentarisali da je dobro što se je HSS pridružio partizanima.

Djelatnost pete kolone još se uvijek osjeća i često terenom kruže parole o silnoj neprijateljskoj vojsci, o ofanzivama i tome slično. Kako na tom kotaru Saveznici bacaju nama oružje i materijal, to se osjeća da ljudi počinju drugačije gledati na naš odnos prema Engleskoj, ali petokolonaši nastoje da preplaše narod, govoreći: »Lahko Englezi bacaju robu kad će to ionako naši volovi i krave platiti.« Kako te parole vrlo brzo prelaze iz sela u selo to se očito primjećuje postojanje pete kolone u selima Miklouš, Siščani, Vagovina, Milaševac i Draganac.

Špekulantski stav naroda jasno se je primjetio u selima općine Štefanje gdje su ljudi svoj odlazak u neprijateljsko uporište u vezi sa amnestijom odgodili do konca akcije na Nacrtu, a kad ova nije uspjela, onda su otišli kolektivno u uporište.

U selima Pobijenik, Suhaja, Grabovnica i Vrtlinska vrše se pripreme za mobilizaciju mladića sposobnih za vojsku, a raspoloženje tih sela je takovo da većina sela traži da se mladići pozovu u vojsku,

[9] Filip
[10] Đuro
[11] Tomo
[12] Riječ je o proglasu IO HSS od 8. ožujka 1944. upućenom svim pristašama s pozivom da se priključe narodnooslobodilačkom pokretu.

a starci će sa ženama preuzeti dužnosti u N.O.O-ima i ostalim organizacijama.

Kotar Garešnica

Boravak jedinica naše vojske na tom terenu nije imao pozitivnih rezultata već zbog toga što su izvršene akcije bile neuspjele, a osim toga bilo je tu i tamo raznih grešaka od strane boraca. Vrlo nezgodno djelovao je postupak drugova iz XXVIII Divizije u selu Kostanjevcu, gdje su pohapsili neke omladince, koji su navodno ukrali puškomitraljez iz brigade, dok se u stvari isto nije dokazalo i puškomitraljez uopće nije falio. Najnezgodnije je bilo to što su ti omladinci bili tučeni i što ih se nakon toga, moralo ipak pustiti.

Na tom kotaru neprijatelj je razvio jaku propagandu u vezi sa 26. majem kada je isticao rok amnestije i ubacio je da će otpočeti ofenziva na Moslavinu sa ogromnim snagama. Zbog toga je sa toga kotara otišlo od kuća blizu 600 ljudi djelomično u uporišta, a djelomično u susjedna sela na poluoslobodenom teritoriju. Čak se iz općine Vukovije k njima priključilo 30 Srba, ali su iste u uporištu loše primili, sa otvorenom mržnjom i oni su pobjegli odatle nazad svojim kućama. Najviše ih je otišlo k neprijatelju iz sela Kostanjevac, Tomašica, Velika Trnovitica i Ruškovca. U tim selima bio je velik broj vojnih bjegunaca iz domobranstva, koji su sada sačinjavali glavninu onih koji su prešli u uporište.

Naše partijeske organizacije na tom kotaru nisu se u takovoj situaciji dovoljno snašle i nisu brzo reagirale. Postavili smo sada da se izbace parole o demobilizaciji Pavelićeve vojske i već se mnogi od tih kolebljivaca vraćaju svojim kućama. Riješili smo da se ovi, koji se vraćaju svojim kućama, ne pozivaju na nikakve sudove niti saslušanja, već da im se pride pojedinačno i k njihovim familijama, te da im se objasni posljedice vezanja uz okupatore do posljednjeg časa.

Pitanje mobilizacije za našu vojsku pokreće se postepeno i iz pojedinih sela javljaju se ljudi u našu vojsku. Tako se je npr. u općini Ivanjskoj javilo 26.

Kotar Kutina

Ovaj kotar je bio u posljednje vrijeme izložen neprekidnoj neprijateljskoj kontroli i neprijatelj je vršio upade u sva sela tog kotara. Nekoliko puta je uspio napasti na naše straže i nanijeti im gubitke. Razumljivo je, da je to imalo za posljedicu veliku zasplašenost naroda. Kad se k tome doda smišljena neprijateljska propaganda u vezi sa amnestijom onda je posve razumljivo što je oko 500 ljudi otišlo u neprijateljsku vojsku. Od one grupe ljudi, koji su ranije

otišli u uporišta vratilo se je njih preko 100, pričajući o strhovitom postupku prema njima i lošoj ishrani.

Svi ustaše toga kotara, koji su se ranije vratili svojim kućama sada su ponovno obukli uniforme i otišli za Zagreb.

U svojim upadima neprijatelj vrši rekviziciju i pljačka narodnu imovinu a to izaziva nezadovoljstvo kod naroda. Neprijatelj je najaktivniji u selima oko glavne pruge, a u tim selima je narod prilično upoznat sa općim položajem u svijetu i dogadajima kod nas, jer u tim selima imade dovoljan broj radio aparata, pa je nezadovoljstvo naroda prema rekviziciji neprijatelja u toliko veće što je svestran da će okupator izgubiti rat.

Formiranje jedne stalne jedinice odreda[13] na tom sektoru naišlo je na dobar prijem kod naroda i narod hoće da uzme oružje i da u sastavu te jedinice brani svoja sela. Vjerujemo da će pravilno postavljanje mobilizacije uroditi dobrim plodom.

Naše organizacije na tom kotaru postepeno se učvršćuju i prilagođuju ilegalnim uslovima rada. Tako smo ponovno uspjeli uspostaviti veze sa selima preko pruge i otpočeli sa stvaranjem odbora NOF-a po onim selima, jer tamo nema uslova za stvaranje N.O.O.-a

Dijelom ovog kotara prebacuju se veće snage Čerkeza, koji prave razne svinjarije sa stanovništvom. Pljačkaju, siluju, otimaju konje i kose žito. Pred jedno izvjesno vrijeme kretale su njihove snage prema Sloveniji, a sada kreću prema Zagrebu.

Kotar Dubrava

Uporišta na tom kotaru znatno su se smanjila, jer su Čerkezi otišli, a Nijemci su otišli na Brener. Uslijed toga prestali su banditi da krstare našim selima i stanje se popravlja. Neprijateljski teror prekalio je naše drugove, a donekle i sam narod. U tim danima, kad je neprijatelj bio neprekidno po selima i vršio nasilja podigli su petokolonaši i reakcioneri glave a na taj način su se potpuno legitimirali, misleći da će onakostanje stalno da traje. To daje mogućnost našim organizacijama da prema istima primijene potrebne mjere raskrinkavanja i eventualnog hapšenja.

Izvjesni uspjesi koje neprijatelj imao u pogledu mobilizacije na tom kotaru proizlaze većim dijelom zbog istoga što narod nije bio upoznat sa odlukama AVNOJ-a, ZAVNOH-a itd. Sada naše organizacije iskorištavaju situaciju da u narod prodru sa odlukama II zasjedanja AVNOJ-a i III zasjedanja ZAVNOH-a Objektivni uslovi za popravljanje političkog stanja sada postoje u dovoljnoj mjeri, jer se ne-

[13] Riječ je o III četi I bataljona Moslavačkoga NOP odreda koja je formirana u svibnju 1944. od udarne grupe KK KPH Kutina. Četa je i dalje ostala na kutinskom kotaru primajući direktive od partijskog komiteta.

prijatelj pokazao u svom pravom svjetlu ne praveći u vršenju nasilja razlike između naših i svojih pristalica.

Prisustvo neprijatelja još je više podjarilo nacionalnu mržnju između Srba i Hrvata, koju naše organizacije nisu mogle suzbiti. Terenom kolaju parole o potrebi osvete nad Hrvatima za ustaška zlodjela i tome slično.

Za vrijeme neprijateljskog terora dobro su se pokazali Česi, koji se nisu pokolebali i koji nadalje pomažu našu borbu. Premda je neprijatelj na razne načine pokušavao da ih mobiliše u svoju vojsku, nije mu to uspjelo.

Kako je naša vojnička kontrola tog teritorija u znatnoj mjeri popustila, to je procvao šverc u najširim razmjerima, čak se njime bave i naše organizacije tj. članovi naših N.O.O.-a.

Organizaciono stanje

U posljednje vrijeme poslali smo dva člana našeg komiteta u vojsku i to druga Miću Teslu i druga Zelenka. Druga Zelenka[14] smo uputili u srpsku brigadu tj. još za sada bataljon, za sekretara te jedinice, a druga Teslu smo uputili u Diviziju[15], također za sekretara bataljona, predpostavljajući da će on uspjeti da mobiliše izvjestan broj ljudi iz svog sela. Međutim on je otišao sa još nekoliko partijaca sam, a nitko od nepartijaca nije otišao s njim. Već ta činjenica jasno pokazuje da naši partijci nemaju masovnog uticaja. U vezi sa Zelenkovim odlaskom izvršili smo promjene u podjelama dužnosti u birou našeg OK. Drug Hitri[16] ušao je u Okružni N.0.0 na Zelenkovo mjesto, a dužnost organizacionog sekretara preuzeo je drug Joso Malina.

Naši Kotarski Komiteti bili su u posljednje vrijeme popunjeni, ali oni nisu uspjeli da ostvare partijsko rukovodstvo u vanpartijskim organizacijama, a uspjeli su da se odkinu od masa. Odnos Kotarskih Komitetai kotarskih N.O.O- nije bio pravilan i u većini slučajeva partijsko rukovodstvo ostvarilo se diktiranjem. Da se ukloni taj osnovni nedostatak naše partijske organizacije, riješili smo da u birou kotarskih Komiteta budu svega 3 do 4 člana, a svi ostali da budu članovi plenuma tj. da ih se raspodjele po općinama da bi se mogli bolje povezivati sa masama. Pred sve članove Komiteta postavili smo zadatak da prekontrolišu rad i partijski život ćelija i da ćelijama konkretno pomognu u stvaranju masovnih vanpartijskih organizacije i rukovođenju sa masama.

[14] Valent Bolt

[15] Riječ je o XXXIII diviziji NOVJ.

[16] Tomo Buden

U vezi sa dolaskom druga Marka[17] izvršili smo organizacione promjene u duhu novih direktiva u vezi sa radom aktiva i kandidata i postavili smo da kandidati prisustvuju sastancima partijskih ćelija i ranijim i prosvjetnim, a simpatizeri da dolaze na prosvjetne sastanke. Razumljivo da se to odnosi samo na oslobođeni teritorij. Također smo ukinuli partijske ćelije po SKOJ-evskim komitetima i partijske frakcije u N.O.O-ima.

Naše organizacije nisu se smatrale dovoljno odgovorne za rad vanpartijskih organizacija i izvještaji o radu tih organizacija su šablonski, nekonkretni i formalni. Postavili smo sada pred sve partijske organizacije da te zvještaje preinače i da se iz njih može stvarno razabrati rad Partije u tim vanpartijskim organizacijama.

Pored svih nastojanja da se provede bolja politika kadrova, još uvijek u tom pogledu nema konkretnih rezultata. A rad na ispunjavanju kadrovskih obrazaca odvija se vrlo sporo i aljkavo. Pojedine kadrovske obrasce moramo po nekoliko puta vraćati dok su bar kako tako pravilno ispunjeni. Naši komiteti nemaju pregled na partijskim kadrovima i samo izdizanje partijskog članstva još se uvijek ne odvija po planu.

SKOJ i USAOH

Nakon održanih kotarskih konferencija SKOJ-a osjetilo se je da se SKOJ-evske organizacije učvršćuju i da imadu uspjeha u radu. SKOJ-evski komiteti redovno se sastaju i proučavaju materijal. Okružni Komitet SKOJ-a sada je sređen, redovno se sastaje i ukazuje pomoć nižim komitetima. Također se i kotarski komiteti redovno sastaju i u njima je stanje sređeno. Općinski komiteti SKOJ-a su slabi i sastavljeni od mladih i neiskusnih drugova.

Da se poveća pomoć partijske organizacije SKOJ-a, zaključili smo da se na svaki sastanak SKOJ-evskog komiteta odnosno aktiva uputi sekretar partijskog komiteta, odnosno ćelije. Pomoć Partije SKOJ-u donekle je konkretna u komitetima, dok ta pomoć u ćelijama ne zadovoljava ili bolje rečeno ne postoji.

Da se poveća borbenost SKOJ-evske organizacije i da se mogu provjeriti SKOJ-evski kadrovi, otpočele su SKOJ-evske organizacije vršenjem raznih akcija, djelenjem letaka na neoslobođenom teritoriju rezanjem žica i pomaganjem rada N.O.O-a. Zaključili smo također da se formiraju partijske i SKOJ-evske udarne grupe u blizini uporišta, koje će ugrožavatu neprijatelja, a same biti ilegalne i neće imati zadatak da vrše neku mobilizaciju.

Pri OK SKOJ-a održava se niži SKOJ-evski kurs na kojem se nalazi nekoliko najboljih omladinaca iz svakog kotara.

[17] Belinić, član Politbiroa CK KP Hrvatske.

Brojno stanje SKOJ-evske organizacije je slijedeće: postoji 4 KK SKOJ-a, 11 opć. komiteta SKOJ-a, 63 SKOJ-evske grupe, sa 318 članova SKOJ-a na terenu. U vojsci postoji 35 SKOJ-evskih grupa sa 279 članova SKOJ-a. Sveukupno imade na terenu i vojsci 597 članova SKOJH-a znači nešto se je brojno stanje SKOJ-a povećalo od posljednjegizvještaja.

Još uvijek nije SKOJ-evska organizacija uspjela da okupi omladinu u Ujedinjenom Savezu i to uglavnom zbog toga što se je držalo kruto organizacionih šablona kod stvaranja odbora USAOH-a. Postavili smo da se nastoji omladinu okupiti uz pomoć svih mogućih formi, koje nam stoje na raspolaganju, bez ikakve organizacione krutosti i šablone. USAOH je donekle povezan na oslobođenom dijelu našeg okruga, dok na neoslobođenom je slabo ili nikako povezan. Viši odbori USAOH-a nisu bili obnovljeni i tek sada se je prišlo njihovom obnavljanju i priširenju.

Na okrugu postoje 32 dobro organizovana odbora USAOH-a, a oko 6000 omladine ima okupljeno u Ujedinjenom Savezu. Okupljeno je također ok 1400 pionira.

VOJSKA

Stanje u Odredu[18] se je dolaskom novog sekretara nešto popravilo. Drug se dobro snašao na dužnosti i pruža prilične garancije da će se stanje partijske organizacije u Odredu srediti. Novi komandant se također dosta dobro snalazi i mobilizacija za odred krenula je na bolje. No još uvijek vojnička aktivnost odreda ne zadovoljava zbog toga što je inicijativa odreda suviše skučena naređenjima Štaba Grupe i Korpusa, koja uvijek vezuju odred za neki određeni položaj i iziskuju od njega da djeluje kao cjelina. Takav način djelovanja pokazao se je nemoguć i bilo bi potrebnoi da se već jednom odred pretvori u partizansku jedinicu, da počne djelovati partizanski i da prestane biti »preslaba brigada«.

Odred se je nalazio sada u Slavoniji[19] i zbog toga nemamo pravi uvid u stanje organizacije.

U Udarnom bataljonu[20] sada smo postavili sekretara i to jednog sekretara bataljona brigade, koji je sredio partijsku organizaciju, formirao bataljonski biro i učvrstio sam bataljon. Drug se je dobro snašao na dužnosti i od njegovog dolaska natno je porasla aktivnost odreda.

Rad Komande područja također se je sredio i drugovi su se snašli na svojim dužnostima. Komande mjesta također su sada po-

[18] Riječ je o Moslavačkome NOP odredu.
U Slavoniji se nalazio samo I bataljon kao pratnja transportu ranjenika; vidi: Dok. br.

[20] Riječ je o Udarnom bataljonu Istočne grupe NOP odreda.

punjene i postavljeni su u njih najbolji naši drugovi, te se osjeća bolji rad medu partizanskim stražama. U Ustanovama i stražama komande područja osjeća se partijsko rukovodstvo i povezanost partijske organizacije na terenu sa partijskom organizacijom u vojnoj pozadini je na priličnoj visini.

Između intendanture komande područja i Okružnog N.O.O-a nije postojala koordinacija rada i uslijed toga se je dešavalo da pojedine vojničke jedinice nemaju dovoljnih količina hrane. Zbog toga je održana konferencija Okružnog N.O.O-a, Korpusne vojne oblasti i komande Područja, na kojoj su riješene osnovna pitanja prehrane i zajedničke saradnje ovih dviju ustanova.

U bolnicama i radionicama stanje je sada prilično dobro. Jedino još se uvijek malo šepa na ishrani, ali će se to u najskorije vrijeme srediti.

Radionice rade udarnički i nastoje da što više učine. Izbačene su parole da o brzom radu ovisi skraćenje rata i tome si. Mehaničke radionice se ističu s dobrom organizacijom rada, a šusterske i krojačke radionice rade često prekovremeno i prebacuju normu. Tako su npr. 4 krojačice, koje šiju rublje od padobrana u jednom danu izradile preko 60 košulja.

Sada imade u ustanovama Područja oko 480 naoružanih ljudi, pa smo odlučili da pojačamo odred sa nešto boraca.

N.O.O:

Predsjednik Okružnog N.O.O-a drug Škeco[21] odreden je za Oblasni N.O.O a njegovo mjesto odredili smo druga Antolića[22], dosadašnjeg predsjednika kotarskog N.O.O-a Kutina. Već sam gore naveo da je dužnost tajnika preuzeo drug Hitri[23] a druga Sabola[24] poslali smo također u vojsku. Na njegovo mjesto doći će drug Stari[25] iz OK SKOJ-a.

Zbog poteškoća u prehrani, koje su izazvane nepravilnim radom prehrambenih komisija, zaključili smo da se formira rekviziciona komisija, koja će izvršiti rekviziciju uz pomoć vojske na onom terenu i kod onih ljudi, koji do sada nisu snosili terete borbe prenesu baš na one djelove okruga, koji ih do sada nisu osjetili. Rekviziciona komisija već radi i pokazuje dobre rezultate.

Drugovi u N.O.O-ima prilično su se birokratizirali i sada smo postavili da svi treba da idu na teren i da se učvrste mjesni N.O-O-i, kao glavni oslonac narodne vlasti.

[21] Ivan Turković
[22] Franjo
[23] Tomo Buden
[24] Ivan
[25] Josip Galeković

Organizirali smo kampanje za sabiranje novca, masti, hrane i rublja i pokazali su se na većem dijelu okruga dobri rezultati. Broj N.O.O-a koji stvarno dobro rade opet se nešto smanjio zbog toga što se do sada nije imao pravi uvid u njihov rad. Sada imamo odbore u oko 130 sela.

Obrada i podjela zemlje izvršena je potpuno, a neke nepravilnosti, koje su u tome bile učinjene, ispravljene su na širokim seoskim sastancima, gdje je narod sam donio pravilna rješenja i potrebne ispravke.

NOF

Otpočeli smo sa održavanjem konferencija i sastanaka na kojima ćemo formirati seoske odbore NOF-a i na tom poslu aktivizirali smo sve naše aktiviste. Postavili smo da u odbor NOF-a može da ude svatko tko je protiv okupatora i njegovih slugu, za demokratski program, koji je izražen u Odlukama AVNOJ-a i ZAVNOH-a. Naravno da ćemo pri tom voditi računa o specifičnim uslovima pojedinog sela i stvoriti takove odbore, koji će moći da izvrše svoje zadatke. Nastojimo da ti sastanci sa narodom, kao i sastanci odbora NOF-a budu postavljeni demokratski i da na njima dode zaista do izražaja volja naroda. Postavili smo da se za sekretare odbora izaberu komunisti, ali tako da se tome ne naruši prinsip demokracije.

Nakon održanih seoskih konferencija i formiranja mjesnih odbora NOF-a kada u narod prodru Odluke III zasjedanja ZAVNOH-a, održat ćemo okružnu konferenciju NOF-a na kojoj ćemo izabrati okružni odbor, a tek tada prići ćemo formiranju općinskih i kotarskih odbora NOF-e.

A.F.Ž.

Formirali smo partijsku komisiju pri OK za rad AFŽ-a i u nju su ušli slijedeće drugarice: drugarica Katica[26], Marica Smolčić i Tonka Borić.

Sada namjeravamo proširiti okružni odbor AFŽ-a, kao i kotarske i općinske odbore i uvući u njih najuglednije žene sa okruga, koje imadu ugled i uticaj. Također smo postavili red partijske organizacije da u vezi sa stvaranjem odbora NOF-a posvete više pažnje AFZ-u, kao i to da nas konkretno izvještavaju o stanju organizacije.

Za sada imamo pregled jedino na garešničkom i kutinskom kotaru gdje je reorganizacija sprovedena u 20 sela i gdje su obnovljeni odbori. Općenito uzevši reorganizcija AFŽ-a pretvorila se u njegovu likvidaciju. U slijećem izvještaju moći ćemo konkretnije javiti o

[26] Kušec

problemima u toj organizaciji, jer će se u vezi sa odborima NOF-a morati da pravilno riješi i pitanje AFŽ-a.

AGITACIJA I PROPAGANDA

Izdali smo letak za Čerkeze na ruskom jeziku i letak upućen Česima na češkom jeziku. Povodom javnog suđenja u Čazmi također smo izdali letk u kom smo obrazložili presudu i objasnili naš stav prema milicionerima.

Dopisivanje, zidne novine, usmene novine sve je to vrlo slabo razvijeno na okrugu i moraćemo da tim pitanjima posvetimo daleko više pažnje. Kazališne grupe rade dosta dobro i uspjeli smo da ih stvorimo u većem broju sela oslobođenog teritorija, a i u ustanovama komande područja.

Propodjel Okružnog N.O.O-a smanjili smo sada na 5 članova zajedno sa tehnikom. Za rukovodioca propodjela postavili smo druga Ožegovića[27]. Ostale članove propodjela, kojih je bilo 12 raspodjelili smo na razne dužnosti, a neke poslali u vojsku. Pokazalo se je da propodjel i u ovom sastavu može pravilno da odvija svoj rad.

RAZNO

Promjene u imeničnom pregledu partijaca još nismo sredili i poslati ćemo vam ih naknadno.

Smrt fašizmu - Sloboda narodu! Drugarski pozdrav:

Pnlozi:
brojno stanje
blagajnički izvještaj

Marijan[28] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/315.

1944, lipanj 2.

Izvještaj Okružnoga NOO Krapina ZAVNOH-u o radu Propodjela u svibnju 1944. godine

Okružni N.O.O.
Krapina
Propodjel
Broj dne 2. VI. 1944

[27] Priređivači nisu utvrdili ime.
[28] Cvetković

Zemaljskom Antifašističkom Vijeću Narodnog Oslobođenja Hrvatske

Propodjelu

U mjesecu maju 1944 g. na polju agitacije i propagande učinjeno je slijedeće:

Pronađena su 4 druga od kojih se organizuje propodjel, koji prije nismo imali.

Štampali smo u našoj tehnici svakih 8 dana radio-vijesti u 2000 primjeraka, a umnožili smo 3 broja usmenih novina koje smo dobili od ZAVNOH-a a također smo štampali i letak »Narodu Hrvatskog Zagorja«, izdan po prvoj Zagorskoj Brigadi.

Na području kotara Pregrade održano je 10 seoskih sastanaka sa oko 1500 prisutnih.

Na području kotara Klanjec održavali su se seoski sastanci u općini Zagorska Sela, dok se u drugim općinama toga kotara, kao i u kotarevima Krapina, Ivanec i Zlatar uslijed terora i krstarenja bande takvi sastanci nisu održavali.

Prvomajska proslava održana je u kotarevima Klanjec, Pregrada, Krapina i Ivanec, gdje su se, naročito u predgradskom kotaru, palili krijesovi i održavali sastanci.

Naš list »Glas Hrvatskog Zagorja« u smislu dobivenih direktiva prestali smo izdavati, a dopisništvo za oblasnu i centralnu štampu, još nismo uspjeli organizirati.

Isto tako uslijed teških prilika na našem terenu nismo mogli održavati kurseve za NOO-e, kao ni za dopisnike.

Savjetovanja Propodjela, koja smo bili zakazali, morali smo iz istih razloga odgoditi na neizvjesno vrijeme.

Do sada smo primili 8 brojeva usmenih novina od ZAVNOH-a, pa smo ih dali umnožiti i zajedno sa razrađenim uputama o organizaciji usmenih novina dostavili smo ih Kotarskim NOO-ima.

Prigodom proslave Prvog Maja održano je na našem Okrugu 5 velikih zborova sa ukupno oko 3000 ljudi.

Kazališna sekcija nam je još uvijek nepotpuna, jer imademo svega 5 članova, koji su osim toga još mladi i neiskusni u radu, a nemaju niti stručnog rukovodioca. Ne raspolažu također sa potrebnim kazališnim materijalom.

Osim ove okružne formirane su dvije općinske kazališne družine i to jedna u općini Desinić, a druga u općini Zagorska Sela. Obje ove družine bore se sa istim poteškoćama kao i okružna kazališna družina, od koje primaju vrlo slabu pomoć.

Okružni N.O.O. organizirao je u svojoj bazi dvoje zidne novine, a izdao je upute o organizaciji zidnih novina svim kotarskim NOO-

-ima. Zidne novine su također organizirali općinski NOO-i u Desiniću, Zagorskim Selima i Voći, ali ni u jednom od tih slučajeva nije bilo masovne suradnje.

Na području kotara Pregrade postoji 17 domova kulture, ali oni do sada nisu pokazali nikakove aktivnosti.

Kako se iz gornjeg pregleda vidi, rad na polju agitacije i propagande u našem okrugu vrlo je manjkav, a najteži nedostatak mu je što se on ne provodi po planu.

Razlog svim tin nedostatcima leži u činjenici da mi sve do danas nismo uspjeli u smislu postojećih uputa organizovati naš Propodjel, kao i što uslijed prilika koje vladaju na našem terenu nismo mogli održati ni jedno savjetovanje propodjela.

Vjerujemo da će se naš rad uskoro poboljšati, jer smo pronašli drugove, sa kojima ćemo organizirati propodjel, a držimo da će naskoro i teror bande u našem okrugu popustiti, naročito poslije formiranja I Zag. Brigade, koja je do sada u borbi protiv okupatora i ustaša pokazala već nekoliko lijepih uspjeha.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za Propodjel:

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, NV-77/407.

1944, lipanj 2.

Izvještaj Okružnoga NOO Moslavina ZAVNOH-u opolitičkoj situaciji i organizacijskom stanju u svibnju 1944. godine.

Okružni NOO Moslavina
Tajništvo
Broj 574/1944
Dne 2. VI. 1944.

Br. Tajništva 481/44
11. VI. 1944

Zemaljsko antifašističko vijeće
narodnog oslobođenja Hrvatske

N e g d j e .

Izvještaj

Političko stanje

Politička situacija na našem okrugu u zadnjih mjesec dana nije se bitno promijenila. Raskrinkavanje Mačeka i klike oko njega nije

donijelo željene rezultate, jer se paralelno sa njihovim raskrinkavanjem nije vezivalo i obuhvatalo najšire seljačke mase, koje su nekad relativno čvrsto bile vezane uz HSS. Kampanja se na mnogim mjestima pretvorila uglavnom u harangu, koja nije štedila kako vrhove, tako niti pojedine hrvatske seljake, koji nisu sa oduševljenjem davali priloge za NOV, dolazili na sastanke i si.

Prema Srbima također se nije vodila pravilna politika, jer mjesto da se je priliv Hrvata u redove boraca /koji je u zadnju godinu povećao srazmjer Hrvata prema Srbima u korist Hrvata/ Srbima tumačio upravo kao pobjeda one politike za koju su oni započeli borbu — umjesto toga se Srbima posvećivala mala ili nikakova pažnja uopće, tako da su oni razumjeli taj nehaj kao zapostavljanje.

Trebalo je očito **kod Srba njegovati nacionalni ponos,** i dati mu zadovoljštinu specijalno za to, jer je i Srbima ovog kraja dobro poznato da je upravo srpski narod preuzeo glavni dio borbe i tereta u početku ustanka, a i do danas dao najviše žrtava za tu borbu.

Da bi se stanje popravilo u srpskom dijelu stanovništva, prišli smo organiziranju srpskog bataljona, koji danas broji oko 80 ljudi, a namjera nam je da okupimo sve dezertere iz Narodno-oslobodilačke vojske, kao i sve one, koji još danas po strani stoje.

Parola »stvarajmo srpsku brigadu« imade dobrog odjeka u srpskom dijelu stanovništva i mislimo, da ćemo s time imati uspjeha. Pogreške, koje smo uočili uopće u radu sa masama, ispravljamo na taj način, da sve aktivne i sposobne drugove upućujemo u sela, da se vežu direktno sa masama, da im tumače liniju narodno-oslobodilačke borbe, kao i odluke Drugog zasjedanja AVNOJ-a i Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a.

Sa mađarskom nacionalnom manjinom nismo imali vidnog uspjeha, ali smo sa njima počeli održavati sastanke, baš u vezi sa odlukama Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a.

Sa češkom manjinom stojimo bolje, samo što ih je neprijatelj u zadnje vrijeme stavio pred alternativu — ili da prime državljanstvo ili će ih iseliti.

Manji dio nasjeda prijetnjama neprijatelja, dok sve veći dio se orijentira prema nama.

Prošlog mjeseca neprijatelj je imao prividnog uspjeha sa amnestijom, kojoj je odredio rok 26 svibnja o. g. tako da je sa našega terena, specijalno kotara Garešnice, otišlo oko 300 ljudi u neprijateljsku vojsku ali su se isti nakon dva dana počeli vraćati tako da je danas još samo manji dio ostao kod neprijatelja.

Pred 14 dana Nijemci su počeli da sele svoje sunarodnjake i sve one koji su upisani u Kulturbund i to iz onih sela koja su bliža neprijateljskim uporištima. Selenje je vršeno prisilno, tako da je nje-

mačka vojska opkolila selo, pohapsila ljude i njihovu pokretnu imovinu, strpala na kamion i otpremila.

Vojni neuspjeh slavonskih brigada prilikom napada na Hercegovac i Nartu,[1] pogoršao je situaciju na tome sektoru, tako da je i to pospješilo odlazak u neprijateljsku vojsku, kao i netaktičan postupak 25. brigade u selu Kostanjevcu, gdje su hapsili i tukli ljude, što je izazvalo odlazak oko 60 ljudi u neprijateljsku vojsku.

Organizaciono stanje

Na okrugu imade 4 kotarska NOO-a i 12 općinskih NOO-a, /od 20 općina/ 120 mjesnih NOO-a /od 272 sela/.

Najslabiji su nam kotarevi Kutina i Dubrava. U Dubravi se stanje poboljšava jer neprijatelj ne upada na to područje kao i prije mjesec dana, samo što su kadrovi dosta mladi i ne mogu se dovoljno snaći.

Na kotaru Kutina stanje je najlošije, jer teren preko pruge neprijatelj stalno ugrožava i NOO-i su se raspali. Na teritoriju koji je ugrožen od neprijatelja počeli smo organizirati odbore JNOF-a, jer na takvom terenu NOO-i ne mogu da vrše vlast.

Kotar Garešnica najbolje stoji, jer su u njemu, u osim 12 sela, organizovani mjesni NOO-i.

Kotar Čazma na putu je sređivanja, jer je do skoro bio ugoržavan od neprijatelja osobito općine Kloštar i Križ.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Tajnik:
Valent Bolt[v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, NV-11/965.

6

1944, lipanj 2.

Okružnica Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske podređenim jedinicama s uputama kako se suprotstaviti novoj taktici koju neprijatelj upotrebljava u borbi protiv jedinica NOV i POH

[1] O tim borbama viti: Dok. br. 8, 18 i 31, te **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, dok. br. 160 i 161.

GLAVNI ŠTAB
Narodno-oslobodilačke Vojske i Partizanskih Odreda
HRVATSKE
Op. Br. 18/44
Dne, 2. VI. 1944

ŠTABU X KORPUSA NOV JUGOSLAVIJE

Posljednjih meseci moglo se uočiti da su kod nas u našem vojnom delovanju nastupile znatne promene. Glavni Štab Hrvatske ukazao je na te promene još 13 februara ov. g. u »Načelnim taktičkim uputama« u kojima je ukazao na primenu nove taktike neprijatelja u borbi protiv nas. U tom »Uputu« rečeno je kako i na koji način ćemo parirati novu taktiku neprijatelja, kako i na koji način uspješno ga tući i zadržati inicijativu u svojim rukama.

Promena o kojoj je reč sastoji se uglavnom u tome što je neprijatelj preuzeo inicijativu i usljed toga nameće nam borbu tamo i tada gdje to njemu najbolje odgovara. Uslied gubljenja inicijative iz svojih ruku naše jedinice (to naročito važi za IV, X i XI. Korpus) uglavnom vode odbranbene frontalne borbe.

Narodno-oslobodilačka Vojska rasla je i jačala se zahvaljujući baš tome što je ona bila ta koja je stalno imala u svojim rukama inicijativu i slobodu djelovanja. Nijedna vojska kojoj neprijatelj nameće mesto, vreme i formu borbe ne samo da se ne može jačati i razvijati već naprotiv ona se ne može održati u svom starom stanju, ona mora obavezno da slabi i da nazaduje u svakom pogledu, te da bude na koncu poražena. Mi naravno ne postavljamo sebi za cilj da sami porazimo naše neprijatelje. Mi ćemo to postići pomoću naših saveznika. Ali mi sebi postavljamo za cilj proširenje okružnog ustanka u Hrvatskoj uvlačenjem hrvatskih masa u borbu naročito u Zagorju, Podravini i Posavini. Mi moramo ojačati i osvježiti naše redove novim snagama. Mi trebamo pomoću našeg vojnog djelovanja prenašati naš politički uticaj na krajeve koji su još za sada pod uticajem neprijatelja. Mi ćemo sve to postići samo na taj način ako zadržimo inicijativu i slobodu delovanja u svojim rukama, ako ćemo ići iz uspjeha u uspjeh.

Naša taktika mora biti nadmoćnija od neprijateljske taktike. To ce se postići ako na neprijateljsku taktiku koju je on tako uspješno primjenio u posljednje vrijeme odgovorimo našom taktikom tj. da mi uvijek budemo prvi, koji ćemo nanositi udarac. Drugim riječima našom neprestanom aktivnošću moramo održati stalno inicijativu

borbe u našim rukama. Gornje ciljeve mi nemožemo postići odbranbenim borbama već samo tada ako ćemo biti neprestano u napadu, pa i tada kada nam neprijatelj nameće borbu. Treba osim u iznimnim slučajevima izbjegavati frontalnu odbranbenu borbu, prihvaćati je samo utoliko da se iz nje prede u napad izabirajući delove u neprijateljskom rasporedu koji su najpovoljniji za napadati. Naša taktika mora biti elastična, ona mora uvijek biti ofanzivna.

Namjere neprijatelja su očite i jasne. On želi svojim svakodnevnim ispadima i prodorima na naš oslobođeni teritorij da veže naše snage da one usljed toga ne bi bile u stanju vršiti ofanzivne radnje protiv njegovih uporišta ili komunikacija. On svojim ofanzinim djelovanjem prenaša borbu daleko od svojih baza i komunikacija u dubinu naše oslobođene teritorije.

Osim toga što nam neprijatelj nameće formu, mjesto i vreme borbe, on neprekidno nastoji da ovlada jednim ili drugim dijelom naše oslobođene teritorije, da nas odbaci što dalje od svoga uporišta ili komunikacije. Postavlja se pitanje kako odbraniti slobodni teritorij? Odgovor je jedan: jedini efikasni način odbrane slobodne teritorije sastoji se u njenoj aktivnoj odbrani tj. u stlanim i neprekidnim ofanzivnim radnjama. Činjenica je da ispade na našu slobodnu teritoriju vrše garnizonske snage neprijatelja ili one koje imaju svoj glavni zadatak obezbjedenja neprijateljske komunikacije. Neprijatelj tek povremeno uspjeva izvršiti koncentraciju svojih jačih snaga u cilju ofanzive na slobodni teritorij ili prilikom strategijskih pregrupisavanja svojih snaga prolazi kroz naš slobodni teritorij. To znači da neprijatelj nema slobodnih snaga za ovladavanjem slobodnom teritorijom, kada bi on to imao bez sumnje da ne bi dozvolio naš opstanak na velikom dijelu Hrvatske. U vezi s time naš je zadatak da onemogućimo neprijatelju napuštanje svojih baza ili komunikacija koje on čuva. To ćemo postići na taj način što ćemo našim ofanzivnim djelovanjem ugroziti pozadinu neprijatelja, njegovo baze i životne komunikacije bez kojih on ne može da postoji u našoj zemlji. Našom aktivnošću na najosjetljivija mjesta neprijatelja mi ga moramo prisiliti na borbu gdje to mi želimo i na taj način biti će onemogućeno njemu da vrši ispade na našu slobodnu teritoriju. Ako ovo shvatimo i provedemo u djelo tada nećemo morati radi odbrane slobodne teritorije voditi nametnute odbranbene borbe već ćemo imati od slobodne teritorije sve prednosti koje nam ona pruža.

Potrebno je infiltrirati neprijateljsku pozadinu malim udarnim grupama gdje nema uslova za djelovanje većih jedinica. Kruta linija fronte između slobodne i okupirane teritorije mora nestati. Tu krutu liniju treba razbiti partizanskim djelovanjem pomerajući

borbu na okupirani teren. Naš partizanski Odredi manje ili više imaju svoje stalne položaje i već dulje vremena ne odgovaraju svojem zadatku. Sektor njihovog djelovanja ne završava se linijom slobodnog i okupiranog teritorija već naprotiv on tamo tek nastaje. Za kontrolu slobodne teritorije nisu odredi već partizanske straže. Partizanski odredi treba da prodiru u pozadinu neprijatelja bilo sa jačim ili manjim snagama u zavisnosti od konkretne situacije i mogućnosti djelovanja na danom sektoru. Oni treba da djeluju tako kao što su djelovali naši prvi partizanski odredi kod kojih se je razvila današnja naša NOV. Oni ni u kom slučaju ne smiju da dobiju vid nekih pograničnih odreda. Partizanska puška treba da puca svuda i u svako vrijeme, uvijek tamo i tada gdje se to neprijatelj najmanje nada, a ne samo na nekoj unapred određenoj i izmišljenoj liniji fronte.

Mi smo u organizaciji naše vojske postigli njenu skoro završnu formu. Mi imamo brigade, divizije i korpuse. U formi organizacije mi se ne razlikujemo od ostalih regularnih armija iako su svi elementi organizovanosti kod nas tek u začetku. Ali uslovi u kojima mi živimo i djelujemo iz temelja su drugi i radi toga vojničko djelovanje ne može biti isto kao kod nekih drugih regularnih armija. Dok bi na pr. u nekoj drugoj vojsci bilo normalno da zapovijest za neku taktičku radnju niži štab dobije od višeg štaba kod nas takova potpuna primjena bila bi pogrešna, ona bi bila kočnica i štetno bi uticalo na našu vojnu aktivnost uopšte. U tom pogledu kod nas imade ipak grešaka i nesnalaženja. Dešava se da u nedostatku neke operacije i zadatka za cijelu diviziju štab Korpusa ne pronalazi zadatke za pojedine brigade i radi toga leži neaktivno cijela divizija. Štab divizije očekuje naređenje od štaba Korpusa, štabovi brigada od štaba divizija i tako to ide do dole. Dok istovremeno postoje često odlični uslovi za djelovanje, ali pošto nije bilo naređenja od pretpostavljenog štaba povoljna mogućnost je propuštena. Usprkos naše vojne hijerarhije lična inicijativa naših komandanata treba daje široko zastupljena u traženju mogućnosti djelovanja za svoje jedinice, naravno uvijek u sporazumu sa pretpostavljenim štabom. G.Š.H. pa i štabovi Korpusa i divizije ne mogu uvijek pravovremeno saznati za neku povoljnu mogućnost angažovanja kada se ona pojavi, to treba da koristi uvijek najbliža jedinica. U tom pogledu treba vaspitavati naš komandni kadar. Dobar komandant je onaj koji sarno-inicijativno pronalazi zadatke za svoju jedinicu, koji traži neprijatelja i tuče ga gdje ga stigne. Uz ostale odlike i u tome treba da se razlikuje narodni oficir od oficira neke druge vojske koji radi samo ono što mu se naredi.

Cesto puta neprijatelj na pojedinim sektorima je vrlo jak. Neprijateljska uporišta znadu biti zaposjednuta suviše jakim snagama, a da bi ih mi mogli likvidirati. Također u posljednje vrijeme neprijatelj vrši često pokrete svojih jakih motorizovanih jedinica. Usljed toga bilo je slučajeva da se naši štabovi nisu umjeli snaći usljed čega je dolazilo do privremenog zastoja i aktivnosti dapače do pasivnosti nekih naših snaga. Našim rukovodiocima izgledalo je da nema uslova za vojničko djelovanje. S jedne strane jak neprijatelj, a s druge strane naša vojna organizacija postala je glomazna i nepokretna. Kod štabova postojala je bojazan da se sa jedinicom probiju dublje u neprijateljsku pozadinu. Ovaj neopravdani strah dolazio je iz bojazni da ne podmetnu svoje jedinice pred neprijateljske tenkove, da ne izgube teško naoružanje itd. tako da je teško oružje i naša sadašnja vojna formacija, umjesto da budu kao pomoć, oni su postali teret i smetnja. Usljed takvog nesnalaženja došlo se do apsurda, da imadeš neprijatelja svuda i na svakom mjestu, ali nemaš uslova da ga uspješno tučeš. To je došlo usljed toga što naš komandni kadar nije se umio snaći u novoj nastaloj situaciji. Naš komandni kadar kao da je zaboravio na partizansku taktiku za koju postoje uvijek povoljni uslovi. Ako nije bilo uslova za djelovanje cijele divizije ili brigade sa teškim oružjem trebalo je pristupiti djelovanju sa manjim jedinicama.

Glavni Štab Hrvatske je svojim »Načelnim taktičkim uputama« u tačci 8 c[1] ukazao da i naše brigade, a ne samo partizanski odredi treba da djeluju na partizanski način u pozadini neprijatelja. Međutim ovo još do sada nije potpuno shvaćeno od naših vojnih rukovodioca, osim sa malim iznimkama. Brigade treba da šalju u neprijateljsku pozadinu vodove, čete i bataljone tamo gdje nema uslova za djelovanje većih jedinica. Mi moramo ugroziti neprijateljsku pozadinu, razbiti krutu liniju fronte između slobodne i okupirane teritorije i projavljivati stalno i neprekidno tendenciju prodiranja u neprijateljski teritorij sve dublje i dublje, inače ćemo to prepustiti neprijatelju da on to čini u obrnutom smislu.

Da bismo uspješno parirali novu taktiku neprijatelja, taktiku neprestanih ispada i prodora na naš teren mi moramo partizansku taktiku upotrijebiti mnogo šire. Zato nam nisu dovoljni samo partizanski odredi već tu taktiku treba da primjenjuju i naše krupne jedinice šaljući svoje manje ili veće dijelove sa konkretnim zadatcima, ali sa većom slobodom djelovanja. Neke naše jedinice nepravilno su shvatile naše upute od 13 februara ov. g. formirajući specijalne udarne grupe koje su imale zadatak upada u neprijateljsku poza-

[1] Vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 26, dok. br. 86.

dinu. Takoder je bila greška formiranje udarnih grupa od komandnog kadra. Jedan i drugi način su pogrešni. Mi se ne možemo ograničiti na izvjestan broj specijalno zato oformljenih grupa već moramo primjenu partizanske taktike gdje to uslovi zahtjevaju primjeniti mnogo šire, a možda u nekim krajevima to će biti za izvjesno vrijeme glavni način borbe. Također treba u vezi sa djelovanjem naših krupnih jedinica kombinirati partizanske akcije sa manjim jedinicama.

Princip u našem djelovanju treba da bude: primjena one taktike koja nam omogućava što bolje rezultate u borbi. Radi toga naš komandni kadar treba da budno proučava situaciju, treba da projavi što više elastičnosti, više snalaženja, inicijative te podržavati i podizati ofanzivni duh kako kod svojih potčinjenih rukovodioca tako i kod boraca.

Dostavljajući gornje

N A R E Đ U J E M O

1/ da štabovi Korpusa, divizija i brigada prouče ovu Okružnicu kao i »Načelna taktička uputstva« izdana od GŠH. 13. II. ov. g. pošto ista do sada nisu dala kod svih jedinica željene rezultate;

2/ da štabovi Korpusa detaljnoi proučavaju operativnu situaciju na svojim operativnim oblastima, te da u vezi s njome, a na bazi gore rečenog pruža konkretnu pomoć svojim jedinicama.

Prijem ove »Okružnice« potvrditi,

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Komandant
generallajtnant,
Gošnjak[3] [v. r.]

Politički komesar,
R.[2] Žigić [v. r.]

M.P.[4]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k.552a, f.4, dok. br. 2-1.

[2] Rade
[3] Ivan
[4] Okrugli pečat: Glavni štab NOV i PO Hrvatske
(u sredini zvijezda petokraka)

7

1944, lipanj 2.

Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i POH o operativnoj situaciji i organizaciji štabova i jedinica u svibnju 1944. godine

Štab
X. Korpusa »Zagrebačkog«
NOV i POJ
Op. br. 308
Dne, 2. VI. 44.

Opći vojno-organizacioni
izvještaj za mjesec maj.

Glavnom Štabu NOV i PO Hrvatske

OPERATIVNA SITUACIJA

Na sektoru Moslavine neprijateljska uporišta ostala su ista kao i ranije. Brojna stanja tih uporišta stalno se mijenjaju. Novih uporišta na ovom sektoru nema. Nakon napada na Kloštar Ivanić ustaše i milicija napustile su to mjesto i povukli se u Ivanić Grad.[1]

Dijelovi I. Kozačke Divizije, koji su se nalazili uzduž želj. pruge Dugo Selo — Križevci otišli su prema Novskoj. Na njihovo mjesto došla je 42. njemačka divizija koja se je smjestila u Dugom Selu, Vrbovcu, Križevcu, Sv. Ivan Zabno. Pod konac mjeseca maja počeli su djelovi i te njemačke divizije napuštati ovaj sektor i odlaziti u pravcu Zagreba. Sa strane te njemačke divizije nije bilo upada na oslobođeni teritorij Moslavine.

Jedino su u nekoliko navrata pokušali vršiti upade na oslobođeni teritorij domobrani, ustaše i milicijoneri iz Narte, Križa, Popovače, ali su svaki put odbijeni od naših snaga.

Na sektoru Bilogore stanje je nepromjenjeno. Neprijatelj se sa jakim snagama nalazi u Koprivnici, Križevcima i Bjelovaru. Manja uporišta nalaze se u Sv. Ivanu Zabno, Rovište, Novi Grad. U Novig-

[1] Ustašku posadu u Kloštru — Ivaniću napale su 16. svibnja 1944. jedinice XXVIII divizije NOVJ, o tome vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, dok. br. 87.

radu nalaze se ustaše i milicioneri. Neprijatelj često vrši upad iz Koprivnice i Križevca na oslobođeni teritorij Bilogore, a naročito u Podravini gdje vrši pljačku i prisilnu mobilizaciju.

Oko Novigrada, Virja, Helbina, Drnja neprijatelj je osnovao milicijske grupe koje snabdjeva sa oružjem i municijom. Moral tih grupa nije jak i čim se pojave naše jedinice bježe preko Drave. Glavne neprijateljske snage na ovom sektoru sačinjavaju ustaše, žandari i domobrani. Brojna stanja tih uporišta stalno se mjenjaju.

U Koprivnici i u Križevcima navodno bi se trabao osnovati neki ustaški zdrug.

Na sektoru Kalnika neprijatelj se nalazi u Ludbregu, Rasinja, Var. Toplice, Novi Marof, Delekovec. Posade tih uporišta su ustaške, čija jačina se stalno mijenja. Čitav taj sektor drži neprijatelj pod svojom kontrolom. Jedinice Kalničkog P. Odreda ne mogu spriječavati kontrolu neprijatelja, jer je neprijatelj daleko nadmoćniji.

Prilikom posljednjih borba, koje su naše jedinice vodile sa ustaškim snagama na Kalniku, popaljene su još i preostale kuće.

Do polovice prošlog mjeseca naše jedinice nalazile su se na sektoru Zagorja i to u prostoru oko Hrašćine Trgovišta — Zlatar. Ustaške jedinice koje su se nalazile na tom sektoru stalno su napadale na naše jedinice ne bi li [ih] prinudile da se povuku sa tog sektora. Videći da ne mogu odbaciti naše jedinice iz Zagorja otpočeo je polovicom mjeseca maja sa koncentracijom svojih snaga u Zlataru, Novom Marofu, Beli, Batini u cilju da uništi naše jedinice na tom sektoru.[2] Nakon što su naše jedinice napustile Zagorje i to XXXII. Divizija je I. Brigada XXXIII. Divizije i krenule prema Kalniku, neprijatelj je ponovno na prostoru oko Hrašćine Trgovišta zaposjeo nekoliko mjesta kao na pr. Zajezdu, Belec, Hum i odatle počeo vršiti kontrolu onog terena. U isto vrijeme vrši prisilnu mobilizaciju ljudi od 18 do 45 god. za svoje posade.

U ostalom dijelu Zagorja ostale su iste posade čija se jačina neprestano mijenja. Glavne neprijateljske snage su ustaše, dok domobrana imade u manjem broju. Po uporištima neprijatelj je dobro utvrđen i opasan sa bodljikavom žicom.

Stalnih njemačkih jedinica na tom sektoru nema.

Poslije ofanzive na naše jedinice u Zagorju ostale su na tom sektoru Zagorska Brigada, Zagrebački Odred i Zagorski Odred.

Na teritoriju ovog Korpusa nema nekih naročito velikih njemačkih formacija.

[2] Vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, dok. br. 165, 188 i 190.

Glavne neprijateljske snage na teritoriju ovog Korpusa jesu ustaše koji pripadaju PTS-u zatim gorski zdrugovi, pa žandari i manjim dijelom gestapovci.

Brojna stanja njemačkih jedinica koje se povremeno nalaze na ovom teritoriju stalno se mijenjaju.

Na sektoru Moslavina osim XXXIII. Divizije nalazi se i XXVIII. Divizija, koja je stigla na ovaj sektor u drugoj polovici mjeseca maja.

Na sektoru Bilogora nalazi se od druge polovice mjeseca maja i XXXII. Divizija.

Naše operativne namjere jesu da uništimo svaki željez. promet na pruzi Dugo Selo—Novska kao i na pruzi Križevci — Dugo Selo.

ORGANIZACIJA ŠTABOVA I JEDINICA

Organizacija Štaba Korpusa sprovedena je u cjelosti prema posljednjim naređenjima.

Za ševa operativnog odsjeka postavljen je major drug Kučiš Stjepan, na mjesto poginulog majora druga Hohšteter Vojka.

Za organizaciju vojnog suda još nismo primili uputstva.

Pod neposrednom komandom Štaba Korpusa nalazi se:

XXXII. Divizija
XXXIII. Divizija
Zapadna Grupa P. Odreda
Istočna Grupa P. Odreda
III. Diverzantski bataljon.

XXXII. Divizija

Štab Divizije

Štab Divizije u sadanjem sastavu ne zadovoljava. Komandant Štrok[3] nema pregleda nad Divizijom i u situacijama na terenu, potpuno pasivno posmatra tok operacija. To se naročito nepovoljno odrazilo u Zagorju, dok je Divizija samostalno djelovala. Glavni nedostatak kod komandanta Štroka je slabo poznavanje vojničke vještine, a ne pokazuje volje za učenjem. Tako nije u stanju pružiti pomoć Štabovima brigada pa se to odrazilo na cijelu Diviziju. Mi smo predložili da se smjeni, a za komandanta da dode drug Bulat Rade, koji je na dužnosti komandanta Zapadne Grupe Odreda potpuno zadovoljio.

[3] Izidor

V. d. komesara Tuđman[4] nije se još snašao. Ima veliku upornost u radu ali nije vojnik. Načelnik Štaba drug Manojlović[5] može zadovoljiti pored sređenijeg komandanta, ovako ni on nije zadovoljio.

XXXII. Divizija u svom sastavu ima:

Udar. Brigadu »Braće Radića«
Brigada »Matija Gubec«
Četa za vezu
Bolnički vod

Udar. Brigada »Braće Radića«

Sam Štab je potpun. Štab Brigade kao cjelina nije dovoljno aktivan u radu i ne osjeća se dovoljno njihovo djelovanje na štabove potčinjenih jedinica. Štab bi trebao biti više aktivan i pružati daleko veću pomoć svojim štabovima bataljona. Isto tako trebali bi sprovoditi veću kontrolu nad radom potčinjenih štabova bataljona i komandama čete.

Brigada u svom sastavu ima:

3 bataljona
Četa za vezu
Bolnički vod
Odjeljenje teškog bacača

I. Bataljon: brojčano je malen i sposoban je za izvršenje manjih zadataka. Komandant bataljona nema dovoljno samostalnosti.

II. Bataljon: kao cjelina zadovoljava. Udarna snaga ovog bataljona srednja je a sposoban je za izvršenje srednjih a i težih zadataka.

III. Bataljon: Štab u cjelini zadovoljava. Sposoban je za izvršenje srednjih zadataka.

Brigada kao cjelina znatno je oslabila kako brojčano tako i po svojoj udarnoj moći. Borbama kroz ofanzivu izgubila je mnogo ljudstva i oružja. Neuspjesi u posljednje vrijeme također su utjecali na samu borbenost. Brigada je sposobna za izvršenje manjih i srednjih zadataka.

Brigada »Matija Gubec«

Štab Brigade popunjen je. Stanje unutar samog štaba promjenom dosadašnjeg komesara Brigade druga Špiranca[6] poboljšalo se. Stab Brigade kao cjelina zadovoljava. Rad samog Štaba nije dovolj-

[4] Franjo
[5] Mil
[6] Josip

no intenzivan, a osim toga premalo daje pomoći svojim potčinjenim štabovima.

Brigada u svom sastavu ima:

3 bataljona
Bolnički vod

I. Bataljon: kao cjelina dobar je i sposoban za izvršenje srednjih zadataka. Moral boraca je dobar.

II. Bataljon: kao cjelina sposoban je za izvršenje manjih zadataka. Borci tog bataljona pokazali su se u zadnjim borbama u ofenzivi dosta neodlučni. Niži vojno-politički rukovodioci ne zadovoljavaju.

III. Bataljon: kao cjelina sposoban je za izvršenje srednjih zadataka. Borci su dobri.

Brigada kao cjelina obzirom na provedene borbe sposobna je za izvršenje srednjih zadataka. U Brigadi osjeća se prilična sređenost i kompaktnost jedinica.

Kao cjelina Divizija bi se mogla brzo opraviti ako se učini promjena koja je predložena. Osnov same Divizije dobar je i sa popunom u ljudstvu njeno stanje popravit će se.

XXXIII. Divizija.

Štab Divizije. Štab Divizije sređen je i zadovoljava. Komandant Antolović[7] ima vrlo dobar pregled nad jedinicama. Za sada je potpuno zadovoljio. Komesar Mutak[8] potpomaže komandanta u sređenju Divizije. Načelnik Štaba drug Kobal[9] dobar je.

Divizija u svom sastavu ima:

I. Brigadu
II. Brigadu
Vod za vezu
Bolnički vod
Pontonirsku četu

I. Brigada:

Štab Brigade kao cjelina nije potpuno saživljen. Između članova Štaba dolazi do međusobnih razmirica i nesporazuma.

Brigada u svom sastavu ima:

4. bataljona
prateću četu
četu za vezu

[7] Josip
[8] Vladimir
[9] Vlado

bolnički vod
izviđački vod
minersku desetinu

I. bataljon: Štab bataljona dobar je. Borbenost boraca je dobra. Formalna disciplina je slaba.

II. bataljon: Štab bataljona je dobar i zadovoljava na svojoj dužnosti. Formalna disciplina u bataljonu popustila. Moral boraca je dobar.

III. bataljon: Štab bataljona u cjelini zadovoljava. Borbenost i moral boraca dobar je.

IV. bataljon: Štab u cjelini zadovoljava na svojoj dužnosti.

II. Brigada:

Štab Brigade je potpun. U cjelini zadovoljava i obećaje da će za kratko vrijeme biti sposoban da rukovodi i većim akcijama.

I. bataljon: Štab bataljona je potpun i dosada je zavoljio.

II. bataljon: U cjelini Štab zadovoljava svojim radom i ima uslova da se razvije u dobar Štab. Sam Štab popunjen je.

III. bataljon: Štab ovog bataljona popunjen je. Štab svojim dosadašnjim radom nijel zadovoljio. Komandant ovoga bataljona ne snalazi se u rukovođenju. Komandant bataljona predložen je da se smjeni sa dužnosti.

Brigada kao cjelina mnogo se je popravila, te ima nade da će u najskorije vrijeme predstavljati jednu dobru i sređenu jedinicu.

Pontonirska četa: Komanda čete zadovoljava. Sa jedinicama vrši se izobrazba.

Kao cjelina Divizija još nije sređena. Štab se zalaže na sređivanju i dok se jedinice pojačaju bit će Divizija sposobna za teže operacije.

Istočna Grupa P. Odreda: Štab Grupe kao cjelina sređen je. Komandant Kličković[10] zalaže se da sredi i aktivizira odrede. Za sada **mu** to još nije uspjelo. Komesar Janjić[11] trudi se i pomaže komandanta **u** radu. Načelnik Štaba Kunović[12] marljiv je u radu, fali mu samostalnosti.

Štab Istočne Grupe u svom sastavu ima:

Bjelovarski P. Odred
Moslavački P. Odred

[10] Nikola
[11] Vjekoslav
[12] Milivoj

Posavski P. Odred
Udarni bataljon
Srpski bataljon
Vod za vezu
Bolnički vod

Bjelovarski NOP Odred

Štab Odreda popunjen je. Komesar ne pruža dovoljno pomoći komandantu. Štab kao cjelina ne zadovoljava zbog svoje neinicijativnosti i neodlučnosti.

Odred u svom sastavu ima: 4 bataljona

I. bataljon: Štab nije potpun jer nema operativnog oficira. Štab ne zadovoljava zbog toga što je sastavljen od mladih i neiskusnih rukovodioca. Bataljon u cjelini ne pokazuje nikakove borbenosti.

II. bataljon: Štab je popunjen. U cjelini zadovoljava Komesar bataljona ne zadovoljava te je predložen da se smjeni. Bataljon je sposoban za izvršenje manjih akcija.

III. bataljon: Štab nije potpun jer mu fali operativni oficir. Štab zadovoljava kao cjelina, ali pokazuje slabu aktivnost i inicijativu. Bataljon kao cjelina nema dovoljno čvrstine.

IV. bataljon: Štab je popunjen, te kao cjelina zadovoljava.

Bjelovarski Part. Odred kao cjelina nije do sada dao nikakove rezultate. Uslova za povoljan razvitak imade, jedino što su mu rukovodioci mladi i neiskusni.

Moslavački NOP Odred

Štab Odreda nije popunjen fali mu komesar.

Moslavački Odred imade u svom sastavu samo jedan bataljon, dok će se drugi bataljon ovih dana formirati.

Bataljon kao cjelina ne predstavlja još jednu čvrstu vojničku jedinicu. Bataljon se stalno nalazi u pratnjama i na službenom putu.

Posavski NOP Odred

Štab je nepotpun. Imadu samo v. d. komandanta i v. d. politkomesara, koji ne odgovaraju zbog pomanjkanja vojničkog i političkog znanja i iskustva. Borbenost slaba. Niže vojno političko rukovodstvo slabo.

Udarni bataljon

Štab je popunjen, ali ne zadovoljava zbog neodlučnosti i samoinicijative. Komesar i zamjenik komesara nemaju ni vojničkog ni političkog iskustva, a isto tako su i neodlučni. Zamjenik politkomesara predložen je da se smjeni.

Srpski bataljon

Ovih dana formiran je i za sada ne možemo dati o njemu nikakove podatke.

III. Diverzantski bataljon

Bataljon zadovoljava svojim radom. Bataljon u svom sastavu imade 3 čete i vod pri Štabu bataljona. Jedna četa ovog bataljona pridata je u operativnom pogledu Štabu XXXIII. Divizije, Istočne i Zapadne Grupe Odreda radi izvođenja akcija.

Diverzanti koji su bili pridati jednom vodu Međimuraca nisu se još vratili i po svemu izgleda da su stradali u Međimurju.[13]

Formacijsko stanje

XXXII. Divizija

Udarna Brigada »Braće Radića« ima na licu 320.

Brigada je podijeljena na tri bataljona, četa za vezu, bolnički vod.

Brigada »Matija Gubec« ima na licu 272 borca. Podjeljena je na tri bataljona, bolnički vod.

Pored ove dvije Brigade XXXII. Divizija ima u svom sastavu još
četu za vezu jačine 14 drugova,
bolnički vod 20 drugova,
ljudstvo pri štabu 47 drugova.

XXXIII. Divizija

I. Brigada ima na licu 461 borca i u svom sastavu ima 4 bataljona, prateću četu, izviđački vod, bolnički vod i minesku grupu.

II. Brigada imade na licu 540 boraca, podjeljena je na 3 bataljona, prateća četa, četa za vezu, izviđački vod.

Pored ove dvije Brigade XXXIII. Divizija ima u svom sastavu još
vod za vezu,
bolnički vod,
pontonirsku četu.

Istočna Grupa Odreda

Bjelovarski Part. Odred ima na licu 373 borca, podjeljen je na 4 bataljona.

Moslavački Part. Odred ima na licu 143 borca a imade jedan bataljon podjeljen na 4 čete.

Posavski Odred ima na licu 65 boraca, a imade 1 bataljon.

Udarni bataljon ima na licu 91 borca.

[13] Vidi: Dok. br. 20.

Srpski bataljon ima na licu 56 boraca.

III. Diverzantski bataljon ima na licu 130, podijeljen je u 3 čete.

Zapadna Grupa Odreda

Nismo primili podatke.

Promjene u organizaciji i formaciji.

Od posljednjeg izvještaja u organizaciji i formaciji jedinica nastupile su slijedeće promjene:

U XXXII. Diviziji:

za v. d. načelnika Štaba Ud. Brigade »Braće Radića« postavljen je drug Heremić Mustafa.

za v. d. načelnika Štaba Brigade »Matija Gubec« postavljen je drug Lučić Marko.

Pri Štabu Divizije postavljen je oficir za naoružanje drug Planjek Ivan.

IV Bataljon Brigade »Braće Radića« rasformiran je.

Topničko odjeljenje 75 mm rasformirano je.

U XXXIII. Diviziji:

za v. d. komandanta II. Bataljona postavljen je Ivanišević Teodor,

za komandanta I. Bataljona II. Brigade Devidović Duro,

za komandanta I. Bataljona II. Brigade postavljen je Baričić Ivan,

za komesara II. Bataljona II. Brigade postavljen je drug Juhović Jandro,

za komesara III. Bataljona II. Brigade postavljen je Mardetko Ivan.

Istočna Grupa Odreda

Za komandanta Srpskog Bataljona postavljen je drug Šušnjar Nikola.

Za politkomesara Joco Vasiljević.

I. i IV. Bataljon Bjelovarskog Odreda upućen je u sastav XXXII. Divizije.

Za operativnog oficira Moslavačkog Odreda postavljen je drug Gostović Dimitar.

Za obavještajnog oficira Istočne Grupe Odreda postavljen je potporučnik drug Tumbaš Vukašin.

Zapadna Grupa Odreda

Od Udarnog bataljona Zapadne Grupe Odreda i dva bataljona Zagorskog P. Odreda formirana je Zagorska Brigada.[14]

[14] Vidi: **Građa SZH,** knj. VIII, Dok. br. 137 i 141.

Za komandanta Zagorske Brigade postavljen je poručnik drug Škrljan Mato.

Za v. d. politkomesara postavljen je drug Srnec Đuro.

Za načelnika Štaba postavljen je potporučnik drug Sutler Stjepan.

Ostali podaci nisu primljeni.

Vod Međimuraca koji je formiran od strane ovoga Štaba doživio je u Međimurju neuspjeh. Vod se je bez ikakovih zapreka prebacio preko granice i razdvojio se je na dva dijela i svaki se je smjestio u drugo selo. Nakon nekoliko dana primjećeni su od strane mađarskih i njemačkih jedinica koji su se dali u potragu za njima. Uspjelo im je uhvatiti jednog živog, koji je pod batinama priznao koliko se drugova prebacilo za Međimurje i sa kakvim zadatkom. Taj isti drug nije pokazao bunker u kojem su se ostali njegovi drugovi sakrili. Da bi ostali drugovi ocjenili situaciju podigli su crijep i to tako nespretno da je crijep pao sa krova i tako su bili primjećeni.Mađari i Nijemci otvorili su vatru i tom prilikom ubijeno je 4 druga i trojica ranjena. Ostali drugovi koji su se nalazili u drugom selu prebacili su se ponovno preko Drave na našu stranu. Ukupno se prebacilo 8 drugova, a dva su ostala u Međimurju. 110 ih je dezertiralo.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar, S.O. M.P.[15] Komandant general-major, **Vlado Matetić** [v. r]

Original, strojopis
Sign., AVI!, Fond NOB, k. 112 A, f. 1, dok. br. 1(1-6).

8

1944, lipanj 2.

Operativni izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama jedinica pod njegovom komandom od 11-26. svibnja 1944. godine

ŠTAB ISTOČNE GRUPE
P. ODREDA HRVATSKE
Broj Op. 37
Dne 2. juna 1944.

[15] Okrugli pečat: Stab X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ (u sredina zvjezda petokraka)

PREDMET: Operativni izvještaj.
Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog NOV i POJ.-

Prema naređenju Op. br. 136 dostavlja se operativni izvještaj za vrijeme od 11. do 26. svibnja 1944. godine.-

BJELOVARSKI ODRED:

Nema podatka.[1]

MOSLAVAČKI ODRED:

Odred se nalazio na sektorima, Kloštar Ivanić, Križ, Popovača.

11. V. — Odred se nalazio na položaju Grabovnica — Pavličani — — Ruškovica u vezi napada na Hercegovac.[2] Neprijatelj nije naišao. U večer jedna izviđačka desetina upala je u uporište Novoselac i ubila jednog vodnika.
12. V. — Odred vrši pokret Grabovnica —Lipovčani.
13. V. — Odred vrši osiguranje izvoza žita iz bunkera na položaju Sovari — Grabersko Brdo — Šumećani. Neprijatelj je nastupao u jačim snagama te se Odred povukao bez gubitaka u Lipovčane.
14. V. — Odred se nalazio na odmaranju u selu Lipovčanima. Dve desetine krenule su za pratnju granata u Bjelovarski Odred.
15. V. — Odred vrši osiguranje evakuaciju žita na položaju Stara Mrča —Mostari Obrečka. Neprijatelj je nastupao od pravca Ivanić Kloštar — Stara Marča, u jačini 200 ustaša. U borbi je ubijeno 5 ustaša i Odred se zbog jake bacačke vatre povukao uz gubitke 3 ranjena na položaj Lipovčani—Mostari gdje je neprijatelj zadržan. Na večer istoga dana dve čete izvršile su demonstrativni napad na uporište Križ prema naređenju XXVIII. Divizije a u vezi napada na Ivanić Kloštar.[3]
16. V. — Izvršen je pokret Lipovčani —Pavličani.
17. V. — Odred se nalazi u Pavličanima na odmaranju. 18 drugova upućeno je za pratnju Engleza u Baniju.
18. V. — Odred se nalazio u Pavličanima na odmaranju i sređivanju jedinica. U večer krenuo je i bataljon sa članovima Kotar. N.O.O. u rekviraciju.

[1] O akcijama Odreda u tome razdoblju vidi: **Građa SZH,** knj. IX, Dok. br. 158.
[2] Vidi: Dok. br. 31, i **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, Dok. br. 64, 66, 67 i 75.
[3] Isto, Dok. br. 87.

19. V. — Jedna četa upućena na Ludinsku općinu u svrhu mobilizacije. 5 drugova upućeno u pratnju u Bjelovarski Odred.

20. V. — Jedan vod upućen je u izviđanje Vidrenjak i Grabrov Potok.

21. V. — Odred se nalazio u Pavličanima gdje je vršena obuka.

22. V. — Jedna četa upućena u Gor. i Dol. Prnjarovac radi rekviracije.

23. V. — I. bataljon krenuo u pratnju ranjenika za Slavoniju.[4] Jedna desetina upućena u pratnju za Bjelovarski Odred, a jedna desetina upućena na Ludinsku općinu radi mobilizacije. Štab Odreda nalazio se je u Pobijeniku.

24. V. — Jedinice su se nalazile na putu.

25. V. — Jedinice su se nalazile na putu.

UDARNI BATALJON:

11. V. — Bataljon se nalazio na položaju u Vrtlinskoj i u Suhaji u vezi napada na Hercegovac.

12. V. — Neprijatelj je nastupao pravcem, Križ Mustafina Klada, pa je bataljon krenuo da ga napadne, ali se neprijatelj prije povukao.

13. V. — Bataljon vrši osiguranje odpreme žita iz bunkera, te se nalazi na položajima Marča — Mostari.

14. V. — Bataljon se nalazio u Mostarima. Neprijatelj je nastupao pravcem Ivanić Grad-Mostari. Nakon kratke vatre neprijatelj se povukao. Navečer izvršen je pokret za Lipovčane.

15. V. — Bataljon vrši osiguranje odpreme žita na liniji, Sovari — — Šubećani — Vučje Jame. Neprijatelj je nastupao pravcem Križ — Palančani — Most na Glogovnici. U žestokoj borbi neprijatelj je odbijen od Mosta na Glogovnici. Usled napuštanja svog položaja od strane Moslavačkog Odreda bataljon se morao povući u selo Lipovčane.
Vlastiti gubitci, zarobljen jedan drug, 1 puškomitraljez, utrošeno 500 metaka. Neprijateljski gubitci nisu poznati.

V. — Bataljon je izvršio pokret Lipvčani — Svinjarci. Odavde je ponovno krenuo u Marcane na osiguranje izvlačenja ostatka žita.

17. V. — Bataljon se vratio u Svinjarce.

V. — Bataljon se nalazio na odmoru u Svinjarcima.

19- V. — Bataljon vrši pokret Svinjarci — Pobijenik.

Zbog blizine I kozačke divizije Štab X korpusa odlučio je da se partizanska bolnica u Podgarišću rastereti teških ranjenika njihovim prebacivanjem u Slavoniju. Prvi bataljon MPO uspješno je izvršio zadatak i kolonu od osamdesetak zaprežnih kola doveo na Papuk.

20. V. Bataljon vrši pokret Pobijenik — Vezišće.

21. V. Bataljon vrši pokret Vezišće — Bregi.

22. V. U jutro postavljena je zasjeda Ivanić Grad — Dubrovšćak na cesti. Neprijatelj nije naišao, pa je bataljon krenuo preko Grede za Trebovac.

23. V. - Neprijatelj nastupao u jačini od 200 domobrana i ustaša sa 1 teškim i 2 laka bacača iz pravca Ivanić Grad — Trebovac. Nakon kraće borbe neprijatelj je odbijen, bez vlastitih gubitaka. Neprijateljski gubitci nisu poznati. Iza toga izvršen je pokret za Ježevo.

24. V. Izvršen je pokret Ježevo — Čazma, gdje je zauzet Položaj kod Bosiljeva i Dereze u vezi napada na Nartu.

25. V. Pred večer, izvršio je bataljon pokret iz Čazme u Mustafinu Kladu kuda je stigao.

26. V. u 4 sata u jutro. Neprijatelj je nastupao pravcem Križ — Rečica — Kumpator i Popovača — Pešćenica Kopčić. Bataljon je zauzeo Položaj u Vrtlinskoj. Borba je otpočela u 6,30 i trajala je do 9 sati. Zbog jake topničke i bacačke vatre i nakon trećeg juriša bataljon se povukao u Pobijenik jer je neprijatelj prodro na Kopčić. Vlastiti gubitci 2 ranjena i 1 mrtav /vodnik Karlo Penden/, neprijateljski gubitci 10 mrtvih i veci broj ranjenih. Utrošeno je 1.200 metaka.

Posavski Odred: nema podataka.

Sveukupni neprijateljski gubitci:

Mrtvih 16

Vlastiti gubitci:

Mrtav 1
Ranjenih 5
Zarobljen 1
Puškomitraljez zarobljen 1

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Politkomesar: M. P.[5] Komandant,
S.O. **Kličković**[6] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1623, f. 2, dok. br. 3/1.

[5] Okrugli pečat: Štab Istočne grupe partizanskih odreda Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)

[6] Nikola

9

. *1944, lipanj 3.*

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Varaždin Okružnome komitetu KPH Varaždin o pojačanom neprijateljskom teroru, raspoloženju naroda prema »saveznicima«, te o organizacijskom stanju

K.K. K.P.H.
Varaždin, 3-VI-1944.-

Izvještaj za mjesec svibanj

Drugarskom O.K.K.P.H.
Varaždin

Političko stanje na kotaru Varaždin.

Politička situacija se u roku zadnjih mjesec dana u mnogo promijenila. I što je neprijatelj proglasio amnestiju, II što je neprijatelj vršio svako dnevne racije na voj. bjegunce i na naše simpatizere. Dakle sve ovo što je neprijatelj poduzeo protiv naroda na kot. Varaždin mnoge je pokolebalo na istom kotaru. Poradi žestokog terora i svakodnevnih racija kao i prijetnja od strane neprijatelja, da će dignuti familije i zapaliti kuće, narod se u masama odazvao u neprijateljsku vojsku. Ali usprkos tih neprijateljskih prijetnji i bjesnila narodi ipak bježe iz neprijateljskih uporišta samo ako mu se i malo pruži prilika, poradi toga Vam ne možemo dati točan pregled u odlasku voj. obveznika u neprijatelj, vojsku.

I. Što se tiče raspoloženja samog naroda na kot. varaždin izgledalo bi ovako: Narod javno prezire zapadne saveznike tj. Englesku i Ameriku radi odugovlačenja druge fronte.

II. Što se tiče raspoloženja prema S. S.S.R. narod javno govori da je Rusija očistila svoju zemlju od Nijemaca i sada je stala na svojim granicama i dalje neće da ide ako njezini saveznici ne budu otvorili druge fronte.

III. Neprijatelj je uspio s svojom promidžbom što se razvikao u svojoj štampi i u raznim letcima kako uspješno tuče N.O.V. i kako se mnogo partizana predaje fašističkim vlastima a to iz razloga toga, sto N.O.V. nema hrane, ni obuće, ni odijela, a što se tiče oružja i municije da niti ne govorimo, ali to nije sve, neprijatelj se razvikao, kako vojnici koji dezertiraju iz N.O.V. i prijavljuju se fašističkim

vlastima i što izjavljuju neke stvari, koje sam Vam gore naveo, što se tiče prehrane i obuće, a što se tiče morala u N.O.V. on pada svakodnevno i to najviše radi toga što se odugovlači otvaranje druge fronte.- Što se prije govorilo, da će biti ove godine svakako druga fronta otvorena i to u proljeće ove godine, međutim druga fronta se nije otvorila, a i Crvena armija neće da ide dalje i to je sve potaklo N.O.V. koja se danas raspada. Drugovi s tom promidžbom možemo biti na čisto, jer je neprijatelju uspjelo u nekim stvarima, da narodu dokaže. Mi znamo da je naša N.O.V. imala u početku ofenzive u Zagorju lijepe uspjehe, ali da je za tim došlo i do nekih neuspjeha sa kojima se neprijatelj i te kako dobro poslužio.

Drugovi, što se tiče polit, rada na terenu vrlo je težak, i to iz tih razloga koje smo Vam gore naveli. Kretanje po danu a i održavati ma bilo kakove sastanke je nemoguće, osim razgovarati s drugovima pojedinačno. Što se tiče samog stanja grad Varaždina isto se je mnogo pogoršalo, i to iz razloga toga, što je u prošlih 2 mjeseca došlo do masovnih hapšenja i zlostavljanja naših drugova i drugarica. Što se tiče Mačekovaca odnosno bijele garde još nije počela da radi javno, ali smo ipak doznali, da radi potajno, naime doznali smo da se održao polit, sastanak bjele garde kod nekog Peršića predložača u Varaždinu.- Nadalje župnik u Vidovcu je govorio 28-V- ove godine u crkvi o apostolima kako su živjeli zajednički odnosno komunistički, kako su zajendički obradivlai zemlju i dijelili se plodovima koje su zajednički privredili. Ali se ipak jedan od njih našao, koji je prodao jedan komad te zajedničke zemlje i došao s novcima pred sv. Petra. Sveti Petar na to odgovori i saopći, da se ogriješio i da više nema prava na zajednički život. Radi te župnikove izjave narod iste župe se pita, što to znači? Narod je razglasio u ovom Kotaru, da se pokazao Isus Krist prilikom bombardiranja Bihaća od strane saveznika, i onog momenta su savezički avijoni padali iz zraka. U selu Margečan je izvršena pljačka 14-V-ove godine od strane Podonta s kolima i jedan je dojahao na konju i imali su partizanke na glavi. Ti pljačkaši oduzeli su 50 kg. masti i nekoliko kg. suhog mesa kod udovice Vidaček i sve oduzeli sve rublje što su našli kod nje. i krenuli su natrak prema Podontama gdje je bilo neprijatelj. Uporište (tj. Ustaše).

Narod kaže da to nisu bili partizani, već da su bili ustaše ili voj. bjegunci. 17-V ove godine neprijatelj nam je ubio jednog druga i to sekretara K.K.P. Varaždina druga Mateka[1] a druga Bijelog[2] člana istog komiteta je ranio i živoga ga uhvatio, ovaj slučaj desio se u Gor. Poljani. Prilikom borbe s N.O.V. ustaše su ubili 2 civila u selu

[1] Tomo Janušić
[2] Tomo Beli

Gaćice, radi toga što su sakrili naše drugove, a ujedno su zapalili jednom našem drugu klijet i oduzeli neke stvari.

Organizaciono stanje partije.

Naš Kot. komitet partije broji 3 člana. Kot. komitet S.K.O.J. ima 3 člana, na našem kot. imamo isto 4 part, jedinice i to na općini Jalžabet 5 člana, Vidovec 4 člana, Biškupec I 3 člana, Biškupec II 3 člana. — Dakle ukupno imamo 21 člana partije i 7 kandidata na našem kotaru. — Dakle od poslednjeg sastanka izgubili smo 2 člana partije i to sekretara K.K.P. druga Mateka i druga Belog člana istog komiteta. Druga Mateka nam je neprijatelj ubio, a druga Belog je ranio i uhvatio ga živog i sada se nalazi u zatvoru u Varaždinu.

Izgubili smo isto jednog kandidata što smo ga poslali u našu vojsku i tako sada imamo 21 člana partije i 7 kandidata.

Stanje S.K.OJa. Kotarski Komitet S.K.O.Jma ima 4 člana isto imamo 2 skojevske grupe na našem kotaru i to u selu Svačince koje broji 6 člana i u Kučan gor. od 5 člana i ima nešto pojedinaca u nekim selima članova S.K.OJa.

Stanje U.S.A.O.H.

U selu gor. Poljani imamo jednu omladinsku grupu U.S.A.O.H.

Stanje N.O.O. Na kotaru Varaždin imamo svega 2 navodno oslobodilačkih odbora i to seoska u selu Zbelavi opć. Biškupec i u selu Polja gor. opć. Jalžabet.

Razlog tome što su se raspali narodno oslobodilački odbori na našem kotaru, kako kotarski tako općinski i seoski je taj što je ofenziva i žestoki teror i svako dnevne racije većinom po svim selima na našem kotaru. Na pr. Iz kot. N.O.O. su se 2 člana javila neprijatelju i to pretsjednik drug Mađarić[3] i blagajnik drug Hižak[4] a jedan drug odnosno sekretar drug Beli je uhapšen, a drug Hutinski[5] je povučen u našu vojsku, kao i pretsjednik drug Šimunčić[6], koji je zadužen sasma drugim dužnostima nego ga pripada i tako ga smatramo isto izoliranim iz našeg kotarskog N.O.O, a drugarica Mišak[7] koja je isto član K.N.0.0 bavi se ista sasma drugim poslovima i time smatramo da je izolirana iz K.N.0.0 i tako postoje samo 3 člana K.N.0.0 koji se isto ne sastaju već nekih 4 mjeseca i tako ga ne možemo smatrati odborom.

* Priređivači nisu uspjeli utvrdili ime.

Ivan

[5] Franjo

[6] Kao bilj. 3.

[7] Marija

Stanje A.F.Ž.

Organizacija A.F.Ž. se isto u posljednje vrijeme raspala, radi toga što neprijatel vrši svako dnevne racije i terora i tako ne postoji ni jedan odbor A.F.2. na našem kotaru, već ima samo pojedine drugarice — aktiviskinje s kojima se sastajemo.

Smrt Fašizmu — Sloboda Naroda. —

Org. sekretar partije:
Tarandek[8] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-92/3972.

1944, lipanj 3.

Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i POH o brojnom stanju i naoružanju te o socijalnom i nacionalnom sastavu jedinica

ŠTAB X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
JUGOSLAVIJE M.P.[1]

1 broj: 650
Dana: 3/VI. u sati

Brojno stanje — naoružanje i
socijalni i nacionalni sastav dostavlja.—

GLAVNOM ŠTABU NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
I PARTIZANSKIH ODREDA HRVATSKE -

Dostavljamo brojno stanje i naoružanje te socijalni i nacionalni sastav jedinica ovoga Korpusa sa stanjem na dan 1. lipnja 1944. godine.

Za Zapadnu Grupu POH. unijeli smo stanje iz mjeseca travnja, pošto za mjesec svibanj isto nismo primili. —

Smrt fažizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar,
S.O.

Komandant, general-major,
Vlado Matetić [v.r.]

[8] Milan

[1] Zaprimni pečat Glavnoga štaba NOV i POH, br. 1621, dne. 11. IV 1944.

PREGLED BROJNOG STANJA I NAORUŽANJA X. KORPUSA »ZAGREB
OD 1. VI. 1944. godine

		LJUDSTVO							
		Po spisku				Na licu			
Red. br.	Jedinica	Oficira	Polit, rukov.	Pod-oficira	Boraca	Oficira	Polit, rukov.	Pod-oficira	Boraca
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	Štab X. Korpusa »Zagb.« sa pratećom četom	12	3	5	72[2] 8	10	2	5	70 8
2	XXXII. Divizije NOVJ.	32	118 5	140 1	624 7	24	97 74	111 1	452 65
3	XXXIII. Divizija NOVJ.	45	114 9	75 1	1184 139	44	94 5	71 1	726 129
4	Istočna Grupa POH.	34	83 3	95	690 107	28	76	82	430 100
5	Zapadna Grupa POH.	9	112	69	1224 134	9	101	59	1181 123
6	Podoficirska škola	2	1		3 3	2	1		3 3
7	Pontorniska četa	2	4	5	54 5	2	4	5	
8	III. Diverzant, bataljon		11	19	97 2		11	19	93 2
	SVEGA:	136	446 17	408 2	3948 472	122	386 10	352 2	2982 435

[2] U razlomku brojnik pokazuje broj muškaraca, a nazivnik broj žena.

R. br.	Jedinica	NAORUŽANJE										
		PJEŠADIJSKO									PROTIV OKLOPNO	
		Pušaka	Šmaj-sera	Puško-mitra-ljeza	Lakih mitra-ljeza	Teških mitra-ljeza	Lakih baca-ča	Teških bacača	Pišto-lja	Ručnih bombi	Mitra-ljeza	'opova
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18	19	30	31
1	Štab X. Korpusa »Zagb.« sa pratećom četom	53[3] 1100	10 484	2 320					11 210	28		
2	XXXII. Divizije NOVJ	448 8960	27 1425	57 4656	1 0	7 3840	4 11	1 3	64 645	159	2 462	
3	XXXIII. Divizija	654 15380	78 4259	58 12055		5 3240	4 10	2 39	74 703	207		1 11
4	Istočna Grupa POH.	629 13621	21 2866	31 •8200		3 750	1 4		55 581	259		
5	Zapadna Grupa POH.	850 18500	30 1202	26 9600		9 6179	3 73	1 40	59 605	236		
6	Podoficirska škola	2 50							4 30	7		
7	Pontorniska četa	15 295	1 40						2 9	3		
8	III. Diverzant, bataljon	89 1178	40 4650					16 183	70			
	SVEGA :	2740 59084	207 1496	174 34731	1 0	24 14009	12 98	4 92	285 3266	969	2 462	1 14

[1] U razlomku brojnik pokazuje broj oružja, a nazivnik broj municije.

NAORUŽANJE														
INŽINJERSKO			ZA VEZU						VOZILA		STOKA			PRIMJEDBA
											KONJA			
Eksploziva	Korde	Nagaznih mina	Radio Stanica	Telefonskih centrala	Telefona	Kabla km.	Optičkih aparata	Signalnih pištolja	Bicikla	Kola	Jahaćih	Tovarnih	Tegećih	
41	42	43	46	47	48	49	50	51	58	59	61	62	63	
			1	2	5	4					13	5		5 na služb. putu
2		6	3		2			1			11	14		
					5	4		2 45			21	11	23	17 na kursu, 52 u bolnici, 5 poginulo, dezertera i nestalo 169, služ. put 8 bolovanje 3, ambul. 62
					5	4		5 4	1		8			
32				1	6			1 13 1 5			15	3		
				1							32			
970	245				1						1			
1022	245	6	4	3	24	12	10 67	1	69	35				1 u bolnici, ulBu ambul. 1 nestao
				2	6	2				4	1		9	Kurs 1, bolnica 6, u Bjel. Područ. 28 bolovanje 6, ambul. 6, odsus. 6, O.K. Var. 2

R. br.	Jedinica	LJUDSTVO								NAORUŽANJE						
		Po spisku				Na licu				PJEŠADIJSKO						
		Oficira	Političkih rukovodioca	Podoficira	Boraca	Oficira	Političkih rukovodioca	Podoficira	Boraca	Pušaka	Šmajsera	Puškomitralje-za	Lakih mitraljeza	Teških mitraljeza	Pištolja	Ručnih bombi
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	19
9	Koman. Kaln. Područja		24	32	3 g 64	24	31		^ 7 59	287 7178	5 382	2 840			23 150	
10	Koman. Bjelovar. Područja		21		29		21		421 36	290 6348	6 270	1 210			45 348	
11	Komand. Moslav. Područja	1	41 4		SU 190	1	41 1		775 186	569 15192	15 1488	7 1900	2 933	1 350	62 539	
	SVEGA:		86 4		1696 283	25 3	93 3	37	1543 281	1146 2878	26 2140	10 2950	2 933	1 350	130 1137	

N A O R U Ž A N J E																
INŽINJER-SKO			ZA VEZU									VOZILA		STOKA		
														KONJA		
è Eksploziva	iè Korde	Nagaznih mina	£ Radio stanica	Telefonskih centrala	oo Telefona	è Kabla km.	< Optičkih o aparata	< Signalnih "" pištolja	oo Bicikla	5g Kola	2 Jahaćih	S Tovarnih	S Tegećih
				2	23				3	2		3	10
			1	3	29		\ 4		2	18		4	13
			1	7	55	. 2	\ 4		5	24		7	34

Komandant, general-major
Vlado Matetić [v.r.]

PREGLED SOCIJALNOG I NACIONALNOG SASTAVA X. KORPUSA »ZAGREB.« NOVJ od 1. VI 1944. g.

Jedinica	Brojno stanje po spisku	SOCIJALNI SASTAV							
		Rad-nika	Seljaka	Intelek-tualaca	Obrtni-ka i sit-nih trgo-vaca	Namješ-tenika	Vojnih lica	Policija, žandara i finaca	Daći
Štab X. Korpusa »Zagreb.« sa pratećom četom	100	16	46	5	17	2	14		
XXXII. Divizija NOVJ.	994	211	435	58	187	95	8		
XXXIII. Divizija NOVJ.	1576	422	756	99	240	47		2	1
Istočna Grupa P.O.H	1012	153	584	35	90	43	7		
Zapadna Grupa P.O.H.	1548	431	647	56	346	35	33		
Podoficirska škola	9	1	5				3		
Pontorska četa	70	16	37	6	11				
III. Diverzant, bataljon	129	22	70	7	25	5			
SVEGA:	5429	1272	2680	266	916	227	65	2	1
Koman. Kalničkog Područja	516	180	241	14	30	44	3	4	
Koman. Bjelovar. Područja	539	8	348	14	59	32	1	2	
Komanda Moslav. Područja	1086	266	551	26	166	69	3	3	2
SVEGA:	2141	529	1140	54	255	145	7	9	2

	NACIONALNI SASTAV																
Jedinica	Srba	Hrvata	Slovenaca	Crnogoraca	Muslimana	Talijana	Rusa	Jevreja	Mađara	Austrijanaca	Ceha	Makedonaca	Nijemaca	Šveđana	Francuza	Holandana	Bugara
Štab X. Korpusa »Zagreb.« sa pratećom četom	7	89	4														
XXXII. Divizija NOVJ.	74	902			2		11				1		3				1
XXXIII. Divizija NOVJ.	143	1317	23	5	14	3	18	3	3	1	30	1	2	1	1	1	1
Istočna Grupa P-O-H-	191	723	8		2	1	12	1	6		65	1	1		1		
Zapadna Grupa P.O.H.	45	1425	11		6		53				1		2			3	
Podoficirska škola	4	5															
Pontonirska četa	7	60				2		2									
III. Diverzant, bataljon	11	109	3		1						5						
SVEGA:	482	4630	49	5	25	6	94	6	9	1	102	2	8	2	2	4	2
Koman. Kalničkog Područja	126	353	27		5		1	3			1						
Koman. Bjelovarskog Područja	104	411	15		2				2		5						
Komanda Moslav. Područja	284	723	28		3		11	8	5		24						
SVEGA:	514	1487	70		10		12	11	7		30						

POLITIČKI KOMESAR
S.O.

KOMANDANT, general-major
Vlado Matetić *[v.r.]*

Original, strojopis
Sign., AVI I, Fond NOB, k. 112, f.l, dok. br. 2(1,2).

11

1944, lipanj 3.
Varaždin

Izvještaj Oklopljenoga sklopa PTS Zapovjedništvu PTS o borbama protiv partizana oko Ivanca i na Kalniku u svibnju 1944. godine

OKLOPLJENI SKLOP
POGLAVNIKOVIH TJELESNIH
SDRUGOVA
Broj Op. 75/taj. sa / pril.
U Varaždinu, dne 3. VI 1944.

ZAPVOJEDNIČTVU POGLAVNIKOVIH TJELESNIH SDRUGOVA
/Odjel I.a./

Z A G R E B

Predmet: Izvješće o podhvatima
za mjesec svibanj.—

I.

Zapovjedu 1. Pješačke Pukovnije br. 325/tajno od 6. V. 1944. sklop je dobio zapovied da se razpoloživim snagama krene u akciju čišćenja i oslobodavanja mjesta Ivanec[1] i uzpostave veze sa I. Bojnom 1. Pukovnije u Lepoglavi.

Pokret 7. V. 1944. u jutro. Sklop ima surađivati u sastavu kombinirane bojne.

Situacija: Prema prikupljenim podatcima nalazi se jedna veća partizanska skupina na prostoru VUGLOVEC, PRIGOREC, SALINOVEC, STRAŽNJEVEC, CERJE i jedna manja skupina na prostoru D. VOĆA i D. LADANJE. Obje imaju namjeru napasti posade Ivanec i Lepoglavu, što su već i pokušale, ali bez uspjeha.

Sudjelovanje u podhvatu: Jedna sat III/1.
13.stož. sat
stož. sat Oki. Skl. sa 3. boj. kola
14. sat P.Z.U.V.
vod gors. topova

[1] Ivanec je zauzela NOU brigada »Braća Radići« 6. svibnja 1944. godine.

Zadatak: Napasti slabiju skupinu odmetnika i uništiti je, dostići do Lepoglave od I/l. i zajedno napasti veću grupu odmetnika te ju što više uništiti.

IZVRŠENJE: Prema dobivenoj zapoviedi, sklop je bio spreman odredenoj jačini u 08.00 sati u jutro. Pokret izvršen je u 10.00 sati cestom Varaždin — Vidovec, D. Ladanje, Lipovnik — Jerovec, Ivanec.

U Jerovec stiglo se oko 16.00 sati, gdje se samo teškim oružjem tuklo Ivanec i položaje oko istog sa punim, tako da je neprijatelj bio prinuđen da djelomično napusti Ivanec.

Dana 8. V. sklop je dobio zadatak da sa zapadne strane prodre u Ivanec i prosliedi nadiranje usporedno sa ostalim kolonama koje su se kretale desno od ceste Ivanec — Varaždin. Sklop sa svojim bojnim kolima i grenadirima uspio je ući u mjesto, ali nije mogao produžiti put za Varaždin jer je bio veliki most na Bednji kod Stažnjevca srušen, te se moralo vratiti na Kuljevčicu — Jerovec — Ribić breg — Druškovec — Stražnjevec, gdje se došlo u dodir sa odmetnicima koji su držali s. Stažnjevec. Strojničkom i topliničkom vatrom nanieli su se odmetnicima osjetni gubitci te je kod nailazka 13. st. sati morao brzo uzmaknuti.

Sklop po dolazku ostalih dielova produžio je kretanje za Cerje, te je na putu odklonio tri velike prepreke /Prekova/ i dvie barikade kao i odstanio postavljene i velike mine engleskog poriekla.

Kod zauzimanja Ivanca istaklo se ljudstvo opkoparskog voda svojom požrtvovnošću i radom, pod jakom odmetničkom vatrom.

Vlastiti gubitci: jedan ranjen

Odmetnički gubici nabrojeni: 5 mrtvih, ali imade više.[2]

Sklop se vratio u svoju bazu 8. V. u 21.00 sat.

II.

Savezno zapoviedi zapovjednika 1. Pukovnije P.T.S.-a i zapovjedničtva P.T.S.-a br. 961/tajno od 13. V. 1944. dielovi Oklopljenog Sklopa sudjelovali su u podhvatu »SARAJEVO« kao i u gonjenju odmetnika preko Kalnika.[3]

Predpostavka: Veće skupine odmetnika nalazile se istočno i južno od Ivanca, dok su manje skupine zaposjele sjeverno od ceste Varaždin — Ivanec a na području Gornje i Dolnje Ladanje — Maruševec — Cerje, a poslie se sva snaga prebacila na Hrašćinu — Trgovišće — Zajezdu-Podrute.

Zadatak: Oklopljeni Sklop na dan 13. V. u 04.00 sata u jutro kreće iz Varaždina preko Vidovca — Biljevca na Dolnje Ladanje, gdje se

[2] **O** borbi kod Ivanca vidi: **Građa SZH,** knj. IX, Dok. br. **145.**

[3] Isto, Dok. br. 161.

sastaje sa kombiniranom bojnom bojnika Nališa sa kojom produžuje rad u pravcu Cerje Tužno—Ivanec—Margečani—Bela, odakle imade 14. V. na veće stići do mraka u Novi Marof. 15. V. zorom pješački dielovi sklopa imadu zaposjesti liniju kota 318 uključivo Hum, a do 10.00 sati k. 377, 207. Bojna kola imaju biti u Humu do 10.00 sati odkuda će izvršiti pokret po novoj dobivenoj zapoviedi na samoj liniji na k. 377 i k. 207. Nadiranje u pravcu Hrašćina—Trgovišće, a povratak preko Budinšćine—Kraljevca—Podru ta— za Novi Marof—Moždenec—Sudovec—Gornje Rieka, odakle se odmah ima vratiti na Novi Marof i prebaciti u toku večeri vlakom do Ludbrega te 18. V. u cik zore zaposjesti liniju Rasinje—Prkos—Gredičani—Veliki Poganac, te po zaključenoj akciji 19. V. vratiti se u svoju bazu u Varaždin.

Izvršenje: Sklop jakosti sa troja bojna kola i 70 pješaka dana 13. V. 1944. krenuo je pravcem Varaždin—Vidovec—Biljevec—D. Ladanje i nadirao čisteći prostor preko Maruševca—Cerje Nebojse i to preko k. 220 na Stražnjevec gdje je zanoćio.

14. V. 1944. u osvit krenuo je sklop pravcem Stražnjevec—Cerje Tužno—Tužno—Radovan—Pece—Bela—Beletinec—Krušljevec—Presečno—Novi Marof. U 18.00 sati povučena je jedna satnija granadira iz Varaždinskih Toplica u Novi Marof kao pojačanje.

15. V. 1944. u jutro grenadirska sat i Var. Toplica upućena je u 02.00 sata da zaposjedne do 04.00 sata u jutro položaje kota 318 uključivo Hum, do 10.00 sati da zaposjedne liniju k. 277 i k. 207, odakle je dobila zapovied da se u 1/2 4.00 sata poslie podne povuče za Novi Marof. Ista je imala kod k. 318 dodir sa neprijateljem koji se prebacivao u pravcu Klanika i imao položaj k. 318 zaposjednutu. Našim dielovima uspjelo je ovladati položajem Bojna kola koja su bila u 10.00 sati u Humu, u 16.00 sati odpočela su nadiranje pravcem Hrašćina—Trgovišće i prešla preko Budinšćine—Podruta za Novi Marof kuda su stigli u 21.00 sat, gdje se zanoćilo.

16. V. 1944. sklop je dobio zapovied da krene pravcem Možđenac—Sudovec—G. Rieka, odakle se ima odmah vratiti. Po dolazku do k. 361, 3—km. sjeverno od Sudovca nadirajući dielovi došli su u dodir sa partizanskim predstažama, koje su odbacili u pravcu G. Rieke, omogućili Crnoj Legiji zauzeće G. Rieke, te se prema dobivenoj zapoviedi povratili u Novi Marof do 17.00 sati, te odmah produžili do Presečnog gdje se pješačtvo kod željezničkog mosta ukrcalo u vlak, a bojna kola se ukrcala u Turčinu, Sklop je stigao u Ludbreg u 23,30 sati, gdje je prenoćio.

17. V. 1944. u jutro u 05.00 sati sklop je krenuo od Ludbrega za Rasinju—Prkos—Gredičani—Veliki Poganec, gdje je zaposjeo navedenu liniju i sprečavao prebacivanje odmetnika za Sokolac i Muč-

no. Prema zapoviedi sklop je trebao prenoćiti u Prkosu, ali oko 20.00 sati stigao je teklić-motorista, koji je donio zapovied da se sklop povuče u Rasinju u Ludbreg, što je i učinjeno. Zapovied je bila pogrešna, odnosno krivo dostavljena, te je sklop ponovno u 04.00 sata u jutro krenuo do Prkosa i Velikog Poganca, odakle se po povratku bojne Nališ u 20.00 sati vratio u Ludbreg, a u Varaždin u 21.00 sat. Kod Velikog Poganca spašeni su tri ustaše zarobljeni u Ivancu koji su dopremljeni u Varaždin i predani 1. Pukovniji P.T.S.-a.

Gubitci: Vlastitih nema niti u ljudstvu niti u materijalu, odmetnički: ubijeno 17 partizana između sela Veliki Gredičani i Radeljevo.

Napomena:

Veza sa ostalim jedinicama nije nikako funkcionirala, jer se nije mogla uhvatiti veza sa bojnom Nališ a niti se znao pravac nadiranja I/l. Puk. P.T.S.-a.

Ukupni gubitci neprijatelja tokom mjeseca svibnja: 22 mrtva, u tvorivu: 4 velike mine engleskog poriekla.

Vlastiti gubitci: jedan ranjen.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Zapovjednik Oki. Sklopa
Ust. djel. bojnik:
/F. Šarić/

Opazka: Izvještaj je sastavio bivši zapovjednik sklopa nadsatnik **Engelbert Gavez**

F. Šarić [v.r.]

Original, strojopis
Sing., R SUP SR Hrvatske, 111-35/88-90.

12

1944, lipanj 4.

Izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda Okružnome komitetu KPH Zagreb o radu partijske organizacije u svibnju 1944. godine

Stab
Zagrebačkog N.O.P. Odreda
Hrvatske
dana 4. VI. 1944. g.

Okružnom Komitetu K.P.H.
Zagreb

Izvještaj
O radu Partije u ovome odredu od 1. V. do 31. V. 1944. g.

1. Opći pregled.

Obzirom što se naš odred nalazio u nenormalnim prilikama stanje u ovome odredu se znatno promjenilo, pošto se naš odred nalazio u reakciji, koja je bila u Zagorju. Naš odred t.j. I bataljon držao je položaje oko sela Vrbova, dok II bataljon je držao kote iznad Hrašćine Trgovišća zajedno sa bataljonom I Moslavačke Brigade. Bande je bilo daleko više, te nas je uspjela dobiti u obruč i nadrla na naše položaje nad Hrašćina Trgovišćem. U isto vrijeme je neprijatelj tukao naše položaje iz aviona. Kod Brigade je nastala panika, te je u paničnom bjegu zahvatilo i naš odred, tako da smo se povukli na tri strane. Oko 80 do 90 drugova, povuklo se na Kalnik zajedno sa štabom odreda, dok 80 boraca II bataljona povuklo se na Stubički kotar. Sam komesar odreda ostao je sa 20, boraca na položajima, gdje se ista stvar odigrala. Drugovi koji su bili na Kalniku držali su tamo ponovo položaje zajedno sa Brigadama, te tamo smo bili do kraja rastepeni, tako da smo nakon dva dana se opet na Kalniku nešto sakupili t.j. zamj. komesara odreda sakupio je jednu četu, s kojom se je odmah vrati na svoj teren gdje je pokušao da uhvati vezu sa II bataljonom, koji je bio u Stubičkom kotaru. Isti dan se vratio i operativni oficir sa par drugova, te smo se odmah sastali. Poslije njega smo zajednički uvatili vezu sa komesarom odreda i 20 drugova, koji su bili s njim. Tu je bilo drugova iz I i II bataljona, pa smo odmah stvorili dvije čete, te počeli sa daljnjim radom, te smo si dali smjernicu za daljnji rad. Na istom terenu gdje je bila reakcija, ostalo je oko 8 ranjenih drugova, koji su bili u konspiraciji, te iste drugove trebalo je prebaciti do bolnice i to smo uzeli u zadatak mi. Pošto je bilo nas malo, jer banda je svakim danom pavila pretres šume, nismo bili u stanju sami to učiniti, te smo pozvali sve ostale drugove iz Stubičkog kotara, da sredimo opet naš odred, te krenemo na daljnji zadatak.

II bataljon se nije odazvao, kada smo mi njega tražili da dode, nego smo mi krenuli sa ove dve četice do njih i vratili se zajednički do vanjske općine, gdje nas je već čekao komandant odreda sa 20 drugova t.j. sa velim štabom I bataljona i tu smo formirali dva bataljona, te krenuli na put, te prebacili ranjene drugove na Kalnik. Tamo smo htjeli ostati jedno tri dana na odmaranju, kako bi sredili

naš odred, održali sastanke, postavili sve potrebne rukovodioce, koje fale. Međutim kas smo stigli na Kalnik opet je izvršena reakcija na nas. Mi smo se povukli natrag na svoj sektor, te smo tu sredili naš odred. Postavili smo sve potrebne rukovodioce od komande četa na niže. I bataljon za sada nema komesara bataljona, jer prijašnji komesar bataljona otišao je za Grupu P.O.H. a II bataljon je ostao bez komesara, jer smo ga dali na raspolaganje Zapadnoj Grupi P.O.H., a na njegovo mjesto smo predložili Grupi druga Ruseka Blaža, zamj. komesara II čete I bataljona. Poslije ove reakcije t.j. u samoj reakciji naš odred imade dosta veliki broj nestalih drugova t.j. dezertera kojih ima oko 60. Nestalih drugova ima oko 20, a mrtvih drugova u koliko smo ustanovili ima 8 i 12 ranjenih.

2. Moral vojske.

Moral vojske prije same reakcije bio je na doličnoj visini, dok u samoj reakciji je pao moral vojske, a sada je moral vojske se popravio, a naročito u II bataljonu, gdje borci traže svakim danom borbu, dok u I bataljonu je malo slabije, a tome je krivnja što nisu rukovodioci najbolje hrabri, a i aljkavi su u svojoj dužnosti. Mi smo odmah prišli, da to sprečimo te smo pojedine drugove iz II bataljona dali u I bataljon, da bi i on postao, kao i II bataljon borben, te da se digne politička svijest borcima. Borci su divni samo s njima treba malo proraditi. U samoj reakciji, kada je pao moral u II bataljonu, bio je kriv komesar bataljona, jer nije prikupio drugove oko sebe, već je pričao, kako će on otići u Dalmaciju, kako neće tu ostati i počeo je nagovarati pojedine drugove, da neka i oni traže, da idu u Dalmaciju. Kada su to drugovi vidjeli, počeli su dezertirati svojim kućama. U I bataljonu je dezertirao kući komesar čete i to je isto dalo povoda drugovima da dezertiraju. Komesari II bataljona je rešen dužnosti i poslan na raspoloženje Štabu Zapadne Grupe P.O.H sa popratnicom.

3. Rad Partije.

Do prije reakcije rad je bio na doličnoj visini. Održavali su se redovito sastanci, te sastanci za proučavanje materijala i baš to je dovelo do toga, da je odred prije reakcije imao znatne uspjehe, dok u samoj reakciji su se sve čete t.j. bataljoni raspršili, tako se isto i Partija rascjepala te nije se skoro ništa radilo, nego se radilo sa onim što je bilo na okupu t.j. štab odreda, te drugovima koji su ostali održali su redovite sastanke te sastanke za proučavanje materijala. Kada smo sredili čete u pojedinim četama bio je po jedan član K.P. Dok se je to sada popravilo, tako da svaka četa imade najma-

nje tri člana K.P. U ovoj reakciji nam je nestalo 7 članova K.P. od toga je samo jedan ranjen, a za ostale se nezna.

4. Organizaciono stanje.

I bataljon broji 3 Partijske jedinice i jedan bataljonski biro,
Jedinica štaba I bataljona broji 3 člana K.P.
Jedinica I čete broji 4 člana K.O.
Jedinica II čete broji 3 člana K.P.
Bataljonski biro broji 3 člana, pošto komesara bataljona nema.
II bataljon broji 3 Partijske jedinice i jedan bataljonski biro.
Udarna grupa broji 3 člana K.P.
Jedinica štaba II bataljona broji 4 člana K.O.
Jedinica I čete broji 3 člana K.P.
Jedinica II čete broji 4 člana K.P.
Jedinica štaba odreda broji 5 članova K.P.

Pri štabu odreda ima za sada 2 člana K.P. pošto sekretar SKOJa a odred otišao je u Okružni Skoja, te sada momentalni nije jedinica podpuna, dok se to opet ne uredi.

Ovaj odred broji 31 članova K.P. dok u prošlom izvještaju bilo je brojno stanje 39.

Pošto je bila reakcija te se naše organizaciono stanje znatno promjenilo od prošlog izvještaja, to je još do danas nije točno sređeno, pošto imademo velike pokrete te nemožemo nikako uhvatiti toliko vremena da se sve to sredi. Sastanci se održavaju, dok za proučavanje materijala nije se održalo, nego smo pri štabu odreda.

5. Rad sa narodom.

Rad sa N.O.O. nije na nikakvoj visini, jer do same reakcije nije bilo politkomesara odreda, a mi smo održavali mitinge i povezivali se sa odborima, gdje je to god bilo moguće, dok u Sv. Ivanskom kotaru N.O.O. ne postoji i ako su prije bili, pošto banda svakim danom krstari po njihovim selima. Mi kao vojska smo dali mnogo do sebe, da bi rastumačili narodu liniju naše borbe, dok u Stubičkom kotaru povezanost vojske i N.O.O. je bio na dosta velikoj visini, pošto tamo je donekle organizirana Narodna vlast.

Povezanost Partije između vojske i terena nije to onako, kako bi to moralo biti, pošto je vojska u stalnim pokretima, te nismo mogli nigdje da održimo sastanke bataljonskih biro, da bi mogao prisustvovati jedan član Kotarskog Komiteta. Ali kada smo dolazili na teren kojega komiteta povezali smo se sa članovima Komiteta istoga terena, gdje smo se nalazili, te u saglasnosti pravili pojedine akcije. Naš II bataljon poslije reakcije bio je u Stubičkom kotaru i

tamo se isto povezao sa komitetom, te po izjavi pojedinih rukovodioca, drugovi iz Komiteta nisu dozvolili, da oni izvrše akcije na kamijone, na cesti Bistra-Jakovlje. Po izjavi istih drugova da su drugovima kazali, ako bi se izvršila akcija, da bi oni morali odonuda bježati, jer bi nastupila reakcija. Isto tako se dogodilo u Vrapču, kada je naša udarna grupa trebala da izvrši tamo neke akcije, dok drugovi iz Općinskog N.O. nisu dozvoljavali, i vele da će im zapaliti kuće, ako bi se izvršila akcija. Trebali bi Vi njih upozoriti na to, da bi isti drugovi pružali punu pomoć naoj vojsci, kada dode na njihov teren, kako bi izvršili što uspješnije akcije i da tuku na svakom koraku što više neprijatelja, a ne da im oni onemogućavaju izvršenje akcija, koje nije nikako u prilogu N.B. i brzoga uništenja fašizma.

6. Rad sa SKOJEM.

Rad SKOJa u odredu je dosta slab. Razlog je tome to smo bili stvarno raspršeni i trebalo je dulje vremena, dok se to sredi, dok u II bataljon, koji je ostao zajednički na okupu, daleko je bolje nego u I bat. koji se tek sređuje. Za sada imade svaka četa Skojevsku grupu, te sekretara nema I bataljon, dok II bataljon ima sve sređeno.

Drug Sever[1] prijašnji sekretar SKOJa za Odred, je povučen na teren, a na njegovo mjesto je došao drug Milec[2] i on sada radi većinom u I bataljonu.

Brojno stanje SKOJEvaca u odredu ima 39 i to:

II bataljon ima 20,

I bataljon ima 12,

Udarna Grupa ima 6.

U našem odredu se smanjio broj SKOJEvaca, kao i Partije baš u ovoj reakciji pošto se i smanjilo brojno stanje našega odreda. Naš odred sada broji 160 drugova.

Materijala u ovome mjesecu nisam dobivao nikakvoga. Trebalo bi da se ja sastanem sa nekim od Vas iz O.K. po mogućnosti sa celim Okružnim, pa da se mi dogovorimo za daljnji rad u odredu i da mi Vi pružite punu pomoć baš u ovom momentu, kada je naš odred vako prošao u ovoj reakciji jer do sada nisam dobio nikakvu pomoć, pa mislim da bi bilo to potrebno, da mi Vi dadete.

Vi bi trebali da preko Oblasnog Komiteta K.P. tražite da naš odred neće biti vezan na drugim sektorima, od vaših Viših štabova, nego po mogućnosti da se nas pusti na našem okrugu, gdje bi mogli cistiti teren od domaće bande i milicije, te bi omogućili politički rad na našem okrugu. Naš odred u toku ovih mjesec dana bio je

[1] Stjepan
[2] Stjepan

stalno vezan uz Korpus i Grupu, tako da mi na našem terenu nismo mogli ništa da učinimo. U više navrata se dogodilo da smo se mi vratili na naš teren i nismo ostali niti jedan dan, jer je već došlo da se moramo vratiti, te je to neuspjeh na našem terenu, pošto vojska jako malo kreće po našem terenu. Mi smo mogli do sada očistiti mnoga naša sela od milicije, ali samo zato nismo, iz razloga kojeg sam gore naveo.

Bili smo u Glavnici sa cjelim odredom i tamo smo opet uspostavili neke veze t.j. povezali drugove sa drugovima na terenu, tu se vidi da bi mi opet imali uspjeh, samo da nam se omogući kretanje po našem terenu. Budući moj izvještaj biti će opširniji i poslaću Vam karakteristike svih drugova, dok do sada mi je to bilo nemoguće učiniti, pošto je bilo očajno stanje u Odredu, dok se to sada sredilo i ja ću Vam napisati i poslati.

Smrt fašizmu — Sloboda Narodu!

Zamj. politkomesara:
Pavlinić Slavo, [v.r.]

Original, strojopis
Sing., AIHRPH, KP-79A/53.

13

1944, lipanj 5.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Zagreb Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o povratku onih koji su otišli u neprijateljska uporišta, te o nastojanju da se ojača Posavski NOP odred

OK KPH ZAGREB
5. VI. 1944.

Drugarskom
OBLASNOM KOMITETU KPH ZA ZAGREBAČKU OBLAST

Dragi drugovi!

Kod nas nema tako značajnijih promjena, prestalo je odilaženja u t.vz. miliciju. Već više njih koji su ranije otišli vraćaju se svojim kućama, tako iz sela Trebovca njih 7 se javilo u naš Posavski odred. Takvih slučajeva ima i u ostalim kotarevima našeg okruga. Sada će-

mo izdati letak u kojem ćemo pozvati sve te milicionere da se vrate svojim kućama, jer je nastala svada između samih njih u samim uporištima. Banda ih drži tamo veliki broj bez oružja, jer nema u njih povjerenja. Sigurno ih misli nekuda dalje poslati. Mi ćemo to iskoristiti u učiniti sve sa naše strane da ih se čim više vrati svojim kućama. Najviše se trudimo sada da ojačamo i organiziramo Posavski odred. Uspjeli smo već okupiti više od 80 ljudi ima izgleda i za daljnje jačanje. Samo nam manjka komandno osoblje, sam štab Istočne grupe ne posvećuje mnogo pažnje tom odredu, poslali su za komandanta čovjeka, koji je više puta kažnjavan, nedisciplinovan, nemoralan, a ovaj je narod osjetljiv na svemu tome, pa nam je s te strane teško. Vi nastojte sa svoje strane utjecati na štab grupe, da se ovdje dade barem sposoban komandant, koji bi mogao imati autoriteta kod partizana inače sama borbenost kod partizana je dosta dobra i disciplina nije loša. Mi smo sada uputili Štefa Papu u taj odred pošto je on u ovom kraju popularan kao stari partizan, da on bude u njemu zamjenik politkomesara. Isto smo mobilizirali 15 partijaca, koji će još sa sobom povesti nešto ljudi, tako će i to prilično pojačati sam odred. Samo se bojima da sa ovakvim kadrom, t.j. sa komandnim osobljem nebi taj odred doživio kakav poraz, da nam opet sve ne rastepe. Gdje god dođu u selo uvijek se nadu u gostionama, tako više puta i bez straže i ikakvog osiguranja, ali sada će se i to popraviti s tim što će drug Štef Papa na njih utjecati. On sam neće moći stvoriti ništa ako neće imati dobrog komandanta, sa svim drugim bi se još nekako prošlo. Sam dugoselski komitet nije naročit i s te strane ćemo morati nešto poduzeti da ga popravimo. Sada transportiramo papira za ZAVNOH i CK kojega je ovdje bilo u priličnoj količini, kao što ćemo nastojati da se počne i s prebacivanjem hrane za Liku. Za sada toliko, u koliko bude kakovih promjena javiti ćemo.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

MP.[1]

uz drugarski pozdrav
za komitet
Franjo[2] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/318.

[1] Okrugli pečat: Okružni komitet KPH Zagreb
(u sredini zvijezda petokraka)

[2] Smolčić

14

1944, lipanj 5.
Varaždin

Izvještaj Župske redarstvene oblasti u Varaždinu Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o borbama u Hrvatskom zagorju protiv jedinica NOV potkraj svibnja i početkom lipnja 1944. godine

ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST U VARAŽDINU

Broj: V.T. 188/44. - Varaždin, dne 5. VI. 1944.

Predmet: Izvješće.—

1. GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST — ZAGREB
2. VELIKA ŽUPA ZAGORJE - VARAŽDIN
3. USTAŠKOM STOŽERU - VARAŽDIN
4. DEUTSCHE PLATZKOMMANDO - VARAŽDIN
5. ZAPOVJEDNIČTVO NJEMAČKOG ORUŽNlCTVA - VARAŽDIN
6. ZAPOVJEDNIČTVO S.D. SLUŽBE — VARAŽDIN
7. ZAPOVJEDNIČTVO P.T.S. — VARAŽDIN
8. ŽUPSKOJ REDARSTVENOJ OBLASTI - BJELOVAR

Pozivom na nalog Ministarstva Unutarnjih poslova br. 205892/43., od 2. XI. 1943., predlaže se sliedeće:

I Z V J E Š Ć E

I. a) Djelovanje i rad kom. partije:

Nije primjećeno.—

b) Djelovanje odmetnika:

Kotar Varaždin:

Dne 3. VI. o. g. u polju kod sela Radovca a nedaleko Hrvatsko--njemačke granice nalazio se je na čuvanju stoke 14 godišnji dječak Posavec Mirko, rodom iz navedenog sela. Imenovani je kod postavljene žice na granici pronašao i izvadio jednu minu koja je eksplodirala i na mjestu ga ubila.

Kotar Ivanec:

U drugoj polovici mjeseca svibnja 1944. neutvrđenog dana pronađeno je u mjestu Šaša 6 lješina malo zakopane u zemlju. Utvrđeno je, da lješina pripadaju ustašama i milicionerima, koji su dne 12. V. o. g. u mjestu Mihovljanu po partizanima zarobljeni.[1] Istovjetnost nije utvrđena. Dne 2. CI. o.g. utvrđeno je da su navedeni ustaše i milicionere poubijali Mravlinčić Ivan i Sedlović Josip, oba iz Šinkovice, koji su uhićeni i po ustaškoj posadi u Bednji streljani.—

Kotar Zlatar:

Dne 27. V. o.g. kotarska oblast Zlatar sa sjedištem u Bedekovčini prestala je sa radom i sve svoje knjige i pismaru dala na čuvanje oručničkoj postaji Zabok. Razlog prestanka djelovanja je taj, što su se iz mjesta Bedekovčine povukle njemačke postrojbe pa je mjesto ostalo bez osiguranja.-

Kotar Ludbreg:

Glasom izkaza Oružničkog krilnog zapovjedništva Varaždin br. Taj 601. od 5 lipnja o.g. javlja se sliedeće:

Dne 30. V o.g. u selu Dugoj Rieki vodene su borbe između naših postrojbi III. bojne P.T.S. iz Ludbrega i partizanskih skupina neutvrđene jačine. Na našoj strani gubitaka nije bilo, a za gubitke partizane se ne zna. Tom prilikom zarobljen je partizanski sudac Pomper[2] iz Zagreba sa pismarom. Imenovani je u Ludbregu donosio osude po predmetima građanskih sporova za vrieme dok je Ludbreg bio u partizanskim rukama. Predan je Župskoj redarstvenoj oblasti u Varaždin. Za vrieme borbe poginulo je slučajno 16 građanskih osoba što muških, što ženskih i djece. —

Istog dana u selu Dugoj Rieki po našim postrojbama zapaljen je ostatak kuća [u] ranije vođen[oj] borbi. — Stoka i živežne namirnice iz navedenog sela dopremljena je u Ludbreg.—

Dne 3. VI. o.g. oko 18 sati u selu Dubovica streljani su po ustaškoj postrojbi seljaci i to: Kenjički Tomo, Zdelar Franjo i Kovaček Franjo, radi toga, jer su podržavali veze sa partizanskim skupinama i prikupljali priloge za partizane.—

Kotar Klanjec:

Dne 29. V 1944. u 8 sati u mjestu Ključu, obćine Luka, kotara Klanjec, Velike župe Zagorje jedna partizanska skupina od 100—150 ljudi na željezničkoj prugi preko šinja podmetnula je jedan balvan-trupac i istoga sa drotom privezala i time spriečila saob-

[1] Akciju na posadu u Mihovljanu izvela je I zagorska NO brigada; vidi **Građa SZH,** knj. IX, Dok. br. 152.

[2] Eugen

raćaj. Mašinovoda je zapreku pravovremeno primjetio i odmah vlak je nazad otjerao i sa istim došao u Vel. Trgovišće, gdje je čekao do poslije podne, dok nije vojska izašla na lice mjesta i odklonila zapreku i potom je vlak otišao za Zagreb.— Zapreka je bila u Ključu udaljeno od Vel Trgovišća za 3 km južno.

Pomenuta skupina partizana se je kretala cielog dana od Ključa do Pušće Bistre uz prugu, te je svaki prolazak vlaka trebalo osigurati. Ista skupina partizana u noći od 29 — 30. svibnja u mjestu Luki je minirala jedan željeznički most, koji je sav uništen, pa je saobraćaj spriečen tim što vlakovi ne mogu izravno prolaziti već se mora presjedati.

Mjesto Luka se nalazi južno od Vel. Trgovišća 6 km. Pomenuta partizanska skupina se kreće na području postaje od Ključa, Luke, Pušće Bistre prema Zaprešiću. Njemačka policija iz Vel. Trgovišća preduzima potrebne mjere sa oružničtvom ove ostaje i njemačkim postrojbama iz Zaboka, ali se ne dolazi nigdje do borbe jer to partizani izbjegavaju.—

c) Djelovanje i rad bivših polit, stranaka:

Nije primjećeno.—

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

p 3

Upravitelj
Župske red. oblasti:
/Krunoslav Batušić/
Krunoslav Batušić [v.r.]

M.P.[4]

Primljeno na znaje,
medu spise.
Var. 7. VI. 1944.

[5] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AH, VŽŽZ, taj. br. 641/44.

[3] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Župska redarstvena oblast Varaždin
[4] Zaprimni pečat Velikoga župana župe Zagorje, taj. br. 641 od 7. lipnja 1944. godine.
[5] Potpis nečitak.

15

1944, lipanj 6.

Izvještaj Komande bjelovarskoga područja Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o organizacijskom stanju i radu pojedinih odsjeka

Komanda Bjelovarskog područja
X. Korpusa Zagrebačkog NOV i POJ.
Dne 6. VI. 1944.

IZVJEŠTAJ

Rad same komande područja.

Do sada je organizirano 6 komandi mjesta i sa ostalim odsjecima i to: ekonomski odsjek, sudski odsjek, građevinski odsjek, nabavni centar, registratura, i sanitarski odsjek.

Ekonomski odsjeci imadu preko sebe radionice sve, koje su pod nadzorom komande. U tim radionicama imade dvije ćelije. U sudskom odsjeku imade jedna ćelija od 54 člana. Građevinski odsjek imade dva sektora i to sektor broj I u blizini komande i sektor broj II na Bilo-gorskom području. U sektoru broj II. je jedna ćelija od 3 člana. Svega skupa imade oko 40 ndrugova, koji su zaposleni na tom sektoru. Moralo bi ih biti bar stotinu, ali nemamo toliko povjerljvih ljudi i sada smo poslali naređenje svim komandama mjesta, da nam pošalje svaka komanda tri druga povjerljiva, koji će raditi u tim sektorima.

U nabavnom centru su zaposlena tri druga. Rad nije na visini jer dosta slabe veze postoje za razna nabavljanja, koja su potrebna za ovo područje.

Registratura je formirana tako, da imade knjige u koje se uvađaju svi prolaznici koji prolaze kroz ovu komandu, bilo u prekomandu ili na putovanje tako, da se može znati za svakoga, tko je prošao kroz ovu komandu i kuda je upućen. Ista imade i prolaznu kuhinju, gdje se brine za ishranu prolaznika i prenoćišta. Ovdje kod komande područja novo formirana je četa, koja se zove: »Četa kod Komande«, a brojno stanje je 29 drugova, a tih imade 19 naoružanih sa 110 metaka.

Imademo jednu udarnu grupu, koja imade 14 drugova, to su oni, koji su se odazvali iz mjesta Sredica, medu njih su metnuli 5

starijih boraca i oni vrše dužnost, kao i svi ostali drugovi, koji se nalaze kod ove komande.

Imademo sanitetski odsjek, koji imade bolnicu kod komande područja i bolnicu broj 2 na Bilo-gorskom području, koja se upravo sada izgrađuje. Isto je početo sa radnjom i bolnica broj 3 tako, da ćemo moći što više smjestiti bolesnih i ranjenih drugova i drugarica. Bolničko osiguranje je slabo, jer imade boraca za osiguranje 38, pa ćemo morati na neki način da broj povećamo. Drugovi za osiguranje naoružani su svi sa puškama ali sa vrlo malim brojem municije. Postoji samo jedna partijska ćelija, od 4 druga. U sudskom odsjeku imade uhapšenika; o presudama u posljednje vrijeme: od 1. V. do 1. VI. bilo je 145 uhapšenika, od toga je presuđeno 133.

Što tražite da Vam dadnemo prijedlog za formiranje komande mjesta Kapela, to Vam ga sada nemožemo dati, jer komandu mjesta možemo formirati odmah, samo kad pronađemo komandni kadar, pošto još do sada nismo predvidjeli drugove, koje imademo na području, koji bi mogli zadovoljiti tim dužnostima, tako smo prisiljeni s tim pričekati, dok ne pronađemo potrebne nam drugove.

Imademo političkog instruktora, koji stalno obilazi komande mjesta, čete, straže i održao je s njima redovite sastanke. Isto tako smo imali do sada vojnog instruktora, koji je također obilazio sve komande mjesta straže i čete, te održavao s njima vojne teoretske sastanke.

Sam rad ove komande bio je upućivanje svih ustanova i odsjeka u sam rad, davanje direktiva i obilaženje istih.

Komanda mjesta Jagnjedovac je stalno na položajima tako, da stalne baze nikada nema. Drugova imade 24 sa 14 pušaka, sa vrlo malim brojem municije. U samoj komandi imade jedna ćelija od 4 člana, a također i straža imade jednu ćeliju od tri člana.

Komanda mjesta Novigrad, broji 37 drugova sa 20 pušaka, a vrlo malim brojem municije. Jednu partijsku ćeliju imade sa 4 člana i četa 4 člana.

Komanda mjesta Đurđevac, broji 57 drugova sa 47 pušaka i jedan šmajser. Imajud vije partijske ćelije sa 6 članova.

Komanda mjesta Virje. Imade 28 drugova sa 22 puške, također sa vrlo malim brojem municije. Ćeliju imade samo jednu sa 3 člana.

Komanda mjesta Pitomača imade 41 druga sa 38 pušaka, jednu partijsku ćeliju sa 3 druga (člana) i u straži made ćelija sa 3 člana.

Komanda Zrinjski Topolovac imade 26. drugova sa 23 pušaka. Imade jednu par. ćeliju sa 3 člana. U samoj straži imade par. ćelija sa 3 člana.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu

M.P.[1] Zam. komandanta
Slavko Kezele [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, NOV-12/1513.

16

1944, lipanj 7.

Zaključci sa sastanka Okružnoga komiteta KPH Bjelovar o promjeni stava prema vanjskim saveznicima i unutrašnjima antifašističkim snagama te zadacima partijske i vanpartijskih organizacija

ZAKLJUČCI SA SASTANKA O.K. dne 7. VI. 1944.

I. Vanjsko politički zadatci: 1. uklonoti sektaški stav prema saveznicima /Engleska i Amerika/.

Zaključci teheranske i moskovske konferencije provode u život otvaranje druge fronte. Otvaranjem druge fronte padaju sve laži fašizma o tome da je savez SSSR, Engleske i Amerike labav. Vidimo da je linija naše Partije pravilna i da je C.K. na vrijeme upozoravao nas na sektašenje prema saveznicima.

Da se uspije učvrstiti savez SSSR, Engleske i SAD glavna je tu zasluga politike Sovjetskog Saveza. SSSR je dao pravilnu liniju borbe i stalno naglašavao da je to borba **za podpuno uništenje fašizma,** a ne za sovjetizaciju Evrope, kako su to govorili neprijatelji. Staljin je naglašavao da se mi komunisti ne možemo u ovoj borbi orijentirati na socialističku revoluciju, jer bi to bilo, s obzirom na političku situaciju, nereealno već da moramo voditi borbu na širokoj platformi — podpunog uništenja fašizma, borbu za najširu narodnu demokraciju. Takovom politikom SSSR je uspio da uvjeri sve države pa čak i buržoaziju da se on zbilja bori za narodnu demokraciju i na tom je uspio da veže za sebe sve demokratske snage u svijetu i da učvrsti savez sa zapadnim saveznicima, koji savez je potreban jednako kao za vrijeme rata tako i poslije rata.

Obzirom na to da je SSSR glavna sila i rukovodioc borbe proti fašizma, obzirom na to da su u pojedinim porobljenim zemljama

[1] Okrugli pečat: Komanda bjelovarskoga područja
(u sredini zvijezda petokraka)

na čelu NOB najnaprednije snage naroda t. j. Komunističke Partije i da se u vladama tih zemalja nalaze najbolji ljudi /Erkoli, Tito/ nije potrebno čekati na drugu etapu, etapu proleterske revolucije, jer će sve ove narodne vlade u kojima su najbolji sinovi naroda pobrinuti i voditi takovu politiku mirnog razvitka i pretapanja u socijalizam.

Značajna je takode činjenica da se svjetska reakcija izgubila bitku i na pitanju Jugoslavije i da je Čerčil dao izjavu da neće podpomagati četnike nego našu vojsku i time je stvarno naša vojska formalno priznata. Posljedica toga je i to da kralj Petar ne može formirati vladu ni sa Šubašićem nego da prije toga mora pregovarati sa predstavnicima NOP-a Jugoslavije i on je po tom pitanju krenuo u Bari da se sastane sa Titinim predstavnicima.

Značajno je za nas i to da su svi zatvorenici /jugoslavenski/ pušteni na slobodu intervencijom Tita i da se od njih 40.000 većina izjasnila za našu borbu. /Samo sa 200 nije izjasnilo/. Saveznici su pristali da ih naoružaju i već jedan dio od njih se vratio u našu zemlju u sastav naše vojske. Nadalje postignut je sporazum sa Saveznicima po pitanju tenkova, avijacije, tako da će u skoro vrijeme stići k nama naši tenkovi, a kasnije i avijacija. U isto vrijeme dobili smo neke brodove na upotrebu na Jadranu.

Važno je napomenuti i to da su prešli na stranu naše borbe Šubašić i Cankar, a isto tako i jugoslavenski mornari, koji se nalaze u inostranstvu.

U našu zemlju ne može bez odobrenja Tita doći ni jedna strana vojna sila, jer smo mi priznati kao saveznička vojska.

Za nas je takode važna izjava Saveznika o satelitima. U toj izjavi Saveznici su nazvali satelitskim državama Finsku, Mađarsku, Rumuniju i Bugarsku, dok Hrvatska nije nazvana satelitskom državom što je dokaz da naša borba ima ogromnih uspjeha i da naš narod nije satelitski i da neće biti na optuženičkoj klupi po završetku rata i da neće plaćati ratne reparacije.

II. **Unutarnji politički zadatci:** 1. Ukloniti sektaški stav prema unutarnjim saveznicima /pristašama HSS-a i svih drugih stranaka ili grupa/ i omogućiti svima da postanu pristaše JNOF.

Mi vodimo borbu za narodnu demokraciju i to je politika našeg NOP. Mnogo je trebalo da smo mi dokazali da se zbilja borimo za narodnu demokraciju. Danas već vidimo da se i ta demokracija provodi u život osnivanjem organa narodne demokratske vlasti.

U našoj zemlji se danas vodi borba pod parolom za federativnu Jugoslaviju. U toj borbi je dobivena bitka za Sloveniju i Hrvatsku. Slovenački narod je ujedinjen i to vidimo po tome što je na nedavnim izborima u Sloveniji izašlo na izbore 90% od svih glasača. Tu je

reakcija potpuno potučena. U Hrvatskoj je sav narod okupljen t.j. ogromna većina u JNOF-i što potvrđuje i izjava: da su komunisti u Hrvatskoj uspjeli dobiti i okupiti ogromnu većinu Hrvatskog naroda, što je nedavno izjavio Čerčil. Ranije je izjavio Idn /Eden/ da se komunisti u Hrvatskoj moraju sporazumiti sa HSS-om, no Čerčilova izjava gore navedena kazuje da to sporazumjevanje nije više potrebno, jer smo mi već okupili ogromnu većinu hrvatskog naroda, a to znači da klika oko Mačeka je gotova i da je potpuno izgubila bitku. Da je to tako dokazuje i ta činjenica što kod nas u zemlji gospoda oko HSS-a sada traže usluge i nude pomoć NOP-u.

Istra, koja je oslobođena podpuno se je izjasnila za NOB i do sada je dala 7500 boraca za NOV i od toga se 5000 boraca bori van granica Istre.

Ogroman uspjeh u našoj zemlji jest formiranje prvog hrvatskog sabora kao vrhovnog zakonodavnog i izvršnog tijela u Hrvatskoj. Odluka u izborima, t.j. da će oni biti neposredni i tajni, zatim odluka o stvaranju kotarskih, okružnih i t. d. skupština dokazuje da se narodna demokracija kod nas provodi u život.

Mi komunisti smo ipak često mislili da je demokracija samo neki mamac za mase, a da se mi u stvari ipak borimo za nešto drugo. To je bilo sektašenje koje je nas onemogućavalo da zbilja dademo sve u NOB-i, a osim toga je sužavalo širinu naše NOF-e i onemogućavalo mnogim antifašistima, demokratima da priđu u našu borbu. Naš odnos prema našim nutarnjim saveznicima t.j. poštenim pristašama b. HSS-a i ostalih stranaka koji su prišli našoj NOB-i bio je također neispravan, jer smo tražili od njih da ispune svoje zadatke i dužnosti jednako tako kao i mi komunisti, iako smo bili svjesni toga da oni to ne mogu. Služimo se primjerom SSSR-a koji nije napustio Englesku i Ameriku kad oni nisu otvorili 1942. g. drugu frontu t.j. kad nisu ispunili svoje obaveze. SSSR je ispunjavao do kraja sve svoje obaveze i pomagao saveznicima da i oni ispune svoje obaveze koliko god će najviše moći. Takovom politikom je baš uspio Sovjetski Savez da postane stvarno vođa borbe protiv fašizma i da dovede saveznike do otvaranja druge fronte, dakle do ispunjenja svojih obaveza.

Budući da je bitka u Hrvatskoj za nas dobivena, pitanje Mačeka danas je pitanje koje će rešavati stranačko vodstvo HSS-a t.j. Izvršni O. HSS-a pri ZAVNOH-u. Mi komunisti ćemo samo njima pomoći da to pitanje lakše rješavaju, ali glavno težište pada na njih, kao i sva ostala pitanja u vezi sa strankom HSS. Danas postoji samo stranačko vodstvo I. O. HSS-a, a pitanje daljnjeg proširenja organizacija ili stranačkih odbora to će rješavati I. O. HSS-a, i sve one koji će nam postavljati u vezi s tim pitanja uputit ćemo ih da pitanju svoje stranačko vodstvo.

U našoj borbi je danas centralno političko pitanje, pitanje Srbije i to pitanje izvojevanja pobjedonosne bitke za Srbiju. U Srbiji još nije dovoljno razčišćeno pitanje kralja i monarhije. Srpske mase prilaze NOB-i i bore se protiv okupatora u čitavoj zemlji i samom Beogradu, no ipak bitka za Srbiju nije još podpuno dobivena. Da ostvarimo jedinstvenu i čvrstu federativnu Jugoslaviju mi moramo još dobiti bitku za Srbiju. Zbog takve situacije u Srbiji mi nismo prišli formiranju vlade u Hrvatskoj i Sloveniji, jer bi to otežavalo prilaženje narodnih masa Srbije k NOB-i. Naime, formiranje vlada u Hrvatskoj i Sloveniji bi moglo izgledati i kao neki separatizam i to bi kočilo stvaranje federativne Jugoslavije koja još naš glavni cilj, a isto tako je stvaranje federativne Jugoslavije težnja naših Saveznika, i stoga moramo izbjegavati sve ono što bi oteščavalo stvaranje federativne Jugoslavije.

Provesti u život gornja dva zadatka jest naročito važno za naš okrug, jer na našem okrugu još uvjek nije rješeno pitanje »politike čekanja«, a narod nije upoznat sa uspjesima naše borbe. To dokazuje činjenica da je u posljednje vrijeme mnogo ljudi sa našega okruga otišlo u neprijateljsku vojsku. Našim nastojanjem se izvjestan broj povratio natrag i mi moramo nastaviti rad u tom pravcu da se svi vrate koji su otišli i da tu demobilizaciju za neprijatelja pretvorimo u mobilizaciju za našu vojsku. Krupan zadatak, koji rezultira iz gornjih dva jest mobilizacija za našu vojsku i za mjesec dana moramo mobilizirati 1.000 ljudi.

Da olakšamo mobilizaciju kod Srba u našem okrugu ubacit ćemo parolu »Stvarajmo srpsku Brigadu« i mi ćemo prići ozbiljno tome zadatku i provesti najjaču agitaciju u tom pravcu da zbilja ostvarimo takovu Brigadu.

Da olakšamo priljev hrvatskih masa u našu vojsku trebamo uz provođenje gornjih dvaju zadataka naročito popularizirati Brigadu »Braće Radića« i »Matije Gupca« i njihovu pobjedu kod Topolovca.[1] Težište mobilizacije ćemo baciti na đurđevački kotar /Podravinu/ a drugo težište bit će srpski krajevi naročito na koprivničkom kotaru i stvaranje srpske Brigade. Naravno da se uz to provodi mobilizacija na čitavom okrugu. K.K-i će pitanje mobilizacije razraditi tako da bace težište na svom kotaru na onu općinu gdje ima najviše uslova za mobilizaciju.

Čehe mobilizirati na paroli da ih Beneš zove. Beneš je pozdravio našu »Češku Brigadu« i pozvao ih u tu brigadu.

Uz političke mjere koje ćemo poduzeti za vraćanje kućama onih koji su otišli u neprijateljsku vojsku, poduzet ćemo istovremeno i

[1] Riječ je o borbi NOU brigade »Braća Radići« protiv dviju bojni V ustaškog stajaćeg zdruga iz Koprivnice. O toj borbi opširnije vidi: Dok. br. 37.

zakonske mjere proti svih onih koji su bili organizatori odlaska o neprijateljsku vojsku.

Organizaciono pitanje:

a/ Partija:

1. Ostvariti kolektivnost i kontinuitet u radu partijskih organizacija, počevši od O.K. pa sve do part, ćelija.

2. Redovno proučavati na svim sastancima komiteta i ćelija partijske direktive i razradjivati ih. O.K. treba pružati konkretnu pomoć K.K-ima na taj način da ode do K.K.-a na sastanak zatim s jednim članom K.K.-a na općinski komitet, pa sve do ćelije tako da konkretno pokaže kako se neka direktiva ili zadatak treba provesti u život.

3. Dobro upoznati partijske kadrove i posveti veću pažnju odgajanju kadrova kao i vođenju pravilne politike kadrova.

4. Ispraviti grešku u koju su pale naše partijske organizacije naročito Komiteti time što su se uvukli u kancelarije i odvijali svoj rad u kancelarijama. Svi članovi Partije i foruma treba da idu na teren i da budu na terenu tako da usmjere svoj rad prema narodnim masama i da se približe narodu, a ne da se zavlačenjem u kancelarije udaljuju od naroda.

5. Naučiti na sastajanje partijske organizacije i tu baciti težište na partijske ćelije i općinske komitete i to postaviti tako da se prvo dade sadržaj sastanku ćelije ili Opć. Komiteta pa da preko toga članovi Partije zavole te sastanke i da vide da od njih imaju koristi.

6. Pravilno uposliti vanpartijske organizacije i to naročito NOO-e kao organe narodne vlasti tako da ne ispadne Partija kao vlast ili kao neki diktator.

7. Kandidati trebaju redovno da dolaze na sastanak partijske ćelije na kojoj će dobivati i zadatke, samo neće imati pravo glasa, a na prosvjetne sastanke partijskih ćelija treba zvati i kandidate i simpatizere. Simpatizeri ne dobivaju neke najkonkretnije zadatke. Partijske ćelije na svim svojim sastancima kao i Komiteti trebaju uvjek redovno proučiti vanjsku i nutarnju političku situaciju.

Aktivi se ukidaju i aktive više nećemo formirati.

8. Ukidaju se partijske ćelije u O.NOO-u i na niže, a ti članovi Partije moraju biti dodjeljeni nekim part, ćelijama ili Komitetima u blizini centra O.NOO-a ili KNOO-a.

9. Napraviti pravilnu raspodjelu kadrova na terenu tako da ne bude niti jednoga sela za kojega ne bi bio zadužen član K.P.

10. Prodirati u gradove i odgovornost za to prodiranje snosi direktno O.K. i sve glavnije veze sa gradovima treba direktno da drži

jedan član O.K. ili sekretar K.K. Isto tako treba raditi i u onom selima i općinama koje kontrolira neprijatelj, tako da se ne bi ograničili za rad samo na oslobođenom dijelu t.j. na onom dijelu kojega privremeno kontroliramo mi.

11. Uvjek provoditi kontrolu nad sprovodenjem partijskih zadataka i direktiva u život.

12. Formirati ilegalne udarne grupe na onom terenu kojege isključivo kontorlira neprijatelj. Te grupe treba da budu formirane od legalnih ljudi, moraju biti strogo ilegalne i ne smiju se legalizirati.

b/ SKOJ:

1./ U skojevskim forumima se ne formiraju partijske ćelije, već skojevci /članovi partije kao i nečlanovi/ dužni su da redovno proučavaju partijski materijal i partijske direktive, jer su oni mladi komunisti, i radom SKOJ-a rukovodi Partija direktno.

2./ Svaka partijska ćelija i Komitet dužni su u svojim redovnim izvještajima da detaljno pišu o tom što su učinili i što rade po SKOJ-u.

3./ Postaviti čvrsto kod partijskih organizacija zadatak da pomognu SKOJ-u, ali ih treba naučiti i pokazati im na koji način će oni najuspješnije pomoći SKOJ-u. Pomoć O.K. Partije mora biti direktnija O.K. SKOJ-u.

4./ Prekinuti sa praksom da po terenu hodaju neki t.zv. profesionalni skojevski agitatori, jer oni neće uspjeti da pokrenu omladinu. To su obično drugovi ili drugarice koji dolaze izvana ili iz gradova i rade kao članovi Opć. Komiteta. Članovi Opć. Kom. moraju biti domaći omladincki i omladinke.

5./ Općinski Komiteti SKOJ-a su širi nego do sada t.j. mogu imati i veći broj članova i nemaju sekretara nego se bira sekretarijat od dva do tri člana, koji su ravnopravni. Kod kotarskih Komiteta i naviše ostaje kao i prije.

6./ Skojevske grupe trebaju da redovno drže radne i prosvjetne sastanke. Za prosvjetne sastanke treba se pripremiti materijal koji će se proučavati, taj materijal mora biti lagan i pristupačan članovima skojevskih grupa, a mora biti takav da se oni odgajaju kao komunisti.

c/ Jedinstvena Narodno-oslobodilačka Fronta:

Nakon II. Zasjedanja AVNOJ-a i III. Zasjedanja ZAVNOH-a su NOO-i ostali organi narodne demokratske vlasti. Time su oni prestali biti politički organi i Partija ne može više da provodi preko NOO-a kao organa vlasti, svoju politiku, jer bi to bila diktatura. S toga je stvorena i organizaciono oformljena JNOF-a i osnovan je

I O. JNOF-a za Hrvatsku. Pristaša JNOF-a može biti svaki onaj koji priznaje AVNOJ i ZAVNOH, slaže se sa brobom za istjerivnaje okupatora i uništavanje njihovih slugu i ne služi neprijatelju, a ne mora nešto da aktivno radi kao član NOO-a ili neke druge organizacije. Ne mora biti član niti jedne antifašističke organizacije. Odbori JNOF formiraju se ovako: u odbore ulaze pristaše HSS-a, AFŽ, USAOH i komunisti. Komunisti ulaze kao pojedinci, a ne kao organizacija dok ostali ulaze kao organizacija. Naravno da ulaze i pristaše drugih stranaka osim HSS-a ili K.P. Sami odbori izgledaju ovako:

1. mjesni odbor JNOF-a čini čitavo selo t. j. svi oni koji ne služe nepriatelju i koji priznaju gore navedeni program. Mjesni odbor bira tajništvo koje se sastoji od predsjednika i tajnika, a može biti i podpredsjednik /ako u selu ima Srba onda je dobro da Srbin bude podpredsjenik/. Tajnik odbora jest radno lice. Tajnik odbora treba da bude izabran od naroda. Ako nema partijske ćelije onda treba primiti za tajnika nekog najboljeg kandidata ili najboljeg SKOJ-evca. U odbor JNOF-a ulazit će i članovi NOO-a, ali ne kao članovi NOO-a nego kao obični građani.

2. općinski JNOF-e imaju plenum i tajništvo. Tajništvo opet čini predsjednik i tajnik, a može bit i podpredsjednik. Plenum se bira tako da bude zastupano najmanje svako selo te općine. Taj odbor može da ima 30 do 40 članova. Tajnik odbora će biti sekretar općinskog komiteta a ako nema Opć. Komiteta onda najbolji sekretar ćelije.

3. Kotarski odbori mogu imati 60 ljudi i više i oni takode imaju plenum i tajništvo, a okružni može imati i 100 ljudi.

Moramo imati na umu da u JNOF ulazi HSS čitav i da se mi ne borimo proti HSS i da mi u tim odborima radimo s njima podpuno ravnopravno.

Odbori JNOF se formiraju u svim mjestima, selima i gradovima bilo na oslobođenom ili neoslobođenom teritoriju. U gradovima možemo formirati odbore JNOF po ulicama ili kvartovima, već prema prilikama a možemo i po profesiji tako na pr. da će svi namještenici imati svoj odbor JNOF, trgovci svoj JNOF-e i si. Važno je samo to da svi koji ulaze u te odbore priznaju politički program JNOF-e.

d/ Narodno-oslobodilački Odbori:

Obzirom na to da je veći dio našega terena neoslobođen ne mogu na tom neoslobođenom terenu naši NOO-i da vrše funkciju organa vlasti. Zbog toga ćemo ubuduće osnivati NOO-e samo tamo gdje ce oni moći da vrše funkciju organa narodne vlasti. Jer ako osnuje-

mo NOO, a on ne može da bude organ vlasti onda time rušimo guled naše vlasti pred narodom. A kako smo gore rekli svuda ćemo osnivati dobore JNOF-e.

Svagdje treba dizati ugledn naših NOO-a i mnogo im pomoći da izvrše jedan važan zadatak koji se pred njih postavlja, a to je pomoć našoj vojsci.

Da naš O.NOO može izvršavati svoje zadatke potrebno je dati dobre upute komisijama, odsjecima i odjelima za rad naročito rekvizicionoj da se pravilno odnosi prema narodu kod vršenja svog zadatka.

Što više usmjeriti rad KNOO-a prema narodu i masama i da se ne gube u raznim kancelarijskim sitnim poslovima.

e/ Antifašistička Fronta Žena:

Po radu AFŽ-a nismo uspjeli provesti partijsku liniju, tako da smo skoro upodpunosti likvidirali organizaciju AFŽ. Da to stanje promjenimo trebamo učiniti sledeće:

1. — Uputiti niže partijske organizacije od K.K. pa na niže kako i na koji način će aktivizirati žene i pojačati rad medu ženama. Praktično im treba pokazati na jednom primjeru kako će formirati odbor AFŽ-a u nekom selu ili općini. Tražiti od partijskih organizacija da u svojim redovnim izvještajima uvjek točno navedu što su učinili po pitanju AFŽ-a.

2. — Formirati partijsku komisiju pri O.K. u koju će ući 3 drugarice članice Partije i koje će pomoći da s eponovno oživi rad AFŽ-a. Ta će komisija imati privremeni karakter.

f/ Vojska:

Kako je naš Odred ostao, na jednom bataljonu trebat ćemo taj bataljon naročito aktivizirati i politički obraditi.

Partijsko rukovođenje sa štabskom ćelijom je nešto drugačije. O.K. će rukovoditi samo sa partijskim radom u Odredu i neće se direktno mješati u vojničke stvari niti je Štab dužan da podnosi izvještaj O.K. o svojim vojničkim planovima, a ako hoće on to može.

U štabsku ćeliju ulaze Komandant, Komesar, pomoćnik komesara operativni oficir, načelnik Štaba, obavještajac i referent saniteta.

Dnevni red partijske ćelije štaba treba da izgleda ovako:

1. politička situacija,
2. partijske direktive,
3. odnos članova partije prema zadatcima t.j. naredbama višega štaba.
4. gubitci,
5. lični život i međusobni odnos članova K.P.

6. razno.

Komandant ne mora biti član Partije, dok komesar mora.

g/ Područje:

Kod komande područja partijsku ćeliju čini komandant, komesar, zamjenik komandanta i svi referenti naravno ukoliko su članovi K.P. ostali članovi Partije po pojedinim referadama, odsjecima činit će ćelijska odjelenja, a sekretar tog odjelenja bit će dotični referent koji je član ćelija područja.

Straža pri komandi područja ima posebne ćelije.

Ćelijom Komande područja rukovodi O.K., a ćelijama u straži pri Komandi područja rukovodi onaj K.K. na čijem se terenu nalazi Komanda.

Ćelije Komande mjesta se formiraju na istom principu i tim ćelijama rukovodi K.K. na čijem se terenu nalazi Komanda Mjesta.

h/ Razno:

Za »Srpsku Brigadu« kao pokretači mobilizacije predvideni su Dušan Manojlović, Dušan Vilenica, Stojan Utješinović i Gajo[2] iz Trešnjevice.

Na đurđevačkom kotaru predviđen je za sada kao pokrtač mobilizacije drug Stankirec,[3] a na taj kotar odlazi po pitanju mobilizacije član O.K. drug Marijan Jambrešić, koji će pomoći K.K. i u saglasnosti sa K.K. pronaći još popularnih ljudi za mobilizaciju.

Gornje direktive će prenjeti O.K. na sve K.K. i na O.K. SKOJ-a, NOO, Odred i Područje.

Na K.K. Đurđevac će prenjeti drug Ćanda,[4] na K.K. Sv. Ivan Žabno drug Joža,[5] na K. K. Križevci drug Ćuk,[6] na K.K. Koprivnica drug Viktor,[7] na K.K. Bjelovar drug Mesarić,[8] na O.K. SKOJ-a drug Joža,[9] na ONOO drug Ćuk uz pomoć ostalih članova ONOO-a i na vojsku drug Grga.[10]

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-97/4484.

[2] Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.
[3] Andrija
[4] Marijan Jambrešić
[5] Ivan Živoder
[6] Vinko Jedut
[7] Ivan Matačić
[8] Vinko
[9] Josip Manolić
[10] Jankez

17

1944, lipanj 7.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Koprivnica Okružnome komitetu KPH Bjelovar o pogoršanoj političkoj situaciji i slabostima komiteta u vezi s tim, o organizacijskom stanju te radu vojnopozadinskih vlasti

K.K. Koprivnica
7. VI. 1944.

OKRUŽNOM KOMITETU KPH BJELOVAR

Dragi drugovi!

Šaljemo Vam izvještaj sa našeg sastanka održanog 3. VI. 44.

Prisutni su bili svi članovi našeg K.K. osim drugarice Ruže[1] koja je otišla na kurs. Iz višega forma nije bio niko. Mi smo javili O.K.

Politička situacija na našem terenu se ne popravlja, radi toga što je većina ljudi sa oslobođenog terena našeg kotara otišlo u neprijateljsku vojsku i narod nas loše gleda. Na primjer općina Hudovljani, kada su se skupljale porcije za N.O.V. Narod je teško davao, i to zahrđale žlice, koje ne vrijede ništa.

Na općini Plavšinac nema nikakovih promjena, narod je još uvijek izbjegao i nije se pokolebao. Na općini Mala Mučna stanje je isto tako dosta loše. Naš dio kotara na Kalniku; isto se je narod pokolebao usljed čestih upada bande i terora kojega ona pravi. To je većinom Srpski narod koji je izgubio povjerenje u naša rukovodstva i smatra da se ovom borbom neće dobiti potpuno slobodu. Naročito se hvata zato da ga N.O.V. ne obavjesti kad upada banda ili kad se N.O.V. povuče pa tako često puta se dogodi da računaju da je naša vojska tamo pa ih banda iznenadi, i radi toga da je bilo dezerterstva neprijatelju iz N.O.V. I to kako reakcija koristi a narod nasjeda pa kaže »Hrvati dezertiraju« i.t.d. Također se tuže na Komandu Kalničkog Područja da ona dozna za dolazak bande a da neće bar malo da pripuca da narod čuje i da bježi. Također sad u povlačenju komande Kalničkog Područja su ostali zatvorenici i banda ih je uhvatila kao i našeg sudiju koji je po nepotpunim podacima vješan u Križevcu.

Takoder je jedinstvo Srba i Hrvata kod K.P. nije dobro tako da se često puta čuje od Srba partizana da se samo njih šalje u patrolu

[1] Zorka Usorac

i na opasnija mjesta, pa je tako jedan dezertirao, došao kući presvukao u civil i ustaše su ga našli na spavanju i ubili.

Po Kalničkim selima se govori kako je »Stric«[2] zamjenik komandanta K. Područja se nalazi sada na rukovodećem mjestu a da je kao bivši općinski blagajnik sudjelovao kod komisije za iseljavanje Srba.

Sa neoslobođenog djela kotara mi nemamo pregleda i veze su nam jako slabe. Naš rad; politički rad se svodi uglavnom na sprovođenje plana kojega je dao Oblasni Komitet po pitanju povraćanje ljudi koji su otišli posljednje vrijeme neprijatelju. Mi smo obišli skoro sva sela i porodice sa općine Mala Mučna i Hudovljani. Rezultat je bio od 199 koji su otišli vratilo se 23 od toga su dva koji su još ranije otišli a sad baš čujemo da se još 12 vratilo iz Donjeg Maslarca, dakle svih 35. Teško je doznati tačne podatke jer neće da priznaju da su bili ili da su se vratili.

Zaključak, nastaviti dalje sa političkom kampanjom na vraćanju ljudi povezujuć to sa vanjskom situacijom /naročito koristeć sad otvaranje druge fronte/ i upoznavati i popularisati narodu Treće zasjedanje ZAVNOH-a. Prikupljat konkretne podatke o narodnim neprijateljima, provjeriti na terenu šta narod govori o rekviziciji koja je kod nas vršena u priličnom broju. Po pitanju toga da se digne povjerenje Srba prema N.O.B, i N.O.V. Kod Okružnog N.O.O.-a je održan sastanak najuglednijih Srba iz okruga gdje su bili nekoji drugovi iz našeg kotara da se pripremi jedan širi sastanak Srba gdje bi došlo iz svakog sela pa baš i oni koji kolebaju da bi im se ukazalo i uvjerilo u njihovu punu ravnopravnost sa Hrvatima kako nam je drug iz Ok. N.O.O. i drugarica iz Oblasnog Komiteta dala uputstva na koji način, pa da se stvori jedna čisto Srbska Vojna jedinica da bi se Srbe kojih još mnogo stoje po strani pokrenulo u N.O.V.

Organizaciono stanje. Naš K.K. broji 6 članova od toga jedan član na kursu. Naš K.K. se je popravio dosta dobro prema kakav je bio, ali još ni izdaleka ne zadovoljava i nije samostalan. Sastanke radne imamo redovno ali teoretske nemamo. Imamo dva općinska komiteta koji su prosječno dosta slabi dok pojedinih članova imade dobri. Iz općinskog Komiteta Sokolovac drug Duro Savić se je pokolebao otišao kući izgleda da se je javio u Koprivnicu što nije potpuno potvrđeno. Općinski Komitet Plavšinac je drugarica sekretar dosta aktivna i uporno radi ali zbog toga dolazi do nesuglasica sa ostalim članovima Komiteta je se oni ne osjećaju odgovorni, nedaju joj podrške u radu i između njih drugarstvo je slabo. Ostali

[2] Franjo Pandurić

članovi su neodgovorni i nedisciplinovani naročito drug Ivan Krstitović.

Sektore rada nisu savladali i ne odgovara svaki po svom sektoru. Teoretske sastanke isto nemaju. Naše ćelije se isto tako nijesu popravile. Sastanci još uvjek se ne održavaju redovno, nekoji zbog čestog upada bande (Kalnik) a nekoje pod izgovorom da je nemoguće da treba raditi u polju (Mala Mučna). Odgovornost je slaba. Vidi se po tome da pri povlačenju pred neprijateljem su se neki članovi konspirirali na primjer dr. Milka Pulja koja se stalno povlači sa drugom Hrabrim[3] što narod prigovara i govori o njihovoj ličnoj intimnosti, koliko je nama poznato stvar izgleda tačno. Teoretske sastanke ćelije isto tako nemaju.

[Od] članova KP koji se nalaze pri kotarskom N.O.O. a nisu povezani ni sa kojim jedinicama mi smo stvorili neke vrste ćelije i s njima održavamo redovito sastanke da ne izostajaju iza dogadaja i da žive partijskim životom jer uopšte nemamo mogućnosti da ih pripojimo negdje P. jedinici i da ih kontrolišemo (drug Bjeli[4] iz Ob. K. nam je rekao da tako dok nedode nekakvo uputstvo kako će se raditi).

Naš zaključak da se drug Đuro Savić isključi iz Partije, on se izključuje zbog pomirljivosti prema neprijatelju, a veću kaznu ćemo viditi dok izpitamo stvar detalnije. Za drugaricu Milku Pulja da se ispita stvar i da joj se da partijska opomena. Za druga Ivana Krstitovića smo zaključili da ga pošaljemo za bunkeraša radi njegove mlakosti. Posle smo odustali iz zaključka radi toga što je drug Nikola Štrbac iz Općinskog N.O.O. uzet u K.N.O.O.

Članstvo ćelije Ve. Poganac traži da im se objasni presuda Steve Dulikravić iz Okružnog Komiteta.

Naš Komitet donio je zaključak da se drugaricu Maricu Prvčić primi za člana naše KP.

Da se posveti viša pažnja redovnim sastancima i pronalaženju novih ljudi povjeravajući i sad kroz ove teže momente. Kandidati se povećali za dva člana.

N.O.O. i razne komisije. K.N.O.O. donesen je zaključak da se nadopuni i to: za podpredsjednika Tomo Smoljanović iz Poganca, Štrbac Nikola, Mužinić[5] iz Novigrada i Bardek[6] iz Hlebina. K.N.O.O. se dosta dobro pokrenuo u radu kao i komisije. Sastanke imaju redovno (sad u ovom naletu bande nam je poginuo drug Štef Petričević član izvršnog K.N.O.O. i član KP). Općinski N.O.O.-i zap-

[3] Jakov Valjevac
[4] Ivan Božičević
[5] Stjepan
[6] Frane Brdak

ravo i ne postoje. A. F. Ž. se raspao kao organizacija. Donjeli smo zaključak da pridemo formiranju odbora gdje bi to bilo ikako moguće, i da se radi pojedinačno sa ženama tako da se pripravi teren za osnivanje odbora.

SKOJ K.K.SKOJ-a ima četiri člana i sekretara koji se još nije vratio sa drugog kongresa. Drugovi su dosta dobri imaju volje za rad. Pomoć od strane K.K. se daje. Rad sa omladinom je težak i mora se prilazit pojedinačno. Baš od ovih koji [su] otišli u posljednje vrijeme neprijatelju nažalost većinom [su] omladinci. Omladina je strašno pod uticajem roditelja i tako je nemožeš dobivati na sastanke. Zaključeno je upotrebit sve moguće sile da se pronalaze bilo kakove rodbinske drugarske bilo kakve veze i da se radi. Govorili smo također da nekako pokušamo prikupljat omladinu preko kakvog športskog društva, ali sad ne postoje nikakove mogućnosti da se sad momentalno uspostavi. Također nije posvećivana nikakova pažnja siromašnoj omladini.

Agitacija i propaganda je dosada bila skoro nikakova, sad smo formirali propodjel pa nešto je već i radio.

Vojno pozadinske vlasti. Sa komandom mjesta Novigrad nemamo nikakove veze. Komanda mjesta Jagnjedovac je snama u stalnoj vezi. Borci su počeli da se tuže na komandni kadar naročito na komesara. Najviše se tuže SKOJ-evci i to da im časove neodržava da se znaju često puta posebno hraniti da je komesar drzak da samo narediva a sam se izvlači iz posla, da se straši u borbi kud se god kreće treba mu patrola da ga prati, a sad kad je bila borba i drugovi su bili u borbi svi a komesar je odjašio na konju sa civilima na što su borci osobito ogorčeni. Sad u ovoj borbi je poginuo komandir straže i bio je član KP Vojislav Rajčević. Borci se žale na to da je od 30 ljudi koji broji čitava komanda je 11 komandno osoblje, pa da im je teško izdržat. Ćelija komandi mjesta brojila je 4 člana, a sada kada je poginuo jedan iz ćelije straže mi smo jednoga iz ćelije komande dali u ćeliju straže jer su bila samo dva člana. Takoder im je jedan drug najbolji SKOJ-evac poginuo i jedan SKOJ-evac ranjen. Od našega komiteta skoro svaki put prisustvuje neko na njihovom sastanku na ovo gore skrenuli smo im pažnju.

Kritika i samokritika je sprovedena u našem Komitetu i dosta je dobro razvijena.

Idući naš sastanak K.K. će biti 14. VI. 44. pa drugovi gledajte da neko od vas dođe.

Uz drugarski pozdrav

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za Komitet
Naranča[7] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-97/kk85.

18

1944, lipanj 7.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama jedinica od 20. svibnja do 5. lipnja 1944. godine.

STAB XXXIII DIVIZIJE X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG N.O.V. i P.O.J.
Broj Op. 67
Dne 7. lipnja 1944.

Predmet: Operativni izvještaj
od 20. V. do 5. VI. 1944 godine

ŠTABU X KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV I POJ

Jedinice naše Divizije u toku prošlih 15 dana operisale su na sektoru sekcije Čazma — Bjelovar 1 : 100.000, i to:

21. V. 1944. I brigada. U noći od 20. na 21. V. 1944 jedinice ove brigade izvršile su pokret sa sektora Bilo-Gore na sektor Moslavine. Jedinice su istoga dana smjestile se u sela istočno od Čazme.

II brigada. U noći od 20. na 21. V. 1944 ova brigada dobila je zadatak da uz pomoć diverzanata minira prugu na odsjeku između Gradeca i Dugog Sela. Ista akcija je izvedena i srušeno je 4 mosta na istoj pruzi i to: most na potoku Lonjici dug 18 metara, most na potoku Lipnici dug 4 metra, most na potoku Černec dug 8 metara i još jedan propust dug 4 metra. Pruga je presječana na 29 mjesta. Osim toga srušeno je 50

[7] Končar, sekretar Komiteta.

bandera, a skupljeno je 7 kim. žice. Pri izvođenju ove diverzije došlo je do manje borbe sa neprijateljskom patrolom u kojoj nije bilo žrtava.

22. V. 1944. **I i II brigada** odmaraju se u slijedećim bazama. Jedinice I brigade na sektoru kod Čazme, a jedinice II brigade na sektoru južno od Dubrave.

23. V. **Jedinice** ostaju u istim bazama, tog dana vršena je vojna obuka sa svim borcima i to: borbena obuka.

24. V. **Jedinice I brigade** ostaju u istim bazama i vrši se priprema vojnička i politička sa borcima za akciju na Nartu.

II brigada vrši pripremu vojničku i političku sa borcima za akciju na Nartu i istog dana vrši pokret sa sektora Dubrave na sektor oko Narte.

25. V. **I brigada** toga dana vodila je borbu za Nartu sa svim svojim snagama. Borba je trajala od 4 sata ujutro do 14 sati. Akcija nije uspjela i jedinice su se povukle od uporišta sa izvjesnim gubitcima.[1]

II brigada sa jednim bataljonom je kontrolisala pravac Križevci — Dubrava — Narta, a sa dva bataljona nalazila se u Korpusnoj rezervi. Detaljan izvještaj o akciji na Nartu je dostavljen Štabu Korpusa.

26. V. **I brigada** nalazila se na sektoru istočno od Čazme gdje se brigada sređivala i odmarala.

II brigada toga dana je išla ususret neprijatelju koji je izašao iz Križa i Popovače u pravcu Kopčića i Vrtlinske, te je odmah brigada krenula ususret neprijatelju, ali se neprijatelj pravovremeno povukao te nije došlo do borbe. Ista brigada smjestila se na sektor južno od Čazme i to u Pobjeniku, Vrtlinskoj i Mustafinoj Kladi.

27. V. **I brigada.** Jedan bataljon ostavlja u selu daskatica prema Narti, a sa tri bataljona kreće na izvršenje zadatka tj. diverzije pruge na sektoru između Križa i Popovače. Diverzija je izvršena sa manjim smetnjama od neprijatelja. Presječena je pruga na 80 mjesta. Porušeno je 50 telefonskih stupova. Po izvršenoj diverziji ova brigada se smjestila u G. Vlasiničku i V. Ludinu.

II brigada imala je zadatak likvidirati posadu kod mosta na potoku Česmi. Međutim neprijatelj je napustio taj most ranije i tada je izvršeno rušenje istoga mosta. Most nije temeljito srušen radi nedostatka dobrog alata za rušenje mosta. Tako-

[1] Vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, Dok. br. 160 i 161.

der je srušen most preko Česme koji ide od Konščane za Rečicu. Na istom mostu nalazila se neprijateljska patrola s kojom su naši došli u sukob i tom prilikom je ranjen jedan borac koji je nakon kratkog vremena i umro.

28. V. **I brigada** imala je zadatak postaviti zasjedu prema neprijateljskom uporištu Popovači s tim da spriječe popravljanje pruge koja je istu noć porušena. Toga dana neprijatelj iz uporišta Popovače nije izlazio i nije popravljao porušenu prugu.

II brigada imala je zadatak postaviti osiguranje pored Česme i pruge u pravcu uporišta Križ. Istoga dana oko 10 sati neprijatelj iz Križa izašao je van prugom zaobišao zasjedu II brigade tj. I bataljona koji se nalazio kod M. Ludine te udario istom bataljonu s leda i iznenadio ga te je tom prilikom ubijeno 6 drugova, a dvojica ranjena. Neprijatelj je također imao 4 mrtva i nekoliko ranjenih. Istoga dana izviđački vod iste brigade ušao je u selo Rečicu sa namjerom da izvidi dali ima neprijatelja te su neoprezno sjeli kod jednog potoka izuli se i počeli prati noge, a neprijatelj iz Križa privukao im se žitom i iznenadio izviđače. Tom prilikom je jedan drug ubijen, a jedan je živ uhvaćen, dok su se ostali razbježali ostavivši svoje cipele.

29. V. **I i II brigada** imale su isti zadatak kao i dan ranije te na sektoru I brigade nije došlo do borbe, a na sektoru II brigade neprijatelj je izašao iz Križa u jačini od 150 ljudi i naišao na zasjedu I bataljona koji ga je sačekao i odmah nakon plotuna izvršio juriš, a III bataljon iste brigade je odmah izvršio manevar i presjekao neprijatelju odstupnicu preko mosta i udario ga s leđa i razbio satniju koja je ostavila na licu mjesta 21 mrtvog domobrana, a pored toga imali su i 11 ranjenih. Neprijatelj se povukao razbijen u neredu gdje je ostavio priličnu količinu oružja. Jedinice ove brigade zaplijenile su u toj borbi 1. p. mitraljez, 12 karabina 2000 metaka i 21 minu za laki bacač. Naši gubitci su tri mrtva.

30. V. **I brigada** povukla se sa tog sektora istočno od Čazme.

II brigada povukla se sjeverozapadno od Čazme na prostor između Čazme i Dubrave.

31. V. **I brigada** ostaje u istim bazama na odmoru i sređivanju jedinica.

II brigada izvršila je pokret iz svojih baza na sektor zapadno od Dubrave i istoj brigadi toga dana dodan je jedan bataljon I brigade. Istu večer II brigada izvršila je napad na neprijateljsko uporište Vrbovec u kome se nalazilo 150 domobrana,

a u sam početak napada u uporište je stigao jedan transport Njemaca tj. jedna baterija artilerije, a isto tako i pancer koji stalno saobraća na pruzi Križevci — Dugo Selo. Napad na uporište izvršen sa ciljem da se neprijatelju zadaju gubitci i da ga se uznemirava, jer likvidacija uporišta nije bila moguća sa raspoloživim snagama. Na uporište je ispaljeno 19 protutenkovskih granata i tri teške mine i ispaljeno je 700 metaka. Gubitci neprijatelja jesu dva mrtva Švabe i jedan domobran, dok ranjenih bio je veći broj koji nije ustanovljen. Potučeno je mnogo neprijateljskih konja. Oštećena je lokomotiva i nekoliko vagona. Zarobljena su tri domobrana sa dvije puške. A istovremeno izvršena je diverzija pruge na 15 mjesta, a pored toga srušeno je 3 mosta na istoj pruzi. U ovoj akciji nismo imali nikakovih gubitaka.[2]

1. VI. **I. brigada** toga dana vrši pokret iz svojih baza i smješta se na prostor između Dubrave i Čazme.

II brigada toga dana se odmara i sređuje.

2. VI. **I brigada** prvu polovinu toga dana ostaje u istim bazama, dok u drugoj polovini vrši pokret u samu okolicu Dubrave.

II brigada vrši pokret iz svojih baza u pravcu Ivanić-Kloštra gdje se smješta u okolna sela.

3. VI. **Jedinice I i II brigade** ostaju u istim bazama na odmoru. Toga dana izvođena je vojna obuka sa svim jedinicama. Istu večer jedinice II brigade uz pomoć diverzanata izvršili su diverziju na pruzi između Ivanić Grada i Križa. Diverzija je izvršena na 95 mjesta. Kod izvršenja ove Diverzije jedinice su došle u sukob sa neprijateljskim patrolama na pruzi koje su rasterane bez gubitaka.

4. VI. **1944. I brigada** u svojim bazama u neposrednoj blizini Dubrave sačekala je neprijatelja koji je nastupio iz Vrbovca i iz Gradeca u dve do tri kolone. Jačina neprijatelja je bila dva diviziona čerkeske konjice. Isti su sačekani u samoj Dubravi i po okolnim visovima. S neprijateljem je vodena žestoka borba 5 sati, nakon čega se prešlo u napad uz pomoć jedinica XVII brigade koje su pravile obuhvatni manevar sa jugozapadne strane na sjeverozapadnu stranu Dubrave. Neprijatelju su naneseni veliki gubitci i zaplijenjena je prilično velika količina materijala kojega je neprijatelj u svom odstupanju bacao. Izvještaj o toj borbi je dostavljen Štabu Korpusa.

[2] Isto; Dok. br. 117.

II brigada poslije akcije na prugu povukla se u baze gdje su se borci toga dana odmarali.

5. **VI. I brigada** ostaje u istim bazama i odmaraju se i jedinica se sređivala toga dana.

II brigada izvršila je pokret sa sektora Ivanić Kloštra na sektor Dubrave.

U vremenu od 20. V. do 5. VI. 1944 godine po našim jedinicama

Nepr. gubitci.	Ubijeno je	45 nepr. vojnika
	Ranjeno .	60
	Zarobljeno	7 nepr. vojnika
	Zaplijenjno	1 p. mitraljez
		26 pušaka
		4.150 metaka
	Uništeno	10 mostova na pruzi i cesti
	Isječeno	
	pruge na	220 mjesta
	Isječeno	150 telefonskih stupaca
Naši gubitci	Mrtvih .	27
	Ranjenih	64
	Nestalih	39
	Utrošeno	12.300 metaka
		41 topovskih granata 47 mm.
		20 mina za t. bacać

Od oružja izgubljeno sa nestalim drugovima 39 pušaka.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: M.P. Komandant, potpukovnik
Mutak Vlado [v. r.] **Antolović Josip** [v. r.]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, k. 1107, f. 3, dok. bri 57(1-3).

[3] Okrugli pečat: Stab XXXIII divizije
X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ
(u sredini zvijezda petokraka)

19

1944, lipanj 7.

Izvještaj Divizijskoga komiteta Trideset i druge divizije NOVJ Centralnome komitetu KP Hrvatske o posljedicama neprijateljske ofenzive, o radu Štaba, organizacijskom stanju partijske organizacije, te o radu skojevske organizacije u svibnju 1944. godine

DIVIZIJSKI KOMITET
XXXII. DIVIZIJE
N.O.V. JUGOSLAVIJE
7. VI. 1944.

Drugarskom
CENTRALNOM KOMITETU KPH.
POVJERENIŠTVU za Slavoniju i Zagrebačku Oblast.
OBLASNOM KOMITETU za Zagrebačku Oblast.

I Z V J E Š T A J za mjesec maj 1944. godine.

Po dolasku naše Divizije iz Zagorja na sektor Kalnika i Bilo-Gore uvjeti rada su se mnogo popravili. Tu se pristupilo intenzivnom vojničkom i političkom radu i sređivanju cijele Divizije. Iz Zagorja i ofenzive koja nas je sledila i kroz Kalnik u toku mjeseca maja izašli smo brojčano veoma mali. Prvo zbog velikog broja dezerterstva kao i izbačenih iz stroja, a priliva novih boraca nije bilo. Također se izgubilo prilično oružja u toku ofenzive. Poslije sređivanja pošlo se u akciju na Veliko Trojstvo.[1] Ta akcija nije uspjela ali je uništeno prilično neprijateljskih vojnika. Ta akcija je pokazala da se duh otstupanja i povlačenja pomalo odstranjuje. Komandni kadar i borci su bili na visini. Poslije akcije na Vel. Trojstvo kod koje je iz Divizije izbačeno oko 50 boraca iz stroja rasformiran je zbog velike malobrojnosti IV. bataljon udarne brigade »Braće Radića« tako, da sada obje brigade imaju po tri bataljona. Brojno stanje je bilo veoma malo i koje se pitanje ovih dana donekle riješilo, jer je svaka brigada dobila iz Bjelovarskog i Kalničkog odreda po 120 ljudi, tako da nam sada Divizija broji nešto preko 900 ljudi. Borbe kod Topolovca dne 5. VI. 1944. g. su također primjer odličnog držanja boraca i neprijatelju (crnoj legiji) su nanešeni osjetni gubici, preko stotinu izbačenih iz stroja.[2]

[1] Vidi: Dok. br. 31, i **Građa SZH**,knj. IX, Dok. br. 161.
[2] Vidi: Dok. br. 37.

Općenito uzev brigada »Matije Gubec« po svojoj čvrstoći i udarnoj snazi zaostaje za brigadom »Braće Radića« pa i u toj akciji je krupno zatajila.

Štab Divizije ne zadovoljava u cjelosti. Njegova inicijativnost i vojno stručna sposobnost je puno premala. Osim toga nema ni drugarske saradnje i međusobne pomoći u samom štabu. Štab brigade »Braće Radića« je nov, izuzev politkomesara i on uglavnom zadovoljava uz povećanje temeljitosti i marljivosti u radu. Štab brigade »Matije Gubec« ne zadovoljava. Politkomesar prosto nedorasao toj funkciji, a pomoćnik politkomesara ima znanja i sposobnosti ali je pomalo aljkav. Štabovi bataljona u brigadi »Braće Radića« poslije promjene u I. bataljonu u glavnom zadovoljavaju, dok u brigadi »M. Gubec« se osjeća veća praznina. Svim štabovima bataljona nedostaje osjećaj odgovornosti, temeljitosti, brzine i odlučnosti, to je jedan od prvih zadataka naše organizacije da pomogne to otstraniti. Borci u obim brigadama su dobri. Dobiveno oružje, odjeća i obuća od Saveznika također doprinosi oživljenju naših brigada kao i uspjesi jedinica XXVIII, XXXIII Divizije i Zagorske brigade, koje stalno objavljujemo pred borcima. Vijest o otvaranju drugog fronta je prohujala do svih boraca i izbacili smo parolu »Pojačajmo borbu da oslobodimo domovinu prije svršetka rata« i »Dobrovoljci stupajte u brigade da skratimo rat«.

Organizaciono stanje:

Partijska organizacija poslije velikog mrtvila počinje ponovno da živi. Drugarica Lepa[3] iz Oblasnog Komiteta nam je mnogo pomogla kroz Zagorje i od onda je uvedeno da se prije svake akcije održe partijski sastanci i onda kroz Partiju provodi kampanja za izvršenje postavljenog zadatka. Takav rad se već odrazio kao veoma koristan. Bataljonski biro-i i ćelije se prilično redovno sastaju no obrazovni sastanci još nisu redovni i na dovoljnoj visini. Rad na teoretskoj izgradnji partijskog članstva još nije poprimio nikakav sistem i plan. Sada smo dobili osam pisanih tema koje se inače uče na nižim partijskim kursevima, pa će partijske ćelije osim »Naprijeda« i ostale dnevne štampe proučavati i te teme. 22. V. 1944. g. održano je partijsko savjetovanje u brigadi »Matije Gubec«. Savetovanje nije bilo baš na visini i po svemu se vidi da je članstvo veoma neiskusno i politički slabo. Dne 23. V. 1944. g. održan je sastanak svih bataljonskih biro-a brigade »Braće Radić«. Na tom savetovanju kao i sastanku raspravljao se o dosadašnjim uspjesima i neuspjesima te načinu odstranjenja nepravilnosti u radu. Može se ustvrditi da je

[3] Perović

rad partijske organizacije brigade »Braće Radića« ispred, što je i razumljivo, budući da je to starija brigada.

Dne 4. VI održano je Divizijsko partijsko savetovanje u kojem je prisustvovalo sve partijsko članstvo. Savetovanje je od velikog značaja i stvarno treba značiti prekretnicu u radu. Drug Marko[4] iz CK KPH nam je dao ogromnu pomoć. Nove političke momente kao i način djelovanja partijske organizacije smo shvatili na savetovanju, a sam Divizijski Komitet još posebno na sjednici na kojoj je bio prisutan drug Marko. Obećajemo da će to značiti prekretnicu u radu naše organizacije i cijele Divizije.

Prema jednom ranijem traženju izvještavamo: Za vrijeme postojanja ove Divizije pa do 1. V. 1944. g. poginulo je 50 članova. K. P. i 60 članova SKOJ-a. Taj je broj sigurno mnogo veći ali nismo u stanju doći do točnih podataka, jer su se partijske organizacije bataljona temeljito izmjenile, pa novi članovi po sjećanju ne znaju, a pismenih podataka o tome nigdje nema. U toku mjeseca maja poginulo je u ovoj Diviziji 11 partijaca i 19 Skojevaca. U buduće ćemo javljati to za svaki mjesec.

Rad SKOJ-a je veoma slab. Partijska organizacija još uvijek ne daje dovoljnu pomoć SKOJ-u. Za temelj njihovog rada postavili smo intenzivan politički i kulturno-prosvjetni rad i odgoj u duhu komunista, te zalaganje za izvršenje svih zadataka koji se postavljaju pred našu jedinicu. Kulturno-prosvjetni rad još uvijek nije poprimio široke razmjere. Izdate su dvije zidne novine u brigadi »Braće Radića«, nekoliko četnih džepnih novina, prikupljeno desetak članaka za »Naš Put«, dok u brigadi »Matije Gubec« nije gotovo ništa učinjeno. Pjesma živi u našim jedinicama.

Na terenu kotara Zlatar, Novi Marof, Kalnik i Bilo-Gora, kojim smo se posljednji mjesec kretali narod je dosta uzaplašen od terora neprijatelja i prilično je naroda otišlo u neprijateljsku vojsku. Taj narod nije sav neprijateljski raspoložen već je preplašen i skrenuli smo pažnju na potrebu lijepog postupka i nepredbacivanja od strane naših boraca. Naša posljednja uspješna bitka kod Topolovca je u veliko oživila i narod ovog kraja.

Narod se dosta tuži na pozadinske vojne ustanove jer da nekoga puštaju u uporišta, a nekoga ne, jer da su domaći drugovi u stražama pa ima protekcije, zatim da traže posebno dobru hranu i da švercaju duhanom. To na sektoru Bjelovarskog Područja. Na sektoru Bilo-Gora, prema Bjelovaru osjeća se jak utjecaj reakcije i neprijateljske propagande. U selu Vinično, kotar N. Marof čuli smo paro-

[4] Belinić

lu: »Narodna sjetva, partizanska žetva«, tobože da partizani uzimaju narodu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Uz drugarski pozdrav
Ivica Gretić [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-36/2364.

20

1944, lipanj 8.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Varaždin Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o neuspjelom pokušaju prebacivanja diverzanata i voda partizana u Međimurje, velikoj provali i hapšenju u Gornjem Međimurju i Prekomurju

O.K.K.P.H.
V A R A Ž D I N .
8. VI. 1944

Drugarskom
OBLASNOM KOMITETU KP. H.
ZA ZAGREBAČKU OBLAST

P O L O Ž A J .

Dragi drugovi!

Pošto u zadnje vrijeme neprijatelj ne izlazi iz svojih uporišta, vratili smo se danas iz konspiracije, i naselili se na starom mjestu.

7. ov. mj. stigli su drugovi, članovi K. K. Prelog iz Međimurja, te se njihov izvještaj o događaju u vezi sa prebacivanjem jednog voda naše vojske i grupe diverzanata poklapa sa izvještajem kojeg smo Vam svojevremeno poslali.[1] Kao što smo naveli u ranijim izvještaju, 6 pripadnika spomenutog voda dezertirali su. Ovi dezerteri i drugovi koji su bili ranjeni pri izlasku iz bunkera u kojem su se nalazili, izdali su još neupotrebljene bunkere, ljude koji su ih hranili, prelaz preko Drave i da su drugovi iz kotarskog komiteta došli s njima preko Drave. U vezi sa ovim provalama hapšeno je 6 obitelji iz

[1] Priređivači nisu uspjeli pronaći navedeni izvještaj.

sela Pustakovec i Pavlinovec, no od ovih zadržano je u svemu 4 ljudi a ostali pušteni su na slobodu. Jedan dio (otprilike polovica) eksploziva i ostalog materijala za diverzantske akcije palo je nepri-'ateli u u ruke. Isto tako propao je jedan dio propagandnog materijala kojeg je vojska nosila sa sobom.

Ovaj naš neuspjeh a naročito loše držanje zarobljenih drugova i dezertera uhapšenih po Mađarima veoma je loše djelovalo na narod. Kroz neko vrijeme naše drugove nigdje nisu htjeli primati. Ne samo antifašisti, već i članovi Partije odbijali su dati im sklonište, odgovarajući im »i Vi ćete dezertirati ili će Vas hapsiti i tada ćete i Vi izdavati kao što su oni«.

U Gornjem Međimurju i Prekmurju uhapšeno je u poslijednje vrijeme oko 300 ljudi. Do provale došlo je tako, što je Gornje Međimurje bilo povezano preko nekih švercera sa partizanima Slovenije. Međutim to nisu bili šverceri već agenti i oni su prilikom prebacivanja oružja iz Slovenije u Međimurje postavili zasjedu i neke drugove uhapsili, a ti isti proširili su provalu.

U zadnje vrijeme stanje se znatno popravlja. Simpatije naroda sve više rastu za NOP, no strah je još uvijek tako velik, da se teško privlači narod aktivnom radu. Odbori, koji su postojali, raspršeni su, no u pojedinim selima postoje pojedini članovi tih odbora, na koje se možemo osloniti i preko kojih će se ponovno stvarati organizacije.

Neprijatelj vrši djelomičnu mobilizaciju i to sa priličnom uspjehom. Tek jedan mali dio vojnih bjegunaca sakriva se u blizini svojih kuća ili pak odlazi u Mađarsku na rad i na taj način izbjegava vojsku. Od onih koji nisu sposobni za borbenu jedinicu, formiraju se radni bataljoni. Prema neprovjerinim podacima trebala, bi se izvršiti mobilizacija do 55 godine starosti. Vrši se i mobilizacija žena za rad u Njemačku. Ova mobilizacija pogađa najviše siromašnije slojeve kao i žene onih, koji se nalaze u NOV, ili su inače kompromitirane. Vrši se rekvizicija blaga, živežnih namirnica i podvoznih sredstava.

Neprijatelj se služi lažnom propagandom protiv NOV. Našim poubijanim drugovima pocijepali su odjela i takve ih slikali. Svoje ljude oblače u poderana odjela, meću im na glave partizanke i takve ih vode po sleima da bi na taj način svim pokazali, kakvi su partizani, koje su oni uhvatili.

Omladina se prisilno uvlači u omladinsku organizaciju »Leventa«, gdje ih se vojnički izobražava. Prema nepovjerenim podacima, sva će omladina biti uniformirana i prisustvovati će nekoj »paradi« u Budimpešti, a pretpostavlja se, da će to biti odlazak na bojište.

U Međimurju sada nema njemačke vojske, ali zato imade veoma mnogo mađarske. Vojska se nalazi gotovo u svakom selu. Stalno se vrše manevri u kojima sudjeluje i »Leventa«. Vojsku vježbaju naročito za ulične borbe. U Međimurje je dopremljena velika količina vojničkih uniforma i odtuda otpremaju se vojnici na bojište, a dopremaju novi.

Na ostalim kotarevima primjećuje se poslije bombardiranja Varaždina sve više bježanja iz neprijateljske vojske.

Naša radiostanica opet ne radi.

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Uz drugarski pozdrav
Jura[2] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/322.

21

1944, lipanj 8.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Sveti Ivan Zelina Okružnome komitetu KPH Zagreb o pojačanoj neprijateljskoj aktivnosti, brojnom stanju u neprijateljskim uporištima te o usvojenim zadacima novoformiranoga komiteta

K.K.K.P.H.
Sv. Ivan Zelina.

Drugarskom Okružnom K.K.P.H.

Zagreb.

Politički izvještaj kotara Sv. Ivan Zelina.

Na sastanku K.K. na kojem smo opširno pretresli političku situaciju u kotaru Sv. Ivan Zelina.

U zadnje vrijeme političko stanje znatno se popravlja to je dokaz da sam narod traži i pita za N.O.V. te se interesira za političku situaciju u svijetu a naročito kod nas. Napose Vanjski Sv. Ivan Zel. u kojoj su N.O.O. ostali nepokolebivi, i usled reakcije od strane us-

[2] Stjepan Puklek, sekretar OK KPH Varaždin.

ša i milicije koji stalno vršiju upade iz deset uporišta iz samog kotara Sv. Ivan Zelina.

1) Uporište Sv. Ivan Zelina, od . . . . . 990 ustaša.
" . . . . . 40 žandara.
" . . . . . 120 regruta.
2) Komin . . . . . 40 ustaša.
3) Dolnje Orešje 30 ustaša.
4) Dolnja Zelina . . . . . 30 ustaša.
5) Bjelovar Moravče . . . . . 40 — 60 ustaša
6) Soblinec . . . . . 30 ustaša
7) Šašinovec . . . . . 20 ustaša
8) Popovec . . . . . 30 ustaša
9) Prepuštovec . . . . . 80 ustaša
10) Kašina . . . . . 140 milicije.

A ujedno upadaju i ustaše iz susjednih kotareva: Stubice i Zlatara na ovaj sektor.

A kao što je i vama dobro poznato da je PARTIJA mnogo grešila se sektaštvom, te nije vodila računa o samim reakcionarnim elementima, koji su iskoristili slab rad same PARITIJE.

Na ovome sastanku K.K. došli smo do zaključka da se PARTIJA nije rukovodila o okupljanju svih antifašističkih elemenata. Nije upoznala narod sa razvojem dogadaja u svijetu a još manje kod nas, te nije čudo da je došlo do ovakvog stanja u kotaru.

Novoformirani K.K. obećaje vam da će poraditi sa svim silama i mogućnostima da popravi stanje u kotaru, time da će narod pravilno i po direktivama upoznati sa razvojem političke situacije kao i najnovijim to jest sa drugim zasjedanjem A.V.N.O.J.-a formiranjem Nacionalnog Komiteta te sa odlukama III. zasjedanja Z.A.V.N.O.H. koje narod i najviše interesira o budućem uređenju Féderalne Države Hrvatske, u Federtivnoj zajednici Jugoslavije.

Na sastanku K.K. prisustvovali su drugovi: Vilko,[1] Šalter,[2] i Top,[3] a drugovi Jurek[4] i Benički[5] nisu prisustvovali na sastanku. Za druga Jureka neznamo gdje se nalazi, a niti drug Benički nije stigao koji se nalazi u Brigadi Braće Radića.

Za općinu Bjelovar Moravče dobili smo vezu sa pretsjednikom opć. N.O.O. sa drugom Špinkom[6] iz sela Glavnice koji je pobjegao iz domobranstva, te se odmah povezao sa nama i želi da radi i dalje u

[1] Mijo Krošelj
[2] Drago Bjelanović
[3] Martin Crnković
[4] Slavko Stančir
[5] Mato
[6] Nikola Kralj

N.O.P. a da nije nikada pomislio da bi bio protiv N.O.P. jer je dokazao da je pred bandom kada ga je tražila pobjegao u bolnicu od kud ga je banda prebacila u Domobranstvo. Kod njega je bio narodni Fond od 40.000. Kn. i sanitetski materijal kojega je on sakrio pred bandom, te ga je odmah predo nama čim je došao, stime je dokazao da nije pokolebao.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU.

Dne 8/6. 1944.

Za Komitet.
Vilko [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-78/2592.

22

1944, lipanj 8.

Izvještaj Okružnoga komiteta SKOJ-a Pokuplje Povjerenstvu PK SKOJ-a za sjevernu i južnu Hrvatsku o pogoršanoj političkoj situaciji, kadrovskim promjenama te održanome skojevskom savjetovanju

Okružni komitet SKOJ-a
Za Pokuplje
8./6./

Povjerenstvu P.K. SKOJ-a za Sjevernu i Južnu Hrvatsku

Dragi drugovi

Šaljemo Vam izvještaj o radu i političkoj situaciji sa našeg terena. 28./5. Održali smo sastanak našeg komiteta, na kojem su prisustvovali i drugovi iz OK KPH.

Od zadnjeg izvještaja političko stanje u našem okrugu dosta se izmjenilo. Za vrijeme neprijateljske ofanzive, koja je bila na Žumberak i Pokuplje, otišlo je u neprijateljska uporišta oko 1.800 ljudi, a medu njima ima čak i stariji, koji uopće nijesu sposobni za vojsku. Naročito su odlazili u uporišta iz kotara, Siska, Pisarovine i nešto iz Samoborskog i Velikogoričkog kotara.

Neprijatelju je uspjelo dosta zaplašiti narod sa ubacivanjem razni parola i davanjem »zadnje amnestije« do 26/5 svima onima,

koji u bilo kojem pogledu pomažu NOP. U tom momentu, mi a niti naše organizacije nisu se dovoljno snaše. Nije se narodu dovoljno prilazilo i upoznavalo ga se, sa političkim dogadajima u svijetu i kod nas. Nije se narodu govorilo, da je neprijatelj i ranije mnogo puta pozivao na predaju i davao razne amnestije, kako bi s time pa i sa raznim zvjerstvima, odvukao narod od NOP i uništio našu vojsku. Uglavno nije narod pripremljen, nato da će neprijatelj na razne načine pokušavti, odvratiti narod od NOB. Za vrijeme ofenzive popaljeno je nekoliko sela u Zumberku i Pisarovini.[1] Opljačkali su mnoga sela i silovali žene, a naročito u općini Pokupsko.

Može se na terenu čuti pa čak i kod naših organizacija, rat će naskoro svršiti, treba sačuvati glavu itd. U Samoborskom kotaru, a naročito u općini Vanjski Samobor i Bregana, koje se vežu sa Žumberkom, ustaše održavaju sastanke i zborove na koje pozivaju i sav narod. Narod je u tim općinama malo ustaški nastrojen. Dezerterstvo se još uvijek pojavljuje, a naročito u ZOH.[2] U okrugu ima sada oko 140 dezertera. Neki od tih dezertera vratili su se već natrag u svoje jedinice. U mjesecu maju mobilizirano je na dobrovoljnoj bazi u kotaru Velika Gorica oko 90 ljudi u našu vojsku. Narod je općenito po svim kotarevima dosta dobar, samo što je zaplašen. Poslije ofenzive i dvadeset i šestog datuma, stanje se dosta izmjenilo. Mnogi od ovih koji su za vrijeme ofenzive otišli u neprijateljska uporišta, vratili su se natrag, a ima izgleda da će se i ostali vratiti. Dezerteri se također sve više vraćaju u svoje jedinice. U Zumberku u općini Vivodini i Krašić, narod sve više prilazi NOB. Omladinci iz Vivodine i Krašića, koji su otišli za virjeme ofenzive u jeseni u ustaški pokret, vraćaju se natrag svojim kućama, a ima izgleda da će se i ostali vratiti.

Za vrijeme ofenzive, organizacije su nam se pokolebale. 3 Skojevca iz kotara Pisarovine, otišla su također u neprijateljska uporišta, zbog nedovoljnog našeg rada. U samom našem komitetu, od prošlog izveštaja ima promjena. U saglasnosti sa drugovima iz OK KPH povrh onih drugova koje smo poslali za sekretare u pojedine KK, dali smo drugaricu Martu[3] za sekretara u Veliku Goricu, a druga Luku,[4] dosadašnjeg sekretara uputili smo u TPO. Druga Jožu Kelečić, dosadašnjeg sekretara Jaska, dali smo ga za sekretara u Pisarovinu, a Duku[5] isto člana našeg komiteta dali smo za sekretara u Jaksu. Sva trojica su ujedno i članovi našeg komiteta. Druga Jožu

[1] Vidi: Grada SZH, knj. IX, Dok. br. 138 i 159.
[2] Zumberačko-pokupski NOP odred.
[3] Miličinović
[4] Franjo Pipić
[5] Josip Tomašković

Popovčića poslali smo ga u ŽOH. On zbog svega krutog pristupanja omladini, nije mogao odgovoriti onim zadatcima koji se postavljaju pred jednog rukovodioca. Za rad u gradu Sisku zadužili smo druga Šeru,[6] on će ujedno biti i član KK, a izvještaj o radu davati će direktno nama. Kotarski komiteti dosta su nam slabi, a naročito KK Pisarovina koji je i brojčano slab. U saglasnosti sa drugovima iz OK KPH, zaključili smo na našem sastanku, da ćemo dva člana iz Žumberačkog komiteta poslati u Pisarovinu.

U Žumberačkom odredu stanje se popravlja. Skojevska organizacija, nije još dovoljno učvršćena, ali ipak vidi se rad, a naročito na kulturno prosvjetnom polju. Rezultate takmičenja, koje traje između Žumberačkog i Turopoljskog odreda, još nijesmo primili i neznamo kakovi su. U Turopoljskom odredu dosadašnjeg sekretara izmjenili smo, a dužnost sekretara primila je Dragica Kos, jer dosadašnji sekretar, nije uopće dolazio na sastanke četnih grupa, a slabu je i skoro nikakovu pomoć pružio Bat. komitetima. S druge strane podnašao je krive izvještaje, uljepšavao je organizacije sa kojima uopće nije radio, a bio je i paničar.

Dragi drugovi, drugarica Milka[7] nam je poslala 6 drugarica iz XIII brig. Sve su te drugarice domaće iz pojedinih kotareva. Iste drugarice zadržali smo oko 8 dana kod našeg komiteta, tako da su se malo upoznale sa organizacionim pitanjem i radom na terenu. Sve te drugarice koliko smo mogli vidjeti dosta su dobre i hrabre, a imadu i volju za učenje. Prema karakteristikama, koje smo dobili od štaba brigade i koliko smo mi do sada mogli zapaziti, mi smo ih rasporedili po pojedinim kotarevima. Za sada će raditi svaka sa jednim članom KK u jednoj općini, a kasnije prema njihovom radu primiti ćemo ih u KK SKOJ-u. Jedino će sada ući u KK za Jasku Ljubica Kufrin.

Na prolazu sa kongresa dogovorili smo se sa drugovima iz PK SKOJ-a da ćemo održati Skojevsko savjetovanje za tri kotara u Pokuplju, a kasnije za druga tri kotara u Žumberku. To savjetovanje trebalo bi se održati poslije X/6/, ali u saglasnosti sa drugovima iz OK Partije zaključili smo da ćemo održati okružnu konferenciju, koja je trebala biti održana prije kongresa. Zbog toga da bi učvrstili naše organizacije koje su nam se za vrijeme ofenzive pokolebale i povodom najnovije situacije i okružne konferencije USAOH, mislili smo da bi bilo prekasno održavati savjetovanje poslije X/6/ mi smo održali savjetovanje 4/6/ za ova tri kotara u Pokuplju. Na savjetovanju bilo je prisutno 90 Skojevaca, zajedno sa kotarskim i Bat.

[6] Pavao Pavičić
[7] Kufrin, članica PK SKOJ-a za Hrvatsku.

komitetima iz TPO. Savjetovanje je donekle dobro uspjelo, pretresli smo političku situaciju u svijetu i kod nas, o III zasjedanju ZAVNOH, J- NOF. i koji se zadatci postavljaju pred naše organizacije. Sa naše strane savjetovanje nije bilo ali na savjetovanju bio je sekretar OK KPH, pa ukoliko nijesmo mi sve obuhvatili, on nas je nadopunio.[8] Pred samo okružnu konferenciju zakazali smo takmičenje, a da bi dali potstreka organizacijama za takmičenja, onom selu ili općini, koji će imati najbolje rezultate, obećali smo mu zastavicu.

Dragi drugovi, mi imamo ovdje još neke stvari koje su nabavljene za kongres, kao na primjer, kefe za krečiti, žarulje za električna svijetla oko 25-30 čavalja i nešto baterija, a sad neznamo kuda s tim stvarima, dali da šaljemo do vas ili do CK SKOJ-a. Pisali ste nam da vam javimo kolika je svota novaca data za stvari 11. kongresa. Dakle kako su nas drugovi iz okružnog NOO obavjestili, ukupna svota iznosi 775.300 kuna.

Okružna konferencija USAOH za tri kotara održati će se 29/6/ u Pokuplju, a 9/7/ održati ćemo za druga tri u Zumberku. Molimo vas ako će te imati mogućnosti, da od vas netko dode na skonferenciju.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Uz drugarski pozdrav,
Anđela[9] [v. r.]

Dragi drugovi, šaljemo Vam gore navedene stvari, jer sda kreću kola za C.K. SKOJ-a, a izvještaj još uvijek nije stigao do Vas.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, SKOJ-lO/1112.

23

1944, lipanj 9.

Komesarski izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda politkomesaru Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o radu i djelovanju Prve zagorske brigade, Zagorskoga NOP odreda i Zagrebačkoga NOP odreda

[8] U originalu rečenica nejasna.
[9] Poljak, sekretar Komiteta.

Štab
Zapadne Grupe
Partizanskih Odreda
Hrvatske
K. broj 50/44.
9. VI. 1944.

KOMESARSKI IZVJEŠTAJ

Politkomesaru X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ.

Ovaj izvještaj neće biti potpun jer nakon ofenzive[1] koju je neprijatelj poduzeo protiv jedinica, koje su se nalazile na Zlatarskom kotaru i povukle se za Kalnik, a s njima se povukao i Zagrebački Odred nijesam primio izvještaja od Kalničkog Odreda, a kamo je otišao načelnik našeg Štaba da sredi Kalnički kao i Zagrebački Odred. Iz tog razloga mogu da podnesem samo izvještaj o radu i djelovanju I. Zagorske Brigade, Zagorskog Odreda i djelomično Zagrebačkog Odreda.

I. OPĆI PREGLED:

Od formiranja I. Zagorske Brigade[2] osjeća se jak polet i veća volja kod vojnih kao i kod političkih rukovodioca, a što se i osjeća kod samih boraca. Naročito nakon uspješne akcije u Mihovljanu,[3] borbenost boraca je na visini, dezerterstva političke naravi nije bilo, osim u iznimnim slučajevima gdje borci na prolazu kraj sovjih kuća izostanu po dan dva da se očiste i presvuku. Politička svijest kod boraca nije još zadovoljavajuća, ali marljivim radom pokazuju se već prvi uspjesi. Neprijatelj koji je nakon odbacivanja naših snaga iz Zagorja bacio parolu da je uništena Zagorska Brigada, a jedan dio sa komandantom Brigade da se je predao i da se nalazi u Krapini nije uspio u donjem dijelu Zagorja, jer se pravovremenim dolaskom naših jedinica na ovaj sektor razbio strah kod stanovništva, a i od samih boraca osjeća se sve veća borbenost i volja za političkim znanjem.

[1] Vidi: Dok. br. 14, 24 i 31.

[2] Brigada je formirala 10. svibnja 1944. u Selnici od Udarnoga bataljona Zapadne grupe NOP odreda i dva bataljona Zagorskoga NOP odreda, vidi: **Grada SZH,** knj. IX, pok. br. 137 i 141.

[3] Uporište je zauzela 1. zagorska brigada 14. svibnja 1944, bio je to njen prvi ratni zadatak. Vidi: **Grada SZH,** knj. IX, Dok. br. 152.

U samoj brigadi osjeća se veća disciplina nego što je to bio slučaj u Odredu, niži rukovodioci ne uživaju dovoljan autoritet kod boraca, ali se i ovdje stanje popravlja. Komande četa i viši rukovodioci uživaju pun autoritet kod boraca, a i borci vole svoje rukovodioce, kao i svoje jedinice. To se je najbolje opazilo prilikom ove zadnje ofanzive. Naše jedinice u donjem dijelu Zagorja gdje su borci slušali i izvršavali naređenja svojih rukovodioca nije bilo nikakovog meteža ni panike.

Sanitetska služba u Brigadi bi zadovoljavala, ali se sanitetsko osoblje, koje je novo postavljeno još uvijek nije snašlo potpuno u svome radu, a što će se kursevima koje održava sanitetski referent brigade, stručno znanje naših bolničara podignuti. Nikakovih pogrdnih imena i naziva ne čuje se u našim jedinicama na račun sanitetskog osoblja.

U samom jeku ofenzive tj. onaj dan kada su trajale najveće borbe doznali smo preko radia, da je otvorena druga fronta i saopćeno je to bilo borcima. Borci su od veselja se ljubili i pjevali i tražili da se ide na juriš a naročito sada posle otvaranja druge fronte nepravilan stav koji je bio zauziman od naše strane prema saveznicima ispravljen je i kako se kod mnogih boraca čulo: »Nismo vjerovali što su nam komesari govorili da nas saveznici pomažu i da će otvoriti drugu frontu, ali sada smo se uvjerili«. Isto tako kada je naš Zagorski bataljon dopremio nekoliko engleskih hlača i kišnih kabanica, borci su najprije s nepovjerenjem pregledavali donesene stvari i uvjerili se sami da nas saveznici pomažu. Ali kraj sveg njihovog oduševljenja otvaranja druge fronte još veće veselje im je bilo kada su doznali da je i Crvena Armija prešla u ofenzivu, te se osjeća kod svih boraca i rukovodioca velika ljubav prema Sovjetskom savezu i Crvenoj Armiji. U našim jedinicama ne primjećuje se nikakav rad Mačekove klike o kojoj govore sa puno prezira i mržnje. Mržnja prema ustašama, Nijemcima i svim ostlaim neprijateljima našeg naroda povećava se danomice. Tako n.pr. bilo je veselje u svim našim jedinicama, kada su dočuli da je bivši partizan Belošević,[4] zvan »Hitler« bivši intendant brigade »Braće Radića« koji je dezertirao neprijatelju u Krapinu naišao na našu zasjedu i tom prilikom ubijen. Ogorčenje naših boraca je veliko na dezertere, a naročito na one koji su se javili neprijatelju i sada služe neprijatelju.

Kult palih boraca u našim jedinicama se popravio, kao i ljubav prema ranjenicima, što se naročito opazilo u Zagorskom Odredu, kao i svim ostalim jedinicama, a I. bataljon Zagorskog Odreda bio Je i pohvaljen od našeg Štaba radi ljubavi i požrtvovnosti koju je

[4] Priređivači nisu utvrdili ime.

pokazao prema svojim ranjenim drugovima prilikom prelaza preko Ivančice, gdje su ranjeni drugovi bili nošeni, putem od Veternice od Zajezde i natrag.

Odnos drugova prema drugaricama u moralnom pogledu je ispravan i dobar. Jedino još u zagorskom. I. bataljonu osjeća se potcjenjivanje drugova prema drugaricama a sam potsrek daju i rukovodioci, što smo i ukazali na te nepravilnosti drugovima koji su obećali da se neće više ponavljati sližne greške kao n.pr. jedna bolesna drugarica otišla je u ambulantu komande područja, čule su se riječi: »Fala bogu da je otišla i onako nam samo smeta«.

Što se tiče dezertera iz naših jedinica a kojih imade najviše iz općina Durmanec, kotar Krapina i općina Hum na Sutli kotar Pregrada, održao sam dva sastanka sa dezerterima iz općine Hum na Sutli gdje ih ima 56, a koji su mi izneli razne svoje prigovore i motivirali, svoje dezerterstvo. Tako drugovi iz Huma na Sutli govore da kada su bili mobilisani bilo im je govoreno da će ostati u svom kotaru i čistiti svoj kotar te da neće ići dalje, a naročito se tuže na nepravilan odno§ NOO-a prema njihovim familijama, kao i na nepravilan odnos naših jedinica prilikom njehovog hvatanja a naročito na patrole Komande područja. Tako n.pr. Miklaužić Stanko ocu dvaju drugova koji su bili u našim jedinicama došla patrola iz komande područja i oduzela mu čizme. Drugu Miklaužić Stanku ml. odnosno njegovoj drugarici za vrijeme kada se je nalazio u našim jedinicama došla patrola i oduzela je cipele. Tačno jeste da su ove cipele bile vojničke, ali koje su već oni imali od prije i tako je ostavili bose, a za ishranu familije nije se dovoljno brinulo. Imade više ovakovih slučajeva, koja su u međuvremenu na konferencijama pretresana i sada odstranjena, a vojni dezerteri obećali su da će se vratiti u jedinice i to u jedinice koje će operirati po Zagorju, a ostali nesposobni da će se prijaviti komandi područja. U općini Durmanec stanje je mnogo gorje, jer se veći dio prijavio neprijatelju (što nije slučaj sa drugovima iz Huma na Sutli) ali sa mnogima kojima smo razgovarali vele da su odbili primiti oružje koje im je neprijatelj nudio. Neprijatelj je zadežao izvjestan dio koji su se javili u Krapini a jedan dio pustio kući sa napomenom da se imaju javiti u vojsku u određenom roku u toku mjeseca lipnja. Oružje koje je htio dati govorio im je neka ga uzmu i neka si brane svoje kuće i svoja sela od partizana. Velik dio naših dezertera koji se nalaze kod kuće kriju se sada i pred nama i pred neprijateljem. Poduzimamo sve da ih pronađemo te sa njima razgovaramo i dokazujemo pogrešnost njihovog rada a nekoji od njih koje smo pronašli izjavljuju nam da oni nikako neće ići bandi, ali da im je rata dosta i da više u nijednu vojsku neće se odazvati.

II. POLITIČKO STANJE I POLITIČKI RAD:

U Brigadi politička svijest naših boraca jeste na osrednjoj visini a što se očituje naročito u odnosu prema civilnom stanovništvu i međusobnim odnosima, što za Odrede se ne može reći, jer tamo politička svijest je na nižem stupnju nego u brigadi gdje rukovodioci ne dospiju da rade sa borcima. Naročito u Zagrebačkom Odredu politički rad zaostao je i to u prvom redu radi nemarnosti samih vojno-političkih rukovodioca a i odsutnosti politkomesara Odreda te nakon njegovog povratka borbe koje je taj Odred imao. Nešto bolje stanje jeste u Zagorskom bataljonu, koji bataljon je brojčano slab a upotpunjen sa rukovodiocima, pa se dospijeva raditi sa borcima.

Stav naših drugova prema saveznicima Engleskoj i Americi nakon otvaranja drugog fronta znatno se je izmjenio, kako sam već i gore naveo, neograničeno povjerenje i ljubav koju imamju naši borci za Sovjetski Savez ispoljuje se svugdje, kao i kod ispitivanja parola, tako i na sastancima i mitinzima, gdje se najviše kliče i aplaudira drugu Staljinu, Sovjetskom Savezu i Crvenoj Armiji.

Stav naših boraca prema svim izdajicama i neprijateljima našeg naroda nepomirljiv je i pun mržnje.

Kulturno prosvjetni rad razvija se u našim jedinicama, a naročito u Brigadi gdje izlaze džepne novine, zidne novine, sastavljeni su pjevački zborovi, a sada će se od najboljih boraca formirati brigadni pjevački zbor. Naše jedinice nijesu sposobne da istupe na usmenim novinama, jer se nije još do sada prakticiralo usmene novine u našim jedinicama.

Prema direktivama koje smo dobili od vašeg Štaba da pojačano našu brigadu za sada ne vidimo mogućnosti uspješne mobilizacije na dobrovoljnoj bazi. Jedino ako Zagrebačkom Odredu ponovno uspije uspostaviti kanal — vezu sa Zagrebom, onda će biti moguće da se upotpuni Zagrebački Odred. Tako je prošli mjesec došlo oko **100** novo-mobilisanih iz Zagreba, no koji se nijesu mogli svi da prebace u jedinicu, jer su se naše snage nalazile na Zlatarskom kotaru, u Zagrebački odred sa jedinicama XXXII Divizije povukao se je na Kalnik, pa je tim slučajem oko 100 njih se razbježalo. Vrlo nam je otesčano održavanje veze sa donjim dijelom Klanječkog kotara, jer je neprijatelj sa svojim uporištima Sv. Križ Začretje, Krap. Toplice, Tri Kralja, Tuheljske Toplice, Sv. Križ, Klanjec i granica otsjekao Klanječki kotar, a za prebacivanje jeste vrlo teško. Mi smo stoga razloga dva puta poslali naš bataljon na donji sektor da uspostavi vezu ali potrebno je da se kanal za prebacivanje ponovno uspostavi vezu puta poslali naš bataljon na donji sektor da uspostavi vezu ali

potrebno je da se kanal za prebacivanje ponovno uspostavi do Zagreba.

III. ISHRANA, OBUĆA, ODJEĆA I ZDRAVLJE BORACA:

Ishrana naših boraca na sektoru Zagrebačkog i Zagorskog Odreda jeste sve lošija. Za sada nemožemo još reći da borci gladuju, ali usljed pomanjkanja masti, hrana je slaba, jednolična i većinom bez kruha. Naše jedinice tj. I. Zagorska Brigada i Zagorski Odred imaju kazane, ali im je vrlo otežana ishrana na kazanima usljed pomanjkanja masti i soli. Takvo da još uvjek gdje se hranimo po kućama hrana je nešto bolja. Komanda područja je isto u vrlo teškom stanju radi pomanjkanja ljudstva, i same ishrane radi. Tako u ovoj ofenzivi neprijatelj je pronašao neke bunkere u kojima je bilo nešto sakupljene hrane za naše ranjenike i to odveo, pa smo sada prisiljeni da rekviriramo i da osiguramo ishranu naših ranjenih drugova. Mi se krećemo većinom u krajevima, kuda su stalno bili partizani tj. šumovitim predjelima, narod je siromašan pa i nema sam dovoljno hrane, za dovoz iz imućnijeg predjela Zagorja je za sada nemoguć radi neprijateljskih uporišta. Sa odjećom u našim jedinicama stojimo vrlo slabo. U akcijama koje smo imali nijesmo zaplijenili ništa odjeće osim u Laduću gdje je zarobljeno 27 domobrana, a odijela su naših boraca većinom razderana. Bosih imademo sve više po našim jedinicama. Sada nam je uspjela jedna akcija preko u Sv. Petru u Sloveniji, kuda je prošla naša jedna desetina iz II. bataljona brigade te donijela nešto kože, tako da će biti za najnužnije pokriće u brigadi.

U našim jedinicama do sada nije se pojavila nikakova zarazna bolest. Uši nam je uspjelo donekle suzbiti, ali nijesmo se još posve očitisli od njih. Pomanjkanje veša, odjeće, nam mnogo otežava kod suzbijanja ušiju.

IV. RAD I ZAPAŽANJA NA TERENU KRETANJA:

U posljednje vrijeme naše jedinice održavale su masovne zborove kao i manje mitinge i razgovore sa narodom svuda kud su prolazile. Tako 21. V. održao sam miting u Plemenšćini pred crkvom Sv. Jane, gdje je bilo prisutno oko 100 ljudi koji su živo učestovali u diskusiji, postavljali pitanja najviše u vezi sa samim prilikama na terenu i živo odobravali hapšenje odnosno streljanje Zivičnjaka[5] (zvanog Nepoznati) i njegovog suradnika Krog Dragutina, koji je javno streljan u Plemenšćini. U narodu ovoga kraja odjeknulo je ovo

[5] Slavko

sttreljanje najpovoljnije, te je narod išao gledati u masama ubijenog Kroga, a prije samog streljanja žene su navalile na Kroga da ga linčuju. 23. V. u Donjoj Plemenšćini održan je razgovor sa narodom gdje je bilo prisutno oko 20 starijih seljaka (kotar Pregrada). 22. V. održan je razgovor sa narodom u Prišlinu, gdje je bilo prisutno oko 70 ljudi. Tako smo cijelim putem kuda su prolazile naše jedinice održavali mitinge kao u Pregradi, Desiniću, Velika Hrvatska, Tuhelj, Kraljevac, Kumrovec i Sela Zagorska. Općenito se primjećuje naročito u gornjem dijelu Pregradskog i Krapinskog kotara neobavještenost i zastrašivost.

Kod raskrinkavanja petokolonaša Govedića u Humu na Sutli opazilo se povlačenje tog pokvarenjaka i došao je odmah drugovima tražiti propusnicu za sebe i svoju familiju da se odseli te da nam ostavlja na raspolaganje svoje dvije kuće i imanje. Isto tako primjetilo se povlačenje i ispričavanje župnika Marcela Novaka iz Tuhlja, čim se počelo da ga se raskrinkava. Inače se na čitavom našem terenu opaža jaki rad pete kolone, koja uspjeva u toliko što nam koči mobilizaciju.

Neprijateljska ofenziva na Zlatarski i Ivanečki kotar kao i na jedan dio Krapinskog kotara uspjela je da toliko zastraši narod da se naš narod počeo bojati jer su im ustaše rekli da će zapaliti svaku kuću, u kojoj će se nalaziti partizani. A svojom propagandom uspjeli su zavesti narod naročito u Zlatarskom i Krapinskom kotaru i to sa parolama: »da se komandant sa ostatkom Zagorske brigade predao i nalazi se u Krapini, da se komandant Zagorskog Odreda Družinec Ivica sa Odredom predao te da se šeće sa parabelom po Krapini.« I raznim ostalim smicalicama i svojim terorom uspjelo je neprijatelju da mobiliše iz svih kotareva veći broj ljudi, a u Krapinskom kotaru u općini Durmanec, oni koji nijesu htjeli da idu u ustaše i domobrane nude im oružje i tako neki Rebić Stjepan iz Hlevnice uspio je da prikupi jednu grupu naših bivših drugova, koji imaju zajedničku bazu a dobivaju potrebno oružje i municiju iz Krapine, a održavaju vezu sa nekim dezerterima iz Donjeg Jasenja a i još na drugu stranu, no nijesmo još provjerili jer je tek sada istraga u toku. Tog Rebić Stjepana, dali smo naređenje da se hapsi, kao i te milicionere, koji su pucali po našim jedinicama, hvatali naše kurire, a inače su vodiči ustašama kada dolaze na teren, a isto tako su u špijuni, te izvještavaju neprijatelja o svakom kretanju naših jedinica.

U prilogu dostavljam »Pravicu« koja je nađena u Pregradskom kotaru, kao letak koji je bio bacan u ovom djelu Zagorja. Detaljniji izvještaj o radu neprijateljske pete kolone na Ivanečkom kotaru nebi mogao podnesti, nego što sam iznio u zadnjem izvještaju, jer je mformativac za kotar Ivanec otišao se predati neprijatelju. Narod

na Zlatarskom kotaru kod pojavljivanja naših drugova tjera nas iz kuća, sakriva se pred nama i predbacuje nam da poslije nas dodu uvjek ustaše koji opljačkaju maltretiraju i tjeraju im muževe i sinove u vojsku, a mi da pred ustašama bježimo. Tako narod veli da je to već po treći puta što su naše »nekakve brigade pobjegle pred ustašama, a njih da se ostavilo na milost i nemilost.«

Na sektoru Zagrebačkog Odreda narod još uvjek sumnja u snagu NOV. Primjećuje se na ovome sektoru da je narod antifaštistički nastrojen, ali za vrijeme neprijateljske ofanzive naše jedinice nijesu mogle zaštititi narod pred neprijateljskim terorom, pa se tamo narod koleba u velikoj mjeri uplašen, te se javio veći broj u domobranstvo. Ali usprkos svega vidi se i ljubav naroda prema našim borcima, a naročito prema našim ranjenicima, tako n.pr. kada je Zagrebački Odred imao zakonspirirane ranjenike u šumi nekoliko dana narod je nosio najbolju hranu, ranjenicima i uvjek se propitivao šta im je potrebno, šta treba, a to su se naročito istakla sela Pešćeno i Jertovec. Isti slučaj je bio sada za vrijeme ove zadnje ofanzive, kada su mali pioniri i omladina Pregradskom kotaru gdje su bili zakonspirirani naši ranjenici nosili našim drugovima meso, piliće, mljeko, jabuke, vina i stalno se propitkivali šta im je potrebno, te usprkos sve neprijateljske blokade i velikog broja neprijatelja dobivali naši ranjenici hranu.

V. RAD ŠTABOVA:

Zagorski Odred: Od Zagorskog Odreda ostao je u Štabu samo komesar Križnik Stjepan, koji se je vratio sa kursa. Druga komandanta Družinec Ivicu povukli smo u naš Štab za operativnog oficira. Molimo da nam se javi odnosno da se izda naredba za našeg operativnog oficira. Imamo u vidu upotpuniti ovaj Štab, ali momentalno nema rukovodioca, a i kako imaju samo jedan bataljon koji je brojčano vrlo slab, to će jedno vrijeme ovim Odredom (bataljonom) [rukovoditi] komesar Križnik.

Zagrebački Odred. Nakon izmjena izvšenih u Štabu Odreda to jest postavljanja novog komandanta i odilaskom na izvjesno vrijeme politkomesara druga Šelendića[6] može se reći da Štab nije izvršio pred njega postavljene zadatke. Komandant Ostović Mate (majstor) bolestan je i nebi mogao zadovoljiti u Odredu na onome sektoru, pa smo iz toga razloga predložili izmjenjivanje komandanta Kalničkog i Zagrebačkog Odreda. Drug politkomesar Šelendić do sada se pokazao dobar, marljiv, a odilazi sada na kurs. Zamjenik politkomesara Pavlinić[7] ne može nikako da zadovolji na toj dužnos-

[6] Stjepan
[7] Vjekoslav

ti i to radi pomanjkanja hrabrosti i odlučnosti, te je tako jednom prilikom izjavio, da je rade zakonspiriran u šumi bez jela, nego da se tuče. Načelnik našeg Štaba otišao je sa zadatkom u Zagrebački Odred da ga sredi i da ispita stvar sa zamjenikom politkomesara.

Kalnički Odred. O Kalničkom Odredu dao sam u prošlom izvještaju pregled. Politkomesar Ladišić[8] odilazi na kurs, pa smatram da reorganizacijom tog Štaba kao i čitavog Odreda će taj Štab moći zadovoljiti.

Štab I. Zagorske Brigade. Ovaj Štab je do sada zadovoljio. Drugovi su marljivi, osjeća se njihov rad u jedinicama. Jedino sanitetski referent je jedno vrijeme popustio, no na sastancima koje smo održali sa tim Štabom, ispravlja se i sanitetsko osoblje, kao i sanitetsku službu uredio je.

Naš Štab odlaskom komandanta[9] i obavještajnog oficira[10], ostali smo samo drug načelnik[11] i ja[12]. Drug načelnik nalazi se na putu u Zagrebačkom Odredu, tako da sam sada sam u Štabu. Za operativnog oficira, kako sam već gore naveo predvidili smo Družinec Ivicu, koji se i nalazi već u našem Štabu, ali nijesmo dobili potvrdu od Štaba Korpusa, da može biti operativno oficir.

VI. NAROČITE NAPOMENE:

Bolnica koju je počela graditi Komanda Zagorskog područja u Macelju prestala se graditi radi nadiranja neprijatelja na onom sektoru, a i radi javljanja nekoliko tipova neprijatelju koju su znali gdje će se ta bolnica graditi. Tako da se sada naši ranjenici nalaze uz Komandu Područja, u koju svrhu smo im odredili jednu desetinu boraca iz naših jedinica za čuvanje straže i jednu bolničarku, koja će voditi brigu nad njima.

Ofenzivu koju smo prošli ovih dana neprijatelj je vodio sa većim snagama. Prema do sada dobivenim informacijama sudjelovale su 5 ustaških bojna sa 14 tanketa i 800 Nijemaca koji su prošli granicu. Vještim manevrom naših jedinica kao i upornosti naših boraca uspjelo nam je izvući naše snage vez većih gubitaka, a neprijatelju smo nanijeli oko 100 izbačenih iz stroja, uništili 2 tankete i 3 kamiona. Najteže je pogođen Zagorski bataljon, koji je imao 4 mrtva i 7 nestalih, a brigada imala je 8 mrtvih i 8 nestalih. Dvojicu od drugova iz brigade poginuli su svojom nesmotrenošću i to delegat Faget[13]

[8] Nikola
[9] Rade Bulat
[10] Milan Horvat
[11] Branimir Cikojević
[12] Stjepan Iveković, komesar Zapadne grupe NOP odreda.
[13] Dragutin

drug Katelenić Pero i to time, što je delegat Faget prolazeći kraj svoje kuće zaostao iza jedinica sa Kataleničem, da se presvuče i odnori i tu ih je neprijatelj zatekao koji ih je odmah ubio. Delegatu Fagetu kad je bio pogođen od metka, ustaše su nožem razrezali srsni koš i izvadili mu srce.

27 zarobljenih domobrana koje je naš III. Bat. brigade zarobio i Ladići kraj Brdovca, uspjelo je pobjeći prilikom ofenzive, komanli Područja, kao i zarobljeni pukovnik Rupčić i Pavrek.

VII. FINANCHE:

U pomanjkanju novaca obratili smo se Okružnom NOO-u Krapina koji nam je dao 100.000 kuna, a za koji novac za utrošak podnaša intendant obračune i izvještaje intendanturi Korupusa.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:[14]

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, NOV-lO/1287.

24

1944, lipanj 9.

Operativni izvještaj Štaba Prve zagorske NO brigade Štabu Zapadne grupe NOP odreda Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOVJ o akcijama od 23. svibnja do 8. lipnja 1944. godine

ŠTAB
I. ZAGORSKE BRIGADE
NOVH
Op. br. 4/1944.
9. lipnja 1944. god.

Štabu Zapadne Grupe P.O.H.

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ
za vrijeme od 23. V. do 8. VI. 1944.

23. V. brigada je izvršila pokret na sektor Prigorje — Plemenščina. Istu večer održan je miting u Pregradi. Prilikom dolaska briga-

[14] Kao bilj.br. 12.

da na taj sektor u Pregradi se nalazi neprijateljska patrola, koja je zapucala na naše snage, ali je odmah bila protjerana i povukla se prema Krap. Toplicama.

24. V. u jutro je brigada krenula na sektor Vel. Horvatska. Bataljoni su zauzeli položaje i to: I. Udarni i Vel. Horvatskoj, II. u selu Vrbina a III. bataljon u Glogovcu. Taj dan su postavljene zasjede pred neprijateljskim uporištima i mjestima kuda su se običavale kretati neprijateljske patrole. Neprijatelj nigdje nije naišao na naše zasjede, pak su prema tome ostale bezuspješne.

25. V. brigada je ostala na istim položajima a u noći je izvršen napad sa jednom četom III. bataljona na neprijateljsko uporište Sv. Križ. Ujedno je izvršen u isto vrijeme fingirani napad na Tuheljske Toplice. Napad na Sv. Križ nije uspio, pošto je neprijatelj prerano otkrio naše nastupanje te je jakom puščanom mitraljeskom vatrom te ručnim bombama odbio naše sa položaja. Gubitaka sa naše strane nije bilo.

26. V. brigada je ostala na istim položajima toko čitavog dana, radilo se je vojnički i politički po rasporedu rada, a ostatak vremena borci su iskoristili za odmaranje.

27. V. brigada se je nalazila na istim položajima. U noći je izvršen ponovno napad na 1 četom III. bataljona na Sv. Križ, dok je jedna četa izvršila fingirani napad na Tuheljske Toplice. Napad je počeo točno u 24,00 sati. Naši borci su bili dočekani jakom koncentrisanom vatrom automatskog oružja, ručnim bombama te minobacačima. Naši borci su dva puta jurišali na rovove ali bez uspjeha, pošto se neprijatelj povukao u crkvu te se branio iz crkve sa bombama. Snaga neprijatelja bila je oko 40 vojnika naoružanih sa 1 teškim mitraljezom, 1 puško-mitraljezom i sa većim brojem ručnih bomba. Sam ishod borbe bio je za nas nepovoljan pošto smo imali 2 mrtva i 5 ranjenih drugova. Medu ranjenim drugovima bili su rukovodioci i to: komesar bataljona drug Pavunac[1] te operativni bataljona drug Šinik[2]. Izgubljene su dvije mauzer puške te jedan pištolj. Utrošeno 100 komda municije. Neprijatelj je imao 4 mrtva i nekoliko ranjenih. Sama akcija bila je dobro pripravljena. Odluke i zapovjesti izdate su pravilno, ali uspjeha nije bilo zato, pošto je neprijatelj bio solidno okopan, osim toga koristio je crkvu kao bunker, a pošto nije bilo teškoga oružja, to se neprijatelj nije mogao istjerati !z zaklona. Ovaj nas neuspjeh može poučiti tome, da su ubuduće ne napada utvrđeno uporište bez teškog oružja, jer time se samo nepotrebno gubi ljudstvo i materijal, a ujedno pada moral naših boraca.

[1] Slavko
[2] Milan

28. V. III. bataljon naše brigade rokirao je u Tuhelj, gdje je održan miting. Ostali bataljoni ostali su na istim položajima. Neprijatelj je toga dana ispalio nekoliko granata iz topa rema našim položajima, no bez ikakovih uspjeha. Tokom dana održavani su vojnički i politički časovi.

29.V. brigada se nalazila na istim položajima. Kroz čitav dan neprijatelj se nije nigdje pojavljivao, pa se je nesmetano radilo na vojnom i političkom polju. Ostatak vremena upotrebljen je za odmor i zabavu.

30. V. brigada se nalazila na istim položajima kao i dan prije. Neprijatelj se nije pojavljivao, pa se je moglo nesmetano raditi vojnički i politički, a osim toga vojska se toga dana šurila.

31. V. i 1. VI. brigada je ostala na istim položajima. Neprijatelj se nije pojavljivao, prekapale su se ceste, a radilo se je vojnički i politički. Ostatak vremena upotrijebljen je na čišćenje i šurenje.

2. VI. brigada je izvršila pokret i to: II. bataljon je krenuo u Brezje gdje je istog dana održan miting, a jedna četa toga bataljona bila je u akciji preko granice u Njemačkoj[3] gdje je zaplijenjena veća količina kože i donova. — III. bataljon krenuo je na sektor Klanjec-—Zaprešić, te se smjestio u Strmcu. Postavilo se je odmah potrebno osiguranje, a jedna četa postavila je zasjedu na cesti Klanjec-—Dubravica. U 10 sati krenulo je oko 30n ustaša cestom na kolima, ali su skrenuli od zasjede, te su uspjeli pobjeći kada su naši krenuli prema njima. Poslije podne u 4 sata nastupilo je prema položajima ovog bataljona jedna satnija ustaša u dvije kolone, jedna od pravca Kraljevca, a jedna Dubravica. Neprijatelj je odlučnim i brzim naletom naših boraca natjeran u paničan bijeg. Neprijateljski gubitci su slijedeći:25 mrtvih, oko 15 ranjenih. Zarobljeno je 14 mina za laki bacač, 7 šaržera punih municije za »Brno« puškomitraljez, 7 karabina, 400 mauzer metaka te odijela i cipela. Vlastiti gubitci su slijedeći:! mrtav i 4 ranjena. Medu ranjenima nalazi se i komandant bataljona drug poručnik Čolak Ljuban. Tokom noći od 2. na 3. VI. izvršena je akcija na kasarnu časne radne službe u mjestu Laduč (sektor Savski Marof). Sam prepad izvršen je točno u 24,00 sata pod rukovodstvom načelnika brigade, te je u cijelosti uspio. Domoradnici su se predali svi bez ikakvog otpora. Zarobljeno je 27 domoradnika, 1 šmajser, 1 pištolj, 6 mauzer pušaka, 70 komada šmajser municije, 120 komada mauzer municije, 40 odijela, 49 gunjeva, 23 plahte, 1 pokretna ljekarna, 1 nosila, te raznog drugog materijala. Vlastitih gubitaka nije bilo ni u ljudstvu ni u materijalu.

[3] Riječ je o Sloveniji.

3. VI. I. Udarni bataljon nalazio se u Vel. Horvatskoj. Postavljao je zasjedu neprijatelju, prekopavao ceste i pravio barikade.

II. bataljon smjestio se u selo Kumrovec, gdje je održan miting. Kroz čitav dan neprijatelj na ovom sektoru nije se pojavljivao, te se je moglo raditi vojnički i politički.

III. bataljon je i dalje ostao u Strmcu, gdje se vojska odmarala.

4. VI. Udarni bataljon nalazio se na istom položaju. Neprijatelj se nije pojavljivao na tom sektoru, te se je kroz čitav dan moglo raditi vojnički i politički.

II. bataljon nalazio se u Zagorskim Selima, gdje je održao miting. Kroz dan radilo se vojnički i politički.

III. bataljon izvršio je pokret u selo Pljuska sa dvije čete, dok je jedna četa otišla u selo Marija Gorica gdje je održan miting. Ovdje se može napomenuti, da je miting održan pred velikim brojem naroda, koji tada po prvi puta vidi našu vojsku. Narod je bio oduševljen te je još dugo ostao razgovarati s našim vojnicima.

5. VI. Udarni bataljon ostao je u Vel. Horvatskoj, a jedna četa je krenula na sektor Vel. Trgovišće da likvidira neprijateljsko uporište Gredice. Ta se četa smjestila u selu Prosenik. Dolazak čete bio je javljen neprijatelju te je isti počeo iz Zaboka po položajima tući sa topom. U 11,00 sati nastupala je neprijateljska pješadija prema položajima te čete, ali se ista povukla u selo Jalšje. Oko 15,00 sati naišao je cestom od Krap. Toplica kamiona pun vojnika pa je na istog otvorena vatra iz našeg automatskog oružja. Kasnije je stiglo pojačanje, ali se četa vještim manevrom uspjela prebaciti na nove položaje u selo Ravnice i tako izbjegla opkoljavanje. Neprijateljski gubici bili su 20 mrtvih, nekoliko ranjenih. Zrobljena je jedna puška mauzer i 70 komada metaka, a utrošeno je 300 metaka. Vlastitih gubitaka nije bilo.

II. bataljon rokirao je u selo Luka, gdje je sa jednom četom postavio zasjedu na cesti Podčetrtek—Sedma Vas. Zarobljena su dva neprijateljska vojnika, sa potpunom ratnom spremom i jedan bicikl, dok je jedan kamion spaljen. Potučeno je 8 neprijateljskih vojnika, dok ih je 9 ranjeno. Vlastitih gubitaka nije bilo.

III. bataljon rokirao je u selo Mrzlo Polje, gdje se je vojska kroz čitav dan odmarala, a na večer u 23,00 sata uzvršio je pokret u Vel. Horvatsku.

6. VI. Neprijatelj je u 6 sati u jutro napao na položaje I. Udarnog bataljona. Cestom od Tuhelja krenula je neprijateljska motorizacija i to 9 tenkova te 6 kamiona koji su u Tuhlju iskrcali pješadiju. I- bataljon prihvatio je borbu na kotama iznad Tuhlja, ali se uslijed daleko jačeg neprijatelja morao povući prema Desiniću. III. bataljon zauze je položaje iznd sela Vel. Horvatska, te kod škole gdje je

bio postavljen proti-tenkovski mitraljez. Neprijatelj je obasuo naše položaje sa jakom mitraljeskom vatrom iz tenkova, a u isto vrijeme tukao je naš položaj iz topa tražeći naša mitraljeska gnijezda. Položaji su držani do 8 sati u jutro, kada su sve naše snage morale povući u pravcu Desinića. Budući se već u samom Desiniću nalazili Nijemci, koji su u više kolona došli iz Slovenije, to smo morali promijeniti pravac povlačenja i vješto manevrirati, da nas neprijatelj nebi otkrio, te smo tako ostali na večer do 21,00 sat u šumi iznad sela Sopot (po podacima) sa južne strane. Sa tog položaja izvršili smo pokret u Gornju Plemenščinu. Putem u Gornju Plemenščinu patrola koja je krenula u Pregradu sa ob. oficirom brigade drugom Katalenić Valentom ubila je dva ustaša, iste je ubio ob. oficir. Neprijateljski gubici bili su: onesposobljena dva tenka, potučeno 14 neprijateljskih vojnika a oko 20 ranjeno, zarobljene su 2 mauzer puške. Vlastitih gubitaka nije bilo ni u ljudstvu ni u materijalu tek se 11 boraca izgubilo koji se pomalo vraćaju u sastav svojih jedinica. U ovoj borbi istakli su se osobito: st. vodnik drug Pučić Marko, vodnik Ažić Drago te komandant bataljona drug potporučnik Krkač Stjepan. Iste treba pohvaliti. Kao slabi rukovodioci pokazali su se komandir III. čete I. bat. Komen Franjo, koji je u kritičnoj situaciji skinuo čin te je time pokazao pomirljivost prema neprijatelju, te vodnik Lepen[4]. Iste treba pozvati na odgovornost i kazniti.

Naši rukovodioci pokazali su dosta odlučnosti u kritičnim časovima te tako uspjeli spasiti oružje i same borce koji su mogli pasti u ropstvo. Borci su također pokazali odlučnosti i volje za uništavanje neprijatelja. To se vidi iz toga, što nije nitko zarobljen.

II. bataljon se je za vrijeme same borbe nalazio na položajima u Desinić Gori. Neprijatelj na tom sektoru nastupao je sa nekoliko pravaca, ali nije naišao na naše snage, pa tako II. bataljon nije vodio tokom čitavog dana nikakove borbe. Snaga neprijatelja u ovoj ofenzivi bila je oko 2.000 neprijateljskih vojnika i to ustaša, te oko 800 Nijemaca. Tokom same borbe nije bilo jedinstvenog rukovodstva, pošto je neprijatelj iznenada napao, pa su se naše snage brzo pocjepale, a kako je cestom krstarila motorizacija, to su naše snage ostale rascjepljene.

7. VI. i III. bataljon smjestili su se u selu Plemenščina, dok je II. bataljon ostao u Desiniću. Neprijatelj se na tom sektoru nije pojavljivao pa se je vojska mogla odmarati.

8. VI. I. i III. bataljon nalazili su se na istim položajima, dok je II. bataljon došao u sastav brigade i smjestio se je u zaselcima iza

[4] Ivan

same Pregrade. Neprijatelj se tokom dana nije pojavljivao, te se je vojska mogla odmarati, a jedinice sređivati.—

Smrt fažizmu — Sloboda narodu!

V.d. Politkomesara:[5] Komandant-kapetan[6]:

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1196, f. 2, dok, br. 2(1-2).

25

1944, lipanj 9.
Samobor

Izvještaj Oružničke postaje Samobor Kotarskoj oblasti Samobor o borbama protiv partizana kod sela Kotari, Prekrižje i Prilipje

ORUŽNIČKA POSTAJA
SAMOBOR
Broj 1557
U Samoboru, dne 9. lipnja 1944.

PREDMET: Izvješće o vođenoj akciji na
području postaje podnaša.—

1/ ZAPOVJEDNIČTVU 1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE SISAK
2/ ŽUPSKOM ORUŽNIČKOM ZAPOVJEDNIČTVU ZAGREB
3/ KORARSKOM ORUŽNIČKOM ZAPOVJEDNIČTVU SAMOBOR
4/ KOTARSKOJ OBLASTI **SAMOBOR**

SASTAVAK.

Dne 7. lipnja 1944. vođena je akcija na partizane od strane naše i Njemačke posade iz Samobora kod sela Kotari, Prekrižja i Prilipja 10— 15 km. j. zpadno od Samobora. Prilikom ove akcije zarobljena su 5 partizana dok ih je oko 80 poginulo[1]. U selu Prilipju po na-

[5] Duro Srnec
[6] Mato Škrljen

[1] Prema izvještaju Štaba NO brigade »Franjo Ogulinac—Seljo« brigada je u toj borbi imala 8 poginulih i 5 nestalih boraca, vidi: Dok. br. 28.

Tom se kampanjom, u kojoj trebaju kao govornici u što većem broju učestvovati pristaše HSS-a, članovi Srpskog Kluba, vanstranački rodoljubi i t.d., ima postići:

a/ Razbiti klevete raznih narodnih neprijatelja, počam od okupatora preko Mačeka do Draže Mihajlovića, **da se Narodno-oslobodilački pokret bori za komunizam i sovjetizaciju. U odlukama trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, koje su prožete duhom slobodarstva i demokratizma, jasno** su istaknuti ciljevi Narodno-oslobodilačke borbe:

b/ Razbiti utjecaj Mačekove klike, gdje on još postoji, **i pokrenuti pasivne i kolebljive hrvatske mase** u borbu za ujedninjenu Federalnu Hrvatsku i njenu izgradnju.

Razbiti velikosrpski četnički utjecaj na Srbe, gdje on postoji, i pridobiti ih na Narodno-oslobodilački pokret;

c/ **Pokrenuti kolebljive i neaktivne u borbu, proširiti i učvrstiti jedinstvo hrvatskog naroda u borbi za nacionalno oslobođenje i produbiti i učvrstiti bratstvo Srba i Hrvata.** Time zadati smrtni udarac svim neprijateljima slobode Hrvata i Srba i cjepačima jedinstva;

d/ Mobilizirati nove borce za N.O.V. i P.O., i osigurati prehranu vojske do nove žetve;

e/ Podići ugled ZAVNOH-a kao **najvišeg zakonodavnog i izvršnog organa Hrvatske,** podići ugled i ojačati Narodno-oslobodilačke odbore kao organe narodne vlasti.

Ako se ta kampanja dobro pripremi i izvede tako, da obuhvati najšire redove naroda, ona će zatalasati mase i izazvati nov polet narodno-oslobodilačkog pokreta i proširiti i učvrstiti jedinstvo narodnih masa.

II

U toj se kampanji na temelju saopćenja i proglasa I.O.N.O.F. i članaka iz centralne štampe treba ujedno popularizirati Narodno-oslobodilačku frontu Hrvatske kao **općenarodnu organizaciju,** koja ujedinjuje sve antifašističke, demokratske i rodoljubive snage za nacionalno oslobođenje i izgradnju ujedinjene Federalne Hrvatske. Izvršni odbor N.O.F. Hrvatske treba popularizirati **kao jedinstveno političko vodstvo hrvatskog i srpskog naroda** i pozdraviti njegov izbor.

Ta kampanja može poslužiti i kao najbolja priprema za osnivanje odbora N.O.F. od seoskih do okružnih i oblasnih odbora. U te odbore treba da uđu najbolji borci i viđeni prvaci svih stranaka i grupa kao i vanstranački rodoljubi. Odbori N.O.F. moraju počivati na najširoj masovnoj osnovi i biti stvarni izraz jédinstva sela, općine, kotara i t.d. Osnivanje tih odbora treba izvršiti prema uputama koje će za kratko vrijeme izaći u svoj našoj centralnoj štampi.

Izvještavajte nas redovito o toku i uspjehu ove kampanje.

Smrt fažizmu — Sloboda narodu!

Drugarski pozdrav:

M.P.[1]

Dostavljeno:

Povjerenstvu CK za Sjever. Hrvatsku
Oblasnom Komitetu Slavonija
Zagreb, Dalmacija i Istra.
O.K-u Pokuplje, Gorski Kotar, Primorje , Banija, Kordun i Lika
Diviz. Komitetima, 34, 7, 8, 13 i 35 divizije
Glavnom Štabu Hrvatske
Prop-odjelu ZAVNOH-a
Agitpropu CK

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-36/2373.

27

1944, lipanj 11.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Ludbreg Okružnome komitetu KPH Varaždin o pogoršanoj političkoj situaciji, strahu naroda pred represalijama neprijatelja te slabom snalaženju partijske organizacije u takvim uvjetima

KOTARSKI KOMITET LUDBREG
11. VI. 1944.

IZVJEŠTAJ

Okružnom Komitetu

I.

Stanje na našem kotaru se ne mijenja. Neprijatelj sakuplja sijeno na dobrovoljnoj bazi po selima. Gdje je ne dobije, tamo rekvirira. Oduzimaju viškove žita sa prijetnjom tko neće dopremiti, da će mu. oduzeti sve. Seljaci moraju platiti porez u najkraćem roku pod Pnjetnjom ako tko ne plati, da će biti plijenidba. Također utjeriva-

[1] Okrugli pečat: Centralni komitet Komunističke partije Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)

ju dugove po anuitetu. Kažu da tko plati sve da će dobiti 20% popusta. Dugove traži Hipotekama banka, a tko je imao zajam iz raznih banaka, traže također, da se ti dugovi plate, a to forsira ustaška vlast. Simpatije naroda su na našoj strani, ali vlada panični strah uslijed velikog terora. Seljaci neće primiti našega čovjeka u kuću, a teško i hranu daju, jer se boje da ne bi tko primjetio, pa da ne bude hapšen i opljačkan. Kod naroda je jako pao moral, jer ne vidi uspjeha naše vojske, te vlada uvjerenje da je naš pokret razbijen na Kalniku. Mnogi seljaci, koji su dolazili gore vide stalno povlačenje naše vojske i uspjehe neprijateljske vojske, što prenašaju na svoja sela i zbog toga pao je moral. Kažu da je gore opasnije nego dole. Na temelju toga i vojni bjegunci nedaju se gore. Nekoji koji su bili gore otišli su natrag dole. Seljaci traže, da dodu naše snage da oslobode Ludbreg, pa da će onda ići u N.O.V. Potreban je vojnički potez uz uporan politički rad na našem kotaru. Ne samo da je jako pao moral kod običnih seljaka već i kod članova NOO-a i mladih članova-a. Narod čita štampu i odobrava sve, ali se ne usude o tome razgovarati uslijed jakoga terora. Neprijateljska propaganda se proširila, da će se Nijemci i Englezi složiti, da se vode pregovori medu njima, ali u vezi sa otvorenjem drugoga fronta ta neprijateljska propaganda izčezava. Iz koprivničkog kotara dolazi milicija na naš kotar sa zadatkom, da formira i u našem kotaru miliciju. Pokušali su u Kuzmincu, ali nisu uspjeli. Održali su sastanak sa njih 10 nali su se rastepli. Ostala su svega dvojica, koja podržavaju vezu sa milicijom u Koprivnici. Neprijateljske patrole krstare po selima i to ustaške i žandarske stalno danju i noću, a naročito uz cestu prema Koprivnici, Martijancu i Slanju. Po selima imade mnogo neprijateljskih doušnika t.j. neprijateljska obavještajna i informativna služba se jako osjeća, ali joj se teško dolazi u trag. U posljednje vrijeme povratilo se 196 vojnih bjegunaca kućama te isti rade po polju i skrivaju se većinom po žitu i šumi. U većini imademo vezu sa njima, isti čitaju našu štampu, a neke skupine obećale su nam da će pristupiti u N.O.V. kad se vrate brigade, a većini se neće ići nikud u vojsku, već žele ostati doma. 7. VI. 1944. neprijatelj je izvršio hapšenje u Slanju i to 7 osoba (3 drugarice i 4 druga). Drugarice su puštene dok su dva druga pobjegla, a dva su u zatvoru, jedan od tih je SKOJ-evac. U Hrastovskom iste noći uhapšeni su jedna drugarica i dva druga t-j. Par Blaž, član NOO-a, Rak Ivan vojni bjegunac i njegova drugarica, članica AF-a. U Dubovici uhapšeni i streljani Kovaček Franjo, rod. 1895, otac dvoje djece, predsjednik mjesnog NOO-a, Zdelar Franjo, otac dvoje djece i Tomo Kajetevski, otac dvoje djece. Obadvojica članovi NOO-a, streljani su 3. VI. 1944. Ustaše hodaju po selima i pitaju tko imade za prodati kukuruz, seljacima koji su se javili

da imadu kukuruz su im uzeli, a seljacima dali blokove. U Slanju ustaše razbili trgovinu Ivana Bregovića i opljačkali sve što su našli unutra. 7. VI. u Sv. Petru ustaše uzeli motor Deuz, 12 konjskih sila jak i luksusni auto od Žerjavića. 3. VI. ustaše uzeli 250 lit. vina Vranković Juli iz Bolfana zato što je nije bilo kod kuće i pokosili troja kola trave i odvezli u Ludbreg. Mariji Vrećica iz Cukovca pokosili petero kola trave i odvezli u Ludbreg. 5. VI. Posavcu Bartolu iz Čukovca pokosili dvoja kola trave i odvezli u Ludbreg, a Mitru Gjuraševiću iz Bolfana uzeli 5. VI. 100 lit. vina i odvezli u Ludbreg.

II.

Kotarski Komitet sastoji se od pet članova, rad u Komitetu podjeljen je po sektorima i terenu, rad istoga ne zadovoljava u današnjoj situaciji, teško se snalaze na terenu, a i teško se zadržavaju, jer seljaci ih ne primaju, već se moraju zadržavati po žitu i to strogo konspirativno. Inače Komitet se sastaje redovito, održava radne i prosvjetne sastanke.

Imademo pet partijskih ćelija na terenu sa ukupno 18 članova bez Komiteta. Rad ovih ćelija je dosta slab i ne sastaje se redovito uslijed stalnog pritiska neprijatelja, često se pojedini članovi zakonspiriraju i ne može ih se naći po 8 — 10 dana. U posljednje vrijeme 4 mlada člana su pokolebali, ne dolazena sastanke, a niti ništa ne rade na terenu. Komitet je uzeo u zadatak, da ih se pronađe i sasluša i da donese odluku prema njihovoj izjavi, jer ili će raditi ili će ih Komitet isključiti.

III.

Kotarski Komitet SKOJ-a sastojao se do sada od 7 članova, jedan član nema volju da radi na terenu, već je želio da ide u brigadu, te smo ga uputili tako da sada Komitet Skoja broji 6 članova. Rad u Komitetu podjeljen je po sektorima i terenu. Rad Komiteta SKOJ-a jest također dosta slab, teško se snalazi na terenu uslijed ovakovoga stanja, nema uspjeha kod omladine, jer vlada teror od strane neprijatelja. U cijelom kotaru imademo na terenu 9 SKOJ-evaca i to djeluju kao pojedinci u raznašanju štampe. Jedan član SKOJ-a je uhapšen, dok su tri člana Skoj-a pokolebala i odbili da rade. Sto se tice omladine USAOH-a sve je pokolebalo i nemamo ništa na tere-

IV.

Kotarski NOO nalazio se je na gornjem terenu i radio je na ob-
1 zenilje, ali uslijed jakoga pritiska neprijatelja i stalnoga upada,

nekoji članovi su upućeni na teren, i još se nisu vratili. Također primjećuje se kolebanje i kod članova NOO-a, a to se vidi po tome, što se zakonspiriraju u okolici svojih kuća i ne vraćaju se gore.

Smrt fažizmu — Sloboda narodu!

Za K.K.:

Pri području imdemo 9 part ćelija sa ukupno 39 **članova, nemamo pregleda o radu tih ćelija.**

Pri području imademo 7 grupa skoja sa ukupno 60 članova, bez komande Osijeka (bilo 68 članova osam otišlo u prekomandu)

Miško[1] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-92/3974.

28

1944, lipanj 11.

Operativni izvještaj Štaba NO brigade »Franjo Ogulinac— Seljo« Štabu Trideset i četvrte NOVJ o borbi kod Plješivice 7. lipnja 1944. godine

Stab brigade
»Franje Ogulinca —Selje«
Op. br. 124/44. g.
Dne 11. VI. 1944. g.

Operativni izvještaj
o borbi kod Plješivice
na dan 7. VI. 1944. g.

ŠTABU XXXIV. DIVIZIJE
IV. KORPUSA N.O.VJ.

(Sekcija Samobor 1 :100.000)

Brigada je u toku noći 6/7. VI. stigla na nove položaje oko vrha Plješivica i primila slijedeći raspored za smještaj: I. bataljon selo Plješivica. II. bataljon selo Vlaškovac, III. bataljon selo Prekrižje, IV. bataljon selo Kotari.

[1] Božo Marković, sekretar Komiteta.

Bataljini smješteni sjeverno od Plješivice u Prekrižju i Kotarima imali su zadatak da spriječe prodor neprijatelja iz pravca Samobora.

7. VI. oko 9 sati jedna patrola III. bataljona uhvatila je jednog ustašu koji je iz Samobora navodno otišao motorom za selo Plješivicu.

Oko 14,30 sati iznenada je od pravca Manja Ves napadnut IV. bataljon u svojoj bazi u selu Kotari. Bataljon se tog časa nalazio pri ručku, te je obzirom na jačinu neprijatelja od oko 400 ustaša i gestapovaca potisnut iz sela, a neprijatelj je produžio nadiranje između sela Kotari i sela Prekrižja, sa ciljem da prodre južno od sela Prekrižja. Istovremeno je neprijatelj jednom kolonom nadirao cestom Samobor—Jasrebarsko, a od sela Prekrižja još jednom kolonom u pravcu s. Sopoti. Naš III. bataljon čuvši borbu od pravca IV. bataljona i primjetivši da mu neprijatelj od sela Kotari želi zaći iza leda povukao se iz svoje baze u s. Prekrižju u pravcu kote 661. i tamo zauzeo položaj za odbranu. Međutim kako je neprijatelj počeo nadirati iza leda ovim položajima od pravca Sopota Bataljon se povukao i zauzeo položaje sjeverno ispod same kote 661 a neprijatelj je zauzeo kote koje je bataljon malo prije bio napustio. Po usmenom naređenju komesara brigade koji se nalazio kod bataljona izvršen je juriš i neprijatelj je sa ovih položaja potisnut. No kako je neprijatelj i dalje nadirao od pravca s. Sopot bataljon se opet povukao na položaje oko kote 661.

Čim se u s. Plješivica čula jača borba od pravca baze III. bataljona naređeno je I. bataljonu da sa jednom četom zatvori cestu prema Samoboru sjeverno od sela Plješivice, a sa dve čete da zauzme položaj sjeverno od istog sela, sa zadatkom prihvata III. bataljona i istovremeno osmatranja pravca prema Jastrebarskom. Naknadno je naređeno I. bataljonu da izbije na kotu 661. radi zaposjedanja iste i pomaganja III. bataljona. Neprijatelj je na ovu kotu skoncentrisao jaku bacačku vatru, te su jedinice počele dobivati osjetne gubitke. Na to je nređeno da se I. bataljon povuče prema zapadu grebenom sjeverno od sela Prilipja. Po ovom naređenju je postupljeno ali se uspjela na kotu sjeverozapadno od sela Prilipje prebaciti sanio jedna četa jer je neprijatelj nadirući od pravca s. Sopot, također izbio na sam greben.

Ovakova situacija bila je oko 19,30 sati, te su se i I. i III. bataljon našli u položaju da budu opkoljeni na padinama južno od kote 661. Jer je neprijatelj nadirao cestom, od same kote a presjekao odstupnicu po grebenu između Sopota i Prilipja. U tom času izvršen je juris svim snagama na neprijatelja koji je nadirao od sela Sopot prenda grebenu. Jurišem je neprijatelj odbačen i otvoren put za izvlače-

nje. I. i III. bataljona u pravcu Prodin Dola. Osim našeg I. i III. bataljona u jurišu je učestvovala i jedna četa Karlovačke brigade koja je od samog početka borbe zauzela položaje na koti sjeverno od sela Prilipje.

Neprijateljske snage koje su učestvovale u ovoj borbi bile su u jačini do 500 ljudi sa dosta teškoga pješadijskog naoružanja, a sačinjavale su ih XIII. ustaška bojna, gestapovci i legionari.

Istovremeno dok se vodila borba na Plješivici primjećeno je približavanje neprijatelja i od strane Jastrebarskoga u pravcu sela Plješivice u više grupa a u ukupnoj jačini 80— 100 ljudi. Ove snage počele su napucavati na naše dijelove oko 17 sati, te je u tom pravcu radi osiguranja postavljeno samo manje osiguranje i tučeno je vatrom iz jednog teškog mitraljeza. U ovakvoj situaciji napušteno je selo Plješivica i preko Prilipja sve jedinice su se povlačile za Prodin Dol, gdje su se počele prikupljati i jedinice I. i III. bataljona koje su vodile glavnu borbu.

Borba i dodir sa neprijateljem trajao je do 21 sat.

Sve jedinice koje su učestvovale u borbi osim IV. bataljona po prekidu dodira sa neprijateljem prikupile su se između Prodin Dola i s. Ivančiči, a odakle po novom naređenju štaba divizije upućene na nove položaje. IV. bataljon osim jedne čete koja je uspjela povući se prema selu Plješivici prije nego što je neprijatelj izbio, povukao se iz svoje baze u selo Kotari na istok u pravcu Okića, a odakle se spustio u pravcu baze II. bataljonau s. Vlaškovec gdje je stigao još prije mraka. II. bataljon u borbi nije učestvovao. Bataljon je u 17,45 sati primio naređenje od ovoga štaba da odmah prebaci sve jedinice u s. Plješivicu, no dok je bataljon stigao već se neprijatelj nalazio u selu i nadirao prema Prilipju, a dijelovi za osiguranje bili su mu postavljeni na kotama iznad s. Plješivice. Zbog nedovoljne odlučnosti štaba bataljon nije izvršio napad na neprijatelja, već je samo pripucao na njegovu zaštitnicu, kada se iz sela Plješivice povukao. Bataljon je tek tada ušao u selo Plješivicu, a potom po naređenju načelnika štaba divizije smjestio se na prenoćište u selo Prilipje zajedno sa dijelom IV. bataljona.

Naši gubitci:

U ovoj borbi poginulo je 8 drugova, ranjeno 11, nestalo 5. Medu poginulima je Mili Milan delegat 2. čete III. bataljona. Među ranjenima je Mikec Milan komandir 2. čete IV. bataljona, Stojnić Milan komandir 3. čete IV. bataljona, Pejak Mirko vodnik 1. čete 1. bataljona, Kordić Ferdo desetar iz prateće čete, Špehar Stjepan desetar 1. čete III. bataljona i Lamza Petar sekretar SKOJ-a brigade. U ovoj

borbi je utrošeno 3624 puščanih i mitraljeskih metaka, 41 mina za laki bacač, 34 trombonske bombe, 54 metka šmajser municije.

U borbi je izgubljeno 8 mina za teški bacač, 300 metaka za »Bredu« sa kutimom, 4 mazge, 5 samara, 2 konja sa sedlima i uzdama, 4 kazana za kuhanje jela.

Neprijateljski gubitci:

U toku ove borbe neprijatelj je imao do 10 mrtvih sigurno utvrđeno, a neutvrđeno do 30 ljudi izbačenih iz stroja[1].

Zarobljeno i zaplijenjeno:

U ovoj borbi nije zarobljen ni jedan neprijateljski vojnik. U borbi je zaplijenjeno dva teška mitraljeza »Maksima« (postolja du odnijeta od strane boraca Karlovačke brigade), jedan puškomitraljez sa 4 sanžera, Mauzerske i talijanske municije 916 komada, šmajserske municije 150 komada, jedan šmajser, jedan pištolj, jedan durbin, 6 mitralj. ranaca, 4 bombe, 3 para cipela, motocikl jedan, dva odijela, 3 samara i dve mule.

IV. bataljon kao cjelina slabo se je držao za vreme borbe a naročito štab bataljona koji se je rauso odmah u prvoj pucnjavi i bataljon je bio rasparčan na delove te nije bio u stanju da pruži neprijatelju jak otpor i poduzeti neki pothvat.

Za celo vreme borbe veza sa IV bataljonom i štabom brigade nije bila pošto nijednom nisu pokušali da uhvate vezu.

Isto tako i III. bataljon slabo se je brinuo da drži vezu sa štabom brigade.

Upotreba pojedinih oružja i jedinica bila je dosta dobra kod III. i I. bataljona dosta dobri dok kod II. i IV. bataljona bili su slabi. U ta dva bataljona rukovodioci su se pokazali neinicijativni i neodlučni (mislimo štabovi bataljona).

Iz ove borbe treba povući pouke:

Treba na ovakovom položaju održati uvek jedinice na okup da bi se moglo ih na vreme svuda baciti u borbu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu—

Polit komesar[2]: Mp[4] Komandant-kapetan[3]:

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1230, f. 4, dok. br. 30(1-3).

[1] Vidi: Dok. br. 25 i **Zbornik VII,** tom, knj. 28; Dok. br. 123 i 124.
[2] Marijan Badel
[3] Milan Toljagić
[4] Okrugli pečat: Štab NO brigade »Franjo Ogulinac—Seljo«
XXXIV divizije NOVJ
(u sredini zvijezda petokraka)

29

1944, lipanj 12.

Pismo Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Okružnome komitetu KPH Bjelovar o zapaženim nedostacima i nepravilnostima u radu narodnooslobodilačkih odbora na njihovu području te slabostima u radu Komande bjelovarskoga područja

OBLASNI KOMITET K.P.H.
za zagrebačku oblast
12. VI. 1944.

Okružnom komitetu K.P.H.
Bjelovar

Dragi drugovi!

Šaljemo Vam nekoliko podataka i zapažanja sa Vašeg okruga, koje smo primili od ob. službe. Javite što ste poduzeli po tim stvarima, da se ti nedostatci i nepravilnosti otklone. Na neke od tih nepravilnosti bili ste direktno od ob. službe upozoreni, pa nam također javite što ste po tome učinili.

Članovi NOO-a za selo Hampovica izdaju švercerima propusnice. Član Općinskog N.O.O.-a Hampovica Šabarić Martin izdaje takove propusnice. —

Općinski N.O.O. Šamovac formiran je prije mjesec dana, ali se još nije sastao. Svaki član toga odbora radi na svoju ruku. Pretsjednik drug Rončević,[1] izjavio je kad se je vratio sa savjetovanja: »NOO-i su dosada činili mnoge greške, a da se ove u buduće više ne dešavaju, uzeti će vlast u ruke K.N.O.O., odnosno pretsjednik KNOO-a i ONOO zajedno sa vojskom i odgovarati će svojom glavom.« Tajnik istoga odbora ne radi u korist NOB-e. Iako je zadužen po propagandi, nije održao ni jedan zbor, niti je bio na kojem sastanku. Rekao je da u vojsku treba da idu samo hrabri ljudi, a političari da ostanu na terenu. I još je rekao da mi moramo čekati, te da se nesmijemo pred rudu gurati, jer smo slabi, da je on stari političar i znade kako stvar mora ići. Novoformirani NOO u Đurđevcu /i. IV. o.g./ nije biran od naroda. Sada su svi članovi toga odbora pristaše reakc. vodstva b. HSS-a. Jedan od njih rekao je, kada je ne-

[1] Ante

prijatelj upao u Đurđevac: »Neka bježe oni koji su krivi, mi koji nismo krivi netrebamo bježati.«

Cijeli NOO u Hampovici zahvalio se na radu. Član toga NOO-a Šimun Pandur, bio je pretsjednik mjesne org. HSS-a i kum Mađarića Petra, b. zamjenika narodnog zastupnika, koji je prošli mjesec prešao u miliciju. Prije svog odlaska u miliciju Mađarić se je sastao sa Pandurom i nakon toga se je odmah i mjesni NOO raspao. U šumsku komisiju KNOO-a ušao je Šklebar Mijo iz Virja. On je ustaša od početka NDH i kao takav nebi nikako odgovarao da bude član te komisije. On zagovora neke članove milicije, te veli da se oni nisu ogriješili o NOV.— O tome obaviješten je O.K. Bjelovar.—

NOO-i Bolč, Markovac i Kabao raspali su se, jer je neprijatelju uspjelo uhapsiti neke članove tih odbora. Pretsjednik NOO-a Kabao Mitra Omulić nije hapšen po neprijatelju, niti diran. On je već prije izdavao propusnice za Bjelovar i rekao je s time u vezi da se sa narodom nesmije loše postupati, jer se još nezna ko će pobjediti.— Do pred Božić sastajali su se kod njega neki ljudi i on im je govorio o ratu i uzdizao emig. jugosl. vladu i kralja Petra. Vi ste o tome bili dva puta obavješteni od ob. službe, ali dosada nije ništa poduzeto po tome, makar je sada ponovno dokazano da isti saraduje sa neprijateljem.—

U nekim selima općine Farkaševac, Kapela, Pisanica i Severin opaža se u poslijednje vrijeme, da su neki Srbi ostali kod svojih kuća prilikom dolaska neprijatelja. Neprijatelj ih nije dirao i oni mu sada dojavljuju, dok partizane neće da primaju niti im nedaju hranu, pa čak niti u kuću.

U Virju otkrivena je organizacija TUR. Ona ima 4 člana, glavni je Pavlić Pero, kod kojega su također štampani neki letci. Saradnici su još Plemenčić Stjepan i Coreta Josip, a četvrti još nije poznat.

Dana 23. III. neprijatelj je našao jedan naš bunker u šumi iznad Borovljana i odnio 28 vreća zobi, 8 bačvi karbida, 12 mtc. pšenice i sve ovo odvezao u Koprivnicu. Ovaj bunker izdao je Ivan Lončarić iz Hlebina, koji je prije bio u NOV, a sada se nalazi u miliciji.

30. III. pobjegao je u Bjelovar Mirko Plećko iz Ivančana, opć. Farkaševac. On je ustaški detektiv, a bio je upućen u NOV. Najprije je bio kurir, a zatim inf. na rei. stanici br. 9. Dosada je vodio neprijatelja u Bolč, Markovac, Ivančane i Siščane, Na njegovu inicijativu uhapšeno je 60 ljudi, a 3 ubijena i 1 ranjen. On ima parabelu. Posjeduje razne propusnice naših ustanova, kojima se služi.—

Komanda Bjelovarskog područja. Kancelariju ove komande vodi samostalno drug Jalža. On je bio ustaša od 1936. g. On vodi samostalno i spiak sumnjivih lica, prima tajne izvještaje i onda ih referira drugu komandantu. Jedan drug koji je radio kao pisar na

vojno-sudskom, otsjeku, a koji je služio za vrijeme Jugoslavije i NDH na policiji, premješten je na rad u Komandu područja. Tamo je isti dobio uvid u sve dopise koje je naša ob. služba uputila komandi područja o njemu. Drug komandant mu je ujedno i nabrojio i poimenične članove ob. službe.— Drug Sijedi[2] nastupa i prema civilima i partizanima diktatorski i kad nije nešto dobre volje, baca ljude naprosto van iz kancelarije.

Intendantom je nedavno postao Mikulandi Pavao. trgovac iz Delekovca, koji se je do pada Koprivnice bavio švercom. On je u intendanturu uvukao 9 ljudi iz Delekovca, sve svojih rođaka i prijatelja. Ti su ljudi u partizanima tek nekoliko mjeseci. Mikulandi je svojom riječitošću uspio steći autoritet, pa sa šefom kancelarije riješava i službene akte. Kad je 18. III. bio pokret naredio je da se ima sva arhiva intendanture spaliti, dok su se buradiu sa vinom vozila kao i kreveti i neke drugarice. Hranu ne izdaju pravilno, već prema vlastitom nahođenju. Sve ovo javljeno je komandi područja, ali po tome nije ništa učinjeno, jer je isto čovjek koji se znade ulizivati.

Na području općine Delekovac osnovana je milicija, u koju se je javilo oko 50 ljudi. Zapovjednik im je Šipek Pavao. Iz NOV-e dezertirali su 8 ljudi, rodom iz Sokolovca, koji su se stavili na raspoloženje neprijatelju.

Radnici u rudnicima Glogovnica, Zimbrinovci i Lepavina povojničeni su i oni vade ugljen pod neprijateljskom kontrolom.—

U selu Drnje vrši milicija nadzornu vlast. Izdaje propusnice itd. Zapovjednik je Široki Bolto. Propusnice potpisuje uz načelnika i zapovjednik milicije.

Stjepan Hajduk vrši špijunažu za miliciju u tim okolnim selima. U selu Rakovcu kotar Križevci postoji »Vatrogasno društvo«, vrlo sumljivo, koje se svake nedelje sastaje i vježbaju i govore da su »mačekova vojska«.

Pop u selu Orehovica drži sastanke na kojima govori protiv nov i uveličava naše gubitke, govori kako su se Nijemci utvrdili na Karpatima. Za druga Titu veli: »Kako će jedan šloser upravljati državom«.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/345.

[2] Stjepan Kendel

30

1944, lipanj 12.

Operativni izvještaj Štaba Karlovačke NO brigade Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o borbi kod Svete Jane i Plješivice

ŠTAB
KARLOVAČKE BRIGADE N.O.V. I P.P.
JUGOSLAVIJE
Op. Broj 188
Dne 12. lipnja 1944.

PREDMET: Operativni izvještaj
o borbi 10. VI. 1944. kod s.
Jane i Plješivice.—

Štabu XXXIV. Divizije NOV. Jugoslavije.

1/ **Opis položaja:** Sekcija Samobor 1 :100.00, 1. i 2. bataljon s. Drage i Sv. Jana, sa osiguranjem prema priloženoj zapovjesti ove brigade Op. br. 186/44., 3. i 4. bataljon na položajima prema istoj zapovjesti.

2/ **Naziv jedinica naših koje su se borile:** 3. i 4. bataljon u zasjedi na određenim položajima, 1. i 2. bataljon sa ostatkom brigade s. Drage i Sv. Jana.

3/ **Jačina, naziv i sastav neprijatlejskih snaga:** Legionari, Nijemci, ustaše i gestapovci vođeni po civilima, jačina oko 2.500 ljudi, sa nekoliko tenkova, bornih kola i kamiona. Uz pešadijsko naoružanje imali su 2 do 3 topa a sudjelovalo je 15 aviona.

4/ **Obostrana situacija:** Naš 3. i 4. bataljon imadu zadatak staviti neprijatelju zasjedu koji izlazi iz Samobora i Jastrebarskog u pravcu s. Prekrižje i Plješivica: 1. i 2. bataljon sa ostatkom brigade ostao je u bazi. Neprijatelj izvodi akciju na naš sektor iz uporišta Samobor i Jastrebarsko iz više pravaca, te mu je glavni cilj: opkoljavanje naše brigade iz pravca Prilipja, Prodindola, Hrastja i Petrovine, ali je donekle osujećen našom zasjedom kod Plješivice.

5/ **Izdate zapovjesti:** Op. zapovjest ove brigade broj 186 od 9. VI. o. god., te usmena zapovjest komandanta i komesara brigade na licu mjesta.

6/ **Vrijeme kada je borba počela:** Napad neprijatelja na bazu 1. i 2. bataljona, štaba brigade i intendanture u s. Drage i Sv. Jana počeo je u 3,45 sati 10. o.mj., dok je sukob 3. i 4. bataljona sa neprijateljom zbio se oko 5,30 sati toga dana.

7/ **Tok borbe:** 3. i 4. bataljon zauzeli su položaje u 4,00 sati dok se 1. i 2. bataljon nalaze u bazi. U 3.45 sati straža oko intendanture u s. Drage zapucale su na neprijatelja koji je nailazio cestom. Bili su to Nijemci, koji su odmah jurnuli u kuće, bacali bombe i zapalili kuću u kojoj se nalazila intendantura brigade. Pošto su sa svojim dolaskom prouzrokovali paniku i iznenađenje, to se borci koji su bili zaposleni oko intendanture razbježali, dok su nekoji pohvatani. 1. bataljon, koji se nalazio u neposrednoj blizini otvorio je vatru na neprijatelja i pokušao uhvatiti vezu sa 2. bataljonom, ali jedna kolona Njemaca bila je presjekla put, te se je 1. bataljon pod borbom povukao na položaje k. 506. 2. bataljon pokušao je isto tako uhvatiti odmah vezu sa 1. bataljonom, kako bi se uzajamnim radom moglo uništiti neprijatelja ali je i to iz istih tazloga bilo nemoguće. Bataljon se tada povukao na kotu 484 odakle je otvorio vatru na neprijatelja, ali se je zbog nepovezanosti sa ostalim bataljonima i nailaska neprijateljskih tenkova u Sv. Janu povukao u s. Višoševići. 1. bataljon se je oko 14 sati, pošto je stupio u vezu sa 2. bataljonom i ostatkom brigade povukao isto u s. Višoševići, u cilju kancentracije cijele brigade, napucavši prethodno neprijatelja u Sv. Jani koji je na to odgovorio jakom minobacačkom i topovskom vatrom.

3. bataljon koji je bio u zasjedi, kad su napadnuti naši bataljoni u Sv. Jani, te kad su u s. Plješivici pojavili se tenkovi, povukao se prema usmenom naređenju komandanta brigade sa svog položaja na kotu 686, sa zadatkom uhvatiti vezu sa 4. bataljonom te se zajedno sa njime povući i pomoći našim napadnutim bataljonima u Sv. Jani. Na putu prema novim položajima 3. bataljon je bombardovan od aviona, te se nešto rasuo ali je ipak stigao na određeno mjesto. Sa nekoliko patrola pokušao je uhvatiti vezu sa 4. bataljonom ali to nije uspjelo. Ovdje je tada došlo do sukoba sa neprijateljem, koji je iz Samobora stigao pravcima: jedna kolona dolinom potoka Klekočevica, druga preko Gvozda, kota 496, k 753 i k. 745 prema Sopotu (k. 681), 3. kolona oko 800 ljudi nastupala je cestom, kad je 3. bataljon krenuo da pomogne u Sv. Jani tamošnjim bataljonima našao se je opkoljen te mu nije preostalo nego probijati obruč. To mu je i uspjelo u pravcu k. 446-813 s. Draganoš u s. Višoševići, gdje je stupio u sastav brigade oko 15 sati.

4. bataljon je stupio u borbu sa neprijateljem u svanuće, kada je sa lijevog krila iz pravca Braslovlja primjećen neprijatelj. Četa koja je osiguravala to krilo puvčena je u sastav bataljona pod zaštitom

vatre ostalog dijela bataljona. Za to su vrijeme avioni neprestano bombardirali položaje. Pošto je primjećeno, da neprijatelj nastupa sa jačim snagama, 4. bataljon je krenuo prema položajima (prvošnjim) 3. bataljona sa ciljem, povezati se s njime suzbiti i uništiti neprijatelja. Prilikom dolaska na cestu, bataljon se kretao u koloni po jedan, neprijatelj je došavši preko ruda, Cerja, Kotara, Poljanice, Gonjeva i Stankova opkolio naše snage iz pravca Plješivice, te je ovdje u susretu sa našim 4. bataljonom istoga presjekao na dva dijela. Jedan dio sa komandantom bataljona krenuo je preko cest eu Plješivicu dok je drugi dio sa komesarom i pomoćnikom komesara bataljona krenuo prema Sopotu (k. 681) i s. Prilipju ali je tu naišao opet na neprijatelja te su tom prilikom poginuli komesar[1] i pomoćnik komesara[2] bataljona. Borci su se većim dijelom razbježali te su u toku dana došli u sastav brigade u s. Višoševići.

Neprijatelj se je, opljačkavši po Sv. Jani, u koloni povlačio prema Slavetiću, Pribiću i Krašiću i povukao se sasvim iz sela oko 21 čas.

8/ **Ishod borbe:** Neprijatelju je uspjelo iznenaditi u Sv. Jani straže i patrole, te upasti u intendanturu, dok su 1. i 2. bataljon u redu zaposjeli položaje i nanijeli neprijatelju gubitke. 3. i 4. bataljon uspjeli su u svom zadatku te su tako osujetili namjeru neprijatelja da opkoli naše snage sa svih strana te su mu nanijeli teške gubitke, uspjevši dobro izvući se iz obruča, koji je neprijatelj načinio.

9/ Naši gubitci:

U LJUDSTVU 6 mrtvih, 2 ranjena, 14 nestalih i 7 zarobljenih (prema priloženim listama gubitaka[3]),

U MATERIJALU: 700 talijanskih metaka, 9.800 komada metaka za mitraljez Breda, 30 mina za laki bacač, 9 nagaznih mina, 4 mule, 16 konja, 7 samara, 6 komota, 5 bicikla, 2.450 komada metaka za grčke puškomitraljeze , 19 pušaka, 3 pištolja, 1 mauzer puška oštećena, 7 sedla, 16 mina za teški bacač, 3 kola, 7 komada blaga, 130 kg masti, 150 kg brašna, 200 kg krumpira, 150 kg soli, 20 šinjela, 10 kg razne kože, 8 kg teksa, 2 postolja za mitraljeze Maxim, 15 šibica, 700 paketića cigaretpapirića, jedna vaga sa utezima, 14 padobrana, 1 poljska centrala, 6 telefona, jedan nosač, 3,5 km kabla, 8 pari signalnih barjačića, izgorjela arhiva 4. bataljona kao i cjelokupna intendantura brigade.

10/ Gubitci neprijatelja: Točan broj neprijateljskih gubitaka se nezna, ali što je u Jastrebarskom što u Samobor odveženo 4 kamio-

[1] Ivan Žunac
[2] Mato Lukešić
[3] Navedeni prilozi ne nalaze se uz original.

na mrtvih i ranjenih neprijateljskih vojnika. Od materijala nije zarobljeno ništa.

11/ **Utrošak municije:** 8 mina za teški bacač, 4 mine za srednji bacač, 22 mine za laki bacač, 686 metaka za talijanski puškomitraljez, 620 metaka mauzer, 509 talijanskih metaka, 28 kom ofenzivnih bombi, 105 komada španjolske municije.

12/ **Istakli su se:** 1. četa 2. bataljona, te borci 3. bataljona, delegat Marković Josip, ml. vodnik Katunić Stevo i borac Čitar Virdino.

13/ **Slabo su se ponijeli:** borci 3. bataljona: Jarnević Danko i Basar Franjo, pom. komesara čete.

14/ **Kritika akcije:** Zasjeda 3. i 4. bataljona je bila dobro pripremljena. Odluke izdate zapovjesti bile su realne, ali iznenađenje neprijatelja djelovalo je na zamisao odluka. Upravljanje i rukovođenje borbom je bilo slabo, pošto brigada nije učestvovala kao cjelina, jer je bila pocijepana na bataljone. Niže komandovanje bilo je isto loše, pošto se je borba vodila u šumi, pa je pregled nad jedinicama bio vrlo loš, a niži komandni kadar nema autoriteta u komandovanju. Saradnja pojedinih vrsta oružja nije se ispoljila. Osjetila se je korisna upotreba lakih bacača u borbi u šumi. Borbeni postupci bili su u skladu sa razvojem situacije, a taktički postupci nisu mogli doši do izražaja uslijed pocjepanosti brigade. Pregleda nad brigadom uopće nije bilo, jer je komandant brigade komandovao jednim bataljonom, a komesar brigade jednim bataljonom.

Iz ove akcije mogu se izvući pouke: Ne cijepati brigadu. Vezu među bataljonima osigurati na nekoliko načina. Sa slabijim jedinicama izbjegavati borbu u šumama, a naročito borbu u šumi u susretu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:	U.z. operat. oficira,	Komandant, major:
Tabor[4] [v. r.]	poručnik:	Molek[5] [v. r.]
	[6] [v. r.]	
	M.P.[7]	

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1229, f. 3, dok. br. 8(1-2).

[4] Rafael
[5] Franjo
[6] Potpis nečitak.
[7] Okrugli pečat: Štab Karlovačke brigade NOV i PO Jugoslavije (u sredini zvijezda petokraka)

31

1944, lipanj 12.
Sisak

Izvještaj Zapovjedništva Prve oružničke pukovnije Zapovjedništvu Pete oružničke pukovnije o borbama protiv jedinica NOV i POH u svibnju i početkom lipnja 1944. godine

ZAPOVJEDNICTVO
1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE
J. S. Br. 420/Taj.
U Sisku 12. lipnja 1944.

Predmet: Doglasno izvješće.

PREDSJEDNIČTVU VLADE NA RUKE POMOĆNIKA PREDSJEDNIČTVA
VLADE DRŽAVNOG TAJNIKA Dr VJEKOSLAVA VRANČIĆA ZAGREB
GLAVNOM ZAPOVJEDNIĆTVU ORUŽNIČTVA SIG. ODJEL ZAGREB
ZAPOVJEDNIĆTVU I ZBORNOG PODRUČJA /Izvješt./ ZAGREB
RAVNATELJSTVU ZA JEVNI RED I SIGURNOST /Odsjek X./ ZAGREB
ZAPOVJEDNIĆTVU SREDIŠNJE ORUŽNIĆKE ŠKOLE BJELOVAR
ZAPOVJEDNIĆTVU 2. ORUŽNIČKE PUKOVNIIJE KRALJEVICA
ZAPOVJEDNIĆTVU 3. ORUŽNIĆKE PUKOVNIJE BANJA LUKA
ZAPOVJEDNIĆTVU 4. ORUŽNIĆKE PUKOVNIJE BROD na/SAVI
ZAPOVJEDNIĆTVU 5. ORUŽNIĆKE PUKOVNIJE SARAJEVO
ZAPOVJEDNIĆTVU 6. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE MOSTAR
ZAPOVJEDNIĆTVU 7. ORUŽNIĆKE PUKOVNIJE SPLIT

Prema uputu za organizaciju i rad izvještanje službe i zapovjedi Vrhovnog oružničkog zapovjedničtva Taj. J. S. Br. 320 od 31. srpnja 1941. predlažem sliedeće izvješće za vrieme od 26 svibnja do 12. lipnja 1944.

I. OBĆA POLITIČKA SITUACIJA:

1. Raspoloženje naroda obzirom na unutarnje i vanjske prilike i događaje:

Raspoloženje naroda je dobro. Narod je odan Poglavniku i **N.D.H.**

Akciju na zapadu (pokušaj invazije) narod prati radoznalo. Dosadanji odbranbeni uspjesi Njemaca ohrabruju ga. Akcije neprijateljskog zrakoplovstva popustila.

U zadnje vrijeme iz Slavonije na području Velike župe Bilogora prebacilo se je mnogo partizana. Prema podatcima na ovom području nalazi se: 1., 9., 12., 17. i 21. Slavonsko-Brodska partizanska brigada, te domaća: 1. i 2. Moslavačka, Bjelovarski i Bilogorski odredi, koje su vršile napade na: Hercegovac, Narta, Vel. Trojstvo, Rovišće i dr. mjesta, te rušenje željezničke pruge. Ove skupine vrišile su pljačku pučanstva bez obzira na pripadnost i vjeroispovjest stanovnika. Također su primljeni podatci, da kod partizana postoji zapovjed, da partizani sada ne pozdravljaju sa »SMRT FAŠIZMU«, već običnim pozdravom, pozdravom bivše Jugoslovenske vojske. Partizani ne nose troroge kape, već novu vrstu zv. »TITOVKE« sa čestokrakom zvijezdom, a častnici i dočastnici na odorama nose činove bivše Jugoslovenske vojske.

I dalje se opaža raspad u partizanskim redovima, jer ih napuštaju svi koji su silom odvedeni. Povratnici, vojni bjegunci i neposlušnici i dalje se predaju našim oblastima, našim i njemačkim vojnim postrojbama, te oružničkim postajama.

Njemačke savezničke i naše vojne postrojbe energično i uspješno progone i uništavaju partizanske bande i nigdje im ne daju odahnuti.

Razaranje željezničke pruge i prekidi prometa na svim relacijama češći i pojačani. No promet se unatoč toga dobro razvija, jer se na popravak pruge upućuju radni vlakovi. Ovo pojačano razaranje pruge navodno usljedilo je, jer da su partizanske grupe primile nalog od svoga vodstva za pojačano razaranje pruga i objekata početkom invazije.

Pravoslavci: Bez promjena.
Ostale narodnostne skupine: Bez promjena.

II. Kao važnije iznosim sliedeće:

2UPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO ZAGREB:

20. V. 1944. u 1400 sati iz sela Lomnica i Lukovac (6 km j. od Sv. Klare) neutvrđeni borj partizana sa paše odveo je 2 njemačka vojnika, a dvojicu ubili i izmrcvarili. Kod povlačenja u pravcu šume Dubranec (17 km. j. od Sv. Klare) otjerali su 20 kom. goveda i 9 konja.

21. V. 1944. 2330 sati na željez. pruzi Dugo Selo — Križevci (10 km. i. od Dugog Sela) partizani eksplozivom srušili su most dug 20 m. Promet se vrši prelaženjem. Partizani se povukli u pravcu Vrbovca od kud su došli.

23. V. 1944. u 0300 sata jurišni sat 1. G. Z.[1] sa ustaškim postrojbama iz Kutine razbili su partizanske bande u Moslavačkom Selištu

[1] Gorski zdrug.

(8 km. s. od Kutine). U kratkoj borbi 2 partizana poginula a 18 zarobljeno od kojih 9 ženskih.[2] Plien 7 pušaka.

23. V. 1944. u 0700 sati na željeuz. pruzi (4 km. j. i od Vel. Gorice) osobni vlak naišao na minu. Od eksplozije oštećena je pruga za 2 metra. Manje je oštećen jedan štitni i 1 osobni vagon.

23. V. 1944. u 0900 sati u selu Žitomir (8 km. s.i. od Mar. Bistrice) u šumi obhodnja postaje i ustaške posade iz M. Bistrice sukobila se sa manjom skupinom partizana.Pronađeno je 6 mrtvih partizana i jedan samokres.

24. V. 1944. u 2330 sati na željez. pruzi Zagreb — Novska (4 km. j. i. od Popovače) partizani su postavili 27 mina od kojih je 20 eksplodiralo i oštetile oko 300 m željez. pruge, 7 mina je izvađeno i demontirano.

24. V. 1944. u 0630 sati na željez. pruzi Zagreb — Novska između željez. postaje Popovače — Voloder, grupa od 12 odmetnika iz busije napala je obhodnju njemačkih vojnika i domobrana. Poginuo je 1 njemački narednik, 1 njemački vojnik zarobljen. Partizani su odnieli 1 strojnicu, 1 strojosamokres i 1 samokres.

25. i 27. V. 1944. iznad sela Čaire (8 km. s. i. od Kutine) preletjeli su neprijateljski zrakoplovi. Ovom prilikom bacali su eksplozivne predmete u vidu pušćanog naboja. Od jednog naboja teško je povrieđen jedan mladić od 13 godina, a drugom 12 godišnjem mladiću drugi naboj odnio je 4 prsta desne ruke.

27. V. 1944. u 1630 sati na putu D. Stubica — M. Bistrica kod sela Banščica (6 km. s. i od D. Stubice) grupa partizana napala je obhodnju od 5 rizničkih stražara. Ranjen je nadstražar Bastalić Marko, a 4 su svučena i opljačkana za 22.000 kuna i pušteni.

27. V. 1944. u 1640 sati na željez. postaji Pušća Bistra (5 km. s. od Zaprešića) skupina oko 200 partizana sa okolnih uzvisina napala je osobni vlak. Poginula su 2 seljka, pratilac vlaka nestao koji se je povratio, a jedan oružnik lakše ranjen. Uhvaćen je jedan partizan. Napad je odbila oružn. obhodnja uz pridošlu pomoć ustaških i njemačkih postrojbi.

27. V. 1944. u 2100 sat u selu Završju (3 km. z. od Kustošije) 4 partizana iz samokresa ranili su redarstvenog izvidnika Panić Ivana i oduzeli od njega samokres. Kada su ga počeli svlačiti istrgao se je i pobjegao.

28. V. 1944. u 0500 sati u selu Kraljev Vrh i okolini (17 km. s. i. od Zaprešića) zap. kot. oružn. zapovjed. Zagreb oružan, poručnik Dane Šerić u suradnji sa redarstvenim izvidnicama iz Zagreba uh-

[2] Priređivači nisu uspjeli utvrditi o kojoj je jednici NOV riječ. U izvještajima X korpusa
[1] Pripadajućih mu jedinica nema podataka o toj borbi; vidi: Dok. br. 8 i 18, te **Zbornik VII, tom** V, knj, 28, Dok. br. 62.

vaćeno je 16 vojnih bjegunaca i patizan Crnogorac Dušan Vujošević.

28. V. 1944. u 0300 sata između sela Repušnice i Gračenice (5 km. s. z. od Kutine) oklopni vlak naišao je na minu. Eksplodirala je bez učinka, istodobno skupina oko 800 partizana pokušala se je prebaciti iz Repušnice u šumu Žutica. Zeljez. straža u Repušnici stupila u borbu dok je stiglo pojačanje iz Kutine. Borba je trajala sa prekidima od 7 do 18 sati. poginula su 2 domobrana. Na strani partizana bilo je više mrtvih koje su odvezli na kolima. U borbi je sudjelovalo i topničtvo iz Kutine.

28. V. 1944. na željez. pruzi Zagreb — Novska (4 km. j. i. od Popovače) partizani su postavili 46 mina od kojih 30 eksplodiralo, a 16 izvađeno i demnontirano. Oštećeno je oko 150 m željez pruge. Istodobno partizani u većim skupinama zauzeli su položaje oko Popovače po brdima. Oružničtvo, ustaše i domobranstvo iz Popovače stupili u borbu koja je trajala 5 sati. Na našoj strani 5 domobrana ranjeno, a jedan ustaša pogino. Na strani partizana 19 mrtvih izbrojeno i 84 ranjena. Plien 9 pušaka. Medu poginulima nalazio se je i jedan komandant brigade u činu Ruskog podpukovnika. Kod njega je pronađen plan borbe i promičbeno tvorivo. Partizani se povukli u pravcu Miklouške, a sa sobom su odvezli dosta poginulih i ranjenih partizana.[3]

29. V. 1944. u 0300 sata na željez. pruzi Zagreb — Novska (2 km. z. od Kutine) miniana je željezn. pruga i oštećena za 50 metara.

31. V. 1944. u 2400 sata kod sela Klade kota 280/3 km. j. i. od Samobora) skupina partizna naišla je na busije oružnika postaje Samobor i napadnuti puščanom vatrom. Partizani su odbacili 1 strojosamokres, 1 samokres, 1 ranac sa 16 kg ekrazita, 1 torbu spisa štaba II. bataljona i pobjegli u raznim pravcima. Po tragovima krvi na stvarima imali su gubitaka.

1. VI. 1944. u Vrapču u Gostioni Antona Erženjaka po petorici njemačkih željezničara Slovenaca napadnut je dom. čast. namjestnik Franjo Dragović, jedan ustaša i jedan građanin, te ih teže povriedili. Ovom prilikom na ulici vikali su, da su Hrvati svinje. Uhićeni su po ustaškom poručniku Suzani i prepraćeni u ustašku nastambu.

1. VI. 1944. u 0230 sati na cesti Dugo Selo — Križevci (9 km. i. od Dugog Sela) grupe od 20 partizana razvalila je drveni most na potoku Lonja. Promet do daljnjeg obustavljen.

1. VI. 1944. u 2330 sati u Kušević Gradu — Mala Mlaka (2 km. j. od Sv. Klare) napali su partizani njemačku posadu. Borba je trajala

[3] Riječ je o akciji koju su zajedno izveli I brigada XXXIII divizije i III diverzantski bataljon. Tom prilikom domobranska posada iz Križa uspjela je iznenaditi I bataljon II brigade koji se nalazio kod Moslavačke Ludine zbog osiguravanja akcije i nanijeti mu gubitak od 6 mrtvih boraca; vidi: Dok. br. 18.

3 sata. Ranjena su 2 njemačka vojnika, a 1 partizan mrtav. Od bacača zapaljena je štala Biškupić Šimuna, te je izgorjela: 1 kobila, 1 ždrebica i 2 krave.

2. VI. 1944. u 2.00 sata u selo Laduč (8 km. s. z. od Zaprešića) oko 50 partizana upalo u dvorac Vranicani i odveli u nepoznatom pravcu 28 domoradnika Državne radne službe. Odnieli su 1 pušku, 1 samkres, 1 strojosamokres sa 70 naboja, 57 gunjeva, 25 plahta i cjelu ambulantu. Zapovjednike ove postorjbe nadporučnika nisu dirali i ako je bio sa suprugom u zgradi.

4. VI. 1944. u 1800 sati u selu Glavnice (9 km. j. z. od Sv. Ivan Zelina) oružničtvo, ustaše i milicija iz Kašine, vodilo je borbu sa skupinom oko 250 partizana koji su bili pod vodstvom Židova Mozara.[4] Borba je trajala do 23 sata. Partizani se povukli u šumu Kozelin.

5. VI. 1944. oko 2300 sata iz sela Mičevac (8 km. i. od Sv. Klare) grupa oko 40 partizana odvela je 8 muškaraca u dobi od 18 — 35 godina u pravcu Ščitarjeva (istočno od Sv. Klare) od kud su i došli.

6. VI. 1944. u 2330 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb (4 km. s. z. od Vel. Gorice) sa 4 mine razorena je željez. pruga u duljini 120 metara. Žrtava nije bilo.

ŽUPSKO ORUŽNIĆKO ZAPOVJEDNIČTVO VARAŽDIN:

U mjesecu siečnju 1944. partizani streljali su partizane: Krištofić Josipa i Smuđ Josipa iz Klokovca i Ljubej Josipa iz Selnog, svi kotara Pregrada. Razlog nepoznat.

U mjesecu veljači 1944. njemačko oružničtvo u Pregradi stregalo je seljaka Rušec Josipa, jer je bio predsjednik mjestnog part, odbora.

2. na 3. V. 1944. iz Bednje (5 km. s. z. od Lepoglave) partizani odveli su urara Tušek Ivana i kovača Mostaček Stanka u pravcu G. Jesenje (9 km. s. od Krapine). Mostaček je pokušao pobjeći te je ubijen. Istodobno od 8 seljaka opljačkali su: 6 kom. goveđi, 1 svinju, 5 hkl. vina, te mast i raznih živežnih namirnica. Pljačka je izvršena nad onim čiji se članovi nalaze u hrvatskoj vojsci.

6. V. 1944. u selu Očura Brdo (4 km. j. z. od Lepoglave) partizani ubili su seljaka Bistrović Janka star 70 god., jer mu se 4 sina nalaze u ustaškom pokretu.

U vremenu od 15. — 18. V. 1944. štabove partizanskih birgada u Kalniku, obilazio je komesar 32. partizanske divizije Rubina[5] (ime nepoznato). Ostali podatci manjkaju.

Rječ je o Josipu Bericu, operativnome oficiru Zagrebačkoga NOP odreda. O toj borbi vidi: Dok. br. 49.

man [5] podatak nije točan; zamjenik politkomesara XXXII divizije NOVJ bio je Franjo Tuđ-

17. V. 1944. kod sela Go. Poljana (5 km. j. od Varaždina) po ustaškim postrojbama ubijen je partizanski terenac Janušić Tomo iz sela Žebnika, kotara Varaždin. Istodobno ranjen je i Grah Tito sin učitelja iz Zbelave, ali je uspio pobjeći.

17. V. 1944. u 0800 sati kod Duge Rieke (8 km. j. od Ludbrega) došlo je do sukoba između naših postrojba i partizana. Gubitci: 1 mrtav i 1 ranjen. Kod partizana 15 zarobljeno sa oružjem od kojih 2 teško ranjena. Plien 20 konja sa priborom za nošenje teškog oružja i sedlima, 2 kola sa raznim tvorivom i streljivom, partizanska pismohrana, 2 pisaća stroja i 1000 kg. krušnog i bijelog brašna.[6]

21. V. 1944. oko 0200 sata u selu Slanju (7 km. j. s. od Ludbrega) skupina oko 40 partizana iz mlina seljaka Stručić Živko opljačkala je: 700 kg. kukuruza, 5 hkl. vina, 3 manja pogonska remena, raži i pšenice, te drugih raznih kućnih predmeta. Istodobno, odveli su 2 seljaka sa konjskom opremom i oruđem za oranje u pravcu Duge Rieke (8 km. j. od Ludbrega).

22. V. 1944. oko 2400 sata kod željez. mosta na Rieci Bednji (10 km. j. od Varaždina) skupina patizana pripucala je na stražu u bunkerima. Napad je dobijen bez gubitaka. Gubitci partizana nepoznati.

23. V. 1944. u selu Gredi (10 km. j. z. od Varaždina) pojavilo se 2 muške osobe, jedna u ustaškoj, a druga u domobranskoj odbori sa petokrakim zvjezdama na kapama, naoružani puškama. Uhvatili su ustaškog tabornika Mavrek Josipa i odveli u pravcu Jurkentinca (9 km. z. od Varaždina), od kud je pobjegao.

23. V. 1944. oko 0700 sati preko sela Sudovca (7 km. j. od N. Marofa) u pravcu G. Rieke (7 km. j. i. od N. Marofa) prebacila se je skupina partizana jačine oko 500 ljudi. Sobom su vozili 4 kola ranjenika.

23. V. 1944. u šumu Klokovec (2 km. j. od Krap. Toplica) nađeni su ubijeni iz pušaka Lovrek Mijo iz Dubrovčana i Mateković Janko iz Selnog, kotara Pregrada. Poznati su kao voditelji partizana.

25. i 26. V. 1944. u Krapini ustaškom logoru prijavilo se je preko 600 odmetnika i vojnih neposlušnika. U okolnim selima sada dolazi do obračunavanja između partizanskih vođa i prijavljenih osoba. Tako je ubijen Živičnjak Slavko iz Prigorja, koji je bio odbornik NOO i sudija, a imao je na duši oko 80 žrtava, te Konrad Faget trg. i gostioničar iz Hlevnice, kotara Krapina odbornik NOO koji je bio strah i trepet tamošnjim žiteljstvu.

24. V. 1944. oko 0800 sati u selu Kostanjevac (8 km. j. od N. Marofa) grupa oko 50 partizana sprečavala je odlazak pričuvnicima u

[6] O toj borbi vidi: Dok. br. 49 i **Zbornik VII,** tom V, knj. 27, Dok. br. 133 i 165.

našu vojsku, preteći im da će im kod kuće sve popaliti. 3 pričuvnika uhitili su i vodili sobom po selu. Nezna se što je sa njima bilo.

25. V. 1944. ustaškoj posati u Krap. Toplicama došao je jedan partizanski izaslanik, navodno radi vođenja pregovora za zamjenu zarobljenika. Pregovori nisu vodeni, već je izaslanik prepraćen u Zagreb.

26. V. 1944. u selu Druškovac (9 km. j. od Vinice) obhodnja jačine 20 partizana naoružana sprečavala je odlazak vojnim bjeguncima u Varaždin da se javljaju u vojsku. Partizani su bili većinom domaći ljudi. Prepoznat je Radić Slavko i Marčec Branko iz Korenjska, kotara Ivanec.

26. V. 1944. u 0230 sati u Krap. Toplicama naišao je na ustašku zasjedu seljak Kaplić Mijo iz sela Čigrovca, kot. Pregrada, te je ubijen. Bio je u odboru mjestnog partizanskog odbora.

26. na 27. V. 1944. na željez. pruzi Zabok — Zagreb kod željez. postaje Luka (10 km. j. z. od Zaboka) partizani oštetili su most dužine 7 m, a sa svake strane mosta oštetili su šinje u dužini 1,5 metara. Promet se vrši prelaženjem. Na istom mjestu posjekli su 4 b. b. stupa. Veza uspostavljena.

27. V. 1944. iz Bedekovčine (9 km. j. z. od Zlatara) njemačke postrojbe povukle se. Razlog povlačenja nepoznat. Istog dana kotarska oblast Zlatar sa sjedištem u Bedekovčini, prestala je djelovati, a pismohranu predala je na čuvanje oružničkoj postaji Zabok. Razlog prestanka djelovanja što su se povukle njemačke postrojbe, a mjesto ostalo bez osiguranja.

27. V. 1944. oko 0100 sat skupina partizana jačine oko 300 ljudi napala je ustašku zasjedu kod crkve Sv. Križ (2 km. s. i. od Klanjca) jačine 25 momaka. Borba je trajala od 6 sati i napad odbijen. Gubitci: 1 mrtav i 3 ranjena. Gubitci partizana nepoznati. Na mjestu borbe pronađeno nekoliko odsječenih nogu sa cipelama, a tako i ruku sa prstima, po čemu se zaključuje, da su partizani imali više mrtvih i ranjenih.[7] Partizani se povukli u pravcu Desnića (12 km. s. z. od Klanjca).

28. V. 1944. u 0230 sati iz šume kod sela Presečno (4 km. s. od N. Marofa) neutvrđeni broj partizana pripucao je na stražu kod mosta na rieci Bednji (3 km. s. od N. Marofa). Napad odbijen bez gubitaka. Partizanski nepoznati.

29. V. 1944. u 0800 sati preko željez. pruge Zabog — Zagreb između Ključa i Luke (10 km. j. z. od Zaboka) prebacila se skupina partizana jačine 1000- 150 ljudi u pravcu Zaprešića. Ovom prilikom pre- ° tračnica metnuli su jedno debelo drvo i vezali ga žicom za šinje.

[7] Posadu u Svetom križu napao je III bataljon I zagorske NO brigade; vidi: Dok. br. 24.

Vlak iz Zaboka vratio se je u Vel. Trgovišće od kud otišao poslije podne kada je pruga bila osigurana.

30. V. 1944. u selu Dugoj Rieki (8 km. j. od Ludbrega) vodene su borbe između naših postrojbi i partizanskih skupina nepoznate jačine. Našoj strani gubitaka nije bilo. Kod partizana nepoznato. Zarobljen je partizanski sudac Pomper[8] rodom iz Zagreba sa pismohranom. Isti je u Ludbregu donosio presude po predmetima građanskih sporova dok je Ludbreg bio u rukama partizana. Predat je Žup. redarst. oblasti Varaždin. Za vrieme borbe poginulo je 16 građanskih osoba. Istodobno zapaljen je ostatak kuća po našim postrojbama, a stoka i živežne namirnice dopremljene u Ludbreg.

2. VI. 1944. u 2300 sata u selu Stražnjevcu (5 km. s. i. od Ivanca) 3 naoružane muškaraca u domobranskoj odori iz trgovine Barlafa Vjekoslava silom oduzeli raznih stvari i gotovih 30.000 kuna. Ukupna šteta je 300.000 Kn. Ove osobe izdavale su se kao partizani, a jedan je na kapi imao petokraku zvjezdu. Potjere su u toku.

2. VI. 1944. u selu Žerovnici (8 km. s. od Lepoglave) oružničko-ustaška obhodnja iz Lepoglave kod Maček Ivana 16 god. dječaka pod podom u svinjcu pronađeno je: 32 kom. Radio vješti, 103 kom. letaka i 7 novina Omladinski borac. Kod njega je pronađeno i jedno pismo iz kojeg se je vidjelo da je stojao u vezi sa partizanima. Sa Mačekom stoj ali su u vezi i seljaci Galić Josip i Sajko Blaž iz Zarovnice, te su sva 3 uhićeni.

3. VI. 1944. oko 1900 sati u selu Dubovica (7 km. s. i. od Ludbrega) po ustaškoj postrojbi streljani su seljaci: Kenjiški Tomo, Zdelar Franjo i Kovaček Franjo, jer su održavali veze sa partizanima.

Ustaške postrojbe iz Krapine u okolini Macelja (11 km. s. od Krapine) ovih dana odkrile su partizansko skladište iz kojeg je dovučeno u Krapinu 8 kola razne robe i dragocjenosti u vriednosti od 10 do 15 miliona kuna. Roba je pohranjena, pak će se vraćati građanstvu vlastnicima ako se prijave.

5. VI. 1944 u 2400 sata skupina partizana napala je ustašku stražu u Đurmancu (5 km. s. z. od Krapine). Borba je trajala do 10 sati. Partizani su odbijeni u pravcu D. Jesenje, gubitci: 2 poginula i 3 ranjena. Gubitci partizana nepoznati. Po izjavama seljaka imali su oko 15 mrtvih i više ranjenih.[9]

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO BJELOVAR:

4. V. 1944 oko 0100 sat partizani su 2 mine porušili su drveni most preko rijeke Ilove (2 km. i. od Garešnice) dug 29 m. Promet u prekidu.

[8] Eugen

[9] Borbu je vodio zagorski NOP odred. Prema izvještaju Zapadne grupe NOP odreda (Vidi: Dok. br. 49) gubitaka nije bilo.

6. V. 1944. oko 2400 sata između Garešnice i Tomašice (8 km. j. i. od Garešnice) ljake skupine partizana naišle su na zasjedu 2. bojne 1. Gorske pukovnije iz Garešnice. Partizanima je uspjelo probiti zasjedu i prebaciti se u pravcu šume Garić. Gubitci: 2 domobrana poginula, 1 ranjen, a 1 zarobljen. Gubitci partizana nepoznati. Pogovara se da su partizani imali 30 mrtvih.

7. V. 1944. oko 1300 sati u selu Dišnik (7 km. s. z. od Garešnice) odjel od 40 domobrana iz Garešnice sukobio se sa partizanima. Buduć su partizani bili nadmoćniji, odjel se povukao u Garešnicu. Gubitci: 1 domobran poginuo i 1 ranjen. Gubitci partizana nepoznati.

8. V. 1944. od 0300-0600 sati ispod sela Kaniška Iva (6 km. j. od Garešnice) iz Slavonije u pravcu sela Vel. Bršljanica (7 km. od Garešnice) prebacila se je skupina oko 1000 partizana. Imali su 2 topa poljska, više natovarenih kola i vćei broj opljačkane stoke.

10. V. 1944. od 10—11 sati 3 sati 1. Gorske pukovnije iz Garešnice poduzele su nasilno izviđanje u pravcu sela Dišnik (7 km. s. z. od Garešnice koji su se tamo ukopali. Partizani su odbijeni sa nepoznatim gubitcima. Gubitci na našoj strani poginuo zastavnik Benić i 1 domobran, a 2 ranjena.

11.V. 1944. u 0130 sati na mjesto Hercegovac izvršila je napadaj 28. partizanska divizija jačine 1500 — 2000 ljudi sa 3 protuoklopna topa, nekoliko teških i lakih bacača mina, te ostalim oružjem. Istodobno jake skupine partizana zaposjele su postave kod sela: Brestovca, Zdenčac, Kajgana, Tomašice, u šumu Zdenečki Gaj, kod sela Trnava i Ladislav, da spiječe dolazak pomoći. Borba je trajala do 14 sati kada su partizani odibjeni uz teške gubitke. U Hercegovcu imali su 150 mrtvih, a više ranjenih i 3 zarobljena. U 1230 sati došlo je 10 naših zrakoplova i bombardirali sjeverni dio Hercegovca, gdje su bile veće skupine partizana. Srušteno je 10 stanbenih zgrada i više oštećeno. Poginulo je 11 osoba i 7 ranjeno. Plien: 165 kg. eksploziva namjenjen za rušenje paromlina i stanbenih zgrada gdje su smještene posade. Naši gubitci u Hercegovcu 2 domobrana ranjena. Partizani se povukli u pravcu Vel. Trnovitica, Mlinska i Pašijana i dalje prema Moslavačkoj planini.[10]

6 ll.V. 1944. oko 0800 sati postrojba 2. bojne 1. Gorske pukovnije iz Garešnice poduzele su akciju u pravcu sela Kajgana (4 km. s. i. od Garešnice), Brestovec i Zdenčac (4 — 6 km. s. od Garešnice). Između f°te 134 došlo je do borbe, gdje su partizani razbijeni. Plien: 3 bacača, 1 protutenkovska strojnica, 1 strojnica, 1 strojopuška, 40 Pušaka, 7 konja. Zarobljeno je 20 partizana od kojih 3 ranjena. Vlas-
[1] gubitci: 5 domobrana poginulo, 20 ranjeno i 1 zarobljen. Jedan

Opširnije o tome vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 27. Dok. br. 64, 66, 67 i 75.

tenk naišao je na minu i oštećen. U tenku je ranjen 1 njemački častnik i 1 dočastnik iz kojeg su partizani odnieli 2 strojopuške.[11]

12. V. 1944. oko 0300 sata 3 oružnika postaje Ždala sa milicijom. Ždale i Repaše prešla je rieku Dravu i napala partizane u Virju (7 km. s. z. od Đurđevca) kojih je bilo oko 30 u kući mjestnog veterinara. Partizani su rastjerani i u bjegu napustili Virje. Ranjena su 2 milicionara. Kod partizana 6 poginulo. Plien 2 puške, oteta od partizana.[12]

14. V. 1944. oko 0430 sti 4 oružnika postaje Ždala, te milicija sela: Ždale, Repeš, Bukevje, Gola, Sigete, Petranec i Hlebine, napali su partizane u Virju. Borba je trajala, od 6 sati kada su partizani pobjegli. Na strani partizana 12 mrtvih nađeno. Vlastitih gubitaka nije bilo.

20. V. 1944. oko 0740 sati na željez. pruzi Zagreb — Novska kod sela Širinec (13 km. j. z. od Čazme) teretni vlak naišao je na minu. Od eksplozije izbačena 3 štitna vagona sa drvima i stroj. Pruga oštećena 12 metara. Žrtava nije bilo.

20. V. 1944. u 0900 sati na željez. pruzi Zagreb — Križevci između željez. postaje Vrbovec — Prikraj (24 km. j. s. od Križevaca) osobni vlak naišao je na minu koja je eksplodirala pod 3 vagonom i razniele ga. Žrtava nije bilo. Na 30 m pred vlakom bila je još jedna mina, izvađena je i demontirana.

21. V. 1944. oko 2300 sata u Rovišću (11 km. s. z. od Bjelovara) partizani u jačini 2 brigade napali su 27. ustašku bojnu. Istodobno minirali su željez. prugu između željez. postaje Rovišća — Crkvene sa 36 mina. Od eksplozije porušeno je oko 600 m željez. pruge i 2 mosta. Napad odbijen bez gubitaka. Kod partizana nepoznato. Na željez. pruzi nađen je mrtav jedan partizanski komesar. Identitet nije utvrđen.

21. na 22. V. 1944. na željez. pruzi Križevci — Zagreb na potoku Crnac (16 km. j. z. od Križevaca), partizani eksplozivom razorili željez. most, a u pravcu Vrbovca još jedan most. Istodobno porušili su oko 2 km. željez. pruge od potoka Črnec do želj. postaje Gradec, te posjekli 37 b. b. stupova, a žicu pokidali.

21. V. 1944. u noći na istoj pruzi na potoku Lonja (26 km. j. z. od Križevaca) partizani razorili su željez. most i jedan manji u blizini ovog, razorili 360 m željez. pruge i posjekli 10 b. b. stupova, a žicu pokidali.

[11] Isto, Dok. br. 64.

[12] Komandu mjesta Virje napali su, prema izvještaju bjelovarskoga NOP odreda (Vidi: Grada SZH, knj. IX, Dok. br. 158) »petokolonaši«. Komanda je uz pomoć jedne čete III bataljona odreda uspješno obranila mjesto.

21. na 22. V. 1945. na željez. pruzi Križevci—Bjelovar od željez. stajališta Brezovljani u pravcu Sv. Ivan Žabno (10 km. j. i. od Križevaca) razrušili su 2 km. željez. pruge. Promet uzpostavljen 30. V.

25. V. 1944. oko 0330 sati partizani: 1., 9., 12., 17., 21. Slavonsko-„brodske, 1. i 2. Moslavačke brigade, te Bjelovarski i Bilogorski odredi, napali su naše posade u Narti, Gudovcu i Vel. Trojstvu.[13] Cilj im je bio zauzeti ova mejsta, a zatim napasti Bjelovar. Svi napadaji su odibjeni uz teške gubitke po partizanima. Gubitci partizana kod Narte: 100 mrtvih, a još više ranjenih. U Vel. Trojstvu: 10 mrtvih, a 12 zarobljeno. Za vrieme napadaja razorena je i željez. pruga Bjelovar—Križevci i Bjelovar—Garešnica—Gr. Polje. Naši gubitci: 16 mrtvih i 30 ranjenih.

26. V. 1944. oko 2330 sati u selu Mali Zdenci (4,5 km. j. z. od Gr. Polja) grupa od 30 partizana češke brigade opljačkala je trojicu seljaka čiji se sinovi nalaze u našoj vojsci.

27. V. 1944. u 2400 sata na željez. prugu Zagreb—Novska (2 km. s. z. od Ivanić Grada) partizani su postavili 13 mina, od kojih su 7 eksplodirale i porušile oko 50 m. željez. pruge, a 8 mina je izvađeno i demontirano.

27. V. 1944. u 2300 sata kod sela Vel. Poganac (17 km. z. od Koprivnice) jedna bojna V. ustaškog zdruga iz Koprivnice iz zasjede napala je jednu skupinu partizana. Na mjestu borbe nađeno je 20 mrtvih, medu kojima jedan častnik. Plien: 1 strojnica, 4 strojopuške, 20 pušaka, 50 kom. goveda i ovaca, nekoliko konja, te raznog tvoriva i živežnih namirnica. Na našoj strani gubitaka nije bilo.[14]

1. VI. 1944. oko 2300 sata na željez. pruzi Bjelovar—Gr. Polje (1,5 km. j. od Vel. Grdevca) partizani eksplozivom porušili su oko 50 m. želj. pruge.Istodobno preko rieke Ćesma (4 km. j. od V. Grdevca) porušili su eksplozivom željez. i kolski most. Na željez. postaji Pavlovec— Dražica porušili 2 skretnice, a na oba kraka pruge prema Garešnici i Gr. Polju prekinuli su prugu u duljinu 19 metara.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO PETRINJA:

25. V. 1944. u 1115 sati na željez. pruzi Sunja—Bos. Novi kod sela Poljavnica (2 km. s. i. od Bos. Novog) pod petim kolima mješovitog vlaka eksplodirala je mina i izbacila 8 vagona. Usledio je napadaj na vlak, ali su napadači rastjerani. Poginulo je 15 osoba, a 15 ih je ranjeno, od kojih su 3 umrla u bolnici. Gubitci partizana nepoznati.

[13] U ovim operacijama učestvovale su jedinice X (XXXIII divizija, XXXII divizija, Istočna grupa NOP odreda) i VI (XXVIII divizija) korpusa. O rezultatima borbi vidi: **Zbornik VII, 'om V, knj. 27,** Dok. br. **165.**

[14] Bojna je napala I bataljon NOU brigade »Braća Radići«. Prema izvještaju Štaba **AXXII** divizije (Vidi: Dok. br. **37)** brigada je imala gubitke od **4** mrtva, **1** ranjenog i **3** nestala.

26. V. 1944. naša i kozačka postrojba bez borbe zauzele su Glinu, ali su je napustili i otišli za Vrginmost i prema Petrovoj Gori, te su odmetnici 28. V. ponovno ušli u Glinu. 29. na 30. V. od Zagreba preko Petrinje otišle su jake kozačke snage sa teškim naoružanjem u pravcu Gline, gdje se ova vojska nalazi i operira, manjkaju podatci.

28. V. 1944. u 1630 sati 14 neprijateljskih zrakoplova napalo je Bos. Novi sa teškim i zapaljivim bombama. Poginulo je 32, a ranjeno 35 osoba. 29. V. 1944. u 0910 sati ponovno su neprijateljski zrakoplovi napali Bos. Novi. Poginule su 4, a ranjeno 3 osobe. Pojavljeni požari blagovremno su ugašeni. Bačeno je u oba puta oko 500 bomba, medu kojima je bilo i po 1000 kg., te tempiranih, koje su nakon 2 — 3 dana povremeno eksplodirale. Uništeno je oko 75% zgrada. Željez. postaja nije bombardirana, te narod strahuje od ponovnog napadaja, radi čega živi izvan gradskog područja.

29. V. 1944. u 1800 sati neprijateljski lovci strojopuščanom vatrom oborili su naš bolnički zrakoplov kod Rudica (6 km. j. z. od Bos. Novog). Iz vlaka koji je bio u prometu Bos. Novi — Bihać, otvorena je strojopuščana vatra na neprijateljske lovce u niskom lietu, te su 2 neprijateljska lovca srušena u plamenu na lievu obalu Une u ugroženo područje.

29. V. 1944. oko 1700 sti 14 neprijateljskih lovaca napalo je strojopuščanom vatrom Hrv. i Bos. Kostajnicu, te osobni vlak Kostajnica—Bos. Novi između Volinje i Dobrljina. U vlaku su poginule 4, a ranjene 6 osoba. Oštećen je parni kotao na stroju. U Hrv. Kostajnici ranjena je 1, a Bos. Kostajnici 1 osoba.

29. V. 1944. oko 1630 sati neprijateljski zrakoplovi strojopuščanom vatrom napali su teretni vlak između Dubice i Jasenovca. Stroj i 3 vagona onesposobljeni. Ranjene 4 osobe od kojih 1 domobran. Na željez. postaji Dubica upaljen je 1 teretni vagon i izgorio. Između Dubice i Sunje napali su drugi teretni vlakstroj onesposobili, a 5 vagona izrešetali. Poginuo 1 domobran i 1 žena, a 2 željezničara povriedena.

29. V. 1944. oko 2230 sati u selu Bačin (5 km. z. od Dubice) grupa oko 100 partizana od 8 seljaka opljačkala je: 2 konja, 12 kom. goveđi, 1 krmaču i razne robe. Ustaške postrojbe iz Dubice i Bos. Dubice spriečile su daljnju pljačku.

29. V. 1944. u 1145 sati na objektu Stanci (2 km. z. i. od Petrinje) oboren je 1 neprijateljski četvoromotorni bombarder i sav razmrskan. Istodobno pala su druga 2 neprijateljska zrakoplova na području kotara Glina, zarobljeno je 6 članova posade, koji su iskočili padobranima iz oborenog zrakoplova nad Petrinjom. Za zrakoplove oborene nad Glinom nema podataka.

29. V. 1944. u 0530 sati na željez. pruzi Cap rag — Petrinja (5 km. i. od Petrinje) eksplodirala je mina i oštetila 18 m. željez. pruge.

1. VI. 1944. u 0930 sati na željez. pruzi Sunja — Novska (10 km. j. od Sunje) pod osobnim vlakom eksplodirala je mina. Oštećena je pruga i 8 osobnih vagona. Poginule su 4, a ranjeno 12 putnika.

VI. 1944. u 2300 sta na željez. pruzi Sisak — Sunja (9 km. j. i. od Siska) eksplodirala je mina pod trećim štitnim vagonom pomoćnog vojnog radnog vlaka. Oštećena je jedna šinja. Žrtava nije bilo.

4. VI. 1944. u 0010 sati u selu Vedro Polje (2 km. j. i. od Sunje) skupina oko 100 partizana napala je skupinu samozaštite pravoslavaca brigade »Banija«. Ranjena su 2 člana samozaštite, a 3 zarobljena.

6. na 7. VI. 1944. od 2230 do 0530 sati navodno 5 brigada odmetnika napalo je kozačke postrojbe u selima: Blinski Kut, Komarevo i Selište (11,5 km. j. i. od Siska, 9 km. j. i. od Siska i 3 km. z. od Petrinje). Iz Komareva kozaci su se povukli u selo Pračno (5 km. j. od Siska). U borbi kod Komareva kozaci su imali 24 mrtva i 39 ranjenih, od toga 4 častnika, 44 konja ubijena, 7 ranjenih, a 135 nestalo, 1 teški bacač 8 m., 40% poljskih brzoglasa, svi pisači strojevi, sav uredski namještaj i jedna prijemna krugovalna postaja. Partizanski gubitci: 60 — 70 mrtvih, jedna talianska strojnica i nekoliko pušaka.[15]

8. VI. 1944. u 2300 sata neprijateljski zrakoplove leteći iz smjera jugo zapada, kružio je u niskom lietu nad Siskom i ispalio iz strojnica 30 — 40 naboja. Šteta ni žrtava nije bilo.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNlCTVO KARLOVAC:

19. V. 1944. oko 2200 sata na potoku Okičnica (3,5 km. z. od Zdenčne) partizani napali su oklopni vlak koji stalno čuva most. Napad je odbijen. Jedan partizan predao se je bez oružja.

19. V. 1944. u 0123 sati na željez. pruzi Zagreb — Karlovac (4 km. s. i. od Zdenične) pod oklopnim vlakom eksplodirala je mina. Izbačena su sa šinje 3 štitna vagona.

22. V. 1944. u 0800 sati u selu Donja Kupčina (14 km. j. i. od Zdenčine) partizani napali su ustaške postrojbe. Borba je trajala do 1000 sati. Gubitci: 2 ustaše poginuli i 4 ranjena. Po primljenim podatcima kod partizana 20 mrtvih i mnogo ranjenih.[16]

24. V. 1944. oko 0130 sati između željez. postaje Zdenična - Horvati (2 km. s. i. od Zdenčine) partizani minirali su željez. prugu na

[15] To je uporište napala VII divizija IV korpusa i Omladinska brigada »Joža Vlahović«. O **tome** opširnije vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 28, Dok. br. 15, 27 i 36.

[16] Borbu protiv ustaške posade u Donjoj Kupčini vodili su »Ruski« i III bataljon Turo-Poljsko-posavskoga NOP odreda.

19 mjesta u daljini 300 metara. Oštećeno je 12 šinja i posječeno 9 b. b. stupova.

26. V. 1944. u 0830 sti na cesti kod sela G. Mrzlog Polja (2 km. z. od Duge Rese) napali su partizani domobransku obhodnju iz Duge Rese. U kratkoj borbi bez vlastitih gubitaka ubijena su 2, a zarobljena 4 partizana.

28. V. 1944. u 0230 sati na željez. pruzi Zagreb — Karlovac (3,5 km. s. i. od Jastrebarskog) eksplodirala su 4 mine, 2 mine su izvađene i demontirane. Oštećeno je 8 šinja. Žrtava nije bilo.

28. V. 1944. u 0230 sati na željez. pruzi Zagreb — Karlovac (3,5 km. s. i. od Jastrebarskog) eksplodirala su 4 mine, 2 mine su izvađene i demontirane. Oštećeno je 8 šinja. Žrtava nije bilo.

28. V. 1944. oko 0300 sati na željez. pruzi Zagreb — Karlovac (2 km. s. i. od Jastrebarskog) minom oštećen je jedan bunker. Žrtva nije bilo.

28. V. 1944. od 1600 do 1630 sati 20 neprijateljskih zrakoplova napali su promet na željez. pruzi i cesti Zagreb — Karlovac.

Ma željez. postaji Draganić napadnut je strojopuščanom vatrom teretni vlak i željez. postaja. Stroj onesposobljen. 5 ustaša i 5 domobrana ranjeno.

Ma željez. postaji Jastrebarsko napadnut osobni vlak i sav izrešetan nabojima. Poginulo je 7, a ranjeno 18 osoba.

Ma željez. postaji Zdenčina izvršen napad na niskom lietu. Poginulo je 2 ustaše i 23 ranjena.

Isti zrakoplovi napali su strojopuščanom vatrom željez. postaju Karlovac i pojeidne djelove Karlovca. Onesposobljene su 4 stroja, a 2 vagona zapaljena. Zapaljeno je skladište u tvornici parketa.

Ma cesti Karlovac — Zagreb (1 km. od Karlovca) napali su njemački samovozni povoz u niskom lietu. Zapaljeno je 6 samovoza. Gubitci njemačkih vojnika nisu poznati.

29. V. 1944. u selu Petrak Brdo (2 km. z. od Duge Rese) naše postrojbe iz Duge Rese vodile su borbu sa partizanima. Ranjen je 1 vojničar.

30. V. 1944. u 0545 sati na željez. pruzi Zagreb — Karlovac (3 km. s. i. od Jastrebarskog) oklopni vlak naišao je na minu. Od eksplozije izbačene su iz šianja 2 štitna vagona, a oštećena 1 šinja. Žrtava nije bilo.

29. na 30 V. 1944. u selo D. i G. Rieku (2 i 4 km. s. od Jastrebarskog) skupina oko 50 partizana od seljaka opljačkala je: 15 volova, 15 krava, 7 kom. svinja, 4 konja, 3 kola, 2 sedla, 400 kg. pšenice. 900 kg. kukuruza, 20 kg. masti i dr. raznih živežnih namirnica i robe.

31. V. 1944. u 0200 sata na željez. pruzi Karlovac — Zagreb (2 km. s. od Draganića) partizani su postavili 4 mine. Od eksplozije oštećene su 4 šinje. Žrtava nije bilo.

1. VI. 1944. oko 0130 sati na željez. pruzi Karlovac — Zagreb između željez. postaje Zdenična — Horvati (3 km. s. i. od Zdenčine) preko pruge iz Pisarovine za Žumberak prebacila se je skupina oko 150 partizana. Ustaška zasjeda od 6 momaka pripucala je, ali se je morala povući bez gubitaka. Gubitci partizana nisu poznati.

1. VI. 1944. u 0620 sti na željez. pruzi Karlovac — Zagreb (2 km. s. i. od Karlovca) oklopni vlak naišao je na minu. Od eksplozija izbačena su sa šinja: 2 štitna vagona, stroj i 1 oklopni vagon. Pruga oštećena za 20 m. Ranjena su 2 domobrana.

1. VI. 1944. u 0630 sati na željez. pruzi Karlovac — Ozalj, kod željez. postaje Mahično, osobni vlak naišao je na minu. Od eksplozije 3 štitna vagona izbačena sa šinja. Žrtava nije bilo.

3. VI. 1944. oko 0900 sati u selu Venac (10 km. j. z. od Duge Rese) između ustaških postrojbi iz Zvečaja i partizana 2. brigade vodene su bobe. U kratkoj borbi bez vlastitih gubitaka, ubijena su 2, a zarobljeno 7 partizana.

4. VI. 1944. od 2345 sati do 5. VI. do 0030 sati između grada Karlovca, te nad Barilovićem, Netretićem i Ozljom, kružilo je 5 — 6 neprijateljskih zrakoplova. Nad ovim selima bacali su: crvene, zelene i bjele raketle. Što su ovi zrakoplovi osim raketla bacali nije se moglo utvrditi, jer je ovo područje ugroženo od partizana.

Istodobno partizani su napali posade i to:

Stražu u bunkerima na Ilovcu predgrade grada Karlovca. Poginuo je jedan, a 2 domobrana ranjena. Kod partizana nepoznato.

Njemačku posadu u Draganiću. Borba je trajala 1 sat, 1 njemački vojnik poginuo, a 2 ranjena. Poginula je jedna žena.

Ustašku posadu u Stativama. Napad odbijen bez gubitaka.

Ustašku posadu u selu Belaju. Napad je trajao cjelu noć. Borbe se i dalje vode. Rezultat nepoznat. U toku noći 2 ustaše poginula i 1 ranjen.

Oklopni vlak na potoku Okičnica između željez. postaje Zdenična — Desinac. Napad odbijen.

Minirali željez. prugu između željez. postaje Jastrebarsko — Desinac. Oštećeno je 16 šinja.

Minerali željez. prugu između željez. postaje Draganić — Karlovac sa 6 mina od kojih 5 eksplodiralo, a jedna izrađena i demontirana.

Minirali željez. prugu između željez. postaje Karlovac — Duga Resa kod sela Mrzlog Polja sa 2 mine, a posječeno više b. b. stupova.

Minirali željez. prugu između željez. postaje Draganić — Lazine (2 km. j. i. od Draganića) sa 3 mine. Oštećena je jedna šinja.

Minirali jedan betonski munjevodni stup u selu Budrovci (1 km. j. od Draganića) koji je pao na zemlju. Munjovodni vod oštećen-prekinut.

Oštetili brzoglas u željez. stražari (1,5 km. s. i. od željez. postaje Jastrebarsko), a od stažara Škrtić Dragutina oduzeli krugovalnik i určnu harmoniku.

3. na 4. VI. 1944. u selu Zaječko Selo, Podbrežje i Mirkopolju (1,5, 3 i 5 km. s. od Ozlja) skupina oko 300 partizana od 14 seljaka, opljačkali su stoku, živežne namirnice i sve do čega su došli.

4. VI. 1944. u 1430 sati ustška obhodnja posade Horvati kod pretrage šume kod sela Rakovog Potoka (3 km. s. od Horvata) naišla je na partizansku busiju. U kratkoj borbi bez vlastitih gubitaka ubijena su 3, a zarobljena 3 partizana. Kod zarobljenih nađeno je oružje i 5 kg. dinamita.

5. VI. 1946. u 0100 sat jake skupine partizana napale su posadu u Dugoj Resi. Borba je sa prekidima trajala do 13 sati. Jedna skupina partizana u toku noći sa istočne strane probila se u državnu bolnicu. Zarobili 3 domobrana stražara na straži i odveli. Izvršili premetačinu svih odjeljenja bolnica, ali nisu ništa odnieli. U toku borbi ranjena su 2 vojničara. Kod partizana 4 poginula i 4 zarobljena.

Podatci o borbama u selu Belaju 4 na 5. VI. 1944. bili su sliedeći: Poginulo je 11 partizana, a 20 ranjeno. Plien: 2 puške, 900 naboja i ranac. Vidi strana 9. pod 4. VI. 1944. stavka 6.[17]

3. Razni događaji:

16. V. 1944. kod sela Ivanec (5 km. s. z. od Koprivnice) u šumu pronašli su seljaci Hajdin Gojko i Markan Vinko jednu zrakoplovnu bombu. Sa nje skinuli su upaljač i željeznom špikom bušili. Upaljač je eksplodirao, te je Hajdin na mjestu ostao mrtav, a Markan ranjen.

17. V. 1944. u 1400 sati nad selom Dolje i Jerak kod Podsuseda, bio je prolom oblaka. Nastala je velika poplava. Pričinjena je šteta usjevima. Druge štete i žrtava nije bilo.

18. V. 1944. 2200 sata njemački pomoć, oružni-vojni bjegunac Golubić Marko iz Ladanje Gor., kotara Varaždin, došao je u Vinicu i iz udaljenosti oko 500 m. u pravcu vinice iz vojničke puške ispalio 5 naboja, a zatim pobjegao u nepoznatom pravcu. Potjere su u toku.

24. V. 1944. u 1130 sati iznad grada Varaždina od sjevera prema jugu, preletjela je skupina neprijateljskih zrakoplova. Odvojilo se je

[17] O tome opširnije vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 28, Dok. br. 38.

5 zrakoplova i bombardirali Varaždin sa sjevero istočne strane. Poginula je 31, a ranjena 41 osobe. Oštećeno je 18 zgrada u manjoj mjeri, od kojih su: kolodvor, tvornica svile, tvornica kože, prič. vojna bolnica, hotel Janja i njemačko zapovjedničtvo mjesta. Na kolodvoru oštećeno je 7 osobnih i 2 teretna vagona a više vagona je oštećeno u manjoj mjeri. Pruga je oštećena na 2 mjesta.

24. V. 1944. u 1130 sati nad Zagrebom oštećen je jedan neprijateljski zrakoplov (15 km. j. od Zagreba) izbacio je jednu krugovalnu postaju i 40 kom. papira u jednoj platnenoj torbi. Sve je predato zapovjed. zrakoplovnog uzletišta Lučko. Bačene su i 3 bombe, što je izgledalo da su padobranci.

24. V. 1944. u 1000 sti na selo Salovac i Hrastje (3 km. s. i od Sv. Ivan Zelina) neprijateljski zrakoplovi izbacili su 22 bombe manjeg kalibra. U Salovcu jedna je krava poginula i jedna ranjena. U Hrastju oštećene su 2 kuće.

27. V. 1944. u 1645 sati u Sesvetama srušio se je jedan njemački zrakoplov lovac, koji se zapalio u zraku i izgorio. Pilot se spasio.

Neutvrđenog dana mjeseca svibnja 1944. u mjestu Šaša (10 km. s. z. od Lepoglave) nađeno je 6 lješina veoma slabo zakopane u zemlju. Utvrđeno je, da su ubijeni ustaše i milicija, koji su 12. V. 1944. u Mihovljanima po partizanima zarobljeni i odvedeni. Istovjetnost nije utvrđena. 2. VI. 1944. utvrđeno je da su ih poubijali Mravlinčić Ivan i Sedlović Josip oba iz Šinkovice (11 km. s. z. od Lepoglave). Uhićeni su i u Bednji po ustašama streljani.

28. V. 1944. oko 1300 sati (500 m. s. od Vel. Grdevca) nepažnjom upravljača samovoza domobranske samovozne bojne iz Zagreba, vozeći vojne neposlušnike i obveznike iz Vel. Grdevca u Bjelovar prevrnuo se, te su 24 osobe ranjene. Teško ranjeni preveženi su u bolnicu Bjelovar, a lakše ostavljeni na kućnoj njezi.

29. V. 1944. u 1000 sati 6 neprijateljskih zrakoplova strojopuščanom vatrom napalo je željez. postaju Podsused gdje je stajao njemački transportni vlak sa vojskom. Stroj oštećen i neuporabiv. Poginuo je Osrečki Stjepan iz Kustošije. Bilo je gubitaka i njemačkih vojnika, ali te podatke Njemci ne daju.

29. V. 1944. u 1030 sati 11 neprijateljskih zrakoplova napalo je zrakoplovno uzletište Lučko (2 km. j. od Kalinovice) bombama i strojopuščanom vatrom, dali je imao štete i žrtava Njemci ne daju podatke.

29. V. 1944. u 1030 sati jato neprijateljskih zrakoplova napalo je strojopuščanom vatrom u niskom lietu željez. postaju Zaprešić i vlakove. Oštećena su 2 stroja, a 8 njemačkih vojnika ranjeno.

29. V. 1944. u 1100 sati neprijateljski zrakoplovni u niskom liet napali strojopuščanom vatrom nastambe domobranske nadne pu-

kovnije u Opatovini (4 km. s. od Kustošije). Žrtava nije bilo. Istodobno napadnute su i njemačke nastambe u Prečkom (22 km. z. od Kustošije). Učinak nepoznat, jer Njemci ne daju podatke.

30. V. 1944. u 1000 sati prilikom preljetanja Angloameričkih zrakoplova, bacili su veći broj razornih bombi na sela: Resnička Trnava, Dubrava i Čulinac (5 km. z. od Sesveta). Srušeno je do temelja 56 kuće za stanovanje, 60 kuća teže, a 90 manje oštećeno. Poginule su 4 osobe.

30. V. 1944. oko 1130 sti prilikom prelietanja Angloameričkih zrakoplova od sjevera prema jugu blizini Križevaca napadnuti su od njemačkih lovaca, te se je jedan četvoromotorni zrakoplov spustio u šumi kod sela Cepidlaka (11 km. j. i. od Križevaca) i izgorio. Uhvaćena su 4 člana posade i predati zapovjedničtvu bojnog zrakoplovstva Zagreb. Jedan član posade kod hvatanja u bjegu je ubijen, a 2 nađena mrtva kod zrakoplova.

30. V. 1944. u selu Bolč (12 km. z. od Bjelovara) obhodnja ustaša iz Gudovca uhvatila je jednog Engleskog zrakoplovnog poručnika Tom Brunera i jednog pripadnika kozačke divizije Leonid Bekonvald.

3. VI. 1944. u polju kod sela Radovca (3 km. s. od Vinica) nedaleko Hrvatsko-Njemačke granice 14 godišnji dječak Posavec Mirko čuvajući stoku kod postavljene žice na granici našao je i izvadio jednu minu, koja je eksplodirala i na mjestu ga ubila.

4. O akciji, radu i kretanju sumnjivih osoba tuđinskih i neprijateljskih agenata provokatora i antidržavnih elemenata:

U selu Miklouš (7 km. j. i. od Čazme) kod partizanskog štaba X. Zagrebačkog korpusa nalazilo se je jedno Englesko vojno poslanstvo, od kojih jedna spisateljica, koja je odašiljala članke o partizanskoj borbi u Hrvatskoj. Sa ovim poslanstvom bio je i predsjednik :entralnog komiteta bivši student Prebeg iz Zagreba. Ovo poslans-:vo 26. svibnja 1944. otišlo je iz Miklouša u nepoznatom pravcu.

30. V. 1944. kod sela Miklouša spustio se je jedan Engleski zrasoplov, koji je nakon stanovitog vremena otišao.

5. O stranoj propagandi u narodu:

Strana i neprijateljska promičba vrši se širenjem lažnih vješti, radio viesti i letaka, te slušanjem zabranjenih krugovalnih postaja i ove viesti šire medu narodom partizani i njihovi pomagači.

U selu Miklouštu (7 km. j. i. od Čazme) nalazi se krugovalna postaja sa 3 Engleza.

6. O prilikama prehrane i prometa:

Prehrana po selima je dobra, dok po gradovima je slaba, jer su živežne namirnice nepristupačne zbog velikih ciena. Ovim su osobito pogođeni činovnici i službenici, a osobito izbjeglice iz ugroženih mjesta u gradovima.

Željeznički promet ugrožen, a tako i cestovni.

7. Odnosi vojske sa ustačkim organizacijama i građanskih vlastima:

Odnosi su dobri.

8. Odnosi sa savezničkom vojskom čiji se dielovi nalaze na našem području:

Sa njemačkom vojskom odnosi su dobri.

II. AKCIJA NAŠIH I SAVEZNIČKIH ORUŽANIH SNAGA:

Akcija je napred opisana.

III. STANJE U VOJSCI:

Kod oružničtva:

1. Raspoloženje, duh i disciplina: Dobra.

2. Incidenti, nereda i izgreda većeg značaja: Nije bilo.

3. **Bjegstva iz oružničtva.** U ovom razdoblju nije bilo.

4. Ponašanje častnika, dočastnika i momčadi: Po propisu.

IV. VANJSKA SITUACIJA:

1. Prilike u pograničnim oblastima susjednih država:

U Mađarskoj u blizini granice, Mađari su podielili izvjestna grofovska imanja osobama koje imaju ratnih zasluga.

2. O stranim vojnim bjeguncima: Nema ih.

3. O nedozvoljenim prelazima na granici, švercu i tome slično.

20. V. 1944. između Ferdinandovca i Novog Virja (10 km. s. i. od Đurđevca) preko granice prešla je skupina mađarske vojske a potje**ru** za partizanima, koji su na mađarskoj teritoriji uhitili 4 mađarska vojnika i odveli. Mađari su stigli partizane, stupili u borbu, te su 2 partizana ubili, a 3 zarobili i odveli sobom u Mađarsku.

4. Odnosi sa pograničnim oblastima susjednih država: Dobri.

V. OBĆI ZAKLJUČAK:

Javna sigurnost na području pukovnije još uvjek ugrožena je.

Djelatnost partizana u zadnje vrieme, pojačan, a osobito u razaranju željezničkih pruga i objekata radi smetnja prometa.

Na području Sisak — Petrinja — Sunja situacija pogoršana, jer su se jake odmetničke snage koncentrirale na prostoru omeđenim Sisak—Sunja, Mokrice, Župić, Capeliš, Hrastovica, Joševica (6. 5 z., 4 j. z., 3, 5 j., 5 j., 13, 5 j. i. od Petrinje), Kukuruzari (11,5 km. j. z. od Sunje), te nije isključen napad na Petrinju, odnosno Sisak —Sunja ili Kostajnica. Zbog ovih sakupljenih odmetničkih snaga, željez. pruga Sisak —Sunja —Kostajnica stalno ugrožena.

VI. ORUŽNIĆKE POSTAJE KOJE PRIVREMENO NE DJELUJU: ./.

VII. ORUŽNIČKE POSTAJE PRIVREMENO PRESELJENE U DRUGO MJESTO: ./.

VIII. ORUŽNIČKE POSTAJE KOJE SU OBNOVLJENE-

Župsko oružn. zapovjed Varaždin: 3. VI. 1944. postaja Ivanec.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

M.P.[18] Zastupa zapovjednika,
bojnik Franjo Ghilardi

M P" Ghilardi [v. r J

Original, strojopis
Sign., AVII, Arhiva NDH, k. 149e, f. 2, dok. br. 24 (1-6).

1944, lipanj 13. *32*

Pismo Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku Savi Zlaticu o provalama u Zagrebu, situaciji u Moslavini te raspoloženju naroda i mobilizaciji_

346.
13. VI.

Dragi druže Savo!

Sinoć smo dobili proglas Jednistvene Fronte, Saopćenje, Naprijed br. 54-55 i Vjesnik br. 14. Sve to šaljemo da se hitno štampa u

[18] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Zapovjedničtvo 1. oružničke pukovnije

[19] Zaprimni pečat Zapovjedničtva 5. oružničke pukovnije, br. 647/taj., Sarajevo, dne 19. lipanj 1944. godine.

Slavoniji. Odbili smo također depešu od Steve,[1] da odmah uzmemo u štampanje brošuru o II. Kongresu Omladinskom i pošto je ona vrlo obimna, mislimo, da se mora tiskati u Slavoniji, jer ovdje nemamo dovoljno slova i zauzela bi nam štampariju najmanje 15 dana a i inače smo u zaostatku radi velike naklade brošura o III. zasjedanju ZAVNOH-a. One su gotove i otpremljene već za Zagreb, kao i O.K. Zagreb, a za Slavoniju ćemo poslati prekosutra.

Kako smo već dva puta depešom javili Tomo[2] je stigao iz Zagreba. Poslije njegovog odlaska nastavljeni su padovi i provala[3] teče dalje, vrlo sporo doduše, ali stalno. Ja se sve više uvjeravam da su naše pretpostavke točne. Javili smo Šabanu[4] da pošalje van veliki dio drugova za koje pretpostavljamo, da bi mogli biti provaljeni, a i da sam izađe do Franje, dok se stvar ne rasčisti. Čini mi se, da on nije u poslu ni izdaleka tako solidan kao Tomo. Morat ćemo izvršiti i niz čisto organizacionih izmjena, jer način organizacije i veza među organizacijama omogućuje velike padove, kao i bespotrebno povezivanje niza ljudi, koji se inače ne bi trebali povezivati. Bez obzira na sadašnje stanje mislim da pozovemo Šabana van da nas kada se Ti vratiš i da još jedanput prodiskutujemo sve te stvari. Zato Te molim, da čim prije javiš kada ćeš stići, da bi mogli odrediti otprilike datum Šabanova dolaska ovdje.

Naše organizacije u Moslavini nisu shvatile liniju i prave niz grubih i krupnih rešaka u formiranju odbora Jedinstvene Fronte, tako da se ona zapravo suzuje. Ni sami članovi Okružnog Komiteta ne snalaze se u tome i oni su u veliko bili nosioci uskoće i sektaštva, koje su na terenu organizacije sprovodile. Ponovno sam s njima održala sastanak po tim pitanjima i vidjet ćemo koliko će sada moći da isprave greške. To Ti javljam, jer mislim da postoji opasnost takvog uskog shvatanja i kod ostalih naših organizacija.

Novi vojnički i politički događaji u svijetu za sada nisu imali naročitog odjeka u redovima masa, već je to ostalo više manje u krugu naših organizacija iako smo organizovali prilikom početka invazije istoga dana sastanke, gdje se to narodu objašnjavalo. Kod hrvatskih masa opaža se da kolebaju u punom smislu riječi između NDH i nove države koja će nastati poslije svršetka rata i poraza Nijemaca, i koju ne poznaju i koje se pribojavaju. Još uvijek se opaža, da nemaju povjerenja u našu snagu i smatraju da će se reakcija u vidu stare Jugoslavije vratiti. Šubašić i njegova akcija nije našla od-

[1] Ivan Krajačić, član Politbiroa CK KPH.

[2] Milan Mišković, instruktor Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku, za zagrebačku Partijsku organizaciju.

[3] Vidi: Dok. br. 35 i 38.

[4] Norbert Veber, zamijenio Miškovića na dužnosti u Zagrebu.

jeka u hrvatskim masama.[5] Kod srpskih masa kraljeva izjava primljena je kao dokaz da su sada kraljevu povratku otvorena vrata i da smo tako mi pred njim kapitulirali, u izvjesnoj mjeri.

Sa mobilizacijom nekako guramo, ali vrlo sporo i uz teške napore. Jedinice X. Korpusa su još uvijek slabe i vojnički neučvršćene, pa postoji opasnost da i ovaj mali broj novo mobilisanih neće moći da svare. Mobilizacija Srba u Srpsku Brigadu ide i ako ne naglo, ali smo do sada okupili oko 150 boraca. Do kraja mjeseca moći će se formirati brigada.[6] Stab Korpusa je prilično krut u tom pogledu i stalno treba im ukazivati čak i na sitnije propuste, koji bi mogli da ometu dalnju mobilizaciju ili čak dovedu do rasula i onoga što je okupljeno. Najteže je pitanje popunjenja XXVIII. divizije i zato nema ovdje skoro nikakvog izgleda. U izvještaju koji smo dobili od Oblasnog za Slavoniju stoji, da se u roku od mjesec dana mobilisali preko 1300 ljudi. Ćule[7] i Capo[8] kada su bili u diviziji obećali su im poslati od tog broja 500, ali do danas nisu nikoga dobili, već prema njihovom izvještaju dogadaja se čak i to, da borci iz njihovih jedinica, koji se vraćaju iz bolnice itd. zadržavaju u Slavoniji.

Šibi[9] se vratio i kaže, da Marko[10] nije otišao za Zagorje već poslao na Kalnik O.K. Krapina. Vojnički se u Zagorju situacija popravila i olakšala, ali politički su tamo proživjeli duboku krizu i nije nam poznato kakovo je stanje sada na terenu. Neprijatelj je i tamo uspio da mobiliše dosta veliki broj ljudi.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Drugarski pozdrav

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-50/811.

33

1944, lipanj 13.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Donja Stubica Okružnome komitetu KPH Zagreb o poboljšanju političke situacije nakon odlaska neprijateljske vojske, planu provođenja mobilizacije te organizacijskom stanju

[5] Vjerojatno je riječ o dolasku Šubašića na Vis radi sklapanja sporazuma s Titom.

[6] Brigada je formirana tek potkraj rujna 1944; riječ je o brigadi »Miloš Obilić« koja je ušla u sastav XXXIII divizije kao njena treća brigada.

[7] Dušan Ćalić, sekretar Oblasnog komiteta KPH za Slavoniju.

[8] Vlado Janić, politkomesar VI korpusa NOV i POJ-

® Ivan, politkomesar X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ.

[10] Belinić, član PolitWoa CK KP Hrvatske.

KK KPH
Stubica
13. VI. 1944.

Drugarskom
Okružnom Komitetu KPH
Zagreb

POLITIČKI IZVJEŠTAJ

Dne 10. VI. 1944. održan je sastanak Kotarskog Komiteta KPH uz prisutnost člana OK druga Nikole.[1] Od Komiteta bili su prisutni drugovi: Toni,[2] Brzi,[3] Podgorac,[4] Mokri[5] i Nacek[6] dok drug Golub[7] se nalazi u bolnici. Sam sastanak održan je sa slijedećim dnevnim redom:

1. Politička situacija vanjska i unutarnja
2. Organizaciono stanje Partije
3. Izvještaji članova
a) NOO
b) SKOJ i USAOH
c) AFŽ
d) Vojska i mobilizacija
e) Veze i kuriri
4. Budući rad
5. Razno

Po političkoj situaciji koju nam je prikazao drug Nikola, te smo ju ujedno prodiskutirali kako vanjsku tako i unutrašnju sa kojom smo se naročito pozabavili, tako da smo se potpuno upoznali sa istom. Što se tiče situacije u samom kotaru prema dobivenim izvještajima Općinskih Komiteta od poslijednjeg sastanka Kotarskog Komiteta, situacija se je znatno izmijenila i popravila, a to je razlog taj, što je bande dosta malo i to većinom žandari i ustaše, koji rijetko zalaze u sela osim općine Gornja Stubica i Bistrica, inače je narod dosta zaplašen od zadnje reakcije koju je vršila banda. Pokušaj milicije, koju je pokušala organizirati banda potpuno je propala.

[1] Slatković
[2] Božidar Petolas
[3] Mijo Hunjak
[4] Stjepan Muhek
[5] Vid Čižmek
[6] Vid Fijan
[7] Fabijan Ćukalj

Dne 28. V. 1944. i. j. na Duhove došla je ustaška banda sa Sljemena sa žandarima iz Šestina u selo Kraljev vrh, te kad je narod izlazio iz crkve legitimirao je iste i hapsio. Tako je uhapsila predsjednika Općinskog NOO-a općine Bistra i još 9 seljaka simpatizera NOP. U općini Bistra održali smo 3 masovna sastanka na kojemu smo narodu prikazali političku situaciju, odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a kao i potrebu mobilizacije za NOV i pretresli sva tekuća pitanja.

Izdali smo letak u kojem smo imenično raskrinkali pojedince koji su pokušavali organizirati miliciju. Sam narod je to dobro prihvatio a i banditi koji su bili u letaku navedeni tražili su naše drugove kojima su se opravdavali da to nije istina, da su oni bilo što radili protiv NOP. Po mobilizaciji smo donijeli zaključak, da se izvrši što šira mobilizacija za NOV. Tako smo dali direktive na Općinske Komitete da se izvrši što šira kampanja po mobilizaciji. Iako će to biti dosta teško, pošto sve što spada pod vojsku otišlo je u bandu od straha pred reakcijom, dočim su se već neki povratili. Tako isto nam koči samo mobilizaciju dezerteri iz NOV. Inače se vrši mobilizacija od strane SKOJ-a, koja izgleda da će imati dosta uspjeha i to za Omladinski bataljon.

Organizaciono stanje u Komitetu. U samom Komitetu ima 6 članova od toga je 1 u bolnici. Odlaskom druga Vilka,[8] koji je premješten u kotar Sv. Ivan Zelina, izvršena je reorganizacija u samom Komitetu u kome se situacija znatno popravlja. Ujedno smo formirali Općinske Komitete kojih imamo 4 i 2 mjesne jedinice. Tkao smo isto primili u KP 4 druga i 2 drugarice. Što se tiče izgradnje članova KP mi smo izradili tromjesečni plan u kome smo dali zadatke svim jedinicama, koji materijal ima da prouče u tom razdoblju pored tekućeg materijala. Na proučavanju materijala prisustvuju i kandidati.

NOO. Sam Kotarski NOO je bio prilično slab, tako da smo izvršili reorganizaciju, gdje smo isključili neke kolebljivce a na njihovo mjesto postavili drugove, koji obećavaju da će raditi u korist NOB. Općinski kao i Mjesni NOO-i su dosta slabi, nisu dosta samoinicijativni, te smo si dali zadatak, da iste pročistimo i učvrstimo. Svim NOO-ima date su direktive za formiranje Jedinstvene NOF.

AFŽ. Sama organizacija počela je da se popravlja po dolasku drugarice iz Like,koja se pokazala dobra, tako da već ima prilično uspjeha. Ista drugarica je održala par sastanaka sa ženama na kojima je imala priličan uspjeh.

[8] Mijo Krošelj

SKOJ i USAOH. Za sada nemamo potpunog izvještaja potšo se vrši mobilizacija same organizacije za Omadinski bataljon.

Prema dobivenim direktivama za formiranje Jedinstvenog NOF ići će dosta teško u pojedinim mjestima, ali gdje neće biti moguće legalno mi ćemo formirati ilegalno.

SMRT FAŽIZMU - SLOBODA NARODU!

Sekretar

M P.[9] **Toni**[10] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-79A/56.

34

1944, lipanj 13.

Izvještaj Politodjela Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o stanju i radu partijske organizacije u jedinicama

Polit-odjel
XXXIII DIVIZIJE X KORPUSA
»ZGREBAČKOG« NOV I POJ

Dne 13 lipnja 1944 godine

C.**K. Kom. Partije Hrvatske.**

Dragi drugovi,

Šaljemo Vam izvještaj o stanju Partijske organizacije u našoj Diviziji.

Od zadnjeg izvještaja naše jedinice imale su veliki broj pokreta i borbi u kojim se Partijska organizacija nije dovoljno snašla. Za to vrijeme partijnost je opadala ili se održala na istom nivou. Opadanju partijnosti su doprinjeli naši vojnički neuspjesi (na pr. II brigada). Posljedica tih neuspjeha i uopšte teškoća u borbi, su bila brojna dezerterstva, slabo političko interesovanje i nepovjerenje u rukovodioce.

Duže vremena naše brigade su bile razdvojene i Štab Divizije nije imao pregleda nad radom I brigade. Pored sebe je imao samo II

"Kao bilj.2.

[10] Okrugli pečat: Kotarski komitet KPH Donja Stubica (u sredini zvijezda petokraka)

brigadu koju je nastojao pomoći, ali ta nastojanja su se svodila da su drugovi iz Divizije zamjenjivali pojedine članove brigade i na taj način onemogućavali impravilan razvitak. Ovakav raspored jedinica slabo je uticao i na sam Štab Divizije. Divizijski Komitet za to vrijeme nije djelovao kao cjelina i nije rukovodio partijskim radom u čitavoj Diviziji. Još uvjek se nije ustalio kao partijsko rukovodstvo.

Partijski rukovodioci prema gubitcima se odnose prilično ravnodušno. Desi nam se da u sitnim akcijama imamo veliki broj izbačenih iz stroja, a da se to pitanje uopšte ne postavi pred partijom, gdje bi se analiziralo to što je dovelo do tolikih gubitaka i da li je moguće svesti ih na manju mjeru.

U radu drugovi pate od površnosti — obaveza da se ispuni propisan broj sastanaka i da se prijeđu određene teme je za njih glavni zadatak. Posljedica takvog rada je mrtvilo u našim redovima. Još uvjek naše jedinice ne žive političkim životom i zato nije čudo da naš prosječni borac ne vjeruje u otvaranje Drugog Fronta, te misli da možemo doći u sukob sa Engleskom i td. O Teheranskoj konferenciji se zna da je održana, da je od historijskog značaja, te da je to nova pobjeda antifašističkih snaga, a što nam donosi zaključak Teheranske konferencije malo tko zna. Prosječne ćelije, pa i bataljonska rukovodstva nijesu se razvile dalje od promatrača događaja. Njihovi sastanci su više obavještajnog ili informativnog karaktera. Drugovi se ne usuđuju detaljnije pretresti stvari i donijeti ma kakovu odluku. Najčešće stvari posmatraju izvođeno od sebe. Partijske direktive se nepravilno sprovode ili tumače, pa se šablonskim tumačenjima skučava inicijativa pojedinih drugova.

Po pitanju vaspitanja partijskog kadara rukovodioci ulažu malo truda. Sama rukovodstva stoje teorijski slabo pa je neophodna potreba razviti ljubav za marksističko-lenjinističku izobrazbu. Radi boljeg rješenja tog pitanja Divizijski Komitet je na zadnjem sastanku doneo izvjesne odluke samo one niti izdaleka nisu provedene u život.

Budnost i kriterij po pitanju prijema novih članova je slab, pa nam se dešava da onog druga kojega smo skoro primili u Partiju moramo izbaciti, ista je pojava po pitanju uzdizanja dužnosti vojno-političkih rukovodioca, pa nam to nanosi prilično veliku štetu.

U širinu linije NO Borbe opaža se izvjesna bojazan kod naših komunista — da Partija ne odstupa od programa, što je znak da se naše članstvo još uvjek nije saživilo sa linijom naše Partije. Isto tako izjava kralja i pokušaj Šubašića da nam se približi, mnoge drugove zabrinjava. Oni u tim pokušajima ne vide vlastite snage i uticaj našeg pokreta.

Najnoviji događaji (otvaranje II. fronta, pomoć saveznika) uticali su pozitivno na naše jedinice. Danas se osjeća veća aktivnost u svakom pogledu. Tom stanju su doprinjeli i naši vojnički uspjesi, ma da Partijske organizacije nijesu sve to u dovoljnoj mjeri iskoristile.

Po pitanju pomoći saveznika rastu želje ponekad do te mjere da bi saveznici trebali bombardovati uporišta koja napadamo, pa se time podcjenjuju vlastite snage.

Pitanju kandidata i SKOJ-a partijska organizacija u našoj Diviziji nije ukazala potebnu pažnju. U izvjesnim bataljonima SKOJ se razvijao bez pomoći i kontrole dotične partijske organizacije.

Drugarski komunistički pozdrav
SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Za polit-odjel

Kopia bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, NOV-8/922.

35

1944, lipanj 14.
Zagreb

Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o političkoj situaciji u Zagrebu, te padovima u mjesnoj partijskoj organizaciji

Zagreb, 14. juna 1944.

Dragi drugovi,

primio sam vaš list od 6. 6.[1] Po tim stvarima momentano ne mogu ništa urediti dok ne uhvatim veze sa tim ljudima, a što je najvažnije trebate bezuvjetno javiti punkt kud treba da dođu, jer I.[2] s kojun raspolažem kod Franje[3] ne može da dođe, a sa drugima ne raspolažem, s obzirom na odlazak onoga čovjeka o čemu znade Ozren.[4] Taj punkt trba biti negdje dalje od Zagreba. O tome će sigurno znati Ozren.

Dalje vas molim da mi svaki puta potvrdite primitak pisma po datumu kad sam ih poslao, kako bi mogao znati što ste dobili a šta

[1] Vidi: AIHRPH, KP-50/796.
[2] Trešnjevka
[3] Smolčić, sekretar OK KPH Zagreb.
[4] Dragan Carić, bivši politsekretar MK KPH Zagreb.

niste, jer ima uvijek važnih stvari koje držim u duplikatu, pa u koliko se izgube, mogu vam poslati, a isto tako šaljem sada svaki puta novce, pa da možemo kontrolirati da li ste ih primili. Javite mi koliko ste pisama od mene do sada primili i od kojih su datuma.

U kratko ću vam prikazati situaciju u Zagrebu t.j. političku, pošto sam odrezan od svijeta, te u koliko to sam zapažam. Otvorenje drugog fronta je izazvalo ogromno veselje medu pučanstvom, te se o tome i na ulicama govori. Banditska štampa pokušava dabome smanjiti značaj toga sa raznim burgijama, na što narod reagira smijehom i ruganjem, kao i raznim vicevima, koji se mogu čuti po ulicama. S obzirom na neuspjeh prilikom napada na Vrhovni štab,[5] Švabe proturavaju vijesti da je drug Tito ranjen, te sada podlegao ranama. Jasno je da neki ljudi nasjedaju tome, pa ima čak slučajeva gdje su se neki plakali zbog toga. Dalje šire vijesti da su uhvatili spisak NOO-a, kako bi na taj način natjerali strah ljudima da ne ulaze u iste. Izgleda da iz redova HSS-ovog reakcionarnog vodstva šire vijesti kako Zagreb neće biti bombardiran u vezi sa Šubašićem, te bi bilo zbog toga baš potrebno da Zagreb bombardiraju a k tome smo poslali neki dan tačan nacrt svih vojnih i drugih objekata. Tu bi trebalo naglasiti da je od naročite važnosti ogromno slagalište municije na Grmoščici, gdje ima i benzina. Kod pučanstva ovdje se svuda ispoljava želja da do tog bombardiranja dode. Banda naročito Gestapo, poduzima sve češće racije po gradu, te hvataju mlade ljude za vojsku, naročito sada od kada je počela invazija. Općenito se može kazati da je situacija ovdje povoljna, naročito za nas, te se o NOV govori svuda i izgleda da bi mogli izvršiti, s obzirom na zadnje događaje, ovdje mobilizaciju, što nam je otežano zbog događaja o kojima smo vam već zadnji puta javili i o kojima vam i danas podrobnije javljamo.

U vezi sa zadnjim izvještajem od 9. juna[6] smo do sada dobili slijedeće podatke, ali koji još nisu provjereni u vezi sa poteškoćama o kojima smo vam već zadnji puta pisali: U I.[7] je apšen II.[8] kod III.[9] To se desilo na taj način: Netko je IV.[10] još ne znamo tko i doveo na V.[11] Onaj koji je IV. na V. je VI. za III. I.[12] Kako je to mogao znati, još mi nije jasno, a isto tako mi nije jasno kako je apšena VII.[13] VI-

[5] Riječ je o desantu na Drvar.
[6] Vidi: AIHRPH, KP-50/799.
[7] Trešnjevka
[8] M NOO.
[9] Sastanak.
[10] Apšen.
[11] Vezu.
[12] Dešifrirano rečenica glasi : »Onaj koji je hapšen na vezi je izdao za sastanak [na] Trešnjevci.«
[13] Sitna [Jasna Ilijanić, članica MK KPH Zagreb]

TT 1[14] ie prij[e] toga IV. zbog IX.[15] bez veze sa gornjim. Za sada znamo da J[e] IV- VIL' VIIL X1 XL'6 X'IV' po XI1"17 Kako 1 šta JOŠ ni Je poz" ato. O XIII.[18] još uvijek ništa ne znamo, ali je vjerojatno da je pala pošto se ne javlja. Po svemu, kako meni izgleda, je kriva nekonspiracija i neopreznost, jer se meni čini da su ljudi postali prekomotni, što je banda iskoristila, te postoji čak i mogućnost da se to još povlači da zadnji puta, te da je banda na pojedince pazila. U vezi s time je ukupno apšeno oko 52 lica, te je za sada stalo. Po izvještaju je netko od tih povukao XIV. za kojeg se tvrdi da je XV., te se XVI.[19] XVII-[20] živ i zdrav, te sam s njim u kontaktu, ali za sada samo iz daljine. Nadam se da ću moći urediti samo mi treba Ozren, kako sam već javio, jer još preslabo poznam ljude, a nemam na koga da se oslonim.

Ozren neka pokuša da negdje nabavi XVIII.,[21] jer mi je nužno potrebno u vezi s onim što sam već prije pisao, jer je to jedino donekle sigurno. Inače mogu se strane naletiti na minu, a ovdje je ne mogu nabaviti zbog gornjega.

U vezi sa onim što trebam XIX.[22] u koliko Tomo nije kazao, treba onoga koji ima to preko sebe i koji je razgovarao sa Ozrenom i samom o svom odlasku isključiti iz partije, jer samovoljno ostavio rad, bez znanja organizacije i bez da je predao stvari drugome.

Prilažemo slijedeće:

320.250.— /tristodvadeser hiljada dvijestopedeset kuna/

380.— /tristoosamdeset dinara/

1.100.- /hiljadu sto lira/

Informativni izvještaj

1 obavještajniiz Varaždina.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

I.	1421	8867	3242	1569	3571	8803	6788
II.	7273	1447	4997				
III.	1611	3371	4152	8918	7788	0602	

[14] Zdenko [Marko Gado, član MK KPH Zagreb

[15] Tvornica.

[16] Dešifrirano rečenica glasi: »Za sada znamo da je uhapšena Sitna, Zdenko, Tošo [FrarebJ politsekretar MK KPH Zagreb] i Neda [Erna Cekurić, članica MK KPH Zag-

[17] Dešifrirano rečenica glasi: »Tošo je hapšen po tehnici.«

J* Erna [Ruža Crnković, članica MK KPH Zagreb]

I, v Dešifrirano rečenica glasi: »Po izvještaju je netko od tih povukao Andriju [Ivan Darete. član MK KPH Zagreb i M NOO Zagreb] za kojeg se tvrdi da je sekretar ZM [Priređivači nisu utvrdili na što se odnosi ta kratica], te se obnavlja.«

[20] Petar [Josip Duda, član MK KPH Zagreb]

[1] Zelenu legitimaciju HDZ [Hrvatskih državnih željeznica].

[22] Autom.

IV.	:	1530	6732	8613	3348						
V.	:	5916	0376	8826							
VI.	:	1354	4206	2179	9570						
VII.	:	2283	1770	6394	1797						
Vili.	:	7481	7060	9867	8804	7471					
IX.	:	1425	7196	7684	6951	3501	1609				
X.	:	9244	7423	1917							
XI.	:	8876	7355	3119							
XII.	:	7265	7951	0324	1450	5136	7718				
XIII.	:	6839	7535	4193							
XIV.	:	1198	3714	0654	3972	0588	1887				
XV.	:	1516	7981	0624	2401	3217	3694	7680	0052		
XVI.	:	9470	1883	7173	5016	6778	0149				
XVII.	:	3366	9910	2881	1687						
XVIII.	:	6616	8319	4679	8371	4941	5603	4506	6019	2175	7178
		9100	1327	7309	5896	9513	7218				
XIX.	:	1834	5136	1286	0809						

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-50/812.

36

1944, lipanj 15.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o krahu neprijateljske mobilizacije, stanju u Češkom i Srpskom bataljonu, odlasku dobrovoljaca u jedinice NOV, načinu populariziranja odluka Trećega zasjedanja ZAVNOH-a te o počecima osnivanja odbora JNOF

OK. KPH. Čazma
15. VI. 1944.

Drugarskom
Oblasnom komitetu KPH
za zagrebačku oblast.

Otvaranjem II. Fronta nije nastala prekretnica na terenu kako se to očekivalo. Iz uporišta ih se vraća sve više, do sada ih se vratilo 70%. Kod Hrvata i Madžara osjeća se kao neki strah da bi se povratio »Kralj Petar«, a kod Srba sa osjeća rezerviranost prema tom pitanju i nema jakog priliva u NOV. Za sada Srpski Bataljon broji 152

čovjeka. Sama mobilizacija za taj Bataljon ide prilično dobro. Partijska organizcija pustila je da Srpski Bataljon vrši sam i to na vojnički način mobilizaciju, bez stvaranje raspoloženja u selu da svi treba da se odazovu. Isto tako i za Češki Bataljon nije bilo povezanosti između vojske i K.K. Mi smo tome priskočili tako da se dalje na taj način ne vrši i za sada nema loših posljedica.

U nedjelju 12. VI. odazvalo se doborovoljno iz tri sela kotara Čazma preko 100 ljudi, koji su većinom otišli za 33. Diviziju, a nešto za Moslavački Odred. U ta tri sela /Grabovnica, Pobijenik i mjesto Čazma/ bila je mobilizacija pripremljena od naših organizacija i zatim sastanak Jedinstvene Fronte gdje je prisustvovalo čitavo selo i svi zajednički zaključili da treba, svi oni, koji su sposobni za vojsku i odredili godišta koja treba da se jave u NOV-u. Nakon toga održao se sastanak sa svima onima koji treba da odu, na tom sastanku neki su rekli neidu, a i nisu bili oduševljeni sa polaskom. Poslije tog sastanka održao se opet sastanka čitavog sela, prišlo se lijepo k njima i objasnilo našto je selo navalilo na njih da treba da odu, pošto sada pored tolikih političkih i vojnih uspjeha jedni da se bore, a drugi da ostanu po strani, na što su svi otišli dobrovoljno. Sve organizacije pripremamo da u slučaju koji dezertira da mu svojom aktivnošću onemoguće boravak u selu. Dezerterstva za sada još nema. Tako smo u svakom kotaru predvidili par najboljih sela, gdje će se na ovaj način mobilizirati za kojeg mislimo da je najbolji a ima i uspjeha i tako ćemo obuhvatiti dosta veliki broj sela sa ovakovim planom.

Na sam dan smo saznali za otvaranje II. Fronte održano je na čitavom Okrugu na večer oko 40 sastanaka na kojima je narod pažljivo saslušao govornike. U par dana na kotaru Garešnica zapaljeno je 25 kresova i održano 24 sastank. Narod, a naročito oni koji imaju nekog u partizanima veselili su se otvaranju II. Fronta, dok oni koji imaju nekog u neprijateljskoj vojsci mnogo su se zainteresirali kako da ih vrate kućama. Rezultat toga je da se već neki vraćaju.

Na dubravskom kotaru medu narodom je dobro odjeknula borba između naše vojske i čarkeza. U tom naletu čerkezi su otjerali 23 čovjeka i 5 ubili, dok naši su pobili oko 50 konja, 150 konja sa sedlima zarobili i broj mrtvih je dosta velik samo pobliže nam nije poznat.[1] U Ivanić Kloštru naši su onesposobili ciglanu za rad, uništitli jedan teretni auto 3 tone. Nepirjatelj još uvijek se zaletava, ali ga naša vojska dočekiva i prihvaća borbu, što medu narodom izaziva oduševljenje.

[1] Borbu s dijelovima 1. kozačke divizije, posadama iz Vrbovca i Gradeca vodili su 1. NO ongada XXXIII divizije NOVJ i 17. NOU brigada XXVIII divizije NOVJ; vidi **Zbornik VII,** toro V, knj. 28, Dok. br. 62.

Da bi se narod upozno sa III. Zasjedanjem ZAVNOH-a i da bi Odluke prodrle u svako selo u kuću napravili smo plan za naše organizacije u pogledu popularizacije iste. Kampanja za sprovođenja plana trajat će 21 dan. Na prvom sastanku narodu dotičnog mjesta govorit će se na popularni način I. deklaracija o demokraciji /izborno pravo, Hrvatski sabor/, II. Sprovadanje Odluka AVNOJ-a, III. Odluka o skupštinama u federalnoj državi Hrvatskoj, zakonodavna komisija i drugo. Sastanke Jedinstvene Fronte održan je priličan broj i formirano je oko 15 Odbora. Sami sastanci nisu bili masovni nešto smo upozorili organizacije da u tom pogledu ne sektaše nego da pozovu na sastanak i kolebljivce i one koji su se vratili iz uporišta, kako bi i njih vezali uz sebe na paroli »za ili protiv okupatora«, a ne samo njih nego i sve ostale, jer se nitko neće izjasniti da je za okupatora. Održana je konferencija na garešničkom kotaru sa Madžarima. Rezultati same konferencije kako su odjeknuli medu ostalima još nam nisu poznati. Na samoj konferenciji učestvovali su u diskusiji. Madžara je dosta otišlo u uporište i glavna diskusija vrtila se oko povratka njihovim kućama i hoće li im se što dogoditi.

Za kotar Čazmu i Garešnicu izdao se letak uglavnom za one, koji se nalaze u neprijatljskoj vojsci.

Na 18. VI. održat će se Okružna konferencija A.F.Ž.-a, osam dand kasnije Okružna USAOH-a, na kojima će se birati Okružni Odbori.

U dopisu kojeg smo primili od vas, potpisanog od druga Teheka[2] da ako nam je potreban drug Škeco[3], kojeg smo bili poslali u Oblasni NOO možemo dobiti natrag, jer tamo nije tako potreban, jer da ste vi tražili Srbina. Pošto se je Škeco vratio ovamo mi smo ga zadržali na njegovoj staroj dužnosti /pretsjednika O.NOO-a/.

Za sada drugih promjena nema.

Smrt fažizmu — sloboda narodu!

Drugarski pozdrav:
Katica[5] [v.r.]

M.P.[4]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/330.

[2] Antun Biber, politsekretar Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.
[3] Ivan Turković
[4] Okrugli pečat: Okružni komitet KPH Čazma
(u sredini zvijezda petokraka)
[5] Kušec, član OK KPH Čazma.

37

1944, lipanj 15.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za prvu polovinu lipnja 1944. godine

Štab XXXII. Divizije
NARODNO OSLOBODILAČKE VOJSKE
Jugoslavije.
Oper, broj: 117/44.
Dne 15. lipnja 1944.

PREDMET: Operativni izvještaj za prvu polovicu mjeseca juna 1944. god.

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV I POJ.

Dana 28. maja 1944. god. jedinice naše Divizije držale su slijedeće položaje: Udarna brigada »Braća Radića« M. Poganac, Vel. Botinovac, a jedan bataljon trebao je izvršiti pokret u toku noći 27. na 28. V i zauzeti položaje Prnjavor.

Brigada »Matija Gubec« držala je položaje M. Grabičani, Prnjavor, Grdak, ali u toku noći 27. na 28. V. o.g. trebala je izvršiti pokret i prebaciti se na sektor Bilo Gora.

U jutro rano 25. stajaća **djelatna** ustaška bojna iz Koprivnice u jačini od 450 ljudi izvšila je prepad na snage Udarne Brigade »Braće Radića« i to **na I. bataljon u M. Pogancu**.Prepd na **I.** bataljon izvršen je sa snagama od dvije satnije, dok su ostale snage bile raspoređene u zasjedi na cesti Korpirnica—Križevci. Ovaj napad izveden je u **tri sata i 20 min. istoga dana.**[1] Jedna satnija kretala se je kroz Grabričane šumom, dok se je druga satnija privlačila položaju I. bataljona uz ribnjak potok. Neprijatelj je, zbog slabe kontrole patrolama i nesavjesnog vršenja stražarske službe I. bataljona, uspio **da** se privuče vrlo blizu položajima I. bataljona, koristeći pri tome zito za prikrivano kretanje. Brzim i odlučnim jurišem I. bataljon brigade »Braće Radića« bio je tako rekuć iznenađen i doveden u nedoumicu. Odmah na položaju Vel. Botinovac. Ova četa svojim napa-

[1] Vidi: Dok. br. 31.

dom privukla je vatru i snage neprijatelja na sebe, tako da se je I. bataljon ipak uspeo izvući sa gubitcima u ljudstvu i materijalu.

U ovoj borbi u kojoj zbog slabe kontrole predpoložajnog sektora i zbog slabog snalaženja rukovodioca neprijatelj je uspjeo da iznenadi i zbuni prvi bataljon. Na našoj strani bilo je 4 mrtva, 1 ranjen i 3 nestala druga.

Gubitci neprijatelja 3 i 4 ranjena.

Od rukovodioca poginuo je komesar čete drug Pavlaković Zvonko.

Brigada »Matija Gubec« dobila je naređenje u 4,30 sati u jutro da se prebaci preko pruge Koprivnica — Križevci na sektor Bilo Gora. U svom kretanju doprla je blizu Malih Grabičana, ali u tom momentu neprijatelj je izvršio napad na jednu četu **I. bataljona** iste brigade koja se nalazila na položaju M. Grabičani. Neznajući snagu i namjere neprijatelja Brigada »Matija Gubec« povukla se na sjevernu ivicu sela Prnjavor. Neprijatelj potisnuvši četu I. bataljona iz M. Grabičana produžio je u pravcu Vel. Botinovca, M. Poganca, gdje je došao u sukob sa jedinicama udarne brigade »Braće Radića«. Brigada »Matija Gubec« zadržala se na položajima oko Prnjavora sve do 11 sati, a tada je izvršila pokret i prebacila se preko pruge Koprivnica — Križevci na Bilo Goru i zauzela položaje Srjema — — Miličani. Štab ove brigade nije bio dovoljno samoinicijativan, te da je, čuvši gdje udarna brigada »Braće Radića« vodi još borbu na položajima Vel. Botinovac, M. Poganac, krene u pravcu neprijatelja i da ga udari sa leda i boka i na taj način sa snagama udarne brigade »Braće Radića« uništi.

29. maj 1944. god. jedinice udarne brigade »Braće Radića« sa štabom Divizije prebacile su se u 20 sati 28. V. 1944. preko pruge Koprivnica — Križevci na sektor Bilo Gore i zauzele položaj Trnovac, Večeslav, Ladislav, na kojim su se zadržale i na dan 29. maja 1944. god.

U toku dana Brigada »Matija Gubec« radila je na vojničkoj i političkoj izgradnji boraca, dok se Udarna brigada »Braće Radića« zbog izvršenog marša tokom noći, odmarala, a poslije podne održani su politički časovi i sastanci po četama. U toku dana nije bilo nikakovih neprijateljskih pokreta i do sukoba sa neptrijateljem nije došlo.

30. V. 1944. god. Jedinice su ostale na istim položajima, s tim što je III. bataljon udarne brigade »Braće Radića« u 3 sata u jutro postavio zasjedu na cesti Koprivnica — Križevci kod željezničke stanice Carevdar i Donjare, neprijatelju koji bi kretao od pravca Koprivnica—Križevci. Neprijatelj nije naišao i bataljon se je povukao u sas-

tav brigade oko 14 sati. Ostali bataljoni iste brigade radili su na vojno političkoj izobrazbi boraca.

Istoga dana za vrijeme preleta savezničkih aviona iznad naših položaja, oboren je od strane neprijateljske avijacije, jedan Savezznički avion na djelu između Poveliča i Sv. Ivana Žabno. Borci Udarne Brigade »Braće Radića« uspjeli su da spase tri Saveznička Avijatičara.

Brigada »Matija Gubec« ostala je na istim položajima, vršeći izviđanja i kontrolu u pravcu Koprivnice. U toku dana radilo se na vojno-političkoj izgradnji boraca, a u 20 časova istoga dana brigada je po naređenju izvršila pokret i zauzela položaje Trnovac—M. Mučna.

I. I II. bataljon udarne brigade »Braće Radića« zauzeo je položaje Povelić, radi prihvata materijala koji je trebao stići iz Moslavine. III. Bataljon ostaj je u Ladislavu.—

31. V. 1944. god. III. bataljon udarne brigade »Braće Radića« prebacio se sa štabom Divizije u 19 sati za Gor. Križ, dok su I. i II. bataljon iste brigade sa položaje Povelić krenuli u zasjedu pored pruge i ceste Bjelovar—Sv. Ivan Žabno, radi osiguranja transporta sa materijalom za našu Diviziju, koji je trebao preći prugu i cestu u toku noću kod Hrsova.

Transport sa materijalom, u pratnji III. bataljona brigade »Matija Gubec« stigao je na prugu kod Hrsova u 12 sati i produžio svojim kretanjem do mjesta Ladislav, gdje je materijal bio podjeljen na jedinice Divizije, dok se je bataljon zadržao u istom mjestu na položaju. Bataljoni udarne brigade »Braće Radića« po prelazu transporta, povukli su se i prvog VI. 1944. god. zauzeli položaje D. Maslarec, Gor. Maslarec, Brdani. III. bataljon ostao je i dalje na svojem starom položaju.

Brigada »Matija Gubec« držala je položaje **Trnovac—M. Mučna, sa** Štabom brigade u M. Mučni. Istoga dana od 4 sata do 10 sati I. bataljon iste brigade nalazio se je u zasjedi pored ceste Koprivnica—Križevci sjeverno od M. Sesveta. Neprijatelj nije uopšte naišao. Oko 20 sati brigada »Matija Gubec« izvršila je pokret i zauzela nove položaje i to Večeslavec, Trnovac, štab brigade Ladislav sa III. bataljonom.

Neprijatelj u toku dani nije naišao, jedinice su se odmarale, do borbe nije došlo.

1. lipanj 1944. god. Jedinice naše Divizije ostale su i dalje na istim položajima, radilo se po programu za vojnu političku izobrazbu boraca i nižih rukovodioca. Neprijatelj u toku dana nije izlazio iz svojih uporišta i do sukoba sa njim nije došlo.

2. lipnja 1944. god. Prema naređenju štaba Divizije jedinice Udarne Brigade »Braće Radića« izvršile su pokret i zauzele nove položaje i to: Gor. Velika, Hudovljani, Jakopovac. U toku dana u ovoj brigadi radilo se je na vojno-političkoj izobrazbi, po programu rada.

Brigada »Matija Gubec« ostala je dalje na istim položajima što je jedan bataljon i to onaj koji je držao položaje u Trnovcu, postavio zasjedu pored ceste Koprivnica — Križevci kod željezničke stanice Carevdar. Oko 6 sati 30 min. istoga dana naišlo je nekoliko kamiona od pravca Koprivnice, kretajući se cestom prema Križevcu. Na prvi kamion koji je naišao bataljon je otvorio jaku puščanu i mitraljesku vatru upotrebivši sva automatska oružja, tako da su skoro svi vojnici koji su se nalazili u tom kamionu uništeni sem šofera, koje je uspio zajedno sa kamionom pobjeći u pravcu Križevca. Kada je neprijatelj vidio da je izvršen napad na prvi kamion počeo se je iskrcavati iz kamiona i zauzimati položaj bočno od našeg bataljona. Pored toga već se ranije nalazio u zadjesi neprijatelj levo i desno od položaja našeg bataljona. Pošto je neprijatelj bio nadmoćniji bataljon se je povukao nazad u svoju ishodu bazu za Trnovac.

Tom prilikom ceni se da je neprijatelj imao **20** mrtvih i ranjenih vojnika, dok na našoj strani **nije bilo gubitaka.**

3. lipanj 1944. god. Udarna brigada »Braće Radića« ostala je na istim položajima sve do 15 sati 30 min. radeći na izgradnji boraca. U 15,30 sati izvršila je pokret i zauzela prema naređenju štaba Divizije nove položaje i to: Šoštaričko selo, Lugomerčevo selo i Turski Brijeg.

Brigada »Matija Gubec« ostala je i dalje na istim položajima radeći programa rada.

4. lipnja 1944. god. Udarna brigada »Braće Radića« ostala je na istim položajima sređujući jedinice izvodeći vojno-političko nastavu.

Brigada »Matija Gubec« u 5 sati u jutro izvršila je pokret prema naređenju štaba Divizije i zauzela položaje Kosovo Selo, Brezovac, Slukičevo selo /sekcija Čakovec/. Oko 16 sati I. bataljon ove brigade krenuo je za Kalnik radi prebacivanja ranjenika na sektor Bilo Gore i radi prijema dva bataljona kalničkog P. Odreda u sastav Divizije. Ostali bataljoni radili su po programu rada. U toku ovog dana neprijatelj nije izlazio iz svojih uporišta i do sukoba sa njime nije došlo.

5. lipnja 1944. god. Jedinice naše Divizije držale su iste položaje. Oko 6 sati u jutro neprijatelj je iz pravca Jakopavac — Gor. Križ, u jačini dvije ustaške bojne, među kojima se nalazila, t.j. jedna od

njih bila je Bobanova crna legija — izvršile su napad na položaje udarne brigade »Braće Radića« na Turskom Brijegu i to na III. bataljon koji je bio na levom krilu prema Križu —Jakopovcu.

prema padatcima koji su dobiveni neprijatelj je imao namjeru da se sa **300** vojnika prebacu preko Jakopovca i Topolovca za Bjelovar, dok sa ostalima snagama t.j. oko **500** ustaša prede sela Sredice, Gor. Križ, Široko selo, M. Mučna, popali ih i opljačka, zatim da se vrati u svoju ishodnu bazu, za Koprivnicu. Manevrom naših snaga njegov plan je osjećen te se je pod pritiskom naših jedinica morao povući u pravcu Bjelovara, što je i sam zapovjednik crne legije Boban izjavio.

U svojim napadima neprijatelj je bio odlučan i nasrtljiv, tako da je uspio sa jednim djelom svojih snaga da zauzme položaj jedne čete III. bataljona kojna je krenula u pravcu Jakopvca da napadne neprijatelja, a koju je neprijatelj uspio izmanevrisati.

Za vrijeme dok su jedinice udarne brigade »Braće Radića« vodile borbu sa neprijateljem, bataljoni brigade »Matije Gubec« koji su se nalazili u Slukičevom selu i Brezovcu, dobili su zadatak da krenu napred i da udare neprijatelja sa levog i desnog boka, kako bi ga natjerali potpuno u dolinu ispred položaja udarne brigade »Braće Radića«, a potom zajedničkim snagama sa brigadom »Braće Radića« potpuno uništili.

Pošto je neprijatelj uspio da zauzme položaj jedne čete III. bataljona koja se nalazila na boku bataljona prema Jakopvcu,bok III. bataljona sada je bio izložen udarcima neprijatelja. Zbog toga bataljon se morao povući prema piramidi **iznad Slukičeva sela.** I. i II. bataljon također su se malo povukli u pravcu piramide koja se nalazi pored puta koji vodi za mjesto Kraljevac.

Bataljoni su se sredili i ponovno je izvršena priprema po jedinicama za prelaz u napad i proterivanje neprijatelja sa položaja Turski Brijeg. U 13 sati i 30 min. bataljoni su prešli u napad i na juriš istjerali neprijatelja iz sela progoneći ga u pravcu Domakuša — Bjelovara.

U ovim borbama koje su se vodile dosta teško i na vrlo bliskom odstojanju, tako da je dolazilo do kundačenja i gušenja, neprijatelju su nanjeti vrlo teški i osjetni gubitci u ljudstvu i materijalu.

Zarobljeno je: jedan podoficir i 2 vojnika, koji su zbog svog i dalje neprijateljskog držanja likvidirani od strane boraca, 7 mauzer karabina, 3 manlihera i oko 2.300 metaka.

Gubitci neprijatelja u ljudstvu: 36 mrtvih i 85 ranjenih.

Naši gubitci u ljudstvu: 13 mrtvih i 11 ranjenih, 4 nestala.

Od rukovodioca poginuo je politkomesar Kuba Ljubomir, komandir čete Benko Slavko i vodnici Koren Ivan i Mrvunac Nikola.

Ranjeno polit-delegat Jurnjak Franjo, vodnik Petar Bogović, i desetari Mandin Ivan, Hrmandi Franjo i Staniš Tomo.

Gubitci u oružju: 1 p. mitraljez »Brno«, koji je pao neprijatelju u ruke, pošto mu je posluga pobijena.

Neprijatelju bi bili nanjeti mnogo veći gubitci da su bataljoni brigade »Matija Gubec« izvršili svoj zadatak, ali zbog neodlučnosti komandanata bataljoni nisu stigli na vrijeme i nisu izvršili napad na neprijatelja kako im je to bilo naređeno.

6. lipnja 1944. god. Jedinice su ostale na istim položajima s tim što je I. bataljon brigade »Matija Gubec« koji je išao na Kalnik po ranjenike vratio se i zadržao se u selu Kosovo selo.

U toku dana vršeno je sređivanje jedinica, pošto je dosta rukovodioca izbačeno iz stroja, a ujedno izvršena je i popuna sa ljudstvom iz Kalničkog P. Odreda, brigade »Matija Gubec«. Istoga dana do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

7. lipnja 1944. god. Jedinice Divizije ostale su na istim položajima s tim što Udarna Brigada »Braće Radića« u 17 časova izvršila pokret i zauzela nove položaje, Gor. Mosti, Sred. Mosti, dok je I. bataljon šestog VI. u noći praćen do pruge Bjelovar—Sv. Ivan Žabno, otpratio ranjenike za Moslavinu.

Brigada »Matija Gubec« izvršila je pokret u 20 sati i zauzela položaje Pešćenik—Hudovljani—Gor. Velika. Štab Divizije nalazio se je u Hudovljanima. Istoga dana do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

8. lipnja 1944. god. Jedinice ostaju i dalje na istim položajima, s tim što je II. bataljon udarne brigade »Braće Radića« postavio u 2 sata u jutro na cesti Koprivnica — Novigrad kod Borovljana zasjedu. Neprijatelj nije naišao i bataljon se povukao u sastav brigade. Isto tako jedan bataljon brigade »Matija Gubec« držao je zasjedu pored ceste Koprivnica — Križevci kod Mučne Rijeke. Neprijatelj nije naišao i bataljon se povukao u sastav svpoje brigade oko 10 sati istoga dana.

9. lipnja 1944. god. I. bataljon udarne brigade »Braće Radića« koji je pratio ranjenike vratio se iz Moslavine i zauzeo položaj Brezovac /zaselak Zrinskog Topolovca/. Ostale jedinice ostale su na istim položajima i radilo se je na sređivanju jedinica i pripremama za predstojeći pokret. Poslije večere jedinice naše Divizije izvršile su pokret i zauzele nove položaje radi izvršenja predstojećih zadataka. II. bataljon brigade »Matija Gubec« krenuo je za Moslavinu, radi prijema oružja, municije i ostale spreme od štaba X. Korpusa, za našu Diviziju.

Udarna brigada »Braće Radića« nalazila se na položaju Čurilovac — Nova Diklenica, Rakitnica /sekcija Bjelovar/, a brigada »Ma-

tija Gubec« Kapela, Lipovo Brdo. U toku dana jedinice su se odmarale i radile na vojno-političkoj izgradnji boraca. Do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

10. lipnja 1944. god. Zbog predstojećeg zadatka[2] u vezi naređenja štaba X. Korpusa, naša Divizija izvršila je u 20 sati pokret dalje i zauzela nove položaje i to: Udarna brigada »Braće Radića« Šandrovac sa zaselcima /sekcija Bjelovar/, brigada »Matija Gubec« Pupelica Vel. i Mala. Ovi položaji zauzeti su 11. VI. o.g. oko 4 sata u jutro.

11. lipnja 1944. god. za vrijeme držanja ovih položaja radilo se poslije podne politički, dok, su prije podne borci odmarali poslije izvršenog marša. Istoga dana u 22 časa I. bataljon i dve čete III. bataljona brigade »Matija Gubec« krenule su za Bulinac radi osiguranja prolaza transporta, kojeg je pratio II. bataljon brigade »Matija Gubec« iz Moslavine za našu Diviziju.

12. lipnja 1944. god. Jedinice udarne brigade »Braće Radića« ostale su na istim položajima izvodeći vojnu- političku nastavu po rasporedu rada.

I. i II. bataljon »Matija Gubec« vratili su se sa materijalom čiji prelaz su osiguravali kod Bulinca oko 4 sata u jutro. I. bataljon smjestio se u selo Lasovac, a II. i III. sa štabom Brigade u Pupelicu. Kod prelaza pruge kod Bulinca I, bataljon naišao je na neprijateljsku patrolu i tom prilikom zarobio jedan mauzer karabin i jednu bombu, dok je druga patrola od 5 vojnika naišla na neprijateljsku zasjedu kod Severina i istu protjerala.

Pored redovne nastave po programu rada, izvršena je raspodjela materijala koji je primljen od štaba Korpusa.

13. lipnja 1944. god. Jedinice su se odmarale i vršena je vojno-politička priprema radi izvršenja zadatka u vezi sa likvidacijom neprijateljskog uporišta Vel. Grđevac, gdje prema naređenju štaba X. Korpusa naša Divizija učestvuje kao osiguranje prema Bjelovaru. Oko 20 sati jedinice su izvršile pokret iz starih baza sa zadatkom da zauzmu nove položaje prema operativnoj Zapovjesti Štaba Korpusa.

U ovom razdoblju t.j. u vremenu od 28. V. o.g. do 13. VI. o.g. naša Divizija izbacila je iz stroja 148 neprijateljskih vojunika. Zarobljeno: 3 neprijateljska vojnika među kojima jedan podoficir, ali isti zbog neprijateljskog držanja likvidirani od strane boraca, 7 mauzer karabina, 3 manlihera i 2.300 metaka.

[2] Riječ je o akciji XXVIII divizije NOVJ na Veliki Grđevac;XXXII divizija davala je osiguranje prema Bjelovaru.

Naši gubitci:	Gubitci u oružju:
17. mrtvih,	1. teški mitraljez »Breda«
12. ranjenih,	3. p. mitraljeza i
7. nestalih drugova.	1 mauzer karabin

Od rukovodioca poginuo je komesar čete drug Pavlaković Zvonko, politkomesar čete Kuba Ljubomir, komandir čete Benko Slavko i vodnici Koren Ivan i Mrvunac Nikola.

Ranjeno: Politdelegat Jurnjak Franjo, vodnik Bogović Petar i desetari Mandin Ivan, Harmandi Franjo i Staniš Tomo.

U borbi kod Topolovca na dan 5. VI. 1944. god. svojim hrabrim držanjem istakli su se borci Udarne brigade »Braće Radića« i to: Seklić Dušan, delegat III. čete III. bataljona, Borović Radmila borac III. čete III. bataljona i Orešković Dragutin, nišandžija kod antitenk mitraljeza. Za iste drugove naš štab izdaju je pohvalnu naredbu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

V.d. politkomesara,
F.[4] Tuđman[1] [v.r.]

M.P.[3]

Komandant-potpukovnik,
Bulat Rade [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1191, f. 2, dok. br. 14 (1-5).

38

1944, lipanj 16
Zagreb

Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o padovima u mjesnoj partijskoj organizaciji

Zagreb, 16. juna 1944.

Dragi drugovi,

Primili smo vaše pismo od 13. VI. 1944.[1] Molim vas da mi javite da li ste primili moje pismo od 31. 5. o.g., jer o tome pismu ništa ne pišete, a u njemu je bio izvještaj za april i maj, te nešto preko 35.000.- kuna.[2]

[3] Okrugli pečat: Stab XXXII divizije NOVJ
(u sredini zvijezda petokraka)

[4] Franjo

[1] Vidi: AIHRPH, KP-50/807.
[2] Vidi: Grada SZH, knj. IX, Dok. br. 170.

Po pitanju HSS-a za sada ne ćemo moći ništa urediti dok ne uspostavimo ponovno veze, te ćemo onda učiniti kako ste javili. Po pitanju onih elaborata se je i meni činilo, kad sam pročitao ono o »Gospodskoj politici i vodstvo HSS-a« potpisano sa »Martin«, da to nije mogao pisati I.[3] Ja sam već postavio pitanje, ali za sada ne mogu saznati iz poznatih razloga. Moguće zna o tome nešto Ozren,[4] jer su te stvari, koliko sam ja izvješten, već dulje vremena u našim rukama. Ako bi točno saznao, onda ću vam odmah javiti jer mislim da bi se ono moglo iskoristiti u propagandne svrhe.

Isto tako stoji sa onim prilogom na njemačkom jeziku. Dok dodem do tog čovjeka, što mislim da će biti sada vrlo teško, učinit ću po vašim uputama.

Stvar sa Židovima smo javili samo u toliko, jer izgleda da imaju neki naši drugovi sentimantalnosti u sebi, pa ne misle na to da bi oni mogli, kao tako progonjeni, služiti okupatoru. Konkretizirati ovakove stvari je mnogo puta teško s obzirom na konspiraciju.

Dragicu[5] ćemo odmah poslati van dok ispitamo kako stoji u njezinoj blizini u vezi sa zadnjim dogadajima.

O dogadajima koji su se desili smo vam već zadnji puta opširno javili[6]. Dobio sam neke nove izvještaje, koji se u glavnom slažu sa onim što sam vam već javio, samo ima još nekih podrobnosti koje ću vam dolje navesti. Ono što su vam pričali drugovi Hinko[7] i Perica[8], po našem izvještaju, kao i po svim podacima koje do danas imamo, uopće nisu točni, te ti drugovi nisu još znali ili su se preslabo interesirali tko je sve pao, a nisu niti mogli znati za neke ljude iz našeg društva. Prema tome stvar ne stoji ovako kako oni tvrde da je II.[9] propjevao, jer da je to učinio, ne bi se moglo ono desiti što se je desilo, jer nikako nije mogao znati za III.[10], gdje se je to dogodilo, kako smo vas već izvjestili. Ja sam već javio, da je to bio neoprez i po novom izvještaju stvarno tako i izgleda. Jedan čovjek koji je silio stalno da hoće ići van i kojega, izgleda, da drugovi nisu provjerili, je došao do IV.[11] (ne znamo tko) od čije je osobe gore spomenuti već dulje vremena tražio da ide van (izgleda da je to bio konfident). IV. je izgleda bila naiva, te mu navodno rekla da ide na III., te da će mu za dva sata moći javiti za njegov odlazak. Dotični ju je navodno

[3] August Košutić

[4] Dragan Carić, nakon odlaska iz Zagreba (veljača 1944) radi pri Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku.

[5] Nada Prohaska

[6] Vidi: Dok. br.

[7] Priređivači nisu utvrdili identitet; u Zagrebu je bio član M NOO.

[8] Josip Duda, član MK KPH Zagreb.

[9] Andrija [Ivan Darević, član MK KPH i M NOO Zagreb]

[10] Sastanak.

[11] Neke drugarice.

slijedio, te je IV. na taj način dovukao rep, a taj isti onda V.[12] Tko je tamo VI.[13] javili smo vam već u pismu od 9. VI. o.g.[14] Šta je tamo bilo javili smo vam u pismu od 14. o.mj.[15] To se sve skupa slaže, samo ne znamo za VII.[16] Kasnije je navodno uletila neka VIII.[17] Molim VII!

IX. je VI. kako smo već prošli puta javili i to na slijedeći način: VI. je X. kod kojega je nađena XI. IX.[18] Kako i na koji način nije jasno, svakako se vidi kako su ljudi bili neoprezni.

XII.[19] je VI. Istoga je izdao XIII.[20] u vezi sa XIV.[21] Koji je taj znati će Krešo[22], jer je isti vozio one vreće, kad je Krešo izlazio, u Zagreb. U vezi s time je navodno u XV.[23] XVI.[24] Tko je to, meni nije poznato. To su podaci s kojima do sada raspolažemo i prema svemu izgleda da je ono sa II.[25] potpuno netačno, jer on o svemu tome nije mogao znati, čak ni ljude osim pojedinaca. Jedino nam nije jasno kako je VI. XVII i XVIII,[26] jer jedna od tih je nastala, a ne znamo gdje je. Točno koja, bi mogli znati kad bi znali VII.[27] za za koje smo javili u pismu od 9. o.mj. i VIII.[28] u današnjem pismu.

Molim Ozrena da pita Zdravka[29] kako bi došli do XIX.[30] To traži Janko[31] i nužno je to potrebno.

Ja sam sve poduzeo što sam mogao da stvar lokaliziram, te uhvatio opet vezu sa XX[32]. Za sada smo se kamuflirali i držimo vezu toliko da se ne izgubimo, ali izgleda da je stvar legla, te ćemo ponovno početi sa radom. Svakako šaljite Ozrena kako sam već pisao, a njemu bi onda mogli dati podrobnije instrukcije.

[12] Policiju.
[13] Pao.
[14] Vidi: AIHRPH, KP-50/799.
[15] Kao bilj. 6.
[16] Ilegalna imena istih.
[17] Crnković [Ruža, članica MK KPH Zagreb]
[18] Dešifrirano rečenica glasi: »Zdenko [Marko Gado, član MK KPH Zagreb] je pao kako smo već prošli put javili i to na slijedeći nači: pao je čl[an] rajkom[a] kod kojega je nađena legitimacija Zdenkova.«
[19] Tošo [Franjo Krčmarek, politsekretar MK KPH Zagreb]
[20] Bojnik-šofer.
[21] Tehnikom.
[22] Vlado Hus; do ožujka 1944. član MK KPH Zagreb.
[23] Zvonimorovoj.
[24] Ubijen gl[avni] tehničar.
[25] Andrijom [Kao bilj. 9]
[26] Dešifrirano ovaj dio rečenice glasi: »Jedino nam nije jasno kako je pala Sitna i Erna [Jasna Ilijanić i Ruža Črnković, članice MK KPH Zagreb] ...«
[27] Ilegalna imena istih.
[28] Kao bilj. 16.
[29] Dragan Rogić
[30] Crvenog auta.
[31] Mijo Repić
[32] Petar [Kao bilj. 8.]

Ono što javljate u vezi sa XXI[33] i XXII[34]. ne stoji, te po razgovoru s njima, a i po mom ispitivanju njima ne prijeti nikakova opasnost. Ja se čudim kako je mogao Tomo[35] predložiti ono sa XXIII,[36] kad je on sam o tome već meni pričao kako to stoji i odlučno to otklonio što je jasno s time da u tu kuću zalazi XXIV.[37] kod svoje ljubavi, pa tko tamo njuška možete si predstaviti, a pored toga još stanuju tamo neki aduti. Za stan na drugom mjestu su poteškoće o tome što njen lični život sa njenim čovjekom nikako ne odgovara, jer prijeti s te strane opasnost. O tome sve znade dobro Tomo jer mi je on sam pričao, a isto tako i XXII[38]. Svakako ćemo posveti računa za zamjenu, ali bez XXII je meni momentalno ovdje potpuno onemogućen rad, što si možete prestaviti nakon događaja koje sam vam opisao. Jedino u slučaju ako bi istima stvarno prijetila opasnost, onda bi jasno morali izaći, ali to za sada nije slučaj, a tada bi morao izaći i ja, i držati samo pismenu vezu sa XX.,[39] što svakako mislim da u sadašnjem momentu nije ni najmanje pogodno, a pogotovo kad za nas momentalno nema opasnosti. Mislim da ćete gornje uzeti u obzir, a ja ću svakako povesti računa da se što prije riješim svih starih znanaca.

Za satnika ću urediti ćim bude moguće.

Priloge koje ste poslali, primio sam.

Prilažemo izvještaj o učinku bombardiranja u Capragu i Osijeku, koji je sa mjerodavnog mjesta. (Uzmite u obzir zadnji odlomak izvještaja!)[40]

Nadalje prilažemo 300.000.— (tristotine hiljada kuna), te jednu vrpcu za stroj. Ostaje slijede.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Mladen[41] [v.r.]

I-	:	3157	7582	4558	3741	9888	
II.	:	1736	2553	3446	3874	5762	2871
HI.	:	1311	5357	6142	1698	9798	8800

[33] Orač [Juraj Ćutić, radio po posebnim zadacima u Zagrebu]

[34] Galja [Vikica Tučkorić, radila po posebnim zadacima u Zagrebu]

[35] Milan Mišković, do svibnja 1944. zadužen od Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku za rad partijske organizacije u Zagrebu.

[36] Danica [Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ]

[37] Pavelić [Ante, poglavnik NDH]

[38] Kao bilj. 34.

[39] Kao bilj. 32.

[40] Navedeni prilozi nedostaju.

[41] Norbert Veber, od svibnja 1944. zadužen po Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku za rad partijske organizacije u Zagrebu.

IV.	3146	5354	7629	0626	7449	1480	1096	2413	5852	5638
V.	0177	1591	0059	0116	7028	5193				
VI.	8358	4191	7717							
VII.	1551	4461	3430	9989	7088	7907	3370	0065	3364	8713
	8717	1192	1055	1088						
VIII.	0411	3885	7890	9075	8117	5922				
IX.	6815	7962	3615	5572	9671					
X.	9929	7063	4143	7208	1023	6244				
XI.	6376	1314	7125	1826	9052	5938	0513	6778	0692	
XII.	7367	1562	6957							
XIII.	5214	5424	5384	1955	7733	8745	3106	1390	5528	
XIV.	1926	1320	7897	6708	2024	6787				
XV.	6815	6149	4817	6000	3004	9168	2865	9171	5427	
XVI.	4512	1311	5447	6398	2749	0900	1226	1351	0827	6204
	1313	3148								
XVII.	5863	5772	6847	9688						
XVIII.	6696	6466	5652							
XIX.	8421	9857	1629	8171	0513	3054	7669	9771		
XX.	5846	5344	8123	1788						
XXI.	7751	5813	3922	2100	0088					
XXII.	4501	3314	4235	9588						
XXIII.	0821	4982	7670	3538	4152					
XXIV.	8356	2264	8679	9806	5093	2527				

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-50/814.

1944, lipanj 16.

39

Izvještaj Okružnoga NOO Pokuplje ZA VNOH-u o izvanrednom sastanku održanom zbog pogoršanja političke situacije

IZVANREDNI SASTANAK ONOO-A ODRŽAN 16. VI. 1944.

Dnevni red: 1. Politička situacija,
2. Organizaciono stanje,
3. Upravni odio,
5. Tekući poslovi.

Izvještaj daje drug Lojz[1]. Iznosi stanje prije 7 V. tj. prije upada bande u Pokuplje[2], raspoloženje naroda nakon pljačke i silovanja

[1] Alojz Valečić
[2] Vidi: Grada SZH, knj. IX, Dok. br. 135, 138 i 159.

no selima. Rekvizicija prije ofenzive imala je uspjeha, ali je ograničena radi vojne situacije na tri općine kotara Pisarovina. Deputacija ustašama. Ispadi bande. Slabost naših jedinica i neuspjesi. Poljuljao se moral naroda tako, da je nakon letka povodom 26. svibnja zastrašen narod odlazio u neprijateljska uporišta. U većini nisu to bili neprijateljski raspoloženi elementi, nego ustrašeni ljudi za svoj život. Razlog je tome i nepravilan odnos naše vojske (Omi. brigada), rekvizicija koja se nije objašnjavala, mobilizacija pozivima, slab rad naših drugova. Naša propaganda nije zadovoljavala; pismena zakašnjavala, a usmena i uopće izostala. Neprijatelju je uspjelo odvući oko 2.500 — 3.000 ljudi (muževa, žena i djece) sa sobom. Od toga bilo je vrlo malo sposobnih za oružje.

U zadnje vrijeme jedan se dio vratio, a i ostali koji su još u uporištima većinom žele da se vrate. Šišinec, Brkiševina i ostala sela neprekidno se vraćaju i iznose kako su uvidjeli da ih tamo čeka smrt. Vide da su ih htjeli mobilizirati i poslati na frontu. Znaju kakva je situacija za Njemačku, šta se dešava na frontovima i da im je tek tamo glava nesigurna. Jedan mali dio javio se odmah u NOV. Tako se situacija izmijenila i popravila. Postoje mogućnosti i nastaju uslovi za mobilizaciju.

U mjerama, koje smo poduzimali zaletili smo se. Konfiskacija. Protjerivanje familija. Onemogućili su im povratak. Sabire se, da se onima koji su se vratili povrati oduzeto, i da mogu obrađivati zemlju. Bilo je organizatora odlaženja u neprijateljsku vojsku, govorili su da je neprijatelj jak, a partizani da će biti protjerani. Pozvali smo sve da se vrate.

Konfiskaciju vršio je svatko ponajviše nepravilno. Gdje smo mi radili bilo je pravilno i kažnjeni su samo organizatori.

Nije bilo budnosti. Neprijatelj je tako nesmetano mogao raditi.

Stanje je najgore u Pisarovini, Sisku, Samoboru i Jaski. U Žumberku i Vel Gorici stanje je dobro, Žumberak je najranije oslobođen, a u Vel. Gorici narod je postojan i privržen NOP.

Slabo stanje u vojsci, dezerterstvo. Najveći dio skriva se oko kuca. Uspjeli smo jedan dio vratiti. Sada se žele svi vratiti. U Lasinji čak i 30 ustaša. Mobilizacija se nije provodila osim na Žumberku, u Kalju. Posvuda drugdje nije uspjela. Sada iz okolice neprijateljskih uporišta zovu da vojska dođe po njih, kako im ne bi stradali rođaci i imovina. Postoje mogućnosti da se formira sisački, lasinjski i pisarovinski bataljon.

Formirano je nekoliko udarnih grupa, aktivne su i vrše akcije.

Politički je nivo naših ljudi slab. Da smo pravovremeno poduzeli mjere spriječilo bi se mnogo toga. Pokušali smo zborovima ali nismo uspjeli. Pismenom propagandom nešto smo obuhvatili, zapostavili smo pojedinačni masovni rad.

Mačekove mreže ne primjećuju se na terenu. Peta kolona radi. U Krašiću radili su neki mačekovci, nešto je pohapšeno.

Banković je radio, nema upliva. U Pješivici uspjeli su ustaše ranije nešto mobilizirati i aktivirati. Tamo smo kasnije prisilno mobilizirali, veći dio tih je dezertirao. Oko Krašića i u Samoboru bilo je ljudi povezanih sa Mačekom. U Samoboru još izdaju letke, napadaju partizane, a i ustaše. Tu su najaktivniji, manje oko Krašića, oko Vel. Gorice i Siska.

Naše organizacije radi ispada bande stalno pokretne. Bježi se. Za ispada bande bježalo se s razlogom i to je djelovalo, da su kasnije i na alarmantne vijesti bježali. Tako u Pisarovini i Sisku naročito. U Jaski i Samoboru bježali su neprekidno.

Rekvizicione komisije koje su najviše radile, u takvim prilikama prekidale su rad i uvijek morale iznova započeti. Uspjeh je tako bio malen. Nije bilo vojske, koja bi osigurala otpremu i omogućila rekviziciju na teritoriju bliže neprijateljskih uporišta.

Neuspjesi, s druge strane ispadi neprijatelja i strah pred prijetnjama onemogućili su mobilizaciju. Na Žumberku mobilizirali su se posljednji, dok je drugdje bilo teško pokrenuti. U Sisku se ranije mobiliziralo za Moslavinu.

Primjedbe druga Gerškovića[3]: U izmjeni raspoloženja kod naroda treba uzeti u obzir kao razlog medunarodnu političku situaciju. Nova faza jest završna faza rata. Sa svih strana padaju udarci po neprijatelju i nižu se uspjesi. Antifašistička fronta u svijetu sve je čvršća i ona evo izvodi ujedinjenim snagama istovremene udarce. Tome su ujedinjavanju i jačanju antihitlerovske koalicije najviše doprinijeli uspjesi Crvene Armije. Tu je i zasluga borbe porobljenih naroda a medu njima na prvom mjestu NOP naroda Jugoslavije. Druga fronta otvorena je i ona će nema sumnje jačati razvitak borbe porobljenih naroda i ubrzati slom fašizma. U Francuskoj i Italiji nastalo je mnogo snažnije razvijanje NOP. I za nas druga fronta imade ogroman politički značaj. S razvitkom vojničkih dogadaja i fronta na kojoj djeluje NOV i mi ćemo ovdje biti spojka između vojska Engleske i Amerike i Crvene Armije. U svjetskom razmjeru to je novo razdoblje.

[3] Leon, predstojnik Odjela za unutarnju upravu ZAVNOH-a i član Zakonodavne komisije pri predsjedništvu ZAVNOH-a.

Teška situacija u okrugu nije dozvoljavala da se uoči značenje otvaranja druge fronte. Operacije zadnjih dana, koje je izvela naša NOV i promjena političke situacije u najužoj su vezi sa drugom frontom. Ove naše operacije prati bombardiranje Zagreba, Karlovca, Siska, Capraga, neprijateljske aerodrome i uporišta od strane savezničkih aviona. Tako je i promjena raspoloženja kod naroda posljedica te vojničke situacije u svijetu.

Lojz i Ivić[4]: Za otvaranje druge fronte u većini narod neće da vjeruje. Ne vjeruje našoj propagandi. Često tek ustaše novine o drugoj fronti uzimlju kao potvrdu. Pravi razlog promjeni raspoloženja što se većina tih ljudi koji su otišli u bandu vratila svojim kućama i pripovijeda o stvarnom stanju kod neprijatelja. Strepili su pred 26. V. Uvidjeli su da ih otpremaju na frontu i švapske fabrike. Oni su htjeli spasiti svoje glave, a odlazeći u bandu su se izložili. Neposredno su osjetili što znači savezničko bombardiranje. Vidjeli su da neprijatelj ne može ostvariti svoje prijetnje i da nema momentalno ispada. Pridonijela je tome i akcija na Buševac.[5]

Geršković: Situacija u okrugu bila teška, ali vi ste ipak uspjeli sačuvati organizacije. Zasluga je to ONOO-a i organizacije, ali ima i osnovnih pogrešaka. Nismo uspjeli da odmah obavještavamo narod o dogadajima.

Nismo odmah tumačili i objašnjavali dogadaje. Organizacije i narod u našem okrugu nisu tako primjetili dogadaje, njihov značaj i njihovu povezanost sa dogadajima kod nas, pa čak i u našem okrugu, kotaru itd. Nismo iskoristili te dogadaje u našim kampanjama po raznim pitanjima sa kojima smo ih mogli usko povezati. Narod na okupiranom teritoriju više je uočio te dogadaje, vidio nervozu ustaša i okupatora, pred skorom njihovom propašću.

O tim dogadajima uvijek treba u takvim prilikama sazvati sastanak, pretresti situaciju, koja će jasno uticati na drugačije postavljanje zadataka. U novoj međunarodnoj političkoj i vojničkoj situaciji uvijek se mijenjaju i zadaci, koji se pred nas postavljaju. Otvaranje druge fronte, pojačane borbe u Italiji održavaju se i kod nas i traže da i mi pojačamo rad, napore i borbu. Takva situacija povoljno djeluje na pojedine kampanje u kojima možemo djelovati s mnogo više uspjeha i rezultata.

[4] Dragutin Susović

[5] Akciju na Buševac izvršila je VIII divizija NOVJ pojačana NO brigadom »Franjo Ogulinac — Seljo«, bataljonom Turopoljsko-posavskoga NOP odreda i četom II diverzantskog bataljona; vidi **Zbornik VII,** tom V, knj. 28, Dok. br. 48 i 79.

Tako je i sa rekvizicijom. Treba sada intenzivnije provoditi rek viziciju ali pravedno, držati se tablice. Mogla bi se i trgovina oživiti pokraj rekvizicije.

Propaganda — U toj novoj nastaloj političkoj situaciji treba provesti kampanju za populariziranje tih događaja, III. zajedanje ZAVNOH-a i odluka. Formiranje Izvršnog odbora NOF Hrvatske itd Svugdje isticati to, to je pobjeda Antihitlerovske koalicije, ostvarenje njenih jedinstvenih udaraca na fašizam. Crvena Armija, vojske Engleske i Amerike izvode zajedničke udarce, istovremeno po zajedničkom neprijatelju. Ta pobjeda je i naše pobjeda, jer mi smo dio te fronte. Ofenziva u Italiji, u Francuskoj, odražava se i kod nas. Naša NOV prelazi isto u ofenzivu!

Prop-odjel treba da bude organizator te kampanje, zborova, sastanaka, razgovora itd. Prirediti je svestrano da obuhvati svakog pojedinca. Konferencije HSS-ovaca koje su zakazane u našem okrugu.

Na zborovima organizirati učešće i istupanje HSS-ovaca i ostalih viđenijih drugova. Mobilizirati sve propagandiste na terenu na pripremama i u kampanjama. Organizirati mrežu propagandista na terenu. Svi drugovi u NOO-ima, u organizacijama, bez obzira na kojem su radu, treba da uporedo s njima i u njemu vrše široki masovni propagandni rad.

Mobilizacija — Zadaci koji su postavljeni pred ONOOO na sjednici 5.III. još nisu ostvareni[6]. Mi u mobilizaciji nismo uspjeli. S obzirom na novo nastalu situaciju treba provoditi mobilizaciju. Ona je potrebna i nužna. Treba uočiti s kojim razmjerima možemo početi, ući u mobilizaciju. Gdje i kako, ali svakako odmah i odlučno raditi. Potrebno je politički je pripremiti stvarati neprekidno raspoloženje. Mobilizacija je zadatak!

Oni, koji su uhvaćeni u Buševcu iz Pokuplja odgovaraju na upit — Idemo svi u NOV! Oni su uočili da ih na neprijateljskoj strani čeka i vreba smrt. Oni se vraćaju. Oni su uvidjeli da je pobjeda na našoj strani.

Na terenu se ne osjeća rad Mačekovih agenata. Rade otvoreni saradnici ustaša, osjeća se njihova mreža. Još u ožujku težište je bilo na raslojavanju HSS-ovaca, ali to raslojavanje nije još završeno. Mi smo uspjeli da privučemo te poštene HSS-ovce u redove NOF, još do danas. Tada je njihov uticaj bio jak. Ali bilo je uticaja i ustaša. Uticaj Mačekovih agenata se smanjio. Dnas oni rade pod ustaskom firmom.

[6] Priređivači nisu uspjeli pronaći zapisnik navedenog sastanka.

T eba danas u kampanjama pozivati drugove iz IO HSS-a na na-

šezborov

kampanji Treba produbiti raspad u redovima HSS-ovaca koji još nisu prišli NOP, nastojati privući i omogućiti saradnju svakog pojedinca.

Radi Kovačevića traba pozvati jednog člana IOHSS-a, da sa njime porazgovori.

TREBA PRODUBLJIVATI BRATSTVO SRBA I HRVATA! Pitanje bratstva ili suprotnosti za nas izgleda na oko daleko, to jest da nema u tome za nas pitanja. Slučaj Lasinja — Evo ovdje izgleda da ipak postoji protivnost i da treba proraditi i to dobro na produbljivanju bratstva između Srba i Hrvata. Povezati se sa OK Karlovac, Kordun i Banija i organizirati zajedničke zborove i sastanke.

OORGANIZACIONO PITANJE — Pruga Zagreb-Karlovac odvojila je gornja tri kotara od ova tri donja. Prije se nije radilo ovdje, nego samo gore, što se još i danas osjeća u ova tri kotara, zapravo samo u Pisarovini i Sisku, a Sisak je do pred 3 mjeseca pripadao Moslavini. Sada se pak manje radi gore i već se osjeća nedostatak toga rada. Odlučili smo da odijelimo jedan dio drugova, koji će raditi neprestano gore, a jedan drug iz ONOO-a biće odgovoran za sav rad.

Grga[7] neće zadovoljiti, Pepić[8] gore pomaže u gospodarskim pitanjima, ali isto ne bi odgovarao najbolje za rad. Nemamo dovoljno drugova za rad, koji postoji i leži pred nama. Ali postavili smo tako da se ipak može rad odvijati i svršavati. Prije se čekalo za sastanak ONOO-a da dodu drugovi, nisu mogli doći, a oni koji su došli izgubili su mnogo vremena na prelaz pruge i povratak. Tako da im je otpalo polovica vreman u mjesecu za sastanak i put. Izbugili su 14 dana. Sada bi prelazio samo jedan drug, koji bi prenosio zadatke i upoznao drugove.

Primljeni su novi drugovi za članove ONOO-a: Ivić[9], Mato[10], Dim[11], Grivonja[12] i Benceković[13]. Šablonski su se prenosile direktive na Kotarske NOO-e. U Kotarskim bili su otsjeci, po 6, 7 i 10 ljudi,

[7] Franjo Pipić
[8] Ignac Pipić
[9] Kao bilj. 4.
[10] Kumic

koji nisu ništa radili. Otsjeci nisu mogli sprovoditi zadatke. Te se otsjeke raspustilo. Odlučeno je da u Kotarskim NOO-ima ostaje u sjedištu samo tajnik, a svi ostali da rade na terenu. Tako u Sisku Samoboru i Jaski. Na terenu još okupiranom NOO-e proširiti u odbore JNOF, jer oni tamo ne mogu vršiti vlast, a tamo treba da djeluju politički. Odbori NOF treba da šire ustanak, borbu i mobilizaciju.

U Žumberku NOO-i učvršćeni, tako i u Velikoj Gorici, iako nije potpuno. Narod priznaje sve više vlast NOO-a kao svoju vlast. Obraća se na KNOO-e. U Pisarovini još nije takovo stanje. Ljudi su odbijali primiti dužnost odbornika. Teško ih se ukopčavalo u rad.

Vojska umanjivala ugled odbornika i odbora. Nije se obraćala na NOO-e, a i narod nije odbornike smatrao članovima svoje vlasti. Sami pak odbornici svojim radom nisu izvršavali zadatke postavljene pred njih.

Provodilo se čišćenje NOO-a ali pojedinačno. Izmijenili se nekoji, došli novi, u radu najaktivniji.

Bilo je prije u odborima petokolonaša, naročito u seoskim odborima Pisarovine.

Gershković — NOO-i su organi državne vlasti. Pokazuju se posljedice odnosa prema narodu. Nismo bili država, već pokret. Ali danas mi gradimo državu i naši NOO-i moraju dati rad državnih organa. Više dokaza državnosti. Tu su odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a. Mi danas moramo dati svakome mogućnost da se žali na odluku, osudu itd. na sve organe, ako mu je ili smatra da mu je učinjeno krivo. Osuđen može netko biti samo na temelju postupaka. TREBA PROUČITI ODLUKE.

Time je nastupio, određen je, novi odnos. Mi danas nismo buntovnici, nego država. Priznanja već dobivamo i u tom pogledu. Takvom sadržaju moramo dati i odgovarajući vanjski oblik. Naša država mora biti i mi je gradimo boljom nego što je bila stara. Ozbiljnost u izgledu i postupku.

Članovi izvršnog odbora treba da imadu više autoriteta. U svim se prilikama nije moglo, ali danas već moramo gledati i na smještaj, prostorije, vanjštinu itd. Moramo da idemo u korak s razvitkom. Potrebno je pravilno ophođenje, autoritet.

Isto tako i odnos prema ZAVNOH-u, prema gore, i prema Kotarskim i nižim odborima, prema dolje. Vlast naša treba da bude čvrsta, i zdrava, međutim Orkužni, pa i razni kotarski NOO-i repub-

ske su same za sebe. Treba jačati veze između viših i nižih. Prije je ZAVNOH bio politički organ. Danas je državni, narodni parlamenat, skupština, sabor.

Danas i naše obaveze, obaveze ONOO —a prema ZAVNOH-u, jedužnost nižih organa državne vlasti prema višima. Izvještaji se noće ili samo rijetko šalju. Treba redovito. Dopisi između organa, oiti itd., po raznim pitanjima. Uspostaviti treba pravilan odnos. Kod nas nije se obavještavalo ni o jednom događaju. Reorganizacija u NOO-ima na neoslobođenom teritoriju iz NOO-a u odbore NOF nije se javila. Nije se pitalo kako da se postavi organizacija na neoslobođenom, a kako na oslobođenom teritoriju. Bez znanja ZAVNOH-a ne smije se izvršavati nikakva promjena u organizacionim oblicima. Imade ispostava ZAVNOH-a kod ONOO-a Kordun i tamo se možemo obratiti po svim pitanjima. Potražiti čak i ližnu vezu, posavjetovati se. Nije se prišlo povezivanju nego odvajanju.

Tajnik treba da imade popis svih odbornika, njihove karakteristike i iste poslati ZAVNOH-u. Provodila se čistka, ali se nije javilo, kako je sprovedena. Popisom i karakteristikama doći ććmo do pregleda i moći ćemo pravilno rasporediti ljude. Reorganizacija, odnosno popunjenje ONOO-a također se nije javilo ZAVNOH-u. To treba odmah, nakon izvršenih promjena javiti.

Treba više pažnje posvetiti izgradnji i izdizanju kadrova, drugova za rad u NOO-ima. Oni se moraju upoznavati sa svim pitanjima, makar djeluju samo na jednom polju. Ne zanemarivati ni jednu granu NOO-a i njegovih zadataka.

Unutrašnje organizaciono pitanje:

Upravni odjel — imade svoju naročitu važnost, borba protiv pljačke, kriminala, sigurnost teritorije i naroda, straže itd.

Na oslobođenoj teritoriji treba se povezati sa gradovima, razvijati te veze i uspostavljanje kanala, sakupljanje podataka itd., za ofenzivu, za oslobađanje.

Treba iskorijeniti familijarni odnos, za prestupke pod postupak [1] kazni druga. Desile su se kod vas stvari za koje treba da netko odgovara, t. j. onaj koji ih je skrivio. Nestanak obveznica, arhive, to treba ispitati.

NOO-i su organi vlasti, narodne vlasti, države. NOF je politički pokret naroda, podrška vladi i vlasti. NOF mobilizira mase, djeluje Politički, drži zborove, vrši kampanje itd.

narod, nego je kontrolira. Ophođenje i odnos. Mi uvjeravamo i prvenstveno uvjeravamo, a zatim i prisilno dovodimo do uvjerenja.

Administrativni rad — često se govori protiv birokratizma. Mnogo ako se i piše nije birokratizam, ako je to potrebno. Važno je uočiti da ako i napišemo pismo za jednu stvar, da je nismo riješili. Treba i oorganizirati sprovodenje zadataka, njegovo ostvarenje. Protumačiti treba svrhu i sam zadatak. Organiziranje jedne stvari ne vrši se putem pisma i direktive. Treba i neposredne pomoći.

Treba ostvariti kontakt i saradnju sa susjednim okruzima! Održaće se konferencija za obližnje okruge i treba na nju poslati delegate.

Drugovi na Žumberku treba da ostvare tješnji kontakt sa Gorskim Kotarom. Potrebno radi prehrane, za koju treba vršiti rekviziciju.

U ONOO treba uzeti jednog omladinca, da pomaže tajniku i da se upoznaje sa poslovima i radom NOO-a. On će da osigura učešće omladine u općinskim i kotarskim NOO-ima. Tako će se osigurati dodir sa omladinskim organizacijama, koje treba da daju kadar mladih ljudi za NOO-e.

Kod mobilizacije treba paziti i ne kompromitirati se. Treba poslati najprije 3, 5 poziva, tko se ne odazove konfiscirati. Ostali koji budu kasnije pozvani, tada će se odazvati.

Sudski odjel izgleda da će se rastaviti od upravnog odjela.

Tekući poslovi — Kampanja za prodaju oobveznica Narodnog Zajma. Treba široka mreža drugova koji će se zadužiti sa tim radom i koji treba da obuhvate sva sela. Razdijeliti u kotarevima na općine i zadužiti svakom općinom jednog druga, koji će opet organizirati raspačavanje zajma po selima.

Propusnice za na neoslobođeni teritorij ne davati, osim u naročitom slučaju. Zabraniti odlazak na neoslobođeni teritorij i vršiti kampanju među narodom, da se ne ide tamo.

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, NV-11/1007.

40

1944, lipanj 16.

Izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama Bjelovarskoga NOP odreda od 16. svibnja do 10. lipnja 1944. godine

ČTAB ISTOČNE GRUPE
P. ODREDA HRVATSKE
Broj Oper. 40.
Dne 16. juna 1944.

PREDMET: Operativni izvještaj
Bjelovarskog Odreda.

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ.-

Dostavlja se operativni izvještaj Bjelovarskog N.O.P. Odreda Hrvatske za vrijeme od 26. V. do 10. VI. 1944. godine.

26. V. 1944. — I. bataljon nalazio se u Kapeli, na odmoru.
II. bataljon vrši osiguranje prevoza ranjenika na Tunelu.
III. bataljon nalazio se u selu Kozarevcu na odmoru, a IV. u selu Botincu.

27. V. — I. bataljon izvršio pokret Kapela M. Črešnjevica.
II. bataljon s jednom četom prati ranjenika a sa ostatkom krenuo u M. Črešnjevicu gdje je vršena obuka.
III. bataljon izvršio pokret Kozarevac-Vel-Črešnjevica gdje je vršena obuka.
IV. bataljon je iz Botinca pratio ranjenike do Vukosavljevice gdje ih je predao Bilogorskom Odredu.

28. V. — I. bataljon nalazio se u Maloj Črešnjevici gdje je vršena obuka.
II. bataljon isto tako.
III. bataljon nalzio se u zasjedi kod Čadavca prema Vel. Pisanici ali neprijatelj nije naišao.
IV. bataljon vratio se sa pratnje u Vel. Črešnjevicu gdje je ostao na odmoru.

I V. — Svi bataljoni održali su zakletvu u Mal. Črešnjevici a nakon toga je II. bataljon krenuo u Budrovac III. u Kozarevac a IV. u Čepelovac.

L V. _ i. bataljon izvršio je pokret M. Črešnjevica-Čepelovac-Hampovica.
II. bataljon nalazio se u selu Budrovcu gdje su održani časovi, a na večer je izvršio pokret za Hampovicu.
III. bataljon bio je u zasjedi u Čadavcu, ali neprijatelj nije naišao.

IV. bataljon izvršio je pokret Topolovac-Hampovica.

31. V. — I. bataljon nalazio u Hampovici gdje su održani vojni i polit, časovi, a isto tako i II. bataljon.

III. bataljon nalazio se je u zasjedi iznad sela Čađavac gdje je naišao neprijatelj od 40 ljudi sa kosama s namjerom da kose djetelinu. Došlo je do sukoba sa neprijateljskom zasjedom te je jedan ubijen a dva ranjenja, bez vlastitih gubitaka.

IV. bataljon izvršio je pokret Hampovica—Srednji Mosti i tamo je postavio zasjedu ali neprijatelj nije naišao.

1. VI. — I. i II. bataljon nalazio se u selu Hampovici gdje su održani vojni-i politički časovi.

III. bataljon nalazio se u Kašljevcu gdje je uhvatio 35 švercera koji su tjerali svinje u Bjelovar. 54 komada svinja je zapljenjeno i predao K. N. O. O. Bjelovar.

IV. bataljon nalazio se u Gor. Mostima gdje su održani vojni i politički časovi.

2. VI. — I. bataljon s jednom četom prati ranjenike a s jednom četom nalazi se u selu Miholjancu.

II. bataljon izvršio je pokret Hampovica-Miholjancu, jer je neprijatelj napadao komandu mjesta Novi Grad, ali do sukoba nije došlo jer je neprijatelj povukao.

III. bataljon nalazio se u zasjedi iznad Sredica ali neprijatelj nije naišao.

3. VI. — I. bataljon nalazio se u Miholjanici, vršena je obuka.

II. bataljon s jednom četom izvršio je pretres sela Višnjevac gdje je jedan ustaša ubijen, zarobljen je pištolj sa 35 metaka i 20 bombi. Ostatak bataljona nalazio se u Gor. Zdjelicama gdje je vršena obuka.

III. bataljon izvršio je pokret Orlovac—Nova Pločica—Račanski Kozarevac.

IV. bataljon nalazio se u Gor. Mostima gdje su držani vojni i pol. časovi.

4. VI: — I. i IV. bataljon otišli su u sastav XXXII. Divizije. ^ I

II. bataljon nalazio se u Gor. Zdejlicama, gdje je čišćeno oružje.

III. bataljon vršio je sa članovima K. N. O. O. Bjelovar sabiranje konja u St. Rači i Medurači.

5. VI. — I. bataljon /biv. II/ nalazio se u Gor. Zdjelicama a jedna patrola došla je kod Mostova u sukob s neprijateljem. 1 vodnik je ranjen.

II. bataljon /biv. III./ vrši sakupljanje konja u Bedeniku i Lasovcu.

Bi^j — I. bataljon nalzio se u Gor. Zdjelicama gdje su održani vojni i politički časovi.
II. bataljon prati i osigurava sakupljenje konje.

— I. bataljon upućen u sastav XXXII. Divizije.
II. bataljon izvršio pokret za Severin i Podravski Kozarevac.

g VI — I. bataljon /biv. II./ krenuo u pratnju sakupljenih konja.

g yj — I. bataljon sa ostatkom odreda krenuo u Gor. Zdjelice.

10. VI. — Bataljon se nalazio u Gor. Zdjelicama na odmoru.
Četa Mala Mučna nalazila se u sastavu IV. bataljona sve do njegova odlaska u sastav XXXII. kada je upućena na svoj sektor.

Neprijateljski gubitci: 2 mrtva, 2 ranjena, 1 pištolj zarobljen, 35 **metaka** i 20 bombi.

Vlastiti gubitci: 1 ranjen.

Nakon preformiranja Odred se sastoji: iz 1 bataljona, voda M. Mučne izviđačkog voda i voda za vezu.

Brojno stanje Odreda: Po spisku. 147
Na licu. 138

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Politkomesar: S. O.

Komandant, major: Kličković[1] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k.1623, f.2, dok.br.8/1.

1944, lipanj 18. *41*
Zagreb

o •Izvještej Norberta Vebera povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku situaciji u Zagrebu, slabljenju blokade opskrbe Zagreba živežnim namirC j[53]' Padovima u partijskoj organizaciji te o dovođenju u logor Stara Gradiška veće grupe ljudi iz Splita

Zagreb, 18. juna 1944.

' Nikola

Dragi drugovi,

Izgleda da se situacija ovdje stabilizira. Vjerojatno ću uspjeti ove nedelje da i samu organizaciju barem donekle sredim, tj. da pokupimo ljude.

Iznijet ću vam neka zapažanja koja sam za to vrijeme ovdje zapazio. Prema pričanju ljudi, kao i prema ranijim izvještajima, te cijenama živežnih namirnica na tržištu, vidi se da je blokada Zagreba, koja je bila lanjske godine vrlo efikasna, ove godine jako popustila. Dok se lanjske godine uopće nije dovažalo živežnih namirnica, povrća i voća iz okolnih sela ili u vrlo malim količinama, sada ima toga u izobilju na tržištima. Cijene su, doduše, fantastične, ali je banda dozvolila slobodnu prodaju, te se može kupiti i brašna, masti i mesa, kao i ostale stvari u kojoj god količii. Točne cijene vam sada ne mogu navesti, ali samo jedan primjer: kg masti stoji 2.700.- kuna. Idući puta poslat ću vam cijenik za sve živežne namirnice. U zadnje vrijeme se čak zapaža da zbog sve većeg dovažanja živežnih namirnica nastaje na tržištima konkurencija, te su pojedini artikli pali u cijeni. Trebalo bi svakako tom pitanju posvetiti više pažnje i po mogućnosti ponovno sprovesti blokadu kao i lanjske godine. Naročito bi trebalo povesti računa o švercu koji cvate na sve strane. Jasno da si radnik i činovništvo (niže i srednje) sve te živežne namirnice za te cijene ne može nabavljati, te zbog toga vrlo oskudno žive i prinuđeni su da prodavaju svoja odijela, kao i razne komade namještaja. Kako sam već spomenuo, šverc je jedan naročiti problem sa kojim ćemo se morati pozabaviti, a naročito ga sprečavati sa blokadom grada i mjerama protiv švercera. To iz razloga, jer se ovdje pribjegava novom sistemu pridobivanja radnika, t.j. na taj način da im tvornice u kojima rade, davaju mjesto novaca svoje artikle s kojima onda oni švercaju i zaradivaju prilične sume, pa svakako seljaštvo danas radije daje za robu živežne namirnice nego za pare. Podrobnije o tom pitanju pitanju pisat ću vam u jednom slijedećem listu dok stvar tačnije ispitam.

Povodom zadnjih apšenja[1] po Zagrebu se mnogo govori, a naročito se zapaža, da glasine koje dolaze sa policije govore o tome kako su uhvatili Centralni komitet KPH, kao i neke članove Mjesnog komiteta. Naročitu važnost se pridaje apšenju doktorima i ostalima koji su uhvaćeni na nekom sastanku na Trešnjevki. Za pojedince od tih ljude se navodno zauzimaju jedan veći krug visokih ličnosti, medu njima se spominje čak i ime Lorkovića[2]. Na policiji se međutim, drže rezervirano jer misle da su uhvatili boga za bradu. O tom apše-

[1] Vidi: Dok. br. 35 i 38.
[2] Mladen, ministar unutarnjih poslova NDH.

nju javili smo vam već prošli puta. Uopšte se zapaža da policija misle da je Centralni komitet u Zagrebu. Izgleda čak da se iz ustaških redova pokušava to iskoristiti, u propagandne svrhe kako Zagreb ne će biti bombardiran jer se nalazi ovdje CK, kao i neko vojno rukovodstvo NOV.

U vezi sa otvaranjem drugog fronta zapaža se živahno komentiranje i opće veselje. Ipak pored svega izbija do izražaja skretanje sa linije NOV, te ljudima napredovanje saveznika na zapadu ide sve prepolako. Mogu se čuti glasine: »Kad Rusi napreduju, onda idu, a ne tako polako kao Englezi.« Sa druge strane, izgleda iz krugova koji se boje uticaja istoka, proturavaju se vijesti kako do svršetka rata ipak ne će brzo doći, jer da su sada navukli Rusi Engleze da otvore drugi front, te da se krhaju sa Nijemcima dok čuvaju sami svoje snage. Medu širokim masama ipak postoji uvjerenje da će uskoro početi nova ruska ofenziva na većem dijelu istočne fronte, te da će na taj način doći do brzog sloma Njemačke.

Značaj druge fronte pokušava banda da omalovaži sa svojom propagandom, a naročito sada pokušava da tješi svoje pristalice svojim novim oružjem kako će to imati ogromnog učinka. Međutim, to djeluje samo na njihov najuži krug t.j. onih slijepaca koji im još uvijek sve vjeruju, dok se široke mase tome smiju i vesele svakom neuspjehu Nijemaca. Medu samom njemačkom vojskom zapaža se demoralizacija i gubljenje vjere u pobjedu Njemačke.

To su moja zapažanja prema kojima ćemo uzeti stav čim će sve biti opet u redu.

Saznali smo da je u logor u St. Gradišku došla jedna veća grupa naših drugova iz Splita. Smješteni su po samicama, te izgleda da će ih strijeljati. Saznali smo za jedno ime t.j. Sretena Opačića, dok za druga imena nismo mogli saznati. Vjerujem da se može saznati preko drugova na zamjeni t.j. po spiskovima u koje imaju oni svakako uvid. Nastojte odmah tražiti zamjenu.

Prilažemo vam slijedeće stvari:
Izvještaj o ratnim operacijama bande,
Akt iz Ministarstva hrvatskog domobranstva,
Jedan izvještaj za VS,
Jedan izvještaj o novom oružju i razne druge stvari.[3]

Uz drugarski pozdrav
Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Prilozi

Mladen[4] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP - 50/816.

[3] Navedeni prilozi ne nalaze se uz original.
[4] Norbert Veber

42

1944, lipanj 19.

Izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda Štabu Zapadne grupe NOP odreda Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama protiv pripadnika »bijele garde«

ŠTAB
Zagrebačkog N.O.P. Odr.
Hrvatske
Ob. broj: 28
Dana 19. VI. 1944.

Štabu Zapadne grupe Partizanskih Odreda Hrvatske

Negdje

Prema dopisu kojega smo primli od toga Štabaa pod brojem A/283 od 16. lipnja 1944. g. odgovaramo slijedeće: o likvidiranim organizatorima »bijele garde«.

Dana 12. IV. 1944. g. u ujutro u 2 sata izvršio je ovaj Odred sa svoja 2 bataljona opkoljenje sela G. i D. Glavnica sa namjerom da pohvata organizatore »bijele garde« u istim selima. Pohapsili smo oko 50 seljaka koje smo odveli u šumu te im održali miting. Ujedno smo sproveli istragu sa organizatorima i to sa Nikolom Kraljem b. pretsjednikom N.O.O.-a G. Glavnica koji je priznao, a odali su ga i njegovi suradnici, da je organizirao »bijelu gardu« te održavao sastanke sa njima u G. Glavnici, a direktive za rad je dobivao iz Kašine. Takoder je priznao da je javaljao u Kašinu kada god su dolazili partizani u Glavnicu te je radi toga stradalo i nekoliko naših drugova. Sa istim je sprovedena istraga i u saglasnosti sa članovima K.K.Sv. Ivan Zelina je isti likvidiran. Isto tako su likvidirani i ostala trojica Kašnjar Marko, Kašnjar Mijo i Valetić Tomo a likvidirani su za iste stvari kao i Nikola Kralj t.j. kao organizatori milicije i izdajice. Istima je sve dokazano te su sve delikte priznali i pred narodom očitana im je osuda te su kasnije streljani.

25. III. 1944. g. odkrivena je jedna špijunska mreža u Konjšćini. Uhvaćen je bio mladić star oko 17 god. do 18 godina imenom Skreb Vlado iz Konjšćine koji je prema dobivenim podatcima bio kurir ustaša odnosno te špijunske organizacije, a nosio je poštu u Zlatar i Mariju Bistricu, a svaki puta kada je donio pisma odnosno izvještaje dobio je oko 2.000 kn. Isti nakon što je bio hapšen prizano je da

su Razman JuraJ i Petar i Medar Amalija njega slali kao kurira u neprijateljska uporišta. Sa istima je trebao biti uhapšen muž Medar Amalije koji je pobjegao u Zlatar. Nakon što je bila sprovedena istraga i ispitivanje optuženi su priznali svoja djela te su likvidirani, a slati ih na vojno-sudske odsjeke nismo mogli pošto su bile slabe veze i reakcija, a opet pustili ih kući nismo smjeli. Gore navedeni mladić koji je bio kurir te špijunske mreže ostao je u partizanima u našem Odredu te se sada nalazi u našem I. bataljonu.

5. IV. 1944. g. u selu Bedenica odkrivena je organizacija »Bijele garde« koju je odkrio K.K. Sv. Ivan Zelina, a mi smo prema direktivama, uhapsili Bičak Ivana, Kovačko Alojza i Sakmardi Alojza. Naši drugovi koji su je išli uhapsiti okrenuli su si kape Titovke tako da je zvijedza bila natrag okrenuta pa isti nisu znali da su to naši drugovi. Nakon nekoliko pitanja koje su im drugovi postavili gore navedeni izjavili su da je organizacija potpuno sprovedena i da samo oni čekaju da će primiti oružje, te su nudili drugovima da je oni mogu sakriti u slučaju da dodu partizani u selo tako da im se neće moći ništa gododiti. Nakon svih priznanja optuženi su likvidirani.

2. V. 1944. g. uhvaćen je u selu Resniku kraj Zagreba agent UN-S-a Miškulin Rafael, ali isti nije uhapšen po Zagrebačkom Odredu već po članovima općinske jedinice Sesvete. Kako tamo svaki dan dolazi neprijatelj drugovi ga nisu mogli nikuda slati te kako je naišla banda morali su bježati te su ga putem likvidirali.

20. V. 1944. g. po naređenju O.K. Zagreb, uhapšen je Malčić Franjo iz sela Slanovec, općina Sesvete b. narodni zastupnik HSS-a. Istoga je likvidirala naša Udarna Grupa pošto nije bilo moguće da ga se sprovede u O.K. Zagreb a prema direktivama O.K. Zagreb u koliko se istoga nebi moglo sprovestii na određeno mjesot da ga se likvidira. Kako je uhapšeni prilikom hapšenja uzdigao cijelu uzbunu u selu, a u blizini je neprijateljsko uporište te ga se nije moglo voditi nego je odmah likvidiran.

Koliko nam je poznato isti je djelovao kao organizator milicije te je nakon toga što je naš I. bataljon rastjerao miliciju u selu Čucerje došao i narodu održao govor i počeo ponovno sakupljati te niilicionere govoreći narodu da se oružje sada iz ruku ne smije pustiti. Tako je njemu uspjelo opet organizirati tu miliciju koja se razbježala i milicija je opet primila oružje te sada stalno napadaju naše kurire i polit, radnika kojima stalno smetaju u radu te je radi njih stradalo mnogo naših drugova.

Dana 1. VI. 1944. g. likvidiran je Gjurina Stjepan iz sela Gusakovca, općina i kotar Stubica. Isti je bio uhapšen radi toga'što je Kod njega dolazio i sakrivao se ustaša Sušmak Ivan, njegov rođak, a koji je dolazio u isto selo da pronalazi N.O.O. te da ih predaje usta-

šama, a isto tako da i sve one ljude pronalazi koji su simpatizeri N.O.B. Prema dobivenim podatcima od Šušmaka koji je već prije bio likvidiran kao agent doznalo se, odnosno on je i Stjepan Gjurin uključen u špijunsku organizaciju. Pošto istoga nije bilo moguće sprovesti do kojeg Vojno-sudskog Odsjeka pa je likvidiran. Napominjem da je isti prilikom saslušanja nazvao N.O.V. banditskom.

Ujedno izvještavamo taj Štab da mi nismo do sada nikoga likvidirali svojevoljno, već smo to radili u saglasnosti sa kojim K. Komitetom odnosno sa O. Komitetom, a nikako svojevoljno. Isto tako napominjemo da je nama nemoguće da jednoga bandita vodimo na koji sudski odsjek jer i sami znate da je naš čitavi sektor načičkan neprijateljem te nam nije moguć da dajemo čitavi bataljon ili jednu četu za pratnju bandita, a koji bi mogao putem i pobjeći. Svakog špijuna kojeg će nam biti moguće da prebacimo do vas prebacićemo ga, a kada nam neće biti to moguće mi ćemo ga sami likvidirati, a prije toga naravno dobro ispitati tako da dobivamo potrebne podatke koji bi nama mogli služiti.

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Zamje. politkomesara:
Pavlinić Slavko [v.r.]

Obavještajni oficir:
Mose[1] [v.r.]

P.S. Izvještavamo taj Štab da bi nam poslali za sve ovo napred navedeno zapisnike, ali je prilikom reakcije spaljena naša arhiva.

M.P.[2]

Prijepis, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 554, f. 5/1, dok. br. 11.

43

1944, lipanj 19.

Izvještaj Obavještajnoga odsjeka Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o operativnim neprijateljskim jedinicama i jačini novouspostavljenih posada u Hrvatskome zagorju

[1] Josip Bene

[2] Zaprimni pečat Štaba X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ, br. 72, od 13. srpnja 1944. godine.

ŠTAB
X Korpusa »Zagrebačkog«
L NOVJ
Obavještajni Odsjek M-p-]
Ob. broj 206
Dne, 19. VI. 1944. u 22 h.

Glavnom štabu NOV i PO Hrvatske

Na prostoru X. Korpusa nema bitnih promjena od posljednjeg informativnog izvještaja. Glavne operativne nepr. snage su ustaše, koje pripadaju t.z. Crnoj Bobanovoj Legiji i to: I., VII., XX., i XXV. Ustaška bojna, koje imaju svoje središte u Koprivnici, te I. uporišta čine Zdrugovci I. i IV. Gorskog Zdruga, žandari Središnje škole iz Bjelovara i Prometni Zdrug Ustaške Vojnice, čije su jedinice nalaze po manjim uporištima u Zagorju. Od njemačkih jedinica, kao posadne trupe nalaze se gestapovci i jedan bataljon za osiguranje pruge Zagreb — Dugo Selo — Popovača. Bobanova Crna Legija je mnogo oslabljena sa uvrštavanjem novomobilisanih u glavnom onih, koji se javljaju u Bobanovu Legiju, radi toga, da ne idu u Njemačku. Računa se, da imade najviše 800 pravih ustaša. Nijemci imaju na prostoru X. Korpusa veći dio jedinica I. Kozačke Divizije, koje su zadnje vrijeme jako oslabile.

Na prostoru Zagorja neprijatelj je uspio da uspostavi ponovno svoje posade u Humu: 200 ustaša, Radešić: jedna satnija ustaša, Vinično: jedna satnija ustaša, Hrašćina —Trgovišće: jedna satnija ustaša i Budinšćina: jedna satnija ustaša. Takoder je neprijatelj pojašao posade u Zlataru na 850 ljudi i Mariji Bistrici na 400 ljudi. Ponovno je uspostavljena pruga Zagreb — Varaždin preko Zagorja i pruga Varaždin — Koprivnica. Iz svih jačih uporišta Zagorja, neprijatelj vrši manje lokalne ispade sa jakim snagama. Na prostoru Bilogorskog Područja neprijatelj je zaposjeo mjesta Virje i i Novigrad sa snagama, koje po prilici broje oko jedne satnie ustaša pojačanih sa milicijom, kojih imade u Novigradu oko 200, a u Virju nešto preko 100. Kozačke jedinice napustile su Grdec i Vrbovec, te sa komorom otišle u pravcu Dugog Sela, dok su operativni dijelovi otišli u Bjelovar. Na prostoru oko Čazme neprijateljske snage po uporištima su nepromjenjene.

Od čehoslovačkog oficira Karla Toužinsky aktivnog natporučnika Cehoslovačke vojske, koji je radio u obavještajnom odsjeku IX.

' Zaprimni pečat Glavnoga štaba NOV i POH, br. 1754, od 28. lipnja 1944. godine.

Češke Divizije, dobili smo neke podatke za bombardiranje njemačkih poduzeća, koje smo dali izravno savezničkoj misiji kod nas. Njega smo uputili sa popratnim aktom i prepisom podataka u Vaš Stab.

Podatke o neprijateljskoj vojsci šaljemo u izvještaju br. 205 od 19. VI. 1944., kojeg šaljemo u prilogu.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Politkomesar:	Sef.obav.odjeska:	Komandant:
Ivan A. Šibi [v.r.]	major **Brnčić**[2] [v.r.]	general — major **Vlado Matetić** [v.r.]

M.P.[3]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k.ll4A, f.2, dok. br. 11.

44

1944, lipanj 19.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbi kod Severina 17. lipnja 1944. godine

Štab XXXII. Divizije
NARODNO OSLOBODILAČKE VOJSKE
Jugoslavije
Oper, broj: 118/44
Dne 19. lipnja 1944.-

PREDMET: Izvanredni operativni izvještaj o borbama na dan 17. VI. o. g. kod Severina.

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV i POJ.

Dana 17. VI. 1944. god. jedinice ove Divizije nalaze se na položajima koji su bili odredeni zapovješću[1] oper. brojm 113/44 od lipnja

[2] **Josip**
[3] **Okrugli pečat: Stab X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ (u sredini zvijezda petokraka)**

[1] **Vidi: AVII, Fond NOB, k. 1191, f. 1, dok. br. 3.**

0 g U 16 sati 30 min. primjećena je po patrolama neprijateljska kolona koja je kretala iz pravca Bulinca prema Severinu.

1. Opis položaja.

Teren između Bulinca — Patkovaca uglavnom je ravan, ispresjecan sa nekoliko potočića, malo rupčast, malo pošumljen i brežuljkast. Neprijatelj se kretao pravcem Bulinac (cestom) — Stara Raća (početak sela) — poljskim putem preko kote 132 za selo Dautan — —Patkovac. Na tom putu nekoliko mostova bilo je porušeno i to je otežavalo pokret neprijateljske kolone koja je u svom sastavu pored pješadije imala tri tenka i oko 30 — 40 kola (konjskih).

2. Naziv naše jedinice koja se borila.

U napadu na neprijatelja učestvovala je Udarna Brigada »Braće Radića« i jedan bataljon Brigade »Matija Gubec«. Brigada »Matija Gubec« u tom momentu držala je položaj Ciglena, Orovački vinogradi, Orovac (početak sela), a Udarna Brigada »Braće Radića« Dautan, Severin. U Vel. Pisanici kao susjedna jedinica nalazila se XXV. Brodska Brigada XXVIII. Divizije N.O.V.J.

3. Naziv, jačine i sastav neprijateljske jedinice.

U borbi nije se moglo tačno ustanoviti koja je bila neprijateljska jedinica, ali na osnovu svih podataka bio je IV. Ustaški zdrug sa nekoliko njemačkih oficira i vojnika koji su kretali od Daruvara do Bjelovara. Ukupne snage neprijateljska bile su jačine oko 600 vojnika naoružanih sa 3 —6 mitraljeza, 2 teška bacača mina, jedan brdski top, tri tenka od po 7 i pol tona i nepoznatog broja lakoga automatskog oružja. Jedan tenk imao je top nepoznatog kalibra (poluautomatski top).[2]

4. Obostrana situacija.

Pokret neprijatelja iz pravca Vel. Grdevca bio je prema našoj pretpostavci izveden sa ciljem da se neprijatelj probije od Bjelovara. Naš štab u tom momentu nije imao pred sobom potpunu jasanu situaciju, jer je u međuvremenu dobio obavjest da je u Bjelovar stiglo 600 Čerkeza koji su se uputili prema selu Brezovcu (sekcija Bjelovar 1:00.000), a dok smo istovremeno dobili obavijest od civila

[2] Prema izvještaju I zbornog područja protiv jedinica XXXII divizije NOVJ borila se kupina u sastavu: 11. ustaška bojna, 6. i 7. sat 2. bojne, 4. gorske pukovnije, oklopni vod 4. gorskog zdruga i gorska bitnica 13. topničkog sklopa sa dva topa; vidi: AVII, Arhiva NDH, k. r- 1, dok. br. 6 (1-24).

da je jedna neprijateljska kolona krenula u pravcu Vel. Trojstva (sekcija Bjelovar 1:100.000). U prvi mah mislili smo da neprijatelj priprema napad na naše položaje, ali na osnovu brzog izviđanja ustanovilo se daje pravac prema Bjelovaru slobodan. U takvoj situaciji donesena je odluka da se izvrši napad na neprijatelja čiji su se prednji djelovi glavnine nalazili već u selu Stara Rača.Idejni plan napada bio je: Sa jednim bataljonom napasti zaštitnicu, jednim u bok neprijatelja, jednim postaviti zasjedu na pruzi između Severina — Patkovca (kod porušenog mosta na pruzi) sa zadatkom napada na neprijatelja u momentu dok prethodna dva bataljona budu vodila borbu sa neprijateljem i kada u Dautan izbiju prvi dijelovi t.j. prethodnice neprijateljske kolone, dok se jedan bataljon Brigade »Matija Gubec« nalazi u zasjedi na cesti između sela Prespa — Patkovac (sekcija Bjelovar 1:100.000). Zadatak bataljona bio je napasti one djelove neprijatelja koji bi s? probili, a zatim ih goniti prema Bjelovaru.

5. Vrijeme kad je borba počela.

Borba je počela 17. VI. o. g. u 17 sati i 30 min.

6. Izdate zapovjesti.

Zapovjest za napad izdana je usmenim putem štabu Brigade »Braće Radića« po komandantu Divizije, dok je Štabu Brigade »Matija Gubec« izdato naređenje usmenim putem po politkomesaru i operativnom oficiru Divizije da jedan bataljon uputi u Prespu.

7. Tok borbe.

I. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« kretao je iz Severina preko kote 121 i na raskršću ceste Bulinac — Severin i puta za Staru Raču sukobio se sa neprijateljskom zaštitnicom. II. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« izbio je prema koti 132 između s. Dautan — Stara Rača. Čim je neprijatelj primjetio da naše snage nastupaju otvarao je žestoku vatru i ubrzano se povlačio. Ali kad je pritisak bataljona postao jači on je u paničnom bijegu bježao za selo Dautan dok su zaštitnicu osiguravali tenkovi. Kod sela Dautan I. i II. bataljon sustigli su neprijatelja i tu je došlo do žestoke borbe, jer neprijateljski tenkovi pošto je bio porušen most prema Patkovcu bili su se zaglavili i nisu mogli preći potok. Nalet boraca bio je žestok tako da se ponekad sustizavalo neprijateljske tenkove na daljini od 15 metara, a sa neprijateljskom pješadijm tuklo kundacima. Neprijatelj vidjevši da ne može brzo prebaciti tenkove pružio je najžešći otpor, postavio svoja teška oružja i počeo tuči naše polo-

Fžaje. Juriši boraca koji su imali za cilj zarobiti tenk nisu uspjeli u ootpunosti jer nije bio potpomognut antitenkovnskim oružjem koje je bilo zaostalo u dubini položaja bataljona i dok je isto stiglo neprijatelj je već bio uspio prebaciti tenkove i krenuti prema Patkovcu. IH- bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« koji se nalazio na pruzi dozvolio je da neprijatelj prode za Patkovac prihvativši svega sa jednom četom borbu koja je pred navalom tenkova bila prisiljena na odstupanje. Time je neprijatelj došavši u s. Patkovac uspio organizovati svoju odbranu u selu Patkovcu, jer mostovi na cesti za Bjelovar bili su porušeni i zbog toga nije mogao produžiti kretanje. Snage I. i II. bataljona Brigade »Braće Radića« slijedile su ga do Patkovca gdje su ga i uspjele protjerati i nastaviti borbu.

Vidjevši da nema realnih izgleda za likvidaciju neprijatelja donešena je odluka da se jedinice povuku na prvobitne položaje. Neprijatelj je zanoćio u Patkovcu i 18. VI. ujutro produžio pokret za Bjelovar i na putu se sukobio sa nepoznatim snagama čerkeza koji su kretali prema Severinu. Došlo je do borbe u kojoj e poginulo 4 čerkeza i nekoliko ustaša, ali detaljnih podataka o tome nemamo.

Značajniji momenat u borbi jeste gonjenje tenkova počam od prvog sudara do prelaza preko potoka kod Dautana. Borci nekoliko puta jurišali su na tenkove koji su se uspjeli spasiti samo zato jer je brisani prostor omogućavao njihovoj pješadiji da vatrom iz automatskog oružja usporava napredovanje I. i II. bataljona.

8. Ishod borbe.

Borba sa neprijateljem nije u potpunosti uspjela, jer nije postignut konačan cilj uništenje neprijatelja. Zadatci djelomično su izvršeni, jer se uspjelo nanijeti velike gubitke neprijatelju koji je imao oko 100 mrtvih i ranjenih prema neprovjerenim podatcima[3] i tjerati ga od Bulinca do Patkovca na očigled naroda koji je u selima Dautan govorio »Partizani tjeraju ustaše iako oni imaju tenkove« i to je jedna pobjeda na ovom terenu gdje narod još nije vidio kolika je snaga naše Narodno oslobodilačke Vojske. Sada je povjerenje naroda ovog kraja u naše jedinice mnogo veće nego do sada. Zarobljeno i zapaljeno nije ništa, jer su tenkovi otežavali prilaz mrtvim i ranjenim neprijateljskim vojnicima.

9. Naši gubitci u ljudstvu i materijalu.

U borbi je poginulo 6 boraca, a 17 ranjeno. Poginuo je politički komesar II. bataljona drug Lupić Anđelko, pomoćnik politkomesa-

[3] **Prvo zborno područje u svojoj bojnoj relaciji donosi podatak o 5 mrtvih i 20 ranjenih vojnika; isti izvor kao kod bilj. 2.**

ra čete Rojčević Antun, komandir čete Grošić Franjo i 3 borca. Ranjen je v. d. načelnika štaba Udarne Brigade »Braće Radića« zastavnik Heremić Mustafa, politički delegati Viher Zvonko i Klemfer Stjepan.

10. Utrošak municije, broj i vrsta izgubljenog i oštećenog oružja.

Utrošeno je 3.500 puščanih i mitraljeskih metaka, a od neprijateljske mine oštećen je jedan p. mitraljez »brno«.

11. U **borbi su se naročito istakli** svojom borbenošću, smjelošću i odlučnošću u jurišanju svi borci i rukovodioci I. i II. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića«. Posebno treba naglasiti hrabro držanje pomoćnika politkomesara Udarne Brigade »Braće Radića« koji se nalazio za čitavo vrijeme u prvim redovima i svim jurišima. Drug Gretić Ivica svojim ličnim primjerom mnogo je doprinjeo da su borci i rukovodioci kretali naprijed i bili nezadržljivi u jurišu. Veliku hrabrost pokazali su politkomesar Udarne Brigade »Braće Radića« drug Zlatko Rukavina i v. d. načelnika štaba zastavnik Mustafa Heremić koji je iako teško ranjen u ruku ostao na položaju pun ponosa što se nalazio u prvim linijama i nije jaukao, komandiri četa Čorić Josip i Bojanić Ivan, borci Bosanac Mile, Ovčariček Stjepan, vodnici Vuković Pero, Čičko Andro, Juras Ivan i desetar Vržić Anka. Svi pomenuti zaslužuju odlikovanje za hrabrost.

12. Štab III. bataljona nije izvršio dobiveno naređenje i zbog toga bit će pozvan na odgovornost (komandant Smjeh Vjekoslav, politkomesar Mezga Ernest, pomoćnik politkomesara Jakopović Milenko i oper. oficir bataljona Živković[4]).

13. Kritika operacije.

Pripreme za napad bile su dobre. Istina nije se moglo detaljno upoznati sve rukovodioce sa idejnim planom manevra i napada, ali su zaključno do štabova bataljona rukovodioci znali kakav imaju zadatak. Zapovjedi u toku same operacije bile su pravovremeno izdavane, ali nisu sprovadane u djelo usljed pomanjkanja veze medu jedinicama i sa štabovima, bataljona. Komandno osoblje pokazalo je veliku hrabrost i to je doprinjelo odlučnom jurišu u nastupanju jedinica. Komandni kadar nije u potpunosti rukovodio počam od štaba brigade na niže. Politkomesari Udarne brigade »Braće Radića« i načelnik štaba bili su veše strelci, nego rukovodioci, a isti je

[4] **Damjan**

slučaj i sa štabovima bataljona i ostalim rukovodiocima. Veza između štaba brigade i štabova bataljona vrlo je slabo funkcionisala. Štabovi bataljona gonili su neprijatelja, a da o tom nisu izvještavali štab Brigade. Članovi štaba brigade koji su se nalazili sa bataljonirria nisu osigurali potrebnu vezu sa preostalim članovima svoga štaba koji su ostali na mjestu gdje je bio odreden štab Brigade. Pomoćnik politkomesara drug Gretić Ivica udaljio se iz štaba Brigade ostavivši samo komandanta koji nije mogao u potpunosti da rukovodi. Zbog toga jedan od razloga jeste što III. bataljon brigade nije izvršio naređenje, jer ga nije imao tko da kontroliše kakove je položaje zaposjeo.

Ova borba pokazala je da nasi rukovodioci neznaju ostvariti sadejstvo svih rodova vojske i oružja. Tako na pr. prije početka borbe štab brigade upitio je bolnički vod, četu za vezu i protukolno oružje daleko u pozadinu koje je po štabu Divizije vraćeno natrag na položaj. Protukolno oružje bilo je upućeno za bataljonima, ali isto nije upotrebljeno samo zato jer nije bilo u sastavu bataljona. Brigada i bataljonska previjališta neznaju da odrede svoja mjesta. Ovdje je do sada bila praksa da se bataljonsko previjalište smjesti 2 — 3 km. od bataljona. Razumljivo je da u momentu dok bataljon vodi borbu nemože sanitet pravovremeno pružiti pomoć.

Za vrijeme nastupanja bataljona pokazalo se da bataljoni uopće neznaju preko bojnih patrola prikupljati podatke o neprijatelju i u njegovom rasporedu pronaći najslabiju kariku gdje bi dotična jedinica mogla postaviti težište svoga napada. KRETANJE BATALJONA do sudara vršila se četnim kolonama, a potom streljačkim strojem kada se pristupilo gonjenju neprijatelja i ako su postojale mogućnosti kretanja vodnim kolonama. Borba kod Severina pokazala je da borci i rukovodioci naše Divizije pokazuju hrabrost i volju za borbu, ali i veliko neiskustvo za manevarsko rukovanje i sklanjanje pred neprijateljskim teškim oružjem (od jedne mine poginuo politkomesar bataljona, pomoćnih komesara čete i komandir čete i ranjena dva boraca samo zato što su se nalazili u gomili). Neznanje ostvarti suradnju i potpomaganje svih rodova vojske i oružja, nedovoljno potpomaganje svojih susjeda.

Sanitet i veza samo su djelomično izvršili svoje zadatke, a pogotovo veza. U ovoj bitci jasno se vidjelo da se sa jedinicama nemože uspješno manevrirati, bez dobro organizovane veze.

Da je III. bataljon Udarne brigade »Braće Radića« izvršio zadatak i bila bolja veza sa jedinicama, neprijatelj bi pretrpio daleko vece gubitke i sto posto je sigurno da bi tenkovi bili naši i da bi to ujedno bila jedna od većih pobjeda.

^ " —n

Iskustva i zapažanja i borbe kod Severina već su na zajedničkom sastanku sa obima birgadama razrađena i analizirana.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

V. d. politkomesara,
F.[5] Tuđman [v. r.]

M. P.[6]

Komandant — potpukovnik,
Bulat Rade [v. r.]

P. S.

Jedna od osnovnih grešaka bila je što XXVIII. Divizija nije obavjestila naše jedinice o prodoru neprijatelja, a niti je sa svojim snagama nastavila gonjenje neprijatelja. Vjerujemo da smo bili obavješteni i da je dio snaga XXVIII. Divizije nastavio gonjenje da bi neprijatelj bio potpuno poražen. Ovoga puta pokazalo se što znači pomanjkanje veze sa susjedima, a naročito onda kada ni štab X. Korpusa nije imao radio telegrafsku vezu sa XXVIII. Divizijom.

M. P.[7]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, k. 551a, f. 3, dok. br. 21(1-3).

1944, lipanj 19. u
Zagreb

Naredba ministra oružanih snaga NDH o osudi na smrt i strijeljanju suradnika NOP-a u domobranstvu NDH

NAREDBA SUD. BROJ 2847/taj.-44

MINISTRA ORUŽANIH SNAGA ZA DAN 19. LIPNJA 1944.

Radoničić Dr. Karlo i
drugovi, — smrtna kazna.

Osudom Ratnog suda Zapovjedničtva grada Zagreba od 9. lipnja 1944. Ukp. broj 1575/1944. osuđeni su na kaznu smrti strijeljanjem:

[5] Franjo
[6] Okrugli pečat: Štab XXXII divizije NOVJ
(u sredini zvijezda petokraka)
[7] Zaprimni pečat Štaba X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ, op. broj 325, od 26. lipnja 1944. godine.

1. Pričuvni poručnik sudac RADONIČIĆ Dr. KARLO, roden 30. srpnja 1912. u Beču, a zavičajan u Kotoru, vjere rimokatoličke, u građanstvu posebnički činovnik, — zbog dokazane suradnje u radu i oko organizacije »Partizanskog pokreta«, zbog osnivanja jednog odbora i jednog pododbora »Partizanskog pokreta«, zbog prikupljanja novca za »Crvenu pomoć«, zbog rada za korist jedne strane izvještajne službe oko izdavanja vojničkih tajna.

2. Kućanica TOMIĆ ud. MELITA, rođena 4. rujna 1911. u Skofjoj Loki (Slovenija), zavičajna u Zagrebu, vjere rimokatoličke, udovica, — zbog dokazanog pribavljanja i doznavanja tajnih vojnih izvješća, koja je predavala i priobćavala pouzdaniku jedna strane vlasti.

3. Umirovljeni glavnostožerni podpukovnik ŽMAVEC MARIJAN, rođen 14. travnja 1903. u Krškom (Slovenija), zavičajan u Zagrebu, vjere rimokatoličke, koji je i ako Slovenac, na vlastitu molbu primljen u hrvatske oružane snage, gdje je zauzimao visoki položaj, ipak izkazano mu povjerenje i gostoprimstvo zloupotrebio, — — zbog dokazanog izdavanja i priobćavanja vojnih tajna dostavljanjem tajnih izvješća pouzdaniku jedne strane vlasti, primajući za to nagrade.

4. Kućanica ANIĆ-IVIČIĆ MARIJA, rođena 18. veljače 1894. u Postirama, kotar Brač, zavičajna u Kninu, vjere rimokatoličke, — zbog dokazanog pribavljanja tajnih vojnih izvješća, koja je dostavljala svome mužu u inozemstvo, zbog primanja većih novčanih iznosa, koje je predavala Tomić ud. Meliti, te zbog toga, što je u svom stanu dozvoljavala održavanje sastanaka tajnih pouzdanika i suradnika Tomić ud. Melite.

5. Glavnostožerni pukovnik HOČEVAR JOSIP, rođen 2. prosinca 1899. u Zagorju (Slovenija), zavičajan u Zagrebu, vjere rimokatoličke, koji je i ako Slovenac, na vlastitu molbu primljen u hrvatske oružane snage, gdje je zauzimao visoki položaj i koji je osim toga i izvan reda promaknut u čin pukovnika, ipak izkazano mu povjerenje i gostoprimstvo zloupotrebio, — zbog dokazanog izdavanja i priobćavanja vojnih tajna dostavljanjem tajnih vojnih izvješća partizanima, te preko Tomić ud. Melite i Radoničić Dr. Karla pouzdaniku jedne strane vlasti, primajući za to nagradu.

6. Željeznički činovnik SPAIĆ JOSIP, rođen 5 prosinca 1914. u Babinoj Gredi, gdje je i zavičajan, po zanimanju pomoćnik nadstojnika Glavnog kolodvora u Zagrebu, vjere rimokatoličke, — zbog dokazanog predavanja vojnih tajna Tomić ud. Meliti kao pouzdanici Jedne strane vlasti, za koje je usluge primio oko 284.000 kuna.

7. Djelatnosti vojni činovnik III. razreda FELLE FRANJO, roden 8. rujna 1907. u Slovenjgradcu, zavičajan u Zagrebu, vjere rimo-

katoličke, — zbog dokazanog pomaganja »Crvene pomoć« davanjem novca i drugih stvari, zbog suradnje u organizaciji »Partizanskog pokreta«, organizacija odbora i pododbora u okviru »Partizanskog pokreta«.

8. Djelatni brodski poručnik ANGELI MLADEN, roden 11. veljače 1920. u Splitu, zavičajan u Zemunu, vjere rimokatoličke, — zbog dokazane suradnje oko osnivanja odbora i prikupljanja simpatizera »Partizanskog pokreta« i primanja dužnosti davanja raznih izvješnjtaja iz mornarice.

Spomenuta osuda potvrđena je od strane Višeg sudbenog glavara, zapovjednika grada Zagreba, dne 10. lipnja 1944.

Milošću Poglavnika pomilovani su poručnici RADONIČIĆ Dr. KARLO i ANGELI MLADEN, kojima je kazna smrti zamienjena kaznom doživotne težke tamnice.

Na ostalim osuđenim ovršena je kazna smrti strieljanjem u Zagrebu dne 11. lipnja 1944. u 0600 sati. '

Gornje izdajnike naše Nezavisne Države Hrvatske, naše mile Domovine, stigla je stroga, ali pravedna kazna za njihov izdajnički i protunarodni rad. Oni drugo nisu ni zaslužili. Onaj, koji radi protiv svoje države i protiv svoga naroda, i ne zaslužuje drugo nego smrt. Neka to bude zadnja i ozbiljna opomena svim izdajnicima naše drage domovine.

Ovu naredbu valja proglasiti svim pripadnicima oružanih snaga, u momčadskim osobama još i uz potrebnu pouku.

MINISTAR ORUŽANIH SNAGA
USTAŠKI PUKOVNIK
(VOKIĆ[1])
Vokić v. r.
Za točnost priepisa jamči:
Pročelnik Pravosudnog odjela,
u. z. Nadstojnik obćeg odsjeka,
satnik Dr. Glavan:
Dr. Glavan [v. r.]

M. P.[2]

Prijepis, strojopis
Sign., AVII, Arhiva NDH, k. 95, f. 6, dok. br. 44.

[1] **Ante**
[2] **Zaprimni pečat Ministarstva oružanih snaga — Izvještajni odjel, izvj. br. 5055, od 4. srpnja 1944.**

46

1944, lipanj 20.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zagreb Okružnome komitetu KPH Zagreb o organizacijskom stanju partijskih i vanpartijskih organizacija te političkoj situaciji

K.K.K.P.H.
Zagreb
dana 20. 6. 1944.

Drugarskom Okružnom Komitetu K.P.H. Zagreb.
N E G D J E

I Z V J E Š T A J .

Dragi drugovi. Naš izvještaj znamo da je upućen sa zakašnjenjem, ako se uzme u obzir da je K.K. Zagreb formiran oko 20. prošlog mjeseca, to jest pred jedan mjesec dana. Ali kada uzmete u obzir na kakovom položaju se prostire naš kotar mišljenja smo da ćete nas razumjeti, a pogotovo kada Vi znadete koliko ima članova K.K. Zagreb i kakov je naš politički kapacitet.

Odmah po dolasku na teren bila nam je prva briga, to jest prvi zadatak da ustanovimo, koliko ima članova KP na našem kotaru, koliko partijskih jedinica i njihov kvalitet, te koliko vanpartijskih organizacija i njihovu stabilnost. Kakov je narod i njegove goruće želje. Naišli smo na velike poteškoće, pošto su članovi KP preko kojih smo mogli sve da saznamo da bi mogli Vas obavjestiti bili ko gdje. Nekoji u konspiraciji, drugi nisu uopće radili a niti su bili upućeni u rad. Vanpartijskih organizacija je postojalo, 25 MNOO-a, SKOJEVSKE grupe i USAOH-a ali je vladalo mrtvilo. AFZ organizacija nije uopće postojalo u zadnje vrijeme. Općinskog NOO-a nije bilo. Članova KP je bilo na našem kotaru 37 a samo dvije partijske jedinice, jedna na općini Sesvete a druga na općini Brdovec sa ukupno od dvanaest članova, a dok su svi drugi članovi KP živili van partijskim životom.

Najveća nam je bila briga da najprije očistimo partijske redove i učvrstimo partijske jedinice, te pronalaženje novih članova. Nismo mogli u ovome vremenu učiniti neznam šta, ali se ipak osjeća oživljavanje. Uspjelo nam je do sada prodrijeti u sedam općina. Čla-

nova KP je sedam isključeno iz partije, pošto ih je bio još sada priličan broj koji su radili u neprijateljskoj službi, a pojedinci kada su saznali što se traži od komuniste u današnjoj borbi, a da bi mogao da se zove komunista ne osjećajući se dovoljno jakom nisu uopće reagirali. Sada imamo na našem kotaru svega trideset članova KP uključivši i dvije drugarice koje ste nam poslali i tri člana KK. Svi članovi su razvrstani u sedam P. jedinica. Formirana su tri općinska komiteta, pet kandidatskih kružoka sa ukupno 19 kandidata, koji se izgrađuju na revolucionarni način. Na našem kotaru ima sada sedam skojevskih grupa, četrdeset i četiri M NOO-a, tri općinska NOO-a, pet AFŽ odbora, a na najboljem smo putu da formiramo i K. NOO.

Milicije na našem kotaru nema, isključivo dva sela općine Sesvete to jest Jalševac i Čučerje. Narod toga kraja mrzi tu bandu i već jedva očekiva Partizane. Šestog ovog mjeseca je milicija Čučerja i Jalševca došal u jutro rano u selo Denkovéc, pobrali sve ljude iz toga sela te ih silili da prime oružje protiv Partizana. Kada su to ljudi odbili izveli su ih ti banditi na jednu livadu i pretili im da će ih sve potući ako ne prime oružje. Tom prilikom je narod toga sela pokazao da voli našu borbu kada su svi jednoglasno odgovorili da rade svi poginu nego da prihvate oružje tom prilikom nije nitko nastradao. Narod toga kraja, pozdravio je smrt bivšeg Narodnog zastupnika Sjepana Malčića i njegova familija ne krivi NV za njegovu smrt. Kada je došla ustaška komisija da ga slika — kćerka od pokojnika je komisiju istjerala van i rekla im vi ste krivi za smrt našega oca, nisu ga partizani ubili.

Narod našega kotara je dobar samo radi stalnoga krstarenja bande teško se prodire u sela, tamo gdje se može narod sa oduševljenjem dočekuje narodne borce. U većini narod nije upoznat sa ciljevima naše borbe, ali naš je glavni zadatak da narod upoznamo koliko god nam dopre mogućnost. Odluke III. zasjedanja ZAVNO-H-a narod našeg kotara je prihvatio sa oduševljenjem i svaki dan sve više će se pojačavati naši redovi, naravski sa našim upornim radom. Priličan broj naroda još uvijek radi u neprijateljskom uporištu, nosi hranu. Poduzeli smo sve mjere sa tumačenjem kako je to štetno za narodni pokret, pa se već tu i tamo počimaju osjećati mali uspjesi na onim mjestima gdje se mi moemo kretati. Na općini Pušća je osnovana jedna udarna grupa od 14 vojnih bjegunaca, sada se je broj povećao na 20 boraca. Počeli smo sa njima da radimo politički pa imamo nadu da bi na taj način mogli i podignuti mobilizaciju ovog kraja. Šestog i šesnaestog ovoga mjes. su zarobili ta grupa četiri komada krupnoga blaga. Od toga smo poslali 3 komada na zagorsko područje za našu vojsku, a jedan komad smo predali Općin-

skom NOO-u da se isječe u selute da se za dobiveni novac kupi krava [za] drugaricu mamu od pokojnog druga Brkovića[1] pošto ju je banda opljačkala.

U međuvremenu od kako je formiran[2] naš komitet, održani su sledeći sastanci; jedan sastanak K.K. Partije, dvadeset sastanaka sa M NOO-ima, tri sastanka sa općinskim NOO-ima, sedam sastanaka sa partijskim jedinicama, osam prosvjetnih sastanaka sa kandidatima i tri masovna mitinga. Na svim tim sastancima smo naišli na dobro razumijevanje i na veliki interes naroda za znanjem, samo po pitanju mobilizacije nailazimo na velike poteškoće, kada je riječ o puški onda se nitko neda zainteresirati.

Dolazak naše štampe je narod primio sa oduševljenjem, svakako i tom prilikom se je narod dokazao kako voli našu borbu. Mi ćemo jednog člana naše jedinice općine Sesvete zadužiti samo da bude odgovoran po dobavi štampe, pa Vas molimo da nam štampu šaljete čim izlazi tako da bi ju mogli da vrijeme podjeliti medu narod.

Narod našega kotara je prilično napredan, a to se najviše odražuje prilikom sastanaka gdje se populariziraju naša vrhovna politička tijela.

Općina Gračani, Šestine i Remeti još nemaju nikoga našega dok smo u Kustošiji formirali jedan odbor od 3 člana pa se nadamo da ćemo u sledećem izvještaju moći i o općini Kustošija dati podatke.

Općine koje potpadaju pod naš kotar, a nalaze se na drugoj strani Save to jest Sv. Klara, Stupnik i Brezovica o tim općinama nemamo nikakvih podataka, pa je potrebno da Vi drugovi pitate OK Pokuplje da li su te općine obuhvaćene po njima, pa ukoliko nisu da mi tražimo mogućnost probijanja i tamo.

Točne podatke o kadrovima vam nemožemo poslati pošto još nismo dobili niti obrasce kadrovnika a niti smo dobili formulare za socijalni i nacionalni sastav, pa Vas molimo da nam to pošaljete sa prvom vezom

Dragi drugovi kako je naš kotar prilično velik, a naš kadar koje imamo je potpuno sirov pa iz njega nemožemo popuniti KK. Pa Vas molimo da nam što prije šaljete drugaricu Danicu[3] pa ako je moguće bar sa jednim članom pojačate naš komitet, tako bi mi onda mogli da postignemo željene rezultate.

Kako ne možemo da dosegnemo na sve općine pa smo uputili svim općinskim komitetima direktivna pisma, tako da bi mogli pra-

[1] Duro Tucman, bio je član KK KPH Zagreb.

[2] Komitet je obnovljen u svibnju 1944. jer je većina članova stradala kod Oborova; vidi: Grada SZH, knj. IX, Dok. br. 45 i 160.

[3] Rušec

vilno [djelovati] na narod i na jedinice. Šaljemo Vam jedan primjerak od tih pisama da konstatirate da li su dobra ili na te da nas o tome obavjestite, [da] nebi i mi nehtijući griješili.

Dragi drugovi, Kako je ovo moj prvi politički izvještaj pa ako ima kakovih manjkavosti da nisam sva pitanja obuhvatio. Molim da nebi to uzeli za zlo kao površnost, nego da opišete manjkavost tako da bi ih u buduće mogao izbjegnuti.

Uz drugarski pozdrav

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU.

Za Komitet:
Milan[4] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP 79A/58.

47

1944, lipanj 20.

Izvještaj Oblasnoga komiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o vrlo lošoj političkoj situaciji uslijed neprijateljske ofenzive u svibnju 1944. godine, dezorganizaciji i nekonspirativnom radu organizacije NOP-a, nešto povoljnijoj u lipnju, organizacijskom stanju skojevskih organizacija te radu agitpropa

OBLASNI KOMITET SKOJ-a
za ZAGREBAČKU OBLAST
20. VI. 1944. god.

Drugarskom
OBLASNOM KOMITETU K.P.H.
za ZAGREBAČKU OBLAST

Dragi drugovi!

Od prošlog našeg izvještaja 20-IV-44. do danas, politička situacija na našoj oblasti, pod uticajem i razvojem svetske situacije, kao i u našoj zemlji, znatno se poboljšava.

[4] **Badžek, sekretar komiteta.**

Neprijatelj kroz cijeli ovaj prošli mjesec, vršio je manje ofanzive i vojničke upade na oslobođeni teritorij Krapine, Kalnika, Bjelovara i Moslavine. Očiti cilj neprijatelja bila je mobilizacija. Zato se poslužio sa raznim parolama, ali već poznatim »nema partizana, uništeni su, toliko ih je pobijeno, zarobljeno« i td. Amnestija je bila mnogo značajnija, za uspjeh Pavelićeve mobilizacije. Prethodno prije amnestije neprijatelj uporedo sa vojničkim upadima vršio je velike zločine hapšenja, pljačku, pretnje u svojoj štampi i letcima, donosio razne prikaze partizanskog života, izjave pojedinih zarobljenih partizana i.t.d. Ovdje je amnestija bila potpomognuta od raznih švercera špekulanata, te pojedinih popova i Mačekovih agenata. Stvorilo se kod naroda strah pred smrću, kolebljivost. Mase su počele kolebati naročito pred rok amnestije 26.-V. Naši drugovi i organizacije u prvi mah su potcjenili amnestiju pri bacanju neprijateljskih letaka, govorili su evo papira za pušiti i.t.d. Nisu tome pridali važnost, a kasnije i sami naši simpatizeri su počeli se javljati neprijatelju sa narodom iz očitog straha biće strijeljani, opljačkani, popaljeni, ne vide neke naše jače snage u koje bi bili sigurni. Rezultat ove amnestije bio je da se iz Krapinskog okruga javilo oko 600 ljudi i omladinaca, bilo je i članova NOO-a. Od SKOJ-evaca nije nitko otišao u neprijateljsku vosku. Iz okruga Bjelovar oko 2500 javilo se bandi, iz kotara Novi Marof i Varaždin u tri dana prek rok amnestije javilo je oko 600. U Ludbreškom kotaru neprijatelj je proglasio mobilizaciju po godištima od 1900-1926. g. Od tih godišta nešto se javilo u uporište, a dosta je pobjeglo. U Kutinskom kotaru isto se javilo oko 500 ljudi i omladine. Također iz Garešničkog kotara Mađari iz sela Popovac, Dišnika javilo ih se bandi. Česi na Kutinskom kotaru nisu se odazvali na amnestiju, kažu kad nas nisu prije priznali neće ni sad, dok u općini Hercegovac, kotar Garešnica bilo je oko 200 dezertera Čeha iz naše vojske, te veći dio tih se odazvao Pavelićevoj amnestiji, a neki se prisilno mobilizirani.

U Međimurju sada se nalaze mnogo jače okupatorske snage, koje vrše manevre, po selima grade utvrđenja, vrše prisilno mobilizaciju, omladinu prisilno mibilišu u »Levente« organizaciju, gdje ih vojnički obučavaju, vrše pretrese stanova, štagljova tako da je vrlo teško našim drugovima, da se održe u selima i u šumi, već jedino u bukerima. Narod je strašno nezadovoljan, momentalno ne vidi drugog izlaza i bježi u Mađarsku i Njemačku na rad. Mađari su nametnuli bezbroj poreza od stanova, zemlje, blaga na primjer traži se od jedne krave godišnje tri stotine litara mlijeka za državu, tko je gazda mora da plati porez više samo zato što je gazda. Ovo sve kpd naroda stvorilo je veliko neraspoloženje i mržnju prema Švabama i Mađarima, a velike simpatije za NOP.

U samom gradu Varaždinu za ovo vrijeme dok su ustaše vršili vojničke upade u sela masa raznih agenata, i špijuna otišlo je sa vojskom u ta sela da propagira za mobilizaciju, dotle su omladinci iskoristili to u gradu i počeli su masovno da sakupljaju dobrovoljni prilog oružje, municiju, lijekove i.t.d., tako spontano okupilo se njih u organizaciji 24 omladinca. Počeli su dobivati preko veze naš materijal. U isto vrijeme pokrenuli su i mobilizaciju, te su na Slovensku stranu poslali 20 omladinaca u partizane. Međutim, među njih se uvukao jedan konfident, koji ih je izdao i kasnije nastalo masovno hapšenje tih omladinaca i ostalih simpatizera. Veze sa gradom još postoje preko par omladinaca i ima ponovo uslova da se okupi omladina naročito sada poslije bombardovanja Varaždina raspoloženje je veliko za NOB.

U Ludbregu vlada veliki strah od ustaša, jer su ustaše u Ludbregu i okolnim selima pobili 150 ljudi i omladine. Jedna SKOJ-evka u selu kraj Ludbrega preko noći bacala je letke i sutra dan ustaše su posumnjali na nju, te je u sred sela objesili. Sa Koprivnicom nemamo veze. Navodno smo čuli da po neki put iskrsnu parole po gradu. Sa Bjelovarom isto tako do sada nema veze, dok postoji mogućnost da se uspostavi, što je okružnom komitetu postavljeno u zadatak. U Krapini ima jedna SKOJ-evska grupa, koja dobiva materijal, sakuplja dobrovoljni prilog, sanitetski materijal i t.d. Isto ima veza i sa Svetim Križem Začretje i Zabokom preko njekih omladinaca i omladinki.

Neprijatelj nastoji sa propagandom zadržanje iz garnizona ubacujući razne parole — idemo u legiju koja ne ide u Njemačku, ali ta parola do sada nije bila priljepljiva. Na drugim mjestima stvarana je milicija i vatrogasna društva kotar Sv. Ivan Zelina, Dugo Selo, Ludbreg. Počeli su da izdavaju legitimacije samo da bi vezali mase uza sebe, kotar Varaždin, Dugo Selo i u drugim nekim kotarevima na primjer u Dugoj Rijeci kotar Ludbreg jedan je organizovao Srbe da izvade legitimacije i da se ne boje ustaša i Švaba, ali kada je došao neprijatelj, poklao ih je svih zajedno sa onima koji ih je organizovao. Isto je neprijatelj ubacio parolu »Čuvaj glavu« rat će se uskoro svršiti, isto je ubačena parola »Čuvaj srpstvo« mi ginemo, a Hrvati ostaju. Rješavati će lordovi na kraju rata. U kotar Križevci htjeli su kod naroda da prikažu Čerkeze kao Crveno Armejce govoreći ovi pljačkaju i tuku, a kako će tek oni koje vi čekate. U Zagrebačkom okrugu prikazuju kako su žandari branioci od Čerkeza. U Kalničkom odredu ubačena je parola kako bi trebalo popaliti Hrvatska sela i poklati neke familije, da onda ustaše ne bi palili i klali po Srpskim selima. Naše organizacije su dosta uske i nisu uspjele raskrinkati sve neprijateljske parole, tako je na primjer paro-

le »Čuvaj Srpstvo i čuvaj glavu« bila dosta priljepljiva, pošto mase nisu shvatile »Čuvati Srpstvo i glavu« treba se boriti, a ne poklekuti pred neprijateljem.

Veliki dio boraca na našoj oblasti nalazi se na terenu, koji su dezertirali iz svojih jedinica NOV sa oružjem. Neki su se predavali bandi sa oružjem na amnestiju — slučaj Krapinski kotar, gdje se oko 20 dezertera sa oružjem predalo, a neki su se povezali u manje pljačkaške grupice, tih ima oko 30 sa puškama, koji su povezani preko nekih reakcionera i sa ustašama, ometaju rad našim organizacijama, groze se NOO-ima i u drugim kotarevima nalazi se veliki broj dezertera — u kotaru Dubravskom oko 500, Čazmanskom 300 — 400, Garešničkom oko 200, u Krapinskom okrugu oko 400, nalazi se i u drugim kotarevima samo nemamo podataka.

Jedno je važno da naše organizacije još se nisu prilagodile ilegalnom radu, te zato neprijatelj dok dolazi u jedan kraj naše organizacije prestaju sa radom. Isto tako radi terora neprijatelja veze sa organizacijama bile su prekidate, tako da u tim težim momentima naše organizacije ne umiju se snaći, izgube širinu i perspektivu — — slučaj Zlatarskog kotara i Varaždinskog okruga. Političko djelovanje naših organizacija vrlo je usko. Neke organizacije njihovo političko djelovanje svode u krug same organizacije dok ne prodiru u široke omladinske mase. One su na više mjesta odvojene od masa radi straha pred terorom neprijatelja. Zato sa ovakovim uskim radom dolazi do padanja mnogih drugova.

Međutim sada u posljednje vrijeme situacija se znatno izmjenjuje otvaranjem druge fronte, savezničkim napredovanjem u Italiji, očekivanjem velike ofenzive Crvene Armije, operacijama NOV, stvaranjem novih divizija u Srbiji te bombardiranjem gradova od savezničke avijacije i radom naših organizacija počelo je svakog dana sve veće bježanje iz neprijateljske vojske. Iz mjesta Sv. Ivan Zelina okrug zagrebački pobjegla je cijela bojana novo mobilisanih ustaša sada kada su dobili naređenje da idu na front, razbježali su se u šumu i traže pregovore sa našim. Veliki strah vlada kod neprijatelja u garnizonima od savezničkog bombardovanja.

Neprijatelj da bi održao u svojim redovima novo mobilisane borce ubaciva parolu kako sada partizani neće više oprostiti onima što su otišli na Pavelićev poziv. U vezi sa tim izgleda da je Pavelić kako čujemo sam ovih dana došao u Ludbreg i Koprivnicu, da podigne moral, govorio je o II. frontu itd. Vidi se da neprijatelj veliku važnost pridaje Podravini. Sada svaki dan ovi novo mobilisani vraćaju se kući skoro iz svih uporišta. Točnoga broja koliko ih serratilo još nemamo. Jedino iz kotara Rutinskog znamo da se vratilo 120. Kao što smo naveli da neprijatelj plaši da će partizani pobiti sve

one koji su se odazvali Pavelićevoj amnestiji, tako vlada dosta i strah kod onih koji su u uporištu i traže vezu sa nama da im oprostimo, tako na primjer kada su iz Bjelovara pobjegla četvorica i došli do Srpske Kapele, tu su pitali jednu ženu kako partizani gledaju na one koji su otišli u uporište. Ona im je odgovorila da će ih pobiti. Isti su rodom iz Zdjelica kotar Sv. Ivan Žabno. U Srpskoj Kapeli su sjedili dva sata i premišljali da li da idu ili ne ipak su odlučili da idu nisu se htjeli vratiti u uporište.

Naše organizacije su poduzele da se povrate svi iz uporišta, koji su otišli iz uporišta. Šalju se njihove familije, rodbina po njih, ali ustaše i to već negdje brane kao u nekim garnizonoma ne daju familijama unutra, već u koliko su donijele hrane, dopuštaju da im preko žice daju hranu.

Također sada u zadnje vrijeme i kod Srba osjeća se veliko interesovanje, povodom stvaranja Srpskog bataljona[1] u Garešničkom kotaru, na paroli hoćemo Srpsku brigadu. Isto tako vlada veliko interesovanje kod Srba oko Kalnika i Koprivnice za stvaranje Srpske brigade, što smo dali parolu i na tome sektoru za stvaranje Srpske brigade.

Politička svijest i borbeni moral kod naših vojnih jedinica X. korpusa sada se znatno popravlja, borci dok prime negdje borbu sa neprijateljem traže juriš, a naročito sada kada se takmiči koja će brigada biti najbolja u Hrvatskoj. Osjeća se ponos kod boraca, što smo saveznici velikih saveznika, i cijene pomoć saveznika koju nam šalju.

Dezerteri se sada svakim danom, vraćaju u svoje jedinice, u okrugu Čazmi im je dozvoljeno da se vrate u koju jedinicu žele, sa njima se održavaju sastanci i prikazuje im se potreba da se jave u svoje jedinice, tako se održavaju u Krapinskom okrugu i Garešničkom kotaru.

U Zagorju je formirana Zagorska brigada[2], koja se svaki dan popunjava sa novim borcima. Narod je oduševljen sa svojom brigadom. Ista brigada od kada je formirana postigla je ljepih uspjeha u borbama, i sada se dobra pokazala prilikom kada je razbila neprijateljsku ofanzivu na Zagorje. Politički rad u brigadi je priličan, održavaju se četne i bataljonske političke konferencije sa svim borcima, borbenost kod boraca je dobra.

Pod utjecajem vanjskih političkih dogadaja, kao i u našoj zemlji, operacijama naših jedinica, u zemlji i na našoj oblasti, tumačenjem historijskih odluka III. zasjedanja ZAVNOH-a, te II. kongresa

[1] Vidi: **Grada SZH,** knj. IX, Dok. br. 165.
[2] Brigada je formirana 10. svibnja 1944.

Antifašističke Omladine uslovi su da se pokrene i masovnije mobilizacija na terenu u N.O.V.

Do sada mobilisano je u Krapisnkom okrugu 80 omladinaca u kotaru Bjelovar 30 prije oslobođenja Pisanice. Okupator je htio Nijemce seliti iz Pisanice, neki su pobjegli na oslobođeni teritorij nisu se dali seliti u uporišta. Isto su tako hteli seliti Srbe kotar Čazma općina Kloštar, koji su tražili zaštitu od NOV. i 16. ih je odma došlo u partizane. Povodom oslobođenja Pisanice, kod naroda okolnih sela vlada veliko raspoloženje, nosili su borcima cveće, hrane ih sa najboljom hranom.

U Zagrebačkom okrugu mobilizacija će se isto pokrenuti, pošto oni koji bježe iz neprijateljske vojske, traže zatitu od odreda. Isto tako i Zagorski odred vrši uspješne akcije i svaki dan se povećava sa novim borcima.

Naše organizacije još ne uspjevaju da uspješno pobijaju sve neprijateljske parole, kod nekih organizacija ima neobaveštenosti o političkim događajima, te velika uskoća brojačano, i u radu. Prema broju sela i stanovništva što znači da još preko polovica sela i većih mjesta naše oblasti politički su neobuhvaćeni našim radom.

Koliko su naše organizacije usko postavljene, i koliko omladine bi željelo da bude u organizacijama našim, najbolje potvrđuje slučaj u okolini Pisanice kraj Bjelovara gdje neprijatelj kontroliše, 40 omladinaca su poslali svoja imena i naveli tko je Srbin, a tko Hrvat i traže da ih netko organizuje.

Omladina nije još sva upoznata sa odlukama II zasjedanja AVNOJ-a to jest veliki dio omladine zna da imamo našu vladu, da je zabranjeno kralju u zemlju, o federativnoj Jugoslaviji, da se kongres održao i t.d., ali to je sve tako više površno upoznata. O samom kongresu omladina je najviše upoznata preko zborova i naše štampe, dok sa odlukama nije upoznata kao i sa odlukama III. zasjedanja ZAVNOH-a, što smo dali našim organizacijama da upoznaju mase sa historijskim odlukama III. zasjedanja ZAVNOH-a i da ih povežu sa odlukama AVNOJ-a. Isto tako da upoznavaju široke omladinske mase sa kongresom i zadacima koje je kongres postavio.

Prvi maj je proslavljen po cijeloj našoj oblasti, paljeni su krijesovi po svim većim vrhovima držano je niz većih i manjih zborova Po selima i općinama, pisane su parole. U to vrijeme jedinice X korpusa vršile su ofenzivu po Zagorju, likvidirale uporište Ivanec, Mace, Mihovljan gdje su imale lijepog uspjeha.

Pred naše organizacije postavljeni su zadaci pored objašnjavanja političkih događaja u svijetu i našoj zemlji raditi uporno na demobilizaciji neprijateljske vojske, a mobilisati za NOV, uz objašnjavanje odluka III. zasjedanja ZAVNOH-a povezano sa II. zasjeda-

njem AVNOJ-a kao i o II kongresu i značaj kongresa. Političkim radom obuhvatiti sva sela prema situaciji, negdje raditi legalno a negdje ilegalno. Pomoći Partiji u stvaranju i organiziranju jedinstvene NOF.

Ti zadaci su konkretno razrađeni sa okružnim komitetima i postavljen plan rada uz pomoć drugova iz PK SKOJ-a Ljube i Ice.

ORGANIZACIONO STANJE

Naše organizacije kako god su se nedovoljno snašle u političkom radu, tako i po organizacionim obuhvatanju omladine, kao i u proširenju same organizacije. Kroz ovaj prošli mjesec naše organizacije su se vrlo malo proširile, nešto na Krapinskom i Čazmanskom okrugu, dok u Varaždinskom bilo je opadanje, a u vojsci organizacije ostale na istom broju.

Što se tiče čvrstoće kod naših organizacija ona postoji to se vidjelo u više primjera, na primjer kotar Zlatar gdje vlada veliki teror ipak naše organizacije ostale su čvrste i dalje rade kao vodiči, obavještajci, bacaju letke, palili krijesove za proslavu I. maja. Krapinski kotar kada su mase na dan amnestije iz dvije općine Petrovsko i Durmanec odilazile da se jave neprijatelju medu kojima i članovi NOO-a, od SKOJ-evaca nije otišao ni jedan isto tako i u drugim okruzima organizacije se dobro drže kao i u vojsci.

Uskoća naše organizacije još je uvijek, a to se najbolje vidi po ogromnom broju sela na našoj oblasti od 2120 sela manje je od polovine obuhvaćeno našim organizacijama. U selima, mjestima i vojnim jedinicama gdje već postoje SKOJ-evske grupe, također su uske. Ima dosta omladine u selu kao i u vojnoj jedinici koji izvršavaju iste zadatke kao i SKOJ-evci, a nisu primljeni u SKOJ-evsku organizaciju, primjer kotar Križevac pod velikim terorom dosta omladinaca i omladinski služe za kurire i vodiče, sklanjaju naše drugove, daju obavještenja o neprijatelju i nisu primljeni u SKOJ i ako su povezani zajedno i rade kao organizacija. U kotaru Zlatar pored 50 SKOJ-evaca ima 150 omladinaca i omladinki organizovanih u USAOH-u, rade iste zadatke kao i SKOJ-evci, a nisu primljeni u SKOJ. U Međimurju ima 24 omladinca, koji naše drugove po noći prebacuju kroz neprijateljska uporišta, nose im hranu u bunkere, šire naše letke i t.d. i ti nisu SKOJ-evci. Isto tako u mjestima Sv. Križ Začertje i Zabok omladinci iz gradova nabavljaju papir, ljekove, municiju za pištolje i druge stvari, čak dodu i do znakova raspoznavanja koje ima neprijateljska vojska i oni nisu SKOJ-evci. Sličnih primjera ima dosta po čitavoj našoj oblasti, isto je tako i u vojsci na primjer udarni bataljon Zagorske brigade, koji je sastavljen u glavnom od omladinaca, a svi su jurišaći a svega ima 20 SKOJ-evaca.

Na sastanku našeg komiteta gdje su bili i sekretari okružnih komiteta razradili smo plan o proširenju organizacije i to okrug Krapina da proširi organizaciju da bi brojila 1200, okrug Varaždin 700, okrug Bjelovar 800, Čazma 1200, Zagreb 500. Također smo predvidjeli da se proširi SKOJ-evska organizacija u vojsci. Taj plan je predviđen da se sprovede u najkraće vrijeme.

Povezanost SKOJ-a sa Partijom još nije u potpunosti. Okružni i kotarski komiteti su povezani sa Partijskim komitetima, ali na terenu povezanost SKOJ-evskih grupa sa Partijskim ćelijama je dosta slab, dok u vojsci ta povezanost je postignuta.

SKOJ-evske grupe u dosta mjesta ne održavaju redovito svoje sastanke, već održe u koliko dode neko iz rukovodstva. Vaspitni sastanci u koliko se i održavaju na njima se slabo proučava i ne iskoristi se materijal, isto tako je i po našim komitetima. Naša SKOJ--evska organizacija malo daje SKOJ-evaca za našu Partiju to jest naše organizacije nisu shvatile da im je glavni zadatak odgajati SKOJ-evce za našu Partiju.

Isto tako i kod uzdizanja i odgajanja kadrova bilo je nepravilnosti, gledalo se da bi došli gotovi kadrovi, koji bi mogli odmah da zadovolje u radu, to jest da rješavaju sve probleme. Takve pogrešne politike kadrova bilo je u dosta mjesta naše oblasti primjer u okrugu Krapina, gdje u kratko vrijeme smjenjeno je 7 članova KK SKOJ-a, što nisu zadovoljili a nije se gledalo koliko im se pomoglo da se mladi drugovi snađu na terenu i u raznim situacijama. Tako vrlo malo ima kadrova za popunjavanje okružnih komiteta zato što su mladi drugovi u kotarskim komitetima i stalno se smenjuju, mjesto da im se posveti pažnja za odgoj i uzdizanje kadrova i popunjenje komiteta.

Iz našeg komiteta otišao je drug Jovo Plećaš na partijski rad u Okružni komitet Bjelovar. Druga Ivicu[3] dosadašnjeg sekretara OK SKOJ-a Zagreb smo povukli u naš komitet, a za sekretara smo stavili druga Gavrana[4] bivšeg organizacionog sekretara. U posljednje vrijeme smo popunili okružne komitete tako da brojčano mogu donekle zadovoljiti. Sekretar Okružnog komiteta SKOJ-a Bjelovar drug Mato Kirin otišao je na Partijski rad, isto tako član OK SKOJ-a Krapina drug Rudek[5] stavljen je za sekretara Zagorske brigade.

Kao što smo dali zadatak da se proširi SKOJ-evska organizacija isto smo popunili neke kotarske komitete, štoććemo popuniti sve tako da bi mogli brojčano zadovoljavati, te im pružiti pomoć da se

[3] Dragutin Plašć
[4] Dragutin Birač
[5] Stjepan Krog

uzdižu i razvijaju, da bi u buduće mogli da popunjavamo okružne komitete.

U našoj orgnaizaciji pokazalo se nedovoljno upornosti u radu, a to je proizlazilo zato što se nisu davali konkretni i odredeni zadaci, već općeniti i ako su davali nije se vodila kontrola da li su zadaci izvršeni, što smo poduzeli da se svakom članu kada ide na teren dade konkretan zadatak kao i čitavoj organizaciji i da se kontrolište.

Na naš teren stigla je XXVII divizija što će otići jedan naš član do birgade i održati sastanke sa brigadnim komitetom. U XXXII diviziji održati ćemo SKOJ-evsko savjetovanje, sekretar brigadnog komiteta SKOJ-a »Braće Radić« je ovih dana ranjen, te ćemo morati naći novog sekretara.

Što se tiče vojno pozdainskih ustanova, bolnica, radionica, diverzanskog bataljona osjetilo se da se dosta malo posvećuje pažnje SKOJ-a u tim ustanovama što smo dali da svaki okružni komitet posveti više pažnje SKOJ-u po ustanovama i radionicama i da nas obavještava o tome.

USAOH

Po pitanju USAOH-a naše organizacije imale su mali uspjeh u obuhvaćanju omladine, to jest dok se radilo legalno bilo je obuhvaćeno omladine više, ali upadom neprijetelja omladina se plašila masovno okupljati, a naše organizacije su kruto shvatile, nisu znale prilagoditi ponovno ilegalnom radu. Omladina je pokazala volje da hoće pomagati borbu, ali naše organizacije nisu znale zaposliti omladinu već su tražili sablosnko postavljanje organizacionih formi kojih se omladina bojala. Pionira je dosta mali broj obuhvaćen sa radom tako da primjer u Čazmanskom okrugu oko 1400, u Krapinskom oko 100 dok po strani stoji veliki broj vrlo dobrih pionira. Isto tako naše organizacije nisu prilazile kolebljivoj omladini, već je ostavili po strani ili su je iz neznanja čisto gurali neprijatelju smatrajući je neprijateljskom, nisu gledali da je to naša omladina i da ona može biti naša sa upornim našim radom.

Mi smo dali našim organizacijama u zadatak da okupljaju omladinu i da joj daju onakve zadatke kakove je ona spremna a izvršuje, okupljati omladinu oko zadataka, štampe a ne je tjerati u krute organizacione forme. Isto tako da se pristupi svim onim kolebljivcima koji kolebaju između nas i neprijatelja i davati im takve najsitnije zadatke sa kojima ćemo ih imati okupljene bilo pojedinačno, bilo na druge načine.

Omladina pod rukovodstvom NOO-a u Krapinskom okrugu pomogla je obraditi oko 340 rali zemlje, u Desiničkoj općini kotar Pregrada 4 SKOJ-evke sašile su 300 pari veša za našu vojsku. Isto tako i

na Kalniku omladina je pomagala obraditi preko 150 ali zemlje pod rukovodstvom NOO-a.

AGIT-PROP

Srednji SKOJ-evski kurs koji je održan pri našem komitetu bilo je 17 kursista, isti je dobro uspio i ako nije bio na visini kao što je to bio predprošli kurs. Niži kursevi odražni su u Krapini jedan, u Varaždinu jedan i u Bjelovaru jedan i drugi sada se održava, dok u Varaždinu i u Krapini su predvideni da se održe. Na dan proslave prvog maja održani su zborovi i mitinzi po cijeloj našoj oblasti istoga dana govorilo se o kongresu, bili su općinski mitinzi gdje je bilo moguće održati na primjer općina Desinić okrug Krapina, gdje je bilo oko 100, Đurmanec oko 300, Svedružje oko 500 i Đurđevac okrug Bjelovar oko 1000, Virje oko 800 ljudi, žena i omladine. Sami mitinzi imali su dobrog uspjeha i odjek u masama.

Pošto neprijatelj upada u oslobođeni teritorij i ne mogu se održavati u mnogim mjestima ni seoski sastanci pošto se omladina boji dolaziti na sastanke a pokazalo se da bolje volji po zaselcima i grupicama stoga smo predvidili da se u svim takvim mjestima održavaju sastanci po zaselcima, a po mogućnosti da se skupe i šire zborovi i mitinzi.

Naša štampa koju dobivamo osjetilo da se ne iskoriščuje i da se ne prorađuje po selima sa širokim omladinskim masama, već da ostaje kod mnogih rukovodioca po torbicama i u selu kod pojedinaca'koji je prime, a u mnogo sela ni ne dopire. Stoga smo zaključili da okružni komiteti mora da rasporede štampu koja će sela zajedno da proučavaju pojedine listove, a kontrolisati koliko je omladine svaki list proučilo i pročitalo.

Dopisnička služba i ako u svakom izvještaju navodimo i na svakom sastanku pretresamo. Po tome se pitanju nije ništa napred krenulo. Mi smo dali da svaki član komiteta mora za svaki sastanak donijeti neki dopis za list, pošto dopisničar ne pokazuje neekog rezultata to jest naše organizacije su shvatile, ako ima dopisničar da je to sve njegova stvar.

U dosta sela ima ispisanih parola, ali one još ne zadovoljavaju, negdje su ružno ispisane a ne nekom mjestu su bile i nepravilne što se ispravilo.

Drug Ico[6] i Ljubo[7] su otišli u Krapinski i Varaždinski okrug vratiti će se oko 12.-VII i biće na našem sastanku koji će se održati

[6] Blanuša
[7] Hrnjak

15.-VII. Pismo za njih smo primili kao i štampu za okruge i Zagorske brigadu.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU

Drugarski pozdrav
Dane Vuksan [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/337.

48

1944, lipanj 21.

Pismo Centralnoga komiteta KP Hrvatske Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku sa zadacima partijskim organizacijama u pripremama i izborima za odbore NOF

CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE HRVATSKE
Dana 21. VI. 1944.

POVJERENSTVU CK KPH za
SJEVERNU HRVATSKU

Dragi drugovi!

Dostavljamo vam u prilogu odluku Izvršnog odbora N.O.F. Hrvatske i popratno pismo. Pristupite odmah, bez odlaganja, pripremama i osnivanja odbora N.O.F-e. **Pripreme i izbore postavite na najširu osnovu. Odbori N.O.F. ne smiju biti kopije partijskih komiteta.** Zato suzbijajte odlučno svaku sitničavost i sektaške tendence koje će ići za tim da suze temelje odbora N.O.F. Već u samom početku ove kampanje **treba privući na aktivan rad oko pripreme** i stvaranja odbora što širi krug ljudi, prvaša i pristaša svih organizacija, stranaka i vanstranačkih rodoljuba okupljenih u N.O.F. Da bi se u toku ove kampanje N.O.F. **proširila i ojačala novih pristašama** treba u nju, kao aktivne učesnike, privući i što veći broj onih uglednih pojedinaca, koji su do sada bili neaktivni ili su se kolebali, a koji važe kao predstavnici onog kruga ljudi što stoji po strani borbe i čeka. To će olakšati i ubrzati njihovo aktiviziranje i uklapanje u N.O.F.

Tako postavljanje tog pitanja, i dosljedna borba za njegovo ostvarenje, predstavlja ne samo najsigurniju branu sektaškom shvaćanju i sektaškoj praksi, nego i najveće jamstvo da se odbori N.O.F. ne izrode u kopije partijskih komiteta.

Ovako široko shvaćena i postavljena N.O.F. **ne smije dovesti do razvodnjavanja partijske linije i labavljenja njene rukovodeće uloge.** Pravilno shvaćena linija partije, tj. linija N.O.F,, gipkost i upornost u njenom provođenju u život mora neizbješno dovesti do proširenja N.O.F., do aktiviziranja i uvlačenja u borbu onih što stoje po strani, do podizanja ugleda naše partije i pojačanja njene rukovodeće uloge.

Svima članovima partije mora biti jasno, da N.O.F., bez rukovodeće uloge naše partije, ne bi mogla ispuniti ove velike zadaće koje su joj namjenjene u borbi za nacionalno oslobodnje i izgradnji ujedinjene demokratske federalne Hrvatske i demokratske federalne Hrvatske i demokratske federalne Jugoslavije. Ali, oni moraju dobro shvatiti i to, da je za osiguranje i učvršćenje rukovodeće uloge partije u N.O.F. od presudne važnosti **pravilan i drugarski odnos svih članova i organizacija, a naročito rukovodećih drugova,** prema prvacima i pristašama svih organizacija i stranaka ujedinjenih **u N.O.F.-i.** Rukovodeća se uloga partije, ne postizava nametanjem, grobošću i silom. Svi članovi partije, njeni pojedini organi i partija kao cjelina moraju raditi i djelovati tako, da prvaci raznih stranaka i najširi narodni redovi uvide i vlastitim iskustvom dodu do uvjerenja, da su komunisti najbolji, najhrabriji i najpožrtvovniji borci za nacionalno oslobođenje i najbolji graditelji nove narodne demoktarske vlasti, te da se samo pod vodstvom Komunističke partije može izvojevati sloboda i osigurati ljepša i sretnija budućnost za sve naše narode. To znači da je rukovodeća uloga partije **stvarno osigurana** samo u tom slučaju, ako je široki redovi naroda prihvaćaju dobrovoljno. Ona može biti samo plod vlastitog iskustva i uvjerenja narodnih masa, a ne plod nekog nametanja iz vana.

Takva se rukovodeća uloga ne postizava fraziranjem i neprekidnim deklamiranjem o rukovodećoj ulozi, nego pravilnim i upornim svakodnevnim radom i borbom. Tko frazira o rukovodećoj ulozi partije, a svojim držanjem, samovoljnim postupcima, pogrješnim odnosom prema ljudima, nepravilnim radom, ugrožavanjem lične imovinske sigurnosti građana, nemoralnim privatnim životom i t.d. odbija ljude od partije, narušava njen ugled, izaziva kod njih sumnje, nepovjerenje prema njoj, strah itd. on ne izgrađuje rukovodeću ulogu partije, nego je potkapa i razara.

Prema prvacima i pristašama raznih stranaka i vanstranačkih rodoljuba koji učestvuju u borbi i radu **mora se u svakom pogledu**

odnositi tako, da se oni zaista osjećaju ravnopravni u donošenju svih odluka i njihovom provođenju u život, da se osjećaju odgovorni za sve ono što se radi. To će se postići ako se s njima, kao ravnopravnim borcima i drugovima kolektivno radi u svima forumima i ustanovama. Oni u njima **nisu i ne mogu biti samo figure.** Komunisti su dužni, da tima drugovima svakodnevno pružaju svu potrebnu pomoć, da bi oni mogli savladati i vršiti svoje funkcije. Oni rukovodeći drugovi, koji na svom području rada neće moći ili neće htjeti da stvore i osiguraju takove pravilne odnose, kao i oni koji su nesposobni da pravilnim radom i držanjem steknu povjerenje i ugled u širokim redovima vanpartijskih masa, morat će napustiti svoje položaje i ustupiti mjesto onim drugovima koji imaju i sposobnosti i volje da u svakom pogledu provode upute i odluke partije.

Udarili smo temelje novoj, narodnoj demokratskoj državi i počeli njenu izgradnju. Oslobodilačka je borba u našoj zemlji ušla u takvo razdoblje kad je Komunistička partija ne samo **pred našim narodnima odgovorna** za sve ono što se događa i radi, **nego i pred vanjskim svijetom.** Danas nije više dovoljno da partijski rukovodioci uživaju samao povjerenje partijskog članstva. Oni moraju uživati povjerenje i ugled u najširim redovima naroda. Danas se više ne može trpjeti, da se krnji ugled partije u zemlji i inozemstvu i nanosi štetu oslobodilačkoj borbi samo zato, da bi i dalje ostali na svojim položajima, takvi drugovi koji ne mogu ili neće da shvate liniju partije, tj. liniju N.O.F.-e i svojom samovoljom iskrivljuju liniju i nanose štetu partiji i oslobodilačkoj borbi.

Organizacionom izgradnjom N.O.F.-e mijenja se i način rada. Partija se nalazi u N.O.F.-i. Ona je njen sastavni, rukovodeći dio. N.O.F-a u kojoj komunisti moraju biti motorna pokretna snaga, inicijatori i najaktivniji, najbolji i disciplinirani borci — pokreće i vodi političke i druge akcije, organizira i vodi propagandu, izgrađuje narodnu demokratsku vlast i daje joj široku narodnu podlogu i svestranu pomoć u njenom radu.

U N.O.F.-i ne postoje partijske frakcije niti ćelije. Pravilna se linija i pravilan rad ima osigurati preko tajnika. Za tajnika odobora NOF-e treba predlagati i birati svagdje, gdje se to može postići na **demokratski način,** sekretare partijskih rukovodstava od sela do oblasti. Od toga se pravila može odstupiti ako to iziskuju neke okolnosti. U tom se slučaju mjesto sekretara partijskog foruma predlaže nekog drugog sposobnog člana rukovodstva koji uživa ugled u širokim masama. Napominjemo, da se one rukovodioce (ako takvih ima), koji ne uživaju ugled u masama, ne može nikome nametnuti kao tajnike. **Tajnik, kao i svi ostali funkcionari i članovi odbora N.O.F-e imaju se birati na demokratski način.** Zato treba u sporazu-

mu sa prvacima i pristašama svih organizacija, stranaka i vanstranačkim rodoljubima izraditi kandidatsku listu odbora i predložiti je na izbor skupštini ili konferenciji.

Svuda se imaju ukinuti, ako to do sad nije učinjeno, »profesionalni političari«, koji ne obavljaju nikakav konstruktivan rad, nego se s torbama na leđima šećkaju po terenu i gube dane. Svi partijski funkcioneri i članovi pored svojih redovnih partijskih poslova moraju biti stalno raspoređeni i zaduženi s radm u N.O.O.-ima i njegovim pomoćnim organima, u školama, bolnicama, drugim ustanovama i organizacijama, u kojima će obavljati za narod koristan, konstruktivan rad. Oni moraju biti zaposleni na gospodarskom, prosvjetnom, zdravstvenom i svima drugim poljima rada i izgradnje. Komunisti moraju prvi uočavati potrebe naroda i vodjske, poteškoće i potrebe bolnica i invalida, pojedinih porodica, mjesta i krajeva i davati inicijativu za rješavanje svih pitanja koja tište narod i vojsku.Oni moraju ujedno svojim primjerom i konstruktivnim radom prednjačiti kako u izradi prijedloga i planova tako i u praktičnom pravilnom i br zom rješavanju svih pitanja u kojima ovisi sudbina naroda i borbe za nacionalno oslobođenje. Radeći tako komunisti će u očima naroda biti ne samo najbolji i najhrabriji borci za nacionalno oslobođenje, nego i najbolji praktični radnici-graditelji nove, narodne demokratske dražave i graditelji ljepše budućnosti svih naših naroda.

Prema tome poslije ove preorijentacije u radu, unutarpartijki rad svodio bi se na izgradnju šitokog pratijskog članstva, odgoja i izdizanja partijskih kadrova, brojčano jačanje i političko i organizaciono učvršećenje partijskih organizacija.

Obavezujemo okružne i oblasne komitete da na vještavaju o provođenju ovog pisma.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M.P.[2]

Drugarski pozdrav
Andrija[1] [v.r.]

ODLUKA

Izvršnog odbora od 19.VI 1944. god. o osnivanju odbora Narodno-oslobodilačke fronte Hrvatske.

1. Cijelo **selo** na čelu sa predsjednikom, podpredsjednikom, tajnikom i blagajnikom predstavlja jedan odbor.

[1] Hebrang
[2] Okrugli pečat: Centralni komitet KPH
(u sredini zvijezda petokraka)

2. **Općina.** U plenum općinskog odbora ulazi bar po jedan predstavnik iz svakog sela. — U izvršni odbor osim predsjednika, podpredsjednika, tajnika i blagajnika ulaze najmanje još dva člana plenuma.

3. **Kotar.** U plenum kotarskog odbora ulazi 20-30 predstavnika svih općina. U izvršni odbor osim predsjednika, podpredsjednika, tajnika i blagajnika ulazi najmanje još pet članova prenuma.

4. **Okrug.** U plenum okružnog odbora ulazi 25 — 40 predstavnika svih kotareva. U izvršni odbor osim predsjednika, podpredsjednika, tajnika i blagajnika ulazi najmanje još 8 članova plenuma.

5. **Oblast.** U plenum oblasnog odbora ulazi 30 — 70 predstavnika svih okruga. U izvršni odbor osim predsjendika, podpredsjednika, tajnika i blagajnika ulazi najmanje još 12 članova plenuma. I.

6. **Gradovi.** U gradovima se osnivaju gradski odbori (plenumi i izvršni odbori). Kod toga treba ozbiljno uzeti u obzir teške i ilegalne uvjete rada. Organizacionu izgradnju odbor NOF, u gradovima postaviti i izvesti tako, da oni mogu što uspješnije cjelovati i da se što bolje osiguraju od provala.

U većim gradovima osnivati odbore i u pojedinim poduzećima, ustanovama, udruženjima i t.d. Radi lakšeg i uspješnijeg djelovanja osnivaju se i kotarski odbori. Na čelu svih tih odbora stoji gradski odbor.

Kod izbora plenuma i izvršnog odbora ne trebaa se kuto držati ovih uputa. U pojedinim mjestima i krajevima treba odrediti broj članova plenuma i izvršnog odbora, uzimajući u obzir veličinu područja, legalno i nelegalne uvjete rada, broj stanovnika, mogućnost održavanja veza i druge okolnosti. Treba da važi kao pravilo, da odbori moraju biti za rad i da stvarno mogu uspješno djelovati kao politička rukovodstva na vom području. To važi za sve odbore, a prvenstveno za općinske i kotarske odbore koji su najbliži narodu.

Sastanke, konferencije i skupštine, koji će birati odbore NOF treba pripremiti tako da na njima učestvuju što širi redovi naroda. U odbore birati ugledne borce i prvake, odane oslobodilačkoj borbi, koji uživaju povjerenje naroda.

NOF je opće-narodna politička organizacija. To mora doći do izražaja i u ličnom sastavu odbora. U njima imaju biti zastupani predstavnici svih političkih grupacija, ujedinjenih u NOF, kao i vanstranački rodoljubi.

Kod izbora okružnih odbora treba ujedno iz svakog okruga izabrati po 3-5 članova na Zemaljski odbor NOF Hrvatske.

IZVRŠNI ODBOR NARODNO-OSLOBODILAČKE FRONTE HRVATSKE

Tajnik:
Andrija Hebrang v.r.

Pretsjednik
Vladimir Nazor v.r.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-50/823.

49

1944, lipanj 21.

Izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOVJ o operativnoj situaciji po sektorima te akcijama jedinica od sredine svibnja do sredine lipnja 1944. godine

Štab
Zapadne Grupae
Partizanskih Odreda
Hrvatske
Op. broj 139/44
21. lipanj 1944.

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV I POJ.

Dostavlja operativni
izvještaj.-

I. OPERATIVNA SITUACIJA PO SEKTORIMA:

a) Sektor Kalnik:

Neprijatelj jačim snagama drži uporišta Križevci, Varaždinske Toplice, Novi Marof, Koprivnicu i Varaždin, pored niza manjih uporišta između ovih većih. Neprijatelj želi očuvati komunikacije Zagreb—Varaždin, Zagreb—Križevci, Varaždin—Koprivnica. Pored ovoga želi neprijatelj da osigura kontrolu nad Podravinom jednim od izvora ljudstva i hrane. Da bi osujetio možebitne ofanzivne namjere naših jedinica neprijatelj vrši česte napade na one sektore koje drže naše jedinice. *Češće* vrši upade manjeg značaja sa-jedinicama slabijih snaga na ove sektore u cilju uznemiravanja naših jedinica, pljačke i paleža.

Taktika koju neprijatelj upotrebljava pri svojim napadima svodi se na prikrivene pokrete u kojem cilju koristi noć i šumu, iznenađenja u kom cilju napade vrši noću, ili u ranu zoru. Dalje osebine njegove taktike jesu, koncentrično nastupanje iz više pravaca i u više kolona između kojih ne postoji neka naročita čvrsta veza, osim što je naređenje predvidilo, da u određeno vrijeme imaju biti na određenim mjestima. Sama akcija sprovodi se od strane neprijatelja energično, svim snagama i brzo. Neprijatelj umije iskoristiti svoju nadmoćnost u vatri nemilice trošeći municiju. Neprijatelj se nikad dugo ne zadržava na jednom mjestu u ovim svojim naletima.

Naše jedinice pri ovakvim neprijateljskim napadima, pokazuju veliku pasivnost tj. prepuštaju potpuno inicijativu napadaču u ruke.

Mada neprijatelj napada uvijek jačim snagama, nego one koje se mu mogu trenutno suprotstaviti, ipak se on može tući. Naši rukovodioci razbacivaju nepotrebno svoje jedinice osiguravajući pokadkad velike sektore. Ne osjećaju potrebe za tim, da imaju jedinice prikupljene kako bi ih mogli brzo upotrijebiti protiv nadirajućeg neprijatelja. Braniti se neaktivno na jednom već zauzetom položaju protiv znatno jačeg neprijatelja znači biti razbijen, ili uništen. Naše jedinice moraju se aktivno braniti. Moraju iz defanzive u povoljan čas preći u ofanzivu. Ne mogu se razbiti niti potisnuti jače neprijateljske snage koje prema našim položajima nadiru u više pravaca, ali se može potući neprijatelj koji nadire jednim, ili više najvažnijih pravaca prema našim jedinicama.

Kalnički Odred čini takove pogreške. Ili razbaca svoje jedinice i onako slabe po svom velikom sektoru u cilju očuvanja jedinica i ustanova koje su smještene u Apatovcu, ili pak pokušava na jednom položaju oduprijeti se nadmoćnijem naprijatelju, pri ćemu redovito biva razbijen.

b) Sektor Zagorja:

U cilju očuvanja ovog vrlo važnog sektora i komunikacija koje vode kroz ovaj sektor neprijatelj drži veliki broj uporišta osrednjim snagama. Najveću aktivnost pokazuje neprijatelj na sektoru Zlatar, kojim skoro potpuno gospodari, krstareći po njemu dnevno sve jačim snagama. U ostalim uporištima drži se neprijatelj manje više pasivno, želeći očuvati sama uporišta. Taktika neprijatelja na ovom sektoru je daleko slabija nego na sektoru Kalnika. Ovdje neprijatelj, barem sa onim snagama koje se nalaze stalno u uporištima, neprijatelj, barem sa onim snagama koje se nalaze stalno u uporištima, napreduje redovito po cestama ne pridajući mnogo pažnje elementu iznenađenja. Sem toga i moralno i materijalno neprijatelj-

ske jedinice na ovom sektoru su daleko slabije od onih jedinica koje operiraju na sektoru Kalnika. Taktika naših jedinica koje operiraju na ovom sektoru je daleko bolja od one koju upotrebljava Kalnički Odred. Jedinice se ne drže kruto svojih položaja i češće manevriraju.

Da bi se neprijatelj mogao na ovom sektoru uspješnije tuči potrebno je da naše jedinice budu što bolje izgrađene u pogledu manevrovanja.

c) Sektor Zagreba:

Za očuvanje samog grada Zagreba i komunikacija čija se čvorišta nalaze u njemu neprijatelj drži znatan broj snaga razbacanih po selima u okolici Zagreba, kako bi iste zaštitio od eventualnih napadaja savezničkih avijacija iz zraka. Naročito velik broj uporišta i posada nalazi se na južnim padinama planine Medvednice, dok se na sjevernim padinama iste planine nalazi daleko manji bio uporišta sa slabim snagama. Centar neprijateljskih akcija na ovim padinama jeste Marija Bistrica, u kom se nalazi znatnija neprijateljska posada. Taktika neprijatelja je slaba i neprijatelj se može tući i s manjim snagama. Naše jedinice koje operiraju na ovom sektoru upotrebljavaju čisto partizansku taktiku. Njihove akcije odlikuje se iznenadnošću, brzinom. U posljednje vrijeme neprijatelj je ispraznio nekoliko uporišta, a neke ustaške posade nadomjestio je domobranskim, tako da je situacija na ovom sektoru za akcije naših jedinica bolja, nego što je bila prije posljednje neprijateljske ofanzive.

II. AKCIJE JEDINICA:

a) Kalnički Odred:

15. V. 1944. I. Bataljon ovog Odreda nalazio se je u s. Apatovcu **sa** osiguranjima prema Križevcima. II. Bataljon nalazio se je u Dugoj Rijeci sa osiguranjima prema neprijateljskom uporištu Ludbreg. III. Bataljon imao je bazu u V. Botinovcu, odakle je preduzeo **sa** jednom četom praćenje materijala za Zagorje. Kod s. Donjare jedna četa ovog bataljona imala je borbu sa jačim neprijateljskim snagama, koji je nastupao iz Križevaca za Koprivnicu.

Neprijatelj je imao 2 mrtva i 7 ranjenih ustaša.

16. V. 1944. I. Bataljon nalazi se u s. Apatovcu sa osiguranjem prema Križevcima.

U 16 sati neprijatelj je krenuo iz Rasinje u jačoj snazi pre'ma V. Pogancu, te je bataljon dobio zadatak da ga napadne. Borba je otpočela u 17 sati. Bataljon je izvršio juriš na V. Poganac, te se je ne-

prijatelj povukao za Rasinju. Borba je završena u 21 sat u večer Gubici neprijatelja nepoznati. Bataljon je imao 1 ranjenog borca II. bataljon kreće na položaj Seglet j. z. od s. Svibovca da bi postavio zasjedu neprijatelju u koliko bi ovaj krenuo iz Varaždinskih Toplica prema Ludbregu. III. bataljon u 16 sati napada neprijatelja koji se nalazi u V. Pogancu i potiskava ga prema s. Rasinji. Borba se završava u 21. sat. Gubitci neprijatelja nepoznati. Poginuo je sopsstvenom krivicom komandant III. Bat. Drug Đuro Bosanac od handgranate.

17. V. 1944.1, bataljon nalazi se u s. Dugoj Rijeci. II. bataljon na zasjedi na brdu Segledu, na cesti Var. Toplice — Ludbreg.

Neprijatelj u jačini jedne satnije PTS nailazi iz Var. Toplica. U 9 sati u juto neprijatelj napada na položaj ovog bataljona, ali u 13 sati bude odbijen te se povlači prema Varaždinskim Toplicama.

Neprijatelj je imao 5 mrtvih i 3 ranjena, dok bataljon nije imao gubitaka. III. bataljon na položaju s. od s. V. Poganca na boku jedinica XXXII divizije NOVJ. U jutro neprijatelj sa jačim snagama napada na položaje bataljona i pošto je isti držao uporno položaje biva razbijen i odbačen sa istih.

Gubici neprijatelja nepoznati. Bataljon je imao 1 mrtvog i 2 ranjena borca. Izgubljen je 1 puškomitraljez.

18. V. 1944. Po naređenju Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ imao je Odred zadatak da zaposjedne s. Dugu Rijeku i brdo Jasenovac. Međutim u isto vrijeme kada je Odred dolazio na pomenuti položaj stigao je i neprijatelj, te je u borbi Odred morao da se povuče u s. Ljubešćicu.

19. V. 1944. Sva tri bataljona Odreda rokirali su se iz s. Ljubešćice u s. Apatovac.

20. V. 1944. Sva tri bataljona nalaze se u s. Apatovcu na sređivanju.

21. V. 1944. I. Bataljon zauzeo bazu u s. Dugoj Rijeci, II. bataljon je u s. V. Pogancu, III. Bataljon pretraživao je bojište.

22. V. 1944. I. Bataljon u Dugoj Rijeci osigurava obrađivanje zemljišta, II. bataljon ima bazu u s. Apatovcu, osigurava bolnicu. III. bataljon drži položaje kod s. V. Botinovca. Sva tri bataljona su u sređivanju i rade kako vojnički tako i politički.

Od 23. V. do 25. V. 1944. sva tri bataljona nalaze se na istim položajima u sređivanju.

26. V. 1944.1, i III. bataljon u s. Apatovcu na osiguranju bolnice, odmoru i sređivanju. Drže se vojna i politička predavanja. II. bataljon osigurava u s. Duga Rijeka obrađivanje zemlje, drži položaje.

27. VI. 1944. I. i III. bataljon u s. Apatovcu, II. bataljon drži zasjedu kod s. Osijeka, pošto su dobivena obavještenja da će nepnji

li istoga dana krenuti prema s. Osijeku. Neprijatelj je naišao ali je sie kraće borbe bio odbačen upravcu s. Glogovnice.

P Neprijatelj je imao 1 mrtvog i 2 ranjena ustaša. Bataljon nije imao gubitaka.

28. V. 1944. i 29. V. 1944.1, i III. bataljon u s. Apatovcu, II. Bataljon u s. Osijeku. Bataljoni osiguravaju bolnicu i obrađivanje zemljišta.

30. V. 1944. Bataljoni na istim zadacima. Po podne nailazi neprijatelj iz Križevaca u pravcu Apatovca u jačini jedne bojen ustaša i od Rasinje u pravcu V. Poganca također u jačini jedne bojen ustaša. Bataljoni se povlače u šumu pred nailaskom neprijatelja.

31. V. 1944. I. bataljon drži bazu u s. Kamešnici. II. bataljon na položaju j. od s. Osijeka, odakle u 18 sati osigurava materijal koji se prebacuje za Bilogoru. III. bataljon na položaju na Kozjem Hrbtu (Čakovec 1:100.000).

1. VI. 1944.1, bataljon u s. Apatovcu na ranijim zadacima. II. bataljon došao je iz Bilogore u s. Apatovac, gdje se nalazi za odmoru. III. bataljon drži zasjede kod s. Male Rasinjice i Segovine, da bi zaštitio obradbu zemlje.

5. VI. 1944.1, bataljon postavio je zasjedu kod Vratna i Zibrinovca, pošto neprijatelj češće koristi ove pravce za upad u s. Osijek. II. bataljon na odmoru u s. Apatovcu. III. bataljon sa četama u Dugoj Rijeci i Segovini osigurava obradbu zemlje.

6. VI. 1944. I. i III. bataljon odlaze po naređenju Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ u sastavu XXXIII Divizije NOVJ. II. bataljon na sređivanju u s. Apatovcu.

7. VI. 1944. i 8. VI. 1944. bataljon na položaju kod s. Ivanca osigurava obradbu zamlje.

9. VI. 1944. Neprijatelj u jačini od 1 satnije ustaša koji su došli iz Ludbrega pljačkaju u s. Dugoj Rijeci. Bataljon na položaju u Ivancu.

U 16 sati bataljon vrši napad na neprijatelja želeći da sa dvije cete obuhvati neprijatelja zbokova. Jedna četa natjerava neprijatelja iz Duge Rijeke i on se sa plijenom povlači prema brdu Jasenovcu gdje ga u zasjedi dočekuje druga četa istog bataljona, u kratkoj borbi neprijatelj se u bijegu povlači prema s. Rasinji.

Neprijatelj je imao 6 mrtvih i 8 ranjenih. Zaplenjeno je 3 karabi- i 500 komada metaka. Bataljon nije imao gubitaka.

10. VI. 1944. Bataljon kreće sa transportom materijala za Bilogoru, odakle se vrača 14. VI. 1944.

Od 14. VI. 1944. pa do 19. VI. 1944. bataljon postavlja zasjede neprijatelju na sektoru Apatovac, da bi mu spriječio česta nadiranja na ovaj sektor.

Svojom aktivnošću Kalnički Odred do sada nije zadovoljavao. Zato ne snosi punu odgovornost, pošto je dobivao naređenja od više Štabova i ustanova, kao što su Štab XXII Divizije NOVJ, O.K. Varaždin i Komanda Područja. Izvršavajući ova naređenja Štab Odreda nije mogao raditi inicijativno ni svrsishodno. Jedinice su osiguravale sektor Apatovac, koga stvarno nisu mogle osiguravati, pošto je neprijatelj redovito na ovaj sektor prodirao mnogo jačim snagama kojima se odred nije mogao suprotstaviti. Odred je trebao uzeti mnogo šire polje rada. Trebao je postavljati zasjede tih neprijateljskih uporišta iz kojih je ovaj preduzimao akcije na sektor Apatovac. Na ovaj način neprijatelj bi bio blokiran u svojim uporištima i svoje akcije morao bi usmjeriti na bližu okolicu svojih uporišta. Pri sukobu sa neprijateljem Odred se pokazao potpuno pasivan. Na zauzetim položajima, kojih se kruto držao, primao bi borbu redovito sa jačim neprijateljem pri ćemu su mu jedinice bivale redovito razbijane.

b) Zagrebački Odred:

15. V. 1944. Odred sa oba bataljona ima bazu u s. Beloslavcu. 3 sata u jutro patrola koja je osiguravala prema Sv. Ivanu Zelini naišla je na neprijatelja koji je zatim snagama kretao u pravcu Beloslavca. Odred se povlači iz svoje baze i zauzima položaje na kotama s. od s. Gornje Peščeno (Ptuj 1:100.000). Neprijatelj krećući u tri pravca prema položajima Odreda namjeravao je istoga obuhvatiti, ali Odred izbjegavo manevru neprijatelja time, što se povlači na položaje j. od s. Hrašćana Trgovište. Na ovim položajima Odred je uhvatio vezu sa jedinicama XXXII i XXXIII Divizije NOVJ, koje se nalaze na susjednim položajima. Jača neprijateljska kolona tenkova i ostalih motornih vozila napreduje cestom od Konjšćine prema Hraščini i Trgovištu, ali se mora zaustaviti pred postavljenim zaprekama na istoj cesti. Iz postavljenog teškog naoružanja (topovima i minobacačima) otvara brzu paljbu na položaje Odreda u isto vrijeme neprijateljska avijacija bombardira i mitraljira iz zraka. U 15 sati Odred se povlači u pravcu Gornjeg Peščena, razbijajući neprijateljski obruč, koga je stvorila pješadija j. od s. Hraščine Trgovišta. Kod s. Gornjeg Peščena jedan bataljon Odreda biva odbačen od neprijateljskih snaga u pravcu s. Turkovčine, dok se drugi bataljon Odreda probija kroz neprijateljski položaj i izbija na Kladuščicu (Ptuj 1:100.000). Bataljon koji se je sa jedinicama XXXII. i XXXIII. Divizije NOVJ povlačio preko s. Turkovčine i ceste Zagreb--Varaždin bio je stalno tučen neprijateljskom avijacijom, te je tom prilikom bio razbijen u više dijelova. Bataljon stavlja svoje povlačenje u pravcu Gornje Rijeke u koju tižu 16. VI. 1944. u jutro. Djelovi

bataljona su se svi skupili u ovom selu. Po kratkom sređivanju bataljona zauzima se položaj na brdu Kalnik (Čakovec 1:100.000) u 10 sati prije podne bataljon pod pritiskom neprijateljske pješadije i avijacije povlači se prema s. Osijek gdje se opet sređuje i odmara.

17. V. 1944. ovaj bataljon prebacuje se na položaje zapadno od s. Apatovac. U 10 sati neprijatelj nadire na iste položaje te se jedinica pod borbom povlačila u pravcu s. Apatovca, gdje bude razbijena na dva dijela, od kojih se jedan dio povlači prema s. Ivanec, a drugi u pravcu s. V. Poganca. Posle ovoga bataljon se prikuplja i zauzima položaj kod s. Vojakovca. Neprijatelj i dalje nadire i u sukobu s njim biva potpuno razbijen.

Od 18. V. do 28. V. 1944.1, bataljon prikuplja se na sektor Apatovac, dok je II. bataljon uspio da se probije kroz mnogobrojne neprijateljske zasjede i da se prebaci na sektor Stubica gdje se je sređivao.

U borbama koje je Odred vodio od 15. V. do 18. V. 1944. jedinice ovoga Odreda pokazale su visoku borbenu svijest i čvrstinu. Probile su nekoliko neprijateljskih obruča, nanijele neprijatelju velike gubitke i pretrpjele također znatne gubitke, pošto je neprijatelj napadao daleko jačim snagama od onih kojima je Odred raspolagao. Za svoje uspjehe u ovoj neprijateljskoj ofenzivi ima se zahvaliti borbenosti boraca i doraslosti nižeg komandnog kadra najtežim zadacima.

28. V. 1944. Spojili su se I. i II. bataljon ovog Odreda na Kladuščici (sekcija Ptuj 1:100.000). Pošto je na sektoru Žitomir bilo nekoliko ranjenih drugova iz ovog Odreda i Moslavačke brigade, a pošto se je sam Odred trebao srediti: trebalo je postaviti nove rukovodioce i učvrstiti jedinicu, cijeli Odred prebacio se je na Sektor Kalnik. Neprijatelj je sa jačim snagama u selima Beloslavcu u Donjoj Konjščini (Ptuj 1:100.000) potpuno gospodario terenom. U borbama koje su vodene u ofanzivi imao je neprijatelj oko 60 mrtvih te oko 100 ranjenih, dok je Odred imao 8 mrtvih i 12 ranjenih. Izgubljen je 1 puškomitraljez i oko 20 pušaka.

3. VI. 1944. prebacio se je ovaj Odred sa sektora Kalnik u s. Čergare (Zagreb 1:100.000). Milicija ustaška koja ima bazu u s. Kašina kontrolirala je u potpunosti ovaj teren. Jače snage ove milicije kreću u pravcu s. Čergari. Odred preduzima protivnapad na ustašku miliciju i goni je preko s. Donje i Gornje Glavnice u Kašinu. Ali neprijatelj dobiva pojačanje te se Odred povlači u pravcu Kladuščice, odakle se prebacije opet na sektor Kalnik da bi se izvršilo potpuno sređivanje Odreda od strane našeg Štaba, pošto sređivanje jedinica raspodjela boraca i oružja i postavljanje rukovodioca nije bilo u Potpunosti sprovedeno. Na sektoru Kalnik Odred je proboravio

dva dana a zatim se 7. VI. prebacuje na svoj sektor. Neprijatelj je ispraznivši s. Beloslavec i oslabivši brojno u ranijim uporištima vršio slabu kontrolu nad sektorom Zagrebačkog Odreda. I. bataljon Odreda prebačen je na sektor Stubica (Zagreb 1:100.000) sa zadatkom da u prvom redu izvrši popunu boraca i više manje akcije na komunikacijama. II. bataljon istog Odreda sa Štabom Odreda otaje na sektoru Sv. Ivan Zelina—Marija Bistrica. Oba bataljona krstare terenom kroz sela, mobiliziraju nove borce, prikupljaju u posljednjoj ofanzivi izdvojene i dižu moral uplašenom narodu. Jedinice dobivaju sve više i više u čvrstini dok se borbenost digla.

13. VI. 1944. u 4 sata u jutro II. bataljon Odreda upada u s. Glavnicu u kome se nalazi jača patrola ustaške milicije i žandara, koju uspije razbiti i natjerati u paničan bijeg prema s. Kašini u uporište. U borbi su ubijena 3 milicionera od kojih jedan žandar razvodnik. Zaplenjeno je 1 finski šmajser sa 250 kom metaka i 2 karabina. Bataljon nije imao gubitaka.

17. VI. 1944. bataljon na isti način iznenađuje neprijateljsku patrolu kod s. V. Gora (Zagreb 1:100.000) ubijena su 2 ustaša i zaplenjen 1 puškomitraljez i 1 karabin.

Jedinice Zagrebačkog Odreda upotrebljavaju čisto partizansku taktiku iznenađenja i brzih akcija. Pri tome imaju uspjeha. Jedinice manevriraju i teže za uništenjem neprijatelja. Borbenost boraca na uzornoj visini. Ono što jedinice Zagrebačkog Odreda čini čvrstima, jesu dobri desetari i vodnici.

c) Zagorski Odred:

Od 15. V. do 20. V. 1944. Odred sa svojim jedinim bataljonom prati i osigurava ranjenike od s. Jesenje (Ptuj 1:100.000) za Kalnik, na koji stiže 20. V. Na Kalniku bataljon ostaje tri dana na odmoru te 23. V. preduzima pokret na sektor Desinić, na koji stiže 28. V. Jedna četa bataljona nalazila se je za to vrijeme u sastavu I. Zagorske Brigade NOVH.

26. V. 1944. u s. Ravnice (Rogatec 1:100.000) III. četa ovog bataljona napada na ustašku patrolu. U borbi je ubijen 1 ustaša i 3 ranjena. Zapljenjen je 1 karabin. Utrošeno 30 metaka. Do 2. V. 1944. bataljon se nalazi na sektoru Desnić na odmaranju i sređivanju.

Istog dana preduzima pokret na sektor Đurmanec (Ptuj 1:100.000) sa zadatkom mobilizacije, uništavanje komunikacija Krapina—Durmanec—Rogatec i postavljanje zasjeda neprijateljskim jačim patrolama koje izlaze iz uporišta Krapina.

3. VI. 1944. Bataljon je držao zasjedu kod Durmanca. Nailazi neprijateljska patrola. U borbi budu ranjena 2 ustaše. Istog dana je u s. Putkovcu bataljon naišao na 20 gestapovaca. Bataljon brzo prela-

zi u napad i u borbi uspije raniti jednog gestapovca dok su se ostali razbježali. U ovoj borbi zaplenjen je 1 puškomitraljez i 2 puške sa 50 kom metaka, bataljon nije imao gubitaka.

Do 6. VI. 1944. bataljon krstari na sektoru Krapina u cilju izvršavanja ranijih zadataka 6. VI. bataljon se nalazi u s. Svedruža (Rogatec 1:100.000) Neprijatelj jačim preduzima ofanzivu na naše jedinice koje su operirale na sektoru između pruge Zagreb — Krapina i rijeke Sutle. U 10 sati neprijatelj nadirući jačim snagama iz pravaca Krapina i Krap. Toplice napada na položaj I. bataljona Zagorskog Odreda koji se nalazi kod s.Svedruže te u kratkoj borbi I. bataljon bude primoran da se povuče u pravcu s Jezerišće. Za gubitke kod neprijatelja nezna se. Bataljon je imao 14 nestalih drugova.

Od 7. VI. do 15. VI. 1944. I. bataljon operira na sektoru Desinić- — Pregrada sa zadacima mobilizacije tj. popune i vršenja manjih akcija na komunikacijama iu blizini neprijateljskih uporišta.

d) I. Zagorska Brigada:

Od 15. do 20. V. Brigada osigurava savjetovanje Okružnog Komiteta Krapina, koje se vrši u Trakošćanu (Ptuj 1:100:000). Bataljoni brigade razmješteni su II. Bat. u s. Bednja, II. Bat. u s. Vrbno, a I. Udarni Bat. u s. Kralji.

Tokom ovih dana radi se na političkom i vojnom polju unutar jedinica.

20. V. 1944. Zagorska Brigada se sa sektora Trakošćan rokira na sektor Pregrada. Brigada ima zadata da se prelazi na sektor između pruge Zagreb — Krapina i rijeke Sutle u cilju mobilizacije i vršenja manjih akcija, uništenja neprijateljskih posada u uporištima duž komunikacije Krap. Toplice —Klanjec.

Od 20. V. do 23. V. 1944. Brigada se nalazi na sektoru Pregradi.

24. V. u jutro prebacuje se brigada na sektor Velika Hrvatska. Razmještaj bataljona: I. Udarni u Vel. Hrvatskoj, II. u s. Vrbina, a III. bataljon u s. Glogovcu (Rogatec 1:100.000).

25. V. 1944. Brigada ostaje na istim položajima. U noći je sa jednom četom III. bataljona izvršen napad na neprijateljsko upirište Sv. Križ, dok se fingiranim napadom na neprijateljsko uporište Tuheljske Toplice vezivalo snage u ovom uporištu, kako nebi pomogle napadnutu posadu u Sv. Križu. Napad na Sv. Križ nije uspio, pošto je neprijatelj prerano otkrio nastupanje čete koja je napadala, te se ova morala bez gubitaka povući.

26. V. 1944. Brigada je ostala na istim položajima. Tokom čitavog dana radilo se vojnički politički unutar jedinica.

27. V. 1944. Brigada se nalazi na istim položajima. U noći je pokušan ponovno napad sa jednom četom III. bataljona na Sv. Križ,

dok jedna četa vršila fingirani napad na Tuheljske Toplice. Napad nije uspio, usljed ogorčene odbrane neprijatelja. Četa je imala 2 mrtva i 5 ranjenih drugova. Izgubljene su 2 puške i 1 pištolj, utrošeno 100 kom municije. Uspjeh nije postignut zato što je neprijatelj bio solidno utvrđen. Dok je sama akcija kako priprema i početak izvađanja napada bila dobro izvedena.

28. V. do 1. VI. 1944. Brigada je ostala na istim položajima i rađeno je politički i vojnički unutar jedinica.

2. VI. 1944. brigada je izvršila pokret i to II. bataljon je krenuo u s. Brezje. Jedna četa ovog bataljona bila je prebačena preko rijeke Sutle u Sloveniju gdje je zaplenila veću količinu kože donova. III. bataljon krenuo je na sektor Klanjec—Zaprešić i zauzeo položaje na Majci Božjoj Strmečkoj. Jedna četa postavljena je u zasjedu na cesti Klanjec—Dubrovica. U 10 sati krenulo je oko 30 ustaša cestom na kolima, ali su na vrijeme primjetili zasjedu te su uspjeli bez gubitaka pobjeći u uporište. U 16 sati nastupila je prema položajima ovog bataljona jedna satnija ustaša u dva pravca preko s. Kraljevca, a jedna preko s. Dubravica. Bataljon je prešao u napad te je odlučno akcijom i brzim napadom neprijatelja natjerao u paničan bijeg.

Neprijatelj je imao 25 mrtvih i oko 15 ranjenih. Zaplenjeno je 14 mina za laki bacač, 7 šanžera sa municijom za puškomitraljez »Brno«, 7 karabina, 400 mauzer metaka, te odijelo i cipele. Bataljon je imao 1 mrtvog i 4 ranjena.

3. VI. 1944. izviđački vod Brigade izvršio je tokom noći napad na kasarnu časne radne službe u s. Laduč (sekc. Samobor 1:100.000). Napad je izvršen točno u 24 sata i potpuno je uspio. Domoradnici su se predali bez ikakovog otpora.

Zarobljeno je 27 domoradnika, 1 šmajser, 1 pištolj, 6 mauzer pušaka, 70 kom šmajser municije, 120 kom mauzer municije, 40 odijela, 49 ćebadi, 23 plahte i 1 pokretna apoteka i 1 nosila.

I. Udarni bataljon nalazi se u V. Hrvatskoj II. bataljon smjestio se u s. Kumrovcu III. bataljon ostaje i dalje na Strmcu.

5. VI. 1944. Brigada na istim položajima Jedna četa Udarnog bataljona napala je na cesti Krapinske Toplice—V. Trogovište kamion ustaša koji su kretali iz Krapinskih Toplica, Neprijatelj je imao 20 mrtvih i nekoliko ranjenih. Zaplenjena je jedna puška sa 70 komada meaka. U borbi je utrošeno 300 metaka. II. bataljon rokirao se je u s. Luka gdje je s jednom četom postavio zasjedu na cesti kod Potčetrtka. Zarobljena su dva naprijateljska vojnika sa potpunom ratnom opremom i jedan bicikl, dok je jedan kamion spaljen. Ubijeno je 8 neprijateljskih vojnika dok ih je 9 ranjeno. III. bataljon rokirao se je u Veliku Hrvatsku.

6. VI. 1944. neprijatelj preduzima ofanzivu na naše jedinice koje su operirale na ovom sektoru sa snagama od 5 ustaških bojni i 2 njemačka bataljona. U 6 sati u jutro neprijatelj je napao na položaje I. Udarnog bataljona kod Tuhlja. Po cesti je kretala neprijateljska motorizacija 9 tenkova i 6 kamiona. Uslijed daleko jačeg neprijatelja Udarni bataljon povlači se prema Desiniću. III. bataljon držao je položaj iznad s. Velika Horvatska, te kod škole gdje je bio postavljen protitenkovski mitraljez. Neprijatelj je obasuo položaj III. bataljona jakom mitraljezkom vatrom iz tenkova, a također i iz jednog topa tražeći mitraljeska gnjezda. Položaji su držani do 8 sati u jutro, kada su sve jedinice Zagorske Brigade bile povučene u pravcu Desinića. Međutim su Njemci prodrli u Desinić, tako da je brigada promjenila pravac povlačenja i povukla se na položaje j. od s. Sopota. Odavde se Brigada rokirala u s. G. Plemenšćina.

Neprijatelj je imao prema neprovjerenim podacima oko 100 izbačenih iz stroja. Pozitivno se zna za 14 mrtvih i 20 ranjenih. Oštećena su 2 tenka i 1 kamionzapaljen. Zaplenjene su 2 mauzer puške.

Brigada nije imala gubitaka sem 11 boraca koji su nestali, a za koje se računa da su izgubili vezu.

Tokm same ofanzive nije bilo jedinstvenog vodstva među jedinicama brigade, koje su bile rascjepkane još prije ofanzive, a naročito je razdvojilo jedinice to što je neprijatelj nastupao u više pravaca sa motorizacijom.

7. VI. 1944. I. i III. bataljon Brigade smjestili su se u s. Plemenšćina, dok je II. bataljon ostao u Desiniću (Rogatec 1:100.000).

8. VI. do 11. VI. brigada se sa svojim jedinicama nalazi na Sektoru Pregrada — Durmanec, odakle preduzima postavljanje zasjeda prema Krapini i ponovno uništava komunikacije na sektorima Desinić i Pregrada.

Od 11. VI. do 14. VI. 1944. Brigada se nalazi na sektoru Durmanec-Lepoglava, sa postavlejnim zasjedama prema Krapini i Lepoglavi. Uništavaju se komunikacije Krapina —Varaždin.

15. VI. 1944. Brigada se rokirala na sektor Golubovac (Ptuj 1:100.000). Bataljoni su imali slijedeći razmještaj: I. Udarni bataljon je bio u s. Mala Velika sa zadatkom da prekopa cestu Mače — — Golubovac i da na njoj postavi zasjede. II. bataljon nalazi se u Starom Golubovcu s. Labaši sa osiguranjima prema Lepoglavi. III. bataljon nalazi se u s. Vojnovec, sa osiguranjima prema Zlataru.

U l i sati neprijatelj u jačini 2 satnije ustaša Posadne bojne Zlatar napreduje prema položajima I. i III. bataljona sa pravca Mače— Perša Ves —Petrova Gora i s pravca Lobor—Petrova Gora po grebenima (Ptuj 1:100.000). Neprijatelj je uspio da odbaci jedan dio I. bataljona sa položaja koje je držao izpod Petrove Gore i probio se

jednom kolonom do crkvice »Sv. Petar«. Tada bude napadnut zboka od jedne čete Udarnog bataljona te se u paničnom bjegstvu povlači u pravcu Mača. Takoder je neprijtelj iz pravca Lobora uspio potisnuti III. bataljon brigade, koji se povlači za Stari Golubovec, ali protivjurišem čete I. Udarnog bataljona neprijatelj bude nagnan u paničan bijeg u pravcu Lobora. Bataljoni su nakon odlaska neprijatelja zauzeli svoje stare položaje. Neprijatelj je imao 4 mrtva i 7 ranjenih ustaša, ali po svoj prilici da imao veće gubitke. Zaplenjeno je oko 1.000 metaka, 4 šanžera za »Brnac« i jedna druga cijev za puškomitraljez »Brno«.

Brigada je imala tri lakše ranjena i Štab Grupe jednog lakše ranjenog borca.

Od 16. VI. do 18. VI. 1944. Brigada na putu za sektor Kalnik, odakle upućuje jedan bataljon sa svim nenaoružanim borcima u Moslavinu.

Pošto je Brigada mlada jedinica, mada je sastavljena iz starih bataljona Zagorskog Odreda, ona nema još dovoljno čvrstine i upornosti u borbi protiv neprijatelja. Rukovodioci nisu još dorasli zadacima: rukovoditi jedinicama u brigadi, oni ne osjećaju potrebu suradnje djelova jedinica i susjednih jedinica. Zbog ovoga brigada ne ostaje nikad u borbi jedna kompaktna cjelina već djelovi jedinice gube međusobnu vezu tako da se neprijatelju ne može zadati onakav udarac kao kad bi brigada bila čvrsto povezana i koncentrisana.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Plitkomesar:
Iveković Stjepan [v. r.]

M.P.[2]

U.Z. Komandanta,
Načelnik Štaba:
Cikojević[1] [v. r]

Original, s torjopis
Sign., AVII, Fond NOB, . 551a, f. 4, dok. br. 8(9- 12).

50

1944, lipanj 21.

Izvještaj Štaba NO brigade »Franjo Ogulinac-Seljo« Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o vojnoorganizacijskom stanju i radu štabova bataljona

[1] Branimir
[2] Zaprimni pečat Štaba X korpusa »Zagrebačkoga«, op. br. 337, od 26. lipnja 1944.

Štab brigade
»Franje Ogulinca-Selje«
A. br. 154/44
21. VI. 1944. g.

Predmet: opći vojni
izvještaj dostavlja.-

Štabu XXXIV. Divizije N.O.V.J.

Opće vojna situacija za vreme našeg boravka na terenu Pokuplja bila je okarakterizirana manjim brojem ustaško-domobranskih i njemačkih manjih uporišta raspoređenih duž pruge Zagreb—Sisak i Zagreb—Karlovac. Naprijatelj iz tih uporišta nije pravio nikakove ispade operativnog karaktera osim manjih patrola za izviđanje. Za vreme naših napada na uporišta Buševac i Blatnicu neprijatelj nije vršio nikakove represalije. U sadašnje vreme pruga Zagreb—Karlovac znatno je oslabila, osiguravajući neprijateljski delovi na toj pruzi dosta su slabi osim većih uporišta kao što su Zdenčina, Jaska i Draganić koje u sebi drže veće posade.

Brigada se sastoji od četiri bataljona, prateće čete, čete za vezu i bolničkog voda pri štabu brigade. Sanitet u brigadi je organiziran tako da svaka četa ima po dva nosioca ranjenika i jednog bolničara, pri štabu bataljona ima referent saniteta i za vreme borbe ima određena četiri druga za bataljonsku prihvatnicu. Svi bataljoni i specijalne jedinice imaju svoje intendente i njihove zamjenike te kuhare.

Pošto se prateća četa do sada pokazala nepraktična u borbenim i vanborbenim radnjama, predlažemo da se svi teški mitraljezi pridodaju bataljonima a kod štaba brigade da se svi teški mitraljezi pridodaju bataljonima a kod štaba brigade da ostane samo bacački vod.

Štab I. bataljona dosta je popustio u radu. Komandant tog bataljona je vrlo popustio u radu i sam kaže da nema volje za rad i uvek žali za Slavonijom. Komesar je također dosta olabavio u radu. Pom. komesara je dobar i njegov rad se najviše osjeća u bataljonu. Operativnog oficira nemaju.

Štab II. bataljona dosta dobro zadovoljava po svim pitanjima, ali se i kod njih pokazuje dosta labavosti.

Štab III. bataljona je nepotpun i u celosti nezadovoljava. Komandant je dosta dobar borac i rukovodioc, malo lijen. Komesar za

vreme borbe voli se odcijepiti sa manjom grupom na svoju stranu tako da nitko ne zna za njega, taj slučaj desio se već nekoliko puta u zadnjim borbama. P. komesar dosta dobar. Oper. ofic. nemaju.

Stab IV. bataljona dosta loš i nesređen, tako da za vreme borbe i neke druge radnje nemogu se složiti. Kako treba da rade, na položaju svi raspoređuju jedinice i u tome dode do prepirke između komandanta i ostalih. Komandant dosta dobar ima sposobnosti i volje za rad. Komesar dosta lijen i ne vodi dovoljno računa o radu i životu bataljona.

Pored ovog svi štabovi bataljona dosta su neodgovorni i slabo se odnose prema naređenjima izdatih od štaba brigade, tako da treba po tri puta opominjati ih da odgovore na jedan dopis kojemu je bio rok do 12 sati i ako se dobije odgovor čak i nekoji put za dva dana.

Vojna i polit, nastava održava se po dobivenom planu od štaba Divizije, taj program na vojnom polju proraden je po jedinicama prorađen je kod nekih bataljona već i za 20 dana u posljednje vreme nastava se borcima i rukovodiocima dosta retka i slaba zbog stalnih dužnosti, pokreta i borbe. Ceta za vezu od dobivenog rasporeda rada vrlo malo je proradila pošto je stalno zaposlena oko postavljanja linija a malo ih ima.

Sa općeg gledišta u brigadi borbenost je dosta dobra, moral boraca je također dobar. Kod njih se ne osjeća nikakovo opadanje morala radi gubitaka koje smo zadnjih puta imali. Gunđanja nekog prema starešinama nema.

Sadašnji raspored naših jedinica je sledeći:

I. bataljon D. Plešivica, II. bataljon Prilipje, III. bataljon Plešivica, IV bataljon Prodin Dol, četu za vezu Prilipje, prateće četa bol. vod i štab brigade u Prilipju.

Ishrana jedinica je prilično dobra. Zdravstveno stanje jedinica jest dosta dobro neki naročitih oboljenja nema kroz zadnjih deset dana javilo se na ljekarski pregled dvanaest boraca.

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Polit. Komesar: B.[1] Rkman [v. r

M.P.[2]

V. d. komandanta — kapetan: Šajatović[3] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1230, f. 4, dok, br. 32/1.

[1] Božo
[2] Okrugli pečat: Štab NO brigade »Franjo Ogulinac-Seljo«
[3] Janko

51

1944, lipanj 22.

Izvještaj Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o slaboj političkoj situaciji, koja je kulminirala potkraj svibnja 1944, o planiranim zadacima u vezi s osnivanjem odbora NOF, te organizacijskom stanju

OBLASNI KOMITET K.P.H.
za zagrebačku oblast
22. VI. 1944.

Povjerenstvu CK. KPH
za sjevernu Hrvatsku

Dragi drugovi!

Politička kriza, koja se osjeća unatrag nekoliko mjeseci na čitavoj Oblasti, dosada još nije prebrođena. Ta kriza postigla je svoj vrhunac pod kraj prošlog mjeseca, kada je izlazio rok Pavelićeve »amnestije«. Kako smo već u zadnjem izvještaju naveli da se osjeća veliko previranje i kolebanje kod onog dijela naroda, koji još aktivno ne učestvuje u NOB-i. Tako je i prilikom te »amnestije« uslijed prijetnji koje je neprijatelj viješto proturivao, da će paliti sela, tjerati u logore itd., otišao veći broj vojnih obveznika u neprijateljsku vojsku. Ne može se reći da su te mase vezane uz ustaški pokret, da bi one odobravale njegovu politiku, jer su mnogi ponovno se vratili iz uporišta svojim kućama. Ovdje se očito radi o strahu, koji je zavladao kod tih masa, zbog raznih prijetnja od strane neprijatelja. Kao razlog može se navesti još i to, da narod nije imao široku perspektivu i nije posmatrao dogadaje u cjelini, nego je ustašama uspjelo svojom propagandom unijeti zabunu i da narod posmatra situaciju na cijeloj liniji onakovu kakova je to u njgovom kraju ili selu. To navadamo zbog toga, što neprijatelj vrši stalne upade skoro po čitavoj oblasti.

Neprijatelj i dalje vrši teror u onim selima koja su bila više vezana u NOB-u. U mnogim selima, naročito u Ludbreškom kotaru, narod je uz NOB-u, ali se ne usudi čak ni primiti naše drugove u kuću. U tom kotaru često se čuje od ljudi »Slavonci su nam oslobodili Ludbreg, a mi ga nismo znali braniti«. U tom kotaru narod preboIjeva tešku kruzu, što se vidi po tome, da oni koji su pobjegli iz neprijateljske vojske ne dolaze u partizane nego se kriju kod svojih

kuća. Dakle teror ustaša nismo iskoristili za našu mobilizaciju, naprotiv neprijatelj je uspio da momentalno pokori i pasivizira one mase, koje se još nisu s njime zakrvarile. Pravo raspoloženje kod masa moglo bi se vormulirati na ovaj način: »okupatora i ustaše narod mrzi, ali se ih i boji, dok su simpatije na strani NOB-e, ali momentalno ne vidi snage, koje bi mu pružila garancije da će njegova imovina i familije biti pošteđene od okupatora«. Tu se radi o masama koje nisu imale prilike da se prije uvjere na vlastitim iskustvima u štetnost takovog stava, t.j. špekulacije i kapitulacije pred neprijateljem. Mase već počinju uviđati čemu vodi špekulantski stav. No bez veće aktivnosti naše vojske i čišćenjem pojedinih uporišta, naročito u Podravini vrlo će se teško masovnije narod pokrenuti u borbu. Moblilizacija u tom čitavom kraju u mnogome zavisi o tome da se neprijatelja osim politički i vojnički tuče.

Poslijednjih dana neprijatelj vršio je ofanzivu i u Zagorju te je i tu veći broj ljudi otišao u neprijateljsku vojsku. Medu kojima ima i nekih odbornika i članova K.P. Tu je neprijatelj pojedince slao kućama da vrše pripremu, da bi nakon ponovnog isteka roka mobilizacije povukao i one koji se ovaj puta nisu odazvali. Na okrugu Bjelovarskom također javio se je veći broj ljudi, uglavnom iz Bilogorskih sela i okoline Bjelovara, a iz Podravskih sela najviše mobilisani su **prisilno.** Iz svih okruga ponovno se je odazvalo, ili prisilno odvedeno oko 5000 ljudi. Pravo stanje koliko je ostalo u neprijateljskoj vojsci zasada ne može se ustanoviti. Iz nekih sela vratila se je većina, dok iz nekih tek pojedinci. Najviše ako je ostalo u neprijateljskoj vojsci 50 % od cjelokupnog broja mobilisanih. Prema netočnim podacima najmanje je otišlo iz zagrebačkog okruga, a najviše iz Bjelovarskog t.j. preko 2000 ljudi. Prilikom poslijednje mobilizacije rad reakcije osjetio se je na taj način, što su nagovarali pojedince pa čak i partizane, da se jave u neprijateljsku vojsku. Takav slučaj imademo u selu Jakopovec sa jednim b. pristašem HHS-e. Dotični je uhapšen i vodi se istraga. Osim toga razni bezkičmenjaci i reakcioneri pomogli su ustašku mobilizaciju na taj način što su potvrđivali i veličali strahote, koja će neprijatelj izvršiti nad onima koji se neće odazvati do određenog roka.

Situacija u Međimurju nije se znatno izmjenila. I tamo Nijemci vrše pripreme za mobilizaciju. Stradanje drugova, koji su pošli u Međimurje radi akcija i represalija koje je neprijatelj poduzimao, izazvalo je momentalnu paniku u narodu.

Mobilizacija za našu vojsku krenula je sa mrtve točke, no još uvijek broj mobilisanih je neznatan. U toku poslijednjeg mjeseca na cijeloj oblasti mobilisano je oko 500 ljudi. Početkom ovoga mjeseca, a naročito poslije otvaranja druge fronte, osjeća se veća poli-

tička živahnost u narodu, te su svi izgledi da će se stanje za kratko vrijeme znatno popraviti na cijeloj Oblasti. Kao primjer navesti ćemo neka sela iz Bjelovarskog okruga; Prugovac selo koje se prošlu godinu hladno držalo prema NOB-i, sada mnogo se interesuju ljudi za političke dogadaje u našoj zemlji i u svijetu. Nakon nove ofanzive Crvene Armije i otvaranja druge fronte, narod sve jasnije počinje uviđati, da je Hitler izgubio rat. Zbog toga je nastala velika zabrinutost kod onih, koji imadu svoje sinove u neprijateljskoj vojsci. Tako se mnogi interesuju šta će biti sa ustašama pa i sa domobranima poslije rata. Situacija vrlo je povoljna da se zahvati u širinu u koliko naše organizacije budu u stanju da shvate i iskoriste povoljan momenat.

Odlazak Hrvata u neprijateljsku vojsku negativno je djelovalo na Srbe. Nepovjerenje prema Hrvatima, koje se je osjećalo kod Srba ranije, još se je više produbilo, a naročito u onim selima, gdje imade više partizana i gdje je neprijatelj činio veća zvijerstva n.pr. slučaj Kalnik, Sokolovačka općina. U isto vrijeme osjeća se sve veća aktivnost četničkih elemenata, koji nastoje da mire Srbe sa ustašama. Kod toga pomažu im »unijatski« popovi, koji su također većinom agenti Gestapo-a. Odlučili smo i na Bjelovarskom okrugu formirati jednu jedinicu koja će biti sastavljan od Srba. U tu svrhu zakazan je sastanak Srba za 28. o. mj. Na tom sastanku pretresti će se položaj Srba u ovim krajevima, a isto tako i razjasniti će se pravi smisao četničkih parola. Poslije formiranja Srpske jedinice[1] u Moslavini osjeća se velik interes za takovu jedinicu kod Srba na Kalniku i ostalim dijelovima Bjelovarskog okruga. Kod četničkih elemenata već je nastupila reakcija povodom formiranja takove jedinice. Tako se je počela širiti parola »da se srpski bataljon stvara zbog toga, da bi se njih posebno kao Srbe moglo gurati na onakova mjesta, gdje će biti opasnije«. Mi smo odlučili da se poduzmu oštre mjere protiv pojedinaca za koje imademo konkretne podatke da saraduju sa neprijateljem. Unijetske popove počeli smo razkrinkavati kao ustaške agente i kao takove kad ih raskrinkamo privesti ćemo ih sudu ili ćemo ih poslati u uporište.

Sa Okružnim komitetima drug Marko[2] je temeljito proradio, kako treba izgledati NOF. Konkretnih podataka o odborima koji su već oformljeni i o njihovom radu zasada još nemamo, no vjerujemo da su organizacije shvatile značaj NOF-a kao polugu za još šire okupljanje masa.

[1] Riječ je o formiranju I srpskoga bataljona u sklopu Istočne grupe NOP odreda X korpusa.

[2] Belinić, član Politbiroa CK KPH.

Kao najglavniji zadaci postavljeni su pred naše organizacije slijedeći:

a) Organizacija NOF-e
b) Demobilizacija neprijateljske vojske pod parolom »dosta je rata za Pavelića, pojačajmo borbu protiv okupatora i njegovih slugu, da skratimo rat«.
c) Otvoriti narodu perspektive, da gleda dogadaje u cijelini i razbiti momentalni strah koji vlada.
d) Nastaviti i dalje sa popularizacijom Odluka III. zasjedanja ZAVNOH-a povezano sa Odlukama II. zasjedanja AVNOJ-a. Sprovadanje tih zadataka treba da bude ujedno i priprema u cilju mobilizacije u našu vojsku.

Akti samovolje u najgrubljoj formi su odstranjeni, no još uvijek se osjeća samovolja u radu kod pojedinih drugova u NOO-ima, koji samovoljno donašaju odluke, tako da partija straši. Za slučaj samovolje u Zagorju kažnjen je smrću jedan član Partije, koji je prisvajao imovinu narodnih neprijatelja i čak neke ljude ucjenjivao. Narod je to vrlo lijepo primio. Na Đurđevačkom kotaru bio je slučaj, da K.N.O.O. zaključi jedno, a Kotarski komitet poništi odluku i objavi narodu neposredno svoj zaključak, bez sporazuma sa K.N.O.O.-em. Takav odnos negativno djeluje na ostale saveznike u NOB-i. Riječ »rodobljubi« počela je dobivati značaj nešto manje vrijednog od komuniste. Na sve te stvari skrenuli smo pažnju drugovima, gdje su počinjene te greške.-

RAD PARTIJSKE ORGANIZACIJE:

Kao što se osjeća stagnacija pokreta u svim vanpartijskim organizacijama, isto tako osjeća se i pad članstva u partijskoj organizaciji. Partijska organizacija od februara mjeseca pa na ovamo smanjila se za 9% u broju članstva. U cijeloj oblasti bilo je po podacima polovicom februara o.g. 2.001 članova Partije, od toga 1.211 na terenu i 790 u vojsci. Sada imademo bez zagrebačkog okruga 1.622, od toga na terenu 731, a u vojsci 891 članova K.P. Smanjenje partijskog članstva nastalo je uslijed velikog broja poginulih i uhapšenih partijaca. Tek jedan manji dio isključen je iz Partije, najviše 50 — 80 članova. Pored toga što je partijska organizacija slaba i mlada, ona je i brojčano vrlo malena, kad uzmemo veličinu terena koji broji preko 900.000 stanovnika. Još je i ta slabost, da ima kotareva kao n.pr. Čakovec, gdje nema još niti kotarskog komiteta niti partijskih ćelija. Slična stvar je još u nekoliko kotareva, gdje imademo manje od 20 članova partije. Sektašenje po primanju novih članova u Partiju još imade dubok korijen kod naših rukovodilaca, a naročito u

vojsci. Zbog toga smo postavili pred partijske organizacije kao prvi zadatak proširenje partijske organizacije. Partijsko članstvo i rukovodstva vrlo se teško prilagođuju novim uslovima rada, t.j. poslije okupacije od strane neprijatelja pojedinih mjesta, koja su do nedavna bila oslobođena, tako u više slučajeva partija djeluje potpuno legalno i kod svakog upada neprijatelja članstvo se povlači, a narod ostaje sam prepušten neprijateljskom uticaju. Takav je slučaj naročito na Bjelovarskom okrugu, gdje većina članova Partije ne živi stalno u svome selu, već se nalaze kao izbjeglice izvan svojih sela. Baš pod ovakovim uslovima ne dostaje elastičnosti u pronalaženju podesnih organizacionih formi, prikladnih za neoslobođeni teritorij i gdje naše izbjegavaju uslijed straha neke krute organizacione forme. Na sastancima sa Okružnim komitetima pretresli smo ta pitanja kako raditi na neoslobođenom teritoriju i gradovima i po kojim pitanjima okupiti mase.-

Od posljednjeg izvještaja održane su tri Okružne konferencije: Čazma, Bjelovar i Krapina. Po našem mišljenju sve tri konferencije bile su uspješne. Najslabija bila je Bjelovarska konferencija. Na toj konferenciji pretreseno je nekoliko pitanja u vezi sa životom partijske organizacije. Na konferenciji došlo je do izražaja da prijašnji O.K. nije uživao dovoljno autoriteta kod partijskog članstva i to je jedan razlog za neodgovornost u sprovodenju partijskih direktiva. Konferencija i sa te strane nije bila na visini što su i lični momenti došli do izražaja. To se naročito manifestovalo u diskusiji sekretara Bjelovarskog kotarskog komiteta prema drugu Viktoru[3] i prema drugarici Seki[4]. Vidjelo se je i to, da pojedini članovi partije nisu vodili računa o autoritetu drugih članova. Prigušenost kod Srba i nezadovoljstvo došlo je do izražaja i na Okružnoj konferenciji. Tako su neki članovi za vrijeme pauze šaputali o tome što nije ni jedan Srbin predložen za Okružni komitet, to znači da ni kod partijaca nije pitanje ravnopravnosti Srba jasna. Partijsko članstvo na tom okrugu nije se još potpuno oslobodilo da iznese sve što ga tišti pred partijsku organizaciju. Po političkom i organizacionom pitanju diskusija bila je plodna i pokazalo se je da partijci ulaze u mnoge probleme s kojima se dosada nisu bavili. Pitanje vakantne zemlje, socijalna pitanja itd. Okružni komitet nije ozbiljno shvatio partijsku konferenciju i nije spremio referate kako valja, tako da su neke referate morali pisati članovi Oblasnog komiteta. Na konferenciji bilo je prisutno 137 delegata.-

Konferencija Okružnog komiteta Čazma postigla je to, da se partijsko članstvo izjasnilo za potrebu čišćenja partijske organiza-

[3] Ivan Matačić
[4] Paula Martinčić-Rakamarić

cije, iskrenost pred partijom, odgovornost i kontrolu nad izvršavanjem zadataka. I ta konferencija pokazala je već izvjesnih rezultata u samome radu u prvom redu kod samog Okružnog komiteta. Na konferenciji bilo je 86 delegata prisutnih.

Partijska konferencija za Okrug Krapinu bila je najživlja i tu je iskrenost prema partiji došla do izražaja. Isto tako konferencija je pokazala da se u partijsku organizaciju uspjelo uvući nekoliko antipartijskih elemenata, neki su bili čak i članovi kotarksih komiteta, a prije toga bili su ustaše. Konferencija pomogla je partijskom članstvu da prebrodi sektaštvo, jer je poslije konferencije odmah primljeno priličan broj novih članova u partiju. Okružni komitet uživao je ugled kod članstva, te se je to odrazilo kod biranja novog Okružnog komiteta, jer je predložena lista za novi Komitet prihvaćena jednoglasno, dok je na Bjelovarskom 46 glasova bilo protiv Viktora.

Osim tri Okružne konferencije održano je i 14 kotarskih konferencija, od 23 kotareva naše Oblasti.

Na svim partijskim konferencijama, pokazao se, da se je vodila vrlo slaba politika kadrova, kako u pomoći kadrovima, tako i u probiranju kadrova. Zbog toga i pored dobrog socijalnog sastava mi oskudjevamo na kadrovima počam od članova kotarskih komiteta pa na više. Partijsko članstvo i rukovodstvo vrlo su malo znala o organizacionim pitanjima. U najviše slučajeva se smatra da se organizaciono pitanje sastoji u tome da li će u nekom selu osnovovati ćelija NOO ili koja druga organizacija. Nije postojao plan za sistematsko podizanje kadrova, za prodiranje u nova sela, nisu vidjeli razliku od rada na okupiranom i na neokupiranom teritoriju, čuvanje partije i razmještaj kadrova, ophođenje sa ljudima, odnos prema rukovodstvu — to su pitanja, s kojima se naše organizacije nisu mnogo bavile niti od nas nisu imale u tom pravcu dovoljnu pomoć. U organizaciji udomaćila se praksa da se gledaju samo negativne strane pojedinih drugova i rukovodstava i zbog toga zavladala je bezperspektivnost kod nekih drugova, t.j. prede se preko pozitivnih strana, one se samo uzgred zapažaju a ne iskorišćuju se da bi se pokrenuli drugi, primjer herojstva i požrtvovnost naših boraca, mladih rukovodioca, osobito u brigadama, njihova spremnost da ginu svaki moment za stvar našeg naroda i naše Partije. Naši kadrovi često puta neznaju uskladiti svoj odnos prema narodu, prelaze u dve krajnosti ili čine sve .sami, ili se diktatorski odnose prema ljudima. S tim u vezi je izvjesna otuđenost naših organizacija pojedinih drugova od naroda. Na krut odnos prema narodu najčešće nailazi se u vojsci. To su uglavnom slabosti naših organizacija.

Drugo Marko pomogao nam je da otklonimo nepravilno shvaćanje u rukovodećoj ulogi Partije u vojsci i u odnosu prema vojnim štabovima. I sam Oblasni komitet nije bio na čistu s time, kakav treba da bude odnos između Štaba Korpusa i Oblasnog komiteta po pitanju vojne politike.-

Na zadnjem sastanku Oblasnog komiteta u sporazumu sa drugom Markom donijeli smo zaključak da izvršimo slijedeću reorganizaciju u Okružnim Komitetima u toku mjesec dana:

O.K. Bjelovar: Stevo Debeljak, Marijan Jambrešić, Josip Manolić, Vinko Jedut, Ivan Živoder, Vinko Mesarić, Stjepan Banak, Zdenko Svete, Jovo Plečaš i Katica Stanša.- 5 u biro, 5 u Plenum.

O.K. Krapina: Marko Mrkoci, Ivica Kranželić, Ivan Jadan, Boris Majer, Franjo Culjak, Dragutin Rafaj, Stjepan Iveković i Ivan Bogović. 5 u biro, 3 u Plenum.-

O.K. Čazma: Marijan Cvetković, Jozo Malina, Tomo Buden, Katica Kušec, Valent Bolt, Dragan Carić, Maca Gržetić, Ivo Borić, Vlado Mutak.- 5 u biro, 4 u Plenum.

O.K. Zagreb: Franjo Smolčić, Nikola Slatković, Ivan Skubić, Stjepan Puklek (Jura, sadanji sekretar O.K. Varaždin) i Iskra[5]. Biro 4, Plenum 1 drug.-

O.K. Varaždin: Nederal Vinko, Stjepan Ivić, Marko Kovač, Bahorić Josip, Blažić Tomo (Pepek). Biro 3, Plenum 2.

Drug Marko obećao nam je da će nam poslati jednog ili dva druga za pojačanje O.K. Varaždinu i O.K. Zagrebu i nekoliko članova kotarskih komiteta. Tako će izgledati komiteti kada se izvrši reorganizacija.

Toj reorganizaciji pristupili smo iz više razloga u prvom redu, da se na neki način razdrma O.K. Varaždin, a isto tako i da se unese nov duh u O.K. Bjelovar, gdje uslijed prijašnjeg sekretara komitet nije mogao napredovati. Druga Viktora poslati ćemo u vojsku kao borca. Za druga Čuka[6] imamo namjeru da ga dodijelimo na rad po ob. službi.

Komiteti su mladi, no vjerujemo da će uz veću našu pomoć moći zadovoljiti.

Oblasni komitet počinje kolektivno djelovati, naročito biro. Drug Grga[7] teško se riješava sitničavosti, zbog koje se često puta površno odnosi prema krupnijim problemima.- Odlazak druga Bijeloga momentalno će se osjećati. Uslovi pod kojima radimo prilično

[5] Ivan Vranić
[6] Vinko Jedut
[7] Jankez

su teški, jer moramo češće seliti bez našeg plana, što nam u stvari poremećuje pravilan rad, jer se time gubi i mnogo vremena.

SKOJ:

Skojevska organizacija počela se je oporavljati i postignuto je znatno proširenje, premda je i u toj organizaciji zabilježen pad članstva. Skojevska organizacija brojila je u februaru mjeseca oko 2.200 članova, poslije toga pala je na 2.000, a sada broji 2.408 članova. Najviše se proširuje na okrugu Krapini i u vojsci. Najslabije stanje jeste na okrugu Varaždinu i Zagrebu. Na zagrebačkom okrugu još uvijek sektaše, a u Varaždinskom je organizacija bila razbijena. Neki su otišli u vojsku neprijatelja, neki su hapšeni, neki poginuli itd. Partijska organizacija još uvijek ne pruža dovoljno pomoći Skoju, zbog toga što partijci nepoznaju probleme Skojevske organizacije. Okružnim komitetima stavili smo u zadatak da se članovi kotarskih komiteta više zainteresiraju za organizaciju Skoj-a, da se na ćelijama pretrese konkretno svu omladinu u selu i da se vidi koji su najbolji mladići, koje se može odgojiti za komuniste. Nastojimo da partijsko članstvo shvati, daje Skoj široka organizacija, gdje se odgajaju mladi komunisti, da bi se na taj način prebrodilo sektaštvo po primanju u Skoj. Sa Oblasnim komitetom Skoj-a razradili smo sve zadatke, kako će Skojevske organizacije pomoći partijskim organizacijama provoditi liniju Partije. Oblasni komitet Skoj-a dosada nije primao redovitu pomoć od nas, a isto tako ni od P.K. Skoj-a, Na poslijednjem sastanku bili su dvojica drugova iz P.K. Skoj-a, koji su pružili veliku pomoć Oblasnom komitetu Skoj-a i sekretarima O.K. Skoj-a, koji su prisustvovali tome sastanku.-

N.O.O.-i:

Prošli mjesec 15. izabran je Oblasni NOO, čiji sastav smo Vam već ranije saopćili. Zbog čestih upada neprijatelja NOO-i, koji su postojali nisu djelovali kao organi Narodne vlasti. I Okružni NOO-i također nisu mogli u cijelosti razviti svoj rad. Gdje postoje mogućnosti NOO-i počinju sve više djelovati kao organi Narodne vlasti i narod kao takovim se i obraća. Takav slučaj imademo u Moslavačkom i Bjelovarskom okrugu, dok Krapinski tek se uvodi u te poslove. Proljetna sjetva izvršena je skoro 100 %, tek jedan mali dio zemlje ostaje neobrađeno i to u mjestima, gdje je neprijatelj vršio češće upade. Sada NOO-i rade na organizaciji prikupljanja i trasportiranja hrane za Liku. Isto tako nastavlja se sa izgradnjom kuća na Kalniku. Oblasni NOO nije formirao neke široke komisije, već imade samo referente kod pojedinih odjela. Također stavljen je u zadatak

NOO-ima da se spremi dovoljan broj bunkera za spremanje žetve i da se osigura vršaće mašine za oslobođeni teritorij, da bi se žetva mogla što prije spremiti.-

A.F.Ž.:

Oganizovani rad na tom sektoru, poslije reorganizacije, ili bolje rečeno likvidacije AFŽ-a nije se osjetio. Naš kadar nije pravilno shvatio tu reorganizaciju i nikako nije mogao primjeniti na konkretne slučajeve. Pristupili smo formiranju partijskih komisija pri Okružnim komitetima, a kod Oblasnog komiteta smo već formirali takovu komisiju u koju su ušle drugarice: Kata Vujaklija, Lidija[8] i Krunka[9]. Glavni zadatak postavili smo da se žene pokrenu bez obzira na formu. Pitanje po kojima ćemo ponovno pokrenuti žene, kako na oslobođenom, tako i na neoslobođenom teritoriju, a to je demobilizacija neprijateljske vojske i pomoć našoj vojsci. Okupljene žene na tim pitanjima pokazale su dosada izvjesne rezultate. Naročito smo upozorili, da se ne gleda kruto na taj pokret i organizacione forme u kojoj bi se žene okupljale.

VOJSKA:

Stanje u našoj vojsci nakon krize, koju su preživljavale naše brigade počelo se je popravljati. Ali jedinice još uvijek brojčano su vrlo slabe. Isto tako i vojnički život još se ne odvija kako bi trebao biti u jednoj dobro organizovanoj vojsci. Zbog brojčane slabosti, borci pa čak i niži rukovodioci mnogo se zamaraju, vršeći razne dužnosti, stražu, patrole itd. U našoj vojsci po našem mišljenju jeste još uvijek glavni problem rukovodeći kadar. Zbog malobrojnosti naših jedinica u poslijednjim borbama pretrpili smo osjetljive gubitke u rukovodećem kadru. Izgubili smo mnogo komesara bataljona, pomoćnika, komesara ćeta itd.

U prisustvu druga Marka održano je partijsko savjetovanje u XXXII. diviziji, na kojem su se pretresli politički i organizacioni problemi u samoj diviziji. Savjetovanje je bilo uspješno i već drugi dan u prvoj borbi pokazali su se rezultati. Jedinice su popunjene iz Kalničkog i Bjelovarskog odreda, no to je sve još premalo. Sada se vrše pripreme za mobilizaciju na Bjelovarskom i Krapinskom okrugu, dok u Moslavini se već pomalo odvija mobilizacija. Dezerterstva su prestala, no dezerteri vrlo se sporo vraćaju i u malom broju u svoje jedinice. Najviše je bilo dezertera prilikom boravka naših jedinica u Zagorju.

TEtić

[9] Zastavniković

AGITACIJA I PROPAGANDA:

Agitacija i propaganda još uvijek nije dovoljno efikasna i nemože parirati neprijateljskoj propagandi, koja naročito u poslijednje vrijeme biva sve aktivnija. Naše vijesti ne stižu redovno medu narod, a pri Okružnom komitetu Varaždin i Bjelovar, baš u najvažnijim momentima, prilikom otvaranja drugog fronta, njihove tehnike nisu bile u stanju da izdaju redovne radio vijesti. Sam Prop-odjel Oblasnog NOO-a, koji se sastoji od svega dva druga nema dovoljno inicijative, da pomogne Prop-odjelima Okružnih NOO-a. Mi smo zaključili da instaliramo jednu amerikanku, na kojoj ćemo tiskati vijesti za okrug Čazmu, Bjelovar i Varaždin. Na taj način obezbediti će se solidnije uređivanje samih vijesti, tehnički a i po sadržaju. Tehnike Okružnih Prop-odjela Bjelovara i Varaždina vrlo su slabe i zbog toga narod i ne voli čitati naše vijeti. Stroj će biti montiran na kolima i biti će pokretan kao i mi.

Veliki propust učinjen je jer nismo izdali letak prije 26. maja, povodom Paveliće »amnestije«. Mi smo čitavu stvar podcjenili i nadali smo se, da ta »amnestija« neće tako djelovati kao što je ona djelovala.-

To bi bilo o stanju na našoj oblasti. Molimo Vas da nam dadete Vaše primjedbe, na naš izvještaj. Izvještaje Okružnih komiteta nismo priložili, jer ih nismo još primili. U buduće pored našeg izvještaja, slati će Vam redovne izvještaje i Okružnih komiteta.-

Primite drugarski pozdrav

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Za komitet:
Tehek'[0] [v. r]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-50/839.

52

1944, lipanj 22.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Đurđevac Okružnome komitetu KPH Bjelovar o poboljšanju političke situacije, krahu neprijateljske mobilizacije, te radu i organizacijskom stanju partijske i vanpartijskih organizacija

K.K.K.P.H. Đurđevac

dne 22. VI. 1944.

[10] Antun Biber

Okružnom Komitetu K.P.H.
Bjelovar.

Izvještaj!

Polit, situacija:

Dragi drugovi, politička situacija od prošlog izvještaja do ovoga se prilično poboljšala unatoč toga što neprijatelj prodire od Koprivnice u zapadni dio našega kotara, tj. općinu Virje, Đurđevac i Šemovac. Najbolje se to očituje u tome što narod sve jače pristupa N.O.P. i što se mnogi vraćaju iz uporišta i bježe iz neprijateljske vojske kod koje je u nekoj mjeri nastala demobilizacija i panika. Do sada se vratilo iz neprijateljske vojske oko 150 do 200 ljudi a dolaze danomice sve više. Iz same Pitomače vratilo se njih oko 50. Iz Vel. Trešnjevice vratilo se natrag 22. Iz Kozarevca se vratilo natrag 13. Iz Sesveta se vratilo 12 a da nitko nije niit otišao, za vreme od pada Koprivnice. Tako se iz svakog mjesta vratilo njih 10/do 20 pa čak i iz onih mjesta koja su najlošija polit, stajala kao na pr. Suha Katalena i Grabovnica. Razlog što se pol. situacija poboljšava jest u vezi sa pol. situacijom u svijetu. Naročito otvaranje II. Fronta, ofenziva Crvene Armije na Finskoj a i uspjesi naše N.O.V. Mi smo poduzeli sve mjere da preko naših part, kao i vanpart. organizacija upoznamo narod sa događajima u svijetu i kod nas prikazujući im naročito da smo mi našom borbom postigli da ne spadamo u red satelita već da smo priznati kao saveznici naših velikih Saveznika SSSR-a, Engleske i Amerike, usprkos tome što je Pavelić navjestio rat Saveznicima ali ujedno ukazujući im na to da će svi oni pojedinci koji danas vežu svoju sudbinu uz fašizam odgovarati za sva nedjela koja je učinio fašizam, pred našim Narodnim Sudom. Iz tih razloga smo pozvali preko roditelja i braće sve one koji se još i danas nalaze i neprijateljskoj vojsci. To činimo preko malih uličnih sastanaka /jer se veliki zborovi nemogu održati, jer se narod plaši doći na velike zborove/ i obilaženjem pojedinaca. Drugovi i drugarice koji su radili na popisu stanovništva i po sabirnim akcijama naročito su dobili to u zadatak pa su oni tako u navezanom razgovoru sa narodom neprimjetno prenijeli tu direktivu u velikom dijelu našeg kotara a već sada se vidi uspjeh toga rada. Naprotiv u općinama kao što su Novo Virje, Molve a u novije vrijeme Virje i Ferdinandovac gdje kontrolu terena vrši neprijatelj a gdje su naše veze slabe, osjeća se i siabija pol. situacija a naročito zbog toga što neprijatelj vrši teror i hapšenje te pljačku imovine naših simpatizera. Tu je narod jako uplašen i neće surađivati s nama jer da neprijatelj teroriše samo one koji suradivaju s partizanima da u te općine prodremo na svaki način te da se uspostave barem veze a zatim i J.N.O.F. preko kojih bi

mogli mi upoznati narod sa pol. situacijom i uputiti ga da pozove svoje sinove iz neprijateljske vojske.

Neprijateljska propaganda koja je tvrdila kako su partizani uništeni je skršena operacijama naše N.O.V. oko Bjelovara a naročito sada se osjeća u našem kotaru prilikom dolaska naših brigada kako narod sa divljenjem gleda naše borce kad vide da su obučeni i oboružani engleskim materijalom i oružjem. Parola kojom se služi najjače sada neprijateljska propaganda jeste da su se složili partizani i kralj Petar i da zato Englezi i šalju toliku pomoć našoj NOV. Mi govorimo narodu da se obistinjava sve ono što smo mi uvjek naglašavali kako u pol. tako i u vojničkom pogledu što se najbolje vidi po otvaranju II. Fronta pa da će tako i pitanje kralja Petra rešavati naši narodi po svojoj volji poslije završetka rata je i zaključeno na II. Zasjedanju AVNOJ-a a da mi uvjek zovemo i okupljamo sav narod u borbu protiv fašizmu i da su vrata svakome otvorena u NOP. U zadnjih 8 dana se 13 ljudi iz Đurđevca dobrovoljno odazvalo u NOV. te su se prijavili kod Komande mjesta Đurđevac a ukoliko se razvije banda ima izgleda da će se dobrovoljno moći mobilizirati i iz ostalih mjesta a naročito iz Sesvete. Naravski uz još jači i širi naš pol. rad.

Organizaciono stanje:

Kotarski komitet broji 5 članova nakon što su učinjene promjene po pitanju članova komiteta i to: Drug Leskovar[1] član komiteta koji je bio zadužen po vojsci skinut je sa dužnosti jer se nalazi u bolnici. Namjesto njega biran je u ovaj komitet drug Županić Franjo komandant komande mjesta Đurđevac time da Okružni komitet dade potvrdu sa svoje strane. Drug Crnec Božo /Zajec/ nalazi se već dva mjeseca u bolnici pa za sada pitanje njega ostaje otvoreno. Drug Stankerić Andrija isto član komiteta po odluci O.K. treba da ide u vojsku, pa je prema tome i on skinut sa dužnosti člana komiteta. Prema tome sastav koniteta je ovakav: drug Pankarić[2] pol. sekretar, drug Kirin Mato org. sekretar, i ujedno je zadužen po SKOJ-u, drug Grahovac Đuro zadužen po N.O.O.-u, drugarica Ruža[3] po A.F.Z-u i drug Zupanić po vojsci. Partijski život ovoga komiteta je dobar.

Nedostatak partijskog života je u tome što se partijski materijal ne proučava zajedno već pojedinačno. Sjednice se održavaju redovito svakih 10 dana u najgorem slučaju svkih 15 dana. Zadnja redovi-

[1] Slavko
[2] Bolto
[3] Slezak

ta sjednica održana je 11. VI. 1944. a izvanredna 21. VI. Na istoj je nretresana u potanskosti pol. situacija u svijetu a naročito kod nas fu vezi s time doneseni zaključci koje treba prenijeti preko part, organizacija i na sam narod. Pretresena je svaka jedinica i uočeni svi nedostatci koji su bili sa strane ovoga kot. komiteta u pružanju pomoći našim jedinicama. Naše jedinice su slabe i politički nivo naših partijaca uzdići je naš glavni zadatak. Općinski komitet imademo samo jedan i to u Virju koji imade uvjete za razvitak samo mu treba puno pomoći no valja izmjeniti sekretara koji je odan borbi ali nema uvjete za razvitak. Komitet broji 5 članova, jedan član toga komiteta drugarica Pankarić[4] je sekretar part, jedinice Virje a drugarica Rupec[5]je sekretar part, jedinice Miholjanec.

Jedinica Virje imade 6 članova i 3 kandidata. Rad te jedinice zajedno sa komitetom je dosta dobar. To se najbolje osjeća u N.O.O-u no naletom bande u Virje svi članovi su se povukli iz mjesta van a da nisu ostavili iza sebe dovoljne veze pa sada mogu slabo djelovati u samom mjestu. Komitet je dobio u zadatak da prodre svako u Virje.

Jedinica u Miholjancu slabo živi part, životom, izolirana je od masa. Broji 3 člana. Jedinica Kalinovac je jedna od najboljih jedinica. Broji 7 članova, koji su požrtvovni. Žive part, životom i imaju uvjete za daljnji razvitak. Sekretar je Marko Ignac. Najslabiji član je drugarica Marica Madarić koja je pripojena toj jedinici ali ne dolazi na sastanke pa je u pitanju njezino članstvo. Imade 2 kandidata — Ispitati prošlost Kaića[6]. Jedinica Đurđevac broji 3 plana i to dva iz Đurđevca a jedna drugarica koja je pripojena toj jedinici a otpale su od te jedinice pozivom na novu dužnost pripojene drugarice Atena Milunić, Bosiljka Lepava, Maja Veseli i drug Mirko[7] povjerenik iz mlina. Pošto ova dva člana iz Đurđevca tj. Majetić[8] i Cestar[9] ne zadovoljavaju svojoj part, dužnosti zaključeno je da se isključe iz partije. Dva kandidata te jedinice treba obići i zajedno sa preostalim članom Goričanec Ankom pripojiti drugoj jedinici ili ako su sposobni osnovati novu jedinicu.

Jedinica Šemovac broji 5 članova od toga 3 iz Šemovca, 1 iz Hampovice i 1 iz Miholjanca. Sekretar je dobar požrtvovan, samo mu fali rutine u radu. To je drugarica Bogdan[10] koje je bila dve go-

[4] Magica
[5] Kata
[6] Mato
[7] Videković
[8] Priređivači nisu uspjeli i utvrditi ime.
[9] Tomo
[10] Marica

dine u logoru. Izoliran od masa je drug Vinković[11] iz Hampovice a tako isto i drug Rupee[12] iz Miholjanca koji je radi toga i pozvan na novu dužnost i pripojen od jedinice Miholjanec jedinici Šemovac. Imade 2 kandidata. Jedinica Kloštar imade 5 članova no ne živi part, životom što se najbolje vidi po tome što nema kandidata. Sam sekretar je slab, ne saziva sastanke pa prema tome se ne proučava ni part, materijal. Ta jedinica sastavljena je od 2 člana iz samog Kloštra, 1 iz Kozarevca i 2 iz radne grupe /bunkeraši/. Jedinica Vel. Trešnjevica imade 5 članova bez kandidata ali se na prošlom sastanku 2 kandidata primljena za člana. Ta jedinica dosta dobro radi samo joj treba pomoći i ukazati joj da obuhvati cijelu općinu a ne samo svoje mjesto. Jedinica pri KOC-u imade tri člana dva su zadužena u N.O.O-u a jedan po SKOJ-u. Sekretar je drug Mikula[13] koji je dosta dobar. Za jedinice pri komandama mjesta Virje, Đurđevac, Pitomača nemamo dovoljan pregled jer je obiđena samo jedinica kod kom. mjesta Pitomača koja broji 5 članova. Sekretar je Matota[14] dosta dobar i agilan. No jer taj isti drug sekretar nije pravodobno izvjestio naš komitet o škandalu kojeg je učinio njegov komandant Čedo Ciganović smatramo da je potrebno da mu se dade partijski ukor a drugu bivšem komandantu Ciganoviću koji je na sudu kod Komande Područja da se dade kazna isključenjem iz partije zato što je koristio svoj položaj tako da je spavao sa jednom hapšenicom i to javno da je znala cijela komanda i poslije toga je istu pustio bez ikakove kazne. No jer neznamo gdje se sad isti nalazi molimo Vas da mu Vi to saopćite. Komjanda mjesta Đurđevac, jedinica broji 4 člana za koje znamo, a, jer nije bilo druga Županića na sastanak, neznam na ostale jer su neki otišli u vojsku. Tako isto i iz jedinice pri komandi mjesta Virje što ćemo u najkraće vrijeme obići i naknadno Vam javiti. Sigurno je da jedinica postoji sa najmanje 3 člana, prema tome imademo na našemu terenu 11 part, jedinica sa ukupno 51. član. Odbivši 2 sekretara koji su članovi opć. komiteta i ujedno sekretari jedinica, ostaje 49 članova plus 5 članova K.K. plus 1 viseći član /Stankirec/ sveukupno 55 članova. Općenito part, jedinice ne žive part, životom a pol. izgradnja je premalena, u zadnje vrijeme se nešto stanje popravilo, no još uvjek vlada izvjesna neodgovornost i po pitanju samih sastanaka kao i po pitanju prenašanja part, direktiva zato nas treba boriti da part, svijest i odgovornost bude razvijena kod nas samih i kod part, jedinice uvjek ide jedan član Kotarskog Komiteta a prije toga sve zadatke treba prenes-

[11] Đuro
[12] Đuro
[13] Kao bilj. 8.
[14] Isto.

ti na sekretara part jedinice tako da može K.K. imadi pregled razvoja pojedinih članova. U isto vrijeme ispitati historiju svakoga člana partije a u buduće najoštrije paziti koga se prima u članstvo nartije. Sve ono što nevalja treba isključiti iz partije ali kod toga oprezno postupati i prikazati mu na njegovom konkretnom radu zašto nemože biti član partije. Ako je netko bolestan i iz tih razloga ne radi ne može ga se kao do sada isključiti iz partije. Paziti na pravilno izdizanje kadrova i uglavnom regrutirati članstvo iz slojeva siromašnog seljaštva i radnika, kandidate pozivati na teoretske i radne sastanke samo na radnim sastancima nemaju pravo glasa već savjetodavno. Naučiti ih da dolaze na sastanke ali ne to tako kruto svatiti. Naučiti članstvo na kolektivnu odgovornost, tražiti redovite izvještaje kao i članarinu i part, priloge. Sastanci da budu uvjek unapred priređeni da mogu biti kratki i sažeti da se može sav naš rad što brže odvijati i ujedno razviti ljubav kod članstva prema svom rukovodstvu.

S.K.O.J.

Organizaciono stanje SKOJa na našem kotaru krenulo je napred i zadatak koji smo mi uzeli pomoći SKOJevskim organizacijama to je prenešeno kako na sve part, jedinice. Sa strane K.K. po pitanju SKOJ-a zadužen je drug Mato[15] dočim isto tako su zaduženi članovi partije u svim jedinicama po pitanju SKOJ-a. Samo članovi part, jedinica još uvjek tako teško pristupaju SKOJevskim grupama a i samim organizaranju novih SKOJevih grupa. Oni kod toga su kruti i tako uvjek naglašavaju i traže kao neka pravila po radu SKOJ-a i sami neznadu kako bi prišli omladini. No mi smo im ukazali na njehovim sastancima da pitanje SKOJ-a nema kako krute organizacione forme kao partija i da je dovoljan rad ako se okupi par omladinaca pa se s njima razradi pitanja koja se tiču omladine i upozna ih se sa političkim dogadanjima i samom N.O.B, i tako postepenim radom ih podignuti politički i onda ih vezati na redovitije sastanke i točno dolaženje pojedinih. Kod toga im je ukazano da kod prvog neuspjeha ne treba se uzeti da se nemože sa omladinom raditi već da se makar i pojedinačno razgovara s njima i tako ih početi okupljati. Kod pojedinih starijih part, članova koji tako nemaju ni te sposobnosti da se prilagode omladini ukazujemo im na to da se barem pobrinu tako da uoče koji su tako dobri omladinci i omladinke tako kako bi članovi KK SKOJ-a mogli se povezati sa njima i oni ih sami uzdizati. U našem daljnjem radu raditi ćemo na,tome da uzdignemo mlade ljude u part, jedinice koji će pružiti veću po-

[15] Kirin

moć SKOJevskim grupama. Pred same članove K.K. stavljeno je kad idu na teren da i sami se zainteresiraju za rad SKOJevskih grupa i da sami odu na njihove sastanke. Sam K.K.SKOJ-a koji je tako bio ostao na 2 člana sa drugovima iz OK. SKOJ-a dogovorili smo se i sam komitet priširi na 11 članova. Neki od njih već su bili tako uočeni da udu u Kotarski komitet te isti drugovi se nalaze na kursu dočim smo na ovom sastanku proširili na 11 članova. Do sada drug Martin[16] i Barica[17] koji su radili sa omladinom i ako ih je bilo dvoje oni su tako obnovili SKOJevske grupe i tako povezali se sa omladinom sa 22 sela. U mnogim tim selima nisu SKOJeve grupe ali je veza sa omladinom i samim popunjenjem novih članova moći će se rad SKOJ-a i osnivanje novih SKOJevnih grupa formirati po tom selima. SKOJevih grupa na terenu imade 6 dočim u komandama mjesta imade 3 sa ukupno 59 članova SKOJ-a- Tako na zadnjem sastanku K.K.SKOJ-a 17. VI. da se prodre u pojedina mjesta i da se promijeni način rada sa omladinom jer mnogo slučajeva omladina je htjela ilegalni rad dočim smo se mi više vezali uz one koji su odmah mogli otići od svojih kuća i javno ispuniti ali u našem daljnjem radu predvidene su nove SKOJevske grupe u ilegalnosti da rade i koje se imaju formirati i tako vezati uz ilegalni rad tako da bi se sam rad SKOJevskih grupa proširio i omladina tako politički djelovala. Predvideno je 15 novih SKOJevih grupa i 3 općinska komiteta sa ukupno 83 nova člana.

Pojedina mjesta gdje smo predvidjeli SKOJ-eve grupe nećemo vam naglašati već ćemo vas izvjestiti u slijedećem izvještaju o rezultatima i pomoć SKOJ-evskom komitetu, sa strane kotarskog komiteta, a time i pomoć SKOJ-evskom komitetu, sa strane kotarskog komiteta, a isto tako što su napravili po tom pitanju Part. Orga.

NOO.

Kotarski NOO broji 10 članova od toga su 3 člana komiteta i 1 član Partije. Rad kotarskog odbora kjao cjeline je dosta dobar, ali kao pojedinaca nije zadovoljavajući jer ojedinci se ne osjećaju dovoljno odgovorni, više puta se izgube po dan dva odu negdje u gorice pa neznaš gdje su a dosta se gube u sitnicama. Na prošloj sjednici o svemu tome smo pretresali i ukazali svima drugovima na te i takove greške i u koliko se ne poprave da neće moći biti članovi izvršnog kotarskog N.O.O-a. Na prošlo sjednici smo izključili druga Kambić Jakoba iz izvršnog time da ude u plenum K.N.O.O-a, mjesto Kambića koji je bio zadužen za zdravstvo izabrali smo drugaricu Slezak Ružu koja je bila do sada u Prop-odjelu.

" Ciganović
[17] Kunić

K.N.0.0. vrši sve poslove koji su u interesu ishrane N.O.V-e siromašnog naroda i izbjeglica po čitavom oslobođenom našem sektoru i ako taj posao spada u kompetenciju nižih N.O.O-a, to je iz razloga toga što nijesmo uspjeli da osposobimo općinske i mjesne N.O.O-e koji bi uz našu pomoć vršili te zadatke. K.N.O.O. da je pomoć nižim N.O.O-ima na taj način što odlazi na njihove sjednice te im daje upute i ukazuje na propuste i greške koje se moraju odkloniti iz našeg rada. Pročelnici pojedinih odjela treba da svaki 15 dana najmanje održe sjednicu sa svojim članovima i da šalju o tome redoviti izvještaj tajništvu no to se još u cjelosti ne izvršava, čak se neki članovi komisija tuže da se snjima politički ništa ne radi zato smo uveli kućne sastanke svakih 10 dana na kojima prisustvuje svi drugovi koji su zaposleni kod K.N.O.O-a na tim sastancima se razrađuje pol. situacija pitanja života u K.N.O.O-u kao i odnos članova spram naroda. 16. o. m. je Kotarski N.O.O. održao savjetovanje na kojoj su bili pozvani svi članovi nižih N.O.O-a kao i komisija gdje je razjašnjeno pol. situacija, pitanje mobilizaije i tumačenje odluka III zasjedanja Z.A.V.N.O.H-a Savetovanju je prisustvovalo oko 150 članova. Općinski N.O.O-i i postoje na svom terenu u Pitomaći, Sesvetama i Đurđevac vanjski, a Virje, Kalinovac nalaze se kao i gradski Đurđevac izvan svog terena. Labavi općinski postoje u Šemovcu i Kloštru dok u općini Molve, Novo Virje i Ferdinandovac ne postoje nikakvi odbori. Mjesni N.O.O-i postoje u Šemovcu, Mičetincu, Čepelovcu, Kalinovcu, Sesvetama, Velikoj Trešnjevici, Sedlarici, Đuretini i Miholjancu.

Kod K.N.O.O-a se formira kotarski sud u dogovoru sa Okružnim N.O.O-em te smo dobili za sekretara druga Dolenca.[18] Kad bude formiran izvjestit ćemo vas o samom radu. Za zdravstvo nemamo referenta pa bi mi predložili doktora Bolobana[19] iz Kloštra koji i onako bježi sa nama, samo bi trebali više uputa po tom pitanju. Mnogo nedostataka imade u radu kotarski N.O.O. po nekim na oko sitnim stvarima kao na primjer dioba zemlje, socijalna pomoć i t.d., a to najviše iz tih razloga što nema dovoljno kontrole nad izvršenjem pojedini zadataka, što ćemo nastojati da preko Partijske organizacije odklonimo.

J.N.O.F. u mjestima gdje ne postoje N.O.O-i imade uvjeta da se organizira J.N.O.F. jer u svakom mjestu imademo po jednog ili dva čovjeka koji drže vezu sa nama osim u općini Molve i Novo Virje. Naročito smatramo da će se moći organizirati u onim mjestima gdje postoje N.O.O.-i Na zadnjem sastanku detaljno smo razradili

[18] Kao bilj. 8.
" Isto.

organizaciono pitanje J.N.O.F.-a i zaključili da u roku osam dana provedemo organizaciju u 10 sela našeg kotara. Do sada smo prenjeli direktivu na K.N.O.O. neke članove općinskog N.O.O-a Virje i na Part, jedinicu Kloštar. O rezultatu uspjeha izvjestiti ćemo vas u drugom izvještaju.

A.F.Ž. **I**

Poslije reorganizacije A.F.Ž-e rad na našem kotaru je zastao premda su održane četiri konferencije i premda imade dobrih žena aktivistkinja. Naše Par. organizacije nisu shvatile širinu i dubinu pokreta a koliko i jesu nisu se same aktivizirale na okupljanju žena. Zato je od velike važnosti savjetovanje žena aktivistkinja koje je održano 17. VI. gdje su donešeni zaključci da se sve žene aktivistkinje okupe na kotarsko savjetovanje da ih se njih uputi kako da se pokrene masovno okupljanje žena u A.F.Ž. te da svojim aktivnim učešćem u J.N.O.F.-u doprinesu što više u borbi protiv fašizma za izgradnju naše nove države. Ti zadaci treba da se postave pred sve naše Part, organizacije i da se najozbiljnije shvate.

Agit-Prop.

Naša agitacija i propaganda odkako nemamo svoju tehniku se ograničila na raspačavanje materijala i sastoji se uglavnom od usmene propagande koja se vrši putem pojedinačnih razgovora te manjih sastanaka. Pismena propaganda se svodi na raspačavanju naše centralne štampe koja stiže u zadnje vrijeme u prilično velikoj mjeri no još uvjek je premalo. Dugo vremena nismo dobili vijesnik Oblasnog N.O.O-a »Naš put«. Već dobivamo od vremena do vremena vijesti od Okružnog N.O.O-a i kadkada dobivmao materijal za zidne novine koje izdaje Prop, odjel O.N.O.O-a Kotarski N.O.O. izdaje zidne novine i nove vijesti a izdao je i zidne novine kao tumačenje odluka III. zasjedanja ZAVNOH-a. Materijal stiže u sva mjesta osim općinu Molve i Novo Virje. U Općinskom N.O.O-au Pitomača izdaje zidne novine Mladen Kos koji se nalazi na bolovanju a bio je prije u prop, odjelu Kotarskog N.O.O-a. Narod sve više pristupa čitanju zidnih novina. Naša agitacija i propaganda trebala bi se još mnogo jače razviti a da bi mogli upoznati narod o svim aktuelnim pitanjima naše N.O.B, da bi smo na toj podlozi mogli dići sav naš narod u borbu protiv fašizma za slobodnu federativnu demokratsku Jugoslaviju. U tom pravcu usmjeriti ćemo u buduće sv rad svih naših vanpartijskih a naročito partijskih organizacija.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Polit. sekretar*
Pankarić Bolto [v. r.]

Original, storjopis
Sign., AIHRPH, KP-97/4491.

53

1944, lipanj 22.

Izvještaj Štaba Drugoga diverzantskoga bataljona Štabu Četvrtoga korpusa NOVJ o diverzantskim akcijama u svibnju i lipnju 1944. godine

M.P.[1]

I Z V J E Š T A J

o izvršenim diverzantskim akcijama o vremenu od 24. V. 1944. do 23. VI. 1944. godine, kao i nama naknadno stigli izvještaji iz mjeseca maja koje Vam nismo još javili:

20. V. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Staze dignut je u vazduh vlak. Uništena je lokomotiva i jedan vagon, a 2 vagona su oštećena. Saobraćaj je stjao 10. sati. Mrtvih i ranjenih je bilo, ali nam broj nije poznat.-

28. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac između Jaske i Desinca, dignut je u vazduh armirani betonski bunker, koji je služio bandi za čuvanje pruge.-

29. V. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Mošćenice postavljen je aparat. Prošla je sama mašina, te je explozija uslijedila iza nje. Presječena je pruga na jednom mjestu. Promet je stajao 4. sata.-

29. V. 1944. Na pruzi Sunja — Banja Luka, kod Majura dignut je u vazduh vojni transportni vlak, Uništena je lokomotiva i 5 vagona, a 2 vagona su oštećena. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 24. sata.-

30. V. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Jaske i Desinca, dignut je u vazduh ustaški oklopni voz sa ustašama. Uništena je cijela kompozicija, t.j. lokomotiva i 5 vagona. Ubijeni su Mašinovoda i ložač, a ustaša je bilo veći broj mrtvih i ranjenih, promet je stajao 24. sata.-

1. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac između Karlovca i Draganića, dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak. Uništen je jedan oklopni vagon, a 4 oklopna vagona su oštećena. Po podacima dobivenim od domobrana koji se je vozio u tom vozu, bilo je 4 mrtva i 4 teško ranjena. Promet je stajao 8 sati.-

[1] Zaprimni pečat Štaba IV korpusa NOV i POJ, br. 194, od 24. lipnja 1944.

1. VI. 1944. Na pruzi Karlovac — Ozalj, između Karlovac i Mahičnog dignut je u vazduh transportni ustaško-domobranski vlak. Uništena su 3 vagona. Promet je stajao 24. sata.-

1. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Capraga dignut je u vazduh teretni vlak. Unitšena su 2 vagona, a lokomotiva je teško oštećena. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 12 sati.-

1. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, dignut je u vazduh između Jaske i Domagovića, transportni vlak sa ratnim materijalom. Uništena je lokomotiva i 2 vagona, a oštećena su 4 vagona. Promet je stajao 13. sat.-

1. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Zdenčine i Horvata, dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak sa ustašama. Uništena je lokomotiva i 2 vagona, a 3 vagona su oštećena. Promet je stajao 48 sati.

3. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, između Šaša i Staze, dignut je vojni transportni vlak. Uništena je lokomotiva i 6 vagona. Mrtvih je bilo 19 ustaša, 6 njemaca, 5 domobrana, 1 četnički komandant najveći krvolok MARKO Košuta, a ranjenih je bilo 69. Saobraćaj je stajao 16 sati.-

5. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Desinića i Jaske, dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak. Uništena su 3 vagona a lokomotiva je oštećena.

5. VI. 1944. Na ciglani Ilovac kod Karlovca, postavljena je kutija sa poskočnim aparatom. Ista je ubila 2 domobrana.-

5. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Desinca i Jaske, sječena je pruga na 8 mjesta u suradnji za Ž. P. Odredom.-

7. VI. 1944. Na pruzi Zagreb —Sisak između Lekenika i Peščenice, dignut je u vazduh pružni tenk. Uništena su 2 vagona sa šoderom a pružni tenk je izbačen iz šinja. Promet je stjao 4 sata.-

9. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak između Lekenika i Grede presječena je pruga na jednom mjestu, budući je korda zatajila, i explozija je usljedila iza vlaka. Promet je stajao 3. sata.-

10. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Lekenika i Peščenice, bačen je u vazduh vlak sa ratnim materijalom, kamionima i motornim vozilima. Uništena je lokomotiva i 4 vagona, a 2 vagona su oštećena. Uništena su 4 kamiona koji su bili na tim vagonima. Bilo je mrtva 4

njem. vojnika a više ih bilo ranjena. Promet je stajao 6 sati.

14 VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak između Lekenika i Grede sječena je pruga na 10 mjesta.

18. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Sv. Klare i Zagreba, nedaleko Savskog most dignut je u vazduh vlak. Uništena je lokomotiva i cijela kompozicija. Mrtvih je bilo 150, a ranjenih 50. Promet je stajao 12. sati.-

19, VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac između Desinca i Jaske sječena je pruga na 28 mjesta u suradnji sa 2.P. Odredom. Promet je stajao 24 sata.-

Akcije bi bile mnogo bolje ali treba napomenuti sljedeće: da su drugovi ovog bataljona jako slabo stajali sa obućom i odjećom i da su morali jedni od drugih pozajmljivati cipele za odilaženje u akciju, te je to dosta i moralno uticalo na njih. Putovanje druge čete ovog bataljona za Karlovački Odred, sa 34. Divizijom dva pokušaja uzaludna, znači zbog velike udaljenosti gubitak u vremenu. Sakupljanje 3. čete sa pruge Zagreb —Sisak i prebacivanje njenog djelovanja na prugu Zagreb — Karlovac, zbog velike udaljenosti također je gubitak na vremenu. Unapred navedenim akcijama nisu iznjete poteškoće i borbe kod dolaska na prugu tako da je 1. četa ovog bataljona naišla na zasjedu i prihvatila borbu 4 puta gdje je bio uhvaćen jedan, ubito i ranjeno više neprijateljskih vojnika. Druga četa naišla je na zasjedu 2. puta i prihvatila borbu, tako da je jednom prilikom 5 drugova rastjeralo 50 bandita koji su pobjegli i vratili se u svoju bazu sa jednim mrtvim i jednim ranjenim banditom, dva puta bila je protjerana neprijateljskim naletima daleko u pozadinu. Treća četa ovog bataljona naišla je na zasjede prilikom odlaženja na prugu 5 puta, također nismo naveli akcije koje nisu uspjele t.j. mine koje je neprijatelj pronašao.

U svim tim akcijama imali smo jednog zarobljenog druga, 2 nestala druga, i 1. ranjenog druga. Od ovih nestalih nemamo nikakovih podataka jer su taj puta naišli na zasjedu.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Polit, komesar: **Bogomil Ivković** [v. r.]

M.P.[2]

Komandant, kapetan: **Mićo Bulat** [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 426, f. 7, dok. br. 35.

[2] Okrugli pečat: Štab II diverzantskoga bataljona NOVJ (u sredini zvijezda petokraka)

54

1944, lipanj 23.

Komesarski izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o vojnoorganizacijskom stanju u odredima, radu štabova, političkom radu te stanju obuće i prehrani boraca

Štab
Zapadne Grupe
Partizanskih Odreda
Hrvatske
K. broj 51/44
23. VI. 1944-

KOMESARSKI IZVJEŠTAJ

Politkomesaru X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ.

I. OPĆI PREGLED:

Stanje u Odredima od poslednjeg izvještaja naročito u Kalničkom Odredu znatno se izmjenilo. Kalnički Odred od koga su uzeta dva bataljona tj. I. i III. za popunu XXXII Divizije NOVJ ostao je sa jednim bataljonom u jačini oko 110 boraca i Križevačkom četom. U samom bataljonu kao i Križevačkoj četi borbenost i disciplina je na osrednjoj visini. Štab odreda K.P.O.H. dobio je zadatak da pripoji Udarnu Grupu Gornja Rijeka Križevačkoj četi te da se formira bataljon, koji bi imao za zadatak krstariti Križevačkim kotarom i jednim djelom Novomarofskog tj. južne padine Kalinika. Bataljon Kalničkog Odreda ima zadatak da krstari sjevernim padinama Kalnika. Problem ovog Kalničkog bataljona jeste popunjenje ljudstvom bataljon, kao i odjeća i obuća.

Zagorski Odred sa svojim bataljonom dobio je zadatak da krstari u Donjem dijelu Zagorja, drži vezu sa Slovencima i pomaže drugovima na kotaru Klanjec na održanju kanala za prebacivanje drugova iz Zagreba u našu Vojsku. Ovaj bataljon brojčano slab, ali vrlo borben no, teškoće nailazi u pomanjkanju odjeće i obuće naročito slabo naoružanje. Tako n. pr. ovaj bataljon imade 4 p. mitraljeza, 2 »Šoše« za koje ima 42 metaka, »Brnac« 160 metaka i Talijanski p. mitraljez koji je nedavno zarobljen sa 150 metaka. A isto tako kako god je brojčano slab imade i nenaoružanih. Politička svijest kod boraca u tom bataljonu se u zadnje vrijeme popravlja.

Zagrebački Odred poslije ofanzive na jedinice X. Korpusa je sređen, te je jedan od najborbenijih jedinica naše Grupe. Borbenost je na visini jedino što politička svijest boraca ne zadovoljava usljed slabog rada vojno-političkih rukovodioca a i sam rad je vrlo otežan, pošto ovi bataljonu tuku se danomice.

U I. Zagorskoj Brigadi kako sam već u poslednjem izvještaju naveo osjeća se elan i polet kod boraca kao i kod nižih rukovodioca osim samog Štaba Brigade. U ovo zadnje vrijeme iskrsli su novi i značajni momenti u radu samog Štaba Brigade o kojem ću se osvrnuti pod točkom V./

U svim našim jedinicama niži rukovodioci ne uživaju autoritet koji bi trebali iznimno u Zagrebačkom Odredu. Dezerterstva koja su se pojavila u zadnje vrijeme naročito u Zagorskom Odredu gdje su u poslednje vrijeme dezertirala dva komandira, jedan zamjenik komesara čete, jedan vodnik, nijesu političke prirode, ali još nije niti razjašnjen slučaj ovog dezertiranja. Po svemu sudeći da je uzrok dezerterstva velike tegobe kao i slaba odjeća i obuća N.p. čulo se u Zagorskom bataljonu: »Otići ću kući, pa ću barem biti obuven, a u koliko ću biti bos, neću pravit tolike marševe«.

Sanitetska služba u našim jedinicama je zadovoljavajuća. Sada nam manjkaju dva sanitetska referenta za Kalnički Odred i za Zagorski Odred. Sanitetsko osoblje se cijeni i ne čuju se nikakova pogrdna imena ili nazivi na naše sanitetsko osoblje.

Stav naših boraca i rukovodioca prema Saveznicima u zadnje vrijeme znatno se izmjenio na bolje, a naročito sada kada su drugovi čuli da je jedan bataljon naših drugova krenuo po oružje i po odjeću i obuću koju su nam poslali Saveznici. U našim jedinicama ne primjećuje se nikakav rad Mačekove klike, stav naših boraca prema izdajicama je uvjek isti tj. o izdajicama bez obzira koje vrste to bili govori se sa puno prezira i mržnje. Razlog dezerterstvu odnosno u težim okršajima nestalih drugova jeste u glavnom taj, što borci slabije politički izgrađeni odu svojim kućama, a neprijatelj ih ne goni iako zna da su došli sa oružjem iz naših redova, nego im prilazi i otvoreno im kaže: »Mi znamo da si ti došao iz redova partizana naoružan, ali ti lijepo savjetujemo, nemoj se vratiti nego dođi k nama prijavi se, a možeš si izabrati sam oćeš li u ustaše, domobrane, žandare, finance ili kakovu službu.« Većina naših drugova koji su pobjegli kućama odbila je da stupi u njihove redove, a ustaše im na to poručuju da ako već neću u njihove redove neka ostanu kod svojih kuća i neka si zadrže oružje, pa neka si brane sami svoje domove, a u koliko će im biti potrebno municije ili još oružja, da će-im ga oni dati. To naročito važi za Krapinski kotar, općina Durmanec i općina Krapina—Radoboj. Ustaše na to vješto ubacuju medu njih svoje

ljude, koji onda gledaju da stvore neke organizacije samozaštitare. Tako su za općinu Durmanec dobili dozvolu za nošenje oružja dezerteri iz naših redova Vincelj Stanko i Krušlin Rudolf iz Gornjeg Prigorja i koji su dobili zadatak da organiziraju sve vojne bjegunce iz one općine u koju svrhu su već imali i nekoliko sastanka s njima, no gdje su ostlai dezerteri odbili primiti ustaško oružje, tako da su ostali samo Kolenko Ignac iz G. Plemenščine, Vincelj Stanko, Vincelj Antun i Cesaree Stjepan kao i Krušlin Rudolf iz Gornjeg Prigorja, koji napadaju naše kurire, pa se obavještenjem u Krapinu, vodiči su ustaškim bandama po terenu. Naročito ovdje za napomenuti da Krušlin Rudolf iz G. Prigorja dva puta tjedno odilazi u Zagreb odakle donaša neke direktive (no to je još neprovjereno). Kod pretraživanja šume u Plemenščini pronašli smo u gustišu njihove ležaje, a u kleti kod Kapuna, Gornje Prigorje pronađen je njihov Štab, gdje smo našli tri puške i vojničko odijelo, a ovi iz Prigorja vezani su sa vojnim bjeguncima iz Donjeg Jesenja a na drugu stranu (nepotvrđeno) sa vojnim bjeguncima iz Huma na Sutli. U kotaru Zlatar ne pojavljuje se nikakova »Bijela Garda« i to iz razloga sve što je bilo mobilisamo otišlo je i ostalo je u ustašama. Ustaše su uspjeli da obuhvate čitav kotar i da organizuju i poboljšaju svoju već i onako dobru obavještajnu službu, tako n. pr. došli smo sa brigadom rano u jutro (u 8 sati) kroz Ivančicu na Petrovu Goru u l i sati počeo već je koncentričan napad na naše jedinice iz Zlatara. Drugi dan kada smo se prebacili preko Ivančice u Zajezdu kamo smo došli pred večer, neprijatelj je u Zlataru u roku od pola sata bio obavješten o našem dolasku i to preko znakova koji su prenašani bilo vikom, udaranjem po praznim kantama ili po sjekiri. U kotaru Ivanec neprijatelj je uspio sa mobilizacijom. U tu svrhu bacio je neprijatelj tri bojne i to u kotar Ivanec jedna bojna PTS-a sa poznatim krvnikom komandantom Gavezom, na koga se narod jako tuži, jedna bojna u Lepoglavu, a jedna bojna bila je raspoređena u Bednju i Trakošćan. Tom prilikom ustaše su se služili partizanskim kapama, ušli u sela, pohvatali odbore, jednoga objesili u Bednji, te bacili parolu da u koliko se neće svi javiti da će popalit kuće i sve povješat. U kotaru Klanjcu i Pregradi dolaskom naših jedinica na onaj sektor uspjeli smo zadržat ljude da neidu u neprijateljsku vojsku, ali sada prema najnovijim izvještajima župnik Vinagore Vukina koji je i onako bio uvjek neprijateljski nastrojen prema nama organizirao je narod protiv nas. Kako će se stanje dalje razvijat to ću u idućem izvještaju navesti.

Na sektoru Zagrebačkog Odreda opaža se prilično jak rad reakcionarne klike oko Mačeka medu narodom. Naročito jak uticaj ima ova klika po selima na južnim padinama planine Medvednice, a

centar takovog rada je u selu Kašini. Nosioci ovog protiv narodnog rada reakcionarne klike oko Mačeka jesu pripadnici milicije koja također ima središte u selu Kašini. U selima na sjevernim padinama planine Medvednice je ovaj uticaj klike oko Mačeka daleko slabiji- U selu Crkvena Ves poklali su ustaše 6 ljudi medu kojima i djecu, te je narod cjelog Prigorja vrlo ogorčen na ustaše. Uopće narod na sektoru Zagrebačkog Odreda mrzi ustaše, dok partizane prima naročito na sektoru Kašina sa izvjesnim strahom.

Na sektoru Kalnika narod je zastrašen a mnogi su otišli da podignu iskaznice da ih neprijatelj nebi dirao. Tako su otišli iz Duge Rijeke svi da podignu iskaznice a kada je neprijatelj nailazio nijesu htjeli bježati iako su ih partizani zvali. Tom prilikom je neprijatelj pohvtao oko 20-toricu njih i poubijao. Ostala sela oko neprijateljskih uporišta mrze ustaše, ali ih se i boje. Narod je inače sa veseljem dočekao otvaranje druge fronte no u Srpskim selima osjeća se izvjesno nepovjerenje i neraspoloženje naspram partizana ali nešto organizovanijega nije se primjetilo nego samo rad pojedinaca. Tako se pojavila u srpskim redovima parola da bi oni išli u partizanske redove, kada bi im se dozvolilo da pale hrvatska sela. A osjeća se i utjecaj Mačekove klike, po parolama koje se čuju po terenu a to jeste da neće pobjediti ni partizani ni ustaše nego neko treći.

Kult palih boraca kao i ljubav prema ranjenicima se znatno popravlja. Odnos drugova prema drugaricma u moralnom pogledu je ispravan i dobar, a i u samim jedinicama ne pokazuju se više greške potcjenjivanja drugarica.

II. POLITIČKO STANJE I POLITIČKI RAD:

U našim jedinicama kao i u Brigadi svijest naših boraca je na osrednjoj visini, a što se očituje u samom upućenju drugova međusobno kao i u odnosu prema civilnom stanovništvu. Stav naših boraca prema Saveznicima kako sam već i gore iznio znatno se izmjenio na bolje. A stav naših boraca prema izdajicama i neprijateljima našeg naroda nepomirljiv je i pun mržnje, što se i očituje u borbama a i naročito kod Zagrebačkog Odreda koji dnevno ima borbu sa milicijom koja je potpomognuta od ustaša i žandara, a naši borci ih nazivlju »Škrljakaši«.

Kulturno-prosvjetni rad u našim jedinicama od poslednjeg izvještaja ponešto je zaostao usljed borba i marševa. No čini se sve da se rad može normalno razvijati. Naročitih poteškoća za razvitak kulturno-prosvjetnog rada nailazimo kod Odreda pošto su drugovi stalno u borbama ili pokretima.

Mobilizacija za popunjavanje naših jedinica na čitavom sektoru jeste vrlo slaba ili nikakova. Ono što neprijatedž nije uspio da mo-

biliše neće da stupe u NOV nego sakriva se po šumama, kletima i ubnkerima izgovarajući se da će rat i onako završiti bez njih.

III. ISHRANA OBUĆA, ODJEĆA I ZDRAVLJE BORACA:

Kako je već u poslednjim izvještajima rečeno ishrana naših jedinica jeste sve slabija usljed pomanjkanja hrane. Tako su naše jedinice u izvjesnim djelovima naročito u kotaru Zlatar i Ivanec primorane da rekviriraju, jer im se u većini slučajeva dogada da kada naši ekonomi dodu u kuće i traže hranu za našu vojsku, narod odbija da dade sa napomenom »da će im ustaše sve popaliti i oduzeti«. Zakorska Brigada i Zagorski Odred imaju kazane. No, kazani koje ima Brigada nijesu dovoljno pa je u izvjesnim slučajevima potrebno da se nosi iz sela, ali čim se pruži prilika nabavićemo kazane tako da će biti pitanje i ishrane na kazanima riješeno.

Sa odjećom i obućom u našim jedinicama stojimo vrlo slabo iznimno Zagrebački Odred i Križevačka četa. U Brigadi, Kalničkom Odredu, Zagorskom Odredu imade 30% bosih i razderanih drugova. U svim akcijama gdje smo pohvatali ili svukli neprijatelja nijesmo se mogli koristiti ni njihovom odjećom ni obućom, pošto i neprijateljski vojnici su isto tako slabo odjeveni i obučeni. Od Komande Područja bilo Zagorskog bilo Kalničkog nijesmo dobili ništa. Tako da se postavlja kao problem pred ove jedinice odjeća i obuća, a isto tako veliko pomanjkanje u našim jedinicama sa vešom, pa je to i razlog što se ne mogu istrijebiti uši.

U našim jedinicama do sada se nije pojavila nikakova zarazna bolest.

IV. RAD I ZAPAŽANJA NA TERENU KRETANJA:

Naše jedinice na prolazu svog kretanja svagdje su održavali razgovora sa narodom, dok većih mitinga i zborova nije bilo, jer narod zaplašen i boji se doći na mitnige, pošto je neprijatelj bacio parolu da svaki onaj koji će doći na partizanske mitinge biti će streljan.

Čim se počelo sa raskrinkavanjem petokolonaša župnika Vukine iz Vinagore taj tip je organizirao narod svoje općine, rekao im je da ga mi oćemo ubiti, te je došao narod čitave okolice (prema izvještajima drugova koji su odanle došli, bilo je oko 2.000 naroda), odveli sobom župnika i vikali »Dole Komunisti« »Dole Partizani« »Živili Ustaše«.

Amnestija koje je 26. V. imala završiti djelovala je na i onako preplašen narod jako, tako da u pojedinim slučajevima, dolazio je narod našim jedinicama i tražio od njih da se predaju. Tako je jedan seljak izvadio novine »Nova Hrvatska« i rekao neka pogledamo

koliko se na dan 26. V. na poziv poglavnika predalo ustaškim vlastima.

V. RAD ŠTABOVA:

Zagorski Odred: Štab ovog odreda nije potpun, manjka pomoćnik komesara. Inače bi ovaj Štab u potpunosti zadovolio kako borbenošću, hrabrošću i samoinicijativom.

Zagrebački Odred: Nakon sredenja Zagrebačkog Odreda i izmjene komandanata pokazale su se manjkavosti i nedostati samoga Štaba. Komesar Šelendić[1] ne radi, komotan i birokrata, potpuno se zapustio, tako da ovo vrijeme što je proboravio u Odredu nije radio mnogo. O pomoćniku komesara Pavliniću[2] javio sam već prošli puta i svakako će biti potrebno da se drug izmjeni. Vojni rukovodioci zadovoljavaju a naročito se ističe svojom marljivošću i hrabrošću operativni oficir Podboj.[3] O novom komandantu drugu kapetanu Mandiću[4] za sada nebi mogao dati svoje mišljenje jer se nije još snašao u ovom Odredu.

Kalnički Odred: Na održanim sastancima sa Kalničkim Odredoml primjetila se je nesuglasica medu samam članovima Štaba kao i njihove familijarnost sa svojim podredenim Štabovima. Naročito ovdje došlo je do spora između ostalih članova Štaba i pomoćnika komesara Odreda druga Novak Jerka, koji prema izjavama Štaba stoji u ljubavnim odnosima sa drugaricom kuharicom. Do vrlo žučne rasprave i objašnjenja došla je između zamj. komandanta Steve Miočinović i pomoćnika komesara. Tako da u ovome Štabu ne vlada harmonija. U ovom Štabu biće potreba izmjeniti pomoćnika komesara, pa sam mišljenja da bi druga uputili za Zagorski Odred, u koliko bi imali kojeg drugog druga za pomoćnika komesara u Kalničkom Odredu.

Štab I. Zagorske Brigade NOVH: Prema izvještajima koje sam do sada slao u ovome Štabu u kojem smo davali puno pomoći bili smo mišljenja da će zadovoljiti kao što je u prve dane pokazivao mnogo volje za rad. Ali u poslednje vrijeme naročito od prošlog izvještaja ovaj Štab ne samo da nije zadovoljio nego je došlo do izražaja strahovita tvrdoglavost komandanta i komesara i njihovo ne poštivanje naređenja od višega Štaba, a naročito što je još za napomenuti njihova nesamokritičnost i što kritikuju više Štabova. U poslednjim akcijama gdje je neprijatelj malo jače pritisnuo pokazala se

[1] Stjepan
[2] Vjekoslav
[3] Josip
[4] Jovica

kod ovog Štaba neodlučnost, kod komandanta brigade bojazan od odgovornosti, a kod komesara i načelnika naročito se istakla plašljivost. Štab Brigade od ofenzive u Zagorju zabio si u glavu da moraju krenut za Moslavinu, komandant Brigade tumačio ovu njihovu odluku da se naoružaju i da si obuče brigadu, a komesar mu je u tome pomagao još sa napomenom kako se dolje dobro živi i jede. Na sastancima koje sam održavao sa Štabom brigade iznašali su drugovi svaki puta da brigadi ponestaje municije, te stoga razloga ne mogu nigdje prihvatiti borbe, jer da borac posjeduje 2 — 5 metaka. Kada sam lično provjerio u I. i III. bataljonu ustanovio sam da to nije istina, već da borci kao i teško oružje iamdu dovoljan broj municije, a puškomitraljezi po 100 metaka na p. m. Naređenje dobiveno od Štaba Grupe da upute jedan bataljon sa nenaoružanim u Štab Korpusa, uputili su pismo komandant i komesar ovome Štabu, da će oni krenuti sa cijelom brigadom u Moslavinu i to na njihovu odgovornost. Na ponovno naređenje ovoga Štaba i opomenu da takav i sličan postupak nije dozvoljen, došao je komandant i komesar u naš Štab, nevojnički se držali i tražili pod svaku cijenu da krenu svi za Moslavinu. Upozorenjem od ovoga Štaba na njihovo nepravilno držanje i rad, izvršili su naređenje, ali sa negodovanjem. Štab Grupe se nalazio u s. Kalnik, Štab Brigade u s. Kamešnica, I. bataljon Brigade otišao je sa nenaoružanim u Moslavinu, II. bataljon u jačini od 70 boraca nalzio se je u planinarskom domu sa položajima na K. kod piramide, a III. Bat. sa Štabom Brigade. Dne 22. VI. u podne komesar II. bataljona drug Štimac[5] (Učo) isprobao je sovju parabelu i to prema s. Kalnik. U noći od 22/23 otvorena je mitraljezka paljba u pola noći na piramidi kao i na planinarskom domu. Telefonska veza između Štaba Grupe i II. bataljona bila je prekinuta. Ujedno čula se i vatra na Kamešnici. Naš Štab poslao je patrolu do II. bataljona da ispita šta je na stvari. Komesar bataljona poručio je po toj patroli, da je neprijatelj zauzeo položaje na piramidi. Ispaljeno je nekoliko mitraljezkih rafala i po selu Kalnik, gdje se je nalazio naš Štab. Naš Štab povukao se izvan s. Kalnik uputio patrolu ponovno do II. Bat. da nas izvjesti o situaciji kao i u Štab Brigade. Na obje patrole se nijesu više vratile u ovaj Štab. Štab Grupe se u jutro iz s. Kalnik povukao u Sv. Petar Orehovec i hvata vezu sa Štabom Brigade odnosno bilo kojom jedinicom od Brigade. Prema obavještenjima koje smo dobili od naših politorganizacija kao i od koemsara bataljona Droždeka[6] koji se nalazio sa bataljonom, komandira prateće čete II. bataljona, neprijatelj uopće nije napadao na naše položaje iznad s. Kalnika, nego je te pucnjava

[5] Josip
[6] Stanko

bila od naših drugova. A obadva bataljona sa Štabom Brigade povukli su se odnosno otišli za Bilogoru. Prema izjavi komesara Bri-
de, prolazeći kroz Apatovac sa drugom Jurom[7] iz O.K. Varaždin i na upit druga Juru kuda idu, odgovorio je komesar za Bilogoru. Na to mu je drug Jura napomenuo da bi bilo potrebno da se s njima održi sastanak, i dali imaju vezu sa nama, jer da se naš Štab nalazi u Sv. Petru Orehovcu, komesar brigade mu je odgovorio: »Štab se Grupa udaljivala od Brigade i neka Štab Grupe, koji je manji hvata vezu sa Brigadom koja je veća«. Isto tako prema izjavi komesara bataljona Droždeka koji je nekoliko puta pitao komesara II. Bat. i Komandanta da zašto se puca i kuda idu, odgovoreno mu je da oni imaju zborno mjesto u Rečici, a u koliko se tamo ne nadu u Bilogori i da oni kreću tim pravcem, jer da će tamo i naći Štab Grupe. Prema svemu ovomu se očito vidi da su drugovi odnosno komandant i komesar Brigade smišljeno i planski poduzeli ovaj put za Bilogoru iako za to nijesu imali nikakovih razloga, pošto neprijatelj se uopće nije nigdje nalazio na sektoru Kalnika. Ovaj Štab Brigade, kako je u sastavu sada neće moći i ne može nikako da zadovolji, pa sam mišljenja da se taj Štab još sada prije odlaska našega u Zagorje izmjeni i upotpuni. Jer njihova tvrdoglavost, malodušnost i plašljivost urodiće zlim plodom, a što se već i primjećuje u našim bataljonima, koji iz Kalnika gdje nema neprijatelja moraju da bježe radi samovolje Štaba čak u Bilogoru. Jer kako [je] i sam komesar Brigade naveo da se borci vesele Bilogori gdje će dobro jesti. To je netočno, jer je poznato da su drugovi Zagorci najzadovoljniji u Zagorju bez obzira na hranu, a da je ta kampanja za Bilogoru bila dobro pripremljena i organizovana. Kod nas se nalazi zamjenik komandanta X. Korpusa, potpukovnik, drug Šime Balen, kojem je stanje isto tako poznato. Načelnik Brigade pokazao je svoj kukavičluk i plašlivost kod napada Zlatarskih ustaša na naše položaje u Petrovoj Gori, kada je bezrazložno i takorekuć u paničnom bijegu napustio Štab Brigade i projurio kraj I. bataljona, Štaba Grupe i III. bataljona, te došao u il- bataljoni koji se nalazio u Starom Golubovcu. Za Štab Brigade koji bi mogao zadovoljiti mišljenja sam da bi odgovarali slijedeći drugovi: za komandanta brigade Družinec Ivica, dosadanji komandant Zagorskog Odreda,za komesara Križnik Stjepan, sadanji komesar Zagorskog Odreda. Naročito što napominjem potrebno bi bilo izmjeniti koemsara na svaki način.

Naš Štab ostao je na dva člana. Drug načelnik se vratio sa puta gdje je sredio Kalnički i Zagrebački odred. U Štabu vlada harmonija i suglasnost. U očekivanju smo novog komandanta i obećanog operativnog oficira.

[7] Stjepan Puklek

VI. NAROČITE NAPOMENE:

Na sastanku sa drugovima iz zagorskog Područja drugovi su tražili od nas pomoć koju smo im dali od dvije desetine boraca (20) a ujedno su tražili našeg intendanta za ekonomskog referenta, jer njihov ekonomski referent drug Žganec[8] počinje stare greške, a i ne radi ništa, a isto tako su nas zatražili jednog obavještajnog oficira. Mišljenja sam da bi se drugovima izašlo u susret i dalo zatražene drugove samo nijesmo u mogućnosti sada da to učinimo, dok ne nađemo drugoga intendanta. Za obavještajnog oficira mogli bi drugovima dati obavještajnog oficira Brigade druga Katalenića, ali i obavještajna služba u našoj Brigadi nije upotpunjena, jer su nam poginula dva ob. oficira bataljona, pa kada bi sredio drug Valent obavještajnu službu u Brigadi mogli bi ga uputit a za obavještajnog oficira Brigade postavili bi druga Klasić Leonarda, obav. oficira Zagorskog bataljona.

VII. FINANCIJE:

U pomanjkanju novaca obratili smo se na vaš Štab. Novci su nam potrebni za isplatu nabavljenih anodn baterija kao i radio lampa. No, za sada još nepotvrđenim vijestima. Zagrebačkom Odredu uspjela je akcija na poštanski autobus pa se nadamo da ćemo imati novac.

Izvjetšaje o stanju blagajne podnaša naša intendantura intendanturi X. Korpusa.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, NOV-6-671.

Iveković Stjepan [V. r.]

1944, lipanj 24.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Zagreb Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o poboljšanju političke situacije, odjeku odluka ZAVNOH-a, problemima s vezama za prebacivanje hrane preko terena OK KPH Pokuplje, organizacijskom stanju te stanju u Posavskome NOP odredu

O.K. K.P.H. Zagreb

Dne 24. VI. 1944.

[8] Josip

Drugarskom

OBLASNOM KOMITETU ZA ZAGREBAČKU OBLAST

Izvještaj.

politička situacija. Od prošlog našeg izvještaja se znatno promijenila.- To se najbolje očitovalo u tome što je prestalo odilaženje u neprijateljsku vojsku i bježanje iz iste onih koji su bili ranije otišli kao n. pr. t. zv. milicija.- Pomalo je otpočela mobilizacija za našu NOV-u i sa pravilnim radom će se još više povećati, ako pravilno iskoristimo uspjehe koje smo mi postigli u našoj zemlji i u svijetu.- Od otvaranja druge fronte narod *se* pomalo pokreće i ako se ne zapaža preveliko oduševljenje.- Još se ne zapaža naročitog interesovanja kod mnogih ljudi radi otvaranje druge fronte.- Nedostatak je i s naše strane što i sami naši drugovi posvećuju tome premalo pažnje.- U velikoj većini narod nije upoznat sa odlukama II zasjedanja AVNOJ-a, a da i ne govorimo o odlukama III zasjedanja ZAVNOH--a.- Općenito uzeto narod u velikoj većini voli našu borbu i čvršće bi se vezao uz NOP kad bi bio dovoljno upoznat sa linijom NOB-e.- Kad se narodu objašnjavalo odluke III zasjedanje ZAVNOH-a, zavladalo je veliko interesovanje za iste.- Na čitavom Okrugu održalo se preko 30 širih sastanaka i niz užih sastanaka na kojima se tumačilo narodu odluke III zasjedanja ZAVNOH-a i povezalo ih se sa II zasjedanjem AVNOJ-a.- Prikazao se istorijski značaj tih odluka za naš narod kao i to što narod sam s tima odlukama dobiva.- Od 30 širih sastanaka na kojima je bilo prisutno svega oko 2.600 ljudi koji su odali priznanje Hrvatskom Saboru i Nacionalnom Komitetu kao Privremnoj Vladi.- Na sastanku našega Komiteta smo zaključili da se nastavi sa upornim objašnjavanjem odluka II zasjedanja AVNO-J-a i III zasjedanja ZAVNOH-a tako dugo dok se čitav narod ne upozna sa istima.- Najveća poteškoća nam je bila da prikupimo dezertere iz NOV i POJ.- Tih dezertera je bilo najviše na dugoselskom i svetoivanskom kotaru. Na dugoselskom kotaru smo ih okupili i još ovih dana ćemo ih okupiti toliko da će ih samo ostati desetak koji nebi rado u našu vojsku, a neće ići ni u neprijateljsku, ali na zahtjev prikupljenih bjegunaca koji se sada nalaze u Posavskom Odredu mi ćemo ih pokupiti, jer ne prijeti opasnost da i koji od njih pobjegne u uporište.- Po izvještaju kojega smo primili iz svetoivanskog kotara bilo je u našoj vojsci oko 350 boraca.- Od toga se sada nalazi samo 28 boraca, dok je ostatak pobjegao kući i otišao u miliciju.- Odkada smo organizovali tamo Kotarski Komitet stanje se popravlja i ima izgleda da će se moći mobilizirati opet za našu vojsku.- Niz grešaka koje su učinjene ranije sa strane naših drugova mnogo

je doprinjelo takovom stanju.- Narod teško uvjeravamo da slobodno govori i da iznese sve što misli, ali se teško pokreće tek negdje po koji čovjek izjavi da bi oni govorili, ali da se boje.- Ipak se već prilično uspjelo narod uvjeriti i sada se već usude sve više da iznašaju nepravilnosti.- Što se tiče stvaranja jedinstvene NOF-e drugovi to nisu ozbiljno shvatili iako smo postavili pred sve organizacije da se tomu posveti najveća pažnja.- Neki drugovi su prekruto shvatili s tim što su nastojali da se sakupi čitavo selo, pa da se onda bira odbor t. j. tajništvo.- Sada smo postavili tako, da se sastanci održavaju sa onoliko ljudi koliko je voljno da se sakupi, te bi se njima stavilo u zadatak da oni svi rade na okupljanju čitavog sela.-Da se tako odmah poradilo već bi bili formirali više odbora Jedinstvene Fronte.- Sada smo si dali u zadatak da u roku od mjesec dana formirano 50 odbora Jedinstvene Fronte, da se jedanput k tome pristupi pa će sve odna ići lakše dok se drugovi malo uvedu.- Zaključili smo da se vodi kampanja za zajam Narodnog Oslobođenja koji je u zadnje vrijeme prilično uspio osobito na dugoselskom kotaru jer smo prodali obveznica u vrijednosti od 3 miliona i još će se moći unovčiti priličan broj obveznica.- Isto tako vodimo kampanju za sakupljanje hrane i blaga za pasivne krajeve. Mogli smo poslati već priličnu količinu osobito hrane da postoji bolja veza preko Goričkog kotara.- Drug koji je odgovoran od Kotarskog Komiteta za prebacivanje hrane preko, teško ga se nalazi na ovom terenu zbog toga što mora svaki 15 dana odlaziti na sastanak K.K. negdje u Kravarsko preko pruge, a za put mora potrošiti najmanje 5 do 6 dana i ako ga spriječi kakova vojska na terenu koja često upada u pojedina sela, onda slabo može i raditi.- To je drug Kopač.- Mi smo o tome obavjestili O.K. Pokuplje još ranije da bi trebali s nama biti u užoj vezi, ali to se još do danas nije postiglo.- Poslali smo za C.K. 70.000 araka papira, 5 mtc. novinskog papira i 8 bala papira koje su poslane iz Moslavine, a sve to negdje stoji a da još nije poslano kuda je namijenjeno i postoji opasnost da bi sve to moglo da propadne uslijed dosta velike neprijateljske špijunaže na Vel. Goričkom kotaru.- VIII Divizija koja je materijal trebala preuzeti, nije ga preuzela, a neznamo iz kojih razloga.- Kako jedan primjerak izvještaja šaljemo i Povjerenstvu C.K. stoga molimo drugove da telegrafskim putem traže osiguranje da bi se to čim prije moglo prebaciti preko pruge.- Onu večer kada je transport trebao prelaziti preko pruge bilo je na istoj mnogo neprijateljske vojske koja je izišla iz Siska zbog bombardiranja, tako od sada stalno ima banda jako osiguranje sigurno zbog toga što je VIII Divizija u neposrednoj blizini, te se banda boji napada.-

Najteži problem na našem okrugu jest šverc koji je poprimio velikog razmjera.- Sa te strane je s narodom teško doći na kraj.- U

uporištu prodaju po svojoj volji kako tko hoće tako se narod prikrada i poljskim putevima odvaža svinje i teliće u neprijateljska uporišta.- S te strane smo postavili u zadatak pred sve organizacije da narodu prikazuju štetnost tog šverca po NOB i da se s time produžuje rat.- To se mora riješiti na politički način, jer je mnogima uvreda ako ih se vrati iz uporišta, a mase ljudi nismo u stanju kazniti, a malo ima i partijaca koji nisu zagrezli u šverc osobito u dugoselskom kotaru poslije borbe u Oborovu.-

Kotar Dugo Selo. Simpatije za NOP u tom kotaru su dosta dobre.- Opaža se tu i tamo nesigurnost da će narod sam odlučivati 0 svojoj sudbini.- Postavlja se pitanje od nekolicine ljudi da zašto ima i ZAVNOH-u gospode i zašto tamo nebi bili smo seljaci i radnici.- Bojazan od kralja Petra osjeća se kod većine naroda, a ima ih koji strahuju i od komunizma.- To je znak da narod nije upoznat sa linijom NOB i sam nije uvjeren u svoju snagu.- Dezerteri su nam bili najveća kočnica u tom kotaru da nismo mogli početi sa mobilizacijom.- Sada nakon otvaranja druge fronte i stvaranja Posavskog Odreda u kojega smo uspjeli prikupiti veliku većinu dezertera opaža se da će se moći kroz izvjesno vrijeme mobilizirati veći broj ljudi za Posavski Odred.- Raspoloženje je kod sviju da ostanu bliže svojih kuća i da se tu bore što im treba i omogućiti.-

Kotar Zagreb. Narod toga kotara u većini je vezan i simpatiše NOB-u. Nemamo točan pregled čitavog kotara.- Obzirom na to što je taj kotar dao priličan broj boraca i kako se slabo sa tim narodom radilo s druge strane je dobra situacija.- Mali broj Partijskog kadra 1jaka špijunska mreža kao i velik broj neprijateljskih uporišta zapreka su da bi se mogli povezivati s tim narodom. Najslabije je stanje u općini Gračani i Markuševac gdje ne postoje nikakove organizacije.- Šverc cvate u veliko uslijed velike povezanosti sa samim gradom.- Ima izgleda tamo za mobilizaciju, jer smo tamo dali jednog omladinca iz O.K. SKOJ-a, koji će okupljati omladinu i s njom vršiti akcije i mobilizaciju.- U kratko vrijeme već mu je uspjelo okupiti 60 omladinaca i već su izvršili akciju zajedno sa jednim bataljonom zagrebačkog Odreda na uporište u Čučerju gdje su pohvatali miliciju i zarobili prilično oružja što će pojačati i daljnu mobilizaciju za taj bataljon koji bi se imao nazvati omladinski, kako to omladina zahtjeva, a koji bi bio pod komandom Zagrebačkog Odreda, samo mu treba dati dobre vojničko Rukovodstvo.-

Kotar Stubica. U tom kotaru se situacija popravlja, a narod se sve više odaziva u redove naše vojske.- Pokušaj za stvaranje milicije je do temelja propao.- Oni koji su otišli u banditsku vojsku vraćaju se svojim kućama.- Osjeća se rad Mačekove klike, a ta se može pripisati našim drugovima koji su više težili k akcijama nego političk-

kom radu.- Kotarski NOO je izdao letak u kojem poimenično napao ljude koji su pokušali organizirati miliciju, što je narod dobro prihvatio, a pojedinci su se došli opravdati da oni to nisu namjeravali.- Bila je dosta jaka reakcija sa strane bande koja jedanput opkolila crkvu u Bistrici i pohvatala ljude t. j. 9 seljaka simpatizera NOP-a što je u veliko narod zastrašilo.- Sa upornijim političkim radom situacija će se još više popraviti u korist NOB-e.-

Kotar Sv. Ivan Zelina. Na tom kotaru se najmanje politički radilo, jer je politički kadar pao kod reakcije u Oborovu.- Drugovi koji su tu politički radili nisu se prema narodu odnosili kako treba.- Učinili su niz grešaka koje su utjecale mnogo na narod i dosta doprinjeli stvaranju milicije.- Što se tiče samog naroda nije toliko loš i sa pravilnim i upornim političkim radom moći će se narod čvršće vezati uz NOF.- Kod naroda je nastalo veliko veselje od kako su ustaše otišli iz uporišta Sv. Ivan Zelina.- Mjesto njih su došli domobrani i koji ne izlaze toliko iz uporišta.- Domaći ustaše koji su se razbježali kad su trebali otići dalje iz uporišta Sv. Ivan Zelina, sada vrše prepade na naše drugove po šumskim stazama kao i na sam narod.- Tako su 8/VI ubili 9 nevinih ljudi što cijeli narod sa velikim ogorčenjem osuđuje.- Kako se ponovno otpočelo na tom kotaru sa političkim djelovanjem, već se uspjelo povezati sa 5 općina od njih 6 koliko ih ima na tom kotaru. Ima izgleda da će se i tamo pokrenuti mobilizacija za našu vojsku.-

Organizaciono stanje. Nije se promjenilo od prošlog izvještaja da bi se moglo nešto naročito pridodavati osim što smo formirali kotarske Komitete koji su otpočeli sa radom i stanje se prilično počelo popravljati na svim kotarovima kako u političkom tako i u organizacionom pogledu.- Zagrebački K.K. je za sada najslabiji, ima izgleda da ćemo i njega u najskorije vrijeme popraviti.- Štab Zapadne grupe je mišljenja da se smjeni sekretar zagrebačkog Odreda, jer da je prilično lijen te ga stavljaju nama na raspolaganje, a mi smo mišljenja da ga damo u K.K. Zagreb.- Mislimo da će se on tamo ipak moći koristiti ako mu se pruži više pomoći koju do sada još od nikoga nije dobivao što i sam napominje u svom izvještaju kojega je poslao O.K.- Izvršili smo reorganizaciju K.K. Dugo Selo.- Druga Iskru[1] smo smjenili sa dužnosti sekretara uslijed toga što je bio slab kako smo vam već i ranije javili. Ostaće i dalje u plenumu O.K. i biće zadužen za vezu sa Zagrebom i za prebacivanje hrane i drugog materijala za Liku.- To smo učinili zbog toga što ga ne možemo vezati na čitav Okrug, jer je nesposoban za hodanje.- Za sekretara

[1] Ivan Vranić

tog Komiteta smo dali druga Vagu[2] bivšeg org. sekretara.- Mislimo da će na toj dužnosti on udovoljiti.- Za organizacionog sekretara dali smo druga Gorskoga[3] koji će isto tako moći odgovoriti toj dužnosti.- Za tajnika KNOO smo dali druga Vinka[4].- Drug Žica[5] koji će biti član tog Komiteta nalazi se na kursu.- U taj Komitet smo još dali drugaricu[6] od druga Franje i drugaricu Danicu[7] koja je trebala otići na kotar Zagreb, ali nije otišla uslijed bolesti, pa smo smatrali da ostanu obadvije ovdje da se ojača rad medu ženama u ovom kotaru, jer organizacije žena stoje vrlo slabo.- Mi smo sada u tom kotaru prilično stanje sredili, pokupili dezertere osim nekolicine što će se još pokupiti i sada bi se mi prebacili za Zagroje da tamo pomognemo organizacijama da se i tamo rad pokrene. Drug Posavec[8] će još ostati na ovom kotaru radi sastanka sa predstavnicima H.S.S.-a, s njim će biti i drug Drobec[9] koji je zadužen ispred ZAVNOH-a za tri kotara našeg Okruga koje će on sada obilaziti, a s njim će zajedno obilaziti i drug Posavec.- Kotarske NOO-e imamo u Dugom Selu od 7 članova, u Stubičkom kotaru od 12 članova.- Pet općinskih i 71 mjesnih NOO-a.- Ti odbori su se učvrstili poslije kako je bilo sve razbijeno na našem Okrugu.- Imamo 21 odbor AFŽ-a i 3 općinska.- Kotarski i Okružni ne postoji.- O.K. SKOJ-a ima 3 člana, postoje 4 K.K. SKOJ-a. Kako su sve organizacije slabe tako slabe stoje i Skojevske organizacije.- Sada ćemo najprije srediti OK SKOJ-a i postaviti im zadatke i sami im pružiti pomoć da bi se Skojevske organizacije i jačale.-

Vojska. Posavski Odred broji sada preko **100** ljudi i taj broj će se u najkraćem roku povećati.- Formirali smo Štab Odreda, za komandanta je došao drug Čelik,[10] za komesara je za sada odreden drug Tomo Cevar, za njegovog pomoćnika drug Papa,[11] za operativnog oficira drug Sokol,[12] za obavještajca drug Mirko Papa koji je bio obavještajac u bataljonu 25. Brigade.- Sada će se formirati i Štabovi bataljona k čemu se već pristupilo.- Uložiti ćemo sve snage da bi se čim više mobiliziralo u taj Odred, a ima izgleda da ćemo i uspjeti.* Zagrebačkom odredu smo do sada malo pomogli, a sada ćemo se malo i s njime pozabaviti da se i tamo političko stanje popra-

[2] Stjepan Barilić
[3] Mirko Herak
[4] Sjepan Vranek
[5] Ernest Jech
[6] Marica Smolčić
[7] Rušec
[8] Ivan Skubić
«Duro
[10] Savo Flego
[11] Stjepan
[12] Ivan Ožbolt

vi.- Kod jednog i kod drugog odreda borbenost je na prilično dobroj visini.- Politički je jedan i drugi dosta nesređen.- Bataljon koji bi se imao formirati od omladinaca brzo raste, tako je u kratko vrijeme mobilizirano već 60 omladinaca.- Pošto je Zagrebački odred najviše odsutan sa našeg terena, to vas molimo da vi preko Korpusa nastojte da se taj odred ne udaljuje sa našeg Okruga dok se političko stanje na tom Okrugu ne popravi, jer otešćan rad drugova na terenu radi milicije koje je tamo bio priličan broj, jer s tim i moral kod naroda prilično raste ako se naša vojska češće kreće oko njega.- Još vam ne možemo poslati rubriku o brojčanom stanju organizacija Partijskih i vanpartijskih kao ni soc. Sastav, jer i nama nije poznat.- Razaslali smo na K.K. nove formulare za popis Partijaca, još nam ni jedan Komitet nije iste dostavio.- Čim ih mi primimo odmah ćemo ih vama poslati.-

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M p u

Uz drugarski pozdrav
Za O.K.
Franjo[14] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/342.

56

1944, lipanj 24.

Izvještaj Štaba Karlovačke NO brigade Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o razbijanju neprijateljske ofenzive na Žumberak

ŠTAB
KARLOVAČKE BRIGADE N.O.V. I P.O.
JUGOSLAVIJE
OP. Broj 220
Dne 24. lipnja 1944.

ŠTABU XXXIV. DIVIZIJE NOV Jugoslavije.-

Dostavljamo operativni izvještaj ove brigade za borbu koja se je vodila dne 22. o. mj.:

[13] Okrugli pečat: Okružni komitet KPH Zagreb
(u sredini zvijezda petokraka)

[14] Smolčić

1/ Opis položaja: Sekcija Samobor 1:100.000, selo Sv. Jana — k. 811 — k. 763 — s. Špigelski breg i s. Višoševići. Teren brdovit i pošumljen.

2/ Naziv naših jedinica: Karlovačka brigada na terenu iznad Sv. Jane, desno u s. Petrovina III. bataljon VIII. divizije, lijevo u s. Prilipju brigada »Franjo Ogulinca-Selje«, a Prekrižje-Plešivica Žumberački Partizanski Odred.

3/ Neprijateljske snage: Neprijateljske snage nepoznatog broja Gestapovca, planinskih lovaca i ustaša. Nepoznat broj tenkova; dva aviona; artiljerija je upotrebljena iz Jaske.

4/ Obostrana situacija: Neprijatelj pravi ofenzivu sa jačim snagama na naše jedinice na ovim sektorima i to iz pravca Samobora, Desinca i Jastrebarskog te nastoji opkoliti naše snage i uništiti ih. Naše jedinice nalaze se na ovom sektoru kao osiguranje, dok su dva bataljona brigade naše kao osiguranje rekvizicije hrane nalazili se u s. Desinec Donji.

5/ Izdate zapovjesti: Zapovjest br. 209 od 21. VI. 1944. štaba ove brigade, usmene zapovjesti štaba brigade i štaba 34. divizije.

6/ Vrijeme borbe: Dne 22. lipnja 1944. u 3,30 časova.

7/ Tok borbe: Kada je neprijatelj nailazeći iz pravca Jaske napucan od naših snaga, t. j. mrtvih straža i patrola ispred Sv. Jane i s. Drage, 1. bataljon je izašao na položaj povrh s. Drage, 2. bataljon i prateća četa povrh s. Sv. Jana. Nadmoćniji neprijatelj prodro je u Sv. Janu odakle je počeo podilaziti na naše položaje. Istovremeno je neprijatelj nadirao iz pravca Samobora prema k. 811 i prema s. Plešivica; nadirući prema k. 811 i 763 ugrošavao je naše snage s leda, koje su se tada štiteći artiljerijski divizion VIII. divizije povukle i to: 1. bataljon u s. Špigelski breg — Goli Vrh, 2. bataljon i prateća četa s. Višoševići.

3. i 4. bataljon za početka borbe našli su se u s. Plešivica vraćajući se sa osiguranja rekvizicije hrane u s. D. Desinec, gdje je 3. bataljon vodio borbu sa ustašama, koji su kretali cestom Zagreb — Karlovac, imajući vjerojatno namjeru udariti na s. Plešivica iz tog pravca. Pobijeno je 7 ustaša, a bataljon je krenuo u bazu, gdje se je u s. Plešivica susreo sa 4. bataljonom. Odavde su bataljoni krneuli u s. Prilipje, gdje je uhvaćena veza sa brigadom »Franje Ogulinca — Selje«, te su tada bataljoni krenuli pravac Vranov Dol — Kupeč Dol-na kote povrh s. Sv. Jana. Odatle su prema naređenju štaba 34. divizije krenuli prema kotama 464, 811 i 763, sa zadatkom, izbiti na iste i zadržati ih. U to vrijeme je neprijatelj već držao k. 811 i 763. Bataljoni su na juriš osovjili k. 763, ali k. 811 držao je neprijatelj čvrsto u svojim rukama, te kada je po našim snagama zau-

zeta k. 763 počeo nadirati bočno na naše položaje. Bataljoni su tada krenuli dalje u potjeru za odbačenim sa k. 763 neprijateljem, koji je bježao kotama prema s. Dragonoš, te su bataljoni stigli u isto selo oko 10,00 sati a odatle krenuli u s. Višoševići u sastav brigade, koja je oko 15,00 sati zauzela položaje na Špigelskom bregu.

8/ Ishod borbe: 3. i 4. bataljon uspjeli su se izvući iz obruča, nanijevši neprijatelju gubitke. Po prolazu tih bataljona sa kote 763, neprijatelj je istu opet zauzeo, nadirući sa k. 811. U samom početku borbe neprijatelj nije uspio iznenaditi naše jedinice, a što mu je bila namjera, ali je uspio zavladati kotama povrh s. Sv. Jana prije naših jedinica, ugrozivši nas s leda.

9/ Naši gubitci: U ljudstvu — poginulo je 3 druga, ranjeno je 7 drugova, nestalo 8 drugova. Od nestalih su dva druga vjerovatno zarobljena.

U materijalu — 1 raketni pištolj, 5 raketa, 7 pušaka, 900 talijanskih metaka, 1 ranac talij. puškomitraljeza, 1 postolje Breda, 1 konj je ubijen, 2000 m telefonskog kabla i 1 motalica izgubljena. Oštećen je na jednoj pušci izvlakač.

10/ Utrošak municije: za Breda mitraljez 842 koamda, za talij. puškomitraljez 2.502 komada, Mauzer metaka 1159 komada, za španjol. puškomitraljez 470 kom. za šmajser 30 kom, mina za laki bacač 21 komad, mina za teški bacač 14 komada, bombi ofenzivnih 31 komad, bombi defenzivnih 8 komada, nagaznih mina 4 komada.

11/ Gubitci neprijatelja: U ljudstvu gubitci neprijatelja nisu točno poznati, ali je izbrojeno 13 mrtvih sigurno, dok se za ostale mrtve i ranjene ne znadu podatci. Od materijala zarobljen je jedan ranac od »Šarca« sa 450 komada Mauzer municije.

12/ Istakli su se: Komandir 2. čete 3. bataljona ml. vodnik drug Razumić Josip.

13/ Slabo su se ponijeli: nije nitko.

14/ Kritika akcije: 3. i 4. bataljon nisu u podpunosit izvršili zadatak, jer im je bilo naređeno da zauzmu i da se zadrže na osvojenim kotama, dok su oni nastavili sa progonom razbitog neprijatelja i tako ispali iz borbe. Zadatak zauzimanja kota izvršili su dobro, na jurišu su se pokazali odlučnima. Mitraljeska četa 2. bataljona povukla se je prerano sa položaja, te time prouzročila prisilno povlačenje čitavog bataljona. Izdavane zapovjesti bile su u okviru izvršenih radnji. Niže komandovanje bilo je dobro, osim nekoliko slučajeva neodlučnosti. Ovog puta borci su se i rukovodioci prilično snašli u borbi u šumu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Polit. Komesar:
P. Erd.[1] [v. r.]

Operativni oficir,
u z. poručnik:
V.[2] **Furdek** [v. r.]

Komandant, major:

Prilog: lista ranjenih
lista poginulih i
lista nestalih.[4]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, k. 1225, f. 3, dok. br. U.

57

1944, lipanj 24.

Izvještaj Štaba Posavskoga NOP odreda Štabu Istočne grupe NOP odreda Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o radu jedinica od 18. do 24. lipnja 1944. godine

Štab Posavskog N.O.P.
Odreda Hrvatske
Op. br. 9/44. g.
24. VI. 1944.

Op. br. 9/44
Operativni izvještaj

DUPLIKAT !

Predmet: Operativni izvještaj.

ŠTABU ISTOČNE GRUPE P.O. Hrvatske

Dostavlja se opertivni izvještaj za vremensko razdoblje od 18. VI. do 24. VI. 1944. god.

18. VI. Odred se nalazio u Prevlaki, gdje se izvršila primopredaja dužnosti komandanta odreda.

19. VI. Odred je u Prečecu preuzeo pratnju pšenice i masti, koja se odprema u Glavni Štab i istu odvezao u konspiraciju do dolaska VIII. Divizije koja će preuzeti daljnu pratnju.

20. VI. Odred se je nalazio u Ježevu, a kuriri su upućeni preko Save za uspostavu veze sa VIII. Divizijom.

[1] Petar Erdeljac
[2] Viktor
[3] Otsutan službeno.
[4] Navedeni prilog ne nalazi se uz dokument.

21. VI. Odred je sa jednom četom pratio sa jednom četom 40 Amerikanaca i Engleza preko Save, a druga četa je bila u Ježevu sa zadatkom da čuva transport hrane.

22. VI. Jedna četa krenula je u žuticu radi preformiranja, a druga četa se nalazila još u pratnji.

23. VI. Jedna četa nalazila se je u Žutici, a druga se nije još vratila iz pratnje.

24. VI. Jedna četa postavila je zasjede između Opatinca i Ivanića između Zeline i Grede i između Brega i Topolja sa zadatkom spre[čavanja] odvoza namirnica u uporišta.
Druga četa nalazi se još u pratnji.
Kroz gore navedno vrijeme nije bilo ni vlastitih ni neprijateljskih gubitaka.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:
Cevar[1] [v.r.]

Komandant:
Flego Savo [v.r]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1610A, f. 2, dok. br. 1/1.

58

1944, lipanj 26.
Sisak

Izvještaj Prve oružničke pukovnije Petoj oružničkoj pukovniji o borbama protivjedinica NOV i POJ na području sjeverozapadne Hrvatske od 12. do 26. lipnja 1944. godine

ZAPOVJEDNIČTVO
1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE
J.S. Br. 436/Taj.
U Sisku 26. lipnja 1944.

Predmet: Doglasno izvješće.

PREDSJEDNIĆTVU VLADE NA RUKE
POMOĆNIKA PREDSJEDNIĆTVA
VLADE DRŽ. TAJNIKA Dr. VJEKOSLAVA VRANČIĆA ZAGREB
GLAVNOM ZAPOVJEDNIČTVU ORUŽNIČTVA SIG. ODJEL ZAGREB

[1] Tomo

ZAPOVJEDNICTVU I. ZBORNOG PODRUČJA /Izvješt./ ZAGREB
RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGUR. /Odsjek X./ ZAGREB
ZAPOVJEDNICTVU SREDIŠTNJE ORUŽNIČKE ŠKOLE BJELOVAR
ZAPOVJEDNICTVU 2. ORUŽNICKE PUKOVNIJE KRALJEVICA
ZAPOVJEDNICTVU 3. ORUŽNICKE PUKOVNIJE BANJA LUKA
ZAPOVJEDNICTVU 4. ORUŽNICKE PUKOVNIJE BROD na/SAVI
ZAPOVJEDNICTVU 5. ORUŽNIĆKE PUKOVNIJE SARAJEVO
ZAPOVJEDNICTVU 6. ORUŽNICKE PUKOVNIJE MOSTAR
ZAPOVJEDNICTVU 7. ORUŽNICKE PUKOVNIJE SPLIT

Prema uputu za organizaciju i rad izvještajne službe i zapovijedi Vrhovnog oružničkog zapovjedničtva Taj. J.S. Br. 320 od 31. srpnja 1941. predlažem sliedeće izvješće za vrieme od 12. do 26. lipnja 1944.

I. OBĆA POLITIČKA SITUACIJA:

1. Raspoloženje naroda obzirom na unutarnje i vanjske prilike i događaje:

Raspoloženje naroda je dobro. Narod je odan Poglavniku i N.D.H.

Invaziju na zapadu narod prati sa radoznalošću. Dosadanji uspjesi Njemaca u odbrani ohrabruje ga, a osobito uporaba novog oružja protiv Engleske i njenog otočja.

Na području kotara Čazma oko Dubrave i šume Marča (8—12 km. s. z. od Čazme) i u području Bilogore, nalaze se veće skupine partizana. 14. VI. 1944. 12., 17. i 21. partizanska brigada napala je naše posade u Vel. Grđevcu i V. Pisanici, te im je uspjelo posadu raspršiti, a mjesta zauzeti.

U selu Miklouš (7 km j. i. od Čazme) prije nekoliko dana održan je sastanak partizanskih predstavnika, te je zaključeno, da se ima uvrstiti u partizanske redove sve od 13 — 50 godina starosti, pa i žene koje nemaju djece.

7. i 8. VI. 1944. skupina partizana Moslavačkog odreda u selima: Pos. Bregi, Ježevo, Rugvice, Novaki, Preseka, Oborovo, Prevlaka, Prečno, Dubrovčak, Trebovec, Opatinec i Šemovec (južno i jugo istočno od Dugog Sela) uvrstila je u svoje redove sve muške osobe koje su sa njima na bilo koji način surađivale i krile se kod svojih kuća. U selu Oborovu i okolini nalaze se partizani 10. Zagrebačkog korpusa. Medu njima nalazi se nekoliko angloameričkih padobranaca. Ovi partizani obučeni su većim dijelom u Engleske odore dobivene zrakoplovima, koji se spuštaju oko šume Žutica (jugoistočno od Ivanić Grada), gdje se zadržavaju 2 — 3 sata, a zatim odlaze

prema zapadu. Partizani su naoružani navodno sa nekim novim strojnicama nepoznatog podrietla, vjerojatno Angloameričkog. Ove skupine ugrožavaju željezničku prugu: Dugo Selo-Ivanić Grad-Popovača. 7. partizanska divizija drži položaje na području od Petrinje do Gline i jugo istočnu okolicu. Ugrožava okolna sela, pa i samu Petrinju.

Od početka invazije na zapadu, partizani su pojačali svoje napade na naše posade, a osobito na željez. prugu i ceste radi smetanja prometa, koji se unatoč toga dobro razvija dobro organiziranim radničtvom i radnim vlakovima. Ovo pojačano razaranje željez. pruge usljedilo je po zapovjedi partizanskog vodstva.

Pravoslavci: Bez promjene.

Ostale narodnostne skupine: Bez promjene.

2. Kao važnije iznosim sliedeće:

2UPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO ZAGREB:

1. VI. 1944. oko 13.40 sati sa briega kod sela Cerje (3 km j. od Samobora) bacili su partizani 4 granate iz bacača na gornji dio Samobora i oštetili zgradu Bošnjak Nikole, a njegovu služavku povriedili. Izvršen je protunapadaj iz Samobora, te su se partizani povukli.

1. VI. 1944. oko 22.00 sata u selu Stupnik (4 km s. z. od Hrv. Leskovca) po nepoznatim osobama ubijen je iz samokresa Crnečki Stjepan u neposrednoj blizini svoje kuće. Isti je bio član ustaškog pokreta.

4. VI. 1944. oko 10.00 sati u selu Marija Gorica (6 km s. od Sav. Marofa) pojavila se skupina oko 250 partizana. Voda partizana neki učitelj iz Maribora pred crkvom održao je silom prikupljenom narodu govor. Poslije su opljačkali trg. Pernar Nikolu i Blažević Franju, a zatim otišli u šumu Dubravice (11 km s. od Sav. Marofa).

4. VI. 1944. u 22.30 sati kod sela Donje Vlahiničke (4 km s. z. od Popovače) skupina partizana pripucala je na bunker, a druga podmetnula 3 mine na željez. prugu, koje su na svakom mjestu oštetile po 2 m pruge. Naišao je oklopni vlak i bacačima mina raspršio partizane bez gubitaka.

5. VI. 1944. u 21.00 sat u selu Mala Ludina (7 km s. od Popovače) skupina oko 100 partizana opljačkala je trg. Košin Vladimira u vriednosti 26.000 kuna.

5. VI. 1944. kozačke postrojbe iz sela Kurilovca (2 km j. od Vel. Gorice) pokosile su i sa konjima popasle djetelinu i livade od 29 tamošnjih seljaka oko 35 rali zemlje. Od trojice seljaka opljačkali su raznu robu i gotov novac u vriednosti 37.000 kuna.

7. VI. 1944. oko 01.00 sat na željez. pruzi Dugo Selo — Križevci na željez. mostu na rieci Lonji (10 km s. i. od Dugog Sela) partizani napali su domobransku stražu od 50 domobrana. Gubitci: 3 domobrana poginula, 7 izbjeglo a za sudbinu ostalih se nezna. Partizani su most minirali i porušili, a tom prilikom porušili su i 2 km željez. pruge. Gubitci partizana nepoznati.

7. VI. 1944. oko 09.00 sati u šumi Žutica (15 km s. z. od Popovače) posada oružnika domobrana i ustaša iz Popovače sukobila se sa partizanima. Poginula su 3 partizana, a 5 partizanskih nastambi uništeno. Naši gubitaka nije bilo. Zaplienjeno je nešto oružja i streljiva.

7. VI. 1944. u selu Kotari, Prekrižje i Prilipje (6,5-10 km j. z. Samobora) naše i njemačke postrojbe, te 8 oružnika iz Samobora vršile su pretragu zemljišta. Tom prilikom poginuo je jedan njemački častnik i 11 vojnika, te ranjen 1 ustaše. Gubitci partizana 80 poginulo, a 5 zarobljeno.[1] Plien jedna partizanska kuhinja. Borba je trajala od 15 — 22 sata.

10. VI. 1944. u 08.00 sati u selu Mala Ludina (7 km s. od Popovače) naše postrojbe i oružnici iz Popovače sukobili se sa jačom skupinom partizana. Ranjen 1 ustaša i 2 oružnika. Pronađeno je 7 poginulih partizana.

10. VI. 1944. u 01.30 sati u selu Markuševac (8 km s. i. od Šestina) skupina oko 20 partizana opljačkala je od mesara Horvatić Slavka 100.000 kuna gotovog novca i 45 kg goveđeg mesa. Ovo su učinili za opomenu, jer da on nosi mesa za njihove neprijatelje.

10. VI. 1944. kod sela Kotari (6 km. j. z. od Samobora) naše i njemačke postrojbe iz Samobora vršile su pretragu zemljišta. Ranjen je 1 njemački dočastnik. Kod partizana 40 poginulo, a 7 zarobljeno. Borba je trajala od 6 — 15 sati.

12. VI. 1944. u 10.00 sati u selu Donja Glavnica (3 km s. i. od Kašine) oružnička obhodnja i milicija iz Kašine sukobila se sa oko 400 partizana. Borba je trjal do 18.00 sati. 1 oružnik poginuo, a 1 ranjen. Nađena su 4 mrtva partizana.

13. VI. 1944. oko 02.00 sata na željez. pruzi Dugo Selo - Križevci na potoku Zelina (4,5 km i. od Dugog Sela) miniran je o partizanima željez. most dug 12 m. Žrtava nije bilo, jer most nije čuven.

14. VI. 1944. u 23, 30 sati na željez. pruzi Sisak - Zagreb) 7 km j. i- od V. Gorice) eksplodirale su 2 mine. Oštećeno je 43 m pruge.

14. VI. 1944. oko 22.45 sati u Turopolju (10 km j. i. od Vel. Gorice) jake skupine partizana sa teškim oružjem napale su našu posatu jurišne bojne. Borba je trajala do 5 sati. Gubitci: 9 doniobrana i

[1] Vidi: Dok. br. 28.

1 narednik poginuli, 9 ranjeno, a 20 zarobljeno. Kod odmetnika 62 mrtva nađeno, a veliki broj mrtvih li ranjenih, odvezli su u pravcu Kravarskog.

Istodobno napadnut je od 4 brigade jačine oko 3.000 ljudi i domobransku posadu jurišne bojne jačine 300 ljudi u selu Buševcu (2 km j. z. od Turopolja)[2]. Borba je trajala do 6 sati, kada su odmetnici uz prispjelu pomoć sa jednim tenkom iz Turopolja odbijeni. Zarobljena su 3 partizana. Plijen: jedna protuklopna strojnica, više pušaka i streljiva. Od topovskih granata naniete su znatne štete na stambenim zgradama seljaka.

Takoder je napadnuta i kozačka postrojba u selu Mraclin (4 km s. z. od Turopolja) od skupine oko 500 partizana. Borba je trajala do 5.30 sati. Bez vlastitih gubitaka ubijeno je 60 partizana, a 6 zarobljeno. Plien: mnogo streljiva, 1 teški bacač, 1 strojopuška, 1 strojosamokres i mnogo druge razne opreme.

15. VI. 1944. oko 19.00 sati u selu Završje (3 km s. od Kustošje) nepoznata osoba pripucala je iz samokresa na oružničku obhodnju postaje Kustošija. Ranjen je u nogu jedan oružnik i prevežen u bolnicu.

15. VI 1944. oko 24.00 sata na željez. pruzi Zagreb — Dugo Selo — — Novska (9 km s. z. od Kutine) eksplodirale su 4 mine. Oštećeno je 15 šinja.

18. VI. 1944. u 01.30 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb (1,5 km s. od Sv. Klare) teretni vlak naišao je na minu. Iz šinja je izbačen tender, a jedna šinja oštećena. Žrtava nije bilo.

18. VI. 1944. u selo Jakuševac (3,5 km i. od Sv. Klare) i u selo Mićevac (6,5 km i. od Sv. Klare) došla je obhodnja od 10 kozaka iz sela Vel. Mlake (5 km j. i. od Sv. Klare). Tom prilikom opljačkali su 15 tamošnjih seljaka odnievši im razne robe, gotovog novca i raznih skupocjenih stvari u vriednosti oko 1,000.000 kuna.

19. VI. 1944. u 07.00 sati kod sela Igrišće (9 km z. od Donj. Stubice) partizani napali su samovoz ustaške posade Krap. Toplice. Ustaše borbu primili. Ranjen je jedan vojničar.

20. VI. 1944. oko 01.00 sat na željez. pruzi Zagreb - Novska (4 km i. od Popovače) eksplodiralo je 10 mina. Oštećeno je 7 šinja. Ovdje su partizani imali namjeru prebaciti se preko pruge, ali su vatrom iz pancera odbijeni. Zarobljen je 1 partizan a 15 mrtvih odnieli su sobom. Partizani su minom porušili i cestovni most Repušnica — — Gračanica (5 km s. z. od Kutine). Na istom mjestu pokidan je i električni vod.

[2] Riječ je o akciji VIII divizije NOVJ, NO brigade »Franjo Ogulinac — Seljo« i Turopoljsko - posavskoga NOP odreda; vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj 28; Dok. br. 79 i 130.

21. VI. 1944. u 23.30 sati (2 km j. od Dugog Sela) sa ciglane ust. pukovnika Mavrića po partizanima opljačkane su 3 pogonska remena od po 22 metra, a od poslovođe oduzeli 8.500 kuna.

22. VI. 1944. u 06.30 sati kod Goričice (8 km j. od Sv. Ivan Zelina) napadnut je samovoz poduzeća Kos—Vutek, koji vozi drž. poštu. Ovom prilikom 1 putnik poginuo, 3 ranjena, a 3 odvedena. Opljačkano je drž novca 2,257.500 kuna.

22. VI. 1944. oko 00.30 sati na željez. pruzi Zagreb - Novska (3,5 km s. z. od Popovače) eksplodiralo je 7 mina. Oštećeno je 9 šinja.

23. VI. 1944. u 00.40 sati na željez. pruzi Zagreb - Sisak (4,5 km j. i. od Sv. Klare) teretni vlak naišao na minu. Oštećena je 1 šinja.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO VARAŽDIN:

25. V. 1944. neutvrđeni broj partizana fizičkim snagama porušio je most na cesti Krap. Toplice — Pregrada na potoku Svedružnica (4 km z. od Krap. Toplica), a 500 m od mosta prema Pregradi, prekopali cestu.

5. VI. 1944. iz Vel. Trgovišća u Krap. Toplice prevažane su samovozima živežne namirnice. Iz Šume kod sela Gregurevca (5 km j. od Krap. Toplica) preselica je napadnuta od nepoznatog broja partizana. Momčad oružn. postaje Krap. Toplice koja je bila na osiguranju prihvatila je borbu, te je uz pridošlu pomoć iz Sv. Križa Začrtje napad'odbila.

6. VI. 1944. u rudniku Ladanje Donje (4 km j. od Vinice) grupa od 10 oboružanih partizana, seljacima izdala je nalog, da ne smiju kopati i prodavati ugalj ispod 1000 kuna od 100 kg. Medu njima prepoznati su: Radić Slavko iz Koretinca, Marčec Branko iz Korenjaka i neki Duka iz Sraćinca.

6. VI. 1944. prilikom podhvata u okolini Desinića, Klanjca i Vinogore, ubijeno je 38 partizana i 4 zarobljena. Ovom prilikom oslobođen je iz zarobljeništva umirovljeni oružnički pukovnik g. Mato Rupčić iz Vinice, kotara Varaždin i još 20 osoba, koji su bili u zatvoru kod partizana. Na našoj strani gubitaka nije bilo. Jačina ove skupine partizana je 250-300 ljudi dobro naoružanih. U ovoj skupini kreće se i oko 140 partizana brigade »Braće Radića«.

7. VI. 1944. u selu Babinec (5 km s. z. od Vinice) grupa od 25 partizana razoružala je dvojicu rizničkih stražara iz Križovljan Cestice, odnievši im puške i sav pribor. Istodobno oduzeli su službeni samokres od redarstvenika Jamnik Josipa iz Sušaka koji je bio na dopustu. Partizani se povukli u Voću Gornju (6 km e. z. od Vinice) od kud su i došli. Prepoznat je partizan Oreški Mato iz Strmca, kotara Varaždin.

8. VII. 1944. oko 20.00 sati kod sela Kotarice (5. km s. od Zaboka) 17 godišnji dječak Car Ivan iz Bedekovčine, kotara Zlatar, ubodom nožem u grudi usmrtio je Kotarski Dragutina domobrana 3. sati 2 doknadne pukovnije u Zemunu, koji se je nalazio na dopustu. Razlog ubojstva ranije mržnje. Car je pobjegao i vjerovatno se nalazi medu partizanima.

9. VI. 1944. oko 03.00 sata u selu Cvetkovec (7 km j. i. od Ludbrega) skupina partizana opljačkala je seljaka Vargović Ivana oduzevši mu jedno svinjče, kantu masti i nešto brašna a njega i brata mu Stjepana sobom odveli u pravcu Poganca (11 km j. od Ludbrega). Razlog nepoznat.

9. VI. 1944. u selu Duga Rieka (11 km j. od Ludbrega) ustaške postrojbe iz Ludbrega sukobile su se sa partizanima. Gubitci 2 topnika koji su pošli kositi sieno u okolini. Gubitci partizana nepoznati.

10. VI. 1944. oko 01.00 sat u selu Petrijanec (10 km s. z. od Varaždina) u razdjel rizničke straže upala je skupina partizana, 2 stražnika razoružali, svukli i pustili. U razdjelu polupali su namještaj, poderali spise i odnieli sve kuhinjsko posude. Ostali riznički stražari nalazi su se na spavanju u psoebničkim stanovima.

10. VI. 1944. u 19.00 sati u selu Petrovsko (2 km z. od Krapine) njemačko oružničtvo iz Krapine napalo je skupinu partizana oko 80 ljudi sa 7 granata iz bacača mina. Ubijena su 2, a ranjeno 9 partizana.

12. VI. 1944. u 01.00 sat na sjeverne strane Zaboka, partizani pripucali su na oružničku postaju i domobransku stražu. Straža je primila borbu, a momčad postaje bila je u pripravnosti, te su odbijeni bez gubitaka.

12. VI. 1944. oko 12.00 sati u selu Voći Donjoj (5 km j. z. od Vinice) grupa od 15 partizana od trg. Bušlja i Bosilja oduzela je po 1 krugovalnik i odniela u pravcu Voće Gornje (7 km z. od Vinice) od kud su došli.

13. VI. 1944. na mjestu zv. Žaljinac kod sela Ljubeščice (4. km i. od N. Marofa) podhvatom topničkog sklopa iz Varaždina, ubijeno je 5 partizana. Plien: 1 strojopuška i 5 pušaka.

14. VI. 1944. u 13.00 sati u selu Pleš (8 km s. z. od Lepoglave) 3 naoružana partizana od trg. Paska Josipa, oduzela je 2 vreće pšenice, 2 vreće kukuruza i 1 kravu,

17. VI. 1944. oko 12.00 sati u selu Gor. Podrutama (6 km z. od Nov. Marofa) grupa oko 100 partizana od seljaka Tiler Josipa oduzela je jednu svinju tešku oko 150 kg i jednu kravu.

18. VI. 1944. u selo Margečan i Podbelu (8 km i. od Ivanca) iz Ravne Gore (6 km s. od Bednje) došle su skupine partizana neut-

vrđene jačine. Ona u Podbeli nastanila su u dvorcu baruna Ožegovića. I ove skupine povlače se u pravcu Zajezde (3 km s. od Budinščine).

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO BJELOVAR:

3. VI. 1944. oko 23.00 sata iz sjevernog dijela Grub. Polja 15 naoružanih partizana iz kuće seljaka Nič Pavka, Ben Josipa, Kisela Antuna, Franje Krauz i Frendel Antuna, opljačkala je: pokućstva, odjela, obuće, živežnih namirnica i gotovog novca i odvezli u pravcu Vel. Peratovice.

4. VI. 1944. u 02.00 sata na željez. pruzi Dugo Selo—Novska između željez. postaje Ivanić Grad — Deanovac, partizani su postavili 40 mina, 9 komada upalili i oštetili 40 šinja. 31 ostala je neeksplodirana, jer su po našim obhodnjama spriečeni i protjerani, te su mine odstranjene.

5. VI. 1944. kod sela Zrinj. Topolovca (15 km i. od Križevaca) sukobile se postrojbe V. ustaš. zdruga sa partizanima. Kod ustaša 6 mrtvih i 3 ranjena. Kod partizana: 70 mrtvih i 124 ranjena.[3]

6. VI. 1944. u selu Laminae i Staro Selo (11 km s. i. od Čazme) pozadinske straže Moslavačke partizanske brigade, od tamošnjih seljaka oduzeli su 48 kom. stoke i 55 kom. svinja i otjerali u pravcu Čazme.

6. VI. 1944. u 23.30 sati u selu Prgomelju (8 km z. od Bjelovara) ustaška obhodnja jačine 20 momaka sukobila se sa skupinom partizana oko 300 ljudi. Zbog nadmoćnosti partizana obhodnja se povukla u selo Gudovec. 1 ustaša poginuo, a 1 ranjen.

6. VI. 1944. oko 23.00 sata u selu Poljana (2 km j. od Grub. Polja) skupina oko 260 partizana, od 25 seljaka opljačkala je 29 kom. goveda i otjerala u pravcu Vel. Peratovice (9 km i. od Grub Polja).

6. na 7. VI. 1944. u selo Kupinovac (7 km s. i. dd Bjelovara) došla je skupina oko 300 partizana i ostala na odmoru i radi prehrane razmješteni po kućama. Oko sela su postavili jake straže radi osigurnja. Dobro naoružani imali 20 tovarnih konja.

7. VI. 1944. u 02.00 sata veća skupina partizana napala je domobr. stražu na željez mostu na rieci Lonja (8 km j. z. od Vrbovca) jačine 27 domobrana. 3 domobrana poginula, 1 ranjen, a 23 zarobljena. Partizani su porušili most na potoku Lonja, na potoku Dulepska i 1 propust, te na 12 mjesta razorili željez. prugu, tako da je pruga oštećena u duljini 8 kilometara. Iste noći minirali su most na cesti Zagreb — Križevci na potoku Dulepska (4 km j. z. od Vrbovca).

[3] Vidi: Dok. br. 37.

7. VI. 1944. u 02.00 sata na ciglani Jurikin Stjepana u Kloštar Ivaniću, partizani su sakupili sve radnike i obitelj Jurkina, te odveli u obližnju šumicu, a zatim pod peć ciglane stvili 2 mine, a pod teretni samovoz koji prevozio ciglu u Zagreb 1 minu i zapalili. Ciglana i samovoz oštećeni su da više nisu uporabivi.

8. VI. 1944. oko 05.00 sati u sjevernom dielu Grub. Polja izvan obrambenog pojasa neutvrđeni borj partizana od seljaka Devčić Tome, Kolas Bože i Kekši Steve, opljačkala je 5 krava i 1 tele.

10. VI. 10944. u 00.05 sati na željez. pruzi između željez. postaje Ivanić Grad—Prečen, skupina oko 1000 partizana, podmetnula i zapalila 70 mina. Oštećeno je 124 šinje. Naše i njemačke postrojbe stupile u borbu, te su se partizani povukli u pravcu šume Marča (9 km z. od Čazme) od kud su i došli. Po kazivanju seljaka partizani su imali 7 mrtvih i 15 ranjenih. Na našoj strani 1 domobran ranjen.

11. VI. 1944. u 01.00 sat u selu Prkos između željez. postaje Ivanić Grad— Desnovac (4 km i. od Ivanić Grada) skupina oko 100 partizana došla je da minira željez. prugu, naišla je na zasjedu, te su se sa slabim odporom vratili u šumu Marča. Kod partizana bilo je 5 mrtvih.

13. na 14. VI. 1944. na željez. pruzi Bjelovar—Garešnica kod želj. postaje Kokinac (8 km j. i. od Bjelovara), partizani minirali i razorili željez. most, a od Kokinca do Bulinca na više mjesta razorili željez. prugu. Jače grupe partizana nalaze se u selima: Severin, Orovac, Orovački vinogradi, Lasovac i Bedenik (10—18 km j. i. od Bjelovara).

14. VI. 1944. oko 01.00 st posadu i oružničku postaju Vel. Grđevac (11. km s. z. od Grub. Polja) napala je 12., 17. i 21. partizanska brigada naoružana sa 2 topa, 2 teška bacača i ostlaim oružjem.[4] Posada i postaja bile su jačine 228 ljudi. Borba je bila kratka, jer su partizani topovima razorili bunkere, te se je posada probijala da ne padne u ruke partizana, oko 100 momaka S. O. Š. iz Bjelovara povratilo se je, dok se za sudbinu 120 momaka i 8 oružnička nezna, jer je Vel. Grđevac u rukama partizana. Istodobno partizani su zaposjeli i Vel. Pisanicu, jer se je momčad njemačkog oružničtva zbog nadiranja partizana od Vel. Grdevca, povukla u Bjelovar.

15. VI. 1944. oko 01.00 sat ustašku pasadu u Rovišću (10 km s. z. od Bjelovara) napali su partizani, ali su odbijeni bez gubitaka na naš. strani. Istodobno partizani su minama razorili željez. most između željez. postaje Rivišće i Sv. Ivan Zabno (12 km s. z. od Bjelovara) i na 8 mjesta pokidali željez. prugu.

[4] Akciju na Veliki Grdevac uspješno je izvršila 21. NOU brigada XXVIII divizije NOVJ; vidi: **Zbornik VII,** tom V, k. 28; Dok. br. 66.

18. VI. 1944. u Tomašu i okolnim selima (6 km i. i j. i. od Bjelovara) partizani se ukopali sa 2 topa, nekoliko bacača i strojnicama, a duž ceste Bjelovar—Severin Postavili straže. U okolnim selima ima više partizana.

2UPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO PETRINJA:

4. VI. 1944. oko 22.00 sata na željez. pruzi Kostajnica — Sunja, napadnut je oklopni vlak. Napad odbijen. 2 km pred željez. postajom Sunja, vlak je naišao na minu, te je morao ostati cielu noć na pruzi. Iste noći kod sela G. Hrastovac (9 km s. z. od Kostajnice) partizani su na više mjesta minirali i razorili prugu, tračnice izvrnuli i posjekli b. b. stupove. Njemačke postrojbe iz Kostajnice pošle su da sprieče rušenje, ali su na izlazu iz Kostajnice napadnuti. Poginuo je 1 njemački častnik, a 2 kozaka ranjena. 3 partizana poginula i 2 zarobljena. Napad je vršilo oko 1500 odmetnika. Na ovom dijelu pruge stalno su rušenja, što se po danu popravi, odmetnici noću poruše.

5. VI. 1944. u 16.40 sati 4 neprijateljska zrakoplova slični štukama i obilježjima njemačkog zrakoplovstva u niskom lietu iznad Bos. Novog napali su strojnicama i bombama vlakove i kolodvorske uređaje. Uništeni su svi željez. uređaji. Eksplodiralo je 25 vagona topovskog streljiva i 40 vagona benzina namijenjeno za Jadran. Žrtava nije bilo.

6. VI. 1944. u 18.00 sati u selu Utolici (8 km s. i. od Kostajnice) oko 300 odmetnika napalo jeustašku posadu i bez borbe raspršili. Posadu su sačinjavali ustaše i milicija jačine 80 ljudi, koji su bili bez osiguranja. 1 milicionar poginuo. Odmetnici su opljačkali 30 kom stoke i zlostavljali mnogo ženskinja, a jednu staricu od 65 godina teško povriedili.

6. na 7. VI. 1944. skupina oko 100 odmetnika u selu Prečno (7 km i. od Petrinje) porušili su 1 drveni most, a u Novom Selu (8 km j. i. od Petrinje) minirali betonski most.

6. na 7. VI. 1944. na željez. pruzi Sisak-Sunja kod sela Petrinjci (4 km s. z. od Sunje) eksplozijom 2 mine oštećeno je 10 m pruge.

9. na 10. VI. 1944. na istom mjestu, 1 mina oštetila je 15 m pruge.

10. VI. 1944. u 05.50 sati između željez. postaje Pešćenica — Lekenik (18 km s. z. od Siska) iza odlaska stroja eksplodirala je mina. Oštećeno je 12 m pruge, Žrtava nije bilo.

10. na 11. VI. 1944. između željez. postaje Sunja-Hra§tovac (3 km j. od Sunje) minirana je pruga na 2 mejsta. Oštećeno je 10 m pruge.

13. VI. 1944. u 04.00 sata jake skupine partizana sa teškim oružjem napale su stražu na bunkerima kod željez. mosta (3 km i. od Kostajnice) i samu željez. postaju Kostajnica. Odmetnici topovima uništili su 1 bunker iz kojeg se posada povukla u drugi. Odmetnicima se je uspjelo privući do mosta pod kojeg su stavili 250 kg eksploziva, ali ga nisu upalili, jer su protunapadajem njemačke vojske odbijeni i ostavili ga. Borba je trajala do 8 sati. Gubitci: 1 vojničar poginuo, a 9 ranjeno.

14. VI. 1944. oko 10.30 sati 3 vala neprijateljskih bombardera napalo je bombama Galdovo i Caprag na ušću rieke Kupe u Savu. Izbačeno je oko 290 bombi veličine 50 do 500 kg. U Galdovu oštećeno je 17 kuća i 13 gospodarskih zgrada. Tvornica šešira pogođena je sa 32 bombe sa punim pogocima osobito stanbena zgradadužine 115 m. Strojevi za sirovu fabrikaciju su uništeni. Na rafineriju Sei pao je veći broj bombi, ali k njoj nemože pristupiti jer je u plamenu. Uništeno je i oko 300 m željez. pruge. Po primljenim podatcima poginulo je 30 osoba, od toga 3 domobrana, 2 kozaka, dok se za 3 sumnja da su izgorjeli. Ranjeno je 49 osoba od toga 5 domobrana i 6 kozaka odnosno Njemca.

15. VI. 1944. oko 22.40 sati na željez. pruzi Greda — Lekenik (14 km s. z. od Siska) eksplodiralo je 5 mina. Oštećeno je 5 m pruge i b. b. linija. Oklopni vlak pošao je iz Siska, te je napadnut i napad odbijen bez žrtava.

15. VI. 1944. oko 08.40 sati između željez. postaje Caprag — Blin. Kut, osobni vlak naišao je na minu. Stroj sa tenderom iskliznuo iz šinja, a pruga oštećena za 2 m. Poginuo je ložač, a strojovođa lakše ranjen.

16. VI. 1944. u toku noći kod sela Majura i Stubljani (4 i 5 km s. z. od Kostajice) odmetnici su fizičkim snagama porušili 1,5 km željez. pruge, te kod sela Gor. Hrastovca (9 km s. od Kostajnice) 1 km i sve sa šinjama bacili niz nasip. Između ovih mjesta prugu su minama na više mjesta srušili.

17. VI. 1944. u 09.15 sati kod sela Rudica (6 km j. od Bos. Novog) osobni vlak naišao je na minu. Od eksplozije 7 teretnih praznih vagona survalo se je niz nasip i pruga manje oštećena. Ranjene su 3 osobe.

18. VI. 1944. u 12.00 sati kod sela Blagaj Rieka (7 km i. od Bos. Novog) osobni vlak naišao je na minu. Od eksplozije niz nasip survalo se je 10 teretnih praznih vagona, a pruga je znatno oštećena. Žrtava nije bilo.

19. VI. 1944. oko 15.00 sati između Novog Sela i Komareva (10 km j. i. od Petrinje) odmetnici napali su skupinu njemačkih samo-

voza. 1 samovoz naišao na minu i uništen, a 1 je oštećen, ali je uspio pobjeći. Žrtava nije bilo.

21. na 22. VI. 1944. odmetnici minirlai i bacili u zrak željez. most kod sela Mošćenice (6,5 km i. od Petrinje). Domobranska obhodnja iz Siska vršeći pregled pruge prema Petrinji, naišla je kod Mošćenice na minu, od čije su eksplozije 2 domobrana poginula a 4 teško rašnjena. Između Češkog Sela i Mošćenice nađene su mine na putu i ukloljene. Na ivici šume između Češkog Sela i Mošćenica primjećene su jače skupine odmetnika sa 2 teške strojnice. Poduzete su mjere osiguranja.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO KARLOVAC:

7. na 8. VI. 1944. iz Klinča Sela (1,5 km s. od Zdenčine) grupa oko 30 odmetnika silom je odvela seljaka Grbić Stjepana i Hrdlička Slavicu staru 20 god. Grbić je sutra dan nađen u šumarku 1 km od Klinča sela mrtav.

9. VI. 1944. u 00.30 sati partizani napali su našu posadu u selu Stative (8 km s. z. od Karlovca). Borba je trajala do dana. 1 ustaša poginuo i 2 ranjena. Kod partizana 1 ubijen i 1 zarobljen.

9. VI. 1944. prilikom podhvata 30. ustaška bojna u selu Plješivici (6 km s. od Jastrebarskog). 3 partizana poginula. Ranjena su 2 ustaše. Medu ubijenim partizanima nalazi se župnik Šimrak Ivica koji je nasilno odveden po partizanima.

10. VI. 1944. u 03.30 sati jedan naš zrakoplov bombardirao je sela: Netretić, Ladešić Dragu i Hrašće (11 km z. i s. z. od Karlovca). Posljedak nepoznat, jer su ova sela u rukama partizana.

10. VI. 1944. oko 01.30 sati kod sela Mavračići (3 km s. i. od Zdenčine) iz Zumberka u pravcu Pisarovine preko pruge prebacila se je skupina oko 200 partizana. Jedan vod ustaša koji se je nalazio u zasjedi, stupio je u borbu, ali se je zbog nadmoćnosti partizana povukao bez gubitaka. Gubitci kod partizanal nepoznati. Istodobno na isom dielu pruge partizani su postavili 5 mina od kojih su 2 eksplodirale i prugu manje oštetile, a 1 je izvađena i demontirana.

10. VI. 1944. od 5. 30 do 06.30 sati naših 10-15 zrakoplova bombardirali su šumu Plješivica (8 km s. z. od Jastrebarskog), najviše oko Okića i kote 780. Posljedak bombardiranja nepoznat.

10. VI. 1944. u 08.00 sati na željez. pruzi Karlovac - Ozalj (1,5 km s. i. od Ozlja) osobni vlak naišao na minu. Od eksplozije 3 vagona i pruga oštećena. Žrtava nije bilo.

10. VI. 1944. na području Plješivice i Sv. Jane (6 km s. i. i s. z. od Jastrebarskog) njemačke postrojbe iz Jastrebarskog sukobile se na više mjesta sa partizanima. Bez vlastitih gubitaka ubijeno je 18 a zarobljeno 11 partizana. Plien više oružja i raznog tvoriva.

11. VI. 1944. u 06.30 sati na željez. pruzi Karlovac — Zagreb (5 km j. z. od Draganića) oklopni vlak naišao je na minu. Od eksplozije oštećena je pruga u manjoj mjeri. Žrtava nije bilo.

10. na 11. VI. 1944. u selu Sv. Petar na Mrežnici (južno od Dugerese), te Belavić, Golovići i Gorica, partizani su od seljaka opljačkali, konje, komete i 1 vola i otjerali za Vukovu Goricu.

12. VI. 1944. oko 01.03 sati iz doma staraca Amruševo u Klinča Selu (2 km s. od Zdenčine) oko 30 partizana opljačkalo je veću količinu živežnih namirnica.

13. VI. 1944. u 08.45 sati na željez. pruzi Karlovac — Ozalj (2 km j. i. od Ozlja) osobni vlak naišao je na minu. 2 vagona manje oštećena. Žrtava nije bilo.

14. VI. 1944. od 01.00 sat do zore u selu Hrastju (2 km s. z. od Jastrebarskog) partizani su od tamošnjih 25 seljaka opljačkali veći broj stoke i ževežnih namirnica i otjerali u pravcu Sv. Jane.

15. VI. 1944. oko 23.30 sati na željez. prugi Karlovac — Zagreb (7 km j. od Draganića) eksplodirale su 2 mine. Oštećene su 2 šinje.

15. VI. 1944. oko 23.30 sati iz okolnih sela oko Draganića (13 km. s. od Karlovca) od tamošnjih seljaka, partizani su opljačkali mnogo stoke i živežnih namirnica i sve otjerali u pravcu Krašića. Iz sela Darića (2 km j. od Draganića) odveli su i željezničara Šeguljić Janka.

15. VI. 1944. u 22.30 sati kod doma staraca Amruševo u Klinča Selu (2 km s. od Zdenčine) prilikom zauzimanja zasjede oružničke postaje Zdenčine naišli su partizani sa kojima su stupili u borbu. Gubitci: 1 oružnik poginuo. Na strani partizana 2 poginula. Plien: 1 strojopuška, 1 puška i 80 naboja.

17. VI. 1944. oko 21.00 sat eksplozivom (3 km j. z. od Ozlja) partizani razorili su električni vod.

17. VI. 1944. oko 22.00 sata u selu trg (3 km i. od Ozlja) skupina oko 150 partizana, opljačkala je od tamošnjih seljaka stoke i živežnih namirnica i otjerali u pravcu Krašića od kud su i došli.

17. na 18. VI. 1944.od 23.15 do 01.10 sati na željez. pruzi Karlovac—Rečica (5 km s. i. od Karlovca) partizani su minama porušili most dug 3 m, 8 šinja i 48 pragova.

17. VI. 1944. u 22.15 sati u selu Blatnici (13 km i. u selu Rečica 9 km s. i. od Karlovca) 8. partizanska divizija napala je naše posade:

U Blatnici naše posade sastojala se je od 100 ustaša i 30 domobrana. Istodobno partizani su napali i jednu drugu posadupored ručnog oružja i sa bacačima mina i 6 protukolskih topova. Od posade 33 mimka probili se kroz partizanske redove i stigli u Karlovac, a za ostale se nezna.

U Rečici borba je trajala cielu noć, te su partizani odbijeni. Gubitci: 3 mrtva i 7 ranjenih. Ovi poginuli nastradali su od struje koja je prekinuta topovskom grantom. Gubitci partizana: 7 mrtvih i 5 zarobljeno. Prema kazivanju seljaka partizani su na 32 kola odvezli mrtve i ranjene, a ima ih još po pšenici i žitu koji se nisu pronašli. Uhvaćen je i partizanski voda za Donju Kupčinu seljak Franjo Pucak iz Donje Kupćine, koji po ustašama nakon preslušanja na raskršću puta u Rečici obješen na drvo.

Prije napada partizani su na cesti Karlovac—Rečica (4 km od Karlovca) postavili više nagaznih mina, porušili jedan manji most, oborili 6 hrastovih stabala preko ceste, a iza ovih iskopali rovove, gdje su postavili zasjedu i čekali naše snage koje bi pošle iz Karlovca u pomoć.

Kod povlačenja iz Rečice i u selima: Šišljavić, Blatnici, Korasima, Selnici i Zamršju, opljačkali su veći broj stoke, svinja, odjevnih predmeta i raznih živežnih namirnica i sve odvezli za Donju Kupčinu.

20. na 21. VI. 1944. u selo Blatnici (13 km s. i. od Karlovca) partizani su zapalili dvorac pok. vlastelinke Ane Pitsch iz razloga što su u njemu prije kao posada stanovali Njemci i ustaše.

20. na 21. VI. 1944. od 02.00 do 03.00 sata grupa oko 200 partizana sa svih strana napala je naše postrojbe u bunkerima u Zdenčini. Napad je odbijen bez gubitaka. Istodobno između željez. postaje Zdenčina — Horvati i Zdenčina — Desinac iz Korduna za Žumberak prebacila se je 7. i 8. partizanska divizija.

Istovremeno minama razorili su željez. prugu između željez. postaje Zdenčina — Horvati, oštećeno 17 šinja i mnogo pragova. Između Zdenčine i Desinca sa mosta na potoku Okićnica odveli su stražu od 5 dodmobrana. Između Jastrebarskog i Desinca sa 3 mine oštetili 3 šinje i više pragova i porušili 1 manji propust.

20. VI. 1944. od 10.00-11.00 sati između sela Kupinca i Bratine (6 km j. i. od Zdenčine) između partizana i jednog odreda njemačke vojske vođene su borbe. 2 Njemca ranjena. U selu Bratini kao i Pisarovini, nalaze se 3 partizanske brigade, jačine oko 3.000 ljudi, koje su u mjestu Kramarići (6 km j. z. od Zdenčine) ukopale 2 topa u sumnji da će napasti Zdenčinu.

21. VI. 1944. u 06.00 sati iz Šume Kozjača (3 km j. z. od Karlovca) partizani su pripucali na obhodnju na pregledu pruge.

Žrtava nije bilo. Iz toga razloga osobni vlak Karlovac — Dugaresa vratio se u Karlovac.

21. VI. 1944. u 22.00 sata u busiji kod pučke škole (1 km 1. od Zdenčine) partizani napali su ustaše. Borba je trajala do 24.00 sata. 1 ustaša mrtav.

21. VI. 1944. u 23.00 sata u selu D. i G. Desinac (3 km s. i. od Jastrebarskog) grupa oko 400 partizana, od seljaka opljačkala je oko 200 kom stoke i veliku količinu živežnih namirnica i otjerali u pravcu Žumberka.

23. VI. 1944. na području Plješivica—Sv. Jana (6 km s. z. od Jastrebarskog) momčad postaje u suradnji sa njemačkim postrojbama iz Jastrebarskog vršen je pothvat protiv partizana, gubitci 1 mrtav i 4 ranjena. Kod partizana 9 zarobljeno, a po dobijenim podacima bilo je oko 100 mrtvih i ranjenih. Plien: veća količina zavojnog tvoriva i stoke koju su partizani 21. i 22. VI. opljačkali od seljaka u selu G. i D. Desincu.

24. VI. 1944. oko 01.30 sti na željez pruzi Karlovac—Zagreb između željez. postaje Zdenčina—Horvati, eksplodirale su 2 mine. Oštećene su 2 šinje, a pruga manje raskopana.

3. Razni događaji:

5. VI. 1944. u selu Gušću (17 km j. i. od Siska) radi odmazde po odluci naših mjerodavnih oblasti streljani su odmetnici Sebalj Josip, rod. 1925. iz Brinje, Ključenin Pero, rod. 1924. u D. Hrastovcu, kotara Kostajnice i Juhović Marija rod. 1920. u Hrastelnici, kotara Sisak.

7. I. 1944. oko 21.30 sati u selu Križevčec (9 km j. od Sv. Ivana Zelina) ubijen je seljak Nikola Turija. Vođenom istragom utvrđeno je, da su ubojstvo izvršili ustaše vojničari posade D. Zelina i to: Zugić Ivan, Mrković Josip i Grgurić Nikola svi rodom sa područja općine D. Zelina, kotara Sv. Ivan Zelina. Ubijeni se skrivao ispred vojnih vlasti i od vojne dužnosti. Po izvršenom ubojstvu, vojničari su ubijenog odvukli oko 250 m livadom, izuli mu sa nogu nove cipele i odnieli, a njega ostavili.

8. VI. 1944. u 14.15 sati u željez. postaji Jastrebarsko oklopni vlak naletio je na vagone koji su stajali. Uništeno je 6 vagona, 1 oštećen a 1 iz šinja izbačen, te 2 šinje prekinute. Žrtava nije bilo. Vođenom iztragom željez. vlasti utvrđeno je da kriv skretničar Benko Franjo koji nije prebacio skretnicu da vlak ude na drugi kolosjek.

16. VI. 1944. između 11.00 i 11.30 sati preko Bjelovara i okolnih sela, preletjelo je više valova oko 200 angloameričkih zrakoplova pravac sjever—jug. Progonili su ih njemački lovci.

4. O akciji, radu i kretanju sumnjivih osoba, tuđinskih i neprijateljskih agenata, provokatora i antidržavnih elemenata:

Akcija, rad i kretanje napred je opisana.

5. O stranoj propagandi u narodu:

Strana i neprijateljska promičba vrši se širenjem lažnih viesti, radio viesti i letaka, te slušanjem stranih i neprijateljskih krugovalnih postaja.

6. O prilikama prehrane i prometa:

Prehrana po selima je dobra, dok po gradovima je slaba, jer su ciene živežnim namirnicama nepristupačne, osobito državnim i uobće službenicima koji žive jedino od svoje plaće zbog velikih ciena. Ovim su osobito pogođeni oni koji od plaće žive i izbjeglice iz ugroženih krajeva.

Željeznički promet ugrožen je, a tako i cestovni.

7. Odnosi vojske sa ustaškim organizacijama i građanskim vlastima:

Odnosi su dobri.

8. Odnosi sa savezničkom vojskom čiji se dielovi nalaze na našem području:

Sa njemačkom vojskom odnosi su dobri, ali je narod ogorčen protiv Čerkeza — Kozaka, koji upravo neprijateljski postupaju sa Hrv. narodom.

II. AKCIJA NAŠIH I SAVEZNIČKIH ORUŽANIH SNAGA:

Akcija je napred opisana.

III. STANJE U VOJSCI:

Kod oružničtva:

1. **Raspoložanje, duh i disciplina:** Dobra.
2. **Incidenti, nereda i izgreda većeg značaja:** Nije bilo.
3. **Bjegstva iz oružničtva:**

7. VI. 1944. oružnik Starčević Ivan postaje Sv. Klara/javio se je u ustaške postrojbe.

18. VI. 1944. oružnik Sehić Abid postaja Hrv. Leskovac.

4. **Ponašanje častnika, dočastnika i momčadi:** Po propisu.

IV. VANJSKA SITUACIJA:

1. Prilike u pograničnim oblastima susjednih država: Màdari su od mosta kod Đekeniša prema Goli i Ždali uz granicu počeli zabijati kolje za bodljikavu žicu i mjestimično već privažaju žicu. Iza ovog

prostora u unutrašnjosti kopaju rovove mjestimično u 3 reda i utvrđuju se.

U predjelu između Dekeniša i Nad Kaniže ima veći broj vojske. U Legradu (15 km s. od Koprivnice) koje je posjednuto po Mađarima, ima oko 1500 mađarskih vojnika,koji vrše osiguranje ovog mjesta ograđeno žicom, rovovima i bunkerima. Na ostalom dielu granice imaju jake straže.

2. **O stranim vojnim bjeguncima:** 5. lipnja 1944. kod sela Repač (5 km s. i. od Ždala) uhićena su 3 Poljska vojna bjegunca —zarobljenika, koji su bili na radu u Mađarskoj, pa su prešli na hrvatsko područje, navodno, što su u Mađarskoj gladovali. Predati su zapovjedničtvu V. ust. zdruga u Koprivnici.

3. O nedozvoljenim prelazima na granici, švercu i tome slično:./.

4. **Odnosi sa pograničnim oblastima susjednih država:** Dobri.

V. OBĆI ZAKLJUČAK:

Javna sigurnost na području pukovnije ugrožena je.

Partizanske skupine koje su na raznim mjestima razbijene ili posve uništene, ponovno se prikupljaju. Ovo prikupljanje osobito je primjećeno na području kotara Dugo Selo, Čazma, području Bilogore i Petrinje—Gline. Oružje i streljivo, kao i mine za rušenje željez. pruga donose im i spuštju padobranima angloamerički zrakoplovi, osobito u noćno doba.

I u području južno, jugo istočno i jugo zapadno od Petrinje koncentriraju se partizanske bande, te je u slučaju možebitnog napadaja od strane partizana neposredno ugrožen grad Petrinja i Sisak.

VI. ORUČNIČKE POSTAJE KOJE PRIVREMENO NE DJELUJU:

Žup. oružn. zapovjed. Bjelovar: Oružnička postaja Vel. Grdevac od 14. VI. 1944.

VII. ORUŽNICKE POSTAJE PRIVREMNO PRESELJENJE U DRUGO MJESTO: ./.

VIII. ORUŽNICKE POSTAJE KOJE SU OBNOVLJENE: ./.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Zastupa zapovjednika,
bojnik Franjo Gihilardi
F. Gilardi [v. r]

M.P.[5]

[5] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Zapovjedničtvo 1. oružničke pukovnije

M-P-[6]

U Sarajevu, dne 5. srpnja 1944.

Primljeno k znanju.
U spise.
Zapovjednik, pukovnik
Osmanagić
Osmanagić [v. r.]

Original, strojopis
Sign., A VII, Arhiva NDH, k. 149 c, f. 2, dok. br. 32(1-5).

59

1944, lipanj 27.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Varaždin Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o neuspjelom pokušaju prebacivanja ljudstva i materijala u Međimurje, te o toku mobilizacije za Srpski bataljon

O.K.K.P.H.
V A R A Ž D I N
27. VI. 1944.

OBLASNOM KOMITETU K.P.H
ZA ZAGREBAČKU OBLAST,
P O L O Ž A J .

Dragi drugovi!

Sastanak plenuma Okruž. Komiteta će biti 2. VII. i iza sastanka poslati ćemo Vam opširni izvještaj.

Drugovi iz Međimurja — šestorica njih — među njima drug Marko[1], član Okruž. komiteta Varaždin, htjeli su se 18. VI. prebaciti u Međimurje Neprijatelj ih je na Dravi otkrio i zapucao na njih. Drugovi su plivali Dravu do otoka pod neprijateljskom vatrom. Na taj otok prebacili su se svi, a kad su se prebacivali dalje, bili su zbog vatre raspršeni. Do sada su se vratili dva druga: drug Šegota[2] iz

* Zaprimni pečat Zapovjedničtva 5. oružničke pukovnije, tj. br. 704.

[1] Kovač
[2] Nikola

O.K. SKOJ-a i drug Proleter iz K.K. SKOJ-a Prelog (Smolek[3]), dok se za ostale ne zna ništa. Ova dvojica su se vratili svaki posebno i to goli i bez oružja. Pričaju i za ostale da nisu mogli sa oružjem plivati jer je Drava mnogo narasla, morali su se sred Drave skidati i baciti oružje. Tako su propala tri šmajsera, a za sudbinu druga Marka iz Okruž. Komiteta Varaždin i druga Višnjića[4] iz Okružnog NOO-a Varaždin, kao i jednog druga iz Kot. K. SKOJ-a Prelog te kurira ništa ne znamo. Stradali su najviše zbog toga šti nisu imali čamca, da se prebace. Ponovno je propala štampa koju su nosili za Međimurje i to »Naprijed« br. 52 i »Vjesnik« br. 12.

Iz našeg zadnjeg dopisa nije Vam jasno kakav je materijal propao, zato ponavljamo: Propao je sav materijal namjenjen za O.K. Krapina, za Zagorski Odred i I. Zagorsku brigadu. Od našeg materijala propao je materijal namjenjen za Međimurje i to Naprijed db. 46., 47., 48, 49-50, 51., koji je materijal kod nas stajao, jer nije mogao biti prebačen, pošto nije bilo veze. Ostali komiteti, kao i Odred i Područje primili su sav materijal, kao i Naprijed br. 51. i 52., dok nam br. 53. još nije došao u većoj količini, primili smo samo par brojeva (7). Isto tako su svi dobili i brošuru »o masovnom partijskom radu«, jedino Međimurje primilo je samo par primjeraka od toga, pošto su brošure namjenjene za njih, propale. Isto tako bilo je i sa ostalom štampom.

Jučer smo primili brošure »Odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a« za nas i za O.K. Krapinu. Za Krapinu ne možemo za sada prebaciti, pošto nema kurira. Kad se vraća Zagorska brigada predat ćemo njoj sav materijal za Krapinu, da ga ona prebaci.

Zob ćemo Vam poslati za koji dan, koliko ju imademo.

Primili smo dopis od 20. VI. u vezi sa srpskim sastankom i ljudi koji će htjeti ići, poći će na put danas zajedno sa komesarom Područja i drugaricom Milevom[5].

Pristupili smo mobilizaciji na dobrovoljnoj bazi za srpski bataljon. Iz sela Segovina, Ivančec i Belanovo, iako imade malo ljudi, javilo se ukupno 10 dobrovoljaca i dvojica iz Ivanca. Na zajedničkom sastanku tih sela zaključili su da će oni, koji su se dobrovoljno javili sami mobilizirati ostale Srbe, a Područje će im napraviti pozive. Nekoji špekulanti iz ovih sela koji su održavali sastanke po pitanju mobilizacije za Srpski bataljon, nakon sastanka šire parolu, da žele Hrvati, da se osnuje Srbski bataljon kako bi ustaše mogli do kraja potući Srbe, a da Srbi nisu tražili formiranje tog bataljona, a nekoji kažu da idu rade u ostale brigade, da se bore zajedno sa Hrvatima.

[3] Mijo
[4] Tomo
[5] Cetušić

Drug Jura[6] je bio isto na sastanku u selu Pogancu, tamo je taj sastanak bio vrlo slabo pripremljen opć. komitet, kao i mjesne jedinice nisu uopće dale nikakvu podršku za tu mobilizaciju. Iz kotarskog kom. Koprivnica isto tako nije nitko bio prisutan na sastanku. Kasnije se je drug Jura sastao sa drugom Učom[7] iz Poganca, članom K.K. Koprivnica i pitao dali je bio tko iz Okruž. Komiteta Bjelovar na sastanku i da li su upoznati sa novim načinom rada. On je kazao, da sastanka uopće nisu imali, a što je drug Jura i zaključivao po tome, što je znao da je drug Ćuk[8] stradao i da je on trebao ići na sastanak K.K. Koprivnica. Zamolio ga je, kada će imati Opć. komitet Poganac sastanak, da ga obavijesti, da će on prisustvovati.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za O.K.K.P.H.
Jura[9] [v. r.]

P. S. Molimo Vas, da nam preko X. Korpusa nabavite berem jedan gumeni čamac za više ljudi za prebacivanje preko Drave, kao i po mogućnosti još 10 šmajsera.

Primili smo 8 šmajsera, jednog je uzela drugarica Mileva kojega će vratiti, bar tako kaže, dok je jedan ostao kod Vaše straže i toga će drug Zdelar podići. Isto tako smo primili i municiju za njih.

Kopije bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-92/3979.

1944, lipanj 27. *VU*

Izvještaj Kotarskoga komiteta SKOJ-a Jastrebarsko Okružnome komitetu SKOJ-a Pokuplje o radu komiteta, političkoj situaciji i mobilizaciji

K.K. SKOJ-a
Jastrebarsko
227/Ó./44.

Okružnom komitetu SKOJ-a
Pokuplje

Dragi drugovi!

Dana 24/6/44. održali smo sastanak KK SKOJ-a na kojem je primljena za člana našega komiteta drugarica Ljubica Kufrin dok drug Štef Golešić nije prisustvoval sastanku.

[6] Stjepan Puklek
[7] Tomo Sanader
[8] Vinko Jedut
[9] Joža Horvat

Dnevni rad bio je slijedeći:

1) Izvještaj o radu.
2) Polit, situacija i mobilizacija.
3) Agit-prop i dopisnička služba.
4) Priprema za okruž. konfer. US. i takmičenje.
5) Razno.

1. Izvještaj o radu. Opć. Klinča Selo održan je radni sastanak sa opć. rukov. SKOJ-a i sa tri SKOJ-evske grupe formrano je 5 odbora USAOH-a od 50 članova i jedan odb. pionira. Opć. rukov. SKOJ-a je tek nedavno formirano pa još za sada nema nekih naročitih rezultata u radu, jedino su članovi opć. rukov. SKOJ-a formirali odb. pionira i jedan član je bio na sastanku SKOJ-evske grupe. Ostale SKOJ--evske grupe ne održavaju same redovito svoje sastanke, ali ipak se vidi da donekle politički djeluju medu ostalom omladinom što omladina i ako nije organizaciono povezana t.j. nema svoje organizacione forme kao odbore USAOH-a omladina je većim dijelom obuhvaćena dolazi na sastanke kad nju se pozove, čita naš materijal i sakuplja razne priloge za našu NOV i bolnicu. Što se tiće pionira i njih ima u nekom selima imaju organizirane svoje čete i imaju naše puške čitaju naš list Pionir itd. samo što se sa naše strane nije dovoljno posvećivala njima pažnja da se održavaju sastanci. Općina Sv. Jana održan je sastanak sa jednom SKOJ-evskom grupom dok članovi od druge grupe nisu se sastali pa se je razgovaralo pojedinačno, formiran je jedan odgor USAOH-a od 12 čl. Rad SKOJ-evskih grupa u toj općini je dosta slab. Sami Skojevci su dosta pod uticajem svojih roditelja, pa teže dolaze na sastanke a i sa ostalom omladinom ne rade, jedini što od njih neki pišu dopise i nešto pomažu u novcu NOB. Sa ostalom omladinom se dosta slabo radi, a ima nekih 8 sela u koje se do sada nije zalazilo pa prema tome u njima nema ni organizacija pa stoje i 5 odbora pionira koji sakupljaju staro željezo za naše radione.

Općina Petrovina u istoj opć. rad je dosta slab SKOJ-evska grupa koja postoji ne sastaje se redovito i tako ne radi sa ostalom omladinom sami SKOJ-evci su kod kuće dosta siromašni pa idu u druga sela u nadnicu tako da ih gotovo čitavi tjedan nema kod kuće, a tako i ostala omladina dok u ostala sela koja su u tom pogledu daleko bolja ali se tamo zbog neprijatelja ne zalazi pa je ostalo dosta omladine postrani. Sam drug Štef koji radi tamo na terenu je oženit pa se više zadržava kod kuće, također je i član NOO pa je zadnje vrijeme bio dosta zaposlen po rekvizicionoj komisiji. Sada je postavljeno pred njega a i sam kaže da će od sada više raditi, na sastanku KK KPH zaključeno je da u koliko se nebi popravio da će se ga poslati u vojsku ili na kakvu drugu dužnost.

Općina Desinec — drug Miško[1] koji je radio tamo na terenu pronašao je dva omladinca koji su dosta dobri i preko njih se šalje štampa u istu općinu.

2. **Polit, situacija i mobilizacija:** U zadnje vrijeme se nešto da neki pojedinci petokolonaši plaše pučanstvo da će ustaše i Švabe za prvi srpanj palit i ubijat familije od partizana itd. tako nastoje da bi opet tu i tamo sproveli mobilizaciju za neprijatelja, neki se pak boje ove nove njemačke tipa aviona koji su bez pilota. Pojedinci govore da neka se ne napada Mačeka makar mjesec dana da će onda više ljudi prilazit NOP.

Za Karlovačku brigadu koja se nalazi na našem terenu govore neki da oni samo najviše piju i ua su neoprezni da zato dolazi do neuspjeha i morala se dva puta povući sa svog položaja. Zbog toga smatraju Švabu kao nekom boljom vojskom i zato što je malo bolje naoružan i vole da dode u Sv. Janu kad god hoće, da je Kordunaška divizija došla zato u Žumberak što u Kordunu vlada bolest (tifus) vele da oni znadu da će Njemci izgubit rat, ali da će se ustaše radije predati Englezima nego partizanima. To najviše govore pojedinci dok ostale mase su dosta raspoložene prema NOB. Odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a koji [su] s njima upoznati odobravaju njih i slažu se s njima samo što ima još dosta njih koji nisu dovljno upoznati sa odlukama. Mobilizirane su dve drugarice i jedan drug pošto postoje preduslovi za mobilizaciju stoga će se prvenstveno u saglasnosti sa jedinicama koje se nalaze na našem terenu održavati zajedno mitinzi i zborovi da bi upoznali mase sa najnovijim dogadajima i ujedno mobilisati [one] koji su sposobni za vojsku.

3. **Atit-prop i dopisnička služba:** U zadnje vrijeme po tom pitanju najviše se je radilo i razgovaralo pojedinačno i preko naše štampe i letaka. Od sada će se prići planskom populariziranju i upoznavanju odlukama III. zasjedanja ZAVNOH-a potrebe stvaranjem JNOF-a i prikazivanjem uspjeha NOV, Crvene Armije i saveznika na zapadu. Neprijateljska propaganda da su na Plješivici potukli 350 partizana i da će poslije prvoga srpnja očistiti Žumberak itd. Napisano je i poslano šest dopisa.

4. **Priprema za okružnu konferenciju USAOH-a i takmičenje:** Zaključeno je da se sada prvenstveno u radu najviše posveti pažnje kod pripremanja i upoznavanju omladine sa konferencijom tako da bi u što većem došlo omladine na konferenciju i u koliko još nije negdje da se predvidi najbolji omladinci koji bi bili birani za članove okružnog odbora USAOH-a. Takoder da se pokupe podatci o takmičenju koji će se iznašati na samoj konferenciji.

[1] Tandarić

5. Razno: Proučili smo dopis kojega smo dobili od Štaba 34. divizije po pitanju što tiješnje saradnje između nas i vojske prigodom sprovadanja kampanje za mobilizaciju.

Zaključili smo da se naberu trešnje i pošalju borcima osme divizije prvenstveno zato što ima tamo večina Srba tako da bi se tu izrazila ljubav i jedinstvo naše omladine prema njima, također da se pošalje trešanja i drugih ljekovitih biljaka našoj bolnici.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

UZ DRUGARSKI POZDRAV:
Duka[2] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, SKOJ-51/1716.

61

1944, lipanj 28.

Izvještaj Štaba Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ o akcijama od 5. do 20. lipnja 1944. godine

ŠTAB XXXIII. DIVIZIJE X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG N.O.V. i P.O.J.
Broj 81/44.
Dne 28./lipnja 1944.

PREDMET: Operativni izvještaj
za razdoblje od 5.-20. VI. 1944.
dostavlja.-

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV I POJ

Tokom ovog vremenskog razdoblja jedinice Divizije kretale su se terenom Moslavine, **Sekcija Čazma - Bjelovar 1:100.000**

Postavljeni su i izvršeni slijedeći zadatci:

6. VI. 1944. I. brigada postavila je zasjedu prema neprijateljskom uporištu Gradec na liniji Zabrde-Fuka gdje se očekivao ispad neprijatelja. Neprijatelj se nije pojavio.

[2] Tomašković

II. brigada nalazila se zapadno od Dubrave, sa zadatkom spriječavanja nepri. ispada koji međutim nije uslijedio.

7. VI. 1944. **I. brigada** nalazila se na istim položajima. Preko dana vršila se vojna izobrazba. Oko 20 sati napalo je brigadu 19 neprijateljskih avijona (štuka) bombama i mitraljezima. Korištenjem ranije priređenih rovova izbjegnuti su veći gubitci, poginuo je 1 drug i jedan je ranjen. Istog dana povukla se brigada za Dubravu--Novska-Kostanj.

II. brigada vršila je miniranje pruge između Vrbovca i Božjakovine te likvidirala posadu na mostu na Lonji i porušila most. Neprijatelj je izašao iz uporišta tek pri povlačenju naših jedinica. Do borbe nije došlo. Povlačenje je izvršeno za Radulec i Brezje.

8. VI. 1944. **I. brigada** nalazi se u istim bazama. Štab brigade držao je sastanke sa Štabovima bataljona. U jedinicama vršila se vojna i politička izobrazba.

II. brigada nalazila se u istim bazama na odmoru.

9. VI. 1944. **I. brigada** preko dana jedinice su pripremane za akciju na glavnoj pruzi na prostoru Vrbovec-Gradec. U pokretu na zadatak u samoj Dubravi napalo je brigadu 10 neprijateljskih avijon (štuka) i djelomično je dezorganiziralo za predviđeni zadatak. Gubitci 4 mrtva i 9 ranjenih. Jedinice su se povukle u polazne baze.

II. brigada je u bazama od dan ranije vršila vojnu i političku izobrazbu u jedinicama.

10. VI. 1944. **I. brigada** u cilju provođenja mobilizacije premjestila se u Čazmu i sela južno od nje. Istog dana održani su u tim selima politički sastanci s narodom (mitinzi).

II. brigada vršila je diverziju prige u međuprostoru Ivanić Grad-Prečec. Neprijateljske patrole pokušavale su ometati, ali su nakon kraće borbe odbačene s pruge i zadatak je izvršen. Naši gubitci 1 mrtav, 1 lakše ranjen i jedan nestao. Povlačenje je izvršeno za Graberec-Dragičevac i Svinjarac.

11. VI. 1944. **I. brigada** ostala je u istim bazama. Držana je vojnička obuka. Primljeno oko 60 novomobiliziranih boraca i raspoređeno u jedinice.

II. brigada I. bataljon krenuo je radi predstojećeg divizijskog zadatka za Martinec. Sa ostalim dijelovima

napadnuta je posada na mostu Černec. Zadatak je izvršen bez gubitaka. Zarobljeno je nešto vojničke spreme. Povratak u stare baze. Ove jedinice imale su zadatak da štite sektor Čazme za vrijeme izbivanja ostalih dijelova Divizije.

12. VI. 1944. I. brigada prije podne vojna obuka u jedinicama, a poslije podne pokret za G. Garešnicu — Šmiljanu — Oštri Zid — Šimljanik.
II brigada bataljoni sjeverozapadno od Čazme odmarali su uz potrebna osiguranja, II. bataljon vrši pokret za Dišnik.

13. VI. 1944. I. brigada prije podne vojna obuka (nastava gađanja, nišanjenje). Novaci koji još nisu služili vojsku izvršili su bojno gađanje sa dva metka, poslije podne pokret na zadatak, prema zapovijesti Štaba Divizije Op. br. 72. od 11. VI. 1944. g.
II. brigada bataljoni na sektoru Čazme premještaju se za Cerinu i Prokljuvane.

14. VI. 1944. I. brigada držala je osiguranje jedinicama XXVIII Udarne Divizije za vrijeme napada na uporište Grđevac na liniji ž. st. Hercegovac-Trnava. Neprijatelj se nije pojavljivao.
II. brigada sa jednim bataljonom i Srpskim bataljonom davala je osiguranje od uporišta Hercegovac na liniji Trnava put — Trnava — Veliki Zdenci kota 142. Do borbe sa neprijateljem nije došlo.

15. VI. 1944. **I. brigada** povukla se za Ladislav sa 3. bataljona, jedan bataljon Trupinski Gaj kod ž. st. Hercegovac, predstraže su postavljene u Trnavi.
Oko 15 sati pošao je neprijatelj iz Hercegovca sa snagama od 400 vojnika raspoređenih u dvije kolone u pravcu gornjih položaja. Bataljoni su odmah raspoređeni južno od Ladislava u šumu Selište u namjeri da se provede obuhvatni napad, što nije uspjelo uslijed slabog snalaženja II. bataljona. Borba je trajala do 17 sati kad se neprijatelj pod našim frontalnim pritiskom počeo povlačiti u uporište odnoseći sa sobom mrtve i ranjene. Neprijatelj je gonjen vatrom i pokretom do pred samo uporište Hercegovac. Naše jedinice ostale su u starim bazama. Gubitci 4 ranjena, neprijateljski gubitci nisu točno utvrđeni.

II. brigada na sektoru sjeverozapadno od Čazme odmor i sređivanje jedinica. Bataljon sa sektora Trnava kota 142 povukao se u selo V. Trnovitica.

16. VI. 1944. I. brigada Noću između 15. na 16. VI. 1944. jedan vod fingirao je napade na Hercegovac iz pravca Palešnika u cilju uznemirivanja neprijatelja. Tokom dana patrole su pronašle u šumi Zdenački Gaj tri saveznička avijatičara i predveli ih u Štab. U 21 sat brigada je zaposjela nove baze: Mala Mlinska, Velika Mlinska, Mali i Veliki Pašijan.

II. brigada I. dio na osiguranje sektora Čazma u istim bazama.

II. dio bio je na odmaranju u južnom dijelu V. Trnovitice.

Noću na 17. VI. jedan vod fingira napad na Hercegovac, a jedna četa osigurava diverziju mostova južno od Hercegovca. Mostovi sjeverozapadno od k. 121 i sjeveroistočno od Palešnika uništeni su.

17. VI. 1944. **I.** brigada u očekivanju neprijateljskog napada tokom noći postavljene su barikade na cesti Pašijan—Garešnica i ž. prugu Pašijan—Zdenčac. Neprijatelj je nastupio sa snagama od 6. satnija raspoređenim u tri kolone od Garešnice preko Brestovca na naše položaje. Do borbe je došlo oko 10.30 sati, a trajalo je sve do 15 sati kad je neprijatelj pod odlučnim povratnim napadom naših djelova iz Pašijanskog gaja počeo da odstupa. Ni tom prilikom nisu Štabovi bataljona ispoljili dovoljno samostalnosti i elastičnosti u manevriranju u cilju zaobilaženja neprijateljskih jedinica, pa i materijalni efekat borbe manji no što je mogao da bude.

Ubijeno je 10 neprijateljskih vojnika, ranjeno oko 20, medu njima i jedan oficir. Zarobljen je jedan domobran. Od oružja je zaplijenjeno jedan P. M. Brno, 4 karabina, 1 šmajser, 1000 kom. metaka, te jedan vojno-državni samar.

Naši gubitci 11 lakše ranjenih, utrošeno 9000 metaka. U toj borbi naročito se ispoljila slaba manevarska sposobnost naših jedinica i velik utrošak municije obzirom na neuvježbanost boraca.

II. brigada I. dio osiguravao je izvoz žita iz bunkera u šumi »Vučja jama« te je rušio željezničku prugu između Križa i Deanovca. Na pruzi je došlo do sukoba sa

neprijateljskim patrolama u kom su ubijena tri Njemca, a zaplijenjeno 1 p.m. i dvije tromblonske puške, srušena je pruga i jedan most. Pogionuo je jedan naš drug.

II dio nalazio se u V. Trnovitici.

18. VI. **1944.** **I. brigada** u **4** pokret za G. Garešnicu, Kostanjevac i Popovao. Tokom dana odmor, a u večer pokret za Kutinicu.

II. brigada osiguravala je daljnji izvoz žita, a jedan bataljon pratio je transport žita preko pruge u Posavinu.

19. VI. **1944.** **I. brigada** preko dana vršene su pripreme za predstojeći napad na glavnu želj. prugu, a u večer je izvršen pokret u pravcu tog zadatka.

II. brigada bataljon koji je bio otsutan vratio se u sastav brigade. Brigada raspoređena na liniji Dereza — — Cerina — Lipovčani.

20. VI. **1944.** **I. brigada** pojačana Srpskim bataljonom vršila je zadatak određen joj zapoviješču Op. br. 76 od 17. lipnja Štaba ove Divizije. Jedinice su za nadatak pristupila pravovremeno, te protjerale nepr. patrole sa pruge i iz bunkera Tucilače. Zasjede prema Kutini i Popovači bile su također na vrijeme na određenim im položajima. Radi sabotaže mina nije u prvi mah uspjelo presjeći prugu, pa je u sektor na kom se vršila diverzija ušao pancer i vatrom mitraljeza i brzometnih topova omeo jedinicu u njihovoj djelatnosti. Kasnije je dizanjem pruge uspjelo kretanje pancera lokalizirati i nakon toga je prug aminirana na 11 mjesta te porušen jedan most kod Volodera dug 6 metara. U bunkeru je zaplijenjeno nešto sitne vojničke spreme. Ranjen je jedan drug. Povlačenje je izvršeno prema zapovijesti na sektoru Ludenica — Ruškovica — Mosi. Slatina.

II. brigada nalazila se u ranijim bazama odmarajući i vršeći obuku nad jedinicama.

U gornjem razdoblju polučeni su slijedeći rezultati:

Neprijateljski gubitci:	Ubijeno	19 nepr. vojnika
	Ranjeno	42 nepr. vojnika
	Zarobljeno	17 nepr. vojnika
	Zaplijenjeno	2 p. mitr.
	zaplijenjeno	20 pušaka

	Zaplijenjeno.	.1 šmajser
		6.082 metaka
		8 opasača
	".	.10 fišeklija
		7 šiljela
	".	.17 uniformi
	".	.2 šatora
	i ostali sitni materijal	
	Porušeno.	.10 mostova
	Presječena pruga na .	300 mjesta
	Oštećeno.	.600 šinja
Naši gubitci:	Mrtvih.	.7 drugova
	Ranjenih.	.26 drugova
	Nestalih.	.1 drug
	Utrošenih.	.12.928 kom. metaka
	Utrošeno.	.7 bac. mina
	Utrošeno.	.26 top. granata

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Mutak Vlado [v. r.]

M.P.[3]

Komandant, potpukovnik:
J.[1] Antolović [v. r.]

M.P.[2]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, K. 551 A, f. 4, dok. br. 8(13-16).

62

1944, lipanj 29.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Klanjec Okružnome komitetu KPH Krapina o političkom raspoloženju stanovništva, represalijama neprijatelja te organizacijskom stanju u lipnju 1944. godine

[1] Josip
[2] Okrugli pečat: Stab XXXIII divizije NOVJ
Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ -
(u sredini zvijezda petokraka)
[3] Zaprimni pečat Štaba X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ, op. br. 344, dne 1. srpanj 1944. godine.

KOTARSKI KOMITET
KPH
KLANJEC
29. lipnja 1944.

Drugarskom
OKRUŽNOM KOMITETU KPH
Krapina

Dragi drugovi!

Šaljemo vam redoviti mjesečni izvještaj o stanju na našem kotaru za mjesec lipanj.

1. POLITIČKA SITUACIJA:

Narodno oslobodilački Pokret kod nas je u opadanju. Zbog jačeg neprijateljskog terora narod se boji saradivati, a zbog raspada mnogih NOO-a gubi povjerenje u Narodnu vlast.

Neprijateljskih uporišta imade 7, a smetnja su i uporišta iz susjednog pregradskog kotara — Desinić, Vinogora i Pregrada. Iz Desinića dolazi banda u opć. Zagorska Sela. Tako bili su u Pušći i načinili pretres u kućama gdje je ranije bila naša baza i tom zgodom uhapsili jednog našeg kurira. Došli su u Miljan, gdje vele da će uspostaviti općinu. Tamo su uhapsili druga Antuna Hohnjeca, člana KK SKOJ-a.

Međutim vratili su se natrag u uporište, ali ima izgleda da će doista negdje u opć. Zagorska Sela opć. upravu ispostaviti. Narod se toga boji, naročito vojni bjegunci. NOO-i nisu ovdje toliko uplašeni i drže se prilično, ali politički rad medu narodom slabo im uspjeva. Općenito opaža se na čitavom kotaru da narod polit, situaciju procjenjuje prema momentalnom teškom stanju u kome se nalazi. Otvaranje druge fronte i Sovjetski uspjesi nisu imali naročitog odaziva, jer narod kaže da će usprkos svjetskim povoljnim uspjesima, propasti. Općenito vjeruje u skori dolazak Sovjetske Crvene armije, ali tvrdi da će prije toga svi naši partizani i NOO-i propasti. Narod ne vidi izlaska iz teškog stanja u tome da bi se povećala naša NOB. Boji se ustaških prijetnja porodicama vojnih bjegunaca i funkcionera NOP, te nije nimalo čudno što se mladići pomalo odazivaju na banditske pozive. Općenito vele ovako: »Partizani nam neće ništa za to učinit, a ustaše bi uništili cijelu familiju«.

U Klanjcu imade oko 80 ustaša. Ranije su svaki dan pojedinačno i u manjim skupinama izlazili u sela Risvicu, Brezje i Kumrovec, Međutim su jednu noć prije 14 dana naša dva stražara ubila dvoji-

cu ustaša kroz prozor kad su sjedili u jednoj kući u Risvici. Iza toga nije banda više dolazila. Razglasilo se u narodu da je tamo ubijen zloglasni Bajo i da su ustaše zbog toga vrlo uplašeni. No nismo saznali je li to istina. Po općini Klanjcu krstare prilično, no narod je sada vedriji od kako je otvorena druga fronta i vjeruje u brzi svršetak rata. NOO-i vrlo slabo rade, većinom su se povukli, a pojedinci koji su najviše kompromitirani otišli su u druge općine. Međutim uspjelo nam je podići im ponovno moral i sada su se vratili u svoju općinu, obilaze sela i tumače narodu novu polit, situaciju.

Novu polit, situaciju prenesli smo na svoje općine preko part, jedinica i kandid. grupa. Općenito opaža se da je to narod vrlo dobro primio, naročito naglašavanje demokracije. Opaža se pouzdanje u dobar odnos Saveznika. Peta kolona ne može se više među narodom poslužiti time da će Engleska i Amerika biti protiv partizana. O Mačeku malo se govori u narodu. U prvi čas opazio se neki nemir zbog pregovora kralja Petra, Šubašića i druga Tite, ali narod se složio sa našim tumačenjem i ne vjeruje u uspostavu stare Jugoslavije, — kako su neprijatelji, t.j. ustaše tom zgodom ubacili. O svemu tome narod malo i misli, jer glavno misli na momentanu opasnost od ustaša.

Naročito su krvavi i opasni ustaše iz Tuh. Toplica i sa Tri kralja. Oni su pred kraće vrijeme ponovno upali u selo Ravnice, ubili Vilima Besednika, koji je bio partizan i Miška Besednika, člana KP i također bivšeg borca. Oteli su skoro svu stoku i uništili mnogo pokretne imovine drugu Starome (Gusti Bartolu), isto Vilimu Tišljeru, članu KP. Obe familije napustile su svoje kuće.

U Ravnicama, a uhapsili su i tajnika KNOO-a, člana KP Slaveka Pavlišu. Narod, priča da se je sam predao, a to izgleda je istina, budući da nam se već nekoliko dana ranije činilo da je stupio u neke pregovore sa ustašama preko onog popa kod Tri kralja. Ustaše ga nisu tukli već s njima lijepo postupaju i slat će ga u Zagreb u bolnicu. Taj događaj vrlo je loše djelovao na sav narod, većina naših saradnika koji su za to čuli pokolebani su, jer vele da kad je tajnik KNOO-a i partijac tako učinio, to znači da ne može nitko partizane spasiti od propasti. Ustaše iz Toplica i gestapovci iz Vel. Trgovišta neprestano pozivaju naše funkcionere na predaju i narod tvrdi da će ovi doista i napustiti borbu i predati se. I mi mislimo da će se to — u slučaju malog jačeg pritiska — i dogoditi. Mali je broj drugova iz našeg kotara, koji će izdržati. Mi s tim računamo i one najčvršće pripravljamo na to da se neće pokolebati radi odlaska ostalih. U svakoj općini ima po nekoliko jačih drugova koji će ostati uz NOP i u koje narod vjeruje, pa držimo da će oni mnogo učiniti u teškim časovima, koji dolaze. Najslabiji kadara imamo u opć. Tulju, to se

opaža i kod naroda. Ovdje je polit, rad u zastoju, banda je neprestano u svim selima. I u Dubravici je teško stanje. Drugovi — koji su tamo najviše polit, radili, članovi KP i odbora emigrirali su u Kraljevec. U Dubravici ima 120 ustaša, a to je malo mjesto sva su sela na okupu i nemoguće je kretati se tamo. Međutim dali smo drugovima zadatak da tamo stvore NOF, jer NOO-i su se raspali, pa držimo da će biti uspjeha. NOF stvarat ćemo svuda gdje je uporište — — ali to će ići teško jer je potrebna velika konspiracija radi bande. U NOF pokušat ćemo okupiti sve one razbijene ostatke NOO-a, AFŽ-a, SKOJ-a, jer imade svuda dobrih drugova, ali je banda razbila organizacije i uspjela ih uplašiti. Najbolja naša općina je Luka, gdje je bande uvijek mnogo, ali narod je čvrsto uz nas i NOO-i rade vrlo dobro.

Značajno je za naš kotar da nas narod voli i zasad se ne opaža da bi htio što poduzimati protiv nas. U koju god općinu dođemo vrlo nas lijepo primaju, obaveštavaju nas o kretanju bande. Svuda vole NOV i populariziraju njene uspjehe. Kad bi nam uspjelo da zademo u svako selo i da govorimo svakom pojedincu, narodu bi se moral ponovno podignuo, ali najteže je to što je kretanje vrlo oštećeno, pa je narod u većini mjesta prepušten ustaškom utjecaju, tako da se mi u odnosu spram ustaša uvijek nalazimo u defenzivi. Vrlo nam koči rad pomanjkanje polit, radnika, jer većina članova KP i NOO-a nisu dovoljno spremni da doista tako narod politički podižu kad je potrebno. I zato je narod često vrlo neobavješten. Vojničkih akcija bilo je početkom ovog mjeseca, dok su boravila 2 bataljona Zagorske brigade na našem kotaru. Tako su u Kraljevcu napali ustaše zarobili nešto oružja i ubili 4 ustaša. Loše je na narod djelovalo što su Radio —vijesti doprijele daje palo 38 ustaša. Narod ne voli da se laže i veli da što je partizanima potrebno da lažu, da valjda nisu kao Švabe ili kao ustaše. Negdje su nam primjetili da onaj tko zna da će pobijediti neće izmišljati uspjehe. Ne bi se smjele u štampu donašati netočni izvještaji, jer narod time gubi povjerenje u štampu. Lažljiva propaganda nama ne treba, jer ima dosta istinite s kojom izlazimo pred narod.

Isto tako upao je naš bataljon preko Sutle u Sloveniju dva puta. Tom zgodom zaplijenjeno je veća količina kože i zarobio dva Nijemca, a dva ili tri ubio i uništio. 1. njem. auto. Nijemci su nakon toga upali u naša sela tj. u selo Poljanu i uhapsili 4 naša druga, među njima predsjednika opć. NOO-a Zagorskih Sela Antuna Jurjeca, koji je bio vrlo sposoban i dobar drug, te se mnogo opaža taj gubitak. Inače vojničkih akcija nije bilo. Pitali ste nas, drugovi koje bi akcije po našem mišljenju trebalo izvršiti. Jasno je, da raspršiti po neko uporište, ali znamo da to sad još neće biti. Prema tome naj-

važnije momentano bilo bi postavljati zasjede i napadati manje skupine bande kad prolazi našim selima. Zato smo pristupili fomiranju udarnih skupina, desetina i vodova. Izgleda da će to uspjeti, naročito u Luki i Kraljevcu. Time je najviše zanima SKOJ, a i Part, pružit će mu pomoć. Mladićima pogotovo dezerterima pristupamo lijepo. Pozvali smo preko roditelja one koji su otišli u banditsku vojsku. Neki su se već i povratili. Međutim dok god bude trajao toliki pritisak bande — stanje će biti loše.

Narod malo govori protiv KP i ne nasjeda propagandi vinogorskog popa, premada smo to zbog blizine toga mjesta očekivali. Popa smo prikazali narodu kao ustaškog slugu i narod ga osuđuje. Isto tako osuđuje narod one koji su primili oružje iz ustaških ruka i tvrdi se to ovdje nikako neće dogoditi. U Dubravici i Vel. Trgovištu ustaše su narodu nudali oružje za kod kuće tj. da stvore tu miliciju, ali nitko nije prihvatio.

Nastojimo da unapred otkrivamo one koji bi u izvjesnom času mogli istupiti kao vinogorski pop i na koga ćemo posumljati, već ćemo ga ranije raskrinkati kao ustaškog suradnika. Mišljenja smo da bi zato bio možda jedno Marcel, ali ranije, sada se nekako povukao, izgleda da se boji Narodnog suda. Isto i onaj pop iz Tri kralja.

Tako je uglavnom polit, situacija u našem kotaru. Nebi bila loša, samo kad narod još uvijek ne bi mislio da će se sačuvati od propasti, ako se bude pomirljivo odnosio prema ustašama. To je najveća pogreška našeg naroda i najteže je suzbijamo.

2. ORGANIZACIONO STANJE:

Stanje naših partijskih organizacija se pogoršalo, jer imamo u zadnje vrijeme dosta gubitaka. Kot. komitet jest isti kao prošli mjesec. Broj part, ćelija također je isti, dakle 9, ali su same jedinice prorjedene, to jest neki su drugovi ispali, a malo je primljeno novih članova.

Part, jedinica Luka ima 7 članova (Prošli mjesec isto 6) — 2 su člana isključena, 3 primljena na novo.

Part, jedinica Škarnik ima 5 člana (Prošli mjesec 6) — 1 član isključen.

Part, jedinica Zagorska Sela imala je 13 člana od toga 6 iz sela, a ostali su priključeni u tu jedinicu zato, jer su pripadali u bazu, koja je bila u Zagor. Selima. Odlaskom kotarske baze, stanje se promijenilo. Sada jedinica broji 6 članova, od kojih su 5 novi. I ta jedinica imala je gubitaka. 1. drug je poginuo, 1 je uhapšen, 1 se predao bandi, a jedan je otišao u NOV.

Part, jedinica Kraljevec imade 6 članova (Prošli mjesec 5). Tri su druga nanovo primljena, 1 je otišao u NOV i 1 član otišao u Luku, pa sada pripada toj jedinici.

Part, jedinica Klanjec sastoji se od 4 člana (Prošli mjesec od 3). 1 član je uhapšen i pušten na slobodu, pa više s nama neće surađivati, već odaje ustašama, te smo ga isključili. Dva druga primljena su na novo.

Part, jedinica Vižovlje sastoji se od 4 članova (Prošli mjesec od 3). 1 član primljen je novi.

Part, jedinica Jalšje sastoji se od 4 člana. (Prošli mjesec od 5). Jedan član je isključen.

Part, jedinica Dubrovčan sastoji se od 5 članova — kao i prošli mjesec.

Part, jedinica Ravnice sastoji od 7 članova. (Prošli mjesec od 9). Dva člana su ubijena.

Ukupno imamo dakle 9 part, jedinica sa 48 članova, 5 članova Partije, koji rade na terenu priključujemo onoj jedinici gdje momentano rade, za to nije odredeno kojoj jedinici bi pripadali stalno, jer često mijenjaju mjesto boravka. Ukupno je dakle 60 članova u našem kotaru. (Prošli mjesec 62).

U pogledu kandidata stojimo vrlo slabo. Ima ih svega 20. Kod većine part, jedinica opaža se nesamostalnost i nesnalaženje u novim, težim uslovima. Štampa proučava se površno i slabo. Sastanke vrše jedinice redovito samo onda kad je tko iz Komiteta prisutan, što je često jer naši članvi stalno obilaze jedinice. Međutim, ako nitko ne dođe, sastanak se ne održi. Iz jedinica imadu uslova za primitak u KK, kada zatraži potreba 3 druga i to: Belas[1] iz Luke, Leo[2] iz Kraljevca i Viktor[3] iz Dubrovčana. Sva trojica vrlo su mladi članovi KP, ali pokazivaju mnogo sposobnosti za rad. Naročito Viktor. U našim jedinicama imademo 4 drugarice, koje su također dobre. Imademo 6 SKOJ-evaca.

Uslovi za proširenje KP sada su teški, jer se opaža strah za organizaciju i kod dobrih simpatizera Partije.

Kod nekih partijaca opaža se također neka popustljivost prema bandi, pa će se možda u najskorije vrijeme još po koji prijaviti ustašama.

U rukovođenju sa vanpartijskim organizacijama izgubili su prilično samopouzdanje, jer opažaju da su mnogi odbori zakazali.

[1] Franjo Hlad
[2] Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.
[3] Isto.

3. SKOJ:

SKOJ-evske organizacije još su uvijek na istom stupnju, prilično mrtve i malobrojne. KK SKOJ-a u dosadanjoj formi nije valjao, zato će se sada ponovno preformirati.

Drugovi, koji su dosad bili u komitetu SKOJ-a nisu se znali približiti omladini, zato će ući posve novi drugovi, za koje držimo da će biti dobri. Održano je nekoliko sastanaka sa KK SKOJ-a i opć. komitetima. Pojačali smo vezu između Partije i SKOJ-a, zajedno odlazimo na teren i češće se sastajemo.

4. N.O.O.-i:

Kot. NOO oslabio je u svom radu otkako zbog prodiranja bande ne postoji baza u prijašnjoj formi. Međutim, drugovi, koji su ranije više boravili u bazi, razišli su su se po terenu i držimo da će od toga biti veća korist. Tajnik KNOO-a jest kod bande, a uhapšeni su i neki članovi Plenuma.

Sastanak Plenuma nije se već dugo održao, a i tome je razlog što je zbog opasnosti od bande teško održavati šire sastanke. U većini sela NOO-i ne mogu vršiti vlast. Zato smo sad pristupili formiranju NOF-a. NOO-i prilično su se obrukali medu narodom radi šverca i primanja mita, a i radi straha pred bandom. Trebat će ih izmjeniti i nadopuniti novim članovima. Rad komisija također je zastao. Narod se u pitanjima sudstva još uvijek najviše obraća na NOO-a. Ustaše u mnogim slučajevima odnose se pomirljivo prema odbornicima i zbog toga se isti kvare.

Odnos između NOO-a i NOV kada se ova nalazi kod nas jest dobar. NOO-i brinu se za vojsku dobro. Gdjekad se još desi koji slučaj samovolje kod NOO-A, ali mnogo rjeđe nego ranije i NOO-i su prilično dobro obaviješteni o demokratskom načinu vladanja.

5. AFŽ. i USAOH:

Ove dvije antifašističke organizacije stoje najslabije od svih u našem kotaru. AFŽ dobar je jedino u Luki, gdje se žene vrlo dobro odazivaju u naše organizacije i suradnju u NOP. U Tuhlju odbori AFZ-a su se raspali.

Isto slabo se sastaju u Zagorskim Selima. Opaža se veliko pomanjkanje aktivistkinja. U Dubravici i Klanjcu težak je rad sa ženama radi bande. U opć. Klanjec žene tj. djevojke odazivaju se na omladinske sastanke. Iz ove općine češće hapsi klanječka banda žene i djevojke, no većinom drže se hrabro. Tako su nedavno uhapšene 4

SKOJ-evke, banda ih je u Klanjcu tukla, ali nisu ništa priznale i puštene su kući.

Žene većinom vole naš NOP, ali slabo su aktivizirane. Omladina isto tako. Omladinu je odbilo od nas što se je stalno na njih vršio pritisak radi odlaska u NOV. Neki su mislili, ako stupe u omladinske organizacije da će biti primorani da odu u NOV i to ih je odbilo.

6. VOJSKA:

U NOV nije u zadnje vrijeme otišlo gotovo ništa boraca. Svega 8—10. U Pavelićevu vojsku javili su se isto pojedinci, ali više ih je naročito iz Vel. Trgovišta otišlo na drž. rad u Zagreb. Oni dolaze subotom kućama i nastojimo da im se približimo. Iz Pavelićeve vojske dolaze još uvijek po neki na dopust koji se ne vraćaju natrag. Vojni bjegunci sa strahom očekuju 1. VII. do kada je t. zv. amnestija. Vele da će se morati odlučiti za banditsku vojsku radi familija. Međutim ima općina na pr. Zagorska Sela, Luka i Kraljevec gdje ne odlaze uopće bandi nego tvrde da će u slučaju pritiska poći u NOV. Narod je sa dolaskom naših vojnih jedinica bio oduševljen. Vojska se vrlo dobro osjećala na našem kotaru i imala je sve što je bilo potrebno. Priređivala je mitinge na koje se narod dobro odazivao.

7. AGIT-PROP:

Agitacija i propaganda vrši se putem manjih sastanaka i razgovora sa narodom, jer je mitinge nemoguće održavati, jedino u prisustvu NOV. Stampa je ovaj mjesec malo dolazila ovamo. Naglasili smo svim odborima i partijcima da je najpotrebnije izučavanje zaključaka III. zasjedanja ZAVNOH-a. No to je još slabo proučeno. Od part, štampe umnožili smo »12 uslova« i slali na sve part, ćelije, ali to ćelije ne mogu same proučavati, među tim obrazovne sastanke članovi KK rijetko odlaze. Zidne novine pišu se u Kraljevcu, Luki i Zagorskim Selima, a nešo i u opć. Klanjcu. To narod voli čitati, međutim organizacija zidnih novina jest slaba.

Neprijateljske parole suzbijamo. Štampe njihove nismo nigdje zapazili.

Narod najrađe prima radio vijesti, ali to sada ne dobivamo.

8. RAZNO.

Razne podatke, koje smo trebali skupiti i slati do Vas, nismo poslali, jer smo zbog opasnosti pred bandom sav arhiv i mašinu zakopali, nemamo više ni baze ni pisara već samo svi na terenu, i samo od sjednice do sjednice se sastajemo, a inače ostavljamo si ve-

zu. Gdjekad se dogodi da svaki dan bježimo u šume pa je pisanje otešćano. Međutim sastanke sa narodom smo povećali. Prikupljamo podatke za kadrovike, no sve još nije skupljeno.

Šaljemo Vam članarinu za lipanj

58 članova po 50 Kn 2900 Kuna.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Uz drugarski pozdrav
Polit, sekretar:
Matija[4] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP- 86/3446.

63

1944, lipanj 29.

Naređenje Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za napad na Ludbreg

ŠTAB
X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG«
N.O.V. i P.O.J.
Op. Br. 341
Dne, 29. VI. 1944.
U 17.15 sati

ZAPOVJEŠT
(Sekcija Čakovec 1:100.000)

Jedinice X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ i jedinice XXVIII. Udarne Divizije NOVJ započinju svoju ofenzivu na neprijatelja, koji je privremeno zaposjeo nekoliko većih uporišta u Podravini. Neprijateljske posade u tim uporištima sastavljene su od najkrvavijih ustaških razbojnika, koji su poharali i popalili mnoge naše krajeve. Opustjela i pogorjela sela Kalnika, nepokošene livade i brojni grobovi koji vape za osvetom, djelo su tih ustaških hordi, koje već nekoliko mjeseci žare i pale na našem oslobođenom teritoriju, pod vodstvom najvećeg Pavelićevog krvoloka Bobana. Polazimo u bor-

* Ivan Bogović

bu da im se osvetimo i da ih uništimo. U času kada se obruč oko Hitlerove Njemačke steže nesmiljenom brzinom sa svih strana mi polazimo u borbu sa čvrstim uvjerenjem da će pobjeda biti naša i da će sva zgarišta i sve suze biti krvavo osvećene.

Borci slavom ovjenčanih brigada XXVIII. Ud. Divizije, koji su prošle jeseni oslobodili Koprivnicu i Ludbreg uz pomoć boraca XXXII. i XXXIII. Divizije, sijati će opet smrt u redovima neprijatelja. Narod oko Ludbrega željno očekuje slobodu i sjeća se XVII. Udarne Brigade, koja će ga ovaj puta ponovo da oslobodi.

Podatci o neprijatelju.

Varaždin: Dvije bojne I. pukovnije P.T.S., oklopni sklop P.T.S-a, brzi sklop P.T.S-a.
700 domobrana 14. pješadijske pukovnije.

Var. Toplice: Dvije satnije III. bojne I. Pukovnije P.T.S.-a.

Koprivnica: 700 ustaša
Naoružanje: 2 topa 75 mm, 4 teška bacača, 7 teških mitraljeza, 26 puškomitraljeza, 3 tenka.

Križevci: 560 domobrana I. posadnog zadruga II. Pješačke pukovnije.
200 ustaša, 260 gestapovaca, 70 konjanika.

Ludbreg: Posada se sastoji od I. bojne I. pukovnije P.T.S-a. Jedna satnija te bojne nalazi se u Brezničkom Humu.
20 žandara.
Naoružanje: 15 puškomitraljeza, 2 teška bacača, navodno 2 topa 75mm.
Dio ovih snaga nalazi se ukopane na Ludbreškim vinogradima.
Čitavo mjesto opasano je trorednom žicom na kojoj se navodno nalaze ručne granate (prilog skica mjesta).

Jedinice našeg Korpusa i jedinice XXVIII. Ud. Divizije imadu zadatak da likvidiraju neprijateljsko uporište Ludbreg i da postave osiguranja od Koprivnice, Varaždina, Var. Toplica i Križevaca.

Radi izvršenja tih zadataka,-

N A R E Đ U J E M O :

XXVIII. UD. DIVIZIJA: Sa jednom brigadom likvidirat će neprijateljsko uporište Ludbreg.[1]

[1] Vidi: Dok. br. 101.

Sa dvije brigade postavit će osiguranje prema nepr. uporištu Koprivnica na liniji: Belanovo Selo — Cvetkovec — Kuzminec, sa istaknutom točkom na visovijna iznad Subotice i bočnim osmatranjem prema Bukovcu.

Porušiti sve mostove i propuste na cestama koji vode od Koprivnice za Ludbreg. Minirati ceste i napraviti prepreke.

Zadatak osiguranja: uništiti neprijatelja koji bi pokušao da krene u pomoć posadi u Ludbregu.

XXXII. DIVIZIJA: Postavit će osiguranje prema Varaždinu i Var. Toplicama.

Linija osmatranja i obezbedenja: Bartolovec — Kelemen — Svibovec.

Glavna obrambena linija: Čičkovina sa naslonom na Dravu — most na Plitvici (K. 158) sjeverno od Vrbanovca — Jalžabet (K. 185, K. 192) — Gornji Martijanec — Madaras (K. 295) — Leskovac sa bočnim izviđanjem prema Drenovcu.

Porušiti sve mostove i propuste na cestama i na pruzi koji vode od Varaždina i Var. Toplica za Ludbreg. Minirati ceste i napraviti prepreke.

Zadatak osiguranja: uništiti neprijatelja koji bi pokušao da krene u pomoć posadi Ludbreg.

ZAPADNA GRUPA ODR.

Zagorska Brigada. Sa jednim bataljonom vršit će osmatranje pravca od Križevaca u Apatovcu, a sa dva bataljona nalazit će se u korpusnoj rezervi u Martijancu.

KALNIČKI P.O.H. Nalazit će se u zasjedi kod Puhlaka i osiguravati će transporte ranjenika.

Kontrolirat će Kučane i Hrastovsko.

EVAKUACIJA RANJENIKA: vršit će se u selo Lud. Ivanec, gdje će se nalaziti prihvatna poljska bolnica Korpusa. Šef sanitetskog odsjeka Korpusa razradit će detaljno plan za evakuaciju ranjenika.

EVAKUACIJA ZAROBLJENIKA I PLIJENA: vršit će se za Dugu Ri jeku.

VEZA: sve jedinice održavat će vezu sa štabom Korpusa putem radio stanica. Centar veze nalazit će se na Gomila kod Martijanca. Šef odsjeka za vezu razradit će detaljan plan veze za ovu akciju.

ISHRANA: vršit će se iz mjesnih sredstava sa terena.

POČETAK NAPADA: početak napada bit će dne[2].....1944. god. u 24 sata. Sve jedinice treba da budu na osiguranju do 23 sata.

MJESTO ŠTABOVA: Štab Korpusa nalazit će se u s. Martijancu.
Štab XXVIII. Ud. Divizije nalazit će se u Čukovcu.
Štab XXXII. Divizije nalazit će se u Sudovčini.
Štab Zapadne Grupe nalazit će se u Apatovcu.

ZNACI RASPOZNAVANJA: za noć: Kalnik - Osveta
za dan: Kapu na pušku dva puta dignuti u vis
Pušku desnom rukom tri puta izbaciti u stranu.

Sve jedinice ostaju na svojim položajima i poslije likvidacije samog uporišta sve do naređenja za rokiranje na nove položaje.

Štabovi divizija i Štab Grupe dostavit će svoje zapovesti za ovu akciju na uvid ovome štabu od 30. VI. ove god. do 12 sati.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar,
Ivan A. Šibi [v. r.]

Komandant, general-major,
Vlado Matetić [v. r.]

M.P.[3]

Dostavljeno:
Glavnom Štabu NOV i POH.
Štabu XXVIII. Ud. Divizije NOVJ.
Štabu XXXII. Divizije NOVJ.
Štabu Zapadne Grupe POH.

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1123, f. 1, dok. br. 32(9-10).

[2] Napad je izvršen 6. srpnja.
[3] Okrugli pečat: Štab X korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ (u sredini zvijezda petokraka)

64

1944, lipanj 29.

Izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama u drugoj polovini lipnja 1944. godine

Štab XXXII. Divizije
Narodno oslobodilačke Vojske
Jugoslavije
Oper, broj: 143/44
Dne 29. lipnja 1944.

Predmet: Operativni izvještaj za drugu polovicu mjeseca juna 1944. godine.

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ

13. juna 1944. god. Naša Divizija držala je položaj sa Udarnom brigadom »Braće Radića«: Šandorovec sa zaselcima, a Brigada »Matija Gubec« Vel. i Mala Pupelica — Lasovac.

U toku dana vršene su vojno-političke pripreme, sa borcima i rukovodiocima, jer je dobiven zadatak od Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« da XXXII. Divizija za vrijeme vršenja napada na neprijateljsko uporište Vel. Grđevac[1] osigurava prema Bjelovaru.

Oko 14 sati neprijatelj je u jačini 80 ustaša krenuo iz Vel. Pisanice, prema selu Lasovac radi pljačke, neznajući da se tamo nalazi I. bataljon Brigade »Matija Gubec«. Bataljon je odmah krenuo u napad prema neprijatelju, ali do sukoba nije došlo, jer je neprijatelj odmah pobjegao, čim je osjetio približavanje naših boraca.

U 20. sati 45 min. jedinice su izvršile pokret u vezi dobivenog zadatka od štaba X. korpusa i zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Severin — Dautan kota 134 (sekcija Bjelovar 1:100.000), a Brigada »Matija Gubec« Ciglena — Orovački Vinogradi-Severin (sekcija Bjelovar 1:100.000).

Da bi onesposobili komunikacije za saobraćaj prema Bjelovaru porušeni su mostovi na cesti i pruzi Bulinac — Bjelovar i most na cesti Dautan —Levinac —Bjelovar.

[1] Akciju je izvršila XXI NOU brigada XXVIII divizije NOVJ; o zadatku XXXII divizije vidi: **Zbornik VII,** TOM V, k. 28; Dok. br. 34.

Ukupno 6 mostova i oko 1700 met. pruge.

U toku noći do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

14. juna 1944. godine. U toku dana jedinice su ostale na istim položajima. Neprijatelj nije kretao prema našim položajima, već je samo vršio bliska izviđanja oko grada.

Po likvidaciji neprijateljskog uporišta Vel. Grdevac, neprijatelj je iz straha napustio uporište Vel. Pisanica i krenuo preko Drljanovca — Stare Rače — Nove Rače za Bjelovar, a provukavši se pored položaja III. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića«, nezapaženo.

Čim je dobivena vijest da je neprijatelj napustio V. Pisanicu i da je krenuo u pravcu Drljanovca, a to je bilo oko 15 članova, Udarna Brigada »Braće Radića« stavljena je u pripravnost i izvršena je rokada snaga, kako bi se neprijatelja još zahvatilo, ali dok su naše jedinice stige na odredene položaje, i ako je to bilo vrlo brzo, neprijatelj je već pobjegao, pošto je obavjest došla vrlo kasno.

Na večer jedinice su povučene sa položaja s obzirom na likvidaciju neprijatelja u Vel. Grdevcu i što je neprijatelj iz Vel. Pisanice pobjegao, radi veće sigurnosti i obezbedenja jedinica postavljena su pripravna odjeljenja po bataljonima.

15. juna 1944. godine. Jedinice na istim položajima, — sa istim zadatkom, — osiguranje u pravcu Bjelovara. Jedan bataljon Brigade »Matija Gubec« u jutro rano držao je zasjedu prema Bjelovaru, kod mjesta Novoseljani, šuma Obršina. Bataljon se zadržao u zasjedi do 10 sati istoga dana, ali neprijatelj nije naišao.

U toku dana jedan borac Brigade »Braće Radića« poginuo a jedan je ranjen, od razbježalih neprijateljskih vojnika koji su uspjeli pobjeći iz uporišta Vel. Grdevac, te su se krili po žitu okolnih sela.

U 19 sati 30 min. Udarna Brigada »Braće Radića« isprobala je dejstvo svog antitenk bacača u prisustvu boraca iste brigade.

Na večer po selima, gdje su se nalazile naše jedinice održani su mitinzi.

16. juna 1944. godine. Jedinice ostaju i dalje na istim položajima. Produžava se sa palenjem i rušenjem pruge Bjelovar — Bulinac. Ujedno se po jedinicama radi na vojno-političkoj izgradnji boraca.

U 19 časova, Brigada »Matija Bugec« isprobala je dejstvo svog antitenk bacača, uz prisustvo boraca iste brigade.

U 19,30 časova, održano je savjetovanje svih komandanata bataljona, operativnih oficira, načelnika Štabova brigade i komandanta Brigada, o upotrebi manevarske taktike u današnjoj borbi, sa dosta živom diskusijom.

Do sukoba sa neprijateljem **u** toku dana nije došlo.

17. juna 1944. godine. Jedinice i dalje ostaju na istim položajima. U toku noći 16/17. VI. 1944. godine razrušeno je 3 km pruge na sektoru Severin — Bulinac.

U 16 i 30 sati istoga dana primjećena je neprijateljska kolona koja se je kretala od pravca Vel. Grđevca, prema Severinu — Dautanu. Namjera neprijatelja od strane štaba Divizije bila je prozreta, — probiti se za Bjelovar. Donijeta je odluka da se udari po neprijateljskoj zaštitnici. U tom smislu odmah je izvršena rokada snaga, i za vrlo kratko vrijeme došlo je do oštre borbe, koja je svoj vrhunac dostigla oko Dautana.

Neprijatelj je imao oko 100 ranjenih i mrtvih.

Naši gubitci 6 mrtvih i 17 ranjenih, zarobljeno nije ništa. Gubitaka u oružju nije bilo, samo jedan p. mitraljez lako je oštećen od minobacača.

Utrošeno 3.500 pušćanih metaka i mitraljeskih.

Detaljan operativni izvještaj o ovoj borbi, podnjet je štabu Korpusa pod oper. brojem 118/1944. god. od 18. VI. o. g.[2]

18. juna 1944. godine. U jutro rano jedinice su zauzele nove položaje i to: Udarna brigada »Braće Radića« sa dva bataljona Ravneš a jedan bataljon sa štabom Divizije Kašljevac. Brigada »Matija Gubec« sa dva bataljona Orovački Vinogradi, a jedan bataljon Sv. Nikola.

U toku dana jedinice su se odmarale i sređivale s obzirom na vođenu borbu prošlog dana i noći.

U 19,30 sati održana je analiza borbe kod Dautana na dan 17. VI. 1944. godine, sa komandantima Brigada, načelnicima štabova Brigada, komesarima i pomoćnicima politkomesara Brigada.

Učestvovanje u diskusiji bilo je vrlo živo i drugovi su dobro zapazili nedostatke u vođenju borbe.

U toku dana i noći nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

19. juna 1944. godine. Jedinice su ostale na istim položajima. Vršena su partolna izviđanja u pravcu Bjelovara i Vel. Trojstva, a ujedno se nastavilo sa sređivanjem jedinica i radom po već postojećem programu. Neprijatelj je iz uporišta Bjelovar vršio patrolno izviđanje sa konjicom (Čerkezima) do Ciglene u jačini 9 ljudi. Međutim do sukoba nije došlo.

U 20 časova istoga dana izvršen je pokret i zauzeti su novi položaji i to: Udarna Brigada »Braće Radića« i Vel. i Mala Pupelica, a Brigada »Matija Gubec« Šandorovac sa zaselcima (sekcija Bjelovar 1:100.000). U toku noći nije bilo nikakovih promjena.

[2] Vidi: Dok. br. 44. Izvještaj je poslan 19. lipnja.

20. juna 1944. godine. U jutro rano neprijatelj je u jačini jedne satnije iz Vel. Trojstva, vršio prisilno izviđanje u pravcu položaja III. bataljona Brigade »Matija Gubec«, koji je držao položaj kod Spašnika.

Bataljon je blagovremeno primjetio neprijatelja, izvršio je raspored snaga i krenuo u napad prema neprijatelju. Kada je neprijatelj osjetio nastupanje našeg bataljona, odmah je otpočeo sa otstupanjem, koje se je pod pritiskom naših boraca pretvorilo u paničan bijeg prema Vel. Trojstvu.

U 20 časova izvršena je zakletva, svih nezakletih drugova iz Divizije, a poslije zakletve izvršen je pokret prema naređenju Štaba Korpusa, za zauzimanje novih položaja.

21. juna 1944. godine. U jutro rano jedinice su stigle na novoodredeni položaj i to: Udarna brigada »Braće Radića« dva bataljona Gor. Velika, jedan bataljon Hudovljani, a Brigada »Matija Gubec« Gor. i Donji Maslarec, Gor. Križ. Štab Divizije Donja Velika (sekcija Čakovec 1:100.000). U toku dana jedinice su se odmarale s obzirom na izvršeni marš u toku noći.

U 23 sata izviđački vod Divizije izvršio je prema naređenju štaba Divizije fingirani napad na jedinice Udarne Brigade »Braće Radića« u Gor. Velikoj, a podoficirska škola, na položaje Brigade »Matija Gubec« u Donjem Meslarcu, da bi se vidjela snalažljivost jedinica i rukovodioca i osiguranja u toku noći, kao i budnost i opreznost.

Jedinice kao i rukovodioci vrlo dobro su se snašli. Vatra nije otvarana velika, već su odmah jedinice krenule u napad prema neprijatelju, nastojeći manevrom neprijatelja opkoliti.

U toku noći nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

22. juna 1944. godine. Jedinice su ostale na istim položajima. Rad se sastojao u vojno—političkoj izobrazbi boraca.

Poslije podne odko 15,30 sati, naišao je neprijatelj od pravca Koprivnice, u jačini jedne satnije ustaša, na položaje II. bataljona Ud. Brigade »Braće Radića«, iznad Hudovljana, kota 304 (sekcija Čakovec 1:100.000), radi prisilnog izviđanja naših položaja. Bataljon se je brzo snašao i poslije kratke borbe prešao na juriš, tjerajući neprijatelja sve do Jagnjedovca. Neprijatelj je u toj borbi imao 2 mrtva i 8 ranjenih, dok je na bojnom polju ostavio jednog mrtvog.

Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Zarobljeno je od neprijatelja jedna puška i jedan ranac sa municijom.

Ovaj ispad neprijatelj ocjenjen je od štaba Divizije kao prisilno izviđanje i priprema za akciju koju će izvoditi sutra 23. VI. 1944. godine, te su s obzirom na to, izdana od strane štaba Divizije sva pot-

rebna naređenja radi boljega obezbedenja i uvlačenje neprijatelja u klopku.

U toku noći nije bilo nikakovih promjena.

23. juna 1944. godine. S obzirom na neprijateljsko izviđanje od prošlog dana, štab Divizije izdao je naređenje, da Udarna Brigada »Braće Radića« sa dva bataljona zauzme u jutro rano 23. VI. 1944. godine u 4 sata 30 min. kotu 220 i 230, a sa jednim bataljonom da zaposjednu kote poviše Gor. Velike, Donje Velike i Hudovljana (sekcija Čakovec 1:100.000). Zadatak je tog bataljona da izvrši izviđanje u pravcu Koprivnice i da u slučaju neprijateljskog nastupanja uhvati vatreni dodir sa neprijateljem, zatim da se povlači u sastav brigade i da zauzme položaje na putu D. Velika—Gor. Sredice u šumi i prema koti 220.

Na taj način, neprijatelja treba dobiti u dolinu između položaja Udarne Brigade »Braće Radića«—Gor. i Dol. Velike i tu zajedno sa snagama Brigade »Matija Gubec«, koja je ostala na istim položajima,—uništiti. Jedinice su u određeno vrijeme zauzele položaje.

U 8 sati 30 min. neprijatelj je počeo nadirati od pravca Gor. i Donje Velike, ali i od Mostova—Poljčana[3] što se nije očekivalo s obzirom na to, da su se tu trebale nalaziti jedinice XXVIII. Divizije.

Bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« povukao seje u sastav brigade, ali je pogrešno zauzeo položaje, ne one koji su mu određeni, već se je povukao prema selu Gor. Sredice.

Dva bataljona Udarne Brigade »Braće Radića« na kotama 220 i 230 bili su odjednom napadnuti sa tri strane iako nisu očekivali nikako napad neprijatelja od strane Mostova. Pod jakom vatrom neprijatelja, a s obzirom na položaj, uska kosa, bataljoni su se povukli prema Sredicama.

Čim je Brigada »Braće Radića« prihvatila borbu sa neprijateljem na koti 230, odmah je jedan bataljon Brigade »Matija Gubec« krenuo preko kote 304 iz Donjeg Maslarca prema D. Velikoj.

Neprijatelj je odmah produžio dalje sa nastupanjem za bataljona Udarne Brigade »Braće Radića« prema Sredicama gdje je došlo do krvavih i teških borbi i hvatanja za guše. Neprijatelj je odlučno napadao i naši su se borci, nanevši neprijatelju teške gubitke, poslije nekoliko juriša i protujuriša, povukli na položaje oko Sredica. Dva bataljona držala su položaj prema Svinčinama, a jedan bataljon prema Gor. Križu.

O svim ovim borbama i povlačenju Udarne Brigade »Braće Radića« sa položaja, kota 220, 230, štab Divizije nije ništa znao sve do

[3] Na tim pravcima nadirale su slijedeće snage: dijelovi I kozačke konjičke divizije, I bojna^! puka PTS i VII bojna V stajaćeg zdruga; vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 28, Dok. br. 140 i

11 sati 45 min., kada je izvještaj podnio ob. oficir Brigade. Tada su odmah angažovane ostale snage brigade »Matija Gubec« i to jedan bataljon je zauzeo položaj, put Donja Velika—Gor. Sredice u šumi, te rubom šume prema Jakopovcu, dok je jedan bataljon dobio zadatak da napadne neprijatelja u Sredicama sa kote 220.

Međutim kada je neprijatelj osjetio približavanje bataljona Brigada »Matije Gubec« u panici se je počeo povlačiti u pravcu Pavlin Klošter—Bjelovara, praćen vatrom naših jedinica. Istovremeno jedan bataljon udarne Brigade »Braće Radića« sa položaja kod Svinčine, bačen je da kroz šumu napadne neprijatelja sa boka, koji se je povlačio prema Pavlin Kloštru.

Prije toga jedna četa istog bataljona, dobila je naređenje da se prebaci na kosu koja se proteže paralelno sa kosom gdje se nalazi crkva Gor. Sredice, kako bi zatvorila put neprijatelju, koji bi se u tom pravcu povlačio. Četa nije izvršila zadatak, a bataljon isto tako i zbog neodlučnosti neprijatelj se je izvukao.

U ovoj borbi neprijatelj je imao 85 mrtvih i ranjenih vojnika. Od neprijatelja je zarobljeno 2. p. mitraljeza.

Naši gubitci: 11 mrtvih, 22 ranjena.

Gubitci u oružju: 1 p. mitraljez.

Utrošeno 7.000 puščanih i mitraljezskih metaka.

Kritički osvrt:

Jedinice XXVIII. Divizije nisu na vrijeme zauzele određene položaje, te je Brigada sa te strane bila napadnuta.

Povlačenje jedinica bilo je nepravilno prema Sredicama, već se je trebalo povlačiti kosom prema kosti 220 prema putu koji vodi od puta Donja Velika—Gor. Sredice uz rub šume prema Jakopovcu. Sa te strane neprijatelja se moglo uspješno napasti i tući u njegovom povlačenju iz Sredica. Štab Brigade »Braće Radića« nije blagovremeno poslano izvještaj o situaciji na kotama 220 i 230 i u povlačenju za Sredice, te na taj način snage Brigade »Matija Gubec« nisu mogle biti angažovane na vrijeme.

Poslije završene borbe jedinice su još iste večeri 23. VI. o. g. zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« dva bataljona Jakopovac, jedan bataljon Gor. Križ, a Brigada »Matija Gubec« Gor. i Dol. Maslarac—Pešćenil.

24. juna 1944. godine. Jedinice su ostale na istim položajima.

Oko 9 sati istoga dna neprijatelj je ponovno u jačini jedne bojne izvršio napad od gornjih uslova na Gor. Sredice, gdje je zatekao jedinice Bjelovarskog područja, koje su se ipak uspjele izvući i probio se ponovno prema Bjelovaru preko Pavlin Kloštra. U tom svom probijanju vodio je borbu sa jedinicama XXVIII. Divizije.

U vrijeme neprijateljskog nastupanja, Udarna Brigada »Braće Radića« zauzela je položaje kota 224, šuma Svinčina sa jednim bataljonom, dok Brigada »Matija Gubec« dobila je zadatak da sa dva bataljona zauzme položaj kota 220 i put Donja Velika, —Gor. Sredice u šumi, te putem pored ruba šume za Jakopovec i na taj način zajedničkim snagama sa XXVIII. Divizijom neprijatelja uništiti.

Zbog slabe veze između naše i XXVIII Udarne Divizije neprijatelj je uspio da se probije za Bjelovar, a da uopće sa jedinicama naše Divizije nije došao u sukob.

25. VI. 1944. godine. Brigada »Matija Gubec« zauzela je položaj Pešćenik—Paunovac, s tim što je predstražu isturila prema Vel. Mučni.

Udarna Brigada »Braće Radića« Srijem, M. i Vel. Branjska.

Zagorska Brigada, koja je naređenjem Štaba X. Korpusa, stavljena privremeno pod komandu štaba Divizije: M. Mučna, Brdani i Donji Maslarec.

U toku dana neprijatelj je izašao iz uporišta Koprivnice na sektoru Brigade »Matija Gubec« do Jagnjedovca. Do sukoba sa njime nije došlo.

Kasnije od ovoga, primljena je vijest od R.O.C.-a da je neprijatelj u Koprivnici spreman za pokret i da će se kretati pravac Jagnjedovac, cestom prema Križevcima i preko Vrhovca.

Izdato je naređenje da brigada »Matija Gubec« u toku noći zauzme položaje Milićani, Gor. Maslarec-Brđani.

Zagorska Brigada Gor. Križ—Široko selo. U toku noći nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

26. juna 1944. godine. Jedinice su ostale na istim položajima. U toku dana neprijatelj je u jačini 80 ustaša izašao iz uporišta Koprivnice do Vel. Mučne. U selu se sukobio sa našim patrolama i poslije kraće pucnjave, povukao se prema Koprivnici. Gubitaka nije bilo.

Na večer primljena je obavjest od obaveštajne službe da neprijatelj 27. VI. 1944. godine namjerava jednu bojnu lovačkog zdruga prebaciti iz Križevca za Koprivnicu, kao pojačanje uporišta Koprivnica — i to cestom Križevci — Koprivnica. S obzirom na ove podatke izdato je naređenje da jedinice naprave neprijatelju zasjedu u jutro rano na sektoru Grdak kota 250 (sekcija Čakovec 1:100.000)-Dorijara.

27. juna 1944. godine. U 5 sati u jutro jedinice su zauzele položaje prema izdatom naređenju štaba Divizije za zasjedu i to: Udarna Brigada »Braće Radića«; kota 205, kota 251 i manastir Lepavina, sa bočnim osiguranjem na koti 275 (sekcija Čakovec 1:100.000').

Brigada »Matija Gubec« kota 250 (Grdak) kota 192 i M. Poganac (sekcija Čakovec 1:100.000). Jedinice su ostale na tim položajima do

14 sati istoga dana, poslije kog vremena su se povukle sa istaknutih položaja i odmarale do 20 sati.

U 20 sati izvršen je pokret cijele Divizije na sektor Rasinje.

28. lipnja 1944. godine. Oko 1 sat u noći jedinice su zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Lukovec — Cvetkovec na kotama iznad Cvetkovca, Segovina oko kota 282, 278 i 249. (sekcija Čakovec 1:100.000).

Brigada »Matija Gubec« Pesek kota 293, Leptan kota 256, kota 228 i Razbojište. U toku dana došlo je do sukoba na sektoru Brigade »Matija Gubec« i Udarne Brigade »Braće Radića«.

Uništeno preko 30 neprijateljskih vojnika dok je znatno veći broj ranjenih.

Zarobljeno: 2 nepr. vojnika, 2 šmajsera, 11 pušaka, 1 telefon, 1 bicikl, 2 motocikla i oštećen jedan tenk.

Naši gubitci: 1 mrtav i 5 ranjenih.

Utrošeno municije 3.350 puščanih i mitraljeskih metaka i 275 komada šmajserskih metaka. Za antitenk pušku 20 metaka.

U **ovom razdoblju naša Divizija izbacila je iz stroja ukupno:**

250 neprijateljskih vojnika,

zarobila: 2 neprijateljska vojnika,
2 šmajsera,
2 p. mitraljeza,
12 pušaka,
2 motocikla,
1 bicikl,
1 telefon,
1 tenk oštećen od 7,5 tona.

Naši gubitci u ljudstvu:
18 mrtvih,
44 ranjena.

Naši gubitci u oružju:
1 p. mitraljez pao neprijatelju u ruke,
1 p. mitraljez oštećen od bacača.

Utrošeno municije:
13.850 mitraljeskih i pušćanih metaka,
275 komada šmajserske,
20 komada antitenk puška.

Od rukovodioca poginuo: Politkomesar II. bataljona drug Lupić Anđelko, pomoćnik politkomesara čete drug Rojčević Antun, komandir čete Grošić Franjo (borba na dan 17. VI. 1944. godine kod Dautana).

Komandir čete Martinović Marko, politdelegat Videe Vinko, vodnik Malević Vojo (borba kod Sredica na dan 23. VI. 1944. godine).

Od rukovodioca ranjen: v. d. načelnika štaba Udarne Brigade »Braće Radića« zastavnik Hermić Mustafa, politdelegat Viher Zvonko i Klenfer Stjepan (borba na dan 17. VI. 1944. godine kod Dautana).

Komandir čete Čorić Josip, komesar Bataljona Mezga Ernest, komandir čete Romanić Ivan, komandir čete Lončar Vinko, zastavnik Princ Ivan, vodnik Mudri Nikola, vodnik Čićko Josip, vodnik Čopor Dragutin koji je naknadno umro, vodnik Rožan Franjo i politdelegat Horvat Antun (roba kod Sredica na dan 23. VI. 1944. god.).

Komesar bataljona Momčilo Peleš, komesar čete Janeš Josip, pomoćnik komesara čete Rudmah Slavko i vodnik Maleković Milan (borba na dan 28. VI. 1944. godine kod Rasinje).

U ovim borbama koje su vodile jedinice naše Divizije, pokazalo se je da je moral boraca na velikoj visini, jer je njihovo nastupanje prema neprijatelju neustrašivo, sa mnogo odlučnosti i hrabrosti.

Rukovodioci jedinica u borbama pokazali su hrabrost i odlučnost kao borci, ali kao rukovodioci ne raspolažu sa potrebnim znanjem za rukovođenje sa jedinicama u borbama.

Službi izviđanja i veze rukovodioci, također ne poklanjaju dovoljno pažnje i nisu dovoljno upoznati sa njom.

Teškom oružju neznaju odrediti pravilno mjesto za vrijeme borbe i neiskorišćavaju ga u potpunosti.

Štab Divizije na vojnim savjetovanjima koje održava poslije svake borbe, nastoji da ove nedostatke odkloni, a također i razradom i čitanjem referata, koje dobijaju pojedini rukovodioci.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar,
Robić Ivan [v. r.]
M. P.[5]

M.P.[4]

Komandant — potpukovnik,
Bulat Rade [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 551a, f. 4, dok. br. 8(18-20).

[4] Okrugli pečat: Stab XXXII divizije NOVJ
(u sredini zvijezda petokraka)

[5] Zaprimni pečat Štaba X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ, op. br. 350, dne 3. srpnja 1944. godine.

65

1944, lipanj 30.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o popravljanju političke situacije tokom lipnja, povratku novomobiliziranih iz neprijateljskih uporišta, planu vlastite mobilizacije te organizacijskom stanju

OK KPH Bjelovar
30. VI. 1944.

Oblasnom Komitetu KPH
za zagrebačku oblast

Dragi drugovi!

Šaljemo vam izvještaj za mjesec lipanj.

Poslije mobilizacije, koju je neprijatelj uspio izvršiti na našem okrugu do 26. V., situacija se znatno izmjenila u našu korist. Tome je mnogo doprinijelo otvaranje druge fronte na zapadu. Sa otvaranjem drugoga fronta nama uspjeva mnogo lakše razbijati sektaški stav koji je postojao kod mnogih naših drugova, a isto tako sa mnogo većim uspjehom razbijamo politiku čekanja, koju zastupaju razni reakcionarni elementi (Ileković, Janušek i dr.), jer narod sada sve očitije vidi neminovnu propast njemačkog fašizma i nužnost borbe protiv odvlačenja u pavelićevu vojsku. Isto tako ne pali više kod naroda ni parola da će se Engleska i Njemačka sporazumjeti i da će zajednički uništiti partizane. Naročito nam je lako bilo uvjeriti narod ovih dana kada su naše jedinice XXVIII. Divizije prelazile preko našeg okruga i narod je vidio da velika većina boraca je obučena u engleske uniforme i da naša vojska ima mnogo engleskog oružja. Narod je oduševljen sa otvaranjem druge fronte, čak i oni, koji su pasivno posmatrali, jer čitav narod u tome vidi brži svršetak rata.

Neprijatelj je uspio da se posljednjom svojom »amnestijom« mobiliše sa našeg okruga oko 3.000 ljudi, od toga najviše na kotaru Sv. Ivan Žabno, gdje mu je uspjelo neka sela do temelja mobilisati (Zdjelice, Zrinski Topolovac i dr.). Mi smo uočili svu težinu poraza sa tom mobilizacijom i prišli smo demobilizaciji neprijateljske vojske. U selima, gdje smo mogli sazivati široke sastanke, sazvali smo ih i na njma smo prikazivali narodu svu opasnost koja prijeti onima, koji danas vežu svoju sudbinu sa sudbinom neprijatelja. Pošto

je bila situacija u mnogim selima vrlo teška tako da narod nije htio dolaziti na sastanke, to smo bacili raspoložive kadrove da obilaze pojedinačno one familije od kojih su članovi otišli u neprijateljsku vojsku (u 14 dana obiđeno je oko 400 porodica). Po podatcima i našoj procjeni do sada se je vratila do 40% novomobiliziranih. Na pr. iz općine N. Rača otišlo je oko 300, vratilo se preko 200, kotar Đurđevački otišlo oko 300 vratilo se preko 200 i t.d. Točan broj onih koji su se vratili vrlo je teško ustanoviti, jer se mnogi od njih sakrivaju i pred nama, a naročito prvih dana. Isto tako neki koji se vrate kućama ostanu kod kuća par dana i onda odu ponovno u neprijateljsku vojsku i povuku sa sobom još i druge. Tako je na pr. došlo kući iz sela Jakopovca njih 10, a za par dana otišlo ih je 15 (među njima i tajnik mjesnog NOO-a); iz Velike je sada kad su naše jedinice ovdje ponovno otišlo 6 i t.d.

Poslije oslobađanja Velike Pisanice i Grđevca zavladalo je pravo oduševljenje na čitavom kotaru bez razlike da li su srpska, hrvatska ili mađarska sela, jer je neprijateljska posada, koja se nalazila u Pisanici pljačkala sva okolna sela.

Naše jedinice XXXII. Divizije bile su oduševljeno dočekane u svim selima oko Bjelovara (u selu Kašljavac omladina i žene bacale su na borce cvijeće, u selu Šandrovac, koje se do sada držalo dosta pasivno naša vojska bila je vrlo lijepo primljena).

Narod V. Pisanice jako je zastrašen od partizana, jer je neprijatelj čitavo vrijeme govorio, kako partizani pljačkaju i ubijaju sve od reda. Drugi je razlog zastrašenosti da u zvjerstvima koja su činjena u okolnim selima su učestvovali, dobrim dijelom i banditi domaći iz V. Pisanice, i sada su se bojali osvete iz tih okolnih sela. Međutim mi smo sve poduzeli kako bi sprečili svaki pokušaj osvete i samovolje od strane teroriziranih sela, a istovremeno prišli smo istraživanju krivaca i organizatora pljačkanja i palenja okolnih sela. Do sada se istragom ustvrdilo oko 80 narodnih neprijatelja, koji su većinom pobjegli sa bandom u Bjelovar. Za neke od tih vojni sud donio je osudu konfiskacije čitave imovine u korist NOB-e.

Do sada je u tome mjestu održano 3 zbora. Na jednom od njih sudjelovala je i diletantska grupa ONOO-a. Narod se je odazvao na zbor, ali ne možemo reći da su došli zbog ljubavi prema našoj borbi, nego više iz straha i discipline na koju ih je neprijatelj naučio kroz ove tri godine, jer se osjeća na svakom koraku da poštivaju sva traženja naše vlasti. Na terenu jednog dijela koprivničkog i đurđevačkog kotara uz Dravu, gdje je »bjela garda« uspjela da izvrši prisilnu mobilizaciju, stanje je prilično prigušeno, nezadovoljstvo naroda osjeća se u mnogim od tih sela (Molve, Ferdinandovac). Isto tako prilična demoralizacija vlada u njihovim redovima poslije

otvaranja drugog fronta i neki pojedinci traže vezu sa nama. Sredstva sa kojima drže te ljude na okupu jesu teror i prijetnja: »Ako nećete biti s nama, poslat ćemo vas za Njemačku«. Naše veze su dosada s tim općinama bile vrlo slabe i tamo je vrlo slabo prodirao naš materijal. Jedan dio tih »bjelaca« Boban je obukao u ustaške uniforme i svrstao u svoje formacije. U zadnje vrijeme od kada je neprijatelj zaposjeo Đurđevac, ta se banda zalijeće u obližnja sela i hapsi naše odbornike. U Kalinovcu uhapsili su 5 naših suradnika, u Ferdinandovcu ubili dva, između Sesveta i Maslarca ubili drugove Žnidaršića[1] i Tkalčića[2] i t.d.

Neprijatelj u Đurđevcu vrši veliki teror. Po najnovijim vijestima uhapsio je oko 100 ljudi za njih sumnjivih. Jedinice, koje se nalaze u mjestu vrlo su slabog moralnog ponašanja prema narodu (na pr. jedan stari HSS-ovac ima kćerku i ta banda silom nasrće na nju pred njim i sada taj starkelja govori: »Nisam si mislil da su tak bezobrazni i bez srama«.).

Po pitanju jedinstva Srba i Hrvata, još uvijek se osjeća kod Srba neka potištenost i nevjerica u sutrašnjicu. Tome doprinose mnogo i pojedini tipovi Srbi, koji su neprijateljski raspoloženi prema nama i ubacuju razne neprijateljske parole medu narod, tako na pr. Dulikravić Mirko iz Lepavine govori: »U partizanima ima većina oficira domobrana i ustaša i Srbe kažnjavaju za svaku sitnicu. Ustaše su stvorili partizane samo zato da ne idu na istočno bojište. Partizani pripucavaju iz srpskih sela samo zato, da ih ustaše popale. Kralj Petar i engleska vode o nama računa, samo trebamo sačuvati glave. Kralj dolazi sa milicijom i pol vojske samo treba još malo izdržati«. Ti pojedini četnički tipovi najviše se povezuju preko rodbinskih veza i tako djeluju na narod.

U vezi sa demobilizacijom neprijateljske vojske, odlučili smo da pristupimo mobilizaciji za našu vojsku. Za mobilizaciju u našu vojsku postoje svi objektivni uslovi na bjelovarskom i djelomično na đurđevačkom kotaru. Najbolje rezerve za mobilizaciju imamo na đurđevačkom i koprivničkom kotaru. Na sastanku našeg OK 7. VI. mi smo postavili plan za mobilizaciju, u roku mjesec dana t.j. do 10. VII. da mobilišemo 1.000 ljudi sa našega okruga. Težište moblilizacije bacili smo na đurđevački kotar i to na općine Klinovac, Ferdinandovac, jer tu postoje najjače rezerve za moblilizaciju, a i raspoloženje naroda je prilično odbro. Međutim stanje zadnjih dana se je izmjenilo uslijed dolaska bande u sam Đurđevac, jer se banda zalijeće u ta obližnja sela i sprečava vršenje političkih priprema za samu mobilizaciju. Na kotaru Koprivnica i Sv. Ivan Žabno, mibilizaci-

[1] Priređivači nisu uspjeli utvrditi ime.
[2] Isto.

• zavisi od uspjeha naših jedinica, koje sada borave na tom terenu, kao i na đurđevačkom kotaru.

Na našem okrugu postoji dosta velik dio Srba sposoban za vojsku, a teško ih je pokrenuti radi djelovanja pojedinih ljudi, koje smo gore spomenuli. Da bi uspjeli pokrenuti Srbe odlučili smo formirati na našem okrugu srpski bataljon sa komandnim kadrom Srbima, popularizirati i raskrinkavati parole neprijatelja sa opipljivim činjenicama. Isto tako predvidjeli smo neke ugledne drugove Srbe, koji će raditi na mobilizaciji i formiranju srpskog bataljona. U tom pravcu održavali smo dva sastanka sa uglednim Srbima i jedan mnogo širi sastanak Srba 28. VI. po pitanju mobilizacije i ostalih pitanja, koja tište taj narod. U vezi sa mobilizacijom popularizirati ćemo jedinice XXXII. Divizije u koje ćemo slati uglavnom novomobilisane.

Zadnjih dana na đurđevačkom kotaru neprijatelj je ubacio parolu »Partizani su se sporazumili sa kraljem Petrom«, međutim mi smo drugove upozorili na odluke II. zasjedanja AVNOJ-a, gdje je narod jasno donio svoj stav po pitanju kralja.

Organizaciono stanje K.P. Naš OK još uvjek ne djeluje kao rukovodstvo, ali s ovom posljednjom reorganizacijom i nadopunom svi su uslovi da rad samog komiteta pođe naprijed. Naš OK poslije reorganizacije brojio je 10 članova, međutim pogionuo nam je član bioroa drug Vinko Ćuk i ranjen je član plenuma sekretar OK SKOJ-a drug Zdenko Svete tako da sada komitet broji 8 članova.

Od kotarskih komiteta najslabiji nam je KK Sv. Ivan Zabno, pošto je drug Živoder[3] dosadašnji sekretar i član OK, otišao na srednji partijski kurs, a ostali drugovi dosta su mladi i teško se snalaze u radu. To smo odlučili da za sekretara tog komiteta dademo druga Pomykala Otu[4], dosadašnjeg predavača na nižem partijskom kursu kod Ob. komiteta. Isti drug može mnogo pomoći komitetu sa svojim znanjem i podići čitav komitat na viši politički stupanj, jer se je čitav komitet utopio u sitan praktični rad. Isto tako pojačali smo taj komitet sa drugom Precehtelom[5], koji je do sada radio u KNOO-u. Drug je vrlo mlad po svom partijskom stažu i neće momentalno mnogo koristiti sada komitetu, ali ima volje i uslova za daljnji razvoj. Sada taj komitet broji 6 članova.

Kotarski komitet Bjelovar: Iz toga komiteta ušla je u naš komitet drugarica Stanša[6], a ispao je iz komiteta zbog mlitavosti iz vezanosti u kuću drug Ivo Lalić, a drugarica Pepica Radole isključena je

[3] Ivan
[4] Ferdo, Oto je ilegalno ime.
[5] Tomo
'Kata

iz komiteta zbog vršenja samovlje (ošamarila je jednu hapšenicu) s time da može kroz izvjesno vrijeme ponovno ući u kotarski komitet. Tako je sada taj komitet ostao na 4 člana. Za isti komitet predvidjeli smo druga Tomu Tudića, komesara bataljona Bjelovarskog Odreda. U samom komitetu drugovi su požrtvovni i zadatke izvršavaju brzo i sa mnogo volje, ali im manjka samoinicijativa. Općinski komitet Severin ne osjeća se kao rukovodstvo, više postoji na papiru, jer praktički ne pruža nikakvu pomoć jedinicama niti rukovodi njima. Većina jedinica u tom kotaru ne razvijaju rad po svim sektorima i nemaju pregled i kontrolu čitavog terena. Sastanci se u zadnje vrijeme održavaju redovno. Uslovi za razvitak partijske organizacije postoje, ali jednostranost rada članova Partije, slabe veze sa kotarskim komitetom i slaba pomoć kotarskog komiteta nije se mogla razviti partijska organizacija, (Partijska organizacija sela Orlovac ima 3 člana, već više od 6 mjeseci). Jedini sektor po kojem su se razvijali i radili bila je Ob. služba. Iako ima vrlo dobrih drugova, koji imaju uslova da budu primljeni u Partiju, disciplina i odgovornost tih jedinica prilično je slaba tako da neke zadatke koje KK postavio pred njih, neke od ćelija nisu ni pokušale riješiti (sakupljanje porcija za XXXII. Diviziju). Na ovom kotaru imade 15 ćelija sa ukupno 66 članova Partije.

Kotarski komitet Đurđevac: Drug Mato Kirin, koji je bio do sada član našeg komiteta ispao je odlukom Ob. Komiteta Đurđevac. Iz istog komiteta poslan je u vojsku drug Stankerec[7] s time da mobiliše jedan dio svojih mještana. Taj komitet broji 7 članova. Taj komitet kao cjelina prilično je slab, nema kolektivnog rukovođenja iako su članovi svaki posebno dobri i imaju iskustva u radu, ali nejedinstveno rešavanje stvari dovodi do toga da većinu poslova vrši sekretar, koji se onda izgubi u raznim sitnim poslovima (pitanja kuhinje, kurira, ekonomije, straže i t.d.) prema tome ne može se osjetiti kao politički rukovodioc što je mnogo doprinjelo tome da komitet nema veze i kontrole preko tri općine. Sve to opravdava da se nemogućnošću probijanja u ta mjesta zbog »bijele garde«, a koja je u stvari više naduvana čemu je nasjeo i kotarski komitet. Zadnjih dana pokazalo se da se može raditi i u tim selima, samo kada se priđe sa više ljubavi i odgovornosti samome radu.

Općinski komitet Virje: Od kako je neprijatelj ušao u Virje ima komitet vrlo slave veze sa mjestom, a isto tako sa jedinicama toga mjesta. To smo dali u zadatak tome komitetu da se poveže preko više ljudi i da se šalje što više pismenog materijala u samo mjesto. Što se tiče jedinica na tome kotaru, preko polovice nije povezano sa mesama u selima u kojima rade (ćelija Miholjanac, Kloštar).

[7] Andrija

Kotarski komitet Koprivnica: Taj komitet broji 6 članova. Sada smo kooptirali u komitet drugaricu Vujaklija Katu, koja je do sada radila u općinskom komitetu Plavšinac (sekretar). Ista drugarica pokazala se u radu vrlo dobra i ima uslova da se razvije. Drugarica Naranča[8], sekretar komiteta pala je [pod] psihozu nemogućnosti ozdravljenja te organizacije i čitavog stanja na tome kotaru. Osjeća se da ona ne može zadovoljiti i osjeća se kao manje vrijedna, što se u priličnoj mjeri odrazilo i na čitav KK. Tome komitetu trebao bi dobar sekretar, koji bi dao smjernice rada i pastvio zadatke pred svakog člana komiteta, jer svaki član posebno ima uslova za razvoj, ali ovako postoji opasnost da će se ugušiti čitav komitet kao cjelina, jer ne vidi nikakve perspektive za svoj razvitak, već se stalno glože između sebe zbog neuspjeha u svom radu.

Sto je karakteristično za sve naše komitete, kod ovoga dolazi najviše do izražaja, a to je da komitet nema preko polovicu svog kotara pod svojom kontrolom i veze s pojedinim općinama su vrlo slabe. Od 13 općina koliko ih ima na kotaru, partijska organizacija postoji svega na 4 općine. Karakteristično je za tu organizaciju još i to da nije raščistila sa srpstvom. Čitava organizacija općine Sokolovac, a djelomično i Plavšinac nisu sposobne da išta poduzme protiv rovarenja raznih četničkih i okupatorskih slugu (kao što je pop u Lepavini). Nisu u stanju da na licu mjesta u svome selu raskrinkavaju parole, već se i sami srozavaju na njih i kimaju glavama. Čak neki članovi, što nije još utvrđeno, da su se povezali sa tim tipovima i zajedno rade protiv naše borbe. To smo dali u zadatak kotarskom komitetu i drugu Jovi[9], članu OK, koji je otišao na taj sektor da pomno ispitaju čitavu stvar i da se to pitanju prvenstveno rasčisti sa partijskim organizacijama, a onda će se moći rasčistiti medu narodom.

Kotarski komitet Križevci: U taj komitet prije izvjesnog vremena poslan je za sekretara drug Zvonko[10], dosadašnji član našega komiteta, ali i njegovim dolaskom stanje se nije mnogo promjenilo i nema vidnih rezultata njegovog dolaska u tak kotar. Uslovi rada na tom kotaru vrlo su teški. Banda dolazi um sva sela toga kotara osim dva tri sela na Kalniku, ali i u njih upada često. To je rad moguć samo po noći uz teško i oprezno probijanje od sela do sela jer je banda na tom kotaru prilično slobodna te se zalijeće kada joj se god prohtije. Članovi komiteta kad odlaze na teren moraju nekada ostati po dva dana u šumi bez hrane, jer ne mogu ući u sela. Takva situacija prilično djeluje na razvitak članova i njihova mišljenja. Ta-

[8] Končar
[9] Plećaš
[10] Franjo Zajšek

ko sa su ti članovi, a i čitav komitet prilično skučeni i nemaju jasne perspektive i širine čitavog našeg pokreta, već u mnogome gledaju političku situaciju iz svoje lokalne situacije, što ih još više stavlja u potištenost.

OK Bjelovar broji 8 članova (poginuo Ćuk, ranjen Svete).

KK Bjelovar broji 4 člana — općinski komitet Severin 6 članova
13 ćelija — 56 članova
(3 ćelije od tih u vojsci
sa 13 čl. 1 ćelija u KOC-u sa 3 člana)
Ukupno 66 članova.

KK Sv. I. Žabno 6 članova — općinski komitet Kapela 5 članova
8 ćelija sa 35 članova
(od toga 1 ćelija u vojsci sa 4 čl.)
Ukupno 46 članova.

KK Kživevci 6 članova — 5 ćelija sa 26 članova
(od toga 3 ćelije u vojsci sa 15 čl.)
Ukupno 32 člana.

KK Đurđevac 7 članova — Opć. komitet Virje 5 članova
11 ćelija sa 46 članova
(od toga 3 ćelije u vojsci sa 12 čl.)
1 ćelija KOC-a sa 3 člana
Ukupno 57 članova.

KK Koprivnica 6 članova — Opć. komitet Sokolovac 5 članova
Općinski Komitet Plavšinac 5 članova
14 ćelija sa 42 člana
(od toga 2 ćelije u vojsci sa 6 čl.)
Ukupno 58 članova.

OK SKOJ-a Bjelovar 3 člana KP
ROC 1 ćelija sa 5 članova
Područje 4 ćelije 17 članova
Odred 5 ćelija sa 27 članova i to štabsku ćeliju sa 8 članova
bataljonski biro sa 5 članova
3 četne ćelije sa 27 članova

Straž OK VJ 4 člana.

ONOO — 18 članova (prema zaključku OK drugovi članovi Partije iz O.NOO-a razmješteni su po ćelijama na terenu ali se još nisu uključili u ćelije zbog pokreta te iz toga navadam posebno.)

Okružni komitet sa 8 članova, 5 kotarskih komiteta sa 29 članova, 5 općinskih komiteta sa 26 članova, okružni komitet SKOJ-a sa

3 člana, 61 ćelija sa 275 članova (33 ćelije na terenu sa 169 članova, 25 ćelija u vojsci i vojno-pozadinskim ustanovama sa 98 članova i 3 ćelije Ob. službe sa 11 članova.).

Ukupno 341 član Partije. Tabelarni pregled članova poslat ćemo vam naknadno pošto nam nisu još do sada poslali kotarski komiteti tabelarni pregled članstva.

SKOJ: U zadnje vrijeme rad po Skoju i uopće omladine krenuo je naprijed. Kotarski komitet počeli su mnogo više baviti se pitanjima omladine i postavljati to pitanje u cjelosti; istina rešilo se je sektaškog stava po primanju u Skoj, iako ne u cjelosti. Još uvjek najbolnije je pitanje masovnog obuhvatanja i rada s omladinom. Još uvijek ogroman dio omladine stoji po strani i u onim selima koja su djelomično obuhvaćena našim radom, a da i ne govorimo o selima i općinama koje su bile van našeg rada. Rad po pitanju omladine bio je vrlo uzak, krivnja je i na tome što su kotarski komiteti SKOJ-a bili brojčano slabi (2 do 5 članova), međutim sada smo proširili kotarske komitete SKOJ-a na 5 do 12 članova; istina to su sve mladi drugovi sa slabim iskustvom, ali sa pravilom pomoći sa strane kotarskih komitata i OK SKOJ-a, t.j. postavljanjem konkretnih zadataka, što treba učiniti u selima i kako treba prilaziti omladini mislimo da ćemo moći na taj način dobrim dijelom proširiti org. Skoj-a i omladinu obuhvatiti masovno u USAOH. Za nas je u ovoj situaciji važno da imamo jezgra omladine u selima t.j. Skojevske grupe s obzirom na to što omladinu teško dobiješ na širi sastanak zbog straha pred bandom ili utjecaja kuće iako je antifašistička.

Što se tiče samo OK SKOJ-a on se počeo sve više snalaziti i pružati sve veću i konkretniju pomoć kotarskim komitetima Skoja. Jedino drug Rade[11] pomalo starački nastupa. Budući da je ranjen drug Zdenko Svete to mislimo da bi dužnost sekretara OK SKOJ-a mogao vršiti drug Danko Dureta, jer ima nastup prema omladini i dosta iskustva u omladinskom radu.

Najslabije stojimo sa obuhvaćanjem omladine u gradovima iako postoje izvjesni znaci da je omladina u gradovima antifašistički raspoložena i sklona našoj borbi (cjepanje ustaških plakata) nama nije uspjelo da dođemo u kontakt s tim omladincima. To smo postavili kako svim organizacijama tako i Skoju preko raznih rodbinskih i prijateljskih veza, da nastoje doći u kontakt s tom omladinom.

OK SKOJ-a broji sada 8 članova. U zadnjih mjesec dana brojčano stanje se je pojačalo sa oko 100 a preko stotina iz Odreda i vojno-pozadinskih ustanova, otišlo je za birgade tako da još, do sada

[11] Dragutin Lenard

nisu sređene sve grupe u Odredu i vojno-pozadinskim ustanovama. Na terenu 46 skojevaca u komitetima i 37 skojevskih grupa sa 241 skojevcem. U odredu i vojno-pozadinskim ustanovama ima oko 110 skojevaca. Ukupan broj skojevaca na čitavom okrugu iznaša oko 400.

JNOF: Poslije sastanka OK 23. VI. prišlo se je organizacionom formiranju JNOF-e. Na svim kotarskim komitetima razrađena je JNOF-e i načinjen je plan u kojima će se selima pristupiti najprije osnivanju odbora. Okružni komitet stavi si je u zadatak da se do konca srpnja održe sve kotarske i okružne konferencije JNOF-e.

Održano je okružno savjetovanje na kojem su bili zastupani svi kotarevi osim križevačkog. Na savjetovanju je drugovima objašnjena organizaciona forma JNOF-e. Savjetovanju je prisustvovao drug Marko Belinić i Šime Balen. Prisutno je bilo oko 150 drugova iz svih kotareva. Poslije okružnog savjetovanja JNOF-e održano je savjetovanje, kojem je prisustvovalo 90 drugova.

AFŽ: Poslije reorganizacije, koja je uslijedila po AFŽ-u, organizacija odbora AFŽ-a bile su se pasivizirale i išle su postepeno likvidaciji. Partijskim organizacijama se ukazivalo na važnost rada sa ženama, no partijske organizacije se nisu po tom pitanju snalazile i uglavnom odbori AFŽ-a bili su prepušteni sami sebi i malo pomalo su se pasivizirali.

Od sastanka OK 7. VI. načinjen je po tom pitanju na našem okrugu izvjestan preokret i problemu rada sa ženama prišlo se mnogo ozbiljnije. Prvo što je učinjeno po tom zadatku jest da je sa kotarskim komitetima razrađeno kako treba raditi sa AFŽ-om i stavljeno im je u zadatak da to pitanje shvate najozbiljnije i da u svakom izvještaju posebno izvjeste što su napravili po AFŽ-u.

Formirana je partijska komisija AFŽ-a pri OK od drugarica Kate Stanša, Magice Pankarić i Maja Veseli, koja treba biti ilegalna i koja je privremena i treba služiti kao savjetodavno tijelo u radu sa ženama.

Održano je okružno savjetovanje aktivistkinja AFŽ-a. Savjetovanju nije prisustvovao nitko sa križevačkog kotara. Bilo je prisutno oko 40 aktivistkinja. Isto tako je održano kotarsko savjetovanje za bjelovarski kotar na kojem je bilo 30 žena.

Pristupilo se je sastancima sa ženama po selima. Tako je održan sastanak u Trešnjevci, Šemovcu, Hampovici, razgovarano je sa ženama iz Sesveta i Kalinovca, održani sastanci po nekim selima općine V. Pisanica i Severin, uhvaćena veza sa nekim drugaricama iz Virja i Đurđevca i sa jednom drugaricom iz Bjelovara i t.d.

Na kotaru bjelovarskom i đurđevačkom, rad sa ženama se je malo pokrenuo, dok na ostalim kotarevima nije do sada bilo rezultata.

NOO-i: Od 300 odbora koliko je naš okrug imao pred božić, mi danas imamo svega oko 60 mjesnih NOO-a. Većina od tih odbora ne djeluje kao narodna vlast. Njihova djelatnost osjeća se jedino u primanju i raspačavanju štampe, razmještanju naše vojske na hranu i t.d. Općinskih NOO-a ima 11. Ti odbori su vrlo nesamostani i neaktivni, slabo se snalaze tako da se slaba pomoć kotarskim NOO-ima u provadanju zadataka koji se stavljaju pred njih.

Budući da zapravo nema mjesnih ni općinskih NOO-a to težište svega rada leži na KNOO-ima. Radi toga se je moralo kod KNOO-a stvorili mnogo širi aparat nego li je to potrebno da bi se mogli savladati barem najvažniji zadatci.

Svih 5 KNOO-a imaju organizirane sve odjele i komisije. Najjače su razgranati gospodarski odjeli, pošto se pred njih stavljaju najvažniji zadatci prehrane vojske i ustanova, pomoć postradalim krajevima obrada zemlje i t.d. Budući da su našoj vojsci potrebne veće količine stoke to su privremeno formirane rekvizicione komisije.

Zadatci koji se stavljaju pred NOO-e po pitanju prehrane vojske nismo uspjeli izvršiti. Glavni razlog je pomanjkanje plana i neodgovornost kojom se prilazi tim zadatcima. Tako je na sastanku ONOO-a sa drugovima iz X. Korpusa ONOO-u stavljeno u zadatak, da treba stvoriti do 15 lipnja komoru kod XXXII. Divizije i da se od 15. lipnja XXXII. Divizija treba prehranjivati na kazanima. ONOO je dao plan KNOO-ima koliko treba dati pojedini kotar, što KNOO-i nisu proveli u život i tako do danas taj zadatak nije izvršen. Ito tako nije poslana pomoć Kalničkom području i bolnicama u Slavoniju iako si je to ONOO stavio u zadatak. Iako su se prilike u posljednje vrijeme bile u našem okrugu nešto pogoršale ipak, da su naše organizacije sa više plana i odgovornosti pristupile tome zadatku, mislimo da bi ga mogle savladati. Glavna greška je u tome što se kao i kod svih zadataka u našim partijskim i vanpartijskim organizacijama nije išlo do kraja nego se je dva-tri dana uprio i nešto se napravilo, onda je došlo nešto novo, počelo se je s novim zadatkom, na stari zadatak se je zaboravilo i tako se je iz dana u dan nagomilavalo sve više nedovršenih zadataka.

Isto tako nije u podpunosti savladan zadatak obradbe zemlje. Na đurđevačkom kotaru se je tom zadatku prišlo tako, da su 2.400 jutara livada i 100 jutara zemlje dato besplatno siromašnom porodicama na uživanje. Na kotarevima Sv. Ivan Žabno i Križevci je uglavnom obrađeno. Na kotaru Koprivnica i Bjelovar, gdje su spaljena sela, taj zadatak je bio već mnogo teži i on je ispunjen tek djelomično. Tako je na koprivničkom kotaru od 520 jutara obrađeno oko 370, a na bjelovarskom oko 1500 jutara svega oko 600 jutara. Tako malo na bjelovarskom kotaru je obrađeno radi toga, jer zbog

neposredne blizine neprijateljskog uporišta (2 do 3 km), Pisanice, u Čadavcu, Polumu i jednom dijelu Bačkovice nije se moglo do sada ništa obraditi. U propagandi su postignuti vrlo slabi rezultati. KNOO-i svoju propagandu djelatnost svađaju jedino na raspačavanje naše štampe. Raspačavanje se vrši bez plana tako da se većina materijala raspača po selima u koja mi lako i inače dolažimo, dok u sela u kojima se teže dolazi i u neprijateljska uporišta materijal dolazi vrlo slabo. Osim toga se tu i tamo pojedina sela ispišu parolama. Nešto bolje je organiziran rad propagande u ONOO-ima. Prop--odjel ONOO-a izdaje dosta neredovno vijesti, letke i zidine novine. Organizirao je nekoliko zborova i sastanaka. Diletantska grupa ONOO-a je prilično aktivna i narod je vrlo lijepo prima.

Upravni odjeli nisu shvatili svoj zadatak. Radu na statistikama, sakupljanju podataka, koje se stavio ZAVNOH u zadatak NOO-ima (popis stanovništva, mobilni spisak, popis sumljivih lica) i t.d. prišlo se je neplanski i učinjeno je vrlo malo. Glavni problem s kojim su se bavili upravni odjeli KNOO-a i ONOO-a bio je pitanje šverca i suđenje švercera. Tu se nije dovoljno posvećivalo pažnje, tako da su pojedine osude bile nepravedne.

Socialni odjel isto tako nije uspio da savlada zadatke, koji se stavljaju pred njega. Socijalni odjel vodi jedino računa o izbjeglicama koje su smještene u Trešnjevici (ima ih oko 150) dok se siromašnim partizanskim porodicama i postradalom narodu nije posvećivalo dovoljno pažnje. Podatke o siromašnim partizanskim porodicama socijalno odjeljenje] nije do sada sakupio.

Zdravstveni odjeli nisu do sada zapravo učinili ništa.

Prosvjetni odjel postao je nešto aktivniji. Kotarski referenti obilaze škole i daju učiteljima direktive za rad.

Budući da je poginuo drug Ćuk to će dužnost tajnika vršiti drug Joža Manolić član OK, a pročelnik upravnog odjela drug Živoder Ivan član OK.

Saradnja NOO-a i vojno-pozadinskih vlasti je vrlo slaba i očituje se jedino u tome što na sastanke ONOO-a dođe netko iz komande područja. Po direktivama ZAVNOH-a komanda područja trebala bi dati pojedine komisije (prehranbenu, rekvizicionu i t.d.) po jednog druga, međutim to do sada nije učinjeno, jer ih područje nema.

Kotarski komiteti i to svi, nisu uspjeli pravilno ostvariti rukovodstvo KNOO-ima i shvatili su da se rukovodeća uloga K.P. u NOO-ima sastoji u tome da sekretar komiteta izdaje naređenje članovima KNOO-a. Svima komitetima je ukazano na nepravilnost takvog rukovođenja, prodiskutirano je s njima kako treba rukovoditi i stavljeno im je u zadatak da sa starom praksom što prije prekinu.

Takav način rukovođenja imao je vrlo štetnih posljedica na koprivničkom i đurđevačkom kotaru. Na koprivničkom kotaru je došlo do nezdravog odnosa između partijskih funkcionera i članova KNOO-a, dok su na đurđevačkom kotaru članovi KNOO-a u odnosu prema sekretaru KK Pankariću i članu komiteta Grahovcu, postavljajući »mi ili oni«, postavili najozbiljnije pitanje njihovog isključenja iz KNOO-a.

Vojska: Početkom lipnja dao je Bjelovarski odred za XXXII. Diviziju 3 bataljona (oko 300 ljudi) tako da je ostao samo sa jednim bataljonom. Odred je dobio zadatak da ode na bjelovarski kotar, pošto tamo postoje uslovi za mobilizaciju. Međutim drugovi iz Štaba Odreda su tu stvar postavili prilično krivo i zadržavali se samo po selima: Lasovac, V. i M. Pupelica, gdje su rezerve za mobilizaciju vrlo slabe tako da im nije uspjelo mobilizirati gotovo ništa. Pomoć OK partijskoj organizaciji u Odredu bila je prilično slaba. Komandant Bjelovarskog Odreda drug Pero Šimatović postavljen je za Načelnika Štaba I. Brigade XXXIII. Divizije a u mjesto njega postavljen je za komandanta Odreda drug Duro Milosavljević komandant Bilogorskog Odreda. Komesar Odreda Knežević Josip nalazi se na partijskom kursu. Sekretar Odreda drug Dane Livada predviđen je **za** komesara Srpskog bataljona.

Vojničkih akcija Odred nije imao.

U Odredu ima 5 partijskih ćelija sa 25 članova Partije i 6 skojevskih grupa sa 62 skojevca.

Šaljemo vam zaključke sa našeg sastanka od 23. VI.[12]

Izvještaj o radu Bjelovarskog područja poslat ćemo vam naknadno, jer nam drugovi iz Područja nisu slali nikakovih izvještaja, a ni jednom od drugova nije stanje u Bjelovarskom području detaljno poznato.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Uz drugarski pozdrav!
Za komitet:
Marijan Jambrešić [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/347a.

[12] Navedeni zaključci ne nalaze se uz dokument.

66

1944, lipanj 30.

Zapisnik sa sastanka Okružnoga komiteta KPH Pokuplje na kojemu je razmotrena politička situacija i organizacijsko stanje po kotarima, problemi rekvizicije i konfiskacije, te pripreme za savjetovanje partijskih organizacija za kotare Pisarovina, Sisak i Velika Gorica

SASTANAK OKRUŽNOG KOMITETA 30. VI. 1944.

Postavljeno je savjetovanje Ok i parterga za tri kotara Sisak, Pisarevina i Velika Gorica. Savjetovanje 1. VII. Referate: organizacioni Duka[1], Mobilizacija Lojz[2] i NOF Ivić[3]. U referatima kratki sažeti prikaz stanja i zadataka, Politički referat Bednje[4] i žetva Japa[5].

Pripremiti se za diskusiju po mobilizaciji. Kako da te zadaće ostvarimo. Tako ne valja, nego ovako — tako moramo postaviti zaključke. To nije ao direktiva, nego predložiti, opisati na koji način i zašto. Što je štetno otkloniti, postaviti kako bolje. Diskusije i predloži. Iznijeti i zatim na posao.

Dati ton savjetovanja.

Početi što nije da se još sutra završi savjetovanje. U političkoj situaciji iznijeti vanjsku, unutarnju i u okrugu. Koliko smo je koristili za ostvarenje naših zadataka ovdje, Postaviti zadatke i rokove. Prenijeti ih na organizacije žena i omladine, ovo dotle, ono dotle. Rad pratiti i pomoći organizacijama i svima na radu. Isto tako da postave svuda i drugovi koji se ma gdje nalaze na specijalnim dužnostima.

SISAK — Izabran je kotarski odbor AFŽ-a. Kod naroda osjeća se jako antifašističko raspoloženje. Strah od bande, koja često ispada u sela. U Žažini posada, krstare i postavljaju zasjede. Isto tako u Lekeniku. Masovni je rad nemoguć. Treba pojedinačno. Sve hoće da daju, dolaze na sastanke, ali ne masovno. Dolaze i iz uporišta. Da imademo tamo bar nekih manjih snaga bila bi situacija drugačija. Narod se interesira za dogadaje, situaciju.

Prije se nije radilo i dolazilo u narod, nije se objašnjavalo. Kažu žene da ste prije došli i govorili ovo, ne bi moj sin bio u bandi. U

[1] Vasić
[2] Alojz Valečić
[3] Dragutin Susović
[4] Stjepan Koren
[5] Stjepan Fabijanić

Cerju imade 7 drugova koji koji traže oružje, s tim da bi ostali u blizini.

Drugovi ne rade ništa na terenu. Zakonspirišu se. Na sastanku nedisciplinirani. Na zadatke odgovaraju nemoguće za izvršiti. Kada se postavi pred njih i protumači, onda kažu — vidjećemo, radićemo.

Sela — gotovo svi bolesni, narod imade mnogo poslova i ne može ih posvršavati. Imade mogućnosti i treba kod omladine postaviti formiranje radnih četa, da pomaže. Sada je košenje sijena i okapanje, treba i skoro požeti. Selo je siromašno. Nitko za njih ne pita, a svakodnevno hrane drugove. Treba sakupiti ljude a udarnici da dadu osiguranje. Organizirati treba liječničku pomoć.

Drugovi odlaze na teren bez plana i zadataka. Nemaju pomoći od komiteta. Ostavljeni su sami sebi.

Održan je sastanak kotarske organizacije žena. Došle su iz uporišta. Primaju zadatke. Može se preko njih sakupljati hrana i spremne su same da je prebacuju. Imade mogućnosti za to. Nosit će. Može se hrana sakupljati i u Lekeniku, potrebno je da komanda područja ili komanda mjesta dade osiguranje za prebacivanje. Sami će prebaciti hranu u šumu, odakle se može veziti dalje.

Imade mogućnosti za mobilizaciju, traže sisački bataljon. Interesiraju se za sve. Briga im je samo spremiti žetvu i sijeno.

Komanda mjesta — treba vojsku u akcije, formirati se u četu.

Raspoloženje je veliko, treba samo otkloniti ono što je do sada kočilo. Treba ljude obavještavati i držati iz povezane. Može ih se okupiti u organizacije. Sami predlažu da se dode u šumu i da se tamo održe sastanci.

U komandi mjesta imade dosta dobrih drugova, koji bi mogli dati jezgro za taj bataljon i oni bi mogli okupiti oko sebe nove borce. Treba im dati druga, koji je prošao partizanske borbe i koji bi rukovodio. Komanda mjesta i ne treba tamo. Nije i tako na svom terenu i ne izvršava zadatke koje bi morala vršiti. Osnovati od nje komandu mjesta u Pokupskom.

Tamo imade još starih količina hrane. Treba samo izvući. Stoka bi se mogla izvući rekvizicijom, a hrana dobrovoljno.

Skojevci leže i ne rade. Bijeli[6] je otišao na sastanak sa mjesnim Sisak.

Za sada nema kampanje za mobilizaciju. Postavljena je pred drugove. Uz drugove iz Komande mjesta Sisak treba dati 10 do 15 drugova iz Odreda.

U selima se može zadržavati. Ako ide banda narod bježi u šume [1] s njima se može povući.

[6] Slavko Blažina, član OK KPH Pokuplje.

KK i KNOO su male republike, skloni su diskusiji, filozofiranju u demokraciji.

Iz Siska upućena su tri tesara za rad ovamo. Pobjegli su natrag. Kažu da se ne dadu pobacivati. U komandi mjesta im nisu dali jesti, a u komandi područja isto tako. Kad su pitali za koga je ova hrana, da su im odgovorili ovo je za oficire.

Drug Martin[7] na ukazane griješke odgovara, što se to njemu govori. Takovo stanje u Sisku treba raščistiti. Pred mjesec dana dobili su da nabave ulje za vršalice. Izgovaraju se i ne poduzimlju ništa da to što prije nabave. Prije su se izgovarali da nemaju novaca, a kada semo ga poslali, kažu da treba čekati. Izgovaraju se da je odvežen auto i da se sada nitko ne usudi voziti van (jedan auto su naši zaplijenili). Isto tako ne sakupljaju hranu. Narod prodaje grah po 40 do 50 kuna kilogram. Nisu ga još ništa poslali a nama ga narod daje badava. Polali su nešto kukuruza.

Rekvizicija — potrebno je da bude jedna centralna komisija, koja će imati preko sebe rekviziciju i raspodjelu hrane svima ustanovama. Odvajaju se ljudi iz kotarskih NOO-a za nabavke posebnim ustanovama. Svu hranu treba staviti na rapoloženje ZAVNOH-u, Glavnoj Intendanturi. Ona će slati kome treba. Drugačije se ne može postupiti. Jedna komisija dolazi u selo i rekvirira. Tek što ode, eto ti druge, pa tako dalje. To daje narodu nereda.

Vojska mora da dobije hrane. Međutim, do sada nismo mogli dobiti jedinicu za osiguranje rekvizicije na okolnoj teritoriji. A tamo imade više mogućnosti, a prepuštamo okupatoru da on odnosi i pljačka, izgovarajući se na nas. Gore se hrane tri divizije, a narod je tamo iscrpljen. Hrani već tri godine partizane.

Vojska ne daje osiguranja u Samobor i Jasku. Sami ne vode računa, a nas napadaju da ne dajemo ništa. U Desincu i Cvetkoviću imade 100 kola hrane isplatilo bi se, tek treba dati vojsku za osiguranje. Hrana koja se sakuplja i koja je poslana gore, propala je kad je banda ispala prema Sv. Jani. Pala je i rekviziciona komisija u ruke bandi. Vojska kaže odborima da sami ne daju i galame na njih. Franjo[8] čak psuje i viče. Iz komisije neki su ispred vojske poslali naše nenaoružane drugove da u jednoj rekviziciji budu i da vrše rekviziciju na cesti, prema bandi, dok je vojska vršila rekviziciju gore u selima, umjesto da vojska bude dolje i osigura.

Ovdje se rekviriralo oko 700 komada blaga. Međutim, neki su seljaci vidjeli svoje blago kod seljaka na Baniji ili Kordunu. Kažu, ja dajem rado kad je za vojsku, a tamo se daje seljacima. Drugovi su navodno mijenjali to blago za mladu stoku, a davali su muzare.

[7] Hajčić
[8] Priređivači nisu utvrdili o kome je riječ.

Xo se mijenjanje blaga treba vršiti dalje dolje, a ne ovdje, gdje seljaci imaju priliku vidjeti svoje blago. U Lici dao je narod i posljednjeg vola. Vojska je tražila i s tim da će kasnije se vratiti. Narod je dao i sada mu se vraća. Nema radne stoke, a poljski radovi stoje. Ili imade seljak jalovu stoku, pa je mijenja. Možemo to učiniti, ali voditi računa o osjećaju ovih seljaka i zato mijenjati tek dalje. Sa konfisciranom stokom se to može i ovdje učiniti. Nije zgodno da poklonjen vul bude zamijenjen na Baniji, gdje ga seljak može vidjeti (onaj koji ga je dao). Putem se bez znanja ne smije vršiti zamjena po neodgovornim licima.

Vojska nije mogla čekati dok se rekvirira i dizala je posljednji komad stoke. Daj, vratićemo. Seljak je dao. Treba to objasniti narodu koji daje u rekviziciju stoku, da ne dode do tih stvari, pa se poslije čudi, ako vidi svoga vola na Kordunu.

Nad goničima nema kontrole. Oni možda sami, na svoju ruku prodaju, zamjenjuju i daju stoku. Treba Korpusu skrenuti pažnju tome. Možda tamo neko i vodi brigu o tome, ali zabušava, ili je nedovoljno vodi. Nad time treba bditi. Za nepravilnosti pozvati na odgovornost i kazniti.

Nepravilno je da se jedan kraj crpi i odviše, dok se mogu i drugi. Kod nas je tako bilo da se vrtjelo samo po Pisarovini, a nije se dalje išlo rekvirirati.

Organima vlasti, NOO-ima i rekvizicionim komisijama treba vojska davati potrebnu vojnu silu, da je zaštiti i osigura izvršenje njenog zadatka. Tu u rekviziciji vojska samo osigurava, a nema ona šta da zapovijeda, kako je to bilo kod Desnica, gdje komandant kaže — ja zapovijedam, a vi radite. Drug iz OK i iz štaba divizije treba omogućiti izvršenje zadatka i dati potrebnu pomoć. Vojska nije diktator, ona treba da poštuje NOO-e, organizacije itd.

TPO uzme odbornika za vodiča, koji im je odmah rekao da nezna dalje od jednog mjesta put. Oni su ga kad ih je doveo do tog mjesta počeli tući i tjerati da ih dalje vodi. I da slučajno nije pogodio kuda treba, bili bi ga ubili.

Uzimlju kola za prevoz za Zumberak, a onda kola i stoku gore ostave, neka sami seljaci vode brigu kako će natrag. To je nepravilno i treba kazniti. Blago se ne čuva i ne smjenjuje putem. Oni gone kola i blago od Žumberka pa sve do Pokupskog, blago na putu od umora pada, a ni jedan drug neće da vodi brigu o tome da u jednom selu smijeni kola i stoku, a onu koja je do tada vozila vrati. Tako se upropasti blago i kakvo onda može da bude raspoloženje seljaka.

Sami smo krivi za takav neodogovorni postupak drugova iz vojske. Ne čuva se narodna imovina, nego prosto uništava. Napravi ko-

risti malo, kad prevoze nešto, a uz go golemu štetu i izazove neraspoloženje, koje godinama ne možeš ni najboljim radom i postupkom ispraviti.

Vojska dobiva naređenja. Treba ih izvršiti. Traži kola i dobije. Evo, dam ti kola i stoku, sačuvaj ih. Naređenje je da i sačuvaš, ne da upropastiš. Nema naređenja da se kola i stoka ne vrate. Izvrši naređenje na pravilan način. Korpus izda naređenje. Ne piše u naređenju da uzmeš kola i stoku od toga i toga, tu i tu, pa da voziš dotle i tamo, gdje ćeš smjeniti kola i stoku, uzeti drugu itd. To sam znadeš da moraš učiniti. Znadeš da stoka treba jesti, da ne može voziti do iznemoglosti, i da se mora vratiti. Ne kruto shvaćati naređenja. Ako pravilno postupiš nećeš napraviti više štete nego koristi. Imade komunista, pa i članova Ok u vojsci, treba to prenijeti tamo i sam si odgovoran da se tako postupa.

Narod ne trpi nepravilnosti i griješke. Ne strelja se samo koji imadu veze sa neprijateljem, nego i za griješke. Kada si toliko puta opomenut, a ti se ne popravljaš, onda nema stobom više razgovora. Štetiš materijalno i politički. Ako to učiniš deset puta, kazat će ti, evo to rade komunisti, takvi su oni. Ne napadaju Partiju, nego pojedine komuniste, a preko njih Partiju. Nemam druže prava da kompromitiram zajedničko djelo, pa ni svoje vlastito. Ne vadim ciglu iz zgrade koju smo zajednički postavili. Imam li prava reći, sagriješio sam, a pogledajte koliko sam sagradio. Ako se prepusti dalje na samovolju pojedincima neće se više uspjeti. Upropastit ćemo i postojeće raspoloženje naroda i narod će biti protiv nas. A tako mi komuniste NE SMIJEMO RADITI! Te stvari treba postaviti na savjetovanju.

Naši drugovi sa terena treba svugdje gdje dode jedinica s njom da se porazgovore o problemima i sami su dužni da postave pred njih te stvari. S njima su odgovorni za nepravilnosti. Treba pretresati raspoloženje naroda. Odnose prema narodu i organizacijama, a naročito prema vlasti. Premalo se drugovi iz vojske obraćaju na vlasti, organizacije, pramalo se vežu uz narod.

Grivonja[9] — Gore su se vršile konfiskacije kod bolje stojećih gazda, koji imadu sinove u domobranstvu, ili su HSS-ovci. Znalo se je za te konfiskacije i da se ide Jandri Novoselu. Rečeno je da se ide svima. Bilo je oko 40 konfiskacija. Drug Grivonja na sastanku je rekao da se vrše te konfiskacije i upozoren je da se one ne vrše. Međutim se ponovilo to i dogodilo sa J. Novoselom.

Ti znadeš da se konfiskacije vrše na temelju odluka. Da li si ti nadležan da kažeš može li se vršiti tu i tu konfiskacija ili ne. Ako kažeš, ti moraš biti svijestan toga. Eto tako se postavlja stvar. Ne rao-

[9] Tomo Pipić

Že biti član OK koji to nezna. Sudski ustanovi je li neprijatelj i donosi onda odluku. Kakva je to isprika, vojska nije imala hrane pa se moralo. Konfiscira se neprijatelju i onda kada vojska imade. Kada vojska nema, može se i treba onda rekvirirati. Onda rekviriramo i posljednje. A ne ovako, to je otimačina.

Tu je bilo govora da se o tome na sjednici OK govorilo. Nakon sastanka se ponovno rekviriralo. Drug nije ovdje rekao da se ide kod Novosela. Dakle znajući da je to griješka, drug nije iznio ovdje tu činjenicu i svoju krivicu. Nije rekao da je sam naredio konfiskaciju. No nije ispravno. Bila je izvršena konfiskacija i svatko imade pravo da ti postavi pitanje gdje je spisak, što je konfiscirano. Kuda je to i ono otišlo i gdje je potvrda. Ti odeš i poslije da popraviš tu stvar kažeš, e to je bila rekvizicija i evo ti potvrda. A njemu su uzete i opljačkane razne stvari koje se ne rekviziraju. To je velika griješka. Neprijatelj pazi da ga ne gurne k nama, a mi ovako neodgovorno čineći, guramo ga tamo. Naročito kod takvih ljudi treba paziti. Sve treba propisno činiti. Zapiši i objasni zašto konfisciraš, na temelju čije odluke, popiši da si uzeo to i to, a ostavio to i to, uzmi svjedoke i potpiši. Za stvari prema tome kome treba, ovo smo dali ovome, on onome, tu su njihovi potpisi. Ako sud donese odluke onda se i sve konfiscira.

Takve se stvari ne smiju više dogoditi.

Donešen je zaključak gdje da se mobilizira. Ako pojedinac bježi, donesi sudsku odluku da se konfiscira njegov dio, ali nemoj njegove rođake proglasiti neprijateljima.

Komande mjesta i područja — Nepravilan je rad. Sjede a ne mogu da djeluju kao komande, ne vrše akcije, jedu i konfisciraju. Dekuju se i postaju razbojnička špilja. Sjesti s njima i pretresti rad pa se porazgovoriti. Reci im i okefaj ih.

Komanda Samobor—Jaska konfiscirala vino oko 15 hkt. To su vino zamjenjivali za jaja. Nezna se kuda je to vino otišlo. Bez presude. Oštro ih pozvati na red.

Dok razbijamo glavu kako ćemo uvući ove ljude u NOF i dok dolazimo k njemu i zovemo ga, dotle po drugoj strani praviš ovakve svinjarije. Gdje je tu red.

Nije u pitanju 15 hkt vina kao vrijednost. Nauči se biti pravedan i ispravan. Popravljaš, a ne popraviš do kraja jer i ne možeš. Treba onemogućiti i neispravnosti, da se ne događaju. Činiš ogromnu štetu za pokret i Partiju. Rušimo povjerenje i ugled, koji su na krvi i kostima izgrađeni. To je nemar i nepromišljenost. To su sitničava Pitanja. Nisu to komplicirana pitanja koja nebi znali riješiti. Ali ovo osnovno moramo znati. To je jedinstvena elementarna stvar koju moramo, moramo znati. Takve glupe griješke ne smiju se nikada vi-

še i nikome dogoditi. Gdje god si odgovoran si za sve što se desi. Ako budemo danas to radili proigrat ćemo povjerenje i nećemo ga više nikada steći. To treba zapamtiti. Nije to Grivonja, nego je to član OK učinio. Treba se uzdići pred narodom, sada je vrijeme da se vidi tko se uzdigao. Čuvati ugled i povjerenje u našu Partiju. Visoko uzdići njenu zastavu. U Zagrebu nas još nije bilo. Ali ima sela i kotareva gdje smo već dvije godine pa nas ne vole. Ima mjesta gdje su nas prije voljeli, a sada nas ne vole radi takvih pojedinaca i njihovih griješaka.

Evo ti slučaja. Češka brigada dovezla je iz Slavonije papir na kolima. Ta kola još uvijek nisu vraćena. Naše oko mora sve vidjeti. Kako može narod gledati na takve stvari. Brlja ti delegat, brlja partizan. Brlja evo i član partorg. Evo ti člana Ok. Zna narod, ide on, ide Partija i biće reda. Ima povjerenje i znade da ako dode tko iz foruma, taj će pozvati narod, ako ga nije bilo.

Na Zumberku treba zadužiti ljude za to, da se prilikom voženja sijena i vina, prebacuje i materijal. To treba sprovesti za ovamo i onamo.

Velika Gorica — Došla je VIII. divizija, nije se povezalo sa vojskom. Narod se tuži na pojedine borce, da su izimali neke stvari.

Pisarovina — U općinskom Pisarovina, imadu dobrog tajnika. U kuhinji nema pregleda dolazi svatko. Treba kuhinju kod komande mjesta sa prolaznike. Za tu kuhinju sakupiti dobrovoljnim putem. Komanda mjesta Pisarovina i Lasinja rekviriraju samo za sebe.

Za kontrolu nad vršalicama odredeni su Skojevci. Vrše se pripreme za žetvu.

Postavljena kampanja za NOF. Organizacije se pokreću.

Komande mjesta i drugove pozvati na odgovornost zbog pljačke raznih stvari, radi se o jednom kožnatom kaputu. Provesti istragu i kazniti. Zadržali kaput za sebe, rekvirirali ga.

Četa za vezu može biti odvojena od Komande područja, pošto stalno radi na terenu. Za Komandu mjesta Sisak, Lasinja i Pisarovina — treba da se postavi pred drugove njihov rad, griješke.

Uspostaviti treba vezu sa Korpusom i upoznati drugove sa stanjem i njihovim radom, tj. sa radom komande mjesta Sisak. Prije su možda bile prilike koje su uslovljavale da se drži ta komanda, ali sada prilike nisu. Prilike se još mijenjaju. Oni možda daju izvještaje Korpusu za opravdanje i potrebu svoga rada i djelovanja. Sada nije potrebno da postoje i treba ih sporazumno sa Korpusom rasformirati. Kad je stvar suvišna, pa čak i štetna, ne treba je.

Sisak — U komitetu imade svašta. Republika za sebe. Nedisciplinirani, odnosi familijarni. Hoće da se priključe natrag Čazmi. Iz

Čazme im pišu, vjerojatno kao odgovor na njihov zahtjev, da će im pružiti pomoć.

Uvesti red i pročistiti.

Pepić[10] — Uzeo je kravu za sebe, bez odobrenja i dao je svojoj drugarici za dijete. Uzeo bez znanja jednu drugaricu iz radne čete, da služi njegovu drugaricu. Nabavlja za sebe stvari. Imao je neke štofove nezna se kojom je vezom došao do njih. To je sve propalo prilikom upada bande. Ima već niz njegovih sličnih griješaka. Ispitati treba te slučajeve, povesti istragu. Isključiti ga iz ONOO-a i poslati u jedinicu.

Savjetovanje za gornja tri kotare je održano. Bili su jedan dan na savjetovanju, a jedan dan, zapravo noć na rekviziciji. Tu je rekviziciju trebalo hitno izvršiti pa se zato uzelo ove drugove. S vojskom se nije moglo.

Postavljena je kritika zbog nerada, a savjetovanje kako to otkoniti i što bolje raditi.

ŽPO — Treba im pomoći. Duka je bio nekoliko puta tamo, ali se nisu mogli održati sastanci. Razgovarao je samo pojedinačno.

Prop-odjel — Štampa je suviše općenita. Nema domaćih vijesti.

Osnovna pitanja daje Naprijed i njega treba iskoristiti i organizirati raspodjelu da ga svi čitaju. Sav materijal treba iskoristiti i organizirati raspodjelu da ga svi čitaju. Sav materijal i listove dati na teren, da ne bude sela i čovjeka koji neće biti upoznat sa sadržajem tih listova. Postaviti tako, da to ne bude samo pročitano, nego organiziraj da se članci prodiskutiraju i pretumače. Objašnjavanja. Iskoristiti nedenje i praznike, svako slobodno vrijeme za to. Dodi jednom u selo, pa zatim drugi put, čitaj i tumači ljudima, pa će kasnije sve više dolaziti i slušati.

Usmene novine ne koriste se, a s njima se može obuhvatiti veliki dio naroda. Članci su tamo po osnovnim pitanjima i treba ih prenijeti u narod. Na usmenim novinama treba dati tumačenja, povezati opće sa našim domaćim prilikama i uslovima. Pronalaziti sličnost. Slobodno priključi još koji članak u vezi s nekim specijalnim domaćim pitanjem. Pošalji ga na teren, ali i u Odjel Informacija. Tamo će ti reći valja ili ne valja, pomoći će ti da se dotjeraš. Ako ne valja reći će ti prekini s time. Ne trebaš čekati da ti odobre, ali stvar prije uvijek prodiskutiraj s drugovima.

Trega naša agitacija i propaganda da poprimi ofenzivni karakter, nastup ni. Mi se često ograničavamo i samo smo obrambeni. Neprijatelj ti baca klevetu za klevetom i ti se samo braniš. Razbij to i predi u nastup, odmah. Postavi stvar, navedi uspjehe, one koje se

[10] Ignac Pipić

zna, vidi, osjeća, postavi neprijateljev pokušaj i nemoć. Lupaj po njemu. Postavljajmo i ona pitanja koja neprijatelj ne postavlja, koja se ne usudi postaviti. Govore da smo protiv vjere, crkve, da ih uništavamo. Trebamo opravdati i dokazati ono što je neprijatelj učinio. Ne branimo mi svoje pozicije, nego neprijatelj brani svoje. Treba da ga i u štampi napadamo, da ga razbijemo, uništimo.

U štampi treba uvijek reagirati brzo i odlučno. Slušaj Zagreb, čitaj njihov »Hrvatski narod«. Osjetit ćeš kuda puše, pa mu odalami. Jasno u granicama svoga okruga. Trebaš imati pregled njegove kampanje. Prije naleta na Pokuplje, pisao je on. Doći će ovo 100.000 i više. Slao je poruke u narod. Zadatak — da ga pokoleba, pa čak i borce. Ide za tim da tim da bi lakše prodro. Mi nismo reagirali, nismo parirali.

A gdje će on uzeti 100.000 ljudi, da dode. I ako dode, što će raditi. Da izvrši pljačku, nasilje, palež i ubojstva. Ali mi ćemo ga konačno najuriti. On će bitku konačno izgubiti. Narod o tome ništa nezna, jer mi nismo reagirali. Zato su otišli. Sada su saznali za to, pa se vraćaju. Mi smo mogli blagovremeno i parirati i osujetiti taj odlazak u bandu i pokušaj neprijatelja. Hoće da prodre. A mi, mi se možemo oduprijeti, mobilizirajmo. Hoće pljačkati. Sakrijmo žito. Ako dode tući ćemo ga. Prodrijeti će, ali će morati i da se povuče. Potjerat ćemo ga.

Plaše narod s nekim spiskovima, gdje su navedeni oni koje će partizani streljati. Dodi k njemu pa mu govori o tome. Razbij laž. Pripremi ga na te neprijateljeve parole. Nebi se onada tako dogodilo kako jest, da smo tako postupili.

Sada kad su razočarani, ako pravilno postavimo propagandu, osigurat ćemo a prije svega pripremiti i omogućiti uspeh. Imademo uslova da prikažemo narodu situaciju. Sam će narod sada pokazati organizatore. Radi u narodu. Prikazuj i potsjeti ga na ono što mu je taj organizator spremao. Narod će na zboru onda sam reći — pa ti si mi rekao da idem! Ti si lagao i obmanuo me. Zato agitacija eto treba biti ofenzivna. Ne da dodješ na amen. Željezo se kuje dok je vruće.

Pisati ne treba bog zna što. Osnovne vijesti i uvodnik po aktuelnim pitanjima. Protumači koji značajni medunarodni dogadaj. Istakni koju tekovinu NOB. Početak bitke sa zapada, juga i istoka, poveži to sve sa našim dogadajima. Uskladi to sa zadacima.

Taj uvodnik i vijesti dovoljne su. Da bude jasan važni naš problem i pitanje. Članak o mobilizaciji. Povezati fazu bitaka sa neophodnom potrebom mobilizacije. Sutra uzmi prehranu, prekosutra NOF. Zadatke. O organizacijama. Centralna štampa neka ti služi za uzor. Protumači ono što je u centralnoj štampi. Nema potrebe

pisati kao rodoljub niz članaka po svim mogućim pitanjima, nego o jednom. Centralnu štampu treba pravilno iskoristiti i pojačati njeno proturanje i proradivanje.

Osnovno težište agitacije i propagande baciti na usmenu propagandu, na sastanke, zborove, kulturno prosvjetni rad, glumačku grupu, čitanje zajedničko štampe, pravilno tumačenje i više se ne zahtjeva.

Veliku pažnju treba posvetiti zidnim novinama. Tamo treba da budu kratki članci, da ih pišu svi, seljaci, žene, omladina, vojnici, osigurati pregled tih zidnih novina, da se čuva linija NOP. Ne dozvoliti protivurječje, i pusti voda na mlin neprijatelja. Zadaće kolektiva, zajednice, jedinice i ćelije.

Postaviš li agitaciju i propagandu pravilno, da sve bruji i govori — zbor, sastanak, zidne novine, usmene novine, centralna štampa, letači i plakati — moraš uspjeti.

Aktivna pitanja — mobilizacija, žetva, radione, problemi sela, kratki i jezgroviti članci tako uputiti da rade zidne novine. Da budu šarene, da obuhvate sav život i rad sela. Ne samo da budu ogledalo, nego i potstrekač. Dođeš u selo, pogledaš zidne novine i vidiš odmah, kako je i što fali. Zidne novine moraju biti i inicijator i organizator i propagator. Da zovu, mobiliziraju, da budu čimbenik oko koga se sve okuplja itd. U početku to neće ići, ali pomogneš li, ispraviš gdje treba, podupreš i ići će. Vidi gdje što fali, porazgovori se, podigni im kvalitet i proširi ih.

Naslov neka si izaberu, koji im odgovara. Naslov Zidne novine uzeli su ustaše i oni tako pišu. Ideja je to boljševička. Ogromna je uloga u izgradnji socijalizma i od značaja za Sovjetski Savez te zidne novine. Škole, uredi, tvornice, kolektivi, kolhozi, artelji, kuće, ulice, sve to ima svoju zidnu novinu. I neprijatelj nastoji da to iskoristi.

U zidnim novinama mnogi počinje da pišu, a tako dođu do najviših, centralnih listova. Učiš se pisati na malim stvarima.

Neka im daju svoje ime, naslov, naziv kakav hoće — Plamen, Oganj, Borac itd. itd. Redakcija-tu se uče ljudi raditi. Uzmi ih iz organizacija.

Pred svaku ćeliju postavljeno je prije 6 mjeseci da imade svoje zidne novine. Do danas ništa nije ostvareno od toga. Počelo, se, ali se nije pomoglo, pa je prestalo. Treba ćelija u selu da izgradi propagandni aparat, da joj se pomogne razvijati ga i izgraditi. S njim u selu organizirati čitanje. Sa svim članovima i aktivistima u selu, baciti se na rad. Guraj i tjeraj, budi organizator. Od vremena na vrijeme naelektriziraj ih.

Dode li ti u selo kakva parola neprijatelja i on počne burgijati, ti staviš u pogon svoj aparat i razbiješ ga.

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-170/449.

67

1944, lipanj 30.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Novi Marof Okružnome komitetu KPH Varaždin o velikom odzivu vojnih bjegunaca na amnestiju NDH, političkome raspoloženju prema odlukama Trećega zasjedanja ZAVNOH-a te organizacijskom stanju partijske organizacije u lipnju 1944. godine

KK.K.P.H. Novi Marof
30-VI-1944

Izvještaj za mjesec lipanj
Drugarskom O.K. K.P.H. VARAŽDIN

Političko stanje kotara: Na pavelićevu amnestiju od 26-V. odazvalo se 80% vojnih bjegunaca koji su prijavili prošli mjesec. Prema stiglim podacima otišlo je iz G. Rečke općine 350 ljudi, iz općine Breznički Hum nepoznati broj ali 80% ih se odazvalo, iz općine Ljubeščica odazvalo se 46, iz Topličke vanjske odazvalo se 136, iz Nutarnje Topličke nije se nitko odazivao jer se većina nalazi u vojsci. Iz općine N. Marof odazvalo se 68. **ukupno 600 ljudi** ali pošto nemamo još iz ostalih sela to se od prilike odazvalo oko 800-1000 ljudi. Od toga su se vratili iz opć. G. Reke 50, iz Ljubeščice se vratilo 8, iz općine Vanjsko Topličke 41, iz općine N. Marof 10 iz općine Nutarnji Toplička nije se vratio niko, a iz općine Hum nemamo podataka. Tako se **svega vratilo 109** Ako uračunamo koliko se nalazi od prije u vojsci to ukupno imade oko 3.000 ljudi u neprijateljskoj vojsci. Kod kuće imade u Kotaru Novi Marof oko 400 ljudi sposobni za vojsku. Saznali smo da krivnja da su se odazvali u neprijateljsku na Gornjo Rečkoj općini Ferenčaka, Jambreca Pukeca, koji su 21-VI dali zadatak vojnim obaveznicima da idu u neprijateljsku vojsku, a oni su sami imali sastanak medu sobom.

U pogledu da se ljudi vrete iz neprijateljske vojske govorili smo sa familijama da neka idu po njih da se vrate svojim kućama neki

su se već vratili, a iz uporišta su pobjegli kada je bila uzbuna, ili su stražare podmitili sa 800— 1000 kuna.

Narod našeg kotara je raspoložen za N.O.P., ali usljed terora neprijatelja narod je vrlo kolebljiv, te nešto organizovano ne voli raditi usljed upada neprijatelja, a isto tako i usljed špijunaže koju vrše pojedinci za ustaše. Tako imademo slučaj kada smo uhapsili Kolarek Slavka koji je vršio špijunažu za ustaše te smo ga odpremili na vojno sudski odsjek sa podacima, koje je sam priznao. Na vojno sudskom odsjeku su ga držali, te je prilikom ofenzive pobjegao. Narod je bio radostan kada su ga drugovi uhapsili, jer je mnoge ljude izdao: ali sada kada je pobjegao došao je sa Gestapovcima, uhapsiti ljude koji rade za N.O.P. Naši simpatizeri su vrlo nezadovoljni šta nije ubi[jen]. Od kada je pobjegao dao je uhapsiti 9 ljudi, neki od njih su već pušteni. U Ljubeščici je isto usljedilo hapšenje te je uhapšeno 13 ljudi od toga pušteno je 11, a dva su bili vojni bjegunci, te su ih poslali u njihove jedinice, ali oni su pobjegli kućama. To hapšenje došlo je koliko znademo radi uhvaćene arhive od vojno sudskog odsjeka. Narod govori dobro o partizanima, te veli da je bilo bolje kad su bili partizani oni nisu tako radili kako sada ustaše. U okolici N. Marofa ustaše gaze pšenicu, te pasu po livadama i gdje narod pokosi uzimaju travu, a i suho siena narod ih mrzi jer uništavaju njihovo dobro. Veliki župan je održao govor u Marofu te je narod javno protestirao protiv ustaša, a on im nije ništa odgovorio nego je otišao kad su ljudi se tužili. U političkom referatu kojeg je održao napomenuo je da su ustaše jaki i bez razlike tko će dobiti rat Hrvatska će biti slobodna, rekao je da se rat približava kraju ali mi smo dosta jaki da branimo naše granice, ako nas i saveznici napuste. Također ustaše prodaju stvari koje ukradu ili opljačkaju, a iza toga idu opet pa oduzimaju narodu i prodaju dalje. Jedan slučaj se dogodio da je ustaša hito prodati rubac koji je opljačkao, a žena ga je natjerala te ga je jako izgrdila. Narod također mrzu ustaše radi njihovih pjesama jer su tako gadne, a naprotiv naše pjesme vole te ih pjevaju po čitavom kotaru osobito djeca. U Toplicama je držao govor ustaški poručnik te je reko da se oni bore za Republiku Hrvatsku.

Narod voli partizane te veli ako partizani ne dođu da će im opljačkati žetvu ustaše i Njemci i narod se veseli da dođu patizani.

U posljednje vrijeme djelili su ustaše knjižice o zvjerstvima koje su tobože učinili partizani, a isto tako, Hrvatska i svjetska politika od Ive Bogdana. Neki ljudi vjeruju tim papirima, ali mnogi ljudi ne vjeruju, te vele da su ustaše to učinili, a oni to svaljuju na Partizane.

Narod još uvijek nije upoznati sa ciljevima N.O.B, te još uvjek mnogi govore da se N.O.P. bori za komunizam. Mi tumačimo narodu da se borimo za demokraciju, te tumačimo ciljeve N.O.B, odluke II zasjedanja AVNOJA, a isto tako III zasjedanje Zavnoha, te odobrava narod i veli da bi dobro bilo takovo uređenje, isto govorimo o K.P., te da su njezini članovi dali prvi svoje živote za narod i da ciljevi K.P. nisu posebni od narodnih, zasluga K.P. jeste očuvanje narodnih života jer bi svi izginuli na istočnoj fronti ili u Africi da nije bilo K.P. Mnogima nije još poznato o K.P. te se radi toga boje, a neprijatelj najviše širi lažne vješti o K.P., ali stanje se popravlja jer narod uvida da komunisti govore istinu. Komunizma se boje većinom stariji ljudi i oni koji su pobožnjaci, dočim mlađi ljudi nisu protivnici nego simpatiziraju K.P. Na našem kotaru imade veliki broj siromašnih seljaka oni se dosta labavo odnašaju prema N.O.P., jer posljedica su blag rad od prije kada je teren bio oslobođen, jer se njima slabo pažnje posvećivalo. Slučaj jeste sastanka koji smo održali sa rudarima, te oni su se slabo ponijeli jer smo postavili da je vreme borbe da potrebno da baš oni koji su najviše izrabljivani oni su se tako izjasnili da ako ih Pavelić pozove u vojsku da će se odazvati. Mi smo im prikazali vojnu i političku situaciju.

Sastanci sa narodom održavaju se pojedinačno a po negdje sa skupinama do 15 ljudi, a posljddnje vrijeme posvetili smo pažnju vojnim bjeguncima. Sastanke s narodom održavamo u polju, vinogradu, a i u selu narod nas rado sluša i odobrava naše govore. Osobito nam narod vjeruje od kad je otvorena II fronta, te mnogi govore da će rat brzo završiti. Otvorenje II fronte daje poleta narodu te vjeruje da će biti pobjeda saveznika.

U pogledu odaziva u našu vojsku nije najbolje, jer narod špekulira, ali vojni bjegunci bi primili oružje kod svojih kuća u Ljubeščici imademo 10 koji bi se borili kod svojih kuća i kretali špijune, a kad bi se kotar oslobdio imade izgleda da bi se odazivalo 200 ljudi da primi oružje i da se brani, ali nema izgleda da bi oni išli momentalno dalje. U Ljublju imademo 12 vojnih bjegunaca bi također koji bi se borili.

U pogledu šverca on se osjeća na općini N. Marof, a također se ti šverceri zaljeću i na druge općine. Najveći švercer sa stokom jest Žugec Josip (Pepa) koji lifra sve stvari u Zagreb, on kupuje debele svinje i krave. Njemu je potrebno da mu se sve zapljeni. On imade kompanjona iz Sv. Ivana Zelina te oni dva stalno lifraju stoku. Narod je zadovoljan da mu dajemo probati vino te bolje nas prime i veli da je tako dobro, a u pogledu blaga tumačimo, da će mu biti novci bezvrijedni i da si za njih nemože ništa kupiti. Neka čuva stoku jer da će mu dobro doći jer svaki može hraniti jer ima zelenila.

U posljednje vrijeme počele su crkavati kokoši i isto i blago, osobito svinje. Neprijatelj širi vješti da saveznici puštaju otrov i da im od toga krepava stoka i živad. Pronašli su ljudi staniol papir koji je izrazani, te ljudi vele da je to otrov. Potrebno je pitati engleze zašto oni to bacaju da znademo ljudima rastumačiti.

Narod čita rado našu štampu samo što u posljednje vrijeme nismo dobivali radio vješti, te nam je štetovalo da narod nije bio obavješten o događajima na terenu. Slobodni dom rado narod čita isto i Vjesnik. Dok je Napred vrlo težak, ali ga narod voli čitati. Proglas svećenstva od Ritiga[1] došao je malo kasno jer je neprijateljska promičba pisala o njemu, ka pokvarenjaku.

Za štampu sakupljeno je tokom mjeseca		1.200 kuna
Zapljenjeno je od švercera		20.000 kuna
Zapljenjeno od špijuna		3.819 kuna
	Primitak ukupno	25.019 kuna
Od toga O.K. SKOju dano	10.000 ukupno	15.880 kuna
za vazelin 1250, za meso 630,		ostalo 9.139 kuna
sapun češalj nož 500, Pepeku[2] 1000,		
Viktoru[3] 1.000, Jurecu[4] 1.000, kuriru 500	5.880	
Izdatak		15.880
Na O.K. poslano za štampu 1.200,		
a ostalo 7939 u K.K.		ukupno 9139 Kuna

K.P. Organizaciono stanje kotara.

K.K. imade 4 člana i to Jurec, Joža[5], Viktor, Štorga[6] iz Komiteta otišli drug Pepek i Andel[7]. Pepek otišao u O.K. Skoja a drug Andel se nalazi u plenumu OK. Skoja, i sekretar Kot komiteta Skoja, te nemože da vrši sve dužnosti, pa je na njegovo mjesto primljen drug Štorga. Tako da sada raspodjela rada po sektorima sljedeća. Drug Jurac Organizacioni i politički, Štorga SKOJ i NOO. a Viktor agitacija i propaganda i AFŽ. Drug Joža se nalazi na Kursu.

U mjesecu lipnju komitet je imao 2 sastanka radna i teoretska, raspravljalo se o političkoj situaciji i organizacionim pitanjima, te smo proučavali direktivne članke iz Napred broja 48-52. i III zasjedanje Zavnoha, materijal se prerađuje zajednički i to Komitet Partije i SKOja.

[1] Svetozar, član Predsjedništva ZAVNOH-a.
[2] Antun Blažić
[3] Tkalec
[4] Ćiril
[5] Josip
[6] Dragutin
[7] Anutn

Imademo sljedeće ćelije

1) Pri K.K. SKoju 3 člana prije ta ćelija ima 4 člana, jer drug Šebrek[8] otpada jer otišao na dužnost O.K. Skoju tako da su članovi Komiteta Andel, Danica[9] i Storga iz K.K.K.P.

2) Ćelija N. Marof od 4 člana to jest Marija,[10] Piki[11]. Glišić[12] i Langus[13], drug Langus je primljen u Partiju 24-VI- te mu je saopćeno da je postao član K.P.

3) Ćelija u vojsci ostaje nepromjenjena. Ćelija imade 5 člana, drugovi su mladi članovi. Svi bez razlike su labavi neodgovorni prema partiji, jer neznaju se snaći u svome radu. Drug Komesar najčvršći i najenergičniji te diktatorski nastupa prema drugovima.

Partijska organizacija je slaa te je potrebno popunjenje Kotarskog Komiteta jer onakav Komitet nemože zadovoljiti za Kotar Novi Marof. Imademo još 1 kandidata, a drugi kandidat kojeg smo primili uhapšen je po neprijatelju. Predvideno imademo 2 kandidata imademo također simpatizere partije koje ćemo kandidirati.

2 aktivna imademo sa 5 članova, jedan je otišao u neprijateljsku vojsku.

Na sastanku zaključeno da svaki član partije govori sa dva čovjeka koji su simpatizeri Partije i da ih upozna o Partiji.

Sada Partijska organizacija imade ukupno sa Komitetom 15 članova K.P. jer 2 su odpala.

Skoj

Kot. K. Skoja imade 3 člana i druga Krešu[14] koji pomaže Komitetu. Drug Andel sekretar, Štorga, Danica i Krešo, privremeno pomaže. Kotarski komitet se redovito sastaje kao i KK. Partije. Potrebno je da se i K.K-Skoja popuni jer neće moći vršiti dužnosti. Imademo predviđenu drugaricu Šteficu Ipanić iz Ljubešćice ona je bila u Radićevoj Brigadi, a sada je kod kuće. Još je potrebno da se popuni sa dva članova, sa terena momentalno nemamo jer su drugovi mladi i neiskusni u radu.

Imademo na terenu sljedeće Skojevske grupe.

1) Udarnoj grupi 8 člana 2) Ljubeščica 5, 3) Štrigovac 5 člana 4) Svibovec 4 člana, 5) Možđanec 3 člana, 2 Skojevca u Draplavcu i 1 Skojevku u Fajerovcu. Od toga 10 ženskih i 20 muških omladine

[8] Dragutin
[9] Horvat
[10] Pongrac
[11] Juraj
[12] Vasilije
[13] Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.
[14] Piškurić

(Skojevaca). Ti Skojevci su mladi te čitaju našu štampu, šire ju i razbacuju održavaju sastanke. Imademo još omladinske grupe koje rade i to u Gornjoj Reki 5 u Doljnoj Reki 5 i u Presečno 3. Osim toga imade veliki broj omladine koji za N.O.P. jer svuda pjevaju naše pjesme.

Imademo još 200 pionira u G. Reki i 2 odbora u Ljubeščici.

NOO i NO Front-AFŽ

Kotarski NOO koji nemože da vrši vlast jer nema svojih nižih NOO-a, a isto niti Kotar nije oslobođen već članovi NOO imadu narod politički pripremati, da kad će biti uslovi da se formiraju NOO-i. U Pogledu Jedinstvenih odbora narodno oslobodilačke fronte govorimo narodu, ali odbor nismo još formirali jer neće ljudi da vrše neku funkciju. Također i odbore AFŽ nemamo, jer žene što ne žele da su odbornice imademo u Strigovcu 4 žena koje hoće doći na sastanak što se tiče žene stanje se popravlja, jer i one koje su otišle slale svoje muževe u vojsku sada im je krivo i vode da smo im istinu govorili, te odlaze po svoje muževe da dođu kući. Govorili smo sa Pukacom Jembrecom te smo im prikazali stanje i govorili i NO Fronti oni vele da mi smo za vas i kad se spomene mobilizacija kako se ljudi odazivaju odmah oni vele da mnogi njih krive, a oni tobože nemaju pojma i da su oni rekli neka narod bira što hoće.

Vojska

Naša grupa se nije ništa povećala od prošlog mjeseca te imade 17 udarnika. Na sličan način neprijatelj hoće naoružati miliciju te je zapaženo da na Visokom pušteno dosta mladih ljudi kući koji su sposobni za vojsku neprijatelj hoće svom silom da stvori takove grupe, isto u Ljubeščici ponuđeno vatrogascima oružje, te izgleda da će ga primiti govoreno je sa nekima od njih i ukazano je što ih čeka ako će primiti oružje i pucati na partizane.

Udarna grupa izvršila je sljedeće akcije u mjesecu lipnju: Postavila je o zasjedi, 2 su bile gdje su pripucali na ustaše koji su došli po žito, 3 udarnika su pucala na kaminjon te su ranili 2 vojnika i 1 ubili. 4 zasede postavili su u stanici za švercere, to su zaplijenili oko 240 kg soli. Na Javornom vrhu bila su napadnuta 3 udarnika na spavanju, te je tom prilikom neprijatelj zaplijenio 1 pušku. Još su postavljali zasjede Hanzi i kompanija, ali ga nisu dočekali. Također su udarnici popisivali koji su otišli u neprijateljsku vojsku na Gornjo Rečkoj općini. Takoder je pokupljala burad te su ju otpratili na područje. Druge akcije nisu vršili.

Sa grupom se održavaju sastanci radni i teoredski, ali ona nikako ne zadovoljava zbog plašljivosti komandira i diktatorskog nastupanja Komesara, a sekretar je pre slabo da teoretski izgrađen da bi mogao na prenose partijsku liniju. Na posljednjem njihovom sastanku partijske ćelije zaključeno da se pripoje odredu, te da temo očvrsnu, a također da se priuče disciplini, jer ona kod njih uopće je slaba. Na zajedničkom sastanku ostale grupe postavljeno je pred njih da potrebno da se pripoje odredu, a prije je bilo pripremljeno na ćelijskom i Skojevskom sastanku, ali su 2 druga koji nisu Skojevci niti članovi KP. nadvikali članove K.P. i SKOJa, te smo imali muke dok smo ih uvjerili tako da su pristali da idu u odred.

Vojno stanje neprijatelja

Uporišta neprijatelj drži N. Marof, Toplice, Breznički Hum i Presečen. U Marofu imade 1 bojna oko 560 ustaša i 20 žandara. U Toplicama imade 2 satnije 215 ustaša i 15 žandara. U Brezničkom Humu imade 2 satnije oko 240 ustaša, a u Presečno imade 40 ustaša a medu njima nešto domobrana. To su stalne posade, ali odlaze u akcije svaki dan po Kotaru, te se vraćaju natrag u uporišta. Neprijatelj kontrolira čitavi kotar ulaze u sva sela, ponekad dolaze i Gestapovci iz Varaždina da hapse ljude, ali se natrag vračaju. Neprijatelj najviše kontrolira glavnu cestu asfaltirano, te na njoj postavlja, osobito onda kada čuju da se naše snage prebacuju za Zagorje.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu

Za KK N. Marof
Pepek[15] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-92/3982.

68

1944, lipanj 30.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Krapina Okružnome komitetu KPH Krapina o nosiocima neprijateljske aktivnosti u kotaru, organizacijskom stanju Komiteta, partijskih jedinica i vanpartijskih organizacija u lipnju 1944. godine

Kotarski Komitet K.P.H.
Krapina
30. lipnja 1944

[15] Kao bilj. 2.

Drugarskom

OKRUŽNOM KOMITETU K.P.H.

Krapina.

Dragi drugovi!

Podnašamo mjesečni izvještaj za mjesec lipanj. 1944.
Politička situacija u našem kotaru od kako je Pavelić proglasio amnestiju znatno se je promjenila. Neprijateljski poziv na prijavu mnoge je pokolebao u čvrstoći, radu i odlučnosti. Mnogi su se otišli prijaviti neprijatelju a medu njima i drugovi članovi partije. Jedan dio općine Petrovsko koje se nalazi u blizini uporišta prijavio se je neprijatelju dok ostali dio te općine nije se prijavio. Neprijatelj vrši planski pritisak na narod pa tako i oni koji se nisu prijavili postali kolebljivi. Vojni obaveznici i dezerteri govore da neće ići k neprijatelju nego u N.O.V.

Kao najistaknutiji pretstavnici reakcionerske grupe odskočili su Hršak Mijo i Živičnjak Drago, koji je održao sastanak sa dezerterom Hršak Ivanom i Milanom Bračišem iz Pregradskog kotara.

U Općini Durmanec polit, situacija je najlošija. U glavnom se je čitava općina prijavila bandi. Kao najbolja sela ove općine pokazala su se Gornje Jesenje, Lužani i Brdo, dok Donje Jesenje, Lukovčak, Hlevnica i Prigorje postala su najlošija sela ove općine. U tim selima osjeća se rad pete kolone. Tako je u selu Donje Jesenje napadnut drug Slavko[1] član K.K. od Artić Milana, Artić Stjepana i Artić Albina, iz ovoga napada otišli su u uporište. 21. VI. ovi isti banditi vraćajući se iz uporišta napali su jednog partizana koji se je vraćao kući na oporavak.

Kao agenti reakcije u Donjem Jesenju pokazali su se Kovačec Mirko, Artić Janko, Artić Mirko, a u selu Prigorje Ivan Gretić st. koji je sa Krušlinom Rudom, Vinceljom Stankom iz istoga sela dobio direktive od Pažura, kao i na koji način će što uspješnije onemogućivat da ubijaju naše drugove, članove N.O.O. i kurire. Ovi isti reakcioneri pucali su u dva navrata na naše kurire iz N.O.V. i ima izgleda da su ubili jednog našeg druga. Ivan Gretić bio je uhapšen od Komande Područ. i na istrazi je priznao zadatke koje je dobio od Pažura ali je prilikom pokreta Kom. Podr. uspio pobjeći kući.

U općini Radoboj pol. situac. je uvijek jednaka. Narod u ovoj općini od neprijateljskog prepada u zimi stalno pod kontrolom neprijat. ali unatoč toga narod se nije išao prijavljivati.

Najistaknutiji protivnarodni tip je trgovac Došen koji je nagovorio Vinceljka Stjepana da se prijavi i sada je isti Vinceljak na ra-

[1] Kovačec

du u Zagrebu. Došen otvoreno surađuje sa ustašama, te ih obavještava gdje i kako će najuspješnije postaviti zasjede našim drugovima. Cigula Slavko i Cigula Stjepan sin Stanka sukrivci su smrti Cigule Vilima pred. seoskog N.O.O. i Janka Broza simpatizera našega pokreta. Cigula Mirko, ustaški agent uhapšen je od Kom. Podr. i likvidiran jer je pružio otpor.

U istoj općini pojavila se je pljačkaška banda, koja vrši pljačke u ime partizana a najviše traži novac, no kako su kamuflirani to ih narod ne poznaje, ali ne vjeruje nitko da su to partizani.

Općina Sveti Križ još uvijek je ispod naše kontrole.

Općina Zabok isto tako Sveti Križ—drugovi sa terena još se nisu javili. Općina Krapina stalno pod neprijateljskom kontrolom, a narod u ovoj općini sklon je neprijatelju. U čitavoj toj općini gotovo u svakom selu ima seljaka koji služe u ustaškoj vojsci.

Poznati pristaša H.S.S. Stjepan Nežmahen još uvijek je bolestan dok narod očekuje njegovu riječ.

ORGANIZACIONO STANJE.

Kotarski komitet sastoji se od 7 članova i t:
Katalenić Milka polt, sekret.
Klasić Mirko org. sekret.
Herceg August
Habjec Antun
Rumbak Ivica
Slavko Kovačec
Zvonko Bešenski

Rad komiteta kao cjeline dosta je slab. Drugovi ne izvršavaju zadatke, neki usljed nepristupaćnosti terena dok ostali radi nedisciplinirano sti. U samom komitetu ne vlada sklad.

U općini Đurmanec postojao je općinski komitet od 3 člana i to: Brko[2], Klasić Pepica i Kovačec Slavko. Nakon Kotarske konf. ušli su u K.K. Brko Kovačec, a Pepica je ostala sekretar part. jed. Putkovec. Općina Đurmanec imala je 3 part jed. i to

Putkovec sa 6 članova	Jesenje sa 6 članova	Đurmanec sa 8 članova
Klasić Pepica sekret.	Grabar Ladislav sekret.	Koprivnjak Rudek
Gretić Mirko	Florjan Dragutin (Naco)	Družinec Micika
Varjačić Micika	Ravenski Franjo	Horvat Janko
Družinec Ignac	Mrzlečki Janko	Pavić Vida
Ovčarić Milan	Strmecki Andro	Medved Stjepan
Rodić Ivka	BrodarIvka	Smiljanec Alojz
		Vincelj Stjepan
		Koprivnjak Dragutin

[2] August Herceg

Od ovih prijavili su se neprijatelju:

Putkovec	Jesenje	Đurmanec
Družinec Ignac	Mrzlečki Janko	Pavić Vida
Ovčaići Milan	Strmečki Andro	Medved Stjepan
Rodić Vida		Smiljenec Alojz
		Vincelj Stjepan
		Koprivnjak Dragutin

Putkovec jedinica gotovo se ne osjeća po svemu radu na terenu. Trojica tih drugova rade po Skoju po čitavom kotaru. Drugovi koji su se prijavili neprijatelju pozvani su da udu u N.O.V. Ovčariček i Rodić nisu se odazvali pozivu dok će Družinec otići u vojsku čim sredi obiteljske prilike. Drugarica Pepica odilazi po svojoj želji u vojsku, drug Mirko dodjeljen je od 0. Skoja kao seret. K.K. Skoja Klanjec, a drugarica Micika dodjeljena je part. jed. Durmanec. Prema tome u Putkovcu nema part. jed.

Jesenje jedinica. Rad jedinice je vrlo slab, drugovi ne održavaju sastanke. Drugarica Brodar Ivka odilazi na rad u Žutnicu. Drugovi koji su se prijavili neprijatelju isključeni su iz K.P. kao i drugarica

Part. jed. Đurmanec. Rad ove jedinice do prijavljivanja neprijatelju bio je aktivan. Od 8 članova jedinice 5 člana su se prijavili dok preostala 3 člana su usljed reakcije pokolebani. Drug Janko Horvat je nedisciplinirani i kažnjen je od O.K. sa opomenom. Drugovi koji su se prijavili isključeni su iz K.P.

U **općini Petrovsko** postoji opć. komitet od 4 člana, i to: Čedo Rumbak pol. sekr., Bešenski Miha org. sekret. Presečki Slavek i Barušić Mirko. Drug Čedo bio je uhapšen i zlostavljan i osuđen na smrt, no putem na streljanje uspjelo mu je pobjeći. Sada se nalazi na liječenju. Rad ovog komiteta usljed Pavelićeve amnestije zatajio je. Otsustvo druga Čede mnogo se osjeća u komitetu. Drugovi se izvlače od dužnosti i zastupaju stanovište da se treba čuvati od hapšenja.

Part. jed. Slatina sa 8 članova

Sanjug Julius sekret.
Šanjug Vid
Bešenski Tonček
Zajec Josip
Polančec Slavko
Mužar Slavko
Ormuž Rudolf
Bračević Marko

Sekretar Šanjug ne saziva sastanke, dok Ormuž i Mužar, dodjeleni su u N.O.V. ali se nisu odazvali. Za vrijeme amnestije Bračević

je otišao na rad u Žutinicu ali se nije prijavio neprijatelju. Šanjug Julius je poslao jedan dopis na K.K. da mu se primi zahvala na članstvu K.P. jer »da se neda rukovoditi od mladih onih koji bi njemu želili podmetnuti za nešto on ne može odgovarati«. Drug Bešenski također je napisao slični list u kojem navada obiteljske razloge kao uzrok neispunjavanju zadatka. Zaključeno je da će se osnovati komisija koja će ispitati slučaj druga Šanjuge Juliusa jer je optužen a i o tome narod govori da su oduzimali cipele i platno za potrebe N.O.V. i dijelili među sobom. Bračević Marko isključen je što je kapitulirao pred neprijateljem, dok Ormuža se mora pitati, zašto je udaljio se od pokreta. Bešenski Tončeka i Šanjuge Juliusa isključuje se iz K.P. po njihovoj želji. Partij. jed. Slatine imade kand. grupu od 3 člana od toga se je javio neprijatelju Kunštek Janko.

U općini Radoboj imademo part. jed. od 5 članova i to:

Vinceljak Viktor sekretar
Cerovečki Stjepan
Malogorski ivan
Košutić Alojz

Rad ove jedinice gotovo se ne osjeća., sekretar ne saziva sastanke, a drugovi žive u konspiraciji i tvrde da je rad otešćan usljed stalne kontrole neprijatelja.

Za slučaj Slavka Kovačeca imenovana je komisija u koju su ušli ispred O.K. drug Mika[3] Ispred K.K. drug Zvonko Bešenski i član K.P. Franjo Ravenski.

U sporazumu sa drugovima iz O.K. po zaključku komiteta drug Janko Horvat iz part. jed. Đurmanec biti će kažnjen opomenom. Drug Laco[4] sekretar part. jed. Jesenje kažnjen je ukorom, dok druga Nacu[5] iz part, jed treba oštro kritikovati.

Za opći. komitet Đurmanec treba pronaći nove drugove koji bi ušli u komitet. Treba živo poraditi na tome da se opć. komitetu Petrovsko pruži što veća pomoć kako bi postao aktivniji.

Sadašnje organizaciono stanje je ovakovo:

Opć. Komitet Petrovsko

Rumbak Čedo pol. sekret.
Bešenski Miha org sekret.
Presečki Slavek
Berušić Mirko

[3] Ivan Jadan
[4] Ladislav Grabar
[5] Dragutin Forjan

Part, jedinica Slatina:

Šanjug Vid
Polančec Slavko
Zajec Josip
Mužar Slavko
Ormuž Rudolf

Part. jed. Radoboj

Vinceljak Viktor
Malogorski Ivan
Cerovečki Stjepan
Košutić Alojz
Draganić Josip

Općina Đurmanec

Part. jed. Đurmanec:
Koprivnjak Rudek
Družinec Micika
Horvat Janko

Part. jed. Jesenje

Grabar Ladislav sekret.
Florjan Dragutin
Ravenski Franjo

Kandidatske grupe

Brodar Ana
Buzina Marija
Ravnogajac Vilim

Slatina

2 člana

Partijska članarina nije sakupljena, pa kad se sakupi poslati ćemo obračun.

SKOJI USAOH

K.K. Skoj sastoji se od 7 članova. Od toga su 4 druga aktivni dok se trojica drugova drže stalno kuće. Drugovi članovi komiteta dosta marljivi i aktivni te imadu uslova za daljnji razvitak. Unutar komiteta vlada sklad.

Općinskih komiteta imademo dva i to u Đurmancu sa —[6] članova i Petrovsko sa 8 članova.

Iz općinskog komiteta prešli su neprijatelju Mirko Pracajić i Krkalo Dragutin.

Imademo 21 Skojevskih grupa i to:

U	općini	Đurmanec	10	Skojevskih grupa sa	64 članova
u		Petrovsko	7	"	89
ff	"	Sv. Križ	1	"	2
ff	"	Zabok	1	"	3
ff	"	Krapina	1	"	3
ff	"	Radoboj	1	"	2

[6] U originalu nije napisan broj članova komiteta.

Rebić Lojzika iz Hlevnice isključena je iz Skoja jer se bavi švercom.

Po USAOH-u ne radi nitko od drugova, radi nepristupačnosti terena kojeg neprijatelj kontrolira.

Zadaci po Skoju jesu ovi: Općinski komitet treba da bude širi od 10-12 drugova. Sekretarijat Skoja obilazi Skojevske grupe, a općinski komitet saziva svaki mjesec sastanak u formi konferencije, gdje se daje pravac rada i ukazuju pogreške.

A.F.Ž.

Kako po novim direktivama sa organizacijom A.F.Ž. rukovode drugovi partijci, to je rad po A.F.Ž.

Općina	Đurmanec	imade	14	odbora	sa	48 članica
"	Petrovsko	"	11		"	54
Općina	Radoboj	imade	1	odbor	sa	3 člana
"	Krapina	"	1		"	5

N.O.O.

Kotarski N.O.O. imade 29 članova od toga su u izvršnom odboru 6 drugova. Općinski N.00 imademo 5 sa 34 člana. U općini Zabok nemamo općinski N.O.O.

Općina Đurmanec imade op. N.O.O. sa 10 članova od kojih su se prijavili neprijatelju Vida Pavić, Belošević Stjepan, Cesaree Alojz, Cesaree Milan, Šafranko Adam, i Toplak August.

Općina Petrovsko imade op. N.O.O. sa 8 članova od kojih se je jedan prijavio neprijatetlju.

Općina Krapina imade Op. N.O.O. sa 5 članova.

Općina Sveti Križ imade Opć. N.O.O. sa 5 članova.

Općina Radoboj imade Opć. N.O.O. sa 5 članova od kojih se je jedan prijavio neprijatelju.

Seoskih odbora imade 56 sa 258 članova. Seoskih odbora imade 56 sa 258 članova. Seoski odbori su vrlo slabi i možemo reći da poslije amnestije mnogi odbornici su se otišli prijaviti neprijatelju.

VOJSKA I MOBILIZACIJE

Od svibnja mjeseca pa do danas mobilizirano je 33 boraca.

AGIT-PROP

Uslijed težkih prilika za rad u kojem se nalazi naš kotar, te radi kolebljivosti i straha naroda nije se mogao održati niti jedan miting ni sastanak. Radio vijesti koje smo primili tokom ovog mjeseca,

razpodjelili smo tako da će narod čitavog kotara biti obaviješten o uspjesima naše N.O.V., Crvene Armije i naših saveznika.

Uz drugarski pozdrav

Milka[7] [v. r.]

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Original strojopis
Sign., AIHRPH, KP- 86/3448.

69

1944, lipanj 30.

Naređenje Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o formiranju Drugoga srpskoga bataljona i postavljenju komandnog kadra

NAREDBA Br. 31
Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ
za dne 30. juni 1944. god.

I.

FORMIRANJE II. SRPSKOG BATALJONA.

Odlukom Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ formira se na sektoru Bilogora-Kalnik II. Srpski bataljon.
Bataljon će stajati pod direktnom komandom Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ.
Bataljon će nositi naziv: »II. Srpski bataljon X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ«.

II.

POSTAVUENA I RAZREŠENJA.

Za komandanta II. Srpskog bataljona X. Korpusa »Zagrebakog« NOVJ postavlja se drug ČAVIĆ STEVO, do sada operativni oficir XXXII. Divizije NOVJ.-
Za politkomesara II. Srpskog bataljona X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ, postavlja se drug LIVADA DANE, do sada pomoćnik politkomesara Bjelovarskog N.O. Partizanskog Odreda Hrvatske.-

[7] Katalenić

Ova naredba stupa na snagu odmah i ima se pročitati pred strojem.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Politkomesar:
Ivan A. Šibi v. r

Komandant, general-major:
Vlado Matetić v. r.

ŠTAB ISTOČNE GRUPE
P. ODREDA HRVATSKE
Broj SI.
Dne 7. jula 1944.

Štabu **Moslavačkog** N.**O.P.O.H.-**

Dostavlja Vam se prednja naredba s time da se pročita svim borcima pred strojem.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

Politkomesar:
V.[1] Janić [v. r.]

Komandant, major:
S. o.[2]

Prijepis, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1623, f. 3, dok. br. 10.

70

1944, lipanj 30.

Saopćenje Štaba Dvadeset i osme divizije NOVJ borcima i rukovodiocima povodom naređenja Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ da se toj diviziji povjeri napad na Ludbreg

ŠTAB XXVIII. UDARNE-DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE-VOJSKE
JUGOSLAVIJE
Broj: 225
Dana 30. / VI. 1944. god.

[1] Vjekoslav
[2] Službeno odsutan.

BORCIMA I RUKOVODIOCIMA XXVIII. UDARNE DIVIZIJE

Naša Divizija dobila je zadatak[1] da uništi neprijatelja u mjestu Ludbreg i oslobodi ga[2]. Uspješno izvršenje ove operacije — koja nije bila laka — od ogromne je vojničke i političke važnosti.-

Neprijatelj je upro sve svoje snage i izabrao svoje najbolje jedinice — crnu legiju — da održi svoje garnizone kojima je zaposjeo Podravinu. On je htio iskoristiti Podravinu do maksimuma — izvući žito iz nje za Hitlerovu Njemačku, izvršiti mobilizaciju za sebe i svojim svakodnevnim naletima na slobodnu teritoriju razbijati Oslobodilački Pokret u ovom dijelu r-iše domovine.-

Štab X. Korpusa odlučio je sa svojim snagama i našom divizijom udariti neprijatelja u najosjetljivije mjesto, udariti ga u glavu. Najpogodnija tačka izabrata je — Ludbreg. Taj zadatak poveren je nama. Tući neprijatelja i uništiti njegovo gnijezdo u Ludbregu znači: — osloboditi Kalnik od ustaškog terora, podignuti duh naroda koji se malo pokolebao, vojnički izolirati ustaše — crnolegijaše od ostalih garnizona na samu Koprivnicu i tako pripremiti teren za potpunu likvidaciju zločinaca — crno-legijaša na ovom sektoru.-

To je velik zadatak i važan zadatak. Naša divizija će ga izvršiti ako svaki borac i rukovodioc budu zalagali sve svoje znanje, umijeće, hrabrost i požrtvovnost u svrhu izvršenja ove velike zadaće. U ovom našem takmičenju — izvršen ovaj zadatak — donijeće još veću slavu našoj diviziji, još bolje mjesto u našoj utakmici a sljedstveno i tome kao najveću nagradu priznanje našeg naroda, priznanje naših pretpostavljenih drugova.-

Zato je potrebno da se svi naši druovi rukovodioci potpuno unesu u ovaj zadatak, pravilno iskoriste sve znanje i stečeno iskustvo iz dosadašnjih borbi za što uspješnije rukovođenje svojim jedinicama i za što bolje izvršenje zadataka koje će dobijati na temelju opšteg plana. Isto tako je potrebno da svaki naš borac bude svjestan ovog velikog zadatka i da svaki čovek naše divizije požrtvovno i samoprijegorno ispunjava svoju zadaću. Treba objasniti našim borcima operaciju na Ludbreg — i s vojničke i s političke strane — do najsitnijih detalja i prožeti ih duhom takmičenja i udarništva.-

Ne treba se prepirati koja će jedinica ići u uporište. Štab divizije ne omalovažava ni jednu jedinicu, nego pravi plan najbolji a tako i raspored jedinica da bi se opšti zadatak što bolje i što lakše izveo.- Mi znamo da jetakmičenje i da svi žele u uporište, da svi žele uništiti što više neprijatelja ali ovaj put Štab divizije se rukovodio — s ob-

[1] Vidi: Dok. br. 63.
[2] O toj akciji vidi: Dok. br. 101.

žirom na težinu zadatka — povjetiri ovu zadaću XVII. Udarnoj brigadi kao najstarijoj i najiskusnijoj jedinici. To ne znači da u idućoj operaciji koja može biti i složenija od ove neće doći do izražaja duga naša jedinica.-

Na posao drugovi, za pobjedu i za prvo mjesto u takmičenju.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:
Đuro Kladarin [v. r.]

M.P.[3]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1123, f. 1, dok. br. 32/5.

71

1944, lipanj 30.
Koprivnica

Oglas Ratnoga suda Petog ustaškog stajaćeg zdruga o streljanju dvadesetosmorice pripadnika NOP-a kao odmazda za napad partizana na četvoricu ustaša

Ratni sud V. Ustaškog Stajaćeg sdruga

Broj 366-1944 Koprivnica, dne 30. lipnja 1944.

OGLAS

Dana 28. lipnja o.g. oko 6 sati u jutro napadnuta su četvorica Ustaša koji su se vozili na dva motorcikla kod sela Subotice iz zasjede te su tom prilikom uhvaćeni vojničari Vladimir Grgić i Stjepan Dukarić te mučeni na najzvjerskiji način, a što se je ustanovilo na naknadno pronađenom Vladimiru Grgiću kojemu je bila guljena koža na glavi, rezan nos i uši, vađeno oko i odsječena ruka prije nego je izdahnuo.

Pronalazak motorcikla prokazale su nepoznate ali utvrđeno preostalom dvojicom živih da su građanske osobe.

[3] Okrugli pečat: Stab XXVIII udarne divizije NOVJ
(u sredini zvijezda petokraka)

, Radi toga, a savezno prijašnjim oglasima i u njima zapriječenim mjerama ima se strieljati 28 osoba za koje je provedenim izvidima dokazano da su ili djelatno bili u partizanskim redovima, ili s njima surađivali ili vršili promičbu, ili prikrivali vatreno oružje i unatoč poglavnikove Amnestije od 26. siečnja 1944 g. kojom se nisu koristili.

Kazna smrti izvršena je 30. lipanj u 21 sat.

Sudbeni glavar
Ust. dopukovnik P. T. (Raf. Boban)
Boban [v. r.]

Stampata, strojopis
Sign., MG Koprivnica, Neprijateljski materijal, br. 1224.

72

1944, srpanj 1.
Zagreb

Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o teškom stanju u Zagrebu zbog stalnih racija i odvođenja ljudi u vojsku te o nepovoljnom odjeku bombardiranja Zagreba

Zagreb, 1. jula 1944.

Dragi drugovi,

Sretno sam stigao na mjesto. Po svemu izgleda da će održanje sada ovdje biti još teže nego do sada. Policija vrši racije po gradu kod kojih ne vrijedi nikakova legitimacija ni oslobođenje od vojske, nego predvedu sve ljude koje pokupe na policijske stanice gdje provjeravaju njihove dokumente. Radi se to o racijama za vojsku, t.j. »lov na ljude«. Kod toga kupe ljude koji im se čine na oko sposobni za vojsku. Trebat će razmišljati o novom načinu zadržavanja, jer će, izgleda, racije biti sve češće s obzirom na njohov položaj na frontovima.

Pitajte Kuglera (Stjepana) koji su ti Madžari i ljudi o kojima je on javio da žele ići van, te da će iz konspirativnih razloga adrese poslati naknadno. Neka to odmah javi, t.j. njihove adrese. Isto tako neka javi, te neka napravi obračun za onih 200.000.— kuna koje je Primio, od kojih je obračunao samo 50.000.— dok ostalo nije obračunao. Ako je obračunao nekom drugom, neka javi kome. Dalje neka dade adresu čovjeka koji je obećao milion kuna, od kojih su gornjih 200.000.— kuna prva rata koje je Stjepan primio.

O apšenju u Higijenskom zavodu[1] ispričat će vam drugarica Albina[2] koju sam poslao drugu Ozrenu[3].

O jučerašnjem bombardiranju Zagreba se vrlo nepovoljno komentira, jer je to stvarno ispalo kao teroristički napad na stanovništvo koje je obrađivalo polje. Po tome što sam ja sam vidio na vlastite oči, padale su bombe po poljima između pruge i Save najmanje 2 kilometra zračne linije od svakog objekta koji bi imao i malo značenja, a od aerodroma još više. Bačene su male bombe sa horizontalnim djelovanjem i to vrlo gusto. O tome prilažemo službeni izvještaj, a ja sam već jučer poslao izvještaj[4] o tome, a naročito zbog bacanja na teritorij kojega mi kontroliramo.

O racijama u Zagrebu, trebalo bi javiti preko radio-stanice, jer te racije jako uzbuđuju građane što je razumljivo, jer se dešava da su neki **pošteni građani** morali prespavati u buturi, dok se nije provjerilo njihove dokumente o oslobođenju od vojske. Priloženo šaljem onu bilježnicu o kojoj sam vam govorio, koja je, izgleda, od Zdravka[5]. Dajte to provjeriti.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Mladen [v.r.]

Prilozi:[6]

2 izvještaja NDH vojske
1 izvještaj o bombardiranju i Crvenom križu
1 bilježnica
1 izvještaj od odpreme od Janka[7] prema kome provjerite.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/845

[1] Vidi: Dok. br. 35, 38, 41, i AIHRPH, KP-50/819.
[2] Priređivači nisu utvrdili na koga se to odnosi.
[3] Dragan Carić
[4] Vidi: AIHRPH, KP-50/844.
[5] Dragan Rogić
[6] Prilozi se ne nalaze uz ovaj dokument.
[7] Mijo Repić

73

1944, srpanj 3.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Žabno Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji i teroru neprijatelja, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, NOO, JNOF, AFŽ te o agitaciji i propagandi

K.K.
K.P.H. SV. I. Žabno
dne 3/VII 1944

IZVJEŠTAJ

Drugarskom Okružnom Komitetu K.P.H. BJELOVAR

Dragi drugovi

1. Politička situacija.

Od zadnjeg našeg sastanka politička situacija, malo se je izmjenila uslijed neprijateljske reakcije medu narodom zavladao je strah pred terorom neprijatelja. Tako da su mngi koje smo uspjeli vratit iz neprijateljske vojske povratili su se natrag u neprijateljsko uporište kako se sada medu narodom, priča mnogo o neprijateljskom bijesu, paležu, ubojstvu i pljački, koje su izvršili. Kod Hrvata kao i kod Srba samo kod Srba u većem broju.

Naročito se vidi da je narod u Sredicama i u okolnim selima uplašen tako da mnogi sele svoju imovinu, svojim rođacima u bliža sela neprijateljskog uporišta kako bi si imovinu zaštitili, Hrvati mnogo pričaju slučajeve u Zdjelicama Kapeli Zr. Topolovcu pa Širokom Selu i u Maloj Mučni gdje su ustaše pljačkali pa čak i ubijali one koji su njima naklonjeni vidi se da je narod zastrašen i da se iz straha pokorava neprijateljskoj vlasti. Medu Srbima se osjeća interes osnivanje Srpskog bataljona poslije sastanka Srba koji je održan samo se prigovara da je naša vlast labava prema ustašama jer banda pretežno uništava i pljačka Srbe, a da naše vlasti ništa ne poduzimaju, protiv ustaški porodica, koje mirno žive na našem terenu. Pa ta želja za osvetom budi kod Srba šovinizam i da negoduju prema ylastima, inače odnosi između Srba i Hrvata dosta su dobri, rad cetnički na našem terenu ne osjeća se kao organizirani rad već'imade pojedinih simpatizera koji za sada ne predstavljaju nikvu opasnost za N.O.P. Primjećujemo da ipak reakcija, radi potajno jer smo

baš ovdje u Križu primjetili da su nam u noći 2/VII potrgali naše parole koje smo mi izdali po selu, dolazak naših vojnih jedinica narod prati sa interesovanjem i pomalo počima govoriti o lažima neprijateljske propagande da je narodna vojska uništena, medu narodom vidi se interes za vanjsko političku i vojničku situaciju.

A isto tako dosta vlada interes za sastanak između Šubašića i pretstavnika N.O.P. Dolaskom naše vojske uslijed potrebe rekvizicije blaga došlo je do negodovanja medu narodom ali je ipak narod davao, mislimo da je to bilo zato što ista nije bila dovoljno politički pripremljena i što nismo dovoljno popularizirali priznanice i obveznice zajma narodnog oslobođenja, simpatije naroda koji je bliže neprijateljskog uporišta prema N.O.P. dosta su dobre samo je poteškoća u tome što nemamo dovrih veza, dajih dobro upoznamo sa našim pokretom, sam naš politički rad od zadnjeg sastanka bio je jako slab jer smo stalno bježakali pred neprijateljskom reakcijom pa smo si uzeli po političkoj situaciji zadatak da održavamo sastanke sa narodom svagdje i sa onoliko ljudi koliko ih bude gdje moguće skupiti.

Nadalje pozivati one koji su otišli u neprijateljsko uporište da se vrate svojim kućama preko njihovih familija.

Tumačiti narodu odluke III zasjedanja ZAVNOH-a, pozivati narod u borbu za žetvu a to vezati sa potrebom za mobilizaciju u N.O.B.

Popularizirati obveznice i priznanice medu narodom.

2. Organizaciono stanje

Naš K.K. imade 5 članova jer smo primili u K. druga Tomu Preceditela, sam rad našeg K. dosta je otežan uslijed pomanjkanja članova jer su zadatci mnogo brojni a većina drugova vezana uz kancelariju pa nam [je] radi toga rad dosta otežan na terenu.

Opć. K. imademo jedan i to na opć. Kapela i to sa 3 člana jer je jedan drug Martin Pandur pozvan u vojsku istome K: dodjeljeni su 2 člana iz prop-odjela O.N.O.O. i to drug Zoran[1] i drugarica Slava[2], sam K. bio je dosta vezan za kancelarijski rad opć. N.O.O. Kapela pa je radi toga dosta slabo politički radio, pomoć K.K. opć. K. pružana je, odlazili smo im redovito na sastanke te smo tako na zadnjem sastanku predvidjeli da drug sekretar preda dužnost upravnog odjela tajniku da bi ga odteretili da radi više s partijskim jedinicama. Partijskih jedinica na terenu imademo 7 i jednu u komandi mjesta Zr. Topolovac s aukupno (30 trideset članova) pošto

[1] Slavko Kuhar
[2] Krunoslava Zastavniković

sU otišli u vojsku drugarica Kirin Kata iz partijske jedinice Babotok, drug Gibičar Franjo iz partijske jedinice Vel. Trojstvo i drug Vjekoslav Kauzlarić iz partijske jedinice Jakopovac Drugovi Milić petar, član izvršnog O.N.O.O. i drug Stanćec[3], Ekonom O.N.O.O. pridjeljeni su u partijsku jedinicu Gor. Sredice drugarica Ševa[4] u partijsku jedinicu Babotok u partijsku jedinicu Jakopovac Sinjerec[5] clan O.N.O.O., tako ukupno imademo sa komitetima 42 člana, kandidata imademo 8, sam rad partijski jedinica dosta je slab razlog tome je što je većina članova mladi članovi partije i što su savladali malo partijske štampe te što su većinom s seljac[ima] koji su većinom vezani uz kuću i što se je slabo posvećivala pažnja teoretskim sastancima i što im je iz gore navedenih razloga pružana slaba pomoć.

O tome smo si uzeli u zadatak da redovito odlazimo na sastanke partijskih ćelija kako na radne tako i na obrazovne, Priučiti partijsko članstvo da redovito šalje izvještaje, zadužiti partijsko članstvo za pronalaženje veza sa neprijateljskim uporištima, zadružiti partijsko članstvo za pronalaženje novi kandidata, upoznati partijsko članstvo kako će raditi sa kandidatima, zadužiti sve partijsko članstvo za pružanje pomoći SKOJ-u.

3. SKOJ

K.K. SKOJ-a imade 5 članova u K. je primljena drugarica Darinka Raušal a drug Štauber Ivan je otišao u vojsku svojevoljno u »Udarnu Brigadu Braće Radića«, isti je drug predviden za bataljon P.P.K.[6], pa o tome vi drugovi odlučite da li i da će ostati u brigadi ili će biti upućen tamo kuda je odreden, rad samog K. postaje malo aktivniji sa naše strane mi im pružamo pomoć koliko je to moguće — na terenu imademo svega 5 SKOJ-evih grupa sa ukupno 38 članova i jednu u komandi mjesta Zr. Topolovac od 5 članova, jedan drug otišao je za bataljon P.P.K, pošto je stanje SKOJ-a dosta slabo zaključili smo im pruržati svaku moguću pomoć oko okupljanja omladine.

4. N.O.O.

K.N.O.O. imade 7 članova, rad samog odbora malo je otežčan uslijed nesređenih odsjeka no to se stanje malo popravlja opć. N.O.O. imademo 5 i to na opć. Vel. Trojstvo, Kapela, Zr. Topolovac,

[3] Priređivači nisu utvrili na koga se to odnosi.
[4] Katica Cvrtila
[5] Stjepan
[6] Protiv pete kolone.

me.

Sv. I. Žabno i Sv. Petar Čvrstec na opć. Predavač nismo još do danas uspostavili rad tih N.O.O. je jako slab pošto ih do danas nismo uspjeli učvrstiti te tak[o] jim je rad politički jako slab, pošto ih do danas nismo uspjeli učvrstiti te tako dosta politički slabo djeluju.

Uzeli smo si u zadatak da ih redovno obilazimo i da ih pomažemo kako bi se prije učvrstili i odpočeli sa radom.

Mjesnih imademo 6, njihov rad je toliko slab tako da se njihovo političko djelovanje niti ne osjeća medu narodom. Pošto imademo preko 60 sela na našem kotaru u kojim nemamo organizacije to smo zaključili da po svim selima odmah pristupimo organiziranju.

J.N**.O.F.** Predvidjeli smo da idućeg sastanka organiziramo J.N.O.F. u sledećim selima Vel. Sesveta, Male Sesvete, Povelić, Kovačevac, Kraljevac, Večeslavac, Zr. Topolovac, Tvrda Rijeka, Gornje Sredice, Poljančani, Čurlovac, Kapela i Paulin Kloštar.

A.F.Ž.

Pošto su se iste organizacije skoro raspale odlučili smo pokrenuti sve aktivistkinje na našem kotaru, za aktiviranje A.F.Ž.

Agitacija i propaganda.

Naša štaampa dosta slabo stiže medu narod naročito u selima koja su bliže neprijateljskog uporišta te tako velik broj sela skoro i nije upoznat sa dogadajima, razlog je tome što nemamo učvršćenih veza i organizacija. Isto tako naša usmena propaganda uvjek djeluje sa zakašnjenjem, naše partijsko članstvo i ostale organizacije ne podržavaju snama stalne veze u jedno i nisu naučena nato od koliko je to važnosti, brzo reagirati na neprijateljsku promičbu koje se unosi medu narod preko šverceraa koje mi nismo u stanju suzbiti da ne odlaze u neprijateljsko uporište pa smo za to odlučili da drug zaduženi po propagandi, organizira i kontrolira raspačavanje štampe, kako bi naša štampa svuda dospjela a po usmenoj Propagandi smo zaključili da priučimo naše partijsko članstvo i ostale organizacije da brzo reagiraju na neprijateljsku propagandu a isto tako da se poslužimo sa onima koji idu u neprijateljsko uporište kako bi naša usmena propaganda dolazila u neprijateljsko uporište.

7. Stanje partijske blagajne

Primili smo od druga Radovana[7] za mjes. april. 7.530 kn. članarine i priloga za mjes. maj 5.080 kn. za mjes. juni 9.130 kn. izdali

[7] Marko Malinarić

smo 4.920 kn. za nabavku 2 nalif pera u kolektivne svrhe ostaje ukupno 16.820 kn.

Dragi drugovi u koliko imade manjkavosti u izvještaju opomenite nas tako da bi ih mogli ispraviti.

Uz drugarski pozdrav.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu.

Za komitet Bukvić Milan [v.r.]

Original, strojopis
Sing., AIHRPH, KP-98/4508.

74

1944, srpanj 4.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Đurđevac Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a te Kotarskoga NOO

KK KPH Đurđevac
4.VII. 1944.

Okružnom komitetu KPH
B J E L O V A R

Dragi drugovi!

Šaljemo vam redoviti izvještaj za mjesec srpanj sjednice KK na kojoj su bili prisutni svi članovi. Pretresena je..:

I. Politička situacija u svijetu i kod nas, a naročito u kotaru. U vezi sa političkom situacijom dali smo si u zadatak da prikažemo našem narodu kako Saveznici zajedničkim snagama udaraju po fašizmu, a naročito ofenzivu. Crvene Armije, čvrstinu saveza između Saveznika, naročito prekid odnosa Amerike i Finske. Kod nas tumačiti odluke III. zasjedanje ZAVNOH-A na temelju II. zasjedanja AVNOJ-a, rezoluciju I.O. HSS-a. Stvarati jedinstvo našega naroda. Mobilizirati sve zdrave snage u borbu protiv fašizma tumačenjem ispravnosti naše borbe, a sve one koji služe okupatoru izvući iz Pavelićeve vojske. Najviše se osjeća propaganda bande, kako šu se Partizani složili sa kraljem t.j. Srbima, da su uvjek govorili o republici, a protiv kralja, a da su i onda lagali što se sad vidi preko Šuba-

šića i da sada neće više nitko surađivati sa partizanima. To se širi naročito u Virju, Đurđevcu i terenu kojeg kontrolira neprijatelj. Zatim da su partizani svi komunisti odnosno internationalist^ a ustaše da su nacionalisti. Imamo posebne podatke o odboru bande u Virju, kao i o svim njihovim pristašama. Narod ih više ne gleda lijepo, ali ih se svi boje, a neki čak traže da ih spasimo. Iz neprijateljske vojske se vratilo iz Pitomače 60, Vel. Trešnjevice 17, Prugovca 34 — za ostala mjesta nememo točne podatke pa ćemo vam naknadno javiti.

II. Organizaciono stanje i kadrovi. KK broji 8 članova — vratio se drug Crnec Božo iz bolnice te je bio na sastanku komiteta i na radu u Vel. Trešnjevci. Danas smo dobili obavjest da je Leskovar[1] premješten na novu dužnost pa prema tome nije više ni član komiteta. Javite nam isto za Stankerca[2], neznamo ništa, jer mi je rečeno da će u Robotićev[3] bataljon. Prema tome bi i dva člana ispala. Ruži[4] smo dali dva dana dopusta.

Općinski komitet Virje je održao sastanak i dobio upute za daljnji rad i danas je trebao biti sastanak, ali nema Lidije[5], Saša[6] i M.[7] Pankarić pa isto nije održan. Sastanak jedinice nije održan, jer je razdijeljena. 3 člana se nalaze u Kozarevcu, a 7 u Hampovici. Taj jedan je pripojen 1 preostali član jedinice Miholjanec. Jelka Peprica, jedan je otišao u vojsku, a jedna K.[8] Rupca je i onako član komiteta Virje. Isključena je iz jedinice Tereza Čižmešinku radi krade — o tom ćemo vas posebno izvjestiti. Dva člana trebaju ići pred partijski sud i to Ljubić P.[9] i Sinković Stjepan, jer je Ljubić puškom razbio glavu i prst Sinkoviću. Tako bi ostalo svega 7 članova, jer i ova dva treba isključiti ili po vašoj odluci u vojsku pa neka se tuku sa bandom.

Za jedinicu Šemovac će trebati čišćenje naročito što se tiče Vinkovića[10] iz Hampovice, ali nećemo bez vas, jer je to u vezi sa »dijabolom« pa ćemo usmeno rasčistiti.

Đurđevačka jedinica je raspuštena jer se oba člana jedinice nalaze u Đurđevcu, a preostali: Goričanec Anka je pripojena Kloštru.-

Drugih promjena u partijskim organizacijama nema, a u slijedećem izvještaju bit će to opširno navedeno.

[1] Slavko
[2] Andrija
[3] Ivan Turković, komandant Podravskog partizanskog odreda.
[4] Slezak
[5] Priređivači nisu utvrdili prezime.
[6] Isto.
[7] Magica
[8] Katica
[9] Petar
[10] Ivan

KK SKOJ-a broji 10 članova - , 10 grupa sa 59 članova (2 sela 3 elana) 3 kom. mjesta sa 19 članova. Ukupno 91 član.-

JNOF je pripremljena u 113 mjesta pa prema tome bismo mogli pripremati konferenciju JNOF, ali nam dajte o tome detaljne upute.-

AFŽ se malo pokrenuo. Počeli se okupljati u AFZ.

NOO djeluje slabo kao narodna vlast osim NOO-a u Pitomači i onoga u V. Trešnjevici. Banda krstari skoro cijelim terenom našega kotara u manjim grupama zato je skrajnje vrijeme da se tome stane na put. Primio sam danas dopis u tom pogledu, a u vezi sa Raboticem. Mi ćemo nastojati mobilizirati što veći broj, a vi nastojte da nabavite oružje. Što se tiče odnosa komiteta i KNOO-a to je uglavnom ispravljeno, ali se treba time ipak još ozbiljno pozabaviti. Ono što sam imao ja sa Mesarićem[11] bilo je neipravno s moje strane, ali je dokazano na sjednici KNOO-A, koja je održana u subotu i čak nedelju da je bio uzrok tome što sam ja na prijašnjoj sjednici iznio u kritici odnos Mesarića i učiteljice Anke[12], a naročito što sam rekao da će pokret manje izgubiti ako Mesarić istupi iz njega, nego ako tako dalje nastavi što je i sam Mesarić iznio da mu je to najveća uvreda. Međutim to se izgladilo pa sam mišljenja da se to više neće dogoditi.

Da se bila spremila urota protiv cijeloga komiteta neznam da li vam je poznato, a to će moći najbolje prikazati drug Mato[13] i baš je šteta što nije nitko od vas došao na sjednicu.

Najviše se napalo Duku[14] i dvije kancelarije, a ja da svuda turam svoj nos. Sve je bilo pripremljeno i organizirano. Prvo radi mašine, koja je data okružnom da se nije pitalo cijelog odbora. Drugo da postoje dvije kancelarije i to jedna na ćošku (tj. kom) to je iznio Hođalić[15]. Tomašen[16] je iznio da ima smeća među HSS-ovcima, a i među komunistima koji su mlađi članovi.

14 dana se vrze oko KNOO-a Marko Matkov bio je na našoj sjednici i priča kako su neki imali loši sud o Magovcu[17], a on je najbolji prijatelj Andrije[18], kako su komunisti odlični ljudi i to su koji se nalaze u najvišem rukovodstvu, a ako baš na repu sve ne klapa to će se ispraviti. Na to je ustao Tomašen i iznio svoje o smeću. Matkov je iznio kako Maček ima jedinu grešku što je rekao da se

"Adam
[12] Kao bilj. 5.
[13] Kirin
[14] Duro Grahovac
[15] Valent
[16] Ivan
[17] Božidar
[18] Hebrang

naš narod pokloni novoj vlasti, kako je šteta što su uhapsili u Zagrebu Ljudevita Tomašića i ostale, da moramo biti oprezni u razgovoru sa narodom, jer je naš narod protiv komunizma premda su oni rukovodioci i on se sam slaže bolje i reći da je prijatelj sa Pankarićem[19] nego li sa kojim HSS-ovcem, ali zato ipak moramo više popularizirati HSS i da naš prop-odjel bi morao voditi računa svaki put kad piše paarolu »Živila komunistička Partija« da piše i parolu živio HSS. Upravo se vidjelo kako je sve organizirano samo su svi kapitulirali osim gornjeg dvojeg, a Matkov se držao oprezno kao stari lisac, ali ga se moglo prozreti na pr. »par njih treba privezati za bukvu i izlupati«, ali on sam hvata protekcije prikazujući sebe kao zaštitnika. Tako na pr. za onih 6 koji se nalaze na prisilnom radu kaže da je isposlovao da idu u Robotićev bataljon, da je to odobrio oblasni. Ja stojim na stanovištu da idu u brigadu, gdje ih se ne pozna. - Drugo radi akcije bande rekviziciona komisija KNOO-a se javila demonstrativno da ide u vojsku (njih 8) jer da neće izgubiti glave uludo pošto nemaju nikakvog oružja. Matkov im je prikazivao kako oružja ima u Korpusu puno samo se za to treba pobrinuti on da je razgovarao sa Korpusom da su tamo drugovi »cukor« i da će se on pobrinuti da se oružje dobije.

Znači da se mi nismo zato pobrinuli, a koliko se jesmo da ni okružni ni oblasni ne vrijede ništa, jer ne vode računa o našem ljudstvu, kako to vodi on i zato hvali vodeće u Korpusu. Drugovi on je dobio i pismo od KNOO-a t.j. Mesarića (što je bilo i Mesariću kasnije krivo) da podigne oružje za na. No, nastojte da to oružje ne dode preko njega, već naprotiv nastojte da vi nabavite oružje za KNOO i da se pokaže onima koji mu nasjedaju da je obični brbljivac i da sve treba tražiti redovitim putem, ali se stvarno treba pobrinuti ako ima za 2-3 šmajsera, 10 pušaka, koji nam nužno trebaju i za stražu kao i za neke članove komisija.

To vam je bilo sa odnosom komiteta i NOO-a, međutim stvar je izgladena, ali naravski da ćemo sad morati biti mnogo oprezniji, jer je sigurno da još uvjek postoji klica nepovjerenja kod njih.

Ja se nalazim još do sutra večera u Hampovici, pa ako imate što za javiti hitno mi javite.

Uz borbeni kom. posdrav

S.F.-S.N!

polit sekretar:
Pankarić Bolto [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-101/4811.

[19] Bolto

75

1944, srpanj 4.

Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o političkoj situaciji, organizacijskome stanju Korpusne vojne oblasti te o radu komandi područja

ŠTAB X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG
NARODNO-OSLOBODILAČKE
VOJSKE
JUGOSLAVIJE
Broj: 761
Dana 4/VII 1944. u sati

GLAVNI ŠTAB NOV i POH
BROJ 2045 dne 25. VII 1944.

Predmet: Izvještaj o radu
Korpusne Vojne Oblasti

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO HRVATSKE

I.

VOJNIČKA, POLITIČKA I EKONOMSKA SITUACIJA

Vojnička situacija na terenu naše Oblasti i dalje je dosta teška. Neprijatelj je u toku mjeseca lipnja na teritoriju svih područja vršio stalne upade, koji su često puta bili vrlo velikih razmjera, te dobivali karakter ofenziva. Očevidno je, da je neprijatelj išao za tim, da medu ostalim, dezorganizira našu pozadinu, razbije naše komande područja i komande mjesta, da uništi naše radione i bolnice, otkrije naše bunkere i opljačka našu pozadinu. Iako je u tim akcijama upotrebljavao često svoje elitne snage, kao na pr. »Crnu legiju«, i uspio mjestimično nanijeti znatne materijalne gubitke, !pak nije uspio u svojim namjerama. Naše operativne jedinice, koje su prihvaćale borbu s neprijateljem, u nekoliko mahova, kao na pr. kod Dubrave, Zrinjskog Topolovca i Sredica zadale su mu teške udarce. Ove pobjede nad »Bobanovcima«[1] (Crna legija) i čerkezima,[2] koji su svojim zvjerstvima zaplašili naš narod, veoma su povoljno odjeknule na našem terenu i podigli moral kod naroda.

[1] Pripadnici 5. ustaškoga stajaćeg zdruga pod komandom Rafaela Bobana.
[2] 1, kozačka konjička divizija.

Po područjima vojnička situacija izgleda ovako:

Zagorsko Područje. Na ovom području vojnička situacija momentalno je najteža. Tu je neprijatelj početkom lipnja izvršio ofenzivu na oslobođeni teritorij (kotar Pregrada, dio kotara Krapina i kotara Klanjec). Zagorska Brigada, koja se nalazila na tom terenu, vodila je s neprijateljem borbu i zadavši mu prilične udarce, povukla se preko Ivančice na Kalnik i dalje na Bilogoru. Na terenu je ostao samo mali Zagorski Odred od 80 boraca i Komanda Područja sa 50 boraca. Iako je brigada u ovim borbama nanijela neprijatelju znatne gubitke, među ostalim oštetila i onesposobila 2 tenka, naši drugovi nisu znali te gubitke neprijatelja popularizirati, pa se u narodu dobio dojam, da je Brigada poražena i pobjegla s teritorija. Kako je ovo bila prva ofenziva na oslobođenom dijelu Zagorja, drugovi se nisu snašli, niti su znali narodu objasniti povlačenje Brigade. Komanda Područja i Odred su se za vrijeme ofenzive također povukli sa svojih središta na periferiju oslobođenog teritorija na Maceljsku planinu, pa je narod dobio dojam, da smo ga svi napustili.

Kako na oslobođenom teritoriju Zagorja nije bilo Brigade, neprijatelj je nakon kratkog vremena počeo vršiti nove ispade i postepeno zauzimati oslobođeni teritorij, te je tako zauzeo Pregradu, Desinić, Vinagoru i još neka mjesta u koje je postavio i svoje stalne garnizone. Na taj način oslobođeni teritorij Zagorja vrlo je malen i rascjepkan. Nadamo se, da će se povratkom Zagorske Brigade u Zagorje[3], koji će se izvršiti ovih dana, situacija tamo popraviti.

Kalničko i Bjelovarsko Područje. Na Kalničkom i Bjelovarskom Području neprijatelj je u toku prošlog mjeseca bio naročito aktivan. U nekoliko mahova izvršio je vješte noćne napade na komande jednog i drugog područja i svaki put ih uspio iznenaditi. Iako prigodom tih napada neprijatelj nije uspio nanijeti veće štete ni u ljudstvu ni u materijalu ni u jednom ni u drugom području, ipak je uspio stvoriti psihozu nesigurnosti kod pozadinskih boraca i ustanova. Ta psihoza očituje se i u tome, što se svakodnevno sve veći broj pozadinskih boraca javlja u operativne jedinice, i svoje javljanje motiviraju time, da se u operativnim jedinicama osjećaju sigurnije.

Dolaskom operativnih jedinica[4] na teritorij Bjelovarskog i Kalničkog Područja, situacija se je ovdje znatno poboljšala.

[3] Brigada je tokom srpnja operirala na sektoru Kalnika a stavljena je privremeno pod komandu Štaba XXXII divizije NOVJ. 28. VII 1944. godine Stab X korpusa NOVJ naredio je Stabu Zagorske brigade da se vrati u Zagorje i ponovo ude u sastav Zapadne grupe NOP odreda.

[4] Na ovo područje dolaze jedinice XXVIII i XXXII divizije NOVJ.

Moslavačko Područje. Koncem mjeseca lipnja, neprijatelj je izvršio s većim snagama napad na Moslavinu, zauzeo Čazmu[5] i prodro do Mikleuša, odakle se nakon par dana povukao. Prilikom upada na oslobođeni teritorij, neprijatelje je zapalio Čazmu, od koje je izgorjelo 66 kuća, osim toga zapalio je selo Grabovnicu u kojoj je izgorjelo 16 kuća, te po nekoliko kuća zapalio u selu Suhaja i Dereza. Osim toga opljačkali su Čazmu i sva okolišna sela, te činili strahovita zvjerstva, silovali žene i hapsili ljude. Ovaj puta nisu ubijali mnogo. Pobili su samo nekoliko ljudi i žena. U ovoj ofenzivi sudjelovali su Nijemci, ustaše, milicioneri i čerkezi.

Kao što smo već u posljednjem izvještaju javili, neprijatelj je razvio jaku propagandu za povratak iz partizana, te se prijetilo najtežim mjerama onima, koji se ne vrate. Dan povratka bio je 26. V. Međutim istog dana neprijatej je bacao letke, u kojima je objavljeno, da se rok amnestije produžuje do 1. VII. 44. Kako je ova ofenziva uslijedila neposredno pred prvim, to je narod zaplašen njezinim strahotama u velikom broju otišao u neprijateljska uporišta, da se javi na vojničku dužnost. No već par dana kasnije, počeli su stizati natrag bjegunci. Njihov broj raste iz dana u dan.

Politička situacija na terenu naše Korpusne Vojne Oblasti izgleda po područjima ovako:

Zagorsko područje: Već smo u zadnjem izvještaju konstatirali, **da** se politička situacija u Zagorju pogoršala. Pogoršavanje političke situacije tamo, nastavilo se je i tokom mjeseca lipnja. To je očituje u: dosta velikom prijavljivanju ljudi sa oslobođenog teritorija u neprijateljsku vojsku, u raspadanju jednog dijela narodno-oslobodilačkih odbora, u dezertiranju vojnika iz NOV, u nezadovoljstvu, pa čak i u otporu nekih sela oslobođenog teritorija protiv partizana i naših političkih radnika. Ovo nezadovoljstvo i otpor naročito se manifestiralo u Vinagori, gdje je 13. lipnja 2.000 seljaka, žena i djece s motikama, vilama, sjekirama i kosama demonstriralo protiv nas s poklicima: »dolje partizani, smrt komunizmu« itd. Do ove pobune došlo je zbog toga, što je netko u narod ubacio glasinu, da su partizani uapsili njihovog župnika. Taj župnik, imenom Vukina, je vrlo Popularna osoba u općini Vinagora, pa i cijelom pregradskom kotaru. On je svojim suseljanima isposlovao još za vrijeme Jugoslavije Ugradnju nekih cesta, raznih domova, vodovoda itd. pa ga narod smatra svojim dobročiniteljem i jako ga voli. Vukina nije vjerojatno oduševljen partizanima, ali drugovi ipak nisu nikada i nigdje ču- [1] bilo kakav njegov javni napadaj na partizane. Drug zamjenik komandanta bio je u Vinagori za vrijeme druge pobune, koja je izbila

[5] Vidi: Dok. br. 85, 99, i Zbornik VII, tom V, Ij. 29, Dok. br. 18.

protiv nas 17. VI. i zainteresirao se za ovaj slučaj. Ispitujući odgovorne drugove o radu Vukine, drugovi su iznijeli jedino, da Vukina u crkvi govori u smislu: tko se mača laća, od mača će i poginuti, te na taj način propagira pasivizam i pacifizam. Na temelju toga kao i ostalih sumnja o protupartizanskom radu popa Vukine, drugovi su donijeli zaključak da počnu kampanjom na raskrinkavanju njega. To raskrinkavanje vrše međutim vrlo nezgodno i diletantski (na pr. na zborovima se počelo prijetiti Vukini, da će doći pred narodni sud itd.) Na temelju toga raširila se u narodu bojazan, da će partizani zaista popa uapsiti i streljati i kad se 13. pr. mjeseca pronio glas da je pop uapšen, netko od seljaka zazvonio je na crkveno zvono, našto se sakupilo 2.000 ljudi i demonstriralo. 17. lipnja ponovio se isti slučaj. Samo je tom prilikom pop zajedno sa seljacima napustio Vinagoru i otišao bandi.

Nema sumnje, da je osnovni uzrok pogoršanju političkog stanja u Zagorju, naši vojnički neuspjesi, no izvan svake sumnje je isto tako, da je uzrokom tome pogoršanju i jedan nevjerojatno uzak, sektaški stav naših drugova, kao i samovolja koja se tamo vršila.

Kalničko područje. Situacija na Kalničkom području počela se nešto popravljati i to u glavnom zbog toga, što se tamo nalaze naše jedinice i što su te jedinice zabilježile nekoliko lijepih uspjeha u borbi sa neprijateljem. Kod Kalničkih Srba, gdje se posljednjih nekoliko mjeseci osjećalo stanovito nezadovoljstvo, pa se čak sumnjalo i u potajni četnički rad, nastupilo je također poboljšanje. Tamo smo osnovali Srpski bataljon[6], u koji se javio stanoviti broj Srba, medu njima i više dezertera. Kod Hrvata na teritoriju Kalničkog područja, t.j. kotareva Ludbreg, Novog Marofa, i Varaždina, pojavilo se masovno dezertiranje iz Pavelićeve vojske. Dezerteri nekih sela poručili su nam, da su voljni stupiti u našu vojsku, pa se sada radi na tome, da ih povučemo u naše jedinice. Ustaše i Švabe provode nad ovim narodom strašan teror, te je i to razlog, da su u narodu porasle simpatije prema nama.

Bjelovarsko Područje. Na oslobođenom teritoriju Bjelovarskog Područja politička situacija također se nešto popravila. U vezi sa 1. srpnjem, danom kada je isticala famozna Pavelićeva amnestija, broj ljudi koji je otišao u neprijateljska uporišta, bio je daleko manji nego 26. V. 44. Nema sumnje, da je glavni razlog tome, boravak naših jedinica na zapadnom dijelu Bilogore, no na popravljanje situacije utjecao je i znatno bolji politički rad nego što je bio ranije. Za vrijeme čestih upada bande na oslobođeni teritorij tokom mjeseca lipnja, vidjelo se, da je srpski narod ovog kraja pored svega ne-

[6] Misli se na II srpski bataljon, osnovan 30. VI 1944. Vidi: Dok. br. 70.

zadovoljstva, koje je tu i tamo izbijalo, čvrsto vezan uz nas. Srbi ugroženijih sela kao na pr. Javorovca, nudili su nam svu svoju imovinu i tražili da im porodicu smjestimo negdje na sigurnije mjesto. Koncem mjeseca lipnja održan je sastanak uglednijih Srba sa Bjelovarskog Okruga, na kojem se opet vidjelo, da su Srbi svojim ogromnim dijelom uz našu borbu. Poveli smo kampanju u zajednici sa ostalim antifašističkim organizacijama, za stupanje u Srpski bataljon, pa vjerujemo da ćemo imati uspjeha. Hrvatska sela na oslobođenom teritoriju, iz kojih je velik broj ljudi u martu i svibnju otišao u bandu, a kasnije se vraćao, pa koncem lipnja ponovno, no u znatno manjem broju, odlazio u bandu, više manje je politički pasivan, no našu borbu ipak podupire. U Podravini, koja je najvećim dijelom pod vlašću ustaša i okupatora, neprijatelj je uspio mobilizirati nekoliko hiljada ljudi za se, medu ostalim 2.000 ljudi za »crnu legiju«. Ovdje se neprijatelj pokazao mnogo elastičniji nego li mi, kad smo sprovodili mobilizaciju u mjesecu siječnju. Tada su Podravci tražili od nas da osnujemo podravsku brigadu »Miškina«, koja će djelovati na terenu Podravine, što smo mi odbili. Neprijatelj je uočio vezanost Podravaca za svoj teren, pa je sprovodio mobilizaciju pod parolom: »Crna legija ostaje u Podravini, tko stupi u Crnu legiju, bit će blizu svoje kuće«. Rezultat toga jest, da se u Crnu legiju javilo 2.000 Podravaca. Inače je teror neprijatelja u Podravini velik, i narod ga vrlo teško osjeća i velikim dijelom priželjkuje naš dolazak.

Moslavačko Područje. Nakon prebrodenja političke krize, koju smo proživljavali u mjesecu travnju, politička situacija u Moslavini počela se koncem svibnja i tokom lipnja znatno popravljati. Da je politička situacija u Moslavini znatno solidnija nego ranije, vidi se i po tome, što se 1. VII. 44. uza sav teror i upad neprijatelja na Moslavački teritorij, relativno malen broj ljudi javio u neprijateljsku vojsku, u glavnom iz periferičnih sela. S druge strane, za vrijeme ofenzive velike mase pučanstva priključile su se našoj vojsci i našim ustanovama kod povlačenja. I nakon ofenzive i strahota, koje je jedan dio pučanstva u njoj pretrpio, situacija je relativno dobra.

Ekonomsko stanje na teritoriju našeg Korpusa izgleda ovako:

Moslavačko i Bjelovarsko Područje stoje vrlo dobro, Kalnik znatno slabije, dok je Zagorje pasivno. Međutim i u Zagorju je stanje sada bolje nego prošlog mjeseca, jer su pali prvi snopovi ječma, a doskora će početi žetva raži i pšenice. Inače ove godine prirod u svim našim krajevima je vrlo dobar, te se cijeni da će biti 15-25 % bolji nego lani.

ORGANIZACIONO STANJE KORPUSNE OBLASTI

U organizacionom pogledu Korpusna Vojna Oblast ima slijedeće otsjeke: otsjek za mobilizaciju, ekonomski otsjek, sanitetski otsjek i vojno-sudski otsjek.

a) Otsjek za mobilizaciju:

Kako pitanje mobilizacije pretstavlja jedan od najvećih naših problema, to smo mu posvetili naročitu pažnju. Korpusna Vojna Oblast sazvala je i održala je u Moslavini i Bjelovarskom području sastanak sa ONOO-ima, na kojima je razmotrila pitanje mobilizacije prema konkretnim terenskim prilikama i stvorila planove za sprovođenje mobilizacije, držeći se u glavnom direktiva iznešenih u okružnici komesara Hrvatske od lipnja 1943. god.[7]. Osim toga, u Moslavini i Bjelovarskom Području održani su sastanci sa svim aktivistima JNOF-a pred koje su izneseni mobilizacioni problemi i dane upute za najširu kampanju za mobilizaciju. U Kalničkom području održan je također sastanak Komande Područja i ONOO-a, a isto tako i u Zagorju. U ovim područjima nisu se mogli održati sastanci JNOF-a, jer tamo nije još došlo do formiranja odbora JNOF-a. Svim ovim sastancima i konferencijama prisustvovao je i zamjenik komandanta Korpusa. Osim toga u svim područjima održani su sastanci sa zamjenicima komandanta područja i zamjenicima komandanta mjesta, kojima su na temelju osnovnih misli okružnice komesara Hrvatske dane podrobne upute za sprovođenje mobilizacije prema konkretnim prilikama pojedinih područja, pa i mjesta. Ovakav rad urodio je stanovitim plodom, te smo u mjesecu lipnju mobilizirali na teritoriju Moslavine oko 300 ljudi, na teritoriju Bjelovarskog područja oko 80 ljudi, na Kalničkom i na Zagorskom području svega 20 - 30 ljudi. Osim toga, došlo je iz neoslobođenih krajeva u glavnom iz Zagreba, oko 100 ljudi. Osim rada na mobilizaciji u NOV, postavili smo si kao zadatak rad na demobilizaciji neprijateljske vojske. Taj rad dao je dosta dobre rezultate, te je u svim krajevima došlo do masovnog bježanja iz neprijateljske vojske, a osobito u Kalničkom, Bjelovarskom i Moslavačkom području. Sa nekim grupama tih bjegunaca uspostavili smo vezu i radimo na tome, da ih pridobijemo za našu vojsku.

Šef otsjeka drug Santo[8] dosta se dobro snalazi u svojoj dužnosti, marljiv je i vrijedan, pruža dovoljnu pomoć komandama područ-

[7] Vidi: **Grada** SZH, knj. V, dok. br. 6.
[8] Gabrijel

ja pa i direktno komandama mjesta. Lično je obišao Moslavačko, Bjelovarsko i Kalničko područje, održao sastanke sa zamjenicima komandanta područja i mjesta, i davao im upute i savjete u njihovom svakodnevnom radu.

U vezi sa operacijama naših jedinica na Bjelovarskom i Kalničkom području, uputit ćemo ovih dana druga Santu na taj teren, da pomogne tamo u sprovodenju mobilizacije.

b) Ekonomski otsjek:

Odlaskom druga Čoklice[9] u G.Š.H. ekonomski otsjek naše Korpusne Vojne oblasti doživio je malu stagnaciju u radu. Za vršioca dužnosti šefa ovog otsjeka postavili smo druga Svetozara Kovačevića, koji, što je sasvim razumljivo, u prvi mah nije mogao razviti punu djelatnost. Međutim se drug Kovačević sve bolje snalazi i ima uvjete da pod našom kontrolom dobro rukovodi ekonomskom granom. Stoga Vam ovime druga Kovačevića predlažemo za šefa ekonomskog otsjeka. On je poznati praktični privrednik iz Koprivnice, svršio je trg. akademiju i visoku eksportnu akademiju u Beču. Imao je razgranato poduzeće u Koprivnici. Pristupio je našoj borbi po oslobođenju Koprivnice[10], a kada smo se povlačili, pošao je zajedno s nama. U Bjelovarskom Području vršio je dužnost u ekonomskom otsjeku, te se pokazao vrlo vrijedan i inicijativan. Ima mnogo smisla za praktične ekonomske probleme i veliko iskustvo, pa se nadamo da će potpuno zadovoljiti u svome radu. Kako se ovaj sektor sve više razvija, to smo drugu Kovačeviću, kao pomoćnika dali druga Josipa Blažića, bivšeg zamjenika komandanta Kalničkog područja, koji također ima veliko ekonomsko iskustvo, ali se na Kalniku nije snašao u ulozi mobilizacionog oficira. On sada obilazi Bjelovarsku i Kalničku komandu, da tamošnjim drugovima pomogne po ekonomskoj liniji.

Ekonomski otsjek Korpusne Vojne Oblasti također daje punu pomoć Komandama područja, odnosno njihovim ekonomskim referentima. Tako je sa svim područjima odražano tokom prošlog mjeseca više sastanka, na kojima su im dani konkretni zadaci. Kako je pitanje žetve i spremanje žita predstavljalo najaktuelniji ekonomski problem, to smo svim komandama područja dali upute za taj rad. Pojačali smo svagdje radne skupine za 50-100 % za kopanje bunkera, te se nadamo, da ćemo za žetvu imati dovoljno bunkerskog prostora, da primi potrebne količine žita.

Osim toga u vezi sa ishranom vojske raspravili smo sa-svim ONOO-ima pitanje snabdjevanja vojske mesom, pa smo u svim pod-

[9] Drago

[10] Misli se na oslobođenje Koprivnice 7. XI 1943.

ručjima osnovali rekvizicione komisije za stoku. Rekvizicione komisije, naročito one u Moslavini i Bjelovarskom području dale su dobre rezultate.

c) Sanitetski otsjek:

O stanju saniteta na teritoriju našeg Korpusa i naše Korpusne Vojne Oblasti, poslat će Vam izvještaj šef saniteta operativnog dijela Štaba. Napominjemo samo toliko, da naš sanitet posljednjih mjeseca dana ne samo da nije zabilježio nikakav napredak, nego dapače i nazadak. Uzroci tome leže u prvom redu svakako u svakodnevnoj upravo nevjerojatnoj prodornosti neprijatelja, koji je svojom aktivnošću ugorzio, pa čak u Zagorju i na Kalniku potpuno onemogućio svaki normalni rad saniteta, a u Bjelovarskom području i Moslavini zakočio njegov razvitak. Tako je u Zagorju za vrijeme jednog napada spalio bolnicu, koju smo upravo počeli graditi. Na Kalniku nas je svojim svakodnevnim ispadima i krstarenjem kroz šumu prisililo, da sve ranjenike povučemo i prebacimo u Bjelovarsko i Moslavačko područje. Uslijed toga su bolnice na Bjelovarskom, a osobito na Moslavačkom području prepune.

Zbog svega toga, zbog čestih upada neprijatelja, nesnalaženja drugova, a i aljkavosti nekih odgovornih drugova, stanje u našim bolnicama znatno se pogoršalo.

Aljkavo odnošenje nekih drugova prema svojim dužnostima u sanitetu vidi se po tome, što su nam u Moslavačkoj bolnici za vrijeme posljednje neprijateljske ofenzive pala neprijatelju u ruke 2 röntgen aparata. Nadalje po tome, što za vrijeme iste ofenzive niti jedan od liječnika, pa ni komesar nisu htjeli ostati s najtežim ranjenicima u bunkerima.

Zbog svega toga, morat ćemo pristupiti stanovitim izmjenama u našem sanitetu, te neke drugove uzeti na odgovornost.

Tokom prošlog mjeseca pristupili smo izgradnji jedne bolnice na Bjelovarskom području. Do sada je izgrađeno 6 paviljona. Ovih dana počet ćemo radom Podoficirske sanitetske škole prema uputama Sanitetskog otsjeka G.Š.H.

d) Vojno sudsko isljedništvo:

Vojno-sudski otsjek radi dosta dobro, a isto tako i vojni isljednici. Samovolja je svedena na minimum. No kao posljedica borbe protiv samovolje i preoštrog postavljanja stvari u sudovanju, javilo se sada preblago, gotovo nehajno odnošenje prema neprijateljskim elementima, pa vidimo kurs na ispravljanju takovih pojava.

r

Vojni isjednici i vojni sudovi Komandi Područja rade također dobro. Osobito kod Moslavačkog i Bjelovarskog Područja. U Kalničkom području, stanje je nešto slabije, pa smo uslijed toga izvršili promjenu vojnog isljednika. Mjesto dosadašnjeg isljednika druga podobnika[11], koji se u dva navrata teže ogriješio o naše propise, postavili smo bivšeg isljednika Moslavačkog Područja druga Tišljara[12]. U Zagorskom području nema isljednika, nego istragu vodi komesar. Tamo je uslijed teškog stanja u kojem se nalazi Komanda područja, vojno isljednički i vojno sudski rad vrlo skučen.

I Isljednik Korpusne Vojne Oblasti drug Vlado Ranogajac dosta se dobro snašao u svome radu, ali je zadnjih dana počinio grubu grešku. Za vrijeme ofenzive, u uzrujanom stanju udario je jednu seljanku. Zbog toga ćemo ga pozvati na odgovornost.

Tehnički i saobraćajni otsjek još nisu formirani iz razloga, što na našem terenu nismo mogli pronaći pogodne ljude.

Korpusna Vojna Oblast daje punu pomoć Komandama Područja, kako pismenim davanjem direktiva, tako i čestim konferencijama i sastancima. Tokom prošlog mjeseca drug zamjenik komandanta Korpusa, lično je posjetio sve Komande područja i održao sastanke s komandnim osobljem, te sastanke između Komandi Područja i ONOO-a. Osim toga posjetio je većinu komandi mjesta. I svi šefovi otsjeka također su obišli sve komande područja osim Zagorske i održali sastanke s njihovim referentima i referentima Komandi mjesta.

Zbog ovog čestog odlaska na teren malo je trpio administrativni rad, ali je obilazak bio potreban zbog upoznavanja ljudi i prilika, te zbog usmenog razjašnjenja općih direktiva i davanja uputa prema konkretnim prilikama pojedinih krajeva.

III.

KOMANDE PODRUČJA

a) Komanda Moslavačkog Područja

Uslijed neposredne pomoći, koju gotovo svakodnevno daje Korpusna Vojna Oblast ovoj komandi, ona predstavlja svakako našu najbolju komandu.

Komandant područja drug Cer[13] zadovoljava u svome radu. Jedino je malo nervozan, što dovodi katkada do manjih ali neugodnih incidenata. Fizički je dosta slab i iznuren od velikog posla, pa je zatražio premještaj u operativnu jedinicu.

[11] Božo
[12] Priređivači nisu utvrdili ime.
[13] Isto.

Komesar područja drug Svetličić[14] također zadovoljava u svome radu. No i on je bolestan, tuberkulozan, pa mu to prilično smeta. Inače je vrlo agilan i požrtvovan.

Zamjenik komandansta drug Jovo Carić, aktivan je u svome radu i dobro se snašao na mobilizacionom poslu.

Komanda područja, odnosno njezino rukovodstvo daje dovoljnu pomoć Komandama mjesta. Obilaze ih svaki tjedan i kontroliraju njihov rad, te im na terenu daju konkretne savjete.

Komanda područja ima sve referente ekonomskog, sanitetskog, saobraćajnog i vojno sudskog. Oni u glavnom rade dobro, osim ekonomskog, koji nije s dovoljno širine shvatio rad.

Da podignu vojnički i politički nivo svojih jedinica, Komanda područja održava stalne kurseve, koji traju po mjesec dana. Baš jučer završen je treći takav kurs. Ovi kursevi su mnogo pridonijeli vojničkom i političkom uzdizanju partizanskih straža u Moslavini.

Na teritoriju Moslavačkog područja nalaze se slijedeće Komande mjesta: Čazma, Kutinica, Dubrava, Dišnik i Berek. Komande mjesta u glavnom rade dosta dobro. I politički i vojnički zabilježile su stanoviti napredak, što se vidi najbolje po točnijem i savjesnijem vršenju dužnosti.

b) Komanda Kalničkog Područja

U posljednjem izvještaju obavjestili smo Vas, da ćemo izvrišiti izmjenu komandnog osoblja obog područja. To smo i učinili. Za komandanta podrručja postavili smo druga Branka Vitanovića, bivšeg komandira čete XVII. U. Brigade. Drug Vitanović je borac od prvih dana. Stupio je u partizane 2. kolovoza 1941. Poznat je medu Srbima Kalnika, potpuno odan NOB, pa je njegovo imenovanje vrlo dobro primljeno na Kalniku. Jedino se osjeća malo nesiguran, dosta se teško snalazi na svojoj dužnosti, ali mu Korpusna Vojna Oblast pomaže, pa se nadamo da će zadovoljiti na svojoj dužnosti. Za novog komesara postavili smo druga Andelić Mladena, komesara bataljon XVII. U. Brigade, Srbina sa Kalnika. On je također poznat i njegovo imenovanje dobro je primljeno. On se nešto bolje snalazi, samo je malo tih i neokretan. Za zamjenika komandanta područja postavili smo druga Vladu Kockovića, komesara bataljona brigade »Braće Radića«. On je Hrvat, vrlo sposoban i okretan čovjek, odan NOB. Da pomognemo rad ove Komande, uputili smo na Kalnik druga Đuru Čižmeka, koji je svojim iskustvom pomogao drugovima da se lakše snađu i razviju pravilno djelovanje u svom području.

[14] Mato

Inače je ova Komanda područja radia tokom mjeseca svibnja i lipnja pod vrlo teškim uslovima. Neprijatelj je iz Varaždinskih Toplica, Novog Marofa, Ludbrega i Križevaca vršio gotovo svakodnevno upade na teritorij ovog područja i prilično dezorganizirao pozadinu. Uslijed toga na Kalniku se bila stvorila psihoza nesigurnosti i osoblje je tražilo kojekakve načine da se izvuče s ovog terena, pa je bilo čak i dezertiranja u druge krajeve.

Kakvi su bili prodori neprijatelja, koji se u glavnom sastoje iz PTS, Crne legije i Fištrovićeve bojne, vidi se po tome, što se je u nekoliko mahova Komanda područja uspjela u zadnji čas povući.

Zbog ovakovih uvjeta rad referenata područja bio je vrlo skučen. Ekonomski referent drug Vnuk[15] ograničio je svoj rad u glavnom na opskrbu vojske žitom iz bunkera, koji su ispunjeni žitom zadobivenim kod oslobođenja Koprivnice. Radionice nisu mogle raditi normalno, pa smo ih znatno smanjili a dio osoblja poslali u Moslavinu i Bjelovarsko područje, gdje postoje bolji uslovi za rad.

Zbog ovih čestih ispada neprijatelja morali smo evakuirati sve ranjenike s Kalnika i poslati u već spomenuta područja. Na Kalniku smo ostavili smo prihvatnu ambulantu, u kojoj se ranjenicima daje prva pomoć, zatim šalje dalje.

Dolaskom naših jedinica na ovaj teren i uspjelim borbama kod Prkosa i Leskovca u kojima je neprijatelj pretrpio teške gubitke, stanje se na Kalniku popravilo, pa se nadamo, da će se skoro rad ovog područja normatizirati. Na terenu ovog područja postoje dvije komande mjesta: Osijek i Duga Rijeka. Obje Komande, a osobito osječka, iako rade pod vrlo teškim uvjetima, dosta su dobre.

c) Komanda Bjelovarskog Područja

Javili smo Vam već u zadnjem izvještaju da i ovo područje mnogo trpi od čestih ispada neprijatelja iz Koprivnice, Novigrada i Bjelovara. Tokom mjeseca lipnja, ovi ispadi su bili češći i jači, pa je to prilično dezorganiziralo pozadinu. Rukovodstvo Komande područja nije se potpuno snašlo u takvim uvjetima. Pored toga drug komesar Kendel[16] (Sijedi) i zamj. komandanta Kezele[17], neprekidno poboljevaju i traže smjenjivanje, pa ćemo zaista pristupiti izmjenama. Osim toga svoj rad sveli su na čisto birokratski kancelarijski posao. Još nismo pronašli ljude, koji bi ih mogli zamijeniti. Čim pronađemo, poslat ćemo vam prijedloge.

Rad referenata ovog područja također je znatno spao u vezi sa stalnim ispadima neprijatelja. Ovdje kao i na Kalniku vladao je sve

[15] Kao bilj.12.
[16] Stjepan
[17] Slavko

do nedavno t.j. do dolaska naših jedinica, osjećaj neigurnosti i bojazni od iznenađenja neprijateljskih trupova.

Ekonomski referent drug Mikolandi[18] uza sve teške uvjete prilično se snalazi, a isto tako i referent saniteta drugarica Dr. Herkov[19].

Vojni sud, koji je slično kao i u Moslavini otišao u drugu skrajnost, pa i teže stvari preblago kažnjavao, sada se bolje snalazi i radi dosta dobro.

Na terenu ovog područja postoje slijedeće Komande mjesta: Zrinjski Topolovac, Jagnjedovac (Koprivnica), Virje, Novigrad, Đurđevac i nedavno osnovana komanda mjesta Vel. Pisanica, te Komanda mjesta Pitomača. Sve ove Komande mjesta, a naročito Virje, Novigrad, Đurđevac i Jagnjedovac rade pod iznimno teškim okolnostima. Svaki dan zalijeću se jače neprijateljske patrole, pa i veće snage na njihov teritorij i pljačkaju i otimaju. Naročito žele da pohvataju naše straže pa i Komande mjesta. Uslijed toga, komande i straže mijenjaju svaki dan svoje baze, a često po nekoliko puta na dan. Zbog ovakovih uvjeta rada partizani odlaze u operativne jedinice, te se broj stražara sveo na minimum.

Dolaskom operativnih jedinica na ovaj teren stanje se donekle popravilo.

Da se drugovi u Komandi Bjelovarskog područja pa i komanda mjesta lakše snađu u teškim uvjetima svoga rada, poslali smo im druga Čižmeka, koji kod njih boravi već 15 dana.

d) Komanda Zagorskog Područja

Komanda ovog područja od prvog dana svog osnivanja radila je u vrlo teškim uvjetima. Kao što smo Vam napočetku izvještaja opisali, stanje u Zagorju znatno je pogoršano u svakom pogledu. Na nekoć oslobođenom teritoriju (kotar Pregrada), neprijatelj je nakon ofenzive dovukao svoje trupe i uspostavio stalne garnizone. Zbog toga se tamo nije mogao razviti rad kao u drugim komandama područja. Komanda područja tamo mora biti pokretna, spremna svaki čas na povlačenje i prebacivanje iz jednog mjesta u drugo. Drugovi iz Komande područja predlagali su zbog toga likvidaciju samog područja. Mi smo se međutim tome suprotstavili i objasnili drugovima, da bi likvidacija Zagorskog Područja, koje se već donekle afirmiralo u narodu, značilo u njegovim očima naš poraz, pa i stanovitu kapitulaciju pred neprijateljem u tom kraju. Stoga smo pristupili stanovitim reformama u ovom području. U prvom redu

[18] Kao bilj. 12.
[19] Božidara

očistili smo ga od svih nepokretnih i teško pokretnih ljudi, koje smo poslali u druga područja. Nadalje smo znatno suzili rad pojedinih stručnih referenata. Na zajedničkom sastanku komande područja i Štaba Zagorskog Odreda, koji je održan u prisustvu zamjenika komandanta Korpusa, zaključeno je, da se uslijed situacije koja vlada u Zagorju, komanda područja drži uz Odred.

U uvjetima, koji za sada vladaju u Zagorju, komanda zaista neće moći razviti neki naročiti rad, no mislimo, da bi bilo zaista pogrešno ukidati njezin aparat, kad bi ga se u promjenjenim uvjetima ponovno moralo uspostavljati.

Inače komandno osoblje Zagorskog područja je dosta dobro. Kao i sve Zagorske ustanove, tako su i oni sektašili, bili kruti prema narodu i tome slično. Sada su upozoreni na te nedostatke, pa će ih vjerojatno ispraviti.

IV.

PARTIZANSKE STRAŽE

Iako partizanske straže na terenu naše Oblasti još uvijek ni izdaleka nisu na potrebnoj visini, ipak se u posljednje vrijeme osjeća stanoviti napredak. To osobito vrijedi za Moslavačko područje, a djelomično i za Kalničko i Bjelovarsko. Ovaj napredak osjeća se u tome, što straže bolje kontroliraju oslobođeni teren bolje prate kretanje neprijatelja, ne prave više onako grubih pogrešaka u odnosu prema narodu, kako su to ranije činili, te uopće, što se u znatnoj mjeri podigao vojnički duh i vojnički odnos. Do ovog poboljšanja doveli su razni momenti: u prvom redu činjenica da su se partizanske straže uslijed gotovo svakodnevnih iznenadnih napada od neprijatelja našle u vrlo teškom položaju, pa su mnogi drugovi, naročito oni, koji su tražili pozadinu iz Spekulativnih razloga, osjetili da im je sigurnije u operativnim jedinicama, te stali bježati u jedinice. Drugo zato, što su se partizanske straže u vezi s tim ispadima neprijatelja malo prekalile i podigle svoju budnost. I konačno, ne možemo mimoići kampanju koju smo posljednja dva mjeseca uporno provodili u pravcu podizanja vojničkih odnosa i vojničkog duha u stražama, bilo putem čestih sastanaka i obilazaka, bilo putem kurseva (kao što je u Moslavini). Osim toga, izradili smo nastavni plan za vojnički i politički rad, koji se provodi u svim Komandama područja, osim u Zagorskom.

Uslijed toga, što su mnogi borci partizanskih straža tražili odlazak u operativne jedinice, pa ti i tamo čak dezertirali u te jedinice bez znanja svojih pretpostavljenih, broj partizanskih straža znatno

se smanjio. Tako: Moslavačko područje broji sada svega 280 ljudi Bjelovarsko područje 120 ljudi, Kalničko područje 120, a Zagorsko svega 20 ljudi.

Ovaj izvještaj šaljemo s malim zakašnjenjem. Do toga je došlo uslijed boravka druga zamjenika komandanta u Zagorju, pa molimo da to uvažite.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Ivan A. Šibi [v.r.]

Komandant-generalmajor:
Vlado Matetić [v.r.]

Original, strojopis
Sing., AVII, Fond NOB, kut. 128, f. 2, dok. br. 18(1-7).

76

1944, srpanj 4.

Izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda politkomesaru Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske o političkom radu i stanju u bataljonima ovoga odreda

ŠTAB
ZAGREBAČKOG N.O.P. ODREDA
HRVATSKE
K. br. 27 dana 4. VII. 1944.

Politkomesaru Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske

Negdje

IZVJEŠTAJ

1. OPĆI PREGLED

Naš Odred sastoji se iz dva bataljona, svaki bataljon imade dve čete. Brojno stanje po spisku 210, na licu 185.

Jedan bataljon stalno krstari po Sv. Ivanskom[1] kotaru, a drugi po Stubičkom kotaru i po kotaru Zagreb.

Stanje u ovom Odredu od prošlog izvještaja do danas se znatno popravilo ali još nije zadovoljavajuće, a naročito u pogledu discipline kako kod boraca, tako i kod rukovodioca. Glavni uzrok tome jes-

[1] Zelina

te dosta slab vojnički i politički rad baš u posljednje vrijeme taj isti rad sprečavaju veliki pokreti, te gusta uporišta koja su kod nas u posljednje vrijeme stvorena, tako da moramo kada se nalazimo u nekom selu, dati velika osiguranja, dok je jedna četa bataljona na hrani druga mora biti na položaju, a tako je isto kada je vojska na odmaranju.

Kako vidimo iz samog izvještaja brojno stanje naših bataljona je jako slabo, tako kad se nalazimo u selu ne može se uopće ništa ni politički ni vojnički raditi, jedino onda se može raditi kada se povučemo u konspiraciju gdje netreba jake patrole i osiguranja, onda se može raditi politički.

U razdoblju od prošlog izvještaja do danas, naš Odred je imao više borbi sa neprijateljem. Sve borbe koje smo imali bile su uspješne, tako je I. bataljon izvršio napad na neprijateljsko uporište Ćučerje, gdje je uništio neprijateljske bunkere, zarobio je jedan teški mitraljez marke Fiat i jedan puškomitraljez, 12 pušaka te oko 2.500 komada municije. Druga akcija bila je izvršena na cesti Sv. Ivan Zelina-Zagreb, gdje smo dočekali sa II. bataljonom poštanski autobus u kojem je uhvaćeno 2,000.000 kuna te jedan domobran. Isti bataljon natjerao je ustaše iz sela Velika Gora i zarobio jedan njemački puškomitraljez, te ubio jednog ustaškog vodnika. Isti bataljon napravio je zasjedu na cesti Zagreb-Oroslavlje i zarobio je jedan mitraljez BM-GE (Šaraca) sa 1.000 komada metaka, 15 pušaka, jedan cijeli zubotehnički pribor, jedan mikroskop, te nešto sanitetskog materijala, te druge koje kakove sitne stvari. Potukao je 15 neprijateljskih vojnika, a 23 je živa zarobio. Iste zarobljene su svukli i pustili. I. bataljon je napravio Zasjedu između Sv. Ivana i Varaždina, gdje je zaustavio autobus i zarobio 4 domobrana i jednog ustašu (legionara).

Neprijatelj koji se nalazio u Čučerju bio je kombiniran od ustaša i milicije. Kada je bio napad izvršen milicija se je razbiježala a naši borci su potukli sve ustaše, ista milicija je uhapšena i odvedena u Zagreb, sada imademo dva sela čista od milicije.

2) POLITIČKI RAD I STANJE

U I. bataljonu

Politička svijest boraca nije baš kakova bi morala biti, ali borci su ipak upoznati sa najaktualnijim i najosnovnijim pitanjima, a sa linijom i ciljevima N.O.B-e također su upoznali pol. situaciju i događaje u svijetu se dosta živo interesuju. Sa samaom izgradnjom nove države i njezinim uređenjem nisu još u detalje upoznati, s razloga toga što neki vrlo teško svačaju, pa je potrebno da im se više puta tumači da bar bi nešto zapamtili.

Moral i disciplina boraca prilična je kod većine drugova. U borbi su se posljednji puta držali dosta dobro i potrebne bi bile manje akcije tako da bi se borci malo očeličili u borbi i da bi se sam moral podigao. Više puta izražavaju želju za borbu. Disciplina boraca je dosta slaba kao formalna tako i stvarna. Uzrok tome je što su i sami rukovodioci vrlo slabo disciplinovani. U borbi se također niži rukovodioci vrlo slabo snalaze i opće se ne može primjetiti desetara, vodnika i delegata. Paničara za sada nema.

Dezerterstva u zadnje vrijeme nije bilo. Odnos drugova prema drugaricama je do nedavno bio dosta nepravilan, ali se u zadnje vrijeme prišlo ispravljanju.

Politički rad

Od posljednjeg izvještaja pa do danas održan je jedan bataljon•ski sastanak sa svim borcima, na kome je komesar bataljona prikazao političku situaciju na zemlji i u svijetu. Osim toga održana su savjetovanja sa komandama četa i jedan sastanak sa komesarima četa, na kome se je pretresla čitava situacija u bataljonu i dane su im potrebe direktive. Takoder je održan obrazovani sastanak sa delegatima na kome se prorađivala tema III. zasjedanja ZAVNOH-a. Politički rad u četama bio je sljedeći:

I. četa održala je pet četnih sastanaka i dva vodna sastanka. Od četnih sastanka bila su dva radna i 2 obrazovna. Na obrazovnim sastancima prorađivale su se slijedeće teme: II. zasjedanje ZAVNOHA. III zasjedanje ZAVNOH-a, IOHSS i Srbskog kluba, također je održan jedan sastanak sa delegatima i jedan sa drugaricama II. čete.

Održana su 4 četna sastanka, od toga su bila 3 prosvjetna i jedan radni sastanak. Teme na obrazovnim sastancima bile su slijedeće: O svijesti N.O. borca, disciplina, o svijesti prvoboraca.

Kulturno prosvjetni rad u bataljonu je slab. Do sada još nisu izašle niti jedne džepne kao ni zidne novine, i ako je materijal sakupljen, samo zbog velikih napora i pokreta izlazak istih bio je nemoguć. Interes za sam kulturno prosvjetni rad je dosta slab. Pjesma je na dosta dobroj visini.

II. bataljon:

Od posljednjeg izvještaja do danas održani su sljedeći sastanci:

U I. četi održana su dva četna sastanka, 5 vodnih i 3 sa delegatima, na kojim se sastancima u glavnom govorilo i raspravljalo o III-zasjedanju ZAVNOH-a, posebno po svakoj tački deklaracije. Drugovi su u širokoj diskusiji raspravljali o tome i dobro shvatili.

U II. četi održana su 3 četna sastanka, 6 vodnih i 3 sa delegatima, na kojima se radilo isto o zasjedanju III. zasjedanja ZAVNOH-

-a- Drugovi su veoma zadovoljno primili odluke tog zasjedanja, a naročito su se interesirali o stanju na bojištima, koje im tumačimo kako god doznamo najnovije vijesti. Osim toga održana su dva bataljonska sastanka, o III. zasjedanju ZAVNOH-a a drugi o vanjskoj i unutarnjoj situaciji što su drugovi sa velikim interesom slušali.

3) ISHRANA, OBUĆA, ODJEĆA I ZDRAVLJE BORACA:

Ishrana boraca je u posljednje vrijeme dosta slaba, jer je više puta neredovita. Kada se koji bataljon nalazi na Sv. Ivanskom kotaru tu je ishrana malo bolja nego u Stubičkom kotaru gdje je narod dosta siromašan.

Odjeća i obuća u I. bataljonu je dosta slaba imade oko 15 boraca bosih, dok II. bataljon nema bosih i slabo obučenih, pošto se u posljednjim akcijama zarobili.

Zdravlje boraca je dosta dobro. Imademo u Odredu jednog ranjenog i jednog bolesnog.

4) RAD I ZAPAŽANJA NA TERENU:

U posljednje vrijeme naš Odred se je kretao Sv. Ivanskim kotarom i Stubičkom kotaru. Narod ovih krajeva je dosta uplašen, pošto se dosta neprijatelja nakrcalo ovim terenom, te krstari po pojedinim selima. Narod na NOV gleda se dobrim raspoloženjem. Terenom kojim kreće naš Odred u većina sela nema NOO-a i gdje su bili i tamo su se morali povući sa rada pošto neprijatelj stalno krstari terenom.

Održana su 5 mitinga u selima Prepolno, Velika Gora, Turkovčina i Pila, te u Kalinju.

Na istim mitinzima su istupali drugovi iz Kotarskog Komiteta te i ispred Odreda.

Naša vojska kada dolazi u sela prilazi k seljacima te im ona tumači liniju NOB. Našu vojsku narod svugdje dobro dočekuje, a to je najbolje ojeknulo u Sv. Ivanskom kotaru, gdje narod vojsku čeka na ulicamaa, te sluša pjesmu i osjeća se ko da je to pravi blagdan, kada se naša vojska nalazi u selu.

5) RAD ŠTABOVA:

Rad u Štabovima se u posljednje vrijeme mnogo popravio, pošto se u I. bataljonu nisu drugovi slagali t.j. ispravljeno, te sada je sve u redu, jedino komandant bataljona je malo slab i plašljiv.

Štab II. bataljona se dobro slaže samo £u mladi drugovi, te nisu dosta samoinicijativni treba im davati punu pomoć koju i dobivaju od ovog štaba.

6) NAROČITE NAPOMENE:

Drug komesar ovog Odreda nalazi se na Partijskom kursu i još se nije vratio.

7) FINANCIJA:

Ovaj Odred posjeduje oko 80.000 kuna, isti se novci se troše za apotrebe ovoga Odreda.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M. P.[2] Pomoć, politkomesara:
Pavlinić Vjekoslav [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 1601 B, f.4, dok.br. 53.

77

1944, srpanj 4.
Novi Marof

Izvještaj Kotarske oblasti Novi Marof Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o kretanju i akcijama partizana 2, 3. i 4. srpnja 1944. godine

Kotarska oblast u Novom Marofu

Broj: V.T. 90/1944. Novi Marof, dne 4. srpnja 1944.

Predmet: Kretanje partizana, dnevno izvješće.-

VELIKOJ ŽUPI ZAGORJE VARAŽDIN
ŽUPSKOJ REDARSTVENOJ OBLASTI VARAŽDIN
ZAPOVJEDNICTVU MJESTA NOVI MAROF

Prema prikupljenim podatcima dne 2. srpnja ov. god. vodena je borba između Ustaške postrojbe iz Varažd. Toplica i partizana u selu Svibovcu[1] 5 km. jugoistočno od Varažd. Toplica.

U ovoj borbi sudjelovalo je oko 150 Ustaša dočim odmetnička snaga koja je u ovoj borbi sudjelovala nije se mogla do danas pro-

[2] Okrugli pećat: Štab Zagrebačkog NOP odreda Hrvatske (u sredina zvjezda petokraka)

[1] O borbi kod Svibovca vidi: Dok. br. 106.

vjeriti, već je jedino utvrđeno, da je to bila Moslavačka brigada, koja se navodno još i sada nalazi u selu Svibovcu i po okolišnim kotama.

U ovoj borbi poginuo je od Ustaške postrojbe jedan zastavnik, dva dočastnika i dva vojničara, dočim na strani partizana bio je broj gubitaka mnogo veći, ali koji se nije mogao utvrditi, pošto su isti odmah svoje mrtve i ranjene odvezli sa mjesta borbe. Navedeni partizani minirali su i prekopali državnu cestu Varažd. Toplice — — Ludbreg na ulazu u samo selo Svibovec.-

Dana 3. srpnja 1944. održan je godišnji sajam u Ljubešćici, na kojem je sudjelovala i oružnička obhodnja stanice Novi Marof u jakosti od 6 ljudi. Oko 15 sati došla je u Ljubešćicu jedna grupa partizana u jakosti od 50 do 60 ljudi. Oružnici opazivši partizane stupili su sa istima u borbu, alu su se morali povući uslied premoći partizana. U toj borbi partizani su zarobili dva oružnika, te su ih 4. VII. 1944. prigodom napada na Novi Marof pustili na slobodu, oduzevši im puške.

U noći između 3. i 4. VII. 1944. u 1.30 sati napala je velika skupina partizana u jačini od 1000 ljudi Novi Marof[2], dvije brigade i to »Braća Radić« i »Matija Gubec«. Borba je trajala do 5.30 sati u jutro kad su isti odbijeni od Novog Marofa u pravcu Ljubešćice. Od civilnog pučanstva nije stradao nitko, već je jedino odnešena trafika od ovdašnjeg veleprodavača duhana Košćec Vilka. Jedna skupina partizana minirala je prugu Zagreb — Varaždin kod Madžareva u duljini od 20 metara, odnesavši ujedno i željeznički alat za popravljanje pruge, gdje se također vodila borba između ustaških postrojba iz Novog Marofa i partizana, a druga skupina minirala istu prugu 1 km. udaljenu od željezničke postaje Novi Marof u pravcu Varaždina. Prigodom istog napadaja od strane ustaških postrojba ranjen je samo jedan vojničar, dočim gubitci na strani partizana nijesu se mogli ustanoviti, ali su po svoj prilici veliki, te je ujedno zarobljen jedan komandir čete. Prije samog napadaja prekopali su u večer 3. VII. 1944. državni drum Zagreb — Varaždin 3 km. od Novog Marofa prema Sv. Ivanu Zelini, nabacavši na isti brzojavne stupove i druge razne drvene prepreke.-

Prednje se dostavlja znanja radi.—

ZA DOM SPREMNI!

Kotarski predstojnik:
(D. Smole)
Smole [v.r.]

M.P.3

Original, strojopis
Sign., Ah, VŽŽZ, kut. 2204, T. br. 748/44.

[2] Isto.
[3] Zaprimni pečat Velikog župana župe Zagorje T. broj 748 od 7. VII 1944.

78

1944, srpanj 5.

Operativni izvještaj Štaba Žumberačko-pokupskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o aktivnostima odreda od 30. lipnja do 3. srpnja 1944. godine

Štab Žumberačkog Partizanskog
Odreda Hrvatske
Op. broj 101/44
Dne 5. VII. 1944

Predmet: Operativni izvještaj

Štabu
XXXIV. Divizije IV. Korpusa NOVJ

30. VI. o.g. IV. bataljon dobio jek da prebaci transport Slovenaca preko pruge. Jedna četa ispitala je Plješivicu, gdje tada nije bilo neprijatelja. Ostale dvije čete krenule su u 17.30 sati iz Dragonošca preko Japetića-Kupeč Dola-Pavlovčana na prugu između Jaske i Desinca.

Jedna zbila je na prugu u 12.30 sati. Neprijatelj je zapucao iz bunkera, na što se je polovina kolone razbježala, a polovina se prebacila preko pruge. Pošto se taj dio kolone nije mogao dosta dugo sakupiti, to se bataljon povukao u Prodin Dol i putem sakupio one koji su se razbježali. Pruga je minirana na tri mjesta, t.j. uništeno je 96 m pruge, jer su na pruzi ostala samo tri minera koji su imali materijala za tri duple mine.

1. VII. krenula je druga četa IV. bataljona ponovno da prebaci preostale Slovence putem Plješivica, Orešje. Prebacila ih je između Desinca i Golog Vrha nesmetano. Pruga je minirana na dva mjesta t.j. u dužini od 64 m. Tada se četa povukla u Okić.

Dne 3. VII. o.g. III. bataljon ovog Odreda krenuo je u 14 sati iz Bukovca u pravcu Okića i željezničke pruge, da osigura prebacivanje grupi od 52 osobe (Crnogoraca i Srijemaca), koji dolaze iz talijanskog i njemačkog logora. Unaprijed je poslana jedna patrola koja je koloni pripremila hranu u Stankovu.

Kolona je kretala pravcem Sv. Jana — Plješivica — Vlaškovec. Na neprijatelja nije se naišlo. U Stankovu stigli smo u 21 sat. Tu

smo našli 2. četu IV. bataljona, kao i 3. četu II. bataljona koja je došla u Okič po dezertere iz svog bataljona. Taj dan obje ove čete vodile su borbu sa ustašama koji su došli iz Zdenčine sa partizankama na glavi. Bilo ih je 20 do 30. Neprijatelj je protjeran, ma da je bio na višim položajima t.j. kod crkve Sv. Marije (Novo Selo). Prema pričanju civila imali su ustaše 1 mrtvog i 1 ranjenog. Naši nisu imali žrtava. 3. četa II. bataljona kod Horvata uhvatila je jedan motor kotač od legionara koji je uspio pobjeći.

Po našem dolasku u Stankovo, već se u Beteru također nalazio jedan bataljon T.P.O.[1] koji je preuzeo od nas putnike, a mi od njih 30 putnika te dvoja kola materijala za XXXIV. Diviziju. Mine, koje su naši mineri ponijeli radi diza ija pruge, predali smo bataljonu T.P.O. koji ih je zapalio na pruzi.

Naš III. bataljon kao i čete II. i IV. bataljona povratile su se sa transportom na sektor Žumberka dne 4. VII. u 7 sati. Na putu su se dala propisna osiguranja. Na neprijatelja se nije naišlo. Transport je stigao u redu.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

P politkomesar:	Operativni oficir:	Komandant:
Božić Stj.[2] [v.r.]	**Žalac Tomo** [v.r.]	**Boris Balaš** [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 1223, r.2, dok. br. 40-5.

79

1944, srpanj 6.

Pismo Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o mobilizaciji, te o održavanju okružnih konferecija AFŽ, NOF i USAOH-a u čazmanskome okrugu

6. VII. 1944.

Dragi drugovi!

Prije odlaska na O.K. Zagreb prisustvovao sam sastanku O.K. Čazma. Kako sam već u zadnjem pismu javio, da se nailazi na veliki otpor prilikom mobilizacije, naročito u onim selima koja su i do sada bila pasivna prema NOB, a to su Samarica, Mikleuš i još neka sela u čazmanskom kotaru. Prilikom posljednje ofenzive otišlo je iz

[1] Turopoijsko-posavski odred.
[2] Stjepan

kotara Čazma oko 200 — 300 ljudi. U toku te ofanzive neprijateljski se ponjelo selo Mikleuš iz kojeg je nekoliko ljudi otišlo u neprijateljsu vojsku sa engleskim oružjem i odjelima, koje su pokreli za vrijeme kada su saveznički avioni bacali taj materijal. Mi smo odlučili da prema takovima poduzmemo najoštrije mjere. Konfiskovat ćemo njihovu imovinu, a one koji su znali i pomogli sakrivanju ukradenog oružja, izvest ćemo pred sud.

U Samarici uhapšena su trojica, koji su na Petrovo zajedno sa popom održavali sastanak. Interesantno je, da su unapred dogovorili se za alibi ukoliko bi došlo s naše strane do kakovog iznenađenja. Tako su na saslušanju doslovno iznjeli sva trojica zašto su se sastali.

Srbi, koji su prvi čas bili oduševljeni stvaranjem Srpskog bataljona[1], sada bi voljeli da ga nema, samo da ne treba ići u vojsku. Po mom mišljenju treba požuriti s mobilizacijom Srba u Srpski bataljon na bjelovarskom okrugu. Vjerojatno da će i tamo nakon izvjesnog vremena nastati slično raspoloženje za srpsku jedinicu kao i na čazmanskom okrugu. Predmjeva se, da je iz XXX. divizije dezertiralo 40 — 50 % od novo mobilisanih boraca u zadnje vrijeme, što bi značilo oko 50 — 60 ljudi. Prilikom upada neprijatelja u Čazmu[2] povukao se čitav narod, osim nekoliko starih i jedna obitelj koja je poslije otišla sa neprijateljam. Neprijatelj je popalio preko 60 kuća u Čazmi i nešto u Grabovnici. Mislim da ova ofenziva nije negativno djelovala na situaciju u Moslavini.

Drugovi iz O.K. Čazma nastavit će i dalje s mobilizacijom: prvo će vratiti dezertere od novo mobilisanih, a težište mobilizacije prebacit će u Posavska sela. Srpski bataljon napravio si je plan za mobilizaciju, prvo u kotaru Garešnici, gdje mobilise iz sela koja su mješana i Srbe i Hrvate i Mađare, tako da ima 14 Mađara u tom bataljonu, a jedinica broji svega 204 po spisku, a na licu 180. Poslije mobilizacije u garešničkom kotaru prebacit će se u sela koja su ranije pripadala bjelovarskom okrugu.

Na O.K. Čazma održana je okružna konferencija A.F.Ž. koja je vrlo dobro uspjela. Prisustvovalo je oko 200 žena, premda je organizacija bila slaba.

Za 16. o.mj. zakazana je okružna konferencija N.O.F. Kako je međutim stiglo pismo druga Andrije[3] morat će se ponovno proraditi sa Okružnim komitetom, da li su oni u stanju da organiziraju konferenciju onako kako je to predviđeno u uputama, Izvršnog od-

[1] Prvi srpski bataljon formiran je 29. V, a Drugi-30. VI 1944. godine.

[2] 0 upadu neprijatelja u Čazmu vidi: Dok. br. 75, 85 i 99.

[3] Hebrang, politsekretar CK KP Hrvatske. Pismo se odnosi na izbore za odbore NOF. Vidi: Dok. br. 48.

bora N.O.F-a, t.j. da konferenciji prisustvuju delegati sa čitavog okruga. Dnevni red na konferenciji predvijeli smo: a) politička situacija, b) N.O.F; karakter i zadaci NOF-a.

9. o.mj. održat će se okružna konferencija USAOH-a za okrug Čazma.

Prilikom posljednje ofenzive ispoljile su se mnoge slabosti u štabu Korpusa. Tako je nemarnošću od načelnika pa dalje propalo dva rentgnen-aparata i razne druge stvari, medu kojima i karakteristike oficira X. Korpusa.

Danas oodlazim za O.K. Zagreb, a vratit ću se do 20. o.mj.

Pošto je Vonta[4] otišao za Liku neka Vlado[5] ostane još izvjesno vrijeme sa Denešom[6]. Umjesto druga Laze[7] mogla bi nama poslužiti kao stenograf drugarica Ružica[8] iz O.K. Varaždin.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Drugarski pozdrav
Tehek[9] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/394.

1944, srpanj 6. *OU*

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Ivanec Okružnome komitetu KPH Krapina o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, NOO, SKOJ-a, AFŽ, o Agitpropu i vojsci

KOTARSKI KOMITET KPH
Ivanec
6. srpnja 1944.

MJESEČNI IZVJEŠTAJ

1.) POLITIČKA SITUACIJA:

U početku mjeseca maja Pavelić je izdao amnestiju[1] za sve partizane i vojne bjegunce, da se prijave do 1. srpnja 1944. Tu am-

[4] Zvonko Ivanković
[5] Stopar
'Weis
[7] Indik
[8] Auferber
[9] Antun Biber, sekretar Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.

[1] Amnestija je donesena 26.1 1944. Bila je na snazi do 26. V, a zatim je produžena do 1. VII 1944.

nestiju je narod primio bez daje na njega djelovala, čak su se neki izmjehavali i govorili da su to zadnji Paveličevi trzaji. Tako je bilo po svim općinama našeg kotara naročito na Bednjanskoj i Maruševačkoj općini. Tek kad je banda počela krstariti po selima i prijetila se da će paliti kuće, tjerati u logor i t.d. vojni obveznici na općini Bednji su se počeli javljati, kad smo ih vraćali natrag onda su se izgovarali, da su iz Macelja svi otišli i zato idu i oni. Vele da su svi išli u partizane išli bi i oni. Dvije grupe smo vratili natrag, ali drugi dan su se svejedno išli javiti. Na toj općini javilo se oko 300 od kojih je 13 mladića pobjeglo natrag. Starije su pustili kući, a mladići su svi ostali. Na putu k Varaždinu banda je ulovila mladiće, koji su bili u našoj bazi kao stražari, a išli su se javiti. Obojicu su ustaše nakon mučenja ubili. Osim ove dvojice streljani su još trojica i jedan je obješen.

Na Općini Cvetlin je banda isto prokrstarila i narod zaplašila. Brezova Gora je bila najbolje selo u Cvetlinskoj općini, danas je tamo tako da su se svi vojni bjegunci, čak članovi NOO-a i Partije prijavili bandi. Narod se ne zanima za našu štampu, ne primaju rado izgovaraju se da nezna čitati, da ga politika ne zanima i tako dalje. Tu se mora ljudima tumačiti što u štampi piše i što ona znači, tek onda jedva primaju.

Na općini Višnjici je situacija slična samo sa tom razlikom što u toj općini niti prije nismo imali nikakve ogranizacije i narod je dosta slabo upoznat sa našom borbom. Narod je više zainteresiran za našu borbu, nego na cvetlinskoj općini. U neprijateljsku vojsku otišli su svi mladići, osim njih nekolicine. Sela na onoj strani Maruševačke općini su mnogo bolja i naprednija od sela na strani Cvetlinske općine. Kako se na toj općini naša vojska vrlo malo ili nikako zadržavala na toj općini, narod u nama ne vidi nikakvu snagu, dok ustašama to osjeća.

Na Maruševačkoj općini situacija je najbolja. Banda po toj općini polovinu sela kontrolira, dok polovina je izvan kontrole i po tim selima ustaše još nisu bili, osim u selu Donja Voća, gdje su ubili jednu ženu, zapalili kuću i izmlatili tri čovjeka od kojih je jedan umro. To se dogodilo na sam Pavelićev rodendan i to su napravili na veselje Pavelićevog rodendana. Narod nije tako pokolebao kao na drugim općinama. Mnogi su se vojni obvezanici prijavili i to sigurno oko 50 %, dok se neki još sakrivaju, a nekoliko ih je otišlo u NOV. Tu se narod jako zanima za dogadaje u svijetu i našu štampu čitaju sa zanimanjem i stalno ju traže. Od ustaša narod bježi. Banda je dala proglasiti da četiri sela na Gornjoj Voći i to Budiščak, Rijeka, Jelovec i Gornja Voća nemaju pravo podići fasung, kojeg dobivaju druga sela, ali narodu u tim selima nije stalo do toga. Na ovoj

se općini mnogo šverca, na malo i na veliko. Šverceri su uzeli novu taktiku, pa prenašaju na malo, jer znadu da partizani ne oduzimaju malu količinu.

Na ivanečkoj općini banda stalno krstari po selima. Narod je zastrašen i toliko pod uticajem ustaša, da kad dodu partizani kod nekoga, drugi dan ga prijavljuju ustaškoj vlasti. Takav slučaj je bio sa drugom Ignacom[2], kad mu je jedan čovjek rekao da će sutra ići u Ivance javiti ustašama, da je jedan partizan bio kod njega. Bandi su se prijavili uglavnom svi vojni bjegunci, a javili su se i odbori i članovi Partije.

Općina Lepoglava je sva pod kontrolom bande, a narod nije raspoložen prema našoj borbi, jer je jako rodbinsko vezan sa ustašama. Naša štampa kad kada prodre u tu općinu, ali kako narod gleda na našu štampu to nismo provjerili, jer nismo sami bili na toj općini niti sa narodom razgovarali.

Većina naroda na našem kotaru zanešena je vjerski i neprijatelj je ubacio razne parole, da se partizani bore protiv boga i slično, ali se dosta uspjelo uvjeriti narod u protivno i brošurica Svetozara Rittiga dobro je djelovala na narod. Na kotaru ima priličan broj HSS--ovaca, od kojih je samo nekolicina neprijateljski raspoložena prema našoj borbi, dok su ostali simpatizeri naše borbe ili povučeni.

Bivši član KNOO-a Slavko Radić isključen je iz svih organizacija. Radi svojih nedjela donekle raskrinkan, ali dio naroda još uvijek gleda u njemu predstavnika naše vlasti radi toga, što im dopušta kopanje ugljena i izvoz drveta, koje oni prodaju u neprijateljska uporišta i time se koriste. Postoji vjerojatnost da prima mite, dok nekima dopušta a drugima brani. Sakuplja narodnu pomoć i provjerili smo da samo jedan dio daje na odredeno mjesto, dok drugi dio ostavlja za sebe. O njemu smo podnijeli prijavu komandi Područja sa konkretnim podacima, ali do danas još nije ništa poduzeto.

Poznati pljačkaš Tomas Dominec, bivši član KK SKOJ-a iz Donje Voće prijavio se bandi, kojega je banda strpala u zatvor. Njega se tereti kao partizana i pljačkaša.

Pljačkaša Martina Mlakara, koji je u zadnje vrijeme bio intendant u XIV. Slovenskoj diviziji odakle je pobjegao k nama i bavio se pljačkom zajedno sa Domincem, seljaci su ga uhvatili i predali ga žandarima u Vinici. Žandari ga terete kao pljačkaša, a on se brani da nije pljačkaš nego partizan, misleći da će time bolje proći, jer su žandari u zadnje vrijeme zauzeli blaži stav prema partizanima.

[2] Mato Oreški, član KK KPH Ivanec.

2.) ORGANIZACIONO STANJE:

Postoji Kotarski Komitet sa 6 članova. Drug Vinko Žiher je na Okružnoj konferenciji isključen iz Parije i prema tome odpao iz komiteta. Rad našeg komiteta je dosta slab, nešto radi nemarnosti, a nešto radi krstarenja neprijatelja na našim selima.

Drug Gorup[3], organizacioni sekretar nije uopće shvato dužnost org. sekretara, više ga zanima vojska i NOO-i. Krivica je to, što nije imao pomoći i nije ga se uputilo, kako treba da radi sa partijskim jedinicama. Inače nije pokazao osjećaja odgovornoosti za rad, jer nije došao na ugovoreni sastanak i ostaje kod kuće već preko nedjelju dana. Tražili smo ga, a pronaći ga do danas nismo mogli.

Drug Šiljo[4] je vrlo marljiv, ali je radi raznih poslova koji nam se nameću u današnjim prilikama, onda zbrinjavanje za hranu za ranjenike i drugo, nije mogao da radi kao član Komiteta.

Drugarica Jelica[5] je dobra, ali se sama na terenu teško snalazi. Isto tako i drugarica Zora[6] se na terenu teško snalazi.

Drug Duka[7] je bio na bolovanju preko mjesec dana nakon toga što je bio ranjen, t.j. od 30. V. do 4. VII. o.g.

Drug Ignac je na terenu odviše šutljiv, a u zadnje vrijeme je bolestan i radi toga se po terenu teško kreće.

Na kotaru imali smo 6. partijskih jedinica sa 27. članova. Sada postoje tri partijske ćelije i to Gornja Voća, Korenjak i Bednja sa 11 članova. Četri člana ćelije Brezova Gora se prijavilo neprijatelju, jedan član je uhapšen, a drug Simun Drakšić je bandu čekao kod kuće. Javilo se svega skupa 12 članova Partije jedan je uhapšen, jedan je poginuo, a drug Jura[8] i Crni[9] otišli su u Okružni NOO. Sada imamo na našem kotaru svega skupa 17. partijaca i 6. kandidata. Imademo tri simpatizera, koji su prije sačinjavali aktiv.

Ćelija Gornja Voća je prilično aktivna, jedina je smetnja što pojedini članovi i sam sekretar su jako vezani uz kuću i poljski posao im ne dopušta da budu aktivniji.

Ćelija Korenjak isto nije aktivna kako bi trebala biti. Te ćelije nisu imale dovoljno ponoći. Člaanovi tih ćelija nisu disciplinirani kako bi trebali biti.

Članovi ćelije Bednja također nisu disciplinirani. Sekretar ćelije drug Srećko[10] posve je zanemario rad i samo se skriva pred ban-

[3] Josip, organizacijski sekretar KK KPH Ivanec.
[4] Mirko Ivić, član KK KPH Ivanec.
[5] Kralj, član KK KPH Ivanec.
[6] Tkalec, politsekretar KK KPH Ivanec.
[7] Stjepan Strelec, član KK KPH Ivanec.
[8] Milan Posavec
' Gabrijel Vragović
[10] Ivan Ferek

dom. Drugarica Dragica[11] član KK SKOJ-a također neće da radi, obećaje da će raditi, a na sastanak nikad ne dođe kad ju se pozove.

Sastanke ne održavaju redovito, obrazovne sastanke također. Ćelija Gornja Voća iza toga kako se strogo postavilo, održava sastanke redovito.

3.) N.O.O.

KNOO postojao je od 24. čanova. Isključeno ih je dvoje, Možanić[12] i Radić[13]. Uhapšena su trojica i to Zagrajski[14], Galić[15] i Kušter[16]. Bandi se prijavilo 9, Hudinček[17] (predsjednik), Češnjaj[18], Šoš[19], Smrečki[20], Zagoršćak[21], Čižić Pavao, Čižić Šimun, Novak Josip i Geček Čiril, a ostalo ih je 9 i to Habrka[22], Križanec[23], Bek[24], Mojzec Cvjeta, Mirko Ivić, Ferek[25], Strmečki[26], Ziher i Branko Marčec. Drug Crni je otišao za Okružni NOO.

Imali smo četri općinska NOO sa 19 članova. Sada postoji samo jedan. Općinski NOO na Maruševačkoj općini od 3 člana. Uhapšena su tri člana. Prijavilo se ih 11 članova i dvojica su kod kuće i to jedan na općini Bednja i jedan na općini Ivanec.

Na kotaru smo imali 34 odbora, od tih se prijavilo 21 odbor.

Na ivanečkoj općini imali smo 12 NOO sa 56 članova, od kojih se prijavilo 6 odbora, 23. člana i 4 uhapšena. Sada postoji 6 odbora sa 26 članova. Općina Cvetlin imala je tri NOO-a sa 18 članova, prijavili su se svi osim Šimuna Drakšića sa kojim još nismo na čisto, jer je dočekao bandu kod kuće, a nije ga hapsila.

Općina Maruševac imala je 6 odbora od 25 članova, od kojih se prijavilo 4 odbora i 14 članova NOO-a, dva člana su otišla u NOV. Sada postoje dva odbora sa 10 članova.

Na općini Bednja imali smo 13 odbora, svi su prijavili bandi. Za sada točan broj odbornika nam nije poznat, jer druga Srećka koji imade te podatke nismoo mogli naći, niti nam se javio.

Na općini Višnjica i Lepoglava za sada još nemamo odbora.

---

[11] Kramar
[12] Milan
[13] Priređivači nisu utvrdili ime.
[14] Josip
[15] Josip
[16] Ivan
[17] Lovro
[18] Tomo
[19] Kao bilj. 13.
[20] Gabro
[21] Izidor
[22] Alojz
[23] Kao bilj. 13.
[24] Isto.
[25] Kao bilj. 10.
[26] Josip

Rad tih odbora je dosta slab. Nije im se pružala potrebna pomoć. NOF se slabo skupljao. U zadnji mjesec dana sakupljeno je 8.000 kuna. Sakupljeno je nešto hrane i to: 2 metra krumpira, 10 kg. masti, 18. litara graha, 20 kg. kukuruza, 10. raženog brašna i 3. kg. pšenice. To je uglavnom sakupljeno na općini Marušavac.

Javni NOO imademo samo u Gornjoj Voći, kojih je narod sam birao, ali taj odbor ne djeluje posve kao narodna vlast, jer odbornici svaki dan očekuju bandu, pa su uplašeni radi toga se i povukli. Drugi odbori su svi tajni, jer su sela pod stalnom kontrolom bande.

4.) SKOJ:

KK SKOJ-a imao je 5 članova, jedan je poginuo, a dva su člana posve neaktivni i to drugarica Anđela[27] i Dragica. Drug Duka bio je na bolovanju tako da je drug Tonček[28] bio sam na terenu. Drugaricu Anđelku će se predložiti da ju se isključi, jer se o njoj čuju nezgodne stvari da se druži s nekim gestapovcima i ustašama i odilazi u uporišta. Sa drugaricom Dragicom se mora još razgovarati. Predviđeno je još 5 drugova i drugarica, koji bi trebali ući u KK SKOJ-a, ali prije toga ih se mora prokušati zadajući im zadatke i onda ih tek primiti u KK SKOJ-a.

Rad KK SKOJ-a je nikakav. Drug Duka sekretar je bio mjesec dana bolestan, drug Tonček je bio sam. SKOJ je bio prilično zapušten sa strane Partije, te je sve to djelovalo da organizacija nije napredovala, već naprotiv nazadovala.

Imali smo jedan općinski komitet Bednja, koji se javio bandi osim drugarice Slavice [29] iz Pašnika. Taj komitet bio je tek formiran.

Bilo je na kotaru 10 SKOJ-evskih grupa sa 37. članova. Bandi se javilo 19 SKOJ-evaca. Uhapšena su tri SKOJ-evca, ostale su tri grupe sa 15 članova. Rad tih grupa u zadnje vrijeme nije bio nikakav. Sastanke nisu održavali. Pet SKOJ-evaca otišlo je u NOV.

5.) A.F.Ž.

Imali smo 4 odbora, ali uslijed terora bande ti odbori ništa ne rade. Oni kao odbori i ne postoje. Ženama se prilazilo, ali ih se organizirati ne može. Žene odbornika ili partijaca vele da su njihovi muževi u pokretu i da je to dosta, boje se bande i t.d. Mi ćemo pokušati približiti se k njima. Sprijateljiti i nagovarati da idu po muže-

[27] Kao bilj. 13.
[28] Isto.
[29] Isto.

ve i braću, koji su se javili bandi, da dodu kući. Na taj način pridobiti ih uz sebe.

6.) AGIT. PROP:

Štampa koja je stizala u našu bazu mi smo ju pravilno podijelili. Sa štampom se prodire u sve općine, čak i u Lepoglavsku. Masovni sastanci se nisu održavali, sa narodom smo pojedinačno razgovarali. Najbolje narod prima radio vijesti.

7.) VOJSKA:

Vojska na našem kotaru bila je vrlo kratko vrijeme i to samo na prolazu u općini Bednja.

Mobilizirano je u NOV 19 boraca. Preko našeg kotara otišlo je za NOV 25 muškaraca i žena, koji su došli iz inozemstva.

Za Komandu Područja poslali smo dvije puške, 50 naboja, opasač, 2 noža i dvije nabonjače — fišeklije.

Smrt fašizmu — Soboda narodu!

Uz drugarski pozdrav

KK:
Zora[30] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-86/3453.

81

1944, srpanj 6.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Dubrava Okružnome komitetu KPH Čazma o političkoj situaciji, organizacijskome stanju Partije, NOO, AFZ i o stanju blagajne

K.K.K.P.H. D U B R A V A
6. VII. 1944

[30] Kao bilj. 6.

Drugarskom
O.K.K.P.H. ČAZMA

IZVJEŠTAJ

1. Politička situacija:

Po svim dijelovima našega kotara osjeća se u narodu kolebanje, negdje zbog od petokolonaša razglašenog sporazuma a negdje zbog ovog jačeg udarca na Čazmu[1], pa onda zbog šverca i razne špijunaže, našto naši simpatizeri najviše reagiraju da ovakovi pokvarenjaci rade sve moguće protiv nas, a da ih uopšte ne kažnjavamo.

Onda tu zauzima prvo mjesto odlaženje u neprijateljsku vojsku, kažu naši simpatizeri, da ali ćemo opet zvati one, koji su po drugi treći put otišli tamo uza sve pozive koji su im upućeni s naše strane.

Od početka mjeseca lipnja i od otvaranja drugog fronta situacija se počela popravljati. To se osjetilo po tom, što smo mi mogli održavati masovne sastanke, gdje smo god htjeli, t.j. u 50 % naših sela, koja su tako malo udaljena od neprijateljskog uporišta, po tome da narod sve više dolazi na sastanke, pratio naša razlaganja i upuštao se u razgovore o svim bitnim pitanjima našega pokreta. O mobilizaciji kao najglavnijem problemu narod je isto mnogo razgovarao s nama i nigdje nije došlo do razmimoilaženja, svuda kažu, da bez borbe nema ništa i da treba da se ide u našu vojsku. Mi smo ustanovili ovako: da bi mnogi možda i javio se, ali ga je strah, da bi išao sam, a da ovi drugi svejedno ostanu kod kuće i zato svi postavljaju ono staro: »Kad budu išli svu budem i ja«. Mi smo svuda pripreme za mobilizaciju vršili govoreći samo o dužnosti, obrazlažući što čeka one, koji se još sada vežu uz okupatora. Temelji naših obrazlaganja bile su odluke II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a, t.j. da ako hoćemo, da se te odluke sprovedu u djelo treba da se za njih borimo. Sada je u našu vojsku otišlo 43 mladića na poziv. Dezertere hvata komanda mjesta. Od razglašenog sporazuma najviše su pogođeni Hrvati, koji kažu, da oni ne idu u NOV, jer da ćemo mi konačno priznati kralja pod pritiskom Engleske. Stariji Srbi, koji su još privrženi uz dinastiju kažu, da Tito mora priznati kralja, jer da ga Englezi ne bi pomagali Dok sam kod mlađih naišao na to da govore kao oni to ne vjeruju i da nebi to valjalo, da bi to značilo samo razjedinjavanje i bacanje zabune unutar i izvan naših redova. Mi smo nato odgovorili, da smo mi u svojim odlukama AVNOJ-a i ZAVNOH-a već odredili sistem vladavine i da se za njih tre-

[1] Vidi: Dok. br. 75, 85 i 99.

ba samo boriti, te da ćemo mi njih prije pregaziti svoje živote nego one odluke za koje je dato toliko krvi. Nigdje nismo naišli na takove, koje ne bi mogli uvjeriti u našu postojanost, ali oni uza sve to boje se samo Engleza, da će nas oni prevariti. Tu i tamo čuje se govoriti, da Englezi slabo idu naprijed, da oni špekuliraju, a mi im na to kažemo, da li hoće da ih Englezi oslobađaju, da što bi oni kad bi trebalo da idu u Englesku i Ameriku, da ratuju za slobodu onih naroda, koji su tako daleko. Mi smo im kazali da oni mogu samo da priznaju našim saveznicima toliku pomoć, koju su nam dali a da o tome ne diskutuju.

Mi nastojimo, da smo uvijek u političkoj ofenzivi i to tako, što smo ustanovili, da se ne valja boriti sa njihovim lažima i dokazivati narodu da to ili ovo nije tako. Na pr. kad nam netko reče da će nas prevariti, da će metnuti nekog drugog na vlast, mi im odgovaramo ili zapravo pitamo: »Druže, zašto se ne boriš, da te ne prevare? I što ti misliš, koga saveznici priznaju i pomažu, koga oni smatraju«... jedinog koji se bori protiv fašizma u Jugoslaviji.

Sam upad bande u Čazmu utjecao je najviše na švercere, jer im je tim bilo omogućeno, da voze u uporišta sve što su imali da prodaju, a na terenu našeg kotara nije ostao nitko, a tako je i bio nije mogao da to plijeni, jer nije imao kuda s tim kad se nije znalo kako će dugo banda biti u Čazmi. Čim se pročulo da su otišli iz Čazme preostalo je sve i potonulo što su god za ono par dana ti reakcioneri izvukli iz svoje baruštine. Sada smo svi uzeli u zadatak popisati sve teže švercere kojima se može dokazati, predati ih našem kotarskom NOO-u, da ih primjerno kazni.

Odlaženje u neprijateljska uporišta uslijedilo je radi toga, što neprijatelj terorizira i plaši sa klanjem i paljenjem poslije amnestije. (Sada ih je pred ovu amnestiju otišlo oko 70 sa našeg kotara u neprijateljsko uporište. Naknadno smo doznali, da su se od tih četvorica iz Zetkana vratili radi toga što su ih htjeli odpremiti u Njemačku ili na Jadran). Na njihov strah mi smo im odgovorili, da takovih amnestija već mnogo prošlo, pa da oni opet nemaju mogućnosti, da što učine osim da se groze. Onda neki su otišli govoreći, da se oni ne će boriti za Pericu, da je Tito napravio sporazum sa kraljem. Mi smo ljudima na takve primjedbe objasnili, da do sporazuma s kraljem ne će doći. U više navrata smo rekli užem krugu ljudi, naših simpatizera, koji su počeli kukati, da će se svi prije sporazumjeti sa kraljem nego komunisti, da se komunisti ne bore za kraljevinu. To je mnoge ljude umirilo i oni su počeli još više vjerovati u partiju. Ima jedan primjer kako narod gleda na komuniste. Na jednom formiranju NOF-a u Zvekovcu postavili smo da si izaberu predsjednika za NOF, pa su ljudi predložili jednog druga ovim ri-

ječima: »Neka bude on, on je dobar, on je stari komunist«. Mi smo im objasnili, da to ne treba biti nikakav komunista po njihovom mišljenju. I tako narod uglavnom, kad mu mi govorimo onda vjeruje, a kad čuje fašističku propagandu, onda opet vrluda amo tamo. Jasno, to sve dokazuje, da narod nije potpuno uvjeren u čvrstinu i pobjedu našeg pokreta.

Što se tiče odluka II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a one narodu nisu baš nepoznate, ali se narod samo boji, da to ne bi bilo tako. Gdjegod su naše odluke tumačene, svuda su dobro primljene i narod je tumačenje sa pažnjom pratio.

Velika većina naših simpatizera kažu i boje se, da svi oni, koji danas rade protiv NOB-a ne budu kažnjeni za svoja djela t.j. za pomaganje ovih pljačkaša i palikuća, koji danas haraju kroz naša sela. Mi im na to objašnjavamo, da ćemo mi dobiti rat i da prema tome bude nama u mogućnosti, da istražujemo, pa makar i deset godina što je tko radio i gdje je bio, dok se narod borio za opsanak i slobo-

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Vuković[2] [v.r.]

Organizaciono stanje

1. Rad Partije:

Partijska organizacija na našem kotaru u zadnje vrijeme nije se ništa proširila, a niti učvrstila. Sama partijska organizacija je ostala za sada nepomična, mislim u vezi s tim, što u zadnje vrijeme nismo primili nijednog člana u partiju iako imamo par predviđenih. Baš sada provjeravamo njihov rad i držanje u naletu bande tako kako bi ih mogli primiti u Partiju. Do sada imamo Partijskih ćelija na našem kotaru 6 sa 43 člana svih skupa i sa komitetima.

2. NOO:

Što se tiče samoog rada NOO-a, mjesni NOO još uvijek stoje na popisu, a u stvari slabo rade i ne djeluju kao vlast u selima, dapače su se u zadnje vrijeme i povukli i ne djeluju ni politički, što se vidi po tome da je u zadnje vrijeme peta kolona iskoristila mobilizaciju u korist neprijatelja u vezi s tim što je širila razne lažne glasine, pa su neki otišli od straha u bandu, a odbori NOO-a nisu kao vlast ništa poduzeli na taj odlazak. Ukoliko nam je poznato većinom je otišlo u neprijateljsku vojsku iz općine Dubrava iz ovih sela: Svinjarec, Badjinec, Graberec, Zetkan, Zgalište, Dubrava, Novaki 2 i Zabrđe. U općini Dubrava samo četiri mjesna NOO-a su se pokazali da rade, dok su ostali uplašeni i pokazali se labavi.

[2] Stevo, politički sekretar KK KPH Dubrava.

U općini Farkaševac rad svih vanpartijskih organizacija je općenito slab, a partijske organizacije tamo ni nema sada. Iz sela Vukšinca i Ivančana za sada nije nito otišao u neprijateljsku vojsku, a iz ostalih sela su otišli još prije. U općini Haganj imamo nekoliko ljudi preko kojih rasturavamo štampu i gledat ćemo, da tamo preko njih stvaramo odbore NOF, koji će barem politički djelovati medu narodom.

O općini Gudovac da i ne govorimo za sada tamo nema ništa, nikakove organizacije, ali sada kad nas ima više raspodijelili smo snage na sav kotar.

Općinski NOO Farkaševac dosta slabo radi, jer ga onemogućuje teror bande. Sada prilikom upada Čerkeza uhvatili su nam tajnika iz općinskog NOO i na zvjerski način ga mučili i konačno ubili. Isto tako zadnji put kad su bili ustaše u Vukšincu i Novakima III. zaklali su iz ova dva sela četiri čovjeka. Isto su ih mučili tako, da je to mnogo djelovalo na narod.

Općinski NOO Dubrava dosta slabo radi. U zadnje vrijeme nije ni mogao da radi ali inače je dosta slab i neaktivan i ne djeluje u općini kako treba našto sada mislimo promjeniti predsjednika, može biti se stvar popravi.

Na općini Poljana su drugovi stvorili neki općinski NOO, koji može slabo da djeluje kao narodna vlast, našto smo mi zaključili, da ga zadužimo kao odbor NOF, pa da djeluje politički dok se ne može drugo što raditi.

3. Skoj:

Skojevskih je grupa u našem kotaru ima 9 sa 40 članova Rad Skoja na općini Dubrava je nešto bolji, a na općini Farkaševac je dosta slab. Na drugim općinama SKOJ-a nemamo, ali na općini Poljana će biti uskoro organiziran SKOJ od nekih iz USAOH-a, koji su pokazali, da su najbolji. U čitavom kotaru imademo 20 odbora ujedinjenog saveza sa preko 1500 antifašistički raspoložene omladine. Rad USAOH-a je dosta slab na čitavom terenu.

4. Rad u vojsci:

Partijski rad u vojsci je dosta slab, vidi se po tome što ima pojedinih grešaka preko kojih partija prelazi i uopće ne vidi, ako je mi vidimo i odmah gledamo, da se to spriječi i ispravi. Jedino smo to uspjeli istrgnuti ih od zadržavanja na jednom mjestu, jer smo im ukazali da su baš tako izloženi neprijateljskim upadima.

5. NOF:

Formiranih odbora NOF-a imamo u 8 sela i to u Zvekovcu, Radulcu Novaki I. G. Vukašinac, Ivančani, Poljana, Poljanski Lug i Pri-

lesje. Odbori NOF još ne djeluju onako kako bi trebali. Mi ćemo nastojati da ih uputimo u rad isto tako imamo predviđeno pripremiti sela za biranje odbora NOF, gdje ćemo u najkasnije vrijeme to napraviti. Rad same partije u zadnje vrijeme se po tome nije ništa vidio i dosta je slabo učinjeno. Nešto zbog upada bande, a nešto i po krivnji samih drugova. Mi smo isto dosta pogriješili što smo kadar partije pretvorili u narodnu vlast, tako da su nam svi članovi u općinskim i kotarskim NOO-ima, dok smo sada onaj plan i raspodjelu što smo ga stvorili, dok je drug Marijan[3] bio ovdje sproveli u djelo i mislim da će biti sada bolji rad, jer dosada rad partije je dosta slabo djelovao na terenu medu narodom. Isto tako ona mogućnost rada, koja je postojala pred četrnaest dana za sada se je malo izmijenila. Mi ćemo gledati na svaki način ako nam budu prilike dozvoljavale, da se to opet ispravi.

Još nismo nikakve mjere poduzeli po pitanju onih, koji su otišli u uporišta, već samo to što im tumačimo familijama i ostalom narodu, da si samo mogu spasiti onda život, ako se odmah vrate natrag, jer da su otišli u sigurnu smrt i propast.

6. AFŽ:

Rad AFŽ na kotaru je kako gdje, uglavnom žene rade na općini Dubrava i općini Poljana donekle na Farkaševac slabo ili nikako a na ostali općinama isto ništa, a nisu niti organizirane. Reorganizacija AFŽ je sprovedena u više sela općine Dubrava i tu su žene aktivne u svemu. Za sada se spremaju skupljati razne darove i nositi u bolnicu za ranjene drugove o čemu ćemo Vas obavijestiti kad bude stvar učinjena.

Konferenciju AFŽ nismo mogli da održimo za 29. VI. kako smo si uzeli u zadatak, već mislimo sada u najskorije vrijeme da ih pozovemo te da ih na taj način malo više pokrenemo i aktiviziramo u radu.

Dragi drugovi, evo vam Šaljemo 15.000.- Kn. što je sakupljeno preko NOF u samoj Dubravi. Isto Vam šaljemo Partijsku članarinu 2.400.- Kn od 24 člana, koji imaju mogućnosti da plate, dok ostali iz vojske i komitet ne mogu plaćati. Partijskog priloga za sada nema jer članovi partije za ovaj mjesec nisu ništa predali iako su može biti što sakupili.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Marica[4] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-102/4852.

[3] Cvetković, politički sekretar OK KPH Čazma.
[4] Smolčić, organizacijski sekretar KK KPH Dubrava.

1944, srpanj 6.
Varaždin

Izvještaj Župskoga oružničkog zapovjedništva Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o borbama s partizanima od 3. do 5. srpnja 1944. godine

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO
Broj: 716/Taj.

U Varaždinu, 6. srpnja 1944.

Predmet: Dnevno izvješće, predlaže.

GLAVNOM ZAPOVJEDNIČTVU ORUŽNIČTVA (J.S.) ZAGREB.
ZAPOVJEDNIČTVU 1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE (J.S.) SISAK.
ZAPOVJEDNIČTVU 1. PJEŠAČKE PUKOVNIJE P.T.S. VARAŽDIN.
MJESTNOM ZAPOVJEDNIČTVU VARAŽDIN.
VELIKOJ ŽUPI ZAGORJE VARAŽDIN.
ŽUPSKO - REDARSTVENOJ OBLASTI VARAŽDIN.

Temeljem zapoviedi Glavnog Zapovjedničtva Oružničtva J.S. Broj 29/T. od 5. siečanja 1943. toč. B. predlažem sliedeće dnevno izvješće:

3. VII. u mjestu Ljubeščici (5 km istočno od Novog Marofa) nalazila se je oružnička obhodnja postaje Novi Marof jačine 6 momaka, radi nadziranja godišnjeg sajma. — Oko 14.00 sati obhodnja je pošla iz Ljubeščice u pravcu Ivanovog Polja (2 km južno od Ljubeščice), gdje je napadnuta po partizanskoj obhodnji jačine 12 ljudi, prihvatila je borbu, ali je usljed nadmoći partizana morala se povući preko rieke »Bednje« (3 km zapadno od Ljubeščice) u pravcu sela Ključ. — Tom prilikom zarobljen je po partizanima oružnički vodnik Ličina Špiro i pričuv. domobran Kruhek Stjepan. — Kruhek je sliedećeg dana izkoristio priliku i od partizana pobjegao, dok se vodnik Ličina još nalazi u zarobljeničtvu. — Ostala četiri momka povratila su se na postaju.-

4. VII. oko 0100 sat jače partizanske skupine navodno sastojeće se od brigade »Braće Radića«, »Marije Gubca«, »17. Slavonske brigade«, »Moslavačke brigade«, te jedne udarne čete, izvršile su napadaj na mjesto Novi Marof[1] i tamošnju poosadu. — Borba je vodena sve do 0600 sati, kada su partizani odbijeni i povukli se u pravcu sela Grane (1 km jugo-zapadno od Novog Marofa), a odavde u raznim pravcima. — Na našoj strani gubitaka nije bilo.- Na strani partizan[a] prema potvrdi očevidaca bilo je više mrtvih i ranjenih.- Ranjene vozili su na desetoorim kolima.-

[1] Vidi: Dok. br. 106.

Iste noći i u isti čas partizani su napali na domobransku stražu na rieci »Bednji« kod mosta na cesti Novi Marof — Varaždin (3 km sjeverno od Novog Marofa). — Napad je odbijen. — Gubitaka na našoj strani nije bilo, a za gubitke partizana se nezna. — Minama su razorili željez. prugu Varaždin-Zagreb kod željez. postaje Novi Marof i postajališta Madarevo (2 km zapadno od Novog Marofa). — Pruga je popravljena i promet uzpostavljen.-

5. VII. oko 0500 sati došlo je do borbe između ustaških postrojbi posade u Varaždin. Toplicama i partizanskih skupina neutvrđene jačine kod sela Jalševca i Leskovca[2] (5 — 7 km istočno od Varažd. Toplica), te po briegovima jugo-istočno od rieke »Bednje«. — Borba se još i danas vodi. — Posljedak nije poznat. —

5. VII. oko 1800 sati partizanske skupine neutvrđene jačine došle su u sela i to: Kelemen (9 km jugo-istočno od Varaždina), Jalžabet (11 km jugo-istočno od Varaždina) i Martijanec (6 km zapadno od Ludbrega). — Sve tri skupine krenule su iz navedenih sela u pravcu sela Štefanca (9 km istočno od Varaždina). — Skupina, koja se je kretala od Martijanca prema Štefancu oštetila je minama zidani most na rieci »Plitvici« (1 km istočno od Varaždina) i također minama razorila želez. prugu Varaždin — Ludbreg između sela Jalžabeta i Martijanca (12-17 km jugo-istočno od Varaždina) u dužini od 20 metara. — Promet obustavljen. —

Sve tri navedene skupine partizana došle su u selo Šemovec (11 km istočno od Varaždina) i tamo se zadržale do 0900 sati, kada su se povukle u Jalžabet i Martijanec (12-17 km jugo-istočno od Varaždina), gdje se i sada zadržavaju na visovima oko sela. — Svoje obhodnje izašiljaju u navedena sela. — Medu partizanima prepoznati su Mirović Ivan iz Šemovca i Huzjak Tomo iz Zamlake oba kotora Varaždin. — Ovaj posljednji bio je obćinski pisar u obćini Bartolovec, kotara Varaždin, a sada već godinu dana nalazi se kao pisar u partizanskom štabu.-

5. VII. oko 23.00 sata skupine partizana neutvrđene jačine izvršile su napadaj na mjesto Ludbreg[3] i tamošnju posadu. — Napad je odbijen. — Posljedak još nije poznat.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

M.P.[4]

Zapovjednik, satnik:
(Tadija Mandić)
Tadija Mandić [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AH, VŽŽZ, kut. 2204, T. br. 758/44.

[2] Vidi: Dok. br. 106 i 108.

[3] Napad na Ludbreg izvršila je XVII brigada XXVIII divizije NOVJ. Opširnije vidi: Dok. br. 99, 100, 101, 106, 107, 108 i 126.

[4] Zaprimni pečat Velikog župana župe Zagorje, T. br. 758 ood 10. VII 1944.

83

1944, srpanj 6.
Donja Stubica

Izvještaj Kotarske oblasti Donja Stubica Velikoj župi Prigorje o izvršenoj raciji njemačke policije na području Bistre s popisom dvadesetorice uhapšenih i proslijeđenih Ministarstvu unutrašnjih poslova

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA-KOTARSKA OBLAST DONJA STUBICA

Broj Taj. 440/1944.- **Donja Stubica,** 6. srpnja 1944.-

PREDMET: Vršenje racije na području oružničke postaje Bistra po njemačkom redarstvu.-

1) GLAVNOM RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST
2) VELIKOJ ŽUPI PRIGORJE
3) Zapovjedničtvu P.T.S-a Gavaru odjela I-c.
4) Redarstvenoj oblasti za grad Zagreb
Odsjeku za suzbijanje protudržavne djelatnosti

Zagreb

Oružnička postaja u Bistri podniela je ovoj oblasti sliedeće **izvješće**

»Dne 1. srpnja 1944. povedena je racija po Njemačkom vojnom redarstvu iz Zagreba i Oroslavlja u mjestima Jakovlje, Kraljev Vrh, Pila i Igrišće u zajednici sa oružnicima ove postaje za odmetnicima vojnim bjeguncima i vojnim neposlušnicima.- Prigodom ove racije nije se naišlo na nijednu grupu odmetnika a uhićeno je 8 vojnih neposlušnika koje je njemačko vojno redarstvo odvelo sa sobom u Oroslavje.- Imena ovih vojnih neposlušnika nisu se mogla ustanoviti pošto oružnici ove postaje niesu došli do veze sa Njemačkim vojnim redarstvom iz Oroslavja koji su ih uhitili.-

Svrha ove racije bila je ta da se uhvati i unište odmetnici čiji je rad u posljednje vrieme postao veoma aktivan i koji ugrožavaju slobodan promet na cesti Zagreb-Oroslavje, gdje sačekavaju u busijama naše vojne i savezničke Njemačke samovoze i napadaju ih.-

Po svršetku racije od pozdane strane doznala je ova postaja da su partizani[1] kojih je moglo biti oko 200 bili u nekim zaselcima Bistre Gornje i kada su osjetili da se vrši racija po pomenutim mjesti-

[1] **Na ovom području djelovao je Zagrebački NOP odred.**

ma povukli su se u šumu na briegove iznad samog mjesta, a kada su doznali za svršetak racije opet su nekoji od partizana došli u selo Bistra Gornja.

U selu Bistra Gornja uobće nije vršena racija iako je to bilo neobhodno potrebno budući su tamo u posljednje vrieme t.j. od kako je bio u »Suhodolu« izvršen napad na teretni samovoz naših legionara partizani tamo većinom zadržavali.-

Kod budućih racija trebalo bi obkoliti sva sela da bi se partizanima spriečilo povlačenje u bilo koju šumu obližnih sela, a sela kao i šume unutar ovog obkoljenog područja temeljito pretražiti, tako da bi se i ovim bandama jednom stalo na kraj koji ugrožavaju slobodu prometa.«

Ova oblast je istog dana od njemačkog oružničtva u Oroslavju zatražila podatke o uhićenim i zadržanim osobama, pa je isto izvjestilo da su od uhićenih zadržani sliedeći:

1) Koserec Blaž ratar iz Igrišća kbr. 39.
2) Jagušt Martin ratar iz Igrišća
3) Vori Jura Mate rod. 1908. kbr. 71 iz Jakovlja
4) Vori Marko roden 1899. kbr. 73. iz Jakovlja
5) Bredak Petar iz Jakovlja kbr. 230.
6) Vori Luka ratar iz Jakovlja kbr. 62.
7) Gajski Vid ratar iz Jakovlja kbr. 60.
8) Vori Ignjac iz Jakovlja kbr. 75.
9) Breko Pavao iz Jakovlja
10) Breko Stjepan iz Kraljev Vrha
11) Sever Mirko iz Jakovlja kbr. 78.
12) Gajski Stefan iz Jakovlja
13) Gajski Valent iz Jakovlja
14) Gajski Marko iz Jakovlja
15) Pušek Jure iz Jakovlja
16) Pušek Stjepan iz Jakovlja
17) Belinić Stjepan (za selo se točne nezna)
18) Petar Belinić (za selo se nezna točno)
19) Bredak Stjepan iz Jakovlja kbr. 230.
20) Točko Ivan iz Jakovlja kbr. 75.

Razloga zašto su unapred navedeni zadržani kod pomenutog oružničtva nije poznat.

Njemačko oružničtvo je zamoljeno, da u buduće ne vrši raciju po području ovoga kotara bez znanja i odobrenja ove oblasti.-

ZA DOM SPREMNI!

M.P. UPRAVITELJ KOTARA:
Delak [v.r.]

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA-VELIKA ŽUPA GORA PRIGORJE

.T-Broj 1700/1944.- Zagreb, 15. srpnja 1944.-

MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA
Ured Pomoćnika ministra

Zagreb

Predlaže se molbom na znanje i daljnji postupak u svojem djelokrugu.-

ZA DOM SPREMNI!

M P 2
' '

ZA VELIKOG ŽUPANA
PODŽUPAN:
Bošnjak [v.r.]
(Bošnjak)

M P-3

Prijepis, stojopis
Sign., AIHRPH, NG. Inv. br. 7585.

84

1944, srpanj 7.

Izvještaj Okružnoga kominteta KPH Krapina Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o političkoj i vojnoj situaciji u okrugu, o radu i organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, USAOH, NOO, AFŽ, o vojsci i Agitpropu_

OKRUŽNI KOMITET KPH
KRAPINA
7. srpanj 1944.

Drugarskom
POVJERENSTVU CK KPH ZA SJEVERNU HRVATSKU

IZVJEŠTAJ ZA MJESEC LIPANJ 1944.

1.) POLITIČKA SITUACIJA:

Politička situacija u okrugu momentalno je dosta loša. Neprijatelj vrši veliki teror nad narodom i narod se zbog toga boji sa-

' Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Velika župa Gora-Prigorje, Zagreb
' Zaprimni pečat Ministarstva unutrašnjih poslova. Taj. Br. 3429 od 18. 7. 44.

radivati sa nama. Radi prijavljivanja većeg dijela NOO-a Pavelićevoj vlasti, narod gubi povjerenje u Narodnu vlast, t.j. NOO. Ali uslijed velikih pobjeda Crvene Armije, otvorenja drugog fronta kao i uspjeha naše vojske, narod potpuno vjeruje u našu pobjedu.

Sada, kad neprijatelj vidi da i narod zna, da je fašizam uzgubio rat, počeo je širiti propagandu, da je fašizam izgubio rat, ali da neće ni partizani dobiti. Kaže da će partizane i NOO-e potući i kad dodu Englezi oni će primiti vlast i dati svim podjednaku slobodu. To djeluje na narod. Narod zato i govori, zašto bi se on borio i poginuo, a oni koji su danas protivnici uživali. Mi narodu govorimo, da neka pobjede Englezi, Amerikanci i Rusi, **da je to tako svejedno, jer se mi svi borimo u NOP-u** i zajedno sa saveznicima sačinjavamo jedan jaki antifašistički front, te da mi svi imamo jedan cilj: Srušiti fašizam i uspostaviti demokratsku narodnu vlast pred kojom će svaki onaj, koji je kriv za tolike žrtve najstrože odgovarati.

Neprijatelj je bacio proglase u kojima se prijeti logorom i smrću, a narod se toga plaši. Tako kad nešto vozi za partizane, onda kaže, da će morati i prijaviti ustašama, da je vozio partizanima, jer da bi ga ineče ustaše ubili. To najviše djeluje po općinama, gdje se do sada slabije radilo, dočim po drugim općinama, gdje su starije organizacije nema tolikog uspjeha ova propaganda, jer narod zna, da je cilj fašizmu, da se osveti narodu. (I sami ustaše govore: Partizanska pobjeda, a naša osveta). Razlog, što situacija nije bolja je taj, jer je naša štampa tako otežana, kako to do sada još nije bila, a to zato, jer neprijatelj kontrolira skoro sve šume i mjesta gdje smo se prije zadržavali. Mi **nismo za sada mogli** pronaći jedno **mjesto, gdje bi naša tehnika mogla raditi.** Do sada nam je bilo jedino moguće narod obavještavati pismenom propagandom, jer usmenom nismo mogli, budući da se nismo smjeli pokazati u selo. Čak i naše ogranizacije nisu se ufale s nama razgovarati, jer je banda krstarila po svim selima. Ne možemo reći, da je takvo stanje u cijelom okrugu, ali je bilo većinom tako.

Ustaše prave veliki teror nad narodom, a reakcioneri politički djeluju. Reakcioneri govore narodu, javite se brže, dok traje amnestija, jer kasnije bi mogli stradati. **Ustaše tuku,** pljačkaju i ubijaju, a reakcioneri politički djeluju. **Narod od toga sav zbunjen odlazi se prijavljat bandi,** iako sam nezna kud će ga neprijatelj poslati. **Naše organizacije** nisu toliko jake, da bi izdržale tej teror, već **su se toliko prestrašile da ih se uopće ne može dobiti na sastanak.** To ne možemo reći za sve, ali je takovo stanje većinom kod **NOO-a, AFŽ-a, USAOH-a,** nekojih partijaca i SKOJ-evaca, pa čak i pojedinih članova KK. Zato još danas nemamo podatke o hapšenim, ubijenim i ostale podatke, koje trebamo prikupiti. Jedino nam donekle šalju te po-

datke KK Klanjec i Pregrada, no i oni nemaju pregleda na cijelom kotaru, već samo po onim mjestima, gdje nema uporišta i neprijateljske vojske. Za prikupljanje tih podataka kao i drugih sitnih poslova, što bi trebale da rade ostale organizacije, moramo se osloniti samo na KK.

Rad reakcije se ne opaža toliko koliko se to prije opažalo. Izgleda da se boje narodnog suda. To se vidi po tome, što pop Marcel i pop kod Sv. Tri Kralja Fink, koji su mnogo radili protiv NOP-a, sada su se prilično povukli. Pop **Vukina na Vinagori** kad se Komanda Područja uslijed stalnog zalijetavanja bande povukla, iskoristio je odmah priliku i htio **da narod digne protiv partizana.** On je izjavio, **da** je naš partizan pobjegao iz brigade da je došao sa Nijemcima na Vinagoru. Taj partizan da je rekao Vukini, da je on čuo kada su se razgovarali dva oficira u brigadi, da je pop osuđen na smrt i što čeka, da ne pobjegne iz Vinagore, jer da će ga partizani uhapsiti i ubiti. Nakon toga je pozvao svog saradnika učitelja iz Vinagore **Kezelju,** tajnika opć. NOO-a i par seljaka, kojima je saopćio što je čuo. On im je onda rekao, da neka oni pozovu sve NOO-e iz te općine u 7 sati na večer na sastanak, gdje će raspraviti o tome, zašto se njega hoće ubiti. Za ovo je doznao KK i pošao sekretar da vidi što je. Kad je on došao gore na Vinagori nije već nikoga našao. Ali to nije bio sastanak, već se sakupilo nešto naroda i tražili su popa. No pop je u međuvremenu otišao u Marince. Kad je narod pitao gdje je pop, onda je njegova majka rekla, da je došao neki nepoznati čovjek i rekao, da su partizani uhapsili popa u Marincima. Ti ljudi kojih **je bilo oko 40 odmah su** se uputili sa vilama i motikama u Marince da **spase** popa, **koji uopće nije bio diran (zato u Marince, jer je to selo naše).** Tamo su tražili popa, a narod se teško izgovorio da tamo popa nema, nego da je bio tu i da je otišao u pravcu Vinagore. **Ta rulja trčala je za njima i stigla ga na putu. Zajedno sa popom produžili su ti ljudi na Vinagoru,** gdje je on odmah održao večernicu. Ovi svi ostali su na straži cijelu noć, kako nebi došli partizani i uzeli popa. Kada su drugovi uvjerili, da partizani popu neće ništa, onda se narod smirio. Kasnije za tri dana stigla je Komanda Područja. Ali našli su se opet neki potstrekači, koje je pop organizirao i počeli su zvoniti na uzbunu. Sakupilo se oko 40 ljudi, koji su sa popom otišli u Tuheljske Toplice do ustaša. Drugi dan vratio se pop sa svojom Pratnjom, a s njim su došle i dvije satnije ustaša i brzi ustaški motorizirani sklop. Ustaši su se naselili u Pregradu, Desinić i Vinagoru, a poslije par dana naselili su se i u Bežance, Prišlin i Hum na Sutli. Odmah čim su došli ustaše u ova mjesta počeli su postavljati °pćinske uprave i izdavati proglase, da se svi bjegunci moraju javiti ᵘ Pavelićevu vojsku.

Narod je nezadovoljan i govori, da je Vukina kriv što oni moraju u vojsku. Narod iz općine Desinić **govorio je, da kad dođe vojska, da će oni uzeti sjekire i da će ići na popa,** jer je on kriv što oni moraju u vojsku. **Sam pop govori da će ga partizani na noževima raznesti čim dođu.**

6. lipanj su ustaše i Nijemci počeli ofenzivu na našu brigadu i Odred,[1] koji su se tada nalazili oko Tuheljskih Toplica, Pregrade i Desinića. Brigada je prihvatila borbu i uništila dva tenka i tri kamiona. Naša vojska uslijed nadiranja neprijatelja sa svih strana, povukla se i zakonspirirala u šumi, dok je ofenziva prošla. Ustaše i Nijemci kad su došli na Vinagoru bili su u pijanom stanju ko svinje. Dok su prolazili preko Vinagore razbijali su klijeti. Tu su se napili do kraja i kad već nisu mogli piti, puštali su vino po klijetima. Tako su pustili od više klijeti vina. Ukupno su ispustili oko 70 hl. Provaljivali su u kuće i pljačkali što im se sviđalo. Ubili su 4 čovjeka od kojih dva uopće nisu znali, što je partizan, a druga dvojica su članovi NOO-a. Tako isto je po cijelom okrugu. Gdje god prave raciju dolaze pljačkati i ubijati nevine ljude. U selu Jesenju uhvatili su jednog dečka, koji je išao po cesti. Taj čovjek nije se nikada ničim bavio i nezna ništa. On je rodom iz Jasenja. Ustaši su ga pitali od kuda je, a on im je rekao i na to mu kaže ustaša, **da neka bježi po cesti.** Drugi ga je dočekao i pošalje natrag prema onom, koji ga je poslao, a ovaj kaže: **»da vidim kako gađa moja puška«** i **opalio metak te pogodio u trbuh.** Ovaj je počeo vikati i onda je ustaša brzo došao i dao mu još jedan metak u glavu. Tako je taj čovjek ostao ne kriv i ne dužan mrtav u grabi.

Izgleda da u Lepoglavu hoće premjestiti logor iz Jasenovca. Tako smo čuli, da je već oko 60 zatočenika došlo. Punom parom rade da čim prije prave staru zgradu. 6. VII. došli su ustaše u Bednju i Vrbno i pohapsili mnogo seljaka i seljakinja i oterali ih u zatvor. Neznamo koliko, jer je to bilo jučer. Istog dana bio je u Krapini sajam i ustaše su napravili raciju. Tom prilikom pohapsili su mnogo ljudi, koji su došli na sajam i sve su zatvorili. Narod sada govori, da ustaše zato hapse, jer će napuniti sve zatvore zato, kako Englezi moguće nebi bombardirali, jer da će biti puno naših ljudi u zatvoru.

Neprijatelj poduzima svaki dan sve veći teror i naseljava svoja uporišta svugdje, gdje god smo se mi više zadržavali i kud smo prolazili. Na ovaj način htio bi neprijatelj spriječiti kretanje po cijelom okrugu. U okrugu ima 26 uporišta, a iz tih uporišta šalju svoje straže po pojedinim selima. Osim toga imaju naoružane civile, t.j. ustašku miliciju. Ta milicija raspoređena je po selima od kud je koji

[1] I Zagorska brigada i Zagorski partizanski odred.

doma. Patroliraju po okolnim selima i javljaju, dali prolaze partizani. Ukupno u kotaru Zlataru ima svih skupa oko 20, u Ivancu oko 30, u Krapini oko 30, u Pregradi oko 120, t.j. u Vinagori 60 i u Desnicu 60. Pripovijeda se da ova milicija ima i dva puškomitraljeza, no za sada još nije točno provjereno. U kotaru Klanjcu nije se još prijavila.

Situacija u svim kotarevima je skoro podjednaka, osim kotara Klanjec, gdje za sada još malo bolja. Tu neprijatelj ne nadire tako jako kao u drugim kotarevima. I tu već banda svaki dan sve više terorizira narod.

Uslijed sve većeg pritiska i terora neprijatelja, dezerteri i vojni bjegunci, koji su malo svjesniji i koji neće ići na bojište, sada bježe k nama. U zadnjih dana se javilo **oko 30 dezertera** i **18** drugih u našu vojsku. Isto tako se javljaju iz Klanjca i iz ostalih kotareva. Iz Krapine ih se javilo oko 25, a i drugovi govore kad bi došla naša vojska, da bi ih se javilo više od **100.** Tako isto i po ostalim kotarevima ima izgleda za mobilizaciju. **Sigurni smo, da je sada u ovoj situaciji naša vojska ovdje, da bi se javilo oko 400 — 500 novih boraca. To se vidi po tome, jer narod željno čeka dok dođe koji drug u selo, da bi odveo drugove u partizane. Tako je bio slučaj u općini Desinić, gdje je jedna djevojka,** koja je znala, da će kroz to selo prolaziti drug, član KK i čekala ga kroz cijeli dan, dok je došao i molila ga, da neka uspostavi vezu sa vojskom, **da ima osam drugova, koji bi htjeli odmah u partizane.** Ali kako nije bilo naše vojske na ovom terenu, a sa onom četom koja se držala oko Luke nije bilo veze, tako se mnogo onih, koji su se odlučili da idu, pokolebali i kazali su, da će iskopati bunkere, gdje će se sakriti samo da ne idu na bojište, da tamo ostave svoje kosti. PRIMJEĆUJE se da svaki dan sve više bježe vojnici iz transporta kao i iz Pavelićeve vojske. Po tome se vidi da će se politička situacija skorih dana popraviti. Trebalo bi da dode barem naša brigada i Odred na naš teren, kako bi spriječila potpunu kontrolu ustašama po našem terenu. Uslovi su za mobilizaciju dosta dobri, ali rad na terenu je vrlo otežan zbog velike kontrole bande. I baš zato su se neki drugovi članovi Partije, pa čak i članovi KK sakrili pred strahom da ih banda ne ulovi.

Da bi se situacija popravila, dali smo si za zadaću da ide svaki član OK na jedan kotar i da tamo bude s njima barem osam dana, kako bi ih uputio u rad i upoznao sa novim načinom propagande. Također smo poduzeli sve mjere da nam tehnika čim prije proradi, kako bi mogli izdavati radio vijesti, koje narod stalno traži. Izdavat cerno Glas i letke sa čime bi mogli tući po neprijateljskoj propagandi, jer zato imamo stotinu argumenata. Isto tako postavili smo, da u svakom KK drug, koji je zadužen po vojsci ili da si bilo koji drug

uzme za zadaću, da prikuplja sve one po terenu, koji bi željeli da idu u partizane. Prikupljene drugove da šalje u četu ukoliko im se može uspostaviti veza. Ako ih nebi mogao poslati u četu, onda treba da stvori konspirativan logor i da im se brine za hranu. U tom logoru treba da čekaju tako dugo, dok dode naša vojska.

Poslije razgovora Šubašića sa drugom Titom, **narod pita kako to, da se Tito razgovarao sa Šubašićem.** Govore da će opet biti kako je i bilo, te da će opet ova gospoda nešto smundati, i da neće biti narodna vlast, već da će se i gospoda uvući u tu vlast. Kad im se sve objasnilo zašto je to, sada već bolje gledaju. No još uvijek nisu na čisto stim. Čak i članovi KK, a naročito članovi sindikaliste govore, da kako to, da je to slabost našeg pokreta, a ne uspjeh. Mi ih i dalje uvjeravamo i uspjeli smo da narod to gleda onako kako to mora da gleda.

Politička situacija je dosta loša zbog zastrašenja od strane ustaša, ali narod ipak većinom voli partizane, jedino se boji s njima razgovarati. Sve bi dao za taj pokret samo tako, da nitko ne vidi. I kad se god od narooda nešto traži, uvijek se to od naroda i dobije, jedino se po to mora doći po noći. Naš politički rad je sada otežan, jer se moramo kretati samo po noći. Noć je kratka i tako izgubimo mnogo vremena dok putujemo. Po noći održavamo sastanke i to sve skupa nam otežava naš rad.

2. ORGANIZACIONO STANJE:

Organizaciono stanje u našem okrugu je vrlo oskudno. Okružni komitet je kako je i bio, samo što će Marić[2] Vašom odlukom posve preći na partijski rad. Matiju[3] nismo još povukli iz KK. Inače sam komitet radi prilično, jedino je teško prolaziti po terenu, jer je pod kontrolom neprijatelja. Zato se nismo mogli sastati poslije, kad smo održali sastanak, dok smo se vratili iz Kalnika. Sastanak ćemo imati 14. VII. 1944. Zbog takove situacije nije nam moguće imati bazu, već idemo svi na teren i imamo centar, gdje se sastajemo i od kud se nas može naći. Rad je vrlo težak, jer nemamo skoro skim raditi osim sa KK u pojedinim kotarevima. KK se vrlo teško snalaze, osim klanječkog, koji je malo bolji. Pojedini članovi KK su se zakonspirirali da ih se ne može dobiti na sastanak, a kamo da rade. Priznamo da je situacija za rad teška, ali će možda biti još teža, no opet moramo raditi.

KK Klanjec je najbolji. Taj komitet radi još dobro. Sastaje se redovito i ima priličan pogled o svim organizacijama na svojem kota-

[2] Boris Majer, sekretar OK SKOJ-a Krapina.
[3] Ivan Bogović, sekretar KK KPH Klanjec, a zatim član OK KPH Krapina.

ru. Partijske jedinice u tom kotaru su još uvijek najzdravije. Sastaju se redovito i rade prilično, osim pojedinih članova, koji su se pokvarili i zato su izbačeni iz Partije. Partijskih jedinica bilo je prošli mjesec 9 od 55 članova, od toga 4 su izbačena, 3 ubijena, 2 su se javili bandi, 1 uhapšen, 2 su otišli u NOV. Na novo su primljeni

Tako da sada u kotaru Klanjcu postoji 9 part, jedinica sa 53. člana.

KK Pregrada je slabiji od klanječkog. Politički sekretar Ljudvek[4] je vrlo požrtvovan drug i ima uslova da se dobro razvije, jedino se više puta izgubi u radu. Org. sekretar drug Mišo[5] je uhapšen u ofenzivi, koja je bila na brigadu. Na njegovo mjesto smo odmah primili u komitet druga Ćirila Debeljaka kojega smo bili odredili da će ići na kurs za održavanje kurseva. **Orel**[6] i **Haber**[7] su se javili ustašama i sada Orel radi u kancelariji opć. uprave Hum. Još neznamo, dali su ta dvojica što izdali. Taj komitet sada broji 5 članova, koji prilično radi. Partijske jedinice u tom kotaru se drže dosta slabo, jer se pojedinci javljaju bandi, a drugi od straha neće da rade.

KK Krapina je najslabiji komitet u okrugu počam od sekretara pa do svih ostalih. Slabi su svi. Polit, sekretar drugarica Milka[8] je dosta požrtvovna, ali se jako teško snalazi i nema autoriteta pred članovima KP, jer je mlada u pokretu i zato ju ne slušaju, budući su oni stariji radnici u NOP. Po našem gledaju neće moći zadovoljiti ni uz najveću pomoć onako, kako bi to trebalo. Org. sekretar drug Branko Klasić na putu iz konferencije Oblasnog NOO-a je pao živ u ruke ustašama s parabelom i uopće nije pokušao da puca. Bio je u Krapini, a sada se nezna gdje je. Drug Brko[9] se zakonspirirao i uopće ne radi skoro ništa. Bolestan je kad treba ići na sastanak. Mirko Klasić je jako požrtvovan i radi, samo što teško prenaša direktive na ostale. To će se uz veliku pomoć popraviti. Drug iz opć. Petrovsko je isto požrtvovan i interesira se za rad. Habjanec[10] je dosta slab i nedisciplinirani. Nikud se neda od svog sela. To će se mislimo popraviti. Drug Kovačec[11] je veliki strašljivac, nedisciplinirani oštre direktive neće izvršavati. On nije htio doći na sastanak iako mu je drug Mika[12] usmeno rekao. Kad god se ga slalo na rad u malo opasnije mjesto rekao je, da ne ide on tamo, jer će tamo izgubiti glavu.

[4] Bednjanec
[5] Ćiril Drenški
[6] Priređivači nisu utvrdili ime.
[7] Isto.
[8] Katalenić
[9] August Herceg
[10] Antun
[11] Slavko
[12] Ivan Jadan, član OK KPH Krapina.

Doznalo se da ima vrlo lošu prošlost i da je pijanac, te da je bio veli. ki lopov, a više puta htio i nešto ukrasti. Kao takovog ga narod uopće ne voli.

KK Zlatar još se nije sastao što bi bili svi članovi na sastanku. Dva su bila na kursu, a poslije kad su došli iz kursa nastala je velika reakcija, koje su se pojedini preplašili, a to su Šepavi[13] i Čepek[14], koje dosad nismo mogli pronaći. Sigurno će sad izaći van i početi sa radom. Drugi članovi tog komiteta nisu baš dovoljno požrtvovni ni samostalni. Trebalo bi ih svukud slati i reći im što trebaju raditi. Kod tog komiteta je to, što su oni već dugo u teškim situacijama i ne mogu se snaći i pronaći mogućnosti za rad, te gledaju u svemu nemogućnost, dok god ih neko ne pošalje. Uz dobru pomoć će se vjerojatno i popraviti.

KK Ivanec je dosta slab po radu i radi uopće bez plana. Članovi KK ne smatraju se odgovorni za svoj rad. Polit, sekretar drugarica Zorka[15] je dosta nepokretna, spora. Drug org. sekretar Gorup[16] nije uopće shvatio svoju dužnost i još uopće nije bio na sastanku ni jedne part, ćelije i morat ćemo ga smjeniti. Drug Ignac[17] je strašno spor u radu, šutljiv i nedisciplinirani, Joža[18] je izbačen iz KP, drug Šiljo[19] i Jelka[20] su dosta dobri, samo im treba pomoći kao i cijelom komitetu. Drug Duka[21] odlazi u OK SKOJ. U komitetu ostanu samo 5 članova.

Po svim ostalim kotarevima osim Klanjca su partijske ćelije slabe, jer se ih dosta javilo bandi, a ostali od straha neće da rade. Čak ne dolaze na sastanak. U svim ovim kotarevima je veliki teror, mnogo veći nego u Klanjcu. I zboog tog velikog terora članovi komiteta uopće ne mogu prikupiti podatke ni za same partijce, što je sa njima, a kamoli za drugo. Držimo da će za kratko vrijeme KK prikupiti te sve podatke i mi ćemo Vam ih odmah poslati. Mi za te podatke postavljamo KK kao zadatak.

Da bi pomogli KK rad kako smo već prije rekli, svaki će otići u jedan kotar i boravit će tamo jedno par dana i specijalno će posvetiti pažnju sekretarima, da ih upute potpuno u radu, kako bi mogli samostalno barem donekle da rade. KK Krapinu ćemo popuniti sa drugom Vaselićem[22] iz OK SKOJ-a, za druge komitete još nemamo

[13] Slavko Gluhak
[14] Kao bilj.6.
[15] Tkalec
[16] Josip
[17] Mato Oreški
[18] Vinko Ziher
[19] Mirko Ivić
[20] Kralj
[21] Stjepan Strelec
[22] Rudolf Vidiček, član OK SKOJ-a Krapina.

predviđeno da ih punimo. Trebamo pobuditi među našim komitetima veću odgovornost za rad.

3. SKOJ:

SKOJ-evske organizacije kao i sve druge u se poplašile i dosta povukle tako, da ih se ne može čak ni na sastanak dobiti.

OK SKOJ dosad je brojio 7 članova i radi prilično samostalno. U toj svojoj samostalnosti je čak bilo da članovi KK SKOJ-a nisu se povezivali sa KK KPH i stalno su se nekako odvajali. Mi smo odmah to doskočili i sada ukoliko rade obraćaju se na KK KPH. Isto tako je bilo slučajeva da su pojedini članovi OK SKOJ-a nekeko sa pocjenjivanjem gledali.na pojedine članove KK KPH, jer se smatrali tobože da više znadu. Po tome smo udarili i sada se to više ne opaža.

Drug Vaselić iz OK SKOJ-a će otići na partijski rad, jer mu i partijski rad bolje pristaje. Drug Duka, koji je primljen još na konferenciji u OK SKOJ pokazuje dosta slabe nade, da bi se razvio u dobrog rukovodioca. To se vidi po tome, jer kad je bio malo ranjen otišao je svojoj kući i tamo je ostao u konspiraciji duže vremena bez da su znali za njega drugovi iz KK KPH. Uopće nije mario da bi se javio, već su ga drugovi morali tražiti i teško ga pronašli. On je sa ovom ranom mogao raditi odmah a najkasnije za 8 dana. Primjećuje se da je dosta veliki ženskar i mnogo priča. Ima i nekih grešaka još od prije, a izgleda da i poslije kako je KK Ivanec pripao okrugu Krapini. Ovo ćemo još ispitati. No mi ćemo poduzeti sve da mu pomognemo i da sve te manjkavosti odstranimo.

Drugovi iz Pokrajinskog i drug Šumski[23] bili su ovdje i održali su sastanak sa drugom Marićem, Veselićem i Ružom.[24] Na tom sastanku zaključili su, da će u OK SKOJ primiti druga Gretića Mirka, koji je do sada bio u KK SKOJ-a, a do sada uopće nismo računali njega kao kandidata za OK SKOJ-a, jer se nije nigdje pokazao u radu i nismo nigdje zapazili da bi mogao imati uvjeta za ulazak u OK SKOJ. Smatramo da su drugovi ipak trebali da se dogovore sa nama, ako su već mislili primiti Mirka u OK SKOJ. Neznam, moguće zato su ga primili što su bili drugovi iz Pokrajinskog i drug Šumski na stastanku. Prema tome bi opet ostalo 7 članova.

KK SKOJ-a su se također prestrašili u pojedinim kotarevima, da ih se sada uopće ne može naći, a pojedini su se prijavili bandi. Rad KK SKOJ-a je vrlo slab. I to je jedan od razloga, što su na vrlo mskom političkom stupnju. Njima ćemo posvetiti punu pažnju i dati im punu pomoć.

[23] Pavao Žukina, član Oblasnoga komiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast.
[24] Sveta Jerin, član OK SKOJ-a Krapina.

Još je ispala drugarica Dragica[25] iz OK SKOJ-a, koja je na putu iz konferencije Oblasnog NOO-a poginula.

4. N.O.O.:

NOO-i su do sada radili prilično kao narodna vlast, a naročito tamo, gdje je bio takorekuć oslobođeni teritorij. Ali sada možemo reći da se rad NOO-a uopće ne osjeća, osim nešto u klanječkom kotaru. Dosta ih je pohapšeno, poubijano, a i mnogo se ih prijavilo neprijatelju. Bandi su se javili čak i pojedini članovi Okružnog plenuma.

ONOO ne radi skoro ništa. Drug Tuđman[26] se prvi prestrašio i opet se zakonspirirao na sigurno mjesto, dok su pojedini drugovi uhapšeni. Takoder je uhapšen drug Ivica Božić, član Izvršnog ONOO-a kad se vraćao sa konferencije Oblasnog NOO-a, t.j. bio je ranjen i onda uhapšen. Na tom putu uhapšeni su još osim druga Ivice, drug Branko Klasić bez pucanja sa parabelom, a drugarica Dragica iz OK SKOJ-a, član ONOO-a, ubijena. Tom zgodom ubijen je još jedan drug za kojega neznamo kako se zove, nije iz našeg terena.

Sve komisije i odsjeci koji su bili formirani raspušteni su. Jedni su poslani Oblasnom NOO-u da ih tamo zaposle i jedni su se zakonspirirali. Danas se može računati da rade samo 4 člana i to samo primaju poštu i pročitaju. I ovi svi su određeni u pojedine kotareve da tamo rade politički. Baza ONOO-a se nalazi u šumi i to u vrlo teškim prilikama i oskudno žive, jer uvijek ima nekih pridošlica tako da ih ima uvijek dosta. Banda ih stalno ganja, jer dozna gdje se nalaze uslijed stalnog dolaska i izdajstva obližnjih seljaka.

Mi smo zaključili da se baza ONOO-a svakako održi i da se ne smije dozvoliti da pojedini koji pripadaju ONOO-u zakonspiriraju.

5. AFŽ i USAOH:

Ove dvije antifašističke organizacije uopće ne postoje onako široko, kako bi to sada trebalo da bude. Sada se nikako ne može pristupiti formiranju, jer se boje članovi Partije ići na sastanak i razgovarati sa njima, a kamoli žene i omladina. Ipak oni odbori AF2, koji su bili prije formirani pojedini rade na prikupljanju hrane, veša, fonda, prenos pošte i druge sitne poslove, jedino što se ne sastaju.

Mi smo zaključili da ćemo održati široke sastanke aktivistkinja i formirati te široke odbore, ali dosad nismo, a sada je to nemoguće. Radi se o pojedincima.

[25] Makar
[26] Stjepan

Odbore jedinstvene fronte nismo do sada još nigdje formirali, ali ljude na to pripremamo.

Žene i omladina vole naš pokret i kad dodu partizani, pružaju im što god treba, a naročito sada kada ima sjajnih uspjeha vani i u našoj zemlji, ali su jako prestrašeni.

6. VOJSKA

Neprijatelj sa svojom ofenzivom uspio je terorom da mobilizira sigurno hiljadu, a moguće i više boraca za svoju vojsku. Nešto sa pozivima, a nešto je otišlo od straha. Mnoge su i pohvatali. Pozive su poslali po onim mjestima, gdje narod manje zna za NOP i gdje ima manje naših organizacija. Ne možemo reći, da ti ljudi koji su otišli bandi nisu simpatizeri naše borbe. Oni jesu simpatizeri, ali nisu toliko svijesni da znadu da će i tamo biti izloženi još većoj opasnosti i muci, a konačno i ostaviti glave. Mnogo ih je otišlo zbog toga, jer su im obećavali, da će ostati na svojoj općini ili kotaru, a sada kad su ih počeli transportovati na razna bojišta, počeli su bježati. Stalno dolaze po jedan ili dva koji pobjegnu iz vlaka ili iz okruga, a dolaze čak i iz Karlovca, to se doma sakrivaju. Ovi koji bježe iz transporta govore, kako ih šalju na razna bojišta i kako ih zatvaraju u vagone, da ne mogu pobjeći. To djeluje na druge, koji bi isto trebali da idu i stalno se čuje da govore gdje su partizani da idemo k njima. Da je u ovo vrijeme naša vojska ovdje, sigurno bi skupila najmanje oko 400 — 500 boraca. I sada ima uslova za mobilizaciju, samo da dode čim prije naša vojska, jer stalno traže.

Naš Odred je otišao iz našeg terena i to izgleda samo od straha. Primjetili smo, da ih je oobuhvatio neki strah i zato su zaključili, da im se nemoguće održati, jer da ih banda stalno ganja, iako se nisu tukli, jer su bili u konspiraciji. Izgovarali su se da imaju malo municije. To je tvrdio također i drug Rok[27], član našeg komiteta i sekretar Zagorske brigade, koji se tada nalazio u Odredu. Stalno su se izgovarali da im je teško imati pet nepokretnih vojnika i da zato ne mogu manevrirati.

Kad im je drug Mika postavio da nebi išli iz tog terena, oni se uopće nisu htjeli s tim složiti. Drug Mika je u tom smislu popustio. Uvjerili su ga da moraju ići, dok drugog ni jednog člana nije se momentalno nalazio u blizini. Kada su se spremali na put kazali su, da im je nemoguće sa pet nepokretnih boraca putovati, nego da će ih ostaviti tu, da je naše organizacije preuzmu na odgovornost. Drug Mika s tim se nije složio i kazao im, kad ne može obezbjediti 5 nepokretnih boraca jedan bataljon, kako će onda obezbjediti organi-

[27] Dragutin Rafaj

zacije bez i jedne puške u takovoj situaciji radi koje su oni morali otići. I opet su ga uvjerili da ne mogu ići sa ranjenicima, na put. **Ranjenike su ostavili na milost i nemilost jedno par drugovima,** koje su na njih pazili. Ranjenici su bili stalno u šumi. Kako je narod jako [u] strahu tako su ranjenici bili više gladni nego siti, dok nismo mi preuzeli brigu da se rekvirira hrana i da se ih bolje hrani. Kad im je drug Mika rekao, ako ne mogu s ranajenicima otići, onda neka ostanu tu. Oni su onda na to kazali, da bi to značilo da zbog per ranjenika bi trebalo izgubiti glave cijelom bataljonu i da bi vojska bila gladna, te bi dezertirala. Stalno su govorili da ih steže obruč da će ih neprijatelj stalno pritiskati dok će ih razbiti, a neprijatelj uopće nije za njih znao, jer su bili u konspiraciji.

Mi smo mišljenja da vojska bi se ovdje mogla komotno održati samo ne u konspiraciji, jer nebi imali što jesti, nego bi trebali tući se, a na jednom mjestu postavili zasjedu i prebaciti se daleko na drugo mjesto. A što se tiče municije, to si treba zarobiti, jer ima divne mogućnosti, pošto banda izlazi u maloj jačini stalno van i gotovo po cijelom okrugu. I kad bi ono pričekali par puta neprijatelja i smlatili ga, **onda se nebi on ufao da kontrolira šume** i tako bi ranjenici bili sigurniji. Izgleda da su oni zaboravili partizančiti.

Nas je ovo čisto iznenadilo kad smo to čuli. Sigurni smo da je bio još netko od ostalih članova komiteta u blizini, da Odred nebi bio otišao. Mišljenja smo da bi Vi preko Štaba Grupe[28] djelovali da ih se pozove za to na strogu odgovornost, a mi ćemo isto to učiniti kad se vrate, preko Partije poduzeti da se to više ne dogodi.

Ona četa koja je ostala od Odreda u klanječkom kotaru prilično se ojačala sa novomobiliziranim, a i zaplijenila je u borbi kod Pušće Bistre 2 puškomitraljeza, oko 10 pušaka i ostalog materijala, ubila 13, a zarobila 15 neprijateljskih vojnika i uništila dva kamiona. To je dokaz da su se mogle i ostale dvije čete održati u Zagorju, kad se mogla i ova, pa makar se razdijelilo po četama.

Udarne grupe smo formirali skoro po svim kotarevima, koje će sada početi biti aktivnije.

Po pitanju Pepeka bataljona[29] nismo još ništa poradili, jer je vojska udaljena od našeg okruga. Mi sami nismo mogli, jer to ipak trebaju biti iskušani i provjereni borci, koji su prošli kroz borbu.

7. AGIT — PROP:

Agitacija i propaganda se vrši preko pojedinačnih razgovora i preko štampe. Sastanke sa više ljudi je nemoguće održati, jer se narod neda na sastanke. Postavili smo da sve naše organizacije od-

[28] Zapadne grupe partizanskih odreda Hrvatske.
[29] Odnosi se na bataljon »Protiv pete kolone«.

mah prouče treće zasjedanje ZAVNOH-a kako bi mogli da govore ispravno o zaključcima trećeg zasjedanja.

Agitacija i propaganda je kod nas još dosta teška, jer najbolje se može vršiti pismenom propagandom, a nama je to dosad bilo spriječeno da štampamo u svojoj tehnici, jer je banda stalno ganjala.

Kako smo Vam i zadnji puta javili da nam je bunkere i tehniku banda pronašla i tom prilikom je odnijela iz tehnike rotacioni stroj, 3 radio aparata, koji nisu bili posve ispravni, nešto matrica, papira, boje i tri velike pisaće mašine. Ostalo nam je samo ciklostil na kojega radimo.

Štampu koju dobivamo iako u malom broju proučavaju naše organizacije i stalno narod traži našu štampu. Štampa dode do nas sa velikim zakašnjenjem, a mnogo toga ne dobimo što bi trebali dobiti, tj. Naprijed broj 48, 49-50, 51 i 53. Od ovih primjeraka dobili smo samo po par komada. Isto tako dosta slabo se dobiva omladinskog materijala, a drugog materijala kao na.pr. Glas pobjede, Novu Jugoslaviju, od M. Kalinina brošuricu O masovnom partijskom radu i Borba kod Staljingrada nismo uopće dobili.

Uzeli smo si za zadaću da naša tehnika čim prije proradi, kako bi mogli štampati: Radio vijesti, koje narod stalno traži, a koje su danas od velike važnosti, a i druge stvari koje bi uzeli za propagandu.

Zadnjih mjesec dana smo umnožili odluke trećeg zasjedanja ZAVNOH-a 200 komada, tako da su dobile sve organizacije, isto tako smo umnožili odluke one koje su izdali ONOO Čazma, kojih smo izdali oko 2000 primjeraka. I sada ćemo umnožiti letak X. Korupusa u 4000 primjeraka ukoliko ćemo imati papira.

9. RAZNO:

Podatke o partijcima koji su se prijavili bandi kao i o ubijenim, hapšenim i sve druge podatke do sada nismo mogli nikako poslati, jer ih je uopće nemoguće sada prikupiti, jer se naši drugovi ne mogu kretati po onim općinama, gdje se nalazi banda. Nastojat ćemo da čim prije sakupimo i da ih čim prije pošaljemo.

Kuriri koji su išli iz Oblasnog 10. VI. nisu uopće stigli do nas, niti smo dobili pismo, a niti materijal ukoliko ste što poslali. Javite nam ponovno, što ste nam po tima kuririma javili. Molim Vas javite nam svoje mišljenje o drugu Kovačecu iz napred navedenih razloga.

Ja sam pisao svoj kadrovnik još prije dok je bio ovdje Marijan[30] i kazao sam drugu Marijanu da nek pošalje Oblasnom. Neznam, da-

[30] Ivica Gretić

Ii je on kadrovnik poslao ili ne. Kopije ne mogu nigdje pronaći. Ako je poslan pošaljite nam kopiju, jer ju nemamo, a ako nije poslan javite mi da ga ispunim.

Kako znate da je kod nas na našem okrugu teško ekonomsko stanje, a naročito sada kada se i slabo prikuplja članarina i fond i tako se mi moramo hraniti najviše iz članarine i partijskog priloga. Javite nam dali Vam moramo što od članarine poslati, ako nemate, poslati ćemo Vam, jer nama je sada vrlo potrebna, budući da nemamo od nikud drugud osim da se snabdjevamo sa hranom i potrebnim stvarima sa članarinom. Za taj mjesec članarine smo primili samo od jednog kotara i to od Klanjca 2900 Kuna.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Uz drugarski pozdrav
Mrkoci M.[31] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/855.

85

1944, srpanj 7.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkoj situaciji, teroru neprijatelja u Čazmi i okolnim mjestima, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a, USAOH-a, NOO, JNOF, AFŽ, o vojsci i Agitpropu, s blagajničkim izvještajem i pregledom brojnoga i nacionalno-socijalnog stanja

O.K.KPH. Čazma
7. VII. 1944.

Drugarskom
Oblasnom Komitetu K.P.H.
Za Zagrebačku Oblast

Politička situacija:

Velike dosadašnje promjene u svijetu, nisu djelovale na naše mase **u** Moslavini i nije se našla onakova prekretnica u radu, kakova se očekivala. Uzrok tome je slab rad partijskih organizacija, a

[31] Marko, politsekretar OK KPH Krapina.

i uvjeti pod kojima su mase do sada živjele. Otvaranje II. Fronta narod je primio dosta jednostavno. U Okrugu je održano niz sastanaka odmah u prvim danima, kada je otvorena II. Fronta. Iste večeri zapaljeno je na kotaru Garešnica oko 24 kresa. Od kako je otvorena II. Fronta osjeća se veće interesovanje kod naroda, kakovo je stanje u svijetu, koliko Saveznici napreduju, mnogo se više interesuju za Crvenu Armiju i njene uspjehe. Rezultat vanjskih uspjeha, a i kod nas u zemlji dovelo je do toga da su mnogi, koji su prilikom Pavelićeve amnestije otišli u neprijateljsku vojsku, vratili natrag svojim kućama. Tako ih se do sada vratilo oko 70 %.

Naročito interesovanje vlada za sastanak Tita i Šubašića, a izvjesni strah postoji pred povratkom kralja. Naši neki drugovi koristili su se izvjavom kralja medu Srbima u vezi da će ih više mobilizirati, ali prvenstveno nisu objavili, da sve to što oni danas pričaju i rade, da je to uspjeh naše borbe, što su oni kapitulirali. Nisu se koristili odlukama II. zasjedanja AVNOJ-a, gdje se jasno kaže, da će poslije rata narod odlučiti o povratku kralja i dinastije. Tako da su naišli kod pojedinaca na odgovor, da se prije nije smjelo kralja spomenuti, a sada da se govori, da i on poziva u vojsku.

Da bi se narod upoznao sa odlukama III. zasjedanja ZAVNOH-a i da bi iste prodrle u svako selo, te da bi s njima mogli okupiti što više naroda napravili smo plan, po kojemu ćemo te odluke sprovađati. Kampanja za sprovodenje istog trajat će 21 dan. Na prvom sastanku narodu dotičnog mjesta govorit će se na popularan način: 1. deklaracija o demokraciji (izborno pravo i hrvatski sabor), 2. sprovodenje odluka II. zasjedanja AVNOJ-a, 3. odluke o skupštinama u federalnoj državi Hrvatskoj, te zakonodavna komisija. U samoj toj kampanji i razrađivanju odluka naišlo se na veliko interesovanje i odobravanje.

Sa Madžarima je održana konferencija, na koju je došlo oko 80 Madžara. Na samoj konferenciji Madžari, a naročito žene učestvovale su u diskusiji, koja se uglavnom vrtela oko povratka onih, koji su otišli u uporište, jer ih je otišao priličan broj, i hoće li se njima nešto dogoditi, ako se vrate svojim kućama. Mi smo ih pozvali njihovim kućama, te da im se neće ništa dogoditi, jer su dotični otišli od straha pred amnestijom. Prvenstveno smo im objasnili što čeka one, koje će kraj rata zateći u neprijateljskoj vojsci i koji se još sada vežu za okupatora. U zadnje vrijeme javilo se 12 Madžara dobrovoljno u NOV-u, a sada se nalaze u Srp. Bataljonu.

Mi smo u Okrugu sprovadali mobilizaciju, koja još uvijek traje i to smo na svakom kotaru odredili nekoliko mjesta. U prvom redu uzeli smo ona sela, koja su najbolja i u njima izvršili pripreme na sastancima sa svim organizacijama, onda sastanak JNOF-a, gdje se

je narod dotičnog sela izjasnio da svi oni, koji su sposobni treba da odu vojsku. Poslije toga održao se sastanak sa onima, koje obuhvaća ta mobilizacija i nakon toga poslali su se pozivi, na koje se većina javila. U selima, gdje mobilizacija nije bila pripravljena, a izdali su se pozivi nije se naišlo na odobravanje, nisu se odazvali, nego po pet do šest, dok su se ostali sakrili po grmacima, a neki su otišli u uporište. Mi smo održali nanovo sastanke sela i pozvali takove bjegunce da se vrate kućama i nastojat ćemo da u tim selima uspijemo sa mobilizacijom, dok u dalnja sela nećemo dirati, nego ćemo pomoću Odreda, koji se nalazi na našem terenu mobilizirati, jer većina ih je voljna da idu u Odred. Sama mobilizacija za Srpski Bataljon dosta je dobro uspjela.

Neprijatelj češće upada na naš oslobođeni teritorij, pljačka sela, pali a i kolje. Tako je neprijateljska vojska 24. VI. og. koncentrirala napad na naš oslobođeni grad Čazmu i obližnja sela. Narod, a najviše žene i djeca bježali su pred neprijateljem u šumu i povlačili se zajedno sa nama. Neprijatelj je uspio da u svom napadu mobilizira za sebe nekolicinu ljudi, od kojih su neki išli dobrovoljno, a drugi od straha. U samu Čazmu prvo je upala milicija (Svilar Mato, natporučnik Lovreković), i to domaći, koji su vodili Švabe, ustaše i čerkeze sporenim stazama i putevima. U samoj toj ofenzivi partijska organizacija Čazme i Garešnice našla se sa narodom, koji je osjetio njenu brigu i pomoć, dok su neki članovi K.K. Kutine i Dubrave nisu se našli sa narodom što je dosta loše djelovalo i narod se osjećao napušten. Iz sela Mikleuša, kotar Čazma, otišlo je sa bandom 11 ljudi, koji su ih dočekali naoružani sa 2 puško-mitraljeza, 4 šmajsera, dosta municije i neki od njih obučeni u engleska odijela. Sve su to opljačkali od nas prilikom spuštanja savezničkim avionima.

Sve organizatore milicije i organizatore odlaženja u neprijateljska uporišta kaznili smo što smo njihovu imovinu konfiskovali, a familije protjerali za njima u uporište, što je naišlo na vrlo dobar odjek među ostalom masom.

Pitanje žetve je glavno pitanje, koje sada najviše interesuje narod. Na sastancima im se govori o kopanju bunkere, izgradnji hambara u šumarcima gdje će da spreme žito. Održani su sastanci sa vlasnicima vršećih strojeva, koje će vršiti žito na našem teritoriju. Za one strojeve koje znamo da bi koristio neprijatelj bit će onesposobljeni za rad. Vlasnik stroja uzimat će 6 % ušura, jedan dio od toga uzet će sebi vlasnik za svoje potrebe dok će jedan dio dati nama dobrovoljno, a drugi na revers. Sabirna akcija žita stalno je u jeku i nastavit će se dalje, jer narod još ima starog žita. Za sada smo prebacili jedan transport žita preko Save, za one krajeve.[1]

[1] Misli se na Baniju, Kordun i Liku.

Kotar Čazma:

Stanje se popravlja, osjeća se živost i rad po selima, malo je zavladao strah u zadnje vrijeme od kako je neprijatelj palio i pljačkao njihova sela, ali ogorčenje spram njega je još veće. U samoj Čazmi zapaljeno je 62 kuće i ostalo stanje, koje se nalazilo kod tih kuća (štala, štagljevi, svinjci i dr.). U selu Grabovnici zapaljeno je 19 kuća, Suhaji 5, u Derezi 1. Dosta naroda iz tih sela je bježalo, a oni, koji su ostali govore da ih više nikada neće čekati. Oni, koji su se vratili na svoja opustošena ognjišta nisu pravili pitanje kuda će sada pošto su se naše organizacije, a prvenstveno partijska pobrinule za njihov smještaj, tako da su svi smješteni i zbrinuti.

U Čazmi banda je palila ne sa.no kuće naših simpatizera, nego i svojih. Tako su zapalili kuću i bacili u vatru majku jednog ustaškog satnika, koji se i sada nalazi u Zagrebu u ustašama. Iz obližnjih sela Čazme otišlo je oko 30 ljudi sa neprijateljskom vojskom u uporište. Bilo ih je dosta uhapšeno, od kojih su neke pustili kući. Medu uhapšenima se nalazi i Juraj Drobec, član ZAVNOH-a i Izvršnog odbora HSS-a. U tom upadu neprijatelja u jednom selu, Lipovčanima, poginula je drugarica Vera Vincek, član Op. komiteta, koja je sa pištoljem u kojem je imala tri metka ranila je dva ustaša, tada ju je banda zaklala. To je starija drugarica, a bila je u radu vrlo odana i požrtvovana.

Polak svega toga što se dogodilo na tom kotaru narod je jako zainteresiran za sve dogadaje u svijetu, za borbu naše NOV-e, a naročito za odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a, koje su u dobroj mjeri prodrle u narod. Uz sav teror, kojeg vrši neprijatelj, mase nisu klonule. Jedino se nailazi na pitanje, hoće li im se poslije rata oduzimati zemlja. Dok politički rad i djelovanje u neoslobođenim selima je slabiji, jer češći zalazak u ta sela onemogućen.

Kotar Garešnica:

Sa tog kotara počeli su se vračati oni, koji su otišli u uporište i dolaze svojim kućama. Povodom mobilizacije, koja je vršena sa naše strane u par sela nije bila pripravljena, a pozivi su bili unapred izdani, manji broj ih se odazvao, dok oko 100 ih se nalazi van svojih kuća, koji nisu svi otišli u uporište. Sam šverc je dosta razgranat, dok od naših organizacija mnogo se ne sprečava. Narod se u dosta dobrom broju odaziva sastancima, pohađaju i pomažu naše bolnice i mnogo se interesuju kako napreduju Saveznici i za odluke ZAVNOH-a, jer taj kotar je sav izmješan. Imade Srba, Hrvata, Madžara i Čeha.

U Kostanjevcu, gdje je selo ne baš raspoloženo za NOB-u imaju utjecaja bivši HSS, tamo su zapalili ti domaći petokolonaši kuću jednog partizana, brat mu je član NOO-a, o tome se vodi istraga.

Srpski Bataljon, koji je sprovodio mobilizaciju na tom kotaru naišo je u dva sela na neuspjeh, gdje se nisu svi odazvali, čak ni predsjednik NOO-a, ali ima izgleda da će se odazvati. Saveznički avioni bacali su bombe na oslobođena sela, gdje je bilo žrtava, oko 6 ranjenih te dosta blaga ranjenog i poubijanog, dok je dosta palih bomba neeksplodirano. O tom narod mnogo priča i ne govori najljepše.

Kotar Kutina:

Neprijatelj još uvijek često upada u sela tog kotara. U jednom selu su zapalili kuću, zaklali jednu staru ženu, isto tako miniraju kuće naših simpatizera, koji pobjegnu, a kada idu sa tenkovima. Među narodom vlada veliki strah, ali to ne u svim selima. Preko tog kotara kroz sredinu prolazi pruga, oko koje su smještena neprijateljska uporišta i zato je rad otežan. U jednom selu u blizini pruge naroda se sakupilo na sastanak u nedjelju prije podne preko 100. Uto je naišla neprijateljska vojska i sve ih rastjerala, dok na večer istog dana došao je još veći broj na sastanak.

Puno se šverca, a i narod odlazi u uporišta, dok naša pismena i usmena propaganda ne prodire u sva sela, tako da mnogo puta narod nasjedne neprijateljskoj propagandi, dok je samo interesovanje za našu štampu je veliko, ali se ista dosta nepravilno dijeli od strane naših organizacija. U kotaru ima 3 srpska sela, gdje je vršena mobilizacija i svi su se odazvali osim nekih iz sela Mikleuške, koji su stari dezerteri, a i dosta samih seljana ne gleda najljepše na našu NOB-u.

Na tom kotaru imade dosta Čeha, za koje je Pavelić raspisao da moraju primiti državljanstvo. Sa njima je održana konferencija i nisu primili državljanstvo, samo je par otišlo u uporište, dok su se svi ostali javili dobrovoljno u našu NOV-u i na rad kod nas.

Kotar Dubrava:

Uletavanje čerkeza je manje nego prije, jer su ih naše Brigade jednoć dobro poprašile i nanijele im dosta žrtava. Kada upadaju u sela dosta narod bježi u šume, pošto ima dosta milicionera iz tog kotara koji vode bandu sporednim stazama i kroz šume i više puta naiđu na naše u šumi. Tako zvani čerkezi, a i Švabe prave zulum i zvjerstva po tim selima. U zadnje vrijeme otišlo je oko 20 ljudi u neprijateljsku vojsku. Taj kotar je većinom neoslobođen i sa mnogo sela tog kotara nema se veze, i rijetko prodire naša štampa i propaganda u njih.

Šverc i špijunaža rade punom parom, tako da kada je koja naša jedinica na tom terenu, svaki puta bude bombardovana. Na tom ko-

taru najviše se zadržava Udarni Bataljon, koji je dosta popularan medu narodom.

Održano je nekoliko sastanaka u vezi sa odlukama ZAVNOH-a, koje su naišle na odobravanje medu stanovništvom.

Organizaciono stanje:

Naš Okružni komitet popunjen je sa dva nova člana, koji su ušli u Plenum i to komesar Moslavačkog Područja Mato Svetličić i pomoćnik politkomesara Moslavačkog Odreda Vlado Hus. Članovi O.K. pružaju partijskim organizacijama na terenu konkretnu pomoć. Odlaze redovito na sastanke Kotarskih komiteta, te na općinske i na sastanke ćelija. Isto tako održe i koji masovni sastanak sela i JNOF-a. Na taj način pomažu članstvu ukazujući kako treba sa masama pojedina pitanja riješavati i odgovarati na postavljena pitanja.

Pošto smo svi u O.NOO-u u Plenumu, više puta prisustvujemo sastanku kojeg Kotarskog, općinskog NOO-a, tako da pružamo pomoć i njima, a osobito našim K.K., koji još nisu uskadili rad između sebe i K.NOO-a.

Naši K.K. popunjeni su sa novim članovima, koji se nalaze po općinama, kako bi bili čim više vezani uz mase, ali se još uvijek nisu saživjeli sa narodom i nisu upoznali svoj teren.

Da bi drug Ivo Borić, polit, sekretar K.K. Kutine, ujedno član O.K. mogao da se bolje razvije dat ćemo ga na kotar Čazmu, gdje su šire mogućnosti rada, a sekretara K.K. Čazme, drugaricu Anku Buden (Veselu) dati na njegovo mjesto.

Naše partijske organizacije vrlo malo su se pokrenule da se brinu i pomažu rad vanpartijskih organizacija. Kod samih ćelija to nije ostvareno. Za sada naša partijska organizacija vrlo malo ili nikako se omasovljuje na terenu. Samo izdizanje kadra nije postiglo još vidnih rezultata jer sama politika kadrova nije još na visini, a i K.K. se ne snalaze dovoljno u tom.

Kotarski komitet Čazma broji 8 članova i to: polit, sekretar Anka Buden (Vesela), org. sekretar Vlado Smolčić, Paula Martinčić, Mićo Ostojić, Ivan Frljak, Marica Skrivanek, Ivan Sopar (Mač) i Josip Kvasnička, dok jedan član tog komiteta otišao je pred neko vrijeme u P.P.K.-a[2] Bataljon. Sam komitet nema plana u radu, te im je raspodjela rada, a i rad više puta zbrkan i nemaju pregleda tko će što da učini i kako.

Kotarski komitet Garešnica broji 9 članova i to: polit, sekretar Danica Radanović, org. sekretar Seka Cvetković, Ivan Pandža (Ta-

[2] Protiv pete kolone.

tek), Andrija Lustig (Dado), Slavko Voderek, Nikola Pucarin (Žar), Jagica Tuškanec, Stevo Hajtić i Slavko Novak. Partijska organizacija, a i ostale dosta su dobro sređene i drugovi se prilično dobro snalaze u radu.

Kotarski komitet Kutina broji 7 članova i to: polit, sekretar Ivan Borić, org. sekretar Kušec Joža, Ivanka Car, Duka Ogulinec, Pavao Mrvoš, Marica Sruk (sada otišla u Biro O.K. SKOJ-a). Drugovi su u samom radu dosta neodgovorni, rijetko šalju izvještaje, a i kadrovske obrasce ispunjavaju aljkavo. Samom članstvu ne posvećuje se dovoljna pažnja, tako da u partijskoj organizaciji vlada neka zaplašenost, a i ostale organizacije jako su slabe i malo se sa njima radi.

Kotarski komitet Dubrava broji 7 članova i to: polit, sekretar Mirko Lončarec, org. sekretar Vuković Stevo, Marica Smolčić, Kosovka Velimir, Božo Mikulaš, Lepotinac Franjo, Krsnik.[3] Drugovi rade pod dosta skučenim okolnostima. U part, organizaciji vladala je jedna organizaciona zbrka u kojoj se ni sami nisu mogli snaći. Skoro svi članovi K.K. i op. komiteta bili su u K.NOO-u, tako da na terenu nije bilo nikoga, nego su svi bili u kancelariji. To je riješeno tako da su drugovi pravilno porazmješteni i nalaze se po općinama medu narodom.

SKOJ I USAOH:

U samom radu sa omladinom osjeća se kao neki zastoj, medu SKOJ-evcima nema onog omladinskog i mladenačkog poleta u radu. Drugovi iz O.K. SKOJ-a stalno se nalaze na terenu, ali stvaraju dosta kruto i šablonski postavljaju, tako da se ne osjeća velika pomoć. Član istog komiteta Zvonko Pragalj navaljuje stalno da ide u rajsku, što mu je sa naše strane odobreno. Općinski komiteti SKOJ-a su slabi i ne izgrađeni, a K.K. nisu svladali sve zadatke, koji se pred njih postavljaju, i nisu postali pravi rukovodioci omladine na terenu. Medu omladinom ne vlada borbeni duh, dok u ostalom "adu omladina pomaže naš pokret.

Postoje 4 K.K. SKOJ-a i 11 op. komiteta, 63 SKOJ-eve grupe na :erenu sa 318 članova, 35 SKOJ-evih grupa u vojsci sa 279 članova.

Još uvijek se slabo radi na okupljanju ostale omladine, koja voli lašu borbu, a i pomaže ju na bilo koji način. Za sada postoji samo edan odbor USAOH-a, 34 odbora na terenu, 10 odbora pionira sa [400 članova, okupljene omladine ima 6.000.

Vrše se pripreme za konferenciju Okružnog USAOH-a na kojoj se birati Okružni Odbor. Konferencija će se održati 9. VII. og.

[3] Josip

Omladina je bila zainteresirana za II. Kongres, a i ponosna je na njegovo održavanje.

N.**O.O.:**

Pretsjednik O.NOO-a ostaje dalje drug Ivan Turković (Skeco), jer Oblasnom NOO-u nije bio potreban.

Na plenarni sastanak O.NOO-a ne dodu nikada svi članovi, članovi O.NOO-a sada idu više na teren, a isto tako i članovi K.NOOO--a. Samu pomoć, koju pružaju K.NOO-i na terenu općinskim i mjesnim NOO-ima nije se mnogo osjetilo, a i sam rad medu narodom isto tako, tako da imade sela gdje su se odbori poraspali, dok novi nisu formirani. O.NOO-i nema velikog autoriteta kod K.NOO-a, to se vidi u tome da mnoge stvari kao što je mast ili novac vole da zadrže za sebe. Mi smo poduzeli da im se preko part, organizacije podigne autoritet.

O.NOO još uvijek nema uvida u točno brojno stanje NOO-aa, kojih za sada imade oko 130. Sami mjesni NOO-i nisu naviknuti da oni vode brigu o siromašnim i partizanskim familijama, nego ih šalju da dobivaju pomoć direktnu od K.NOO-a. Sada uglavnom vode brigu o popravljanju puteva, kpanju graba, žetvi i prehrani naše NOV--e.

Sve komisije, koje su formirane kod O.NOO-a rade prilično, organizovane su civilne ambulante i civilna apoteka, kuda se narod obraća, imade jedan dječji dom. Jedino pitanje školstva dosta je zategnuto i vrlo malo škola radi. Prop-odjel izdaje Radio vijesti za Moslavinu i kadaa treba da naštampa koji letak.

Konfiskacije, koje su do sada sprovedene pokazale su dobre rezultate, a rekvizicija se vrši u bogatijim selima.

Sada se sprovada natjecanje za prodavanje obveznica, isto tako sabirna akcija za žito, vreća i ostalo.

J.N.**O.F.:**

Sastanka JNOF-a održan je priličan broj i pokazalo se dosta dobrih rezultata. Za sada imade na Okrugu 30 legalnih odbora JNOF-a i 5 ilegalnih na neoslobođenom teritoriju. Na sve sastanke, koji su do sada održani dolazile su žene i omladina. U početku je bilo sektašenja u pogledu tko će dolaziti na sastanke i dolazili su samo oni najbolji aktivisti, dok smo sada upozorili partijsko članstvo da sav narod sela, pa i oni kolebljivci treba da dolazi na sastanke, jer treba da ih okupimo i na bilo koji način vežemo uz naš pokret.

Vrše se pripreme za Okružnu konferenciju J.N.O.F-a, koja će se održati 16. VII., a za koju je predviđeno da prisustvuje najmanje

1000 ljudi. Za pretsjednika smo predvidili Kranjec Lovru, vrlo pošten čovjek (član Izvršnog odbora HSS-a), potpredsjednik Strika Ilija (Srbin), tajnik Marijan Cvetković (sekretar O.K. Čazma). U Izvršni odbor ući će 3 komunista, 3 HSS-ovaca, 2 Srbina, 1 član AFŽ--a, 1 USAOH-a, 1 van stranaka i 1 pop.

^kaFaZa •

U zadnje vrijeme rad žena pomalo je oživio, ali još uvijek nema podrške od part, organizacija. Održana je Okružna konferencija, koja je lijepo uspjela, žene su dosta učestvovale u diskusiji i iznašale dobre stvari o svome radu. Tako smo vidjeli na konferenciji da AFŽ stvarno postoji i da žene rade, samo part, oorganizacije nemaju uvida u to. Izabran je Okružni Odbor u kojeg je ušlo 45 žena, pretsjednica Katica Kušec, potpredsjednica Najka Danović, Srpkinja, seljanka, tajnik Tonka Borić, član Izvršnog Odbora NOO-a.

Prišlo se je održavanju op. i kotarskih konferencija. Žene se mnogo interesiraju kada će se održati konferencija na njihovoj općini ili u kotaru i vole dolaziti na sastanke, koji su mnogo puta sprečavani od muževa, a i od samog posla. Kotarski odbori, a i općinski, koji su postojali, vrlo su bili mali i uglavnom su prestali sa radom. Na ovim konferencijama će se proširiti, a ima izgleda da će se i rad povećati. Samih mjesnih odbora imade nepunih 30. Naša part, organizacija shvatila je dosta kruto, kako treba da izgledaju ti odbori i mislili su da je odbor samo tamo, gdje žene redovito održavaju sastanke.

Pošto ima dosta padobrana šiva se veš za našu vojsku u čemu su uposlene ne samo drugarice iz radionica, nego i žene sa sela. sa svih kotareva traže žene da im se veš skroji i pošalje da ga sašiju. Tako su žene garešničkog kotara u kratko vrijeme sašile 455 pari veša.

Vojska:

Moslavački Odred broji dva Bataljona. Prvi Bataljon sposoban je za svaki rad i borbu, a i sam politički rad je priličan. Isto tako borbenost i vojna disciplina, dok II. je slabiji vojnički i politički, jer nema dugo što je formiran, a ima izgleda da se stanje popravi. U njemu ima dosta Čeha.

Sam štab Odreda zadovoljava, samo mu je skučena inicijativa od Štaba istočnih grupa, koji ne može da se odvikne da to nije Brigada. Tako su nas drugovi iz Štaba molili da bi mi nešto poduzeli da im se dozvoli, a i sami borci traže više akcija, da bi se na taj način obukli, jer su jako bosi i poderani, a sami borci imaju volju da

se tuku. Ovako se stalno nalaze u putu, na raznim pratnjama i s te strane im je onemogućena akcija.

U Udarnom Bataljonu novih promjena nema. Jedino je došao novi politkomesar, koji će moći da udovolji dužnosti.

U Srpskom Bataljonu kulturno-prosvjetni rad je slab i borbenost nije na visini kao i političko stanje. Za sada nema još vojničke discipline. Sam komandant Geno[4] često puta nešto napravi na svoju ruku, bez dogovora sa ostalim članovima štaba, što ispada vrlo loše medu borcima, a i samim narodom i ako se ne popravi, kada mu se ukažu greške morat ćemo ga smeniti.

U Komandi Moslavačkog Područja rad se sredio, jedino poslije ofenzive i prebacivanja ranjenika u Slavoniju moraju se nanovo srediti stvari u bolnicama, pošto se zapazilo da imade ljudi, koji ne odgovaraju na dužnostima u bolnici i ekonomiji. Tako da te ljude treba smjeniti i postavit ćemo odgovornije i povjerljivije, jer dosadašnji nisu vodili brigu što sve dobivaju ranjenici i da li im svaka pošiljka dolazi u ruke, nego je to uglavnom potrošilo osoblje, a ranjenici bolje stvari nisu ni vidili.

Za vrijeme pokreta stale su bile i radionice, ali one već sada rade. Jedino je poteškoća kod izradbe kože, koje imade dosta, ali nema materijala za izradbu.

Partijska oorganizacija u pozadinskim stražama i Komandama mjesta povezana je sa partijskim organizacijama na terenu i uzajamno se pomažu. Komande mjesta i pozadinske straže zadovoljavaju svojim dužnostima i ne opaža se da ima samovolje i nediscipline u dotičnima.

Za sada se je sredila koordinacija u radu između Komande Područja i O.NOO-a.

Agitacija i propaganda:

Izdana su tri letka i to za. kotor Čazmu, Kutinu i Garešnicu. U letku su se objasnili uspjesi naših Saveznika i naše NOV, te što čeka one, koji se o kraja rata vežu uz okupatora i koje zateče sloboda puškom o ramenu kod Švaba. Poslije ubacivanja tih letaka i u sama uporišta mnogi su se vratili svojim kućama. Tako iz sela Obreške, kotar Čazma, vratilo se 25, a 5 ih je ostalo. Iz Čemernice svi su se vratili samo su tri ostala.

Dopisivanje je slabo i dopisi koji stižu zadrže se u Prop-odjelu i ne šalju se dalje. Dva puta na tjedan izdaju se Moslavačke vijesti, koje još ne prodiru u sva sela neoslobođenog teritorija, kao ni ostala štampa.

[4] Nikola Šušnjar

L

U.O.K. K.P.H. Čazma

dne 7. VII. 1944.

BROJNO STANJE

KOTAR	Broj kot. miteta	Broj članova kot. komiteta	Broj opć. komiteta	Broj članova opć. komiteta	Broj svih ćelija na terenu	Od toga u voj. pozad. ustanov.	Broj svih čl. Partije	Od toga u voj. pozad. ustanov.	Broj žena u Part.	Soc. sastav			Nac. sastav			Broj kandita	Broj aktiva	Broj član. aktiva	Opaska
										radnika	seljaka	obrt., namj., intel.	Hrvati	Srbi	ostale nacije				
Garešnica	1	9	5	27	24	12	164	95	25	69	73	29	103	54	13	23	11	58	Ovaj mjesec ima 44 članova više U Srp. Bat. ima 28 članova K.P. neznamo nacionalno socijalni sastav,jer ga nisu poslali. O.K. ima 10 članova, od toga 3 u vojsci (Div. Odredu, Srp. Bat) a 1 u Području. 1 član Op. komiteta poginuo je.
Čazma	1	3	4	16	15	5	115	33	20	42	51	24	81	28	12	9	3	15	
Kutina	1	7	1	3	13	2	87	15	6	34	47	4	53	26	9	5	5		
Dubrava	1	7	1	4	7	2	39	8	6	8	23	8	31	5	3	2	2		
Mosi. Odred					6	34		3	20	9	5	29	4	3	6		6		
Ćelija K. Mosi. Pod					1	1	3	8		1		2	2	1					
»Pri K. Mos. Pod.					1	1	8	4	1	2	1	5	7	1					
R.O.G. Moslavina					1	1	4			1	3		2						
Ćelija pri O.K.					1		6		2	1	2	3	6		2		2		
O.K. SKOJ					1		7		1	1	2	4	6	1					
O.K. KPH							10		2	7	1	2	10						
Ukupno	4	26	11	50	70	24	483	166	66	186	209	89	320	123	40	47	14	73	

U roku od nepunih mjesec dana otišlo je u NOV-u iz kotara Čazma 140, iz Garešnice 80, Kutine nešto više od 100, dok iz Dubrave manji broj oko 20. Svih skupa oko 440.

Dok na čitavom Okrugu jedan mali dio otišao je u uporište u tom razdoblju, a mnogo ih se već vratilo.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Prilozi:
Brojno stanje
Blagajnički izvještaj
u kojem dostavljamo
Obi. Komitetu 100.000 Kn

Katica[5] [v.r.]

BLAGAJNIČKI IZVJEŠTAJ

Primitak:			**Izdatak:**		
Saldo 1. VII. 1944.	Kn	16.345.-	Izdano za papir	Kn	30.000.-
vraćen dug	"	9.600.-	za kuhinju		25.750,
part. prilog	"	202.360.-	za duhan		44.100,
			Obi. komitetu		100.000,
Ukupno	Kn	228.305.-	Ostaje u bi.		28.455,
			Ukupno	Kn	228.305.-

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/354.

1944, srpanj 7.
Zagreb

Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o reagiranjima u Zagrebu u vezi s napredovanjem saveznika, o sporazumu Tito-Šubašić te o problemima do kojih je došlo prilikom zamjene drugova

Zagreb, 7 jula 1944.

Dragi drugovi,

Zadnje napredovanje Crvene armije na Bjeloruskom frontu na veliko se komentira u Zagrebu i vrlo prima. Kod toga se opet zapaža sektašanje po pitanju zapadnih saveznika, pošto Zagrepčanima ne napreduju tako brzo bratska Crvena armija.

[5] Kušec, član OK KPH Čazma.

Pitanje Subašića i Tita se još uvijek mnogo komentira i to u vezi sa kraljem, te se zapaža da tu ima uticaj banditska propaganda koja hoće prikazati kako da je sada konačno uspjelo Englezima da ostvare svoje planove, te kao dokaz tome šire glasine kako se za-to ukidaju partizanske kape, te da se ne nose više peterokratske zvijezde. Za titovske tvrdi banda da su šajkače, a isti tako tvrde na nekim mjestima nose kokarde kralja Petra mjesto zvijezde. Jedan dio naroda tome nasjeda a mi zbog još nesređenog stanja ne možemo dovoljno suzbijati tu njihovu promičbu. Izgleda da ćemo u kraćem vremenu u tome uspjeti.

Ovih dana je širen ovdje letak od navodnog vodstva HSS-a u kojem se navodno napada IO HSS-a kod ZAVNOH-a. Podrobnosti o tome nisu poznate, ali ćemo vam vjerojatno idućom poštom jednog poslati. Inače se stanje, izgleda, normalizira, te čekamo upute o kojima mi je govorio drug Marko[1], o čemu sam vam već pisao, kako bi mogli sve skupa konkretizirati. Sa I.[2] sam bio, te sam mu dao detaljne upute. Njegov rad će vjerojatno biti gotov za 14 dana, nakon čega će doći kako smo se dogovorili.

Po pitanju zamjene II.[3] se postavljaju nove poteškoće, jer sve ono što ste mi vi dali otpada. Jedinu nadu još polažem na one učiteljice za koje sam vam već pisao da ih II. ne pozna, a i ta nada je vrlo slaba, jer sam sa jedne druge strane saznao da je jedna od njih izašla navodno van. To još nije provjereno. III.[4] je kompromitovana i to na način o kojima sam vam vani govorio, jer se stalno neki šalabazani izvana kao razni nabavljači motaju tu okolo, te piskaraju za razne stvari i tako upropašćuju ljude. III. je bila u zatvoru kao i njezin drug. Izgubili su svaku vezu i žele da idu van kad su vezu dobili. Slovenka[5] o kojoj sam vam govorio isto otpada zbog IV.[6] V.[7], te će isto morati izaći van. Pored toga je situacija danas takova da mi je VI.[8] nužno potrebna i to naročito dobra, jer se kretanje svakog dana otežava. Nema dana da nema racije.

Trebalo bi jedinicama skrenuti pažnju na te njihove nabavljače, kako sam već gore naveo. Evo samo dva konkretna slučaja: Iz jedne od moslavačkih brigada dolazi ovamo neki »Brk«[9] kao nabavljač, te se stalno kapča za organizaciju, te donaša neke dokumente ljudi-

[1] Beiinić, član Politbiroa CK KP Hrvatske.
[2] Petar [Josip Duda, član MK KPH Zagreb]
[3] Galja [Vikica Tučkorič, član MK KPH Zagreb]
[4] Zejna
[5] Priređivači nisu utvrdili na koga se to odnosi.
[6] »provale«
[7] »Higijenski zavod«
[8] Kurirka
[9] Kao bilj. 5.

ma sa štambiljama, a sa druge strane govori kako on ne treba partiju i može sve nabaviti, a sa svojim nastupom i šetanjem po gradu nam kompromituje ljude. U vezi sa III. se spominje VII.[10] koji je sa svojim pisanjem to skrivio, a unatoč upozorenja njegova kćer nastavlja sa piskaranjem. Isti rade negdje u okolini Vel. Gorice.

Ono ime u vezi sa IV. VIII.[11] o kojoj sam vam govorio kad sam bio kod vas je IX.[12]

U prilogu vam šaljem imena, u koliko vam nisu poznata, pošto su isti već X.[13] Tražite za iste hitno zamjenu kao i za cijelo ostalo društvo, kao i one od prije, jer po novim podacima izgleda da znamo za krivca, cijele stvari. Tu treba uključiti i XVII.[14] pošto je prvi vraćen na svoje staro mjesto, dok je drugi X. kao i ostali. Mislim da znadete za sva imena. Priložena imena sam sada dobio. Ako bi dobili te ljude, mogli bi vršiti XVIII.[15] Zbog toga bi to bilo vrlo važno i hitno, te to odmah poduzmite. Dobili smo neke podatke i materijal sa antentičnog mjesta, te me hitno interesuje tko je sve bio od XIX[16] XX.[17] Po tom izvještaju, kao i po nekom drugom, izgleda traže, XXI[18] što potvrđuje da je jučer opet netko na ulici strijeljen, koji je po izjavi I. XXII.[19] XXI. To je već drugi koji je streijeljan na ulici u zadnje vrijeme XXIII.[20] Točnije o tome bi nam mogao kazati XXIV.[21] jer izgleda da tamo ležio čvor. Zato bi bilo potrebno u prvom redu dobiti njega. Materijal čim ga preradim poslat ću ga idućom poštom.

U prilogu vam šaljem ugovore između NDH i Njemačke po kojima radi tzv. »Zavod za kolonizaciju«. Kod toga treba napomenuti da su Nijemci oduzeli sve propusnice Hrvatima seljacima koji prebivaju u NDH a imaju svoja zemljišta u Njemačkoj u tom tzv. »pograničnom pojasu« i oni tako ne mogu birati plodove sa svojih zemljišta dok nasuprot mora NDH dozvoljavati da seljaci njemački pripadnici, koji stanuju na teritoriju njemačkog Reicha a imaju zemljište na istom pojasu kao gore u NDH, imaju propusnice i mogu slobodno dolaziti na svoju zemljišta. To se dešava svagdje na sjevernoj granici NDH. Javite mi se što prije a naročito u vezi sa onim

[10] Matulj
[11] Sitna [Jasna Ilijanić, član MK KPH Zagreb]
[12] Melita Glodž
[13] »Na Savskoj«
[14] Maca i Andrija [Božena Žakman i Ivan Darović]
[15] Rekonstrukciju
[16] »Oktobra lanjske godine«
[17] »Mjesni komitet«
[18] Mladena, Norbert Veber
[19] sličan
[20] »a da nije od naših«
[21] Tošo [Franjo Krčmarek, politsekretar MK KPH Zagreb]

za prebacivanje, jer imam par ljudi za čišćenje, za koje je prilično vruće.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Mladen [v.r.]

P.S.: Crveno potcrtani su navodno dobri, te XXV.[22] XXVI[23] je vjerojatno XXVII.[24] Ostalo kako sam već gore napomenuo.
Molim pošaljite odmah objašnjenje po pitanju vijesti koju je radio-stanica London objavila 7. o.mj. u 22.15 u vezi sa novom vladom sa Šubašićem na čelu i nekim pretstavnicima sa oslobođenog teritorija. Medu njima ne vidim niti jednog poznatog borca NOP a svakako će to u Zagrebu opet dići veliku prašinu, pa nužno trebam razjašnjenja. Slobodnu Jugoslaviju ne mogu slušati radi smetnji.

I	5346	4345	8173							
II	8231	7919	4235	9087						
III	0462	6023	5524	8117						
IV	0376	2491	7946	1296	0761	3885				
V	2071	0510	7327	4676	8960	5516	5373	4705	6968	9269
	3711	0752								
VI	8104	7148	6317	6343	2514	3887				
VII	2841	0931	1292	1742	6552					
VIII	2684	7891	8635	6527						
IX	0706	8349	5105	4381	4315	7114	1731	9053	2512	1271
	4518	6109								
X	1218	4131	2506	5077	2544	7715				
XI	1331	5613	9105	1340	0345	7861	8776	0040	3818	7217
	/7146	3072	6847	9585/						
XII	6586	2393	5918	7436	5296	1175	4879	0861	5620	4097
	0152									
	/5335	4881	7730	1997/						
XIII :	1613	4187	1695	5079	1708	7978	5411	3472		
	5618	3474	5988							
	/4736	5041	9149/							
XIV :	1058	8771	9951	9987	7211	5439				
XV :	6903	1440	0527	9783	8282	6985	1559	6271		
	/7296	7368	4510	2567/						

[22] **»se dobro držali«**
[23] **Ruža Crnković [član MK KPH Zagreb]**
[24] **Vilma, Erna**

XVI	1141	3994	6516	5154	1444	5457	8616	7552		
XVII	7679	6868	6811	6106	4263	5519	1581	6549	7103	
XVIII	6446	1355	7276	3041	0113	2634	2428	4084	2347	
	2555	1852								
XIX	7655	7655	2772	6434	2196	2411	9741	5821	1480	8761
	4707	9151	2571							
XX	2525	3297	1767	8887	1184	0818	7315			
XXI	7379	2098	8503	6198	1714	3888				
XXII	1314	4531	7922	8618	8752					
XXIII	: 1431	0016	9186	1154	9767	9735	5496	8511		
	3201	6309	5971							
XXIV	: 1122	4639	8907							
XXV	: 2282	4018	0206	0186	7499	7583	4191	8920	1355	
XXVI	: 3034	6681	7850	9675	8111	8459	9758	8672	1103	
	(7921	7574	0958)							
XXVII	: 5611	4592	0070	1136	0948	6897	9188			
XXVIII	: 7836	0411	9344	2752	1638	5128	9720	0088	1694	
	6333	1571								
	(9149	3732	8206)							
XXIX	: 5739	7575	1721	0879	0774	4629	1706	9343	5271	
XXX	: 1651	3616	7741	7511	8777	0508	1184			
	3076	0155	8728	9171						
	(prezime zna Perica[25] agronom)									
XXXI	: 3296	1986	0252	4763	8746	9699	0108	0171	(6256	
	2955	9113)								
	Točno će znati Ozren									

Prilozi[26]: 4 prepisa utanačenja između NDH i njemačkog Reicha
300.000- (tristotine hiljada kuna partijskog novca)

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/856.

1944, srpanj 7.

Izvještaj političkog komesara Narodnoga poduzeća Dubrava Ive Seklera Okružnome NOO Moslavina o radu u lipnju 1944. godine

Dragi drugovi

Šaljemo Vam Izvještaj mj. Lipnja, sa zakašnjenjem radi česti upada bandi.

[25] **Kao bilj. 5.**
[26] **Prilozi se ne nalaze uz ovaj dokument.**

Pa u koliko vam nebi bilo što jasno molimo da nas obavestite.

Glede brašna, u mjesecu Maju smo dali za N.O.B. 45 metara dočim prošlog mj. krivnjom što nisu došli po brašno u par puta što smo obznanili.

Zato dajemo Vam do znanja da uredite sa Kotarskim kako da se brašno odpošalje i pobrinu za vreče, juče se dogodilo da smo imali za N.O.B. 12 metara, a Komanda mjesta poslala 2 kola sa 8 vreča, u kojima je stalo samo 4 metra brašna, pasmo im rekli da dodu u subotu tojest 8/VII da ostatak uzmu.

Pošto mi vreča nemamo, bilo bi nužno da bi nam se vreče poslale, pa bi se više brašna poslalo.

DajemoVam do znanja da smo snizili mesečnu režiju na plaćama, sa mobilizacijom o tom če Vam drug Hitri[1] obavestiti.

Drugarski Vas pozdravljamo

S.F.S.N.

Komesar
Ivo Sekler [v.r]

Izvještaj o radu mlina za mj. lipanj 1944.

Primitak			Kg.	Kn.	Ukupno Kn.
	Pšenica				
Samljeto	35985 ušur 15 %		5378		
	Zaliha od 31/V		4841		
	Ukupno		10219		
Prodano	po 100 kn. po Kg.	179		17900	
tt	80 " " *fi*	17		1360	
ti	*ti*	635		44450	
ti	50 " " *ft*	172		8600	
it	20 " " *rt*	1469		29380	
		2472	2472	101690	101690
	Zaliha 30/VI		5241		
	Posije				
Prodano	po 35 Kn. po Kg.	1456		50960	
ti	" 20 " " *tt*	95		1900	
>f	10 " " *tt*	709		7090	
Ìl	5 " " *tt*	1817		9085	
		4077	4077	69035	69035

[1] Tomo Buden

AAQ

primitak			Kg.	Kn.	Ukupno Kn.
	Raži				
Samljeto	16336 Kg ušur 15 %		2448		
	Zaliha 30/V		1532		
	Ukupno		3980		
Prodano po 70 Kn. po Kg.		110		7700	
,, » 20 " " "		235		4700	
		345	345	12400	12400
	Kukuruz				183125
Samljeto 21840 ušur 10 %			2194		
Prodano po 50 Kn. po Kg.		150 Kn.	7500		
>> » » » >>		571	25695		
11 n 3Q *> » n		40	1600[2]		
li n 20 " " "		439	13170		
		120	47965		
				1200	
	Zaliha 30/VI			2505	
	Smjesa				
Samljeto 800 kg. ušur 10 %				80	
Prodano 33 kg. po ušur 30 Kn.					990
	Prenos				183125
	Ciglana				
Na ciglani se nije radilo osim što jedan radnik je štihao zemlju 100 kubika					
Prodano tokom mjeseca 7000 cigli iznaša 105000 Kn. Kupljeno je u Ožuj-			105000		
			70000		
i zakapario, a sada doplatio			1000		
	Dužnici		62401		
	Pilana		283884		
	Donos 31/V		754525		
			252236		
	Izdatci		502289		
Od ove svote izadli smo K.NOO. Dubrava					
na račun ulja			165.000.-		
Na račun ulja koje bi trebali iz Zagreba dobiti			200.000.-	365000	

[2] Trebalo bi iznositi 1200.

Primitak	Kg.	Kn.	Ukupno Kn.
		Izdatak	
Za N.O.V.		1511	
"		294	
>>		150	
Izdali N.O.V. brašna		1955	
Nadnice i mjes. plače			126885
gorivo drvo za pogon			79100
Razni potrošak u poduzeću			46251
			252236

Komesar
Ivo Sekler v.r.

Izvještaj o radu pilane za mjesec Lipanj 1944.

Ispiljeno m³	Cijena po 3 m Kn.	Ukupno Kn.	Sveukupno Kn.	Opaska
5.814	1000	5814	5814	Drvo je čekičevano i dozvoljeno za pilenje
0.334	700	234	234	
64.732	800	51786	51786	
		Ukupno	57834	
Skupni porez ?!%			4627	
	Sveukupno		62461	

Komesar
Ivo Sekler v.r.

Original, strojopis
Sign., HAB, B3-IIB, 350.

88

1944, srpanj 8.

Pismo Centralnoga komiteta KP Hrvatske Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o upućivanju druga Mirka Lenca radi osnivanja odreda Narodne zaštite na područje oblasti

CENTRALNI KOMITET
KOMUNISTIČKE PARTIJE HRVATSKE
Dana 8.VII. 1944.

ZAGREBAČKOM OBLASNOM KOMITETU

Dragi drugovi!

Drug Lenac Mirko dolazi na vaše područje radi osnivanja odreda Narodne zaštite. Za vaše je područje predvideno 3 bataljona po 300 boraca, tj. jedna brigada. Po sadašnjim podatcima na vašem području ima sada oko 100 boraca u N.Z. Sada bi odmah trebalo dodati još 200 boraca, kakoo bi drug Lenac mogao te jedinice odmah organizaciono oformiti.

Napominjemo, da zbog velike važnosti odreda N.Z. dadete dobre borce, pouzdane i hrabre. Obzirom na blizinu Zagreba i zadaće N.Z., u njenim jedinicama treba da bude i **znatan broj radnika.**

Pored gornjeg broja novih boraca treba da stavite drugu Lenci na raspoloženje i potreban broj **partijskih funkcionera za partijski i komesarski kadar.**

Molimo vas, da sva partijska rukovodstva na vašem području idu drugu Lencu u svakom pogledu na ruku, da bi mogao brzo obaviti povjerene mu zadaće.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Drugarski pozdrav:
Andrija[1] [v.r.]

M.P.[2]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/355.

89

1944, srpanj 8.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Klanjec Okružnome komitetu KPH Krapina sa sjednice komiteta na kojoj su razmotreni politička situacija, organizacijsko stanje Partije, SKOJ-a, NOO, AFŽ, mobilizacija, Agitprop te utvrđeni zadaci i raspored rada

[1] **Hebrang, politsekretar CK KPH.**
[2] **Okrugli pečat: Centralni komitet Komunističke partije Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)**

Z A P I S N I K

Sjednice Kotarskog Komiteta održane 8 VII. 1944.

Prisutni: Matija[1], Franjek[2], Janko[3], Joškec[4], Rudek[5], Zdenka[6], i drug Mladić[7] iz Ok SKOJ-a.

Odsutni: Miško[8]

Dnevni red:

1. Politička situacija vanjska i unutrašnja,
2. Organizaciono stanje
3. Zadatci i razpored
4. Razno

1.

Vanjsku Političku situaciju pretresli smo na prošlom sastanku a kako nema naročitih novih momenata, nećemo je ponovno prikazivati, samo će drug Joškec, koji je bio na kursu reći kako je upoznat stime.

Nijemci su vodili Narodni Oslobodilačku borbu onda kada su tražili Sudetske Nijemce, Dancig i Saarsko Područje. Čim su napali Poljsku postali su Imperijalisti. Englezi bili su Imperijalisti do Atlanske Povelje i Teheranske konferencije. Iza toga vode oni Oslobodilački rat.

Drug Joškec prikazao vanjsku političku situaciju u posve kratkim crtama pa ga treba nadopuniti drug Marija.

Danas je dokazano da je savez Engleske, Amerike i SSSR. iskren. Dosad su se reakcioneri služili stime da taj savez nije iskren, međutim danas to više nemogu. Saveznici jedni prema drugima točno ispunjavaju sve obaveze.

U prvi čas rata SSSR. i Njemačke nije to tako bilo. Rusija nije bila tada tako jaka kao danas. Zato je Staljin i rekao u svom saopćenju Narodu u vrijeme početka rata: Naša se Domovina nalazi u opasnosti. Mudrom politikom Staljin je predobio Saveznike. Predobio ih je stime što je dokazao da se bori za uništenje Fašizma i za Demokraciju, a ne za Sovjetizaciju. I mi smo mnogo teških borba prošli prije nego šta nam je uspjelo dokazati svjetskoj javnosti da se borimo za Demokraciju. Stime smo predobili Saveznike, koji

[1] Ivan Bogović, politički sekretar KK KPH Klanjec.
[2] Plećko, član KK KPH Klanjec.
[3] Horvatek, član KK KPH Klanjec.
[4] Josip Lovrek, član KK KPH Klanjec.
[5] Rudolf Krivak, član KK KPH Klanjec
[6] Sladović, organizacijski sekretar KK KPH Klanjec.
[7] Boris Majer, sekretar OK SKOJ-a Krapina.
[8] Berislavić, član KK KPH Klanjec.

nam danas stvarno pomažeju. Dolaskom njihovih vojnih misija naš se položaj vrlo poboljšao. Sovjetski Savez pomogao nam je uvjeriti Saveznike o pravom cilju naše borbe a oni su to vidjeli i doznali preko svojih izaslanika.

Mi smo i na terenu i grešili. Najviše protiv Demokraciji. Mnogo smo predlagali prisilnu mobilizaciju, a negdje smo slali i pozive. To nebi bilo dobro da se provelo.

Veliki Medunarodni uspjeh za nas je u tome što će i nas računati kao pobjedničku Zemlju i nama će plaćati ratnu štetu, premda je stvorena Pavelićeva Država. Kod nas se je sva reakcija povezala sa Fašistima, ali nama je uspjelo potučije. Oni su se nadali da će slomiti NOP. Zato su i stvorili Seljačku miliciju, koje je ustvari ustaška vojska.

Mi smo NOB. postavili vrlo široko, zato i možemo razumjeti sastav nove izbjegličke Vlade. Izbjeglička vlada morala se približiti k nama, jer uz nas su Saveznici i Narod. Ta vlada međutim nije nikada imala Narod za sobom, zato se je često mijenjala i konačno došlo je do tog sastava. Nas to nesmije zbuniti, mi imamo svoju vladu Nacionalni Komitet i svoju Narodni Parlamenat AVNOJ. A ta vlada u inostranstvu ako će pomagati naš pokret, to mi primamo, jer mi smo već i ispočetka sve rodoljube pozivali na suradnju.

Mi smo na terenu trebali kao važnije svatiti skupljanje HSS--ovaca, u naš pokret. Sada postoji Izvršni odbor HSS.-a kod ZAVNOH-a. Mi ćemo njemu prepustiti da pozove na odgovornost Mačeka, a mi ga više nećemo napadati. Isto tako nećemo mi u Hrvatskoj napadati Kralja Petra, jer time se dira u osjećaj Srbskog Naroda. Za nas je pitanje monarhije i onako riješeno, o njemu treba još da se odluče Srbi.

Mi moramo NOP. doista svatiti široko i svakoga tko nam i malo pomaže doista priznati kao saveznika. Nesmijemo od ljudi tražiti da daju više nego što mogu. Nasilno nemože se nikoga podići na višu svijest, naša metoda jest i mora ostati političko uvjeravanje. Lupati smijemo samo po onome tko je zbilja protivnik NOB. i to ne protivnik u mislima, već u djelima. Mi doista provodimo Demokraciju. Moramo suzbiti kod masa strah pred nama. I vojne bjegunce treba da na lijepi način predobivamo za borbu.

Nismo dovoljno Narod upoznali sa uspjesima na vanjskim frontama i u zemlji. Otvaranje druge fronte, napredovanje Saveznika u Francuskoj i Italiji treba popularizirati. Crvena Armija bori se sve uspješnije. Sada nastupa na sjevernom, srednjem i južnom dijelu fronte. Ruske čete bore se već u Vilnu. Od Pruske granice udaljene su svega 160 km. Napreduju prema Lavovu, a i na sjeveru u Finskoj i prema Litvi.

Očekujemo, da će Crvena Armija doskora doći i k nama preko Mađarske i Rumunske. Moramo mobilizirati sve Narodne snage, da nas utom zadnjem času pred oslobođenje neprijatelj ne uništava. Mi imamo jaku vojsku od 300.000. boraca i ta vojska je jamstvo da ćemo borbu do kraja provesti uspješno, i da ćemo se osloboditi.

Zagorci su koljebljivi i dadu se zastrašiti od bande, koje sada ovdje ima mnogo, moramo njih ohrabriti sa prikazivanjem naš-ih uspjeha. Stime je drug Matija završio, a zatim su o vanjskoj Političkoj situaciji iznostili u diskusiji redom svi drugovi, svoje mišljenje.

Političku situaciju u Kotaru iznose pojedini drugovi, prema opažanjima iz terena.

Općina Klanjec. Situacija se popravila. Klanječki Ustaše izlaze mnogo manje u akcije nego ranije. Narod se moralno podigao, isto i NOO.- Rukovodioci bili bez jedinstva, a sada se sastaju i rade dobro. Postoji potreba za osnivanje NOF. tamo gdje nema i nemože biti NOO.-a. Rukovodioci imaju veliko povjerenje u Narodu. Narod je vrlo dobar i vrlo zadovoljan sa sadašnjim situacijom.

U neprijateljsku vojsku ne odlaze, čak se vraćaju iz Domobranstva. Imadu vezu sa uporištem, tako da ih neki ustaše unapred obaveštavaju kada izlaze iz sela.

Općina Veliko Trgovišće. Moral je Narodu pao radi neprijateljskog terora. Ustaše kod Sv. Triju Kralja vrlo su krvavi zastrašuju Narod iz okolnih sela. Naročito loše stoji Dubrovčan i Ravnice. Loš je pop kod Triju Kralja, jer se je povezao sa ustašama. Neki su se javili bandi. Naprimjer članovi partije Slavek Pavliša, Vilim Tišljar, Miško Kovaček, i Ivica Besednik.

Iz Dubrovčana i Ravnice otišli su gotovo svi mladići u banditsku vojsku ili službu. Družilovec, Turnišće, Trgovišće i još neka okolna sela dobra su. Općenito u našem kotaru Narod je špekulant, ali nije protivnik. Tako i u ovoj Općini. Narod odlazi bandi od straha pred terorom. Tu je banda najkrvavija a ima i domaćih izdajica. Naprimjer Stjepan i Dragutin i Josip Besednik. Ostali izdavaju samo iz straha.

Općina Luka, Narod je vrlo dobar. Bande imade oko stotina ustaša. Zalaze u sela, ali ne svukuda, neki ustaše sami obavještavaju vojne bjegunce, kada treba da idu u akciju. Dali su nam i municije, a ima izgleda da će se i neki predati. Narod je vrlo dobar i sudjeluje aktivno u NOB.

Općina Kraljevec. Narod je dobar, ali rukovodioci se neslažu i posve nejednako prikazivaju političku situaciju. Narod nas svuda prima dobro i ne izdava nas bandi.

Općina Dubravica. O njoj nemamo prave slike, jer čitava Dubravica jest neprijateljsko uporište. Međutim poslali smo neke drugove tamo da uhvate vezu sa NOO.-, i simpatizerima.

Općina Tuhelj. Narod je uz nas i naš pokret, ali je špekulantski. Na sastanke se odaziva. Za udarnu desetinu pokazuje mnogo smisla tako da smo je lako stvorili. Koji su otišli u banditsku vojsku, većinom se vraćaju. Banda dolazi mnogo manje nego prije. Peta kolona je propala.

Općina Zagorska Sela. Narod je dobar, voli nas, ali ne voli pojedince koji su radili u NOP. Tuži se da su samovoljni i kritikuje ih. Banda dolazi gotovo svaki dan, u selu Poljana po apsila je sve skojevce, i nešto Naroda. Većinom se Narod nije mnogo uplašio, ali rukovodioci jesu. Naarod se vrlo interesira za političku situaciju i zadovoljan je sa našim tumačenjem i sa Demokracijom.

Općenito Narod u Klanječkom Kotaru nije dovoljno upoznat sa situacijom, zato jer se ona većinom neprenosi onako kako treba.

Dabi se to popravilo poduzeli smo to da šaljemo članove našeg Komiteta u sve Općine, gdje obilaze sa partijcima i članovima NOO.-a, po terenu da vide kako ovi prenose političku situaciju, i da nadopunjavaju što je potrebno.

Također članovi Komiteta sami održavaju sastanke sa Narodom.

2.

ORGANIZACIONO STANJE.

Kad pregledamo naše partijske organizacije vidimo da smo u zadnje vrijeme imali prilično gubitaka. Od 72 člana ostala su nam sada 60, a ostali ili su ubijeni ili su se sami prijavili bandi. Broj jedinica isti je kao i u prošlom izvještaju. Jedinice su, ako se gleda na njihovu odanost partije dobre i rade i ako pod teškim okolnostima, ali su uglavno oportunističkog duha. Najveća greška svih jedinica, a i samog Kotarskog Komiteta je utome što se premalo proučava štampa. Drugovi su teoretski vrlo slabo izgrađeni, pa nije ni čudo što se često iskrivljava linija. Jačanje partijskih organizacija napreduje polagano, broj kandidata još uvjek premalen je, premda simpatizera ima mnogo.

Potrebno je da povedemo računa o svakom simpatizeru i da točno poznajemo Narod u svakom našem selu, kako bi odanle mogli stvarati nove kadrove.

Rad sa vana partijskim organizacijama nastojimo podići. Mnogo smo bolju vezu uspostavili sa Skojevskim organizacijama. Na njihove sastanke većinom odlazimo a ima i skojevaca u partiji.

NOO-i u glavno samo politički djeluju u Narodu, jer vršiti vlast nemogu, jer imade posvuda bande. Nemogu postojati baze, i sama izvršni NOO. ne djeluje kao prije, ali članovi obilaze Općinske NOO.-, i sastaju se koji puta.

Kotarski NOO. kao i Općinski upoznati su sa političkom situacijom i sa načinom sa kojim treba Narod okupljati u NOP.

AFŽ organizacija slabo napreduje, ali žene su većinom dobre i pomažeju našu borbu. Mobilizacija napreduje slabo, ali neprijatelju mobilizacija kod nas ne uspijeva. Kod nas nijesu mogli stvoriti seljačku miliciju, a i vojni bjegunci osjećaju se većinom privezani uz nas. Mladići odazivaju se kod stvaranja udarnih desetina. Četa ZAPEOHA.[9]. koje se već neko vrijeme nalazi na našem terenu mobilizirala je oko trideset drugova ali većinom ne iz našeg Kotara. Poduzela je ove akcije: Upala je preko Sutle u Sloveniju, natjerala je u bijeg Njemačku patrolu i zapljijenila prilično mnogo različite tekstilne robe, kao i špecerajske. Zatim napala je jedan ustaški kamion i posve ga uništila.

Agitacija i Propaganda vrši se u glavnom usmenim načinom i to putem manjih sastanaka i razgovora sa ljudima, jer je veće sastanke nemoguće održavati. Štampu dijelimo svuda kao i dosad i Narod ju rado prima.

3. Zadatci i raspored rada

1. Prvo objasniti Narodu pravilno političku situaciju.
2. Osnivati i tumačiti NOF.
3. Stvarati udarne desetine.
4. Mobilizacija.
5. Usmenu propagandu provoditi po svim selima tako da dopre do svakog čovjeka.
6. Podići partijske jedinice na viši obrazovni stupanj putem čitanja.
7. Pronaći u svakom selu simpatizere KP. i kandidate.
8. Provjeriti partijce kakovi su u s vom ličnom životu i postupiti prema tome.
9. Pojačati partijski prilog i fond i opomenuti partijske jedinice za članarinu.
10. Obilaziti sa Općinskim NOOO.-i i partijcima seoske NOO-e i podnesti izvještaj na idućoj sjednici.

RAZPORED RADA.

Odlazak na teren 10. VII. a sastanak 21-VII. u jutro. Kroz to vrijeme radit će

[9] Zagorski partizanski odred.

U Općini Zagorska sela — drug Franjek
Tuhelj " Janko
" " Vel. Trgovišće " Zdenka
Klanjec " Rudek
" " Kraljevac, Dubravica, Luka, — drugovi Joškec i Miško.

RAZNO.

Naš komitet predlaže da se druga Juru[10] pošalje iz našeg Kotara, jer Narod u onoj Općini gdje se nalazi prigovara tome šta je on još uvijek ovdje.

Iznešene su nove pritužbe, o kojima će ako bude potrebno izvjestiti drug Matija na sjednici OK. Drug Jura izjavio nam je da je sada zdrav.

Drug Janko treba da na idući sastanak donese obračun NOF. Drug Šoštar[11] treba također da ode na teren ili ukoliko je bolestan na bolovanje u jednu drugu Općinu, a ne u Zagorska sela.

Drugarica Ljubica[12] pokazala je da za politički rad nema volje i zato ju treba poslati u vojsku, gdje može poslužiti kao bolničarka što je i već ranije bila. Ona ima i nekoliko bolničarskih kurseva.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Zdenka [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-91/3885.

90

1944, srpanj 8.

Pismo Odjela za narodno gospodarstvo ZAVNOH-a Ekonomskome odjelu Okružnoga NOO Bjelovar u kojemu traže da se ulože sve snage u borbi za žetvu

ZEMALJSKO ANTIFAŠISTIČKO VIJEĆE
NARODNOG OSLOBOĐENJA HRVATSKE
Odio narodnog gospodarstva
Broj 1469
8. VII. 1944.

[10] Milan Posavec
[11] Franjo
[12] Priređivači nisu utvrdili prezime.

Okružnom NOO-u

Bjelovar

Borba za ovu žetvu je veliki dio borbe za našu pobjedu. Zato uložite sve snage da je sproveete i sačuvate za našu vojsku i narod prema već datim uputama, u punoj saradnji organizacija Jedinstvene narodno oslobodilačke fronte. Žito sakrivajte gdje god je to moguće pod svaku cijenu a gdje prilike ne dozvoljavaju odugovlačite i ometajte vršidbu. Ušur vršalica odredite porazumno sa vlasnicima s time, da ne prede 10 % i da vodite računa o lokalnim prilikama. Odmah u toku žetve započnite kampanju sakupljanja i spremanja hrane kod naroda. Sakupljanje će biti na bazi obaveznog otkupa priznanicama, vodeći računa o individualnim osebinama pojedinog seljačkog gospodarstva. Visinu otkupljene količine odreduje NOO sa JNOF-om. Dobrovoljni prilozi neka prate ovu kampanju. Od sakupljene hrane vojska dobiva odmah od svih vrsta prihoda 90 %, a NOF 10 %. Svu rezervu NOF-a imaju NOO-i skloniti na sigurna mjesta. Gdjegod to nisu u stanju sami učiniti, neka usko saraduju sa vojnim vlastima. Prirod sa vakantnih posjeda ide 100 % za vojsku.

O čitavoj kampanji izvješćujte nas radiotelegrafski s vakh 7 dana, da možemo stvar popularizirati u štampi. Šaljite podatke o požnjevenim količinama hrane i o rezultatima sakupljanja hrane.

Vodeće parole jesu:

NAŠA ŽETVA - NAŠA POBJEDA!
SVE ZA FRONTU — SVE ZA POBJEDU!
PUŠKOM I SRPKOM POBJEDI!
NI ZRNO ZITA OKUPATORU!

ZAVNOH

Kopija, bez parafa, strojopis
SAign., AIHRPH, NV-83/1107.

91

1944, srpanj 9.

Zapisnik Druge okružne konferencije USAOH-a Čazma na kojojje uz razmatranje političke situacije i rada USAOH-a na okrugu izabran i Okružni odbor USAOH-a

Z A P I S N I K

Sa druge Okružne Konferencije Ujedinjenog Saveza Antifašističke Omladine Hrvatske za okrug Čazmu, koja je održana dana 9. srpnja 1944. godine.

Konferenciju otvara drug Josip Galeković i pozdravlja sve prisutne delegate i goste koji su došli na konferenciju.

Prije svega odaje se jedna minuta šutnje za pale drugove.

Odmah poslije toga otpjevala se je pjesma »Hej Slaveni«.

Pozdravlja Savezničku komisiju pri X. Korpusu »Zagrebačkom«, zatim druga potpukovnika Šimu Balena zamj. komandanta X. Korpusa »Zagrebačkog«, druga Marijana Cvetkovića, sekretara O.K. KPH Čazma, druga Škecu[1] pretsjednika okružnog NOO-a, druga Filipa Lakuša, čl. Izvršnog Odbora HSS-a i čl. pretsjedništva AVNOJ-a i čl. ZAVNOH-a, druga Ljubu Đarića, čl. Srpskog Kluba, drugaricu Ankicu Buden, čl. O.AFŽ-a.

Izbor počasnog pretsjedništva u koje se predlaže g. Ruzvelt pretsjednik SAD, druga Staljina Vrhovnog Komandanta SSSR-a, g. Churchila, pretsjednika engleske vlade, druga Titu, maršala Jugoslavije, druga Ivana Ribara, pretsjednika AVNOJ-a, druga Vladimira Nazora, pretsjednika ZAVNOH-a, Eduarda Beneša, pretsjednika čehoslovačke republike, druga Franju Gaži, pretsjednika Izvršnog Odbora HSS-a, druga Radu Pribičevića, pretsjednika srpskog kluba, druga Andriju Hebranga, sekretara CK. KPH. i tajnika JNOF.

Prima se

Izbor radnog pretsjedništva, u koje ulaze, drug Josip Galeković, Milutin Baltić, čl. Glavnog Odbora USAOH-a, jedan of pretstavnika Savezničke misije pri X. Korpusu »Zagrebačkom«, drugarica Elza Kovačić iz sela Dišnika, koja se istakla jednom prilikom pri obrani svoga sela, kada je banda naišla, drugaricu Milku Kraševac, Mađaricu iz Krivaje, Anđelu Krivanek, Českinja iz Novaka, druga Zvonka Pragaj iz Siska, čl. Okružnog Odbora USAOH-a, Milana Vlahović, čl. O. Odbora USAOH-a, drugaricu Maricu Sruk, čl. O. Odbora USAOH-a, Ružicu Ervanćinović, čl. O. Odbora USAOH-a, Krizel Maricu, čl. O. Odbora USAOH-a, koja je ranjena prilikom dolaska na konferenciju, Branka Dović, mitraljezac u Moslavačkom Odredu, koji je prilikom jedne borbe potukao sa mitraljezom 12 domobrana u jednom bunkeru.

Prima se

Radno pretsjedništvo zauzima mjesto.

[1] Ivan Turković

Ima riječ drug Baltić Milutin iz Glavnog Odbora USAOH-a, koji pozdravlja konerenciju i govori omladini Moslavine, koja je stala u borbu protiv fašizma i o njenom udjelu u toj borbi. Dalje drug prelazi i govori o ogromnim žrtvama i naporima omladine Like o kojoj kaže, da je uglavnom sva okupljena oko naše organizacije, te kakovu ogromnu ljubav gaji prema našoj vojsci radi koje se odriču hrane i šalju našoj vojsci. Također ogromne mase naroda u Lici gladuju (20.000) i omladina rješava to pitanje na taj način, što se po nekoliko dana odriče hrane koju nosi na svojim leđima do toga naroda. Isto tako i omladina Istre koja poslije svoje I. Oblasne konferencija formira svoje nove brigade i bataljone, na svojim leđima nosi hranu za prehranu naroda u Gorskom Kotaru. Zatim drug govori o II. Kongresu, ogromnom udjelu omladine u NOB i o njenim žrtvama, o potrebi još više novih boraca, o potrebi stvaranja novih brigada (hoćemo nove brigade!) — kako bi što prije oslobodili našu zemlju od fašističkih okupatora.

Poslije njega govori g. kapetan Elen, čl. Savezničke vojne misije pri X. Korpusu »Zagrebačkom«.

On pozdravlja konferenciju na Hrvatskom jeziku, iako vrlo teško, govoreći, da mi vodimo borbu već 3 godine skoro bez ikakove pomoći. Nadalje kaže, da oni vrlo dugo nisu znali pravo stanje kod nas, ali da su sada naši Saveznici i da nas pomažu (Živjeli naši Saveznici!). Zatim izražava svoje zadovoljstvo koje osjeća ovdje kod nas i divi se herojstvu naše omladine. Ističe, da je za njih mlade vrlo interesantno doći k nama i da su oni svi dobrovoljci i da (Živio premijer Čerčil!, Živili naši Saveznici! itd. ...) se on nada, da će ti dobri odnosi ostati i dalje.

Riječ ima drug Sime Balen, potpukovnik, zamj. Kom. X. Korpusa »Zagrebačkog«. — koji pozdravlja konferenciju u ime X. Korpusa »Zagrebačkog«.

On kaže, da je X. Korpus »Zagrebački« sastavljen od 90% omladine i da se naše brigade i divizije ovdje mogu nazvati omladinske brigade, omladinske divizije. Dalje naglašava, da je omladina dala najviše u borbi, kad je trebalo jurišati, razbijati bunkere, omladina je bila prva koja je jurišala. Omladina je uzdanica našega omiljenooga druga Tita (Živio drug Tito!). Naša omladina je i u masovnom okupljanju bolje svarila liniju NOB-e nego stara generacija. Kada su nam htjeli sjesti na grbaču, Vi ste bili prvi koji ste pokazali, da ih nećete trpjeti i digli ste se u borbu pod zastavom K.P. Kroz borbu stvarali ste jedinstvo i bratstvo srpske, hrvatske, slovenske i ostale omladine i upravo sada imamo ovdje pretstavnike svih stranaka (Živjele sve napredne stranke u NOB-i!). Svojom borbom učinili ste, da Vas pozdravlja i da za Vas znade omladina čitavog svijeta.

Zatim drug u ime svih boraca pozdravlja još jedanput konferenciju, poziva na još jaču, još veću mobilizaciju (Hoćemo!). Naglašeno je da je žetva pred nama i da upremo sve snage da spasimo žetvu, što je konačno postavio pred nas i naš II. Kongres i obljubljeni drug Tito. (Hoćemo!).

Dalje ima riječ drug Škeco, pretsjednik O.NOO-a, koji je pozdravio konferenciju u ime narodne vlasti.

On kaže: želim Vam, da u vašem radu doprinesete najbolje plodove i najbolje uspjehe. Kada je okupator došao, on je počeo pljačkati, paliti, klati, ali vidimo, da se naša K.P. digla u borbu i tko se odazivlje prvi? Vi ste bili prvi koji ste stupili u borbu, da uništite neprijatelja, Vi ste bili prvi koji ste u pozadini radili, sabirali hranu i ostale potrebne stvari za naše borce, zato ja Vas pozivam, da još više radite i obećajem Vam od strane NOO-a, kao narodne vlasti, da ćemo Vam pomoći u svakom pogledu.

Poslije njega ima riječ drug Filip Lakuš, č. Izvršnog Odbora HSS-a, čl. pretsjedništva AVNOJ-a i čl. ZAVNOH-a koji pozdravlja konferenciju u ime HSS-a. Mi hoćemo demokraciju i jedinstvo svih Slavena, a to je htio i naš veliki učitelj Stjepan Radić. Nisu Radićevci oni koji su protiv SSSR-a, koji pale kuće i pljačkaju, mo smo pravi Radićevci, mo hoćemo ono sve što je najbolje za narod i zato smo stupili u borbu pod vodstvom druga Tite. Ja sam govorio Mačeku, ali me nije htio slušati. Ne smeta nas što je drug Tito komunista, jer i on hoće i radi što je bolje za narod. Drug Tito je sada novi Radić. Nisam ja badava hodao po Gariću prije 20 godina i mi moramo pobijediti i hoćemo iako je Hitler rekao da će biti bog na zemlji jedini on, što je rekao i svom sluzi Paveliću da točno zna kako će biti na zemlji kao bog. Danas kada naši Saveznici napreduju svuda, a oni bježe, ali nam neće uteći nikud, niti Hitler, niti Pavelić, niti njihovi mešetari ma zvali se oni Maček, Pernar[2], Košutić[3] i drugi. Sada su se mogli svi opredijeliti, jer mi smo im davali mogućnosti. U protivnom slučaju, tko se nije opredijelio, čeka ga narodni sud, jer svaki svojim djelima potpisuje sebi osudu. Ja Vas pozdravljam i čestitam Vam što ste tako vrijedni i hrabri i pozivam Vas, da što više dadete od sebe da skršimo fašizam.

Poslije njega konferenciju pozdravlja drug Ljuban Darić član Srpskog Kluba. On počima: Zdravo omladino! Danas nije nitko sretniji od mene što Vas ovdje mogu pozdraviti. Vi dobro znadete kako je srpski narod stradao u početku kada je okupator došao u našu zemlju i ja kao starac nisam mogao to trpjeti i stupio sam u borbu protiv fašizma, i zato sam vrlo sretan što sam se našao ovdje

[2] Ivan
[3] August

medu Vama, kao čl. Srpskog Kluba i čl. ZAVNOH-a. Tako ovdje vidim, da imade veći broj hrvatske omladine. Vi ste u ovome ratu do sada dali najviše napora i žrtava, ali danas kada fašizam još jače bjesni, kada on pali, pljačka, ubija, pred Vas omladinu postavljaju se veliki zadaci. Nastojte mobilizirati nove borce i povući u vojsku sve one koji još danas sjede u zapećku i drže se svoje stare pjesme, da još nije vrijeme. Mi se moramo držati do kraja one politike koju je pred nas postavila naša slavna K.P. i za nas druge nema dok ne istrijebimo okupatora.

Iza njega našu konferenciju pozdravlja g. svećenik Kocković[4] iz sela Miklouša.

Prije svega on naglašava, da je čuo kako narod po okolici govori, da je on otišao u partizane. Međutim on kaže, da su to lažne glasine, jer on nije htio da doživi sudbinu Dubravačkog svećenika koji je išao u lancima, pa se je zato samo maknuo pred neprijateljem koji je nadirao. Dalje on kaže, da kada se je vratio natrag, da je našao župni dvor prerovan kao da su u njemu svinje bile, a to su načinili ustaše. Mogu kazati da su mi svi partizani uvijek išli na ruku, a nikada me nisu smetali i nikada me nisu dirali. Treba viditi, da je Nijemac naš neprijatelj od početka i da će rat izgubiti. Vidim da drug Tito vodi pravilno narod i da će NOB pobijediti, pa stoga i svi oni koji su kršćanski odgojeni u toj borbi imaju mjesto. I zato neka se naši seljaci ne bune, jer borba je za nas dobra, a ne protiv nas.

Poslije njega uzima riječ drug Marijan Cvetković, sekretar OK. KPH Čazma, koji pozdravlja konferenciju i u ime K.P. on kaže:

Želim Vam najbolje uspjehe u Vašem radu, a koji se sastoji u sprovođenju zadataka koji su pred Vas postavljeni na II. Kongresu. Pred Vas se postavlja danas najvažniji zadatak stvoriti bratstvo i jedinstvo, okupiti svu omladinu koja još danas stoji po strani skrštenih ruku. Zatim pred Vama stoje još uvijek teške i krvave borbe za koje se mi moramo pripremiti iako je fašizam danas na propasti, mi trebamo zato da iz neprijateljske vojske povučemo sve one kolebljivce, jer sudbina će biti strašna onima koji do zadnjega budu uz okupatora. U isto vrijeme mi moramo da mobilišemo nove borce za NOV. Iz naših redova kako bi pomogli u oslobođenju naše zemlje. Mi sa svoje strane trebamo da dademo sve od sebe da stvorimo sebi bolju budućnost. Omladina je do sada izvršila časno sve zadatke koji su pred nju postavljeni od strane K.P. I treba da to čini u buduće. Često su klevetali naš pokret da se borimo za komunizam, ali odluke II. zasjedanja AVNOJ-a pobijaju sve takove tvrdnje, jer u njima se jasno vidi da se mi borimo za najširu demokraciju, a koji drukčije misle varaju se pa makar bili i komunisti. Zato pred

[4] Josip

nama stoji da se upoznamo sami pa da upoznamo cijeli narod sa tim odlukama te povući sve da te odluke sprovode u život, a to će značiti izgrađivati našu novu federativnu Jugoslaviju.

Ispred O. Odbora AFŽ-a konferenciju pozdravlja drugarica Ankica Buden.

Ona kaže: ova Vaša konferencija treba da bude odraz jedinstva čitave omladine Moslavine. I mi žene pozdravljamo Vas i obećajemo, da ćemo Vam pružiti punu pomoć sa naše strane. Omladina je oduvijek bila ta koja se borila za svoja prava, koja je podnijela najviše napora i dala žrtava u ovoj teškoj borbi i konačano ta prava izvojevala. Mi žene uvijek do sada smo bile zapostavljane i nismo imale nikakovih prava, ali učešćem u ovoj borbi i mi smo svoja prava izvojevale svojom borbom i svojim radom, stekle smo ravnopravnost sa muškarcima. Mi ćemo sada kada je fašizam na umoru još više pojačati naš rad, okupiti sve žene u NOB mi ćemo izvršiti zadatak koji je pred nas postavio naš drug Tito.

U ime Češke omladine konferenciju je pozdravila Krivanek Anđela na Češkom jeziku.

Ona je istakla, da i Češka omladina zajedno sa srpskom i hrvatskom zajednički digla u borbu protiv fašizma kako bi poslije rata mogla da uživa sva ona prava koja su dobili II. zasjedanjem AVNOJ-a i III. Zasjedanjem ZAVNOH-a.

U ime mađarske omladine konferenciju je pozdravila drugarica Milka Kraševac iz Krivaje.

Ona također kaže da se i mađarska omladina podigla u borbu sa svom ostalom omladinom u borbu protiv fašizma koji isto tako proganja i nju kao i sve ostale naše narode u zemlji.

II. Radni dio

Predlaže se dnevni red:

1) Politička situacija u svijetu i kod nas sa diskusijom.
2) Rad USAOH-a na okrugu — sa diskusijom.
3) Biranje Okružnog Odbora USAOH-a i
4) Pozdravni brzojavi.

Politički referat iznosi drug Zvonko Pragaj.

Poslije toga razvila se diskusija u kojoj je omladina postavljala pitanja, na koja joj se odgovorilo.

Pitanja su podijeljena na 4 grupe: Pitanje Kralja i Šubašića, odnos Saveznika prema njima — jedna grupa, pitanje Mačeka — druga grupa, pitanja vojnog karaktera — treća grupa, a sva ostala pitanja ~ 4 grupa.

Na prvu grupu odgovara drug Milutim Baltić, čl. Glavnog Odbora USAOH-a. Na pitanje: Nešto o sastavljanju nove vlade u inostran-

stvu te o dolasku Šubašića u Jugoslaviju on je rekao slijedeće: U početku se za našu borbu nije ništa znalo, sve naše uspjehe pripisivali su sebi Draža Mihailović sa svojim četnicima i naši Saveznici su im vjerovali. Naša borba se dalje širila, postizavala sve veće uspjehe i pomalo prodirala u svjetsku javnost. Tada su Saveznici bili prisiljeni da sami zasuču rukave i da dodu k nama, da se uvjere tko su u Jugoslaviji bori protiv fašizma. I uvjerili su se da se u Jugoslaviji jedino bori NOV protiv fašizma, a da se Draža ne samo bori protiv Nijemaca, nego dapače s njima zajedno vodi borbu protiv partizana — odnosno protiv Saveznika. I najedanput istina o nama prodrla je u svijet. Ugledni pretstavnici Engleske, dapače i sam g. Čerčil daje priznanje našem pokretu, šalju vojne misije u našu zemlju i počimaju pružati materijalnu pomoć našoj vojsci. Naša borba postigla je još veće uspjehe, održava se II. zasjedanje AVNOJ-a, na kome se donose historijske odluke o pretvaranju AVNOJ-a u vrhovni parlament, koji izabire svoj izvršni organ, odnosno vladu, Nacionalni Komitet Oslobođenja Jugoslavije, te odluku o zabrani povratka kralju Petru sve do konca rata. Te odluke uzdrmale su izbjegličku vladu u kojoj se počimaju izdvajati reakcioneri na jednu stranu, a svi oni elementi koji su voljni pomoći borbu protiv fašizma — na drugu stranu i kralj nemajući kuda morao je da poklekne pred našom snagom. Najprije daje izjavu, onda raspušta vladu i daje mandat Šubašiću za sastav nove vlade koji se je još 1942. g. izjasnio za NOB. I sada na prijedlog Saveznika Zapada i Rusije došlo je do pregovora između Šubašića i druga Tite, radi ujedinjavanja i okupljanja svih naših snaga u borbu protiv fašizma. Ali važno je da odluke II. zasjedanja AVNOJ-a nisu u ničemu, promijenjene, a o samim detaljima tih pregovora mi još nemožemo ništa reći dok ne donese naša centralna štampa. Svakako da drug Tito radi u korist NOB i Saveznika i da radi na tome da pred narodni sud dodu svi ratni zločinci. Šubašić je formirao vladu, ali karakteristično je za tu vladu da tu nema onih reakcionera koji su prije bili u vladi. U vladu su ušli i dva pretstavnika NOP, ali to su obični rodoljubi koji ne vrše nikakovu funkciju u NOB. Ta vlada se izjasnila, da će pomoći našoj borbi u okupljanju još svih onih poštenih elemenata koji su voljni pomoći borbu protiv fašizma, a ostat će svi oni najgori i najcrnji reakcioneri koje ćemo dotući vojnički. Iz svega toga se vidi da je to ogroman uspjeh našeg NOP, a nikako slabost.

U vezi sa kraljem Petrom donešena je odluka na II. zasjedanju AVNOJ-a kojom mu se zabranjuje povratak u našu zemlju sve do konca rata. Narod se nije izjasnio niti za monarhiju niti za republiku, poslije rata u slobodnim izborima narod će odlučiti da li hoće kralja ili koji drugi državni oblik. Zato da bi mogao odlučivati o pos-

lijeratnom uređenju mora svaki najprije steći pravo glasa na taj način što će se aktivno boriti protiv fašizma.

Na pitanje, zašto Savezničkі »glasnik« piše da će se pitanje kralja riješiti poslije rata u korist dinastije drug odgovara: U Engleskoj vlada demokracija, potpuna sloboda štampe u kojoj može da piše svaki što god hoće, te je zato i neki novinar koji možda voli kralja to napisao. Inače za nas je važno ono što kažu pretstavnici Engleske vlade i mi se toga držimo. U svom prijašnjem govoru Čerčil je naglasio, da će svaki narod sam odlučivati o svojoj sudbini.

Na pitanje Saveznika: Kako nastaviti postignuto jedinstvo u Jugoslaviji i Evropi poslije rata, drug odgovara: jedinstvo će se i poslije rat nastaviti još bolje, jer kada jedinstvo postignuto u v rijeme rata u najtežim časovima, još bolje će se razvijati u vrijeme mira, kada uništimo fašizam. Kod nas u Jugoslaviji udareni su temelji kako razviti i sačuvati jedinstvo, kada su svi naši narodi na II. zasjedanju AVNOJ-a odlučili ujediniti se u federativno demokratsku Jugoslaviju. U Evropi također je već danas stvoreno jedinstvo moćnim savezom Engleske i SSSR-a, koji su sklopili ugovor na 20 godina o međusobnom pomaganju poslije rata.

Poslije njega odgovara drug Filip Lakuš na pitanje: kakav stav uzeti naprama Mačeku i njegovoj kliki. Nama je svima poznato da je HSS imala program da digne revoluciju, odnosno da digne narod u borbu za svoja prava. Ali poslije smrti Stjepana Radića na čelo stranke su se stavili razna pokvarena gospoda kojima nije bilo u interesu da vode narod u borbu za svoja prava. Radić je pisao da naš narod nema prijatelja u Njemačkoj i Italiji, nego braću Ruse, a Maček se uhvatio za rep pokvarenjaka Hitlera i drugih. On je stvorio zaštitu koja je bila fašistička i narod batinala, a kada je došao Pavelić i ustaše rekao je da ih treba pomagati. Svi mi stari Hrvati borili smo se godinama za demokraciju i mi smo svi danas u redovima NOB-e. Maček je govorio da će Englezi obračunavati sa Titom, te da će dovesti njih i kralja. To nemože, i oni neće ići protiv 300.000 boraca kojima se čitav svijet divi. Evo oni su tu pred vama pa neka sada kažu? Nema toga da će se kraljevo pitanje riješiti u korist dinastije! Može se, ali neće se! (Tako je!, pljesak.). Pitat će se narod, ne ginu borci i ne prolijevaju krv za drugog. Vagati ćemo svakog čovjeka kao anđeo Arhanđel na nebu. Vagati ćemo i kralja i Mačeka i svakog čovjeka. Kralju Petru je Draža podsjekao granu na kojoj je sjedio. Narodni sud će suditi svima što su zaslužili. Taj narodni sud bit će strašan za nekoga. Nećemo mi klati ni paliti niti ubijati žene i malu djecu kako su to oni činili. Djecu ćemo još uzeti i odgojiti ih, dati im prosvjete da nebudu bedasta kako su im oci bili- Ali neće opet biti jednako familijama Mačeka, Pernara i drugih

pokvarenjaka kao na pr. familiji Pavleka Miškine koji je dao svoj život zajedno sa svojom kćerkom Dragicom za narodno oslobođenje. Sam narod će odlučivati o svemu tome.

Na pitanje: Zašto Saveznici ne napreduju tako kao Rusi? Odgovorio je g. poručnik Gips, jedan od pretstavnika savezničke vojne misije:

Njemačka se za rat spremala od 1933. g., a Rusija se isto tako pripremala za rat, dok Engleska u početku rata brojila je samo oko 200.000 vojnika i nije bila pripremljena za rat. A tko je tome bio kriv ja neznam, ali je tako. I kada je počeo rat sa Njemačkom 1939— 1940, Engleska je izgubila mnogo vojske i gotovo sve avione i tenkove u Francuskoj, da je Engleska možda imala samo 60 tenkova i drvene po muzejima. Poslije toga Engleska se počela naoružavati. Dalje on iznaša sa kakovim su se poteškoćama oni borili u Africi: Romei je bio dobro utvrđen, a oni nisu imali mogućnosti da brzo prebacuju trupe i materijal i mi smo bili vrlo ponosni što smo očistili Afriku baš usprkos takovih poteškoća. Naročito ističe važnost pada grada El Alejmein, od koga je zavisio ishod bitke u Staljingradu, jer da je pao taj grad Nijemci bi imali mogućnost da prodru kroz Zakavkazje u Afriku. Engleska se morala najprije pripremiti za otvaranje II. fronte. Vi mislite da je tome kriva reakcija, možda jednim malim dijelom i to, ali uglavnom je to što ona nije bila spremna. Nijemci su znali za otvaranje II. fronta i oni su se utvrdili i poznaju savršeno dobro teren i naše trupe moraju se boriti sa svim tim. Isto tako otvaranjem II. fronte Nijemci su povukli nešto vojske sa Istoka, a Rusi su došli u ravnicu i mogu sada brže napredovati. Naglašava, da oni nemogu tako brzo preuzeti akcije većih razmjera, jer će se sada uglavnom u prva dva-tri mjeseca vršiti samo iskrcavanje.

Na pitanje vojničkog karaktera odgovorio je drug Šime Balen.

1) O značaju II. fronte? Nema sumnje da zbog izvjesnog utjecaja reakcije nije došlo do otvaranja II. fronte prije, a isto tako i zbog razloga koje je naveo g. Gips. Engleska nije izgrađivala svoju suhozemnu vojsku, nije imala ni dobre mornarice, a čitava vojska bila je mlada neiskusna, čemu je bila kriva uglavnom Minhenska politika. Kasnije kada je došao premijer Čerčil, iskusan i vješt rukovodioc, reorganizirao je vojsku i počeo sa velikim pripremama ratnog materijala. Znamo da je iskrcavanje izvršeno sa 4.000 brodova, 11.000 aviona i ostalom potrebnom ratnom tehnikom. Sve je to trebalo pripremiti i mi vjerujemo da su Saveznici započeli II. frontu potpuno spremni, jer znaju svoju dužnost sa Teheranske i Moskovske konferencije. Neprijatelj je uvijek širio vijesti, da II. fronte nikada nebude, da to Englezi neće nikada učiniti, ali mi smo vjerovali u to

i znali smo da će oni ispuniti to na čemu su se obavezali. I sada nakon otvorenja II. fronte razbijena je ova neprijateljska propaganda [cijeli svijet je vidio da se ispunjavaju odluke Teheranske i Moskovske konferencije. U vezi sa samim otvorenjem II. fronte — Niemci su morali da povuku jedan dio svojih snaga sa svojih bojišta pa čak i iz naše zemlje, čime su omogućili brzo napredovanje Crvene Armije, ofenzivu našim jedinicama i popravila stanje u Italiji. Vidi se da je od ogromnog značaja otvorenje II. fronta, jer sve snage Saveznika, Crvene Armije i naše NOV — slivaju se u jednu koja će zadati konačni udarac fašizmu.

Na pitanje kada će stići avioni iz Engleske, drug Šime je odgovorio: Mi smo prije 4 mjeseca dobili obavjest od od V.S.NOV i POJ, da im pošaljemo sve naše avijatičare i one ljude koji se razumiju oko aviona i tenkova. Mi smo im poslali i oni su otišli: avijatičari u Moskvu, a tenkisti na Srednji Istok. Tamo su dobili avione i tenkove, da se uče njima rukovati, ali to nije tako jednostavno, ipak treba dosta dugo vremena dok se dobro nauče vladati avionima i tenkovima. Mi koliko smo obavješteni, neće trebati još dugo kada će oni doći i operirati po našim krajevima.

Na pitanje da li Saveznici tuku sela oko Zagreba a ne Zagreb, drug Šime je odgovorio: Jest istina je, da su Saveznici jedanput tukli sela oko Zagreba, ali zašto? Zato, što poslije prvog bombardovanja neprijateljska vojska izašla je iz grada i naselila okolna sela, a istovremeno iseljava i urede i druge državne zgrade. A budući da je za nas najvažnije jedno, ubijati neprijatelja bilo gdje. To je posve razumljivo, da su tukli i sela oko grada. Mi možda imamo tamo rođaka, prijatelja i drugih poznanika, ali oni neka bježe odanle, jer i za njih ima mjesta medu nama. Saveznici će bombardovati tamo gdje god zatraži Tito i naš V.Š., što se je već pokazalo prilikom bombardovanja Broda, Mostara i drugih gradova. Ako misli neprijatelj da to nije istina — vara se.

O dezerterima drug Šime izlaže ovako: Ako netko i pored toga što je naša vojska tako snažna i što tako napreduje — odišao u neprijateljsku vojsku znači da je krivnja što ljudi nisu dovoljno upoznati sa našom povoljnom situacijom. Zato je dužnost svih nas, da ljude pozovemo kućama i pravilno im objasnimo stanje. Do sada mi znamo, da je svaka vojska morala mobilisati, to čini i Crvena Armija i Saveznici i ostali, pa tako moramo i mi. U odlukama II. zasjedanja AVNOJ-a i odlukama III. zasjedanja ZAVNOH-a rečeno je da svaki mora biti član NOV, a budući da odluke za nas važe kao zakoni, to znači da će svatko prije ili kasnije morati biti vojnikom NOV. A u koliko netko nebu htio, mi ćemo ga prisiliti. Sa svima onim kolebljivcima koji su se sada pokolebali i otišli u uporište moramo se

isto pozabaviti, moramo ih kao zalutale ovce pozvati natrag, jer i od njih mogu još biti dobri borci. I u Lici smo mi od četničkih bataljona stvorili najbolje partizanske bataljone. Za sve one koji to neće da prihvate, čeka ih poslije rata narodni sud i sa njima će se isto tako postupati kao sa onim najstarijim ustašama i Nijemcima.

Na pitanje zašto i u drugim zemljama nema partizanskog pokreta, ili ako ga ima, nije na takovoj visini? Prvo, gotovo u svim zemljama postoji partizanski pokret: Grčkoj Francuskoj, Italiji, Poljskoj i ostalim, ali činjenica je, da je pokret najjači kod nas što je priznato i od naših Saveznika. Naša K.P. bila je najgore progonjena od svih drugih partija kroz čitave 23 godine, te se je ona kroz te progone očeličila i osposobila voditi narod u najtežim situacijama i zato nije čudo da je naš pokret najjači kada mu na čelu stoji takova Partija. Zatim još jedan je uzrok što je naša NOB tako jaka, a to je što nas je priroda nadarila najsposobnijim čovjekom u našoj historiji — — maršalom Titom koji će uči u povijest čovječanstva kao jedan od najsposobnijih vojnih i političkih rukovodioca. U zadnje vrijeme naročito je jak pokret u Italiji i mi se ponosimo što su talijanski partizani naši učenici.

Na sva ostala pitanja odgovorio je drug Marijan Cvetković.

1) Kako ćemo oteti žito neprijatelju kod nepr. uporišta? Za žito trebat ćemo voditi borbu. Prvo, treba pokušati stvoriti radne čete od omladine i žena koji bi poželi to žito pa makar preko noći i odmah ga vozili na oslobođeni teritorij gdje bi se izvršilo i nakon toga pospremilo u bunker. U koliko se nebi moglo tako, potrebno ga je vojskom obraniti, tj. stvarati nove brigade i bataljone od novih boraca koji bi obranili svoje žito.

2) Na koji način ćemo mobilisati više omladine u borbu? Mobilisati ćemo na taj način, ako omladini pravilno tumačimo ciljeve naše borbe, ako ih pravilno upoznamo sa odlukama donešenim na II. zasjedanju AVNOJ-a i III. zasjedanju ZAVNOH-a i ako ih aktiviziramo sada na žetvi.

3) Kako suzbiti neprijateljsku propagandu? Na taj način što ćemo pratiti redovito vijesti, širiti ih medu narodom, čitati našu štampu i nju također davati narodu da se upozna s njom.

4) Kako obračunati sa banditima (povjerenicima) koji će doći kupiti žito? Na taj način, što NOO-i u dogovoru sa cijelim narodom treba da organiziraju protjerivanje povjerenika, njihova ubistva ili u krajnjem slučaju žito omlatiti i spremiti prije nego oni dođu u selo popisivati viškove.

5) Kako se odnositi naprama onima koji su otišli u bandu i njihovim familijama? Njihovim familijama treba prići i kazati im da ih pozovu svojim kućama, naglasiti im da im se neće ništa dogoditi,

kao što se nije dogodilo ni mnogim drugim koji su se povratili. Ali treba paziti i kolovođe netreba pozivati, jer za njih je već određen narodni sud, koji će im suditi. U koliko se oni neće nikako povratiti svojim kućama, imovina će im se konfiskovati, a njihove obitelji protjerati u uporišta.

6) Kako da se poveže omladina sa terena sa omladinom u vojsci? Kada dode vojna jedinica u selo treba omladina iz sela da joj pristupi, da se sa njom upozna, da joj donese hrane, voća, da joj opere veš itd. Od strane vojnika treba govoriti o njihovim uspjesima, akcijama i uopće o njihovom životu u vojsci.

7) Kako dići do srpske udarne brigade? Pravilnim radom medu Srbima, tumačenjem odluka II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a, gdje se govori o ravnopravnosti Srba u Hrvatskoj, te o potrebi sudjelovanja u borbi i na koncu stupati u bataljon, svijesno izvršavati svoju dužnost i postat će udarna brigada.

8) Kako obračunati sa onima koji donose lažne vijesti iz uporišta? Sa tima treba postupati na taj način, što se mora najprije točno ustanoviti da li oni stvarno donose lažne vijesti i pozive i onda ih prijaviti NOO-ima ili najbližoj vojnoj ustanovi koja će snjima postupiti prema zasluzi.

9) Kakovu je ulogu odigrao SKOJ u NOB? SKOJ je odigrao veliku ulogu u NOB-i. Oni su bili prvi koji su se odazvali pozivu K.P. i mnogi položili svoje živote u toj teškoj borbi i časno izvršili svoj zadatak. Oni su bili koji su stali na čelo omladinskih masa, okupili je, poveli je u borbu i stvorili čvrsto jedinstvo omladine Jugoslavije. Primjerima SKOJ-evaca treba poći sva ostala omladina, dati sve od sebe kako bi što prije dokončali ovaj rat.

10) Kakav stav prema švercerima? Treba najprije ustanoviti tko je švercer i uhvatiti ga. Oni koji nose malu količinu u grad treba ih najprije opomenuti od strane NOO-a a onda im zaplijeniti robu, dok šverceri koji švercaju sa velikim količinama dolaze pred narodni sud.

11) Sta sa onima koji neće ni u našu vojsku a kriju se po bunkerima pred bandom? Takovi će se morati i na koncu izjasniti i odazvati dužnosti, jer danas neće nitko ostati po strani, ali njima će se računati kada su stupili u NOB, jer nebi bilo pravo da ti stari borci i dalje se bore i ginu i tjeraju Švabe, a oni stalno da budu kod kuće, nego će baš oni morati dotući fašiste i potjerati ih do Berlina.

12) Kakav stav prema petoj koloni? Petokolonaše treba najprije pronaći i dokazati im na djelu a onda im treba pravilno prići i protumačiti im liniju naše NOB i naš stav naprama neprijateljima naše NOB. U koliko se takovi ne popravljaju nego i dalje nastavljaju sa izdajničkim radom — dolaze pred narodni sud.

13) Kakve su odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a? 1) Da se ZAVNOH pretvara u vrhovno zakonodavno i izvršno tijelo — prvi pravi narodni Sabor. 2) Odluka o odobrenju rada pretstavnika Hrvatske na II. zasjedanju AVNOJ-a. 3) Deklaracija o osnovnim pravima naroda i građana demokratske Hrvatske. 4) O ustrojstvu i poslovanju NOO-a i skupština i federalnoj državi Hrvatskoj. 5) O osnivanju zakonodavne komisije pri pretsjedništvu ZAVNOH-a.

14) Zašto u Hrvatskoj nije izabrana vlada? Zato što nisu još sazreli uslovi za to. Još uvijek kod nas u Hrvatskoj ima masa naroda koja ne učestvuje i ne pomaže naš pokret. Proširiti našu borbu, okupiti ih sve oko našeg pokreta, učvrstiti jedinstvo jesu uslovi za što prije osnivanje u Hrvatskoj.

15) Kakova je situacija u Turskoj? Turska je do sada neutralna, ali je više na strani antihitlerovskog bloka, što dokazuje otkaz Turske, da izvozi Njemačkoj krom i ostalu rudaču.

16) Kakav će biti položaj Srba u Hrvatskoj poslije rata? Ništa drugačiji nego i Hrvata, što dokazuju odluke II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-.

17) Kada će biti svršetak rata? Prije svega treba okupiti mase u JNOF, mobilisati ih u NOB i zajedničkim udarcima istjerati okupatora.

18) Kako se pripremiti za borbu poslije rata? Borbe poslije rata neće biti, jer voditi borbu poslije rata, značilo bi voditi borbu protiv Tita i ostalih članova AVNOJ-a, nego treba se pripremiti za ekonomsko, socijalno i kulturno podizanje naše mlade države, a ne sanjariti o drugoj etapi.

19) Kakav je život u kolhozima i sovhozima? Seljaci žive zajednički. Zajednički obrađuju zemlju modernim oruđima, život im je puno lakši, puno bolji, što se na koncu pokazalo prilikom napada Hitlera na SSSR kada su sovjetski kolhoznici pružili i još uvijek pružaju ogromnu pomoć Crvenoj Armiji.

20) Kakvo će biti pitanje nacionalnih manjina u Hrvatskoj? Nacionalnim manjinama zagarantovano je pravo odlukama na II. zasjedanju AVNOJ-a i III. zasjednaju ZAVNOH-a kao i svim Hrvatima i Srbima, ali će se ipak određivati i dobiti prava prema tome koliko je tko doprinjeo u NOB.

21) Kakav stav uzimati prema kolonistima koji su otišli u uporišta? Kolonisti, tj. oni koji su naseljeni na posjede prognanih Srba od ustaša neka si izbrišu iz glave da će zemlja poslije rata biti njihova, jer će se najprije potražiti oni ljudi pitati čija je zemlja, da mu se povrati, a kolonisti imaju pravo da ju obradivaju i uživaju do kraja rata. Za one koji su otišli u uporište i neće se vratiti biti će proglašeni narodnim neprijateljima i doći će pred narodni sud.

Prelazi se na drugu tačku dnevnog reda:

Drug Josip Galeković čita referat: rad omladine na okrugu Moslavine.

Započima diskusija u kojoj omladina iz pojedinih sela i općina govori o svome radu.

Govori omladinka iz Samarice: Mi omladina sela Samarice smo mnogo dali za našu vojsku. Vama je svima poznata Samarica, ali ne po dobru nego kao selo koje ne pomaže našu vojsku i iz kojeg je otišlo puno ljudi u uporište. Ali nas par omladinki nismo pošle njihovim putem, jer smo vidjele da naša draga NOV radi pravo i zato je mi pomažemo. Mi smo sakupile čaja i 2 sanduka kolača za naše ranjene drugove, raznesle po selu da se sašije 50 pari veša, ispekle 500 kg. kruha i kada je trebalo nositi hranu za Liku javilo se nas 6 omladinki. Mi omladina ćemo i dalje nastojati raditi i pomagati našu vojsku štogod više budemo mogli.

Govori omladinac iz Moslavačkog odreda: Mi borci Moslavačkog odreda postigli smo u posljednji par dana lijepe uspjehe sa našim akcijama na neprijatelja. U jednom juriišu na Ludinu ubili smo 6 ustaša i jednog zarobili, a kasnije smo pronašli 3 mrtva. Tada smo isto ranili ustaškog krvnika Zajca. 3 dana uzastopce išli smo u akciju na prugu, pa iako smo bili umorni došli smo na konferenciju, a i više bi nas došlo ali su neki otišli u akciju na prugu sa diverzantima. Mi ćemo se i dalje još bolje boriti.

Govori omladinka iz sela Dišnika: I mi omladina Dišnika pomažemo našu borbu. Za našu vojsku sakupljamo hranu i okopale smo 3 rali kukuruza i vinograda partizanskim familijama. Isto za naše ranjene drugove sakupili smo 6 košara trešanja i nešto čaja i odnesli u bolnici. Jedanput kad je banda htjela da dode u naše selo, ja sam tražila karabin pa sam išla još dva druga na položaj i pucala sam na bandu koja se poslije vratila u uporište.

Govori omladinka iz sela Potoka (Kutina): Pokupili smo 6 km. žice kod uporišta Popovača-Sisak, a i mnogo sakupili hrane u sabirnoj akciji za naše ranjene drugove, kao nap. kolače, jaj, med itd. Iz našeg sela mi smo uspjeli dà sa pismima povratimo kući iz neprijateljske vojske oko 40 ljudi.

Govori jedan pionir sela Graberje (Čazma): Mi pioniri sela Graberje išli smo jedanput na prugu da porežemo stupove. Kad smo došli tamo naišla je banda i mi smo bježali. Otišli smo na drugo mjesto, porezali stupove i polupali čašice. Drugi dan je došla vojska u naše selo tražiti. Isto tako jedan put smo ukrali bandi iz torbice saržere sa municijom i dali našoj vojsci. Mi uvijek patroliramo i dojavljivamo našoj vojsci kuda se kreće banda.

Govori jedan omladinac iz ekonomije Kom. Mosi. Područja: Mi smo u pozadini na oporavku radi bolesti, jer smo mnogi bili ranjeni u brigadama, ali mi isti tako u pozadini doprinašamo mnogo kao i u operativnim jedinicama. Mnogo puta u noći ustajemo i spremamo stvari u bunkere, a isto tako i vadimo municiju koja je potrebna borcima na položaje. Mi učimo našu štampu i izgrađujemo druge drugove. Mnogi drugovi dok još nisu potpuno sposobni za operativnu jedinicu odlaze, jer kažu da vole drugove borce.

Govori mitraljezac iz Moslavačkog odreda: Kad smo zauzimali grad Čazmu to je bilo jedne subote 3 sata u jutro, došuljamo se do bunkera gdje su bili »mateki«, zavičemo neka se predaju, a oni meni odvrate da se ja predam, ja raspalim iz svog mitraljeza i bunker je bio naš, a mrtvih je bilo 12 muslimana. Zato svi hajde u NOV da tučemo zajednički fašiste, i da osvetio našu popaljenu i opljačkanu Čazmu.

Govori omladinka iz sela Osjekova (Kutina): Mi omladina sela Osjekova mnogo pomažemo našu borbu i tako smo uspjeli preko rodbinskih veza i putem pisama dovući kući iz neprijateljske vojske 70 ljudi. Također prebacivamo drugove preko pruge te sakupljamo hranu, vozimo u šumu partizanima.

Govori omladinac sa Poljankse općine: (Dubrava): Mi smo u roku od mjesec dana sakupili 59.000 Kn. 39. kg. masti, 20 kg. čaja. Jedanputa smo išli na prugu sa diverzantima podmetati mine. A jedanputa smo išli na kolodvor u Vrbovec gdje smo razoružali 23 vojnika, zarobili 23 karabina, uništili jednu lokomotivu, 3 vagona, te još bilo zarobljeno 100 kom. municije, što smo sve predali našoj vojsci. Prebacivamo drugove preko pruge.

Govori omladinac iz sela Ivančana (Dubrava): Mi omladina na općini Frkaševac prije smo mnogo radili. Mi smo imali naše diletantske grupe i pjevačke horove i davali smo po selima priredbe, recitacije o švercerima, ali u zadnje vrijeme banda stalno dolazi u naša sela i sada je za nas teško raditi, ali mi ipak se okupljamo i pomažemo našu borbu.

Govori omladinac iz Srpskog Bataljona: I naš srpski bataljon iako nema kako je dugo osnovan već je bio u nekim akcijama i mi volimo ići u akcije. Isto tako volimo i druga Titu.

Govori jedna omladinka sela Dišnika (Garešnica): Ja hoću kažem da ono što mi još radimo, a drugarica nije kazala. Mi okupljamo omladinu, učimo se, a isto tako i k nama dolazi omladina iz Garešnice, učimo ih pjevati partizanske pjesme i dajemo im čitati naš materijal.

Govori omladinka iz Ludinske općine: Mi na Ludinskoj općini radimo pod teškim uslovima, jer nam zalazi svaki dan banda u sela,

ali pored toga mi opet se sastajemo po dvojica-trojica, čitamo štampu i dogovaramo se o radu. Kad sam išla da pozovem omladinu iz sela Male Ludine, naišla sam na ustašku zasjedu koja je samom pucala i ranili su me u ruku. I pokraj toga, mi omladina sa Ludinske općine, probili smo se između bande i došli na konferenciju.

Govori jedan borac iz Udarnog bataljona: Prije nekoliko dana banda je došla u selo Kabao, da pljačka i nakupili su jedna kola, nato je došla jedna naša četa, prihvatila borbu i rastjerala bandu i tom prilikom zarobila jednog ustaškog bandita u domobranskoj uniformi, opljačkane stvari smo oteli i dali seljacima.

Govori jedna omladinka iz Dubrave: Poznato Vam je, da je omladina Dubrave bila jedna od najboljih, sve dok nije banda počela upadati u Dubravu. Pomagali smo našu NOB-u i radili mnogo, ali su se uslijed jakog terora neprijatelja mnogi pokolebali, pa čak neki otišli u neprijateljsku vojsku, ali ima nas koji smo ostali čvrsti i neustrašivi i koji pomažemo našu NOB-u i dajemo od sebe mnogo. Vršimo sabirne akcije, okupljamo ostalu omladinu, tumačimo joj o našoj borbi, dajemo joj čitati našu štampu. Sada se je već stanje malo popravilo, pa ćemo nastojati svoj rad pojačati od sada još više.

Govorio jedan pionir iz Dječjeg Doma, pozdravlja konferenciju i onda čita svoje pismo.

Dragi drugovi i drugarice! Veseli smo što možemo poslati svoje delegate koji će ispred nas zahvaliti omladini koja je požrtvovno pomagala i pomaže nas u sabirnim akcijama, da bi naš život u domu tekao što bolje i ljepše. I mi najmlađi članovi naše borbe nastojali smo koliko smo mogli da pomognemo našu borbu iako naša pomoć nije velika, a svaku našu dužnost sa mnogo ljubavi izvršavamo. Bili smo veseli i sretni kada smo na Prvog Maja mogli ići sa priredbom k našim ranjenim borcima u Podgarić, da ih malo zabavimo, da bi na čas zaboravili na svoje boli. Nakon nekog vremena pošli smo da im odnesemo jagoda, da ih posjetimo i da otpjevamo nekoliko pjesama. Čim su sazrele trešnje, brali smo ih sa velikim veseljem i poslali našim drugovima ranjenicima. Mi znamo koliko se oni raduju našim malim darovima i kolika je njihova ljbav prema nama. Sada nam je u planu da naberemo što više lipe, da bi donekle snabdjele bolnicu sa čajem. Nastojima da u školi bolje napredujemo, da bi smo poslije rata mogli što više pmoći u izgradnji naše nove domovine, a odlučili smo, da ćemo još čvršće raditi, da bi naš rad bio što korisniji i uspješniji.

Pioniri Dječjeg Doma
Moslavačkog Područja

Govori jedan omladinac sela Bunjana, sa Kriške općine (Čazma): Dragi drugovi i drugarice! U našem selu je vrlo težak rad i radimo pod teškim uslovima, jer banda dolazi svaki dan u sela.

Omladine bi još mnogo više sudjelovalo u diskusiji, ali usijed kratkog vremena nije se moglo dalje sa diskusijom nastaviti nego se je prešlo dalje sa radom.

Prije nego se je prešlo na 3. tačku dnevnog reda izabrana je predlagačka komisija koja je predložila članove za Okružni Odbor USAOH-a.

U predlagačku komisiju ušli su slijedeći članovi:

1.) Darinka Uzelac, seljanka iz Grabovnice
2.) Plećko Josip, seljak iz Ivančana
3.) Dmitar Milaković, radnik iz Zdenaca
4.) Marica Krizel, seljanka iz Osjekova
5.) Ružica Ervanćinović

Predlagačka komisija predložila je slijedeće članove za Okružni Odbor USAOH-a:

1.) Josip Galeković, Hrvat, seljak iz Gračanice
2.) Milka Drobac, seljanka iz M. Vukovje
3.) Milan Vlahović, Srbin, seljak iz Paurske Kutinice
4.) Sruk Marica, seljanka, Hrvatica iz Osjekova
5.) Ružica Ervanćinović, dak, Hrvatica
6.) Zvonko Pragaj, dak, iz Siska, Hrvat
7.) Sava Mandić, Srbin, seljak iz Rogože
8.) Savko Kovaček, Hrvat iz Kreševine
9.) Ankica Pruša, Češkinja, seljanka iz Novo-sela
10.) Milka Kraševac, Mađarica, seljanka iz Krivaje
11.) Brlek Stjepan, Hrvat, borac iz Mosi. Odreda
12.) Milan Zastanvinković, Srbin, seljak iz Narte
13.) Draga Bižić, Srpkinja, seljanka iz Rogože
14.) Joža Havel, Čeh, seljak iz Trnovitičkih Vinograda
15.) Nikola Popović, Srbin, seljak iz Sretske
16.) Novak Emica, Hrvatica
17.) Desanka Ivančević, iz Rogože, Srpkinja, seljanka
18.) Anica Cigler, Češkinja, iz Ruškovice
19.) Mara Pavleković, Srpkinja, seljanka iz Srp. Selišta
20.) Marica Jambrešić, Hrvatica, seljanka iz Ravnika
21.) Marica Lenardić, Hrvatica, seljanka, iz Gušća
22.) Katica Sruk, Hrvatica, iz Osjekova
23.) Krizel Marica, Njemica, seljanka iz Osjekova
24.) Ana Mihelčić, Hrvatica, seljanka iz Gor. Vlahiničke
25.) Slavko Benko, Hrvat, seljak iz Potoka
26.) Anđela Krivanek, Češkinja, seljanka iz Novaka

27. Plećko Josip, Hrvat, seljak iz Ivančana
28. Sešić Nikola, Hrvat, borac iz Udarnog bataljona
29. Stevo Vuksan, iz Mikleuške, borac Srpskog bataljona
30. Kovačić Lojzek, Hrvat, komandant 1. Mosi, brigade
31. Obad Milan, Hrvat, borac iz Mosi, odreda
32. Dragica Delija, Hrvatica, borac iz Mosi, odreda
33. Prosenik Ljubica, Hrvatica, seljanka, borac iz Mosi, odreda
34. Vukašin Karanović, iz Prokopa, Srbin, borac iz Mosi. odreda
35. Ivka Čus, Hrvatica, dak iz sela Zgalište
36. Marica Herceg, Hrvatica, seljakinja, iz Žukovca
37. Ankica Kranjec, Hrvatica, seljanka iz Radulca
38. Bogdan Čuk, Srbin, seljak iz Ivančana
39. Kata Sedmak, Hrvatica, seljanka iz Poljane
40. Zlatko Lepotinac, Hrvat, dak iz Prilesja
41. Brnjanec Stefica, Hrvatica, seljanka iz Suhaje
42. Darinka Uzelac, Srpkinja, seljanka iz Grabovnice
43. Boro Stojčević, Srbin, seljak iz Lipovčana
44. Franjo Klačić, Hrvat, seljak iz Martinca
45. Marica Puhača, Hrvatica, seljanka iz Marinkovca.

Prelazi se na 4 točku dnevnog reda:

Čitaju se pozdravni brzojavi koji su poslani sa konferencije i to:

1.) PRETSJEDNIKU NACIONALNOG KOMITETA - MARSALU TITU

2.) NACIONALNOM KOMITETU OSLOBOĐENJA JUGOSLAVIJE

3.) CENTRALNOM ODBORU USAOJ-a

4.) ZEMALJSKOM ANTIFAŠISTIČKOM VIJEĆU NARODNOG OSLOBOĐENJA HRVATSKE

5.) OKRUŽNOM NARODNO-OSLOBODIČAKOM ODBORU - - MOSLAVINA

Nakon što je bio dnevni red iscrpljen otpjevala je kazališna družina Moslavine nekoliko pjesama i time je konferencija završena.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, SKOJ-11/1227.

92

1944, srpanj 10.

Izvještaj Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku Centralnome komitetu KP Hrvatske o prilikama na terenu Slavonije i zagrebačke oblasti, o organizaciji POC-a, kadrovskim pitanjima, a u prilogu je i popis drugarica i drugova za zamjenu

10. VII. 1944.

Centralnom Komitetu Komunističke Partije Hrvatske

Dragi drugovi!

Primili smo pismo druga Andrije[1] od 10. i 21. VI., te odluke Izvršnog odbora JNOF-a od 19. VI. i pismo I.O.JNOF-a od 21. VI. 1944.[2]

Poslije odlaska druga Marka[3] održali smo sastanak Povjerenstva u Slavoniji. Naša je ocjena, da su se prilike na ovom terenu popravile i da će organizacije moći da izvrše veći dio zadataka, koji se pred njih postavljaju. Organizacije u slavonskoj oblasti su zadnje vrijeme napravile ogroman korak naprijed i osjeća se prilično bujanje pokreta. A i sami naši komiteti okružni i kotarski, iako ne svuda podjednako, ali u dosta velikom broju postaju stvarni rukovodioci na svom terenu. To još ne možemo kazati za Komitete na terenu zagrebačke oblasti i treba i Okružnim i Kotarskim Komitetima pružati stalnu i konkretnu pomoć.

U vezi sa pismom druga Andrije moći će organizacije da preorjentacijom rada stvarno postignu sada još veće uspjehe samo će im trebati vrlo velike pomoći. Mislim, da će se organizacije u Slavoniji vrlo dobro snaći i da će to još više pomoći učvršćenju NOP.

Uslijed vojno političke situacije na zagrebačkoj oblasti Oblasni komitet za zagrebačku oblast nema mogućnosti da rukovodi iz centra u tolikoj mjeri kao Oblasni Komitet za Slavoniju i zato smo na sastanku Povjerenstva zaključili, da članovi Oblasnog Komiteta, a i članovi Povjerenstva pomognu što više Okružnim Komitetima zagrebačke oblasti i glavni rad usmjerimo na onkretnu pomoć terenu zagrebačke oblasti. Zato je drug Savo[4] otišao na bjelovarski i varaž-

[1] Hebrang, polisekretar CK KP Hrvatske.
[2] Pisma se odnose na pripreme i izbore za odbore NOF. Vidi: Dok. br. 48.
[1] Belinić, član Politbiroa CK KP Hrvatske.
[4] Zlatić, rukovodilac Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku.

dinski okrug, drug Božičević[5] na krapinski, drug Tehek[6] na zagrebački.

Već smo razgovarali sa drugom Markom da je pitanje POC-a zagrebačke oblasti pitanje koje bi trebalo da se u dogovoru s GOC-om čim prije riješi i da bi netko od GOC-a moramo doći da im pomogne srediti njihove stvari ovdje. POC u takvom sastavu kako se danas nalazi ne samo što ne može da zadovolji, nego čak i njihova najbliža okolina vrši i dalje stalno krupne nepravilnosti, koje oni sami nisu u stanju da uklone. Mi smo mišljenja da se predloži GOC-u, da u POC za zagrebačku oblast ude Vidović Florijan iz Slavonije, koji je do sada radio po obavještajnoj liniji u vojsci, a stari je partizan i član Partije još iz vremena Jugoslavije. Isto tako predlažemo da bi ušao u POC i drug Boris[7], koji je sada kod vas i koji vrši zamjene, pa vas molimo, da nam javite o svemu ovome vaše mišljenje. Kako je POC zagrebačke oblasti naročito važan uslijed prilika na ovom terenu mišljenja smo, da bi kroz kratko vrijeme za rukovodioca POC-a dali druga Antu Milkovića člana Obi. Komiteta.

Molimo vas, da zatražite od O.K. Pokuplje, da razriješi dužnosti člana K.K. Vel. Gorica Kopača[8], koji bi trebao da se poveže sa članom O.K. Zagreb Iskrom[9], koji je zadužen da vodi brigu o organizaciji prebacivanja materijala i hrane za krajeve ispod Save. O tome smo vam već javili, ali taj drug još nikako nije u stalnom kontaktu sa O.K. Zagreb, a bez toga ne će nikako ići.

Šaljemo vam izvještaje[10] Okružnih Komiteta Čazma, Brod, N. Gradiška, Virovitica, Osijek, koje smo u prepisima dobili.

Juraj Drobec član I.O. HSS-a iz ZAVNOH-a uhvaćen je u Preseki 29. VI. pa bi ga trebalo čim prije zamjeniti.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Drugarski pozdrav
za Povjerenstvo CK KPH
za sjevernu Hrvatsku
Anka[u][v.r.]

P-S. Drugovi koji su uhapšeni[12] u toku zadnja dva mjeseca i koje predlažemo za zamjenu trebalo bi zamjeniti čim prije, a to nam je naročito

[5] Ivan, član Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.
[6] Antun Biber, sekretar Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.
[7] Bakrač
[8] Franjo Mikulić
[9] Mato Vranek
[10] Izvještaji se ne nalaze uz ovaj dokument.
[11] Berus, član Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku.
Sn [12] 0 hapšenjima i provalama u Zagrebu vidi: Dok. br. 35, 35, 41, 72, 86, i AIHPRH, KP-

važno radi uvida u samu provalu u Zagrebu. Ukoliko bi bili zamjenjeni molim vas, da nam javite, da bi mogli da se ispita stanje u organizaciji, jer mislimo da tamo nije sve čisto.

Drugovi za zamjenu:

Juraj Drobec, član ZAVNOH-a i I.O. HSS-a uhvaćen u Preseki 29. VI.

Leboš Dragutin iz II. moslavačke brigade zarobljen kod Oborova, sada u zatvoru u Savskoj cesti.

Novčić Milan, uhapšen 1942. god. nalazi se u St. Gradiški.

Pajer Katica iz Siska, nalazi se u logoru u St. Gradiški.

Ovi su drugovi uhapšeni u toku zadnja dva mjeseca u Zagrebu i trebalo bi ih zamjeniti:

Gado Marko,
Markušić Ruža,
Kahlina Stjepan,
Tomac Dragutin,
Krčmarek Franjo,
Kavurić Zvonko ing.,
Darović Ivan,
Fabijanić Vera,
Zakman Zora[13]
Babić Edo.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-37/2445.

1944, srpanj 10.

Izvještaj Okružnoga komiteta SKOJ-a Pokuplje Povjerenstvu PK SKOJ-a za sjevernu i južnu Hrvatsku o političkome i organizacijskome stanju te o kadrovskim promjenama unutar rukovodstava SKOJ-a u okrugu

Okružni komitet SKOJ-a
Za Pokuplje
10/VII/44 god.

Povjerenstvu P.K. SKOJ-a
za Sjevernu i Južnu Hrvatsku

Dragi drugovi

5/VII/ Održali smo sastanak našeg komiteta, na kojem je prisustvovao drug Branko[1] iz PK.SKOJ-a i Marko[2] iz CK.KPH.

[13] Odnosi sc na Boženu Zakman.

[1] Uzelac
[2] Belinić

Od zadnjeg našeg izvještaja političko stanje u našem okrugu izmijenilo se. U poslijednje vrijeme kada se odigravaju ovakovi politički dogadaji u svijetu i kod nas, u Žumberku je izbačena parola »Živio kralj Petar«. Ta parola izbačena je u općinama koje se vežu sa Slovenijom. U cijelom okrugu narod postavlja pitanje. Što je sa pregovorom koji se vodi između Tita i Šubašića? Dali će se kralj vratiti natrag u zemlju? Nailazimo na pojedine ljude u selima gdje govore: mi vidimo da će rat naskoro svršiti, »gospoda se opet međusobno slaženju i vode pregovore«, ali vlast u ruke primiti će netko drugi, a ne partizani. Medu ustašama (takozvanim jurišantima) može se čuti »pa mi nismo krivi kao oni ustaše koji su klali, pljačkali itd«. Mi ćemo se zajedno boriti sa Englezima, a protiv ustaša koji su palili i pljačkali, Švaba, i partizana. Oni ustaški krvnici koji vide da se nemogu spasiti govore »vaša pobjeda, naša osveta«.

Po pitanju Šubašića mi nismo upoznali narod i omladinu od kakvog je to značaja što on dolazi na naš oslobođeni teritorij, da pregovara sa Titom i nismo iskoristili u svrhu naše propagande. Drugovi, mi i naše organizacije, a što možemo najbolje vidjeti po gore navedenim pitanjima, nismo narodu i omladini dovoljno objašnjavali odluke II. zasjedanja AVNOJ-a u kojima se zabranjuje povratak kralju u zemlju za vrijeme NOB, a poslije rata da će narod sam odlučivati pitanje kralja i monarhije, kao i odluke III zasjedanja ZAVNOH-a i stvaranja Jedinstvene NOF.

Sa otvaranjem druge fronte i napredovanjem Crvene Armije, a također i bombardovanjem Zagreba i neprijateljskih uporišta, koja se nalaze oko pruge mnogo djeluje na narod. Unutar samih neprijateljskih uporišta vlada demoralizacija. Svaki dan dolaze razni domobranski oficiri, avijatičari, legionari koji bježe iz uporišta i javljaju se dobrovoljno u naše jedinici. Pred nekoliko dana pobjeglo je samo iz uporišta koja se nalaze oko Siska 50 jurišanta. Ti jurišanti bježe po šumama, boje se da ćemo ih streljati. Sa nekoliko od njih uhvatili smo vezu i javili su se dobrovoljno u naše jedinice, a ima izgleda da će se i ostali javiti. Dezertere iz Posavine uspjeli smo vratiti u njihove jedinice, a dok u Žumberku i Pokuplju nismo uspjeli tek samo jedan dio. U općini Pokupskom pojavilo se oko 20 domaćih bandita koji su povezani sa seljacima iste općine i oni ih hrane u sumi. U zadnje vrijeme napali su iz šume nekoliko naših kurira od kojih su i neki poginuli.

Okružnu konferenciju koju smo trebali održati 2/VII/ nismo je održali zbog vojničke situacije koja je bila u Žumberku. Interesovanje omladine za konferenciju i zborove je veliko. Omladina naprimjer iz Samoborskog kotara i ako su tamo mnoga neprijateljska uporišta i roditelji koče pa čak i sakrivaju odjeću, tada bi omladina

pobjegla iz polja, bez znanja roditelja i došla na konferenciju. Mi smo u suglasnosti sa omladinom iz iz OK partije i drugom Brankom održali miting sa omladinom iz ova tri kotara, na kojem smo je upoznali sa odgađanjem konferencije i sa daljnim pripremanjem za konferenciju koju ćemo naskoro održavati. Sam ovaj zbor imao je više manifestacioni karakter, na njemu je prisustvovalo preko 300 omladine. Na zbor je omladina dolazila organizovano sa muzikom, pjesmom i pod barjacima. Omladina je istupala na zboru iz svih kotareva sa narodnim kolima i pjesmama. Na devnom redu imali smo dva referata po kojima se vodila diskusija, zatim smo čitali pozdrave sa kongresa i rezultate takmičenja, objavili koji kotar i općina ima do sada najbolje rezultate. Sami referati sa naše strane nisu bili dovoljno pripremljeni, a diskusija po referatima sa strane omladine bila je dosta živa. Baš na samom zboru mogli smo vidjeti da imamo dobru omladinu, ali da mi i naše organizacije nismo pristupili k toj omladini i znali je zainteresirati. Takmičenje koje smo zakazali na savjetovanju o kojem smo Vam pisali dalo je potstreka omladini za rad. Najbolje rezultate između ova tri kotareva imala je omladina Velikogoričkog kotara, a unutar kotara općina Vel. Gorica. U takmičenju medu ostale uspjehe u istoj općini i ako se tamo nalaze neprijateljska uporišta, bilo je da je išlo 40 omladinki okopati kukuruz partizanskim porodicama u Srpska sela drugog kotara. U Žumberku formiran je radni omladinski bataljon koji stalno pomaže obrađivati zemlju partizanskim obiteljima. Takmičenje smo produljili do konferencije, a naročito sada kada je pitanje žetve i nadamo se da će biti uspjeha.

Što se tiče organizacionih problema, upoznali smo Vas sa promjenama koje smo načinili u našem komitetu i kotarskim, misleći da ćemo na taj način riješiti pitanje kadrova, a što se pokazalo nepravilno. Dosadašnjim radom okružni komitet nije djelovao jedinstveno, jer su sekretari kotarskih komiteta bili članovi našeg komiteta i kotarski komiteta partije, i vezani na tri strane nisu mogli dovoljno pružiti pomoć KK SKOJ-a.

U saglasnosti sa drugovima iz OK partije i Brankom iz PK SKOJ-a, mi smo to ispravili time, što ćemo članove našeg komiteta riješiti sa dužnosti sekretara kotarski komiteta i osamostaliti sekretare kotarski komiteta. U naš komitet primili smo nove drugove i na plenarne sjednice dolaziti će pojedini planovi kot. komiteta. Iz našeg komiteta uputili smo druga Mirka Kumic u PPK bataljon s razloga što je bio legionar, a u našoj vojsci nije bio. U naš komitet primili smo druga Šeru[3], iz KK SKOJ-a Sisak, Bobesić Franju dosa-

[3] Pavao Pavičić

dašnji komesar bataljona /Seljine/[4] brigade, Meglajec Franjo dosadašnji član KK SKOJ-a i KK partije Samobor. U plenum ušli su Milan Štimac iz PPK. Bat. Kos Dragica dosadašnji sekretar TPO[5], Jedvaj Dragutin iz Seljine brigade komesar čete, a prije toga bio je član KK SKOJ-a Samobor, Kelečić Josip iz KK SKOJ-a Pisarovine, Tomašković Joža iz KK Jaska, Fijan Ivica iz KK Sisak i Rajaković Mara iz KK Žumberak. Mislimo da ćemo na taj način moći pružiti veću pomoć kotarskim komitetima i biti bolje vezani s njima.

U kotarskim komitetima imali smo domobrane, njih smo uputili u vojsku, jer nisu bili u vojsci, a iz jedinica povukli smo nove drugove u komitet. U KK SKOJ-a Samobor bio je Mija Mikulić prijašnji član našeg komiteta, on više nije sekretar toga komiteta pošto su ga drugovi predvidjeli da će više koristiti na partijskom radu i primio je dužnost u KK KPH. Dužnost sekretara momentalno primila je drugarica Zora[6], a dalje će vršiti Jedvaj Dragutin kad stigne iz brigade.

Općinska rukovodstva nisu se osjetila rukovodiocima Skojevski grupa. Članovi kot. kom. sami formirali grupe i s njima održavali sastanke bez čl. općinski rukovotstva, time su sprečavali samoinicijativu rukovotstvima. Kotarskim komitetima i čitavoj Skojevskoj organizaciji slabo smo posvetili pažnju njihovom teoretskom uzdizanju, tako da u mnogo mjesta politički ne djeluju na omladinu. Uzeli smo si u zadatak da formiramo i popunimo općinska ruk. i posvetimo pažnju teoretskom uzdizanju kako kotarskim komitetima tako i čitavoj org. Direktiva o proširenju US[7] nije se još sprovela u cijelom okrugu, bukvalno smo je shvatili i rad se razvijao šablonski, nije se pronalazila forma za rad u pojedinim općinama i kotarevima. Ukinuli smo kotarske odbore, a da smo slabo posvetili pažnje formiranju i proširivanju općinskih odbora. Po pitanju US. vladala je dosta velika krutost u pojedinim kotarevima, kod formiranja seoski odbor postavili su se zadaci sa redovitim dolaženjemna sastanak a tko nije mogao redovito dolaziti nije se ga smatralo čl USAOH. Muškoj omladini nije se prilazilo, već se bacilo težište više na žensku omladinu, što je bilo jedan od uzroka dezerterstvu. Rad sa pionirima većim djelom bio je zapušten. Da bi se rad pokrenuo sa pionirima, zadužili smo u svim komitetima po jednog člana koji će voditi računa o radu sa pionirima. Kako su nam ukazali drugovi, Marko iz CK KPH i Branko iz PK SKOJ-a, prišli smo formiranju i

[4] Brigada »Franjo Ogulinac Seljo«.
[5] Turopoljsko-posavski odred.
[6] Babić-Karabelj
[7] Misli se na USAOH.

proširivanju kotarski i općinski odbora a također da se pronalaze forme rada USAOH na neoslobođenom teritoriju.

U odredima stanje se popravlja. Dezerterstvo se više ne pojavljuje i jedan dio dezertera vratio se natrak u svoje jedinice kao naprimjer u TPO. Rad Skojevske organizacije pokrenuo se po svim pitanjima, a naročito može se vidjeti po kulturno prosvjetnom radu, gdje izlaze redovito džepne i zidne novine, a da u njima sudjeluju svi borci. Borbenost i disciplina u mnogome se popravlja što se može vidjeti poštivanjem rukovodioca.

U Žumberačkom odredu u zadnje vrijeme zavladao je loši odnos između pojedii Skojevski i partijski rukovodioca, a tako isti i kod sekretara Odreda. Mi smo ukazali na te greške bataljonskim komitetima i malo se to ispravilo, ali se još uvijek popravlja. Sekretara iz TPO Dragicu Kos povuki smo na teren, a dužnost sekretara primio je Kunić Stjepan dosadašnji sekretar bat. komiteta.

Pregled kadrova našeg komiteta poslati ćemo Vam sa sastanka kada se skupe svi članovi komiteta koje smo predvidjeli.

Drugarice koje smo dobili iz XIII proleterske brigade raspoređili smo ih po kotarevima, 4 smo primili u kotarske komitete SKOJ-a, a dvije rade u jednoj općini.

Okružnu konferenciju održavati ćemo negdje u kolovozu, a o tome ćemo Vas naknadno obavjestiti.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Uz drugarski pozdrav
Anđela[8][v.r]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, SKOJ-lO/1113.

94

1944, srpanj 10.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i treće divizije Desetoga korpusa za razdoblje od 20. lipnja do 5. srpnja 1944. godine

STAB XXXIII. DIVIZIJE X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG N.O.V. i P.OJ.
Broj: Op. 93.
Dne 10/srpnja 1944.

[8] Poljak

PREDMET: Operativni izvještaj za
razdoblje od 20. VI-5.VII.1944.
dostavlja.

ŠTABU X KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOVJ
/Sekcije Čazma, Bjelovar, Đurđevac i Čakovec 1 :100.000/

21. VI. **I** brigada: Poslije akcije na glavnoj pruzi u sektoru Kutina — Popovača, brigada se povukla za Draganec — Komuševac — Vagovinu i Siščane. Jedinice su odmarale uz potrebna osiguranja.
11 brigada: Noću 21. — 22. VI. vršena je sa cijelom brigadom diverzija na glavnoj pruzi u međuprostoru Križ — Ivanić Grad. Dva bataljona dali su osiguranje prema uporištima, a jedan bataljon čistio je prugu od nepr. patrola. Nakon kraće borbe ubijena su 4 neprijateljska vojnika, a tri su zarobljena (svi Nijemci). Iza toga je prekinuta pruga eksplozivom na 203 mjesta. Brigada se povukla za Lipovčane — Prnjarovec — Graberec.

22. VI. **I.** brigada vrši pokret i raspoređuje se u Novake — Kunđevac — Vukšinac Donji i Gornji.
Obje brigade smještene su u gornje baze radi odmora i sređivanja, radi predstojećeg puta za Bilogoru.

23. VI. Bez promjene. Do podne se izvodila vojno teoretska i praktična obuka, a poslije podne politička obuka. Davana su potrebna osiguranja.

24. VI.I
25. VI.I
26. VI.j Odpočela je nepr. ofenziva na Moslavinu.[1] Naše jedinice vodile su borbu tokom 24-25 i 26. VI. nakon čega su se povukle za Bilo-goru.

Izvještaj o tim borbama dostavljen je 5. VII. 1944 pod Op. br. 89.

27. VI. **I** brigada: U povlačenju iz Moslavine stigla je bigada oko 12 sati u V. Pisanicu i razmjestila se u istočni dio sela na odmor za unutarnja osiguranja.
II brigada: Zaostala je u povlačenju i zadržavala se na prostoru između Samarice — Novog Sela i G. Garešnice gdje je i zanoćila.

28. VI. **I** brigada: U istom rasporedu. Održavali su se sastanci sa jedinicama po pitanju borbi vođenih u Moslavini, /vojno politički osvrt i kritika/

[1] Toga dana neprijatelj je počeo prodirati na oslobođeni teritorij Moslavine. O tome opširnije vidi: Dok. br. 75, 85, 99, i Zbornik VII, tom V, knj. 29, dok. br. 18.

II brigada: Pošto nepriajtelj nije vršio pritisak na nju zadržala se i tog dana na istom mjestu, a pred večer izvršila pokret za Šimljenicu.

29. VI. **I brigada:** U istim bazama, odmor i vojno politička nastava prema rasporedu rada.

II brigada: Vrši pokret i smješta se u Bedenik-Babinac.

30. VI. Cijela Divizija po naređenju Štaba Korpusa kreće nastupnim maršem u pravcu ostalih jedinica Korpusa i razmješta se I brigada u Pupelicu i Šandrovac, II brigada u Kašljevac.

1. VII. Nastavlja se pokret preko Paulovačkog tunela — Hampovice i smješta se I brigada u Poljančane, Gornje, Srednje i Donje Moste, II brigada u Babotok — Zdjelice Donje i Gornje.

3. VII. **I brigada:** Razmještena je u Paunovcu — Peščeniku i Roščancima, te djeluje na onesposobljavanju za pokret neprijateljskih trupa, ceste Križevci — Koprivnica u prostoru Donjara — V. Mučna, te na sprečavanju samog pokreta.

II brigada bazirana u G. i S. Mostima, uništava cestu Novi-Grad — Koprivnica na visini sela Borovljana, te sprečava pokret neprijateljskih trupa na tom pravcu. Istovremeno osigurava svoje baze prema Bjelovaru.

4. VII. **I brigada:** Nalazi se u istim bazama. Prije podne izvodi se borbena obuka, a poslije podne vojno politički časovi. Osiguranja prema Koprivnici. Jedan bataljon u večer osigurava prebacivanje ranjenika sa Kalnika na Donjari.

II brigada: U istim bazama. Osiguranja prema uporištima Novi-Grad — Đurđevac — Bjelovar. Jedinice slobodne od osiguranja vojno-političku obuku.

5. VII. **I brigada:** Nalazi se u istim bazama. Poslije podne jedan bataljon preuzima ranjenike i kreće s njima za Moslavinu u cilju obezbedenja.

II brigada: U vezi s akcijom na Ludbreg opet je uznemiravala neprijatelja u uporištu Novi-Grad i oko njega. Jedan bataljon nalazio se u selu Sardincu, jedan bataljon pravio je protivtenkovske barikade na cesti Novi-grad — Koprivnica. Jedna četa došla je u sukob sa nepr. patrolom i nakon kraće borbe protjerala ju u uporište, bez vlastitih gubitaka.

U gornjem razdoblju jedinice naše Divizije izvršile su jednu akciju /diverzionu/ na glavnu željezničku prugu, te kroz neprijateljsku ofenzivu vodile jednu skupnu borbu /cijela Divizija/. I brigada

Jvije borbe zasebno, II brigada jednu borbu zasebno, te svaka brigada sa po jednim bataljonom zasebno po jednu borbu.

U svim tim borbama neprijatelju su naneseni, odnosno pretrpljeni vlastiti, slijedeći gubitci:

Neprijateljski gubitci:

Za vrijeme ofenzive u Moslavini neprijatelj je imao gubitke u mrtvima i ranjenima 350 ljudi.

Na pruzi	4	mrtva
	3	zarobljena
Zapaljenjeno	5	pušaka
-"-	360	metaka
-"-	2	bombe
-"-	7	pari cipela i odjela
-"-	3	konja ubijena
Srušeno	1	želj. most/5 m./
-"-	5	mostova na cesti
Presječena pruga na	204	mjesta

Vlastiti gubitci:

Mrtvih	9	drugova
Ranjeno	55	-"-
Nestalih	6	
Puške	4	kom.
Municije	18661	kom.
Top. granata	27	kom.
Mino-bacačke gran	2	kom.
Nagaznih mina	5	kom.
Cijev p. mitr	1	kom.
Sanitetski ranac	1	
Anti-tenk bomba	1	kom.
Sanžera za p. mitr	4	kom.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

M.P.[2]

Politkomesar:
Mutak Vlado [v.r.]

Komandant, potpukovnik
J.[3] **Antolović** [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 551 a, f. 4, dok. br. 9 (3-4).

[2] Okrugli pečat: Stab XXXIII divizije X korpusa »Zagrebačkog NOV i POJ (u sredini zvijezda petokraka)

[3] Josip

95

1944, srpanj 10.

Operativni izvještaj Trideset i četvrte divizije Četvrtog korpusa NOV j POJ Štabu Korpusa o borbama od 22. lipnja do 2. srpnja 1944. godine

ŠTAB XXXIV DIVIZIJE
IV. KORPUSA NOV JUGOSLAVIJE
op. broj 172
Dne 10. VII. 1944. god.

Operativni izvještaj

Štabu IV. Korpusa NOVJ

Borba se je vodila na prostoriji: Plješivica k.780, k.661, selo Prilipje, Prodindol, k.871 (Japetić) k. 739-Sv. Jana. Položaji leže kod ceste Samobor-Jaska odakle se zemljište spušta prema Jaski i Samoboru. Teren ispresjecan i pošumljen. Selekcija Samobor 1:100.000.

Od naših jedinica u borbi su učestvovali: Brigada »Franje Ogulinca Selje«, Zumberački P. Odred i Karlovačka Brigada. Od neprijateljskih jedinica iz pravca Samobora djelovi XIII. ustaške bojne, i X. policijski bataljon. Iz pravca Jaske XXX. ustaška bojna i Jägererzatz bataljon[1] iz Jaske i Karlovca u jačini od 900 vojnika. Kolona iz Samobora bila je jaka oko 800 vojnika.

Po prelazu pruge naše su se jedinice smjestile i to: Brigada »Franje Ogulinca-Selje« na sektoru Plješivica-Prilipje-Kuprečdol sa zatvaranjem pravca Jaska-Plješivica. Zumberački P. Odred na sektoru Manja Vas — Kotari — Prekrižje sa zatvaranjem pravca Samobor — Plješivica, — Karlovačka Brigada na sektoru Prodindol — — Ivančići — Sv. Jana sa zatvaranjem pravca Jaska — Sv. Jana. Ovaj raspored izvršen je 21. VI. do 4 sata ujutro.

22. VI. u 5 sati u jutro neprijatelj je iz pravca Jaske izvršio napad na položaje Karlovačke Brigade[2] u Sv. Jani i odbacio Brigadu u pravcu Špigelskog Brijega. Neprijatelj je za tim brzim pokretom preko sela Ivančića izbio na k. 871. U isto vrijeme neprijateljska kolona iz Samobora zbacila je Zumberački Odred sa njegovih položa-

[1] Riječ je o bataljonima 1. lovačkoga rezervnog puka.
[2] Vidi: Dok. br. 56.

ja i naglo izbila na k. 871 i tako se spojila sa kolonom iz Sv. Jane. Na taj način uspjelo je neprijatelju zaobići za leda Brigadi »Franje Ogulinca Selje« i nabačenim bataljonima Odreda na Plješivicu. Dok su se ove dvije kolone na brzinu uspjele spojiti se dotle je neprijatelj iz Jaske i Okića vršio napad na položaje Brigade »Franje Ogulinca Selje«. U ovakovoj situaciji izdano je naređenje Brigadi »Franje Ogulinca Selje« i bataljonima Odreda da napuste položaje Plješivice te da se skoncentrišu na prostoriji Prodindol, k. 739 i k. 871 sa zadatkom da bataljoni odreda štite ranjenike i komoru, a Brigada sa dva bataljona zbaci neprijatelja sa kote 871 i tako osigura izvlačenje ostalih djelova, ranjenika i komore. Druga dva bataljona dobili su zadatak da spriječe neprijateljski prodor iz Prodindola prema k. 739. Na ove položaje Brigada je stigla u 12 sati. Dva bataljona Brigade u 12 sati izvršili su napad na k. 871 i izbacili neprijatelja sa nje. Nakon pola sata neprijatelj je izvršio povrati napad i uspio izbaciti bataljone na južne padine iste k[ote]. Bataljoni su dobili ponovno naređenje da zauzmu k. i u 14 sati izvršen je juriš i neprijatelj ponovno protjeran sa k. u pravcu Samobora. Bataljoni su se zadržali na tim položajima do noći. Dva bataljona brigade koji su držali položaj prema Pridindolu i Ivančićima uspjeli su zaustaviti neprijatelja u tim selima i onemogućiti mu da se povuče. U 19 sati neprijatelj je bio prisiljen dovuć novo pojačanje na taj sektor da bi pomogao njegovima djelovima iz Prodindola da se povuku. Ovaj neprijateljski napad podpomognut je jakom artiljerijskom i minobacačkom vatrom i bataljoni su bili prisiljeni da se povuku nešto sjevernije od sela. Na taj način neprijatelj je uspio izvuć svoje djelove iz Pridindola. Na ovom sektoru borba je trajala sve do 22 sata, kada se je neprijatelj povukao.

U ovoj borbi unatoč nepovoljnog položaja u prvoj fazi borbe uspjelo je našim jedinicama popraviti položaje u drugoj fazi i osigurati si otstupnicu. Za sve vrijeme ove borbe nije bilo veze sa Karlovačkom Brigadom, a oova nije samoinicijativno pokušala pomoći Seljinoj Brigadi tako da je cio teret borbe pao na Brigadu »Franje Ogulinca Selje«.

Naši gubitci: 12 mrtvih, 40 ranjenih, 19 nestalih. Medu poginulima se nalazi komesar Brigade Badel Marijan, a medu ranjenima referent saniteta Brigade Stefić Stjepan, intendant Brigade NovakovićIlija, komandant II. Bataljona Valjan Vlado, komandant IV. bataljona Štos Stjepan, komandir III. čete II. bat. Šoštarec Stjepan, komesar III. čete II. bat. Robić Nikola, vodnik III. čete II. bat. Kukurić Josip, vodnik I. čete II. bat. Deverić Mijo, desetar IV. bat. StiPetić Stjepan.

Od materijala je izgubljeno 1 dio arhive Štaba Divizije 1 radio stanica, signalni pištolj, 17 pušaka, postolje od Brede, 2 km telefonskog kabla, 400 metaka, 4 konja i dva sedla.

Neprijateljski gubitci: 48 mrtvih i oko 60 ranjenih.

Zarobljen 1 gestapovac.

Zapljenjen 1 šmajser, 1 pištolj, 2 cijevi za talijanski p. mitraljez, 12 pušaka, 1100 metaka, 2 durbina i druge sitne spreme.

U ovoj borbi se istakla cijela Brigada »Franje Ogulinca Selje« sa svojom odlučnošću i borbenošću. Od pojedinaca su se istakli Plepelić Kazimir komandir I. čete I. bat. i Tačković Stanko komandir II. čete III. bat.

Ova obranbena borba uspješno je završena i ako je u početku naš položaj bio nepovoljan.

Pouke iz ove akcije: aktivnost u odbrani je najbolji način razbijanja neprijateljskog plana. Rukovodioci i borci ne vode dovoljno računa o prikrivanju položaja i utvrđivanju pa zbog toga dolazi do nepotrebnih gubitaka. Neprijatelj koristi noć za koncentraciju i podilaženje a pred svanuće preduzima napad.

Pokret i manje borbe:

Poslije borbe 22 prošlog mjeseca divizija se prebacila na sekor Sv. Jana — Bukovac — Toplice — Hrašće — Višošević — Draganoš. Toga dana nije bilo borbe.

25. VI. Karlovačka Brigada, III. Brigada VIII. divizije i Zumberački Oodred izvršili su u 22 sata diverziju pruge između Jaske i Horvata te rušenje ceste Samobor — Jaska. Pruga je porušena na 73 mjesta i porušena dva mosta. Cesta je prekopana na 4 mjesta. Tokom ovih diverzija nije bilo borbe.

26, 27, 28. VI. nije bilo borbi.

29. VI. Uslijed neprijateljskog napada na položaje VIII. divizije[3] prebačena Karlovačka Brigada na sektor Slavetić i zatvarala pravac Petrovina — Slavetić. U 4 sata u jutro Brigada »Franje Ogulinca Selje« vršila je u zajednici sa VIII. divizijom napad na G. i D. Pribić. Napad nije uspio Brigada se povukla na sektor Okrug — Slavetić. U 11 sati neprijatelj iz G. Pribića vrći napad na položaje na Okrugu. Ovaj napad je odbijen i neprijatelj je odbačen na polazne položaje. U toku dana neprijatelj nije pokušavao izlaziti iz svojih baza. U 17 sati bombardirala je položaje Karlovačke Brigade. Seljina Brigada sa položaja povučena je sa položaja u rezervu na sektor Goljak i sjeverno od Goljaka u šumu. U ovim borbama 29. VI. imali smo 1 mrtva i 12 ranjenih. Poginuo je komandant III. bat. Karlovačke Brigade.

[3] Vidi: **Zbornik** VII, tom V, knj. 29, dok. br. 8.

30. VI. U 4 sata u jutro neprijatelj je iz Pribića izvršio napad na položaje Karlovačke Brigade na Okrugu i uspio upasti u prve rovove na desnom krilu ali je protunapadom izbačen natrag, tom prilikom neprijatelj je zarobio jednu »Bredu« Karlovačke Brigade. Istog dana poslije podne neprijatelj se počeo povlačiti sa sektora Krašić-Pribić. U 19 sati su bataljoni izbili na odredenu liniju i vatrom iz automatskih oružja prisilili neprijatelja da se sa ceste Krašić — — Brlenić povuče na kote. Druga dva bataljona Karlovačke brigade dobili su zadatak da preko Brebrovca izvrše napad na Petrovinu i prisile neprijatelja na povlačenje. Po izbijanju naših dijelova na Brebrovac došlo je do susretne borbe sa neprijateljskim snagama koje su iz Petrovine krenule u pomoć neprijateljskoj zaštitnici u Krašić. U ovoj borbi neprijatelj je odbačen natrag u Petrovinu. U toj borbi smo imali 3 mrtva i 24 ranjenih. Medu ranjenima bio je komandant Brigade.[4] Neprijatelj je imao 10 mrtvih i 20 ranjenih. Utrošeno je 6000 metaka po s vim oruđima. U ovim borbama istako se IV. bataljon Brigade »Franje Ogulinca Selje«. Jedinice Karlovačke Brigade su podbacile, a naročito dva bataljona koja su išla prema Petrovini.

1. VII. Brigada »Franje Ogulinca Selje« prema naređenju Štaba Korpusa prebacila se sa sektora Slavetić na sektor Prekrižje. Karlovačka Brigada je vodila obranbene borbe na položaju kod Okruga i Brebrovca. U borbama na Okrugu Brigada je izgubila jedan talijanski **p.** mitraljez imala dva ranjena.

2. VII. Patrole Karlovačke Brigade sukobile su se sa patrolom neprijateljskom između Pribića i Okruga. U tom sukobu imali smo 1 mrttvog borca. Neprijatelj je imao 3 ranjena.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar: Komandant p. pukovnik:
M.[5] Dasović [v.r.]

Original, stojopis
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 1223, f.2, dok. br. 34 (1-2).

[4] Franjo Molek, kasnije umro od zadobijenih rana.
[5] Martin

96

1944, srpanj 10.

Izvještaj Trećega diverzantskog bataljona Diverzantske sekcije Inženjerijskog odsjeka Glavnog štaba Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ o akcijama u razdoblju od 25. lipnja do 10. srpnja 1944. godine

III DIVERZANTSKI BATALJON
DIVERZANTSKE SEKCIJE Inž. OTSJEKA
GLAVNOG ŠTABA
HRVATSKE
Broj 59/44
Dne 10-VII-1944

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.OJ.

Izvještaj o izvršenim akcijama u vremenu 25. VI. — 10. VII. 1944. god.

26. VI. 1944.]sj$_a$ pruzi Banova Jaruga-Zagreb kod stanice Ostrna, dignut je u zrak transportni vlak. Uništena je lokomotiva i 4 vagona, dok su 3 oštećena. Bilo je i žrtava, ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 16 sati.

2. VII, 1944 Na pruzi Križevci — Bjelovar između stanica Crkvena i Sv. Ivan Žabno, presečena je pruga na 94 mjesta, uništeno je 188 šinja. Ova akcija je vršena u suradnji Udarnog bataljona.

2. VII. 1944. Na pruzi Dugo Selo — Križevci između stanica Vrbovec i Prikraj dignut je u zrak oklopni vlak. Uništena su 4 štitna vagona, dok je 1 blindirani i lokomotiva teško oštećeni. Mrtvih i ranjenih je bilo, ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 7 sati.

4. VII. 1944 pruzi Banova Jaruga — Zagreb kod stanice Prečec, dignut je u zrak teretni vlak. Lokomotiva je teško oštećena, a 3 su vagona potpuno uništena. Ubijena su 3 željezničara. Promet je stajao 12 sati.

5. VII, 1944 Na pruzi Banova Jaruga — Zagreb kod stanice Ludina presečena je pruga na 18 mjesta, uništeno je 36 šinja. Ova akcija je vršena u suradnji jedne čete Ceskog bataljona.

7. VII- 1944. Na cesti Garešnica — Međurić na rijeci Garešnici, dignut je u zrak most dugačak 15 metara, koji je potpuno uništen. Akcija je vršena u suradnji Srpskog bataljona.

g, VII- 1944. Na pruzi Križevci — Dugo Selo srušena su dva mosta, jedan na Dulepskom potoku dugačak 15 metara, a drugi na rijeci Zelini dugačak 18 metara, osim toga uništene su 2 skretnice na stanici prikraj.

Ovo su akcije naše 1 i 2 čete, dok za akcije koje je izvršila 3. četa na sektoru Zapadne Grupe part. Odreda podataka još nismo dobili.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M.P.'

Polit, komesar:
Vaso Čanak [v.r.]

Komandant:
Mirko Palčić [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut, 121 A, f. 11, dok. br. 7.

97

1944, srpanj 11.

Naređenje Štaba Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske o formiranju Omladinskog bataljona, o postavljanju komandnog kadra u Omladinskome bataljonu, Zagorskoj brigadi i Zagrebačkome NOP odredu

NAREDBA BR. 19

Štaba Zapadne Grupe Partizanskih Odreda Hrvatske od 11. VII. 1944.

FORMIRANJE OMLADINSKOG BATALJONA
ZAPADNE GRUPE PART. ODREDA HRVATSKE

I.

Odlukom Štaba Zapadne Grupe Partizanskih Odreda Hrvatske formira se Omladinski bataljon Zapadne Grupe Part. Odreda Hrvatske.

[1] Okrugli pečat: Štab III Diverzantskog bataljona
Diverzantske sekcije Glavnog štaba Hrvatske
(u sredini zvijezda petokraka)

Omladinski bataljon Zapadne Grupe Part. O. Hrvatske stajaće pod direktnom komandom Štaba Zapadne Grupe Part. Odreda Hrvatske.

Bataljon će nositi naziv: »Omladinski bataljon Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske«.

POSTAVLJENJA I RAZREŠENJA

II.

Za Komandanta Omladinskog bataljona Zapadne Grupe Part. Odreda Hrvatske postavlja se drug potporučnik Krkač Stjepan do sada komandant Udarnog bataljona 1. Zagorske Brigade.

Za politkomesara Omladinskog bataljona Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Birač Dragutin.

Za pomoćnika politkomesara Omladinskog bataljona Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Poturica Ivan, do sada pomoćnik politkomesara bataljona u Zagrebačkom P. Odredu.

Za operativnoog oficira Omladinskog bataljona Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Cigrovski Janko.

Za komandira I. čete Omladinskog Bataljona Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Solejnički Vid.

Za politkomesara I. čete Omladinskog bataljona postavlja se drug Ptiček Milan.

Za zamj. komandira I. čete Omladinskog bataljona Zap. Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Brzaj Janko.

Za pomoćnika politkomesara I. čete Omladinskog bataljona Zap. Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Tišljer Valter.

Za komandira II. čete Omladinskog Bat. Zap. Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Dundek Stjepan.

Za politkomesara II. čete Omladinskog Bat. Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Trzun Juraj.

Za zamjenika komandira II. čete Omladinskog bataljona Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske postavlja se drug Piškor Pavao.

Za pomoćnika politkomesara II. čete Omladinskog Bat. Zapadne Grupe P.O. Hrvatske postavlja se drug Catela Ivan.

Za komandanta I. Bat. I. Zagorske Brigade postavlja se drug Pozaić Vlado do sada komandant bataljona u Kalničkom P. Odredu.

Za pomoćnika politkomesara II. Bataljona Zagrebačkog Part. Odreda postavlja se drug Kovačić Josip do sada politkomesar Podoficirske škole Zapadne Grupe P. Odreda Hrvatske.

III.

Ova naredba stupa odmah na snagu i ima se pročitati pred strojem.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: **Iveković Stjepan** [v.r.]

Komandant-major: **Stj.**[1] **Kučiš** [v.r.]

M.P.[2]

Dostavljeno:

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ
Omladinskom Bataljonu Zap. Grupe POH
Štabu Zagrebačkog P. Odreda
Štabu Zagorskog P. Odreda
Štabu Kalničkog P. Odreda
Štabu I. Zagorske Brigade NOVH

M.P.[3]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 1601 B, f. 4, dok. br. 55.

98

1944, srpanj 11.

Operativni izvještaj Štaba Turopoljsko-posavskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ za razdoblje od 25. lipnja do 10. srpnja 1944. godine

ŠTAB TUROPOLJSKO-POSAVSKOG ODREDA
Dne 11. VII 1944
Op. br. 60/44

Dostavlia J

ŠTABU XXXIV. DIVIZIJE IV. KORPUSA N.O.V. JUGOSLAVIJE

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ
za vrijeme od 25. VI. do 10. VII. 1944 god.

U gore pomenutom vremenu snage našega odreda nalazile su se u glavnom na sektoru Pokuplja, dok je novoformirani II. bataljon

[1] Stjepan
[2] Okrugli pečat: Štab Zapadne grupe P.O. Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)
[3] Zaprimni pečat Štaba Zagrebačkog N.O.P. odreda Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)

na sektoru Posavine, tj. u glavnom se zadržava po selima od Bukevja duž Save do Željeznog i Jezera.

Neprijatelj za ovo vrijeme nije pravio većih ispada na sektor Pokuplja, dok je Posavinom patrolirao nekoliko puta sa većim snagama, pred kojima se je naš bataljon morao povlačiti.

25. VI. Jedinice našega odreda nalazile su se na slijedećim položajima: I. bataljon u Gradcu, III. u Gudcima, a Ruski[1] u Kravarskom. Jedinice rade po rasporedu rada. Toga dana na večer jedinice III. bataljona krenule su u zasjedu na prugu Zagreb — Sisak između Odre i Buzina, ali kako neprijatelj nije naišao, vraćaju se u jutro na polazne položaje.

26. VI. Jedinice na istim položajima, rade po rasporedu rada, a na večer III. bataljon prelazi na položaje Vukomerić.

27. VI. I. i III. bataljon nalaze se na istim položajima, te rade po rasporedu rada dok Ruski bataljon izvršuje pokret do Gradca. Toga dana bio je formiran II. bataljon te prelazi na sektor Posavine.

28. VI. I. bataljon u 24 sata vrši fingirani napad na Rečicu. Napad je vršen sa sjeverozapadne strane, tako da je neprijatelj bio iznenadn te je dao jaki otpor sa osiguranjem garnizona, a zatim stupio u borbu sa svim svojim snagama. Nakon jedan sat napucavanja naše snage su se povukle u Kupčinu, te 29. VI. prisustvovale mitingu, koji se je tamo odražavao sa narodom. Ruski bataljon osigurava iste noći rad minera II. diverzantskog bataljona na pruzi Draganić — Karlovac. Sama akcija nije u potpunosti uspjela uslijed jakog neprijateljskog otpora iz bunkera, tako da četa Diverzantskog bataljona nije postavila predviđeni broj mina, već su samo 2 mine postavljene. Toga dana stigao je II. bataljon na sektor Posavine, te po njemu manevriše pošto nije u stanju da primi borbu sa neprijateljem uslijed znatno većih neprijateljskih snaga.

III. bataljon kreće sa položaja Vukomerić za Čakanec gdje daje osiguranje mitingu koji se održava sa narodom, a poslije mitinga prelazi ponovno na položaje Vukomerić.

30. VI. Jedinice ostaju na istim položajima, rade po rasporedu rada. Navečer III. bataljon prelazi u Gradac, dok Ruski bataljon zauzima položaje više sela Gudci.

1. VII. Jedinice ostaju na istim položajima, rade po rasporedu rada, bez promjene. Na večer III. bataljon zauzima položaje Šantarići.

[1] O formiranju tog bataljona vidi: **Zbornik VII.** tom V. kni. 26. dok. br. 141, bili. 111.

2. VII. Prije podne jedinice na prijašnjim položajima. Poslije podne I. i III. bataljon kreću prema pruzi tj. I. bataljon prati transport za Žumberak[2], dok III. bataljon daje osiguranje na pruzi. Tom prilikom minerska grupa uništila je oko 440 m želj. pruge Horvati — Jaska. Četa za vezu u jednici sa četom za vezu T. P.[3] Područja skinula je tom prilikom 7 km. telefonske žice. Iste noći minerska grupa uništila je 210 m. želj. pruge na pruzi Peščenica — Turopolje.

3. VII. III. bataljon sa dvije čete zauzima položaje Šantorići, dok jedna četa ostaje u Gradcu. Ruski bataljon na položaju više sela Gudci u vinogradima zvanim Jankovka. Oko 7.20 sati nailazi oko 30 neprijateljskih konjanika, te oko pješaka i dolaze do sela Markuševac. Jedna četa toga bataljona dobila je zadatak da napadne neprijatelja u selu, dok je II. četa bila na položaju prema Kostanjevcu. Nakon kratke borbe neprijatelj je protjeran iz sela. U borbi ubijen je 1 neprijateljski vojnik, a ranjeno ih je 5.

I. bataljon na putu kod Okića naišao je na ustaše, te je došlo do borbe u kojoj je ubijena 2 neprijateljska vojnika, a 1 je ranjen.

4. VII. I. bataljon vraća se iz Žumberka te se smještava na svoje prijašnje položaje, dok III. bataljon sa svoje dvije čete prelazi poslije podne u Gradac. Ostale jedinice na svojim prijašnjim položajima rade po rasporedu rada.

5. VII. Raspored jedinica kao i prije, rade po rasporedu rada.

6. VII. Jedinice na ranijim položajima. U 18 sati kreću I. III. i Ruski bataljon u akciju na prugu Zagreb — Karlovac sa zbornog mjesta u Hasan Bregu. Jedna četa I. bataljona ostaje na osiguranju kod Hobolića dok druga ostaje kao rezerva pri štabu odreda na pruzi. III. bataljon dobio je zadatak da sa svoje dvije čete preprati transpoort tj. poštu i drugove za Žumberak, dok jedna četa ostaje u Gradcu. Ruski bataljon postavlja osiguranje prelaza na pruzi kao i rad minera, ali se kod pruge između Mavračića i Prevandara sukobljuje sa ustaškom zasjedom jačine oko 40 vojnika, koju razbija i transport prelazi prugu, dok mineri postavljaju mine za rušenje pruge a četa za vezu skida telefonsku žicu. Nakon nekog vremena ponovno se prikuplja razbijena ustaška zasjeda, te napada naš Ruski bataljon i na isti juriša, ali ju bataljon potpuno rasprši. Tom prilikom ubijen je jedan ustaški vojnik i zaplenjena jedna puška sa 50 metaka,

[2] Vidi: Dok. br. 78.
[3] Turopoljsko-posavsko

jedan pištolj te jedna uniforma. Mineri su uništili oko 900 met. pruge, a četa za vezu skinula je oko 15 km. telefonske žice i 50 izolatora. Naše jedinice nakon ove akcije povukle su se u svoje polazne baze bez gubitaka.

7. VII. Jedinice odmaraju na prijašnjim položajima. I. bataljon dobio je zadatak da u 18 sati krene na prugu Zagreb — — Karlovac te da osigura prelaz ranjenika iz Žumberka kod sela Vidalina. Bataljon postavlja osiguranje, ali transport nije naišao, te se bataljon povlači na svoje polazne položaje. Toga dana stigla je iz Posavine I. četa II. bataljona koja je od Štaba X. Korpusa imala naređenje da preprati engleske pilote iz Moslavine, što je ona i izvršila.

8. VII. Jedinice na prijašnjim položajima, rade po rasporedu rada, osim I. bataljona koji odmara.

9. VII. U jutro vraćaju se dvije čete III. bataljona iz Žumberka, ali ih oko 4.30 sati u jutro dočekuje ustaška zasjeda u šumarku oko 100 metara od ceste Bratina — Kramarić ispred mosta. Ustaška zasjeda propustila je patrolu dok je na čete koje su išle oko 150 m. iza patrola otvorila vatru. Kako je II. četa već bila prošla zasjedu odmah je zauzela položaj više ceste, te otvorila na neprijatelja vatru, dok se je III. čete prebacivala preko vode pod vatrom. Neprijatelj je kratko vrijeme držao vatru, a onda pobjegao. Naš I. bataljon krenuo je odmah u pomoć III. bataljonu, a od Štaba odreda odmah je poslan teški bacač, pošto se u prvo vrijeme nije znalo točno šta neprijatelj namjerava i kakve su mu snage, ali je on prije nego je I. bataljon dospio da mu zade s leda pobjegao. Bačena je svega jedna mina iz teškog bacača što je kod neprijatelja stvorilo paniku. U ovoj borbi imali smo 5 ranjenih drugova i to trojica sa neznatnim ranama, tako da su ostali u jedinici, dok su 2 ranjena u ruku i otpremljeni u bolnicu.

10. VII. Jedinice se nalaze na prijašnjim položajima. U 13 sati I. bataljon kreće za Posavinu gdje je trebao izvršiti zadatak, koji je naknadno izvršen, pošto nije bio sav materijal koji je potreban za dizanje avionskih bombi uzet. Na večer III. bataljon sa dvije čete prelazi na položaje Šantorići dok jedna četa ostaje u Kramariću. Ruski bataljon prelazi na položaje Kravarsko — Novo Brdo.

II. bataljon koji se nalazio u Posavini u glavnom nije vodio nikakovih borbi, već je uvvijek neprijatelja izmanevrisao, kako je to već spomenuto, radi toga što je neprijatelj krstario sa većim snagama.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

politkomesar: [4] M.P.[5] Zamj. komandanta:
Bulat Tešo [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 1223, f.2, dok. br. 35.

99

1944, srpanj 12.
Sisak

Izvještaj Zapovjedništva Prve oražničke pukovnije Zapovjedništvu Pete oružničke pukovnije o borbama protivjedinica NOV i POH od 26. lipnja do 12. srpnja 1944. godine

ZAPOVJEDNIČTVO
1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE

J.S. Br. 452/Taj.
U Sisku 12. srpnja 1944.

Predmet: Doglasno izvješće.

PREDSJEDNICTVU VLADE NA RUKE POMOĆNIKA PREDSJEDNIČTVA VLADE
DRŽAVNOG TAJNIKA DR. VJEKOSLAVA VRANČIĆA ZAGREB
GLAVNOM ZAPOVJEDNIĆTVU ORUŽNIČTVA (Sign, odjel) ZAGREB
ZAPOVJEDNIĆTVU I. ZBORNOG PODRUČJA (Izvješt.) ZAGREB
RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGURNOST (Odsjek X.) ZAGREB
ZAPOVJEDNIĆTVU SREDIŠNJE ORUŽNIČKE ŠKOLE BJELOVAR
ZAPOVJEDNIĆTVU 2. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE KRALJEVICA
ZAPOVJEDNIĆTVU 3. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE BANJA LUKA
ZAPOVJEDNIĆTVU 4. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE BROD na SAVI
ZAPOVJEDNIĆTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE SARAJEVO
ZAPOVJEDNIĆTVU 6. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE MOSTAR
ZAPOVJEDNIĆTVU 7. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE SPLIT

Prema uputu za organizaciju i rad izvještajne službe i zapovijedi Vrhovnog oružničkog zapovjedništva TajJ.S. Br. 320 od 31.

[4] Potpis nečitak.
[5]. Okrugli pečat: Štab Turopoljsko-posavskog odreda (u sredini zvijezda petokraka)

srpnja 1941. predlažem sliedeće izvješće za vrieme od 26. lipnja do 12. srpnja 1944.

I. OPĆA POLITIČKA SITUACIJA:

1. Raspoloženje naroda obzirom na unutarnje i vanjske prilike i događaje:

Raspoloženje naroda prema Poglavniku i N.D.H. je dobro.

Invaziju na zapadu, te frontu na jugu i istoku narod prati sa radoznalošću. Dosadanji uspjesi Niemaca u borbi i odbrani, narod ohrabruje, a osobito uporaba novog oružja protiv Engleske. Invaziju na ratištima lojalni Hrvati prate i sigurni su u pobjedu njemačkih oružanih snaga.

U zadnje vrieme angloameričkih zrakoplovi-lovci sve više napadaju na području ove pukovnije putničke i teretne vlakove radi smetanja prometa, te vrše napadaje na pojedina mjesta. U razdoblju od 16. do 30. lipnja 1944. kod sela Miklouša i Vučana (3,5 do 7 km.j.i. od Čazme) angloamerički zrakoplovi izbacili su partizanskim bandama razno odjelo i oružje.

Partizanske bande i dalje napadaju pojedine naše manje vojne posade i oružničke postaje. Osobito pak usmjerili su napade na željz. prugu i objekte radi smetanja prometa. No unatoč toga promet se dobro odvija.

Pravoslavci: Bez promjena.

Ostale narodnostne skupine: Bez promjena.

2. Kao važnije iznosim sliedeće:

Župsko oružničko zapovjedničtvo Zagreb:

14. VI. 1944. oko 16.00 sati na cesti Zagreb — Karlovac kod sela Paučnjaka (11 km.j.i. od Samobora) grupa partizana napala je samovoz hrvatskih državnih željeznica iz Zagreba. Samovoz zapalili, a sobom odveli 2 ustaše za čiju se sudbinu nezna.

16. VI. 1944. u 01.00 sat na željz. pruzi Novska — Zagreb (7 km.j.i. od Popovače) neutvrđeni broj partizana stavio je pod prugu 14 mina, koje su eksplodirale i oštetile 30 m pruge. Vojska na osiguranju stupila u borbu i partizane rastjerala.

16. VI. 1944. u 24.00 sata između sela Gračanice i Repušnice (9 km.s.z. od Kutine) partizani su postavili 4 mine pod željez. prugu, koje su. Pruga je znatno oštećena. Žrtava nije bilo.

19. VI. 1944. u 05.00 sati u selu Peščenici (8 km.s.od Popovače) vojne postrojbe u suradnji sa oružnicima iz Popavače uhitili su 3 partizana Čeha pripadnici češke partizanske brigade[1], kojoj je zapovjednik Čižek Joža Čeh iz Male Ludine.

[1] Riječ je o Češkoj četi nastaloj iz rasformiranoga II bataljona Moslavačkoga NOP odreda.

19. VI. 1944. u 01.00 sat na željez. pruzi Zagreb — Novska (4.5 km- i °d Popovače), odmetnici sa 10 mina oštetili su 10 m željez. pruge. Posada na osiguranju stupila u borbu i partizane rastjerala. 1 partizan zarobljen.

19. VI. 1944. u 14.30 sati na cesti (1 km.i. od Sesveta) 4 partizana dočekala su obćinskog obćine Sesvete Josipa Kašnar, te ga sa konjem i kolima odveli u Oborovo, gdje im se nalazi štab. Za njegovu sudbinu se nezna.

21. VI. 1944. kod sela Kuši (10 km.s. od Zaprešića) partizani su zarobili trojicu ustaša iz posade Luka, koji su bez oružja kupovali namirnice. Za njihobu sudbinu re nczna.

21. VI. 1944. u 0300 sata na željez. pruzi Zagreb — Novska (3.5 km.s. od Popovače) odmetnici sa 7 mina znatno su oštetili željez. prugu. Žrtava nije bilo.

21. VI. 1944. u 1000 sati na cesti (2 km.i. od Sesveta) 2 naoružana partizana, zarobili su ustaškog vodnika Mađar Aleksandra, koji je išao kući u Sesvete i odveli ga sobom za čiju se sudbinu nezna.

21. VI. 1944. u 0200 sata iz sela Obrež (8 km.j.i. od Hrv. Leskovca) skupina oko 100 partizana odvela je 5 seljaka, koje su prethodno opljačkali, te se za njihovu sudbinu nezna.

21. VI. 1944. u 2330 sati u selu Goranci (5 km j.z. od Kašine) jača skupina partizana[2] razoružala je posudu od 5 ustaša i 10 milicionera. Ovom prilikom 1 ustaša poginuo, a 1 milicioner ranjen. Partizanima palo je u plien 1 strojnica, 1 strojopuška i 10.000 naboja. Otišli su na nepoznatom pravcu.

22. VI. 1944. u selima Braslovlju, Prilipju i Prekrižju (10 — 15 km.j.z. od Samobora) prilikom podhvata naših i njemačkih oružanih snaga iz Samobora i Jastrebarskog. Ubijeno je 26 partizana, a 5 zarobljeno[3]. Plien: 8 konja, 8 krava, 4 kola i 2 kotura. Vlastiti gubitci: poginulo 5 gestapovca, a 16 ranjeno.

23. VI. 1944. u 0100 sat iz sela Gradić (3 km.j.z. od Vel. Gorice) skupina partizana nepoznate jakosti odvela je 11 muškaraca, te se za njihovu sudbinu nezna.

23. VI. 1944. u 0630 sati u selu Kraljev Vrh (14 km.s.i. od Zaprešića) oružnici postaja: Bistra, Šestine i Sesvete, prilikom podhvata u jednoj štali pronašli su 4 partizanska terenca, od kojih su 2 u bjegu ubijena, 1 zarobljen, a jedna ranjen pobjegao. Plien: 2 samokresa, 2 bombe i 2 torbe partizanskih spisa.

24. VI. 1944. u 1930 sati iz sela Podbrde (2 km.i. od Popovače) 10 naoružanih partizana odveli su Crvenko Zvonimira uposlenog kod državne željez. radionice u Zagrebu. Za njegovu sudbinu se nezna.

[2] Na ovom području operirao je Zagrebački NOP odred. Vidi: Dok. br. 76.

[3] Borba je vodena s brigadom »Franjo Ogulinac Seljo«. O gubicima brigade vidi: Dok. br. 95.

25. VI. 1944. u 0655 sati na željez. pruzi Zagreb — Sisak kod sela Mraclina (5 km.j.i. od Vel. Gorice) osobni vlak naišao je na minu. Oštećena su 2 vagona i 2 šinje. Žrtava nije bilo.

25. na 26. VI. 1944. u selu Rude (5 km.j.z. od Samobora) veća skupina partizana od trojice trgovaca opljačkala je veću količinu cigareta i živežnih namirnica, te 1 krugoval. U selu Brastovlje (7 km.j.z. od Samobora) od jednog seljaka oduzeli su 5 kom. goveđi i sve otjerali u Žumberak.

26. VI. 1944. u 0600 sati u selu Hlebine (8 km.s.z. od Zaprešića) obhodnja postaje Zaprešić u suradnji sa izvidnicama iz Novi Dvora i pitomcima redarstvene straže iz Januševca, prilikom pretrage zemljišta ubili su 1 partizana i 7 zarobili od kojih su 2 ranjena. Plien 4 puške.

26. VI. 1944. u 0600 sati kood sela Baniščica (7 km.i. od D. Stubice) jača skupina partizana napala je obhodnju postaje D. Stubica, te je napad odbijen bez gubitaka. Ranjen je i uhvaćen 1 partizan sa pismohranom.

26. VI. 1944. u 1600 sati u selu Rude (2 km.j. od Kustošije) pao je i izgorio sa jednim članom posade jedan neprijateljski zrakoplov.

26. VI. 1944. u 1600 sati 3 neprijateljska zrakoplova napali su strojničkom vatrom željez. postaju Sv. Klara. Oštećen je jedan stroj. Druge štete i žrtava nije bilo.

26. VI. 1944. u 1100 sati na mjestu zvano Crni Potok (4 km.j. i od Marije Bistrice) pao je i potpuno sa 3 člana posade izgorio jedan neprijateljski zrakoplov koji je oštećen od našeg lovca. Uhavćeno je 6 članova posade ovog zrakooplova.

26. VI. 1944. oko 1000 sati kod sela Osekova (7 km.j. od Popovače) jedan neprijateljski bombaš bacio je 8 bombi. Ranjena je jedna žena. Zrakoplov je pao u Lonjsko Polje i 1 padobranac na ugroženo područje.

27. VI. 1944. u 1200 sati u selu Narti (10 km.j.i. od Sesveta) oružn. obhodnja postaje Sesvete od 25 momaka sukobila se sa skupinom od 60 partizana. Borba je trajala 15 minuta, te je napad odbijen bez gubitaka. Zarobljen je jedan partizan sa pismohranom.

27. VI. 1944. u 0120 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb (4 km.j.i-od Vel. Gorice) teretni vlak naišao je na minu. Sa šinje izbačena su 3 vagona, a pruga oštećena za 2 metra. Žrtava nije bilo.

28. VI. 1944. oko 1700 sati na cesti Zagreb Krap. Toplice (2 km.s.i. od Donj. Stubice) kod mjesta Suhodol, napadnut je jedan njemački samovoz u kojem je bilo 32 legionara i jedna častna sestra. Poginulo je 10 legionara, 3 pobjegla, a 19 i častna sestra zarobljeni, od kojih je 7 pušteno.

28. VI. 1944. u 2350 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb (4 km.j.i. od Vel. Gorice) od eksplozije 3 mine oštećeno je oko 20 m. željez. pruge.

29. VI. 1944. momčad postaje Dugo Selo u suradnji sa njemačkim oružničtvom iz Dugog Sela, te Kozacima iz Ivanić Grada poduzet je pretres područja. Kod sela Preseka (11 km.j. od Dugog Sela) došlo je do sukoba sa skupinom oko 80 odmetnika, koji su se nakon kraće borbe povukli i došli u kliešta Kozacima od kojih je 56 zarobljeno sa oružjem, a ostali su ubijeni ili se utopili skakanjem u Savu. Na našoj strani gubitaka nije bilo.

30. VI. 1944. u 0730 sati kod sela Sv. Martin (7 km.j. od Samobora) odmetnici napali su obhodnju postaje Kalinovica, te je napad odbijen bez gubitaka. Partizani su imali 6 mrtvih i neutvrđeni broj ranjenih.

30. VI. 1944. oko 1000 sati neprijateljski zrakoplovi napali su zapaljivim i razornim bombama Dugo Selo i sela oko Sesveta: Čulinec, Retkovec Trnava i Gaj. Ima porušenih kuća, te mrtvih i ranjenih osoba (1 km. i. od Sesveta) oštećena je željez. pruga u duljini oko 300 metara.

1. VII. 1944. u 1530 sati 2 neprijateljska zrakoplova lovca napali su strojničkom vatrom vojsku i građanske osobe na željez. postaji Turopolje. Poginuli: 1 domobran, 1 ustaša i 1 djete, ranjeno: 8 domobrana, 2 ustaše i 3 građanske osobe. Zrakoplovi su bili označeni sa petokrakim zvjezdama.

2. VII. 1944. oko 093 sati kod sela Brestja (3 km.s. od Sv. Ivan Zelina) partizani su napali državni samovoz koji je prevozio putnike Varaždin —Zagreb. Žrtava nije bilo. Zarobljeni su i odvedeni po partizanima: 3 domobrana, 1 ustaša i 1 rizički stražar. Potonjeg su svukli i pustili.

3. VII. 1944. u 0700 saati na željez. pruzi Zagreb — Sisak (2 km.j.i. od Vel. Gorice) osobni vlak naišao je na minu. Jedan vagon izbačen iz šinja, a pruga oštećena za 2 m. Ranjena su 2 vojnika.

3. VII. 1944. u 1315 sati kod sela Cerja (5 km.i. od Sesveta) obhodnja postaje Sesvete, ubila je jednog partizana, a 1 ranjen i uhvaćen.

4. VII. 1944. u 0720 sati na željez. pruzi Zagreb — Novska (9 km.i. od Dugog Sela) osobni vlak naišao je na minu. Pruga oštećena za 1 metar. Ranjen je strojovođa.

7. VII. 1944. u 0100 sat partizani napali su sa svih strana ustašku Postaju Kašina (8 km.s. od Sesveta). Napad je odbijen. 1 ustaša i 1 milicionar poginuli, a 1 ustaša ranjen. Gubitci odmetnika nepoznati.

7. VII. 1944. u 0930 sati na Sv. Klaru (5 km.j. od Zagreba) neprijateljski zrakoplovi bacili su 5 manjih bombi, a 3 kod željez. postaje. Štete i žrtava nije bilo. Istodobno bacili su 13 bombi na selo Bunu (8 km.j.), Šiljakovinu (10 km.j.), Petrovinu (5 km.j.z.) i Lomnicu (6 km.z. od Vel. Goorice), a uzletište Pleso (2 km. s. od Vel. Gorice) napali strojničkom vatrom. Šteta i žrtve nepoznate.

ZUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIĆTVU VARAŽDIN:

2. VI. 1944. u selu Dubravica (10 km. j. od Klanjca) grupa oko 300 partizana napala je ustašku posadu jačine 30 momaka. Napad je odbijen. Pridošla pomoć iz Kr. Toplica napadnuta između Klanjca i Dubravice. Gubitci 3 mrtva i 3 ranjena. Na strani partizana nepoznato.

13. VI. 1944. iz sela Vinogora (4 km.z. od Pregrade) neutvrđeni broj partizana poveo je župnika Vukinu Ivana na partizanski sud i radi streljanja zbog sumnje izdaje partizana kod naših vlasti. Za odvodenje župnika doznalo je okolno pučanstvo, naoružalo se je kako tko znao i pošli u potjeru za partizanima i župnika oslobodili. Ovom prilikom pridružilo se je seljacima oko 4-5 partizana oboružanih, koji su iz obližnjih mjesta.

19. na 20. VI. 1944. u selu Apatovcu (11 km.j.z.) i u selu Vel. Pogancu (10 km.j. od Ludbrega) između naših postrojba iz Ludbrega i Koprivnice vodene su borbe sa partizanima[4] neutvrđene jačine. Naši gubitci do sada nisu poznati. Kod partizana 55 mrtvih i 4 zarobljena.

19. VI. 1944. iz Zaboka (15 km.j. od Krapine) pobjeglo je 9 domobrana sa oružjem, streljivom i svom ostalom opremom, koji su bili na osiguranju mjesta. Jedan od ovih istog dana povratio se sam i donio strojnicu koju je sa sobom odnio, a ostali su se vjerovatno pridružili partizanima.

24. VI. 1944. oko 2300 sata na posadu i oružničku postaju Zabok izvršio je napadaj neutvrđeni broj partizana. Borba je trajala do 25. VI. do 0330 sati kada je napad odbijen uz pridošlu pomoć tenkova iz Sv. Križa Začretje. Vlastiti gubitaka nije bilo. Kod partizana nepoznati.

24. VI. 1944. oko 0200 sata na području obćine Bednja, kotara Ivanec, naše oružane snage poduzele su pretragu područja. Do sukoba je došlo 25. VI. u 1600 sati kod sela Gor. Jesenje (9 km.s. od Krapine). Nakon kratke borbe partizani su potisnuti u pravcu Macelja (11 km.s. od Krapine). Vlastitih gubitaka nije bilo. Na strani

[4] O borbi kod Apatovca vidi: Dok. br. 49.

partizana 1 mrtav a 1 dječak poginuo. Istodobno uhićeno je 14 osoba koje su surađivale sa partizanima. U selu Pašniku (7 km.s.i. od Krapine) zapaljene su kuće dvojice djelatnih partizana. U Bednji streljani su: seljak Kramarić Andrija iz Pleša i djevojka Hanogajec Kata iz Šaša, oboje kotara Ivanec, zbog pljačke Dr. Šarića, prekopavanja pošte i prikrivanja partizana.

24. VI. 1944. u župni dvor u Bednji (6 km.s.z. od Lepoglave) upao je jedan partizan u građanskom odjelu, te u odsutnosti župnika njegovoj dvorkinji izdao nalog, da župnik mora sačiniti popis svih muškaraca rođenih 1900. do 1930. godine po kojeg će on doći 24. VI. i odnieti, ali ovaj više nije dolazio.

28. VI. 1944. u Vinici, kotara Varaždin, njemački redarstvenici uhitili su: ljekarnika Mirčetić Stjepana, barunicu Ivetto Orley vlastelinstva Opeka, Kržan Josipa kuhara vlastelinstva Opeka i Leskovar Petra nadlugara. Razlog uhićenja nepoznat.

28. VI. 1944. od 0200 do 0700 sati na željez. prugi Ludbreg — — Koprivnica između sela Bolfana i Cvetkovca (7 km.j.i. od Ludbrega) partizani razorili su željez. prugu na 18 mjesta. Na istom djelu minama razoren je jedan most i jedan bunker. Oko 1100 sati oružnici postaje Ludbreg i ustaške postrojbe u neposrednoj blizini sukobili se sa partizanima. Borba je trajala do 1300 sati. na našoj strani ranjen je 1 vojničar, a nestali oružnik Arčić Mijo i pomoć, oružnik Golubar Slavko.

Gubitci partizana nepoznati. Ovaj napadaj i razaranje izvršili su partizani brigade Matije Gubca jačine oko 250 momaka.

28. VI. 1944. oko 0100 sat na cesti Ludbreg — Rasinja između sela Bolfana i Cvetkovca (7 km.j.i. od Ludbrega) partizani minama razorili su most na potoku Segovina. Promet obustavljen.

29. VI. 1944. od 09 00 do 22 00 sata u selu Globočcu /2 km. j. i od Ludbrega vođena borba između naših postrojba i partizanskih skupina neutvrđene jačine. Na našoj strani 2 vojničara ranjena. Kod partizana gubitci nepoznati.

29. VI. 1944. oko 24 00 sata u selu Seketinu /9 km. j. od Varaždina/ obhonja postaje Varaždinu, ustaški odred i redarstveni organi iz Varaždina, obkolili su kuću Zeljak Alojza u kojoj su se nalazili na sastanku partizanski terenci. Pozvani su na predaju, ali su otvorili vatru. Borba je prihvaćena te su u borbi 2 partizana ubijena, a 2 su živa uhvaćena. Uhićeni su i 2 partizanska stražara koji su u to vrieme držali stražu. Plien: 3 samokresa i 1 bomba.

30. VI. 1944. oko 11 00 sati preko sela Radešiča /9 km. j. od Nov. Marofa/ preletjelo je jato stranih zrakoplova. Na polju bacili su 7 kom. bombi oko po 500 kg. Od eksplozije poginule su 2 građanske osobe.

30. VI. 1944. kod sela: Čukovca, Bolfana i Cvetkovca /8 km. od Ludbrega/ prilikom pretrage zemljišta sukobile se naše oružane snage iz Ludbrega i Koprivnice sa partizanima neutvrđene jačine. Na našoj strani 1 vojničar poginuo i 6 ranjeno. Nestao je pomoć, oružnik Vukić Anton i prič. domobran Grabar Slavko. Zarobljen je 1 parizan. Gubitci pariizana nepoznati. Partizani su ukopani na grebenu šume Segovina i brima sela gdje su vođene borbe. Pomoć, oružnik Vukić i prič. domobran Grabar vratili se 2. VII. 1944.

1. VII. 1944. oko 21 00 sat iz pravca Podruta /7 km.z.od N. Marofa/ prošla je skupina oko 250-300 partizana preko Japaćeg Polja, Dol. Makoišće, Kipišća, Sudovca i Gor. Rieke i otišli u pravcu Kalnika.[5] Od naoružanja imali su svaki peti pušku.

3. VII. 1944. oko 18 00 sati iz sela Svibovca /4 km.i. od Varaždin. Toplica/ skupina partizana oko 500 ljudi povukla se je u pravcu rudnika Ljubelj /10 km.i.od N. Marofa/. Oboružanje im je pored ostalog oružja i sa 2 topa brdska i 2 bacača teška.

3. VII. 1944. obhodnja oružn. postaje Novi Marof, vraćajući se iz sela Ljubeščice /5 km.i. o N. Marofa/ gdje je održavala red na godišnjem sajmu. Oko 14 00 sati /2 km. j. od Ljubeščice /napadnuta je od grupe oko 12 partizana, prihvatila borbu, ali se je morala povući preko rieke Bednje /3 km.z.od Ljubeščice/ u pravcu sela Ključ. Nestali su oružn. vodnik Šprio Ličina i prič. domobran Kruhek Stjepan, koji se je sliedećeg dana bjegstvom spasio, dočim se za sudbinu vodnika Ličine nezna.

4. VII. 1944. oko 01 00 sat brigade: Braće Radića, Matija Gubca, 17 Slavonske brigade i jedne udarne čete izvršen je napadaj na Novi Marof[6] i tamošnju posadu. Borba je trajala do 06 00 sati te je napad odbijen bez gubitaka. Prema pričanju očeviaca partizani su mrtve i ranjene odvezli na 10 kola. Istodobno partizani su napadli domobransku stražu na mostu preko rieke Bednje na cesti N. Marof — Varaždin /3 km.s. od N. Marofa/, te je napad odbijen bez gubitaka. Gubitci odmetnika nepoznati. Kod željez. postaje N. Marof i stajališta Mađarevo partizani su minama razbili željez. prugu.

5. VII. 1944. oko 05 00 sati kod sela Jalševca i Leskovca /5-7 km.i. od Varž. Toplica/ ustaške postojbe iz V. Toplica sukobili su se partizanima neutvrđene jačine, te po bregovima jugoistočno od rieke Bednje. Borbe se još vode. Posljedak nepoznat.

5. VII. 1944. oko 18 00 sati na rieci Plitvici /I km.i.od Varaždina/ neutvrđeni broj partizana oštetio je zidani most. Ista skupina minama razorila je željez. prugu Varaždin — Ludbreg između sela Jalža-

[5] Na području Kalnika koncentrirale su se jedinice XXVIII i XXXII divizije. Vidi: Dok. br. 101, 106 i 108.

[6] O napadu na Novi Marof vidi: Dok. br. 106.

bet - Martijanec /12-17 km.j.i. od Varaždina/ u dužini od 20 metara, promet obustavljen.

5. VII. 1944. oko 23 00 sata na mjesto Ludbreg i tamošnju posadu neutvrđeni broj partizana[7] izvršio je napadaj, koji je odbijen. Posljedak borbe još nepoznat.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO BJELOVAR:

8. VI. 1944. u 08 00 sati u selu Popovac / 8 km.s.z. od Garešnice/ kod Šikarovog mlina, održali su partizani sastanak na kojem je bilo prisutno veći broj seljaka pravoslavaca iz okolnih sela. Na sastanku izvršena je organizacija za stvaranje srpske četničke brigade.[8] Prisutni su položili zakletvu Kralju Petru. Odredi ovih brigada nositi će srpske šajkače. Regrutovanje vršiti će se medu partizanima i po pravoslavnim selima posjednutim po partizanima.

14. VI. 1944. oko 08 00 sati iz sela Orlovac /2 km.z.od Grub. Polja/ skupina partizana iz 17. partiz. brigade odvela je općinskog stražara Vojković Milu, kojeg su navodno istog dana u šumi kod sela Vel. Barna ubili.

16. VI. 1944. oko 01 00 sat iz južnog djela Grub. Polja izvan obrambenog pojasa skupina partizana Bilogorskog odreda odvela je Mlinarić Dragutina narednika — daka 12. strojničke sati 3. bojne IV. Gorske pukovnije iz Posade Narta koji se nalazio na dopustu, Domanković Stipu činovnika poreznog ureda i Brkić Vladu mlinarskog pomoćnika, te se za njihovu sudbinu nezna.

17. VI. 1944. od 09 00 do 16 00 sati kod sela Vel. Pašijan /6 km.s. o Garešnica/ naše oružane snage iz Garešnice i Kutine vodile su borbu sa većim skupinama partizana, gdje je bilo nekoliko brigada. Zbog nadmoćnosti partizana naše se snage morale povući u Garešnicu. Gubitci: 3 mrtva i 7 ranjenih. Ko partizana nije poznato.

18. VI. 1944. postrojbe V. ustaškog zdruga »Crna legija« ušle su bez odpora i zaposjele Đurđevac. Manje skupine partizana koje su se nalazile u Đurđevcu, pobjegla su prije dolaska ustaških postrojbi u Bilo-Goru.

21. VI. 1944. oko 01 00 sat u selu Pešćenik /10 km.j.z. od Koprivnice/ došla je i razmjestila se po seljačkim kućama skupina partizana oko 280 ljudi, te naručili da im se spremi objed i večera. Oko 17 00 sati sa ovom skupinom došlo je do borbe sa jednom sati V. ustaš. zdruga iz Koprivnice, to su partizani rastjerani. Ranjena su 3 vojničara. Kod partizana nije poznato.

[7] Napad na Ludbreg izvršila je XVII brigada XXVIII divizije. Vidi: Dok. br. 82, 100, 101, 106, 107, 108 i 126.

[8] Nije postojala nikakva »srpska četnička brigada« već Drugi srpski bataljon X korpusa NOV i POJ, formiran 30. VI. 1944. Vidi: Dok. br. 70.

24. VI. 1944. oko 16 00 sati postrojbe V. ustaš. zdruga i 4. čerkezke divizije zauzele su mjesto Čazmu[9] koja je u rukama partizana od 28. XI. 1943. Partizani su povukli u pravcu Moslavačke planine. U borbama oko Čazme, u Čazmi i okolnim selima: Derezi i Grabovnici, gubitci partizana su bili oko 150 mrtvih. Kod naših i savezničkih postojbi gubitci su neznatni. U Čazmi zapaljeno je oko 50 kuća, Grabovnici oko 20, a u Derezi 2 kuće.

25. VI. 1944. u 16 30 sati u selu Rieka /6 km.j.z. od Koprivnice/ partizanske straže napale su obhodnju oružn. postaje Koprivnica, koja se je zbog mogućnosti partizana bez gubitaka povukla prema Koprivnici.

25. VI. 1944. u Sela Rieke, Vel. Mučna, Paunovac i Jagnjedovac /južno i jugo zapadno od Koprivnice/ došle su 17., 21. i 25. part, brigada,[10] koje se grupiraju radi napada na Koprivnicu.

25. VI. 1944. oko 23 00 sata u mjestu Novigrad /13 km.j.i. od Koprivnice/ jedna skupina partizana napala je vojničare V. ustaš. zdruga, koji su napad odbili bez gubitaka.

26. VI. 1944. u 03 45 sati u selu Vel. Mučna /8 km.j.z. od Koprivnice/ na cesti Koprivnica-Križevci, partizani su minirali betonski most.

28. VI. 1944. u 01 30 sati sa jugozapadne i jugoistočne strane partizani su napli posadu Koprivnice. Napad odbijen bez gubitaka.

28. VI. 1944. od 03 00 do 06 00 sati jugo zapadno od Koprivnice čule su se jake detonacije uzduž željez. pruge. Partizani su vjerojatno razarali mostove željezničke. Podataka nema, jer je vojska još u akciji.

29. VI. 1944. naše i savezničke postrojbe /Kozaci/ napustile su Čazmu i otišle u pravcu Ivanjske /14 km.j. od Bjelovara/. Partizani su ponovno zaposjeli Čazmu.[11]

30. VI. 1944. oko 11 00 sati iznad sela Begovača, Kostanjevac i Popovac /10-12 km.s.z. od Garešnice/ 7 njemačkih lovaca napalo je neprijateljske zrakoplove koji su se vraćali iz Mađarske. Nad ovim selima bombaši su bacili bombe. Bilo je dosta mrtvih i ranjenih od kojih i partizana, jer su ova sela u rukama partizana. Uništeno je više zgrada i stoke. Oborena su 2 zrakoplova od kojih se nemože, jer su u partizanskom području. Jedan njemački lovac pao je oštećen

[9] Pravce oko Čazme zatvarale su jedinice XXXIII divizije. O borbama koje su trajale od 24 do 26. VI i gubicima divizije vidi: Dok. br. 75, 85, i **Zbornik VII,** tom V, knj. 29, dok. br. 18.

[10] Brigade XXVIII divizije grupirale su se na ovome području zbog predstojećega napada na ustaško uporište Ludbreg. Za zadatak je odredena XVII brigada, dok su XXI i XXV brigada osiguravale napad od Koprivnice, a jedinice pod komandom XXXII divizije od Varaždina i Varaždinskih Toplica.

" Vidi: Dok. br. 94 i 134.

/6 km.j.i. od Garešnice/, a pilot sa padobranom spustio i došao u Garešnicu.

1. VII. 1944. u 24 00 sata na željez. pruzi Zagreb — Križevci između željez. postaje Vrbovec — Gradec /16 km.j.z. od Križevaca/ na željez. mostu preko potoka Crnac veća skupina partizana napala je domobransku stražu. Borba je trajala do 2. VII. do 03 00 sata, te su partizani odbijeni. Ranjen je 1 domobran. Partizani su ostavili 5 kg. eksploziva, 1 pušku i nekoliko partizanskih kapa.

2. VII. 1944. u 08 15 sati na istoj pruzi između željez. postaje Vrbovec — Prikraj /23 km.j.z. od Križevaca/ oklopni vlak naišao je na minu. Troja kola izbačena su iz šinja i manje oštećena i 5 m. željez. pruge.

3. VII. 1944.oko 00 30 sati između željez. postaje Cirkvena i Sv. Ivan Žabno /16 km.s.z. od Bjelovara/ partizani su minama porušili željez. prugu u duljini 1 km. Promet se vrši prelaženjem.

4. VII. 1944. u zoru u selu Zdenčac /9 km.s.i. od Čazme/ 35 vojničara 37. ustaš. bojne postavila je zasjedu na koju koju su naišla 3 partizana i svi ubijeni. U selu Kabal /12 km.z. od Čazme/ obkoljeni od veće skupine partizana, probili se bez gubitaka. Oko 11 00 sati napadnuti kod sela Bolč /13 km.z. od Bjelovara/. Gubitci 7 partizana, a 1 vojničar nestao.

7. VII. 1944. oko 12 45 sati u selu Dautan /10 km.j.i od Bjelovara/ pri povratku iz Mađarske pao je jedan neprijateljski bombaš u plamenu. Njemačko oružničtvo i ustaše iz Bjelovara iz izgorjelog zrakoplova izvadili su: 5 strojnica, 3 padobrana i oko 4.00 naboja koliko je bilo neoštećeno. Kada je i gdje posada ovog zrakoplova iskočila nije se vidjelo, a niti je tko nađen u izgorjelom zrakoplovu.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO PETRINJA:

23. VI. 1944. u 05 35 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb između željez. postaje Greda — Lekenik osobni vlak naišao je na minu. Stroj i 2 vagona izbačeni iz šinje. Žrtava nije bilo.

22. na 23. VI. 1944. između Češkog Sela i Mošćenice /4 km.i. od Petrinje/ odmetnici su porušili 18 m. željez. pruge, a u blizini porušene pruge pronađena su 3 rastrgana odmetnika od mine, 2 puške i 1 strojosamokres.

23. VI. 1944. oko 22 00 sata /5 km.j.i. od Sunje/ odmetnici su minirali i porušili 15 m. željez. pruge.

26. VI. 1944. u 01 15 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb između Grede i Lekenika /15 km.s.z. od Siska/ oklopni vlak naišao je na minu. Izbačena su štitna kola. Žrtava nije bilo.

27. VI. 1944. oko 10 00 sati kod sela Hrastovca /9 km.s.z. od Kostajnice/ skupina odmetnika napala je njemačku radnu jedinicu ko-

ja je postavljala stupove i b.b. liniju, 1 njemački vojnik poginuo, 1 zarobljen, a jednog talijanskog vojnika odmetnici su objesili. Ostali vojnici su izbjegli.

1. VII. 1944. u 15 00 sati 4 neprijateljska lovca napali su strojničkom vatrom ulice i predgrade Siska. Odštetili su 1 stroj kod ulaznog signala u Sisku. Ranjena su 2 vojnika i 2 građanske osobe. Bacali su i kutije da dugmadi koje kad se pritisne nastaje eksplozija i naliv pero. Istodobno napali su strojničkom vatrom 3 cisterne rafinerija Sei u Capragu koje su ostale od prvog bombardiranja koje i sada gore. Ovi su zrakoplovci u niskom lietu kružili i nad gradom Petrinjom, ali nisu napadali.

1. VII. 1944. u selima: Crkveni Bok, Strmen i Bobovac /19 km.s.i. od Kostajnice/ zadržavalo se je nekoliko jakih skupina odmetnika do 2. VII., zatim se povukle u pravcu Mečenčana /li km.s.z. od Kostajnice/ od kud su i došli. Iz Bobovca odvezli su 4 kosilice, oko 40 kom, rogate stoke, 7 konja, 1 kola i remenje vršaćeg stroja, te 10 mladića odveli, a iz Strmena i Crvenog Boka otjerali su do 200 goveđi, te oko 100 ljudi razne starosti. Bobovac je nastanjen rimokatolicima, a ova 2 sela pravoslavcima. Samozaštita koja se je tamo nalazila, povukla se je, jer je bila slaba za borbu.

2. VII. 1944. oko 22 00 sata na željez. pruzi između željez. postaje Turopolje — Pešćenica[12] /18 km.s.z. od Siska/ eksplozijom jedne mine oštećeno je oko 50 m, željez. pruge. Žrtava nije bilo.

2. VII. 1944. u 22 30 sati između željez. postaje Greda — Lekenik /13 km.s.z. od Siska/ teretni vlak naišao je na minu. 1 vagon izbačen iz šinja, a pruga oštećena u duljini 2 metra.

3. VII. 1944. u 1000 sati na livadi Krugljevač /14 km.i. od Siska/ oko 30 odmetnika napalo je 15 momaka njemačke vojske koji su kosili travu za konje. Njemački vojnici stupili u borbu, te su odmetnici odbijeni. 2 njemačka vojnika ranjena. Gubitci odmetnika nisu poznati.

4. VII. 1944. oko 08 30 sati na putu između Bos. Kostajnice i Volinje /6. km.j.z. od Kostajnice/ grupe odmetnika sačekala je 17 seljaka iz Bos. Kostajnice koji su išli po drva, te su ih sa 16 kola i 22 konja odveli u šumu za čiju se sudbinu nezna.

4. VII. 1944. oko kote 143/5 km.j.z. od Petrinje /oko 30 odmetnika napalo je osam ustaša na kosidbi trave. Poginula su 3 ustaše, a ostali se spasili bjegstvom. Sa poginulih odnieli su oružje i odjelo.

6. VII. 1944. oko 14 00 sati na cesti Kostajnica — Dubica kod sela Slabinje /8 km.i. od Kostajnice/ na troja kola vozili su se ustaše, te su zadnja naišla na minu. Od eksplozije poginula su 2 ustaše, 4 teško ranjena, 1 konj ubijen.

[12] Diverzije na ovom dijelu pruge izvodili su diverzanti II diverzanskoga bataljona.

8. VII. 1944. oko 10 50 sati jedan neprijateljski zrakoplov, bacio je 10 kom. bombi na kuću profesora /katehete/ Milana Šišinačkog u Capragu, te je poginulo 5 članova obitelji, te još 2 osobe, a ranjeno 7 osoba. U 12 00 sati jedan neprijateljski zrakoplov u blizini ciglane Popović u Sisku bacio je 6 bombi. Pričinjena je manja šteta. Žrtava nije bilo.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO KARLOVAC:

18. VI. 1944. u 23 00 sata na željez. postaji i mostu u Zorkovcu /6 km.j.z. od Ozlja/ jake skupine partizana napale su ustaško-domobransku postrojbu. Napad je odbijen bez gubitaka. Gubitci odmetnika nepoznati.

19. VI. 1944. u 03 00 sata na željez. pruzi između željez. postaje Jastrebarsko-Desinec, eksplodiralo je 8 mina. Pruga je razorena a oštećeno 16 šinja i 20 pragova.

19. VI. 1944. u 06 00 sati na cesti u selu Kupincu /4 km.i. od Zdenčine/ skupina oko 30 partizana sačekala je seljake sela Bratine, koji su išli na sajam u Jastrebarsko, te su ih sa stokom i svinjama otjerali u Pisarovinu.

19. VI. 1944. u 12 00 sati momčad oruž. postaje i ustaške postrojbe iz Stative u selu Pišćetke /16 km.j.z. od Karlovca/ sukobili se sa partizanima, je je bez vlastitih gubitaka 6 partizana zarobljeno sa

21. VI. 1944. u 08 00 sati momčad oruž. postaje i ustaške postrojbe iz Stative, u Netretiću /15 km.j.z. od Karlovca/ sukobile su se partizanima. U borbi bez vlastitih gubitaka 2 partizana ubijena, a 1 zarobljen.

25. na 26. VI. 1944. na željez. pruzi Karlovac-Zagreb /3 km. s.i. od Zdenčine/ eksplodiralo je 13 mina. Oštećena je jedna šinja, a pronađeno je 12 mina koje su demontirane.

26. VI. 1944. na željez. pruzi Karlovac — Zagrb /4 km.s.i. o Jastrebarskog/ oko 01 00 sat, u razmaku od 1.5 km. eksplodiralo je 35 mina. Oštećeno je 38 šinja, a srušeno 6 b.b. stupova, te pronačeno 6 mina i demontirane.

26. VI. 1944. u 1615 sati 2 neprijateljska zrakoplova u niskom listu napali su strojničkom vatrom 2 oklopna vlaka na željez. pruzi /4 km.s.i. od Jastrebarskog/, te uništili 2 stroja. Istodobno napali su i kolodvor Karlovac i uništili 1 stroj. Ranjena je jedna djevojčica.

27. VI. 1944.[13] od 03 00 do 12 00 sati u mjestu Netretiću /14 km.j.z. od Karlovca/ vodena je borba između momčadi postaje i 2.

[13] U razdoblju od 27. VI do 2. VII. 1944. vodene su borbe između jedinica VIII i XXXIV divizije NOVJ i njemačko ustaških snaga na području Zumberka. O toku i rezultatima borbe vidi: Dok. br. 95, i Zbornik VII, tom V, knj. 29, dok. br. 8.

sati X. ustaške bojne iz Netretića sa partizanima. Poginuo 1 ustaša. Kod odmetnika 6 poginulo. Plien: 6 pušaka.

29. VI. 1944. oko 01 00 sat partizani napali su straže u bunkerima u predgradu grada Karlovca. Borba je trajala do 03 00 sata. Napad je odbijen bez gubitaka. Gubitci odmetnika nepoznati.

30. VI. 1944. u 16 00 sati kod Krašića /16 km.s. od Karlovca/ pripadnici 30. ustaške bojne i njemačkih oružanih snaga vođena je borba sa partizanima. Gubitci: 5 ustaša poginulo, a 7 ranjeno, od toga ranjena 2 častnika. Kod Njemaca: 10 poginulo i oko 30 ranjeno. Gubitci partizana nepoznati.

1. VII. 1944. u 02 00 sata na željez. pruzi Karlovac-Zagreb /2,5 km.s.i. od Jastrebarskog/, eksplozijom 2 mine oštećene 2 šinje.

2. VII. 1944. oko 09 30 sat 3 neprijateljska lovca u niskom lietu napali su stojničkom vatrom između Karlovca i Draganića oklopni i pomć. vlak na popravci minirane pruge. Oštećena su 2 stroja. Istodobno na željez. pruzi Karlovac — Ogulin između željez. postaje Zvečaj — Generalski Stol /12 km.j.z. od Karlovca/ napali su teretni vlak. 1 stroj oštećen, a 1 radnik poginuo. Isti zrakoplovi na cesti Zvečaj — Generalski Stol napali su osobni samovoz Velikog župana iz Senja. Samovoz je izgorio. Žrtava nema.

2. VII. 1944. u 01 00 sat iz sela Petrakovo Brdo /1,5 km.j. od Dugarese/ grupa oko 100 partizana zarobila je i odvela 4 domobrana na dopustu.

2. VII. 1944. u 00 15 sati na željez. pruzi Karlovac — Zagreb između željez. postaje Desinac — Zdenčina na 2 mjesta minirana je pruga. Oštećene su 2 šinje i 2 praga.

2. VII. 1944. u 05 40 sati na željez. pruzi Karlovac — Zagreb između željez. postaje Desinac — Jastrebarsko /3.5 s.z. od Zdenčine/ oklopni vlak naišao je na minu. 1 vagon izbačen sa šinje. Žrtava nije bilo.

2. VII. 1944. u 06 35 sati između željez. postaje Karlovac — Draganić oklopni vlak naišao je na minu. 1 štitini vagon izbačen iz šinja. 3 domobrana ranjena.

2. VII. 1944. u 23 30 sati kod sela Mavračića /4 km.s.i. od Zdenčine/ na željez. pruzi Zdenčina — Horvati, eksplodira lo je 10 mina. Pruga je znatno oštećena. Žrtava nema.

4. VII. 1944. u 05 00 sati na željez. pruzi Karlovac — Zagreb (2 km.j.z. od Zdenčine) oklopni vlak naišao je na minu. 3 štitna vagona izbačena su sa šinja. Žrtava nije bilo.

4. VII. 1944. u 10 15 sati kada se je oklopni vlak vraćao sa popravka razorene pruge u Zdenčinu, kada je bio daleko oko 100 m od djela gdje je pruga popravljena naišao je na minu. Od eksplozije 2 štitna vagona izbačena sa šinja. Ranjen je 1 željez. službenik.

4. VII. 1944. na željez. pruzi (0,5 km. od željez. postaje Jastrebarsko) ustaške postrojbe iz Jastrebarskog, uhvatile su jednog partizana i na licu mjesta objesile i jedan b.b. stup.

5. VII. 1944. u 06 30 sati na željez. pruzi Karlovac — Zagreb (5 km.i- od Draganića) oklopni vlak naišao je na 2 mine. Od eksplozije 4 štitna vagona izbačena sa šinja, a stroj za daljnju vožnju onesposobljen. Uništeno je 4 šinje i 20 pragova. Žrtava nema.

6. VII. 1944. u 23 30 sati sela Mavračići (4 km.s.i. od Zdenčine) ustaše posade Horvati vodili su borbu sa oko 500 partizana[14] koji su se prebacivali iz Zumberka u Pisarovinu. Poginuo je 1 ustaša. Partizani iz sela Mavračića odvezli su 6 kola martvih i ranjenih. Između željez. postaje Zdenčina — Horvati, partizani su minirali prugu na 28 mjesta. Pruga je oštećena u duljini 1 km. Uništeno je 30 šinja i 50 pragova. 3 mine izvađene su i demontirane.

7. VII. 1944. u 07 00 sati na istom djelu pruge oklopni vlak prilikom razvidanja kod sela Mavračića naišao je na minu. 2 štitna vagona izbačena sa šinja. Žrtava nema. Na ovom djelu pruge posječeno je 25 b.b. stupova, a sa 15 stupova skinuta je i odnieta žica. Oko 13 00 sati za vrieme popravljanja pruge, eksplodirale su 2 mine, te ranjen 1 radnik.

7. VII. 1944. oko 00 30 sati nad selom Draganić letjelo je više stranih zrakoplova. Ovom prilikom bacali su letke pisane na njemačkom jeziku u kojima se pozivaju njemački vojnici »Austrijanci«, da odbace oružje i da se ne bore, jer im je u »Teheranu« zamjamčena nezavisna država.

3. Razni događaji:

15. VI. 1944. u selo Hum, kotara D. Stubica, iz kuće Kurešić Janje i Jakopović Petra 3 kozaka opljačkali su raznih stvari u vriednosti 150.000 kuna.

16. VI. 1944. oko 11 00 sati na raskrsnici puteva između sela: Gor. Sredice, Jakopovac i Tvrda Rijeka u šumi Brezine (14 km.s.z. °d Bjelovara) srušio se jedan angloamerički zrakoplov u plamenu. Ostali podatci manjkaju, jer je zrakoplov pao na područje zaposjednuto partizanima.

18. VI. 1944. u selu Jakuševac, kotara Vel. Gorica, nekoliko kozaka opljačkali su seljake za razne odjevne predmet i živežne namirnice u vriednosti 700.000 kuna.

20. VI. 1944. kod sela Cerje, kotara Sv. Ivan Zelina, vojni bjegunac Kinder Josip iz Cerja pripucao je na zapovjednika ustaške stra-

[14] Odnosi se na dijelove Turopoljsko-posavskoga odreda.

že u Šašinovcu. Ovaj se je uputio u tom pravcu, te Kindera u bjegu ubio.

20. VI. 1944. oko 12 00 sati na njivi zv. Ograj u Brezovici, kotara Zagreb, Galović Juraj iz istog sela, u žitu našao je 2 paklena stroja, te je neoprezno baratajući jedna eksplodirala i njega na mjestu ubila, a njegovu ženu Janu i nevjestu Baru teško ranila.

22. VI. 1944. u 16 30 sati sjeverno od grada Koprivnice oko 500 m prilikom spuštanja razbio se jedan njemački zrakopov »Roda«. Pilot njemački stož. narednik teže je ranjen, a jedan ustaški bojnik lakše.

22. VI. 1944. oko 02 30 sati u selo Rasinja (10 km.j.i. od Ludbrega) dvije naoružane nepoznate osobe u ustaškoj odori bez kape iz stana rudarskog vozara Rumić Rudolfa odnieli su: 60 kg. masti, nešto pečenog telećeg mesa, te 6.000 kuna gotovog novca.

22. VI. 1944. oko 01 00 sat u selo Subotica (12 km.j.i. od Ludbrega) 2 nepoznate naoružane osobe obučene u ustašku odoru bez kapa, polupali su prozor na kuhinji seljaka Geci Ivana, izvršili premetačinu, te odnieli: 25 m domaćeg platna i 7 plahta. Tražili su od Geci i zlatni sat, ali ga nisu dobili, te su otišli. Geci izjavljuje, da nepoznati pripadaju ustaškoj posadi u Koprivnici, jer da su se kod Rasinje nalazili na položaju, te su poznavali prilike oko njegove kuće.

23. na 24. VI. 1944. iz Varaždina u Vinicu (15 km.s.z. od Varaždina) samovozom došli su njemački redarstvenici. U Vinici stavili su partizanske kape na glave i pod vidom partizana upali u stan liečnika Dr. Pejčića, tražeći da im izruči liekove, tvorivo za liekove i duhan. Nešto duhana izručio im je dok drugo nije. Zatim su upali u vlastelinstvo Opeka, te tražili da im se izruči krugovalni primjemnik, pisaći stroj, dvogled i vojna oprema. Od toga ništa nisu dobili, a niti našli, već su odnieli nešto živežnih namirnica. Pod prozorom ljekarnika Mirčetića tražili su da im otvori, ali on to nije htio učiniti. Ovdje su izjavili da imaju namjeru kupiti nešto liekova za narodnu vojsku. Istraga je u toku.

26. VI. 1944. oko 09 00 sati preko područja grada Bjelovara preletjelo je više valova neprijateljskih zrakoplova prema sjeveru. Oko 09 45 sati vraćali su se natrag, te je jedan zrakoplov pao u Vel. Pisanici. Ostali podatci manjkaju, jer se Vel. Pisanica nalazi u rukama partizana.

28. VI. 1944. oko 23 30 sati od groma zapaljena je štala i šupa seljaka Pisk Stjepana iz Bističkog Podgorja, obć. Mar. Bistrica, kotara Donj. Stubica. Uništena je štala duga 18,5 m. a široka 6,5 m. te šupa duga 12, a široka 9 metara. Uništeno je mnogo siena, te drugog poljodjelskog oruđa i pribora. Ukupna šteta iznosi: 1,440.000 kuna.

29. VI. 1944. u 18 00 sati Gombaj Slavko 12 godišnji sin Gombaj Pavia, igrajući se puškom vojničkom, koju je njegov otac Pavle vojničar 21. sati 6. bojne 1. zdruga ustaške vojnice iz Zagreba donio kući na dopust, tako da je puška opalila i na mjestu ubila majku mu Katicu Gombaj i sestru Katicu staru 18 mjeseci.

3. VII. 1944. u selu Mrzljaki (2.5 km.j. od Draganića) njemačke postrojbe iz Draganića kod trg. Jazvac Filipa, zaplienile su 2 sanduka kože koja je navodno bila namienjena partizanima. Istodobno njemačke postrojbe iz Mrzljaka odvele su sobom 20 godišnjeg mladića Jazvac Vladimira.

4. O akcijama, radu i kretanju sumnjivih osoba, tuđinskih i neprijateljskih agenata, provokatora i antidržavnih elemenata:

Akcija, rad i kretanje napred je opisana.

5. O stranoj propagandi u narodu:

Strana i neprijateljska promičba vrši se širenjem lažnih viesti, radio viesti i letaka, te slušanjem stranih i neprijateljskih krugovala.

6. O prilikama prehrane i prometa:

Željeznički promet ugrožen je, a tako i cestovini.

Prehrana dobra, dok po gradovima slaba, jer su ciene nepristupačne i svaki dan rastu. Ovim je osobito pogođeno sirotinja i izbjeglice iz ugroženih krajeva, te činovnici i namještenici.

7. Odnosi vojske sa ustaškim organizacijama i građanskim vlastima:

Odnosi su dobri.

8. Odnosi sa savezničkom vojskom čiji se dielovi nalaze na našem području:

Sa njemačkom vojskom odnosi su dobri.

II. AKCIJA NAŠIH I SAVEZNIČKIH ORUŽANIH SNAGA:

Akcija je napred opisana.

III. STANJE U VOJSCI:

Kod oružničtva:

1. **Raspoloženje, duh i disciplina:** Dobra.
2. **Incidenti, neredi i izgreda većeg značaja:** Nije bilo.
3. **Bjegstva iz oružničtva:**

18. VI. 1944. pomoć, oružnik Šorle Mirko postaje Varaždin.
19. VI. 1944. prič. domobran Šipek Andrija postaje Ivanec.

19. VI. 1944. oružnik Jurasović Joso postaje Marije Bistrica.
20. VI. 1944. oružnik Rušćuhić Hasan postaje Sveta Klara.
4. **Ponašanje častnika, dočastnika i momčadi:** Po propisu.

IV. VANJSKA SITUACIJA:

1. Prilike u pograničnim oblastima susjednih država:
Nema podataka.
2. **O stranim vojnim bjeguncima.** Nema ih.
3. O nedozvoljenim prelazima na granici, švercu i tome slično:./.
4. **Odnosi sa pograničnim oblastima susjednih država:** Dobri.

V. OBČI ZAKLJUČAK.

Javna sigurnost na području pukovnije ugrožena je.

Partizanske bande koje budu razbijene podhvatima naših i savezničkih oružanih snaga, ponovno se prikupe i popune prisilnim novačenjem. Ovo prikupljanje osobito je zapaženo u zadnje vrieme prispjele jače skupine partizana, vjerojatno se područja gdje se vrši podhvat naših oružanih snaga.

Na područja Petrinje i Gline partizanska akcija u ovome razdoblju bila je manje aktivna. Pokušali su djelomično ili pak sasma, razaranjem željez. pruge i objekata, obustaviti promet na relaciji Caprag — Petrinja. To im nije uspjelo, jer su rušilački odredi, brzom intervencijom oružničtva i ustaških postrojba iz Petrinje, potisnuti sa pruge u jugozapadnom i sjeverozapadnom smjeru. Jedan rušilački partizanski odred od 3 člana podpuno je vlastitim razornim sredstvima uništen, jer im je dinamit kojim su htjeli razoriti željez. prugu eksplodirao u ruci i podpuno ih rastrgao.

Padom Vel. Grdevca u partizanske ruke, partizani su zavladali područjem Vel. Grševca i Vel. Pisanica, teritoriziraju naš narod i pljačkaju ga. Promet Bjelovar u smjeru Daruvaraa obustavljen.

VI. ORUŽNIČKE POSTAJE KOJE PRIVREMENO NE DJELUJU:

VII. ORUŽNIČKE POSTAJE PRIVREMENO PRESELJENE U DRUGO MJESTO:

VIII. ORUŽNIČKE POSTAJE KOJE SU OBNOVLJENE

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

M.P.[15]

Zastupa zapovjednika
bojnik Franjo Ghilardi
Ghilardi [v.r.]

M-P-[16]

Original, strojopis
Sign., AVII, Arhiva NDH, kut. 149e, f.2, dok. br. 38 (1-6).

100

1944, srpanj 13.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Varaždin Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkoj i vojnoj situaciji, teroru nad stanovništvom i pogibiji drugova, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, NOO, AFŽ u okrugu, radu Komande kalničkoga područja, o stanju u Kalničkome MOP odredu te o Agitpropu

O.K.K.P.H.
VARAŽDIN
13. VII. 1944.

POVJERENSTVU C.K.K.P.H.

I Z V J E Š T A J

Od zadnjeg našeg izvještaja pa do sada politička situacija se nije naročito mijenjala na našem okrugu.

Neprijatelj i dalje teroriše stanovištvo našeg okruga, hvata vojne bjegunce i služi se raznim proglasima preko seoskih starješina kao i plakata. Neprijatelj kontrolira cijeli naš teren i sprema se, da će oni pospremiti žetvu.

Iza našeg sastanka, koji je održan 12. VI., kada je bio prisutan Marko[1], Ante[2] i Božičević[3], sastanak je održan u šumi sa Okružnim komitetom tada nije bilo najbolje postavljeno osiguranje i ustaše

[15] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Zapovjedničtvo 1. oružničke pukovnije

[16] Zaprimni pečat Zapovjedništva 5. oružničke pukovnije J.S. Broj 751/taj, Sarajevo dne 1y- srpnja 1944.

[1] Belinić, član Politbiroa CK KP Hrvatske.
[2] Milković, član Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.
[3] Ivan, član Oblasnog komiteta KPH za zagrebačku oblast.

nas iznenadili. Tada su pali ustašama u šake 7 konja, 3 jahaća i 4 tegleća, nešto štampe, 1 radio aparat, kuhinja i 1 drug je ranjen: razišli smo se na teren. Tako je otišao i drug Marko Kovač s 1 članom ONOO-a Višnjićem[4], 2 omladinca i K.K. SKOJ-a Prelog, a išao je također i Nikola Šegota član O.K. SKOJ-a i jedan kurir. Ovi su krenuli iz Apatovca 17. VI. poslije podne za Međimurje. Pošto nisu imali čamac da se odmah prebace, oni su tražili uz Dravu čamac do zore, a pošto je voda nabujala usijed kiše bila je mnogo dublja nego inače tako, da nisu mogli dva rukava, koja su obično gazlili, da predu. Tada su se sastali još na našoj strani sa ustaškom patrolom, koja je stigla sa 2 kamiona iz Varaždina, izgleda, da traži vojne bjegunce uz Dravu. Tako su oni morali skakati u vodu i plivati. Jedan rukav su preplivali svi sretno i sa oružjem, ali su produžili i na drugi otok samo su se prije izuli i skinuli odjeću, a oružje primili u ruke i mislili tako plivati, ali nisu mogli dugo tako plivati, nego su odbacili oružje, dok su ustaše po njima pucali. Oni su nastavili plivati kako je tko mogao i izašli na obalu, a poslije se nisu vidjeli, kako pričaju ovi drugovi koji su se vratili goli i bez oružja t.j. Segota član O.K. SKOJ-a i jedan član K.K. SKOJ-a Prelog, ustaše su se prebacivali sa motornim čamcem. — Saznali smo od K.K. Ludbreg, da su četiri druga ubijena i među njima je drug Višnjić i Marko, a da ostale ne poznaju. Prema tome su ti drugovi nastradali.

Vinko[5] je išao na Varaždinski kotar i tamo radio. Čim je došao na teren odmah je održao sastanak, a zatim su otišli na teren. Tako je Vinko pošao na teren sa sekretarom Komiteta Vidom. Isti je dobio za zadatak da nade mjesto za idući sastanak, koji je trebao održati 30. VI., ali Vinko i Vida su taj sastanak zakazali naknadno za 29. VI. pak su tako slali pisma preko kurira i raznih veza. Takovo pismo je netko predao policiji, a u pismu je pisalo gdje i kod koga će biti sastanak. Sreća je, što ostali drugovi nisu mogli tako rano stići, jer nisu dobili obavijest, tako da su stradali četiri druga i to Vinko član O.K.V., Vida Sokol član K.K. Varaždin još su živi u Varaždinu, a Tarandek Valent i Fluks[6] su na mjestu ubijeni. To se dogodilo 29. VI. u noći u 1 sat. Po svemu vidimo, da su stradali zbog nekonspurativnosti, što su slali poštu, da jedan dan ranije održe sastanak i tako nastradali, iako smo već ranije o tome govorili kada je bio kod nas Tehek,[7] a poslije kada je tu bio Marko Belinić, a i sam Vinko tek je došao iz Zagreba, gdje je stalno radio ilegalno, pak je čudnovato da je dozvolio ovakovo ugovaranje sastanaka.

[4] Tomo
[5] Neđeral, član OK KPH Varaždin.
[6] Ivan
[7] Antun Biber, sekretar Oblasnog komiteta KPH za zagrebačku oblast.

poslije Pavelićeve amnestije kada se narod uvjerio, da to nije tako strašno, da je ona odgodena, vojni obveznici su počeli bježati kući Najviše bjegunaca ima na ludbreškom kotaru — Vojni obveznici na cijelom našem okrugu, a naročito ludbreškom kotaru, davaju sve da se izvuku da ne idu na položaj u borbu. Ima slučajeva da je dao po 150.000 Kn. da se izvuče iz ustaške vojske i unatoč toga ga apse i teraju u Varaždin, ide na odgovornost i redovito bi takove bacali dalje od kuće. Ima i drugih slučajeva, da iz okolice Koprivnice davaju Bobanu[8] po 90.000 Kn., da ih primi u svoje Bobanovce, samo da neidu daleko od svoje kuće. O tome smo mi napisali članak u »Radio Vijesti«, šta čeka onog tko svoju sudbinu veže uz Bobanovce. Žene takovih nosile su »Radio Vijesti« svojima u kasarne i neki se vraćaju kući, a neki kažu, a oni rade u pozadini t.j. u radionicama, glazbi i straži.

Po novomarofskom kotaru ima manje vojnih bjegunaca od ludbreškog kotara, na varaždinskom još manje, a u Međimurju isto ima malo. Dolaskom naših Brigada[9] na ovaj sektor, koje su se zadržale par dana t.j. od 29. VI. do 7. VII. 1944. ovdje, ljudi su sami stvarali planove: sada će ono napraviti, sada ono. Pričalo se kako su Bobanovci prošli u Bilogori. U tom vremenu za 3 dana u jednoj općini je došlo iz Pavelićeve vojske 150 ljudi, a iz ostalih također. Dakle vidi se, da bi mnogo došlo iz Pavelićeve vojske, kada bi ovdje bile naše jedinice. Po cijelom okrugu se znalo, da partizana ima puno pak se čak i pretjerivalo. Ljudi su svaki dan pratili kako su se naši tukli, koliko su ustaša potukli, a naročito za one koje je XXI Udarna brigada razbila, potukla i zaplijenila oružje, kao i o onoj kada su jedinice XXXII Divizije vodile borbu u Svibovcu i poterale ustaše te zaplijenile Šarac i ostalo oružje. Kada su naši vršili napad na Ludbreg[10] i pred samu akciju, svi oni koji su znali da su radili protiv naroda počeli su se ispričavati u svojim selima, da oni nisu htjeli zlo ljudima. To su govorili oni, koji su tjerali u ustaše, a oni koji su govorili, da će sve familije apsiti tko ima koga u partizanima tada su govorili, da su se oni samo šalili, a da to oni ne bi učinili. Neprijateljska propaganda širi, da su naši imali 150 mrtvih u Ludbregu.

Inače vojni bjegunci su obećavali, da će ići oni braniti Ludbreg kada ga naši očiste. A narod je bio veseo, govorili su: »Hvala bogu da su došli partizani, barem će nam žito spasiti«. Kada je stigla XXXII Divizija u Leskovec i Svibovec sav narod je bio oko naše vojske i bili su veseli, a dok dodu ustaše sve pobjegne u kuće i izdaleka kroz prozor gledaju šta će raditi. Iza neuspjeha kod Ludbrega i mi

[8] Rafael, komandant 5. ustaškoga stajaćeg djelatnog zdruga.
[9] Odnosi se na brigade XXXII divizije i XXVIII udarne divizije NOV Jugoslavije.
[10] O napadu na Ludbreg, opširnije vidi: Dok. br. 82, 99, 101, 106, 107, 108 i 125.

smo se na našom vojskom povukli za Bilogoru 7. VII., a vratili smo se 11. VII. ujutro. U tom vremenu smo iskoristili da smo održali nas sastanak sa Savom[11] i članovima Oblasnog Crnim[12] i Antom, a 10. VII. sa svim članovima K.P. i SKOJ-a, na kojem je bilo svega 50 prisutnih, a prisutan je bio Savo, Crni i Ante. Nakon našeg povlačenja iz Ludbrega 7. VII. 1944. ustaše su zatvorili neke familije iz varaždinskog i novomarofskog kotara. Tako su primjerice uhapšeni slijedeći: Vuk Bara iz Svibovca, koja je usijed mučenja poludjela i umrla u samici u Varaždinu, zatim Novosel Ivan, koji je također uslijed mučenja poludio, te Novak Imbro i Pršun Jakob. U kotaru ludbreškom nije se pojačao teror i sada puštaju ljude u Ludbreg, dok ranije nisu puštali, jedino svoje.

Ustaše se i dalje naprežu da pokupe sve, koji su sposobni za vojsku i kod toga se služe sa raznim načinima — apse familije, a kada se isti javi puste familiju, ili raznom pljačkom i pretnjama zaplašuju i donekle uspijevaju. Ima slučajeva, da su neki po nekoliko puta pobjegli. Kada je reakcija ide se javiti, a kad prode bježi. Inače svi bjegunci su sigurni u našu pobjedu i jedina im je nada Crvena Armija, ali ne mogu da se odluče da idu u našu vojsku. Uglavnom se izgovaraju, da bi im ustaše digli sve kod kuće kao i kuću uništili. Naši drugovi su apsili Kolareka iz topličke općine, koji je vodio ustaše na položaje Brigade Matije Gubca, kada je onaj bataljon stradao u Svibovcu,[13] kada je bilo zarobljeno oko 40 boraca. Taj isti je pobjegao iz zatvora našeg Područja[14] i tada dao apsiti 3 familije od naših drugova, koji su njega apsili. To je loše djelovalo u novomarofskom kotaru, jer već nekoliko slučajeva je bilo, da su pobjegli, koji su bili u Području. Čim bi se pripucalo više se o apšenima nije vodilo računa. Mi ovdje ne možemo djelovati kao vlast i takove slučajeve ćemo rješavati za što kraće vrijeme tako, da uopće nećemo držati za sada zatvor ili radnu četu.

U tri kotara našeg okruga Ludbreg, Varaždin i Novi Marof ustaše oduzimaju sijeno. Na ludbreškom seljak pokosi i osuši, a kada vozi kući već bi ga vratili s puta da vozi sijeno u Ludbreg i onda u Varaždin, gdje dobi potvrdu. Kotarska ustaška vlast se obvezala, da će ludbreški kotar dati 150 vagona sijena ustašama, narod suši ali mu se neda da vozi kući. U varaždinskom i novomarofskom kotaru oduzimaju sijeno i plaćaju navodno po 1.000,- Kn. 100 kg., inače davaju potvrde da će poslije platiti. Također su uspostavljene skoro

[11] Zlatić, rukovodilac Povjerenstva za sjevernu Hrvatsku.

[12] Josip Tucman

[13] Misli se na 4. bataljon Brigade »Matija Gubec« na koji je izvršen prepad 1. II 1944. u selu Svibovec od strane 1. bojne 1. pukovnije PTS iz Varaždinskih Toplica. 50 boraca je poginulo, 7 ranjeno i 47 zarobljeno.

[14] Kalničko

sve općine samo što većinom rade u kotarskim mjestima. Te općine uglavnom rade na prikupljanju podataka za porez, žito kao i za vojne obveznike. Isto tako ustaška vlast postavlja ilegalne odbore, a seoski prisežnici su javni. Tako su ustaše dobili da za njih radi neki Srbljan Milko iz Šegovine, koji kaže da zastupa sve Srbe okolice Kalnika, isti vrši i špijunažu. Taj isti je dao kositi naše livade iz polovine, pola onog, koji kosi, a pola za ustaše. To su većinom kosile ustaške familije. Istu stvar smo već predali Području i ono će postupiti kako treba. Srbi sami traže, da se ga ubije.

Sada kada ovdje nije bilo naše vojske, došli su ustaše 7. VII. sa dvije satnije pod artiljerijskom vatrom i ponovno ubili nešto ljudi, koji nisu bježali i to u Rasinjici Maloj i Velikoj 7 ljudi, isti su se sklonili u Ivančecu u neki štagalj i tu su ji potukli. Isto tako je prošao i vodič iz Segovine Višnić, inače kolonista i njega su ubili. U Radeljevom Selu ubijen je 1, jer nije bježao nego se legitimirao, da je on odpušten iz Pavelićeve vojske. Ustaše, koji su izašli iz Križevaca gdje su sudjelovali Apatovčani, ublili su nekoliko ljudi, koji su kosili livade u Osijeku.[15]

Na našem terenu nema jačih organiziranih oružanih skupina Milicije, jedino na novomarofskom kotaru ima par i ti su došli na dopust kao ustaše. Oni do sada se ne proširuju, njih 6 vode ustaše na naše položaje, kreću se u civili, a i pucaju na naše drugove.

Za Međimurje prave slike nemamo, ali tamo kako su okupirali Nijemci Mađarsku tako i Međimurje,[16] udarili su porez na sve što ima seljak čak i posjednik plaća zato što je gazda toga. Omladina obvezatno treba da ide na vježbe i manevre i poslije toga, koji su sposobni idu tobože u Peštu na paradu, tamo dobe uniforme i odlaze na frontu. Inače skoro u svim selima, a pogotovo u većim su njemačka i mađarska uporišta, tu pripremaju vojsku za frontu, Nijemci i Mađari vježbaju regrute. Mađari i Nijemci u Međimurju vrše djelomičnu mobilizaciju iz više godišta. Tamo nema toliko vojnih bjegunaca, nego koji se izvlače da neidu u vojsku odlaze u unutrašnjost Mađarske ili kako oni kažu u Njemačku na ropski rad.

Mi na našem sektoru nismo mogli obraditi oko 180 jutara zemlje. Zasijali smo 30 jutara kukuruza, kojega nismo mogli okopati, a sada je već prekasno, zasađeno je 7 jutara krumpira, kojega isto nismo okopali svega.

Sada je kod nas goruće pitanaje žita. U pitanju je našeg čistog zita 670 mtc., ako uzmemo i narodno kojeg treba da bude 40 vagona kao i naše livade, kojih ima 170 jutara, a narodnih mnogo više.

[15] Vojakovački

[16] Njemačke trupe ušle su u Mađarsku 19. III 1944. godine. Zauzimanje strateških važni" točaka završeno je do 25. IV 1944. godine.

Ustaše i Nijemci se spremaju, da će žetva biti njihova i to govore, da će uzimati 40 % i 10 % onaj tko vrši. U Ludbregu je došao jedan od Zempro-a[17] i kaže, da će ove godine oduzeti i za drugu godinu. To znači pokrasti za Švabe sve žito. Svakako računaju i na žito ovih gore sela, a to im ne smijemo dozvoliti da odavle odvuku svojih 50 — — 60 vagona žita. U tome bi trebalo svakako voditi računa da im se to ne dade tako lahko. — Vršit će svaki u svom dvoru, a gazda vršalice će trebati popisivati tko ima koliko. Mi smo sa Odredom[18] i sa Područjem sve pripremili, da se onesposobe sve vršalice, kojih ima samo na ludbreškom kotaru oko 30. Od tih se 4 nalaze u samom Ludbregu.

U Varaždinu stojimo dosta slabo sa vezama ukoliko nešto imade to je labavo. Omladina u Varaždinu okupljeno je oko 30 koji žele raditi, inače i dalje svaki čas je netko uapšen tako, da vlada veliki strah. Da nekog šaljemo u Varaždin, koji bi mogao da se održi neko vrijeme, nemamo, nego smo ovisni preko legalnih ljudi, a takovi se svi boje terora.

Na našem terenu kako i sami znate, može se samo raditi na strogo ilegalan način. Teško je dolaziti sa narodom u dodir, tek preko pojedinaca, a ti pojedinci su većinom ranije radili i danas je svaki takav sretan, da ga još nisu ustaše uapsili i zato većinom šuti, govori samo u uskom krugu svoje familije i dobrih prijatelja, u koje je on siguran i zbog toga je narod slabo obavješten o III. zasjedanju ZAVNOH-a kao i konferenciji,[19] gdje je izabran Izvršni odbor N.O.F. Hrvatske. Inače se ljudi, sa kojima se može razgovarati jako interesiraju za sve, a to se najbolje opaža kada dobe našu štampu, nakon čega se interesiraju i pitaju što im nije jasno. Sa pismenom propagandom nam je najlakše raditi tako, da se podmeće ljudima, kojima se ne osuđuju naši ljudi pristupiti kao i inače ostalom narodu, da bi mogli pratiti dogadaje i upoznati se sa našim radom.

Najosnovnije zadatke smo si dali: Upoznavanje naroda sa odlukama III. zasjedanja ZAVNOH-a; upoznavanjem N.O.F.-a, kao i popularizaciju Andrije[20] i kao treće i dalje raditi na demobilizaciji na razne načine, a najvažnije jest mobilizacija za N.O.V.

ORGANIZACIONO STANJE:

U posljednje vrijeme naša je partijska organizacija brojčano oslabila uslijed pada pojedinih drugova, kao i zbog odlaska na duž-

[17] Državna poslovna središtnjica za zemaljske proizvode.

[18] Kalnički NOP odred.

[19] Konferencija JNOF Hrvatske održana je 18. V 1944. Vidi: **Grada SZH,** knj. IX, dok. br. 149.

[20] Hebrang, politsekretar CK KP Hrvatske. Misli se na njegovo pismo u vezi s izborima za odbore NOF. Vidi: Dok. br. 48.

nost izvan našeg okruga. Jedan dio članova K.P. iz Okružnog NOO-a otišao je u borbene jedinice, a drugi privremeno upućen u Bjelovarsko odnosno Moslavačko Područje zbog slabog zdravja i zbog teškoća kretanja na našem terenu. Isto tako je otišao jedan dio članova K P- iz Komande Kalničkog Područja u borbene jedinice, kao iz Kalničkoga Odreda.

U prošlom mjesecu izgubili smo nekoliko drugova rukovodioca, koji su nekoji poubijani, a nekoji uapšeni. 18. VI. poginuli su, prelazeći preko Drave drugovi: Kovač Marko član O.K. i Višnjić Tomo član K.P. i Okružnog NOO-a.

29. Vi. održavao se sastanak K.K. Varaždin i tom prolikom su uapšeni drugovi: Nederal Vinko član O.K. i Sokol Vida politički sekretar K.K. Varaždin, a Tarandek Valent i Fluks Ivan članovi K.K. Varaždin su poginuli.

Jedan od glavnih razloga da su drugovi nastradali jest nesprovadanje dobivenih direktiva i što se nisu držali potrebne konspiracije. Drugovi, koji su prelazili preko Drave su trebali prelazili na onom mjestu, gdje se je obično prelazili i gdje postoji čamac, a ne tražiti novi prelaz u nepoznatom mjestu. Zakazivanje sastanka pismenim putem na kompromitiranom mjestu od strane drugova Vinka i Sokola razlog je padu četvorice drugova. Tako smo tim padom izgubili 6 rukovodioca, t.j. dva člana O.K., 3 člana K.K. i 1 člana Okružnog NOO-a. Osim toga imademo u kotaru Ludbreg 6 članova K.P. manje, od kojih smo 3 isključili zbog odlaska u neprijateljsku vojsku, 2 su otišli u Srpski bataljon, a 1 upućen na sektor O.K. Čazma.

Sada naš O.K. imade 3 člana u birou i 1 člana u plenumu, koji je ujedno sekretar O.K. SKOJ-a.

O.K. Varaždin	4 čl.		4 čl.		
K.K. Varaždin	4 "	+ 4 jedin.	14 čl.	= 18 čl. i	7 kandidata
K.K. Novi Marof	5 "	+ 2 "	5 "	= 10 čl. i	5
K.K. Ludbreg	5 "	+ 3 "	10 "	= 15 " "	5
K.K. Prelog	4 "	+ 2 '"	6 "	= 10 " "	5
Biro O.K. SKOJ-a	4 "			4 "	
Tehnika i kuhinja pri O.K.	1 "		8 "	= 8 " "	1
Straža pri O.K.	1		5 "	= 5 "	
R.O.O	1 "		3 "	= 3 " "	1
Svega	14 jedin.			77 čl.	24 kandidata
				29 čl.	
" " Komande Kalničkog Područja	6. jedin[ica.]			28 čl.	12
Ukupno	20jedin.			134 čl.	41 kandidata

SKOJ:

O.K. SKOJ-a imade 8 članova od kojih su dvojica sekretari kotarskih komiteta. Pojedini kotarski komiteti su malobrojni kao na pr. Varaždin, od kojeg se drugarica Slavica[21], po nagovoru majke, javila neprijatelju i kotarski komitet Prelog iz kojeg je drug Matoš[22] prilikom prelaza preko Drave poginuo.

O.K. SKOJ-a		6					
Kot. komitet	Varaždin	2	čl. —	6 grupa	sa	32	člana
"	NoviMarof	3	"	5 "	"	20	"
"	Ludbreg	4	"	4 "	"	12	" i
	organizacioni nepovezano					26	"
	Prelog	1	"	6 "	"	25	"
						4	" više iz Komiteta, koji nisu članovi
	Ukupno:			21 grupa	sa	119	č.
K.P.O				2 "	"	31	čl.
Kal. Područje				5 "	"	39	"
Kod straže O.K.				\ "	"	7	"
	Svega:			29 grupa	sa!	96	čl.

Naši kotarski komiteti teško se snalaze u radu na terenu. Još uvijek se nisu priučili na strogo ilegalan rad, kojeg je potrebno primjenjivati na tom sektoru i to dosta otežava samoinicijativu. Istina je, da je teren dosta težak po kojem se može kretati isključivo samo po noći i zaista treba dobro poznavati staze za prebacivanje po selima, da se obiđu neprijateljske patrole i zasjede. Mnogo teškoća imademo i zbog toga, da nemamo na terenu gotovo ni jednog člana K.P. koji bi mogao da se donekle slobodno kreće po terenu. Nije rijedak slučaj, da pojedini članovi komiteta ne izlaze iz svojih skloništa po par dana zbog krstarenja neprijatelja i njegovih agenata. Isto se tako gotovo ni ne osjeća rad partijskih ćelija. Članovi ćelija teško se sastaju naročito zbog toga, jer se ni u jednoj ćeliji ne nalaze članovi iz jednog sela, nego su ćelije sastavljene od članova više i udaljenijih sela.

Još uvijek nismo potpuno prebrodili sektaštvo u pogledu primanja novih članova u Partiju. A da bi i tu krenuli napred posvećujemo naročitu pažnju onima, koji bježe pred neprijateljem i koji žele, da koliko-toliko pod tim terorom doprinesu svoj dio našoj borbi. Sa više pomoći, koja je potrebna kotarskim komitetima i jedinica-

[1] Priređivači nisu utvrdili prezime.

[!] Alojz

ma, iako u kotarske komitete ulaze mladi članovi (n.pr. u varaždinski); moći će da se snađu i zadovolje na terenu.

Rad Partije u K.P.O.H. nije bio na potpunoj visini. Iako smo davali punu pomoć drugu zamjeniku komesara kao i bataljonskim biroima, nije se osjećao onaj život partije, koji bi se trebao osjećati pokraj pomoći i pokraj broja članova. Sa odlaskom druga zamjenika komesara u XXXIII Diviziju ostali smo neko vrijeme bez partijskog rukovodioca u Odredu. Isto tako smo sa odlaskom druga Rojca[23] u bat.N.Z.[24] ostali bez sekretara bataljona, šta se svakako osjeća. Za vršioca dužnosti zamjenika komesara Odreda postavili smo privremeno druga Karasmana[25], koji se vratio iz srednjeg partijskog kursa. Trebat ćemo dati još veću pomoć, da se partijska organizacija uzdigne na potrebnu visinu.

Sa partijskim radom u Komandi Područja rukovodimo preko partijskog biroa. Sama partijska organizacija počela se bila sređivati. Redovito su se održavali radni i prosvjetni sastanci. Međutim sa situacijom, koja je nastala na našem sektoru, a s time u vezi i reorganizacija kod samog osoblja, kojeg je jedan dio otišao u Moslavačko Područje, rad je malo zastao. Ostatak članova ćemo formirati u nove jedinice i nastavit sa sređivanjem partijske organizacije.

Sam O.K. SKOJ-a nije se mogao snaći, iako mladi i poletni, zbog njihovih nastalih prilika na terenu, a i zbog odlaska nekoliko drugova iz komiteta na II Kongres. Sa popunjenjem O.K. SKOJ-a sa novim članovima, sa popunjenjem kotarskih komiteta sa mladom i domaćom omladinom i postavljanjem čitave organizacije na širu osnovu, moći ćemo da obuhvatimo skoro čitavu omladinu koja je 90 % raspoložena antifašistički.

USAOH:

Jedino na kotaru Novi Marof imademo 5 odbora USAOH-a, koji obuhvaćaju oko 50 omladinaca. Na istom kotaru imademo 7 odbora pionira, koji obuhvaćaju oko 220 pionira, dok na ostalim kotarevima nemamo detaljnog pregleda.

NARODNO-OSLOBODILAĆKA FRONTA HRVATSKE:

Pristupili smo formiranju N.O.F. odozdola. U tom pogledu nailazimo kod naroda na veliko razumijevanje, kojemu je dosta raznog strančarenja. Naročito narod toplo prima tumačenje potrebe jedinstva u borbi protiv okupatora i domaćih izroda. Jedan dio na-

[23] Božo
[24] Narodna zaštita.
[25] Ivan

roda se također interesira za bivše funkcionere HSS-a, koji će eventualno pristupiti N.O.F.-u, a koji se već ranije nisu izražavali kao protivnici N.O.P.-a.

U našem okrugu imademo oko 305 sela. I pokraj reakcije, koja je gotovo po čitavom okrugu jednaka, obuhvatili smo oko 90 sela, u kojima imademo pojedine ljude, koji primaju našu štampu i dalje ju šire. Isto tako oni vrše usmenu agitaciju i pomažu bilo na koji način N.O.P. Vjerujemo, ako ćemo pravilno pristupiti tome radu i ako se na budemo dražli krutih organizacionih forma, moći ćemo obuhvatiti i ostala sela t.j. sve one, koji na bilo koji način žele doprinesti jedinstvu hrvatskoga naroda.

NARODNO-OSLOBODILAČKI ODBORI:

Okružni NOO, koji je imao 9 članova ne djeluje sada kao vlast. Jedan član Višnjić Tomo poginuo je progodom prelaza preko Drave, a dva člana zbog nepokretljivosti po našem terenu, upućena su privremeno u Bilogoru odnosno Moslavinu. Ostali članovi osim dvojice, koji se nalaze u centru, upućeni su na svoje kotareve da pomognu na terenu. Isto tako su na terenu svi članovi kotarskih NOO-a.

AiFaZi*

Na tom sektoru stojimo najslabije. Dok smo prije imali okupljenih dosta lijepi broj žena, danas zbog bojazni od terora nemamo organizaciono obuhvaćeno ništa. Imademo po mnogim selima pojedine žene sa kojima radimo i koje pokazuju volju za rad. Pristupili smo formiranju komisije A.F.Ž. pri O.K., koja će nam u mnogome pomoći na terenu.

Posvetit ćemo više pažnje ženama i zaposlit ćemo ih na sitnom radu i političkom uzdizanju, jer se pokazalo, da ako se pravilno pristupi ženama mogu one koristiti u mnogom pogledu lakše od ostalih.

STANJE U K.P.O.H.:

Odkada si otišla dva bataljona[26] iz K.P.O.H. ostao je Odred samo sa jednim bataljonom, u kojem sada imade 76 boraca. Borci su mladi, poletni i borbeni i svi su naoružani. No treba podvući, da su vrlo slabo obučeni, a preko 50 potpuno bosi. Njihove akcije sastoje se najviše u pratnji kola, mobilizaciji radne snage, pravljenje zasje-

[26] 6. VI 1944. iz sastava Kalničkoga NOP odreda odvajaju se I i III bataljon i uklapaju u XXXII diviziju. Vidi: Dok. br. 49.

da i prepada na pojedine neprijateljske patrole, koje dolaze u pojedina sela (n.pr. Glogovnica i t.d.). Promjenio se čitavi štab osim jruga Miočinovića[27], koji je još uvjek zamjenik komandanta Odreda. O samom štabu mnogo ne možemo govoriti, jer je komesar došao prije par dana i zbog toga nismo imali čitavi štab na okupu.

Prije par dana formiran je drugi bataljon, u kojeg je ušla Križevačka četa (Čelikova)[28], Udarna grupa Novi Marof i nekoliko boraca iz I. bataljona. Brojno i organizaciono stanje u tom bataljonu još nije potpuno sređeno.

STANJE U KALNIČKOM PODRUČJU:

Od kada se izmjenio Stab Kalničkog Područja stanje se pomalo počelo sređivati. Počelo se rješavati raznog balasta, koji je u mnogome sprečavao sam rad i bio samo na teret. Pogotovo su promjene nastale 12. VII. nakon povratka iz Bilogore, kada je Komanda Područja poslala sve nužno nepotrebno osoblje u Moslavačko Područje, a sama ostala sa 134 osobe. Ood tog osoblja formiran je jedan bataljon u kojeg je ušlo 109 boraca, a i ostalo osoblje je također sve naoružano i potpuno pokretljivo. Borci su svi naoružani i dosta dobro obučeni, ali djelomično bosi. Kod njih nema ni najmanje hrabrosti i borbenog duha i upravo ta pokretljivost i manje akcije koje će vršiti, će ih malo očeličiti.

Sama komanda Područja t.j. drug komandant, zamjenik i komesar nisu se još potpuno snašli na svojim novim dužnostima, a naročito drug komesar, te će im trebati mnogo pomoći dok se ne snađu.

AGITACIJA I PROPAGANDA:

Sa usmenom propagandom masovnije se na našem terenu nismo mogli poslužiti jedino na novomarofskom terenu i to pred crkvom općine Gornja Rijeka, kada ljudi izlaze iz crkve. No u ostalim kotarevima se to nije moglo činiti. Da li je sada održala koji masovni sastanak naša vojska, dok se bila na tom terenu neznamo ali lzgleda da nije, jer su svaki dan imali borbu.

Pismenom propagandom smo se više koristili. Izdali smo jedan letak kojim smo pozvali sve one, koji su otišli u Pavelićevu vojsku, da se vrate svojim kućama. Narod od sve štampe najviše traži »Radio Vijesti«, jer su ustaše većinom pokupili radio aparata. Dalje se traži »Slobodni Dom«, a također se traži i »Naprijed«, koji nije toli-

[27] Stevo
[28] **August Šket**

ko poznat medu narodom, jer se kod toga griješilo i davalo se prije samo najužem krugu poznanika.

Proglasa o N.O.F.-u primili smo svega 900 kom. Za isti se mnogo interesiraju ljudi i čitaju ga. U zadnje vrijeme se je uopće prekinulo sa pisanjem parola, no odsada ćemo opet potaknuti, da se iste pišu. Poduzimljemo sve, da bi se štampa, koja odlazi u narod racionalnije iskorištavala, da oni, kojima možemo dati, istu pročitaju i onda sami podmetnu drugome za koga se zna da će ju čitati i o tome govoriti drugima.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za Okružni Komitet
Puklek[29] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/875.

1944, srpanj 13.

Izvještaj Štaba Dvadeset i osme divizije Šestoga korpusa NOV i POJ štabovima Šestoga i Desetoga korpusa o operaciji kod Ludbrega i moralno-političkome stanju u diviziji

ŠTAB XXVIII UDARNE DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
JUGOSLAVIJE
K. Broj 230
Dana: 13/VII. 1944. god.

ŠTABU VI. KORPUSA NOV i POJ
ŠTABU X. KORPUSA NOV i POJ

Od mog posljednjeg izvještaja do danas prošlo je dosta vremena tako da sam prekoračio rok za podnošenje izvještaja. Razlog tome je bio stalni marševi i borbe kao i stanje u našoj Diviziji stvoreno poslije operacije na Ludbreg.[1] U buduće biću uredniji u podnošenju izvještaja.

[29] Stjepan, politsekretar OK KPH Varaždin.

[1] Napad na Ludbreg izvela je XVII brigada XXVIII divizije 5/6. srpnja 1944., a osiguravale su: XXI i XXV (Brodska) brigada XXVIII divizije od Koprivnice; XXXII divizija (brigade »Braća Radići« i »Matija Gubec«) od Varaždina i Varaždinskih Toplica; dijelovi Zapadne grupe NOP odreda X korpusa od Križevaca.

Rad i borbe naše Divizije posljednjim mjesec dana odvijali su se u znaku medubrigadnog i divizijskog natjecanja, a u posljednje vrijeme pod utiskom neuspjele operacije na Ludbreg. Ovaj mjesec dana naša divizija imala je uglavnom dobre rezultate i u borbi i u pogledu organizacionog rada i dizanja svijesti naših boraca. Neuspjele operacije u Moslavini[2] brzo smo prebrodili i imali na putu za Kalnik tri lijepa uspjeha. To je brza likvidacija neprijateljskog uporišta u Grdevcu[3] i dvije bitke na terenu sa Crnom legijom i gestapovcima oko sela Zdelica i Prkosa.[4]

Vi ste već obaviješteni o tim operacijama preko operativnih izvještaja. Sve te borbe izvela je XXI. Udarna Brigada vrlo lijepo. Razvitku i lijepim uspjesima XXI. Ud. Brigade kao i sredenju prilika u Brodskoj brigadi u toku ovog mjeseca, takmičenje je odigralo najvidniju ulogu. Duh takmičenja prilično je obuhvatio naše jedinice i sam rad rukovodilaca u ove dvije jedinice kvalitativno se podigao. Ljudi su postali brži i smioni u rješavanju vojnih i političkih problema. I XVII. Ud. Brigada počela se malo oporavljati i njena želja da se istakne, da povrati svoju staru slavu, oživi tradicije koje ima, pokrenulo je malo jedinice, ali operacija na Ludbreg ju je bacila nazad. Za XVII. Ud. Brigadu Ludbreg je bio kao malj u glavu.

Operacija na Ludbreg, odnosno njen neuspjeh, nie podvrgnut analizi na sastanku između nas i štaba X. Korpusa, što mislim da je bilo potrebno. U koliko je i bilo kakovih razgovora o operaciji na Ludbreg, to su bile nezvanične i pojedinačne primjedbe. Isto tako poslije operacije nije nitko došao od štaba X. Korpusa u naš štab ili štab XVII. Ud. Brigade da se pretresu pojedina pitanja iz te akcije, što mislim da je isto vrlo važna stvar. Naš štab očekujući pretres operacije nije temeljito, odnosno bolje rečeno u detalje raspredao tu akciju na svom štabskom sastanku, izuzev što smo komandant[5] i ja o njoj dosta prilično razgovarali. Ja ću iznijeti svoje mišljenje o njoj. Štab Divizije shvatio je operaciju ozbiljno i u tu svrhu poduzeoo sve vojničke i političke mjere da se ona izvede. Ja sam sa svoje strane uputio i dopis svim borcima i rukovodiocima o značenju ove akcije, a komandant Divizije pred samu operaciju govorio je pred brigadom. U vojnom pogledu brigada je vježbala podilaženje i prebacivanje, bacanje eksploziva i sječenje žice. Po mom mišljenju brigada je bila pripremljena za akciju.

[2] XXVIII divizija operirala je u Moslavini u svibnju 1944. godine.

[3] O napadu na Veliki Grdevac vidi: Dok. br. 37, 61, 64, i **Zbornik VII,** tom V, knj. 28, dok. br. 66.

[4] XXI brigada vodila je borbu kod Gornjih Zdjelica 23. lipnja a kod Prkosa 2. srpnja 1944. godine.

[5] Radojica Nenezić

Štab Divizije bio je svjestan težine zadatka i čak šta više mi smo računali i sa većom posadom nego što su to bili podaci, koji su nam dostavljeni od štaba X. Korpusa. Mi smo znali da garnizone u Podravini i sjevernoj Hrvatskoj drži Pavelićev tjelesni zdrug i Bobanova[6] Crna legija i da sa njima neće ići tako lako.

Sa dolaskom na Kalnik na sastanku sa štabom Korpusa koji nam je iznio namjeru da napadnemo Ludbreg ja sam lično predložio da se izabere lakša akcija gdje je neprijatelj slabiji, kao Novigrad ili Đurđevac, ali to se nije prihvatilo. Sami podaci o Ludbregu kao i raspored neprijatelja u uporištu po mom mišljenju bili su prilično nejasni. Prvi podaci govorili su da se unutra nalazi oko 250 vojnika, ali daje neprijatelj ogradio Ludbreg sa žicom okolo naokolo i da još od toga drži neke svoje dijelove izvan varoši na čukama. Naš štab u te podatke na osnovu same odbrane Ludbrega računao je da se unutra nalazi jedna čitava bojna i s tim smo ubjeđenjem prihvatili akciju.

Kad je operacija trebala biti izvršena neprijatelj je otpočeo sa nekoliko pravaca napad u pravcu Kalnika. Sa jednom kolonom XXI. Ud. Brigada je obračunala majstorski oko sela Prkos. Poslije žestoke borbe od 2 i pol sata neprijatelja smo potpuno razbili i zaplijenili dva brdska topa sa granatama, 9 bacača sa granatama, još oružja i materijala. Akcija je morala biti odgodena. Mi smo se dalje pripremali za idući dan, ali je akcija opet bila odgodena uslijed borbi 32. Divizije s neprijateljem.[7]

Kako je akcija bila već potpuno kompromitovana, sve je zanaio da mi idemo na Ludbreg i kako su nam još k tome dvojica dezertirali u Ludbreg znajući da ćemo ga napasti, opet smo se spremili. (Ta dvojica su zarobljena u Vel. Grdevcu.)

Na temelju svega ovoga naš štab sastao se i izrazio mišljenje da se ne ide na akciju i ja sam to mišljenje iznio pred štab Korpusa motivišući to zbog nejasne situacije u samom uporištu i zbog toga što već svi znadu za nju. Štab Korpusa odlučio je da napadne odgovorivši nam da nema nikakovih promjena i da treba ići na Ludbreg. Međutim u toku toga dana poslije podne neprijatelj je dobio pojačanje od jedne bojne i spremio se. U ovoj borbi naši gubitci su sljedeći:

I. bataljon: 1 mrtav i 9 ranjenih, II. bat.: 4 mrtva i 10 ranjenih. III. batalj.: gotovo izginula sva pješadija koja je pošla u napad, 78 mrtvih i nestalih na čelu sa komandantom bataljona, i 21 ranjen. IV. batalj.: 16 mrtvih i 26 ranjenih. Od III. bataljona ostalo je mislim 17 boraca jedne čete, teško odjeljenje i komora. Ukupno danas

[6] Rafael, komandant 5. ustaškoga stajećeg djelatnog zdruga.
[7] O borbama XXXII divizije vidi: Dok. br. 106.

oko 60 ljudi. Od oružja izgubljeno je 12 puškomitraljeza, a zarobljeno 2 puškomitraljeza i mislim 1 šmajser.

U kratko ću se osvrnuti na samu borbu. Operativnu zapovijest[8] izradili smo kako smo najbolje znali i dali na uvid štabu X. Korpusa. U varoš smo upali energično i po planu. Glavni udar između Bednje i groblja zapadno od Ludbrega presjekao je žice, likvidirao prve bunkere id ohvatio se prvih kuća (žica je bila izvan grada). Isto tako i IV. bataljon presjekao je žicu i ovladao željezničkom stanicom. Međutim snažno dejstvo neprijateljskih topova i bacača, zatim kontrajuriš neprijatelja izbacili su jedne naše djelove iz varoši, a dvije čete III. bataljona koje su zašle dublje sa namjerom da likvidiraju neprijateljsku artiljeriju cvkolio. 78 ljudi na čelu sa komandantom Mojicom[9] po svim podacima sa kojim raspolažemo ostali su u neprijateljskom garnizonu i izginuli junačkom smrću. Naš ponovni napad da oslobodimo opkoljene nije uspio, jer je zavladala već prilična demoralizacija u našim redovima.

Stanje po brigadama danas izgleda po prilici ovakovo:

XVII. Ud. Brigada danas je utučena i u njoj vlada tišina kao poslije svakog poraza. Akcija se komentariše na razne načine i vlada prilično mišljenje da je za neuspjeh kriv štab X. Korpusa. Mi smo odmah reagirali na to da to mišljenje razbijemo

III. bataljon koji je preživio neuspjeh ojačali smo našom Izviđačkom četom i izviđačkim vodom njihove Brigade tako da imamo kostur starih boraca koji bi prihvatili nove. Izvršili smo i razmještaj novih kadrova, održali politička i partijska savjetovanja i poveli kampanju protiv dezerterstva i otsustva.

Po pitanju kadrova učinili smo sljedeće:

Uklonili smo sve one rukovodioce kod kojih je politika čuvanja glave počela da izbija u prvi plan.

XXII. Ud. Brigada danas je naša najbolja jedinica. Ona je odnijela divizijsku zastavicu u ovom takmičenju. Stanje u njoj je prilično sređeno, borbenost i polet dobri. U pogledu rukovodećeg kadra u bataljonima izvršićemo neke sitnije promjene po političkoj liniji. Kod njih se pojavila mala nostalgija za Slavonijom. Isto to se pojavilo i u drugim jedinicama. Štab Brigade dobar. Puba[10] je najbolji komesar. Kod njih kao i kod sviju osnovni problem je popuna novim borcima, to je ujedno i pitanje pravilnog razvitka naše Divizije. Ako to ne budemo mogli savladati, iskrsnuće pred nas mnogo problema, a jedan od najvažnijih da ove dvije jedinice XXI. Ud. i Brod-

[8] Vidi: dok. br. 63 i 71.
[9] Birta
[10] Franjo Šrempf

sku Brigadu koje se dobro razvijaju stalnim borbama istrošimo. Brigada je sposobna da prema svojim snagama izvrši svaku operaciju.

Brodska Brigada poslije promjena koje smo izvršili dobro se razvija. U posljednje vrijeme oni nisu vodili težih borbi izuzev sitnih na terenu, tako da je želja za borbom u toj jedinici na visini. Stalno pitaju kad će doći red na njih. Dolazak novog komesara oživio je štab i jedinicu. Sam štab Brigade priličan je i zadovoljiće....

Plan političkog rada za ovaj mjesec uglavnom smo savladali. . . . .Onaj polet i oduševljenje za izučavanje naučnih pitanja po planu komesara G.Š.H. nije nas držao do kraja. Istina bilo je i objektivnih teškoća, ali bilo je od vremena na vrijeme lijenosti. Konstatovali smo da predavanja kako smo ih mi bili zamislili i kako su tekla polučila su dobre rezultate. Prilično velika zainteresovanost vladala je na svim sastancima i predavanjima, a naročito po nacionalnom pitanju. Kao prvu temu nacionalno pitanje obrađivali smo zbog toga što su u toku bile diskusije i učenje na bazi odluka AVNOJ-a i ZAVNOH-a i izgradnje federativne državne zajednice, iako bi po redu trebalo da bude tema »Razvitak društva«, međutim mi ćemo na tu temu sada preći, odnosno na drugi dio plana koji nije bio obuhvaćen prošlim mjesecom. Plan političkog rada koga se nam vi dostavili mi smo mahom već obradili i kroz idućih nekoliko dana obradićemo drugi plan. U radu naših komesara nema još uvijek onog punog uživljavanja u taj posao, udubljivanja u probleme s jedne strane i vaspitanja nižeg komesarskog kadra s druge strane. Mi smo u tom pogledu koraknuli naprijed, ali još uvijek imamo komesara koji odbacuju svoj posao na mlade, tako da političko vaspitanje padne na najslabije i najmlađe — na komesare i politdelegate četa.

Časopis »Novu Jugoslaviju« i Kalinjinovu brošuru »O masovnom partijskom radu« prorađivali smo i uveli kao obligatno izučavanje za rukovodioce. Ali učenje nije dovoljno, ljudi brzo klonu i popuste. To se pojavilo i na vojnoj liniji. Ljudi se stalno moraju potsticati i gurati i kontrolisati. Kalinjinova brošura nije dovoljno iskorištena i povratićemo se još jedanput na nju.Kulturno-prosvjetni rad nema još one širine koju bi trebalo da ima. Usmene novine postale su redovitije, ali još su šture. Smetnje u tom pogledu bili su i naši veliki gubitci. Taman se organiziraju kulturno-prosvjetni odbori i krenu na posao, a kako nemaju još masovnog obima, gubitak nekoliko ljudi odmah ih zaustavi. Sami komesari ne angažiraju se dovoljno na tom planu.

Rezultate kulturno-političkog rada, kao i bilansu takmičenja dostaviću u specijalnom izvještaju koga ću izraditi korz nekoliko dana,

jer se sad još kupe podaci. Medubrigadno takmičenje produžili smo i dalje. Vjerujemo da će ono ovaj mjesec ispasti još bolje.

Interes za političke dogadaje u našoj Diviziji prilično je velik. Događaji koji su se odigrali posljednjih dana budno su se pratili i komentarisali. Naročito otvaranje Druge fronte i sporazum između nas i izbjeglica. Sporazum je uzvitlao naročitu prašinu, jer mnogim ljudima pa i rukovodiocima mnoge su stvari bile nejasne i izgledalo je da smo mi priznali kralja i izbjeglice, odnosno da smo morali popustiti njima. Negodovanje protiv kralja u našoj diviziji prilično je veliko, što je interesantno tok sporazuma svi naši komandanti i komandiri budno su pratili. Da bi se shvatili ti pregovori i rezultati tih pregovora između Šubašića i Nacionalnog komiteta mi smo održavali sastanke i razjašnavali na bazi odluka AVNOJ-a i ostvarenja široke demokratske fronte, okupljanja svih elemenata u borbu za ostvarenje nove Jugoslavije. Poslije izjave Slobodne Jugoslavije stvar se pomalo stišava.

Naš štab radi kolektivno i atmosfera u njemu je zdrava. Odnosi između štaba i polit, odjela su vrlo dobri. Ima samo jedna stvar kod nas, a to je da se pojedini članovi našeg štaba moraju gurkati na posao stalno i da se nisu dovoljno uživili u svoj rad. Na posljednjem sastanku ja sam tu stvar iznio pred drugove i rekao im da bi se trebalo više unositi u svoj posao, dolaziti na štabske sastanke sa prijedlozima za poboljšanje rada, sa mišljenjem o stanju na svom sektoru itd. Ne čekati samo da komandant i komesarr sve guraju i stalno upozoravaju

Pomoćne jedinice šepaju. Trebale bi biti bolje, naročito intendantura. Naš intendant nije u stanju da rukovodi divizijskom intendanturom. Po pitanju saniteta oskudijevamo u kadrovima, a to nam se osvećuje za vrijeme operacija, jer nemamo referenta koji se rezumiju u svoj posao i rade ga sa voljom. Mislim da bi referent drugarica Kiseljevskaja trebala o tome povesti više računa. Materijala za vezu slabo imamo tako da veza ne funkcioniše dobro.

Odjeća i obuća vrlo slabe su. XVII. Ud. Brigada je naročito slabo odjevena i obuvena. Molimo Vas da o tome povedete računa.

Sto se tiče raspoloženja naroda i našeg rada s njim dosta je teško. Sjevernu Hrvatsku zaposjele su najbolje snage izdajnika sastavljene mahom iz ustaša i gestapovaca, Pavelićevog tjelesnog zdruga i Crne legije. Te snage su prilično borbene i bezobrazne. One svakodnevno krstare i ispadaju svuda i sa malim snagama na tom sektoru ne može se učiniti ništa. X. Korpus sa svojim snagama nije u stanju da se obračunava sa njima. Naš boravak ovdje je neophodno potreban. Neprijatelj je uspio putem terora i straha prilično da mobilizira za sebe i da vrši bajke protiv naših organizacija na terenu....

Mi nastojimo da se povećemo sa organizacijam au pozadini, ali svakodnevne borbe i pripravnost u veliko ometaju taj naš rad.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

p li Politkomesar
Đuro Kladarin [v.r.]

Original, strojopis

Sign., AVII, Fond NOB, kut. 482, f.2, dok. br. 21-1.

Zbornik VII, tom V, knj. 29, dok. br. 40*

102

1944, srpanj 15.

Izvještaj Općinskoga NOO Ludina Kotarskome NOO Kutina o upadu ustaša na oslobođeni teritorij općine

Općinski NOO Ludina
U.S. Odjel
10. srpnja 1944. god.

Drugarskom
Kotarskom NOO-u
Kutina

Izvješćujem Vam o upadu neprijateljske vojske na ovu općinu:

U noći 4-5 srpnja ov. g. upali su u selo Ludenicu neprijateljska ustaška milicija iz Popovače, u jačini oko 15 bandita. Jednoga druga iz sela su uhvatili, a koji im je iz Popovače pobjegao, drugoga nikog nisu više uhvatili makar su tražili vojne bjegunce, inače drugo ništa nisu učinili.

Dana 6. srpnja ov.god. iz Popovače dovezli su se u Ludina, na Panceru dva tenka, koji su u Ludini izašli van, i ujedno su došli ustaše i domobrani iz Popovače, gdje su pohapsili u M. Ludini slijedeće kao taoce, što je bila porušena pruga i to: Tuček Franju, Landa Josipa, Bahlin Duru, Prigorec Miju i Tomu, Ràjtora Franju, Ledinski Čirila i Darda Josipa, od ovih su pušteni kući, Tuček Franjo,

[11] Okrugli pečat. Stab XXVIII udarne divizije NOVJ
(u sredini zvijezda petokraka)

Bahlin Duro, Prigorec Mijo i Rajtora Franjo. Prijetili se onima obiteljima koje imadu medu partizanima, da kada dodu drugi puta da će sve otjerati u logor.

Dana 7. srpnja ov.g. upali su u selo Kompator, domobrani sa ustaškom milicijom iz Križa, bilo ih je oko 60 bandita, nikome nisu ništa napravili, niti koga uhapsili.

U noći 7-8 srpnja ov.g. upalo je oko 15. ustaške milicije iz Popovače u selo Kat. Selišće, gdje su tražili vojne bjegunce, ali nikoga nisu uhvatili, u Kat. Selišće došli su od Ludine.

Po ustanovljenu da svaku večer u sumraku dolazi u selo Gor. Vlahničku iz Popovače ustaška milicija u jako malom broju.

Ustaše dobivaju vezu kroz svoje žene i roditelje, kojima javljaju o kretanju partizana, te oni dolaze samo onda kada im se javi da nema partizana, trebao bi svakako poduzeti korake da se spriječi ustašama upad na oslobođeni teritorij.

Smrt fašizmu — Sloboda Narodu!

Kotarski NOO Kutina M.P.[1] Za opć. NOO
Broj 164-15. VII-44.[2] . . . [3]

U prepisu Okružnom NOO
dostavljeno

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, NV-84/1279.

103

1944, srpanj 15.

Operativni izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbama Moslavačkoga i Bjelovarskoga NOP odreda te Udarnoga i Srpskoga bataljona od 26. lipnja do 11. srpnja 1944. godine

ŠTAB ISTOČNE GRUPE
P. ODREDA HRVATSKE
Broj Op. 68
Dne 15/VII. 1944

[1] Okrugli pečat: Općinski NOO Ludina
(u sredini zvijezda petokraka)
[2] Rukopis; zaprimni broj.
[3] Potpis nečitak.

Predmet: Operativni izvještaj

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ

Dostavlja se operativni izvještaj za vremensko razdoblje od 26. VI. do 11. VII. 1944 g.:

Moslavački odred

26. VI. I. Bataljon nalazio se u zasjedi kod Pašijana, ali je neprijatelj iz Garešnice krenuo prema Hercegovcu, pa nije došlo do borbe. II. bat. nalazio se na položaju na Nasipu prema Popovači i Ludini ali neprijatelj nije naišao.

27. VI. I. bat. nalazio se je na položaju Trinkul — Popovac radi osiguranja bolnica.
II. bat. nalazio se na položaju kao 26. VI

28. VI. I. bat. nalazio se u Popovcu, vršena je obuka.
II. bat. izvršio je pokret za Popovac.

29. VI. I. bat. nalazio se je u Popovcu, vršena je obuka.
II. bat. nalazio se je u Popovcu, vršena je obuka i savjetovanja.

30. VI. I. bat. krenuo je u pratnju ranjenika za Slavoniju i na putu se je nalazio do 5. VII. Pratnja je izvršena bez sukoba sa neprijateljem.
II. bat. nalazio se je u Popovcu. Izvršeno je parenje odijela.

1. VII. II. bat. izvršio je pokret za Vrtlinsku.

2. VII. II. bat. nalazio se je u Vrtlinskoj i kontrolirao teren prema Novoselec — Križu.

3. VII. II. bat. isto kao 2. VII.

4. VII. II. bat. izvršio je diverziju pruge na 9 mjesta između Križa i Popovače.

5. VII. I. bat. vratio se je sa pratnje i nalazio se je u Popovcu na odmoru.
II. bat. nalazio se je u Vrtlinskoj. Poslije podne došlo je 40 nepr. vojnika u Rečicu, ali su odavle protjerani nakon kratke vatre. Iza toga neprijatelj je ponovno ušao u Rečicu u jačini od 200 vojnika i odvezao dreš.

6. VII. I. bat. izvršio je pokret za Bojanu.
II. bat. nalazio se je u Vrtlinskoj, vršena je obuka.

7. VII. I. bat. nalazio se je u Bojani gdje je izvršeno parenje odijela.

II. bat. nalazio se je u Vrtlinskoj, vršena je obuka i sređivanje jedinice.

8. VII. I. nalazio se je u Bojani i kontrolirao patrolama Stefanje i Vagovinu.
II. bat, isto kao 7. VII.

9. VII. I. bat. izvršio je pokret za Vagovinu.
II. bat. bio je u zasjedi u Kat. Selištu bez rezultata.

10. VII. I. bat. se je nalazio u Vagovini i patrolirao prema Štefanju i Narti.II. bat. nalazio se je u Vrtlinskoj, vršena je obuka.

11. VII. I. bat. nalazio se je na položaju u Dragancu.
II. bat. nalazio se je u Vrtlinskoj, vršena je obuka.

Bjelovarski Odred

26. VI. I. bataljon nalazio se je u zasjedi na putu Trojstvo — Sandrovac, ali neprijatelj nije naišao.

27. VI. Bataljon se je nalazio u Vel. Pupelici, vršena je obuka.

28. VI. Bataljon se je nalazio u Lasovcu, a sa jednom četom vršio osiguranje rekviracije u Bedeniku.

29. VI. Bataljon se je nalazio u Lasovcu, održani su vojni i politički časovi.

30. VI. Bataljon se nalazio u Lasovcu, vršena je obuka.

1. VII. Bataljon je izvršio pokret za Lipovo Brdo.

2. VII. Bat. se nalazio u Lipovom Brdu sa zadatkom da kontroliše sektor Kapela — Bjelovar.

3. VII. Bataljon se je nalazio na položaju iznad Kapele, ali neprija-
" telj koji je nastupao u tom pravcu vratio se je nazad u Bjelovar. Sa jednom četom krenuo je u pratnju ranjenika za Moslavinu.

4. VII. Jedna četa Bataljona izvršila je pokret za Tvrdu Rijeku, a druga se nalazila u pratnji.

5. VII. Jedna četa nalazila se u Tvrdoj Rijeci gdje je vršena obuka.

6. VII. Četa je izvršila pokret za Paulin Kloštar.

7. VII. Četa se je nalazila u Paulin Kloštru, vršena je obuka.

8. VII. Četa je izvršila pokret za Hampovicu.

9. VII. Četa je sa Komandom Bjelovarskog Područja krenula preko Tunela u Vel. Pupelicu, a odavle u Lasovac, jer su oko Sredica vodile naše divizije borbu.

10. VII. Četa se je nalazila u Lasovcu, dok se četa koja je pratila ranjenike još nije vratila u sastav bataljona.

Vod Mala Mučna nalazio se je na svom sektoru do 3. VII. kada je ušao u sastav II. Srpskog Bataljona.[1]
Štab Odreda nalazio se je uz štab bateljona.

Posavski Odred

Nema podataka.

Udarni Bataljon

26. VI. Bataljon se je nalazio na položaju u šumi Pijesak te prihvatio borbu zajedno sa I. bat. Moslavačke Brigade. Zbog nadmoćnosti neprijatelja bataljon se je povukao u pravcu Samarice, gdje je zauzeo položaj. U toj borbi neprijatelj je imao 10 mrtvih, a vlastiti gubitci — 2 nestala, jedan ranjen. Neprijatelj nije više dalje nadirao te je bataljon krenuo u Ploščićke Vinograde.

27. VI. Bataljon se nalazio u Ploščićkim Vinogradima a odavle krenuo za Popovac.

28. VI. Bataljon je izvršio pokret za D. Petričku.

29. VI. Bataljon je krenuo za Vrtlinsku.

30. VI. Bataljon se nalazio u Vrtlinskoj sa potrebnim osiguranjem.

1. VII. Bataljon je izvršio pokret preko Draganca za Vagovinu.

2. VII. Bataljon se nalazio u zasjedi kod G. Šaranpova, ali neprijatelj nije naišao.

3. VII. Bataljon sa jednom četom izvršio diverziju pruge Križevci — — Bjelovar, a sada ostalim djelovima vršio osiguranje transporta za X Korpus.

4. VII. Bataljon se nalazio u Kablu. Pred veče vršeno je osiguranje transporta, koji dan radnije nije stigao. Patrola upućena u Brezu ubila jednog ustašu.

5. VII. Bataljon se nalazio u Ivančanima. Neprijatelj jačine — 180 ustaša vršio je rekviraciju blaga u Kablu. Bataljon ga je napao sa dve čete i istjerao iz sela. Neprijateljski gubici 5 mrtvih i jedan ranjen, zarobljen jedan karabin sa 150 komada municije i dve defanzivne bombe. Vlastitih gubitakaa nije bilo. III. četa krenula je u pratnju za Posavinu.

6. VII. Bataljon sa dve čete nalazio se u Dragancima i Vukšincu, a jedna se nalazila u pratnji.

7. VII. Četa sa pratnje vratila se u Cerinu. Jedna desetina krenula je u pratnju za Štab Korpusa, ostali dijelovi bataljona kre-

[1] II srpski bataljon formiran je 30 VI 1944. Vidi: Dok. br. 70.

nuli su za Zvekovac, a noću postavili zasjedu između Vrbovca i Božjakovine. Zasjeda nije uspjela jer je komesar čete stvorio paniku pa se zasjeda povukla prije vremena.

8 VII. Bataljon se nalazio u Novakima i noću postavio zasjedu na pruzi između Gradeca i Potočeca. Budući da su diverzanti iste noći dizali prugu, neprijatelj je sa jakim snagama i sa pancerom kretao prugom, pa je zasjeda ostala u konspiraciji. Jedna četa krenula je za G. Vukšinac i pri prolazu za Haganj ranila jednog .. .

9. VII. Bataljon je krenuo iz Novaka u D. Vukšinac. Noću upućena je patrola u Štab X. Korpusa, koji se nalazio u Zrinskom Topolovcu.

10. VII. Bataljon vršio osiguranje u Farkaševcu i Bolču prema naređenju Štaba X. Korpusa.

11. VII. Bataljon vršio osiguranje pratnju ranjenika iz Farkaševca za Grabovnicu, a odavle kreće u Bojanu.

Srpski Bataljon X. Korpusa.

26. VI. Bataljon je krenuo u pratnju ranjenika za Slavoniju i sa pratnje se vratio 3. VII. Na putu nije došao u sukob neprijatelja. Nesretnim slučajem ubijen je jedan drug, koji se sam ubio iz puše.

3. VII. Bataljon se nalazio u Popovcu na odmoru.

4. VII. Bataljon je krenuo u V. Bršljanicu i nastavio sa mobilizacijom.

5. VII. Bataljon je sa jednom četom rekvirirao remen za pogon motora na ciglani kod Garešnice, a sa ostatkom snaga vršio rekviraciju za Kot. NOO Kutina.

6. VII. Jedna četa došla je u sukob sa neprijateljem koji je nadirao iz Kutine i odbila ga bez vlastitih gubitaka. Noću porušen je most na rijeci Garešnici, između Garešnice i Ciglenice.

7. VII. Bataljon je krenuo za M. Bršljanicu.

8. VII. Bataljon se nalazio na položaju u V. i M. Bršljanici, a neprijatelj koji je izišao iz Gojila, Kutine i Garešnice, povratio se je, a da nije došao u sukob sa bataljonom.

9- VII. Od 9 — 11. VII. batljon se je nalazio u M Bršljanici na sređivanju jedinica.

Neprijateljski gubici:

16 mrtvih,
1 ranjen,
1 karabin zarobljen,

150 komada municije,
2 bombe,

Vlastiti gubici:

2. nestala,
1. ranjen,
1. mrtav.

Politkomesar:
V.[2] **Janić** [v.r.]

Operativni oficir:
S.o.

Komandant
major,
Kaličković[3] [v.r.]

MP.[4]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 551 a, f. 4, dok. br. 9 (5-6).

104

1944, srpanj 15.

Operativni izvještaj Štaba Posavskoga NOP odreda Štabu Istočne grupe NOP odreda Hrvatske za razdoblje od 26. lipnja do 14. srpnja 1944. godine

Stab Posavskog N.O.P.
Odreda Hrvatske
Op. br. 14/44
Dne: 15. VII. 44.

Op. br. 14/44.
Operativni izvještaj

Predmet: Operativni izvještaj.

STABU ISTOČNE GRUPE P.O.H.

Dostavlja se operativni izvještaj za vremensko razdoblje od 26. VI. do 14. VII. 1944 god.

26. VI. Formiranje bataljona i postavljanje komandnog kadra. I. četa nalazi se u pratnji Amerikanaca, za Pokuplje. II. četa

[2] Vjekoslav
[3] Nikola
[4] Okrugli pečat: Štab Istočne grupe P. odreda Hrvatske
(u sredini zvijezda petokraka)

kreće na izvršenje zadataka s tim da poruši most na Crncu između Rugvice i Drugog Sela. Most je bio dugačak 20 metara, koji je onesposobljen za promet. III. četa prebacila se u šumu Žuticu sa zadatkom da napravi barake za sklonište boraca.

27. VI. I. četa na istom zadatku, II. četa ana zasjedi u blizini sela Narta, sa zadatkom da dočeka žandare iz Dugog Sela. Prilikom zasjede ispaljen je jedan metak nehotice od naše strane što je neprijatelj primjetio i u bijegu se povratio u uporište. III. četa nalazi se na istom zadatku.

28. VI. I. i III. četa na istom zadatku, dok se II. četa nalazila oko sela Rugvice.

29. VI. I četa vratila se sa pratnje iz Pokuplja. II. četa po traženju O.K. Zagreb krenula je u selo Preseku radi osiguranja, gdje je trebao da bude miting. Toga dana došlo je do opkoljavanja ove čete od strane neprijatelja, gdje smo imali gubitke od jednog mrtvog i šet zarobljenih. III. četa se nalazila na istom zadatku.

30. VI I. i II. četa nalaze se u Posavini radi prikupljanja dezertera. III. četa na istom zadatku.

1. VII. I. i II. četa nalaze se na prikupljanju dezertera, dok se III. četa nalazi na izgradnji logora.

2. VII. I. četa između Lupoglava i Božjakovine, dok II. četa između Rugvice-Dugo Selo i Črnec-Dugo-Selo sa zadatkom sprečavanja šverca odnosno uvoza namirnca u uporište. Svi nadošli opomenuti su i vraćeni svojim kućama. III. četa na istom zadatku.

3. VII. I. četa u okolici Lupoglava, II. četa u okolici Leprovice, dok je III. četa krenula u selo Vezište.

4. VII. I. i II. četa u zasjedi kod sela Crnca i Grede sa zadatkom da spriječi izvoz sijena sa državnog dobra. Sijeno se nije vozilo. III. četa na zasjedi u selu Okešincu, sa zadatkom da dočeka patrolu koja dolazi iz Našičke u jačini od 21 domobrana. Patrola nije naišla.

5. VII. I. i II. četa pokret u šumu Žuticu. III Ceta je bila na zasjedi kod sela Okešince, ali na drugome položaju sa istim zadatkom kao i prošli puta. Neprijatelj nije naišao a četa se povukla u sastav jedinica u šumu Žuticu.

6. VII. Cijeli Odred u Žutici, gdje je održano vojno savjetovanje sa svim komandnim kadrom.

VII. Oodred se nalazi u okolici Veziša, Johovca i Hrastilnice radi nabavke hrane.

8. VII. Odred u zasjedi johovac — Ivanić, Širinec — Ivanić-Križ, sa zadatkom sprečavanja šverca i uvoza u uporište. Svi nadošli opomenuti su i vraćeni svojim kućama.

9. VII. Pokret cijelog Odreda u selo Ježevo.

10. VII. Kroz dan priprema boraca za akciju.
Iste noći krenuo je cijeli Odred na rušenje pruge i to između Ostrne i Dugog Sela. Pruge je porušeno 1290 metara. Nakon izvršene akcije jedan vod se prebacio u okolicu Božjakovine, sa zadatkom da skida kabel, dok se ostali dio Odreda prebacio u selo Gredu.

11. VII. Prikupljanje dezertera i skidanje kabla na cesti Božjakovina — Dugo Selo, dok je jedna četa išla sa diverzantima da poruši most na cesti između Posavskih-Brega i Topolja.
Most je porušen i onesposobljen za promet. Isti je bio dugačak oko 50 metara. Konstrukcija armirani beton i traverze široke oko pedeset santima.

12. VII. Prikupljanje dezertera, dok je jedan vod bio na zadatku za skidanje kabla.

13. VII. Savjetovanje cijelog odreda, gdje su bili prisutni članovi O.K. Zgr. i jedan član Oblastnog Komiteta. Iste noći izvršen je pokret cijeloga Odreda u šumu Žuticu.

14. VII. Vojska na odmoru.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:
S.O.

Komandant:
Flego Savo [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 1610 A, f. 2, dok. br. 3/1.

105

1944, srpanj 16.

Izvještaj Okružnoga komiteta SKOJ-a Varaždin Pokrajinskome komitetu SKOJ-a za Hrvatsku o poboljšanoj političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu skojevskih organizacija u kotarevima okruga i u vojsci

O.K.K.P.H. SKOJ-a
VARAŽDIN
16. VII. 1944.

C/l A

Drugarskom

POKRAJINSKOM KOMITETU SKOJ-a

Za Hrvatsku

Položaj

Dragi drugovi!

Šaljemo Vam političko stanje i organizaciono stanje Okruga Varaždin.

Kod nas u posljednje vrijeme politička situacija se popravlja na našem okrugu. Neprijatelj kontrolira čitavi okrug tako, da zalazi skoro u sva sela, imade iznimke u pojedinim kotarevima gdje ne dolazi češće ali skoro svaki tjedan pravi prepade i u najudaljenija sela. Neprijatelj kod tih prepada pljačka, uništava narodnu imovinu, hapsi ljude, tjera ih nasilno u vojsku i ubija ih. Na taj način narod je počeo mrziti ustaše, a simpatizirati Narodno-oslobodilački Pokret, te narod otvoreno govori: »Kad su bili partizani nije bilo pljačke, hapšenja i ubijanja, partizani su bili dobri i kad se vrate, mi ćemo znati šta ćemo učiniti«.

Poslije bacanja letaka za amnestiju javio se veliki broj vojnih bjegunaca. Točan broj, koliko ih otišlo u neprijateljsku vojsku nemamo, ali narod je stvarno nasjeo toj promićbi, te uvida, da je pogrešio, te se mnogo vraćaju svojim kućama. Na našem okrugu imade sada oko 1.000 vojnih bjegunaca, koji su se vratili iz neprijateljske vojske, a također dolaze stalno svojim kućama i ostali. Da se vraćaju iz Pavelićeve vojske doprinjelo je mnogo stvaranje Druge fronte, jer smo mi tumačili narodu, da je savez između SSSR-a i Saveznika čvrst i da će biti Druga fronta otvorena, ali su razni špekulanti narod pasivizirali i govorili, da to neće biti a sada kad je otvorena Druga fronta, narod uvida, da smo istinu govorili, te se vraća svojim kućama, a i u nas imade veće povjerenje nego prije.

Dolaskom naše vvojske na naš okrug te uspješne borbe i porazi neprijatelja pokrenuli su narod, da je počeo se gibati i simpatije rastu za naš pokret. Ujedno se narod uvjerio, da stvarno naša vojska nije raspršena, nego da je borbenija nego prije, te da su samo kolebljivci se predali. Također se narod uvjerio, da nas Saveznici Pomažu, jer je vidio kod naše vojske oružje i odijela, koje sam Saveznici šalju, te na taj način narod vidi, da nas Saveznici stvarno Pomažu. Narod govori sa simpatijama o Crvenoj Armiji, te imade veliko povjerenje u nju, jer veli, da će Crvena Armija učiniti svoje samo, da li će Saveznici ispuniti svoja obećanja, jer narod ne vjeruje mnogo njima. Narod vidi, da je otvorena Druga fronta, ali narod veli zašto ne bi oni napredovali isto tako kao što napreduje Crvena

Armija. Narod vrlo rado čita našu štampu, te se ona rasparčava u našem okrugu, a dolazi i u gradove. Imade iznimaka u nekim kotarevima, u koje ne ulazi štampa pošto nemamo tamo nikakovih organizacija, jer nismo uspjeli tamo prodrijeti. Za sada imademo dosta štampe i to »Naprijed«, »Slobodni Dom«, »Vijesnik«, »Omladinski Borac«, »Omladinska Borba«, jedino nam je potreban »Pionir«, I jer njega ne dobivamo već više od 2 mjeseca. »Pionir« vrlo rado čitaju djeca i pitaju kada će opet doći. Također naš Okružni NOO izdaje »Radio Vijesti«, koje raspačavamo po cijelom Okrugu. Putem štampe upoznajemo narod sa svim dogadajima u svijetu kao i kod nas te na isti način populariziramo III. zasjedanje ZAVNOH-a, jer nam je nemoguće održavati šire sastanke ili skupštine, ali narod upoznavamo i usmenim putem i to pojedinačno ili u skupinama u selu, polju, vinogradu ili bilo gdje ljudi rade.

Još uvjek na našem okrugu narodu nije jasno o komunizmu i narod gleda, da je to bauk, kao što neprijateljska promičba govori o njemu. Ali i to imade svoje granice, jer komunizma se boje stariji i pobožni ljudi te bogatiji, dok omladina se ne boji komunizma.

Isto nije jasno narodu Jugoslavije i kralj i naš odnos prema njemu. Narod se boji još uvjek povratka na staro, ali kada ispravno tumačimo narodu, da se borimo za federativnu demokratsku novu Jugoslaviju i takovu gdje će svaki narod imati pravo samoodređenja do otcjepljenja u koliko neće živjeti u zajedničkoj državi, a pitanje kralja će narod riještiti sam glasanjem hoće li republiku ili monarhiju, ali dok traje oslobodilački rat tako dugo nema povratka kralju Petru u zemlju. Sam narod veli da ne bi bilo dobro kad bi drugi došli na vlast, a vi se borite i dajete svoje živote za slobodu.

Sta se tiče milicije na našem okrugu, ona za sada vojnički ne djeluje, ali se osjeća da bi se tu i tamo pojavila, jer neprijatelj namjerno otpušta mlade i zdrave ljude kućama te im daje upute kako bi formirali miliciju i pucali po partizanima. Ponuđeno je nekim vatrogascima oružje, da drže noćne straže i da javljaju o partizanima i da na njih pucaju, ali dosada nismo primjetili da bi koje vatrogasno društvo primilo oružje. Mi smo pristupili k nekima od tih, te smo im ukazali štetnost i šta ih čeka ako prime oružje za neprijatelja, jer da ćemo ih nemilosrdno ubijati kao i ustaše. Ustaše organiziraju po selima svoju informativnu službu, koja imade zadatak da obavještava o kretanju partizana, a isto tako i kretanju naših drugova na terenu. Također one familije koje imade sinove u ustašama šire razne propagandne vijesti, da su uništeni partizani i druge slične stvari.

To je općenito stanje našeg okruga, po tome se može razbrati kakovo je stanje na našem okrugu. U stvari stanje se stvarno pop-

ravlja, jer narod u većini simpatizira Narodno-oslobodilački Pokret, a naročito omladina. Po našem mišljenju 90% omladine je za Narodno-oslobodilački Pokret, ali odaziv u neprijateljsku vojsku bio je po nagovoru pojedinih špekulanata, koji su krivci za odlazak u neprijateljsku vojsku, te narod sam govori, da će već oni znati, koji su govorili, da se ide u vojsku. To govore žene onih, koji su otišli u neprijateljsku vojsku. Dosta teško je pokrenuti vojne bjegunce da idu u našu vojsku, ali izgleda da će se i to prebroditi, jer su se počeli javljati u partizane.

Stanje u kotaru Ludbreg:

Baš na tome kotaru, gdje je neprijatelj vršio veliki teror nad narodom stanje se mnogo popravilo, jer je naša vojska imala uspjeha na tome sektoru, ali također imala je i neuspjeh, napad na Ludbreg,[1] gdje smo imali izvjesne gubitke, ali usprkos toga stanje se nije pogoršalo. Narod je vidio našu vojsku, da je ona došla i da je imala namjere da ponovno oslobodi Ludbreg, ali je neprijatelj dovukao pojačanje, te nije napadaj uspio. Kada se je naša vojska povlačila, narod je bio žalostan, ali je zvao naše drugove i davao im hranu. Narod ne gubi nadu, da ne će partizani doći, on vjeruje, da će Podravina biti opet slobodna. Neprijatelj radi napadaja na Ludbreg širi razne parole, da je palo mnogo partizana, ali narod baš ne vjeruje mnogo, jer oni ne puštaju nikoga u Ludbreg, a niti van, samo one svoje najpovjerljivije, a ostali narod ne smije čak ni na polje, koji nije ustaški nastojen. Drugi dan iza napadaja potukli su se ustaše u Ludbregu, te izgleda, da je izbačena cijela satnija iz stroja. Ustaše su vodili borbu među sobom cijelu noć, a u akciji je bilo teško i lako oružje. Bojnik Nališ svaku večer se vozi autom u Varaždin preko Komarice i to u prvi mrak, jer se u Ludbregu ne osjeća siguran. 8. VII. letjeli su Saveznički avioni preko Ludbrega, te su tom prilikom pale bombe u okolici Hrženice u polje. Narod veli, zašto nisu bacili bombe na Ludbreg gdje su ustaše. Pop u Sv. Đurđu vrši propagandu za ustaše. Isto je u Sv. Đurđu održao govor neki ustaški dužnosnik, koji je govorio proti partizana, da oni ubijaju i vješaju ljude. Taj govor održao je na onom mjestu, gdje su ustaše objesili pred 4 mjeseca našeg jednog druga, te je narod kasnije govorio medu sobom, kako im on laže tu, gdje oni znadu, a kamo li nebi onda lagali iz drugih krajeva. Zaoštrenost između naroda i ustaša se osjeća, isto tako i između onih familija, koje imadu sinove u ustašama, jer kad je došla naša vojska, naši simpatizeri postali su veseli, a ustaške familije i izdajnici su se počeli izgovarati da nisu

[1] O napadu na Ludbreg opširnije vidi: Dok. br. 82, 99, 100, 101, 106, 107, 108 i 126.

oni ništa krivi. Neprijatelj isto brani našim ljudima, koji imadu sinove u pratizanima, da govore sa ostalim narodom. Poslije napadaja na Ludbreg pohapšeno je u Ludbregu osam familija sa motivacijom, da su oni krivi, da su partizani napali Ludbreg. Vojni bjegunci se vraćaju svojim kućama makar nije Ludbreg oslobođen pa čak se i oni vraćaju, koji su otišli u Crnu legiju. Oni uviđaju, da su pogrešili, te su se počeli javljati u partizane. Ludbreški kotar je jedan od najbogatijih u našem okrugu, te narod imade dosta žita, a budući mi nememo ovdje snaga da spasimo to žito, to smo predložili narodu, da sprema žito, a i sam narod veli, da neće mlatiti žito, jer da će samo toliko mlatiti, koliko će davati u mlin. Mi smo također onesposobili vršalice tako, da neprijatelj neće moći kotrolirati narod.

Kotar Novi Marof:

Stanje na ovom kotaru se također popravlja, jer su naše jedinice bile isto po novomarofskom kotaru, te su imale uspjehe u borbi sa neprijateljem. Isto se vraćaju iz Pavelićeve vojske bjegunci te šire dobre vijesti. Tako n.pr., da su bili u Bosni i tamo su ih partizani raspršili, neke zarobili i pustili. Ti govore, da neće ići više u Pavelićevu vojsku, ali ako se neće moći održati kod kuće, znaju kuda će ići. Na te vojne bjegunce djeluje mnogo i bombardiranje Savezničke avijacije, te govore, da ih je mnogo poginulo uslijed bombardiranja. Kod Varaždinskih Toplica ubio je neprijatelj čovjeka, koji je sušio sijeno u blizini, mjesta pa su ustaše proširili vijest, da su ga ubili partizani i to da ga je ubio drug Andel[2], ali narod to ne vjeruje, jer govori, da su vidjeli kako su ustaše pucali iz Toplica i ubili toga čovjeka. Kod Svibovca ustaše su ubili također jednog vojnog bjegunca, koji se nalazio u polju, a s jedne stane su bili partizani, a s druge ustaše. Gestapovci su uhapsili neke familije naših drugova radi toga, što je pobjegao jedan ustaški špijun, koji je kasnije provalio te familije. U Toplicama su izdali ustaše letak o drugovima Anđelu i Pokosu.[3] U tome letaku ustaše grde naše drugove, da su pokvarenjaci, palikuće i slično, ali narod se smije na to, jer njih pozna kao poštene ljude. Štampa po tome kotaru raspračava se u pet općina, jedino nismo uspjeli prodrijeti u općinu Breznički Hum. U kotaru Novi Marof imade sada oko 300 vojnih bjegunaca, te se ljudi vraćaju svojim kućama. Narod se dobro izražava o partizanima, jer su ustaše otimali sijeno, uništavali žito, pljačkali razne stvari te ih prodavali tako, da narod sam govori, da su lopovi i pljačkaši, a narod veli, »kad su bili partizani, to se nije događalo«. Narod se stvarno veseli i očekuje našu vojsku. Na tom kotaru imade bivših funkci-

[2] **Antun**
[3] **Slavko**

onera HSS-a, koji su podržavali i podržavaju veze sa Jančikovićem[4], koji je bio narodni zastupnik za kotar Novi Marof. Ti isti su povezani sa Jančikovićem putem rodbinskih veza, a to su Jambrec[5] i Ferenčak[6], a također je s njima poveza i Pukec[7]. Ti isti su utjecali na narod, da se je odazvao u neprijateljsku vojsku. Mi smo s njima govorili, ali oni se grade, da su za N.O.B., a da je narod pokvaren, jer da izdaju jedni druge. Narod govori otvoreno, da su druge poslali u vojsku, a svoje sinove izvukli tako, da se oni nalaze kod kuće. Izgledi u tom kotaru postoje isto za mobilizaciju, jer hoće neki da prime oružje i da hvataju špijune.

Kotar Varaždin:

Stanje na tom kotaru jest slabije nego na ostalim kotarevima. Imade vojnih bjegunaca i to u onim krajevima gdje imade šuma, da se oni skrivaju, a također se i mnogi vraćaju svojim kućama, samo jedino u okolici Varaždina je stanje dosta loše, jer tamo nema ljudi kod kuće, već se svi nalaze u neprijateljskoj ili našoj vojsci. Dolazak naše vojske osjetio se na varaždinskom kotaru, pa je narod počeo širiti fantastične vijesti o partizanima, da je zauzet Ludbreg, Koprivnica i slično. Kod gornje Poljane imala je naša vojska borbu sa ustašama i to Brigada Matije Gubca,[8] te su uspjeli da dobro prođu. Neprijatelj je došao s dviju strana, te su se oni tukli, ali su odstupili. Neprijatelj je mislio, da su naši još gore, a kad tamo ustaše su bili u selu i tako se razvila borba između jednih ustaša i drugih, te je bilo žrtava. Narod se kasnije ismijavao ustašama. Isto tako narod se osvjedočio, da Saveznici pomažu našu vojsku, jer je vidio odijela i oružje, koje nam Saveznici šalju. Neprijatelj terorizira one familije, kojima se sinovi nalaze u partizanima, te im oduzima blago, a i prijeti im se, da će ih popaliti. Isto tako neprijatelj globi one, koji imadu zasijani duhan. U Jalžabetu je ustaški dužnostnik govorio narodu te je pripremao kako im je potrebna hrana, žito i ostale stvari. Narod se bunio i rekao je: »Mi smo dali partizanima, a sada vi opet tražite, a nama neće onda ništa ostati«. Kod Margečana, Radovana i Tužnog postoje panduri, koji popisuju vojne bjegunce te ih javljaju ustašama. U okolici Trnovca nešto se govori o formiranju milicije, jer se po noći tim krajem kreću naoružani ljudi te pucaju po noći. Rad na varaždinskom terenu u posljednje vrijeme onemogućen je, jer su se predala dva kurira, koji su izdali naše drugove tako, da se sada narod plaši primati naše drugove. Jedino pri-

[4] **Tomo**
[5] **Andrija**
[6] **Stjepan**
[7] **Andro**
[8] **O borbama ove brigade vidi: Dok. br.106.**

ma one, koji su mu dobro poznati. Sa samim Varaždinom imademo veze sa omladinom, ali stvarno raspoloženje građanstva nam nije poznato. Isto tako jest i u pogledu Međimurja, jer se naši drugovi nisu mogli prebaciti jer je neprijatelj postavio zasjedu, te su tom prilikom stradala tri druga[9], a medu njima i drug, koji je bio na omladinskom Kongresu, drug Matoš[10].

Mi smo dali zadatak našim organizacijama, da se popravi političko stanje slijedeće zadatke:

1. Narod obavještavamo usmenim putem preko sastanaka sa pojedincima, sa skupinama ili bilo gdje narod radi; a sprečavamo Pavelićevu mobilizaciju na taj način, da omogućavamo svakome koji imade nekoga u Pavelićevoj vojsci, da ide u uporište i da ga pozove svojoj kući. Kod toga smo imali i uspjehe. Iz ludbreškog kotara su išle žene po svoje muževe u Varaždin, te se isti vraćaju svojim kućama. Imademo slučaj, gdje su tri vojna bjegunca htjela otići u Varaždin, pa su ih srele tri omladinke, koje su im govorile, zašto idu tamo gdje će glavu izgubiti, zar im nije ljepše kod svojih kuća, te su se isti vratili svojim kućama. U razgovoru sa ženama, kojim su muževi otišli u Pavelićevu vojsku, kad smo im rastumačili kakovo je stanje kod nas i u svijetu, rekle su, da ako im se vrate muževi, da ih više neće pustiti natrag, jer da se sad moraju same mučiti i raditi kod kuće. Isto govorimo narodu, da ih ustaše najprije mobiliziraju, a kad njih nema kod kuća, onda im lako ustaše opljačkaju njihovu imovinu, te ih na taj način pozivamo neka dodu svojim kućama, da očuvaju svoju žetvu. Tumačimo narodu ciljeve N.O.B.-e, odluke III zasjedanja ZAVNOH-a, koje narod prima sa zadovoljstvom. Narodu najviše odgovara odluka o školstvu, jer sami ljudi vele, da će biti dobro, jer da se prije nije mogla školovati sirotinja, a sada im je to omogućeno. Isto tako i odluka o pravima i dužnostima građana, a i ostale odluke narod prima sa zadovoljstvom. Do sada nismo uspjeli narodu masovno rastumačiti Odluke III zasjedanja ZAVNOH-a, ali smo zato putem brošura obavijestili narod. Također smo dali zadatak našim organizacijama, da svu pljačku, koju neprijatelj učini ili ubojstvo ili hapšenje, da populariziraju tako, da se narod upozna sa stvarima, koje rade ustaše, jer na taj način narod kada će biti upoznat šta oni rade, će ih više mrziti. Tumačimo narodu također kako treba da postigne jedinstvo naroda, jer da je danas rat i treba svaki da otkloni lične suprotnosti, jer da to šteti za pokret i produžava rat. Sve naše organizacije popularizirajau uspjehe N.O.V., Crvene Armije i Savezničke vojske, te da je savez između SSSR-a i Saveznika čvrst, jer se vidi po tome, što je otvorena Druga fronta.

[9] **O pogibiji ovih drugova vidi: Dok. br. 100.**
[10] **Alojz**

Naši kotarski komiteti prenašaju direktive i snalaze se na terenu donekle, ali SKOJ-evske grupe, one su još vrlo mlade, te nisu toliko sposobne da bi mogle samostalno raditi. Kod toga im mi dajemo punu pomoć, jer odlazimo na njihove sastanke te im tumačimo šta im nije jasno. Imade nekih SKOJ-evskih grupa, koje se snalaze u radu, te čak i sa ustašama vode diskusiju, a da ustaše u njih ne sumnjaju, da rade za N.O.B.

ORGANIZACIONO STANJE:

Naš Okružni Komitet imade 5 članova biroa i 3 plenuma, ukupno 8 članova. Dosadašnji sekretar drug Matek[11] otišao je po odluci Oblasnog Komiteta SKOJ-a a u saglasnosti O.K. K.P.H. iz našeg Komiteta, a za novog sekretara došao je dosadašnji sekretar K.K. K.P.H. Novi Marof.[12] U Biro O.K. SKOJ-a primljen je i drug Šebrek Drago, dosadašnji član K.K. SKOJ-a Novi Marof. Drugarica Zorka[13] je uslijed slabog zdravlja otišla iz našeg Komiteta. Naš Komitet u svome radu ne obuhvaća čitavi okrug naročito na Međimurje, gdje se još nije nitko prebacio. Članovi našeg Komiteta kreću se sa članovima K.K. i u svojem radu mijenjaju kotareve tako, da upoznaju čitavi okrug. Tako odlazeći na sastanke Kotarskih komiteta i radeći sa njima na terenu, to je bila u glavnom pomoć, koju smo mi davali Kotarskim komitetima. Uslijed toga što je bio uvijek sa Kotarskim komitetom netko od našeg Komiteta nismo nastojali da dobivamo redovito izvještaje, a niti smo mi redovito odgovarali. To dopisivanje smo sada pokrenuli i stavili si u zadatak, da redovito odgovaramo na izvještaje i da se češće dopisujemo sa Kotarskim komitetima. Svi zadaci, koji se postavljaju pred nas, mi je rješavamo zajednički tako, da se u radu osjeća kolektivnost, dok zajedničko proučavanje materijala uslijed učestalih pokreta donekle je izostalo. Naš odnos prema Oblasnom Komitetu SKOJ-a i O.K. K.P.H. Varaždin je dobar, a isto O.K. K.P.H.V. nam pomaže i postoji zaista najveće razumijevanje za naš rad sa njihove strane.

Kotarski komitet Novi Marof:

K.K. Novi Marof imade 5 članova. Iz toga Komiteta drug Štorga[14] uzet je u K.K. K.P.H. N. Marof, a drug Šebrek u O.K. SKOJ-a. U tom Komitetu primili smo dvije drugarice, jedna je bila u N.O.V., a jedna na terenu . Kotarski Komitet radi dosta dobro. Drugarstvo i kolektivnost u radu su dobri. Odnos spram K.K. K.P.H. Novi Marof

[11] **Josip Kolar**
[12] **Tomo Blažić**
[13] **Fak**
[14] **Dragutin**

i pomoć od istog je dobra. Taj Kot. Komitet obuhvaća 5 općina osim općine Breznički Hum. Za popunjenje toga Komiteta predvidili smo još dvojicu drugova sa terena. Kotarski komitet održao je redovito sastanke i proučava poslije sastanaka pojedine članke iz naše štampe. SKOJ-evskih grupa na tom terenu imademo 5 sa 27 SKOJ-evaca. 3 SKOJ-evaca su od toga izvan grupe. Za primiti u SKOJ predvidio je taj Komitet 18 novih omladinaca. Ti SKOJ-evci čitaju našu štampu i raspačavaju istu, sastanke održavaju onda kada netko dode od K.K. od njih (u glavnom tjedno 1 put i to nije uvjek u odredenom razmaku vremena.) Ti SKOJ-evci rade još sitne zadatke. Te SKOJ-evske grupe djeluju kao tajništva USAOH-a, jer u tom kotaru nemamo nekih drugih odbora USAOH-a, a niti smo mogli negdje birati tajništva i tako ti SKOJ-evci okupljaju oko sebe oko 240 omladine. Jedan mnogo veći broj omladine je antifašistički raspoložen, no mi naše organizacije nismo do sada uspjeli da ih na neki način učvršće povežemo.U tom kotaru imademo 3 odbora Pionira, koji održavaju sastanke i čitaju »Pionir«. Ti odbori nisu masovno obuhvatili Pionire, nego do sada smo imali u školi u Gornjoj Rijeci 200 Pionira, međutim kada je škola raspuštena, oni su otišli svojim kućama, te organizacija ne postoji, ali ćemo mi njih po selima organizirati. »Pionir« je omiljen među njima, pak je često traže kada naši drugovi dođu, oni ga najčešće kad ga dobivaju, čuvaju ga kao svoje vlasništvo.

Kotarski Komitet Varaždin:

K.K. Varaždin imade svega 2 člana. Slavica[15], koja je bila na Kongresu predala se neprijatelju nakon toga, što je stigla na teren. Drug Sirovac[16], koji je bio pred kratko vrijeme primljen u Kotarski komitet, uhapšen je. Taj Komitet ne može da obuhvati sav kotar, a niti da ima pregled preko čitavog kotara. Tamo je došlo do hapšenja, a pali su i neki drugovi iz K.K. K.P.H., te se sada ne može kazati ništa o odnosu i pomoći Partije u radu. Uopće povezanost između SKOJ-a i Partije se u zadnje vrijeme popravila. Za popunjenje toga Komiteta smo predvidili jednog druga, koji je bio u našoj vojsci, a sada je kurir Kotarskog komiteta Partije Varaždin, te smo još predvidjeli dvojicu sa terena. SKOJ-evskih grupa imade u kotaru 3 sa 19 članova i nepovezanih 17 članova SKOJ-a. Ti SKOJ-evci čitaju našu štampu, te su zaduženi sa sitnim zadacima. U nekoliko sela mi smo imali svu omladinu okupljenu i ta je još naročito privržena N.O.B., ali te SKOJ-evske grupe nisu tu omladinu povezale i rade dosta usko. To je naročito radi provale, jer postoji dosta veliki strah kod le-

[15] **Priređivači nisu utvrdili na koga se to odnosi.**
[16] **Stjepan**

galne omladine, da se jedna s drugom upoznava, a ilegalnih omladinaca, koji rade jest vrlo malo, a također su i noći kratke, te je poteškoća kod kretanja i dodira sa širom omladinom vrlo skučena. Tako nismo uspjeli da vežemo masovno omladinu uz nas. Sa pionirima radi se u 2 sela. Sa gradom imademo dvije veze i po izvještaju tih omladinaca mi smo im dali zadatke da sakupljaju i nabave nam razne stvari, a mi im šaljemo redovito štampu.

Kotarski Komitet Ludbreg:

K.K. Ludbreg imade 4 člana. Drugarica Danica[17] je poslana za Moslavinu. Taj Komitet u svom radu ne obuhvaća jedan dio kotara, gotovo čitavu općinu. Drugarstvo i kolektivni rad u tom Komitetu su dosta slabi. Odnos prema K.K. K.P.H. Ludbreg je dobar, ali prema pojedincima je slab, no to se u zadnje vrijeme nešto popravlja. Za proširenje toga Komiteta predvidena su dva druga iz naše vojske, jedan je izgubio ruku, a drugi je bio u zadnje vrijeme u straži O.K. Još je takode predvidena jedna drugarica sa terena. SKOJ-evskih grupa imademo 4 sa 19 članova, a nepovezanih u grupi imade 26 SKOJ-evaca. Oni rade tako kao i na ostalim kotarevima.

Međimurje:

U Međimurju imademo jednog druga, kojeg smo poslali pred neko vrijeme, a također smo slali druga Matoša, koji je bio na II. omladinskom kongresu, te smo predvidjeli formrmirati Kotarski komitet Prelog, ali taj drug je kod prelaza preko Drave pao sa još tri ostala druga, koji su se prebacivali za Međimurje. Isto tako išao je i drug Nikola[18], član O.K., koji se je vratio, ali je plivao Dravu te je skoro i on pao. Iz Međimurja nemamo dulje vremena izvještaj. Po posljednjem izvještaju bilo je tamo 6 SKOJ-evskih grupa sa 25 SKOJ-evaca. Sa njima su održani sastanci, dobivali su naš material i dobivali su konkretne zadatka o radu, ali kako dalje ide tamo, neznamo. Sada su poslana dva kurira, koji će izviditi kakovo je stanje te ćemo se onda prebaciti netko od nas u Međimurje.

Vojska:

U K.P.O.H.[19] imademo 1 bataljonski komitet. U tom bataljonu imade 31 SKOJ-evac. Sekretara SKOJ-a u Odredu nemamo, jer je isti odred imao do nedavno, samo jedan bataljon. Sada je formiran još jedan bataljon kod našeg Odreda tako, da se postavlja pred nas,

[17] **Roje**
[18] Segota
[19] **Kalnički NOP odred**

da postavimo sekretara SKOJ-a u Odredu. O novo formiranom bataljonu još nismo bili, a niti imademo izvještaj iz njega, nego je sada dobio drug Nikola za zadatak, da ode u taj bataljon i da formira bataljonski komitet.

Komanda Kalničkog Područja imade 40 SKOJ-evaca. Tu smo do sada imali 5 SKOJ-evskih grupa sa 40 SKOJ-evaca, međutim sada se je Područje formiralo u bataljon tako, da ćemo sada formirati Bataljonski komitet. Do sada je sa Komandom Kalničkog Područja rukovodio Kotarski komitet Ludbreg, jer je drug iz istog Komiteta bio zadužen po radu u Području. Međutim od sada će O.K. SKOJ-a rukovoditi direktno sa Područjem preko Bataljonskog komiteta SKOJ-a. U vojsci se u zadnje vrijeme dosta malo radilo. Sastanci se ne održavaju redovito. Kod straže O.K. imademo jednu SKOJ-evsku grupu od 11 članova.

Na terenu imademo ukupno 148 SKOJ-evaca, a u vojsci 82, svega 230 SKOJ-evaca.

Na sastanku O.K. SKOJ-a od 14. VII. o.g. pretresli smo stanje našeg okruga te smo došli do zaključka, da se naša organizacija na terenu može udvostručiti za mjesec dana.

Od bivšeg sekretara druga Mateka ostalo je u blagajni 8.400 Kn. SKOJ-evskog priloga. Od toga predano je drugarici Sosi[20] članu Oblasnog Komiteta SKOJ-a 4.000 Kn. Ostalo je zadržano 4.400 Kn. kod nas za potrebe Komiteta.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za Komitet:
Pepek[21][v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, SKOJ-8/773.

106

1944, srpanj 17.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa o borbama u prvoj polovini srpnja 1944. godine

[20] Sofija Jović, član Oblasnoga koiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast.
[21] Kao bilj. 12.

Štab XXXII. Divizije
Narodno oslobodilačke Vojske
Jugoslavije
Oper, broj: 155/44
Dne 17. srpnja 1944.

Predmet: Operativni izvještaj za prvu polovicu mjeseca srpnja 1944.

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ

29. juna 1944 god. — Jedinice su držale položaje prema Ludbregu i prema Koprivnici. Udarna brigada »Braće Radića« držala je položaje prema Ludbregu sa rasporedom snaga: Jedan bataljon bio u jutro rano pod zaštitom mraka izbačen u zasjedu na Sigečak.

Brigada »Matija Gubec« držala je položaje Pesek kota 293 i Leptan kota 256, a tim što je isto tako jedan bataljon odmah u jutro izbačen u zasjedu prema Koprivnici kod Vinice.

Oko 11 sati naišao je neprijatelj od pravca Ludbrega na zasjedu Udarne Brigade »Braće Radića« na Sigečaku, dok je jedan dio snaga kretao cestom od Ludbrega prema Čukovcu. Iznenadnom plotunskom vatrom batasljon Brigade »Braće Radića« na položaju Sigečak razbio je neprijatelja, a zatim se povukao na položaje iznad Segovine.

Na položajima Brigade »Matija Gubec« nije uopće došlo do sukoba sa neprijateljem.

U borbi ko Sigečaka bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« uništio je 12 neprijateljskih vojnika i više ranjenih.

Na večer istoga dana I. bataljona Brigade »Matija Gubec« krenuo je za Ivanec kod Koprivnice, radi uništenja milicionera, koji se je prema dobivenim podatcima nalzio u Ivancu oko 60. Neprijatelj je osjetio približavanje našeg bataljona i pobjegao, te na taj način bataljon nije izvršio zadatak.

30. juna 1944. god. — Jedinice su u glavnom držale iste položaje, s tim što je Udarna Brigada »Braće Radića«, izmjenila bataljone na položaju Lukovec, tako da je na mjesto I. bataljona došao III. bataljon, I. bataljon zauzeo je položaje III. bataljona iznad Segovine.

Brigada »Matija Gubec« povukla se na položaje Martinčec Breg- Vincekova kosa.

Bataljon Brigade »Matija Gubec« koji je išao radi izvršenja zadatka u Ivanec vratio se oko 3 sata i zauzeo položaj na Vincekovoj kosi, dok je jedan vod bio izbačen na raskršće puteva Vincekova kosa — Razbojište — rudnik uglja sa zadatakom da kontroliše pravac prema Koprivnici.

Oko 6 sati 30 min. naišao je neprijatelj[1] u jačini od jedne bojne od pravca Koprivnice, nastupajući u četiri kolone prema položajima Brigade »Matija Gubec«, s tim što je motorizacija, dva tenka i nešto malo pješadije, kretala cestom prema Subotici.

U prvi mah neprijatelj je potisnuo naše snage, jer je I. bataljon bio iznenađen, pošto je neprijatelj zaobišao vod, koji se nalazio na predstraži na raskršću Vincekova Kosa — Razbojište — rudnik uglja, i uspio je da zarobi jedan teški mitraljez tipa fijat, pošto se je četa pod iznenadnom vatrom neprijatelja povukla dok je teški mitraljez ostao.

Jedinice su se za kratko vrijeme sredile i krenule u napad i protjerale neprijatelja sve od Koprivnice. Motorizacija koja je doprla do mjesta Subotice, kada je vidjela naglo i nesređeno povlačenje neprijatelja prema Koprivnici, također je napustila Suboticu i povukla se u pravcu Koprivnice.

Poslije podne Brigada »Matija Gubec« ponovno je vodila borbu sa neprijateljem, koji je opet nastupao od Koprivnice prema starim položajima. Ovaj puta snage brigade »Matija Gubec« dočekale su spremno neprijatelja, pružile mu jak otpor i odmah prešle u napad razbijajući i tjerajući neprijatelja prema Koprivnici.

Neprijatelj s kojim je poslije podne Brigada »Matija Gubec« vodila borbu, bila je Bobanova[2] crna legija. U ovoj borbi bilo je momenata kada su naši borci dovodili neprijatelja u takav bezizlazan položaj, da je neprijatelj najprije lomio svoje oružje o drveće u šumi, a zatim ginuo.

Tom prilikom neprijatelj je imao 20 mrtvih i oko 30 ranjenih. Usljed jakog pritiska naših jedinica neprijatelj je ostvario na bojnom polju 6 mrtvih.

Zarobljeno je 3. puške i 500 metaka.

Naši gubitci 3 mrtva, 8 ranjenih i od oružja jedan teški mitraljez.

Oko 11 sati, na položaju Udarne Brigade »Braće Radića« naišao je neprijatelj o pravca Ludbrega u jačini od jedne bojne ustaša i to 1. bojna I. puk. P.T.S. Neprijatelj je naprije naišao na I. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« koji je držao položaje kota 282 i 278 s tim što je jednu četu imao levo od kote 249, Radovanica (sek-

[1] **Dijelovi 5. ustaškoga stajaćeg, djelatnog zdruga.**
[2] **Rafael, komandant 5. ustaškog stajaćeg djelatnog zdruga.**

cija Čakovec 1 : 100.000). Jedan manji dio snaga kretao se je cestom Ludbreg — Koprivnica. Neprijatelj je vrršio najveći pritisak levo od kote 249 t.j. na četu u Radovanici u prvi mah uspio je usljed svoje premoći da potisne vrlo malo istu četu sa njenih položaja. Istovremeno snage II. bataljona koje su se nalazile na položaju iznad Cvetkovca i na koti 249 udarile su neprijatelja u bok, te ga na taj način pokolebale u njegovom ofanzivnom duhu, a zatim je I. bataljon krenuo u sređen napad prema nenprijatelju. Pod pritiskom naših snaga neprijatelj je bio nabačen na cestu. Dio snaga II. bataljona krenuo je kosom u pravcu Ludbrega s ciljem da presječe neprijateljsku odstupnicu u tom pravcu. III. bataljon krenuo je prema Cvetkovcu sa zadatkom da izbije na cestu i na taj način spriječi prodor neprijatelju u pravcu Koprivnice. Ovakovim nastupanjem naših snaga neprijatelj je nabačen na ravnicu u pravcu Sv. Petra. U ovoj borbi neprijatelju su nanjeni dosta veliki gubitci, a ujedno mu je osujećena njegova namjera da se probije za Koprivnicu.

U ovoj borbi Udarne Brigade »Braće Radića« i Brigada »Matija Gubec« u toku ovoga dana ubijeno je 45, a ranjeno 52 neprijateljska vojnika.

Zarobljeno: 7 pušaka i 3000 metaka i 15 nepr. vojnika.

Naši gubitci: 4 mrtva i 10 ranjenih.

Gubitci u oružju jedan teški mitraljez.

U 20 sati 30 min. istoga dana jedinice su se povukle sa dosadanjih i zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Prkos — Radeljevo Selo — Ribnjak, a Brigada »Matija Gubec« Vrhovac — Domaja.

1. jula 1944. god. — U toku ovoga dana jedinice su ostale na istim položajima, radi odmora i sređivanja poslije provedenih borbi.

Oko 16 časova jedinice su izvršile pokret za zauzimanje novih položaja i oko 21 sat i 30 min. istoga dana jedinice su bile na novim položajima i to: Udarna Brigada »Braće Radića« jedan bataljon Fičur, jedan bataljon Segled, a jedan bataljon Svibovec.

Brigada »Matija Gubec« sa dva bataljona Leskovec, a jedan bataljon Donja Poljana.

U toku ovog dana nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

2. jula 1944. god. — u 3 sata u ujutro ovoga dana, neprijatelj se je od pravca Drenovca provukao putem prema Jalševcu, te na taj način prošao između I. i III. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića«, koji su se nalazili na položajima Segled — Fičur, (sekcija Čakovec 1 : 100.000) i izvršio prepad na bataljon u Svibovcu.

Jačina neprijatelja, 60 ustaša brzog skopa iz Varaždina, koji je bio u Var. Toplicama kao posada pored ostalih. Naoružanje 3 šarca, 2 p. mitraljeza, a ostalo puške, šmajseri i dosta defanzivnih bombi

(dve do tri vojnik). Zbog nekontrole puta Drenovac — Jalševec neprijatelj je uspio da izbije na raskršće u Svibovcu. Pripravnost jedinica, koja je bila izvršena po naređenju štaba Divizije i čvrstina II. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića«, osujetili su plan neprijatelja razbili ga i nanjeli mu osjetne gubitke. Neprijatelj je na bojnom polju ostavio 11 mrtvih, dok je znatno veći broj ranjen.

Zarobljeno je: 1 laki mitraljez šarac, jedan šmajser, 2 pištolja, 2 mauzera, 10.000 metaka, cev od teškog minobacača, 22 mine za teški minobacač i jedan neprijateljski vojnik živ zarobljen (ranjen).

Naši gubitci: 1 mrtav i 5 ranjenih.

Oko 8 sati istoga dana neprijatelj je krenuo od pravca Var. Toplica sa dve tankete i nešto pješadije u pravcu Svibovca. Na neprijatelja otvorena je vatra iz antitenk mitraljeza i neprijatelj se povukao nazad. Poslije ovoga jedinice su rokirane, da bi se što bolje odmorile, na sektor Fičur, Medved-Višogred. U toku dana nije došlo do sukoba sa neprijateljem. Ranjenici su otpremljeni za Ivanec.

3. jula 1944. god. — Istoga dana jedan bataljon Brigade »Matija Gubec« prebačen je u Leskovec i štab Divizije. U pola 11 sati primljen je radiogram od Korpusa, da se izvrši pokret prema Novom Marofu, unište manji neprijateljski dijelovi u samom Novom Marofu, a pruga Novi Marof — Varaždin razori.

U 14 sati 30 min. izvršen je pokret u vezi sa dobivenim naređenjem prema Novom Marofu. Na putu kod Kozjeg Hrpta dočekao je štab Divizije ob. oficir kapetan Horvat[3], koji je išao naprijed da ispita Ljubeščicu i dobio je potrebne podatke o Novom Marofu. Pri izvršenu tog zadataka izviđači Divizije sa kapetanom Horvatom zarobili su dva domobrana od kojih je jedan bio stožerni narednik, dok je jedan ubijen. Od njih je dobiven tačan plan Novog Marofa.

Prema izdatoj zapovjesti[4] Štaba Divizije Udarna Brigada »Braće Radića« dobila je zadatak da osigurava likvidaciju neprijateljskog uporišta Novi Marof, po Brigadi »Matija Gubec« dobila je zadatak likvidirati Novi Marof i razrušiti prugu Varaždin — Zagreb.

Međutim Brigada »Matija Gubec« nije uspjela likvidirati uporište zbog svoje neodlučnosti, jer je neprijatelj dobio pojačanje od jedne satnije, a ujedno bilo je i vrlo kratko vrijeme za likvidaciju, s ozbirom da je napad počeo u 1. sat u noći, a do dana trebalo je izvršiti likvidaciju, jer snage nisu bile dovoljno jake da drže u toku dana zasjedu u pravcu Varaždina.

Jedinice su se povukle u 4 sata 4. jula 1944. god. u jutro rano[5]. U ovoj borbi ranjena su tri druga, dok je antitenk bacač Udarne Bri-

[3] **Mirko**
[4] **Vidi: Zbornik VII, tom V, knj. 29, dok. br. 5.**
[5] **Opširnije o ovome napadu vidi: Dok. br. 77 i 99.**

gade »Braće Radića« koji je bio dodjeljen kao pojačanje za likvidaciju uporišta nestao, te je kasnije utvrđeno da je otišao prema Apatovcu odakle je kretao u sastav Brigade prema Leskovcu i na putu pao neprijatelju u ruke.

4. jula 1944. god. — U 4 sata u jutro jedinice su se povukle i u 15 sati zauzele su nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Fičur — Glavica i Višogred s tim što je u Svibovec isturila jednu četu, a u Horvatovec izviđački vod.

Brigada »Matija Gubec« Greščevina — Gor. i Dolj. Poljana.

I. Zagorska Brigada Medved-Leskovec.

U toku dana nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

5. jula 1944. god. — Rano u jutro neprijatelj je izvršio napad na položaje I. Zagorske Brigade na Medvedu.[6] Neprijatelju je uspjelo u potpunosti da iznenadi jedinice I. Zagorske Brigade privukavši se sasma blizu, pošto nisu imali daljnjih patrola. Na pravcu neprijateljskog prepada bile su smještene jedinice Štaba Divizije, bol. vod i podoficiirska škola sa jednom četom I. Zagorske Brigade. Jakom vatrom neprijatelja i iznenadnim napdom jedinice su bile demoralisane i pobjegle sa položaja. Tom prilikom bolnički vod ostao je bez sanitetskog materijala.

Neprijatelj je nastupao dalje i za kratko vrijeme I. Zagorska Brigada bila je potisnuta sa svojih položaja i povukla se na brdo Višegret. Neprijatelj je nadirao u više pravaca i to od Ludbrega i Var. Toplica prema Fičuru i preko Drenovca.

I. Zagorska Brigada se povukla na Višegred, neprijatelj se je od brega piramide, pustio za Leskovec, s tim što su snage, koje su već ranije izbile na Medved služile kao desna pobočnica, dok je jedan dio snaga bacio prema Višegredu kao levu pobočnicu prema Zagorskoj Brigadi. Poslije kratke borbe na vrlo bliskom odstojanju Zagorska Brigada bila je potisnuta i neprijatelj je otpočeo sa nastupanjem prema visu Glavica izvršivši prethodno minobacačku pripremu.

I. Zagorska Brigada, II. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« i štabske jedinice Divizije povukle su se na brdo Piramida. Neprijatelj je jednovremeno nastupao i od Drenovca prema Glavici. I. [1] III. bataljon prebacili su se na visove nasuprot Glavice i Glavicu su držali pod kontrolom.

Nakon našeg povlačenja, neprijatelj se je u više kolona spustio Preko Medveda — Leskovca i Svibovca u pravcu Gor. Poljane, a zatim produžio dalje prema Varaždinu, dok je jedan dio otišao za Ludbreg (oko 400). Gub. nepr. nepoznati. Naši gub. 1 mrtav i 10 ranjenih.

[6] Napad su izvršili dijelovi 1. pukovnije PTS. O tome opširnije vidi: Dok. br. 99, 107, 108 i

Kod Gor. Poljane došlo je do malog sukoba sa Brigadom »Matija Gubec« na što se Brigada povukla, a neprijatelj je produžio u svom određenom pravcu. Po odlasku neprijatelja I. Zagorska Brigada i Udarna Brigada »Braće Radića« vratile su se na položaje Medved — Leskovac, s namjerom večerati i krenuti na zadatak prema zapovjesti za likvidaciju Ludbrega[7]. Međutim nije bilo dovoljno vremena i jedinice su oko 20 sati krenule na nove položaje. Istoga dana stigao je I. Udarni bataljon I. Zagorske Brigade iz Moslavine.

Jedinice su zauzele slijedeće položaje:

Udarna Brigada »Braće Radića« Čičkovina — Hrastovljan, s tim što je imala jedan bataljon u rezervi kod Vrbanovca.

Brigada »Matija Gubec« kota 192, kota 158 ispred Vrbanovca, a jedan bataljon rezerva u Vrbanovec.

I. Zagorska Brigada držala je položaj sa dva bataljona iznad Leskovca, a jedan bataljon Madaras kota 258 (sekcija Čakovec — - Ptuj 1 : 100.000).

U toku noći nije bilo nikakovih promjena. Diverzantska četa III. Diverzantskog bataljona izvršila je diverzantske akcije na cesti i pruzi Varaždin — Ludbreg.[8] Jedinice su ostale na istim položajima do 10 sati 11. min. 6 jula 1944. god.

6. jula 1944. god. — Kada su jedinice XXVIII Udarne Divizije bile odbačene od Ludbrega, naša Divizija dobila je naređenje da se rokira na sektor Apatovac — Ivanec. U 10 sati 15 min. istoga dana jedinice su povučene sa položaja i krenule u pravcu Gor. Martijanca, gdje je Brigada »Matrija Gubec« ostala da osigura prebacivanje Udarne Brigade »Braće Radića« i bataljona I. Zagorske Brigade na položaj Medved iznad Leskovca. Po prebacivanju Brigade »Braće Radića« Brigada »Matija Gubec« zauzela je položaj na brdu Madaras iznad Poljane, radi odmora i ishrane. Ista Brigada dobila je naređenje da se u 20 časova nađe na položaju Medved, radi daljnjeg izvršenja pokreta, dok Udarna Brigada »Braće Radića« dobila je naređenje da krene u 21 sat.

I. Zagorska Brigada izvršila je pokret već ranije.

U 19 sati 40 min. Brigada »Matija Gubec« bila je napadnuta od neprijatelja koji je nastupao od pravca Golo Brdo prema Madarasu.

Brigada je prihvatila borbu i to na dosta bliskom odstojanju, tako da je došlo do upotrebe i ručnih bombi. Dok je Brigada vodila borbu na Madarosovom brdu neprijatelj je nastupao cestom od Var. Toplica sa tenkovima, prema Leskovcu, s namjerom da odsječe odstupnicu Brigadi »Matija Gubec«.

[7] Ludbreg je napala XVII brigada XXVIII divizije NOVJ 5/6 VII 1944. Opširnije o tome vidi: Dok. br. *82, 99,* 100, 101, 107, 108 i 126.

[8] Vidi: Dok. br. 99.

Preko radio stanice Brigada je dobila naređenje da se povlači i prebaci kod Slanja preko ceste Var. Toplica — Ludbreg i krene za Ivanec.

Razbivši neprijatelja Brigada »Matija Gubec« prebacila se je kod Slanja i krenula za Ivanec. Udarna Brigada »Braće Radića« izvršila je pokret u odredeno vrijeme.

U borbi kod Madarasa naprijatelj je imao oko 20 mrtvih i oko 30 ranjenih.

Naši gubitci: 2 mrtva i 5 lakše ranjena.

Oko 11 sati noću jedinice štaba Divizije ijedan bataljon Udarne brigade »Braće Radića« stigao je u Ivanec, dok su ostala dva bataljona malo zakasnila i kretala također za Ivanec. Brigade »Matija Gubec« još uvijek nije bilo.

7. juna 1944. god. — U 2 sata u noći I. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« sa štabskim jedinicama Udarne Brigade »Braće Radića« Štaba Divizije i Brigade »Matija Gubec« krenuo je neprijed za Bilogoru, s tim što će kod Lepavine postaviti osiguranje i prihvatiti ostalim bataljonima Udarne Brigade »Braće Radića« i Brigadi »Matija Gubec«.

I. Zagorska Brigada izvršila je pokret ranije i već se je nalazila na sektoru Bilogore. Ovakav brz pokret jedinica izvršen je s ozbzirom na nejasnu situaciju i neke koncentracije neprijateljskih snaga-

Oko 7 sati u jutro I. bataljon sa ostalim jedinicama štabskim stigao je do manastira Lepavine i zauzeo položaje. Oko 11 sati stigle su ostale jedinice i tada je izvršen pokret dalje i do 15 časova jedinice su zauzele slijedeće položaje: Udarna Brigada »Braće Radića« Srijem — Vel. i M. Branjska.

Brigada »Matija Gubec« Večeslavec — Vel. Sesvete, a I. Zagorska Brigada Ladislav.

U toku dana jedinice su se sređivale i odmarale i čistile oružje.

U toku noći nije došlo do nikakovih promjena.

8. 1944. god. — Jedinice su ostale na istim položajima. Oko 11 sati istoga dana čulo se je pripuckavanje oko Hudovljana. To je neprijatelj naišao na Udarnu Brigadu XXVIII. Divizije (XVII. Ud. Br.) koja se je kasnije zbog toga što još nije bila sređena i odmorena povukla.

Oko 13 sati neprijatelj je od pravca M. Mučne i Miličana nastupao u pravcu kote 189 i Širokog sela (sekcija Čakovec 1 : 100.000).

Naša Divizija izvršila je rokadu svojih snaga, kako bi neprijatelja propustili između položaja, dovukli ga u klopku, a zatim snažnim udarcem svih snaga uništili.

I. Zagorska Brigada zauzela je položaj Peščinica, kota 189, koju je trebala držati Udarna Brigada »Braće Radića« ali je zakasnila, a jedan bataljon Široko selo s tim da izbaci osmatračnicu kod crkve Gor. Križ.

Udarna Brigada »Braće Radića« trebala je zauzeti položaj kota 189 sv. Vid kota 204, Mala Branjska-Kamenik.

Brigada »Matija Gubec« ostala je na istim položajima.

Bataljon I. Zagorske Brigade nije uspio zauzeti položaj u Širokom selu jer je neprijatelj već izbio u samo selo od pravca M. Mučne, te se je bataljon morao puvći natrag.

Pošto na kotu 189 još uvijek nije stigao bataljon Udarne Brigade »Braće Radića«, to je II. bataljon I. Zagorska Brigade istu kotu zauzeo sa jednom četom, dok je ostale dvije čete rokirao u pravcu puta koji vodi od Ladislava prema Širokom selu na sektoru Peščenica.

Neprijatelj je u glavnom nastupao u pravcu Širokog Sela, a jedan manji dio snaga bacio je prema koti 189 i te snage potisnule su četu II. bataljona I. Zagorske Brigade i zauzele istu kotu. Kasnije naišao je bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« izvršio juriš na neprijatelja, razbio ga i zauzeo kotu 189. Neprijatelj se povukao u pravcu Širokog sela.

U 18 časova I. bataljon I. Zagorske Brigade izvršio je juriš na Široko Selo i protjerao neprijatelja. Istovremeno II. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« dobio je zadatak da preko Donje Velike izbije na kotu 220 — 230, a odavde na kotu 224 i na taj način presječe neprijatelju odstupnicu prema Bjelovaru (Pavlin Kloštru).

I. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« dobio je zadatak neka pomaže I. Udarni bataljon I. Zagorske Brigade u njegovom nastupanju prema Gor. Križu.

Međutim medu bataljonima »Braće Radića« i I. Zagorske Brigade nije bilo saradnje i održavanje veze, te su se svi bataljoni odjednom našli u napadu na Gor. Križ i to frontalno prema crkvi, tako da je II. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« napadajući neprijatelja kod crkve Gor. Križ svojom vatrom tukao po borcima I. Udarnog bataljona I. Zagroske Brigade. Niti jedan od rukovodioca nije se sjetio da manevrima bočno napada na Gor. Križ i da će na taj način ugrožavajući neprijatelju bok i pozadinu, natjerati ga na odstupanje.

Na položaju pred Križom gdje su se našla sva tri bataljona poslije pretrpljenih gubitaka dobili su naređenje da II. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« krene od Donjeg Maslarca, zaobiđe Gor. Križ i izbije na kotu 224 i odatle upada u Križ neprijatelju iza leda. I. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« dobio je naređenje da

od Donjeg Maslarca napada neprijatelja bočno u Gor. Križu, u to vrijeme stigao je II. bataljon I. Zagorske Brigade u Široko Selo kao rezerva i isti je dobio zadatak da krene u napad i udari neprijatelja sa desne strane u Gor. Križu. I. bataljon imao je zadatak da vrši frontalno pritisak prema crkvi u Gor. Križu. Međutim kada je neprijatelj osjetio ovakovo nastupanje naših jedinica izvukao se pod zaštitom mraka iz Križa i preko Pavlin Kloštara krenuo prema Bjelovaru.

Nakon protjerivanja neprijatelja jedinice su se povukle na prvobitne položaje.

U ovoj borbi neprijatelj je imao oko 25 mrtvih od kojih je 5 ostalo na bojnom polju kod kote 189, i 35 ranjenih.

Naši gubitci: 8 mrtvih i 13 ranjenih drugova. Od rukovodioca ranjen je komandant Brigade »Braće Radića« kapetan Vulić Ivan.

9. jula 1944. god. — U 14 sati jedinice su prema naređenju Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« izvršile pokret i zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Vel. i M. Branjska — Srijem — — Miličani. Brigada »Matija Gubec« Gor. Sredice sa zaseljcima, a I. Zagorska Brigada Gor. i Donji Maslarec — Gor. Križ. Štab Divizije Gor. Križ.

Na večer u 21 sat održan je sastanak sa Štabom I. Zagorske Brigade.

U toku noći nije bilo nikakovih promjena.

10. juli 1944. god. — Jedinice su ostale na istim položajima. I. Zagorska Brigada sređivana je i postavljali se potrebni rukovodioci. Prije podne održan je sastanak sa štabovima Brigada.

U 16. časova upućeno je 16 drugova na podoficirski kurs pri Štabu X. Korpusa »Zagrbačkog« NOV i POJ. Ujedno upućena su i tri druga na telegrafski oficirski kurs.

U toku dana nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

11. jula 1944. god. — Jedinice su ostale na istim položajima. Nastavilo se sa sređivanjem jedinica i održani su sastanci sa borcima i rukovodiocima.

U 16 časova 60 boaca iz Udarne Brigade »Braće Radića« i »Matija Gubec« upućeno je sa oficirom za naoružanje i članom intendanture, do Štaba X. Korpusa radi dopreme materijala i razane spreme za Diviziju.

U toku dana neprijatelj nije izlazio iz uporišta i nije došlo do sukoba sa njim.

12. jula 1944. god. — Jedinice su se nalazile na istim položajima. U 8 sati u jutro stigao je IV. bataljon 1. Moslavačke Brigade sa spremom i materijalom za Diviziju.

Po jedinicama odžavani su sastanci i vojno politička izgradnja borca.

Da bi jedinice bile prikupljenije i da bi promjenili položaje, I. Zagorska Brigada rokirana je na večer na sektor Jakopovac — Topolovac.

U Širokom Selu Udarna Brigada »Braće Radića« održala je miting.

Istog dana u selo Sv. Petar Čvrstec neprijatelj je izašao iz Križevaca u jačini od 20 ustaša.

U toku dana nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

13. jula 1944. god. — Štab Divizije u jutro rano prebacio se za Jakupovac uz I. Zagorsku Brigadu. Štab Udarne Brigade »Braće Radića« prebacio se u isto vrijeme za Gor. Križ.

U 8 sati neprijatelj je od pravca Poljančana izvršio napad na položaje Brigade »Matija Gubec« kod Sredica. Nešto malo kasnije neprijateljska predhonica stigla je u Srijem — Miličane. Po primitku tih izvještaja Štab Divizije prozreo je namjere neprijatelja, t.j. da se tu radi o većim neprijateljskim snagama, o ofanzivi neprijatelja na Bilogoru, a naročito poslije primanja izvještaja da neprijatelj nastupa prema Domankušu. Neprijatelj je kretao na Bilogoru iz uporišta Bjelovar, Koprivnice imao je u svom sastavu i motorizaciju. Snage koje su nastupale iz Bjelovara nastupale su preko Kapele, a zatim jedan dio se odvajao i išao preko Zdjelica prema Gor. Sredicama, a drugi deo nastupao je preko Pavlin Kloštra. Neprijatelj iz Koprivnice nastupao je pravcem preko Paunovca — Miličana i preko Donje Velike. Neprijatelj je iz Novigrada nastupao preko Poljančana u pravcu Gor. Sredica. Neprijatelj iz Križevca nastupao je preko Ladislava, s tim što je svoju rezervu zadržao u mjestu Poveliću.

Videći ovakovo nastupanje neprijatelja iz više pravaca i sa svih strana, Štab Divizije odmah je otpočeo sa prikupljenjem snaga, kako bi u danom momentu izvršili prodor na jednom mjestu, razbivši glavnu nastupajuću neprijateljsku kolonu, a to je prema ocjeni bila kolona koja je nastupala prema Gor. Sredicama. Odmah je izdato naređenje Udarnoj Brigadi »Braće Radića« da dva bataljona iz Širokog Sela prebaci za kotu 224, raskšće kod Jakopovca (sekcija Čakovec 1 :100.000), a jedan bataljon da zadrži u Gor. Križu. Za Topolovac — Turski Brijeg, poslan je politkomesar[9] I. Zagorske Brigade i načelnik štaba[10] I. Zagorske Brigade, s tim da rukovode sa jedinicama Bjelovarskog P. Odreda, I. Zagorske Brigade i IV. bataljonom I. Moslavačke Brigade.

[9] **Ivica Gretić**
[10] **Stjepan Sutlar**

Naređenje Udarnoj Brigadi »Braće Radića« nije stiglo blagovremeno, jer je veza sa Brigadom »Braće Radića« bila prekinuta, usIjed isključivanja centrale Bjelovarskog P. Područja, prema kojem smo bili vezani telefonski sa Udarnom Brigadom »Braće Radića«.

Na sektoru Brigade »Matija Gubec« borba je postala sve žešća i žilavija. Neprijatelj u svojim napadima bio je uporan, i ako je III. bataljon Brigade »Matija Gubec« izvršio tri juriša sa neprijatelja i protjerao ga iz sela Gor. Sredice. Četvrti puta neprijatelj je uspio da potisne III. bataljon prema položaju Brezine. Videći ovakovu oštru borbu Štab Divizije izdao je naređenje da se dva bataljona I. Zagorska Brigada prebace na položaje iznad Tvrde Rijeke i na taj način pojača desno krilo Brigade »Matija Gubec«. Svaki čas očekivao se dolazak bataljona Udarne Brigade »Braće Radić« i poslije duže vremena stigao je III. bataljon, koji je bio poslan da pojača levo krilo Brigade »Matija Gubec« i da se sa Brigadom »Matija Gubec« spoji.

Međutim neprijatelj je uspio da se uklini između položaja III. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića« i kote 224 i Brigade »Matija Gubec« na položaju Brezine, te bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« III. nije više bio u stanju da potisne neprijatelja na tom lijevom krilu, s obzirom da je već neprijatelj od pravca Donje Velike stigao prema Gor. Sredicama. Istovremeno primljen je izvještaj da neprijatelj nastupa od Domankuša jednim djelom za Turski Brijeg, a jednim djelom prema Jakopovcu, gdje se je na položaju, na groblju nalazila samo podoficirska škola.

III. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« odmah je prebačen na groblje da tamo zauzme položaj i da štiti odstupnicu jednicama I. Zagorske Brigade, I. i II. bataljonu Udarne Brigade »Braće Radića« i Bjelovarskom Odredu, jednom bataljonu Moslavačke Brigade i jednom bataljonu I. Zagorske Brigade iz Topolovca, jer je donjeta odluka da se sve jedinice probijaju preko Tvrde Rijeke u pravcu Lipovog Brda.

Jedinice Bjelovarskog Područja, komore i jedinice pri štabovima Brigada i Štaba Divizije, mnogo su se pokolebale pred jakom vatrom neprijatelja i njegovim nastupanjem sa svih strana, tako da sa svojim paničnim bjegom uticale, ali opet ne tako mnogo na borbene jedinice. Pri povlačenju pored groblja Jakopovac prema Tvrdoj Rijeki, mnogo su se vatrom i artilerijom i na taj način naneo nepotrebne žrtve.

Neprijatelj od pravca Domankuša, za vrijeme povlačenja naših jedinica prema Tvrdoj Rijeci od Jakopovca, otpočeo je sa nastupanjem prema Jakopovcu. Bjelovarski Odred i IV. bataljon Moslavačke Brigade, povukli su se u neredu prema Jakopovcu, napustivši položaje, a odavde produžili su probijanje u pravcu Tvrde Rijeke — — Konjska Šuma.

II. i I. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« koji su se povlačili od pravca Gor. Križa kosom preko M. Križa zahvatili su neprijatelja koji je nastupao prema Jakopovcu od Domankuša i Topolovca i nanjeli mu osjetne gubitke, a zatim se prebacili u pravcu Trvda Rijeka — Konjska šuma.

III. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« držao je položaje na groblju u Jakopovcu, sve dotle se nije i posljednja jedinica izvukla prema Tvrdoj Rijeci. Za to vrijeme neprijatelj je od kote 224 prodro u Jakopovac te je i svoju komoru poslao u samo mjesto. Bataljon je izvršio sa jednim djelom svojih snaga kontra napad i neprijatelja protjerao, a zatim se po djelovima povlačio u pravcu svih ostalih jedinica.

Jedinica Štabova i komora, pri svom povlačenju oko Tvrde Rijeke, naišle su u šumi ispred Tvrde Rijeke na neprijatelja, koji je na njih otvorio vatru, usljed čega jedan dio odvojio se i krenuo pravac Moslavina a drugi dio produžio je u pravcu Visova.

Na Visovima sve su se jedinice sakupile i sredile, a zatim krenule, zaobišavši mjesto Kapelu sa desne strane u pravcu Lipovog Brda, Rakitnice, gdje su se sve jedinice prebacile preko ceste Bjelovar — Đurđevac, sa osiguranjem prema Bjelovaru i Đurđevcu koje je dala Brigada »Matija Gubec«. Po prelazu ceste, sve su se jedinice zadržale radi sredenja na putu koji vodi od Čurlovca prema Tunelu — Pavlovac. Prolaz naših jedinica preko Lipovog Brda i djelova koji su prelazili bočno preko Kapele radi osiguranja, preko Rakitnice i Čurlovca bio je uredan i jedinice bile su na okupu, tako da je narod vidio cijelu našu snagu, te neprijatelj ne može svojim lažima da uvjeri narod o uništenju partizana u ofanzivi na Bilogoru.

Sa puta od Čurlovca dok su se jedinice sređivale, poslani su manji djelovi, radi pretraživanja terena gdje je vodena borba, da bi se sakupilo izgubljeno oružje i pokupili ostali ranjenici. Međutim ti djelovi naišli su kod Lipovog Brda na neprijatelja, koji je odmah nastupao iza nas poslije našeg probijanja prema Lipovom Brdu. Neprijatelj ipak nije imao odlučnosti da nastupa za nama, čuvši od naroda kolike su snage prošle partizana, već se je zadržao u selima preko ceste prema Lipovom Brdu, dok su naše jedinice sa ranjenicima krenule za Sandrovac, gdje smo stigli 14. VII. 1944. godine oko 6 sati.

Koliko se je kasnije saznalo neprijatelj je duž ceste Koprivnica-— Križevci, iznad Vel. Mučne, Miličana, Sokolovca, Carevdara i Donjare držao zasjedu, te je želio da nas jakim pritiskom od pravca Gor. Sredica i Topolovca, nabaci prema Kalniku, kako bi nas sačekali u zasjedi kod ceste.

Snage neprijatelja koje su učestvovale u ovoj borbi cjeni se prema podatcima koji su dobiveni kasnije oko 4 — 5 hiljada neprijateljskih vojnika, sastojeći se od ustaša, zdrugovca, crnaca, gestapoa i Švaba.[11]

U ovoj borbi neprijatelju su nanjeti dosta osjetni gubitci.

Ubijeno je 55 neprijateljskih vojnika, ranjeno 80.

Naši gubitci: 7 mrtvih, 24 ranjena i 43 nestalih.

Gubitci u oružju:

2 antitenk puške, jedna antitenk nalazi se na Bilogori.

1 antitenk bacač — prema izjavi komesara čete spremljen.

1 antitenk mitraljez,

1 mauzer puška,

6 nagaznih mina,

2 p. mitraljeza.

14. jula 1944. god. — Po dolasku u Šandorovac jedinice su zauzele položaj i to: Udarna Brigada »Braće Radića«: koa 255 i 252, a I. Zagorska Brigada kota 256 i kota 232 (sekcija Bjelovar 1 : 100.000).

Brigada »Matija Gubec« Vel. i M. Pupelica.

U toku dana jedinice su se odmarale poslije izvršenog marša, a ranjenici su previjani, a potom po Bjelovarskom Odredu prebačeni za Slavoniju.

Oko 17 sati i 20 min. neprijatelj je u jačini od jedne bojne nastupio od pravca Suhe Katalene prema koti 256. Naše jedinice nisu prihvaćale borbu već su se odmah povlačile na nove položaje, s obzirom da su bile mnogo umorne, dok je borbu prihvatio samo II. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« zbog toga što je oklevao u svom povlačenju. U toj borbi bataljon je neprijatelju naneo gubitke oko 20 mrtvih i 15 ranjenih.

Naši gubitci 3 ranjena druga.

Po izvlačenju iz Šandrovca, jedinice su zauzele položaj i to: Udarna Brigada »Braće Radića« sjeverni dio sela Lasovac, I. Zagorska Brigada, južni dio sei Lasovec, a Brigada »Matija Gubec« selo Ravneš.

Na tim novim položajima jedinice su ostale do 4 sata 15. jula 1944. godine.

15. jula 1944. godine. — U 4 sata u jutro jedinice su izvršile pokret i zauzele nove položaje: Udarna Brigada »Braće Radića« Stara Rača. Brigada »Matija Gubec« Drljanovac, a I. Zagorska Brigada južni dio sela Bulinac. Brigada »Matija Gubec« svoj jedan bataljon, Prebacila je po naređenju Štaba Divizije na raskršću u Bulincu, (sekcija Bjelovar 1 : 100.000)

fc "U ovim borbama sudjelovali su dijelovi 1. pukovnije PTS i 5. ustaškoga djelatnog -druga, dijelovi 4. gorskoga zdruga i neke njemačke snage

Jedinice su se u toku dana odmarale, neprijatelj nije uopšte izlazio iz uporišta. Neprijatelj koji je poslije povlačenja naših jedinica ušao u Šandrovac, povukao se je 15. jula 1944. godine u jutro.

U ovom razdoblju, naša Divizija uništila je 168 neprijateljskih vojnika, a ranila 202. Ukupno izbačeno iz stroja 370 neprijateljskih vojnika.

Zarobljeno:

16 neprijateljskih vojnika,
1 cijev od teškog minobacača,
5 pušaka,
1 šmajser,
2 pištolja,
22 mine za teški minobacač,
1 laki mitraljez M.G. »ŠARAC«,
13000 puščanih metaka.

Naši gubitci:

23 mrtva,
68 ranjenih,
43 nestala.

Gubitci u oružju:

2 antitenk bacača,
1 antitenk mitraljez,
1 antitenk puška,
2 p. mitraljeza,
1 mauzer puška,
1 teški mitraljez.

Od rukovodioca poginuo komandir čete Tucman Stjepan, politdelegat Herceg Ivan, sekretar Skoja Krok Stjepan, vodnik Cerovec Josip.

Od rukovodioca ranjen komandant Udarne Brigade »Braće Radića« kapetan Vulić Ivan, komesar Divizije drug Robić Ivan, referent saniteta Divizije drug Fras Ivan, vodnik Horvat Franjo, pomoćnik politkomesara bataljona Jarčinović Ivan, st. vodnik Šimunic Mirko, pomoćnik politkomesara Štritof Franjo i desetar Groz Zvonko.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar,
si. otsutan

[12]

Komandant — potpukovnik,
Bulat Rade [v.r.]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 551 a, f.4, dok. br. 9 (7-15).

[12] Okrugli pečat: Štab XXXII NOV Jugoslavije
(u sredini petokraka zvjezda)

107

1944, srpanj 18.
Varaždin

Izvještaj Župskoga oružničkog zapovjedništva Varaždin Velikoj župi Zagorje o političkoj situaciji i borbama s jedinicama NOVJ od 5. do 15. srpnja 1944. godine

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO TAJNO
Broj: 770/Taj.
U Varaždinu, dne 18. srpanja 1944.

Predmet: Doglasno izvješće, predlaže.

ZAPOVJEDNIČTVU 1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE (J.S) SISAK.
ZAPOVJEDNIČTVU 1. PJEŠAČKE PUKOVNIJE P.T.S. VARAŽDIN.
MJESTNOM ZAPOVJEDNIČTVU . . . . . VARAŽDIN.
VELIKOJ ŽUPI ZAGORJE . . . . . VARAŽDIN.

Prema uputu za organizaciju i rad izvještajne službe i zapoviedi zapovjedničtva 1. oružničke pukovnije Taj. J.S. Broj 1171 od 25. kolovoza 1943. predlažem sliedeće izvješće za vrieme od 5. do 20. srpnja 1944.

I. OBĆA POLITIČKA SITUACIJA:

1.) Raspoloženje naroda obzirom na vanjske i unutarnje prilike i događaje:

a) Hrvatskog naroda: Kao i do sada.

b) Pravoslavci: Bez promjene od do sada predloženih izvješća.

c) Židovi: Također bez promjene od do sada predloženih izvješća.

d) Narodne skupine: Kao i do sada.

2) Partizanska akcija:

U vriemenu od 5. do 20. srpnja 1944. partizanski rušilački odredi napadaju na želez. prugu na relaciji Varaždin — Ludbreg — Koprivnica i Varaždin — Zagreb, radi spriečavanja redovitog prometa. Cestovni promet napadan je na cesti Vel. Trgovišće — Krap. Toplice.

Od zadnjeg predloženog izvješća, a prema prikupljenim podatcima od podredenih jedinica, kao važniji dogodaji počinjeni su od strane partizana i to:

2. VII. 1944. od 03 00 do 05 00 sati vodena je borba između ustaških postrojbi oklopnog sklopa P.T.S. iz Varažd. Toplica i partizanskih skupina[1] neutvrđene jačine kod sela Svibovca i Segled Brda (4 km istočno i 3 km jugo-istočno od Varažd. Toplica). — Na našoj strani bilo je 9 mrtvih, a na strani partizana oko 54 mrtvih. — Za vrieme borbe slučajno je poginio pred svojom kućom seljak Vuk Vinko iz Lovrentovca (4 km istočno od Varažd. Toplica).

2. VII. 1944. vodena je borba između naših oružanih snaga i njemačkih redarstvenika iz Varaždina, te partizanskih skupina neutvrđene jačine u selu Apatovcu (12 km južno od Ludbrega). — Gubitaka na našoj strani nije bilo. — Na strani partizana bilo je 20 mrtvih i 6 ranjenih.

Istoga dana došlo je do borbe između naših oružanih snaga i partizanskih skupina neutvrđene jačine u selu Ludbreškom Ivancu (7 km južno od Ludbrega). — Na našoj strani bio je jedan mrtav i 6 ranjenih. — Gubitci partizana nisu poznati, osim što je zarobljena jedna partizanska kuhinja i pekara.

2. VII. 1944. oko 17 00 sati došlo je do borbe između naših i savezničkih oružanih snaga, te partizanskih skupina u selu Prkosu (10 km južno od Ludbrega). Borba je vodena sve do 21 00 sat. Gubitci na našoj strani nisu poznati, osim što je od topničke bitnice iz Varaždina po partizanima zaplienjeno dva topa, dva bacača mina i nekoliko strojopušaka. — Dva njemačka častnika izvršili su samoubojstvo da na padnu u ruke odmetnika. — Gubitci odmetnika nisu poznati.

Istog dana skupina partizana neutvrđene jačine došla je u selo Martijanec (6 km zapadno od Ludbrega) s namjerom, da razori želez. prugu Varaždin — Ludbreg.

3. VII. 1944. u mjestu Ljubeščici (5 km istočno od Novog Marofa) nalazila se je oružnička obhodnja postaje Novi Marof jačine 6 momaka, radi nadziranja godišnjeg sajma. Oko 14 00 sati obhodnja je pošla iz Ljubeščice u pravcu Ivanovog Polja (2 km južno od Ljubeščice), gdje je napadnuta po partizanskoj obhodnji jačine 12 ljudi, prihvatila je borbu, ali uslied nadmoći partizana morala se je povući preko rieke »Bednje« (3 km zapadno od Ljubeščice) u pravcu sela Ključ. — Tom prilikom zarobljen je po partizanima oružnički vodnik Ličina Špiro i pričuv. domobran Kruhek Stjepan. — Kruhek je sliedeće dane iskoristio priliku i od partizana pobjegao, dok

[1] **Na ovom području tada su operirale jedinice pod komandom XXXII i XXVIII divizije NOVJ. Opširnije vidi: Dok. br. 101, 106 i 108.**

se vodnik Ličina Špiro još nalazi u zarobljeničtvu. — Ostala četvorica momaka povratili su se na postaju.

4. VII. 1944. oko 01 00 sat jače partizanske skupine navodno sastojeće se od brigade »Braće Radića«, »Matije Gubca«, »17. Slavonske brigade« i »Moslavačke brigade« te jedne udarne čete izvršile su napadaj na mjesto Novi Marof i tamošnju posadu. — Borba je vodena sve do 06 00 sati, kada su partizani odbijeni i povukli se u pravcu sela Grane (1 km jugo-zapadno od Novog Marofa), a odavno u raznim pravcima. — Na našoj strani gubitakak nije bilo. — Na strani partizana prema potvrdi očevidaca bilo je više mrtvih i ranjenih. — Ranjene vozili su partizani na desetorim kolima.

Iste noći u isti čas partizani su napali na domobransku stražu na rieci »Bednji« kod mosta na cesti Novi Marof — Varaždin (3 km sjeverno od Novog Marofa). — Napad je odbijen. — Gubitaka na našoj strani nije bilo, a za gubitke partizana se nezna. — Minama su razorili želez. prugu Varaždin — Zagreb kod želez. postaje Novi Marof i postajališta Madarevo (2 km zapadno od Novog Marofa). Pruga je popravljena i promet uzpostavljen.

5. VII. 1944. oko 05 00 sati došlo je do borbe između ustaških postrojbi i partizanskih skupina neutvrđene jačine kod sela Jalševca i Leskovca (5 — 7 km istočno od Varažd. Toplica), te po briegovima jugo-istočno od rieke »Bednje«. — Posljedak borbe nije poznat.

5. VII. 1944. oko 18 00 sati partizanske skupine neutvrđene jačine došle su u sela i to: Keiemen (9 km jugo-istočno od Varaždina), Jalžabet (11 km jugo-istočno od Varaždina) i Martijanec (6 km zapadno od Ludbrega). — Sve tri skupine krenule su iz navedenih sela u pravcu sela Štefanca (9 km istočno od Varaždina). — Skupina, koja se je kretala od Martijanca prema Štefancu oštetila je minama zidani most na rieci »Plitvici« (1 km istočno od Varaždina) i također minama razorila želez. prugu Varaždin-Ludbreg između sela Jalžabeta i Martijanca (12 — 17 km jugo-istočno od Varaždina) u dužini od 20 metara. — Promet obustavljen.

5. VII. 1944. od 08 00 do 19 00 sati i 6. VII. 1944. od 14 00 do 20 00 sata vođena je borba između naših ustaških postrojbi i partizanskih skupina neutvrđene jačine kod sela Grešćevine i Gornje Poljane (4 i 5 km sjeverno-istočno od Varažd. Toplica), Leskovca (7 km istočno od Varažd. Toplica), Drenovca i Korović Brda (5 i 6 km jugo-istočno od Varažd. Toplica). — Na našoj strani bilo je 2 mrtva i 4 teže ranjena. — Na strani partizana bilo je više mrtvih i ranjenih. — Partizanske skupine raspršene su i zadržavaju se još oko sela Drenovca i Leskovca. — Oboružane su strojopuškama, strojosamokresima i puškama, a raspolažu i sa dva mala topa, te jednim bacačom mina, koje u borbi nisu upotrebili.

6. VII. 1944. oko 14 50 sati jače skupine partizana sastojeće se od »17. udarne brigade«, »21. Slavonske brigade«, brigade »Braće Radića« i »Matije Gubca« izvršile su napadaj na mjesto Ludbreg[2] i tamošnju posadu. — Borba je vodena od 7. VII. do 07 00 sati, kada su partizani odbijeni. — Na našoj strani bilo je 9 mrtvih i 21 ranjenih, od kojih su dvojica od ozlieda nakon 5 sati umrli. — Gubitci partizana pronađeno i nabrojano 300 mrtvih. — Dosta mrtvih i ranjenih partizani su prevozili sa 20 kola u svoju bolnica u Gor. Sredice (15 km južno od Koprivnice). — Medu ubijenim partizanima bila su i dva komandant brigade, što je utvrđeno po odori i znakovima na odori, te jedan komandant bataljona i jedan komandir čete. — Njihova istovjetnost nije utvrđena. — Partizanima je zaplienjeno 23 strojopuške, 3 teške strojnice i više raznovrstnih pušaka i strojosamokresa.

Istog dana partizani su razorili fizičkim snagama želez. prugu Varaždin — Ludbreg između želez. stajališta Jalžabet i Martijanec (12 — 17 km jugo-istočno od Varaždina) na 7 mjesta. — Na istom dielu pruge partizani su prosjekli b.b. stupove. — 6. VII. 1944. na cesti Ludbreg — Sv. Durađ (4 km sjeverno od Ludbrega) partizani su razorili betonski most na potoku zv. »Plitvica« između sela Selnika i Obrankovca. — Promet je uzpostavljen provizornim mostom.

6. VII. 1944. oko 03 00 sata skupina partizana jačine oko 40 ljudi upala je u stan umirovljenog oružničkog narednika Pažić Nikole u selu Zupanec (9 km istočno od Ludbrega), opljačkali mu svu posteljinu i odielo, a njega sobom odveli u pravcu Vel. Poganca. — Razlog pljačke i odvedenja imenovanog nije poznat.

Iste noći skupina partizana neutvrđene jačine došla je u selo Kuzminec (11 km istočno od Ludbrega) tamo upala u kuću seljaka Kranjec Stjepana i odvela sobom njegovog sina, koji se je nalazio na dopustu. — Ime odvedenog kao i kojoj jedinici pripada nije utvrđeno.

7. VII. 1944. 02 30 sati skupina partizana neutvrđena jačine izvršila je napadaj na mjesto Ludbreg i tamošnju posadu. — Borba je vodena do 04 00 sata, kada su partizani odbijeni. — Gubitaka na našoj strani nije bilo, a za gubitke partizana se nezna.

8. VII. 1944. oko 17 00 sati partizanska obhodnja jačine 14 ljudi došla je u selo Saša (10 km sjeverno-zapadno od Lepoglave) i tamo seljakinji Bosak Anđeli opljačkali i to: 4 kg. masti, 370 komada jaja, 5 kg šećera i 5 pari ženske preobuke, a zatim otišla u pravcu Jesenja Gornjeg (10 km sjeverno od Krapine).

[2] Napad na Ludbreg izvršen je 5/6 VII 1944. godine. O napadu i gubitcima partizanskih jedinica vidi: Dok. br. 82, 99, 100, 101, 106, 108 i 126.

Noću 8/9. VII. 1944. partizani su razorili želez. prugu Varaždin — __ Zagreb između želez. postaje Zabok i Vel. Trgovišće sa 7 mina u dužini od 70 metara. — Promet uzpostavljen.

9. VII. 1944. oko 02 00 sata skupina partizana neutvredene jačine izvršila je napadaj na mjesto Ludbreg i tamošnju posadu. — Borba je vodena do 03 00 sata, kada su partizani i odbijeni.

Iste noći u 04 00 sata partizani su ponovno izvršili napadaj na mjesto Ludbreg i tamošnju posadu. — Borba je vodena do 05 00 sati, kada su partizani odbijeni i povukli se u pravcu Duge Rijeke (8 km južno od Ludbrega). — Gubitaka na našoj strani nije bilo. — Na strani partizana ubijena su četvorica od električne struje, koja je spojena sa žicom na obranbenom pojasu.

9. VII. 1944. oko 18 00 sati na cesti Vel. Trgovišće — Krapinske Toplice partizani su napali na putnički samovoz Hrvatske Legije iz Krap. Toplica, koji se je vraćao iz Zagreba u Krap. Toplice. — Pratnja samovoza prihvatila je borbu sa partizanima i u tom trenutku naišao je ustaški samovoz iz Pregrade, pa je i njegova pratnja prihvatila borbu i partizani su se nakon kraće pucnjave povukli u šumu kod sela Gregurevca (4 km južno od Krap. Toplica). Samovozi su svaki u svojem pravcu prosliedili put. — Gubitaka na našoj strani nije bilo, a za gubitke partizana se nezna.

9. VII. 1944. između 01 00 i 02 00 sata skupine partizana neutvrđene jačine prebacila se je preko želez. pruge Varaždin — Zagreb između želez. postaje Bedekovčina i Bračak sa područja kotara Zlatar na području kotara Donja Stubica. — Na dielu pruge partizani su razorili želez. prugu na 7 mjesta, te je tako oštećeno 7 komada šinja. — Pruga je popravljena i promet uzpostavljen.

9. VII. 1944. kroz mjesto Ladanje Donje (4 km južno od Vinice) i Maruševca (6 km jugo-istočno od Vinice) prošla je partizanska obhodnja neutvrđene jačine, te je tamo od selskih starješina oduzela i odniela vojne pozive, koje su isti primili da izruče osobama pozvanim na vojnu dužnost.

12. VII. 1944. oko 23 00 sata jedna skupina partizana neutvrđene jačine došla je u selo Lužani (9 km južno od Varaždina) i od tamo odvela sobom seljaka Kaniški Dragutina i Smrečki Antona. — Partizani su došli iz pravca Novog Marofa, a otišli u pravcu Varažd. Topica (12 km jugo-istočno od Varaždina). — Razlog odvedenja imenovanih nije poznat.

12. VII. 1944. oko 02 30 sati jedna skupina partizana došla je u selo Poljanec (4 km zapadno od Ludbrega) i tamo od seljakinje Vahtarić Roze oduzela i odniela sve dielove potrebne za pogon stroja tako, da je stroj onesposobljen za vršidbu žita.

13. VII. 1944. oko 22 00 sata jedna skupina oboružanih partizana neutvrđene jačine došla je u selo Sv. Petar (6 km istočno od Ludbrega) i tamo od trgovca i posjednika vršaćeg stroja, Žerjavić Petra oduzela i odniela sve važnije dielove potrebne za pogon vršaćeg stroja, a na stroju polupala također nekoliko važnijih dielova tako, da je stroj potpuno onesposobljen za uporabu. — Partizani su otišli u pravcu Segovina (5 km južno od Ludbrega).

Iste noći u istom selu partizani su oduzeli i odnieli od seljaka Hladnić Ivana također važnije dielove potrebite za pogon vršaćeg stroja, a nekoliko važnijih dielova na stroju polupali tako, da je stroj potpuno neuporabljiv.

14. VII. 1944. oko 23 00 sata skupina partizana jačine od oko 400 — 500 ljudi izvršila je napadaj sa svih strana na mjesto Ivanec, tamošnje ustaške i domobranske postrojbe, te oružničku postaju. — Napadaj je odbijen. — Gubitaka na našoj strani nije bilo. — Partizanske skupine sakupljaju se u planini »Ivančici« pa prema tome postoji sumnja da će napadaj na Ivanec ponovno uslediti.

15. VII. 1944. u 01 00 sati skupine partizana nepoznate jačine napale su na mjesto Ludbreg i tamošnju posadu. — Borba je trajala do 04 00 sata, kada su partizani odbijeni i povukli se u pravcu Duge Rijeke (8 km južno od Ludbrega). — Na našoj strani gubitaka nije bilo, a za gubitke partizana se nezna.

3.) Razni događaji:

30. VI. 1944. jedan oružnički vodnik središnje oružničke škole u Bjelovaru neutvrđene istovjetnosti i jedan domobranski narednik također neutvrđene istovjetnosti, putovali su u Koprivnicu, pa su tom prilikom zarobljeni po partizanima i prisiljeni pod pretnjom streljanja da ostanu u redovima partizana.

6. VII. 1944. po obhodnjama oružničke postaje Ludbreg uhićeno je 13 osoba iz mjesta Ludbreg, kotara istog, radi toga, jer su stajale u vezi sa partizanima. — Sada se nalaze u posadnom zatvoru u Ludbregu.

6. VII. 1944. kod sela Gorkovec (2 km jugo-istočno od Klanjca) srušio se je jedan Englesko-američki četirimotorni zrakoplov, koji je potpuno oštećen, nije izgorio. — U zrakoplovu pronađena su 4 člana posade mrtva, za ostale članove nezna se. — Pronađena su četiri padobrana, od kojih su tri bila otvorena, 4 strojopuške sa većom količinom streljiva i predajno-prijemna krugovalna postaja. — Svi važniji predmeti od zrakoplova su odstranjeni i nalaze se kod ustaške posade u Klanjcu. — Zapovjedničtvu zračne luke u Zagrebu o padu zrakoplova javljeno.

7. VII. 1944. ustaška posada iz Krapine i njemačko oružničtvo izvršila je podhvat protivu partizanskih skupina u Brezovoj Gori (13 km sjeverno od Krapine). — Tom prilikom uhićen je djelatni partizan Pernek Anton i Ferčec Ferdinand oba iz Brezove Gore. — Pernek je uspjeo pobjeći, pa je radi toga odvedena njegova žena i 6 djece.

8. VII. 1944. od 12 00 do 12 30 sati od sjevera prema jugu preletilo je više skupina stranih zrakoplova. — Jedan zrakoplov srušio se je kod sela Sv. Ilije (7 km južno od Varaždina) i izgorio. — Iz tog zrakoplova prije pada spustilo se je 5 padobranaca, četiri su pronađena i uhvaćena.

8. VII. 1944. oko 10 00 sati preletilo je više skupina stranih zrakoplova od juga prema sjeveru i oko 12 00 sati vratili se od sjevera prema jugu preko sela Gornjeg Vratna (16 km sjevero-zapadno od Varaždina). — Jedan zrakoplov spustio se je na visinu do 500 metara i u navedeno selo bacio više komada bombi, koje su eksplodirale i ubile djevojku Premuž Slavu staru 20 godina i ženu Štekec Antoniju. — Tri osobe su teže ranjene, medu kojima je i jedno 5 godišnje diete. — Kod ubijenih i ranjenih znatnije su oštećene kuće i gospodarske zgrade.

8. VII. 1944. oko 12 00 sati preletio je preko mjesta Vranojelje (11 km sjeverno-zapadno od Lepoglave) od sjevera prema jugu, jedan Anglo-američki zrakoplov, koji je tamo bacio 3 bombe, koje su eksplodirale i ubile tamošnjeg trgovca Suk — Lernet Alojza, a ženu mu Katu ranile. — Kuća i gospodarske zgrade ubijenog znatnije su oštećene. — Iz toga zrakoplova spustilo se je nad istim mjestom i 7 padobranaca, od kojih su 3 pala u ruke partizanima a ostala četvorica došli u mjesto Bednja, gdje su po oružničko-ustaškoj obhodnji uhićeni i odpremljeni u Zagreb. — Zrakoplov je bio oštećen i po izjavi i uhićenih padobranaca, odletila su u njemu još 4 člana posade.

9. VII. 1944. od strane naših ustaških postrojbi preduzet je podhvat protivu partizanskih skupina u okolini sela Dubrovčan (5 km istočno od Klanjca). — Tom prilikom utvrđeno je, da se u navedenom selu nalazi skupina partizana jačine oko 19 ljudi, pa je došlo do obkoljavanja sela, ali je partizanima ipak uspjelo probiti se i pobjeći u pravcu Klanjca. — Na iste otvorena je vatra i jedan partizan ubijen. — Utvrđeno je, da je ubijeni naš vojni bjegunac i da se zove Plećko Vladimir, koji se je u mjesecu veljači 1944. priključio partizanskim skupinama. — Kojoj našoj jedinci pripada nije utvrđeno. — Provjera u toku.

L 10. VII. 1944. oko 21 00 sat obhodnja oružničke postaje Vinica Jačine 10 momaka sprovodila je od Maruševca prema Vinici jednog uhićenog vojnog bjegunca, te je kod mjesta Ladanje Donje (4 km

južno od Vinice) tom prilikom na istu izpaljeno je 3 naboja iz vojničke puške. — Utvrđeno je, da je obhodnju pucao partizan Radić Slavko rodom iz sela Koretinca, kotara Ivanec s namjerom, da oslobodi vojnog bjegunca. — Na strani obhodnje nije bilo žrtava niti ranjenih.-

4.) O akciji, radu i kretanju sumnjivih osoba, tuđinskih i neprijateljskih agenata, provokatora i antidržavnih elemenata:

Nema podataka.-

5.) O stranoj propagandi u narodu: Ovu šire partizanske skupine kuda se kreću držanjem govora, a i rasturanjem raznih letaka. — Osim ovoga širi se strana propaganda i pomoću partizanskih terenaca.-

6.) O prilikama prehrane i prometa: Prehrana se vrši pomoću općinskih — mjestnih i gradskih aprovizacija, za sada je dosta dobra, jer je već pristigla nova hrana. — Prometne prilike na želez. pruzi Varaždin — Zagreb i Varaždin — Koprivnica dosta su loše, jer partizanske skupine često razaraju prugu, pa uslijed toga dolazi do neredovnog prometa. — Cestovni promet bio bi dosta dobar, osim nekoliko slučajeva smetnji, koje su iztaknute u ovom izvješću.-

7.) Odnosi sa savezničkim vojskama čiji se dijelovi nalaze u našoj zemlji: Dobri.-

8.) Odnosi sa ustaškim postrojbama, odnosno građanskim oblastima: Dobri.-

II. AKCIJA NAŠIH I SAVEZNIČKIH ORUŽANIH SNAGA:

Iznešena je u pojedinim nadnevcima ovoga doglasnog izvješća.-

III. STANJE U VOJSCI:

Kod oružničtva:

1.) RASPOLOŽENJE, DUH I STEGA: Dobro -

2.) INCIDENTI, NEREDI I IZGREDI VEĆEG ZNAČAJA: Nije bilo.-

3.) BJEGUNSTVA IZ ORUŽNIČTVA: Od posljednjeg predloženog izvješća nije bilo ni jednog slučaja bjegunstva iz oružničtva.-

4.) PONAŠANJE ČASTNIKA, DOČASTNIKA I MOMČADI: Po propisu.

IV. VANJSKA SITUACIJA:

1.) O PRILIKAMA U POGRANIČNIM OBLASTIMA SUSJEDNIH DRŽAVA: Nema podataka.-

2.) O STRANIM VOJNIM BJEGUNCIMA: Nema.

3.) O NEDOZVOLJENOM PRELAZU NA GRANICI, ŠVERCU I TOME SLIČNO: Nije bilo.-

4.) O ODNOSIMA SA POGRANIČNIM OBLASTIMA SUSJEDNIH DRŽAVA: Dobri.-

V. OBĆI ZAKLJUČAK:

Obzirom na izniete slučajeve u ovome doglasnom izvješću javno-sigurnostne prilike na području ovoga zapovjedničtva svakodnevno se pogoršavaju radi toga, jer se na području nalaze veće partizanske skupine, koje napadaju posade u pojedinim mjestima, ruše želez. prugu, kvare vršaće strojeve i sa njih odnose važnije dielove kako se nebi mogli upotrebiti za vršidbu žita, dolaze u pojedina sela i od tamo odvode nevine i nedužne seljake, te od istih oduzimaju stoku i živežne namirnice.-

VI. ORUŽNIČKE POSTAJE, KOJE PRIVREMENO NE DJELUJU: Od zadnjeg predloženog izvješća bez promjene.-

VII. ORUŽNIČKE POSTAJE, KOJE SU POVUČENE U DRUGA MJESTA: Od zadnjeg predloženog izvješća bez promjene.-

VIII. ORUŽNIČKE POSTAJE KOJE SU OBNOVLJENE: Od zad njeg predloženog izvješća bez promjene.-

Za poglavnika i za dom spremni!

M.P.[3]

Zapovjednik, satnik
(Tadija Mandić)
Tadija Mandić [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AH, VŽŽZ, kut. 2204. Taj. 801/1944.

[3] **Zaprimni pečat Velikog župana župe Zagorje, Varaždin, T. broj 801, od 21. VII 1944.**

108

1944, srpanj 19.

Operativni izvještaj Štaba Prve zagorske brigade NOV Hrvatske Štabu Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske za razdoblje od 8. lipnja do 7. srpnja 1944. godine

Štab I. Zagorske brigade
NOVH
Op. Br. 30/1944.
19. srpnja 1944. god.

Operativni izvještaj za razdoblje 8. VI. do 7. VII. 1944. dostavlja.-

Štabu Zapadne Grupe P.O.H.-

8. VI. 1944. Ova se brigada nalazila na sektoru Pregrade. Vršila se po bataljonima vojnička i politička obuka. Neprijatelj nije izlazio na naš sektor.

9. VI. brigada se nalazila na istim položajima. Promjena nije bilo nikakovih.

10. VI. I. i III. bataljon prekopavali su ceste i rušili mostove na cesti Pregrada — Krapinske Toplice, dok je II. bataljon postavio zasjedu u selu Petrovsko. Zasjeda je bila kompromitirana. Neprijatelj je ipak izašao iz Krapine sa jačim snagama i teškim bacačem te se zasjeda morala povući.

11. VI. 1944. brigada je izvršila pokret i to I. bataljon u Dol. Jesenje, II. i III. bataljon u Gornje Jesenje.

12. VI. brigada je ostala na istim polažajima. Neprijatelj nije izlazio. Izvodila se vojnička i politička obuka po jedinicama.

13. i 14. VI. brigada se nalazila na istim položajima. Neprijatelj nije izlazio. Radilo se vojnički i politički.

15. VI. Izvršen je pokret naše brigade, koja je zauzela položaj na Petrovoj Gori. Neprijatelj je izašao iz Zlatara preko Lobora u jačini jedne bojne te je napao na naše položaje. Uspio je protjerati sa položaja III. bataljon, ali ih je I. Udarni bataljon jurišem obacio i tjerao gotovo do Lobora.

16. VI. brigada se nalazila na Ivančici kod Crnih Mlaka i Piramide. Na večer je izvršen pokret u Zajezdu.

17. VI. brigada se nalazila u selu Pokojec. Tu su borci odmarali, a na večer u 20,00 sati izvršen je pokret prema Kalniku.

18. VI. brigada je stigla na sektor Kalnika[1] i zauzela položaje i to I. i II. bataljon u mjestu Kalnik, dok III. bataljon u Kamešnici.

19. VI. II. i III. bataljon ostali su na istim položajima, dok je I. Udarni bataljon izvršio pokret u Moslavinu po oružje i ostalu spremu.

20. VI. II. i III. bataljon nalazili su se na istim položajima kao i dan prije. Neprijatelj nije izlazio. I. bataljon bio je u (Podravskim) Sesvetama, gdje je odmarao.

21. VI. snage naše brigade bile su u noći u 21,00 sati napadnute, pa su se povukle u Osijek[2]. I. bataljon nalazio se u Ivančanima.

22. VI. II. bataljon zauzeo je položaj u Velikoj Branjskoj III. u Ladislavu. I. bataljon nalazio se u Poljani. Neprijatelj nas nije nigdje uznemiravao.

23. i 24. VI. II. i III. bataljon su se nalazili na istim položajima. Neprijatelj nije izlazio. I. udarni bataljon nalazio se u selu Bojane.

25. VI. II. bataljon je zauzeo nove položaje u Gor. Križu a III. u Gor. Moslarcu. Neprijatelj nije izlazio. I. Udarni bataljon zauzeo je položaj kod sela Šušnjare.

26, 27, 28, 29. i 30. VI. II. i III. bataljon su ostali na istim položajima. Neprijatelj nije izlazio. Izvodila se vojna i politička obuka. I. udarni bataljon nalazio se u Samarici.

30. VI. izvršila je brigada pokret prema Apatovcu.

1. VII. II. i III. bataljon sa jedinicama oko Štaba nalazili su se u Apatovcu. Neprijatelj nije izlazio. I. bataljon nalazio se u Martincu.

2. VII. Neprijatelj je napao na naše položaje. Borba je prihvaćena, ali uslijed jačeg neprijatelja naše snage su se povukle u Ivanec gdje se također vodila borba sve dok se neprijatelj nije povukao. U tim borbama imali smo 4 mrtva i 5 ranjenih. Od oružja izgubljeno je 6 mauzer pušaka. Neprijateljski gubitci u ljudstvu bili su veliki. I. Udarni bataljon nalazio se u selu Vučani.

3. VII. brigada se nalazila u Ivancu. Neprijatelj nije izlazio. Borci su se odmarali. I. Udarni bataljon nalazio se u Siščanima, na putu prema Kalniku.

4. VII. II. i III. bataljon nalazio se na položaju u Gor. Leskovcu. Neprijatelj nije izlazio. II. i III. bataljon vodio je borbu sa neprijateljem na položajima Leskovca. Neprijatelj je napao na naše položaje sa jačim snagama. Borba se prihvatila, ali budući da su snage ne-

[1] **U drugoj polovini lipnja i u srpnju Prva zagorska brigada operirala je na području Kalnika i Bilo-gore pod komandom Štaba XXXII divizije NOVJ. Opširnije vidi operativni izvještaj XXXII divizije u dok. br. 64 i 106.**

[2] **Vojakovački**

prijatelja bile velike, a naši borci nisu imali municije to su se morali povući. Naši gubitci bili su 3 mrtva, 3 ranjena i 2 nestala. Izgubljene su 3 mauzer puške, utrošeno je 800 komada municije. Udarni bataljon nalazio se na položajima kod Piramide. Neprijatelj nije naišao na položaje I. bataljona.

6. VII. Jedinice naše brigade zauzele su nove položaje t.j. osiguranja pošto su se spojili svi bataljoni. Toga dana XVII. brigada napadala je Ludbreg. I. Udarni bataljon zauzeo je položaj kod Piramide 484, II. i III. bataljon kod Apatovca. Neprijatelj nije naišao pa je bilo sve mirno. Na večer su jedinice naše brigade krenule za Bilogoru.

7. VII. Naša brigada smjestila se u selo Ladislav. Neprijatelj nije izlazio.

8. VII. Brigada se nalazila u Ladislavu. Poslije podne neprijatelj je nadirao prema položajima u nekoliko kolona. Naša brigada je zauzela položaj i neprijatelja odbacila do Gor. Križa. U tim borbama u kojima su sudjelovali I. i II. bataljon imali smo 7 mrtvih 13 ranjenih i 2 nestala. Neprijateljski gubitci nisu nam poznati.

9. 10. i 11. VII. Naša brigada bila je smještena u Gor. i Dol. Moslarcu a I. Udarni bataljon u Gor. Križu. Neprijatelj nije izlazio. Vojska se odmarala, a ujedno su se održavali vojnički i politički časovi.

12. VII. Naša brigada je rokirala u Jakopovac, a III. bataljon na Turski.

13. VII. Naša brigada je vodila borbu u sektoru Jakopovac, Tvrda Rijeka i Turski Brijeg. U ovoj borbi imali smo koliko se do sada znade 6 mrtvih, 11 ranjenih i 38 izgubljenih. Za ovo razdoblje brigada je izbacila iz stroja oko 200 neprijateljskih vojnika i oficira.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:
Ivica Gretić [v.r.]

Komandant-potporučnik:
Vlado Kobal [v.r.]

M.P.[3]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 551A, f.6, dok. br. 28-1.

[3] Zaprimni pečat Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.O Jugoslavije, oper. br. 384, od 29. VII 1944.

CL-7A.

109

1944, srpanj 20.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Stubice Okružnome komitetu KPH Zagreb o političkoj situaciji i teroru neprijatelja, organizacijskome stanju te o radu Partije, SKOJ-a, JNOF, NOO, AFŽ i USAOH-a

K K K P H.
S T U B I C A.
20/VII 1944

Drugarskom
Okružnom Komitetu KPH.
Z a g r e b

Politički izvještaj

Dragi drugovi.

Partijsko savjetovanje koje je bilo zakazano za 18/VII 1944. na našem kotaru nije se moglo održati uslijed reakcije koju je banda dan prije pravila, i tom prilikom pao je u ruke bandi politički sekretar KKKPH Stubica drug Toni[1] koji nije uopće znao da je banda u akciji, i kad je izašao iz šume naišao je na nji na pet metara, nije nam poznato da li je pala kotarska arhiva ili nije, jer prema podacima koje smo dobili iz uporišta o istragi druga Tonija nije bilo nikakovo pitanje o raznim spisima, a na mjestu gdje je spavao nismo pronašli njegovu tačku, ni aparat za slikanje, i 2 kante meda, a na tom mjestu nije banda bila to jest gdje je on spavao, banda je pretresla čitavu šumu od Pile pa do Jakovlja, ustaška banda koja je vršila akciju u Jakovlju isti dan zapalila je kuću drugu Dragecu[2] član KK. Reakcija je nastupila glede toga što je dan prije naša vojska na cesti Zagreb Stubica ubila jednog ustašu, i jednog teško ranila, koji je uspio pobjeći. Situacija u kotaru se prilično pogoršala uslijed takovi zlodjela koje radi banda, prolazili smo kroz pojedina sela gdje je narod upozorio da neka pazimo da nebuju popaljeni, mismo im nato dali odgovor ako se bumo svi mobilizirali onda neće banda dolazit u sela, narod je najviše poremetilo ovo vješanje, gdje su ponovno objesili tri druga kraj ceste gdje je ubijen ustaša.

[1] Božidar Petolas
[2] Papa

Sto se tiče vanjske politike i napredovanja Crvene Armije narod gleda dosta loše Saveznike Englesku i Ameriku, jer da će nam oni nametnuti kralja Petra, a to je sve ubacivanje pete kolone, koje nemilosrdno radi po tome da narod nas ostavi, ali joj tu neće biti uspjeha, naišli smo gdje su nas ljudi pitali o sporazumu između druga Tite i Šubašića, ali mi smo im dali puno razjašnjenje da je to podpuno naš uspjeh, i da Odluke II zasjedanja AVNOJ-a ostaju nedirnute, a o kralju će odlučiti sam narod poslije ratnog uređenja.

Po pitanju mobilizacije uspjelo nam je mobilizirati svega oko trideset drugova koji su u Omladinskom bataljunu[3], nadalje smo mobilizirali osam članova Partije sa zadatkom da okupe oko sebe čim veći broj novih boraca, na samoj mobilizaciji bi bilo uspeha ali se narod boji da će im banda sve popaliti i familije otjerati u logore, ali prigodom formiranja novog Stubičkog bataljuna nadamo se da će ipak biti nešto uspjeha.

Po pitanju Narodnog Zajma, je prilično uspjelo dokazati narodu da je novac kojega je odnijela Jugoslavenska Vlada bivša, da je taj novac uspjela predobiti naša Vlada, i da kuna i dinar neće vrijediti poslije rata i da ga mi ne ćemo izplaćivati, osim naših bonova i Zajamnica koje mi sada dajemo.

Ustaška banda koja je dosad bila u M. Bistrici a ima izgleda da je poražena u Kalniku jer je na njezino mjesto došla nova posada koja nam do sada nije poznata po brojnom stanju, gledište naroda na poraz te bande je vrlo dobar jer je to bila najkrvavija banda u našem kotaru, a naročito sam zapovjednik iste posade, koji je poubijao nekoliko nevini ljudi u ovoj općini.

Što se tiče političkog rada na samom kotaru vrlo je težak jer se sada u njemu nalazi oko par hiljada Švaba koji se dnevno zaletavaju u sela, kod pretresa šume Pila Jakovlje sudjelovalo je oko 2.000 Švaba i ustaša, drugovi koji nisu mobilizirani dobili su direktivu da rade pod strogom konspiracijom i da paze na sebe kako bi imali što manje poraza naših političkih radnika.

Organizaciono stanje.

Za sada na terenu brojimo ukupno 31 član Partije od toga smo mobilizirali 8 članova dok ostali su raspodjeljeni svaki po svojem pitanju po kotaru pred nas je bilo postavljeno da mobiliziramo barem petnajst drugova ali to nije bilo moguće pošto smo dali 5 članova partije u KOC, isto se više ne ubraja drugarica Nevenka[4], koja glede svoje bolesti nemože politički djelovati na terenu. Te po tome nam ostaje za rad svega 17 drugova.

[3] **O formiranju bataljona vidi: Dok. br. 97.**
[4] **Marica Fičan**

SKOJ po istoj organizaciji nemamo pregleda pošto smo mobilizirali koliko je bilo najviše moguće, a nešto od toga je pohapsila banda, i tako nam nije za sada moguće dati podpuni pregled SKOj-a ali po novim direktivama za uvlačenje u SKOJ ima izgleda da će se organizirati više SKOJ-evskih grupa.

J.N.O.F. za sada smo organizirali svega 4 odbora, mi smo si zadali zadatak da ćemo mobilizirati do sastanka 10 ali uslid tih raznih reakcija nije bilo moguće, ali imamo u vidu i dali smo si zadatak da najenergičnije po tome poradimo, jer ima mnogo drugova koji nisu to pravilno svatili, i kako bi to organizirali.

NOOri su vrlo slabi, aktivni uopće nisu jedini im je rad što donekle vole proučavati našu štampu, tako da se ipak vidi da u maloj mjeri šire našu propagandu i našu borbu.

AFŽ. Što se tiče naših žena one su jako dobre, one će sve od sebe dati i pomoći ali na sastanke ih je dosta teško dobiti jer se plaše izdajstva, ali ipak se tu i tamo sastanu i proučavaju našu štampu.

USAOH po toj organizaciji se vrlo sektašilo jer se svaki bojao da će i djeca izdati naročito NOO koji su imali glavni zadatak da okupe svu Omladinu oko sebe, ali smo došli do toga da ima mnogo bolji omladinaca nego odbornika, i da će manje izdati, postavljeno je da se po tome najenergičnije poradi i da se svu omladinu okupi, kako nebi naša omladina lutala po strani.

Politički rad bi se znatno popravio kad bi bilo moguće da se razbiju uporišta M. Bistrica i ostala u našem kotaru kao Oroslavje i Donja Stubica, bilo bi jako dobro da ji se bar bombardira, kako bi mogli lakše doći toj bandi na kraj.

SMRT FAŠIZMU SLOBODA NARODU!

Za K.K.

Brzi5 [v r]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-79a/69

110

1944, srpanj 20.
Varaždin

Izvještaj Župske redarstvene oblasti Varaždin Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o akcijama partizana u kotarevima oblasti sredinom srpnja 1944. godine

[5] **Mijo Hunjak**

ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST U VARAŽDINU
Broj: V.T. 227/44.-

Predmet: Izvješće.- Varaždin, dne 20. VII. 1944.-

1. GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST - ZAGREB
2. VELIKA ŽUPA ZAGORJE - VARAŽDIN
3. USTAŠKOM STOŽERU - VARAŽDIN
4. ZAPOVJEDNIĆTVU NJEMAČKOG ORUŽNICTVA - VARAŽDIN
5. ZAPOVJEDNIĆTVU SD SLUŽBE - VARAŽDIN
6. DEUTSCHE PLATZKOMMANDO - VARAŽDIN
7. ZAPOVJECNIŠTVO PTS - VARAŽDIN
8. ŽUPSKOJ REDARSTVENOJ OBLASTI - BJELOVAR

Pozivom na nalog Ministarstva Unutarnjih Poslova br. 205892/4. od 2.XI.1943. predlaže se sliedeće:

I Z V J E Š Ć E

I. a) Djelovanje i rad kom. partije:

Nije primjećeno.-

b) Djelovanje odmetnika:

Kotar Varaždin:

Kotarska oblast Varaždin pod br. T.1087 od 18.VII. o.g. dostavila je sliedeće:

Noću 16. na 17.VII. o.g. od strane odmetnika: miniran je most na cesti Jalžabet-Novakovec-Martijanec-Ludbreg između Jalžabeta i Novakovca, koji je gradila obćina Jalžabet iz armiranog betona. Most je sada po drugi puta miniran, ali kako je čvrst, nije se prvi puta porušio, te je sada miniran velikom količinom eksploziva, uz veliku detonaciju odletio je na sve strane. Nekoliko susjednih kuća je oštećeno, a stakla su popucala i na 1 km daleko. Sada je taj most konačno uništen, te je promet cestom Jalžabet-Ludbreg prekinut.

Kotar Ludbreg:

Dne ló.VII.o.g. u selu Sv. Petar pronađen je rasturen 1 partizanski letak, pod naslovom »Vijesti«, sa nadnevkom 5.VII.1944. br. 53., koji opisuje borbe partizanskih skupina sa našim postrojbama na području naše države, te borbe izvan područja naše države. Na kraju letaka nalazi se kao podpis »Izdaje Okružni N.O.O. Varaždin«.

Kotar Ivanec:

Kotarska oblast u Ivancu pod br. Prs 292 od 18.VII.o.g. dostavila je sliedeće:

Izvješćuje se, da je jučer oko 12 sati primjećeno nekoliko partizana iznad sela Sestrunec sa oružjem te su izpucali par naboja.

Noćas između 2-3 sata primjećeno je oko 200-300 partizana[1] koji su prolazili kroz Golubovec, Očuru, prema Brdu i Jesenje. Nadalje pričaju vrlo pouzdani ljudi, da se svaki čas prebacivaju partizani preko Očure i Golubovca za Jesenje i da ih tamo imade veća skupina. Obćinsko poglavarstvo Bednja pod brojem 70/taj. od 17. VILo.g. dostavlja:

Izvješćuje se, da je dne ló.VII.o.g. pojavili su se partizani u Vrbnu, gdje su prisilili žiteljstvo da ih mora hraniti. U noći 15. na ló.VII.o.g. uhvatili su partizani kod Murka u Rinkovcu ustašu Miju Bračka iz Vrbna i odveli ga.

Kreš Mati oduzeli su jednu kravu i dvie svinje.

Partizana[2] ima u Vrbnu, Pašniku, Trakošćanu, Ježovcu, i Vranojelje, oko 900, a većinom su stranci. Moli se žurno posredovati za čišćenje, kako se ne bi partizani dalje proširili.

Dne 18.VII.o.g. skupina partizana neutvrđene jačine došla je u mjesto Maruševac, i tamo sa vlastelinstva Pongratz oduzeli i otjerali 2 komada svinja i 1 tele preko Voće Gornje u pravcu Višnjice. Nekoliko sličnih slučajeva dogodilo se je u selu Voći Gornjoj, samo s tom razlikom, da su tamo partizani oduzete svinje i telce odpremili u pravcu Trakošćana.

Kotar Zlatar:

Dne ló.VII.o.g. u 11.30 sati preko područja oružničke postaje Zlatar odnosno blizine samog mjesta Zlatar, preletila je skupina stranih zrakoplova od sjevera prema jugu. Jedan zrakoplov je oštećen i iz njega spustilo se je 9 padobranaca, koji su svi po Oružničko-ustaškoj obhodnji pronađeni i uhićeni, te predani Zapovjedniku Podhvatnog područja u Zlatar-Bistrici.

Kotarska oblast Zlatar pod br. 398/taj. od 17.VII.o.g. javlja sliedeće:

Prema pouzdanim podatcima dana 14.VII.o.g. oko 19.30 sati prošao je kroz Stari Golubovec »Zagorski odred« jačine oko 150 partizana u smjeru Novog Golubovca. U Starom Golubovcu zadržali su se vrlo kratko vrieme, jer im se je jako žurilo. Napose se izvješćuje, odnosno naglašuje, da je navedeni odred bio veoma dobro na-

[1] **Na tome području tada su operirali samo manji dijelovi jedinica Zapadne grupe NOP odreda Hrvatska.**

[2] **Isto.**

oružan, i to sa engleskim oružjem. Pored velikog broja strojosamokresa imali su jednu tešku strojnicu i 3 lake strojnice, i 12 strojopušaka. Težeg oružja nisu imali. Svi su na glavi imali srbske šajkače. Nekoji su bili imali sa komunističkom zviezdom, a nekoji bez zviezde. Obučeni su bili kao i do sada. Veoma su hvalili engleske strojnice i strojosamokrese te je jedan od partizana izjavio, da su oni t.j. Zagorski odred dobili dviesto strojosamokresa i 60 strojnica. Poslije toga dana kretanja ista grupa do danas na području ovoga kotara nije zapažena.

Kotar Krapina:

Jedna skupina partizana jačine oko 90 ljudi kreće se i zadržava oko sela Strmca, i Vižovlja.

Kotar Klanjec:

Dne 13.VII.o.g. ustaški odred jačine 45 momaka preduzeo je podhvat protiv partizanskih skupina na području postaje Klanjec i Vel. Trgovišće. Do sukoba je došlo kod mjesta Strmec. Borba je vodena oko 3 sata. Odred se je uslied nadmoći partizana morao povući u Vel.Trgovišće. Na strani odreda gubitaka nije bilo a za gubitke partizana se ne zna.

Istoga dana oko 23.30 sati skupina partizana neutvrđene jačine izvršila je napadaj na stražu Njemačkih redarstvenika, koja se nalazi u bunkeru iznad Vel. Trgovišća. Borba je prihvaćena, partizani su odbijeni. Gubitaka nije bilo.-

Medimurje:

Mađarske trupe koje su prošlih dana bile usredotočene na granici od Nedelišća južno, povučene su te se sada nalaze u glavnom u Prelogu.

Mađarske vlasti kupe mladiće koji su bili članovi »Levente« (a to je prinuda organizacija), a bile su članice pomenutog družtva. Mladići i djevojke bježe od svojih kuća te se skrivaju po poljima, i po susjednim selima. Ovo bježanje naroda izazvalo je od strane Mađarskih vlasti izviestan teror, koji se provodi nad narodom, te se našim ljudima oduzima imovina, pučanstvo se hapsi i odprema u logore. Tim povodom je gostioničar Mesarić Ivan iz Buzovca prigovorio jednom mađarskom vojniku zašto to rade, i pitao ga, »Kuda nas tjerate«, — Isti vojnik izvadio je samokres i na mjestu ubio Mesarića. Nedavno je između Preloga i Legrada iz Mađarske prešlo 12 lječnika (navodno Židova) i prešli partizanima.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

M.P.[4]

M.P.[3]

Upravitelj
Župske red.oblasti:
Krunoslav Batušić [v.r.]

Original, strojopis
Sign., *AH, VŽŽZ, kut. 2204, T.br. 807/44.*

III

1944, srpanj 21.
Zagreb

Pismo Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o odlasku Krbeka i Cilića za ZAVNOH, o raspoloženju građana i prilikama u Zagrebu

Zagreb, 21. jula 1944.

Dragi drugovi,

Ovih dana su izašli iz Zagreba prof. Krbek[1] i August Cilić. Obadvojica su poslani za ZAVNOH. Za drugoga bi svakako trebalo objaviti, pošto je kao glumac vrlo popularan u Zagrebu. Glumac Cilić je član partije, to svakako uzmite u obzir. Javite da li su prispjeli na mjesto, pošto smo ih poslali direktnim putem.

Najnoviji dogadaji u Njemačkoj su odjeknuli među građanstvom vrlo povoljno. Ustaše sa druge strane izgleda da će to htjeti iskoristiti u svoju propagandu. To se već odražava u izjavi Pavelića, koju je on danas dao nekoj vojnoj ličnosti u kojoj kaže da je to baš dobro da će se sada na taj način pročistiti redovi u Njemačkoj, te da će onda moći Njemačka dati stvarno otpora, dok su do sada pojedinci sabotirali.

Prilikom rođendana i imendana Mačeka po Zagrebu su širenl letači navodno sa njegovom slikom, u kojima se navodno njega prikazuje kao mučenika. Tačan sadržaj vam za sada ne mogu kazati. Ustanovljeno je da su ti letci širenl pod zaštitom policije. Uopće se zapaža da Mačekova klika počinje da aktivno radi. Izgleda da imaju neke sastanke, što još nije tačno utvrđeno.

[3] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatske
Župska redarstvena oblast Varaždin
[4] Zaprimni pečat Velikog župana župe Zagorje, T. broj 807, od 22. VII 1944.

[1] Ivo

Šaljem vam 360.000.- kuna (tristotrinašestdesethiljada kuna) od zajma. Molim vas da uredite to pitanje zajma, kako bi znao koliko je zapravo poslano obveznica i koliko je obračunato, da bi mogao potražiti novce koji se nalaze svuda nakon zadnjih dogadaja. Gornje učinite što prije, da to pitanje uredimo ujedno sa normalizacijom stanja.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Prilog:
360.000.- kuna.

Mladen Λ

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/897

112

1944, srpanj 22.

Pismo Okružnoga komiteta KPH Pokuplje Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske u kojem se traži vojni materijal, izvještava o vojnoj situaciji na terenu i povećanoj mobilizaciji u partizanske jedinice

Okružni Komitet KPH.
Pokuplje
22. VII. 1944.

Glavnom Štabu Hrvatske

Dragi drugovi,

Molimo Vas, ako nam možete dati nešto vojnog materijala. Kao najnužnije Vas molimo deset šmajsera sa priborom i municijom, puškomitraljeze sa okvirima i municijom, dvadeset pušaka sa municijom te dvadeset pari odijela i deset pari cipela većih brojeva.

Drugovi, mi se nalazimo gotovo svakodnevno u našem okrugu u borbi sa fašističkom bandom. Pod vrlo teškim uslovima naši drugovi prelaze pruge Zagreb-Karlovac i Zagreb-Sisak. Osim toga se i ovdje neprijatelj služi ubacivanjem u pozadinu naoružanih ljudi koji su već nekoliko naših kurira ubili. Sve oružje što god imali ili što smo zarobljavali davali smo našim partizanskim jedinicama koje smo stvarali. Naši drugovi, politički radnici iz raznih naših kotareva ostali su bez oružja ili sa vrlo slabim. Zbog toga nam je u zadnjih

mjesec dva palo desetak dobrih rukovodioca. Na našem teritoriju biće sada sve teže i ogorčenije borbe, a neprijatelj će se služiti svim mogućim sredstvima. Borbe u Žumberku i u Posavini nam o tom govore. Ovime bi nam omogućili bolje uslove za borbu i rad.

Puškomitraljez, 20 karabina, 20 pari odijela i 10 cipela bilo bi za našu stražu. To Vas molimo zbog toga jer više mi nemamo mogućnosti zarobljavanja neprijatelja preko naših drugova na terenu jer imamo sve velike garnizone. A čuli smo da oružja i odijela nešto više dobivamo od strane Saveznika.

Osim toga kod nas se pokrenula i mobilizacija. U zadnjih osam dana mobilizirali smo blizu stotinu novih boraca dobrovoljno. A to je samo početak. Jer su uslovi vrlo povoljni za mobilizaciju. Ovime je probit i prekinut zastoj. Sada će to bržije ići. Stoga smo zamolili preko našeg Posavskog Odreda nekoliko stotina karabina i nešto ostalog oružja. Sada imamo jedan dio nenaoružanih u odredskim bataljonima.

Drugovi, molimo Vas da nam izađete u susret i ako možete po donosiocu poslati ili dati odgovor.

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Kopija, bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-170/458.

1944, srpanj 23.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkim prilikama nakon neprijateljske ofenzive, o osnivanju odbora JNOF, radu AFŽ, o broju mobiliziranih, kadrovskim promjenama i zadacima članova Okružnoga komiteta

O.K.KPH Bjelovar
25.VII.1944.

Oblasnom komitetu KPH
za zagrebačku oblast

Dragi drugovi!

U zadnjem napadu na sektoru Sredice poginuo je drug Marko[1] šef R.O.C-a i drug Šoš[2] pročelnik gospodarskog odjela O.N.O.O-a, a navodno i drug Viktor[3].

[1] **Slavko Gmajnički**
[2] **Franjo**
[3] **Ivan Matačić**

Mi smo trebali održati sastanak našeg plenuma sa drugaricom Zinom[4], ali drugovi nisu stigli na sastanak, a drugarica Zina morala se hitno vratiti, te smo mi sa drugaricom održali sastanak biroa. Sastanak plenuma održali smo 22. o.mjes. Sastanku su prisustvovali svi drugovi osim druga Bila[5], koji se nalazi na đurđevačkom kotaru. Na sastancima smo pretresli političku situaciju i organizaciono stanje na našem okrugu. Drugovi koji su bili u Podravini i na kotaru Sv. Ivan Zabno poslije ofanzive izvještavaju nas da je narod jako zaplašen pred neprijateljskom vojskom i da žali što nema sada partizana, jer se boji da će mu neprijatelj opljačkati svu žetvu. Narod se je uvjerio da neprijatelj pljačka odreda, jer su na pr. opljačkali gotovo čitavu Trešnjevicu. Pljačkali su u Hampovici, Tvrdoj Rijeci, Paulin Kloštru i t.d. U mnogim mjestima su naši drugovi bili poslije neprijateljske ofenzive mnogo ljepše primljeni nego prije. Na pr. u Kozarevcu, Trešnjevici, Sredicama i t.d. Sredice su gotovo čitave popaljene.

Na sastanku smo donijeli zaključak da se za partijsku organizaciju kotara Đurđevac formira partijska komisija od druga Bila sekretara O.K. i Mate Kirina sekretara KK Đurđevac, a za partijsku organizaciju kotara Koprivnica partijska komisija od druga Josipa Manolića člana O.K. i drugarice Naranče Končar sekretara KK Koprivnica, jer se u tim organizacijama nalazi dosta drugova, koji ne mogu biti članovi Partije i te organizacije treba pročistiti. Budući da drug Pankarić[6] nije zadovoljio kao sekretar KK Đurđevac i nakon ukazivanja na njegove greške je stalno i dalje činio greške to smo zaključili da ga pošaljemo u vojsku, a da dužnost sekretara preuzme drug Mato Kirin. Kotarskim komitetima stavili smo u zadatak da si izgrade baze u šumi i da se prilagode ilegalnim uslovima rada. Članovi O.K. održat će sastanke sa kotarskim komitetima i zadržat će se neko vrijeme kod njih da bi im pomogli u novo nastalim prilikama. Do sada je osnovano 14 odbora J.N.O.F-e na bjelovarskom kotaru, 8 na đurđevačkom dok za ostale kotareve nije poznato. Kotarskim komitetima stavili smo za zadatak da nastave pojačanim radom na osnivanju odbora J.N.O.F-e i kada to budu dopuštali uslovi da pristupe održavanju kotarskih konferencija.

A.F.Ž-a je na kotaru Bjelovar i Đurđevac krenuo napred i neki odbori su ponovno oživjeli, dok nam sa ostalih kotareva nije poznato, jer nismo dobili izvještaje. Konferenciju okružnog A.F.Ž-a na prijedlog oblasne partijske komisije u sporazumu sa drugaricom Zinom, odgodili smo za drugu polovicu idućeg mjeseca radi žetve.

[4] **Lepa Perović, član Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.**
[5] **Stjepan Debeljak, politsekretar OK KPH Bjelovar.**
[6] **Bolto**

Da bi pokrenuli mobilizaciju na đurđevačkom kotaru odlučili smo formirati Podravski odred. Jezgro za odred već je sada formirano. U poslednjih mjesec dana nešto je mobilizirano na našem okrugu i to uglavnom na kotarevima: Bjelovar i Đurđevac, tako za taj Podravski Odred oko 35. Medu izbjeglicama mobilizirano je 43, na Severinskoj općini oko 12, za Srpski bataljon 67. XXI. Brigada mobilizirala je u selima D. i Slovenska Kovačica 76, u Nevincu 6, u Vel. Pisanici mobilizirano je 11 i t.d. Tačan pregled nemamo.

Letak o žetvi je rasturen i dobro primljen. Mi smo stavili u zadatk Kotarskim komitetima da se onesposobe sve vršalice do kojih se može doći kako bi odgodili vršidbu.

Okružni N.O.O. treba da smanji svoj aparat. Umjesto Šoša dužnost pročelnika gospodarskog odjela vršit će drug Regen[7] član gospodarskog odjela O.N.O.O.-koji je pokazao mnogo aktivnosti i volje za rad i dobro se snalazi po gospodarskim pitanjima. Drug Regan je član K.P.

Dužnost komesara Područja preuzet će drug Banak[8] član O.K.Bjelovar. Mislimo da bi bilo najbolje da druga Sijedoga[9] Korpus uzme sebi na raspolaganje, jer ga mi nemamo gdje zaposliti, a i drug Sijedi bi se vrlo loše osjećao na nekoj nižoj dužnosti. Stoga vas molimo drugovi da poduzmete potrebne korake da druga Sijedoga Korpus uzme sebi na raspolaganje. Po mišljenju O.K. drug Paraga[10] mogao bi uz novog komesara zadovoljiti kao komandant Bjelovarskog područja no ako bi ga Korpus mjenjao mi bi predložili za komandanta druga Binički Ivana, dosadašnjeg komandanta mjesta Vel. Pisanica, koji se je odlično snašao i kao komandant Novigrada i kao komandant Vel. Pisanice i mislimo da bi kao komandant Područja mogao potpuno zadovoljiti.

Budući da je drug Dane Livada dosadašnji sekretar Bjelovarskog Odreda postavljen za komesara Srpskog bataljona to predlažemo za sekretara Odreda druga Franju Zupanića, komesara mjesta Đurđevac. Mislimo da bi drug Zupanić na toj dužnosti mogao zadovoljiti. Drug Zupanić je od prvih dana u borbi. Bio je u Španiji. Odan je pokretu, samo nema dovoljno inicijative, no O.K. je mišljenja da se drugu Zupanića nije pružala dovoljna pomoć i najprije ga se je naglo uzdiglo, a kasnije ga se je zapostavljalo. Molimo vas drugovi da pitanje sekretara Bjelovarskog Odreda uredite sa Korpusom što hitnije. Isto tako potreban je sekretar za Srpski bataljon. Mi tu nebi imali koga predložiti.

[7] Đuro
[8] Stjepan
[9] Stjepan Kendel
[10] Josip

Izbjeglicama s našeg okruga postavljeno je da se svi sposobni za vojsku odazovu u vojsku, a koji su sposobni za rad preuzet će ih O.N.O.O. Virovitica, jer im je potrebna radna snaga za žetvu. U logoru će ostati samo djeca i bolesni. Komanda Područja organizirat će za drugarice bolničarski kurs.

Drug Bil otišao je na đurđevački kotar. Drug Mesarić[11] zadržat će se u O.N.O.O-u dok se prilike tamo ne srede. Drug Banak je dobio zadatak da sredi prilike u Području. Drug Živoder[12] otišao je na kotar Sv. Ivan Žabno. Drugovi Joža Manolić i Jovo Plećaš na kotareve Koprivnica i Križevci, a drug Marijan Jambrešić će se zadržati u bazi na bjelovarskom kotaru i sa Bjelovarskim Odredom.

Sastanak našeg plenuma održat ćemo 5.VIII.1944. godine. Naša baza se za sada nalazi u Lasovac Brdu u selu, a izgradili smo si barake u šumi u koje ćemo se povući, ako će to prilike zahtijevati.

Iscrpan izvještaj o političkoj situaciji i organizacionim pitanjima poslat ćemo vam koncem ovoga mjeseca.

Uz drugarski pozdrav!

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Za komitet:
Marijan Jambrešić [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/366.

114

1944, srpanj 23.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast u kojemu se obavještava da je pismo CK KP Hrvatske i Izvršnoga odbora JNOF poslano na teren, o drugovima upućenima na kurseve, a traži se i oružje za potrebe Okružnoga NOO Bjelovar

OK KPH Bjelovar
23.VII.1944.

Oblasnom komitetu KPH
za zagrebačku oblast

[11] **Milan**
[12] **Ivan**

Dragi drugovi!

Pismo CK KPH i pismo Izvršnog odbora JN.O.F.-e Hrvatske[1] razradili smo na sastanku našeg biroa kojem je prisustvovala drugarica Zina[2] i na sastanku našeg plenuma, koji je održan 22.VII. Pismo smo umnožili i poslali svakom kotarskom komitetu po jedan primjerak i svakom članu O.K. po jedan primjerak i stavili si za zadatak da po jedan član O.K. sa svakim komitetom pisma prodiskutira, a da tako postupe i kotarski komiteti t.j. da oni pisma prouče sa partijskim ćelijama i da se drže partijske linije kako je razrađena u pismu.

Preko štaba XXVIII. Divizije radiotelegrafskim putem bili smo obavješteni da odmah pošaljemo dva druga na viši partijski, a tri na srednji partijski kurs. Na srednji partijski kurs u sporazumu sa drugaricom Zinom poslali smo druga Tomu Tudića člana K.K. Bjelovar, drugaricu Ružu Slezak člana KK Đurđevac, drugaricu Katu Stanša, člana O.K. Bjelovar i drugaricu Katu Soštarić člana KK Koprivnica. Na viši partijski kurs poslali smo samo druga Stjepana Dureta (Danka) sekretara O.K. SKOJ-a. Za viši partijski kurs bio je predviden drug Marijan Jambrešić, ali su drugovi iz O.K. i drugarica Zina bila mišljenja da s obzirom na sadašnje prilike na terenu drug ne bi krenuo na kurs.

Drugove Vinter Franka, Vinter Nedu i Nenu Jović poslali smo sa karakteristikama na radio-telegrafski kurs u Slavoniju, kako nam ja to bilo javljeno dopisom Oblasnog Komiteta.

Primili smo vaš dopis da pošaljemo hitno papir u balama do Povjerenstva CK u Moslavinu. Sav papir ne možemo poslati, jer se te bale nalaze u bunkerima kod Javorovca gdje krstare stalno neprijateljske patrole, a mi nemamo vojnog osiguranja. Mi ćemo poslati papir, koji se nalazi u Širokom Selu i Jabučeti, a to je 4 bale.

Primili smo 3000 komada »Vijesti«. Kurire ćemo slati tako da budu svake srijede i subote na mjestu. Ovi kuriri, koji donose sada materijal neka ostanu do srijede.

Primili smo 6 pištolja, 8 šaržera i municiju.

Molimo vas drugovi da nam javite dali bi se moglo dobiti u Moslavini nešto karabina, jer bi nam bili potrebni za stražu O.N.O.O-a i za popunjavanje straže O.K. i nekih Kotarskih komiteta (po mogućnosti do 30 komada). Isto tako bilo bi nam potrebna 3 šmajsera i to za druga Tomu Čikovića predsjednika O.N.O.O-a koji nas je već u par navrata zatražio šmajser, a mi mu ga nismo mogli dati, jer ga nismo imali i drugove Mesarić Vinka i Zivored Ivana

[1] Pisma se odnose na zadatke partijskih organizacija u pripremama i izborima za odbore NOF. Vidi: Dok. br. 48.

[2] Lepa Perović, član Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.

(Stanislava) članove O.K., mi ćemo poslati drugove iz naše straže po to oružje.

Uz drugarski pozdrav!

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Za komitet:
Marijan Jambrešić [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/367.

115

1944, srpanj 23.

Izvještaj Drugoga diverzantskog bataljona Diverzantske sekcije inženjerijskoga odsjeka Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske Glavnome štabu o akcijama u razdoblju od 9. lipnja do 23. srpnja 1944. godine

I Z V J E Š T A J

o izvršenim diverzantskim akcijama II. DIVERZANTSKOG BATALJONA, u vremenu od 23. VI. 1944. g. do 23. VII. 1944. godine kao i nama naknadno stiglih nekoliko izvještaja iz mjeseca lipnja o.g., koje vam radi toga nismo mogli u prošlom izvještaju javiti:

9. VI. 1944. Na pruzi Ozalj — Karlovac dignut je u vazduh oklopni vlak, uništena su 2 vagona. Imade mrtvih i ranjenih ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 20 sati.

11. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Karlovca i Draganića dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak. Uništena su dva oklopna vagona. Bila su 2 mrtva i 3 teško ranjena. Promet je stajao 15 sati.

12. VI. 1944. Na pruzi Karlovac — Ozalj, bačen je u vazduh osobni vlak. Uništena su 3 vagona a 5 su oštećena. Promet je stajao 20 sati.

12. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Leskovca, dignut je u vazduh ustaški oklopni voz. Uništena su 4 oklopna vagona sa ustašama. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 10 sati. Lokomotiva je oštećena.

14. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Lekenika i Grede, sječena je pruga na 10 mjesta.

15. VI. 1944. U Brodarcima kraj Karlovca uhvaćen je ustaški rojnik Katić Josip i predan Karlovačkom Području.

17. VI. 1944. Na električnom vodu Ozalj — Karlovac uništena su 9 električna betonska stupa a 2 su oštećena.

16. VI. 1944. Na pruzi Bos. Novi — Bihać, kod Čađavice dignut je u vazduh njemački transportni vlak sa ratnim materijalom. Uništena su 8 vagona. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam broj nije poznat. Počinjena je velika šteta na tom materijalu. Promet je stajao 7 sati.

20. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Staze postavljena je tempirana mina na 20 sati. Banda je istu pronašla i odnjela u čuvarnicu gdje se sprema eksploziv. Nakon određenog vremena mina je eksplodirala i odnjela je cijelo spremište exploziva u zrak. Mrtvih je bilo: 1 željezničar i više vojnika.

20. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Capraga naišli smo na zasjedu i uhvatili jednog radnika koji je čuvar magazina. Mi smo ga preslušali i predali u Komandu mjesta Petrinja.

22. VI. 1944. Kod polaska u akciju u Stazi, naišla je četvorka na četnike, i budući da se nije mogla povući morala je prihvatiti borbu. Četnici su imali jednog mrtvog i jednog ranjenog, a mi nismo imali gubitaka nikakovih. Utrošeno je 128 šmajser metaka.

23. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Staze postavljena je nagazna mina. Kada su se naši povlačili zapucala je banda koja je čitav rad promatrala i izvadila minu. Gubitaka nismo imali.

23. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Lekenika i Grede, dignut je u vazduh pomoćni radnički voz. Uništena je lokomotiva i 3 vagona. Mrtvih je bilo 8 a ranjenih 15. Promet je stajao 14 sati.

24. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, u stanici Staza, uništeno je jedno skretničko srce. Promet je stajao 19 sati.

25. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak kod Grede dignut je u vazduh njemački oklopni voz. Uništena je lokomotiva i 3 vagona. Broj mrtvih i ranjenih je nepoznat. Promet je stajao 8 sati.

25. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, kod Vel. Gorice, dignut je u vazduh radnički pomoćni vlak. Bilo je mrtvih i ranjenih ali nam broj nije poznat. Uništena je lokomotiva i 4 vagona.

25. VI. 1944, Na pruzi Zagreb — Karlovac, kod Horvata dignut je u vazduh radnički pomoćni vlak. Bilo je mrtvih i ranjenih ali nam broj nije poznat. Uništena je lokomotiva i 4 vagona.

26. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Leskovca, dignut je u vazduh njemački vlak sa materijalom za popravak pruge. Uništena je lokomotiva i 4 vagona. Mrtva su 2 i više teško ranjena. Poslije su došli Saveznički avioni te su iz strojnica tukli lokomotivu, vagone i radnike koji su bili zaposleni kod popravka pruge.

27. VI. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Staze, postavljena je parola sa poskočnim aparatom. Minu je vadio stručnjak za vađenje mina. Kada ju je isti izvadio i počeo otvarati eksplodirala mu je u ruci i ubila njega i jednog željezničara, a ranila jednog domobrana.

28. VI. 1944. U zajedničkoj akciji sa T.P.O.[1] naišli smo na pruzi na ustaše te smo se morali povući. Propao nam je slijedeći materijala: 9 kg. exploziva, 3 m. korde i 6 rudarskih kapsla.

29. VI. 1944. Na pruzi Sunja — Kostajnica, sječena je pruga na 8 mjesta i postavljeno 3 tempirne mine. Kada su radnici dolazili na posao popravka pruge, mine su počele djelovati te su radnici u 3 navrata bili rastjerani sa pruge. Promet je stajao 12 sati.

2. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Draganića i Karlovca, dignut je u vazduh domobranski oklopni vlak. Uništena je lokomotiva i 2 oki. vagona. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nismo mogli saznati točne podatke.

2. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Draganića i Karlovca, dignut je u vazduh domobranski oklopni vlak, koji je došao u pomoć gore pomenutom na taj dan srušenom oki. vlaku. Uništena su 3 oklopna vagona. Mrtvih i ranjenih je bilo ali je broj nepoznat. Posle 2 sata došli su 3 Savezničkа aviona koji su ostatke tih aviona tukli iz strojnica i potpunoma uništili.

2. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Jaske i Desinca, dignut je u vazduh veliki armirani betonski bunker.

2. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Desinca i Jaske, dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak. Uništena je

[1] **Turopoljsko-posavski NOP odred.**

cijela kompozicija t.j. lokomotiva i 10 vagona. Mrtvih i ranjenih je bilo veći broj ali točne podatke nijesmo mogli dobiti. Radi tih izvršenih akcija na toj pruzi u toku dana 2. o. mj. stajao je promet 48 sati.

2. VII. 1944. Na pruzi Caprag — Glina kod Hrastovca postavljene su 2 tempirane mine koje su ubile 4 radnika i 2 domobrana.

2. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Lekenika i Grede, dignut je u vazduh transportni vlak sa jurišancima. Uništena je lokomotiva i 7 vagona. Bio je veći broj mrtvih i ranjenih ali nam točan broj nije poznat. Promet je stajao 12 sati.

3. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Lekenika i Grede sječena je pruga na 10 mjesta.

4. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Desinca i Zdenčine, dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak, koji je čuvao most na Okićnici. Uništena su 4 oklop, vagona a lokomotiva je oštećena. Bilo je veći broj mrtvih i ranjenih ali nismo mogli dobiti podatke budući su nam uhapsili 3 civila koje smo poslali radi tih podataka.

4. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Desinca i Zdenčine, dignut je u vazduh pomoćni vlak sa radnicima, koji je išao u pomoć srušenom ustaškom oki. vlaku. Uništena je lokomotiva i 3 vagona, a 2 vagona su oštećena. Broj mrtvih i ranjenih nam nije poznat. Promet je stajao 26 sati.

5. VII. 1944. Na pruzi Sunja — Kostajnica, kod Stublja, sječena je pruga na 8 mjesta. Promet je stajao 8 sati.

5. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Lekenika i Grede, postavljena je mina. Usljed mjesečine je nas banda vidjela kada smo minu postavljali ali nije pucala, nego kada smo otišli vidjeli smo kako su išli vaditi minu i izvadili je.

5. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Lozine i Domagovića, dignut je u vazduh domobranski oklopni vlak. Uništena je cijela kompozicija t.j. lokomotiva i 9 vagona. Bilo je mrtvih i ranjenih ali neznamo točan broj, i ako smo otpremu istih sami promatrali.

5. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Desinca i Jaske, dignut je u vazduh ustaški oklopni voz. Uništena je lokomotiva i 3 vagona. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam točan broj nije poznat. Promet je stajao 48 sati.

6. VII. 1944. Na pruzi Sisak — Kostajnica, kod Komareva dignut je u vazduh jedan armirani betonski most duljine 12 metara. Promet je stajao 5 dana.

7. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Zdenčine, sječena je pruga na 27 mjesta u suradnji sa T.P.O. Nadalje su postavljene 2 nagazne mine. Došlo je do borbe sa bandom, te je ispucano 84 šmajser metaka i 20 mauser metaka.

7. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Zdenčine i Horvata, dignut je u vazduh ustaški oklopni vlak. Uništena je lokomotiva i 3 vagona a 4 vagona su oštećena. Mrtvih i ranjenih je bilo ali je broj nepoznat.

7. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac dignut je između Zdenčine i Horvata u vazduh jedan vagonet sa 25 kom. šinja za popravak pruge kojega su gurali radnici.

7. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Zdenčine i Horvata, stupila je u dejstvo mina među radnicima koji su popravljali prugu. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam točan broj nije poznat. Od akcija na toj pruzi od 7. VII. stajao je promet 48 sati.

11. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Mraclina i Vel. Gorice dignut je u vazduh oklopni vlak. Uništen je jedan oklopni vagon i 2 sa šoderom. Mrtvih i ranjenih imade veći broj ali nam točni podaci nisu poznati. Promet je stajao 9 sati.

12. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, kod Zivaje, dignut je u vazduh njemački transportni voz sa vojskom. Uništena je lokomotiva i 3 vagona, a 4 su oštećena. Mrtvih je bilo 3 a 17 ranjenih. Promet je stajao 9 sati.

12. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Peščenice i Turopolja, postavljena je mina, koju je banda pronašla i izvadila.

13. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, postavljene su 2 nagazne mine koje su pronađene.

13. VII. 1944. Na pruzi Bos. Novi — Bihać, dignut je u vazduh njemački transportni vlak sa vojskom. Uništena je lokomotiva i 7 vagona. Mrtvih je bilo: 8 njemačkih vojnika, 2 oficira, 40 domobrana, 3 željezničara, a ranjeno je 51 domobran. Iz tog vlaka su utekla 3 partizana koji su bili zarobljeni. Promet je stajao 10 sati.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Turopolja i Peščenice, postavljena je mina koja je pronađena i izvađena.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Turopolja i Peščenice, dignut je u vazduh teretni vlak. Uništena su 6 vagona a lokomotiva je oštećena. Mrtvih je bilo 15 a ranjenih 10. Promet je stajao 10 sati.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Turopolja i Peščenice dignut je u vazduh jedan vlak. Uništena je lokomotiva i 3 vagona. Mrtvih je bilo 16 a ranjenih 15. Promet je stajao 12 sati.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Zdenčine, sječena je pruga na 14 mjesta u suradnji sa T.P.O. i srušen jedan podvožnjak duljine 6 metara. Osim toga postavljena je jedna nagazna i 3 tempirne mine.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Zdenčine, dignut je u vazduh jedna vagonet natovaren sa mrtvim ustašom kojega su gurali 3 ustaše. Vagonet je uništen a ustaše pobijeni.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Zdenčine sječena je pruga na jednom mjestu sa temp, minom. Usljed tih akcija na 14. VII. o.g. bio je promet obustavjen na 48 sati.

14. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Turopolja i Mraclina, dignut je u vazduh oklopni voz. Uništena je lokomotiva i 3 vagona. Mrtvih i ranjenih je bio veći broj ali nam nisu poznati točni podaci. Promet je stajao 8 sati.

16. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Vel. Gorice i Mraclna, dignut je u vazduh transportni vlak sa vojskom i ratnim materijalom. Oštećena je lokomotiva i 7 vagona. Mrtvih je bilo 70 a ranjenih još i više ali nam broj nije poznat. Promet je stajao 14 sati.

17. VII. 1944. Na cesti Velika Gorica — Kravarsko, minirana je cesta od kuda je na 16. VII. o.g. prodrla banda sa 3 blindirana kamiona do Pokupskog.

17. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Beograd, između Šaša i Zivaje, dignut je u vazduh njemački transportni vlak sa ratnim materijalom. Uništena je lokomotiva, službena kola i 4 vagona. Mrtva 2 željezničara i 2 vojnika. Promet je stajao 12 sati.

VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Horvata i Zdenčine sječena je pruga na 15 mjesa u suradnji sa T.P.O. i postavljena je jedna mina koju je banda pronašla i

kada su čistili teren oko nje ista je detonirala i nekoliko radnika usmrtila i ranila. Promet je stajao 48 sati.

18. VII. 1944. Na ciglani Velika Gorica oštećen je veliki dimnjak.

18. VII. 1944. Prema Blinskom Kutu u namjeri da se sruši most na cesti, naišli su na zasjedu koja je otvorila vatru kao i iz bunkera te nas odbili. Utrošeno 50 puš. mitraljez metaka i 15 šmajser metaka.

19. VII. 1944. Na aerodromu KURILOVAC kod Vel. Gorice, dignuto je u vazduh skladište avionskih bombi.[2] Postavljene su 18 tempirne mine, od kojih je 6 detoniralo a 12 je zakazalo. Uništeno je 800.000 kg. avionskih bombi i još raznog drugog materijala, za kojeg još nemamo tačne podatke. Mrtvih i ranjenih imade veći broj, ali nam točan broj nije poznat. Automobili su u 2 navrata po danu prevažali mrtve i ranjene. Od učinka detonacije porušeni su krovovi na kućama u Vel. Gorici, Novim i Starim Čičama, a imade mjesta gdje su čitave stambene zgrade porušene. Ostale 12 mine koje su zatajile morali su demontirati talijanski ratni zarobljenici.

19. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Jaske i Draganića, dignut je u vazduh kontrolni vlak. Uništena su 2 vagona, a 2 su oštećena. Promet je stajao 10 sati.

19. VII. 1944. Na pruzi Sisak — Zagreb, između Vel. Gorice i Mraclina, dignut je u vazduh njemački transportni vlak. Uništena je lokomotiva i 6 vagona. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam broj nije poznat.

21. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Sisak, između Mraclina i Vel. Gorice sječena je pruga na 5 mjesta.

22. VII. 1944. Na pruzi Zagreb — Karlovac, između Draganića i Karlovca, dignut je u vazduh domobranski kontrolni vlak. Uništena su 3 vagona a lokomotiva je oštećena. Mrtvih i ranjenih je bilo ali nam točan broj nije poznat. Promet je stajao 8 sati.

Kopija, bez parafa, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 121A, f. 9, dok.br. 10 (1-3).

[2] U ovoj diverziji sudjelovao je i II bataljon Turopoljsko-posavskoga NOP odreda. Vidi: Dok. br. 135 i Zbornik VII, tom V, knj. 29, dok. br. 107.

116

1944, srpanj 24.

Izvještaj Štaba Žumberačko-pokupskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o akcijama odreda od 18. do 24. srpnja 1944. godine

ŠTAB ŽUMBERAČKOG
PARTIZANSKOG ODREDA
Dne 24. VII. 1944.
Op. br. 113/44

Štaba XXXIV. Divizije IV. Korpusa NOVJ

Na osnovu naređenja Štaba XXIV. Divizije od 18. VII. o.g. isti dan naše jedinice zauzele su slijedeće položaje:

I. bataljon Budinjak sa kontrolom u pravcu Stojdrage i Samobora te Kostanjevice. II. bataljon Begovo Brdo, III. bataljon Vivodina Lović Prekriški, IV. bataljon G. i D. Prekrižje. Štab Odred u G. Prekrižju. Taj dan još se je neprijatelj nalazio na sektoru Kostanjevice i Prekrižja, te dolaskom naših snaga otstupio u pravcu Jaske.

Dne 19. o.mj. Bile su naše snage na položajima: I. bataljon Bubinjak, II. bataljon Begovo Brdo, III. bataljon Lović Prekriški — Dvorište, IV. bataljon G. i D. Prekrižje. Štab Odreda u Prekrižju G.

Taj dan išla je jedna četa II. bataljona u Krašić sa članovima Kot. NOO. po vršalicu, a IV. bataljon također išao po drugu vršalicu u Vukšin Šipak. U Vukšin Šipku bilo je napucavanja sa bandom, kojih je bilo oko 50 vojnika. Vršalice su dovezene i sada rade na oslobođenoj teritoriji a postotak ušura ide u korist N.O.F.

Dne 20. VII. 1944. Jedinice ovog Odreda bile su na sledećim položajima: I. bataljon Budinjak, II. bataljon Begovo Brdo, III. bataljon Vivodina, IV. bataljon Prekrižje. Štab Odreda u G. Prekrižju.

Toga dana dvije čete II. bataljona išle su za pratnju pošte i transporta za Pokuplje. Iste se nisu vratile do danas t.j. 24. o.mj.

Dne 21. VII. 1944. Bataljoni su se nalazili na položajima: I. bataljon Budinjak, II. bataljon Begovo Brdo, sa zasjedom na Hutinu, III. bataljon u Vivodini, IV. bataljon u G. i D. Prekrižju.

Toga dana odnosno navečer I. bataljon je išao u zasjedu kod Planine, čekajući belogardiste. Zasjeda je napravljena na položajima Planina — Hrastek — Dobrava, sa patrolama do crkve Sv. Nikole i Brezja. Od Brezovca naišla je patrola preko 50 belogardista.

Kod crkve Sv. Nikole sastale su se patrole i jurišale jedna na drugu. Tada je 2. četa otvorila sa Planine vatru na neprijatelja. Banda se povukla prema Kostanjevici. U isto vrijeme jedna Slovenska patrola sa puškomitraljezom otvorila je sa Orehovca vatru na Kostanjevicu i izazvala neprijatelja da je pucao topom iz Kostanjevice. Gubici neprijatelja su nepoznati, a mi smo imali jednog mrtvog druga. Utrošeno je svega 580 metaka.

Isti dan IV. bataljon sa dve čete išao je u pravcu Vrhovca i Ozlja, te sa pucanjem protjerao bandu od crkve Sv. Roka. U Vrhovcu se sakupilo nešto hrane i odpremilo u Odred. Štab Odreda uveče se preselio u Konjarić vrh.

Dne 22. o. mj. Bataljoni su bili na slijedećim položajima: I. bataljon u Budinjaku, II. bataljon u Begovom Brdu, III. bataljon u Vivodini, IV. bataljon u G. i D. Prekrižju, a jedna četa IV. bataljona i Štab Odreda u Konjarić vrhu.

Toga dana došla su dobrovoljno dvojica Nijemaca podoficira iz Jastrebarskog i govorili o predaji još nekolicine vojnika iz garnizona Jaske. Sastanak je dogovoren u Črnilovcu dne 22. o. mj. 19 sati ili 23. također u 19 sati. Izvadanje te akcije vidi se iz priložene zapovijesti[1] izdane IV. bataljonu, koji je sa dvije raspoložive čete u 13 sati pošao u pravcu Črnilovca. Radi nedolaska Nijemaca i domobrana iz Jaske, bataljon se je taj dan povukao u Sv. Janu, a drugi dan t.j. 23. o. mj. ponovio pokret u pravcu Črnilovca.

Dne 23. VII. 1944. bili su bataljoni na slijedećim položajima: I.a bataljon u Budinjaku, II. bataljon na Begovom Brdu, III. bataljon u Vivodini, IV. bataljon u Sv. Jani sa dvije čete, a sa jednom kod Odreda u Konjarić Vrhu.

Kada je IV. bataljon stigao u Črnilovac naišao je na odredene njemačke vojnike, t.j. još dva Nijemca, 1 Poljaka i 1 Francuza, a poslije u Slavetiću 5 domobrana. (1 žandarmerijski narednik, ostali pomoćni žandarmi). Spisak[2] istih prilažemo Vam.[3] Sa sobom su donijeli oružje i 1 mitraljez Brnac.

Iz Samobora izašle su ustaše, zaposjele kote oko Stojdrage. Prije toga popravljali su ceste, koje je naš I. bataljon porušio. Također jedinice I. bataljona tokom noći izišle su u pravcu Stojdrage, te su zapucavanjem na neprijatlja, prisilili istoga da otsupi u pravcu Samobora.

NAPOMENA: Slobodno vrijeme kada je koji bataljon bio na odmoru, održavani su sastanci sa štabovima bataljona, na kojima je

[1] **Zapovijest nije priložna ovom dokumentu.**
[2] **Isto.**
[3] **Dopisano, rukopis.**

prisustvovao ob. oficir Divizije. Dne 18. o. mj. održano je savjetovanje zajedničko sa štabovima II, III i IV bataljona, na kome je najviše raspravljano pitanje vojnog obrazovanja naših jedinica, te podizanja discipline i vojničke odgovornosti.

Također su pojedini članovi štaba Odreda stupali u vezu sa vojnopozadinskim civilnim vlastima grede regulisanja prehrane našeg Odreda. Prisustvom jedinica na ovome sektoru omogućena je vršitba ječma i pšenice sa dopremljenim vršalicama, a ušur od vršitbe ide za prehranu naše vojske.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Dijanović T.[4] [v.r.]

v.d. Komandanta: Žalac T.[5][v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1223, f. 2, dok. br. 40

117

1944, srpanj 25.

Izvještaj Ivana Božičevića, člana Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o političkoj i vojnoj situaciji u Hrvatskome zagorju

POVJERENSTVU C.K. K.P.H.
ZA SJEVERNU HRVATSKU

OBLASNOM KOMITETU K.P.H.
ZA ZAGREBAČKU OBLAST

Dragi drugovi!

Politička situacija u Zagorju povoljna je što se tiče raspoloženja naroda i njegovih simpatija za NOB-u. Jedino kod naroda vlada dosta velika zplašenost uslijed terora neprijatelja i kontroliranja terena što mu je omogućeno uslijed malobrojnosti naše vojske i gustoće neprijateljskih uporišta. Tako na primjer u kotaru Pregrada postoji 9 neprijateljskih uporišta, u Klanjcu 8, a u Stubici 7. Odlaženje u neprijateljsku vojsku bilo je skoro potpuno na ivanečkom kotaru, ali se je do sada nekoliko stotina vratilo. Na ostalim kotarevima otišao je manji broj, a vrlo mali broj sa klanječkog kotara. Slab je

[4] Tomo
[5] Tomo

odaziv u našu vojsku, no ima uslova za mobilizaciju na pregradskom i stubičkom kotaru.

U općini Vinagora (kotar Pregrada) neprijatelju je uspjelo da stvori miciliju koja broj preko 300 ljudi. Milicija je mobilizirana na parolama: obrana popa Vukine od partizana, dobivanja fasunga i dozvola za izvoz jabuka. Svi ti milicioneri nisu otišli potpuno svojevoljno, već se na dosta veliki dio njih vršio pritisak sa strane neprijatelja.

Stvorili smo plan za razvijanje milicije koji će se odmah otpočeti sprovoditi u život.

O.K. Krapina vrlo neredovito prima novine i ostali materijal uslijed velikih dopremnih teškoća. Mislim da bi bilo dobro organizovati prebacivanje pošte i materijala od Oblasnog do K.K. Križevci, ovaj do K.K. Sv. Ivan Zelina, Zelina do K.K. Zlatar. To s razloga što se dosadašnje prebacivanje direktnih kurira pokazalo otešćano uslijed toga što najveći dio teritorija kontrolira neprijatelj.

O.K. Krapina nije poslao drugove na viši i srednji partijski kurs s razloga što sam se ja sa njima sastao tek 23. ov.mj. i prema tome drugovi bi stigli na kurs s velikim zakašnjenjem. Odmah javite O.K. Krapini za iduće kurseve.

Prisustvovao sam sastancima O.K. Partije i O.K. SKOJ-a Krapina, te K.K. Ivanec i Klanjec. Sada idem na pregradski kotar. Na prolazu sam bio sa drugovima iz O.K. Zagreb (Franjom[1] i Nikolom[2]) te drugovima iz K.K. Sv. Ivan Zelina i K.K. Stubica.

Bilo bi potrebno da se Zagorska brigada što prije vrati u Zagorje[3]. Ima mogućnosti za održavanje i za akcije. Njezin dolazak bi pospješio mobilizaciju i ubrzao poboljšanje opće političke situacije. Takoder je potrebno da se što je više moguće oružja daje za jedinice u Zagorju.

Stab X. Korpusa trebao bi da o akcijama svojih jedinica na sektoru van Zagorja obavještava putem Štaba Zapadne grupe O.K. Krapinu kako bi isti to mogao koristiti u propagande svrhe.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

25. VII. 1944.

Uz drugarski pozdrav:
Božičević [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/907.

[1] **Smolčić, sekretar OK KPH Zagreb.**
[2] **Slatković, radio je na terenu kotara Zagreb.**
[3] **U to je vrijeme 1. zagorska brigada operirala na sektoru Bilo-gore.**

118

1944, srpanj 25.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zagreb Okružnome komitetu KPH Zagreb o poboljšanoj političkoj situaciji, teroru nad stanovništvom, organizacijskome stanju Partije, NOO, AFŽ, SKOJ-a te o agitaciji i propagandi

K.K. K.P.H.
Zagreb
Dana 25.7.1944.

Drugarskom Okružnom Komitetu KPH Zagreb.

NEGDJE

Dragi drugovi!

Šaljemo Vam izvještaj o radu partije za posljednjih trideset dana Zagrebačkog kotara.

1.) Politička situacija.

Politička situacija na našem kotaru se je popravila prilično. Obuhvaćeno je sa političkim radom djelomično osam općina i to: Općina Sesvete, Markuševac, Vrapče, Kustošija, Stenjevac, Zaprešić, Brdovac i Pušća, dok u općine Gračane, Šestine i Remete nismo još uspjeli prodrijeti. Narod naših općina na kojimaa smo uspjeli prodrijeti oduševljen je sa našim pobjedama i sa velikim simpatijama prihvaća dolazak naše vojske i političkih radnika. Sav narod je sa radošću i oduševljenjem prihvatio vijesti o atentatu na Hitlera[1] i ta vijest je na našem kotaru izazvala veliko zadovoljstvo kao da^e svršetak rada. Sela u koja još nismo uspjeli doprijeti radi krstarenja bande i stalnog boravka iste, je da koliko možemo da saznamo isto prijateljski raspoložen prema našoj borbi. U onim selima u koja smo uspjeli doprijeti pojedinačno narod je raspoložen prijateljski prema nama i rado čuje sve naše uspjehe i naše pobjede, ali radi stalnog krstarenja bande teško se ljude dobiva na rad. Inače svaku pomoć daju sa oduševljenjem i nema toga što nebi dali sa dobrom ^voljom za narodnu borbu, samo odgovornosti neće nikakove da Preuzimaju (NOO) iz straha pred bandom. Imamo nadu da će sa

[1] Atentat na Hitlera izveden je 20. VII 1944. godine.

upornim radom sve nedostatke ispraviti. Tumačenje ciljeva naše borbe kao i odluke II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a počima se osjećati kao uspjeh. Na održavanju sastanaka sa NOO-ima kao i na javnim skupštinama narod se počima interesirati za razne probleme i uređenje naše buduće države. Osobito na drugom sastanku opaža se kako narod sa interesovanjem prati razvitak dogadaja i obično kod drugog sastanka razvija se živa diskusija i narod traži razjašnjenja po onim pitanjima koja mu nisu jasna. Sporazum između Nacionalnog Komiteta i jugoslavenske kr. vlade narod je u početku dosta loše primio, ali kada mu se rastumačilo narod je shvatio potrebu toga sporazuma i narod sam osjeća potrebu da se ujedinjuje. Narod je protiv povratka kralja u zemlju ali se upoznaje s tim da je takav sporazum koristan za našu NOB. Politički radnici na našem kotaru su svagdje primljeni sa simpatijama i narod ih sakriva pred bandom i tu se naročito ističe prijateljsko raspoloženje naroda prema nama. O autoritetu pojedinih političkih radnika u cijelosti vam ne mogu dati opširni izvještaj, ali u glavnomu je to, da se osjeća koji je politički radnik požrtovan i aktivan, da ga i narod voli. Rad odbora jedinstvene fronte i njihova aktivnost nije još došla do izražaja pošto su istom na novo osnovani. Na cijelom našem kotaru imamo 8 odbora jedinstvene fronte i to 4 ilegalna i 4 legalna.

Sela u koja ne dolazi naša vojska sabiru pomoć u hrani te se ta ista hrana prebacuje na ona sela na kojima se zadržava naša vojska, pošto su sela siromašna i u pasivnom kraju, pa nismo u stanju da prebacujemo hranu dalje koju sabiremo na našem kotaru. Tako je na našem kotaru sabrano u posljednjih 30 dana 500 kg hrane, 250 kg podijelili smo siromašnim obiteljima naših boraca, a ostatak je poslan prehrambenom odboru općine Pušća, gdje se najviše zadržavaju naši politički radnici i gdje redovito dolazi vojska.

Narod našega kotara sa oduševljenjem prima našu štampu i traži da ju redovito dobiva, naročito se traži od sve naše literature Naprijed i Vijesnik. Dostava štampe od naše strane je dobro organizirana i narod će štampu dobiti svaki puta na vrijeme samo je potrebno da nam OK omogući da štampa na vrijeme dolazi do vas, pa će onda naš narod štampu dobivati na vrijeme. U posljednje vrijeme raspačali smo na našem kotaru prilično veliku količinu štampe i ako su to bili stari brojevi i napola poderani narod ju je sa zadovoljstvom primio ne pitajući zato što je stara, a to se je najviše odrazilo kod toga pošto je na našem kotaru sabrano dobrovoljnog priloga za našu štampu u posljednja 2 mjeseca 14.558.- Kuna.

U našu vojsku otišlo je za posljednih 30 dana 66 boraca. Ima još priličan broj vojnih bjegunaca koji bi trebali da krenu u našu voj-

sku, poduzeli smo sve mjere da ih mobiliziramo u NOV i s obzirom na političku situaciju u svijetu i kod nas izgleda da će biti uspjeha.

Na području općine Pušća 8. o.mj. neprijatelj je objesio 4 druga i jednu drugaricu u znak zastrašivanja naroda. Narod toga kraja nije s tim zastrašen nego se je osjetilo još veće ogorčenje protiv okupatora. Na grobu spomenutih sakupilo se je priličan broj omladine, koji su donosili cvijeće, vijence i razne bukete. Prisustvovali su i stariji ljudi, održan je govor, omladina je pjevala naše borbene pjesme, a iza toga su se osjetili povoljni komentari, gdje narod pozdravlja našu aktivnost. Odrazila se je činjenica kako narod mrzi okupatore prilikom smrti 2 druga narodnih boraca u općini Brdovac, koji su bili na dopustu kod svoje kuće, te ih je banda kod bijega ustreljila. Sprovodu poginulih drugova prisustvovala je nepregledna kolona naroda. U selu Jalševac milicija je ubila jednoga SKOJ-evca, koji je bio poslan za vezu, koju je sama milicija tražila. Njegov ubojica je sa strane bande pro forma uhapšen, ali je nakon 3 dana pušten kući, a aktivnost milicije se je povećala, te je na tom sektoru malo otežan rad.

2.) Organizaciono stanje

Organizaciono stanje na našem kotaru je donekle dovedeno u sklad, te imamo KK od 2 člana, 3 općinska Komiteta po 3 člana i 10 part, jedinica sa ukupno 46 članova. Od toga nam je jednoga uhvatila banda u općini Stenjevac, a 2 su mobilizirani u vojsku, te sada prema tome ostaje 43 člana Partije. Na području kotara imamo 6 kandidata Partije.

Kvaliteta Partije na našem sektoru je prilično slaba. Niti jedan općinski Komitet nije smostalan, da bi mogao samostalno djelovati. Njihova politička izgradnja je vrlo na niskom nivou, pa se osjeća velika potreba, da im se s te strane pomogne, a kako je naš Kotarski Komitet jako skučen, trebate najprije da nam omogućite da se ojača kotarski Komitet, tako da bi mogli postignuti željene rezultate kod izgradnje naših nižih komiteta i jedinica.

3.) Narodno-oslobodilački odbori

Narodno oslobodilačkih odbora mjesnih imade 47 na cijelom kotaru. 3 općinska NOO-a, a na najboljem smo putu da formiramo općinske odbore i u drugim općinama u kojima još to nismo uspje-

Za kotarski NOO predvidjeli smo drugove koji bi mogli sačinjavati taj odbor, a koji još nije formiran. Kvaliteta NOO-a nije baš na najboljoj visini, ali u glavnom su svi pravi antifašisti, i sabotera nema' Njihov rad ne dolazi baš do željenog izražaja, ali kako se je sa njima radilo nemože se više niti tražiti od njih.

4.) Antifašistička fronta žena

Odbora AFŽ-a imamo 8 na cijelom kotaru. Njihov rad se baš ne osjeća mnogo, ali u glavnomu sve žene na našem kotaru su antifašistkinje, samo se ne mogu uživati u to da i one moraju doprinesti udio u našoj borbi, a koju se upozna da se danas vodi borba i za njihova prava postaje agilnija od muškarca.

5.) Savez komunističke omladine Jugoslavije

Omladina našega kotara je prilično aktivna i ona daje najviše poleta za daljnje obuhvaćanje naših sela. Kotarski Komitet SKOJ-a sa 6 članova, 4 općinska komiteta SKOJ-a i 19 Skojevskih grupa sa ukupno oko 200 članova. Trudimo se da im pružimo pomoć koliko je to najviše moguće.

6.) Agitacija i propaganda

Po agitaciji i propagandi naš rad nije baš od velikog značaja, pošto je KK brojčano vrlo slab, pa nismo učinili drugo osim podjele naše štampe, Radio vijesti i letaka koje smo dobili od vas. Nastojimo da štampu letaka kao i Radio vijesti čitamo medu narodom i odmah tom priliom tumačimo značaj tih članaka.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Uz drugarski pozdrav
za Komitet
Milan[2] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPRH, KP-79A/73.

119

1944, srpanj 25.

Pregled brojnog stanja SKOJ-evskih organizacija u Zagrebačkoj oblasti

[2] Badžek, politsekretar komiteta.

STANJE SKOJ-a NA ZAGREBAČKOJ OBLASTI

DO 25. VII. 1944. god.

OBLASNI KOMITET SKOJ-a			članova	6. čl.biroa, 2 čl. plenuma 5. čl. radnika, 2. intel. 1. dak 3. Srbina, 5. Hrvata, 1 ženska
OKRUŽNI KOMITET SKOJ-a	Bjelovar	9.	članova	4. čl. biroa, 5. čl. plenuma, 4 radnika, 3. seljaka 2. daka, 6. Hrvata, 2. Srbina, 1. Slovenac, 3. ženske.
KOTARSKI KOMITET SKOJ-a	Bjelovar	9.	članova	
	Gjurgjevac	10.		
	Koprivnica	10.		
	Križevci	8.	))	
	Sv. Ivan Žab.	5.	t>	
OPĆINSKI KOMITET SKOJ-a		4.		Kot. Bjelovar, 3. Kot. Sv. Ivan Žab. 1.
SKOJ-evske GRUPE	Bjelovar	14.	Skojevskih grupa,	98. članova
	Koprivnica	18.	ti	95.
	Križevci	4.	tt	23.
	Gjurgjevac	8.	t>	57.
	Sv. Ivan Žab.	4.	n "	26.
	Svega	48.		299. članova
KOMANDA PODRUČJA I MJESTA		13.	>)	91.
		3.		16.
	Svega	64.	"	406.
OKRUŽNI KOMITET SKOJ-a Zagreb		7. čl;m. 4. člana biroa, 3. člana plenuma, 4. seljaka, 2. radnika 1. dak, 7. Hrvata, 2. ženske.		
KOTARSKI KOMITET SKOJ-a	Zagreb	9. član.		
"	Stubica	4. "		
	Svet. Ivan Žab.	4. "		
	Dugoselo	7. "		
OPĆINSKI KOMITET SKOJ-a		4. (Kot. iagreb 2., Dugoselo 2.)		
SKOJEVSKE GRUPE	Zagreb	20.	Skoj. grupa,	162. člana
	Stubica	3.	"	18. "
	Dugoselo	14.	"	71. "
	Svt. Ivan Zelina	5.	"	37. "
	Svega	13.	"	102. "
		42.	"	288. "
ODRED ZAGREBAČKI		5.	"	39. "
Podravački		3.	"	24. "
Omladinski bataljon		5.	"	39. "
	Svega	13.	"	102. "
		42.	"	288. "
	Svega	55.	"	390. "
OKRUŽNI KOMITET SKOJ-a	Krapina	7. član.		3. ženske, 5. biroa, 5. dak. 2. rad. 7. Hrvat.

KOTARSKI KOMITET SKOJ-a	Krapina	6. člana.	
Kot. Komitet	Pregrada	6. "	
" "	Klanjec	6. "	
n »	Zlatar	5. "	
» n	Ivanec	4. "	
OPĆINSKI KOMITET SKOJ-a		9.	(Kot. Klanjec 2. Pregrada, 4. Krapina 2. Zlatari.
SKOJ-evske GRUPE	Klanjec	23.	Skojevske grupe 117. član.
	Pregrada	28.	" 185. "
	Zlatar	7.	31. Skojevac
	Ivanec	8.	" 32.
	Krapina	15.	" 115. Člana
	Svega	81.	" 480. "
ZAGORSKI OBRED		3.	Skojevske grupe 30. član.
		81.	" 480 "
	Svega	84.	" 510. . "
OKRUŽNI KOMITET SKOJ-a	Varaždin	7. člana.	4. član. biroa, 3. plenuma, 1. ženska 4. selj. 3. radnika.
KOTARSKI KOMITET SKOJ-a	Varaždin	2. član.	Novi Marof 4 član. Ludbreg.
SKOJEVSKE GRUPE	Varaždin	3.	Skoj. grupe, 39. Skojevaca
	Novi Marof	5.	" 27.
	Lubreg	4	a a 39.
	Svega	12.	" 105.
KOMANDA KALNIČKOG PODRUČJA		5.	Skojevskih grupa, 39. Skojevaca
KALNIČKI ODRED		6.	" 39.
	Svega	11.	" 78.
		12.	" 105.
		23.	" 183.
Kotar Prelog -Čakovec	Ima kupljenih i koji rade 25. omladinaca.		
OKRUŽNI KOMITET SKOJ-a	Čazma	6. član.	4. biroa, 2 plenuma 2 radnika, 3 seljaka, 1 dak 3 Hrvata, 3 Srbina 1, ženska
KOTARSKI KOMITETI SKOJ-a	Kutina	5. čl.	
	Garešnica	6. "	
	Čazma	5. "	
	Dubrava	4. "	
OPĆINSKIH KOMITETA SKOJ-a		12. u Okrugu	
SKOJ-evske GRUPE		67. 330. članova na terenu u okrugu	
SKOJ-evske GRUPE u Odredu i Području		35. sa 337.	
	Svega	102. sa 667. članova	

SKOJ-evske GRUPE U VOJSKI							
I.	Br. XX	XII. D	iv.	»B. Radića«	18.	Skojev. gnpa	182. član
II.	"	"	"	»M.Gubca«	17.		137. "
I.	XX	XIII.	"		18.		137. "
II.	"				18.		144. "
Svega					71.		600 "
ZAGORSKA BRIGADA					Svega		TOO.

SVEGA SKOJA-evaca NA TERENU

OKRUG	BJELOVAR	299. članova
	ZAGREB	288. "
	KRAPINA	480. "
	VARAŽDIN	105. "
	ČAZMA	330. "
	Svega	1502. "

SVEGA SKOJ-evaca u VOJNO POZADINSKIM USTANOVIMA I ODREDIMA

OKRUG	BJELOVAR	107. članova
	ZAGREB	102. "
	VARAŽDIN	78. "
	ČAZMA	337. "
	Svega	654. "

SVEGA SKOJ-a na TERITORIJU

OBLASTI	Teren	1502. članova
	Brigada	700. "
	Područje i odredi	654. "
	Svega	2856. " Bez članova O.K. i K.K.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, SKOJ-11/1231.

120

1944, srpanj 25.

Odgovor Izvršnoga odbora JNOF Hrvatske Ivi Krbeku, koji sadrži prijedlog Izvršnoga odbora u vezi sa sporazumom i ulaskom grupe Augusta Košutića u JNOF-u Hrvatske

IZVRŠNI ODBOR
NARODNO-OSLOBODILAČKE FRONTE
HRVATSKE
25.VII.1944.

Gospodinu
Dr. Ivi Krbeku,[1] profesoru, izaslaniku gospodina —
Augusta Košutića

Topusko

U vezi s razgovorom koji ste 23. VII. imali s tajnikom Izvršnog odbora Narodno-oslobodilačke fronte Hrvatske (JNOF),[2] dostavljamo Narodno-oslobodilačkoj fronti Hrvatske.

I.

Od prvog dana oružanog ustanka u Hrvatskoj do danas, svi su učesnici oslobodilačkog pokreta činili velike napore, da se u NOF-i okupe i ujedine sve rodoljubive i demokratske snage bez obzira na njihovu nacionalnu, stranačku i vjersku pripadnost. To je jedinstvo i postignuto uz velike napore i žrtve. NOF-a ujedinjuje sve stranke, grupe, vanstranačke rodoljube i antifašističke organizacije koje se bore za nacionalno oslobođenje i izgradnju nove narodne demokratske vlasti. Tko je god htio da radi ili da se bori za te velike ciljeve, bila su mu vrata NOF-e širom otvorena. Izvan njenih redova ostale su svojom vlastitom krivnjom grupe i pojedinci koji se nisu mogli ili nisu htjeli uzdići iznad svojih posebnih uskih ličnih ili klikaških interesa i kombinacija, suprotnih težnjama i interesima hrvatskog naroda i njegove oslobodilačke borbe. Naprotiv, svi oni rodoljubi i demokratski elementi, kojima su opći nacionalni interesi bili iznad svega, ujedinili su svoje redove u NOF-i Hrvatske.

NOF-a Hrvatske još i danas drži otvorena svoja vrata svima onima koji su ometali borbu za nacionalno oslobođenje ili su mirno stajali po strani i čekali. Ona je spremna prihvatiti njihovu iskrenu saradnju, da bi se proširilo i učvrstilo jedinstvo hrvatskog naroda u borbi za nacionalno oslobođenje i izgradnju nove narodne vlasti, smanjile žrtve i ubrzala pobjeda nad fašističkim osvajačima i njihovim slugama. Ali, ta je saradnja moguća uz uvjet, ako pojedinci i grupe, koje se nalaze izvan redova NOF-e, priznaju ciljeve i tekovine oslobodilačkog rata.

NOF-a Hrvatske označila je te ciljeve ovako:

»Podpisani predstavnici smatraju, da su u odlukama drugog i trećeg zasjedanja ZAVNOH-a, i u odlukama drugog zasjedanja AV-

[1] U drugoj polovini srpnja, Ivo Krbek, predratni funkcionar HSS, kao Košutićev izaslanik došao je u Topusko (Vidi: Dok. br. 111). Nakon razgovora s njim IO JNOF uputio mu je ovaj odgovor u kome su odbačena Košutićeva »Temeljna načela i konstatacije« i utvrđen prijedlog za slučaj sporazuma i ulaska grupe A. Košutića u NOF-u Hrvatske. Opširnije o pokušajima sporazuma vodstva HSS s rukovodstvom NOP-a vidi: Fikreta Jelić Butić, Hrvatska seljačka stranka, str. 227-238.

[2] Andrija Hebrang

NOJ-a jasno određeni oni veliki ciljevi za čije se ostvarenje bori NOF-a Hrvatske«. I dalje: »Sve se organizacije, grupe i pristaše NOF-e obavezuju na bratsku suradnju i prijateljske međusobne odnose ne samo u borbi za konačno oslobođenje naše domovine nego i poslije rata u izgradnji ujedinjene federalne države Hrvatske i demokratske federativne Jugoslavije«. (Vidi »Saopćenje« od 18/V. 1944./[3].

II.

Ciljevi oslobodilačke borbe hrvatskog naroda i srpskog naroda u Hrvatskoj, koju oni već tri godine vode u bratskoj slozi i jedinstvu sa svima ostalim narodima Jugoslavije, izloženi su jasno i opširno u odlukama ZAVNOH-a i AVNOJ-a. Ti se ciljevi mogu ukratko označiti ovako:

a) Zajedničkim naporima i zajedničkom borbom svih naroda Jugoslavije protjerati fašističke osvajače i uništiti njihove domaće sluge; osloboditi Hrvatsku i cijelu Jugoslaviju i njenim narodima izvojevati nacionalnu nezavisnost i

b) Svoju novu zajedničku državu, demokratsku federativnu Jugoslaviju, gradi hrvatski narod zajedno sa svima narodima Jugoslavije na načelu samoodređenja, nacionalne ravnopravnosti i demokracije.

U trogodišnjem oslobodilačkom ratu, zajedničkim naporima i žrtvama svih naroda Jugoslavije, **položeni su temelji demokratskoj, ujedinjenoj federalnoj državi Hrvatskoj na čelu sa ZAVNOH-om i demokratskoj federativnoj Jugoslaviji s AVNOJ-em na čelu.** Demokratska federativna Jugoslavija obuhvaća — dok joj se eventualno ne pridruži Bugarska — šest federalnih država ili saveznih zemalja: 1. federalnu Hrvatsku, 2. Srbiju, 3. Sloveniju, 4. Bosnu i Hercegovinu, 5. Makedoniju i 6. Crnu Goru.

Za sve iskrene rodoljube i borce za nacionalno oslobođenje, ujedinjenje u NOF-i Hrvatske, obavezno je priznanje svih odluka, zaključaka i organizacionih načela ZAVNOH-a i AVNOJ-a kao najviših državnih organa Hrvatske i Jugoslavije.

Aktivno učestvovanje u borbi za nacionalno oslobođenje jeste jedino mjerilo i preduvjet za učešće u izgradnji nove domovine Hrvatske. Sve stranke, organizacije i grupe, ujedinjenje u NOF-i Hrvatske, imaju i pravo i dužnost da ravnopravno sudjeluju na svima poljima izgradnje nove Hrvatske i Nove Jugoslavije.

[3] **Vidi: Grada SZH, knj. IX, dok. br. 150.**

III.

Narodno-oslobodilačka vojska Hrvatske, kao sastavni dio Ha rodno-oslobodilačke vojske Jugoslavije, nalazi se pod jedinstvenim zapovjedništvom Vrhovnog Štaba s Maršalom Jugoslavije Josipom Brozom Titom. U vatri trogodišnjih bojeva izgrađena Narodno-oslobodilačka vojska, mora biti priznata od svih pripadnika NOF-e Hrvatske. Jedino se ta vojska bori za oslobođenje naše domovine Hrvatske i Jugoslavije ispod jarma fašističkih osvajača. Sve su druge vojne formacije u službi fašističkih osvajača i njihovih slugu ustaša i četnika. Zato sve vojne i oružane formacije izvan Narodno-oslobodilačke vojske smatrano neprijateljskom vojskom.

IV.

Gospodin Košutić i drugovi, u slučaju sporazuma i ulaska u NOF-u Hrvatske, moraju u javnom proglasu:

a) priznati ciljeve i sve izvojevane tekovine oslobodilačkog rata;

b) osuditi i žigosati ustaše kao sluge fašističkih osvajača, a NDH kao protunarodnu fašističku tvorevinu;

c) osuditi i žigosati sve saradnike i pomagače fašističkih tlačitelja i njihovih slugu ustaša, a naročito ranije prvake i pristaše HSS-a koji su prešli u njihovu službu. Solidarizirati se s izjavama i odlukama NOF-e Hrvatske i ZAVNOH-a o kažnjavanju ustaških zločinaca i njihovih pomagača i

d) pozvati u NOF-u Hrvatske sve svoje pristaše i sve one Hrvate koji još stoje po strani i čekaju, a u Narodno-oslobodilačku vojsku sve za oružje sposobne gradane, bili oni u domobranstvu, legijama, miliciji ili izvan njih.

V.

Pitanja odnosa gospodina Košutića i drugova prema Izvršnom odboru HSS-a predstavlja stranačko pitanje. To bi pitanje imali riješiti Izvršni odbor HSS-a i gospodin Košutić i drugovi. U koliko gospodin Košutić i drugovi prime ovaj prijedlog, ravnopravna je saradnja u NOF-i Hrvatske moguća i bez obzira na to, kako će se i kada to stranačko pitanje riješiti.

VI.

U cijelosti odbacujemo »Temeljna načela i konstatacije«[4] kao nerealna i neprihvatljiva. Jedino prihvaćanjem ovog prijedloga mo-

[4] Fikreta Jelić Butić, n. dj., dok. br. 27.

doći do sporazuma i ulaska gospodina Košutića i drugova u KOF-U Hrvatske.

Smrt fašizmu — Slobodu narodu!

Za Izvršni odbor
Narodno-oslobodilačke fronte
Hrvatske
Tajnik:

Na sastanku svih prisutnih članova I O.N.O.F.H. jednoglasno odobren ovaj prijedlog 29. VII-44 u Topuskom.

Kopija, bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, JNOF-1/7.

I 121

1944. *srpanj 25.*

Pregled socijalnoga i nacionalnoga sastava jedinica Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i PO Jugoslavije[1]

Politkomesar,

Komandant
general-major,

Kopija, bez parafa, rukopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 552, f.l dok. br. 13.

K 122

1944, *srpanj 25.*

Izvještaj Trećega diverzantskog bataljona Diverzantske sekcije Inženjerijskog odsjeka Glavnoga štaba Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama u razdoblju od 10. do 25. srpnja 1944. godine

III. DIVERZANTSKI BATALJON
DIVERZANTSKE SEKCIJE Inž. OTSJEKA
GLAVNOG ŠTABA HRVATSKE
Broj Službeno
DNE 25-VII-1944[1]

[1] Vidi str. 612

[1] Nastavak dok. na str. 613.

Pregled socijalnog i nacionalnog sastava X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ od 25. XII. 1944. god. —

Jedinica	Brojno stanje po spisku	Radnika	Seljaka	Intelektualaca	Obrtnika i sitnih trgov.	Namješten, i sred. škol.	Vojnih lica	Policajaca i žandara	Srba	Hrvata	Slovenaca	Crnogoraca	Muslim.	Talijana	Rusa	Jevreja	Mađara	Čeha	Nijemaca	Makedonaca	Holandera	Poljaka	Francuza	Švedana	Slovaka
Štab Korpusa sa prat. četom	102	18	43	5	19	2	15		10	88	4														
XXXII Divizija NOVJ.	1412	493	527	73	242	59	18		160	1197	27	2	1	5	9	2	2	5	2						
XXXIII. Divizija NOVJ	1483	467	702	90	143	70	9	2	166	1194	22		8	2	52	2		30		1	4	1			1
Istočna grupa POH	916	133	654	21	43	61	4		319	515	4		2		11	1	14	45	1	1		2	1		
Zapadna grupa POH	1200	381	548	31	176	59	5		31	1127	13		4		25										
III. Diverzantski bat.	122	46	57	3	12	4			12	105	3							1	1						
Podoficir, škola	9	2	3		1	1	2		2	7															
Pantonir. četa	80	16	49	7	8				15	63				1										1	
Svega:	5324	1556	>583	230	644	256	53	2	715	4296	73	2	15	8	97	5	16	81	4	2	4	3	1	1	1
Komanda Kalničkog Područja	381	179	139	12	22	25	2	2	96	264	12		3		3	1		2							
Komanda Bjelovars. Područja																									
Komanda Moslavač. Područja	1051	385	420	39	147	53	2	5	241	728	20		5	1	11	10	7	21	3	1	3				
Svega:	1432	564	559	51	169	78	4	7	337	992	32		8	1	14	11	7	23	3	1	3				

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGRREBAČKOG« N.O.V. i P.OJ.

Izvještaj o izvršenim diverzantskim akcijama III. Diverzantskog bataljona u vremenu od 10. VII. — 25. VII. 1944. godine.

10. VII. 1944. Na pruzi Banova Jaruga — Zagreb između stanica Dugo Selo i Ostrna, presečena je pruga na 32 mjesta uništene su 64 šinje. Akcija je izvršena u suradnji Posavskog partizanskog Odreda.

12. VII. 1944. Na cesti Ivanić-Grad — Bregi — Dubrovčak, dignut je u vazduh most dugačak oko 80 metara, koji je potpuno uništen. Akcija je izvršena u suradnji Posavskog partizanskog Odreda.

13. VII. 1944. Na pruzi Križevci — Dugo Selo između stanica Vrbovec i Gradec, dignuta su u vazduh tri mosta, prvi duljine 20 metara, drugi duljine 16 metara, a treći duljine 4 metra. Na stanici Gradec dignuta su u vazduh 4 skretnička srca i pruga je presečena na 60 mjesta, uništeno je 120 šinja. Akcija je izvršena u suradnji II. Moslavačke brigade.

13. VII. 1944. Na pruzi Dugo Selo — Križevci između stanica Vrbovec i Prikraj, presečena je pruga na 56 mjesta, uništeno je 112 šinja i srušena su dva mosta jedan na Dulepskom potoku dugačak 12 metara. Akcija je izvršena u suradnji II. Moslavačke brigade.

14. VII. 1944. Na pruzi Križevci — Dugo Selo između Božjakovine i Prikraja, presečena je pruga na 10 mjesta, uništeno je 20 šinja.

16. VII. 1944. Na pruzi Križevci — Dugo Selo između stani ca Križevac i Repinec, presečena je pruga na 150 mjesta, uništeno je 300 šinja i srušen je jedan most duljine 12 metara. Akcija je izvršena u suradnji II. Moslavačke brigade

16. VII. 1944. Na pruzi Križevci — Bjelovar između stanica Sv. Ivan Žabno i Križevaca, presečena je pruga na 300 mjesta, uništeno je 600 šinja i srušena su tri mosta duljine 10—15 metara od toga jedan nadvožnjak preko kojeg ide cesta Dubrava — Sv. Ivan Žabno. Ova akcija je izvršena u suradnji I. Moslavačke brigade.

23. VII. 1944. Na glavnoj cesti Beograd — Zagreb između Kutine i Popovače na potoku Gračenici srušen je most dugačak 10 metara, koji je potpuno uništen.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M.P.[2]

Polit, komesar: Komandant:
Vaso Čanak [v.r.] Palčić M.[3] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 121 A, f. 11, dok br. 8.

123

1944, srpanj 26.

Pismo Krunke Zastavniković Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o pripremama konferencije AFŽ i radu organizacije AFŽ u bjelovarskome okrugu od 11. lipnja do 26. srpnja 1944. godine

26. VII. 1944.

Drugarice Zina[1], tek danas smo, Kata[2] i ja, stigle na cilj. Nismo se mogli prebaciti prko Hampovice za Sredice jer je put vrlo nesiguran, a išao je s nama i K.K. SKOJ-a Koprivnica i neki drugi drugovi, skoro potpuno nenaoružani. Putovali smo dakle preko Moslavine.

Kata je ostala na Koprivničkom kotaru i to do 1. VIII. i onda ide na Križevački kotar. Naranda[3] i Ruža[4] pripremat će konferenciju na Koprivničom kotaru, samo što će to ići nešto teže jer se u mnogim mjestima s onu stranu pruge prema Sredicama nalazi naoružana domaća banda u mnogim selima (Maslarac Srem itd.) pa će biti teško dolaziti u ta sela.

Na kotaru Zabno neće nitko izgleda pripremati konferenciju. Nismo uspjeli putem saznati niti gdje je Kotarski Komitet. Jedan ili dva člana nalaze se u Dubravi, a drugi neznamo gdje su.

Konferencija će se pripremati, samo smo Kata i ja toga mišljenja da ako se vojnička situacija na ovih nekoliko kotareva Bjel. Ok-

[2] Okrugli pečat: Štab III Diverzantskog bataljona
Diverzantske sekcije Glavnog štaba Hrvatske
[3] Mirko

[1] Lepa Perović, član Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.
[2] Vujaklija
[3] Končar
[4] Zorka Ljubešić

ruga ne popravi da nećemo uspjeti dobiti žene na konferenciju iz straha.

Mi smo mislile da tebe zapitamo za jedan savjet. Ako si i ti mišljenja da će se konferencija opet morati odgoditi za kraće vrijeme — mislimo da bi bilo bolje da ne dodemo 10. VIII. na sastanak komisije, nego da se sastanak odgodi na neko vrijeme. Lida[5] i onako neće po svoj prilici doći, a nama bi ostalo malo vremena za rad na terenu. Javi nam, molim te, po istome kuriru što ti misliš o tome, dali će se naš sastanak održati 10. ili ne i hoće li se ili neće odgoditi konferencija.

12. VIII zakazan je sastanak Okružne komisije Bjel. rečeno je da će se sastanak održati pri K.K. Đurđevac. Ako je zaključeno da Ankica Palfi (Križevački kotar) uđe u tu komisiju, onda nam, molim te, i to javi da je znamo na vrijeme uputiti na sastanak.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Krunka

Izvještaj o radu AFŽ-a od 11. VI. do danas u Bjelovarskom okrugu

11. VI. formirana je Oblasna komisija za AFŽ. Stanje je tad bilo takovo da je u većini sela bjelovarskog okruga rad AFŽ-a potpuno bio zamro. Jedino u bjelovarskom kotaru nije prestao rad, tu su i dalje postojali odbori AFŽ-a i žene su se koji puta sastajale.

Od prošlog mjeseca, nakon što su sve partijske jedinice i partijski komiteti dobili direktive da ožive rad AFŽ-a, rad je krenuo naprijed, u bjelovarskom i đurđevačkom kotaru. Formirana je 4. VII. okružna komisija od tri člana.

Do danas učinjeno je slijedeće.

1. Kotar Đurđevac:

Na tom kotaru je u zadnje vrijeme bilo slobodno kretanje samo u općinama Kloštar i Pitomača. U tim općinama bilo je prije vio slabi rad. Sad je a) u općini Pitomača formiran odbor AFŽ-a u selu Velika Trešnjevica, na sastanak dolazi 15-17 žena, pretsjednica je Mađarica, ostale žene su većinom Srpkinje. U Sedlarici nije nikada Postojao niti AFŽ niti NOO. Sad su na sastanku za osnivanje J-N.O.F-a bile dvije žene. U Pitomači je postojao odbor AFŽ-a, sad Jma nekoliko žena koje čine usluge, ali neće dolaziti na sastanak.

[5] Zlatić

Tri su dobre. U Otrovancu postoji veza sa jednom ženom. U Đuretini na Dravi razgovarala je dugarica Ruža pojedinačno s nekoliko žena koje su sa simpatijama govorile o N.O.B-i. U ostala četiri sela ove općine nemamo ništa.

b) U općini Kloštar formiran je odbor u Prugovcu, ali konspirativan, u Kloštru je prije postojao odbor, ali sad postoji samo veza sa dvije žene, u Dinjevcu i Kozarevcu također postaje veze, a nikako nije uspjelo sazvati sastanak. U Budančevici i Suhoj Kataleni ne postoji ništa.

c) U općini Šemovec je bilo do nedavna slobodno kretanje i postojali su svi uslovi za formiranje odbora u Šemovcu, Hampovici i Rakitnici, jer je u tim selima prije bio vrlo dobar rad AFŽ-a, ali uslijed upada bande nije se dospjelo.

d) Iz Sesveta, Kalinovca, Virja, Miholjanca, Đurđevca, Grkine, Budrovca, Mićetinca i Čepelovca su mnoge žene pobjegle pred bandom i nalaze se u izbjegličkom logoru. U tim selima su bili dobri odbori AFŽ, a sada tamo nije ništa urađeno, a s tim izbjegličkim ženama održano je nekoliko sastanka, na jednom sastanku bilo je oko 30 žena. Neke od tih žena koje su radile prije u odborima AFŽ-a pomažu sad u radu u drugim selima.

e) U općina Ferdinandovac, Novo Virje, i Molve ne postoji ništa.

2. Kotar Bjelovar:

a) Općina Pisanica: U Ribnjačkoj, Bačkovici i Bedenićkoj postoje već davno odbori AFŽ-a, žene se sastaju redovito svakog tjedna, na sastanak dolazi 30-40, idu na svaku konferenciju na koju ih se pozove i izvršavaju sve zadatke koji se pred njih postavljaju. Najbolje selo je Bačkovica. U Vel. Pisanici postoji odbor AFŽ-a u konspiraciji, ima svega 4-5 žena koje se sastaju. Do sada nije uspjelo sazvati širi sastanak. U Polumu nije ništa.

b) U općini Severin nije uopće prestao rad AFŽ-a u selima Severin, Kašljevac, Ravneš i Orovac rukovode radom AFŽ-a i njihove partijske jedinice, u svim tim selima postoje odbori. Održani su sastanci u Kašljevcu sa 16 žena, u Orovcu sa 12 žena, a u Ravnešu i Severinu se održavaju sastanci redovito, neznam sa koliko žena.

c) Općina Šandrovac je vrlo slaba, odbor postoji samo u Mal. Pupelici, na sastanku je bilo 6. žena, slaba pretsjednica.

U Lasovcu postoji odbor, sastanci se održavaju. U Babincu je sad održan prvi sastanak sa 7. žena i formiran odbor, a u Bedeniku i Bulincu ne postoji ništa.

d) U općini Nova Rača je malo urađeno, ali postoje uslovi za formiranje odbora u nekoliko sela i neke su drugarice sad zadužene tim poslom.

e) Općina Prespa je vrlo blizu Bjelovara, tamo postoje samo pojedinačne veze u selima Tomaš, Prespa, Ciglena, Patkovac i Ždralovi.

U općinama Gudovac i Bjelovar ne postoji ništa, ali izgleda da će se moći uspostaviti uska veza sa gradom Bjelovar.

3. Kotar Koprivnica, Križevci, Sv. Ivan Žabno

U tim kotarevima nema nikakovih podataka što je tamo urađeno, budući se još nisu vratile drugarice koje su ondje radile.

17. VI. održano je savjetovanje sa svim aktivistkinjama AFŽ-a za cijeli okrug, bilo je prisutno preko 40 žena.

25. VI. održano je isto takovo savjetovanje na kotaru Bjelovar, bilo je oko 30 žena. U ostalim kotarevima nisu se održala savjetovanja.

Okružna konferencija s biranjem širokog okružnog odbora zakazana je za 15. VIII.

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/381.

124

1944, srpanj 26.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Ludbreg Okružnome komitetu KPH Varaždin o teroru i pljački neprijatelja u kotaru, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, NOF, AFŽ te zadacima članova Kotarskoga komiteta

K.K. K.P.H.
LUDBREG
26.VII.1944.

IZVJEŠTAJ
OKRUŽNOM KOMITETU K.P.H. V.

I.

Dolaskom naše vojske na Kalnik[1] medu narodom našeg kotara razbijen je strah, kojeg mu je neprijatelj natjerao u kosti. Narod je bio oduševljen i sve je živjelo u nadi, da će Ludbreg[2] biti oslobođen.

[1] Na Kalniku su se tada nalazile jedinice XXVIII i XXXII divizije NOV Jugoslavije.
[2] O borbi kod Ludbrega vidi: Dok. br. 82, 99, 100, 101, 106, 107, 108 i 126.

Pošto nismo imali uspjeha u napadu na Ludbreg, te se ja naša vojska povukla, narod se malo stegnuo, t.j. opet je u strahu, ali ne onako kako je bio prije. Narod se najviše boji ustaša, da ih ovi ne bi digli i otjerali u logore.

Stanje se na našem kotaru mnogo popravilo. Na kotaru imade 200 vojnih bjegunaca, od toga većina u općini Sv. Durd i Martijanec. Oko 50 ih ide u uporište i natrag, gdje podmićuju oficire i na taj način isti su više kod kuće nego li u uporištu.

Neprijatelj se je bacio svom snagom na žetvu, htio je, da seljaci voze žito u Ludbreg na vršidbu, ali seljaci neće da voze žito u uporište, te se izgovaraju, da se boje bombardiranja. Radi toga bio je neprijatelj prisiljen, da vrši žito u selima, koja tom prilikom zaposjeda, tamo se ukopava, a kraj šume postavlja zasjede. Tako je neprijatelj zaposjeo općinu Martijanec, a uz prugu postavio zasjedu. Prilikom vršenja neprijatelj odmah oduzima 40 % viška, kojeg odmah prevozi u Varaždin. Mnogi siromašniji seljaci pokušali su mlatiti žito kod kuće, ali ustaše obilaze sela i to im zabranjuju. Mi smo uništili 14 vršećih mašina, ali ih je neprijatelj svejedno odvezao u Ludbreg, ih je dao popraviti vadeći neke dijelove iz pojedinih mašina tako da ih je nekoliko osposobio.

8. VII. upao je neprijatelj u gornja sela našega kotara, gdje je potukao 10 seljaka i to:

1. Srpska Vrankovića, starog 34 godine, oca jednog djeteta iz Belanovog Sela
2. Luku Severović, starog 65 god. oca jednog djeteta iz Belanovog Sela
3. Mikašinović Milutina iz Rasinjice
4. Milka i Anu Fric iz Rasinjice, po narodnosti Srbe
5. Milka, Anku i Nežu Mikašinović iz Rasinjice, po narodnosti Hrvati
6. Nikolu Miloševića, starog 35 god., oca četvero djece iz Rasinjice, Srbin
7. Višnjić Đuru, starog 45 god., oca desetero djece iz Segovine, kolonista, a rodom je iz Ivančeca, po narodnosti je Hrvat.

Istoga dana neprijatelj je pohapsio 13 osoba u Ludbregu i odpremio za Varaždin, 20. VII. o.g. i to:

1. Leiner (Huber) Hedviga, 2) Fučkar Jela i Eva, 3) Matišić Julka, 4) Kučiš Marija, 5) Hiršson Milka, 6) Perin Katica, 7) Šajer Elza i kći Nada, 8) Stanko Mica i mati joj te Petak i njegova žena. Iste osobe bile su sve najbliže rodaci partizana.

8. VII o.g. neprijatelj je popalio 9 kuća i l i štagljeva u Prkosu. U Ivančecu zapaljena je jedna klijet i 8 mete. pšenice vlasništvo N.O.V.

7. VII. o.g. neprijatelj je opljačkao 26 kg. masti kod Rumića u Rasinji. Toga dana tražili su u Rasinji hranu na dobrovoljnoj bazi, u kućama gdje nije je bilo nikoga pobrali su živad.

21. — 22. VII. neprijatelj je okupirao sela: Komarnicu, Luku, Sv. Durđ, Karlovec i Sesvete, te je tom prilikom izvršio raciju na vojne bjegunce i uspjelo mu je, da uhvati u Sesvetama 12 bjegunaca, a u Karlovcu 7 t.j. ukupno 19 bjegunaca. Tada je ujedno neprijatelj opljačkao 12 partizanskih obitelji i oduzeo im svu pokretnu imovinu t.j. konje, krave, svinje, sijeno i t.d. Tom prilikom ubijen je po ustašama Gerić Julije, star 16 god., duševno zaostao, te su ga isti napola živoga bacili u Dravu. Za vršenje racija neprijatelj je dobio pojačanje iz Varaždina u jačini od jedne bojne, a upotrebio je i konjicu.

Neprijatelj je izdao proglas mobilizacije od 1902. uključivo do 1927. god. Isti vojni obveznici imadu se svi javiti bez razlike na sposobnost, a vojni bjegunci moraju se javiti u roku od 24 sata. Ukoliko se ne jave zapriječeno im je, da će im biti oduzeta sva pokretna imovina. Neprijatelj tjera seljake pod prijetnjom strijeljanja, da popravljaju mostove.

II.

Organizaciono stanje:

Kotarski Komitet sastoji se od 6 članova s time, što smo primili u Kotarski Komitet sekretara K.K. SKOJ-a.

Rad Komiteta je podjeljen po sektorima i terenu.

Komitet okuplja oko sebe 10 članova Partije i 5 kandidata, koji su podjeljeni po općinama kao i članovi Komiteta. Raspodjela je učinjena kako slijedi:

Općina Martijanec: Miško[3], Vlado[4], Božo[5] i dva kandidata
Sv. Durd : Funtek[6], Jani[7] i 2 kandidata. Jani trebao bi biti primljen u Partiju i poslat na teren
Rasinja : Anđela[8], Bregović[9], Petrić[10], Milka[11] te kandidat Cvetek[12]
Bukovec : Joža[13], Slavko Škafec
Ludbreg : Beli[14], Slovenac[15] i Miloš Durašević.

[3] Božo Marković
[4] Priređivači nisu utvrdili na koga se to odnosi.
[5] Gašparić
[6] Mirko
[7] Franjo
[8] Pavlek
[9] Vinko
[10] Svetozar
[11] Kovačević
[12] Kao bilj. 4.
[13] Martinković
[14] Milan Banelli
[15] Franjo Glavnik

Na sastanku Komiteta donesen je prijedlog od višeg foruma, da drug Miško i Durašević Milko idu u N.O.V., što je Komitet prihvatio.

III.

SKOJ

Kotarski Komitet sastoji se od 4 člana. Rad u Komitetu podjeljen je po sektorima i terenu. Komitet je brojčano slab, ali u vidu su još dva člana kako bi se Komitet pojačao.

Komitet okuplja 9 Skojevskih grupa sa ukupno 31 članom i 17 članova SKOJ-a nepovezanih u grupe, t.j. Komitet okuplja ukupno 48 članova SKOJ-a na cijelom kotaru i 32 člana USAOH-a.

IV.

NARODNO-OSLOBODILAČKA FRONTA HRVATSKE

Postoji Kotarski NOO od 8 članova, ali ne djeluje kao vlast. Tri člana su se zakonspirisala, dok pet članova nešto malo radi, ali slabo. Imademo jedan odbor N.O.F.-e u Ivančecu. Pristupali smo pronalaženju ljudi za formiranje odbora N.O.F.-e po selima našega kotara tako, da smo dosada uspostavili vezu sa 44 sela, dok u 15 sela našeg kotara nismo uspjeli prodrijeti.

V.

ANTIFAŠISTIČKA FRONTA ŽENA

Organizacija A.F.Ž. uopće ne postoji. Postoje pojedine žene po nekim selima, koje surađuju sa nama, ali većinom kod žena vlada strah.

VI.

Na terenu svukli smo 4 domobrana tako da smo dobili četiri uniforme i četiri para cipela, što je ostalo kod drugova, koji su to zaplijenili, a bili su goli i bosi. Jedan par cipela predan je O.K.V., dok je jedan par odjeće i obuće dat drugu iz sanitetskog odsjeka.

8. VII. neprijatelj je još opljačkao u Ivančecu kod Steve Srbljana 2 vola, kod Sašek Roze 1 kravu i kod Harambšić Đure 2 konja.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za K.K.:
Miško [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-92/3989.

125

1944, srpanj 26.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i četvrte divizije Četvrtoga korpusa MOV i POJ Štabu korpusa za razdoblje od 10. do 17. srpnja 1944. godine

ŠTAB
XXXIV DIVIZIJE IV KORPUSA
NOV JUGOSLAVIJE
Op. Broj 174/44
Dne 26. VII.

Operativni izvještaj za
borbe od 10-17. srpnja

Štabu IV. Korpusa N.O.V. Jugoslavije

Borbe su se vodile na prostoru: između rijeke Kupe, ceste Krašić-Kostanjevac-Zeljezno, sela Kupčine, s. Reštovo, s. Malinci, s. Lešće i Metlike. Zemljište je vrlo ispresijecano, dosta pošumljeno i sa mnogo naselja. Pretstavljeno na sekciji Samobor 1 : 100.000 i Novo-mesto 1 : 100.000 izdanje V.G.I. Beograd.

Od naših snaga u ovim borbama učestvovala je Brigada »Franje Ogulinca — Selje« i dijelovi Žumberačkog P. Odreda, zatim dijelovi VIII. Divizije i XV. Divizije[1].

Neprijatelj je u ovim borbama učestvovao sa slijedećim snagama: I. Donski i IV. Kubanski Kozački pukovi, dva bataljona Jägeresatzregimente[2], jedan bataljon gestapovaca i dijelovi X. ustaške bojne. Ukupno oko 7.000 ljudi.

Neprijatelj je imao da sa ovim snagama razbije naše jedinice na Zumberku, da se spoji sa svojim snagama iz Novog Mesta i ovlada komunikacijama Karlovac-Metlika-Novo Mesto.[3]

Odluka naših jedinica bila je da neprijatelja upornom odbranom zamara i slabi, a zatim u pogodnom momentu da predu u protinapad i protjeraju neprijatelja sa oslobođenog teritorija.

[1] U ovim borbama sudjelovale su jedinice IV korpusa (dijelovi VIII i XXXIV divizije) i slovenske jedinice (XV divizije VII korpusa. Za vođenje akcija formiran je Operativni štab hrvatskih i slovenskih jedinica, komandant je bio Rajko Tanasković, a zatim Pero Popivoda, komesar je bio Većeslav Holjevac.

[2] Lovačkoga rezervnog puka.

[3] Vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 29, dok. br. 133, 134 i 135.

Neprijatelj je u svom nadiranju prema položajima jedinica VIII. Divizije 10. VII. pred večer izbio na liniju: s. Simenić-Relići-Prvinić--Radušća-Borišće-Vivodina-Draščica. U takvoj situaciji Brigada »Franje Ogulinca-Selje« koja se nalazila u sektoru Goljaka i Slaveti-ća dobila je zadatak da krene na Oštre i smjeni na položajima III. Brigadu VIII. Divizije, dok je Žumberački P. Odred dobio zadatak kontrolisanja zemljišta sjeveroistočno i istočno od ceste Krašić--Kostanjevac-Kalje. Prilaže se zapovijest Operativnog Štaba Žumberak o rokiranju i zadacima naših jedinica, dok je ovaj Štab izdao brigadi i odredu zapovjest telefonskim putem.

Brigada »Franje Ogulinca-Selje« smjenila je 11. VII. u 7 časova III. Brigadu VIII. Divizije prema zapovjesti i zauzela raspored: dva bataljona na položajima G. i D. Oštre, a jedan bataljon u rezervi kod sela Ognjanovac.

Oko 9,30 časova 11. VII. neprijatelj je otpočeo sa napadom na položaje brigade »Franje Ogulinca-Selje« i to frontalno i obuhvatno sa lijevoga boka preko sela Tupčine i Duralija. Posle žestoke borbe uslijed jakog neprijateljskog pritiska bataljoni su se u 11,30 sati povukli: jedan preko s. Ognjanovca na položaje kod s. Visočja, drugi preko s. Kokota na bezimenu kotu zapadno od istog sela; dok je treći bataljon, koji je bio u rezervi kod Ognjanovca, ostao na svom položaju.

U 17 časova neprijatelj je ponovno napao naše jedinice na položajima kod Ognjanovca i kod s. Kokota, te je uspio nadmoćnim snagama potisnuti naš bataljon sa položaja kod Ognjanovca. Taj se je bataljon povukao prema Visočju, dok je bataljon koji se nalazio zapadno od Kokota održao svoj položaj. U nastavku napada neprijatelj je jednom kolonom pravcem prko s. Dragište i kote 546 izbio kod crkve Sv. Jakob, a drugom kolonom od s. Ognjanovca izbijao prema sjevernom dijelu s. Visočje. Bataljoni se nisu uspjeli održati na položajima, koje je neprijatelj napadao, radi velike zamorenosti i povukli se prema s. Kordiću, zauzevši položaje: s. Kordić — kota 632.

Neprijatelj se je zadržao na liniji Plavci — Visočje, a Brigada je zanoćila sa dva bataljona na položajima kod s. Kordića, a s jednim u s. Radinovići.

12. VII. u 7 časova prema telefonskom naređenju brigada je krenula u napad sa dva bataljona na neprijateljske položaje kod s. Visočja. Radi organizovanog otpora neprijatelja, manjka municije Mauser i ručnih bombi, te zamorenosti Brigade, napad nije uspio, i bataljoni se povukli na polazne položaje, dok je bataljon iz s. Radinovići još prije napada rokiran na položaj zapadno od s. Kordići.

Oko 11 sati istoga dana neprijatelj je pokušao odbaciti Brigadu sa njenih položaja napadajući sa dva pravca: od s. Plavci prema koti 692 i putem od s. Visočja prema Kordićima. Napad je odbijen i neprijatelj se povukao na svoje polazne točke. Poslije neuspjelog napada na naše položaje u toku čitavoga dana neprijatelj nije bio aktivan, te su naše snage zanoćile na položajima koje su držali u toku dana.

Oko 12 sati 12. VII. jedan bataljon Žumberačkog P. Odreda, prema telefonskom naređenju ovoga Štaba, zauzeo je položaje kod s. Reštova sa zadatkom osiguranja lijevoga boka naših snaga.

Ostale snage Žumberačkog P. Odreda kontrolišući dodijeleni im sektor nisu naišle na neprijatelja na našoj oslobođenoj teritoriji-

13. VII. oko 9 časova neprijatelj je ponovno napao naše jedinice na položajima kod s. Kordića sa pravca Plavci-kota 692 i uspio iznenadnim obuhvatom položaja sa lijevoga boka odbaciti naše jedinice sa položaja. Po napuštanju kod s. Kordića Brigada je zauzela sa dva bataljona položaje: na Gordinoj Gori sjeverozapadno od s. Kordića, a sa jednim bataljonom kod crkve Sv. Ilije. Bataljon Odreda povukao se prema Sošicama.

Brigada je zanoćila sa jednim bataljonom na Gordinoj Gori, jednim kod crkve Sv. Ilije, dok je jedna povučen u Jezernice kao brigadna rezerva.

14. VII. Brigada je dobila zadatak da napadne neprijatelja u zajednici sa I. Brigadom VIII. Divizije u s. Kordići, a po isterivanju istoga iz Kordića, produži sa napadom na s. Visočje. U napadu neprijatelj je protjeran iz s. Kordića, ali napad na s. Visočje nije uspio i jedinice su rokirane na položaj kod Sv. Ilije, da bi izvršile napad na neprijatelja koji se nalazio na koti 632 istočno od s. Badovinci. Napad na te položaje vršen je sa dva bataljona ali nije uspio i jedinice se povukle na polazne položaje.

Na desnom krilu naših jedinica nalazile su se I. i II. Brigada VIII. Divizije koje su čitav dan vodile upornu borbu sa neprijateljem na položajima Sv. Nikola — kota 632. Da bi se te jedinice odmorile povučene su unazad na odmaranje dok je Brigada »Franje Ogulinca-Selje« prema zapovjesti Operativnog Štaba za Žumberak zanoćila na predstražnom položaju na liniji Radinović-Sv. Ilija-s. Kordići-s. Jezernici.

15. VII. neprijatelj je oko 11 časova napao na bataljon Brigade »Franje Ogulinca-Selje« koji je bio uKordićima i uspio ga potisnuti. Bataljon se povukao na bezimenu kotu sjeverozapadno od s. Kordići.

Bataljon 2umberačkog P. Odreda držao je položaje u Sošicama. Ostale jedinice Žumberačkog P. Odreda napale su jednu neprijateljsku kolonu kamiona koja se je kretala cestom od Oštrca prema Krašiću i naneo neprijatelju gubitke.

16. VII. prema zapovjesti Operativnog Štaba za Žumberak imao se u 18 sati preduzeti napad svim snagama na cijelom frontu u cilju protjerivanja neprijatelja u pravcu Dvorišća i Prekrižja. Brigada »Franje Ogulinca-Selje« u tom napadu dobila je zadatak obrazovanja divizijske rezerve na prostoru Radinović-Sv. Ilija. No pošto se je neprijatelj već u toku dana sa glavnim snagama povukao prema Prekrižju, ostavivši na položajima samo manje snage, koje su se povukle neupustivši se u borbu, postavljeni ciljevi postignuti su bez borbe. Po povlačenju neprijatelja Brigada »Franje Ogulinca-Selje« zanoćila je sa dva bataljona u s. Kordićima, a sa jednim u Radinovićima, dok je I. Brigada VIII. Divizije zanoćila na sektoru Oštrca.

Neprijatelj se je u toku noći povukao u svoje polazne baze prema Krašiću i Ozlju.

17. VII. Brigada je rokirana na odmor na sektor G. i D. Lokvice.

Dobivene zadatke u toku ovih borbi Brigada je izvršavala djelimično. Ovo radi premorenosti u dugotrajnim borbama i pokretima, te oskudici u municiji.

U toku ovih borbi neprijatelj je pretrpio gubitke od strane jedinica ove Divizije: 25 mrtvih i 55 ranjenih. Od materijala nije ništa zaplijenjeno.

Naši gubitci: 7 mrtvih, medu kojima komandir čete Babić Ivan, 17 ranjenih, medu kojima Laić Milan zamjenik komandanta bataljona, Maslak Ivan komandir čete, Jedvaj Dragutin komesar čete, te 3 nestala borca. Svi iz Seljine Brigade.

Od oružja izgubljen je jedan p. mitraljez i 7 pušaka.

Utrošeno municije: 8.550 metaka za puške i automatska oruđa, 50 mina za t. bacač i 100 za laki bacač.

U toku ovih borbi Brigada se je dosta slabo držala radi premorenosti boraca, jer su u toku 40 dana vođene borbe i vršeni pokreti. Pored toga Brigada je bila slabo opskrbljena sa municijom »Mauser«, ručnim bombama i minama za bacač. Slabo se je pokazao I. Bataljon te Brigade, jer je bio iznenađen na položajima kod Kordića 13. VII. radi slabog obezbeđenja. Komandant tog Bataljona pozvan je na odgovornost i smenjen sa dužnosti.

Izdavane zapovjesti u toku ovih borbi bile su realne, samo što Štab Brigade često puta nije obraćao pažnju na pripremu boraca prije polaska na zadatak. Donašane odluke o novonastalim situacijama bile su dosta dobre i nije bilo većih grešaka.

Saradnja pratećih oruđa koliko su imale municije bila je dobra. Primjena fortifikacije nije zadovoljavala. Veza je funkcionisala dosta dobro.

Pouke koje se mogu izvući iz ovih borbi:

1) U frontalnim borbama protiv neprijatelja primjenjivati što više fortifikaciju.

2) Položaje osiguravati slanjem patrola i izviđača na sve strane, a ne samo frontalno prema neprijatelju.

3) Na položaju kad nema borbe ne držati sve snage, nego samo osmatrače, da se ne bi trpili nepotrebni gubici od neprijateljske artiljerije.

4) U napadu na neprijateljske položaje koristiti što više manevar i stvarati dobar plan vatre za pomaganje boraca u napadu.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
s. o.

Komandant — p. pukovnik:
M.[4] Dasović [v.r.]

M.P. [5]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 426, f. 3. dok. br. 55 (1-3).

126

1944, srpanj 26.
Sisak

Izvještaj Zapovjedništva Prve oružničke pukovnije Zapovjedništvu Pete oružničke pukovnije o borbama protivjedinica NOV i PO Hrvatske od 12. do 26. srpnja 1944. godine

ZAPOVJEDNIČTVO
1. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE
J. S. Br. 480/Taj.
U Sisku 26. srpnja 1944.

[4] Martin

[5] Zaprimni pečat Štaba IV Korpusa Narodno-oslobodilačke Vojske Jugoslavije, op. br. 219/44, od 30. VII. 1944.

Predmet: Doglasno izvješće.

MINISTARSTVU UNUTARNJIH POSLOVA (Ured Ministra)	ZAGREB
GLAVNOM ZAPOVJEDNIČTVU ORUŽNIČTVA (St. Odjel. St. I.)	ZAGREB
ZAPOVJEDNIČTVU I. ZBORNOG PODRUČJA (Izvješt.)	ZAGREB
RAVNATELJSTVU ZA JAVNI RED I SIGUR. (Odsjek X.)	ZAGREB
ZAPOVJEDNIČTVU SREDIŠNJE ORUŽNIČKE ŠKOLE	BJELOVAR
ZAPOVJEDNIČTVU 2. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE	KRALJEVICA
ZAPOVJEDNIČTVU 3. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE	BANJA LUKA
ZAPOVJEDNIČTVU 4. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE	BROD na SAVI
ZAPOVJEDNIČTVU 5. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE	SARAJEVO
ZAPOVJEDNIČTVU 6. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE	MOSTAR
ZAPOVJEDNIČTVU 7. ORUŽNIČKE PUKOVNIJE	SPLIT

Prema uputu za organizaciju i rad izvještajne službe i zapovjedi Vrhovnog oružničkog zapovjedničtva Taj. J. S. Br. 320 od 31. srpnja 1941. predlažem sliedeće izvješće za vrijeme od 12. do 26. srpnja 1944.

I. OBĆA POLITIČKA SITUACIJA:

1. Raspoloženje naroda obzirom na unutarnje i vanjske prilike i događaje:

Raspoloženje naroda prema Poglavniku i N.D.H. dobro je.

Invaziju na zapadu i fronte na jugu i istoku narod prati sa radoznalošću. Narod ohrabruje hrabro držanje njemačke vojske u borbi i odbrani protiv zajedničkog neprijatelja. Lojalni Hrvati razvoj na ratištima prate i sigurni su u pobjedu njemačkog oružja. Narod strepi od terorističkog bombardiranja naših gradova i napada na mirno pučanstvo na radu u poljima, od strane neprijateljskih zrakoplova, koji često vrše napade, osobito na vlakove i strojeve na željezničkim prugama. Ovakovim napadom i postupanjem neprijatelja, narod je postao borbeniji i spreman je podnieti sve žrtve za obstanak N.D.H.

Na području pukovnije partizani su pojačali napade na željez. prugu i b.b. linije radi smetanja prometa.

Partizani su aktivniji u prisilnom novačenju građana po selima. Gdje se pojave, vrše odvođenje, pljačkanja i teroriziranje pučanstva. Osobito vrše pljačke stoke, robe i živežnih namirnica.

Partizanske bande osobito su jake i djelatne na području Velike župe Bilogora, te na području kotara Ludbreg istočni dio Velike župe Zagorje.

I ako je vršidba u punom toku, palenja žita po partizanima nisu primjećena. Vjerojatno žele partizani pritisnuti ranijih godina gladom, izbjeći ove godine palenje i uništavanje žita.

Pravoslavci: Bez promjena.

Ostale narodnostne skupine: Bez promjena.

3. Kao važnije iznosim sliedeće:

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO ZAGREB:

I. VII. 1944. u 22,00 sata iz duševne bolnice Moslavina — Popovača (1 km. s. od Popovače) skupina oko 50 partizana, otjerala je 1 konja i odnieli 50 kom. cigareta. Otvorili su i blagajnu, ali novca nisu našli, te su otišli u pravcu Gor. Jelenske od kud su i došli.

5. VII. 1944. u 23.30 sati na željez. pruzi Zagreb — Novska (5 km s.z. od Popovače) eksplodiralo je 14 mina i prugu teže oštetile.[1]

7. VII. 1944. u 09.15 sati neutvrđeni broj neprijateljskih zrakoplova sa bombama težine 5-10 kg u selu Trnavi i Resniku (2 km i. od Zagreba) i željez. postaju Borongaj, napali su, te je: 1 osoba poginula, a 8 ranjeno. Srušeno je 20 kuća i 24 staje, a 32 kuće su oštećene. Željez. pruga oštećena je za 100 m koja je odmah popravljena.

8. VII. 1944. u 06.30 sati na željez. pruzi Dugo Selo — Zagreb kod sela Selnice (3 km i. od Sesveta) osobni vlak naišao je na minu. Pruga je oštećena za 1 m. Žrtava nije bilo.

9. VII. 1944. u 00.30 sati na željez. pruzi Zagreb — Križevci (5 km. i. od Dugog Sela) na potoku Zelina, neutvrđeni broj partizana minirao je most dug 10 m i porušili ga. Promet se obavlja prelaženjem.

II. VII. 1944. u 01.00 sat neutvrđeni broj partizana[2] napao je stražu njemačke vojske u bunkerima (5 km. j. od Vel. Gorice) prilikom prebacivanja od Kravarskog u pravcu Posavine. U pomoć je došao oklopni vlak, te je u blizini napadaja naišao na minu. Nakon jednosatne borbe napad je odbijen bez gubitaka. Gubitci partizana nepoznati. Pruga je oštećena za 20 m.

11. VII. 1944. u 19,00 sati kod sela Poljane (8 km. i. od Vel. Gorice) neutvrđeni broj partizana napao je ustaške postrojbe. Gubitci: 2 mrtva i 1 nestao. Kod partizana nepoznati.

11. VII. 1944. u 01.00 sat na željez. pruzi Dugo Selo — Kutina (11 km. i. od Dugog Sela) partizani su postavili 34 mine, od kojih su 27 eksplodirale, a ostale su demontirane. Pruga je oštećena za 700 m. Prilikom popravke pruge partizani su pripucali, te su 2 vojnika ranjena.

[1] Na ovom području djelovao je Treći diverzantski bataljon. Ovu diverziju izveo je s jedm četom birgade »Jan Žiška«.

[2] Akciju je izveo 1. bataljon Turopoljsko-posavskoga NOP odreda.

13. VII. 1944. 06.00 sati u selu Jakšinec (6 km. j. i. od D. Stubice) obhodnja oruž. postaje D. Stubiea u suradnji sa odjelom Gestapoa, sukobila se sa partizanima oko 170 ljudi.[3] Naši gubitci: 1 gestapovac ranjen. Kod partizana 15 mrtvih izbrojeno i oko 20 ranjenih.

14. VII. 1944. u 08.40 sati kod željez. postaje Turopolje (10 km j.i. od Vel. Gorice) osobni vlak naišao je na minu. Ranjeni su 1 domobran i 1 građanska osoba. Oštećena je 1 šinja, 1 vagon uništen, a 2 izbačena sa šinja.

16. VII. 1944. u 04.00 sata na željez. pruzi Zagreb — Sisak (5 km j.i. od Vel. Gorice) transportni vlak naišao je na minu. 7 vagona izbačeno je iz šinja. Poginula su 2 domobrana.

16. VII. 1944. u 01.30 sati iz duševne bolnice Moslavina — Popovača (1 km. s. od Popovače) skupina oko 500 partizana odvezla je na 6 kola sve bolničke gunjeve, plahte, posude i veću količinu vina u pravcu Gor. Jelenske. Sa sobom su odveli i Dr. Barbotu Ivana upravitelja bolnice, koji se je povratio 18. VII. 1944. u 17.00 sati. Razlog odvodenja je taj, što se je sa partizanima svađao kod oduzimanja bolničke imovine.

17. VII. 1944. u 06.30 sati kod sela Kladiščica (5 km i. od Marije Bistrice) obhodnja postaje Mar. Bistrica i odjel ustaša, sukobili se sa većom skupinom partizana[4]. Bez vlastitih gubitaka ubijena je 1 partizanka, a više ih je ranjeno, koje su odvukli sobom.

17. VII. 1944. u 17.30 sati neprijateljski zrakoplovi u niskom lietu napali su strojopuščanom vatrom želj. postaju Vel. Gorica. Oštećen je 1 stroj, zapaljen 1 vagon slame i ranjen 1 talianski vojnik.

17. VII. 1944. u 03.30 sati u ciglani Kurilovac (3 km j. od Vel. Gorice) eksplodirao je pakleni stroj. Od eksplozije oštećen je dimnjak, polupana sva stakla na prozorima i krov 120 met. 2. Kod ciglane pronađeni su komunistički letci. Žrtava nije bilo.

17. VIII. 1944. u 07.00 sati u Solarskoj šumi (12 km s. od Zaprešića) na cesti, partizani su pripucali na 2 ustaša koji su vozili na motorkotaču iz Stub. Toplica u Zagreb. 1 ustaša poginuo, a drugi se spasio bjegstvom motorkotačem.

17. na 18. VII. 1944. na prostoru između Vel. Gorice i Novo Čiče jedan neprijateljski zrakoplov izbacio je više tempiranih bombi, od kojih su 3 eksplodirale, a ostale su blokirane.

17. na 18. VII. 1944. u Turopolju u Rakitovcu (10 km j.i. od Vel. Gorice) jače skupine partizana napale su našu posadu ustaškog i gorskog zdruga. Napad odbijen bez gubitaka.

[3] Borbu je vodio 1. bataljon Zagrebačkoga NOP odreda. Vidi: Dok. br. 131.
[4] Odnosi se na 2. bataljon Zagrebačkoga NOP odreda. Vidi: Dok. br. 131 i 133.

18. VII. 1944. u 23.30 sati na željez. pruzi Sisak — Zagreb (4 km j.i. od Vel. Gorice) teretni vlak naišao je na minu. 7 vagona izbačeno je sa šinja. Strojovođa lakše ranjen.[5]

20. VII. 1944. u 16.30 sati na željez. pruzi (2.5 km z. od Sesveta) nađena je jedna mina koja je prilikom demontiranja eksplodirala i oštećena jednu šinju bez žrtava.

21. VII. 1944. 02.30 u sati u selu Otočec (3 km z. od Sv. Klare) u brzoglasnu središnjicu upalo je oko 50 partizana, te 10 domobrana koji su je čuvali bez otpora razoružali i odveli i ponieli i brzoglas. Kod domobranskog skladišta Ljubić udaljeno 700 m bila je domobranska sat, ali ova nije pružila pomoć.

21. VII. 1944. u 23.30 sati skupina oko 200 partizana napalo je domobransku posadu jačine jedne sat i kod skladišta Ljubić u Remetincu, brzoglasnu središnjicu u selu Vragovićima (2 km s. do Sv. Klare). Borba je trajala 4 sata, te su partizani odbijeni i povukli se u Obreški Lug južno od Sv. Klare od kud su i došli. U pomoć su došli Nijemci sa tenkovima, te momčad postaje Sv. Klara sa boka, što je partizanima omelo možebitni uspjeh. Prilikom borbe zapaljena je jedna štala siena i sjenik. Šteta je 1,200.000.- kuna.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO VARAŽDIN:

30. VI. 1944. jedan oruž. vodnik S.O.Š. u Bjelovaru i jedan domobranski narednik, obojica neutvrđenog imena, putovali su u Koprivnicu, kojom prilikom su zarobljeni, te pod prietnjom strieljanja ostali u redovima partizana.

2. VII. 1944. od 03.00 do 05.00 sati kod sela Svibovca i Segled Brda (4 km i. i 3. km j.i. od Varaž. Toplica) vodene su borbe između ustaških postrojbi oklopnog vlaka i partizanskih skupina[6] neutvrđene jačine. Gubitci: Na našoj strani 9, a na strani partizana 54 mrtva. Poginuo je i 1 seljak.

2. VII. 1944. u selu Apatovcu (12 km j. od Ludbrega) vođene su borbe između oružanih snaga i njemačkih redarstvenika iz Varaždina, te partizana neutvrđene jačine. Partizanski gubitci 20 mrtvih 6 ranjeno.

2. VII. 1944. u selu Ludbreškom Ivancu (7 km j. od Ludbrega) vodene su borbe između naših oružanih snaga i partizanskih skupina neutvrđene jačine. Naši gubitci: 1 mrtav i 6 ranjenih. Zarobljena je jedan kuhinja i pekara partizanska.

2. VII. 1944. oko 17.00 sati u selu Prkosu (10 km j. od Ludbrega) vodene su borbe između naših oružanih snaga i partizanskih skupi-

[5] Akcije na ovom području izvodio je Drugi diverzantski batatljon.

* U ovim borbama koje.su na sektoru Kalnika započele 1. VII. 1944. sudjelovale su jedi-

10»e [11] i XXXII divizije te I zagorska brigada. Izvještaj o tome vidi u: Dok. br. 101, 106 i

na. Borba je trajala do 21 sat. Naši gubitci do sada nisu poznati. Partizanima je palo u plien: 2 topa, 2 bacača mina i nekoliko strojopušaka, 2 njemačka častnika izvršili samoubojstvo, da ne padnu u ruke partizanima. Gubitci partizana nisu poznati.

5. VII. 1944. od 08.00 sati kod sela Grešćevine i Gornje Poljane (4-5 km s. i. od Varaž. Toplica), Leskovca (7 km. i. od Varaž. Toplica), Drenovca i Korović Brda (5-6 km. j. i. od Varaž. Toplica) vodene su borbe između naših oružanih snaga i partizanskih skupina neutvrđene jačine. Gubitci: na našoj strani bilo je više mrtvih i ranjenih. Borba je trajala do 6. VII. do 22.00 sata sa prekidom. Partizanske su bande raspršene, a njihovi gubitci su nepoznati. Naoružani su pored ostalog oružja i sa 2 topa i jednim bacačem.

6. VII. 1944. oko 14,50 sati, skupine partizana: 17. udarne brigade, 21. Slovenske brigade, brigade »Braće Radića« i »Matije Gubca«, izvršile su napadaj na Ludbreg[7]. Borba je trajala do 7. VII. do 07.00 sati, kada su partizani odbijeni sa 300 mrtvih izbrojeno, a mnogo mrtvih i ranjenih odvezli su sobom na 20 kola. Plien: 23 strojopuške, 3 strojnice i više raznih pušaka i strojosamokresa. Naši gubitci: 9 mrtvih i 21 ranjen od kojih su 2 umrla. Istodobno partizani su između željez. postaje Jalžabet-Martijanec (12-17 km j. i. od Varaždina) porušili su željez. prugu na 7 mjesta, te posjekli b.b. stupove.

6. VII. 1944. na cesti Ludbreg-Sv. Durađ (4 km s. od Ludbrega) na potoku Plitvica, partizani su razorili betonski most.

6. VII. 1944. oko 03.00 sata u selu Županec (9 km i. do Ludbrega) 40 partizana, odveli su iz stana umirovljenog oružn. narednika Pažić Nikolu i opljačkali su svu posteljinu i odjelo i sve odnieli u pravcu Vel. Poganca.

6. VII. 1944. kod sela Gorkovec (2 km j.i. od Klanjca) srušio se je jedan neprijateljski četvoromotorni zrakoplov i izgorio. U zrakoplovu su nađena 4 člana posade mrtva, a za ostale članove posade se nezna. Nađena su i 4 padobrana od kojih 3 otvorena, veća količina streljiva i jedna krugovalna postaja. Važniji dielovi nalaze se kod ustaške posade u Klanjcu.

7. VII. 1944. u Brezovoj Gori (13 km s. od Krapine) ustaške postrojbe i njemačko oružničtvo iz Krapine uhitilo je partizane Pernek Antona i Ferčec Ferdinanda iz Brezove Gore. Pernek je uspio pobjeći, te je radi toga odvedena njegova žena i 5 djece.

[7] O napadu na Ludbreg i gubicima partizanskih jedinica vidi: Dok. br. 82, 99, 100, 101, 106, 107 i 108.

7. VII. 1944. u 02.30 sati neutvrđeni broj partizana izvršio je napadaj na Ludbreg[8]. Borba je trajala do 4 sata. Napad je odbijen bez gubitaka. Gubitci partizana nepoznati.

8. VII. 1944. kod sela Sv. Ilije (7 km j. od Varaždina) prilikom prelietanja neprijateljskih zrakoplova, srušio se je jedan zrakoplov 1 izgorio. Iz zrakoplova spustilo se je 5 padobranaca od kojih su 4 uhvaćena.

8. VII. 1944. oko 12.00 sati prilikom povratka sa sjevera u pravcu juga neprijateljskih zrakoplova, jedan se izdvojio i spustio na visinu oko 500 m i bacio na selo nekoliko komada bombi, od kojih su 2 građanske osobe poginule, a 3 ranjene. Oštećene su i kuće ubijenih i ranjenih.

8. VII. 1944. oko 12.00 sati jedan neprijateljski zrakoplov bacio je 3 bombe na selo Vranojelje (11 km s.z. od Lepoglave) od kojih su 2 građanske osobe [poginule]. Oštećena je jedna kuća. Iz zrakoplova iskočila su 7 padobranaca od kojih su 4 uhićena, a 3 su pali u ruke partizana. Po izjavi uhićenih 4 člana posade otišli su i dalje u zrakoplovu.

8. na 9. VII. 1944. između željez. postaje Zabok-Vel. Trgovišće, partizani su razorili prugu sa 7 mina u duljini 70 metara. Promet obustavljen.

9. VII. 1944. oko 02.00 sata skupina partizana napala je Ludbreg. Borba je vođena do 03.00 sata, kada su odbijeni. Partizani su u 04.00 sata ponovili napadaj, te je borba vođena do 05.00 sati, te su partizani odbijeni u pravcu Duge Rieke (8 km. j. od Ludbrega) bez vlastitih gubitaka. Gubitci partizana 4 poginula od električne struje spojene sa žicom na obrambenom pojasu.

9. VII. 1944. oko 18.00 sati na cesti Vel. Trgovišće-Krap. Toplice partizani napali su osobni samovoz hrvatske legije i ustaški samovoz iz Pregrade. Posada samovoza prihvatila je borbu, te su partizani odbijeni bez vlastitih gubitaka, a zatim su samovozi nastavili vožnju. Gubitci partizana nisu poznati.

9. VII. 1944. oko 01.30 sati preko željez. pruge Varaždin-Zagreb između željezničke postaje Bedekovčina-Bračak, na području kotara Zlatar, prebacila se skupina partizana neutvrđene jačine na područje kotara D. Stubica. Na ovom dielu pruge partizani su razorili zeljez. prugu na 7 mjesta. Oštećeno je 7 šinja.

9. VII. 1944. kroz Ladanje Donje (4 km.j. od Vinice) i Maruševca (6 km. j. i. od Vinice) prošla je partizanska obhodnja neutvrđene ja-

[8] Poslije borbe kod Novog Marofa i Ludbrega jedinice XXVIII, XXXII, XXXIII divizije 'I zagorska brigada prešle su na područje istočno od linije Dugo Selo-Koprivnica. Na Kalniku su tada ostali samo manji dijelovi Zapadne grupe NOP odreda pa su oni vjerojatno izveli te akcije.

čine. Od tamošnjih selskih starješina oduzeli su pozive kojima su pozvane pojedine osobe na vojnu vježbu.

12. VII. 1944. oko 02.30 sati u selu Poljanec (4 km z. od Ludbrega) skupina partizana oduzela je od seljakinje Vahtarić Roze sve dielove vršaćeg stroja i time ga onesposobili za rad i ove odnieli.

13. VII. 1944. oko 22.00 sata u selu Sv. Petar (6 km. i. od Ludbrega) skupina partizana od tamošnjeg posjednika vrašaćeg stroja Žerjavić Petra oduzela je i odniela sve važnije dielove, potrebne za pogon vršaćeg stroja a na stroju polupali nekoliko važnijih dijelova tako da je stroj nesposoba[n] za daljnji rad. Istodobno od seljaka Hladnić Ivana oduzeli su važnije dielove, a neke polupali na vršaćem stroju i onesposobili ga za rad.

14. VII. 1944. oko 23.00 sata skupina 400-500 partizana izvršile su napadaj na Ivanee.Napad je odbijen bez gubitaka. Gubitci partizana nisu poznati. Partizani se prikupljaju u Planini Ivančici, te postoji sumnja da će napad ponoviti.

15. VII. 1944. na mjestu zv. Budičak (6 km. s. z. od Vinice) u blizini hrvatsko-njemačke granice, po njemačkoj pograničnoj obhodnji ubijen je partizan Jelenko Đuro, gdje je i pokopan. Kod njega je pronađeno 1 samokres i nekoliko komada bombi.

16. VII. 1944. u 01.00 sat neutvrđeni broj partizana napao je Ludbreg. Borba je trajala do 04.00 sata te su partizani odbijeni bez vlastitih gubiaka. Gubitci partizana nisu poznati.

6. VII. 1944. u 11.30 sati u neposrednoj blizini Zlatara prilikom prelietanja neprijateljskih zrakoplova od sjevera prema jugu iz jednog oštećenog zrakoplova spustilo se je 9 padobrana[ca]. Svi su uhićeni.

17. VII. 1944. oko 02.30 sati kod sela Jalžabeta (12 km j.i. od Varaždina) partizani minama oštetili su zidani most na cesti Jalžabet-Ludbreg. Promet se obavlja zaobilaženjem.

17. VII. 1944. oko 02.30 sati na željez. pruzi Varaždin-Zagreb između željez. postaje Budinščina-Konšćina partizani razorili su željez. prugu u duljini 500-600 m postavivši 26 mina 15 mjesta. Popravak u toku.

17. VII. 1944. oko 24.00 sata na cesti Ludbreg-Koprivnica na potoku Crnoglavac u selu Globočcu (2 km.j.i. od Ludbrega) partizani minama porušili betonski most. Od jake detonacije oštećeno je i više kuća. Istodobno na istoj cesti kod sela Čukovca na rieci Bednji (4 km.j.i. od Ludbrega) partizani razorili su betonski most.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO PETRINJA:

30. VI. 1944. oko 22.00 sata u selo Graboštani (6 km s.z. od Kostajnice) došlo je oko 300 partizana, od kojih oko 100 bez oružja u ci-

Iju rušenja željez. pruge. Dočekani od kozačkih postrojbi gdje su žestokim napadom raspršeni. Nađen je 1 mrtav partizan. Predmjeva se da ih bilo je oko 100 mrtvih koje su sobom odvezli, jer je pronađeno mnogo tragova krvi. Porušeno je 6. b.b. stupova, dok druge štete nije bilo. Vlastitih gubitaka nije bilo.

8. VII. 1944. oko 09.00 sati u Kotar šumi (5 km j.i. od Petrinje) SS odjeli i domobrani sukobili se sa partizanima oko 200 ljudi. Bez vlastitih gubitaka ubijena su 4, a predmjeva se da je bilo više poginulih partizana.

8. VII. 194. oko 09.45 sati između željez. postaje Dubica-Jasenovac, neprijateljski zrakoplovi strojopuščanom vatrom onesposobili su stroj teretnog vlaka, a između Dubice i Živaje jedan stroj. Žrtava nije bilo.

8. VII. 1944. u 09.15 sati prilikom prelietanja neprijateljskih zrakoplova, jedan je izbacio 3 teške bombe 500 m od željez. postaje Bos. Novi. Jedna je kuća oštećena.

9. VII. 1944. kod sela Foljavnica (3 km.s.i., od Bos. Novog) osobni vlak naišao je na minu. Uništen je jedan vagon. Odmetnici izvršili su napadaj na vlak, ali su protunapadajem posade vlaka odbijeni bez gubitaka.

9. VII. 1944. oko 16.00 sati (1 km.s.i. od Kostajnice) partizani pripucali su na njemčku samovoznu pokretnu radionicu. Borba je trajala 1 sat, te su partizani odbijeni. Poginulo je 6 kozaka a 1 ranjen. Po kazivanju seljaka partizani su svoje mrtve i ranjene odvezli na 3 kola.

10. na 11. VII. 1944. između Sunje i Blin. Kuta (19 km j.i. od Siska) partizani minirali su željez. prugu [9]. Oštećeno je oko 15 m pruge. Istodobno izvršili su napadaj na željez. stražu u bunkerima između željez. postaje Brđani-Blinski Kut (14 km.j.i. od Siska). 3 domobrana poginula, a 3 ranjena.

11. VII. 1944. oko 18.30 sati između željez. postaje Volinje-Kostajnica (4 km.z. od Kostajnice) partizani napali su njemački transportni vlak. Pristigla pomoć iz Kostajnice i posada vlaka odbile su napadaj. Ranjen je 1 vojnik i 2 građanske osobe.

11. VII. 1944. sa državnog dobra Šašna Greda (9 km.i. od Siska) Partizani otjerali su 8 volova u vriednosti 1,100.000.- kuna. Potjere ustaša i oružnika išle do Svinjičke (15 km j.i. od Siska) od kud su se vratile bez uspjeha. Napadnuti kod Preloščice (10 km.j.i. od Siska), te je napad odbijen bez gubitaka. Poginuo je jedan partizan.

12. VII. 1944. oko 07.20 sati između željez. postaje Živaje-Šaš (13 km.s.i. od Kostajnice) osobni vlak naišao je na minu. 2 vagona ošte-

[9] Kao bilj. 5.

cena, a 1 izbačen sa šinja. Pruga je oštećena 3 m. Poginula je 1 građanska osoba.

16. VII. 1944. u 08.30 sati neprijateljski zrakoplovi-lovci napali su željez. postaju Sunja i okolinu. Zapaljena su 3 vagona sa buradima nafte, od kojih je zapaljeno i izgorilo 10 daljnjih vagona. Protuzrakoplovna odbrana oštetila je jednog lovca koji se je survao u brdima Živaje (12 km.s.i. od Kostajnice). Što je bilo sa posadom, nije primjećeno.

16. VII. 1944. oko 11.00 sati neprijateljski bomaš u polju kod Dubice [bacili su] 8 kom bombi oko 50 kg težine. Štete i žrtava nije bilo.

16. VII. 1944. oko 12.15 sati iznad sela Živaje (12 km.s.i. od Kostajnice) iz jednog neprijateljskog bombaša iskočilo je padobranima 10 članova posade, od kojih je 7 uhvaćeno. Bombaš je pao na štalu seljaka Samac Pavia te je i štala sa 2 vola i 1 junica sa zrakoplovom izgorjela. U zrakoplovu izgorio je i 1 član posade.

16. VII. 1944. u 23.00 sata između željez. postej Šaš-Zivaja (13 km.s.i. od Kostajnice) teretni vlak naišao je na minu. Od eksplozije izbačena su iz šinja 3 štitna vagona. Pruga je oštećena na 10 m. Žrtava nema.

16. na 17. VII. 1944. između željez. postaje Sunja-Hrastovac (11 km s. od Kostajnice) odmetnici na 3 mjesta minirali su željez. prugu. Žrtava nije bilo.

17. VII. 1944. u 04.00 sata kod sela Stubljani (5 km.j. od Kostajnice jake skupine partizana napale su kozačke postrojbe. Borba je trajala 4 sata, kada su partizani odbijeni. 1 kozak poginuo, a 2 ranjena. Poginulo je i 10 kom. stoke po štalama. Gubitci partizana nisu poznati.

17. VII. 1944. u 18.00 sati 4 neprijateljska lovca napali su željez. postaju Šaš (12 km.s.i. od Kostajnice), te su oštetili 3 cisterne sa benzinom iz kojih se je benzin prolio.

18. VII. 1944. oko 16.00 sati kod sela Hrastovca (9 km. s. od Kostajnice) transportni vlak naišao je na minu. Od eksplozije izbačeno je sa šinja 7 vagona u kojima je poginulo 9 njemačkih vojnika. Koliko ih je bilo ranjeno, nije se moglo utvrditi.

21. VII. 1944. oko 07.30 sati između sela Novosela i Komareva (10 km j.i. od Petrinje) kozačke postrojbe sukobile se sa partizanima. Ranjeno je 8 kozaka.

21. na 22. VII. 1944. na željez. pruzi Caprag-Blinski Kut-Sunja partizani napali su straže u bunkerima. Srušena su 2 bunkera, a 1 oštećen. Poginulo je 5 domobrana a 8 ranjeno. Poginuo je 1 njemački vojnik, a 1 častnik ranjen. Borba je trajala 8 sati. Gubitci partiza-

na nisu poznati. U toku borbe partizani su između Capraga i Bl. Kuta sa 2 mine oštetili 2 šinje.

22. na 23. VII. 1944. između željez. postaje Staza-Šaš (8. km.j.i. od Sunje) na 4 mjesta minirana je željez. pruga. Na svakom mjestu oštećena je pruga za 3 metra. Žrtava nije bilo.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO KARLOVAC:

11. VII. 1944. u 10.30 sati na željez. pruzi Zagreb-Karlovac (4 km.s.i. od Zdenčine) osobni vlak naišao je na minu. 2 vagona prevrnuli se u grabu, a 1 izbačen iz šinje. Poginule 2 osobe, 9 teže ranjeno, a više lakše. Oštećeno je 5 šinja.

13. VII. 1944. u 13.00 sati između željez. postaje Belavići-Zvečaj (6 km.j.z. od Duge Rese) od eksplozije 3 mine pruga manje oštećena.

14. VII. 1944. od 01.00 — 03.00 sata kod sela Mavračića (4 km s.z. od Zdenčine) pored pruge između ustaških postrojba i partizana vođene su borbe. 1 ustaša poginuo. Za vrieme borbe na istom dielu pruge partizani[10] su na 18 mjesta minirali prugu i jedna propust, te posjekli 7 b.b. stupova. Oštećeno je 17 šinja i 23 praga. Sa stupova odnieli su žicu.

16. VII. 1944. oko 00.30 sati između željez. postaje Ozalj-Zorkovac (3 km.j.i. od Ozlja) partizani sa 5 mina oštetili prugu.

17. VII. 1944. oko 03.00 sata u selu Varoš (1,5 km.j. od Duge Rese) skupina oko 100 partizana od više seljaka opljačkala je stoku i živežne namirnice, te odvezli u pravcu sela Cerovac (7 km.j. od Karlovca) od kud su i došli.

17. VII. 1944. u selu Rečica (8 km.s.i. od Karlovca), te okolnim selima i na području obćine Skakavac, ustaške postrojbe progonile su partizanske bande koje u tim selima kose žito na štetu Hrvata. Ranjen je 1 častnik. Kada su se ustaške postrojbe vratile, partizani su došli u selo Ribari (12 km.j.i. od Karlovca), te opljačkali više seljaka i zapalili 10 kuća i gospodarskih zgrada.

18. VII. 1944. oko 23.00 sata u selu Šipak (4 km.s.z. od Draganića) skupina oko 150 partizana od seljakinje Fištrek Barice zaplienili su vršaći stroj i odvezli u pravcu Krašića.

18. VII. 1944. od 01.30 — 03.30 sati kod sela Mavračići (4 km.s.i. od Zdenčine) između ustaške posade Horvati i partizana[11] vodene su borbe. Gubitaka ni na jednoj strani nije bilo. Za vrieme borbe na istom dielu pruge partizani su na 36 mjesta minirali željez. prugu.

[10] Isto.

[11] U ovoj akciji je pored Drugoga diverzantskog batljona sudjelovao i 2. bataljon Turo-Poljsko-posavskoga NOP odreda.

Uništeno je 57 šinja i 62 praga, a prosječeno 30 b.b. stupova, te su sa 15 stupova odnieli žicu.

19. VII. 1944. oko 01.00 sat na željez. stajalištu Belavić (4 km.j. od Duge Rese) skupina partizana probudila je čuvara pruge Dobranić Stjepana, te kada im je otvorio, ušli su i sa slušalice odsjekli gajtane, a brzoglas polupali, a gajtane odnieli.

19. VII. 1944. oko 20.45 sati između željez. postaje Domagović--Jastrebarsko (2 km.j. od Jastrebarskog) od eksplozije jedne mine, oštećene su 2 šinje i 6 pragova.

ŽUPSKO ORUŽNIČKO ZAPOVJEDNIČTVO BJELOVAR:

Zapovjedničtvu V. ustaškog zdruga u Koprivnici prijavili su se domobrani pomoćne bojne S.O.Š. u Bjelovaru: JOŠIĆ IVAN, STUBIČAN MATIJA i BORLINIĆ JANKO, koji su 14. lipnja 1944. zarobljeni prilikom napada i zauzeća Vel. Grdevca po partizanima, te su izjavili sliedeće: Zauzeće Vel. Grdevca usliedilo je pomoću izdaje domobrana Konjević-Ivušić Ivana, koji je bio na straži kod bunkera br. 11, te propusito partizane unutra, bez da je pucao i dao znak. U izdaji učestvovao je i jedan oružnički vodnik sa postaje Vel. Grđevac kojem imena neznaju. Ovu dvojicu partizani nisu niti razoružavali, već su sa njima otišli, a od partizana su saznali, da su ova dvojica izvršili izdaju.

30. VI. 1944. u 01.00 sat partizani 17. udarne Slavonske brigade, te brigade »Braće Radića« i »Matije Gubca« izvršile su napadaj na Koprivnicu sa svih strana, a osobito na željez. postaju. Napad je odbijen. Ranjen je jedan vojničar. U zoru zapadno od Koprivnice izvršen je protunapadaj uz suradnju tenkova i akcija nastavljena dalje. Rezultat do sada nepoznat.

30. VI. 1944. nad Ždalom (15 km.s.i. od Đurđevca) neprijteljski zrakoplovi prilikom prelietanja izbacili su šipčice, dugo oko 20 cm, a široke 3 mm srebrnaste boje. Kada se trlja prstima ukaže se papir u kojem se vidi neki žuti prašak. Prilikom paljenja ne pokazuje eksplozivno djelovanje. Sumnja se da bi mogao biti neki otrov za stoku. Istodobno bacali su i letke na njemačkom jeziku.

8. VII. 1944. u 00,5 sati između željez. postaje Rovišće-Crkvena (7 km.i. od Sv. Ivan Žabno) partizani minirali su željez. most preko potoka Velika. Na istom dielu pruge odkinuli su 60 šinja, te sa pragovima bacili u jarak pored pruge.

11. na 12. VII. 1944. partizani minirali su željez. most na potoku Velika (11 km.s.z. od Bjelovara). Nas istom djelu porušili su i željez. prugu.

12. VII. 1944. u jutro, u Narti (8 km. j. od Bjelovara) kod domobranske posade prijavilo se je oko 30 žena i djece iz sela Miklouša (7 km.j i- Čazme) koje su partizani izselili.

13. na 14. VII. 1944. u selu Konščine (3 km.i. od Križa) skupina oko 50 partizana od 7 seljaka oduzela je 7 kom. stoke, a od dvojice trgovaca opljačkali raznu robu i živežne namirnice, sve u vriednosti 1,346.600 kuna. Ovo je oduzeto od onih koji imaju ma koga u hrvatskim oružanim snagama.

14. VII. 1944. u 23.00 sata jače skupine partizana napale su Grub. Polje i tamošnju posadu sa sjeverne, južne i istočne strane bacačima mina i raznim strojnim oružjem. U pomoć je došla sa jugo zapadne strane jedna sat iz Vel. Zdenaca, te su partizani 15. VII. u 04.00 sata odbijeni. U pridošloj sati u pomoć bilo je 7 ranjenih od kojih 1 častnik. Kod partizana 2 mrtva i veći broj ranjenih.

3. Razni događaji:

Krajem mjeseca lipnja 1944. počela je rieka Drava naglo nadolaziti, te se je razlila iz korita i poplavila polje sela: Repaša, Bukovlja, Ždale i zaselka Ogorelog Polja. Šteta je nanieta osobito na livadama.

29. VI. 1944. u 00.45 sati na željez. stajalištu Hum-Lug na raskrižju pruge (2 km.j.i. od Zaboka), pancer vlak ušao je postaju i ako je signal bio zatvoren, te je prekinuo skretnicu. 4 vagona izbačena su iz šinja i oštećena. Oštećene su 2 šinje i 8 pragova.

10. VII. 1944. oko 21.00 sat oružnička obhodnja postraje Vinica jačine 10 momaka, prateći vojnog bjegunca iz Maruševca u Vinicu, kod Ladanja Donjeg (4 km.j. od Vinice) na obhodnju ispaljena su 3 naboja. Utvrđeno je, da je na obhodnju pucao partizan Radić Slavko u cilju da oslobodi praćenog vojnog bjegunca.

12. VII. 1944. oko 21.30 sati domobran 8. sati, 2. bojne, 1. Gorske pukovnije u Garešnici Lukić Tadija, u Garešnici u zasjedi dočekao je seljaka Ivana Rukavinu, te od njega oduzeo 25.000 kuna i lakše ga tjelesno povriedio. 13. VII. 1944. kada je od oštećenika prepoznat, vratio mu je 15.000 kuna, a ostalih 10.000 da će mu vratiti drugi put. Ovom prilikom Lukić je zaprietio Rukavini, ako ga prijavi nadležnim oblastima ili mu se nešto dogodi, da će mu njegovo društvo poklati ženu i djecu.

14. VII. 1944. oko 16.00 sati u gostioni Crnički Rudolfa u Garešnici u međusobnoj prepirki mesarski obrtnik Zajc Stjepan udario Je šakom po obrazu ustaškog poručnika Herceg Matiju, koji je iza toga izišao napolje, te je kroz poluotvorena vrata iz samokresa ispano jedan naboj na Zajca, ali je u tome momentu naišao ustaša Tune Andrija koji je teško povrieden od naboja i nakon 3 sata je um-

19. VII. 1944. u 03.15 sati, 04.05 i 07.00 sati u šumi između Vel. Gorice, te sela Novih i Starih Čiča (3 km.j.i. od Vel. Gorice) eksplodirale su njemačke bombe, koje su bile na 3 mjesta, na svakom mjestu po 50 komada od po 50 kg. Poginuo je 1 njemački vojnik i 1 narednik. U selima Starom i Novom Čiču, Vukovini i Vel. Gorici, oštećeno mnogo prozorskih stakala.

20. VII. 1944. oko 20.00 sati na cesti kod željez. postaje Sunja nekoliko pijanih kozaka napali su stražnika pred nastambom X. željez. stražarske bojne u namjeri da ga razoružaju, vičući pri tome, da su svi Hrvati partizani. Istodobno bacili su u častničku menzu jednu bombu, koja je slučajno bila prazna. Domobrani pripucali su na kozake, te su 2 kozaka poginula, a 1 ranjen. Njemački vojnici iz neposredne blizine posmatrali događaj, ali nisu htjeli uredovati, već su pobjegli na željez. postaju.

4. O akciji, radu i kretanju sumnjivih osoba tuđinskih i neprijateljskih agenata, provokatora i antidržavnih elemenata:

Akcija, rad i kretanje antidržavnih elemenata napred je opisano.

5. O stranoj propagandi u narodu:

Strana i neprijateljska promičba vrši se širenjem lažnih viesti, radio viesti i letaka, te slušanjem stranih i neprijateljskih krugovala.

6. O prilikama prehrane i prometa:

Željeznički promet ugrožen, a tako i cestovni.

Prehrana dobra, dok po gradovima slaba, jer su ciene nepristupačne i svaki dan rastu. Ovim je osobito pogođeno siromašno pučanstvo, izbjeglice iz ugroženih krajeva, te činovnici i namještenici.

7. Odnosi vojske sa ustaškim organizacijama i građanskim vlastima: Odnosi su dobri.

8. Odnosi sa savezničkom vojskom čiji se dielovi nalaze na našem području:

Sa njemačkom vojskom odnosi su dobri.

II. AKCIJA NAŠIH I SAVEZNIČKIH ORUŽANIH SNAGA:

Akcija je napred opisana.

III. STANJE U VOJSCI:

Kod oružničtva:

1. Raspoloženje, duh i disciplina: Dobra.
2. Incidenti, nereda i izgreda većeg značaja: Nije bilo.
3. Bjegstva iz oružničtva: Nije bilo.
4. Ponašanje častnika, dočastnika i momčadi: Po propisu.

IV. VANJSKA SITUACIJA:

1. Prilike u pograničnim oblastima susjednih država: Nema podataka.
2. O stranim vojnim bjeguncima: Nema ih.
3. O nedozvoljenim prelazima na granici, švercu i tome slično: Nisu primljena topogledna izvješća.
4. Odnosi sa pograničnim oblastima susjednih država: Dobri.

V. OBĆI ZAKLJUČAK:

Javna sigurnost na području pukovnije ugrožena je.

Partizanske bande ponovno su se prikupile u pojedinim mjestima, a osobito na području Vel. župe Bilogore, te istočni dio Vel. župe Zagorje. Osobito su se prikupili na području i to:

21. udarna Slavonska brigada u selu Hudovljani (10 km.j. od Koprivnice) jačine 500 ljudi sa dobrim naoružanjem.

Brodska partizanska brigada u selu Javorovac i Mosti (13-15) km.z. od Đurđevca) jačine 700 ljudi sa dobrim naoružanjem.

Brigade »Braće Radića« i »Matije Gubca« u selu Sokolovac (11 km.j.z. od Koprivnice) jačine oko 400 ljudi.

17. Slavonska brigada u selu Miholjanec (9 km.z. od Đurđevca).-^. brigada i Bilogorski odred nalaze se u trokutu između Koprivnice, Đurđevca i Bjelovara. Jačina i naoružanje nepoznato.

Stožar 28. partizanske divizije, nalazi se negdje između ovih brigada. Zapovjednik je Gedeon Bogdanović tzv. (Geco).

Stožar 32. partizanske divizije nalazi se u selu Poganac (17 km.z. od Koprivnice) jačine 150 ljudi.

7. partizanska nazovi divizija skupljena na prostoru Gora-Glina Popustila je sa pritiskom na području Petrinje. Vjerojatno da su mnogi partizani upućeni kućama radi vršidbe i poljskih radova.

VI. ORUŽNIČKE POSTAJE KOJE PRIVREMENO NE DJELUJU:./.

VII. ORUŽNIČKE POSTAJE PRIVREMENO PRESELJENE U DRUGO MJESTO:./.

VIII. ORUŽNIČKE POSTAJE KOJE SU OBNOVLJENE:./.

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

Zastupa zapovjednika,
bojnik Franjo Ghilardi
Franjo Ghilardi [v.r]

M.P.[12]

M.P.[13]

Original, strojopis
Sign., AVII, Arhiva NDH, kut. 149e, f.9, dok, br. 47 (1-5).

127

1944, srpanj 27.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Križevci Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a, NOO, JNOF i AFŽ

K.K.K.P.H. Križevci
27. VII. 1944.

Odgovoreno 3. VIII. 1944.

Okružnom komitetu

Bjelovar

Dragi drugovi!

Šaljemo vam izvještaj sa našeg zadnjeg sastanka komiteta koji je održan 21. VII, u prisutnosti svih članova komiteta kao i druga Hibisa[1], koji je od strane O.K. upućen na rad u ovaj komitet.

Dnevni red je bio ovaj
1) politička situacija,

[12] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Zapovjedničtvo 1. oružničke pukovnije

[13] Zaprimni petač Zapovjedničtva 5. oružničke pukovnije, J.S. Broj 821/taj, Sarajevo, dne 4. kolovoza 1944.

[1] Duro Kožar

2) organizaciono pitanje partije
   b) SKOJ-a.
   c) NOO-a i JNOF.
   d) AFŽ
3) Razno

Politička situacija (po općinama)

Opć. Vojakovac. Imade 17 sela od kojih su na oslobođenom području 2, dok sa jednim imademo vezu. Stanovništvo te općine je pretežno srpsko. Srbi su zaplašeni i nekoji održavaju veze sa neprijateljem. U hrvatskim selima imade ustaša koji su stalno kod kuća i neprijatelj na taj način stalno kontrolira tu općinu. Uz pronalaženje novih veza potpuno rješenje je u vojničkom likvidiranju tih ustaša i poduzimanju mjera protiv njih kao konfiskacija i protjerivanje u uporišta.

Opć. Sv. Petar Orehovac, imade 34 sela, od koji su pod našom kontrolom 5 dok u 5 imademo veze. Općinu obitavaju Hrvati. Glavna karakteristika za tu općinu jest da se na njoj nije nikad mnogo radilo. Narod je antifašistički raspoložen.

Opć. Raven imade 32 sela, od kojih su pod našom kontrolom 9 sela, dok u 3 imademo veze. Na toj općini žive Hrvati. Rad na tim selima je razvijen samo se kreće previše unutar sela koja kontroliramo.

Opć. Vrbovec imade 44 sela, od kojih mi kontroliramo 6 sela, a imademo veze u 8 sela. Na toj općini se sada radi najviše. U dva sela se nalaze Srbi.

Opć. Gradec imade 9 sela a opć. Križevac imade 13 sela u kojim općinama do danas nemamo veza.

Grad Križevac — imademo veze preko kojih ubacujemo materijal.

Toliko općenito statistički o tim općinama kako bi imali lakši pregled našeg rada.

Općenito se politička situacija na našem kotaru popravlja, jer imademo bolji uvid u pojedine općine te se upoznajemo sa pojedinim problemima. Paralelno sa vojnom situacijom razvija se i politička. Nije bilo od zadnjeg sastanka upada neprijatelja. Narod zanimaju naročito vijesti sa frontova. Vojni bjegunci ostaju kod kuća. Pavelićeva amnestija je potpuno raskrinkana. Imade tek jedan veoma maleni broj onih koji se nisu vratili kućama od onih koji su otišli poslije 26. Nisu se u glavnom vratili oni koji nisu do sada ugrabili sigurnu priliku da pobjegnu.

Ustaše se vraćaju kućama ali se ne žele javljati našim jedinicama na opć. Sv. Petar Orehovac, dok na sektoru Raven — Vrbovec,

gdje se nalazi Križevački bataljon oni to čine. Mi te pojedince koji se kriju savjetujemo da se jave, ali nemamo jedinica pred kojima bi oni bili prisiljeni da se jave. U selima koja se nalaze pod nekim pritiskom tih odbjeglih ustaša organizirati ćemo straže, kao u Kalnik i Kamešnica. Te straže treba da budu srž jedne čete. U tom smislu radit ćemo u ostalim selima kao Vojnovac i Hižanovec (Sv. Petar Orehovac).

Povoljna situacija se ne iskorištava dovoljno jer ne imademo dovoljno kadrova koji bi je znali koristiti.

Rad B.G.[2] odnosno milicije se ne osjeća. Poznato nam je da u Dulepski i Rakovcu (opć. Vrbovec) postoje vatrogasna društva od kojih se ono u Rakovcu od zadnjeg sastanka povećalo od 20 na 26 ljudi. Predsjednik je već spomenuti Mijo Porkoladić. Primjećen je jedan sastanak. Ubacićemo naše drugove, te imademo prilike da saznamo za rad tih ljudi, ali se naši drugovi nisu odmah time koristili. Čim šta saznamo mi ćemo vam javiti. Dali smo upute da se ta društva raskrinkavaju kao okupatorska itd.

Na rubu opć. Vrbovec imade pljačkaških grupa za koje narod ne vjeruje da su partizani. Nisu pohvatane mlitavošću naših drugova, i strahom opljačkanih pojedinaca da ih odaju. Jedno i drugo pitanje riješićemo na taj način da smo drugove čl. komiteta koji se nalaze na tom sektoru zadužili time da pokupe potrebne podatke i na taj način dokrajče to pitanje. Najpoznatiji slučaj je do sada slučaj u Lovrečini gdje je župniku otet novac. Čini se da poznaje napadače ali o njima šuti.

Jednu daljnu poteškoću čine dezerteri u selu Lipnica (opć. Vrbovec — srpsko selo) od kojih se čini neki i samovoljno kreću na terenu kao neki partizani kada im nešto ustreba. Prema tim pojedincima poduzeće se najoštrije mjere, i poslati na sud, dok će se ostale nastojati opet uvući u jedinice na svom terenu tj. Križevački bataljon, a u koliko neće onda će biti ponovno prisilno mobilisani.

U srpskim selima opć. Vrbovec tj. u Lipnici i Hudovi postoje četničke tendence koje se očituju u saradnji sa neprijateljem u cilju »čuvanja glave« i simpatijama za kralja Petra. To sve dokazuje da je tu samo pomanjkanje našeg rada kao i slabosti Part. org. koja djeluje na tom terenu da uoči ta pitanja i da ih riješi pravilno podižući nacionani ponos Srba i mobilizacijom za Srpski bataljon.

Sama žetva koja se provada nije dovoljno objašnjena, ali se sam narod boji za nju. Narod vidi u partizanima zaštitu naše žetve. Mi nastojimo da uvjerimo ljude u potrebu mobilizacije oko čuvanja žetve. Pomanjkanje organizacija jest uzrokom da to nismo uspjeli

[2] Bijela garda

sprovest. Na terenu koji kontrolira neprijatelj vrši se žetva, tj. sada je započela pod njegovom kontrolom. Do sada su oduzete manje količine žita od strane Križ. bataljona — kao ušur od vršaće mašine i to sav.

Na tom kotaru postoje razna ekonomska pitanja, koja mi do danas nismo uopće uočavali. To su u prvom redu odnosi raznih deputatora prema Kipahovim imanjima kao i prema Kaptolskom dobru. Do sada smo uspješno riješili spor između upravnika Kaptolskog dobra i radnika, koje on nije htio plaćati i puštao da žito propada. Ljudi su sami preuzeli čitavu žetvu i dobiće plaću u žitu. Pokazalo se da su nekoji odustali od plaće u korist NOB. U samu privatnu svojinu time nismo dirali. Isto tako smo počeli rješavati pitanje oko rada dvaju motorrnih mlinova u Kalniku koji su veoma važni.

Upoznavajući te goreće probleme mi okupljamo narod, i prema tome nastojimo da i sa te strane upoznamo svako selo.

Još jednom valja naglasiti da osjećamo poboljšanje polit. sit. a osim toga počeli smo rukovoditi političkim životom sela koja kontroliramo, osobito na opć. Vrbovec i Raven te u selima Kalnik i Kamešnica te u Oseku.

2) Organizaciono pitanje partije.

Postoje dvije ćelije sa ukupno 9 čl. partije, dok su dva čl. kp. van ćelije. Kandidata ima 3. čl. komiteta 5.

Prema tome je ukupan broj čl. Kp. 16.

Nastale promjene uvjetovane su na taj način da part. član. dosadašnje križevačke čete formiranjem bataljona podpadaju pod rukovodstvo OK Varaždin. Time opet što je raspuštena komanda mjesta Osek otpada i taj partijski kadar. Jedna ćelija se je raspala kao ćelija jer je drug Orao[3], sekretar te ćelije otišao bez znanja komiteta. Sa tim drugovima se radi konkretno.

Po org. pitanju imademo uspjeha u toliko što smo proveli u toliko zadnje zaključke, koje smo donjeli tj. da smo kao čl. komiteta lično odgovorni za svaki održani sastanak, te se je tim upornim radom za sada postiglo to da je partijska ćelija Raven počela živjeti partijskim životom. Druga ćelija je slaba i biće tako dugo dok je ne Popunimo elementima iz tog kraja koje ćemo sami odgojiti, a neće biti oportunisti.

a) SKOJ Kotarski komitet Skoj-a broji 8 članova. Jedna drugarica je zapriječena preko svoje majke da ide na sastanke.

Sam komitet koji je sastavljen iz aktivista, a da se ne teži za tim ua ti članovi budu »terenci« pokazuje da će moći raditi što se naj-

[3] Jovo Milić

zad vidi iz samog povećanja SKOJ-evskih organizacija. Iako se je prestalo sektašiti po pitanju primanja u Skoj, ipak te same Skoj-evske grupe još ne žive Skoj-evskim životom. Prema tome je jedan od zadataka naše part. org. da ih nauči živjeti tako, dok je sam zadatak K.K. da u tom smislu pruži punu pomoć Komitetu. Stoga je uvijek sastancima K.K. Skoja prisutan sekretar K.K.

Najteži problem pred kojim stoji naša part. org. u vezi sa SKOJ--em jeste da naše ćelije rukovode radom omladine. Stoga će od sada svi članovi K.K. SKOJ-a uvijek tražiti vezu sa članovima ćelija da se upoznaju sa radom i da se na taj način ostvari suradnja. Na sastancima grupa mora biti prisutan sekretar ćelija. Tim putem pod našom kontrolom riješićemo i to pitanje.

NOO o JNOF. NOO postoji jedna, u Osjeku.[4]

KNOO će se smanjiti jer ne može u današnje vrijeme da vrši svoje zadaće, a samo prisustvo članova K.K. u KNOO-u prečilo ih je da vrše svoje dužnosti kao članovi komiteta time da su gubili mnogo vremena na sastancima.

Time što je došao drug Hibis (Kožar) izgledaće naš KNOO ovako

Polšak[5] — predsjednik
Kožar — tajnik
Funtak[6] — gospodarska
Marko[7] — socialna
Zvonko[8] — zdravstvo
Sokol[9] — upravni.

Kako se vidi taj KNOO imao bi 6 članova i sam raspored rada dokazuje da se ne vodi toliko računa o samom rasporedu koliko o tome da drugovi mogu na terenu da rade. KNOO praktički ne postoji i mi ga ne forsiramo, ali mislimo na to da ćemo ga razvojem situacije opet mnogo trebati, pa već sada vodimo računa o drugovima koji će dolično zastupati našu narodnu vlast na kotaru. Drugovi rade po konkretnim pitanjima svojih općina, a u glavnom su svi članovi svojih ćelija, dok samo jedan čl. KP. Sekretar Zvonko je za sada privremeno u KNOO s time da pomogne Kožaru kao tajniku koji treba da za sada omogući rad gospodarskog odjela.

Odbori JNOF kao organizirani oblici ne postoje. Mi imamo u selu Kalnik sastanke na koje dolazi neodreden broj ljudi, oko 25, te radeći s njima imamo prilike da formiramo i same odbore na onoj

[4] Vojakovački
[5] Ivan
[6] Mirko
[7] Jandroković
[8] Franjo Zajšek
[9] Priređivači nisu utvrdili na koga se to odnosi.

bazi tj. širini koje se pojedinci ne plaše. Isto tako je na opć. Raven gdje čl. KP rukovode tim sastancima. Postepeno provjeravajući samo drugove i drugarice, mi vidimo kako pojedinci dolaze redovito i s marom izvršavaju one zadatke koje ti sastanci postave, kao: podjela materijala, sakupljanja itd. pa će oni sami s vremenom tražiti organizacioni oblik koji se očituje u tome da mnogi traže održavanje tih sastanaka. U glavnom se govori na tim sastancima o poli. situaciji kao i problemima sela. Vjerujemo da ćemo do sljedećeg sastanka imati oformljeno odbore JNOF u 4 sela.

AFŽ. Glavni problemi jesu na kadrovima kao i na samim ćelijama koje se ne brinu dovoljno za rad žena. Kod čl. KP postoji još neki sektaški stav. Dok s jedne strane svaki čl. KP treba da radi sa po jednom drugaricom, prikupljamo sve žene aktivistkinje, pa smo u cilju da oživimo rad sazvali za 30 sastanak žena aktivistkinja sa ovog kotara sa ciljem da oživi rad.

Dnevni red bi bio:

polit, situacija, (težište u diskusiji)

2ena u Borbi (" ")

Praktički zadaci političke prirode kao i način rada sa ženama. Mi smatramo da možemo svaku ženu koja će doći na taj sastanak na Vrbovčkoj općini biti smatrana kao član KO AFŽ, s time da od nje opet ne tražimo redovito dolaženje, nego da joj pružamo pomoć. U planu je da na tom sastanku dademo što svečaniji karakter. Taj sastanak će uspjeti, jedino ako ga ne pomuti neprijatelj.

O nekom organizacionom stanju ne možemo govoriti jedino o neodredenom broju veza .

[10] Dodajem broj SKOJ-evskih organizacija tj:

12 grupa sa 34 SKOJ-evaca oko kojih je okupljeno 148 omladinaca.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Sekretar:
Zajšek Franjo [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH KP-98/4522.

[10] Dopisano, rukopis.

1944, srpanj 27.

Zapisnik sa sjednice Izvršnoga odbora Okružnoga NOO Bjelovar ZAVNOH-u o političkoj situaciji, stanju i radu NOO u okrugu, odjela pri Okružnome NOO, o JNOF i mobilizaciji

Z A P I S N I K

sjednice Izvršnog odbora Okružng NOO-a Bjelovar održane 27. VII. 1944.

Prisutni: Dr. Baneković[1] i drug Takač[2] iz Oblasnog NOO-a, te drugovi Čiković Tomo, Sinjerec Stjepan, Mesarić Milan, Milić Petar članovi Okružnog NOO-a zatim ing. Regan[3] vršioc dužnosti pročelnika ekonomskog odjela, Lepava Bosiljka referent prosvjetnog odjela, te Lucija Borjan referent zdravstvenog odjela.

Drug Čiković predsjednik, otvara sjednicu sa slijedećim dnevnim redom:

1. Politička situacija u okrugu
2. Stanje NOO-a
3. Izvještaji po odjelima
4. JNOF i mobilizacija i
5. Razno

Drug Čiković spominje kako je politička situacija karakterizirala neprijateljska ofenziva,[4] koja je ometala rad NOO-a radi toga se nisu mogli u punoj mjeri iskoristiti povoljni dogadaji u političkoj i vojnoj situaciji.

Drug Mesarić daje kratak pregled političkog stanja po kotarevima.

U koprivničkom kotaru u općini Vel. Poganac nismo uspjeli da sasvim vežemo narod uz naš pokret, da ga ukopčamo u našu borbu. Iako je tamo neprijatelj vršio najveći teror, iako narod bježi od neprijatelja imademo slučajeva pomiriljivosti prema njemu, pa čak i kapitulacije (pasiviziranje nekih članova NOO-a davanje viškova hrane itd.). Razlog je na nama, jer se oduvjek posvećivala slaba pažnja tome narodu. Za vrijeme najvećeg terora nije im se pružila gotovo nikakva moralna ni materijalna pomoć. Slaba pomoć se pružala i tamošnjim NOO-ima, a raskrinkavanju kralja Petra prišlo se

[1] Stjepan
[2] Duro
[3] Đuro
[4] Vidi: Dok. br.129, 130 i 134.

sasvim pogrešno. Sva oštrica se uperila proti kralja Petra a nisu se konkretno prikazivale štete po sam srpski narod od monarhističkog oblika vladanja. Tako i pitanje kralja nije rasčišćeno. Međutim s druge strane to nije četnikovanje, već naš slab politički rad i politička zaostalost i konzervativnost naroda. U buduće ćemo trebati puno više pažnje posvećivati toj općini. Narodu pružati materijalnu pomoć, kao i pružiti više pomoći tamošnjim NOO-ima. Na križevačkom kotaru se gotovo sav narod nalazi pod uticajem neprijatelja. Narod odlazi u uporišta predaje viškove hrane. Ipak narod simpatizira našu borbu. Aktivniji je politički rad na Vrbovačkoj i Ravanjskoj općini. — Politička je situacija na kotaru Sv. Ivan Žabno popravila se poslije neprijateljske ofenzive. Neprijatelj je govorio kako su partizani uništeni, a narod je na svoje oči vidio ogromne kolone partizana kako se povlače prema Slavoniji. Osim toga još isti dan pojavili su se partizani na večer gotovo po svim selima. Narod je stekao uvjerenje da su partizani neuništivi i da su se ukorijenili, a ustaše da dođu i prođu kao bura. U nekim selima uslijed toga što su se naše jedinice povukle narod se počeo pitati što će biti sa žetvom kad su se partizani povukli. Tu se primjećuje strah za žetvu i želja da se vrate partizani. Situacija se poslije ofenzive popravila i u Sredicama premda su one do kraja paljene i opljačkane. Narod je tu na svoje oči vidio kako se partizani hrabro bore i ginu da bi očuvali selo, pa se njihov odnos prema partizanima promjenio. Još je jedna činjenica nakon ofenzive postala svima jasna, a to je da ustaše sve manje gledaju koga pljačkaju. I u narodu se prepričava niz slučajeva, jer su pljačkali baš ustaške obitelji. Dokaz našeg slabog političkog obavještavanja u narodu je činjenica, da je za sporazum između Nacionalnog Komiteta i jugoslavenske kraljevske vlade saznao prije od neprijatelja, nego od nas. Naravski da neprijateljska propaganda tumači sporazum tako, da bi razbila jedinstvo između hrvatskog i srpskog naroda, govoreći kako su Hrvati izigrani da im se govorilo da se bore za republiku, a sad da se sklapa sporazum sa kraljem Petrom itd. Potrebno će biti stoga da svuda pravilno tumačimo sporazum između Nacionalnog Komiteta i jugoslavenske vlade, koji stoji na liniji Odluka III. Zasjedanja ZAVNOH-a i II. Zasjedanja AVOJ-a i kako taj sporazum znači samo jačanje naše fronte i učvršćenje naših vanjskih pozicija. I baš pozivajući se na taj sporazum u kojem se kaže, da će o povratku kralja odlučiti sam narod možemo pozivati narod u borbu i pozivati ga da se politički organizira u odbore JNOF-a ako hoće da sam odlučuje o obliku naše buduće države. — Na području đurđevačkog kotara također je poslije neprijateljske ofenzive odnos naroda prema partizanima bolji. I tu se pojavio strah za žetvu. Bijela garda politički je sasvim raskrinka-

na i čitavom je narodu jasno njezino ustaško naličje. U Đurđevcu vrši neprijatelj veliki teror uhapšeno je zadnje vrijeme oko 100 ljudi. Česte su pojave pljačke i napastovanja žena. Sve je to razgoličilo ustaše u očima naroda, i narod u Đurđevcu uviđa razliku između ustaškog poredka i narodne vlasti. — U bjelovarskom kotaru narod je najviše vezan uz našu borbu radi toga što su odavde prvi partizani i što je dao najviše partizana, pa je tako krvno vezan uz našu borbu. Iz svega toga izlazi, da su naši glavni politički zadaci, da brzo i potpuno obavještavamo narod o političkim i vojničkim uspjesima tj. da organiziramo prodor naše štampe u svako selo i svaku kuću, da posvetimo više pažnje općini Vel. Poganac, da pravilno tumačimo sporazum Nacionalnog Komiteta i Jugoslavenske vlade.

II.

Drug Čiković spominje kako uslijed čestih neprijateljskih prepada i uslijed čestog slobodnog teritorija sužen je i okvir našeg djelovanja, kao organa narodne vlasti.

Drug Mesarić daje pregled organizacionog stanja i rada NOO-a na području našega okruga. Od zadnje sjednice do sada znatno se suzio rad svih odjela pri okružnom i pri kotarskim NOO-ima. Jedino je stalno radio gospodarski dio u punom opsegu i to uglavnom na prehrani vojske. Sam Okružni NOO nije potpun, jer nema pročelnika za propagandu i za gospodarstvo. Međutim upotpunjenje Okružnog NOO-a radi suženog okvira rada nije potrebno da se provede sada, već na prvoj plenarnoj sjednici. Prihvaća se predlog da dužnost pročelnika ekonomskog odjela preuzme drug Regan, dužnost pročelnika propodjela da vrši drug Zoran[5], a upravni odjel da preuzme drug Živoder[6] čim se vrati. Iako za sada nema mogućnosti za širi rad odjela ipak nesmijemo nastaviti dosadašnjim putem, koji je vodio gotovo likvidaciji nekih odjela, već ih moramo učvršćivati organizaciono da bi ih pripravili za skoro potpuno zauzimanje vlasti. Sto se tiče usklađivanja rada pojedinih odjela bili smo na putu, da preko tajništva povežemo njihov rad i uvedemo kolektivna rešavanja važnih problema svih odjela. Spomenuto je već, da je najaktivniji bio gospodarski odio. Propodjel se trgnuo zadnje vrijeme, ali u posljednje vrijeme je zamro radi tehničkih nemogućnosti rada. Upravni i socijalni su prilično suženo radili, iako su mogućnosti rada bile veće. Prosvjetni odjel se i suviše osamostalio, te vodi zasebnu politiku, tako da tajništvu i ostalim članovima odbora uopće nije poznat rad prosvjetnog odjela. Potrebno je da se i nadalje uvede dnevno sastajanje svih pročelnika, koji se nalaze u bazi. Ko-

[5] Slavko Kuhar
[6] Ivan

tarski NOO Križevci nije imao mogućnosti da razvije djelovanje kao narodna vlast. Njegovo je težište na političkom i organizacionom radu, zatim na prehrani vojske i upisivanje obveznica zajma narodnog oslobođenja. — U koprivničkom kotarskom NOO-u uslijed nezdravih odnosa između pojedinih članova kotarskih NOO-a osjetila se potreba .reorganizacije. Dosadašnji tajnik drugarica Branka[7] nije uspjela da uskladi i poveže rad pojedinih odjela dok joj s druge strane odbornici nisu pružali nikakovu pomoć. Međutim glavni razlog netrpeljivim odnosima bio je u teškim prilikama pod kojima je morao da djeluje kotarski NOO. Česti prepadi neprijatelja, suženje oslobođenog teritorija, velike zadaci koji se pred njih stavljaju it. Na sjednici plenuma 5. ov.mj. izvršena je reorganizacija, te je izabran ovakav NOO: predsjednik Bardek[8], podpredsjednik Dušan Pavković, tajnik Kanižanec,[9], upravni odjel Branka, gospodarski Franjo Petričević, propagandni Štrbac[10], prosvjeta Šaržek[11] i zdravstvo Mužinić[12]. — Kotarski NOO Sv. Ivan Žabno prilično skladno i samostalno radi. — U Đurđevačkom kotarskom NOO-u bilo je stanje slično kao i u koprivničkom. Dne 26. ov.mj. izvršena je reorganiacija te je sastavljen ovakav odbor: predsjednik Tomašin[13], podpredsjednik Mato Kirin, tajnik Bartolić,[14] upravni odjel Zajc,[15] gospodarski odjel Mesarić Adam, propodjel Ruža Slezak, prosvjeta i zdravstvo Ferečina.[16]

III.

Izvještaji po pojedinim odjelima priloženi su ovome zapisniku[17]. Ovdje se navodi samo diskusija i zaključci.

Drug Takač spominje kako je potrebno da pitanje žetve zahvatimo brzo i energično. Hitno treba pregledati i staviti u pogon sve sposobne vršalice, nabaviti im potrebno ulje, ugovoriti sa vlasnicima paušal i zajedno s njima napraviti plan vršidbe. Prima se prijedlog druga Regana da se postave za referente u okružnu gospodarsku komisiju i to za šumarstvo drug Šklebar[18], za financije drug Belčić,[19] za obrt i industriju Barberić Ivan za knjigovodstvo drug

[7] Kata Šoštarić
[8] Franjo
'Duro
[10] Nikola
[11] Priređivači nisu utvrdili ime.
[12] Stjepan
[13] Ivan
[14] Duro
[15] Kao bilj. 11.
[16] Stjepan
[17] Zapisnici odjela nisu u prilogu ovom dokumentu.
[18] Kao bilj. 11.
[19] Isto.

Pero Radelić. Prima se predlog druga Takača da pozovemo druga Vrančić Zlatka za poljoprivrednog referenta od X. Korpusa. Drug Mesarić spominje da su glavni zadaci ekonomskog odjela da se svim sredstvima forsira vršidba na terenu, kojeg kontroliramo mi a sabotira vršidba na terenu koji kontrolira neprijatelj. Da se svim sredstvima ubrza rad na dovršenju zemunica. Da se uredi rad mlinova tj. da se svim mlinovima uredi postotak podavanja za NOF ili paušal. Da se uvede stalna kontrola raspolaganja sa našim dijelom žita. Da se učini sve kako bi se povećao kapacitet postojećih mlinova i kako bi se osposobili mlinovi, koji ne rade. Da se sakupe podaci o zemlji, koju smo dali u napolicu, te s kakvim je kulturama zasijano da bi mogli ubirati naš dijel. Konačno da se nastavi rad sa mlinovima.

b. Socijalni odjel: Drug Takač prikazuje stanje u izbjegličkom logoru[20], koje je vrlo nezdravo. Najveća krivica leži u rukovodstvu samoga logora, koje je dozvoljavalo razne nepravilnosti u vezi sa ishranom, tako da su rukovodioci i neki članovi logora jeli zasebno, zatim nepravilno se raspodjeljivalo na rad, a politički i kulturno prosvjetni život u logoru sasvim se zanemario.

Drug Mesarić spominje da je glavni razlog takovog stanja u tom što smo mi samu upravu logora postavili na fašistički način, te predlaže da se u logoru izabere upravni odbor od samih izbjeglica, koji bi vodili administraciju, brigu oko prehrane, higijene, raspodjela rada, političkog i kulturnoprosvjetnog života itd. Takav odbor koji treba da se sastoji od predsjednika, tajnika te članova odgovornih za prehranu, za raspodjelu rada, za kulturno-prosvjetni rad i za zdravstvo treba da bira čitavi logor na predloga Okružnog NOO-a. On će imati ugleda i autoriteta kod svih i moći će da razvije široku djelatnost u samome logoru tako da život u logoru stvarno procvate i da bi se u njem ti naši pristaše, koji su napustili svoju kuću radi našeg pokreta osjećali ljepše i tako da ih još čvršće vežemo uz našu borbu. Upravni odbor logora treba da se sastaje dva put tjedno, jedan-put tjedno da održi sastanak sa čitavim logorom na kojem bi podnosio izvješaj o svojemu radu i na kojem bi se pred logor iznosili problemi i o njima donosili zaključci. Odbor treba da šalje nedeljne izvještaje Okružnom NOO-u.

Taj se predlog prihvaća te se odreduju drugovi Takač, Sinjerec i Milić, da ga provedu u život.

c. Upravni odjel: Izvještaj daje drug Mesarić. Radi odsutnosti pročelnika upravnog odjela i radi suženosti slobodnog teritorija, a i

[20] Radi se o prihvatilištima za porodice, organiziranima pri komandama mjesta i područja prilikom transporta za Vojvodinu.

radi toga što se težište rada prenijelo na kotarski NOO rad upravnog odjela ograničio se uglavnom na izdavanje propusnica.

d. Propodjel: Glavni zadatak bit će da stavimo u djelatnost opet našu tehniku. Da pojačamo rad na štampanju parola, plakata itd. Time što je oblasni NOO preuzeo izdavanje vijesti znatno je odterećen rad našeg propodjela. No uslijed toga ukazuje se potreba organiziranja dopisne službe za te Vijesti i za našu centralnu štampu.

e. Prosvjetni odjel. Prihvaća se prijedlog drugarice Lepave, da bi se podigla svijest i izgradenost učitelja da im se šalje direktno propagandni materijal. Drug Mesarić spominje da je potrebno, da učitelji šalju redovne izvještaje Kotarskim NOO-ima.

f. Zdravstvo: Drug Baneković spominje kako će se naskoro držati kurs zdravstvenih radnika, te treba predvidjeti zato sposobne drugove. Drug Regan spominje da kad se govori o zdravstvu moramo početi sami od sebe i to baš na sitnicama, koje su kod nas zanemarene, tj. redovno pranje veša, parenje odijela, pranje itd. Drug Mesarić predlaže, da se osnuje priručna apoteka pri NOO-u, da se poveća higijena u ustanovama i da se pojača zdravstvena propaganda u narodu.

Drugarica Lucija Borjan predlaže da se održi konferencija svih drugova, zaduženih po zdravstvu u kotarskim NOO-ima. Što se prihvaća.

IV.

Spominje se kako su zadaci, koje smo mi dali u pogledu osnivanja odbora JNOF-a bili preveliki tako, da ih nismo mogli izvršiti. Uvjeti za osnivanje kotarskih odbora JNOF-a postaje u skoro vrijeme jedino na bjelovarskom kotaru, gdje imade 14 odbora JNOF-a i već će se 30. ov.mj. održati kotarska konferecija. Na području koprivničkog kotara postoje 2 odbora JNOF-a. Na području đurđevačkog kotara 7 odbora JNOF-a. Potrebna je mnogo veća popularizacija JNOF-a. Primjetilo se kako mnogi članovi kotarskih NOO-a nisu upoznati sa značajem i važnosti JNOF-a a većini naroda uopće nije poznato. Treba svim sredstvima popularizirati JNOF i prikazivati potrebu političkog organiziranja i okupljanja čitavoga naroda.

U pogledu mobilizacije maknuli smo s mrtve tačke, mobilizacijom na našem okrugu i osnivanjem podravskog odreda i srpskog bataljona. Treba poraditi na što jačoj popularizaciji podravskog odreda i srpskog bataljona. Zaključeno je da drug predsjednik ode na općinu Vel. Pisanica i Nova Rača u vezi sa mobilizacijom za Bjelovarski odred.

V.

Iduća sjednica zakazuje se za 12. VIII. 1944. i to ako budu prilike dozvoljavale sazvat će se plenum.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Predsjednik: u.z. M.P.[21] Tajnik:
Gaži Tomo [v.r.] **Mesarić Milan** [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, NV-12/1150.

1944, srpanj 27.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa o borbama u drugoj polovini srpnja 1944. godine

ŠTAB XXXII. DIVIZIJE
NARODNOOSLOBODILAČKE VOJSKE
JUGOSLAVIJE
Oper, broj: 163/44
Dne 27. srpnja 1944.

Predmet: Operativni izvještaj za drugu polovicu srpnja 1944. god.

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV i POJ

Dana 16. jula 1944. godine. Jedinice naše Divizije držale su slijedeće položaje: Udarna Brigada »Braće Radića« Stara Rača, Brigada »Matija Gubec« Drljanovec, a I. Zagorska Brigada Bulinac.

U 15 sati i 15 min. istoga dana u jutro I. Zagorska Brigada prihvatila je borbu sa neprijateljem koji je napustio prema njezinim položajima kod Bulinca, od pravca Severina[1]. Neprijatelj je u svom sastavu imao i motorizaciju. Borba je bila vrlo kratka, neprijatelj je odstupio, motorizacija nije mogla naprijed prema Bulincu, zbog toga što je most bio porušen.

[21] Okrugli pečat: Okružni NOO Bjelovar
(u sredini zvijezda petokraka)

[1] Opširnije vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 29, dok. br. 52. 132 i 133.

Kao što je bilo predviđeno u 5 sati i 30 min. Udarna brigada »Braće Radića smenila je na položaju Bulinac I. Zagorsku Brigadu, j Zagorska Brigada zauzela je položaj od raskršća u Bedeniku t.j. od puta koji vodi od Lasovca za Bedenik, pa do raskršća u Bulincu.

Pri sukobu sa I. Zagorskom Brigadom kod Bulinca neprijatelj je snage razdvojio i jedan dio bacio u pravcu M. Sesveta-Orovca, a jedan dio prema Dautanu. Da bi mogli osujetiti neprijatelju njegove namjere, Udarna Brigada »Braće Radića«, dobila je naređenje da dva bataljona prebaci za sjeverni dio sela Stara Raća, dok je na položaju Bulinac ostao jedan bataljon. Brigada »Matija Gubec« dobila je naređenje da zaposjedne južni dio sela Stara Raća, sjeverni dio sela Kozarevac i put Stara Raća — Nevinac kota 123. Ujedno zatraženo je od XXVIII. Divizije da njihova jedna Brigada krene preko M. Severina u pravcu Ciglene. Ovim našim manevrom htjelo se je, neprijatelja uvući medu naše položaje, a zatim snažno lupiti sa svim snagama i uništiti. Očekivalo se, prema primjećenim pokretima da će neprijatelj krenuti iz Dautana u pravcu naših položaja. Neprijatelj je oklevao, nije imao odlučnosti. XXV. Brodska Brigada, prema naređenju Štaba svoje Divizije krenula je već ranije, čim je I. Zagorska Brigada prihvatila borbu u pravcu Severina s namjerom da udari neprijatelja s boka. Ista Brigada vodila je cijelo vrijeme borbu sa neprijateljem u samom Severinu. Naš Štab donio je odluku da se neprijatelja napadne. Udarna Brigada »Braće Radića« dobila je zadatak da sa dva bataljona izvrši napad na neprijatelja u Dautanu, a jedan bataljon koji se nalazi u Bulincu taj će preći u napad onda kada se neprijatelj uskoleba usljed pritiska naših jedinca, i nastupat će u pravcu južnog dijela sela Severina.

Brigada »Matija Gubec« dobila je zadatak da zaobilaznim putem udari neprijatelja bočno i izbije na cestu Bjelovar-Severin kod Prespe i na taj način presječe neprijatelju odstupnicu, koji bi se povlačio u pravcu Bjelovara.

U međuvremenu dok su se naše jedinice pripremale za napad, neprijatelj se također pripremao za napad i u jačini dve satnije gestapovca, krenuo prema položajima Udarne Brigade »Braće Radića«. Naši borci pustili su neprijatelja na blisko odstojanje, opalili plotun zatim odmah prešli na juriš i neprijatelja potisnuli sve do sela, nanevši mu dosta velike gubitke. Nastupanje naših boraca nije bilo energično i u znaku gonjenja neprijatelja, tako da je neprijatelj uspio donekle da se sredi s obzirom na snage koje su mu ostale još u selu i da pruži organizovan otpor, tako da je neprijatelj naneo naime borcima nepotrebne gubitke.

Jedna četa od II. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića« uspjela je da od pravca Nevinca ude u selo Dautan i udari neprijatelja

sa boka, te se neprijatelj pokolebao i počeo da bježi. Naši borci nastavili su sa gonjenjem neprijatelja. Neprijatelj nije imao vremena da prelazi preko mosta kod Patkovca već je skakao u potok Severinski i na taj način prebacivao se prema Patkovcu, dok su naši borci uništavali neprijatelja. U isto vrijeme dok je neprijatelj bježao iz Dautana, III. četa I. bataljon Brigade »Matija Gubec«, samoinicijativno, videći kako neprijatelj bježi zaposjela je most kod Patkovca i na taj način spriječila prebacivanje neprijatelja preko mosta i prinudila ga da skače u vodu, gdje ga je mogla lakše uništavati. Ostale snage Brigade »Matija Gubec« nisu izvršile svoj zadatak, već su oklevale, tako da je neprijatelj ipak uspio da se prebaci za Bjelovar.

I. bataljon Udarne brigade »Braće Radića« nije pravilno ocjenio situaciju, kada treba prijeći u napad, te je napad izvršio prerano, a to je razlog što nije tijesno održavao vezu sa ostalim bataljonima svoje brigade i na jurišu bio je odbijen.

U svim borbama neprijatelj je imao oko 200 mrtvih i ranjenih, dok ih je oko 100 nestalo.

Od neprijatelja je zarobljeno:

1. teški mitraljez posadni, tipa M.G. 1917 g., 30000 metaka, 6 mina za teški bacač, 20 ćebadi, 10 ranaca, 100 ofanzivnih bombi, 6 pušaka i ostale ratne spreme. Zarobljeno 3 neprijateljska vojnika.

Naši gubitci:

3 mrtva i 22 ranjena.

Utrošeno metaka: 6.800 komada.

Od rukovodioca poginuo: Komandir čete Skarda Antun, delegat Zormanić Slavko. Od rukovodioca ranjen: Oper, oficir bataljona Božić Josip i vodnici Sekulić i Slamić.

Pri prelazu u kontra napad primjetila se kolebljivost kod boraca, nisu znali da li da pređu u napad prema neprijatelju ili ne, videći ga kako nastupa prema njima. Pri razbijanju neprijatelja, nije se produžilo sa energičnim gonjenjem neprijatelja, već se dozvolilo da sa isti sredi i pruži organizovan otpor. Daljnje nastupanje prema selu Dautan vršeno je u razvučenom streljačkom stroju i ako je bilo odstojanje još dosta veliko, tako da je zbog pokrivenosti zemljišta žitom i kukuruzima bila vrlo slaba veza između pojedinih djelova u bataljonu, a između bataljona uopće nije bilo veze. Sam prodor u selo vršen je u širokom streljačkom stroju što je opet bilo nepravilno, jer neprijatelj u selu čeka u grupicama koristeći pojedine dobre zaklone i na taj način pruža efikasniji otpor. Naša jedinica ili dva borca kada naiđu pri prodoru u selo na takovu jednu veću grupicu, nisu u stanju da neprijatelja potisnu, ali kada bi oni nastupali u desetičnim ili poludesetičnim kolonicama ili grupicama onda bi bili u stanju i razbiti ovakve neprijateljske grupice.

Brigada »Matija Gubec« nije bila dovoljno energična u svom izbijanju na cestu kod Prespe kako bi na taj način presjekla odstupnicu neprijatelju, već je samo jedna četa I. bataljona samoinicijativno udarila neprijatelja na mostu kod Patkovca i nanjela mu velike gubitke i zarobila gore navedeni ratni plijen. Načelnik[2] štaba Brigade sa jednim bataljonom nalazio se je nedaleko sela Dautan posmatrao borbu i pravio skicu kako će izvršiti napad na samo selo. Brigada kao cjelina nije uopće došla do izražaja u ovoj borbi.

Posije završene borbe jedinice su se povukle na svoje stare položaje.

17. jula 1944. god. Jedinice su držale slijedeće položaje: Udarna brigada »Braće Radića« Stara Rača, Brigada »Matija Gubec« Kozarevac-Nova Rača, a I. Zagorska Brigada Bulinac (sekcija Bjelovar 1 : 100.000). Istoga dana jedinice su se odmarale i sređivale poslije borbe.

Ranjenici su previjeni i prebačeni za Moslavinu. Ujedno je poslato 24 druga za bataljon protiv pete kolone. Neprijatelj iz uporišta Bjelovar izašao je u patrolu do mjesta Patkovec, ali do sukoba sa našim jedinicama nije došlo. Diverzanti Udarne Brigade »Braće Radića« srušili su most na putu između Nevinca i Obrovnice. U toku noći nije bilo nikakovih promjena.

18. juli 1944. god. Jedinice su ostale na istim mjestima, radeći na sređivanju i vojno-političkoj izgradnji. Zbog dolaska nekih novih neprijateljskih snaga u uporište Bjelovar, pojačana budnost i opreznost prema Česmi.

Istoga dana Udarna Brigada »Braća Radića« ranjena su dva druga od sopstvene bombe, ofanzivne, svojom nepažnjom za vrijeme hrvanja.

U toku dana i noći nije bilo nikakovih promjena.

19. jula 1944. god. Jedinice su se nalazile na istim položajima. Neprijatelj ne izlazi iz uporišta. Sa borcima se radi vojnički i politički. Poslije podne dobiveni su podatci od informativne službe da neprijatelj sprema ofanzivu na bazen Bjelovara i to sa većim snagama. U vezi sa ovim izvješten je Štab Korpusa i Štab Divizije, s obzirom da je jedinicama potreban malo duži odmor, donio je odluku da se Divizija prebaci za Moslavinu, na sektor oko Bereka — Petričke.

U 21 sat jedinice su izvršile pokret na novo odredene položaje. I- Zagorska Brigada prema naređenju Štabu Korpusa krenula je za Draganac kod Čazme.

20. jula 1944. god. U 2 sata u noći jedinice su zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Berek — Babinac, a Bri-

[2] Marko Lučić

gada »Matija Gubec« Gor. i Donja Petrička. U toku dana jedinice su se odmarale poslije izvršenog marša, a u 19 sati priređen je u D Petričkoj veliki miting za cijelu Diviziju.

U toku dana do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

21. jula 1944. god. Brigade su ostale na istim položajima. Radilo se je vojnički i politički sa borcima. Podoficirska škola, vršila je manevre oko Samarice. Radi bolje ishrane dva bataljona Brigade »Matija Gubec« prebačena su za Krivaju (sekcija Bjelovar 1 : 100.000), dok jedan bataljon ostao i dalje u D. Petričkoj. U toku dana došlo do sukoba sa neprijateljem.

22. jula 1944. god. Jedinice su ostale na istim položajima. Podoficirska škola vršila je gađanje mitraljezom i puškom. Udarna brigada »Braće Radića« vršila je manevre (nastupni i odstupni marš) u pravcu Samarice i Mikleuša (Sekcija Čazma 1 : 100.000). Do sukoba sa neprijateljem u toku dana nije došlo.

23. jula 1944. god. Divizija se nalazila na istim položajima. Brigada »Matija Gubec« vršila je manevar u pravcu sela Martinac (nastupni i odstupni marš). Manevar uspio i na istom primjećeni su mnogi nedostaci koje su činili borci i rukovodioci i koji su odmah na samom položaju ispravljeni. U 15 časova istoga dana održan je sastanak sa politkomesarima, brigada i bataljona, u prisustvu komesara Korpusa[3]. U toku dana do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

24. jula 1944. god. Jedinice su ostale na istim položajima. U 16 časova održan je sastanak sa Štabovima brigada i bataljona. Sastanku prisustvovao komandant Korpusa, general-major Matetić[4]. Dnevni red na sastanku izvještaji komandanta bataljona o stanju u bataljonima, zatim vojna situacija na teritoriju X. Korpusa, što je vrlo lijepo prikazao komandant Korpusa, dovodeći to u vezu sa stanjem u našoj zemlji i na spoljnim frontovima, taktika neprijatelja o kojoj se također vodila diskusija.

Na večer u 23 časa izvršena je noćna vježba sa jednom i drugom Brigadom u brzini stavljanja jedinica u pripravnost i brzini izviđanja i podnošenja izvještaja. Pretpostavka da je neprijatelj iz Narte stigao u Ivanjsku i Sredsku, a iz Hercegovca u Simljane i Simljanicu. Vježba je uspjela dosta dobro. U toku dana i noći nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

25. jula 1944. god. Brigade se nalaze na ranijim položajima.

Po jedinicama radi se na vojno-političkoj izgradnji boraca, a ujedno vrše se pripreme za bojno gađanje, koje će izvršiti obe bri-

[3] Politkomesar X korpusa »Zagrebačkog« bio je tada Ivan Šibi.

[4] Vlado

gade u blizini svojih položaja. Poslije podne u 16 časova izvršeno je gađanje. Gađanje je pokazalo vrlo loše rezultate, naročito u Brigadi »Matija Gubec«, jer borci nisu upoznati sa nastavom gađanja.

U toku dana podoficirska škola polagala ispit iz posljednjeg predmeta, a na večer priredila svoj miting.

U toku noći, u vezi dobivenih podataka od Štaba X. Korpusa, neprijatelj ima namjeru da izvrši pokret iz Narte u pravcu Čazme. Brigada »Matija Gubec« zauzela je nove položaje i to: Jedan bataljon istočno od sela Šušnjare na raskrsnici puteva između slova »S« sjeverno od riječi Šušnjara sa zadatkom da kontroliše pravac Laminae. Do sukoba u toku noći sa neprijateljem nije došlo.

26. juli 1944. god. Jedinice nalaze se na istim položajima, u toku dana radi se na vojno-političkoj izgradnji boraca. Neprijatelj nije izlazio iz uporišta. U noći 26/27. VII. 1944. god. neprijatelj iz Narte, pokušao je da izvuče žito iz sela Štefanja. Brigada »Matija Guibec« da bi osujetila plan neprijatelja uputila je svoju jednu četu za Štefanje. Neprijatelj primjetivši približavanje naših boraca pobjegao je za uporište ostavivši kola i konje u Štefanju. Do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

U ovom razdoblju naša Divizija nije vodila više borbi, već samo kod Dautana — Patkovca gdje je uništila i raspršila veći broj neprijateljskih vojnika. Divizija se nalazila na sektoru Moslavine radi odmora i vojničkog usavršavanja.

Za vrijeme od 16. do 26. jula 1944. god. naša Divizija uništila je, ranila i raspršila oko 300 neprijateljskih vojnika.

Zarobila: jedan teški mitrraljez posadni tipa M. G. 1917. g.,
30.000 metaka,
100 ofanzivnih bombi,
6 mina za teški bacač
20 ćebadi,
10 ranaca i
6 pušaka i dosta ostale spreme.

Zarobljena su tri živa neprijateljska vojnika.

Na bojnom polju kod Dautana — Patkovca neprijatelj je ostavio °ko 35 mrtvih svojih vojnika.

Naši gubitci:

3 mrtva, 22 ranjena u borbi, dok su dvojica ranjenih svojom nepažnjom pri hrvanju od bombe.

U borbi utrošeno metaka 6.800 komada.

Od rukovodioca poginuo komandir čete Škarda Antun, delegat Zormanec Slavko. Ranjen oper. oficir bataljona Barić Josip i vodnici Sekulić i Slamić.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar,
Si. otsutan,

M.P.[5]

Komandant-potpukovnik
Bulat Rade [v.r]

M.P.[6]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 551a, f. 4, dok, br. 9 (22-25).

130

1944, srpanj 27.

Vojno-organizacijski izvještaj Štabu Trideset i treće divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa za razdoblje od 20. lipnja do 20. srpnja 1944. godine

ŠTAB XXXIII DIVIZIJE X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG NOV I POJ
Broj Op. 104.
Dne 27/srpnja 1944.
Predmet: Opće vojno-organizacioni
izvještaj od 20. VI. do 20. VII. 1944. god.

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOVJ

Operativna situacija

U toku prošlog mjeseca jedinice ove Divizije operisale su na sektoru Moslavine i Bilo Gore. Sekcija Čazma-Bjelovar-Gjurgjevac-Čakovec 1 :100.000.

U ovom razdoblju neprijatelj je vršio ofanzivu manjih razmjera na sektor Moslavine sa snagama jedne kozačke pukovnije, dvije ustaške bojne i jednom domobranskom bojnom IV. gorskog zdruga. Neprijatelj je imao namjeru sa tim snagama proći kroz Moslavinu te uništiti našu pozadinu, ali je u tome bio ometan od naših snaga i neprijatelju nije uspjelo proći kroz cijelu Moslavinu već samo jed-

[5] Okrugli pečat: Stab XXXII divizije N.O.V. Jugoslavije
(u sredini zvijezda petokraka)

[6] Zaprimni pečat Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.O. Jugoslavije, oper. br. 393/44. od 31. VII. 1944.

nim dijelom. Takoder na Bilo-Gori neprijatelj iz Koprivnice je vršio ofenzivu na zapadni dio Bilo-Gore sa snagama 3 — 4 ustaške bojne, fja tom sektoru neprijatelj je uspio da izvrši zadatak prošavši kroz Bilo Goru vratio se u svoje polazne beze. Neprijatelju uspjelo u toj ofenzivi s toga razloga što naše snage koje su bile u Bilo Gori nisu međusobno održavale vezu i neprijatelj se probijao između naših snaga koje su bile na položaju.

Neprijatelj je još uvjek drži sva uporišta na komunikacijama koja su se sada brojno smanjila, naročito pod zadnje vrijeme pošto su sve njemačke jedinice napustile ovaj sektor i otišle u pravcu Zagreba. Sva uporišta oko sektora Moslavine drže domobranske i djelomično ustaške snage.

Naše jedinice nalaze se na sektoru Dubrava-Čazma sa zadatkom očuvanja žetve.

Organizacija štabova i jedinica

Štab I. brigade je nepotpun, istom Štabu nedostaje komandant. Štab sada kao cjelina uz pomoć našega Štaba vojnički zadovoljava.

Štab II. brigade je nepotpun istom nedostaje načelnik Štaba koji je ranjen. Komandant brigade je tek ovih dana došao i primio dužnost, još se potpuno nije snašao, a i za istog druga nemožemo dati opširniju karakteristiku, jer ga dovoljno nepoznamo. Štab kao cjelina dosta dobro zadovoljava.

Štabovi bataljona I. brigade. I. Bataljon. Štab istog bataljona je potpun i zadovoljava u svom radu. Isti Štab bataljona je ovih dana sastavljen iz rukovodioca I. i IV. bataljona. U istom bataljonu bilo je prilično nereda i odlaskom bivšeg komandanta, a sada po dolasku novog komandanta primjećuje se da se stanje u tom bataljonu popravlja.

II. bataljon. Štab bataljona kao cjelina zadovoljava i komandant bataljona također zadovoljava kao rukovodioc u borbi dok istome nedosaje teoretskog znanja.

III. bataljon. Štab bataljona kao cjelina zadovoljava, komandant tog bataljona je bivši jug. oficir i raspolaže sa dovoljno teoretskog znanja, ali nema mnogo prakse u rukovođenju jedinicom u borbi.

Štabovi bataljona II. brigade. Štab I. bataljona sada novonastalom izmjenom je potpun. U istom bataljonu prilikom akcije na Kloštar[1] bio je ranjen komandant Čulibrk Mirko i opertivac Bosna Branko, te su na njihova mjesta postavljeni novi drugovi koji će po nasem mišljenju moći zadovoljiti. Do sada taj bataljon nije imao na-

[1] Opširnije o akciji na Ivanić-Kloštar vidi: Dok. br. 130, 134, 176, i **Zbornik VII,** tom V, knJ- 29. dok. br. 61, 76. i 99.

ročitih uspjeha s razloga što je isti bataljon došao iz Odreda i ostao kompletan sa svim rukovodiocima.

Štab II. bataljona je potpun i kao cjelina zadovoljava, sam komandant bataljona je malo nagao i u odnosu prema ostalim članovima Štaba se pokazao netrpeljiv, ali se to izgladilo. Isti komandant prilikom akcije na Ivanić Kloštar se dobro poneo i rukovodio bataljonom.

Štab III. bataljon je potpun i na svojoj dužnosti zadovoljava, sam komandant je mlad rukovodioc a i partizan sa malo iskustva te istom također nedostaje teoretskog znanja i mišljenja smo da bi istog trebalo uputiti na kurs, ali dok dobijemo nekoga tko bi momentalno mogao zadovoljiti na njegovom mjestu.

Jedinice I. brigade sada nakon rasformiranja IV. bataljona su bataljoni postali brojniji i osjeća se živost i napredak u toj brigadi. Borbena sposobnost te brigade je popustila usljed mnogo izbačenih drugova iz stroja, a i disciplina u toj brigadi je mnogo popustila te sada učvršćenjem štabova bataljona stanje se počelo popravljati.

II. brigada organizaciono je sređena i disciplina te brigada nije prošla kroz više žestokih i jačih borbi kao što su uporišta, te sada prigodom akcije na Ivanić Kloštar gdje je ta brigada po prvi puta napadala uporište, pokazalo se mnogo nedostataka i kod boraca i kod rukovodioca. Upornost u borbi kod te brigade je dosta dobra, naročito se to očitovalo prigodom ofenzive na Moslavinu i Bilo Goru gdje su bataljoni te brigade izdržali žestoku vatru neprijatelja na svom položaju odbijajući neprijatelja. U ovoj brigadi osjeća se napredak u svim pravcima što je ista brigada prilično mala.

Formacijsko stanje

I brigada	po spisku	647	boraca,	na licu	538	boraca
I bataljon	tt	176			135	
II bataljon	rt	175			134	
III bataljon	tt	149	"		134	"
Prateći vod	tt	18	"		14	
Vod za vezu	rt	21			21	
Bolnički vod	tt	18	"		17	"
Izviđački vod	tt	13	"		11	
Diverzantski vod	tt	20	"		20	
Tehnika	rt	8	"	tt	y	tt
Glazba	tt	13			13	
Intendantura	tt	16	"		15	
Štab brigade	tt	4			3	
Osoblje pri Štabu	tt	16	"		14	

II brigada	po spisku	601	boraca, na licu	469	boraca	
I bataljon	ff	146	"	ft	116	"
II bataljon	ff	151		ff	104	"
III bataljon	ff	144	"	ff	109	"
Ceta za vezu	ff	37		ff	29	"
Izviđački vod	ff	7		ff	7	
Pionirska četa	ff	24	"	ff	24	"
Bacačko odelenje	ff	10	"	ff	10	"
Glazba	)t	14	"	ff	13	"
Intendantura	ff	21		ff	19	"
Bolnički vod	ff	16	"	ff	11	
Štab brigade	ff	5	"	ff	4	"
Osoblje pri Štabu	ff	26		ff	23	
Jedinice pri Štabu Divizije		174	boraca, na licu	152	boraca	
Pontonirska četa	po spisku	50	boraca, na licu	34	"	
Bolnički vod	ff	24	"	ff	23	
Vod za vezu	ff	23		ff	21	
Podoficirska škola	ff	26	"	ft	26	
Intendantura	ff	21		ff	20	"
Straža i kuriri pri Štabu	"	23		ff	21	
Polit-odjel	ff	3		ff	3	"
Štab Divizije	ff	4	"	ff	4	"
Ukupno:		1422		1159	boraca	

Promjene u organizaciji i formaciji:

I brigada. U istoj brigadi izvršeno je rasformiranje IV bataljona radi malobrojnog stanja po bataljonima. Isti bataljon je rasformiran na slijedeći način: svaka pojedina četa je dodjeljena I, II i III bataljonu. U I. bataljonu iste brigade izmjenjen je komandant bataljona drug Blanuša Mirko i na njegovo mjesto postavljen je poručnik drug Puh Alojz. Drug Blanuša upućen je na oficirski kurs.

Drug Habljanac Žarko oper. oficir II bataljona prekomandovan je u I bataljon radi nesuglasica sa komandantom u II bataljonu. Operativni oficir I bataljona zastavnik drug Begić Vilim prekomandovan je u III bataljon na istu dužnost.

Pomoćnik politkomesara IV bataljona drug Banovac Drago premješten je po rasformiranju IV bataljona u II bataljon iste brigade. Politkomesar IV bataljona drug Pokupec Stevo poginuo u borbama u Bilo Gori.

II. brigada. Komandant iste brigade poručnik drug Kosak Ivan je ranjen u borbi na Bilo Gori, a na njegovo mjesto postavljen je ka-

petan drug Škrljan Mato. Pomoćnik komandanta kapetan Bogdan Jovanović je ranjen u ofenzivi na Moslavinu i ovih dana se vratio iz bolnice te se nalazi na raspoloženju pri Štabu Divizije.

Načelnik Štaba brigade poručnik drug Anušić Pero je ranjen prilikom akcije na Ivanić Kloštar i na njegovo mjesto nije postavljen nitko, jer se nadamo da će isti ovih dana se povratiti u jedinicu.

I. bataljon. Komandant I. bataljona potporučnik drug Čulibrk Mirko je ranjen prilikom akcije na Ivanić Kloštar i nalazi se u bolnici. Na njegovo mjesto postavljen je dosadašnji komandir čete u III bataljonu drug Cauner Stanko. Operativni oficir istog bataljona drug Bosna Branko koji je ranjen prilikom akcije na Ivanić Kloštar nalazi se u bolnici na njegovo mjesto postavljen je Matešić Tomo, do sada komandir II. čete I. bataljona. Pomoćnik politkomesara Vrkljan Josip je premješten u Štab II. bataljona, a na njegovo mjesto došao je Tesla Mićo pomoćnik politkomesara u III bataljonu i iz tog bataljona je sada upućen na kurs.

II. bataljon. U istom bataljonu smjenjen je sa svoje dužnosti, oper. oficir Rahmanović Niman, isti nije zadovoljio na svojoj dužnosti, a i stariji je drug te nije pokretan i elastičan. Na njegovo mjesto postavljen je drug Konuk Stjepan do tada oper. oficir III. bataljona. Pomoćnik politkomesara Lazar Ivan radi nesuglasica sa ostalim članovima Štaba je premješten u III. bataljon, a na njegovo mjesto postavljen je Vrkljan Josip pomoćnik politkomesara u tom bataljonu.

III. bataljon. III. bataljonu izvršene su promjene u komandnom kadru kako je gore navedeno kod I. i II. bataljona tj. pomoćnik politkomesara Tesla Mićo premješten je u I. bataljon a na njegovo mjesto je došao pomoćnik politkomesara II. bataljona.

Promjena u Štabu Divizije jeste da je dosadašnji načelnik Štaba drug Kobal Vladimir premješten po naređenju Štaba X. Korpusa, za komandanta Zagorske brigade, a na njegovo mjesto došao je drug kapetan Biškup Petar.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: M.P.[2] Komandant, potpukovnik
Mutak Vlado[1] [v.r.] J.[3] Antolović [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 1207, f.4, dok. br. 14(1-3).

[2] Okrugli pečat: Štab XXXIII divizije X korpusa »Zagrebačkog«
N.O.V. I P.O.J.
(u sredini zvijezda petokraka)

[3] Josip

131

1944, srpanj 27.

Operativni izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu** Desetoga **korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama »Zagrebačkoga« NOP odreda od 21. lipnja do 22. srpnja 1944. godine

ŠTAB
ZAPADNE GRUPE P.O. HRVATSKE
Op. 151
27. VII. 1944.

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ

Dostavlja operativni izvještaj.

Kalnički Odred, Zagorski Odred i Zagorska Brigada nisu dostavili operativni izvještaj, te vam prema tomu šaljemo samo operativni izvještaj Zagrebačkog Odreda i Omladinskog bataljona[1].

Zagrebački Odred:

21. VI. 1944. II. bataljon Zagrebačkog Odreda dobio je zadatak da operira na sektoru Sv. Ivan Zelina — Marija Bistrica. I. bataljon Odreda prebacio se je na sektor Stubica — Zagreb. Ovaj bataljon dobio je zadatak da likvidira neprijateljsko uporište Čučurje. Neprijatelj je bio smješten u jednom bunkeru i u njemu se je nalazilo 10 ustaša i nekoliko milicionera. Ustaše su pripadale Konjaničkom sklopu PTS-a, dok su milicioneri pripadali milicijskoj satniji koja je imala sjedište u Kašini.

Jedan vod dobio je zadatak da likvidira neprijatelja u bunkeru, dok je sa ostalim snagama postavljena zasjeda prema s. Jalševcu i Planini (Zagreb 1 : 100.000). Jedan vod za držanje u rezervi.

Napad je počeo točno u 23,30 sata 21. VI. 1944. Vod je podišao vrlo blizu neprijatelju koji ga nije blagovremeno primjetio i sa bliskog odstojanja izvršio je juriš. Iznenađeni neprijatelj je u paničnom bijegu pobjegao posle kraćeg otpora. Borba je završena u 24,00 sata.

Zadatak kao i priprema postavljeni su i po planu izvedeni.

[1] O formiranju Omladinskoga bataljona vidi: Dok. br. 97.

U ovoj borbi neprijatelj je imao 6 mrtvih ustaša, dok se broj ranjenih nezna.

Zaplenjeno je 1 puškomitraljez »Brno«, 1 teški mitraljez »Fijat«, 12 pušaka i preko 4.000 metaka.

U ovoj borbi naročito se istakao borac Ščurić Andrija koji je prvi jurišao i zaplenio t. mitraljez.

Niže rukovodstvo pokazalo se u ovoj akciji na visini, komandujući za vrijeme borbe svojim jedinicama i hrabro ih predvodeći napred.

Do 23. VI. 1944. godine oba bataljona operiraju na svojim sektorima. I. bataljon prebacuje se na sektor Sv. Ivan Zelina — Marija Bistrica.

24. VI. 1944. Oba bataljona nalaze se na sektoru Sv. Ivan Zelina — Marija Bistrica.

I. vod I. čete II. bataljona dobio je zadatak da postavi zasjedu na cesti Zagreb — Varaždin između s. Donje Zeline i Bjelovara j. od kote 130 (Zagreb 1 100.000).

U 7,00 sati u jutro naišao je putnički autbus koji saobraća ovom cestom. Na dati znak autobus nije stao ali je zaustavljen s nekoliko rafala iz p. mitraljeza.

Zarobljen je jedan domobran i zaplenjeno 2,000.000 kuna.

Utrošeno je 80 metaka.

Nakon izvršenog zadatka vod se je povratio u sastav svoje jedinice.

Istog dana II. bataljon dobio je zadatak da se smjesti u s. Velika Gora. Jedna jača neprijateljska patrola u jačini 20 ustaša sa 2 p. mitraljeza polazila je sa j. strane u selo. Bataljon je odmah razvio obe čete tako da je jedna imala zadatak da presječe neprijatelju odstupnicu, dok ga je jedna imala napasti s fronta. Borba je počela u 7,00 sati.

Iznenađen neočekivanim napadom neprijatelj je ne pružajući nikakvog otpora pobjegao u prawcu s. Donje Zeline. Borba je trajala 15 minuta.

Neprijatelj je imao 1 mrtvog ustašu. Zaplenjena su 2 p. mitraljeza, 2 karabina i oko 200 kom. metaka.

Bataljon je imao 1 mrtvog borca.

Utrošeno je 100 kom. metaka.

Zadatak kao i njegovo izvršenje je bilo po planu. Borci su pokazali veliku borbenost, želju za uništenjem neprijatelja i želju da se zapleni oružje. Rukovodioci su bili na visini pošto su točno izveli primljeni zadatak.

Do 4. VII. 1944. godine oba bataljona Odreda operiraju na sektoru Sv. Ivan Zelina — Marija Bistrica, postavljajući zasjede na cestama. Međutim neprijatelj nije nailazio.

U noći 5/6 VII. 1944. godine jedna četa II. bataljona Odreda handgranatama digla je u zrak 250 m. pruge Zagreb — Varaždin kod s. Husinca.

Oba bataljona nalaze se u Crkvenoj Vesi u koje selo dolazi i četa koje je rušila prugu.

Ustaše su još tokom zime formirali nekoliko jedinica milicije po pojedinim selima na sektoru Zagrebačkog Odreda, a sa središtem u s. Kašini. Ove jedinice milicije imale su dužnost da patrolišući kontroliraju sela i da ne dozvoljavaju dolazak naših jedinica u ta sela. Svaki politički rad formiranjem ovih jedinica ustaške milicije bio je paraliziran.

Selo Blaguša dala je naročito veliki broj ovih milicionera i oni su zajedno sa ustašama držali po noći položaj na kosi između sela Blaguše i Kašine na jednoj koti. Noću su neprijateljske patrole kretale po okolnim selima i zadržavale se u istima.

Oba bataljona Zagrebačkog Odreda imali su zadatak da likvidiraju neprijatelja na položaju na K.195 z. od s. Blaguše (Zagreb 1 :100.000) i da pohvataju miliciju u selima Blaguša, Gornja i Donja Kašina.

Glavni zadatak imala je da izvrši jedna četa I. bataljona Odreda time što će likvidirati neprijatelja na položaju K. 195. Na ovom položaju nalazilo se je 7 ustaša iz Konjaničkog sklopa PTS-a i oko 25 milicionera.

Napad je počeo u 1,30 sati 7. VII. 1944. godine. Borci čete I. bataljona ma da je bila jača mjesečina koristeći se vinogradom podišli su neprijatelju na K. 195 na blisko odstojanje i zatim izvršili siloviti juriš na njega. Borba je trajala samo nekoliko sekundi. Neprijatelj je dao kratak otpor bacivši nekoliko bombi a onda se razbježao na sve strane.

Zadatak je bio izvršen. Neprijatelj je imao 6 mrtvih ustaša i nepoznati broj ranjenih.

Zaplenjen je 1 t. mitraljez »Fijat« 12 pušaka i 2.500 metaka priličan broj bombi i ostale opreme.

Odred je imao 5 ranjenih drugova, svi lakše.

Utrošeno je 850 kom. metaka.

Plan je bio u potpunosti i točno izveden. Borci su i ovom prilikom pokazali visoku borbenu svijest predvodeni rukovodiocima koji su u svakom pogledu zadovoljili.

Nakon uništenja ovog položaja neprijatejlj isti više nije zaposjedao. Miliciji koja je do tada naoružana sem pušaka bila i naoružana

automatskim oružjem, bilo je posle ovoga oduzeto svo automatsko naoružanje. Milicioneri koji su bili zajedno sa ustašama na položaju pri napadu na ovo selo kao i na s. Čučurje, bili su pohapšeni i sprovedeni u Zagreb. Milicija je izgubila povjerenje kod ustaša te joj više nijesu bili povjeravani važniji zadaci i mnogi drugi milicioneri otpremljeni su u Zagreb. Ostatak milicionera naoružan je slabim puškama i sva njihova djelatnost svodi se na zapucavanje u noći. Ovim akcijama milicija je stvarno slomljena. Nakon izvršenog zadataka oba bataljona povukla su se u s. Gornje Orešje.

Do 12. VII. 1944. godine oba bataljona nalaze se na sektoru Sv. Ivan Zelina — Marija Bistrica. Vrijeme je iskorišćeno za uzdizanje boraca u pogledu sticanja vojnog i političkog znanja.

12. VII. 1944. godine I. bataljon prebacio se je na sektor Stubica — Zagreb sa zadatkom da vrši mobilizaciju, postavlja zasjede i napada manje neprijateljske snage. II. bataljon ostaje na starom sektoru na istim zadacima.

13. VII. 1944. godine I. bataljon nalazio se je na odmaranju sa isturenim potrebnim osiguranjima u s. Jakšinec. Dvije satnije njemačkih SS trupa kretale su se prema ovom selu u cilju izviđanja.

Ocjenivši nadmoćnost neprijateljevu bataljon se je odmah povukao iz sela ali je bio primoran da u povlačenju primi borbu sa jačim neprijateljem.

Borba je počela u 6,00 sati u jutro. Bataljon se je pod borbom povukao u šumu dok je neprijatelj ostao u s. Jakšinec.

Neprijatelj je imao 6 mrtvih. Bataljon je imao 1 lakše ranjenog.

Utrošeno je 310 kom. metaka.

Borci su pokazali veliku borbenost tražeći od svojih rukovodioca da jurišaju na neprijatelja, ali ovi nijesu to dozvolili, pravilno ocjenivši neprijateljevu snagu, već su se povukli u šumu.

14. VII. 1944. I. bataljon nalazi se na krstarenju na sektoru Stubica — Zagreb.

Jedna četa II. bataljona dobila je zadatak da na cesti Zagreb — — Varaždin između s. Donje Zeline i Belovara postavi zasjedu. U 10,00 sati naišao je autobus vlasništvo od državnih željeznica NDH. Autobus je zaustavljen i zarobl[j]eno je 4 domobrana, a zaplenjeno 800 komada cigareta, namjenjenih neprijateljskoj posadi u Sv. Ivanu Zelini za Pavelićev rođendan.

Autobus je uništen.

Nakon izvršene akcije četa se povukla u sastav bataljona.

16. VII. 1944. Jedna četa II. bataljona u noći sa jednim vodom III. čete III. Diverzantskog bataljona porušila je oko 1200 metara pruge Zagreb — Varaždin kod s. Husinca.

I. bataljon u krstarenju na svom sektoru.

17. VII. 1944. I. bataljon postavio je zasjedu na cesti Zagreb — — Oroslavlje. Napadnut je jedan motorkotač na kome su se vozila dva ustaša od kojih je jedan ubijen, dok je drugi uspio da ranjen pobjegne.

Zaplenjena je jedna puška i 50 kom. metaka.

II. bataljon imao je zadatak da se iz s. Prepolna prebaci u s. Drenovu.

Ustaše u jačini jedne satnije iz posade Marije Bistrice postavili su zasjedu kod s. Kladuščice.

II. bataljon naišao je na zasjedu u 8,30 sati. Međutim nije se zbunio iznenadnom brzom neprijateljskom paljbom, već je smjesta izvršio juriš na neprijatelja i progonio ga sve do blizu Marije Bistrice uspjevši da ga potpuno razbije.

Gubici neprijatelja nepoznati. Zaplenjeno 300 komada metaka.

Bataljon nije imao gubitaka.

Utrošeno je 450 komada metaka.

Snalažljivost boraca bila je i ovog puta očigledna. Mjesto da neprijatelj postige uspjeh postavljenom zasjedom to je obratno bio potpuno razbijen.

18. VII. 1944. I. bataljon vratio se je sa krstarenja na sektoru Stubica — Zagreb. Jedna četa II. bataljona preuzela je ranjenike i nenaoružani borce Omladinskog bataljona Zapadne Grupe P. Odreda i pošla u Moslavinu sa zadatkom da ranjenje i nenaoružane drugove tamo prebaci.

22. VII. 1944. godine jedna četa I. bataljona osiguravala je vod III. Diverzantskog bataljona koji je digao u zrak most na cesti Zagreb — Varaždin kod s. Belovara. Most je bio dugačak 12, a širok 8 m. Jedna četa I. bataljona napravila je zasjedu na cesti Zagreb — Varaždin na kojoj je u 17,00 sati naišao jedan auto koji je vodio 10 teladi i 1 svinju. Meso je zaplenjeno.

U ovom razdoblju Odred je izvršio 16 akcija.

Ubijeno je 37 neprijateljskih vojnika ili ranjeno.

Zaplenjeno 2 t. mitraljeza 3 p. mitraljeza, 26 pušaka, 20 bombi, 15 pari odijela, 14 pari cipela, 7 para čizama, 2,000.000 kuna, porušeno 250 m. pruge. Zaplenjeno također 6500 metaka.

Odred je imao 5 lakše ranjenih drugova i 1 mrtvog.

Utrošeno je 1500 metaka.

Omladinski bataljon:

13. VII. 1944. formiran je ovaj bataljon nakon čega sve do danas vršena je obuka u cilju uzdizanja boraca i rukovodioca u vojnom i Političkom pogledu. Jedan dio boraca otišao je za Moslavinu.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:
Stjepan Iveković [v.r.]

Komandant-major-
Stj.[2] Kučiš [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 551 A, f. 61, dok. br. 29(1-2).

132

1944, srpanj 27.

Vojno-organizacijski izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za srpanj 1944. godine

ŠTAB ZAPADNE GRUPE P.O. HRVATSKE
Broj Op. 150
Dne 27. VII. 1944.

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ

Dostavlja vojno-
organizacioni
izvještaj.

a) OPERATIVNA SITUACIJA

Još ranije u toku ranoga proljeća neprijatelj je koncentrisao jače snage u Podravini, a naročito na sektoru Kalničkog Odreda, postavivši sebi za cilj da prikupi ovogodišnju žetvu. Da bi parirao naše jedinice i da bi ih privezao dalje od Podravine i dalje drži sa jakim snagama uporišta Križevci, Novi Marof, Var. Toplice, Varaždin, Ludbreg i Koprivnicu na ovom sektoru. Pošto su naše jedinice vršile stalan pritisak na Podravinu, neprijatelj je s razmjerno tome pritisku stalno pojačavao ova svoja glavna uporišta.

Na sektoru Zagorja i Prigorja vojna situacija se u posljednje vrijeme za neprijatelja u veliko poboljšala. To dolazi od tuda što sve do sada u ova dva sektora se naše jedinice nisu naročito angažirale. Većih jedinica nije bilo, a naši Odredi su slabi da bi neprijatelju mogli zadati neke ozbiljnije udarce. Neprijatelj se u ova dva sektora

[2] Stjepan

osjeća prilično sigurno. Na ovom sektoru koncentrisao je priličan broj svojih bolnica i oporavilišta i novačkih jedinica u kojima se izvodi obuka.

Jačih operativnih jedinica na ova dva sektora neprijatelj nema. One su sve povučene u Podravinu. Postoji veliki broj manjih posada u uporištima. Naročito se to vidi na uporištu Zlatar, koje je prije brojilo i do oko 1.000 neprijateljskih vojnika, ali kada su naše jedinice počele vršiti jači pritisak na neprijateljske snage u Podravini prebačene su iz ovog uporišta veći dio posade tako da sada Zlatarska posada broji oko 200 ljudi.

Ostaci Njemačkih divizija razbijenih na Krimu prebačeni su u neka sela na Stubičkom sektoru, te se od tih ljudi formiraju nove jedinice a tada će biti prebačene na koji front.

Neprijatelj je uspostavio novo uporište u selu Žitomir na sektoru Zagrebačkog Odreda. Posjedanjem ove važne točke neprijatelj je htio još bolje sprovesti kontrolu nad prugom Zagreb — Varaždin koja je za njega od osobite važnosti s obzirom da mu je to jedina komunikacija koja ga vezuje s Mađarskom. Osim toga ova pruga će igrati važnu ulogu, jer će se njom voziti sva roba iz Podravine.

Na sektoru između pruge Zagreb — Krapina — Rogatec i rijeke Sutle zaposjeo je neprijatelj u poslednje vrijeme veći broj manjih uporišta, s kojima želji da sprovede potpunu kontrolu na ovom sektoru što mu i uspjeva.

I. Zagorska Brigada nalazila se pod komandom Štaba XXXII. Divizije i operirala je na sektoru Bilogore.

Naši odredi operirali su stalno na svojim sektorima vršeći zadatke: uništavanje komunikacija, postavljanje zasjeda i likvidacija manjih neprijateljskih snaga.

b) ORGANIZACIJA ŠTABOVA I JEDINICA

KALNIČI ODRED:

Štab Kalničkog Odreda je potpun. Prema podređenim Štabovima i rukovodiocima odnosi se pravilno i kritički gleda na njihov rad. Štab Odreda je u novom sastavu pošto su dva člana koja su ranije bila u ovom Štabu upućena na nove dužnosti i to politkomesar Ladešić Nikola i pomoćnik politkomesara Jerko[1]. Na njihovo mjesto postavljeni su za politkomesara odreda drug Gugo Josip, za pomoćnika politkomesara drug Karasman Ivica. Ova nova dva člana Štaba pokazuju mnogo volje i truda tako da smo mišljenja da će iskorjeniti stare greške Štaba Kalničkog Odreda i da će ovaj Štab funkcionirati kako treba.

[1] Novak

Ovaj Odred skoro je formirao svoj II. bataljon od »Čelikove«[2] čete i Novo-Marofske udarne grupe. Ovaj bataljon ušao je kao II. bataljon u sastav Kalničkog Partizanskog Odreda. Štab ovog bataljona je potpun i zadovoljava. Borbenost bataljona je na priličnoj visini, ali pošto su borci mladi, neiskusni i neizgrađeni polako se privikavaju borbi, učestvujući u akcijama manjeg značaja, na rušenju pruge, postavljanju zasjeda.

Štab I. bataljona ovoga Odreda je potpun i zadovoljava. Ranije su se članovi ovoga Štaba familijarno odnosili prema članovima Štaba Odreda, što je bila greška ranijih članova Štaba Odreda, ali se sada ovo dosta ispravlja. Borbenost u ovom bataljonu je na priličnoj visini. Upornost i čvrstina jedinca u svakom pogledu.

Disciplina u ovom Odredu je u začetku. Sada se na uspostavi discipline ubrzano radi i već se pokazuju rezultati.

ZAGREBAČKI ODRED:

Štab Odreda potpun i svojim radom se u poslednje vrijeme u svim pravcima popravio. Politkomesar Odreda već duže vrijeme nalazi se na političkom kursu. Ostali članovi Štaba pokazuju mnogo volje da svoje ranije nedostatke u pogledu familijarnosti i lijenosti isprave. Naročito se ovo zapaža kod pomoćnika politkomesara Odreda druga Pavlinića[3]. U samom Štabu odnosi između članova Štaba postaju vojnički i nema više one familijarnosti međusobne koja je ranije vladala.

Štab Odreda je disciplinovan i točno izvršava zadatake koji mu se postave od strane našega Štaba.

Štab I. bataljona Odreda je nepotpun, manjka operativni oficir bataljona. Štab kao cjelina zadovoljava u svakom pogledu. Komandant ovog bataljona uveliko je uklonio svoje ranije nedostatke: lijenost, familijarnost i nedovoljnu disciplinovanost. Sve više i više dobiva u pogledu autoriteta kod potčinjenih rukovodioca i boraca.

Borbenost boraca i rukovodioca je na velikoj visini u tom bataljonu. Borci su nezadovoljni kada ma i jedan dan prođe bez borbe i traže od svojih rukovodioca da ih se povede u borbu. Bataljon je u borbi uporan i čvrst. Borci za vrijeme borbe pjevaju na položajima i ismjehavaju neprijatelja, tako da i elitnije neprijateljske jedinice demoralizira i nagoni u bijeg.

Štab II. bataljona je potpun i zadovoljava u svakom pogledu. Naređenje izvršava točno i na vrijeme. Ranije malo nepokretni komandant toga bataljona postao je življi.

[2] Čelik-August Šket
[3] Vjekoslav

Kako borci tako i rukovodioci pokazuju još bolje osobine nego ih ima I- bataljon ovog odreda.

Ono što izdvaja Zagrebački Odred od naših ostalih jedinica kako u pogledu borbenosti tako i u pogledu unutrašnje discipline, čvrstine i vojnog znanja jesu mladi ali borbeni niži rukovodioci, desetari, vodnici i komandiri, koje borci vole i koji će pod njihovom komandom poći na izvršenje svakog zadatka, jer uživaju neograničeno povjerenje kod svojih boraca.

ZAGORSKI ODRED:

Štab Odreda je nepotpun, manjkaju pomoćnik politkomesara Odreda i operativni oficir Odreda. Štab do sada nije popunjen zato što ovaj Odred ima samo jedan bataljon. Štab Odreda funkcionira kao cjelina dobro i disciplonovan je.

Štab I. bataljona ovog Odreda je potpun. On zadovoljava svojim radom i disciplinovan je. Članovi ovoga Štabu su borbeni, omiljeni kod boraca i uživaju njihovo povjerenje.

Borci ovog bataljona su borbeni. Jedinica je čvrsta, uporna pri izvršenju svojih i disciplinovana. Međutim, niže rukovodstvo u bataljonu podbacuje — oni često padaju pod uticaj boraca, te kadkada mjesto da vode svoje borce, budu vođeni od njih.

OMLADINSKI BATALJON ZAPADNE GRUPE POH:

Na sektoru Pušća — Stubica formiran je Omladinski bataljon[4] koji spada pod direktnu komandu Štaba Zapadne Grupe Odreda. Štab ovog bataljona je potpun i svojim dosadašnjim.radom zadovoljava, ma da su pojedini članovi ovoga Štaba mladi rukovodioci, što se naročito odnosi na politkomesara bataljona. Trebaće mu se pomoći.

Borci u ovom bataljonu su omladinci prikupljeni sa tog sektora. Među njima se nalazi priličan broj dezertera iz raznih naših jedinica, pa čak iz XIII. Proleterske Brigade. Borbenost je na priličnoj visini, ali će se borci morati polako navikavati na borbu izvršavajući zadatake od manje važnosti. Upornost, čvrstina i disciplina u jedinci su tek u izgradnji.

Opće perspektive ovog bataljona su dobre, jer postoji velika volja za radom i izgradnjom, kako kod boraca tako i kod rukovodioca.

ZAGORSKA BRIGADA NOVH

štab Brigade kako smo već ranije izložili nije zadovoljavao svojim dosadašnjim radom, a kakav je sada nije nam dovoljno pozna-

[4] O formiranju bataljona vidi: Dok. br. 97.

to, pošto se brigada u posljednje vrijeme nalazila pod komandom XXXII. Divizije NOVJ, te nijesmo imali nekog dužeg pregleda nad radom kako Štaba brigade tako i cijele brigade.

KURS ZA VODNIKE I DESETARE

Pošto zbog stalnih pokreta Štaba Grupe nije mogao da se vrši tj. nije se mogla vršiti redovitija nastava i obuka na ovom kursu, koji se stalno kretao uz Štab Grupe, to je kurs raspušten s tim, da se rad privremeno obustavi i da se nastavi kada uslovi za to budu povoljni.

c) FORMACIJSKO STANJE:

ŠTAB GRUPE:

Po spisku 8 rukovodioca 36 boraca
Na licu 8 rukovodioca 36 boraca

Jedinice pri Štabu Grupe:

Ambulanta po spisku 3 borca
Na licu 3 borca
Prateća četa: Po spisku 1 rukovodioc i 9 boraca
Na licu 1 rukovodioc i 9 boraca

Izviđačka desetina:

Po spisku 1 rukovodioc i 9 boraca
Na licu 1 rukovodioc i 9 boraca

ZAGREBAČKI ODRED:

Po spisku 63 rukovodioca i 193 boraca
Na licu 59 rukovodioca i 180 boraca

OMLADINSKI BATALJON:

Po spisku 20 rukovodioca i 71 borac
Na licu 20 rukovodioca i 71 borac
Ovaj bataljon podjeljen je na dvije čete

KALNIČKI ODRED:

Brojno stanje nepoznato, pošto još nijesu dostavili redovite izvještaje.

Ovaj Odred podjeljen je na dva bataljona.

ZAGORSKI ODRED:

Po spisku 27 rukovodioca 133 boraca
Na licu 27 rukovodioca 133 boraca
Odred ima jedna bataljon.

I. ZAGORSKA BRIGADA NOVH:

Brojno stanje nepoznato.

Brigada podjeljena na tri bataljona.

d) PROMJENA U ORGANIZACIJI I FORMACIJI

Mjesto dosadašnjeg politkomesara Kalničkog Partizanskog Odreda druga Ladešića Nikole postavljen je za politkomesara Odreda drug Gugo Josip, mjesto pomoćnika politkomesara Kalničkog Odreda postavljen je drug Karasman Ivica.

Mjesto dosadanjeg komandanta Zapadne grupe odreda potpukovnika druga Bulat Rade, postavljen je za komandanta iste grupe odreda major drug Kučiš Stjepan. Za operativnog oficira Zapadne Grupe postavljen je poručnik Drug Duričić Valent.

Od »Čelikove« čete i Novo-Marofske udarne grupe formiran je II. bataljon Kalničkog Partizanskog Odreda.

Na sektoru Pušću — Stubica od prikupl[j]enih omladinaca formiran je Omladinski bataljon koji je stavljen pod komandu Štabu Zapadne Grupe Odreda.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar: Komandant-major:

S.o. **MP**[6] Stj.[5] **Kučiš** [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 551b, f. 1, dok. br. 6(20-21).

1944, srpanj 28.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zelina Okružnome komitetu KPH Zagreb o koncentraciji neprijatelja, teroru i pljački nad stanovništvom, stradanju članova Partije, akcijama Zagrebačkoga NOP odreda i organizacijskome stanju i radu Kotarskoga komiteta, organizacija SKOJ-a, USAOH-•a, NOO; NOF, uz priloženi blagajnički izvještaj

Kotarski K.KPH.
Sv. Ivan Zelina.
28. VII. 1944.

[5] Stjepan

[6] Zaprimni pečat Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.O. Jugoslavije, oper. br. jy7, od 3. VIII 1944

Drugarskom
Okružnom Komitetu KPH
Zagreb

Politički izvještaj.

Uslijed bojazni, okupatorske i ustaške bande kada vide da im se približuje kraj i da će polagati račun za svoja zločinačka djela, latila se je svoje stare metode, pljačke i ubijanja nevinog stanovništva. Primjećuje se da nemaju više podrške u narodu. Narod ih mrzi i prezire jer je prozreo njihvu izdajničku ulogu. U našem kotaru u koje god selo dodemo čujemo glas naroda, kako prezirno stavlja pritužbe na ustaške vlasti, a sve više dolazi do uvjerenja da je naša borba opravdana. U zadnje vrijeme primjećuje se ponovno gomilanje ustaških bandi u našem kotaru. 17. VII. 44. došlo je u selo Žitomir oko 300 ustaša, i prema izvještaju naših drugova, banda je u ovom selu opljačkala narodu sve što je našla za vrijedno, te u susjednom selu Globočec kot. Stubica upalila je tri klijeti bez da je imala ikakovog povoda. U tim klijetima izgorjelo je sve što u njima bilo, a medu ostalim i 2 krave. U istom selu uhapsili su tri djevojke i odveli ih sa sobom. Putem su dvije uspjele pobjeći dok su treću silovali i ostavili je u šumi okrvaljenju. Uslijed tih nedjela bande narod je vrlo zastrašen, a kako banda krstari danju i noću, pa je u neka sela nemoguće prići.

Dne 17. VII. 44. god. doznala je ustaška banda da se u blizini sela Kladeščice u šumi nalazi šator gdje se liječe naši ranjeni borci, te je tog dana došla iz Marije Bistrice jedna satnija ustaša sa zadatkom da pronađe naše ranjenike, i teški mitraljez koji je bio u blizini zakonspiriran. Banda je imala dobre podatke i izgleda da ima nekog tko izvještava i daje podatke o našem pokretu. Drugarica Katica Gregurić iz sela Kladeščice istog dana u jutro vraćala se je kući te ju je banda uhapsila i prisilila da pokaže mjesto gdje se nalaze naši šatori. Ta ista drugarica bila je u partizanima. Sreća je bila za nas da je Zagreb[ački] Odred imao tog jutra pokret baš prema Kladeščini, koji se je na putu u šumi sreo sa ustašama, i natjerao ih u panični bijeg. To nas je spasilo od sigurne katastrofe. Drugaricu Katicu koja je pred njima išla povezana, pošto ju nije mogla sa sobom povesti, ranila je banda sa nekoliko metaka, i drugi dan je podlegla od zadobivenih rana. Mi smo uvidjeli opasnost koja bi se mogla ponoviti, i tražili smo od štaba Odreda da se poduzmu mjere da spasimo ranjene drugove, te smo ih sljedećeg dana prebacili u bolnicu u Moslavinu.

Dne 15. VII. 44. god. došla je ustaška banda iz uporišta Laz i Marija Bistrica u selo Crkvena Ves opć. Belovar-Moravče, i uhapsi

la druga Šaltera[1] i druga Peru Planinčevića »Zeca« ubila, kada je kušao bježi, a seljaka Vida Kutnika kod koga su bili naši drugovi odvela i ubila ga na putu prema Glavnici jer nije htio ništa priznati- Druga Šaltera je banda odvela sa sobom na Laz, i prema dobivenim podacima još ga istog dana na večer ubila. Drug nije ništa priznao i nikog izdao. Za ovo ubijstvo naših drugova sumnja se na kapelana iz Crkvene Vesi te na Ivana i Tomu Strugar također iz Crkvene Vesi. U koliko budemo dobili točne podatke mi ćemo vas o tome izvjestiti.

Između 2. i 3-ćeg ovog mjeseca u općini Šašinovec uhvaćeni su članovi K.P. drug Jurek[2] član K.K. i drug Justin[3] član partijske ćelije. Iz podataka koje smo dobili vidi se da je drug Justin ubijen, a drug Jurek uhvaćen nakon što je ranjen. Naknadno smo doznali da je i on nakon kratkog vremena ubijen (?).

Između 8. i 9. ov. mj. u jednoj akciji gdje su drugovi htjeli svući neke ustaše koji su pobjegli od bande stradao je drug Gavro[4] član partijske ćelije. Puška mu je slučajno okinula i ranila ga u desnu ruku, te je zadobio dosta tešku ozlijedu. Mi smo ga zajedno sa ostalim ranjenicima uputili u bolnicu na liječenje. Na sastancima mi smo drugove upozorili da članovi Partije ne trebaju vršiti akcije, ali kako se vidi nije to ozbiljno shvaćeno.

Dne 13. VII. 44. god. došla je banda iz Kašine u selo Jasenovec i opljačkala seljaka Pavia Kerman te mu uzela jednu svinju, dok je seljaku Marković Stjepanu (oduzet) jedan par volova u vrijednosti od 500.000 kuna.

U prošlom našem izvještaju mi smo vam javili da se je pojavila neka pljačkaška banda, koja u ime partizana pljačka. Do sada smo dobili podatke o pljački kod nekih seljaka i to: kod braće Koflar iz sela Zadrkovec opljačkano je u novcu oko 2,000.000 kuna te razne druge stvari, kod Kirinić Mije iz Donjeg Orešja 640.000 kuna te razne stvari, kod Antolković Stjepana iz Hrastja 158.000 kuna kod Trcak Mije iz Polonja Donjeg odnijeli novaca i robe iz trgovine ukupno za oko 3,000.000 kuna. Ima još dosta opljačkanih ljudi, ali do sada nemamo pravih podataka. O toj pljačkaškoj grupi dobili smo neke podatke koje je dala jedna djevojka koju su uhapsili žandari iz Sv. Ivan Zeline. Ta grupa pljačkaša nema nikakove veze sa Partizanima. Navodno su to ljudi iz sela Vinkovec, Šelovec i Draškovec i to: komanant neki Josip Hržnica te, Pavić Mijo, Pavić Stje-

[1] Drago Bjelanović, član komiteta.
[2] Stanko Stančir, vidi: Dok.br. 146.
Priređivači nisu utvrdili na koga se to odnosi.
[4] Isto.

pan, Pavić Branko, Klasić Stjepan, Rogin Kata, Prelec Zora, Detelj Marica i ova koja je to izjavila Vodopija Kata.

U organiziranju Jedinstvenog NOF-a nemamo još naročitog uspjeha, pošto se narod boji, a bio je i spriječen velikim poljskim radovima pa nije ni mogao doći na sastanke. Program NOF narod prima sa zadovoljstvom i ima izgleda da ćemo ipak sada imati uspjeha poslije ovih radova, kad će narod više biti slobodan. U samoj miliciji vidi se dezorganizacija, — neki bježe u domobrane a neki se skrivaju kod kuće. Kada pojedini od njih dodu u dodir sa našim drugovima kažu da su bili zavedeni i da sada vide da će ustaše izgubiti rat.

Zajam narodnog oslobođenja ide dosta sporo, jer je još prošle godine bilo raspačano preko dva milijona. Mi smo sada primili ponovno jedan milijon kuna od kojega smo do sada rapačali oko 200.000 kuna. Dosta nam i to smeta da ne možemo pristupiti u svako selo. Mi ćemo nastojati da što prije raspačamo.

Mobilizacija je najslabija. Oni koji su sposobni za vojsku rade se sakrivaju nego da idu u Narodno-oslobodilačku vojsku. U zadnje vrijeme opaža se da ih mnogo dolazi iz banditske vojske. Da bi pojačali mobilizaciju pokušati ćemo sa parolom formiranja Sv. Ivanjskog bataljona, i održavati sastanke sa vojnim bjeguncima.

Pitanje AFŽ je dosta slabo pa su obuhvaćena svega dva sela, u cijelom kotaru. Mnogo se opaža da su žene antifašistički raspoložene, ali u mnogim mjestima se kritikuje drugarica Anđela[5] koja je radila po AFŽ, radi njenog nemoralnog života. Mislimo da bi bilo potrebno da nam po mogućnosti dođe u naš kotar jedna drugarica koja bi mogla pristupiti ženama mnogo laške nego mi, i vjerujemo da bi se pitanje žena popravilo.

U zadnje vrijeme sa aktivnost omladine pojačala, tako da se je stanje po tom pitanju popravilo tako da su do danas obuhvaćena 24 sela, a ima izgleda za još veći uspjeh. Prema izvještaju K.K. SKOJ-a, omladina je sve više antifašistički raspoložena i sve više prilazi u naše organizacije. Kod omladine mogao je biti veći uspjeh da se je već prije posvetilo više pažnje i pristupilo k njoj. Drugarica Seka[6] zatražila je od nas da bi išla u vojsku jer da se želi u vojsci boriti. Po tom pitanju posavjetujte se sa O.K. Skoja pa nas obavjestite.

Veze još nisu uspostavljene sa svim susjednim kotarevima uslijed velikih koncentracija bande po svim sektorima. Sa stubičkim kotarom imamo vezu ali isto dosta slabu, jer je prekinut prijašnji kanal pošto se je banda tj. ustaše, doselila u Žitomir. Nastojati ćemo da što prije uspostavimo veze.

[5] Isto.
[6] Marženka Rohan-Kolar

Agit-prop.

Narod rado prima i sluša našu propagandu. Naročito se interesira za novine. U mnogim selima nas traže da im damo novine a naročito Dom. Brošuru o trećem zasjedanju ZAVNOH-a je narod sa mnogo razumijevanja primio i prihvaća sve odluke koje su donijete na trećem zasjedanju. U ovom mjesecu smo vrlo malo primili propagandnog materijala i to nešto letaka (Ni zrna žita okupatoru, Hrvatski i Srbski narode koji je izdao X. Zagr. Korpus), a novine ništa. Radio vijesti isto do sada nismo pimili pošto nemamo veze sa okružnom tehnikom. Ovaj mjesec neprijatelj nije bacao nikakvog propagandnog materijala.

Zagrebački partizanski Odred nalazi se u našem kotaru. Imao je jednu borbu sa milicijom, ustašama i žandarima u opć. Kašina, 25. VII. 44. Banda je nakon kratke borbe pobjegla. Na našoj strani nije bilo gubitaka, a naši borci nisu se povukli iz sela što je narod primio sa zadovoljstvom. 23. VII. 44. na cesti Zagreb-Varaždin zaplijenili su naši borci jedan auto sa 10 kom. telića, od jednog švercera. 28. VII. naš Odred postavio je zasjedu na istoj cesti, na koju je naletila ustaška banda. U borbi poginulu je prema dobivenim podacima 7 ustaša dok ih je 8 ranjeno. Na našoj strani je jedan teško a četiri lakše ranjena. Uspjeh bi bio mnogo veći ali su naši drugovi na zasjedi zadrijemali pa ih je banda skoro iznenadila. U zadnje vrijeme pomažu naši borci u radu seljacima kada se nalaze u selu, što narod vrlo lijepo prima. Ljudi iz pojedinih sela traže da partizani dodu u njihova sela, jer se tada osjećaju sigurnima da neće doći banda da ih pljačka.

U partijskim organizacijama članovi su svi mladi i neiskusni pa se to održava i na samom radu. Pojedini od njih imaju uslova da se razviju u dobre drugove. Kotarski Komitet je uvidio njihovu slabost i kako bi mogao drugove podići na visinu, odredio je dati na redovitim njihovim sastancima punu pomoć. Dok ćemo svakog mjeseca održavati skupni sastanak na kojem ćemo proučavati partijski materijal. 26 ov mj. imali smo takav sastanak na kojem smo proučavali »Drugo zasjedanje AVNOJ-a, tekst sporazuma Tito-Šubašić« i brošuru »O masovnom partijskom radu«. Na sastanku je bilo Prisutno 13 drugova članova Partije, a tri su bila odsutna. Jedan je u bolnici a sa dvojicom nismo mogli dobiti veze. Na sastanku K.K. isključili smo iz Partije druga Pivarića[7], pošto ima kriminalnu prošlost i ljudi ga ne vole, a primljen je bio u Partiju pošto nisu to drugovi prije iznesli. Naša Partija je ovog mjeseca izgubila četiri druga

[7] Kao bilj. 3.

i to druga Šaltera, organizacionog sekretara K.K., druga Jureka člana K.K. te drugove Justina i Zeca. Uslijed takovog gubitka Parija je oslabila jer su ostali drugovi sve mladi partijci.

Pošto nam je potrebno kod proučavanja materijala sa drugovima, molimo vas da nam pošaljete »Dvanajst uslova ...« kako bi to mogli sa njima proraditi.

Primili smo direktivna pisma od O.K. i to:

1. Upute o prikupljanju priloga za Partiju
2. Svim Kotarskim Komitetima i jedinicama pri štabovima Odreda.
3. Od ONOO-a po raznim pitanjima pisano 17. VII. 44. god.

Šaljemo vama dvije partijske biografije, dok ostale nismo još primili. Obavijestite da li ste primili biografije od drugova: Lovca[8], Šaltera i Tomaša[9].

Organizaciono stanje.

SKOJ-a

K.K. Skoja sastoji se od 7 članova Jurek[10], Đorde[11], Seka, Ivek[12], Francek[13], Cvek[14] i Ivica[15]. Kako je navodno drug Jurek poginuo, a drug Francek nalazi se u bolnici i drug Ivek izbačen radi nediscipline, to i imade sada u kotaru na radu iz K.K. njih četvorica (Seka, Đorde, Cvek i Ivica).

U opć.	vanj. Sv. Ivan Zelina	ima	3 Skoj-evske grupe od	20 članova.
U opć.	" " " "	"	izvan Skoj-evskih gru.	7
U "	Belovar-Moravče	imade	2 Skoj-evske grupe od	6
U "	Šašinovec	imade	članova Skoja	4

U čitavom kotaru obuhvaćena su 24 sela.

USAOH-a.

U opć. vanj. Sv. Ivan Zelina imade 35. omi. od toga 19 omladinki, i 17 pion.

U " Belovar-Moravče " 5 "

[8] Ladislav Posavec
[9] Kao bilj. 3.
[10] Kao bilj. 2.
[11] Stjepan Mitak
[12] Ivan Dragija
[13] Kao bilj. 3.
[14] Stjepan Čukelj
[15] Kao bilj. 3.

N.O.O-a i N.O.F.

Općina Vanj. Sv. Ivan Zelina imade deset mjesnih NOO-a i tri NOF.

1.	selo	Jertovec G.	1 odbor od	6 člana	
' 2.	"	Jertovec D.	1	6 "	
3	"	Žitomir	1 " "	10 "	
4	"	Orešje Gor.	1	6 "	
5	"	Kladeščica	1	6 "	
1	"	Omamno	1 " "	5 "	i odbor NOF od 4 člana
7.	"	Zadrkovec	1	5 "	
8.	"	Črečan	1	6 "	
9.	"	Hrastje	1	6 "	
10.	"	Pretoki	1	5 "	
U.	"	Kalinje			1 odbor NOF od 4 člana
12.	"	Šudrovec			1 " " " 2 "

Općina Belovar-Moravče imade 4 odbora N.O.F.

1.	selo	Crkvena Ves	1 odbor od	4 člana	
2.	"	Glavnica D.	1 " "	4 "	
3.	"	Blaškovec	≫	4 *n*	
4.	"	Drenova G.	1 - -	4 »	

Općina Donja Zelina imade 2 odbora N.O.F.

1.	selo	Bunjak	1 odbor od	3 člana	
2.	"	Velika Gora	1	4 ..	

Općina Kašina ima jedain odbor NOF-a i to u selu Blaguša od 3 člana.

AFŽ.

U opć. vanj. Sv. Ivan Zelina ima 2 odbora

1.	selo	Črečan	l odbor od	4 člana	
2.	"	Omamno	1	3 "	

Blagajnički izvještaj K.P.

Primitak za mjesec srpanj.	Primitak
Partijska članarina od 11 članova	2.200 kuna
Partijski prilog	5.080 "
Ukupno	7.280 kuna
Prilog za štampu ukupno	7.860 kuna

Blagajnički izvještaj K.NOO-a.

Primitak Narodnog fonda za mjesec srpanj	Primitak	Izdatak
U blagajni ostalo od prošlog mjeseca	14.990 kuna	
Primljeno iz opć. Sv. Ivan Zelina	34.690	
Primljeno iz opć. Belovar-Moravče	15.000 "	42.000 kn.
Ukupno	64.680 kuna	42.000 kn.

Narodni fond primljen je samo iz općine vanj. Sv. Ivan Zelina i opć. Belovar-Moravče, dok iz drugih općina još nije primljeno ništa kao i iz nekojih sela gore navedenih općina.

Od ove sume koju smo izdali kupili smo materijal za dva para cipela, za drugarice iz Zagr. Odreda koje su bose, i to 24550 kuna. Ostalo smo potrošili za razne stvari koje su bile potrebne. U blagajni ostaje ostali novac i to 22.680 kuna, i ovaj mjesec za N.F. ne šaljemo ništa.

Zajma Nar. oslobođenja raspačali smo za 90.000 kuna koje odmah i šaljemo.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M 0 -
K.K. K.P.H.
Sv. Iv. ZELINA

za K.K.
Vilko[16], [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-79A/75.

1944, srpanj 28.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i treće divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa za razdoblje od 5. do 20. srpnja 1944. godine

ŠTAB XXXIII DIVIZIJE X. KORPUSA
ZAGREBAČKOG NOV i POJ
Broj Op. 105
Dne 28. srpnja 1944.

Predmet: Operativni izvještaj
za vrijeme od 5. VII. — 20. VII.
1944 god. dostavlja.

ŠTABU X KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV i POJ
(Sekcije Gjurgjevac, Čakovec, Čazma 1 : 100.000)

Kroz naznačeno razdoblje divizija je operisala u Bilo Gori i Moslavini na slijedeći način:

6. VII. I. brigada. Jedan bataljon držao je položaj na cesti Križevci — Koprivnica kod Donjare i kote 251. Po jedan bataljon na-

[16] Mijo Krošelj, politsekretar komiteta.

lazio se u M. Branjskog i Roščancima. Jedan bataljon u pratnji ranjenika za Moslavinu. Jedinice su se patrolama vezale sa susjednim dijelovima i osiguravale se prema Koprivnici i Križevcima.

II. brigada. Dva bataljona bazirana u G. i S. Mostima. Isti dan izvršili su ti bataljoni [marš] u selo Jagnjetovac, odakle je jedna četa pošla u pravcu Koprivnice i izvršila demonstrativni napad na istu tokom noći. Jedan bataljon pošao je za Kalnički Ivanac u svojstvu rezerve Korpusa savezno sa akcijom za Ludbreg[1].

7. VII. I brigada u 6 sati izvršila je pokret za Zrinski Topolovac i razmjestila se sa jednim bataljonom na Turski Brijeg sa jednim bataljonom u Šoštaričko selo, sa jednim bataljonom u Pednjevo Selo. IV bataljon još uvjek je otsutan. Oko 18 časova još jedna bataljon odlazi u osiguranje ranjenicima na put za Istočnu Bilo-goru.

Osiguranja su vršena u pravcu uporišta Bjelovar, a patrolama je održavana veza sa susjednim dijelovima (II brigadom i dijelovima XXVIII Udarne Divizije)

II brigada. U isto vrijeme izvršila pokret i razmjestila se sa dva bataljona u Povelić, a sa jednim u Topolovac (Brezovac). Tokom dana odmor jedinica. Iste večeri izvršili su bataljoni bazirani u Poveliću diverziju pruge Križevci — Bjelovar u međuprostoru Hrsovo — Crkvena. Želj. pruga prekinuta na 52 mjesta, te srušen most na potoku Jugovka (cesta Križevci — Bjelovar). Nakon izvršenog zadataka bataljoni su se vratili u polazne baze.

Osiguravanje vršeno prema uporištu Križevci, a patrolama održavana veza sa susjednim dijelovima (I brigada istočno, dijelovi XXXII Divizije sjeverno i sjevernozapadno.)

8. VII. Cijela Divizija (izuzev dva bataljona I brigade na putu) nalazila se u istim bazama. Prije podne jedinice su izvodile vojničku obuku. Sa pravca na kom su bile raspoređene jedinice XXVIII Udarne Divizije začula se oko 10 sati pešadijska i artiljerijska vatra. Od toga časa veza sa tim dijelovima nije uopće funkcionisala, pa je neprijatelj bez većih smetnja prodro u same naše baze i doveo naročito I brigadu u loš obrambeni položaj (detaljnije dostavljeno izvještajem Op. br. 94 od 10. VII. 1944)[2]

[1] Akciju na Ludbreg izvela je XVII brigada XXVIII divizije 5/6. VII 1944. godine. O tome : Dok. br. 82, 99, 100, 101, 106, 107, 108 i 126.

[2] Vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 29, dok. br. 30.

9. VII. Jedinice obih brigada zadržale su poslije borbe svoje baze. Rad se sastojao u čišćenju oružja i spreme, te odmaranju. Osiguranja su vršena izviđačkim patrolama u pravcu uporišta Križevci Sv. Ivan Žabno i Bjelovar.

10. VII. Sve jedinice nalaze se u istim bazama. Izvođena je vojnička nastava u I brigadi egzercir, a u II brigadi borbena obuka. U 20 časova istog dana izvršila je Divizija pokret u pravcu Moslavine. Osiguranje preko ceste i pruge istočno i zapadno od Crkvene dala su dva bataljona II brigade. U koloni se nalazila oko 20 ranjenika i dva topa za Štab X Korpusa. Pokret je izvršen bez smetnje od strane neprijatelja.

11. VII. **I brigada** stigla je oko 6 časova u Kabal i smjestila svoja dva bataljona u istom mjestu na odmor. Osiguranje vršeno patrolama u pravcu Šarampov — Farkaševac.
Bataljon koji je 6. VII. otpratio ranjenike iz Bilo Gore nalazi se u Grabovnici, gdje od Štaba X Korpusa preuzeo materijal za XXXII Diviziju, te se istog dana uveče uputio za Bilo Goru sa spomenutim materijalom.
Bataljon koji je 7. VII. iz Topolovca otpratio ranjenike za istočnu Bilo Goru nije se još vratio u sastav brigade.

II brigada: stigla je oko 7 sati i razmjestila se u Vukšinac Gornji i Donji. Kroz cijeli dan jedinice su odmarale uz osiguranje u pravcu Sv. Ivana Žabna te Vrbovec — Gradec. Ranjenici i topovi predani su na pratnju Udarnom bataljonu Istočne Grupe P. Odreda.

12. VII. **I brigada** u 7 sati izvršila pokret i smjestila se sa jednim bataljonom u selo Podlužan, a sa jednim u Kostanj. Vršena obuka prema dnevnom rasporedu rada, osiguranje patrolama. Dva bataljona još uvjek odsutna.

II brigada izvršila je u isto vrijeme pokret i razmjestila se u Zetkan — Graberec i Prnjarovec. Vršena vojno politička obuka i davana osiguranja patrolama na pravcu Vrbovec i Kloštar Ivanić.

13. VII. **I brigada** preko dana obuka, odmor i priprema, a u večer sa dva bataljona vršena diverzija na ž. pruzi od Vrbovca prema jugozapadu do Lonje zaključno (k. 108). Presječena je pruga na 112 mjesta, porušena su tri propusta.
Istog dana vodio je IV bataljon koji se nalazio u Bilo Gori borbu sa jačim nepr. snagama. U dva navrata bataljon se morao probijati kroz obruč i imao slijedeće gubitke: Jedan mrtav, 4 ranjena i 4 nestala. Izgubljen je 1 p. mitraljez.

II brigada preko dana vršena je priprema a u večer pošla u akciju na želj. prugu. Vršena je diverzija pruge između Vrbovca zaključno ž. st. Gradec i napadana domobranska posada koja je čuvala most na potoku Črnec. Zadatak je ispunjen u potpunosti. Posada na mostu je razjurena, narednik (zapovjednik posade) je poginuo, a 9 vojnika je zarobljeno. Zarobljen je 1 šmajser, 8 pušaka, 2.345 metaka i nešto sitnije spreme. Naši gubitci 2 mrtva, 1 lakše ranjen.

Porušena su dva mosta (jedan 8 metara, a drugi 16 metara dug), pruga je prekinuta na 78 mjesta, uništene su 4 skretnice (srca)[3].

14. VII. **I** brigada po povratku sa zadatka odmor. Poslije podne politički časovi. U istim bazama sa istim osiguranjem kao i 12. VII. 1944.

II brigada vratila se sa zadatka. Jedinice odmaraju i ureduju oružje i spremu.

15. VII. **I brigada** u istim bazama, drži se vojno politička nastava.

II brigada u istim bazama, drži se vojno politička nastava.

16. VII. Preko dana odmor i pripreme u istim bazama. Poslije podne pošle su obje brigade na diverziju pruge u međuprostoru Repinec — Križevci i Križevci — Sv. Ivan Žabno.

I brigada presjekla je prugu na 86 mjesta, porušila dva manja i jedan veći propust preko kanala, te srušila veliki podvožnjak kod Sv. Ivan Žabna. Povlačenje u Novake i Dubravu.

II brigada vršila je diverziju između Repinca i Križevca te Križevca i Tremovačkog potoka. Pruga je prekinuta na 125 mjesta, srušena su tri mosta (jedan 5 metara, jedan 8 metara, a jedan 12 metara dugačak). Neprijatelj iz Repinca — Križevca i Sv. Ivana Žabna ometao je izvođenje zadatka mitraljeskom i artiljerijskom vatrom, no bez učinka. Jedinice su izvršile zadatak u cijelosti i povukle se u Markovac — Ladine i Koritna.

17. VII. Nakon povlačenja sa zadatka jedinice odmaraju.

I brigada u 18 časova vrši pokret i smješta se sa dva bataljona u G. Dragičevac. III i IV bataljoni koji su bili otsutni vratili su se tokom noći 16 — 17. VII. i ušli u sastav brigade. Smestili su se u D. Dragičevcu.

II brigada u vezi s pokretom I brigade premjestila je svoj jedan bataljon u sjeverni dio Dubrave tako da je raspored bataljona bio slijedeći: Dubrava — Ladina — Koritna.

[3] Isto, dok.br. 133.

18. VII. I brigada vršena je reogranizacija jedinica. IV bataljon brigade rasformiran je, a po jedna četa tog bataljona ušla je u ostale bataljone. Održavani sastanci Štabova.
II brigada bez promjena. Osiguranje, odmor i vojno politička nastava, baze iste.

19. VII. I brigada vrši se daljnje sređivanje, uglavnom sastanci sa jedinicama.
II brigada kao i 18. VII. 1944.

20. VII. I brigada Preko dana u istom rasporedu odmor i obuka jedinica, pred večer se jedan bataljon premješta u Lipovčane.
II brigada izvršen pokret u nove baze. Jedinice su se smjestile u Zvekovec Gornji i Donji Marinkovec. Preko dana obuka vojna i politička. Pred večer su milicioneri iz Kloštar Ivanića upali u Mostare i sukobili se sa jednom našom patrolom. Dva milicionera su mrtva ostala na terenu, a nekoliko ih je ranjeno. Naša patrola nije imala gubitaka.

U tom razdoblju neprijatelju su naneseni, odnosno pretrpljeni slijedeći gubitci:

Neprijateljski gubitci:	32	mrtva
	61	ranjen
	10	zarobljenih
	1	zarobljeni šmajser
	14	pušaka
	2485	metaka
	9	bombi
	13	pari odijela
	11	pari cipela
	9	ranaca
	1	nizač metaka
	4	ćebadi
	9	opasača
	1	rez. cijev za Brno
	7	mostova srušeno
	5	propusta srušeno
	412	mjesta presječena pruga 2 puta
	4	skretnice presječene
	1	podvožnjak srušen
Vlastiti gubitci:	9	mrtvih drugova
	21	ranjen
	4	nestala
	4	odjela izgubljena

11 315 kom. metaka utrošeno
180 šmajser municije
8 bombi
1 p. mitraljez

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar:
Mutak Vlado v.r.

Komandant, potpukovnik
J.[4] Antolović v.r.

M.P.[5]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 551a, f.4, dok.br.9(19-21).

135

1944, srpanj 28.

Izvještaj Štaba Trideset i četvrte divizije Četvrtoga korpusa NOV i POJ Štabu Korpusa o vojnoj situaciji i organizacijskome stanju jedinica divizije u srpnju 1944. godine

ŠTAB XXXIV. DIVIZIJE IV. KORPUSA
NOV JUGOSLAVIJE
Op. broj 175/44.
Dne 28. 1944. God.

Opći vojni izvještaj
za juli 1944.

Štabu IV. Korpusa N.O.V. Jugoslavije

Mjeseca juna vojnička situacija na sektoru naše Divizije okarakterisana je manjim neprijateljskim ispadima naročito na oslobođeni dio Žumberka. U tom mjesecu nije bilo nikakovih koncentracija niti nekih većih jedinica. Početkom mjeseca jula poslije prelaza jedinica VIII. i naše Divizije iz Pokuplja za Žumberak neprijatelj je počeo vršiti koncentraciju svojih snaga na sektoru Jaska — Draga-

[4] Josip
[5] Okrugli pečat: Stab XXXIII divizije X Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.O.J. (u sredini zvijezda petokraka)

nić — Karlovac spremajući se za napad na Žumberak[1]. U međuvremenu neprijatelj je vršio svakog dana jače ispade na oslobođeni dio Žumberka u cilju zadržavanja naših snaga što dalje od komunikacije Zagreb — Karlovac kako bi mogao nesmetano i u tajnosti vršiti koncentraciju, te u isto vrijeme zamarati naše snage. Pored stalnih posada koje je neprijatelj imao na tom sektoru prvih 8 dana mjeseca jula dovukao je neprijatelj sa pruge Zagreb — Sisak dva Kozačka puka (I. Donski i IV. Kubanski), jedan bataljon Jägerersatzregimente[2] iz Karlovca, te jedan bataljon gestapovaca iz Samobora. Sa ovim snagama neprijatelj je otpočeo 10. o. mj. ofenzivu na Žumberak[3] sa ciljem brzog prodora u Metliku i Belu krajinu. U desetdnevnim borbama neprijatelju je konačno uspjelo prodrti u Metliku odakle se je odmah povukao. Po završenoj ofanzivi neprijatelj je povukao kozačke pukove kao i ostale jedinice u njihove stare baze, a na komunikaciji Zagreb — Karlovac ostavio je stare posade, koje su poslije ofanzive sa manjim snagama ispadale na oslobođeni teritorij u cilju zadržavanja naših snaga što dalje od njihovih uporišta. Poslije ove ofanzive, a naročito poslije događaja u Njemačkoj[4] osjeća se veća demoralizacija u neprijateljskom taboru koja je ovaj puta zapažena i kod Nijemaca. Po izjavama Nijemaca prebjeglih k nama vidi se da je njemački vojnik počeo sticati uvjerenje, da je za njih rat izgubljen, te danas postavljaju pitanje spašavanja života. Rad naših jedinica u ovom periodu bio je uglavnom, uslijed neprijateljske ofanzive, obrambene naravi. Držanje jedinica bilo je prilično dobro.

Situacija na sektoru Pokuplja ostala je u glavnom nepromijenjena. Neprijatelj na tom sektoru nije pokazivao nikakove naročite aktivnosti, izuzev nekoliko manjih ispada. U ovom mjesecu aktivnost Turopoljskog Odreda bila je prilično dobra. Odred je porušio 1,5 km. željezničke pruge, te digao u Kurilovcu[5] slagalište avionskih bombi.

Organizaciono stanje: Naša Divizija ima dve brigade i tri odreda. Svaka brigada ima po 4 bataljona, prateću četu, četu za vezu, minerski i bolnički vod. Žumberački Odred ima 4 bataljona, četu za vezu, prateću četu, minerski i bolnički vod. Turopoljsko-Posavski Odred ima 3 bataljona, četu za vezu, prateću četu, minerski i bolnič-

[1] Divizije su prešle u Žumberak 20/21. VI 1944. a već 27. VI 1944. upale su jake neprijateljske snage na oslobođeni teritorij Žumberka. Vidi: Dok. br. 95. i **Zbornik VII,** tom V, knj. 29, dok. br. 8.

[2] Lovački rezervni puk.

[3] Opširnije o ofenzivi vidi: Dok. br. 125 i **Zbornik VII,** tom V, knj. 29, dok. br. 50. 69, 133. 134 i 135.

[4] To se odnosi na pokušaj puča u Berlinu i atentat na Hitlera izveden 20. VII 1944. godine.

[5] U ovoj diverziji sudjelovao je 2. bataljon Turopoljsko-posavskog NOP odreda i Drugi diverzantski bataljon. Vidi: Dok. br. 115.

ki vod. Karlovački Odred ima 1 bataljon, 3 čete i jednu udarnu grupu, četu za vezu, minerski i bolnički vod.

Reorganizacija i formiranje novih jedinica: Ruski bataljon[6], koji je bio u sastavu Turopoljskog Odreda, rasformiran je i s njim je popunjena Brigada »Franje Ogulinca-Selje«. A Turopoljski Odred, umjesto njega, formirati će novi bataljon u Posavini. U sastav naše Divizije ušao je i Karlovački Odred. Ukoliko uspije mobilizacija na sektoru Žumberka formirat ćemo od Žumberačkog Odreda Žumberačku Brigadu[7].

Ocjena štabova: Štab Divizije kao cjelina za vrijeme ove ofanzive nije funkcionisao, komandant divizije je bio u Operativnom štabu za Žumberak, kao i komesar. Pojedini članovi Štaba divizije pokazali su se slabi. To naročito važi za ob. oficira, koji za vrijeme borbe pokaziva paničarstvo i plašljivost. Mišljenja smo da bi druga obavještajnog trebalo smjeniti.

Priličnu dozu plašljivosti pokaziva i informativni oficir, tako da se ove drugove za vrijeme borbe gotovo nemože upotrijebiti niti mogu djelovati kao članovi štaba Divizije. Pa u vezi s time zatajuje i njihova specijalna služba. Referent saniteta ove Divizije isto tako nezadovoljava, ne posjeduje nimalo samostalnosti niti samoinicijative niti organizacionog duha. Obzirom na ove njegove osobine bila bi potrebno da se za referenta saniteta postavi neki drugi čovjek, a njega da se upotrebi za bolnički rad. Ovo je potrebno iz razloga, jer ima slabo srce, pa poslije duljeg marša dobiva srčane napadaje.

Štab Seljine Brigade zadovoljava. Spada medu naše najbolje niže štabove. Štab Karlovačke Brigade je u mnogome slabiji i neiskusniji. To naročito važi za komesara Brigade, koji nema dovoljno poleta niti plana o radu. Potrebno bi bilo da nam se dade za komesara te brigade jedan mladi drug, koji bi imao više energije i poleta. Ovo je potrebno i zbog toga, jer je komandant Brigade prilično trom i suviše mekan, tako da u Štabu nema čovjeka koji bi davao tempo radu. Ostali članovi ovog Štaba bi uz veću pomoć mogle zadovoljiti. Za v.d. operativnog oficira Brigade smo postavili druga Radu Ivkovića. O njegovom radu sada nemožemo ništa reći.

štab Žumberačkog Odreda još uvijek pokazuje nedovoljne budnosti i aktivnost u radu zbog čega Odred ima uvijek ponešto dezertera. Novi komandant Odreda se je dosta dobro snašao i zadovoljit će na toj dužnosti.

[6] 0 formiranju toga bataljona vidi Zbornik VII, tom V, knj. 26, dok. br. 141, bilj. 111.

[7] Zumberačka brigada formirana je naredbom Štaba XXXIV divizije 27. VIII 1944. od i 4. bataljona Žumberačkog NOP odreda.

Štab Turopoljskog-Posavakog Odreda gubitkom druga Čokare[8] je oslabio, novi komandant (Vuković)[9] uslijed bolesti primio dužnost. Kako zadnjih mjesec i pol dana nemamo kontrole nad ovim odredom neznamo ni njihov rad.

Štab Karlovačkog Odreda još nam je nepoznat u radu.

Pregled vojničke obuke: Posljednjih mjesec dana rad na vojničkoj izobrazbi uslijed borbi i pokreta je oslabio. Taj rad ćemo ponovno oživiti. Slaba vojnička obuka se osjeća najviše u Karlovačkoj Brigadi, pa smo pred rukovodioce Brigade najoštrije postavili pitanje izobrazbe rukovodioca i vojnika. Naša podoficirska škola radi neprekidno i kadrove koje izbacuje su prilično dobri.

Vojno politička situacija: Vojno politička situacija u jedinicama obzirom na dogadaje u svijetu i kod nas se je mnogo popravila naročito što se tiče dezerterstva koje je u dobroj mjeri smanjeno izuzev Žumberačkog Odreda gdje još uvijek pitanje dezertera nije likvidirano. Pojava četničkih grupa u Žumberku ima za posljedicu odlazak u njihove redove nekolicine novomobilisanih. Borbenost naših jedinica se je znatno popraviti, a naročito kod Žumberačkog Odreda, koji je pomalo preživio krizu od zimus. Karlovačka Brigada se je malo prekalila u borbama na Žumberku, no njezin komandni kadar još uvijek nema dovoljno upornosti u borbi.

Sadašnji raspored jedinica: Karlovačka Brigada se nalazi na sektoru Bosiljeva sa zadatkom mobilizacije i prihvata Seljine Brigade.

Seljina Brigada se nalazi u Kordunu.[10]

Žumberački Odred se nalazi na sektoru Krašić sa zadatakom kontrole Ozlja-Draganića i Jaske, te osiguranja vršidbe.

Karlovački Odred nalazi se na sektoru Netretić-Ribnik.

Ishrana i zdravstveno stanje: Sve jedinice imaju kazansku ishranu. Za posljednji mjesec dana ishrana je bila prilično slaba uslijed stalnih borbi. U zadnje vrijeme ishrana se je nešto popravila, ali je još uvijek nezadovoljavajuća, zato što Karlovačko Područje snabdjeva i XIII. Diviziju. Zdravstveno stanje je zadovoljavajuće, nema slučajeva zaraznih oboljenja.

Stanje odjeće i obuće: Karlovačka Brigada je dobro odjevena i obučena, izuzev novomobilisane kojih je oko 100 golih i bosih. Najgore stoji Žumberački Odred, koji ima 75 % potpuno bosih i golih, tako da nije rijedak slučaj da pojedinci dezertiraju baš iz tih razlo-

[8] Milan Radović

[9] Mirko

[10] Brigada »Franjo Ogulinac Seljo« zajedno s jedinicama VIII divizije prebacila se 22. VII 1944. iz Žumberka na Kordun u pratnji ranjenika.

ga. Karlovački Odred također slabo stoji sa opremom. Jedinice pri Štabu Divizije su također ostale gole i bose.

Plan za buduće akcije i operacije: Sa jedinicama ćemo se nekoliko dana zadržati na Karlovačkom sektoru radi mobilizacije. Imamo u planu napasti zorkovački most, pa smo već u tu svrhu poduzeli izviđanja, a postoji nekoja veza sa posadom. Poslije ćemo se prebaciti na Žumberak, pa ukoliko uspije mobilizacija formirati Žumberačku Brigadu.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: S.o.

Komandant p.pukovnik: M.[11] Dasović [v.r.]

M.P.[12]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 426A, f.8, dok. br. 4(1-2).

136

1944, srpanj 28.

Operativni izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ o akcijama Moslavačkoga, Bjelovarskoga i Posavskoga NOP odreda, Udarnoga i Srpskoga bataljona od 11. do 25. srpnja 1944. godine

ŠTAB ISTOČNE GRUPE
P. ODREDA HRVATSKE
Broj op. 75/44
Dne 18/VII 1944

Predmet: Operativni izvještaj

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOVJ

Dostavlja se operativni izvještaj za vremensko razdoblje od 11. do 25. VII. 1944. god.:

[11] Martin
[12] Okrugli pečat: Štab XXXIV divizije IV korpusa N.O.V. Jugoslavije

(u sredini zvijezda petokraka)

12. VII. I. bataljon vršio je pokret Draganac — Pobjenik, a iz Pobjenika natrag u pravcu Martinca kuda je nastupao neprijatelj iz Narte, nepoznate jačine. U borbi neprijatelj je protjeran i ubijen 1 ustaša, zarobljena jedna puška i odjelo. Vlastitih gubitaka nije bilo.
II. bataljon nalazio se u Vrtlinskoj i kontrolirao teren ispred Križa.

13. VII. I. bataljon nalazio se u Martincu, a s jednom četom vršio osiguranje drugovima iz Korpusa kod Siščana.
II. bataljon nalazio se Vrtlinskoj, vršena je obuka.

14. VII. I. bataljon nalazio se u Martincu. Vršena je obuka i kontroliranje terena prema Narti.
II. bataljon noću od 14 na 15. VII. je osiguranje prehrambenoj komisiji K.NOO-Kutina u ludnici Popovača gdje je rekvirirao 60 ćebadi i nešto hrane.

15. VII. I. bataljon je rasformiran, te je 50 drugova upućeno Štabu Posavskog Odreda, a iz ostatka formirana Češka četa koja je upućena na sektor Ludine, i Udarna četa koja je upućena na kutinski sektor.

16. VII. I. bataljon vršio je osiguranje žetve u Blatnici.
Češka i Udarna četa nalaze se u Vrlinskoj na sredenju.

17. VII. I. bataljon nalazio se u zasjedi kod Gudovca prema Bjelovaru, dok je Udarni bataljon ove Grupe napadao Gudovac. Do borbe nije došlo. Udarna četa vrši osiguranje košnje žita kod Čaira.
Češka četa izvršila je pokret iz Ruškovice u Ludenicu i tako postavila zasjedu ustašama koji dolaze svojim kućama iz Popovače, ali nisu naišli.

19. VII I. bataljon nalazio se u selu Kablu na odmoru a pred veče izvršio pokret za Dragance. Udarna četa nalazi se u zasjedi kod Kutine, ali bez rezultata. Češka četa nalazila se u zasjedi na cesti u Grabrovom Potoku i Vidrenjaku i tu pohvatala švercere iz Zagreba i oduzela im svu robu.

20. VII. I. bataljon izvršio je pokret iz Draganca u Dišnik.
Udarna četa stupila je u sastav I. bataljona i s njim bila do 24. VII.
Češka četa nalazila se na položaju u Katolič. Selištu. Neprijatelj jačine 30 ustaša nastupao je od Ludine u pravcu Selišta. U kratkoj borbi neprijatelj je rastjeran bez vlastitih gubitaka. Imao je nekoliko ranjenih koje su uspjeli pokupiti.

21. VII. I. bataljon izvršio je pokret iz Dišnika u Srpsko Selište i zajedno sa Udarnom četom fingirao napad na Popovaču i Kutinu sa dobrim uspjehom jer je neprijatelj držao vatru oko 3 sata.
Češka četa nalazila se u Ruškovičkim Vinogradima gdje je vršena obuka.

22. VII. I. bataljon s Udarnom četom izvršio je diverziju pruge na 5 mjesta između Kutine i Repušnice i ostao u zasjedi na cesti do 10 sati 23. VII. ali bez rezultata.
Češka četa nalazila se u Ruškovačkim Vinogradima, a sa patrolama hvatala dezertera po okolnim selima.

23. VII. I. bataljon vratio se sa zasjede u Srpsko Selište gdje se nalazio na odmoru.
Češka četa hvatala je dezertere, a jedna zasjeda uhvatila je u Ludini jednog domobrana bez oružja.

24. VII. I. bataljon krenuo je u pratnji djece za Slavoniju, a Udarna četa upućena na svoj sektor.
Češka četa nalazila se Ruškovičkim Vinogradima. Vršena je obuka.

BJELOVARSKI ODRED

11. VII. I. bataljon izvršio je pokret iz Rasovca preko Tunela u Gor. Sredice.

12. VII. Bataljon je izvršio pokret u Zrinski Topolovac gdje su održani vojno-politički časovi. Jedan vod krenuo je iz sela Križ u pratnju spreme iz XXXII. Divizije za Kalnik.

13. VII. Odred se nalazio na položaju Topolovac — Jakopovac. Neprijatelj je s jakim snagama nastupao iz Bjelovara, Novigrada, Koprivnice i Križevaca. Na istim položajima nalazile su se jedinice XXXII. Divizije[1]. Zbog nadmoćnosti neprijatelja sve naše snage su se povukle, a Odred se je probijao iz obruča preko Jakopovca i Tvrde Rijeke prema Kapeli. U toj borbi poginuo je obavještajni oficir Odreda drug Matančić Marijan i vodnik Orehovec Stjepan, jedanaest ranjenih i 5 nestalih, izgubljena sva arhiva bataljona i Odreda i utrošeno 600 metaka.

14. VII. Bataljon se prebacio s jedinicama XXXII. Divizije preko Tunela do Šandrovca i tu preuzeo pratnju ranjenika za Slavoniju.

[1] O položajima i aktivnostima XXXII divizije NOVJ vidi njene operativne izvještaje u dok. br. 106. i 129.

15. VII. Bataljon se nalazio u pratnji.
16. VII. Bataljon se vratio u Cremušinu, a odavle krenuo u Gornju Kovačicu gdje je ostao na odmoru.
17. VII. Bataljon se nalazio u Gornjoj Kovačici, gdje su održani vojno-politički časovi.
18. VII. Bataljon je krenuo iz Gornje Kovačice u Orlovac zbog mobilizacije.
19. VII. Bataljon se nalazio u Orlovcu. Održani su vojno-politički časovi.
20. VII. Bataljon je izvršio pokret iz Orlovca u Ruškovac.
21. VII. Bataljon se nalazio u Ruškovcu. Održani su vojno-političkiV časovi.
22. VII. Bataljon je izvršio pokret iz Ruškovca u Orlovac. Održani su četni sastanci sa čitavim bataljonom.
23. VII. Bataljon se nalazio u Orlovcu. Održani su vojno-politički časovi.
24. VII. Bataljon je krenuo iz Orlovca u M. Pisanicu, gdje je izvršena priprema za mobilizaciju.
25. VII. Bataljon se nalazio u M. Pisanici, gdje je mobilizirano 15 drugova.

POSAVSKI ODRED

11. VII. Odred sa dve čete skuplja dezertere po Posavini, a jedna četa skida kabal u Božjakovini.
12. VII. Odred se nalazio u Preseki i Oborovu sa zadatkom da skupi dezertere.
13. VII. Odred se nalazi na savetovanju sa članovima O.K. Zagreb i 1 člana Oblasnog Komiteta.
14. VII. Odred sa dve čete krenuo je u Žuticu, a jedna četa ostala je u Leprovici, gdje je skupila hranu i s njome se povratila u Žuticu.
15. VII. Odred se nalazio u Žutici na odmoru, izvršeno je parenje odijela.
16. VII. Odred se nalazio u Žutici, održani su vojno-politički časovi. Noću prebacio se odred u Trebovac.
18. VII. Dve čete rekvirirale su 11 komada goveda sa drž. dobra Božjakovina, te s time i sa nekom spremom krenula za Moslavinu. Jedna četa ostala je u Obedištu.
19. VII. Dve čete nalaze se u Moslavini, a jedna u Prečnom sa zadatkom da prikupi dezertere.
20. VII. Isto kao i 19. VII.

21. VII. Dvije čete nalaze se u Moslavini, a jedna četa nalazi se u Oborovskim Novakima. Ta četa napala je u selu Bukevju neprijateljsku patrolu te ubila 7 Čerkeza i nekoliko ranila. Bez vlastitih gubitaka. Neprijatelj se povukao u pravcu V. Gorice.

22. VII. Sve jedinice Odreda stigle su u Ježevo.

23. VII. Odred se nalazio u Ježevu, gdje su održani vojno-politički časovi.

24. VII. Dve čete nalazile su se u šumi Šiškovu, a jedna četa krenula je u Lupoglav sa zadatakom da pokupi pšenicu.

UDARNI BATALJON

12. VII. Bataljon se nalazio u Bojani. Neprijatelj došao je sa manjim snagama u Marinac, pa su upućene dve čete da ga napadnu. Prije sukoba neprijatelj se je povukao. Bataljon je krenuo u Brezu.

13. VII. Bataljon se nalazio u Brezi. Neprijatelj iz uporišta Gudovac nastupao je u pravcu Breze. U borbi neprijatelj je natjeran u paničan bijeg, dvojica su ubijena, 5 ranjenih, zarobljeno dva ranca, 240 komada municije i jedno šatorsko krilo. Vlastitih gubitaka nije bilo. Iza toga izvršen je pokret za Bolč, a jedna četa fingirala je napad na Gudovac.

14. VII. Bataljon se nalazio u Bolču. S jednim vodom onemogućio je selidbu izseljenje obitelji naših boraca iz Prgomelja, a s jednim vodom pripucao je na bunkere na pruzi kod sela Rajić i Tuk.

15. VII. Iza toga izvršen je pokret za Kabal. S jednim vodom osigurano je izseljenje partizanskih familija iz Breze na oslobođeni teritorij, a na večer izvršen je pokret za Vukšinac.

16. VII. Bataljon se nalazio u Vukšincu, a pred večer izvršio pokret preko Farkaševca u Ivančane.

17. VII. Bataljon je krenuo prema uporištu Gudovac i u dva sata u noći izvršio napad na nj. Borba je trajala do 4 sata. Napad nije uspio. Pet neprijateljskih vojnika je ubijeno, dva ranjena, a vlastiti gubici — jedan lakše ranjen.

18. VII. Bataljon se nalazio u Kablu na odmoru.

19. VII. Bataljon se nalazio u Kablu. Postavljene su zasjede u Prgomelju i Crkveni ali bez rezultata. Pri povratku zasjede kroz Crkveni uhvaćen je jedan ustaša. Jedna četa upućena je u pravcu Narte, te je na mostu na Česmi kod Sišćana, naišla na zasjedu, i rasterala ju. Nastavila put za Draganac.

ÄQ1

20. VII. Po naređenju Štaba X. Korpusa izvršen je pokret za Cerimi.

21. VII. Jedinice XXXIII. Divizije napale su uporište Kloštar Ivanić,[2] a bataljon se nalazio u zasjedi prema Križu. Neprijatelj nije naišao.

22. VII. Bataljon je dao osiguranje prehrambenoj komisiji prilikom rekviracije blaga u Predavcu, Čemernici i Bešlincu.

SRPSKI BATALJON

12. VII. Bataljon je izvršio pokret iz M. Bršljanice u Veliku gdje je ostao do 14. VII. Vršeni su vojno-politički časovi i egzercir.

15. VII. Bataljon se nalazio na zasjedi u selu Kapilici, ali je neprijatelj krenuo u pravcu Brestovca. Pred veče krenuo je bataljon u pratnju ranjenika za Slavoniju i sa dve čete vratio se 17. VII. u Popovac, a jedna četa produžila je pratnju od Gjulovca. Pri povratku sa pratnje spašeni su kod sela Ladislava piloti savezničkog aviona. Dopremljena su dva teška mitraljeza, jedan padobran a pet im je teških mitraljeza uzela XXI. Udar. Brigada. Nakon toga avion je upaljen.

18. VII. Bataljon se nalazio u V. Bršljanici, vršena je stroga obuka. Noću fingiran je napad na Garešnicu i Hercegovac sa dobrim uspjehom, jer je neprijatelj držao kroz dva sata jaku vatru.

19. VII. Bataljon se nalazio na odmor u Vel. Bršljanici. Jedna četa upućena je u Srp. Selište radi osiguranja žetve, a jedna četa dopremila je iz Kapilice u Bršljanicu vršaće strojeve.

20. VII. Bataljon osigurava žetvu u Palešniku, koja se odvija bez smetnje.

21. VII. Bataljon se vratio u Popovac.

22. VII. Bataljon se nalazio u Popovcu i tu su borci pomogli jnještanima kod žetve.

23. VII. Bataljon je krenuo na osiguranje žetve u Palešnik.

24. VII. Bataljon se vratio iz osiguranja i izvršio pokret za Dišnik.

25. VII. Bataljon se nalazio u Dišniku na odmoru.

Neprijateljski gubitci: 15 mrtvih
7 ranjenih
2 zarobljena
1 puška zarobljena

[2] O akciji kod Kloštar-Ivanića vidi: Dok. br. 130, 134, 176 i Zbornik VII tom V, knj. 29, dok. br. 61, 76 i 99.

2 ranca zarobljena
240 komada municije
1 šatorsko krilo
Vlastiti gubitci: 1 lakše ranjeni

Politkomesar: V.[4] Janić v.r. M.P.[6]

Operativni oficir: M.P.[5]

Komandant-major: N.[3] Kličković v.r.

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, kut. 551a, f. 4. dok. br. 9 (17-18).

137

1944, srpanj 28.

Vojno-organizacijski Izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ za srpanj 1944. godine

ŠTAB ISTOČNE GRUPE
P. ODREDA HRVATSKE
Broj op. 76/VII
Dne 28/VII. 1944

Predmet: Opći vojno-organizacioni izvještaj

Štabu X. Korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ.

Prema naređenju O. b. br. 136/44 dostavlja se opći vojno-organizacioni izvještaj za mjesec juli.[1]

a) Operativna situacija.

Na sektoru Moslavačkog Odreda neprijatelj drži slijedeća uporišta: Narta, Hercegovac, V. Zdenci, Grubišno Polje, Garešnica, Kutina, Gojilo, Popovača, Križ, Ivanić-Grad i Novoselec Križ. U tim

[2] Nikola
[4] Vjekoslav
[5] Okrugli pečat: Štab istočne grupe p. odreda Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)
[6] Zaprimni pečat Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.O. Jugoslavije, oper. broj 386/44 od 29. VII 1944.

[1] O akcijama jedinica Istočne grupe NOP odreda vidi: Dok. br. 103, 104 i 136.

uporištima neprijatelj nema dovoljno jakih snaga za ispadanje na oslobođeni teritorij, već je ispadao sa slabijim snagama, koji su redovno suzbijeni.

I. bataljon Moslavačkog Odreda je sređen i sposoban je za izvršavanje zadataka. U glavnom se zadržava oko uporišta Narte i Bjelovar i Garešnice sa zadatkom da spriječi ispadanje neprijatelja iz uporišta. Osim toga češće je napustio taj sektor zbog odlaska u pratnju ranjenika i materijala. II. bataljon nije zadovoljio pa je rasformiran, te je iz njega formirana Češka četa sa zadatkom da djeluje na sektoru Križ — Popovača, Kutina, Gojilo. Pedeset boraca iz tog bataljona upućeno je na sisački kotar, da djeluje u sastavu Posavskog Odreda, i da na onom sektoru u što kraćem vremenu formira bataljon. Od tih jedinica udarna četa Mosi, odreda je najbolja i posjeduje najveću udarnu snagu.

Na sektoru Bjelovarskog odreda neprijatelj drži uporišta Bjelovar, Križevci, Koprivnica, Novigrad, Virje i V. Trojstvo i Gjurgjevac, dok je uporište V. Pisanica napustio zbog likvidacije uporišta V. Grdevac. Uporišta u Podravini neprijatelj je pojačao sa ustašama i »Bobanovom legijom«[2]. Neprijatelj je vršio ofanzive vodene na liniji Križ, Sredice, Turski Breg povukao na sektor Severin, V. Pisanica sa zadatkom mobilizacije. Nakon te ofanzive I. bataljon Odreda imao je dvadeset izbačenih iz stroja, pa je zbog svoje brojčane slabosti nesposoban za veće operacije.

Na sektoru Posavskog Odreda neprijatelj drži uporišta D. Selo, Ivanić-Grad, Križ, Popovaču, Martinsku Ves i bunkere duž pruge D. Selo, Kutina. Na taj teritorij neprijatelj vrši ispade iz uporišta Ivanić Grad a jednom prilikom koncentrisane su snage Čerkeza i zdrugovaca iz Zagreba, Ivanić-Grada, Siska i Vel. Gorice, te je izvršena reakcija na selo Preseku, gdje se nalazila jedna četa. Zbog mogućnosti brze i jake koncentracije neprijatelja Odred ne djeluje kao cjelina, već po četama pa i vodovima. Imade mnogo dezertera pa njihovo prikupljanje mnogo oslabljuje udarnu snagu jedinice.

Na sektoru Udarnog bataljona neprijatelj drži uporišta Gudovac, Rovišće, Sv. I. Žabno, Križevci, Repinec, Gradec i Vrbovec. Neprijatelj najčešće ispada na taj teritorij iz Gudovca i Rovišća te je u više slučajeva suzbijen i natjeran u uporišta. Taj bataljon izvršio je uspješnu diverziju pruge Bjelovar, Vrbovec, Gradec, nekoliko puta i napad na Gudovac koji nije uspio. Udarna snaga toga bataljona je na visini, bataljon je sposoban za izvršenje i većih zadataka. Na sektoru Srpskog bataljona neprijatelj drži uporišta: Garešnicu, Vel. Zdence, Hercegovac, Gojilo, Kutinu, Popovaču i bunkere duž pruge

[2] Riječ je o Petome ustaškom stajaćem djelatnom zdrugu (»Crna legija«) pod komandom Rafaela Bobana.

popovača — Banova Jaruga. Bataljon se nalazio na svom sektoru sa zadatkom da spriječi izlaženje neprijatelja i osigura ovogodišnju žetvu. Bataljon još uvijek vrši mobilizaciju i do sada još nije izvršio neku veću akciju, već je izvršio samo nekoliko uspješnih diverzija pruge i mostova i bio u pratnji ranjenika za Slavoniju.

b) Organizacija štabova i jedinica

Ova grupa sastoji se od Moslavačkog, Bjelovarskog i Posavskog Odreda, Udarnog bataljona i Srpskog bataljona X. Korpusa. Štab Grupe je potpun.

Štab Moslavačkog Odredaa je potpun, samo je pomoć, politkomesara na kursu. Komandant ima sposobnosti i mogućnosti da zadovolji, ali premalo vodi nadzora nad jedinicama i ne zalaže se u dovoljnoj mjeri da jedinice podigne na odgovarajuću visinu. Od strane ovog Štaba ukazano mu je na njegove pogreške, pa je poduzeo mjere da to ispravi.

Operativni oficir toga Odreda ne slaže se sa komesarom Odreda i ne snalazi se na svojoj dužnosti.

Vojno-obavještajni oficir nikako ne odgovara zadatku i dužnosti, a i sam traži da ga se dade na vojnu dužnost. Štab kao cjelina ne odgovara u potpunosti.

Štab I. bataljona je potpun i zadovoljava. Štab II. bataljona je rasformiran. Članovi štaba raspoređeni su na nove dužnosti. Jedino komandant nalazi se na raspoloženju Štaba Odreda.

I. bataljon je što se tiče borbenosti i discipline na visini, Udarna četa također zadovoljava u svakom pogledu, dok Češka četa još nije sređena.

Štab Bjelovarskog Odreda nije potpun jer nedostaje vojno obavještajni oficir. Štab kao cjelina do sada nije mogao zadovoljiti, jer nije bio potpun t.j. bio je samo komandant i oper. oficir.

Štab I. bataljona je nepotpun jer nedostaje vojno-obavještajni oficir, a komesar je nastupio dužnost 25. VII. u bataljonu, a pomoćnik komesara nalazio se do sada u bolnici, te stoga štab kao cjelina nije mogao udovoljiti. Nakon rasformiranja Odreda brojno stanje bataljona je tako malo, da nije sposoban za izvršenje većih zadataka, pa se pristupilo mobilizaciji.

Štab Posavskog Odreda je potpun. Kao cjelina nije mogao do sada da zadovolji, jer se jedinica nikako ne može da sredi zbog toga što drugovi dezertiraju svojim kućama, te je stoga i borbenost i disciplina na vrlo niskom stepenu.

Štab I. bataljona je formiran, ali nije potpun jer fali operativni i vojno-obavještajni oficir, te kao takav nije mogao zadovoljiti u potpunosti.

Na kotar Sisak upućeno je 50 drugova s jednim oficirom i komandom čete i tu je predvideno stvaranje II. bataljona.

Odred kao cjelina ne dolazi do izražaja jer djeluje samo po manjim jedinicama.

Štab Udarnog bataljona nije potpun jer nedostaje oper. oficir. Kao cjelina svakako zadovoljava. Borbenost odlična, ali disciplina baš nije na visini. Bataljon je sposoban za zadatke koji se postavljaju pred njega.

Štab Srpskog bataljona je potpun, ali ne zadovoljava. Između 24. i 25. VII. komandnat, komesar i operativni oficir napustili čitavi bataljon i otišli još s večera da piju i čitavu noć pili do u jutro u 4 sata. Cijelu noć nisu imali kontakt s vojskom. Prilikom pijančevanja otvorili su vatru iz pištolja i šmajsera i napravili uzbunu u nekoliko sela i u samom bataljonu. Isti komandant toga bataljona tražio da se uputi na komisiju i mi smo ga uputili, a komesar i operativni oficir još se nalaze u bataljonu na dužnosti i mišljenja smo da bi iste bilo potrebno smjeniti. Borbenost kod toga bataljona je na visini, a disiplina još uvijek manjka.

c) Formacijsko stanje

Ova Grupa sastoji se iz Moslavačkog, Bjelovarskog, Posavskog odreda, Udarnog i Srpskog bataljona.

Pri Štabu Grupe imade vod za vezu	po spisku	24
	na licu	24
i štabsku stražu	po spisku	21
	i na licu	19
Moslavački odred	ima po spisku	203
	na licu	171

a podjeljen je na jedan bataljon i dve čete.

I. bataljon ima po spisku 175, na licu 143, a podjeljen je na tri čete, svaka četa dva voda.

Udarna četa ima po spisku 29, na licu 29.

Češka četa ima po spisku 27, na licu 18.

Vod za vezu ima po spisku 8, na licu 8.

Štabska straža ima na licu 26, po spisku 26.

Bjelovarski Odred ima po spisku 117 boraca, na licu 91 borac, a podjeljen je na jedan bataljon.

I. bataljon ima po spisku 96 boraca, a na licu 76 a podjeljen je na dve čete.

Posavski Odred ima po spisku 143 boraca, na licu 134, a podjeljen je na 1. bataljon i 1 četu.

I. bataljon ima po spisku 83 boraca, na licu 74, a podjeljen je na 3 čete.

Posavska četa (predviđena za bataljon) ima po spisku 50 boraca, na licu 50.

Udarni bataljon ima po spisku 140 boraca, a na licu 111. Podje-Ijen je na 3 čete.

d) Promjena u organizaciji i formaciji

Štab Grupe: Postavljen je pomoćnik politkomesara drug Ladišić Nikola i referent saniteta potporučnik drug Juraković Josip.

Moslavački Odred: Rasformiran je drugi bataljon. Komandat toga bataljona Čižek Drago primio je dužnost komandira Češke čete, operativni oficir drug Marković Stevo postavljen je za operativnog oficira I. bataljona, operativni oficir I. bataljona Voloder Josip na raspoloženju je Štaba Odreda.

Bjelovarski Odred: Politkomesar Odreda drug Knežević[3] vratio se sa kursa, pomoćnik politkomesara premješten je u II. Srpski bataljon, a dužnost pomoć, politkomesara Odreda preuzeo je drug Abramović Pavao. Vojno obavještajni oficir Matančić Marijan poginuo je. Komesar bataljona Tudić Tomo upućen je na srednji partijski kurs, a njegovu dužnost preuzeo je drug Lopata Josip.

Posavski Odred: Na kotar Sisak upućeno je 50 drugova, koji su u sastavu Posav. Odreda.

Udarni bataljon: Za komandira I. čete postaljen je drug Puretić Mijo, a za komandira II. čete imenovan je Davidović Miloš. Dosadašnji v.d. komandira čete Popović Miloš postavljen [za] zamjenika komandira iste čete. Dosadašnji komandir II. čete Vuksna Petar upućen je na kurs.

Srpski Bataljon: Komandant Srpskog bataljona otišao je na bolovanje a dužnost je preuzeo poručnik drug Ljuban Čolak. Operativni oficir potporučnik drug Hrstić Stevo upućen je na oficirski kurs.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU!

Politkomesar: M.P.[6] Komandant-major:

V.[5] Janić [v.r.] Kličković[4] [v.r.]

M.P.[7]

Original, strojopis
Sign., AVIl Fond NOB, kut. 551b, f.l, dok. br. 6 (9-10).

[3] Ivica
[4] Nikola
[5] Vjekoslav
[6] Okrugli pečat: Štab Istočne grupe p. odreda Hrvatske (u sredini zvijezda petokraka)
[7] Zaprimni pečat Štaba X. Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V. i P.O. Jugoslavije, oper. broj .387/44 od 30. VII 1944.

138

1944, srpanj 28.

Izvještaj Štaba Podravskoga partizanskog odreda Okružnome komitetu KPH Bjelovar o akcijama odreda te o neprijateljskim posadama u bjelovarskome području

ŠTAB
PODRAVSKOG PARTIZANSKOG
ODREDA HRVATSKE
Broj si.
dne 28. srpnja 1944.

I Z V J E Š T A J

Dragi drugovi!

Šaljemo vam izvještaj o našim akcijama i to kako slijedi: 22. na 23. u noći naša jedna desetina koja je upućena u Gjurgjevac na zadatak kada je došla na cestu u sumraku naišla je grupa ustaša koja je vozila kolima iz Kalinovca za Gjurgjevac. Naša jedinica je dočekala i otvorila vatru na njih tom zgodom koliko smo obaviješteni da ima 2 mrtva i 4 do 5 ranjeni, sam neprijatelj ne javlja ništa o tome, naša patrola produljila je dalje za Gjurgjevac u samom Gjurgjevcu došla do kuće ustaše Horvat Gjure koji je bio kod kuće a isti je i ujedno član savjetodavnog odbora u općini Gjurgjevac, isti Horvat Gjuro za vrijeme oslobođenja Gjurgjevca od N.O.V. kada je bio hapšen zajedno sa svojim sinom pobjegla su obadvojica u Bjelovar, no otac se vratio dok je sin ostao u ustaškoj vojsci, za istog ustašu kojega je naša patrola ubila. To jest kada ga je naša patrola pozvala da se preda on to nije učinio već je zatvorio vrata i počeo vikati, no naši borci su predvidjeli opasnost jer su ustaške zasjede bile u blizini te su bombom istoga ubile. Nakon eksplozije bombe, ustaške zasjede otvorile su jaku vatru u tome pravcu, naša patrola se povukla u drugu ulicu i uhapsila živoga drugoga člana savjetodavnog odbora Josipa Sulimanca koje smo uputili na vojno-sudski odsjek komande Bjelovarskog područja. Vraćajući se naši drugovi u bazu usput su se navratili u Kalinovac i tamo izvršili isto jedan prepad u kuću jednog Bjelogardiste koji je bio ranije u borbi sa našim drugovima ranjen, isti Bjelogardista nije bio kod kuće već je otputovao sa onim kolima iz Kalinovca koje su naši drugovi napali na cesti između Kalinovca i Gjurgjevca:

24 ov. mj. poslije podne oko 7 sati došla je neprijateljska patrola u jačini 30-40 u sam Čepelovac i u vinograde tamo smo raspodjeli naše snage i pripucali na njih i neprijatelj je u paničnom bijegu otišao za Gjurgjevac bez ikakove borbe, nakon sat i pol kada smo večerali u samome Čepelovcu neprijatelj je otvorio topovsku paljbu na položaje u Čepelovačke vinograde kao i u šumu. 27 ov. mj. otposlali smo jednu patrolu za Ferdinandovac i jednu zasjedu na glavnu cestu Gjurgjevac Virje, zasjeda Gjurgjevac Virje pripucala je na jedan luksuzni auto u kojemu su se vozili ustaše, naša zasjeda morala se odmah povući jer im je bila neprijateljska vojska u tragu t.j. za leđima u Šemovcu gdje su došli u selo na pljačku.

Patrola koja je bila slata u Ferdinandovac ostala je dvije noći pretraživajući ustaške kuće no bez uspjeha jer nitko nespava kod svoje kuće, već su dopremili tri dobrovoljca u N.O.V. 24 u jutro uhapsili smo Crnković Nikolu Lugara koji radi u Bjelovarskoj šumariji isti je povojničen i čuva šumu u Velikom Trojstvu, isti je bio ranije ustaša te kao takovoga otpratili smo ga na vojno sudski odsjek komande Bjelovarskog područja.

26. ov. mj. iz Bjelovara na kamionima krenula je vojska u pratnju selidbe kotara Đurđevca, vojska iz Bjelovara je dopratila do Hampovice gdje su ih dočekali ustaše iz Gjurgjevca u Hampovici i otpratili u Gjurgjevac, tom prilikom bjelovarska posada opljačkala je Hampovicu i Šemovac te natovarila 27 kamiona, blaga i žita te su izjavili narodu da si neka dođe po novac u Bjelovar, koliko doznajemo da su neki otišli, dok većina se boji i nejde jer ih je strah da neće biti uhapšeni. Prilikom povlačenja Gestapovaca iz Velikog Trojstva nastao je metež i nesporazum te ih se je nekolicina razbjegla, doznajemo da se u šumi oko Trojstva nalazi oko 16 Gestapovaca koji su odbjegli, nastojimo i poduzeli smo mjere da se s njima spojimo.

U Đurđevcu ima oko 350-450 neprijateljskih vojnika koji su navodno popunjeni sa nanovo pridošlim žandarima, no ali stalan broj posade nemože se ustanoviti pošto su stalno u pokretu. 24. ov. mj. °ko 7 sati na večer streljano je 10 osoba, za dvojicu su ustanovljena imena i to: Mato Belobrk iz Kalinovca bivši predsjednik mjesnog N-O.o. i Šandor Florijan željezničar iz Gjurgjevca, dok za ostalih 8 mje nam poznato imena, jer nije neprijatelj izdao proglas.

Za vijećnika Sulimanec Josipa iz Gjurgjevca kojega je naša patrola uhapsila neprijatelj je izdao proglas da ukoliko se nevrati živ i zdrav u roku od 48 sati da će za njega biti streljano 20 drugih osoba [1] da će sve partizanske familije otpremiti u logore.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Polit, komesar:
Franjo Matejak [v.r.]

Komandant:
Turković I.[1] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-98/4525.

139

1944, srpanj 29.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Dubrava Okružnome komitetu KPH Čazme o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a, AFŽ, NOF, NOO te o vojsci

KK. KPH-a
29/VII/44 DUBRAVA

DRUGARSKOM O K

ČAZMA

I Z V J E Š T A J

Politička situacija:

Gledajući općenito, na našem kotaru, u posljednjih mjesec dana, politička situacija se u priličnoj mjeri popravila. To se može zaključiti i po tome, da je poziv na demobilizaciju, iz neprijateljskih redova, kojeg smo mi uputili, naišao na dobar uspjeh. To se odražava u tome, da se iz neprijateljske vojske vratilo oko 65 %, onih koji su otišli u neprijateljsku vojsku od mjeseca marta ovog proljeća. Primjetilo se da se naročito vraćajući oni, koji su većinom odlazili onda, kad je bilo veliko teroriziranje od strane neprijatelja, što znači, da su uglavnom otišli najviše od straha. Tako na primjer iz nekih sela kao što je ZETKAN, POLJANA, i t.d. vratili su se skoro svi, bez nekolicine, koji izgleda da su bili pokretači. Primjer samog sela POLJANE gdje ih je otišlo 70 do sada se nisu vratila samo trojica. Dok isto i iz ostalih sela, vratio ih se priličan broj i još uvjek vraćaju.

Da se stanje u tom pravcu popravlja, tome mnogo pridonosi, snažno napredovanje CRVENE ARMIJE, koje daje potpuno povje-

[1] Ivan

enje u našu pobjedu i slom Njemačke. Govori se mnogo o tome kako RUSI tuku Nijemce i da će Nijemci propasti, ali i pojedinci primjećuju da Englezi idu nekako polaganije napred. No to ne umanjuje činjenicu, da je otvorenje DRUGOG FRONTA naišlo na veliko zadovoljstvo kod naroda. Može se čuti od ovih pojedinaca koji se vraćaju iz neprijateljske vojske, »znate mi smo se bojali Švaba zato smo išli tamo, ali sada smo uvidjeli da to nevalja, a i Švabe će tako naskoro propasti, eto i mi smo se vratili.« To su obično ti, koji se valjkaju ovamo tamo, i gledaju samo gdje bi bolje prošli.

Sporazum TITO-Šubašić je iz početka malo zbunio narod. Tome je pripomogla neprijateljska propaganda, koja je nastojala, da taj sporazum iskrivi i na taj način iskoristi za sebe. Tako je bilo izvjesnih ljudi koji su govorili i pitali dali će zbilja doći natrag kralj. Takova pitanja bila su česta pojava, što znači da je sa te strane, narod imao izvjesnu bojazan. Postavili su nam taj sporazum, čak neki SKOJ-evci tako, da su nam rekli ako će kralj doći natrag onda čemu se mi borimo, i ako je to tako da neće uopće biti SKOJ-evci. No to se njima uspjelo brzo protumačiti, šta zapravo sadrži sporazum, te su se brzo smirili. Isti tako upornim tumačenjem, prilično se, razbistrava pozitivno shvaćanje sporazuma i kod naroda. Kad se tumači taj sporazum u vezi sa odlukama II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a, vidjelo se, da se narod sve više interesira za te odluke. Bilo je slučajeva da je na širim sastancima, bilo primjedaba od strane naroda, koje glase »bogme ako će se mene pitati, onda se sigurno kralj neće vratiti natrag«. Takovim stavom, narod sam osjeća da se nije odstupilo od odluka II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a i prema tome dobiva sve veće povjerenje u našu borbu. Usprkos toga što se političko stanje popravlja, ipak se djelovanje reakcionera HSS-ovaca još uvjek prilično osjeća. Premda iz daleka nemaju toliko uspjeha, kao što su to imali ranije, naročito mobilizacije za odlazak u miliciju. Osjeti se i kod njih malo ušutkanost, iako još između njih ima pojedinaca, kao što je Šagovac iz Bolća i Ivan Grgin iz Markovca, koji otvoreno govore u prilog neprijatelja i raznim filozofskim uputama, kao na primjer što je rekao spomenuti Grgin, »pa što se može kad banda tera, moraš! bolje ići u vojsku nego da te ubije, a posle kad svrši rat, neće nitko moći reći da si dobrovoljno išao«. Gore spomenute mi smo odlučili javno raskrinkavati. Isto tako proturuju se parole, da ako do nečega dode da se lako milicija preda Englezima. Mi na te parole odgovaramo odlukom AVNOJ-a, koja govori, šta će biti sa onim koji se veže uz okupatora i vodi protunarodu rabotu. Na općini Farkaševac izgleda da se četnički elementi povezuju sa ustašama i reakcionerima iz redova HSS-a. Jedan dio Srba na toj općini zauzima stav potpune pasiv-

nosti, te se izražavaju da je najbolje biti miran, dok sa druge strane naslućiva se, da nastoje da pozivaju na dezerterstvo iz naše vojske Srbe, iz te općine. Obrazlažući to kako su u opasnosti njihove familije. Na toj općini podstrekava se još uvijek neko nacionalno dijeljenje, koje ima za cilj izazivati nacionalnu mržnju. To se vidi po tome, kad je pitanje mo[1]

Kao jedan od posebnih problema je žetva. Na koju narod gleda ipak sa malo nepovjerenja. Naročito se boji, da ne naleti banda kod samog vršenja. Prilično se primjećuje užurbanost kod naroda i izgleda, da se naše parole jako dobro primaju. Sam narod nastoji da žetvu završi u svoju korist. Do sada neprijatelju još nije uspjelo da omete žetvu. Osim jedino ono područje kao što je općina Gudovac i neka sela čisto do uporišta koje neprijatelj potpuno kontroliše, tako da upravo ti domaći ustaše dolaze u svoja sela i vrše žito.

ORGANIZACIONO STANJE

Partija:

Na kotaru imamo jedan opć. komitet i sedam ćelija od toga dve u vojno pozadinskim ustanovama. Također imamo u zadataku da stvorimo tri part, aktiva od kojih smo jednog od četiri člana stvorili na opć. Farkaševac. Rad opć. komiteta na Dubravskoj općini i ostalih ćelija na kotaru, bio je ovaj mjesec nešto aktivniji. Jedino ćelija Dubrava još je mnogo zakukuljena i smatra, da su možda dovoljni partijski sastanci ili saobraćanje i rad samo sa naših simpatizerima. Kod provođenja kampanje za općinsku skupštinu NOF-a, članstvo partije u samom početku kampanje nije dovoljno shvatilo važnost tog rada, već nekako olako, što je ponekad čest slučaj iste naravi. Tako smo morali da konferenciju, koja je bila zakazana odgodimo i da ponovo aktiviziramo i stavimo u zadatak članstvu opć. Dubravske sprovodenje kampanje, što je donijelo mnogo veće rezultate. Djelovanje partije u vanpartijskim organizacijama i u narodu osjeća se po tome, što koje selo partija više obuhvaća, tu su mnogo bolji rezultati sabirne akcije, a i iz tih sela mnogo su manje odilazili u neprijateljsku vojsku. Jedan dobar dio članstva mnogo je vezan uz kuću i gospodarstvo, i sa te strane više polaže važnosti gospodarstvu, dok partijski rad smatra nuzgrednim.

Kod tih drugova se nameće pitanje i zadaci partije razvijanja i podizanja svijesti, naročito upoznavati šta znači biti član kom. partije.

Prilikom izvjestnih političkih promjena ili bolje događaja kao što je sporazum između TITA i Šubašića, partijska organizacija,

[1] Nedostaje u tekstu dokumenta.

shvatila je važnost i potrebu tumačenja tog sporazuma. Kako se još uvjek dosta govori o tomu sporazumu, osjeća se ipak između samih masa da se u dobroj mjeri taj sporazum tretira tako kako ga partija tumači.

I./ SKOJ

Na kotaru ima tri opć. komiteta SKOJ-a i jedanaest SKOJ-evskih grupa. KK-SKOJ-a u posljednje vrijeme malo je ojačao svoj rad. Prama tome vide se i izvjesni rezultati djelovanja SKOJ-evih org., kao što je pitanje omasovljenja organizacija USAOH-a, a i sam SKOJ povećao se za oko petnajst članova. Na kotaru sada ima 20 odb. USAOH-a putem kojih je obuhvaćeno oko hiljadu petsto omladinaca. Na opć. Poljana su nedavno osnovane omladinske org., koje može se reći su najaktivnije u radu, te se upravo omasovljuju i imaju naročiti polet u konkretnim zadacima kao što je bacanje letaka i materijala u uporišta, izviđanje pruge, pomoć diverzantima i t.d. Primjer jedne SKOJ-evske grupe iz Koritne dao je baš dobru pouku, kako kržljave one organizacije koje si ne postavljaju konkretnih zadataka. Dotična grupa baš je živila tako sputano bez zadataka i bez pomoći, te je kao takova i potpuno prestala djelovati kao SKOJ--evska grupa.

I./ AFŽ

Organizacija A.F.Ž-a imamo samo na dve općine i to Dubrava i Poljana, tu postoji ukupno u 12 sela organizacije. Dok na opć. Farkaševac, postoje u pojedinim selima, samo neke aktivne drugarice ali org. nema. Značajno je, što i ako se žene još uvijek slabo odazivaju na sastanke, ali su ipak mnogo aktivne u konkretnom radu. To nam pokazuje sabirna akcija koja je sprovodena ovaj mjesec, a koju su žene sprovodile tako rekuć samoinicijativno, a i čak sakupljene stvari same predavale i odpremale u bolnicu. To je odavalo znak da je taj rad bio shvaćen kao dužnost a ne možda kao neka forma. Isto se žene interesiraju pa pitaju kako to da sada nema tako tih terenki koje bih ih pozivale češće na sastanke. To interesovanje izgleda da odkriva zanemarenost rada sa ženama.

IV./ NOF

Na općini Dubrava osnovali smo općinski NOF. Prilikom same skupštine na kojoj smo birali odbor bilo je prisutno oko 170 osoba, sto je značajno da su se odazvali i pojedini HSS-ovci, koji su se do sada držali više rezervirani. Do sada smo osnovali 16 seoskih NOF-•a, samo su pojedini manjkavi imaju samo dva člana odbora, kao sto je bila ranije direktiva. O radu NOF nemožemo dati neki širi lzvještaj, jer su te org. sada osnovane i nema nekih rezultata njiho-

vog rada. Jedino se može podvući, da narod nekako rade prihvaća učešće u NOF-u, nego da uzmemo na primjer NOO.

Komanda mjesta povećala se za 20 boraca, koje je ovaj mjesec mobilizirala. Aktivnost komande sa vojničkog gledišta također je porasla, što se vidi i po tome, da je uhvatila veću količinu piena od šverca, te je na taj način jasno da je povećana kontrola i samog terena. Partijski-politički rad je isto malo više oživio, tako da se drže redoviti sastanci kako partijski tako i sa vojskom. Kampanju koju sprovodimo za mobilizaciju još je uvijek u toku. Jedino sada kako su došli Čerkezi u Vrbovec, neće se narod odazivati na šire sastanke, obrazlažući da se boji. Osim toga komanda mjesta je dobila preko komande Područja navodno i iz korpusa direktivu, da ne pozivamo u vojsku do 5 idućeg mjeseca zbog žetve. Zato kampanja i mobilizacija zaostaju. Sa Udarnim bataljonom imamo veze prema tome ako se kreće na našem teritoriju, te i preko njega ćemo nastojati da mobiliziramo.

VI./NOO

Kotarski NOO može uglavnom kao vlast da funkcionira, na opć. Dubrava i jedan dio opć. Farkaševac. U posljednje vrijeme kot. NOO se prilično osamostalio i sredio si rad. Nadalje postoje tri opć. NOO-a od kojih jedan i to na opć. Poljana djeluje poluilegalno. Budući da uživa autoritet kod znatnog dijela naroda i da se narod obraća za pojedine stvari na njega, te u smislu takovog rada može vršiti vlast. Na cijelom kotaru ima 6 seoskih NOO-a koji djeluju kao vlast. Isto po pojedinim selima postoje još ostaci NOO-a, koji su ostali iza neprijateljskih reakcija, prigodom čega su bili razbijeni i neki odbornici pohvatani. Dotični ostaci su uglavnom sasma pasivni. Mi smo ranije pokušavali da se ti NOO-i, kojih ima do 30 popune ali je ostao sav trud uzaludan. Odgovor ljudi je bio da se boje od bande, jer da su izdajstva. Posle toga mi više nismo forsirali popunjavanje.

Kako je u posljednje vrijeme na našem kotaru rekvirirano mnogo stoke, pri čemu je kot. NOO nailazio na mnoge poteškoće, a to su: pogađanja kritika ljudi i t.d. Ali se moglo čuti kod pojedinaca i to, da su pitali i interesirali se, u kojem vremenu će to biti plaćeno, iza toga kad stane rat što znači da imadu povjerenja u našu borbu.

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

drugarski pozdrav:
za komitet:

Kopija, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-104/4989.

140

j g44, srpanj 29.

Vojno-organizacijski izvještaj Štaba Trideset i druge divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkog« NOV i POJ Štabu Korpusa za srpanj 1944. godine

ŠTAB XXXII. DIVIZIJE
NARODNO OSLOBODILAČKE VOJSKE
JUGOSLAVIJE
Oper, broj: 166/44
Dne 29. srpnja 1944.

PREDMET Opći — vojno organizacioni
izvještaj za mjesec juli 1944 godine

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV i POJ

OPERATIVNA SITUACIJA

U ovom mjesecu naša Divizija kretala se je i vodila borbe u glavnom na sektoru Kalnika oko Var. Toplica i Bilogore[1], a u posljednje vrijeme nalazila se je na sektoru Moslavine[2]. Borbe su u glavnom vođene u prvoj polovici mjeseca t.j. dok se Divizija nalazila na sektoru Kalnik i Bilogora, a kada je Divizija prešla na sektor Moslavine borbe uopće nije vodila. Borbe koje su vodene u prvoj polovici mjeseca bile su dosta teške i krvave. Neprijatelj je nastojao svim silama da našu Diviziju potisne sa sektora Bilogore, praveći česte ispade iz uporišta Koprivnica, Gjurgjevac i Novigrad prema sektoru oko Sredica — Topolovac — Gor. Križa. U prvoj polovici ovog mjeseca na Bilogori, pored naše Divizije nalazile su se i snage XXVII. Divizije. U bojevima koje je neprijatelj vodio sa nama, na istom sektoru, imao je redovno neprijatelj, dosta velike gubitke.

Da bi nas ipak odbacio neprijatelj je sakupio veće snage i to dosta pritajeno, tako da naša obavještajna služba, nije uopće osjetila koncentracije neprijatljskih snaga. Dana 13. jula 1944. godine neprijatelj je prema sektoru Gor. Sredice — Gor. Križ — Topolovac, gdje se je nalazila naša Divizija, nastupao sa većim snagama od pravca Bjelovara, Koprivnice i Križevca. Snaga neprijatelja cjenila se oko

[1] O kretanjima i borbama divizije vidi: Dok. br. 106.
[2] O akcijama divizije na sektoru Moslavine vidi: Dok. br. 129.

4000 — 5000 neprijateljskih vojnika, pojačanih sa motorizacijom i artiljerijom. Ova ofanziva bila je pripremljena s obzirom i na snage XXVIII. divizije. Međutim XXVIII. Divizija u međuvremenu prebacila se je na sektor preko pruge Bjelovar — Kloštar, tako da je naša Divizija ostala sama. Naše snage uspjele su se izvući i osujetiti neprijateljske namjere, nanjevši neprijatelju dosta velike gubitke. Poslije ove bitke Divizija se je prebacila na sektor oko Bjelovara, gdje je opet vodila borbu sa neprijateljem, koji je imao namjeru da zaposjedne Vel. Pisanicu i Vel. Grđevac. Neprijatelj je bio razbijen i nanjeti su mu vrlo veliki gubitci i prisiljen da se vrati nazad za uporište.

S obzirom da je Diviziji bio potreban odmor, poslije teških i krvavih borbi, a i zbog vojničkog sredenja i učvršćivanja, Divizija se je prebacila na sektor Moslavine, oko Bereka i Petričke, gdje su vršene praktične vojne vježbe sa jedinicama. Poslije ovog odmora Divizija se je prebacila ponovno na sektor oko Bjelovara, t.j. oko Nove i Stare Rače, gdje se i sada momentalno nalazi. Neprijatelj je uporište Bjelovar i Gjurgjevac, Vel. Trojstvo, od prošlog izvještaja oslabio. Gestapovci i bobanovci napustili su Bjelovar i krenuli u pravcu Križevca. Isto tako i gestapovci iz Vel. Trojstva preko Bjelovara otišli su za Križevac. IV. gorski zdrug također je napustio Bjelovar. Neprijatelj je iz Gjurgjevca neke svoje snage izvukao, tako da se sada tamo nalazi nešto milicionera i manje snage crnaca. Po samim uporištima primjećuje se slabost i bojazan od završetka, koji će biti, što oni sami već uviđaju, koban po njih. Manje grupice ustaša i gestapovaca bježe iz uporišta svojim kućama i prijavljuju se našim vojnim i civilnim vlastima. Neprijatelj se nalazi pod utiskom velikog napredovanja Crvene Armije i naših Saveznika Amerike i Engleske. Iz uporišta u posljednje vrijeme uopće ne izlazi.

Stanje kod naroda je vrlo dobro, pa čak i u selima blizu samih uporišta, jer narod videći kako neprijatelj bježi i predaje se nama, osjetio je i sam veliku slabost neprijatelja, a našu snagu i skoro našu pobjedu. Narod imade sve više razumjevanja o potrebi ulaska u Narodno-oslobodilačku borbu.

Stanje u samoj Diviziji jeste vrlo dobro, moral boraca na zavidnoj visini. Borci su se dovoljno odmorili, vojnička znanja su im pojačana, te su opet sposobniji za izvršenje zadataka koji će biti stavljani pred njih. Ima još nekih grana vojne nauke, koje ćemo morati detaljnije proći, kao na pr. nastava gađanja, da bi se popravila sposobnost boraca i u tom pravcu. Brojno stanje Divizije dosta je maleno, te se radi u zajednici sa političkim organizacijama na mobilizaciji i popunjenju naše Divizije. Kako smo već ranije naglasili narod pokazuje dovoljno razumjevanja za ulazak u Narodno-oslo-

bodilačku borbu i vjerujemo da ćemo Diviziju popuniti brzo. Divizija s obzirom na postavljene zadatke, da se jedinice što više vojnički izgrade, da se povede što više računa o vojnoj disciplini i spoljašnjem izgledu vojske, u tom pravcu vidi se priličan napredak. No to još uvjek ne zadovoljava. Borci i rukovodioci pokazuju dosta volje i razumijevanja za rad u tom pravcu.

ORGANIZACIJA ŠTABOVA I JEDINICA

Štab Udarne Brigade »Braće Radića«. Ovaj štab je potpun. Rad samog štaba osjeća se u Brigadi, ali ne u dovoljnoj mjeri. Još uvjek primjećuje se ravnodušnost štaba prema pojedinim greškama boraca i rukovodioca u Brigadi i nema dovoljno brige i staranja i upornosti u radu da Brigada što prije postane dobro vojnički izgrađena.

Komandant Brigade[3] postao je malo energičniji ali još uvjek ne koliko bi trebao biti. Primjećuje se da ponekad i on prede preko nekih stvari neprimjetivši i neispravljajući ih odmah na licu mjesta.

Komesar Brigade Rukavina Zlatko još uvjek nije pokazao dovoljno ozbiljnosti u radu, vojničke discipline i čuvanja i izdizanja svog sopstvenog autoriteta.

Načelnik štaba poručnik Smeh Vjekoslav, nije dovoljno savjestan u radu, ne pokazuje dovoljno volje za sam rad i još uvjek govori od svojih ideja, kako je on sposoban za neku informativnu obavještajnu službu na strani i tome slično. U samom radu u štabu Brigade i samoj Brigadi ne poklanja dovoljno pažnje.

Pomoćnik politkomesara Brigade Puklek Stjepan došao je u Brigadu ovih dana, te još neznamo kakav će biti u svom radu, ali po svom dosadanjem držanju i radu izgleda da će zadovoljiti.

U samom štabu kao cjelini, ne osjeća se dovoljno discipline i primjernog držanja, već prilično aljkavost u tom pogledu.

Štab I. batljona. Ovaj štab jest potpun i po svom sastavu zadovoljava. Komandant bataljona zastavnik Sušić Josip od prošlog izvještaja znatno se je popravio, postao čvršći, energičniji i sa nadopunom vojničkog teoretskog i praktičnog znanja razvit će se u vrlo dobro i čvrstog komandanta.

Komesar bataljon drug Dudić Josip pred nekoliko dana vratio se sa kursa, i pokazuje mnogo volje i interesovanja za rad i na istoj dužnosti zadovoljit će.

Pomoćnik politkomesara Brezovečki Tomo, zadovoljava na svojoj dužnosti.

j^3 P°što je komandant brigade Ivan Vulić ranajen, dužnost komandanta obavljao je Mar-

Operativni oficir bataljona Bojanić Ivan hrabar je drug, disciplj. novan, vojnički sposoban, sve bolje se razvija i postat će dobar rukovodioc.

Štab II. bataljona. Ovaj štab bataljona također je potpun. Komandant bataljona zastavnik Rajaković Nikola na dužnosti zadovoljava, samo još uvjek trebalo bi mu više energičnosti.

Komesar bataljona drug Vrzić Ilija vratio se sa kursa i ulaže mnogo truda u radu. Na svojoj dužnosti zadovoljava.

Pomoćnik politkomesara drug Ivane Emil miran je, posjeduje dosta znanja, ima volje za rad i na dužnsti će zadovoljiti.

Operativni oficir drug Janjušić Blaž vratio se nedavno iz bolnice, ranije je bio komandir čete u III. bataljonu, vrlo je ozbiljan, hrabar, raspolaže sa vojničkim znanjem. Izgleda da će zadovoljiti na dužnosti.

Štab III. bataljona. Ovaj štab također je potpun. Komandant bataljona poručnik Jurman Ivan, energičan je, ima vojničko iskustvo i kao komandant vrlo dobro se razvija i zadovoljava na svojoj dužnsoti. Od kako je primio III. bataljon, na samom bataljonu njegov rad i djelovanje kao komandanta mnogo se osjeća.

Komesar III. bataljona drug Uzor Mirko ustrajan je u radu, ima znanja i zadovoljava na istoj dužnosti.

Pomoćnik politkomesara drug Jakopović Milenko tih je i miran, greške dobro uočava i zadovoljava na dužnosti.

Operativni oficir bataljona drug Živković Damjan, trebao bi biti više samoinicijativan u svom radu.

I. bataljon kao cjelina dobar je i postaje sve čvršći. Sposoban za izvršenje i težih zadataka.

II. bataljon kao cjelina dobar je i čvrst. Rukovodioci postaju sve više upoznati sa taktikom manevrovanja. Sposoban je za izvršenje i najtežih zadataka.

III. bataljon kao cjelina, od kako je primio dužnost komandanta bataljona poručnik Jurman postao je mnogo čvršći i disciplinovaniji i sposobniji za izvršenje težih zadataka.

Udarna brigada »Braće Radića« kao cjelina poslije uspješnih težih borbi, postala je još čvršća, a naročito poslije provedenog odmora i intenzivnijeg vojničkog rada u Moslavini i usavršavanja u vojničkim znanjima. Potrebno bi bilo da se borci još više upoznaju sa nastavom za gađanje, jer se je na izvršenom bojnom gađanju pokazalo da još nisu majstori u iskorišćavanju svog oružja. Brigada je sposobna za izvršenje i najtežih zadataka.

ŠTAB BRIGADE »MATUA GUBEC«. Ovaj Štab je potpun. U samom štabu osjeća se dovoljno discipline i međusobnog poštovanja

i saradnje. Štab kao cjelina i njegovo djelovanje također se osjeća u Brigadi-

Komandant Brigade[4] na dužnosti zadovoljava i postaje sve čvršćiji, ali još uvjek nije dovoljno brz u radu.

Politkomesar Brigade[5] sve više se popravlja i postaje sve aktivniji u radu, samo malo previše voli da se bavi vojničkim stvarima, na što mu je skrenuta pažnja.

Pomoćnik politkomesara na dužnosti zadovoljava. Trebao bi biti energičniji.

Načelnik štaba poručnik Dopuđa[6], koji je došao na mjesto dosadanjeg načelnika Lučić Marka, nije dovoljno brižljiv u radu, ne pokazuje staranja za jedinicu i greške boraca i rukovodioca ne ispravlja već prelazi preko njih. Izvršavanje naređenja netačan. Na dužnosti u potpunosti ne zadovoljava.

Štab I. bataljona. Ovaj štab je potpun. Komandant bataljona drug Livada Pajo na dužnosti zadovoljava ali još uvjek nije stekao dovoljno brzine brzine o donašanju odluka, ali se popravlja.

Komesar bataljona drug Srnec Đuro nedavno je došao u bataljon i još se ne može dati pravilna ocjena.

Pomoćnik politkomesara drug Skupnjak Vlado još se do sada nije snašao na novoj dužnosti, nema baš dovoljno inicijative i previše mu je familijaran odnos prema predpostavljenim. Od Štaba Brigade pokazuje mu se potrebna pomoć i izgleda da će zadovoljiti.

Operativni oficir bataljona drug Maćan Stjepan nedavno je postavljen na tu dužnost i do sada nije pokazao dovoljno sposobnosti i inicijative.

Štab II. bataljona. Ovaj štab bataljona je potpun, nedavno je prekomandovan u ovja štab komesar I. bataljona drug Uremović **Ivan,** da bi popravio stanje u štabu i bataljonu, jer dosadanji komesar bataljona drug Krstanović Stipe, na istoj dužnosti nije zadovoljavao.

Komandant bataljona Mikulčić Marijan još uvjek je dosta tvrdoglav i bahat i ako mu se na to skreće pažnja, ali uz djelovanje novog komesara bataljona druga Uremovića, koji je dosta vojnički jak, a isto tako i politički vjerujemo da će se popraviti.

Komesar bataljona drug Uremović, još do sada nije se potpuno snašao u novom bataljonu, ali pokazuje mnogo volje i truda za rad.

Pomoćnik politkomesara bataljona Kreber Stjepan radi sa voljom i sa osjećajem odgovornosti. Na dužnosti zadovoljava.

[4] Stevan Došen
[5] Josip Krajačić
[6] Milan

Operativni oficir bataljona Petrošinec Stjepan dosta je tvrdoglav, od čega se ne može nikako otresti i ako mu je na to skrenuta pažnja, pokazuje znake plašljivosti i u posljednje vrijeme ne djeluje kao operativac rukovodioc u bataljonu.

Štab III. bataljona. Ovaj štab također je potpun. Komandant bataljona drug Tepšić Stevan, vrlo je poletan i sve se više razvija u sposobnosti za komandanta i kao takav zadovoljava.

Vršioc dužnosti komesara bataljona Imbrišić Vinko trebao bi da ima više samoinicijatie i da ne dozvoli da ga se mora opominjati. Znanja i sposobnosti ima.

Pomoćnik politkomesara bataljona Ivanković Slavko, snalazi se u radu. Ima volje za rad. Na dužnosti zadovoljava.

Operativni oficir Droždjek Stanko je dobar borac ali još nema dovoljno rutine kao rukovodioc. Sa dopunom vojničkog znanja i još malo prakse mogao bi biti i komandant bataljona.

I. bataljon kao cjelina sposoban je za izvršenje srednjih zadataka i to na terenu, dok za borbe u uporištu bataljon još nije usposobljen.

II. bataljon kao cjelina nije još dovoljno čvrst i nema dovoljno discipline i kao takav nije sposoban, t.j. nema se još uvijek dovoljno sigurnosti u taj bataljon da će se uspjehom izvršiti zadatak na terenu. Za uporište također nije usposobljen i nema iskustva. Bataljon je sposoban za izvršenje srednjih i lakših zadataka.

III. bataljon kao cjelina postaje sve čvršći i kompaktniji. U posljednjim borbama pokazao je upornost i udarnost. Sposoban je za izvršenje i težih zadataka na terenu.

Brigada »Matija Gubec« kao cjelina polije ovih uspješno provedenih borbi postala je još čvršća i sposobna za izvršenje srednjih pa i težih zadataka na terenu. Za borbe oko osvajanja uporišta nije još osposobljena, jer nema iskustva pošto takove zadatake do sada nije dobivala, odnosno nije ih sa uspjehom izvršila. Disciplina u Brigadi je prilična i postaje sve veća. Nedostatak koji se osjeća mnogo u Brigadi, a što se je pokazalo u priposljednjem bojnom gađanju, borci ne raspolažu sa znanjem iz nastave za gađanje. U tom ih treba osposobiti.

FORMACIJSKO STANJE

Naša Divizija u svom sastavu ima specijalne jedinice pri Štabu Divizije i dvije Brigade i to Udarnu Brigadu »Braće Radića« i Brigadu »Matija Gubec«.

Specijalne jedinice pri štabu Divizije

Straža i kuriri po spisku 16, na listu 16
Četa za vezu po spisku 27, na licu 21

Bolnički vod po spisku 26, na licu 16
Podoficirska škola na licu 28, po spisku 28
Izviđački vod po spisku 14, na licu 13
Intendantura po spisku 33, na licu 32

Udarna brigada »Braće Radića«

Ova Brigada ima po spisku 599, a na licu 456 drugova, podjeljena je na 3 bataljona i specijalne jedinice.

Specijalne jedinice pri Štabu Brigade

Štab Brigade po spisku 8, na licu 8 drugova,
Bolnički vod po spisku 28, a na licu 27 drugova,
Četa za vezu po spisku 21, na licu 19 drugova,
Prateća desetina i kuriri po spisku 19, na licu 18,
Minerska grupa po spisku 6, na licu 6,
Izviđači po spisku 8, na licu 8,
Intendantura 18, na licu 18

I. bataljon po spisku 141, na licu 115 drugova, podjeljen u tri čete i teško odjeljenje. Četa po dva voda, vod po dve desetine. Čete jake 25 — 30 boraca.

II. **bataljon** Po spisku 204, na licu 127 drugova, podjeljen za tri čete i teško odjeljenje. Svaka četa po 3 voda, svaki vod po dve desetine. Jačina četa po 30 boraca.

III. **bataljon** po spisku 146, na licu 112, podjeljen na tri čete i teško odjeljenje. Svaka četa po dva voda, svaki vod po dve desetine. Jačina čete 25 — 30 boraca.

Brigada »Matija Gubec«

Ova Brigada ima po spisku 532, a na licu 395 drugova. Podjeljena je u tri bataljona i specijalne jedinice pri štabu Brigade.

Specijalne jedinice pri Štabu Brigade

Bolnički vod po spisku 18, na licu 15 drugova
Četa za vezu po spisku 25, na licu 17
Minerska grupa po spisku 9, na licu 8
Izviđači po spisku 11, na licu 10
Prateća desetina i kuriri po spisku 14, na licu 14
štab Brigade po spisku 6, na licu 6 drugova.

I- **bataljon** po spisku 157, na licu 102, podjeljen u tri čete i teško °djeljenje. Čete podjeljene u dva voda.

II. **bataljon** po spisku 126, na licu 95, podjeljen u tri čete, svaka četa ima dva voda.

III. **bataljon** Po spisku 138, na licu 101, podjeljen na tri čete i teško odjeljenje. Svaka četa dva voda.

PROMJENA ORGANIZACIJE I FORMACIJE

Ponovno se formira komora, koja je u borbi kod Sredica i Jakopovca na dan 13 jula 1944 godine izgubljena. Za nastavnika u podoficirskoj školi postavljen je drug Radulović Božo, stariji vodnik koji je došao iz Zapadne grupe, na mjesto dosadanjeg nastavnika Branilović Josipa, koji je postavljen za komandira straže pri Štabu Divizije.

Za politkomesara podoficirske škole postavljen je drug Krstanović Stipe do sada politkomesar II. bataljona Brigade »Matija Gubec« na mjesto dosadanjeg politkomesara Ostrolučan Miće, koji na istoj dužnosti nije zadovoljio.

Za referenta za vezu pri Štabu Divizije postavljen je poručnik Kovačić Krunoslav, do sada komandir čete za vezu Udarne Brigade »Braće Radića«, a dosadanji referent za vezu pri Štabu Divizije Mrak Viktor upućen je na raspoloženje Štabu Korpusa.

U Udarnoj Brigadi »Braće Radića« u I. bataljon na mjesto komesara bataljona Bereković Gjure koji je otišao na kurs postavljen je Dudić Josip. Za komandanta III. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića« postavljen je poručnik Jurman Ivan.

Za operativnog oficira istog bataljona postavljen je drug Bojanić Ivan.

Za politkomesara II. bataljona postavljen je Vržić Ilija umjesto vršioca dužnosti polikomesara Hršak Ivana koji je vraćen u svoju četu.

Za pomoćnika politkomesara II. bataljona postavljen je Ivane Emil na mjesto dosadanjeg pomoćnika politkomesara Brolih Leonida koji je stavljen na raspoloženje Zapadnoj grupi Odreda.

Operativni oficir II. bataljona Udarne Brigade »Braće Radića« drug Perković Ivan smenjen je sa dužnosti i stavljen na raspoloženje Štabu Korpusa. Na njegovo mjesto postavljen je za operativnog oficira komandir III. čete istog bataljona Janjušić Blaž.

U Brigadi »Matija Gubec«.

Za politkomesara II. bataljona prekomandovan je Uremović Ivan.

Za komesara I. bataljona postavljen je komesar I. Zagorske Brigade Srnec Duro.

Za operativnog oficira III. bataljona postavljen je Droždek Stanko, dok je dosadanji operativni oficir istog bataljona Korugaj Andro razrešen dužnosti i stavljen na raspoloženje Komandi Bjelovarskog P. Područja.

Za načelnika Štaba Brigade »Matija Gubec« postavljen je poručnik Dopuda Milan, a na mjesto potporučnika Lučić Marka koji je primio dužnost komandanta Udarne Brigade »Braće Radića«.

Za operativnog oficira Brigade postavljen drug Miočinović Stevan koji je do sada bio zamjenik komandanta Kalničkog P. Odreda.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar,
Si. otsutan

Mp[7]

Komandant — potpukovnik,
Bulat Rade [v.r.]

M.P.[8]

Original, *strojopis*
Sign., A VII, Fond NOB, kut. 551b, f.l, dok. br. 6 (15-19).

141

1944, srpanj 29.
Zagreb

Prijepis naređenja Glavnoga ravnateljstva za javni red i sigurnost Redarstvenoj oblasti za grad Zagreb da se uhapšeni članovi Mjesnog komiteta KPH i Mjesnoga NOO Zagreb, te članovi Komisije za obnovu sela predaju Pokretnome prijekom sudu na daljnji postupak

REDARSTVENOJ OBLASTI ZA GRAD ZAGREB
Odsjeku za suzbijanje protudržavne djelatnosti
ZAGREB

Savezno sa 15-dnevnim izvješćem naslova od 21. lipnja o.g. broj Taj. 164-1-2/1944. te dostavljenim priedlozima za grupu M.K., MNOO i gospodarske komisije za obnovu sela[1] naređuje se, da se članovi M.K. Zagreb:

KRČMAREK FRANJO	/Priedlog	naslova	Prs.	27884-1/9-44
CRNKOVIĆ RUŽA	/ "	"	"	27890-1/9-44/
GADŽO MARKO	/ "	"	"	27137-1/9-44/
ILIJANIĆ ANA	/ "	"	"	27883-1/9-44/
DAROVIĆ IVAN	/ "	"	"	18271-1/9-44/

[7] Okrugli pečat: Stab XXXII divizije N.O.V. Jugoslavije
(u sredini zvijezda petokraka)

[8] Zaprimni pečat Štaba X Korpusa »Zagrebačkog« N.O.V i P.O. Jugoslavije, oper. broj 2/44, od 30. VII 1944.

[1] Opširnije vidi: Dok. br. 35, 38, 41, 86 i AIHRPH-50/796, 50/799.

CEKURIĆ EMA	/ " " "	27901-1/9-44/ odpremljena u logor/
ŽAKMAN BOŽENA	/ " " "	28222-1/9-44/

ČLANOVI M.N.O.O.

KAVURIĆ Ing. ZVONIMIR	/Priedlog naslova Prs.	27887-1/9-44/
BABIĆ Dr. Ing. EDUARD	/ " " "	27889-1/9-44/
FABIJANIĆ VJERA	/ " " "	27888-1/9-44/
SMOLJAN LAVOSLAV	/ " " "	27886-1/9-44/
PAVLINIĆ[2] STANKO	/ " " "	27126-1/9-44/. odpremljen u logor/

Članovi komisije za obnovu sela:

Ing. MODERČIN ĐURĐICA	Priedlog naslova Prs.	28223-1/9-44./ i
POSEDEL Dr. BLAŽ	/predmet još kod naslova/	
fp IC		
DELHUNIA SREĆKO	/priedlog naslova Prs.	27903-1/9-44/ i
GRIZOGONO NEVENKA	/ " "	28230-1/9-44/ koji su davali stan za sastanke, kao i
MOČNIK IVAN	/priedlog naslova Prs.	26542-1/9-44. član I kot. N.O.O. za Kustošiju/

preprate Pokretnom priekom sudu u Zagreb na mjerodavni postupak zaiedno sa obtužnim tvorivom.

ZA DOM SPREMNI!

Zagreb, 29. VII. 1944.

PO NALOGU GLAVNOG RAVNATELJA:
NADSTOJNIK ODSJEKA •
Benak[3] [v.r.]

Odpremljena dana 31. VII. 1944.
pod br. 37238/44

Prijepis, strojopis
Sign., AIHRPH, NG, Inv. br. 10243.

[2] Pogrešno, odnosi se na Pavlović Stanka.
[3] Aleksandar
[4] Potpis nečitak.

142

1^44, srpanj 30.

Uputstvo Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast svima okružim komitetima KPH u oblasti u vezi s održavanjem konferencije JNOF

OBLASNI KOMITET K.P.H.
zagrebačke oblasti
30. VII. 1944.

Svim okružnim komitetima komunističke partije
Hrvatske — Zagrebačke oblasti —

Dragi drugovi!

Želimo Vam skrenuti pažnju na neke pojedinosti u vezi sa održavanjem konferencija J.N.O.F.-e.

1.) Konferencije koje su se održale nisu imale široki manifestacioni karakter narodnog jedinstva, jer su bile malobrojčane, što je znak da pripreme za konferenciju nisu bile postavljene na široku bazu, onako kako je to predviđeno u pismu druga Andrije[1].

2.) I tehničke pripreme nisu bile potpune tako, da i s te strane konferencija nije ostavila naročito utisak na one koji su joj prisustvovali. Da bi se u buduće izbjegle slične pogreške upozoravamo Vas na neke pojedinosti koje treba imati u vidu kod održavanja konferencija N.O.F.-e.

a.) Partijske organizacije treba da temeljito prouče pismo druga Andrije u vezi sa formiranjem N.O.F.-e.

b.) Mjesta gdje će se održavati konferencija treba da budu ukrašena narodnim zastavama, parolama i slikama druga Tite i Staljina, Lerčila i Ruzvelta. Poželjno je da konferenciju pozdrave pretstavnic[1] pojedinih organizacija, koje učestvuju u NOB-i, pretstavnik vojske, Partije, pristaše HSS-a, AFŽ, USAOH-a i uglednih vanstranačkih rodoljuba, koji već učestvuju ili koji se tek priključuju u NOP. Oni treba da pozdrave konferenciju izjašnjavajući svoju spremnost na jačanju jedinstva našeg naroda, potpomaganju NOB-e. Omladina treba da unosi živost na konferenciji, klicanjem Titi, NOF-i, Na-

[1] 'Abrang, sekretar CK KP Hrvatske. Pismo se odnosi na zadatke partijskih organizacija u izborima za odbore NOF. Vidi: Dok. br. 48.

rodnoj vlasti, Komunističkoj partiji, ujedinitelju i predvodniku našeg naroda i ostalim snagama koje učestvuju u NOB-i.

c.) Na općinskim, kotarskim i okružnim konferencijama bira se počasno pretsjedništvo, koje predlaže najugledniji pristaša NOB-e, koje ujedno otvara i konferenciju. U pretsjedništvo treba da udu pretstavnici svih snaga, koje učestvuju u NOB-i, pristaše HSS-a, Partija, AFŽ-a, USAOH-a, Vojska i ugledni vanstranački rodoljubi. Pretsjedništvo predlaže dnevni red slijedećeg sastava, kojeg se ne treba kruto držati:

a.) Politička situacija

b.) N.O.F.-a

c.) Biranje izvršnog odbora

U političkoj situaciji iznijeti samo najvažnije momente, koji će dati sugestije za diskusiju. Diskusiju također treba unaprijed organizovati, tako da se postavljaju najvažnija pitanja, koja narod postavlja svakodnevno, jer mu nisu jasna. Kako se je narod mnogo zainteresovao za sporazum između druga Tite i Šubašića to će se sigurno postaviti i to pitanje i tom prilikom treba narodu objasni značaj sporazuma. Ujedno tu treba još više učvrstiti povjerenje naroda u njegovo rukovodstvo i podići autoritet druga Tite kao mudrog narodnog vođe. U točki b.) treba temeljito razjasniti karakter i organizaciju NOF-a, njegove zadatke i kakav je odnos između NOF-a i NOO-a.

Prilikom biranja odbora, naroda treba dati mogućnost da on na demokratski način izabere ljude u Izvršni odbor. To znači da narod može i sam predlagati pojedince ili cijeli Izvršni odbor.

U samoj diskusiji treba da se pretresu i lokalna pitanja onih krajeva ili mjesta za koji se drži konferencija, pitanje žetve i drugih potreba naroda. Jedno od najvažnijih pitanja koje će se pretresti jeste mobilizacija za našu vojsku.

Poslije biranja izabrani Izvršni odbor predlaže brzojavne pozdrave Titi, ZAVNOH-u, Izvršnom odboru NOF-a u kojima sé obavezuje na pojačanu borbu protiv okupatora i njegovih pomagača, za čuvanje narodnog jedinstva i svestranu pomoć vojsci i narodnoj vlasti.

Konferencija će u svom pozdravu Komunističkoj partiji izraziti zahvalnost za učinjene napore u stvaranju bratstva i narodnog jedinstva u borbi protiv neprijatelja narodne slobode. Ujedno će se uputiti pozdravi Srpskom klubu i Izvršnom odboru HSS-a.

Kod pripremanja kotarskih i okružnih konferencija potrebno je, da se održe pretkonferencije sa svim uglednim pristašama NOB-e, imajući u vidu i one koji još stoje po strani, a mogu svojim autoriterom da utiču na uklapanje širokih narodnih masa u NOB-u. To

se odnosi na razne kolebljivce. Takove pretkonferencije imaju zadatak, da stvore plan za široku agitaciju za pretstojeću konferenciju. Oni će ujedno sastaviti i kandidacionu listu, koju će predložiti konferenciji- Članovi O.K. trebaju obavezno prisustvovati i općinskim konferencijama.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

uz drugarski pozdrav:
Biber[2] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., *AIHRPH, KP-59/388.*

143

1944, srpanj 30.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Prelog Okružnome komitetu KPH Varaždin o političkoj situaciji i hapšenjima u Međimurju, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a i AFŽ

K.K. Prelog 30/VII. 44.

Izvještaj

Na dan 15. VI. 1944 g prebacili smo se u Međimurje, kada smo stigli narod nas je primio dobro i ako je neprijatelj pomoću dezertera uspio kod nekojih prikazati da su nestali. Iako je narod do devedesetpetposto uz N.O.P. ipak je su nekoji nasjeli neprijateljskoj propagandi. Narod štampu prima rado, ali uslijed velike reakcije koja bijesni u Međimurju narod se ne usuđuje proširivati štampu na ostale. Neprijatelj se služi s time što govori narodu da Englezi bombardiraju samo tamo gdje stradaju radnici i seljaci i ubacuju no sada vidite koliki su ovi prijatelji naroda. Neprijatelj se isto služio s time što baca po polju sitne paulice, od koje krepava blago i govori da to bacaju Saveznici.

Mi smo na to ukazivali narodu kako su Saveznici opominjali narod, da neka napusti Tvornice i Grofovska imanja koja služe za produženje rata. Narod bježi iz tvornica kući na sela uslijed bombardiranja a po njega dolaze Žandari i tjeraju ga natrag na rad u tvornice

[2] Antun, sekretar Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.

ako neprijatelj govori o evakuaciji gradova. Neprijatelju je uspjelo da stvori po selima špijunsku mrežu (Gestapo) ovi špijuni odmah jave svakog čovjeka koji dodje iz grada i po njih dolaze žandari i natrag ih tjeraju na poso. Ovi špijuni prate kretanje svakoga koji kome dolazi i to sve odmah neprijatelja obaviještavaju. Neprijatelj je pomoću tih špijuna — otkrio, naše kretanje i ljude sa kojima smo mi dolazili u dodir a isto je tako neprijatelju uspjelo da pomoću naših dezertera otkrije one ljude koji su bili s nama u vezi, kada je bila prošle godine akcija na bilježnika. I tako je uslijedilo hapšenje tih ljudi odnosno cjelih familija. Tu je najglavniju ulogu igrao naš dezerter po prezimenu Kukec iz Palinovca koji je - odavle dezertirao u Ustaše a poslije se prebacio u Međimurje i vršio špijunsku službu. U tom selu je bilo dignuto 5 familija sa ukupno 23 osoba od ovih je jedan u bekstvu jedan član partije podlegao je batinama. I prilikom okupacije tog sela tu su u borbi pala naša dva člana partije. Koji su ubili 5. Žandara i nekoliko ranili. Isto tako je slijedila okupacija Turčišća gdje je bilo dignuto 4 familije i bilo je izvršeno pojedinačno hapšenje a tu je uhapšen i jedan naš kurir. Tu je glavno ulogu igrao špijun **Gavez** taj isti koji je dao pohapsiti naše dezertere koji su bili u unutrašnjosti Mađarske ovi su pod batinama priznali za one koji su je hranili, i tako je slijedilo hapšenje, u Palovcu, Kraljevcu, i Goričanu, i Prelogu, ukupno je uhapšeno 65 osoba.

U gornjem Međimurju isto je došlo do hapšenja prema prikupljenim podacima uhapšeno do sada 10 osoba i jedan se skriva. Hapšenje je slijedilo preko švercera isti je švercer spavao kod jednog od naših drugova, kojeg je i provalio priznanjem dotičnog druga slijedilo je dalnje hapšenje. Od uhapšeni dvojica su puštena sa zadatkom da pronađu našeg člana Komiteta Grgu[1]. Poslije toga hapšenja neprijatelj je pristupio hapšenju Omladine (Levente) koju je smjestio u koncentracione logore odakle je slao u Njemačku. Isto je tako pristupio hapšenju žena koje je isto slao na prisilni rad u Njemačku. U mnogim selima žene i omladina skrivaju se po poljima koje neprijatelj nije uspio da pohvata. Kada smo došli u Međimurje izvestili nas je drug iz Peklenice, da se nalaze u Peklenici Francuzi koji su došli iz Pešte, a kojima je uspjelo pobeći iz Njemačke u Mađarsku. Ove Francuze nismo uspjeli prebaciti usled reakcije na Dravi dok poslije nas je sprečavalo nabujala Drava. Narod traži da Saveznici bombardiraju železnički most koji je na Muri i to istočno od Kotoribe. Tom istom prugom ide oko 50 vlakova transportni kroz dan.

[1] Josip Gila

Organizaciono stanje

Naš komitet ima 4 člana i 3 člana partije ukupno 7 člana partije 3 člana partije su ubijeni i jedan uhapšen.

Kandidata imamo 21.

SKOJ

Imamo šest skojevski grupa sa ukupno 27 članova.

N.O.F.

Uslijed reakcije kao organizacija ne postoji, ali narod ima štampu i brani nas i pomaže nas.

AFŽ

Tajništvo A.F.Ž. ima u tri mjesta sa ukupno 11 članova od kojih su dve uhapšene.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu

Sekretar

Original, ***rukopis***
Sign., AIHRPH, KP-94/4207.

i 144

1944, srpanj 31.

Pismo Josipa Tucmana, člana Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Oblasnome komitetu o organizaciji centra za prebacivanje materijala u oblasti

OBLASNOM KOMITETU ZA ZAGREBAČKU OBLAST

Dragi drugovi!

Kroz par dana ja sam stigao na kotar Križevac blizu granice Sv. Ivana Zeline. Na putu sam organizirao o čemu smo i mi tamo govorili, centre za prebacivanje materijala. Ti centri izgledali bi ovako: Oblasni Komitet trebao bi dopremati materijal do Poljanečkog Luga, u Poljanečkom Lugu bude stanica sa četiri kurira koji će ga dopremati do sledeće stanice, tako će biti uspostavljene tri stanice sa Po četiri druga koji će primati materijal od stanice do stanice. Isto sam organizirao kontrolu koja će kontrolirati točnost provođenja materijala. Kontrola će se sprovesti ovako: Svaka stanica imati će knjigu u kojoj se bude bilježilo koji dan i u koliko sati su kuriri preuzeli materijal i kada su ga predali. Kontrolu nad knjigama provoditi će jedan drug iz kotara Dubrava i jedan drug iz Okruga Zagreb.

Kud sam prolazio stanje je prilično povoljno. U Okrugu Zagreb i Krapina ne mogu vam ništa konkretno pisati, no navest ću vam neke stvari koje sam doznao u Grupi[1] o kojima ste već i vi čuli. Pitanje mobilizacije stoji prilično dobro. Politička situacija se popravlja svugdje na ovom okrugu. Milicija se raspada.

Drugovi iz Zagorja javili su Grupi da bi trebalo za njihov Odred[2] barem 8 puškomitraljeza, jer se je Odred prilično ojačao. Drugovi su poslali telegram Korpusu[3]. Korpus još do sada odgovorio nije, pa vas molim da ih vi potsjetite da što prije pošalju to oružje.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Dne 31. VII. 1944.

Drugarski vas pozdravlja
Crni[4] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/391.

145

1944, srpanj 31.

Izvještaj Oblasnoga komiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast Pokrajinskome komitetu SKOJ-a za Hrvatsku o političkoj situaciji i teroru neprijatelja, organizacijskome i kadrovskome stanju unutar organizacija SKOJ-a i USAOH-a u okruzima, kotarevima i u vojsci u srpnju 1944. godine.

OBLASNI KOMITET SKOJ-a
ZA ZAGREBAČKU OBLAST
31. VII. 1944. god.

Drugarskom
POKRAJINSKOM KOMITETU S.K.O.J.-a
ZA HRVATSKU

Dragi drugovi!

Od našeg prošlog izvještaja do sad, politička situacija u našoj Oblasti, još se uvijek odrazuje u procesu demobilizacije neprijatelja, mjestimične mobilizacije za našu N.O.V. a na nekim mjestima više ili manje nepromjenjena.

[1] Zapadna grupa partizanskih odreda Hrvatske.
[2] Zagorski NOP odred.
[3] X korpus »Zagrebački«.
[4] Josip Tucman

Kroz ovaj mjesec dana unatrag, neprijatelj je vršio više upada i ofanziva na naš oslobođeni teritorij Kalnika, Bilogore, Moslavine[1], i drugih, u namjeri da spreči ofenzivu naših jedinica i mobilizaciju za našu N.O.V. a ujedno i da zadrži u svojim redovim prisilno mobilisane ljude koji svaki dan bježe, pri tome zastrašuje mase terorom kojega i radi, tako da su mase u velikom strahu. Koristeći otsustvo naših jedinica, neprijatelj je stvorio više, manjih uporišta, odakle se zalijeće da kontroliše sela i tako vrši pljačku i mobilizaciju (okrug Krapina) pri tome prikazujući sebe kao snagu a da Partizana više nema, međutim naše su se jedinice vratile natrag, što će se podići moral i kod masa. Isto tako ustaše su postavili garnizon u Đurđevcu i tako kontrolišu okolna sela, a kojima su vršili pljačku i mobilizaciju.

Prilikom ofenzive na Moslavinu, neprijatelj je popalio u Čazmi 70 kuća i pljačkao okolna sela, bez razlike koja je partizanska kuća ili ustaška. Isto tako su i radili i po drugim krajevima naše oblasti, na primjer u Apatovcu kot. Križevac ubili su jednu ženu koja ima dva sina u ustašama, iako im je ona dokazivala, da su joj sinovi u ustašama. Isti slučaj bio je u Sredicama kot. Sv. Ivan Žabno iskundačili su jednoga starca i zapalili mu kuću koji ima dva sina jedan u ustašama a jedan u legiji. Isto tako u Đurđevcu ustaše su jednom pasivnom HSS-ovcu silovali kćer i on je rekao da nije znao i niti vjerovao da su ustaše takva banda. U Posavini ustaše su napravili ofanzivu na Posavski odred i u toj borbi zarobili sedam partizana narod se bio preplašio i oko 150 ljudi bilo je otišlo neprijatelju, ali nakon par dana počeli su da se vraćaju kući, tako su ih žene, omladina i pioniri u Oborovu počeli ismijavati sa »Spremni«. U Zagrebačkom kotaru selo Brdovec, ustaše su ubili jednog našeg druga, na njegov sprovod došlo je oko 800 naroda, desetke vjenaca i crvenih ruža, okitila je grob omladina i uzvikivala parole smrt ustašama i Paveliću, živili partizani i td. U selu Jakovlju, kot. Stubica ustase su doveli iz Zagreba naših 18 drugova[2] i objesili na onome mjestu gde partizani vrše akcije, tako da bi zastrašili narod da ne saraduje sa partizanima, medu tim drugovima bilo ih je narodu poznatih iz tog kotara, što je još izazvalo veću mržnju naroda prema ustašama tako je narod govorio sad je još bolje poznajemo ustaše u njihovom djelu, pomagat ćemo i dati sve za partizane. Prilikom proštenja u crkvi »Marija Bistrica« ustaše su htjeli hapsiti jednu staricu od 60 god. zato što nije imala propusnicu što je narod jako negodovao, tu je bilo dosta i Zabrepčana koji su se zgražali, a još više kada su vidili ustaške mitraljeze na crkvi, govoreći da vide kako us-

[1] O tome opširnije vidi: Dok. br. 94, 103, 106, 129, 131, 134 i 136.
O odmazdama nad komunistima i partizanima vidi: Dok. br. 150.

taše drže mitraljeze na svetinjama, pa kažu da to čine partizani, kada se narod vraćao natrag preko šume ustaše su mu nudili pratnju što je narod odbio. U samom Zagrebu i okolnim selima vlada veliki strah od savezničkog bombardovanja. Prilikom posljednjeg bombardovanja, poginulo je oko 100 ljudi i potpuno uništeno selo Čulinac, narod je ogorčen na ustaše što su se smestili u njihova sela. U Sesvetama Švabe imadu slagalište benzina računa se oko sedam milijona litara i tvornicu za sklapanje avionskih motora. Isto tako ustaše ureduju Stubičke toplice gdje bi se imala premjestiti Pavelićeva vlada, zbog toga narod je još u većem strahu, koliko od samog neprijatelja toliko od bombardovanja. Naši drugovi tumače poziv druga Tite i upozorenje svim onim koji se nalaze kod neprijateljskih uporišta radi bombardovanja i pozivaju ih da dodu u ona sela gdje su partizani i da sposobni idu u partizane.

U okolici Bjelovara ustaše vrše prisilnu rekviziciju blaga, po maksimalnoj cijeni i traže da ljudi dodu u Bjelovar da im isplate stoku i tom prilikom ih mobilišu a osim toga u mnogim mjestima su pljačkali do čega su došli i nezadovoljstvo je naroda prema ustašama, tako da sada ljudi iz pojedinih sela traže naše drugove da bi organizirali N.O.O.

U Varaždinskom okrugu, neprijatelj kontroliše u većini sva sela, isto tako vrši pljačku i oduzimali su od ljudi sijeno u nekim mjestima, hvataju vojne bjegunce koji bježe, dok neke pušta kući sa uputstvima i zadacima da formiraju »miliciju«.

Vatrogasna društva koja je neprijatelj organizirao, sada im nudi oružje, kako bi branili sela od partizana. Naši drugovi su objašnjavali tim ljudima, šta znači ako oni prime oružje, tako da do sada nije neprijatelju uspjelo naoružati ta društva. Za vreme boravka naših jedinica na ovome okrugu, narod i omladina bili su oduševljeni, nosili su hranu našim borcima na položaj i vidjeli da partizani nisu uništeni kao što su im to tumačili ustaše. Narod se je uvjerio da su Englezi naši saveznici i da je čvrst savez između SSSR-a, Engleske i Amerike, kada su vidjeli Englesku uniformu na našim borcima i Engleske puške i drugo oružje, a isto se uvjerio da je to tačno što su im naši drugovi govorili da će se otvoriti druga fronta, narod se raduje napredovanju Crvene Armije, dok saveznike govore što ne napreduju kao Rusi.

Sad u zadnje vrijeme »Milicija« se počela raspadati naročito u Zagrebačkom okrugu, u jednom selu kotara Zagreb Žandari su pohapsili 16 »milicionera« zato što su im partizani oteli teški mitraljez, isto tako i iz ostalih sela jedini bježe kući i kriju se a neki idu u partizane. Naši drugovi uhvatili su vezu sa pojedinim ljudima u tim selima i djeluje na njih da bi razbili miliciju tumačeći im koga služe

• sa kim se vežu. U Ivanić Kloštru Čazmanski kotar naše su jedinice XXXIII divizije[3] do nogu potukle »miliciju« navodno od 300 da ih •e svega 50 ostalo živih, ostali ranjeni i mrtvi, što je porazno djelovalo, na ostale te grupe po nekim drugim selima, koji su do sada pričali nit će pobijedit partizani niti Švabe, već Englezi koji će dovesti kralja i onda ćemo biti svi jednaki, a sada da čuvamo glavu. Naše organizacije i dalje rade na razbijanju milicije objašnjavanjem vanjske i unutarnje vojničke i političke situacije i prikazujući koga milicija služi i sa kim se veže sa ustašama koji će odgovarati za svoja zlodjela najstrožijom kaznom.

Bježanje iz Pavelićeve vojske ovih zadnjih dana još se više pojačalo, tako da sada u Varaždinskom okrugu ima oko 1000 vojnih bjegunaca, koji bježe pred neprijateljem po terenu. Isto tako pojačalo se bježanje i iz drugih uporišta Bjelovar, Križevci i drugih, tačan broj koliko ima vojnih bjegunaca neznamo. Dali smo u zadatak našim organizacijama da rade sa vojnim bjeguncima i da ih okupljaju a kada neprijatelj ide oni su i okupljeni bježe zajedno pred neprijateljem samo se treba sa njima povezati i raditi medu njima.

U dosta sela naše oblasti još ima ustaškog uticaja tj. da ustaše medu tim narodom nisu dovoljno raskrinkani, nije narod još upoznat sa svim zločinima koje su ustaše vršili i vrše i stoga narod ih ne mrzi dovoljno. To se vidi po tome, da svi do sada koje je Pavelić mobilisao na »Amnestiju« silom ili kako bilo da su ti ljudi obukli ustaške uniforme i tuku se protiv naše vojske. Vidi se i po tome kada dodu naši borci ta sela, da su seljaci ravnodušni kako prema ustašama tako i prema parizanima. Stoga smo dali u zadatak našim organizacijama da prikažu narodu sve zločine ustaša sa primjerima njihovih zlodjela koje su činili i čine, i kakova ih sudbina čeka, tako da narod zamrzi ustaše, i da vidi samo njihovu smrt i šta znači ići u njihovu vojsku pa ma kako je oni sve zvali.

Kroz ovaj prošli mjesec, mobilizacija je bila dosta slaba na čitavoj našoj oblasti uspjelo se mobilisati za X. Zagrebački korpus svega oko 750 boraca, koliki je broj omladine medu njima nije nam poznato. U Moslavini formiran je I. Srpski bataljon[4] koji broji 240 boraca u Bjelovarskom okrugu formiran je II. Srpski bataljon[5] koji broji 80 boraca u Podravini formiran je Podravski Partizanski odred[6] u Zagrebačkom okrugu formiran je omladinski bataljon[7] koji

[3] Opširnije vidi operativni izvještaj XXXIII divizije u dok. br. 130, 134 i 176.

[4] 1 srpski bataljon formiran je 29. V 1944. Vidi: Grada SZH, knj. IX, dok. br. 165.

[5] II srpski bataljon formiran je 30. VI 1944. Vidi: Dok. br. 70.

[6] Naređenje o formiranju Podravskoga NOP odreda izdao je Štab X korpusa 25. kolovoza 1944. Vidi: AVII, Fond NOB, k. 1602, £.11, dok. br. 19.

[7] Omladinski bataljon formiran je na području Stubice, ulazi u sastav Zapadne grupe Partizanskih odreda Hrvatske. Vidi: Dok. br. 97.

broji 90 boraca. Mi smo postavili pred naše organizacije da se sprovode što šira kampanja za mobilizaciju i da se odredi jedan dio omladinaca SKOJ-evaca da se pokrenu za vojsku i stvore raspoloženje i kod druge omladine i da drugu omladinu povlače tako da na taj način pokrenemo širu mobilizaciju. Postoje u nekim krajevima kao Zagrebački okrug pa sada Bjelovarski, čazmanski okrug, ima izgleda da će biti uspjeha, ne samo u ovim okruzima nego i u svim ostalim, moći će se da pokrene mobilizacija.

Sporazum Tita i Šubašića, široko se prepričava po cijeloj oblasti kako medu narodom tako i medu našom vojskom. Neprijatelj sa svoje strane pokušava da taj sporazum prikaže Hrvatskom narodu kao našu slabost, i pojača sumnju kod naroda da će se vratiti kralj ubaciva parole kako se kralj već nalazi u Beogradu, kako partizani nose šajkače i da će se vratiti stara Jugoslavija. A kod Srpskog naroda četnički agenti ili ljudi koji su zagrijani za kralja a nisu upoznati dovoljno sa izdajom i zločinima četnika bili su ravnodušni i prividno veseli. Kod boraca je u prvi mah počelo negodovanje i pričanje, ja se borim već toliko protiv kralja, kad smo do sada mogli bez njih možemo i od sada. Međutim kada se vojsci tako i narodu pravilno rastumačilo tekst sporazuma, kao naša odsad najveća pobjeda, onda je nastalo oduševljenje i narod je zadovoljan. Sa okružnim kotarskim i brigadnim komitetima razrađen je tekst sporazuma i kako da se tumači uz odluke II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a orgnizacijama i širokim masama. Vidjelo se prilikom tumačenja sporazuma da narod i omladina kao i vojska nisu upoznati dovoljno sa odlukama AVNOJ-a i ZAVNOH-a kao i sa stvaranjem izvršnog odbora J.N.O.F. a kada se tekst sporazuma potkrepi sa odlukama kod omladine i kod naroda postaje oduševljenje i povjerenje u Tita. Sada u zadnje vreme Agit. prop. Oblasnog N.O.O. izdaje vijesti razne proglase i letke i td. povodom žetve i slično, što naše organizacije pomažu pri raspačavanju materijala i čitanju medu masama. Sastanci i političko djelovanje medu omladinom moguće je na radu pri žetvi, vršidbi, uveče u manjim grupicama, pojedinačno i nedjeljom.

Medu narodom vlada interesovanje, da se što brže žetva spremi, da se kopaju bunkeri i žito skloni, za to su zainteresovane i one familije, koje imaju svoje sinove u neprijateljskoj vojsci. U Luđbreškom kotaru naše su organizacije uništile nekoliko vršalica koje su trebale da rade za neprijatelja, uz objašnjenje narodu što znači ako neprijatelj opljačka žetvu, narod govori da neće žito vrći sve, već koliko mu je potrebno za mlin. Iz Rutinskog kotara narod govori da bi žito vozio na oslobođeni teritorij. Mi smo dali našim organizacijama da na sve moguće načine, ometu neprijatelju, da uspije

vrijeći žito, uništavanjem vršalica, onesposobljavanjem mlinova koji rade za neprijatelja, hvatati i streljati ustaške povjerenike, pomoći partizanskim familijama da spreme žetvu. Narod u većini sprega žito, tako da kopa bunkere svak za sebe u takvoj tajnosti da susjed za susjeda nezna.

Organizaciono stanje.

Organizacija na našoj oblasti u posljednje vrijeme uzevši cjelinu prilično se sredila, nastao je prelaz za njen daljnji razvitak i proširenje, koje se već osjetilo.

Smanjenjem oslobođenog teritorija i povećavanjem neprijateljskog terora naše su organizacije u većini trebale preći na ilegalan rad, a legalno je moguće raditi samo na pojedinim dijelovima naše teritorije. Trebalo je dulje vremena dok su se organizacije snašle i sredile pod teškim uslovima rada, izbile su slabosti unutar organizacije tako da su ipak donekle prokušani kadrovi i sa najboljima smo popunili i proširili naša neka rukovodstva, dok ćemo popuniti i ostala rukovodstva, koja su malobrojna kao i proširiti organizaciju.

U posljednje vrijeme naša se organizacija proširila na cijeloj oblasti, što ćete vidjeti iz statističkog pregleda,[8] ali se još uvijek sektaši. Varaždinska organizacija još se uvijek nije snašla i prilagodila teškim uslovima, u kojima živi. Trebat će joj dosta pomoći pružiti u tom pogledu, da bi mogla da krene u širinu i obuhvatiti teren.

Iz našeg komiteta otišla su dva člana na viši partijski kurs, drug Rodo[9] i Ivica,[10] dok su u plenum našeg komiteta primljeni sekretar okružnog SKOJ-a drug Bureta[11] (Bjelovar) i sekretar OK SKOJ-a Krapina drug Matek[12], koji dalje ostaju na dužnosti sekretara Okružnih komiteta.

Okružni komitet SKOJ-a Zagreb dosadašnji sekretar drug Gavran[13] nalazi se u omladinskom bataljonu komesar bataljona, dok je dužnost sekretara primio drug Mičurin,[14] koji se prilično snašao. Drug Sever,[15] član toga komiteta povučen je sa rada uslijed bolesti. Drug Špiro,[16] isto član toga komiteta, poslan je u vojsku za sekretara Posavskog odreda, dok i dalje ostaje član komiteta. Drug Žaco[17]

[8] Pregled i brojno stanje skojevskih organizacija u oblasti vidi u dok. br. 119.
[9] Ivan Lovinčić
[10] Dragutin Plašć
" Stjepan
[12] Josip Kolar
[13] Dragutin Birač
[14] Marijan Kos
[15] Stjepan
[16] Ivan Cimaš
[17] Stjepan Pušec

dat je u vojsku na drugu dužnost. Komitet sada broji 7 članova, dok je predviden za plenum toga komiteta sekretar KK SKOJ-a Stubica drug Petar.[18] U birou komiteta ima 4 člana, za sada ne možemo nikoga povući u biro, što ćemo nastojati u najskorije vrijeme. Sam komitet prilično se snašao u radu i moći će da zadovolji, jedino da ga popunimo. Član tog komiteta i sekretar KK SKOJ-a Sv. Ivan Zelina drug Jurek[19] pao je. Ne znamo tačno je li mrtav ili živ neprijatelju u ruke, a za sekretara KK Sv. Ivan Zelina stavljena je drugarica Seka[20], član toga komiteta.

Okružni komitet SKOJ-a Varaždin. Sekretar[21] toga komiteta otišao je za sekretara OK SKOJ-a Krapina, dok je za sekretara došao drug Pepek,[22] koji je bio sekretar KK KPH Novi Marof. Drug Janko,[23] član toga komiteta otišao je na partijski rad. Drugarica Zorka Fak uslijed bolesti povučena je i otišla u Agitprop PK SKOJ-a Komitet sada brji 7 članova, 4 člana u birou, a predvidjeli smo da ga upotpunio sa sekretarom[24] KK SKOJ-a Ludbreg. Komitet se dosta teško snalazi, kao što smo i naveli, a obuhvaća vrlo mali broj omladine, ali ima izgleda da bi mogao da krene naprijed s našom pomoći. Po mišljenju Partije, trebali bi u najkraće vrijeme izdići Šegotu[25] za sekretara OK SKOJA-a, a druga Pepeka dati Partiji na raspolaganje. U sporazumu s drugom Mikom[26] i Milutinom[27] to smo učinili odmah.

Okružni komitet SKOJ-a Bjelovar. Dosadašnji seretar toga komiteta drug Zdenko[28] je poginuo, a za sekretara smo stavili druga Duretu. Za člana komiteta smo stavili drugaricu Macu Kolobar, dosadašnjeg sekretara brigadnog komiteta SKOJ-a Brigade »Braće Radić«. Komitet broji 9 članova, 4 člana u birou. Za daljnje popunjenje toga komiteta imamo u vidu dvije drugarice jedna je u KK Đurđevac, a druga je u KK Sv. Ivan Žabno. Još ćemo ih vidjeti u radu i prema tome se ravnati. Sam komitet u posljednje vrijeme prilično se snašao i krenuo je u radu naprijed. Ima izgleda, kada bi ga popunili tj. popunili biro, da bi mogao obuhvatiti teren i zadovoljiti u radu. Član toga komiteta i sekretar KK SKOJ-a Bjelovar drug Savo[29] morat ćemo ga povući s rada i dati ga na liječenje.

[18] Josip Bočina
[19] Slavko Stančir, vidi: Dok. br. 146.
[20] Marženka Rohan Kolar
[21] Kao bilj. 12.
[22] Tomo Blažić
[23] Antun Crneka
[24] Jeronim Juričan
[25] Nikola
[26] Špiljak, sekretar PK SKOJ-a za Hrvatsku.
[27] Baltić, član PK SKOJ-a za Hrvatsku.
[28] Odnosi se na Zdenka Svetea, koji nije poginuo, bio je ranjen.
[29] Obračević

Okružni komitet SKOJ-a Krapina. Dosadašnji sekretar toga komiteta drug Marić[10] dat je na partijski rad, a za sekretara došao je drug Matek, dosadašnji sekretar OK SKOJ-a Varaždin. Isto tako dat je na raspolaganje Partiji član toga komiteta drug Veselić[31], a za člana komiteta došla je drugarica Zlata[32], koju ste vi poslali iz Slavonije. Komitet broji sada 7 članova, za daljnje popunjenje toga komiteta nemamo u vidu momentalno nikoga, pošto politika kadrova u tome okrugu bila je dosta slaba. Članovi kotarskih komiteta stalno su se mijenjali, a nije im se pomagalo, da se uzdignu i odgoje i sada su članovi kotarskih komiteta svi vrlo mladi. Organizacija na tom okrugu prilično se proširila, što se može još proširiti, ali uslijed slabih kadrova i proširene organizacije komiteti se slabo snalaze u obuhvatanju i rukovođenju organizacije. Trebat će im dosta pomoći, da bi mogli da rukovode sa organizacijom i da je dalje proširuju, kako se ne bi izgubili, naročito sada, kada su se uslovi rada pogoršali na tom okrugu.

Okružni komitet SKOJ-a Čazma. Dosadašnji sekretar toga komiteta drug Savo[33] dat je na partijski rad, a za sekretara stavljen je drug Zvonko Pragaj. Drugarica Ruža[34] član toga komiteta poslata je od strane Partije na telegrafski kurs. Za daljnje popunjenje toga komiteta predviden je sekretar[35] KK SKOJ-a Čazma. Samom komitetu trebat će se pružiti dosta pomoći, da bi mogao da postane rukovodilac, pošto ima dosta slab pregled preko terena.

Naše mišljenje o najboljim članovima okružnih komiteta, kojima treba posvetiti najbolju pažnju, poslati ćemo vam idući put. Imamo neke u vidu, ali mislimo da ih još bolje provjerimo i upoznamo.

Dosada neki kotarski komiteti su popunjeni. Što se tiče popuna komiteta, najslabije je u varaždinskom okrugu, ali smo uzeli u zadatak, da do idućeg sastanka moramo popuniti sve kotarske komitete sa onim drugovima i drugaricama, koji mogu ostati u masama za vrijeme ofenzive. Naši kotarski komiteti uzevši cjelinu, svi su mladi. Sada kada ih popunjavamo i popunimo moramo da posvetimo punu pažnju odgoju i radu komiteta u masama, da ne strše, kako bi kotarski komiteti postali rukovodstvo i mogli da obuhvate teren i odgajaju organizaciju.

Općinskih komiteta i koliko ih ima, oni nisu postali rukovodstvo uslijed slabosti kotarskih komiteta, koji nisu u stanju da im

[30] Boris Majer
[31] Rudolf Vidiček
[32] Starnberger
[33] Mandić
[34] Ervančinović
[35] Joža Plečko

pruže pomoć i da ih odgajaju i uzdižu. Odgojem kotarskih komiteta poboljšat će se i općinski komiteti, kojih ćemo nastojati formirati i dalje, gdje ima uslova.

SKOJ-evske grupe. U većini slučajeva članovi SKOJ-evske grupe nisu dobivali zadatke i da bi se osjećali nekom odgovorni, a osim toga nisu ni omladinu okupljali na zadacima i dali omladini posla. Uzrok je tome, što su naša kotarska i općinska rukovodstva dosta slaba, a SKOJ-evske grupe nisu još uvijek povezane s partijskom organizacijom, što ćemo poduzeti da se SKOJ-evske grupe povežu sve uz partijske ćelije i da dobiva zadatak svaki SKOJ-evac kao svaki omladinac i omladinka, da se daju zadaci onakovi, kakve su sposobni izvršiti i na taj način aktivizirati omladinu u borbu.

USAOH

Što se tiče organizacionih forma USAOH-a na našoj oblasti su takovi uslovi, da se ne može dati jedan organizacioni oblik za okupljanje omladine, već ćemo okupljati omladinu na zadacima i na onome, u čemu je ona u suprotnosti sa neprijateljem. Drug Milutin i Mika su nas upozorili na to, da ne bi jedan dio omladine ostao po strani, onaj koji nije još toliko sposoban u ičemu, da pomaže NOB, već da se pozabavimo, na koji način da pristupimo toj omladini i da joj pomognemo u kom pogledu, da bi ona osjetila, da se mi staramo o njoj, a ne samo da tražimo od nje.

Što se tiče rada u gradovima, u nekoliko gradova postoje veze, ali naše organizacije kao ni mi sami nismo se zadubili u probleme gradova, što ćemo napraviti tj. zadužiti po jednoga druga u Komitetu sa gradovima u Oblasnom i Okružnom komitetu, koji će se baviti naročito tim problemom, kako bi mogli da radimo masovnije u gradovima i da mobilišemo iz gradova.

VOJSKA

Od zadnjeg izvještaja stanje se popravilo u brigadama, organizacija se donekle sredila i postala je prekretnica, u radu, od dosadašnjeg šablonskog rada po sektorima.

Najslabije je stanje u Zagorskoj brigadi, sekretar brigadnog komiteta je pao u posljednjim borbama drug Rudek,[36] dok je dužnost sekretara primio, sekretar Partijske ćelije i bivši sekretar KK SKOJ-a Krapina drug Sopek Janko. Ista je brigada malobrojna tako da sekretar bataljonskog komiteta SKOJ-a je ujedno i mitraljezac i delegat.

[36] Stjepan Krog

Isto smo smjenili sekretara brigadnog komiteta SKOJ-a u brigadi »Braće Radića« drugaricu Macu Holobar i povukli je na teren u O.K. SKOJ-a Bjelovar a za sekretara u brigadi smo postavili sekretara Partijske ćelije druga Mirka[37] koji je u posljednjim borbama ranjen lakše tako da je ta brigada ostala momentalno bez sekretara tj. druga zamjenjuje sekretar bat. kom. dok se ne vrati u jedinicu pošto je lakše ranjen. Održata su savjetovanja u brigadi »Matije Gubca« i »Braće Radić« tako da se sredila organizacija u obadve brigade. Isto se sredila organizacija u I. i II. brigadi XXXIII. div. Borbenost kod boraca je dobra. Interesi za vojnički odgoj i kulturno prosvjetni rad kod boraca postoji, naročito sada kada je u toku takmičenje, borci se takmiče i oseti se takmičenje u XXXII. i XXXIII. Div. dok u Zagorskoj brigadi je tek počelo.

Do sada naša SKOJ-evska organizacija radila je po sektorima i nije pružala pomoć štabovima i partiji, da bi se sprovelo u život ono što su štabovi postavili i da se reši onaj problem u jedinici koji je najvažniji. Već je SKOJ-evska organizacija bila dosta odvojena od toga rada. Dok smo sada postavili SKOJ-evskoj organizaciji da je njen glavni zadatak sprovesti u život ono što štabovi postave u zadatak pred naše jedinice.

Sami SKOJ-evski sastanci u posljednje vrijeme počeli su se redovitije održavati i počelo se sa redovitijim teoretskim sastancima.

U svim odredima isto je prilično sređena organizacija kao i u Vojno pozadinskim ustanovama. Dok smo sada formirali SKOJ-evsku organizaciju i kod P.P.K.[38] i sredili kod Korpusa i bolnica.

Niži SKOJ-evski kurs odražava se samo u okrugu Čazma, dok će u najskorije vrijeme početi i u okrugu Bjelovar, dok u drugim okruzima do sada nije se održavao, pošto je bila malo teža situacija, a osim toga problem je i za predavače tj. rukovodioca kursa.

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU

Drugarski pozdrav
Dane Vuksan [v.r.]

Original, ***strojopis***
Sign., AIHRPH, SKOJ-8/784.

[37] Musić
[38] Odnosi se na bataljon »Protiv pete kolone'

146

1944, srpanj 31.
Zagreb

Oglas o vješanju sedmorice partizana kao odmazde zbog diverzija na prugama

OGLAS

Zbog zločinačkog napadaja na otvorenoj pruzi između Sesvetskog Kraljeva i Sesveta na Keinrath Đuru, nadzornika pruge u Sesvetama i Habuš Josipa, pružnog radnika kod istoimenog Nadzorništva, kojima su tom prilikom nanesene teške tjelesne ozlijede, te postavljanja mine pod putnički vlak između Pušće Bistre i Luke, kojom prilikom je 9 putnika što lakše, što teže ozlijeđeno, isključivo seljaka i radnika, izvršena je na spomenutim mjestima nad 7-oricom utvrđenih odmetnika i komunista omdazda kaznom smrti vješanjem na osnovu SS-a 1., 2. i 3. Zakonske odredbe o zaštitnim mjerama zbog napadaja i čina sabotaže protiv javnom radu i sigurnosti od 30. listopada 1943. broj CCXXIII-2728-D.V.-1943. o nadopuni zakonske odredbe o zaštitinim mjerama zbog napadaja i čina sabotaže protiv javnom redu i sigurnosti od 30. lipnja 1944. broj CXCII--1320-D.V.-1944. i odredbe od 30. lipnja 1944. broj 2417.-1944.

Odmazda VJEŠANJEM izvršena je nad slijedećim osobama:

1. SLAVKO STANČIR,
r. 1925. u Budencu,
što je bio djelatni partizan, te je uz pomoć djelatnih partizana uhitio redarstvenog izvidnika, te nad istim počinio mučno ubojstvo.

2. ĐURO BRKANOVIĆ,
r. 1903. u Rudopolju,
što je postavio minu na koju je naišao putnički vlak, te ista pod njime eksplodirala.

3. JOSIP CUGLIN,
r. 1920. u Granešinskim Novacima,
što je bio djelatni partizan, te je u zajednici s djelatnim partizanima izvršio uhićenje redarstvenog izvidnika, te nad istim izvršio mučno ubojstvo. Ujedno je bio predsjednik jednog »narodno-oslobodilačkog odbora«.

4. IVNA HULINA,

r. 1910. u Prudecama,

što je bio djelatni partizan, te svojevoljno otišao medu partizane i vršio tekličku službu za »narodno-oslobodilačku vojsku«, te kao takav održavao komunističke govore i odvodio mladiće u partizanske redove. Prilikom uhićenja pružio je odpor vatrenim oružjem.

5. FRANJO ŠABARIĆ,

r. 1922. u Maloj Gorici,

što je bio djelatni partizan, te se nalazio s partizanima u okolici Žumberka. Po obližnjim selima djelatno je sudjelovao i predvodio u pljački mirnog seoskog pučanstva i u drugim partizanskim podhvatima. Kasnije je bio zapovjednik jednog partizanskog odreda.

6. MIJO VUKOVIĆ,

r. 1913. u Husainu

što je bio djelatni partizan, koji se je dragovoljno odmetnuo u šumu zajedno sa svojom ženom, te je bio »komesar« jednog partizanskog odreda, dok je njegova žena još prije odlaska bila predsjednica »A.F.Ž.-a« u svome prebivalištu. Sudjelovao je u partizanskim zločinačkim podhvatima, gdje se uvijek osobito isticao.

7. DURO KRČELIĆ,

r. 1912. u Žljebcu,

što je bio djelatni partizan, koji je još prije odlaska u partizanske redove prisustvovao partizanskim sastancima, te se nakon toga odmetnuo i sudjelovao u pljački seoskog pučanstva i nasilnom odvadanju mladića u partizanske redove.

Zagreb, 31, srpnja 1944.

Iz ureda povjerenika za provođenje mjera iz zakonske odredbe o zaštitnim mjerama zbog napadaja i čina sabotaže protiv javnom redu i sigurnosti, od 30. listopada 1943. broj CCXXIII--2728-D.V.-1943.

Stampata
Hrvatski Narod, br. 1097 str. 6. od 1. kolovoza 1944.

147

1944, srpanj 31.
Varaždin

Izvještaj Župske redarstvene oblasti u Varaždinu Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o akcijama partizana na području kotareva Varaždin, Ivanec i Novi Marof potkraj srpnja 1944. godine

ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST U VARAŽDINU

Broj: V.T. 239/44. Varaždin, dne 31. VII. 1944.

Predmet: Dnevno izvješće

1. - GLAVNO RAVNTELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST	ZAGREB
2. - VELIKA ŽUPA ZAGORJE	VARAŽDIN
3. - USTAŠKI STOŽER	VARAŽDIN
4. - DEUTSCHE PLATZKOMMANDO	VARAŽDIN
5. - ZAPOVJEDNICTVO NJEMAČKOG ORUŽNIČTVA	VARAŽDIN
6. - ZAPOVJEDNIČTVO PTS	VARAŽDIN
7. - ZAPOVJEDNIČTVO SD SLUŽBE	VARAŽDIN
8. - ŽUPSKOJ REDARSTVENOJ OBLASTI	BJELOVAR

Pozivom na nalog Ministarstva Unutarnjih poslova broj: 205892/43. od 2. XI. 1943. predlaže se sliedeće:

I Z V J E Š Ć E

I. a) Djelovanje i rad kom. partije:

Nije primjećeno

b) Djelovanje odmentika:

Grad Varaždin: Dne 31. VII. 1944. u 6.15 sati oklopni vlak, koji je pošao iz Varaždina prema Zagrebu, naišao je na dvie postavljene mine na pruzi (4 km od Varaždina), koje su eksplodirale i izbacile sa tračnica dvoja zaštitna kola. Stroj i oklopna kola uslied eksplozije samo su izkočila sa tračnica i ostala na mjestu. Zaštitna kola jače su oštećena, stroj manje oštećen, dok oklopna kola nisu oštećena. Žrtava nije bilo. Promet obustavljen. Popravak pruge u toku.

U 17.15 sati naišao je teretni vlak iz St. Ilije pred stanicom Turčin na 2 postavljene mine, od kojih je jedna eksplodirala a druga nije.

Od eksplozije uništena su dvoja kola, a poginuo je pratnik vlaka Stipetić Franjo, dočim je strojovođa Marget Vjekoslav teško ranjen. — Izvidi su povedeni. —

Kotar Varaždin: Dne 28. VII. oko 13 sati jedan odbor njemačkih pomoćnih oružnika došao je iz pravca Voće Gornje (7 km jugo-zapadno od Vinice) i pošao od mjesta Križanča (3 km sjeverno-zapadno od Vinice) duž Hrvatsko-njemačko granice. U šumi (5 km sjeverno-zapadno od Vinice) stupio je odred u borbu sa partizanskom obhodnjom jačine 10 ljudi. Borba je trajala oko 2 sata, kada su se partizani povukli u pravcu Voće Gornje. Na mjestu borbe pronađen je ubijen jedan muškarac neutvrđene istovjetnosti, star oko 30 g. koji vjerojatno pripada partizanskoj obhodnji. Na strani odreda nije bilo gubitaka. Dne 29. VII. oko mjesta Voće Donje (5 km jugo-zapadno od Vinice) na pašnjaku, viđena su četvorica oboružanih partizana. — Izpitivali su čobane za mjesto Vinicu. Otišli su u nepoznatom pravcu. Dne 30. VII. oko 2 sata viđena je ispaljena jedan biela raketa u pravcu Nove Vesi (6 km jugo-istočne od Vinice). — Istovremeno viđene su dvie izpaljene rakete biele u pravcu Maruševca (6 km južno od Vinice).

Dne 30. VII. u 6.15 sati na pruzi Varaždin-Ludbreg pronađene su dvie postavljene mine u razmaku od po 30 metara jedan od druge, a težine 10 — 15 kg. Mine su pravovremeno odklopljene sa pruge, pa tako nije došlo do nsreće.

Kotar **Ivanec:** U selu Voći Gornjoj (7 km jugo-zapadno od Vinice) svakodnevno se viđaju partizanske obhodnje. Tamo dolaze iz Rieke (9 km sjeverno-zapadno od Vinice) kuda se i natrag vraćaju. U Reci zadržavaju se kod nekog Kopreka. —

Dne 27. VII. u 1 sat skupina partizana jačine oko 100 ljudi izvršila je napad na mjesto Ivanec, tamošnju ustašku i domobransku posadu, te oružničku postaju. Borba je vodena do 3 sata, kada su partizani odbijeni i povukli se u pravcu planine »Ivančice«, a kasnije u pravcu Ravne Gore i Višnjice (5 i 7 km sjeverno od Bednje). Na našoj strani gubitaka nije bilo, a za gubitke partizana se ne zna.

Skupinama partizana[1], koje se nalaze u okolici Trakošćana (5 km sjeverno-zapadno od Bednje) Brezovoj Gori (9 km sjevero-zaPadno od Bednje), Cvetlinu i Višnjici (8 i 9 km sjevero-zapadno do Bednje,) služe zaista kao voditelji navedene osobe u dnevnom izvješću ovoga župskog zapovjedničtva kao voditelj još i Žimbrek La-

[1] Odnosi se na I zagorsku brigadu koja se potkraj srpnja vratila na sektor Zagorja.

dislav bivši profesor rodom iz Bednje, kotara Ivanec, koji se već od ranije nalazi u redovima partizana.

Kotar Novi Marof: Dne 31. VII. 1944. na pruzi Varaždin — za. greb između željezničke postaje Novi Marof i Budinšćina na km 66.500 pronađene su 3 mine zakopčane za šinje, odstranjene su, te do nesreće nije došlo. —

ZA DOM SPREMNI!

Upravitelj
Župske redar, oblasti:
(Krunoslav Batušić)
Krunoslav Batušić, [v.r.]

M.P.[2]

M.P.[3]

Original, strojopis
Sign., AH, VŽŽZ, kut. 2204, T. br. 850/44.

148

1944, srpanj.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Đurđevac Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji u Virju nakon neprijateljske mobilizacije

K.K.K.P.H. Gjurjevac.

O. K.
Bjelovar

IZVJEŠTAJ

Dragi drugovi!

Izvještavamo Vas o situaciji koja je nastala momentalno u Virju povodom mobilizacije koju je neprijatelj proglasio.

Na poziv za koji smo Vas obavijestili koji je upućen Virovcima putem bubnja odazvalo se gotovo sve što se nalazilo kod kuće godišta 1914 — 1926. čak i svi oni koji su pobjegli iz naših brigada i drugih naših vojnih jedinica.

Odazvali su se pod sugestijom neprijateljske propagande da su partizani uništeni i da je to prava snaga i vojska jer da je bolje u us-

[2] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Župska redarstvena oblast Varaždin

[3] Zaprimni pečat Velikog župana župe Zagorje, T. broj 850, od 7. VIII 1944.

taškoj vojsci nego u partizanima jer tamo imade i hrane i odijela i oružja a kod partizana svega toga nema.

Oružanost s kojim su došli u selo je djelovalo na selo i ta snaga naoružanja njihovog je najveći razlog odazivu u neprijateljsku vojsku.

Regrutacija odn. pregled svih koji su se prijavili je izvršeno jučer u četvrtak a i pušteni su svojim kućama time da se jave u ponedeljak kad će biti otpremljeni u vojne redove.

Žene od naših nekih drugova došle su po svoje muževe drugove koji kod nas rade da se vrate svojim kućama jer da im je Čekada[1] i ustaše garantiraju slobodan povratak i da im se ne će ništa dogoditi.

Osim toga govore da bi bilo negdje partizana da ne bi banda bila u Virju jer ih je malo i lahko bi se protjerali. Tako je narod dobio dojam da su zaista partizani uništeni i da ih nema više.

To potvrđuje činjenica što su došli u Gjurgjevac dva puta svaki puta samo njih nekoliko a partizana niti jednog. Tamo je njih sedam opljačkalo jednog našeg druga i kod nekoliko kuća su bili. Narod je zbilja dobio po tome dojam da zbilja partizana nema.

Isto tako upali su jučer u Šemovec 3 bijela[2] i uapsili kćerku od Cvetkovića sa malim djetetom, i po Šemovcu se šepirili. Isto je patrola od njih 10 došla i u Miholjane.

Svuda im je nesmetan prolaz i narod ovih sela jasno strahuje pred njima i zbilja ne vjeruje više da imade naših snaga.

Razlog što isti upadaju u ta sela je taj što su bijelci domaći ljudi sve im je poznato i imaju veze pa lahko onda idu kada znaju da nema naših nikakovih vojnih snaga.

Isto tako javilo se iz Budrovca na dobrovoljnoj bazi u bandu oko 35 vojnih obveznika u ovih nekoliko dana.

Dobili smo obavijest da su prekjuče naše straže iz Pitomače uhvatili 12 vojnih obveznika iz Pitomače koji su bili na putu u Bjelovar, a jučer su opet naše jedinice uhvatili oko 20 njih koji su išli u uporište.

U prilogu Vam dostavljamo tekst letka koji smo ubacili danas u Virje koji će biti tokom noći razbacan ako će nam uspjeti. Tražili smo zadnjim pismom od Vas da Vi izradite za cijeli sektor letak povodom ove situacije ali do sada nismo ništa primili.

Kada bi naše snage koje su ovdje sada izvršile veće vojne akcije na Novigrad i Virje bandi bi omeli mobilizaciju a naš N.O.P. dobio [1] na autoritetu, i zapriječili bi da njih samo iz Virja ode u neprijateljsku vosjku 400 ljudi a tako u buduće i iz drugih sela.

[1] Ivan

Pripadnici bijele garde.

Konfiskaciju koja je bila predviđena u Budrovcu nismo izvršili jer nemamo niti jednog vojnika, pošto je komanda mjesta na položaju.

Odgovorite nam da li su dovoljni podatci o bijeloj gardi koje smo Vam poslali.

Zaboravili smo Vam navesti da su jučer bili bijeli i u Kalinovcu a oni sami govore da će ustaše sada otići i oni će biti vlast, to je narodna milicija kako se oni nazivaju.

Drugarski Vas pozdravljamo sa našim

Smrt fašizmu — Sloboda narodu.

Sekretar:
Pankarić Bolto [v.r.]

[3] Dragi drugovi. Javljam Vam da je drug. Mešter[4] uhapšen ponovno po drugu Mesariću[5] i još nekim između Kozarevca i Kloštra i predan je drugom bataljonu na daljnji postupak. Ja sam razgovarao sa drugovima iz odreda i postavio im stvar kako ste Vi rekli pa će valjda tako i postupiti, no uzmite na uvid i na tu stvar

Pankarić, [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-98/4530.

149

1944, kolovoz 1.

Okružnica Oblasnog komiteta KPH za zagrebačku oblast okružnim komitetima o njihovim zadacima u vezi s mobilizacijom ljudstva i materijalnih dobara za jedinice NOV

OBLASNI KOMITET K.P.H.
zagrebačke oblasti
1. VIII. 1944.

Svim okružnim komitetima komunističke
partije — Hrvatske
zagrebačke oblasti

Dragi drugovi!

Nije daleko čas do oslobođenja naše zemlje. Veliko nastupanje Crvene Armije začuđuje svijet svojom munjevitom brzinom. Mi mo-

[3] Dopisano, rukopis.
[4] Blaga Franjo
[5] Adam

žetno uskoro očekivati oslobodilački marš a i mi ga mnogo nema-
0i Pred nama su veliki zadaci, koje moramo izvršiti da nas veliki Jani slavlja ne zateknu nespremne. Moramo pristupiti udarničkom radu i pojačati ga sa većim poletom i žarom.

Svi dalnji uspjesi zavisiti će u većini od naše vojske, a da bi ona mogla savladati sve poteškoće na našoj oblasti mora biti brojčano veća. Zato je mobilizacija za popunjenje naših jediniqa jedan od prvih i najvažnijih zadataka. Glavnu pažnju moramo posvetiti našoj vojsci. Današnja situacija je takova, da svi ljudi vide, da je pobjeda na našoj strani, a time će se i mobilizacija mnogo brže razvijati. Mi ne smijemo dozvoliti da u čišćenju naše zemlje od švapsko-ustaških hordi i za čas zastane naša vojska, zbog pomanjkanja hrane. Pitanje ishrane našoj vojsci jeste pitanje njenih da njih uspjeha. Sada je vrijeme, da se ta hrana osigura. Zato moramo biti brzi i ekspeditivni, da uz pomoć naroda osiguramo ishranu našoj vojsci.

Što se više približava kraj ratu, sve to više pobjesnjeli fašistički gadovi u nemoći na frontu, iskaljuju svoj bijes na našem pučanstvu, uništavajući sve do čega dodu, u namjeri da nam nanesu što veće rane i poteškoće za izgradnju naše domovine. Štetočinstvo fašista nanešeno junačkom narodu Korduna, Like i Gorskog Kotara, stavilo je te krajeve u težak ekonomski položaj, tako da je i naša vojska u tim krajevima u teškim prehrambenim prilikama. Ne smijemo dozvoliti da narod u tim krajevima strada od gladi, jer je u njima buknuo prvi plamen ustanka u Hrvatskoj.

ZAVNOH poduzima sve, da se tom narodu pomogne. To se vidi da prvi Hrvatski Narodni Sabor riješava mnoga državna pitanja već u toku vođenja rata. Narodna vlast neće moći savladati te poteškoće bez podrške naroda iz ovih krajeva, koji su najbogatiji. Pomoć koju ćemo im mi pružiti može biti najbrža u novcu. Zato moramo pristupiti raspisivanja zajma. Svaka otkupljena obveznica znači spas jednog života od gladi. Pristupiti populariziranju upisivanju 3%-tnog zajma narodnog oslobođenja i tumačiti, da je to jedina prava garancija za uloženi novac. Prigodom propagande prikazati pravo stanje kune, da ona nema nikakove podloge i da se srozava iz dana u dan. Mi moramo shvatiti političku važnost zajma kao i ekonomsku. U svakom onom, koji je upisao zajam pobuđuje se veći interes za naš pokret, zato što se je i on žrtvovao da doprinese koristi Narodno-oslobodilačkoj borbi. Tako će i svaki takav u dalnjim kampanjama biti sve aktivniji.

O postignutim rezultatima na mobilizaciji, sakupljanju hrane i upisivanja zajma, treba slati izvještaje, da ih možemo objaviti u našim vijestima i štampi, a koje ćete također i vi isticati u zidnim novinama i objavljivati na sastancima, da bi se dalo jačega poticaja za natjecanje.

Da bi se gornji zadaci mogli sprovesti u što kraćem roku, pristupiti ćemo takmičenju u cijeloj našoj oblasti, kao što je to u ostalim oblastima. Takmičenje će biti unutar pojedinih okruga za najbolji kotar, općinu i selo i to po slijedećim točkama:

1./ Mobilizacija za NOV

2./ Ko će više spremiti hrane za N.O.Fond

3./ Ko će više raspisati zajma

Takmičenje će početi 10. VIII. 1944. do 1. X. 1944. godine. Kampanju treba prirpemiti preko naših organizacija NOO-a i J.N.O.F-a i prenijeti na sav narod. Prethodno treba izvršiti podjelu rada u svim organizacijama i odborima, tako da se svako drži dodijeljenog zadatka. Treba pokrenuti jako propagandnu kampanju štampom, letačima, plakatima, pisanjem parola, zborovima itd. I kad se sve to pokrene, s obzirom na današnju situaciju uspjesi neće izostati.

I ovaj puta moraju komunisti pokazati primjerom u svom radu time, da u duhu natjecanja zatalasaju cijeli narod tako, da udarnički rad ostane uobičajeni svakodnevni rad.

Smrt Fašizmu — Sloboda Narodu!

uz drugarski pozdrav:
Ante[1] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-92/3992.

150

1944, kolovoz 1.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Zagreb Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkoj situaciji, organizacijskom stanju partijske organizacije, radu SKOJ-a, NOO, AFŽ, te stanju u Posavskome i Zagrebačkome NOP odredu

O.K. KPH ZAGREB
1. VIIII. 1944.

Drugarskom
OBLASNOM KOMITETU KPH
ZA ZAGREBAČKU OBLAST

[1] Milković, član Oblasnoga komiteta.

I Z V J E Š T A J

\J **Politička situacija.** U zadnje vrijeme u našem okrugu narod je mnogo zainteresiran za najnovije događaje kako na pojedinim frontovima, tako i za političke događaje kao što je sporazum druga **Tita** sa Šubašićem. Mnogima nije bilo jasno radi čega je došlo do **toga** sporazuma, a što je počela iskorištavati reakcija kao i sluge okupatora, da će se povratiti kralj Petar i stara Jugoslavija, čega se narod mnogo boji. Mi smo poduzeli sve da bi se narod pravilno obavjestio o tim događajima, tumačili smo narodu na užim i širim sastancima kako je to naša velika pobjeda koju smo mi postigli u **toku** NOB. Što je narod brzo shvatio, tim više kad se je pred naro-**dom** čitao i tumačio tekst sporazuma, da je pitanje kralja za sada odloženo i da će sam narod riješiti poslije rata kakvo uređenje želi. **Narod** je to dobro razumio, jer što se tiče našega okruga, narod je **prilično** politički svijestan i brzo shvaća sve promjene i sve događa-**je osim** ljudi koji su neprijateljski raspoloženi prema našoj borbi, jer **kako** znate nalazimo se na vratima Zagreba i neprijatelj sam ubacu-**je** kojekakve ljude medu narod koji unašaju zabunu, kojekakve pa-**role,** da se NOV bori za komunizam, da će doći stara Jugoslavija, da **će** nas četnici klati i druge razne priče. Ali velika većina naroda to-mu ne vjeruje i odnosi se dobro naprama NOB i dobro dočekuje **NOV** kada se pojavi u sela, osobito koja se nalaze uz neprijateljska uporišta. Narod oko uporišta traži da naša vojska dođe u njihova **sela** što vojska i učini kada je to moguće. Na našem okrugu **ima 40 neprijateljskih** uporišta u kojima ima veliki broj bande, a koja upa-**da u** pojedina sela i vrši najveća zvjerstva nad narodom, ubija, silu-**je,** pali, vješa. Tako je u zadnje vrijeme na našem okrugu **obješeno 26 ljudi.** Ako naša vojska izvrši kakovu akciju ili ubije kakovog ban-**dita,** banda odmah baca letake u kojima navada imena ljudi koje **vješa** radi osvete i prijeti se ako se još takvog nešto dogodi, da će °pet vješati. S tim hoće da zastraše narod. To im u dobroj mjeri i uspjeva, te se narod ne usudi ništa govoriti samo se osjeća prezir i mržnja prema neprijatelju. U zadnje vrijeme izgubili smo 6 članova **kotarskih komiteta, 4 člana: jedan iz** KOC-a, a jedan je općinski po-vjerenik za KOC, jedan iz opć. Komiteta i jedan iz Partijske jedini-ce. **To znači** da smo **ovaj mjesec izgubili 10 članova Partije,** od kojih su neki streljani koje je banda žive uhvatila, a neki su na bijegu ubi-jeni. Trojica su obješena u Sesv. Kraljevcu, jedan od njih je Jurek,[1] sekretar KK SKOJ-a Sv. Ivan Zelina i član KK KPH sv. Ivan Zelina. Je obješeno u Gor. Stubici, radi toga što je napadnut njemački ka-mion, 10 je obješeno na cesti kod sela Jakovlja radi toga što je isto

[1] Slavko Stančir

napadnut njemački kamion, naknadno su opet obješena trojica na istom mjestu, zbog toga što je tamo ubijen jedan ustaša, a jedan ranjen kojemu je uspjelo pobjeći na motociklu, ta trojica su bili seljaci, starci, koji su pohvatani kod svojih kuća u obližnjim selima [kod] onog mjesta gdje su ubijeni ustaše. 5 je obješeno u općim Pušća radi toga što su tamo uhvaćena tri krvava ustaše koji su streljani. Dotične ustaše je narod pomagao hvatati sjekirima i motikama. Usljed takvog terora, narod se mnogo zgraža nad tim zločinima, osuđuje ih i govori da treba ići u borbu, jer da će ih drugačije sve poubijati. Uspjelo nam je mobilizirati ovaj mjesec u stubičkom i zagrebačkom kotaru 150 ljudi, od toga je formiran omladinski bataljon, a 40 je poslano u Zagrebački odred. Banda poduzima sve da narod odvrati od borbe što joj ne uspjeva, jer čim je veći teror tim se osjeća veća mržnja prema tim zvjerima. Narodu se objašnjavaju odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a kao i odluke II. zasjedanja AVNOJ-a jer da su te odluke t. j. odluke III. zasjedanja ZAVNOH-a donesene u skladu s odlukama II. zasjedanja AVNOJ-a. Narodu se objašnjava što je to federacija, jer se nailazi na to, da mnogima nije jasan pojam federacije. Bili smo počeli spriječavati šverc i to je bio i sada je najveći problem kojega mi nastojimo riješiti i to načinom uvjeravanja, kako je to štetno po narodno-oslobodilačku borbu. Po tom smo se posavjetovali s drugovima iz CK drugom Markom[2] i drugom Savom,[3] koji je ovih dana prošao za Liku, kao i sa drugovima, drugom Tehekom[4] i Božičevićem,[5] koji su bili isto na našem terenu i sami su uvidjeli, da mi ovde ne možemo upotrebiti nikakove grublje mjere, te se više moramo ograničiti na političko objašnjavanje i tako i na taj način spriječavati odvažanje hrane u neprijateljska uporišta. Narod u masama odlazi u uporišta i zbog toga i jest teško to tako brzo riješiti. Osim ako se uhvati neki švercer, koji stvarno hoće da zarađuje na račun borbe toga se hapsi i predaje sudu, već prema tomu sa podatcima s kakvim raspolažemo. Najteže je pokrenuti narod u borbu, a osobito sada dok traju poljski-radovi kao kosidba i vršidba, teško se narod dobije i na sastanak, već se radi više pojedinačno i pripremamo teren za mobilizaciju kada se ti poslovi posvršavaju. Što se tiče milicije kod nje je moral pao i uvijek se dogodi da po koji prebjegne ili svojoj kući ili se javi u našu vojsku. A i naša vojska t. j. Zagrebački odred na nekim mjestima razbio miliciju[6] što je imalo dosta velikog političkog odjeka u našem okrugu.

[2] Belinić
[3] Zlatić
[4] Antun Biber, sekretar Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast.
[5] Ivan, član istoga komiteta.
[6] Vidi: Dok. br. 42 i 131.

Kako smo već prije javljali još uvijek se nade vojnih bjegunaca s kojima vodimo borbu, da ih se pošalje natrag u njihove jedinice. Isto tako smo održali partijsko savjetovanje u Stubici i skoro ćemo održati još u drugim kotarevima, da bi čitavom članstvu mogli objasniti najnoviju političku situaciju, kako bi mogli svi jedinstveno djelovati, da bi se čim više mobiliziralo u našu vojsku, i odredićemo izvjestan broj članova, koji će imati zadatak da vrše mobilizaciju, da bi svaki sa sobom mogao dignuti koliko najviše može i da ode u Posavački ili Zagrebački odred.

Po pitanju JNOF radimo tako, da vršimo pripreme za formiranje samih odbora JNOF-e za općinski, kotarski i okružni, ali najprije pronalazimo ljude, koji bi došli u obzir u te odbore, pa kada sve budemo imali onda ćemo ih samo oformiti. Tako smo ugovorili sa drugovima iz višeg foruma, koji su bili nedavno kod nas, kako smo već napred napomenuli. Narod ima razumjevanja i osjeća potrebu da se takvi odredi formiraju samo nam to teško uspjeva zbog toga što je narod zastrašen od bande, kako smo već u napred napomenuli. Mi ćemo sve poduzeti sa svoje strane, da se pronađu ljudi i da se ti odbori formiraju. Što se tiče zajma Narodnog oslobođenja on se stalno pomalo raspačava, prikupljeni novac šaljemo odmah po direktnim kuririma ZAVNOH-u. Kako su nam pali drugovi iz općinskih, kotarskih komiteta i partijskih jedinica sa svakim je palo ponešto obveznica i neka svota novaca. Do sada koliko možemo ustanoviti ta svota novca dostigla je oko 1,200.000.- kuna.

Organizaciono stanje. Naš okružni komitet broji 4 člana, vama je poznato u samima, da je sam komitet dosta slab, široki teren, pruge, uporišta, onemogućuje nam da se možemo redovito sastajati, tj. da održavamo češće sastanke, nego da se sastanemo jedanput u mjesecu. Mali nas je broj da bi mogli svuda stignuti i da pružimo pomoć ne samo kotarskim i općinskim komitetima nego bi trebali pružiti pomoć i partijskim jedinicama. To smo do sada mogli vrlo malo, jedino što smo mogli pomoć pružiti, to smo pružili preko kotarskih partijskih savjetovanja i koliko možemo obilazimo pojedine jedinice da bi imali bolji pregled preko čitavog partijskog rada. Drug Iskra[7] član komiteta i to u plenumu, do sada smo imali od njega mio koristi. Od naroda je loše gledan, tako je naše mišljenje, da 01 bilo dobro da ga vi zaposlite tamo na nekom kotaru, da mu se omogući da može one griješke ispraviti koje je ranije imao, t. j. da nebude žandar nego da više politički djeluje, što on sada i sam osjeća da nije bilo dobro, a što mu je sada teško pred ovim narodom ispraviti. Samo bi trebalo pri tom voditi računa da ga se neda na te-

[7] Ivan Vranić

žak teren, jer je drug ranjen pa mu je teško hodati, mogli bi ga dattu negdje u Moslavini u neki Komitet tako da se može dalje razvijati, jer je on odan našoj partiji. Što se tiče partijskog kadra počam od Kotarskih komiteta pa na niže dosta su slabi, ali postoji mogućnost da će se to otkloniti s tim što ćemo pomagati kotarskim komitetima, koji po svom sastavu nisu loši samo su neiskusni u radu, ali njihova karakteristika je u tom dobra što hoće da rade i odani su. U zadnje vrijeme kako smo već u napred napomenuli članovi Partije su se bez otpora predavali što je loše djelovalo na čitavi partijski kadar to je teklo stalno od reakcije u Posavini pa do sada. Više članova Partije koji su se predali nebi se moglo kazati da su kukavice nego je stvar u tome što se u težim momentima ne mogu da snalaze, jer su to sve mladi članovi Partije. Mi smo sada poduzeli sve da ispitamo svakog člana Partije koji je bio uhapšen kako je pao u ruke i kako se je držao pred klasnim neprijateljem, a to nam je predložio i drug Tehek kad je bio na našem terenu. To ćemo vam navesti na posebnom primjerku kako je naše mišljenje o pojedincima i kako su se pojedinci držali pred neprijateljem i jesu li zaslužili da nose časno ime komuniste.

SKOJ. Rad sa omladinom u zadnje vrijeme se prilično popravio, tako se povećao broj SKOJ-evaca na pojedinim kotarevima. Ranije rad sa SKOJ-om bio je slab i same partijske organizacije nisu pridavale veliku pažnju u radu sa omladinom. Sam Okružni komitet SKOJ-a je isto slab, ali ako mu se pruži pravilna pomoć mogli bi se dobro izdići u dobre rukovodioce, samo će trebati dulje vremena dok se to postigne, jer još nismo uspjeli održati ni jednog sastanka sa samim komitetom zbog opterećenosti. Kotarski komitet SKOJ-a za Zagreb broji 6 članova ima 4 općinska komiteta SKOJ-a i 19 SKOJ-evskih grupa sa ukupno 200 SKOJ-evaca. To su omladinci koji su tek sada primljeni u SKOJ, te će s njima isto trebati mnogo raditi da se njihova politička svijest izdigne barem toliko da im bude jasan cilj borbe, a isto tako da se poradi medu njima za mobilizaciju. KK SKOJ-a Stubica je reorganiziran; priličan broj omladinaca je mobiliziran u omladinski bataljon i sada se radi na tome da se prikupi nove omladince i oformi novi komitet koji bi mogao raditi dalje sa omladinom. Samom KK Partije Stubica nije bilo poznato koliko su imali Skojevaca na terenu i sam komitet nije uviđao od kolike je važnosti rad sa omladinom, tako je omladina bila premalo obuhvaćena i ako je postojala mogućnost rada sa omladinom, jer je omladina na istom kotaru prilično dobra. KK SKOJ-a Sv. Ivan Zelina ima 4 člana. Ranije je imao 6 članova ali je sekretar i još jedan drug poginuo, tako je sada i taj komitet dosta slab. Isto je tako slab dosta i kotarski komitet Partije, koji bi mu mogao pružiti pomoć.

ICK SKOJ-a Dugo selo broji 6 članova, to je novo formirani komitet, koji po samom sastavu nije tako loš, samo drugovi još neznaju rajjti sa omladinom. Ukupan broj članova SKOJ-a na kotaru je 55. Taj broj bi mogao biti puno veći da se k omladini više pristupalo, što ćemo od sada nastojati da se ispravi.

Narodno-oslobodilački odbori. Oni slabo djeluju što se tiče našega okruga, jer ni jedan odbor ne može djelovati kao narodna vlast. Zato ove odbore, koji od ranije postoje podržavamo, s njima održavamo sastanke, ali više pažnje posvećujemo odborima Jedinstvene Fronte.

Antifašistička fronta žena. Žene u našem okrugu su u velikoj mjeri antifašistički raspoložene, skupljaju pomoć za vojsku u rublju i u hrani kad vojska dode u selo peru, rado dočekuju vojsku samo što su zastrašene zbog terora kojeg banda vrši nad narodom i zbog toga ih se teško dobije na sastanak. Rad sa ženama najbolje stoji na dugoselskom kotaru, prilično stoji i na stubičkom kotaru, slabiji rad je na sv. Ivanskom i zagrebačkom kotaru. A i zbog toga je slabiji rad tamo što su neke drugarice zabrljavile bile su nemoralne, tako su dvije bile u drugom stanju i mi smo ih morali poslati u Moslavinu, da tamo porode. Na narod je to mnogo djelovalo s obzirom nato što su same drugarice tumačile kako se nemoral nesmije širiti, a one su same eto tako prošle, da smo jednu morali čak iz partije isključiti zbog toga što je imala svojeg muža, a s jednim omladincem je bila vezana i tako ostala u drugom stanju. Inače su žene tamo vrlo dobro i uspjeha bi u radu bilo kad bi imali tako dobre drugarice koje bi tamo dali da rade. Sada smo održali konferenciju Kotarskog odbora AFŽ-a za Dugo Selo na kojem je bila prisutna i drugarica iz oblasnog odbora i iz komisije. Na sastanku smo raspravljali političku situaciju, kao i organizaciono pitanje osobito poslije reorganizacije AFŽ-a ili promjene rada tako da odbori AFŽ-a nisu to pravilno shvatili i nastao je zastoj na čitavoj liniji AFŽ-a. Sada se trudimo da to ispravimo i da se žene ponovno aktiviziraju t. j. da se rad pokrene. To nastojimo na čitavom okrugu.

USAOH-a. Sa ujedinjenim savezom se malo radilo obzirom na veliki broj antifašistički raspoložene omladine, kojoj se isto tako Posvećivalo vrlo malo pažnje. Na čitavom okrugu ima 10.500 antifašistički raspoložene omladine. Samo ta omladina nije čvrsto povezana, jer se je malo s njom radilo. Formiranjem odbora JNOF-e u koJi će s euklopiti i omladina popraviti će se i rad sa omladinom.

Vojska. Zagrebački odred nismo imali mogućnosti da održimo sastanke sa partijskim jedinicama u tom odredu i partijski rad je "io vrlo slab. Ne zato što drugovi nebi htjeli raditi nego zato što ni-

su znali raditi. Borbenost u tom odredu je na visini, disciplina ne što slabija, ali sa upornim radom i sa pravilnom pomoću taj odred će se brzo i politički dotjerati, jer je kadar vrlo dobar. Održali smo partijske sastanke sa svim jedinicama i sa bataljonskim biroima i sa jedinicom štaba odreda. Razjasnili im političku situaciju s kojom su oni malo bili upoznati i stanje u odredu se naglo popravlja Pomoćnik komesara odreda je dosta dobar, ima volje za rad, samo mu mnoge stvari nisu bile jasne tako on nije mogao pružiti pomoć ostalom članstvu, jer se je njemu malo pomagalo. Borci stalno traže akcije i vole da se tuku, a to je karakteristika da će se sam odred i ojačati i biti popularan kod naroda kao što već sada jest, i mi nastojimo da bi ga čim više popularizirali i da bi izvršili mobilizaciju i ubacili smo parolu za stvaranje 3 bataljona Zagrebačkog odreda, koji bi se nazvao stubički. To nam sprečava reakcija, ali mislimo da će ipak biti uspjeha. Omladinski bataljon koji je nedavno formiran broji već sada 150 ljudi i svakog dana se javljaju novi borci. Tu će trebati mnogo politički raditi da bi se sam bataljon bolje učvrstio vojnički i politički. SKOJ-evci i članovi Partije u tom bataljonu trebali bi raditi na tome da se uvijek iz tog bataljona prikupljaju najsvjesniji i da odlaze ili u Zagrebački odred ili u zagorsku brigadu. Dakle svrha bataljona bila bi mobilizacija.

Posavski odred, broji sada preko 150 ljudi. Tom samo odredu pružili isto malu pomoć. Kod boraca se osjeća slaba disciplina. Ne osjeća se čvrstina, slaba borbenost i nema izgleda da će se tako brzo popraviti, jer sam štab kolektivno ne rukovodi akcijama može se reći ni politički ni vojnički. Od nas netko bi trebao ići tamo i zadržati se nekoliko dana da bi se to stanje popravilo i da se ih malo pritjera na manje akcije, da se razvije i borbenost i ovdje ćemo pokušati mobilizirati opet nešto članova Partije i da on svaki mobilizira sa sobom još koliko će koji imati mogućnosti da se taj odred pojača.

Agitacija i propaganda, nije onakva kakva bi morala biti. Razlog tome jest to što su partijski kadrovi slabi, neiskusni i neznaju se snalaziti, pa tu i tamo kažu ono što nebi smjeli i što nema mjesta i tako izazovu mržnju naroda proti samoga sebe. To čine nesvjesno. Samu štampu sada smo počeli pravilno raspačavati, organizirali smo prebacivanje štampe za sve kotareve. Do sada smo izdavali radio vijesti, ali kako ste nam vi javili da trebamo poslati kurire do vas, koji će tamo preuzimati radio vijesti za naš okrug i to dva puta tjedno.

Mi se s time slažemo i sada ćemo poslati 4 kurira koji će imati brigu samo o prebacivanju štampe za naš okrug. Mi sami u našoj tehnici nećemo davati samo vijesti, jer nam je nemoguće voditi

kontrolu nad svim tim usljed toga što nas je premaleni broj u na-
*ern komitetu. Našu štampu narod zato čita i mnogo se interesira
nju. Mi ćemo uložiti sve da bi naša štampa koje danas imamo u
dovoljnoj mjeri doprla u svako selo, t. j. da bi bila pravilno raspača-
ja§

Dragi drugovi! Koliko vidite iz izvještaja naš teren je velik a sam komitet preslab da bi mogao svuda pravilno pomoći pružiti. Stoga vas molimo da nastojite da se naš komitet malo popuni, da bar dobijemo još jednog druga. Isto tako bi vam predložili da bi u plenum OK uzeli drugove pomoćnike naših odreda, polit, komesara, da bi tako preko njih prenosili i provadali direktive partije u život u samim odredima t. j. Slavko Pavlinić, koji je dosta dobar i Štef[8] Papa, koji je isto ako priličan drug. Mislimo da su vam već i ti drugovi poznati. U koliko bi trebali kakvih podataka širih za njih javite nam i mi ćemo vam ih poslati. Isto vas tako molimo da nam javite kada će se održavati partijski kurs niži i srednji, da mi možemo poslati naše drugove na njih. I to vas molimo da bi nam omogućili da možemo poslati kojeg više, obzirom na to što su nam kadrovi slabi, a i zbog toga, što već prilično dugo nismo slali nikog na kurseve. Za viši partijski kurs za sada nebi imali nikog dok u buduće nebi vidjeli kako će se ostali drugovi razvijati pa da ih ond apošaljemo. Ili ako su drugovi iz odreda bili na nižim kursevima, onda bi njih bilo dobro uputiti na niži, t. j. pomoćnici polit, komesara. Obavjestite nas po direktnom kuriru prije desetak dana kada će kurs početi, tako da mi možemo drugove obavjestiti, da nebi zakasnili.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

M.P.[9]

Uz drugarski pozdrav
za Komitet:
Franjo[10] [v. r.]

Original, strojopis
Sign. AIHRPH, KP-59/405.

[8] Stjepan
[9] Okrugli pečat: Okružni komitet KPH Zagreb
(u sredini zvijezda petokraka)
[10] Smolčić, sekretar komiteta.

151

1944, kolovoz 1.

Izvještaj Sanitetskoga odsjeka Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Sanitetskome odjeljenju Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske o organizacijskom stanju saniteta u jedinicama, higijenskim prilikama, medicinskom osoblju te o opremi kojom raspolažu

Štab
X. Korpusa »Zagrebačkog«
NOV i POJ
Sanitetski otsjek
Broj: 167/1. VIII. 1944.

Glavnom Štabu Hrvatske
Sanitetskom odjeljenju

1. Organizaciono stanje:

Sanitetsko odjeljenje Korpusa do sada nije organizovano tako da može zadovoljiti postavljenim zadacima. Do sada načelnik odjeljenja vršio je dužnost referenta za Trupni sanitet. Operativni dio Štaba Korpusa u prošlom mjesecu bio je u pokretu, a sa njime i načelnik Sanitetskog odjeljenja. Rukovođenje sa sanitetskom službom na-ovaj način je nemoguće. Načelnik odjeljenja postavio je pred drugove u Štabu, koji su tvrdili, da je ovo mjesto načelnika saniteta, da ovakav rad ne može zadovoljiti niti odgovoriti na postavljene zadatke. Donešena je odluka, da se stvori Sanitetsko odjeljenje sa potrebnim pomoćnim osobljem, pa će se u najskorije vrijeme početi sa temeljitom popunom organizacionog stanja u sanitetu našeg Korpusa. Do sada, šef sanitetskog otsjeka Korpusne oblasti bio je potpuno odvojen od načelnika saniteta čime je izostala potrebna saradnja i međusobno pomaganje. Od sada ova dva otsjeka biti će zajedno. Naš Štab odlučio je da druga dr-a Miklina[1], po Vašem nalogu u Italiju. Mjesto šefa Sanitetskog otsjeka Korpusne Vojne oblasti ostaje nepopunjeno. To pitanje riješit ćemo u dogovoru sa drugom dr-om Kraljem[2], koji se momentalno nalazi u našem Štabu.

Mjesto korpusnog epidemiologa također nije upotpunjeno. Poslani dr. Gradišnik nije stigao u naš Štab. Potrebe za epidemiolo-

[1] Stjepan
[2] Ivan, član Sanitetskoga odsjeka Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske.

orn danas postaju sve veće, a mogućnost rada i nabavke potrebnog materijala također postoje. Mi na našem terenu nemamo podesno lice za ovaj posao. Dužnost korpusnog apotekara preuzeo je tek pred mjesec dana drug Kušević Vladimir. Drug apotekar do sada je pokazao mnogo volje za posao, i ulaže mnogo truda oko nabavke ljekova.

Vaša uputstva i primjedbe na posljednji izvještaj, kao i upute od Vrhovnog Štaba, dobili smo tek prije nekoliko dana.

U XXXIII. Diviziji izvršili smo izmjenu sanitetskog referenta, te smo na mjesto dosadašnjeg referenta druga dr-a Kramera[3] postavili druga dr-a Cimaša. O razlozima izmjene govoreno je u posljednjem našem izvještaju. U ovoj jedinici u glavnom sanitet je brojčanao popunjen. Još uvijek u Diviziji postoje samo jedan liječnik, koji vrši dužnost referenta i divizijskog kirurga. Kirurška ekipa u našim divizijama obzirom na malo brojno stanje i karakter terena nije pokazala veće praktične vrijednosti. Veći operativni zahvati nisu mogli biti vršeni u našim divizijama. Odlučeno je da se stvori Korpusna kirurška ekipa, koja neće biti u stalnom pokretu, nego u Oblasnoj bolnici, te će prema potrebi biti približena mjestu operacija. Za manje akcije, i to za one slučajeve gdje je potrebna hitna veća kirurška intervencija (laparatomia) pobrinut ćemo se da se ranjenik prebaci u potrebnom roku do same bolnice. Obzirom na puteve i brzog nabavljanja prevoznog sredstva to nam neće biti nemoguće. U tu svrhu ureduje se i sanitetski auto. Ovo pitanje na ovaj način možemo riješiti samo na moslavačkom terenu, dok naši ostali tereni, koji su sada napušteni od većih jedinica, dok se situacija na njima ne izmijeni, ne možemo tako riješiti. Isto značenje ima i kirurška ekipa XXXII Divizije. Osim sveg ostalog ove ekipe nemaju svršene kirurge, nego kirurge početnike koji mogu vršiti samo manje kirurške zahvate. Organizaciono stanje u ostalim našim jedinicama od posljednjeg izvještaja nije se izmijenilo.

Dr-a Kramera stavićemo na dužnost zdravstvenog referenta u Komandi moslavačkog područja s ciljem da odteretimo upravnika Oblasne bolnice, koji zbog velikog brojnog stanja i mnogo odjeljenja ne može da daje potrebnu pomoć ustanovama Komande područja. Osim toga on bi bio i stalni član regrutne komisije.

Uveli smo tjedne komisijske preglede u Divizijama i u oblasnoj bolnici.

2. Higijenske prilike:

Higijensko stanje u našim jedinicama je raznoliko. U glavnom Je ovisno o terenima i uslovima pod kojima se bore pojedine jedini-

[3] Mirko

ce. Najbolje higijensko stanje je u XXXII Diviziji. Kod posljednjeg pregleda izvršenog prije osam dana u čitavoj Diviziji ušljivih gotovo nije bilo, našli smo dva skabiesa i jednu gonoreju i 4 zapaljenja usne sluznice. Opšte zdravstveno stanje u ovoj jedinici je vrlo dobro Ova jedinica striktno sprovodi neke od higijenskih mjera kao na prkopanje nužnika i to redovito, dok manje redovito provodi i pranje ruku prije jela. Higijensko stanje XXXIII. Divizije zaostaje za 32 om. Stanovanja naših jedinica je u glavnom u naseljenim mjestima a ishrana tek u zadnje vrijeme počela je na kazanu. Kvalitet i kvantitet hrane je redovito dobar. Jednolična hrana u zadnje dane dolaskom nekih povrća, mnogo je popravljena. Fizička kondicija u zadnja dva tjedna, poslije posljednjih akcija, znatno se poboljšala. Naši borci još su uvijek slabo odjeveni. Procenat bosih smanjuje se, ali ih još uvijek ima.

Higijenske prilike u našim Odredima mnogo zaostaju za onim po Brigadama i to zbog toga što novo pridošli sa kojima su u glavnom popunjeni Odredi teže primaju higijenske mjere, koje ni kod kuće nisu sprovodili.

3. Zarazne bolesti:

Od crijevnih zaraznih bolesti u posljednjem mjesecu u svim našim jedinicama nismo imali ni jednog slučaja oboljenja. Od polnih bolesti u prošlom mjesecu imali smo 12 gonorea i 4 sifilisa (primarni efekt). Svi ovi slučajevi nalaze se na bolničkom liječenju. Po Divizijama vrše se tjedni pregledi svnih boraca sa naročitom pažnjom na spolne bolesti. Za sve sumnjive slučajeve prave se mikroskopski nalazi naročito kod onih drugarica gdje anamneze kod genitalnih smetnja dolaze u obzir gonoreična infekcija.

Sve naše jedinice cijepljene su po tri puta sa domaćim cjepivom dobivenim iz Zagreba sa miješanom vakcinom. Interesantna je činjenica da do danas gotovo nemamo nikakovih crijevnih oboljenja (proljeva). Ne znamo da li ima vezu sa pomenutim preventivnim cijepljenjem, obzirom na to da se radi o miješanoj vakcini.

4. Sanitet u operacijama:

Zapaženo je da kod naših ofanzivnih operacija sanitetska služba funkcioniše relativno dobro, dok u povlačenju sanitet ne daje potrebnu pomoć ranjenim borcima. Mislimo da je manja krivica na samom sanitetu za ovo stanje nego više do vojnih komandanata, koji u takvim časovima redovito ne daju potrebna uputstva za pravac povlačenja. Redoviti je slučaj, da se zadnji čas doznaje za nužnost povlačenja, te nastaje zbrka u tako zvanim Štabskim jedinicama u koje se ubrajaju previjališta i sanitetske čete odnosno vodovi, a u svim takvim slučajevima baš oni koji su krivi za zbrku nazivaju

ove dijelove sa posprdnim nazivom »dijelovi za okidanje«. Sa naše strane ukazano je na ovaj nepravda postupak.

U nekim našim jedinicama niži sanitetski kadrovi istakli su se sa naročitom hrabrošću. Ovi drugovi nisu čuvani, nego naprotiv često puta potstrekavani na nepotrebna izlaganja, te su gubitci u našem sanitetu proporcionalno gotovo najveći. Niži komandanti teško shvaćaju, da je za ukazivanje prve pomoći davane u četi i bataljonu potreban bar nekakav zaklon, te do sad izbor četne prihvatnice i bataljonskog previjališta redovito nije bio na pravom mjestu. Još uvijek u operacijama evakuacija iz prvih linija ne vrši se po pravilu ratne sanitetske službe t.j. bolničarske patrole ne dolaze od pozadi prema napred, nego redovito borci koji nisu zaduženi za evakuaciju izvlače ranjenike te time slabe baš prvu liniju.

5. Rad kirurških ekipa ,

U radu kirurških ekipa govorili smo u početku našeg izvještaja. Na našem terenu imamo samo jednog kirurga koji je u isto vrijeme upravnik Korpusne Vojne Bolnice, prema tome kirurška služba za koju će biti potreba mnogo veća onda, kad naše jedinice budu u Zagorju, Kalniku i Bilogori. Pokušavamo da dobijemo kirurge iz uporišta, dosada nismo imali uspjeha. Sa kirurškim materijalom stojimo vrlo skromno. Sve što imamo je dobiveno iz uporišta. Od saveznika kirurškog materijala nismo dobili gotovo ništa. U posljednja dva mjeseca izgubljeno je materijal od obe kirurške ekipe, kojega sada nadoknađujemo. Naše ekipe sa polustručnim kirurzima u glavnom rade manje kirurške zahvate. Osjetili smo da je potrebno čin ranije, što znači već na samom terenu eksplozivno široko otvarati i to zbog dosta česte infekcije sa anaerobima. To je mišljenje našeg kirurga. Budući da smo dobili od saveznika i krvnu plazmu, to ćemo u potrebnom slučaju ovu čuvati i u samom divizijskom previjalištu. Tehniku davanja znamo, a po povratku poslatih kursista u Italiju popuniti ćemo naše ekipe sa licima zaduženjem specijalno za transfuziju.

6. Bolnice.

Na čitavom našem terenu postoji samo jedna bolnica i to Korpusna Oblasna Bolnica u Moslavini. Izgrađena je na Bjelovarskom Području i to na terenu. VI. Korpusa nova bolnica za smještaj 100 bolesnih. Ova bolnica je gotova i spremna je da primi ranjene. Budući da na tom terenu nije bilo naših jedinica, to je do sada u njoj sada samo 7 lakše ranjenih drugova. Upravnik ove bolnice je drugarica Dr. Herko Božidara sa još jednom liječnicom drugaricom Dr. Hellnabach[4]. Ova bolnica biti će nam uskoro od velike koristi. Sa-

[4] Helena

me nastambe izgrađene su vrlo solidno i lijepo. Sastoje se od 10 zasebnih baraka.

U Korpusnoj oblasnoj bolnici ukupno brojno stanje na današnji dan jeste 267 ranjenih i bolesnih. Od tog broja ima 101 ranjeni drug sa 9 nepokretnih, ostali su bolesni, sa drugih 9 nepokretnih. Od zaraznih imamo 12 slučajeva gonoreje i 6 luesa i 24 slučajeva aktivne tuberkuloze. Ova bolnica ima 6 bolničkih odjeljenja i 2 ambulante. Upravnik bolnice je Dr. Marko Grdović. Drug Grdović pokazao je mnogo volje za rad, također ima i organizacionih sposobnosti, samo u odnosu prema ljudima je suviše nagao i grub.

Naše bolnice i rad u njima nastojimo organizovati prema uputama »vaše bolničke službe«, što je u glavnom već i sprovedeno. O radu i životu u bolnicama vidjet ćemo iz priloženog izvještaja Dr. Miklina. U Zagorskom i Kalničkom području čiji je rad vrlo ograničen imamo po jednog medicinara. U Zagorskom području druga Peričića[5], a u Kalničkom drugu Bahuna[6]. Njihova je zadaća da evakuiraju ranjene drugove sa njihovog terena u oblasnu bolnicu. Za sada na ovim terenima obzirom na mali broj jedinica neće biti mnogo ranjenih. U prošlom mjesecu iz Zagorja i Kalnika dobili smo 9 ranjenika.

7. Kadrovi.

Liječnički kadar u pogledu savjesnosti u radu je na visini. Kod većeg broja liječnika politička odanost našem pokretu nije onakva kako bi željeli. Radi se o prosječno starijim ljudima sa svim osebinama načina njihovog života prije samog rata. Drugovi medicinari, koji su na dužnosti po našim jedinicama u radu su vrlo dobri sa izgledom na dobar razvitak. Svi ovi drugovi vrlo su odani politički vezani uz naš pokret.

Na našem terenu od stručnog osoblja imamo i 7 sestara pomoćnica.

8. VII 1944. otvorena je u sastavu oblasne bolnice škola za sanitetske podoficire u kojoj ima 24 polaznika. Nastavu vrši Dr. Grdović, Dr. Polak[7], Dr. Kaliman[8]. Vojne predmete i egzercir drug Bosner[9] (bivši komandant bataljona). Političke časove drug Ožegović[10]. Kurs će završiti 7. VIII 1944. Prema dosadašnjim izgledima uspjeh samog kursa je vrlo dobar. Sadašnji kursiste šaljemo operativnim jedinicama s tim da možemo odmah otpočeti sa drugim kursom.

[5] Milutin
[6] Zvonko
'Vera
[8] Mihajlo
[9] Stjepan
[10] Ivica

Odredili smo 4 druga medicinara koji će poći na kurs za sanitetske oficire kod Vašeg Štaba. Drugovi koji su bili na tom kursu izjavljuju da je kurs koristan. Na kurs za zdravstvene nadzornike nismo poslali, jer nismo dobili naređenje. Na Vaše požurivanje da ih šaljemo odgovorili smo sa upitom kakovi uslovi trebaju za polaznike, međutim odgovora nismo dobili. Mislimo da se našom krivicom neće desiti neispunjavanje Vaših naređenja. Unatoč svih poteškoća koje nastaju odvajanjem od posla drugova koje šaljemo na kurs, mi ćemo u buduće redovito slati i to u prvom redu zato jer znamo da se naređenje treba izvršiti, a osim toga mišljenja smo da je to potrebno i korisno.

Položaj saniteta u zadnje vrijeme u svim našim jedinicama i ustanovama poboljšava se. Autoritet mu raste. Pomoć biva veća. Učinjeni su izvjesni propusti kod prijedloga za davanje činova. Obećano je da će se ispraviti učinjene greške. Međusobni odnosi u samom sanitetu su dobri. Nešto slabiji odnos bio je između Dr. Miklina i nekih liječnika.

8 Gubici.

U prošlom mjesecu imali smo u našem Korpusu 82 ranjena druga.

9. Odnos prema civilnom sanitetu.

Civilni sanitet na terenu našeg Korpusa je vrlo slab i to zbog male mogućnosti za njegovo razvijanje. Sada postoje liječnici dva kotara. Civili na našem terenu redovito se koriste sa vojničkim liječnicima. Od samog civilnog saniteta nemamo gotovo nikakove koristi.

10. Sanitetska oprema.

Sa sanitetskim materijalom stojimo vrlo skromno. Pošiljke od saveznika još su uvijek male i tek za sada riješeno je pitanje samo sa prvim zavojima. Međutim u i njih u rezervi gotovo i nemamo. Svaka naša četa ima improvizirana nosila. Sa udlagama i gipsom ne oskudjevamo. Nabavljena je veća količina gipsa (1.000 kg), pa smo s njima obzirom na naše potrebe za duže vrijeme opskrbljeni. Hidrofilne gaze potrebne za gipsane zavoje imamo malo. Gotovih gipsanih zavoja kakove smo dobili od saveznika više nemamo. Ovi zavoji bili bi nam od velike koristi, jer baš na našem terenu transport ranjenika gotovo je uvijek velik.

Problem u našem sanitetu najveći je u pitanju stručnog kadra. Osim ovog manjka nam i nestručni pomoćni kadar. Popunjavanje saniteta u prošlom mjesecu bilo je slabo, jer je prilazak u našu vojsku bio slab. U samoj oblasnoj bolnici kao našoj najvećoj sanitet-

skoj ustanovi učiniti ćemo neke izmjene. Gradimo prostorije za našu prihvatnu bolnicu koja je smještena u blizini šumske pruge sa ciljem da čim prije mogu sizavati ranjeni drugovi u nju. U ovoj bolnici radilo bi se sve kirurške operacije, te po kirurškoj obradi upućivani na naša kirurška odjeljenja ili u evakuacionu oblnicu, koju smo također obrazovali. Gotov je aerodrom za spuštanje aviona koji bi trebali direktno evakuirati ranjenike sa našeg terena. Do sada mi nismo direktno slali naše ranjenike u Italiju, nego samo preko Slavonije u koju smo poslali u prošlom mjesecu 91 ranjenog ili teže oboljelog druga.

9. VIII 1944. u dogovoru sa Dr. Kraljem imati ćemo konferenciju stručnog sanitetskog osoblja cijelog našeg Korpusa. O radu i uspjehu konferencije dobiti ćete naknadno izvještaj. Da pojačamo saradnju sa VI. Korpusom odlučili smo poslati dvojicu drugova na teren VI Korpusa sa ciljem da ispita poteškoću tamošnjeg saniteta, koja je nastala sa stanjem većeg broja ranjenika sa našeg terena. Osim toga gotovo ništa ne znmo o sudbini naših ranjenika, koje smo slali u Slavoniju. Kod povratku iz Slavonije na naš teren česti slučajevi nevraćanja u svoju jedinicu nego zadržavanje po terenu bez ikakove kontrole.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Načelnik sanitetskog odjeljenja
major
Dr Milunić Josip [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 556 b, f. 12, dok. br. 5 (1,2).

152

1944, kolovoz 1.

Izvještaj Divizijskoga komiteta Trideset i treće divizije NOVJ Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o radu i organizacijskom stanju partijske i skojevske organizacije

Divizijski Komitet
XXXIII. Divizije X. Korpusa
»Zagrebačkog« NOV i POJ
Dne 1. kolovoza 1944. god.

Drugarskom

Oblasnom komitetu K.P.H. Zagrebačke oblasti.

IZVJEŠTAJ.

Naša XXXIII. Divizija u posljednje vrijeme u mnogim lakim i teškim borbama prekalila se i ojačala, no uvijek još ostalo je malobrojno stanje makako se je u međuvremenu neprekidno popunjavala novim borcima. Od kako se vratila I Brigada iz svojih operacija iz Hrvatskog Zagorja imala je nekoliko težih borbi u kojima joj je izbačeno iz stroja priličan bro' ljudi tako, da je momentalno II brigada vojnički bolja i sposobnija za izvršiti svaki operativni zadatak.

Jedna od karakterističnih crta naše divizije svakako je, da smo u svim borbama pretežno imali izbačeno iz stroja većim dijelom vojnih i političkih rukovodioca i da je s time naša politika za uzdizanje kadrova neprekidno na jednom te istom mjestu. Svakog čovjeka kojega se politički ili vojnički uspije izgraditi kako god se teško osposobi i uzdigne tako se ga i brže izgubi u operativnoj jedinici. Razlozi tome svakako su što u samim začecima osnivanja naše divizije, brigade su doživljavale teže poraze sa strane neprijatelja i da bi se osposobila ponovno udarna moć naših brigada tražilo se od naših rukovodioca ličnog zalaganja za izvršavanje pojedinih zadataka.

Brojno stanje boraca koji se nalaze na licu u I brigadi je 584. dok u II. brigadi 521. Odkada je formirana samo II brigada pa do danas prošlo je preko nje preko 1200 boraca odprilike, a dok u I. brigadi približno je isto tako. Znači, da su ovih nekoliko mjeseci gubitci, odnosno ljudi, koji su bili izbačeni iz operativne jedinice u razmjeru prema onima koji su ostali sačinjavali skoro polovicu.—

ORGANIZACIONO STANJE.

Rad Divizijskog Komiteta:

Od posljednjeg izvještaja koji je poslan 10. maja 1944. pa do danas sam divizijski Komitet neprekidno je bio okrnjen tako, da neki koordinirani rad nije mogao doći do izražaja, jer je uvijek neki član Divizijskog Komiteta bio otsutan ili službenim poslom t.j. da je bio sa jedinicama na nekom udaljenom sektoru ili da su se pojedini članovi nalazili na kursevima.—

27. VII. 1944. sastao se Divizijski Komitet, te su pretresena sva vojna i politička pitanja kako u svijetu tako i kod nas. Razmatrajući Političku situaciju u svijetu, a naročito podvlačeći ogromne uspjehe

Crvene Armije koja svojim neprekidnim napredovanjem slomila je i ispresjecala cijeli Istočni front, te prema tome kod samih Nijemaca unjela zabunu, kolebanje, pa čak i lokalne bune protiv takog načina ratovanja kojega je vodio Hilter. Sve to dalo je ogromnog političkog odjeka u svim satelitskim zemljama a isto tako u zemljama porobljene Evrope. Sve je to znak skore propasti fašizma a ujedno signal malim narodima, da se još više zbiju i da stvore čvrstu jedinstvenu frontu protiv fašističke zvijeri koja u svom samrtnom hropcu pruža zadnje otpore.—

Povezujući sve te političke dogadaje sa **ogromnim političkim uspjehom** kojega smo postigli u našoj zemlji sa sporazumom koji je sklopljen između vlade u emigraciji na čelu sa Šubašićem i našim Nacionalnim Komitetom, zapazilo se, da je dotični sporazum uzvitlao ogromnu prašinu kod inostranih reakcinera i domaćih izdajica, jer su uvidjeli da su samim **sporazumom skraćeni dani rada,** da je sam sporazum **ogroman uspjeh** politike koju je vodio Nacionalni Komitet, politike oko ujedinjavanja svih Antifašističkih snaga u jedan jedinstveni Narodni oslobodilački front. Sam taj uspjeh i sam značaj toga sporazuma nije pravilno shvaćen kod svih članova naše Partije jer su mnogi bili uvjereni da je to korak natrag, da je to popuštanje i otstupanje od osnovnih tekovina koje su se u ovoj borbi izvojevale.—

Upornim tumačenjem i obrazlaganjem teksta samog sporazuma, uspjelo se tu stvar postaviti na ispravno stanovište i s time je i pitanje kralja koji je postao centralno pitanje razgovora medu borcima i samom članstvom likvidirano i danas se obrazlaže kao i ranije naše stanovište po pitanju poslje-ratnog uređenja o kojem treba da odluči sam narod, dali će monarhiju ili republiku. U vezi s time, jasno je svakom komunisti da to ovisi o samoj Komunističkoj Partiji i njezinom radu jer narod će donjeti onu odluku koju će Komunisti svojim ispravnim tumačenjem njemu **nametnuti** i da samo od njih ovisi konačna odluka samog naroda.

Bataljonski biroi:

U cijeloj diviziji imade formirano 6 bataljonskih biroa i 1 biro formiran od jedinica I brigade koje se nalaze oko štaba, kao i od jedinica oko Štaba divizije. Sam rad bataljonskih biroa općenito kao cjelina prilično je dobar, ma da su mnoge izmjene koje su uslijedile u samim biroima i u nekim momentima kočile njihov brži i uspješniji razvoj. Naročito u zadnje vrijeme naša divizija dala je nekoliko dobrih sekretara u druge operativne jedinice i to kada su dotični završili srednje Partijske kurseve. Shvaća se ogromna potreba Partijskih rukovodioca u drugim operativnim jedinicama, no smatram

potrebnim naglasiti da u zadnjih dva mjeseca mi smo iz naše divizije dali šestoricu dobrih sekretara, što je svakako osjetljivi manjak u našoj organizaciji. Samo bataljonski biroi osvrćući se na njihov rad prije dva mjeseca i na njihov rad danas, jeste velika **razlika u napretku.** Na bolje ili gore?

Partijske ćelije:

U Diviziji imade 37 Partijskih ćelija koje oko 90% djeluju politički t.j. osjeća se njihov pravilan politički rad kao i sprovodenje partijskih direktiva u cijelosti u život. Same ćelije kao osnovne jedinice svake organizacije usko povezane sa najširim vanpartijskim masama kada bi bile politički jače, izgradenije mogle bi da dadu mnogo većeg rezultata koji bi se odrazio kako u mobilizaciji tako i u političkoj svijesti samih naših boraca. Ako se uzme u obzir da smo sami članovi vrlo mladi i da prema tome ćelije ma kako se trude i daju sve od sebe, nijesu u stanju da postignu ono što bi se moralo postići u sadašnjim političkim momentima. Kod mnogih ćelija zapazilo se, da novi način rada t.j. širina naše linije oko stvaranja jedinstvene Narodno oslobodilačke fronte, kao i omogućavanje samoinicijative našim vojnim rukovodiocima, da su mnoge ćelije shvatile kao da je s time rukovodeća uloga Partije postala manja i da ćelije naročito po pitanju vojne prirode ne trebaju više interesirati i naprotsto popustiti sve vojnim štabovima, nedajući im onu podršku i pomoć i ne osjećajući onu odgovornost koju su ranije osjećale po tim pitanjima. Na drugoj strani imamo opet ćelije koje se nikako ne mogu odreći skučavanja inicijative vojnih rukovodioca i svađaju sastanke partijskih ćelija na obične stanke proučavanja vojnih akcija, dok na trećoj strani imademo ćelije koje su odmah shvatile kako treba ispravno raditi i svoje radne sastanke u glavnom usmjerile u riješavanju bitnih političkih problema dotičnih jedinica u kojima ćelija djeluje ne baveći se pri tome visokom politikom, već aktuelnim stvarima političke prirode.—

Partijska disciplina:

Opći prosjek discipline kod partijaca u znatnoj mjeri se popravio, tako da je odgovornost prema dobivenim zadacima porasla u dovoljnoj mjeri izuzev nekolicine koji su primjerno kažnjeni za kršenje discipline kao i nesprovadanje partijskih direktiva u život. S time što je porasla partijska disciplina, općenito je porasla i sama disciplina u našoj vojsci, ma da ona još nije na onome stupnju na kojem bi mi željeli.

Samoj partijskoj disciplini mnogo je doprinjelo sistematskom pomoći koju je dobivao naš partijski kadar i kursevima koje je polazio priličan broj partijaca, upoznato je članstvo sa dužnostima i

pravima proširen im je horizont gledanja na našu Partiju, na njezine ciljeve i zadatke.

Sastanci:

Još uvijek ne redovito održavanje sastanaka partijskih ćelija, kao i sastanaka samih Komiteta jeste pojava po kojoj se je stalo ozbiljno udarati. Uvijek su još slučajevi da se sa sastancima kasni, da se umjesto svakih sedam dana održavaju sastanci svakih 10 pa i 12 dana. Ogroman dio krivnje zato leži na samim sekretarima koji dozvoljavaju takove prestupke i na taj način krše same partijske propise.—

Teoretska izgradnja:

Sastanci za proučavanje marksističko-lenjinističke nauke održavaju se neredovito, no postiglo se da se probudila volja i želja za naukom kod našega članstva, što su naročito potakli drugovi koji su se vratili iz kurseva i koji su unijeli duh želje za znanjem i sistematskim proučavanjem kako najnovijeg tekućeg materijala tako i upoznavanja drugova sa našom Partijom t.j. Partijom novoga tipa.—

Brošura druga Kaljinina o masovnom partijskom radu primljena je ogromnim oduševljenjem i poslužila kao jedna ogromna olakšica komunista kao pouka za ophođenje i rad sa masama tako, da imade mnogo slučajeva gdje kaže partijac partijcu drug Kaljinin kaže da treba raditi na taj i taj način, što je svakako vrlo dobar znak u teoretskoj izgradnji našeg članstva.

Skojevska organizacija:

SKOJ u našoj Diviziji broji oko 304 člana što je svakako premalo, no organizacija imade zdrave temelje i sami brigadni Komiteti dobru su sastavljeni, te se prema tome i rad nižim organizacijama t.j. grupama dobro razvija. Pomoć koju SKOJ dobiva sa strane Partije preko Skojevskih rukovodioca članova Partije kao i preko sastanaka za teoretsku i političku igradnju u zajednici sa partijcima, daje vidnoga rezultata. Prije nekog vremena bilo je zapaženo kod Skojevskih rukovodioca neko malo nerazumijevanje prema ostalim članovima SKOJ-a, kao i nepravilan stav kojega su imali prema samoj Partiji, a koji je poticao od toga, što se u sama Skojevska rukovodstva smjestio priličan broj školaraca i intelektualaca, no danas je ta stvar prebrođena. Veliku pomoć dobio je SKOJ i od drugarice koja radi po SKOJU iz Politodjela naše divizije.

Kandidati:

U našoj diviziji pitanje kandidata stoji najslabije. Imademo svega 34 druga koji bi trebali da pomlade našu partijsku organizaciju. Priličan broj kandidata je primljen prije kratkog vremena, a i sama mladost naših boraca t.j. kratko vrijeme što se nalaze unašim jedi-

nicama onemogućava da bi se dotični ljudi mogli provjeriti i kandidovati za našu Partiju. Širina samoga rada sa svim kandidatima pa i dobrim simpatizerima omogućava nam da i sam kriterij primanja u Partiju bude oštriji i da stvarno provjeravanje bude duljeg roka, a ne da ulaze u Partijsku organizaciju ljudi koji se u dovoljnoj mjeri ne poznaje, jer s time se Partija slabi i gubi autoritet što u nju ulaze razni kolebljivci pa i špekulanti i t.d., to smo odlučili da svaki čovjek koji stupi u Partiju bude provjeren, boljševički prekaljen i vjeran i odan našoj Partijo. Sam SKOJ isto je regrutovao u zadnjih nekoliko dana 15 do 20 novih članova.

Organizacija na terenu:

Odnos između naših organizacija u vojsku kao i organizacija na terenu prilično je sređen, no još uvijek ne dolazi do dovoljne saradnje i pomoći koje bi trebale da si međusobno pružaju. Naročito je teško doći do kontakta, a koji bi bio i te kako potreban baš u ovim momentima kada će se sprovoditi mobilizacija, što svakako bi bilo olakšano kada bi taj kontakt postojao.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — Slobodu narodu!

Sekretar:
Blaha Đuro [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/397.

153

1944, kolovoz 1.

Izvještaj Žumberačko-pokupskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o akcijama od 29. do 31. srpnja 1944. godine

Štab
Žumberačkog Partizanskog
Odreda
Op. broj 122/44.
Dne. 1. VIII. 1944.

Štabu
XXXIV. Divizije IV. Korpusa N.O.V.J.

Dne 29. VII. o.g. vodio je borbu naš IV. bataljon sa neprijateljem kod Krašića i Brlenića.

U 10.30 sati obavješten je Štab IV. Bataljona o neprijatelju, koji je u jačini oko 50 vojnika zauzeo položaje Krašića i crkve Sv. Ivana. Patrola IV. bataljona poslala je samo obavjest Štabu, ne javljajući se neprijatelju. U l i sati 2 četa IV. bataljona hitno su krenule u pravcu neprijatelja. Jedna četa je išla preko Hrženika u pravcu Bresarića i Brlenića, da presječe neprijatelju otstupnicu, a jedna četa iznad ceste u pravcu Krašića.

Neprijatelj je to osjetio i u paničnome bijegu povlačio se prema Draganiću. Četa nije stigla da presječe otstupnicu, nego su se oko 12 sati zajedno sukobili kod Bresarića, odakle se dalje nastavilo sa gonjenjem neprijatelja.

U borbama, neprijatelj je imao dva ubijena i dva ranjena vojnika. Naši gubici: poginuo je drug Mišić Duro, ml. vodnik i lako ranjen borac Laboš Dako. Gubici u municiji: utrošeno je 106 metaka. U borbi borci su se pokazali dobri.

Dne 30. VII. 44. naše jedinice nalazile su se na položajima: I. bataljon na Budinjaku, II. bataljon na Svrževu, III. bataljon u Vivodini, IV. bataljon na Hutinu.

Toga dana održano je savjetovanje Štaba Odreda sa štabovima II. i IV. bataljona.

Istoga dana povratila se jedna četa I. bataljona sa krstarenja po Lipovcu, Dragonošu, Jarušju i bližoj okolici. Ta četa povratila je u sastav Odreda 10 dezertera. Također jest dopremila iz Lipovačkog planinarskog Doma nešto madraca iz čega ćemo strožu upotrebiti za izradu samara.

Dne 31. VII. 1944. nalazile su se naše snage na slijedećim položajima: I. bataljon do podne na Budinjaku, a poslije podne upućen je u Tomaševce odakle će drugi dan krenuti u pravcu Sošiča. Taj bataljon nekoliko dana biće u vezi sa Komandom Područja, raditi na hvatanju dezertera kao i čišćenju terena iznad Sošica u pravcu Sv. Gere i Slovenije, gdje su tzv. »orlovi« uzeli maha, otkrili zemunice Područja, upadaju u sela općine Sošice i Kalje bataljona formirana je jedna grupa od 20 ljudi koji već nekoliko dana vrše taj zadatak, ali se osjetila potreba iz vojnih i političkih razloga, da položimo više pažnje djelovanju te bande. Imali smo u vidu jednu akciju u Sloveniji na Bušeću Vas, a sada se moramo zadržati nekoliko dana na ovom zadatku.

II. bataljon nalazio se dopodne na Svrževu, a poslije podne krenuo je na teren Okića. Zadaci su mu, da vrši mobilizaciju, povraćanje dezertera, vojnički i politički da djeluje u blizini neprijateljskih uporišta da bude baza za prebacivanje preko pruge, te sakupljanje hrane za naše borce. Inače se osjetila potreba da koja naša jedinica

dođe na taj teren, jer već dulje vremena nije se naše vojske tamo nalazilo.

III. bataljon do podne nalazio se u Vivodini, a poslije podne krenuo je na položaj Svrževa.

IV. bataljon nalazi se na Hutinu.

Štab Odreda nalazi se u Skokima.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar: Dijanović **T.**[1] [v.r.]

v.d. komandanta: **Žalac**[2] [v.r.]

Original, strojopis

Sign., AVII, Fond NOV, k. 1223, f. 2, dok. br. 47.

[154

1944, kolovoz 1.

Izvještaj Prosvjetnoga odjela ONOO Pokuplje Odjelu narodne prosvjete ZA VNOH-a o radu odjela i stanju školstva

OKRUŽNI
NARODNI OSLOBODILAČKI ODBOR
POKUPLJE
/Prosvjetni odio/
Broj 108, dne 1. VIII. 1944.

Zemaljskom Antifašističkom Vijeću Narodnog Oslobođenja Hrvatske
/Odjel narodne prosvjete/

Na Vaš dopis od 21. VII. 1944, broj 290 šaljemo Vam slijedeće podatke:

1.) Na teritoriju našeg okruga radile su u školskoj godini 1942/43. pod našom kontrolom ove škole:

1- Dragoševci	počela radom	15. III. 1943.	a svršila	15. VIII. 1943.
2. Radatović	"	" 15. VII. 1943.	"	" 15. VIII. 1943.
3. Drage	"	" 15. III. 1943.	"	" 15. VIII. 1943.
4- Kašt	"	" 3. VII. 1943.	"	" 15. VIII. 1943.

[1] Tomo
[2] Tomo

2.) U škol. godini 1943/44. radio je maksimalan broj škola 38

3.) Polaznika je bilo 1449.

4.) Na do sada oslobođenom teritoriju potrebno je otvoriti još 4 škole.

5.) Svih nastavnika bilo je 41, od toga 21 stručni.

6.) U toku NOB-e naučilo je čitati oko 50 lica, koliko je poznat ovom odjelu, i to u raznim jedinicama i ustanovama.

Započelo je radom oko 15 analfab. tečajeva, ali nijedan nije dovršen radom.

7.) U našem Okrugu je popaljeno, srušeno odnosno uništeno 28 školskih zgrada.

Nadalje izvješćujemo da su iz kotara Žumberak stigle 25. VII. o.g. na učiteljski tečaj ove drugarice:

1.) Slavojka Kirac, svršila 3 tečaja učitelj, škole.

2.) Ljubica Defrančeski svršila 2 tečaja učitelj, škole.

Ostalih 6 nestručnih nastavnika u tom kotaru nije stiglo na tečaj, jer bi jedna trebala da ode u Socij. Odio ZAVNOH-a, trojica ne žele da ostanu učitelji, jedan je invalid, a jedna s malim djetetom nisu mogli da se upute na put preko pruge.

Okružna savjetovanja s kotarskim prosvjet. odjelima održat će se 15. o.mj.

Prilaže se izvještaj o radu 3 mjesečnog opće-obrazovnog tečaja u Dječjem Domu u Lasinji zajedno s programom rada.[1]

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pretsjednik: M.P.[2] za prosvjetni odio:

P.[3] Fiolić [v.r.] **Benceković[4]** [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AH, ZAVNOH, 385/44.

1944, kolovoz 1. *JCC*
Ludbreg

Izvještaj Prve bojne Prve pukovnije PTS Zapovjedništvu PTS o borbama protivjedinica Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ u srpnju 1944. godine

[1] Navedeni prilozi ne nalaze se uz dokument.
[2] Okrugli pečat: Okružni NOO Pokuplje
(u sredini zvijezda petokraka)
[3] Petar
[4] Stjepan

I. BOJNA 1. PUKOVNIJE
POGLAVNIKOVIH TJELESNIH SDRUGOVA
Op. Broj 89 april.
Ludbreg dne 1/VIII. 1944.

ZAPOVIEDNIČTVU
POGLAVNIKOVIH TJELESNIH SDRUGOVA
ZAPOVIEDNIČTVU
1. PJŠ. PUKOVNIJE POGL. TJEL. SDRUGOVA

VARAŽDIN

1. srpnja 1944. godine subota vrieme liepo —

Ovoga dana bojna je bila na svojim postavima, a poslie podne se je pripremala za podhvat. Noć je prošla u miru.—

2. srpnja 1944. godine nedielja vrime liepo —

Prema zapoviedi Zapoviednika 1. puk. op. br. 5. od l./VII. 1944. g. bojna pojačana 14. top. sati 1. puk., imala je zadatak da se do 11 sati dostigne crta — Ivančec— Segovina — Radovanovica — Bolfan, a potom da se krene pravcem: Lukovec šuma-Lukovec, s. —s. Rasinja. Desno se je imala kretai II/l, puk. P.T.S.

Za izvršenje ovoga zadatka izdana je zapoviednicima sati Zapovied op. br. 33 od 1. srpnja 1944. g.

Prvi dio zadatka izvršen je u podpunosti od 11 sati dostignuta je zapoviedna crta. Na spomenutoj crti bojna se zadržala puna dva sata, očekujući da se uhvati spoj sa II. bojnom, ali kako do ovog spoja nije došlo, jer je II. bojna bila u borbi kod s. Ivanec. Za izvršenje drugog diela zadatka izdata je zapoviednicima sati sliedeća zapovied: Sa dostignute crte bojna kreće u tri kolone i to: desna kolona 4. sat. pravcem: S. Ivančec—Radeljevo selo—K. 223. sa zadatkom da po dolasku na k. 223 razvije se sjeverno od one kote i uhvati spoj sa drugom sati. Srednja kolona 1., 2. 14. top. sat i stožer bojne pravcem: k. 279-k. 234 — Belanovo selo — sa zadatkom da se veže desno od 4. sati i zahvati K. 248-k. 214 i lievo kolona /3. sat/ Radovanica —-Lukovac—Rasinja. U ovom drugom djelu zadatka 4. sat uslied borbe sa neprijateljem nije dostigla na određeno mjesto, te je zauzet isti raspored sa ostalim satima. Na ovom prostoru došlo je do borbe sa premoćnijim neprijateljem /Slavonska Brigada/[1] gdje je neprijatelj pretrpio teške gubitke u mrtvima i ranjenim.[2] Kako je neprija-

[1] Riječ je o XVII NOU brigadi XXVIII udarne divizije NOVJ.
[2] Vidi: **Zbornik VII,** tom V, knj. 29. dok. br. 6.

telj bijo premoćniji, a ne imajući na desnom krilu II. bojnu, neprijatelj je pokušao da obkoli desno krilo bojne, ali je u svrhu odterećenja bojne upućena 3. sat, koja se je nalazila na postavu iznad s. Rasinje — da napadne neprijateljski lievi bok i da omogući izlavčenje 1. i 2. sati iz teške situacije u kojoj su se ove dvije sati nalazile Ovaj podhvat je uspio i bez gubitaka su se izvukle ove dvie sati /iz borbe/ i po zapoviedi Zapoviednika Pukovnije upućene su u Rasinju pod zaštitom 3. sati, koja je ostala u dodiru sa neprijateljm. U ovome podhvatu mnogo je podpomagala vatra voda gorskih topova iz 14. top. sati. Do 19.30 sati bojna je bila u Rasinji zajedno sa 4. sati koja se je izvukla iz borbe. Po dolasku u s. Rasinju Zapoviedeno je od strane podpisatog da se top. vod i povez II. bojne pješice povrate u Ludbreg, a pješačke sati sačekaju teretne samovoze radi povratka u Ludbreg.

Bojna se je po satima prevezla u Ludbreg i do 24 sata bojna je bila na svojim postavima u Ludbregu.

U ovim podhvatima bojna je imala od vlastite vatre jednog poginulog i tri ranjena — poginuo: drjk. Ante Barišić, a ranjeni su zastavnik Zvonko Hainski, drjk. Mate Grbeša i drjk. Ivan Pavlinović svi iz 2. sati.

Neprijateljski gubitci ciene se na 150 što mrtvih što ranjenih.Utrošeno streljiva:

Za puške i strojopuške 7/9 mm	12450
za lahki bacač granata	48
za teški bacač granata	32
za strojosamokres	1020
signalnih naboja	36
topovskih grana	78

3. srpnja 1944. godine ponedieljak vrime liepo —

Ovoga dana satovi svaki za sebe izvršila je čišćenje oružja, odore i opreme na svojim postavima. Noć je prošla u miru.

3. srpnja 1944. godine utorak vrieme liepo —

Ovoga dana upućena su četri voda u razvidanje — jedan vod pravcem: Ludbreg — Martijanac — Jalžabet sa zadatkom da razvidi da li se na tom pravcu nalazi neprijatelj /partizani/ i kojim jedinicama pripadaju. Drugi vod pravcem: Ludbreg — Poljanac — Križevljani — G. Martijanac — G. Poljana sa istim zadatkom. Treći vod pravcem: Ludbreg — Hrastovsko — Slanje — Leskovac sa istim zadatkom. Četvrti vod pravcem: Ludbreg — Puhlake — Liepa Gorica — D. Greda sa istim zadatkom. Svaki vod radio je za sebe samostalno — nije se postigao nikakav uspieh. Noć je prošla u miru.

5. srpnja 1944. godine srieda vrieme kišno —

Prema zapoviedi Zapoviednika podhvatnog područja P.T.S. Op. br. 1121 od 4/VII. 44. g. bojna je izvršila pokret u 02.00 sati pravim: Ludbreg — Hrastovsko — Slanje — k. 175 — D. Greda — k. 292 — Tri Mede — Piramida k. 484. Na koti 484 naišlo se je na slabije raspršene neprijateljske snage i tom prilikom poginuo je jedan partizan i zarobljena jedna Engleska strojnica /unesposobljena/ i jedna obična Engleska puška. Bojna je stigla na Piramidu u 7.30 sati, a krenula sa Piramide u dvie kolone /prema Zapoviedi ove bojne op. br. 46/ u pravcu Piramida — Visograd. Sa Visograda vidile su se neprijateljske jače snage u bjegu preko glavice Drenovac./ /Da je susjedna bojna stiglo bilo bi hrdavo za partizane./ U ovoj borbi vlastiti gubitci jedan mrtav i jedan ranjen.

Partizanski gubitci: viđen jedan partizanski komesar i jedan obični partizan. Zaplienjena jedna kutija Engleskog streljiva.

Topništvo ove bojne i bacači pucali su na bježeće partizane uspješnom vatrom — posljedak nepoznat. Sa Visograda bojna je krenula u 13.10 sati pravcem: Leskovec. U Leskovec je stigla u 14 sati. Po dolasku odmah je bojna produžila pravcem: Madaraš — Rukljavina — Jalžabet — Vrbanovec gdje je stigla u 17 sati. Na ovom prostoru naišlo se je na raspršene bježeće partizanske skupine kojom prilikom je poginulo 6 partizana. Nakon dolaska bojen u Vrbanovac uhićenje spoj sa Ludbreg I Varaždin /brzoglasom/. Iz Ludbrega su zatraženi teretni samovozi za prebacivanje bojne, a u Varaždinu izviešten Zpoviednik P.T.S. o toku podhvata ovoga dana. Do 20.30 sati bojna je bila prevežena u Ludbreg. Do 24 sata nije bilo nikakve novosti.

6. srpnja 1944. godine četvrtak vrieme oblačno.—

Ovoga dana u 01.00 sa izvršen je napad na Ludbreg[3] — borba je u glavnom trajala do 06.00 sati.

Tok napada:

Napad izvršili 4. bataljon XVII. udarne brigade u jačini od oko 6000 ljudi dobro naoružani sa mnogo streljiva i to ovako: III. bataljon približio se Ludbreg preko Puhlaka, prešao je Bednju i uzduž rieke Bednje produžio je put ispod sela Kućana koristeći šumarke uz duž vode. Imao je zadatak da izvrši prodor u naše postave pošto Prije poruši zapreku između Mlina i postava sjeverno zapadno od groblja. Ovaj pravac napada bio je predviđen kao težište borbe za uporište. Zadatak je dielomično izvršen, jer opreza nije bila najbolja uslied zamora trupa koja je toga dana bila u podhvatu. 1. i 2. četa ovoga bataljona upiele su da si naprave prodor kroz zapreke i da

[3] Vidi: Dok. br. 101.

se dohvate prvih kuća, ali rezultat je bijo da su svi bili u kućama ob koljeni i pobijeni.

III. bataljon krenuo je za Ludbreg između s. Kućana i s. Hrastovskog i približio se našim postavima između Selničkog ulaza i Kolodvora. Zadatak im je bio zauzet željezničku stanicu — prodor u Varaždinsku ulicu i sa njim za gospodariti, zatim napasti topnički postav s leda. Ovaj zadatak nije im uspio, jer i ako su napravili otvor na zapreki prema kolodvoru bili su svi pobijeni ili ranjeni, a tri partizana koji su se privukli stanici ostalu su ležeć pred njom.

I. bataljon imao je zadatak napasti bunker i most željeznički preko Bednje, po tome blokirati grad koji oni nazivaju »Alkazar« zauzeti oružničku postaju, stožer bojne i skladište bojne. Ovaj bataljon nije uopće uspio da probije zapreke, jer su svi ostali ležati pred zaprekom. Jedna četa ovoga bataljona imala je napasti kotu sa leda, ali ni ta nije uspiela, jer je na iste bila usredotočena vatra sa kote.

II. bataljon u početku nalazio se je u brigadnoj pričuvi — dok je kasnije poslan da pritekne u pomoć onom bataljonu koji je bio u kućama obkoljen. Ovaj isto tako nije uspio da izvrši zadatak i ako je uložijo sve napore, da oslobodi obkoljeni bataljon.

Štab brigade bio je u početku u s. Kućani, a štab XVIII. divizije u s. Čukovcu.

I. bojna u glavnom dobila je prvi udarac, ali ubacivanjem sati III. bojne naročito na mjestima prodora postigao se je 100% uspieh.

Sa obkoljenim bataljonom u kućama vodila se je borba do 11 sati, jer su se oni grozno branili i kako je koji streljivo istrošio tako bi se ta kuća zauzela i posada zarobila — preko čitavog dana vršenje pretres kuća na tom sektoru — pronađeno je mnogo živih tog bataljona. Sve što je živo uhvaćeno odmah je streljano.

Partizanska XVII. udarna brigada uništena je za 75%.

Prebrojeni partizanski gubitci pred i unutar postava iznose 189 mrtvih, a mnogo je odvučeno prema s. Selniku i D. Rieci. Računa se da je poginulo oko 300 partizana, a ranjeni se broj nezna — samo s. Selnik izjavljuje da je prošlo 29 kola ranjeni. U borbi je ubijen i sam komandant brigade kapetan Petković Andrija i njegov politički komesar Bosanac Krsto. Skoro svi komandanti bataljona i četa su izginuli.

Vlastiti gubitci:

Poginuli 10
Ranjeni 29

Utrošeno streljiva:

Naboja 7/09 mm.	75.000	
Naboja za strojosamokres	4.500	
Ručni praski.	3.320	
Praski za veliki bacač . .	94	
Praski za mali bacač . . .	217	kom.
Granata za top 75 mm . .	120	kom.
Svietleći raketa.	117	kom.

Zaplienjeno:

Pušaka.	74
Strojopušaka.	14
Lahkibacač.	2
Brzoglasne žice kotur . .	1

Veća količina streljiva i raznog drugog vojničkog tvoriva.

U ovoj borbi su se naročito istakli poručnik **Pejković** koji je osobno dobivši potrebno ljudstvo uzpostavivši spoj prekinutog fronta i time obkolio cieli bataljon i onemogućio rezervi da ga oslobodi, a potom sa drugom mamčadi vršio je uništenje ovoga bataljona koji se je branio najvećem upornošću sa prozora, podruma i tavana.

Osim njega dovodnik 10. sati III. bojne **Šušnjara,** koji je u ovom zahvatu pomogao poručnika Pajkovića.

Ima još primjera mnogo nesebične hrabrosti pojedinaca što će se zasebnim dopisom dostaviti. Treba istaknuti zastavnika **Kosa Keglevića** koji je u kiši vatre sa sviju strana, a naročito iz zauzetih kuća ostao kod svoji topova doprinievši mnogo da se uništi neprijatelj, kojom je prilikom ranjen u obe noge. Domobranski poručnik **Gazdić** koji je prvi istrčao kod svoji ljudi kada je odpočeo napad i prvi sa svojim ljudima primio udarac kojom je prilikom ranjen.

7. srpnja 1944. godine petak vriemo liepo —

Ovoga dana prem zapoviedi zapoviednika podhvatnog područja P-T.S. op. br. 1132 od 6./VII. 44. g. bojna ojačana jednim vodom gorskih topova izvršila je pokret u 05. sti u dvije kolone — desna jaca i lieva slabija /l. 2. 4. sat, vod gorskih topova i stožer bojne/ pravcem: Ludbreg — Ludbreški Vinogradi —Ribnjak šuma —s. Segovina —s. Lukovac sa zadatkom da preganja neprijatelja u tom pravcu. Lieva kolona slabija pravcem: /3. sat/ Ludbreg — Sigetac — Plešivica —Radovanica —k. 234 sa zadatkom da proganja neprijatelja u tom pravcu. Na čitavom ovom pravcu nije se naišlo na neprijatelja.

Bojna je ovog dana stigla u Rasinju u 12 sati, a u 17.20 sati krenula u dvie kolone — 1. 2. i 4. sat pravcem: Rasinja /desna kolona/

Mačelinski brieg — Koprivnica da na tom pravcu uništi neprijatelja. Lieva kolona pravcem: Rasinja—Subotica—Koprivnica /3. sat i top. vod/ sa istim zadatkom. Na ovim pravcima nije se naišlo na neprijatelja. Bojna je stigla u Koprivnicu u 20.45 sati i tamo se razmjestila za prenoćište. Noć je prošla u miru.

8. srpnja 1944. godine subota vrieme liepo—

Ovoga dana bojna je izvršila pokret u 07.00 sati Pravcem: Koprivnica—Stari grad—Jagnjedovac—Hudevljani—Hrašćenica. Sjeverno od s. Hudovljana dielovi bojne dobili su slabiju neprijateljsku vatru, gdje je odmah otvorena puščana i strojopuščana vatra kao i topovska vatra. U isto vrieme su podpomagani dielovi V. ust. stajaćeg sdruga topničkom vatrom /9.30 sati/U 13.40 sati bojna je krenula prema s. Raščancu—G. Križ gdje je stigla u 16.15 sati na neprijatelja nije naišla. U 17.45 sati bojna je jurišala na neprijatelja koji se je nalazio u s. Topolovcu koji se je tvrdokorno branio. Tom prilikom nabrojen je 21 partizan mrtav. Vlastiti gubitci: jedan časnik poginuo i 7 vojničara ranjeno, u 20 sati bojna se u počela povlačiti skupa sa drugim bojnama/na usmenu zapoviednika pukovnije-/ pravcem: Topolovec—Sredice—Novigrad. Na putu Sredice—Novigrad bojna /skupa sa drugim bojnama koje su sudjelovale u ovoj akciji/ dobila je dva na[pada] sa desne strane. Žrtava nije bilo. Bojna je stigla u Novigrad u 04.00.

9. srpnja 1944. godine Nedielja vrieme liepo—

Ovoga dana bojna se je nalazila u pokretu prema Novigradu. U 04.00 sati bojna je stigla u Novigrad, a u 06.00 sati bojna se je počela prebacivati teretnim samovozima iz Novigrada za Ludbreg. Prvi dielovi bojne stigli su u Ludbreg u 8.45 sati, zadnji u 10.50 sati. Nakon dolaska bojna je zauzela svoje prijašnje postave i na njima se odmarala.

Noć je prošla u miru.

10. srpnja 1944. godine ponedieljak vrieme liepo—

Ovoga dana bojna je na svojim postavima vršila čišćenje oružja, odore i opreme.

Po zapoviedi zapoviednika pukovnije i zapoviednika P.T.S. /brzoglasnoj/ upućeno je osiguranje puta Jalžbet—Rasinja kojim se imao provesti glavno zapoviedajući Njemački general u Hrvatskoj. Isti se je zadržap u Ludbregu više od pola sata, te je pregledao postrojbe i održao kraći govor vojnicima i upoznao se sa časnicima i pregledao postav oko Ludbrega. Noć je prošla u miru.

11. srpnja 1944. godine utorak vrieme liepo —

Ovoga dana bojna je povučena sa svojim postavama i zamjenuta sa dielovima I. ustaškog stajaćeg sdruga /po zapoviedi zapoviednika pukovnija/ radi pripremanja za podhvat. Priprema je vršena kroz čitav dan.

12. srpnja 1944. godine srieda vrieme izmjenično —

Prema zapoviedi zapoviednika pukovnije op. br. 1156 i zapoviedi ove bojne op. br. 58 i 59 ovoga dana bojna se je prije podne pripremala za podhvat, a poslie podne u 14 sati izvešen je pokret samovozima pravcem: Ludbreg — Koprivnička Rieka. — Prvi dielovi bojne stigli su u Rieku u 16.15 sati. U samoj Rieci bio je porušen most kojega su seljaci odmah popravili po naređenju ove bojne. Bojni povez, topovski vod i vod bacača su stigli pješice iz Ludbrega u Rieku u 19 sati. U Rieci zauzet je raspored za prenoćište sa osiguranjem Noć i prošla u miru.

13. srpnja 1944. godine četvrtak vrieme liepo —

Prema zapoviedi ove bojne op. br. 59 bojna je izvršila pokret u 3 zapravo u dvie kolone. Desna kolona /3. i grenadirska sat koja je pridodata kao pojačanje ovoj bojni/ pravcem: Rieka — Sokolovac--Kamenik — k. 292 — Sv. Vid — k. 189 — s. Ladislav. Lieva kolona pravcem: Rieka — Sokolovac — Kamenik — Sriem — Pešćenica — - Ladislav selo — Prkos mlin. Bojna je stigla u Ladislav selo u 10.30 sati. Na ovom pravcu naišlo se je na bježeće manje partizanske grupice u s. Trnovac na koje je otvorena puščana i strojopuščana vatra za posliedak se nezna. U 11.30 sati preduzet je napad na selo Topolovac i u 12.30 sati bojna je ulazila u s. Topolovac bez otpora. Do zauzeća s. Topolovca poslata su preko krugovalne postaje izviešća stožeru pukovnije u-07.00 sati op. br. 60, u 08.00 sati Op. br. 61 u 00.30 sati Op. br. 62 i u 12 sati Op. br. 63.

Pošto su sve jedinice koje su sudjelovale u ovom podhvatu prikupljene u s. Topolovcu, a poslie kraćeg dogovora sa zapoviednikom podhvata i zapoviednikom pukovnije, a po ustmenom zapoviedi zapoviednika pukovnije bojna je produžila pokret u 16.40 sati pravcem: Topolovac - Pavlin Kloštar - Trnava - S. Rakitnica. U 20.45 sati stiglo se je u s. Rakitnicu proganjajući raspršene grupe partizana puščanom, strojopuščanom vatrom sa nepoznatim poslietkom. U s. Rakitnici bojna je prenoćila sa jakim osiguranjem. Noć Je prošla bez uznemiravnja.

14. srpnja 1944. godine peta vrieme liepo —

Stožer podhvata i stožer pukovnije stigli su u s. Rakitnicu u 08.00 sati i ako su po dogovoru u s. Topolovcu dan ranije imali stići

u 21 sat u s. Rakitnicu gdje se je morala dobiti nova zapovied za daljnji rad. Po primljenoj zapoviedi stožera pukovnije /zapovied bez br./ u 9.50 sati je produžila gonjenje neprijatelja pravcem: Ra. kitnica—k. 268—Kegljevac—k. 266—261.—k. ?64—Sirova Katalena Na čitavom ovom pravcu /prostoru/ nije se naišlo na neprijatelja

Konfiguracija zemljipta na ovome pravcu jako je otežala kretanje bojne naročito tovarne stoke te seje uz najveće napore uspielo preći ovaj pravac, a posliedak ovoga bio je veliki zamor trupa, a naročito stoke koja je na 70% izranjivana. Poslie velikih napora bojna je stigla u Sirovu Katelenu u 18.20 sati gdje je razmještena za prenoćište.

I ako je zapoviedničtvu pukovnije bilo poznato gdje ima bojna da stigne ipak spremljena hrana za bojnu nije stigla već je podpisati po časniku na službi u stožeru poslao izvieštaj Zapoviedniku P.T.S. Op. br. 64 sa kojim je tražijo da se imajuća hrana prebaci na mjesto odredeno za prenoćište — u toku noći hrana je stigla.

15. srpnja 1944. godine subota vrieme liepo—

Prema pismenoj zapoviedi zapoviednika pukovnije /bez br./, a u vezi zapoviedi ove bojne Op. br. 66 produženo je od 9.30 sati ovoga dana gonjenje neprijatelja pravcem: Sirova Katalena—Prugovac—Kloštar bez borbe stiglo se je u Kloštar u 12.20 sati — tu su se nalazili dielovi V. ust. stajaćeg sdruga koji su vršili pljačku i nasilje nad narodom, tako da ova bojna nije zauzela nikakav postav u mjestu već se utaborila kod Crkve u mjestu.

16. srpnja 1944. godine nedjelja vrieme kišno—

Odmor u Kloštru i uređivanje odore, opreme i oružja. Iz jednoga pronađenog skladišta vršeno je prevažanje tvoriva za Ludbreg.

17. srpnja 1944. godine ponedieljak vrieme kišno—

I ovoga dana teretnim samovozima izvažano je pronađeno tvorivo za Ludbreg.

U 18 sati dobivena je zapovied pukovnije /bez br./ da bojna pješice krene za Đurđevac i u 18.30 sati izvršen je pokret bojne koja je stigla u Đurđevac u 21 sat. Za sve vrieme kretanja padala je kiša.

18. srpnja 1944. godine utorak vrieme liepo—

Bojna je trebala biti prevežena teretnim samovozima iz Đurđevca za Koprivnicu, ali uslied slabe organizacije prevoza iz vlastite pobude izvršen je pokret pješice do Virja odaklen je bojna dielomično prevežena teretnim samovozima, a dielomično vlakom do Koprivnice. Do 19 sati ovoga dana uspielo se je nekako prebaciti bojnu u Koprivnicu.

Spisak zaplienjenog tvoriva dostavlja se u prilogu.

19. srpnja 1944. godine srieda vrieme liepo —

Prema ustmenoj Zapoviedi Glavara stožera P.T.S. i ako je bojna trebala ostati u Koprivnici izvršila je pokret pješice za Ludbreg gdje je stigla u l i sati ovoga dana.

Za sve vrieme ovoga podhvata vlastitih gubitaka nije bilo.

Neprijateljski gubitci nepoznati.

Utrošeno streljivo

Naboja za pušku 7/9	2.000
naboja za strojosamokres	300
Signaini raketa	60
Topovski granata	30

Dobre strane ovoga podhvata: Vježba momčadi u svladavanju neprolaznog zemljišta.

Vježba u zajedničkom radu za više jedinica /postrojbi/.

Vježba u izvršenju dugi hodova po danu i po noći po raznim oblicima tla.

Loše strane ovoga podhvata:

1./ Slaba organizacija veza tako da se utjecaj viši stariešina na **tok** podhvata ne osjeća.

2./ Slaba organizacija prevoza uslied čega dolazi do neizvršenja zapoviedi.

20. srpnja 1944. godine četvrtak vrieme liepo.—

Ovoga dana bojna se je odmarala na svojim postavima izvršeno je kupanje vojne i presvlačenje momčadi temeljito.

Isto tako je ovoga dana poslana Haubica D.S.Š. u Varaždin koje su bile poslane za pojačanje posade Ludbreg za vrieme podhvata.

21. srpnja 1944. godine petak vrieme liepo —

Prema zapoviedi ove objne Op. br. 71 upućena je jedna kombinirana sat i novačka sat u 24 sata u selo Sesvete za hvatanje vojnih neposlušnika i domaćih partizana. Jedinica se je vratila o 09.00 sati i dovedeno je 13 vojnih neposlušnika. Isto tako ovoga dana poslana je 4. sat ove bojne na osiguranje vršidbe u s. Martijanac — Poljanac- ~ i Jalžabet. Ostali dielovi bojne bili su na svojim postavima.

22. srpnja 1944. godine subota vrieme liepo —

Ovoga dana prema zapoviedi ove bojne Op. br. 71 upućena je Jedna kombinirana sat i novačka sat pod zapoviedničtvom sat. Corica u pravcu: Ludbreg — Sesvete sa zadatkom da zadatkom da ponvata vojne neposlušnike i domaće partizane. Jedinica se je povratila u 9.30 sati i dovela 9 vojni neposlušnika. Ostali dielovi bojne bili su na svojim postavima.

23. srpnja 1944. godine Nedielja vrieme liepo —

1. sat prema zapoviedi ove bojne Op. br. 73 bojna je izvršila pokret. 1. sat pravcem: Poljanac — Martinjac — Hrastovljani — Čičkovina — Krečevina na Dravi sa zadatkom da se prokrstare sela i šume i pohvataju vojni neposlušnici i domaći partizani.

2. sat pravcem: S. Durd. — Hrženica sa zadatkom da pretraži sva polja, šume i šumarke na ovom pravcu.

3. sat pravcem: Ludbreg — Sigetec — Slokovec — Kapela — Dubovica šuma — Konople na Dravi, a odatlen uz Dravu prelazeći preko dva rukava do k. 154 — sa zadatkom da se dobro pretraži šuma uz Dravu i pohvataju vojni neposlušnici.

4. sat pravcem: Vrbanovec — Zamlaka — Šemovac pa uzduž Drave do Krčevine sa istim zadatkom. Na svim ovim pravcima nije se naišlo na vojne neposlušnike kao ni na domaće partizane osim 4. sati koja je uhvatila 17 vojnih neposlušnika.

Bojna se je povratila u svoje uporište u Ludbreg u 14.30 sati koja je uhvatila 17 vojnih neposlušnika.

Bojna se je povratila u svoje uporište u Ludbreg u 14.30 sati. Nakon dolaska zauzeti su postavi oko Ludbrega. Noć je prošla u miru.

24. srpnja 1944. godine ponedieljak vrieme izmjenično —

Ovoga dana svaka sat za sebe na svojim postavima vršila je uređivanje odore, opreme i oružja osim 4. sati koja se je nalazila u s. Martijancu na osiguranju vršidbe.

Prema zapoviedi ove bojne op. br. 75 upućena su tri voda u razvidanje — jedan vod pravcem: Ludbreg — Sigetec — Slokovac — Kapela — Sv. Petar — Apatija. Drugi vod pravcem: Ludbreg — Globočec — Ćukovec — M. Bolfan — Cvetkovec. Treći vod pravcem: Ludbreg — Kućani — Hrastovsko. Na svim ovim pravcima nije se naišlo na neprijatelja. Svi ostali dielovi bojne bili su na svojim postavima. Noć je prošla u miru.

25. srpnja 1944. godine utorak vrieme liepo —

Ovoga dana sati su se zadržale na svojim postavima — osim 4. sati koja je na osiguranju vršidbe u s. Martijancu i jednog roja 3. sati u s. Kućanima.

Noć je prošla u miru.

26. srpnja 1944. godine srieda vrieme liepo —

Ovoga dana upućena je 1. sat u selo Rasinju da oduzme imovinu onih koji se nalaze u partizanima. Nije pronađeno ništa.

2. sat poslana je u s. Ćukovac sa istim zadatkom — pronađeno je nešto siena i nešto stoke.

Jedan vod 3. sati sa istim zadatkom u s. M. Bukovac — pronađeno je nešto siena i nešto stoke.

4. sat se nalazi u s. Martijancu na osiguranju vršidbe, a roj 3. sati koji se je nalazio u s. Kućanima se je povratijo, jer je dovršena vršidba u spomenutom selu.

Ovoga dan pregledana je 4. sat koja se nalazi u s. Martijancu i nađeno sve u redu.

27. srpnja 1944. godine četvrtak vrieme liepo —

Po brzoglasnoj zapoviedi zapoviednika pukovnije, a prema zapoviedi ove bojne Op. br. 80 upućena je jedna kombinirana sat pod zapoviedničtvu sat. **Bilobrka.** Sat je odputovala u 17.30 sati vlakom **u** Varaždin.

Ovoga dana Dušebrižnik pukovnije je održao predavanja 1. i 2. sati.

Ove noći izvršen je slabiji prepad na Ludbreg i tom prilikom otovrena je puščana, strojopuščana i bacačka vatra. Za rezultat se nezna. Za ovo bezciljno pucanje zamjereno je zapoviednicima sati — jer je tom prilikom utrošeno:

Naboja 7/9 mm.	6000
Signalnih raketa.	500
Granata za vel. bacač.	30
Granata za mal. bacač.	22
Topovski granata.	15

28. srpnja 1944. godine petak vrieme liepo —

Ovoga dana u 09.00 sati održano je predavanje po dušebrižniku pukovnije predavanje 14. top. sati i novacima ove bojne.

Tokom današnjeg dana povučena su dva voda 4. sati iz Martijanca radi pojačanja posade Ludbreg, jer je na zapovied zapoviednika pukovnije poslana jedna kombinirana sat u Varaždin. Noć je prošla u miru.

29. srpnja 1944. godine subota vrieme liepo —

Ovoga dana povratila se je kombinirana sat koja je bila poslana u Varaždin i izviestila sliedeće: Sat kada je stigla u Varaždin primila je suhu hranu za dva dana i odmah krenula za Ivanac gdje je stigla u 20 sati. U Ivancu dobila je zapovied zapoviednika pukovnije Op. br.1262 ova sat sudjelovala je u sastavu njemačkog poljskog oružništva u podhvatu »Drava«.

Dana 28. ov. mj. u 03.00 sati krenula je sat pravcem: Ivanec — Fotez brieg — Vincekovića brieg — D. Voće — Turkov brieg gdje je sačekala, dok je sastav njemačkog poljskog oružništva stigao preko s.

Skoki—s. Banfići—k. 324 do njemačke granice. Kada je sastav njem. polj. oruž. zauzeo bojni raspored — krenula je ova sat isto u bojnom rasporedu pravcem: Turkov brieg—Kukci—k. 286—k. 336 — do crte s. Galicec—s. Zlognja—k. 433. U s. Galinec je prema zapoviedi zapoviednika pukovnije uhvaćen spoj sa III. bojnom u 12. 30 sati. Za tim je nastavljen put prema s. Višnjici, kuda se je stiglo u 13.30 sati. Poslije kratkog odmora u s. Višnjici krenulo se je u sastavu njem. polj. oruž. u 15 sati pravcem: Višnjica—Zarevnica—Vrhovnev—Lepoglava, kuda je stigla u 17.30 sati.

Prema zapoviedi zapoviednika pukovnije /Brzoglasne/ sat se je prevezla u Ivanac kuda je stigla u 20.30 sati, te ondje prenoćila Dana 29. srpnja u 06.00 sati sat se je ukrcala na vlak u Ivancu, te se povratila u Ludbreg u 08.00 sati.

Za vrieme čitavog ovog podhvata nije se naišlo na neprijatelja.

Danas je poslana jedna troja /3 ustaše/ koji će samostalno vršiti hvatanje pojedinih partizan koji dolaze kućama — kao i izviđanje po selima. Dozvoljava se presvlačenje u građanska odjela /seljačka/. Tokom današnjeg popodneva isti su doveli četri partizana iz s. Ćukovca, a na večer trojka je krenula prema s. Slanju, te je naišla na partizane, kojom prilikom je poginuo dovk. Marić. Odmah po dobivenoj vješti o podinulom poslana je 4. sat i dovezla je poginulog u 12 sati.

30. srpnja 1944. godine nedielja vrieme liepo—

Ovoga dana čitana je Sv. Misa pod vedrim nebom na trgu pred zapoviedničtvom bojne. Misu je čitao Dušebrižnik pukovnije, a poslie mise izvršeno je viepanje dvojice partizana.

Današnjim danom poslan je časnik na službi u stožeru u Varaždinu da posjeti ranjenike koji se nalaze u bolnicama Varaždin[a] i psolani su darovi u vriednosti 30.00 kuna, te su saslušane njihove želje.

Noć je prošla u miru.

31. srpnja 1944. godine ponedieljak vrieme kišno-

Danas u 09.00 sati izvršen je pogreb poginulog dovk. Marića. Pogrebu su prisustvovali svi časnici i 4. sat kao počasni sat.

U l i sati dobivena je viest od trojke ove bojne da je ubijeno 5 partizana u Segovini /uhvaćeni na spavanju/ od naše trojke.

Danas je izvršena izmjena postava između 2. i 3. sati.

a/ Partizanski gubitci za mjesec srpanj:

1. mrtvih. 253
2. Ranjenih neustanovijeno, ali se smatra da je izbačeno iz borbe oko. 600

b/ Zarobljeno tvorivo:

1. Pušaka	76	
2. Strojopušaka	14	
3. Brzoglasne žice	1	kotur
4. Bacača mala	2	
5. Jedna količina streljiva raznog	2.006	kg
6. Pšenice	62	"
7. Brašna	1.300	"
8. Raži	60	"
9. Masti	278	"
10. Kukuruza u klipu	9.480	"
11. Siena	310	"
12. Slame	23	kom
13. Krava	6	"
14. Teladi	50	"
15. Svinja	5	"
16. Konja	2	"
18. Kola	8	"

Navedeni plien je proknjižen kroz našastar i obskrbnu ove bojne.

c./ Vlastiti gubitci:

1. Mrtvih	10
2. Ranjenih	25

Utrošeno streljiva ukupno za mjesec srpanja:

1. Naboja 7/9 mm	96.250
2. Naboja 9 mm	6.320
3. Raketni naboja	178
4. Granata za veliki bacač	156
5. Granata za mali bacač	347
6. Ručnih praski	380

DOVRŠENO

ZA POGLAVNIKA I ZA DOM SPREMNI!

M p[4]

1 . . . . .[5]

ZAPOVIEDNIK BOJNE
Ust. boj./B. NALIŠ/
B. Nališ [v.r.]

Original strojopis

Sign., RSUP SR Hrvatske, 111-35/272-282.

[4] Okrugli pečat: Prva bojna I pukovnije PTS
[5] Izostavljen je popis u ranjenih u srpnju 1944.

156

1944, kolovoz 1.
Zagreb

Izvještaj Konjaničkoga sklopa PTS Zapovjedništvu PTS o** borbi **protiv jedinica NOV u srpnju 1944. godine

KONJANIČKI SKLOP
POGLAVNIKOVA TJELESNIH SDRUGOVA
Broj: 476/taj.
U Zagrebu, dne 1. VIII. 1944.

Predmet: Pothvatno izvješće
za mjesec srpanj.

ZAPOVJEDNIČTVO POGLAVNIKOVIH TJELESNIH SDRUGOVA

I-a.

Noću 6/7. VII. 1944. napali su partizanske snage[1] u jačini 300 — 350 ljudi selo Kasina, gdje se kao posada nalaze dva voda 4. stroj. sati. U borbi koja je trajala od 1.15 — 3 sata partizani su odbijeni, ali su rastjeravši posadu bunkera uspjeli odnijeti tešku »Fiat« strojnicu. Tom je prilikom poginuo jedan milicioner, i strojničar **Kutija Luka,** dok je vojničar **Jelinić** teže ranjen. Gubitci partizana su nepoznati, ali sudeći po lokvama krvi mogli su imati dosta mrtvih.

Dne 24. VII. 1944. krenulo je 20 vojničara 4. stroj, sati s oružnicima i miliciom pod zapovjedničtvom zastavnika **Šifkovića** u selo Blagušu. Ondje su naišli na partizanski odred na 180 ljudi naoružanih sa dvije teške strojnice 4. strojopuške i znatnim brojom strojosamokresa. Tokom noći neprijatelj se povukao, bojeći se obkoljavanja. U borbi poginuo je 1. oružnik dok 1. vojničar 4. sati lakše ranjen. Gubitci partizana nisu poznati, ali sudeći po tragovima krvi može se predpostavljati da su imali znatan broj mrtvih i ranjenih.

Dne 28. VII. 1944. u 6 sati napadnuta je obhodnja 2. streljačke sati na putu između Donje Zeline i Goričice. U borbi koja je trajala pola sata partizani su se razbježali i ostavili 6 mrtvih dok broj ranjenih nije poznat. Vlastitih gubitaka nema. Zaplijenjen je izvjestan broj ratnog tvoriva.

[1] Riječ je o akciji Zagrebačkoga NOP odrda; vidi: Dok. br. 131.

Dne 29. VII. 1944 napadnutaje ophodnja 2. strelj. sati između Donje Zeline i Belovara. Partizani su se pritajili u kukuruzu i otvorili strojničku vatru. Tokom borbe koja je trajala pola sata poginuo je pripadnik Dojavne sat. vojničar **Likić Mustafa,** a jedan vojničar 2 strelj. sati lakše ranjenih u nogu.

Prva sat Konjaničkog sklopa koja se nalazi u podhvatnom području kod Pregrade vrši dnevne i noćne obhodnje i pretresanje sumljivih sela. Na području ove sati nije bilo znatnih podhvata.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

ZAPOVJEDNIK KONJ. SKLOPA:
satnik (Josip Stanarević)
J. Stanarević [v. r.]

Original, strojopis
Sign., R SUP SR Hrvatske, 1-135/134.

157

1944, kolovoz 1.
Bjelovar

Izvještaj Župske redarstvene oblasti Bjelovar Glavnome ravnateljstvu za javni red i sigurnost NDH o akcijama partizana u srpnju 1944. u kotarevima Bjelovar, Čazma i Garešnica

NEZAVISNA DRŽAVA HRVATSKA
ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST U BJELOVARU

Broj: T. 1450/44.-

Predmet: **Svakodnevno izviešće za 1. kolovoza 1944.**

Bjelovar, dne 1. kolovoza 1944.

1./ GLAVNO RAVNATELJSTVO ZA JAVNI RED I SIGURNOST
Odjel za javnu sigurnost — Odsjek za političko redar. ZAGREB
2./ GLAVNO ZAPOVJEDNIČTVO DRŽAVNE REDARSTVENE STRAŽE ZAGREB
3./ MINISTARSTVO VANJSKIH POSLOVA za g. E. Bauera ZAGREB
4./ VELIKA ŽUPA BILOGORA BJELOVAR
5./ DOMOBRANSKO POPUNIDBENO ZAPOVJEDNIČTVO BJELOVAR
6./ FELDKOMANDANTUR BJELOVAR

7./	NJEMAČKO MJESTNO REDARSTVO	BJELOVR
8./	UREDOVNICA NJEMAČKE DIVIZIJE	N. GRADIŠKA
9./	ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST	N. GRADIŠKA
10./	ŽUPSKA REDARSTVENA OBLAST	VARAŽDIN

Prema nalogu Ministarstva unutarnjih poslova Glavnog ravnateljstva za javni red i sigurnost od 2. studenoga 1943. broj 205892/43 predlaže se dnevno izviešće za dan 1. kolovoza 1944. kako sliedi:

KOTAR BJELOVAR

Prema izviešću ustaškog logora za grad Bjelovar od 31. VII. 44. broj T. 699/44, doznaje se, da su partizani 29. o. mj. u Novoj Rači održali miting u obliku velike skupštine. Na toj skupštini govorio je neki čin partizanskog štaba, daje, a u svome govoru osvrnuo se na situaciju, koja vlada u gradu Bjelovaru prilikom odlaska hrvatsko--njemačkog oružničtva i ustaških postrojbi.

KOTAR GAREŠMCA

Prema naknadno stiglom izviešću oružničke postaje Garešnica od 6. VII. 44. broj 794/44. došli su partizani dana 4. VII. 44. do industrijalca Elbert Norberta, te mu odnieli veliki pogonski tvornički remen od 1,000.000 Kuna. Pokušali su otvoriti blagajnu, ali im nije uspjelo. Zabranili su vlasniku svaki daljnji rad cigla za državu i pozvali ga na pregovore u Bršljanicu, obećavajući mu da će mu povratiti remen, ako se obaveže, da će raditi za njih. U noći između 5. i 6. srpnja podmetnuli su partizani eksploziv ispod mosta na potoku Garešnica. Most je dignut u zrak i svaki kolski promet je prekinut za sada. Prema izviešću iste oblasti od 11. VII. 44. broj 802/44. došli su partizani u noći od 10. na 11. srpnja 44. na pilanu Brestovac, odakle su odvezli na 80 dvoprežnih kola veliku količinu bukovih parenih dasaka, vriednih preko 1,500.000 Kuna.

KOTAR ČAZMA

Prema izviešću kotarske oblasti Čazma u Ivanić Gradu od 6. VII. 44. broj 1087/44. jedna skupina od 1.500 partizana došla je u noći 10. lipnja na željezničku prugu između Ivanić Grada i Prećeca, te je tu razorila oko 124 šinje sa 70 mina. Njemačke postrojbe naše obhodnje stupile su odmah sa partizanima u borbu, nakon čega su se partizani povukli. Ranjenih partizana bilo je oko 15, dok mrtvih imade sedam. Na našoj strani ranjen je lakše jedan domobran.

Drugih izviešća ova oblast do danas nije primila.

Moli se ovo izviešće primiti do znanja.

U prilogu pod ./. dostavlja se naslovu pod 1. popis osoba, koje nalaze u pritovru ove oblasti.[1]

ZA DOM SPREMNI!

UPRAVATEU
M. p.[2] ŽUPSKE REDARSTVENE OBLASTI
/IMPER/
D.[3] Imper [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AVI!, Arhiva NDH, k. 158, f. 28, dok. br. 50.

158

1944, kolovoz 2.

Zapisnik sa sastanka Kotarskoga komiteta KPH Dubrava na kojemu su utvrđeni politička situacija, zadaci za provedbu mobilizacije te zadaci za članove komiteta u vezi s održavanjem Okružne konferencije JNOF, bilo je riječi i o primanju novih članova te o radu skojevske organizacije

KK-KPH DUBRAVA
2/VIII/44

Zapisnik sa sastanka dne 2. kolovoza 1944

Polit, situacija:

Napredovanje Crvene Armije, zauzimanje najglavnijih gradova u Poljskoj, te ugrožavanje glavne granice Rajha, odjekuje medu našim narodom vrlo povoljno. Osjeća se da svi vole CRVENU ARMIJU i da se vesele njenom napredovanju, bez razlike da li nas simpatišu ili ne. Na ostalim frontovima u Italiji i Normandiji savezničke snage dobro napreduju, u tome narod vidi, a pogotovo nakon atentata na Hitlera, da se rat bliži kraju i da je pobjeda na strani saveznika tj. na našoj strani. Narod se još uvijek boji da će ga netko, tobože Englezi, prevariti i da će im nametnuti kralja.

[1] Navedeni prilog ne nalazi se uz dokument.
[2] Okrugli pečat: Nezavisna Država Hrvatska
Županska redarstvena oblast Bjelovar
[3] Dragutin

To jasno dokazuje da narod još nije dovoljno upoznat sa odlu kama II. zasjedanja AVNOJ-a i III. zasjedanja ZAVNOH-a, koje s< temelje na ATLANSKOJ POVELJI, MOSKOVSKOJ I TEHERAN SKOJ KONFERENCIJI.

Općenito stanje na kotaru se je popravilo, ali usled dolaska i nadiranja Čerkeske bande, ljudi su u silnom strahu i nemože se mnogo politički raditi, jer se narod ne ufa dolaziti na masovne sastanke.

Vršidba žita kao najglavniji problem danas zapela je u potpunosti s jedne strane, a sa druge strane općenito pomanjkanje pogonskog materijala (struje/ulja/nafte i t. d.). Mnogi ljudi neće da vrše govoreći da je ovako sigurnije, da mu banda nebu vozila žito kad je ono u slami, neki čak neće da voze ni iz polja, sve kažu ima vremena, ovršit ćemo kad Čerkezi odu. Dok je nekolicina, koji su imali bunkere, požurili ovršiti i spremili žito. Prilikom povlačenja naše vojske iskrsla su pitanja, da se ih sada ostavlja na milost Čerkezima, a da dok nema nikoga da onda dodu svi jesti. Mi smo im na to odgovorili da Brigade nemaju samo taj sektor, a da bi na njemu mogle stalno biti, već je potrebno da vi svi stupite u našu vojsku da napravimo više Brigada pa se onda banda neće usuditi niti van iz uporišta. Samo na taj način moći ćemo očuvati našu bogatu Moslavinu od plačke.

Demobilizacija neprijateljske vojske uspjeva u sve većem razmjeru tako se razbježava iz Vrbovca gdje je prije toga došlo do borbe između ustaša i domobrana. Iz Križevca se pred par dana razbjeglo oko dvije satnije neprijateljske vojske, Čerkezi su ih htjeli u vagone pa za Jadran, malo se i pucalo. U Sv. Ivanu Žabno dne 1. kolovoza došlo je do borbe između ustaša i Čerkeza, ima nešto mrtvih i ranjenih. Ustaše ovako izjavljuju da se oni nedaju nikud iz svojeg kraja odvuć a da im Čerkezi budu doma plačkali, navodno da su rekli i to, da će se oni složiti sa partizanima pa da će tući Čerkeze. U zadnje vrijeme opet se pojavila parola neprijatelja da će oni u šume posle konačne katastrofe, narod se toga plaši, a mi im nato odgovaramo, da oni nemogu niti pokušati da podu u šume jer su tada potpuno osuđeni na propast, da oni neće imati podrške u narodu, već će na protiv navući još veću mržnju naroda na sebe stim da produljuju rat. A što se oni pozivaju nato da kako su partizani mogli da odu u šume, mi to objašnjavamo, da lako je bilo otići u šumu poštenom narodu, ali da to nemogu koljači koji su već danas toliko omraženi i osuđeni od naroda.

Izgleda da je neprijateljska obavještajna služba u zadnje vrijeme ako i ne potpuno a ono za 80% zatajila. To se vidi po tome što je banda već nekoliko puta došla do Črnca te do Koritne, Vukšinca i

t d. i nije se dalje usudila. Izgleda da im opće nije poznato gdje se tko od naših nalazi. Tako su dne 28/VII/ pucali iz Vrbovca sa topovima u Dubravu iako u Dubravi ni oko nje nije bilo nikoga već dva dana.

Posle borbe u Kloštru nastala je potištenost onih familija koji imadu koga u uporištu uopće, te su počeli ispitivati kako da dodu i njihovi doma, jasno mi smo im nato odgovorili da mogu i da trebaju da se vrate svi, a koji su možda gdje palili, pljačkali, ili ubijali oni da će ići pred narodni sud. U zadnje vrijeme se vratilo na našem kotaru oko sto ljudi iz neprijateljskog uporišta.

MOBILIZACIJA

Zadatci: Svakih 8 dana treba mobilizirati 2 sela. Početak u selima Svinjarec i Badjinec koja trebaju biti mobilizirana do 9/VIII/44 a tada se nastavlja u daljnja dva sela i to Zgalište i Paruževac. Mobilizacija obuhvaća od 1.910 do 1.926 godine.

To je zadatak polit, sekretara i onog člana komiteta koji se nalazi na dotičnoj općini. Pripreme se vrše ovako; najprije se razgovara sa partizanskim familijama, i sa našim najboljim ljudima te se njih organizira za uspjeh na sastanku tako da bi oni tražili na sastanku sprovedbu mobilizacije, tada sakupiti selo na masovni sastanak i rastumačiti mu potrebu mobilizacije. Gdje se neće odazvati na sastanak tu treba ići od kuće do kuće i popisivati sve, a sa obveznicima razgovarati. Posle tih priprema treba pozvati same obveznike i šnjima konačno utanačiti kada će se ići. Pri tome im se nesmije popuštati, već napraviti na njih pritisak najprije politički a onda i vojnički.

KOTARSKI KOMITETI trebaju do 6/VIII/44 da izvjeste O.K. o broju dezertera na svome kotaru, (imena i podaci te iz koje je jedinice) i gdje se sada nalazi. Poslati 3 čl. part, u O.Z. Naroda do 10/VIII/44.

UDARNI BATALJON treba da vrši sam mobilizaciju u svoju korist, ali u saglasnosti sa komitetom.

IZ PROŠLIH ZADATAKA smo izvršili ovo; stvorili smo 3 aktiva [1] to; jedan na opć. Farkaševac od 3 člana, na opć. Dubrava jedan od 3 člana, i na opć. Poljana jedan isto od 3 člana.

KONKRETNI ZADATCI; Drugi Plavi[1] zadužen za posjećivanje svih org. na kotaru, a sada naročito za pripreme za okružnu konferenciju JNOF-a te napraviti plan za sastanke svih org. na cijelom kotaru.

Drugarica Marica[2] zadužena za opć. Dubrava kao polit, sekr., treba sazvati sastanak svih čl. part, i tako izvršiti pripreme za ok-

[1] Stjepan Vuković
[2] Smolčić

rkonf. JNOF-a. Dalje saopćiti drugu Radmaniću[3] odluku partije da ide u vojsku, a ako se ne odazove mobilizirati ga prisilno i izbaciti iz partije. Saopćiti Bunčiću[4] da je izpušten iz partije. Treba razgovarati sa Gretom Kranjc, Mirko Biškup, Širućka Bogumil, te im saopćiti da su primljeni u partiju, dalje sa drugovima Šalković,[5] Octenjak Marica, Kajfeš Marica, i Herceg Ružom te ih metnuti u aktive ili za kandidate već prema zaključku iz samog razgovora.

Drugarica Asija[6] ima opć. Farkaševac i tamo treba raditi na proširenju part, organizacije, iz stvorenog aktiva treba da do budućeg sastanka ako izvrše postavljene im zadatke, postanu kandidati. Konkretno sada treba izvršiti na široko pripreme za okružnu konferenciju JNOF-a. • ;

Drugarica treba organizirati tamo sabirnu akciju **masti,** što treba temeljito sprovesti.

Drugarica Kosovka[7] je zadužena za cijelu org. SKOJ-a na kotaru, a ujedno kad ode po SKOJ-u na neku opć. ond atreba da radi tamo i partijski. Još joj se stavlja u zadatak da preko omladine organizira nacionalne barjake (češki, srbski i hrvatski) te ispisati parole i transparente i to ovakove;

1./ JEDINSTVENA NARODNO-OSLOBODILAĆKA FRONTA KOTAR DUBRAVE/

2./ ŽIVILA I. OKRUŽNA KONFERENCIJA J.N.O.F-e ZA MOSLAVINU!/

3./ ŽIVIO MARŠAL T I T O VOĐA NARODA JUGOSLAVIJE!/

4./ ŽIVILA J.N.O.F-a HRVATSKE!/

5./ ŽIVIO PRVI NARODNI HRVATSKI SABOR!/

Drug Lončarić[8] koji će biti pozvan na budući sastanak KK- ima sada preko sebe opć. Poljana i tamo treba da org. sve za okružnu konferenciju JNOF-a i da tamo onaj aktiv, naime iz aktiva drugove razdijeli tako da bi za kratko vrijeme dobili dvije ćelije, i opć. komitet koji bi se sastojao od sekretara tih dviju ćelija i druga Lončarića. Na opć. Haganj zadužen je drug Švabik[9] koji treba da tamo radi na organiziranju JNOF-a, a prkeo toga da pronalazi ljude za aktive ili simpatizerske grupe. Sada je zadužen da povede narod iz te opć. na okr. konf. JNOF-a.

DRUG KRSNIK[10] je zadužen kao tajnik kot. NOO-a a i tamo ima sve djelovanje, a za koje je odgovoran partiji, u dogovoru s na-

[3] **Duro**
[4] **Priređivači nisu uspjeli utvrditi ime.**
[5] **Stjepan**
[6] **Katica Vučinić**
' **Velimir**
[8] **Mirko**
[9] **Franjo**
[10] **Josip**

ma treba da se pronađe novi predsjednik, i još koji član za kot. fjOO. Drug Krsnik treba da sa svoje strane pozove sve članove Narodne Vlasti na okr. konf. JNOF-a.

DRUG LEPOTINEC[11] kad se vrati prima dužnost polit, sekretara u KK- i imati će za daljnju dužnost, mobilizaciju kao najvažnije i onda sve ostalo

S.F. — S.N.

za KK-
Plavi[12] [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-104/4991.

159

1944, kolovoz 3.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Centrlanome komitetu KP Hrvatske o političkoj situaciji, mobilizaciji, žetvi, organizacijskom stanju partijske organizacije, radu omladinske organizacije, osnivanju odbora JNOF, radu NOO te stanju u Moslavačkome NOP odredu, Udarnome bataljonu IG NOP odreda, Srpskome bataljonu, Diverzantskome bataljonu i Komandi moslavačkog područja

OK KPH Čazma
Dne, 3. VIII. 44

Drugarskom

C. K. K. P. H.

1. POLITIČKA SITUACIJA

Politička situacija na okrugu se popravlja i medu narodom se osijeća živo interesovanje za političke probleme u svijetu i kod nas u zemlji.

Sporazum Tito — Šubašić naročito je zainteresovao mase i ako se prvih dana nakon sporazuma narod zbunio. Neprijateljska je naime propaganda nastojala da taj sporazum iskrivi i da ga iskoristi za sebe. Mase su postavljale pitanja da li će se vratiti kralj i izraža-

[11] **Franjo**
[12] **Kao bilj. 1.**

vale su pri tome bojazan od njegovog povratka. Tek kada je narodu objašnjeno da sporazum znači zapravo pobjedu NOP i naše borbe i da se nije diralo u tekovine naše borbe, da su sačuvane tekovine II. Zasijedanja AVNOJ-a i da se žigošu svi tajni i javni neprijatelji našeg naroda, narod se je umirio i shvatio je ispravnost sporazuma. Našim organizacijama dane su direktive da se propagira uređenje naše zemlje na faderativan način i da se prikazuje prednost republike pred monarhihom ali da se ne vrijeđa kralja.

Atentat na Hitlera zatalasao je jako mase i ta činjenica pokolebala je još više neprijatelja naše borbe dok je pretežni dio naroda još više uvjeren u našu pobjedu. Osjeća se da su ljudi s naročitim zadovoljstvom primili vijest o atentatu jer u tome vide konac rata.

Odlazak ljudi u neprijateljsku vojsku koji je bio dosta jak tokom prošlog mjeseca, ovog mjeseca potpuno se je obustavio. Veliki dio tih ljudi koji su otišli u vezi s amnestijom Pavelića u uporišta, počeo se vračati svojim kućama. Naše organizacije dobile su direktive po pitanju demobilizacije Pavelićeve vojske, održavani su sastanci sa familijama tih ljudi koji su otišli u uporišta i pisana su im pisma da se vrate. Međutim naročito politička situacija u svijetu i vojnički uspjesi Crvene Armije imaju za posljedicu dase ti t. z. »milicioneri« masovno vraćaju kućama. Naročito je to slučaj zadnjih 14 dana o kada ih deportiraju u Francusku, Holandiju, Mađarsku, Njemačku itd. U toku ovog mjeseca vratilo se na čitavom okrugu oko 1450 ljudi, a vraćaju se na svim kotarevima. Često okrivljuju jedan drugoga za odlazak u uporišta i pričaju da je u neprijateljskoj vojsci sve veća neposlušnost, da su ih silom obukli u ustaške uniforme, da su ih htjeli otjerati u Njemačku itd. Tako su se primjerice u Križevcima razbježale dvije čete domobrana jer su ih htjeli odvesti u Njemačku, a u Sv. Ivanu Žabno krvavi ustaše otišli su u Križevce a ostale ustaše traže kontakt sa NOP. Medu povratnicima nalaze se čak i oni koji su otišli u uporišta pred dvije do tri godine. Svi se oni boje da će morati odmah u NOV, ali su pripravni većinom na to. Mi im objašnjavamo da će se morti odazvati kad se u njihovom selu bude provodila mobilizacija. Milicioneri sa čazmanskog kotara koji su se vratili iz Bjelovara pričaju o razdoru medu ustašama pa kažu da su se čak jednom prilikom potukli kod djeljenja hrane i stariji su vikali novo pridošlima: »Šta ste doveli sa sobom svoje familije kad nemamo svi zajedno dosta za jesti!«

Konfiskacija koju smo ovaj mjesec provodili dobro je djelovala u narodu. Narodu je rastumačeno da se konfiskacija provodi kod familija onih ljudi koji su pri zadnjem upadu neprijatelja u Čazmu pobjegli k neprijatelju. Njihove familije protjerane su u uporište.

Isto je provedeno i kod organizatora odlaska u neprijateljsku vojsku. Sve te mjere imale su dobar utisak i podigle autoritet našoj narodnoj vlasti.

Kod Srba popravlja se stanje. Sam sporazum Tito — Šubašić izgleda da ih nije zadovoljio i neki od njih misle da će kralj doći zajedno sa Englezima, da će uvesti staro stanje itd. Tako misli jedan dio koji je pod uticajem reakcionarne grupe na garešničkom kotaru. Ta grupa reakcionera koči i mobilizaciju, a mi nastojimo objašnjavanjem i njihovim aktiviziranjem NOF (onih koji imaju uticaja na narod) da razbijemo njihov otpor i protunarodni rad.

Dezerteri su bolno pitanje našeg okruga i velika kočnica za mobilizaciju. Naše organizacije imale su nepravilan stav prema tim dezerterima t. j. umjesto da su im se približile, pronašle njihova skloništa i uticale da se oni povrate, naše organizacije nisu imale nikakovog kontakta sa dezerterima. Međutim je sada zatražen od Kotarskih komiteta spisak svih dezertera na njihovom kotaru, pa ćemo sada pristupiti likvidaciji dezerterstva na čitavom okrugu tokom mjeseca augusta. Prema približnoj ocjeni ima na okrugu oko 300 dezertera.

Aktivnost fašista iz Bjelovara zapažena je tokom mjeseca, dok **za** druga uporišta nemamo takovih podataka. Događa se naime da **iz** Bjelovara dobivaju pojedinci, pripadnici NOP, pozive i to na farkaševačkoj općini dubravskog kotara, te štampane pozive dobivaju preko švercera i preko familija onih koji su otišli u uporište. Oni zo**vu** pojedince na dogovor u Bjelovar. Pošto se simpatizeri NOB nisu htjeli odazvati tim pozivima, ne znamo koja svrha je tih poziva bila **ali** mislimo da se radi o mobilizaciji i špijunaži.

Žetva je pitanje kojim je narod veoma zainteresiran i teško ga je bilo za to vrijeme aktivizirati za sastanke. Općenito se vidi da narod nastoji žetvu spasiti za sebe i za nas i boji se da ona ne padne neprijatelju u ruke. Neprijtelj je shvatio ozbiljno pitanje žetve i nastoji da prigrabi čim više za sebe.

Mobilizacija je do sada dala slabe rezultate a jedna od glavnih kočnica bilo je kolebanje masa i dezerteri koji su bili kod svojih kuca. Po selima su vršene pripreme za mobilizaciju, održan je sastanak sa čitavim selom na kojem se tražio pristanak sela da se provede mobilizacija u njemu, zatim se održao sastanak sa onima koji trba da budu mobilizirani, razaslali su se pozivi i odreden je rok kada treba da se jave u svoj mobilizacijski centar. Naše organizacije provodile su tu mobilizaciju po selima pre sporo i provodile su mobilizaciju u selima gdje je već bilo dosta partizana da bi tako imale Podršku partizanskih familija na sastanku sa selom. Novo mobilizi-

rani su se većinom javljali na vrijeme u mobilizacijski centar, a u Oštrom Zidu na pr. čekali su patrolu i onda su pošli, a nisu se odazvali na sam poziv. Od sada će se provoditi mobilizacija svaki tjedan u 8 sela t. j. u svakom kotaru u dva sela, a odabrana su ona sela u kojima ima malo partizana (na pr. selo Bojana ima 90 sposobnih za vojsku) tako da bi smo čim više mobilizrali. Osim toga ne provodimo više kao prije mobilizaciju samo za Diviziju nego dozvoljavamo onima koji to žele da idu u Moslavački Odred, Srpski ili Udarni bataljon i ako provodimo agitaciju i propagandu za brigade NOVJ.

Narodno oslobodilačka Fronta primljena je dobro od strane naroda i jedan dio funkcionera HSS i veći dio Srba, koji su do sada stajali po strani, aktivizirali su se u NOF. To su ljudi koji imadu uticaja na jedan dio naroda i koji su svojim stajanjem po strani NOB kočili mobilizaciju i učešće jednog dijela sela u NOP. Mnogi od njih pokazali su volju za rad, primili su sa zadovoljstvom odluke III. Zasijedanja ZAVNOH-a i aktivizirali su se. Okružna konferencija NOF biti će mjerilo našeg uticaja u masama i pokrenut će i onaj narod koji je do sada stajao po strani jer su pristupili neki od onih Hrvata i Srba koji su do sada bili pasivni. Za seoske ONOF vlada dobar interes a isto tako i za općinske ONOF. Jedino naš partijski aktiv nije još ispravno shvatio širinu NOF i organiziranje konferencija.

Kotar Čazma

Nakon upada neprijatelja početkom prošlog mjeseca u Čazmu, kada je popalio mnoge stambene i gospodarske zgrade, silovao i ubijao, porasle su medu narodom simpatije za NOB. To se naročito vidjelo, kada su naše organizacije, nakon što se neprijatelj povukao, povele brigu za smještaj pogorelaca i dijeljenje hrane onima koji su bili opljačkani. Za vrijeme tog djelovanja postigao se i bliži kontakt sa narodom.

Sporazum Tito — Šubašić ima veliki uspjeh nakon prvilnog tumačenja narodu. Sada se mnogi koji su stajali po strani aktiviziraju i uključuju u NOP.

Na kloštaranskoj općini popravlja se političko stanje jer se kolovođe milicije povlače u Zagreb, a mi provodimo agitaciju da se zavedeni povrate kući. Samo iz sela Komuševca vratilo se od 70 preko polovica.

Zapaža se da svi oni koji su stajali po strani a čak i oni koji su javno istupali i pomagali neprijatelja, da su pristupačniji i uviđaju pobjedu Saveznika. Mnogi od njih sustežu se još za sada da javno rade ali hoće materijalno pomagati.

Kotar Garešnica

Na čitavom se kotaru situacija popravlja uslijed stanja u svijetu. Atentat na Hitlera, munjevita ofanziva Crvene Armije i odluke III. Zasijedanja ZAVNOH-a imaju za posljedicu okupljanje naroda oko NOF. Kod Hrvata se opaža da opada broj onih koji su se držali po strani i koji su bili protiv NOB.

I kod Srba se popravlja stanje i ako još ima neprijateljskog držanja prema našoj borbi u nekim selima vukovijske općine. Kod mobilizacije radne snage i podvoza za žetvu često se pojedinci ne odazivlju sa motivacijom da su Srbi do sada doista dali i žrtvovali, daje sada demokracija pa da im nitko ništa ne može itd. Primjerice neki Šušnjar iz Stupovaće odupro se rekviziciji i ako imade 15 km rogate marve, a Dušan Petrović iz Rogože rekao je: »Kamo sreće da partizane nikad nisam ni vidio«. Obojica su bili otjerani u logor 1941. Isti ti reakcioneri sabotiraju i mobilizaciju za Srpski bataljon a glavni vode toga izgleda da su Nikola Jajić i Uroš Relić iz Vel. Vukovja.

Iz neprijateljske vojske vraćaju se svakodnevno svojim kućama i izjavljuju da ih hoće otjerati u Njemačku, Mađarsku, Holandiju itd.

Osim naših organizacija provodi na tome kotaru mobilizaciju i Srpski bataljon. On je provodio mobilizaciju sa dosta uspjeha i ako su učinjene stanovite greške pri mobilizaciji, kao na pr. selo nije bilo dovoljno pripremljeno da dade pristanak za mobilizaciju sela ili nisu bile pripremljene vanpartijske orgnaizacije, a što je najvažnije često nisu bili uočeni reakcioneri koji su kočili mobilizaciju i čiji uticaj je trebalo pred selom raskrinkati i suzbiti.

Kotar Dubrava

Politička situacija popravlja se na ovom kotaru upriličnoj mjeri i ako je narod u velikom strahu od Čerkeza koji su opet došli u uporište Vrbovac, tako da se ljudi boje širih sastanaka i izdaje špijuna.

Demobilizacija neprijateljske vojske odvija se dobro i vratilo se oko 65% onih koji su otišli u uporišta od marta do sada. Vraćaju se amnestije. Tako se na pr. iz Poljane od 70 povratilo 67, a iz Zatkana svi osim nekolicina organizatora.

Narod prati napredovanje Crvene Armije, razvoj operacija druge fronte i povjerenje u NOP veoma je poraslo. Svima je jasno da su njemački fašisti izgubili rat ali se opaža kod mnogih da nastoje sačuvati svoju glavu baš zato što osjećaju brzi svršetak rata. To su oni kolebljivci koji su i u neprij. vojsku otišli da tobože sačuvaju glavu.

Pod uticajem neprijateljske propagande postavljao je narod pitanja da li će se vratiti kralj. Tek pravilnim objašnjavanjem i u vezi

sa odlukama II Zasijedanja AVNOJ-a i III. Zasijedanja ZAVNOH-a narod je shvatio tekovine sporazuma. Općenito se zapaža na ovom kotaru da narod ne želi povratak kralja što više hrvatske mase boje se njegovog povratka.

U farkaševačkoj općini ima četničkih elemenata koji se povezuju sa ustašama i reakcionerima iz redova HSS. Oni koče mobilizaciju i spriječavaju jedinstvo hrvatskih masa.

Žetvu nastoji narod da čim prije završi i do sada nije neprijatelju uspjelo da je omete osim u gudovačkoj općini i u nekim selima uz uporišta gdje domaći ustaše vrše žito u svojim selima a neprijatelj potpuno kontrolira teren.

Kotar Kutina

Na tom kotaru dobra je situacija kod naroda u Posavini dok na sektoru Kutine političko je stanje dosta loše. Pošto ovaj sektor stoji pod jako neprijateljskom kontrolom vlasnici vršalica predaju nam ušur, a požnjeo je narod svoje žito.

Kod Čeha je prestalo dezerterstvo i oni se vraćaju u svoje jedinice.

Mobilizacija će imati dobar uspjeh jer je dobro raspoloženje za mobilizaciju naročito u Posavini gdje treba da se provede mobilizacija u Potoku i Osekovu. Na tom sektoru je sada naša Brigada (Moslavačka) i ona će zajedno sa part, organ, provesti mobilizaciju.

U Posavini vraćaju se iz neprijateljske vojske, a na cijelom kotaru vratilo se u toku ovog mjeseca 350 ljudi svojim kućama.

Članovi Partije na ovom kotaru nisu shvatili širinu NOF i mnogi ljudi koji su stajali po strani NOB a imaju uticaja na jedan dio naroda nisu obuhvaćeni niti je uspostavljen s njima kontakt.

Uhvaćena je veza sa uporištem Gojilo i tamo se provodi mobilizacija (do sad je prešlo 6 ljudi).

2. ORGANIZACIONO STANJE

a./ Partija

Okružni Komitet popunjen je sa dva nova člana koji su ušli u biro Komiteta i to Ivo Robić dosadašnji politkomesar XXXII. Divizije i Ivo Borić-Beli dosadašnji politsekretar KK Kutina i član plenuma OK. Drug Joso Malina dosadašnji Org. sekretar OK stavljen je na raspolaganje Oblasnome Komitetu tako da sada biro OK broji 5 članova.

Članovi biroa odlaze redovito na sastanke Kotarskih komiteta a po mogućnosti i na sastanke Općinskih komiteta i ćelija pa tamo konkretno razrađuju direktive za teren. Članovi biroa odlaze i na masovne sastanke sela, na sastanke za mobilizaciju, NOF-a itd. i po-

mažu članstvo ukazujući kako treba sa masama pojedina pitanja ricavati i odgovarati na postavljena pitanja.

Kotarski Komitet Čazma izmjenjen je. Politički sekretar Vesela[1] otišla je na raspolaganje Povjerenstvu CK a na njezino mjesto došla je drugarica Tonka Borić dosadašnji član Okružnog NOO-a. Orgsekretar Vlado Smolčić stavlja se na raspolaganje Korpusnoj vojnoj oblasti a na njegovo mjesto dolazi Vilim Kun član rajonskog Komiteta u Zagrebu.

Općinski komitet Čazma pojačan je za dva člana i ima sada pet članova.

Općinski komitet Kloštar pojačan je za dva člana i ima sada 5 članova.

Općinski komitet Križ ima sada četiri člana (imao je tri).

Općinski komitet Štefanje, koji je u stvri ćelija, ima također četiri člana (imao je tri).

Svi ti drugovi i iz Kotarskog komiteta i iz Općinskih komiteta imaju uslova za razvitak i bolje se snalaze u radu sa vanpartijskim orgnaizacijama nego što je to do sada bio slučaj, dok se ćelije slabo snalaze i skoro nikako se ne omasovljuju.

2. VIII. og. održano je savjetovanje članova Partije čazmanskog kotara gdje su objašnjena pitanja partijskih kadrova, djelovanja partijaca u vanpartijskim organizacijama itd., pitanje kandidata itd.

Kotarski komitet Čazma broji 7 članova i to 3 člana sekretarijata i 4 člana općinskih komiteta.

Kotarski Komitet Garešnica

Ima u svom sastavu promjenu što drug Ivan Pandžo (Tatek) postaje upravnik svih radiona, za tajnika Kotarskog NOO-a postavlja se drug Slavni, Slavko Kezela koji je ujedno i član KK Garešnica, a drug Dado-Andrija Lustig upućuje se u Okružni NOO u sudski odio. Komitet broji 8 članova. Part, orga je dobro sređena i drugovi se prilično snalaze u radu.

Na tom kotru nalaze se radione i tu je provedena reorganizacija na slijedeći način: metalci će imati svoju posebnu ćeliju, kožarci također, i posebnu ćeliju će imati opet krojači, dok će sekretari ćelija sačinjavati biro. Kod bolnica postojat će samo jedna ćelija svih bolnica i osoblja koje tamo radi.

Općinski komitet Berek ima 7 članova i dosta slabo radi.

Općinski komitet Garešnica broji 4 člana od kojih je 1 iz vojske. Drugovi se najbolje ne snalaze na terenu u radu.

[1] Ankica Kežman

Općinski komitet Trnovitica (Hercegovac) ima 3 člana, a na čitavoj općini imade 10 članova KP od kojih su tri u uporištu.

Općinski komitet Vukovje ima 6 članova kod kojih je slaba odgovornost a i ne snalaze se na terenu.

Općinski komitet Ivanjska ima 5 članova koji su pretežno vezani uz kuću. Na terenu su dvije ćelije po 6 članova. Drugovi su veoma aktivni to se pokazalo i kod žetve.

Kotarski Komitet Kutina broji 6 članova i to: politsekretar Savo Mandić dosadašnji sekretar OK Skoja, orgsekretar Joža Kušec, sekretar Općinskog komiteta Ludina Ivanka Car, Duka Ogulinec i Pavao Mrvoš tajnik Kotarskog NOO-a. Dosadašnji politsekretar Milan Kulundžić primio je dužnost politkomesara Komande mjesta Čazma.

Partijski kadar toga kotara dosta je slab, nesamostalan i neodgovoran, što se jedino ne bi moglo reći za članove Kotarskog komiteta koji su mladi ali savjesni. Teren je dosta nezgodan i pod stalnom kontrolom neprijatelja pa stalno ometa rad, a naše organizacije nisu se uživile u rad pod tim okolnostima (kretanje u noći, konspirativnost, sastanci izvan sela itd..).

Kotarski Komitet Dubrava ima slijedeće izmjene: Mirko Lončarec dosadanji politsekretar stavljen je na raspolaganje Oblasnome Komitetu a njegovo mjesto došao je Franjo Lepotinac dosadašnji tajnik Kotarskog NOO-a; orgsekretar postao je Vuković Stjepan a tajnik Kotarskog NOO-a postao je Krsnik dosadašnji predsjednik NOO-a. Ostali članovi su: Marica Smolčić sekretar općinskog komiteta Dubrava, Božo Mikulaš sekretar ćelije Poljane, Kosovka Velimir, politsekretr KK Skoja, Antun Opačić pom. politkomesara Udarnog bataljona i drugarica Asja[2] sekretar ćelije Farkaševac.

Od Općinskih komiteta postoji samo jedan i to za dubravsku općinu dok na ostala četiri terena postoje samo ćelije koje treba da prerstu u Općinske komitete. Drugovi se dosta teško snalaze u radu jer su česti upadi neprijatelja a partijski kadar nezna da podesi rad tome stanju.

b./ SKOJ

Okružni Komitet Skoja je sređen, redovno se sastaje i ukazuje pomoć nižim komitetima. Kotarski komiteti Skoja također se sastaju redovito, dok su Općinski komiteti slabi i sastvljeni od mladih i neiskusnih drugova. Kotarski komiteti ne svladavaju zadatke koji se pred njih postavljaju i nisu postali rukovodioci omladine na trenu. Među omladinom ne vlada borbeni duh, ali ona saraduje, pomaže pokret i pomalo se aktivizira u NOF.

[2] **Katica Vučinić**

Partijske organizacije povezale su se na terenu sa organizacijama Skoja i sekretar OK KP ide redovno na sastanke OK Skoja i tamo pomaže drugovima. Isto je provedeno kod Kotarskih i Općinskih komiteta Partije i Skoja, dok se ćelija i skojevske grupe još nisu svuda povezale.

I ako je organizacija popravila svoj rad naši skojevci nisu uhvatili dovoljno kontakta sa omladinom na selu, dok se omladina na čitavom okrugu zanima za dogadaje u zemlji i svijetu i većina omladinaca traži našu štampu. Da bi se pokrenuo rad medu omladinom dubravskog kotara najavila je takmičenje ostalim kotarima u okrugu,koje će trajati od 12. VII. do 2. IX. og. sa zadatkom okupljanja omladine, upoznavanje omladine sa tekstom sporazuma Tito — Šubašić, demobilizacijom neprijateljske vojske, mobilizacijom za NOV i sabirnim akcijama.

Na terenu imamo četiri KK. Skoja, 16 Općinskih komiteta, 67 Skojevskih grupa sa 356 članova Skoja na terenu, a u vojsci imade 35 Skojevskih grupa sa 300 članova Skoja.

Omladina još uvijek nije široko obuhvaćena i skojevska organizacija nije uspjela da obuhvati svu omladinu koja voli našu borbu i da pronađe forme različitog i stepenovanog pomaganja naše borbe.

3. JEDINSTVENA NARODNO OSLOBODILAČKA FRONTA

a./ NOF

Na cijelom okrugu razrađene su sa partijskim članstvom direktive za osnivanje seoskih, općinskih i kotarskih ONOF. Na sva četiri kotara održana su savjetovanja sa partijskim članstvom i razrađeno je direktivno pismo CK KPH po NOF i upute Zemaljskog odbora NOF. Drugovi su dobili konkretne zadatke za razgovore sa onim ljudima na okrugu čija je prošlost čista a koji su do sada stajlai po strani Konkretno je dogovoreno sa kojim ljudima poimence od HSS, SDS i vanstranačkih rodoljuba treba da se govori. Naše partijske organizacije Skoj, AFŽ i USAOH dobile su također zadatke po tim pitanjima.

Održana je općinska konferencija NOF za općinu Čazma na kojoj je izabran izvršni odbor i plenum općinskog NOF a ušli su u njega pošteni ljudi svih stranaka i organizacija.Iskustvo koje vučemo iz te konferencije jest da su naši članovi Općinskih komiteta preslabi da sami izvrše taj zadatak pa će od sada na općinskim konferencijama pomoći članovi OK. Osim toga konferencija je bila slabo organizovana: nisu bili pripremljeni pozdravni brzojavi, nije bilo organizovano izvikivanje parola, a i diskusija nije bili ni izdaleka na visini a osim toga govornici se nisu bili spremili za govore. Slična iskustva vučemo i sa općinske konferencije za općinu Dubrava.

Kotarska konferencija NOF za kotar Čazmu trebala je također održati, ali nisu bile izvršene savjesne pripreme za nju, a bilo je [premalo naroda. Osim toga nisu u kandidaciono lisu izvršnog odbora i plenuma Kotarskog ONOF ušli ljudi koji su stajali po strani i koji koče uključenje jednog dijela sela ili općine u NOB, a nisu se ogriješili po interese naroda.

Za okružnu konferenciju NOF za okrug Čazmu izvršene su pripreme, održana su dva sastanka sa najuglednijim pretstavnicima naroda od kojih su i neki koji su stajali po strani i stvorena je dogovorno kandidaciona lista za 6. VIII. og. kada treba da se održi konferencija. Pripreme za tu konferenciju vrši sav partijski kadar okruga ivanpartijske organizacije.

b./ AFŽ

Rad žena oživio je po zadacima NOF ali još nema prave podrške od partijske organizacije. Općinski i kotarski odbori AFŽ-a u glavnom su prestali sa radom.

Na dubravskom kotaru postoje organizacije u 12 sela. Žene se slabo odazivaju na sastanke, ali su aktivne kod sabirnih akcija za bolnicu.

Na garešničkom kotaru ima 10 AOŽ-a u selima i rad kreće na bolje.

Na čazmanskom kotaru žene su često aktivnije od muškaraca ali su slabo organizaciono obuhvaćene. Na sastanke NOF dolaze u malom broju, ali drugarice članice Partije imaju zadatak da porade što više sa ženama.

Na kutinskom kotaru rad je veoma slab i partijska organizacija ima zadatak da poradi sa ženama.

c./ USAOH

Omladina se zainteresirala za rad ali glavna kočnica za proširivanje rada medu omladinom bilo je kruto postavljanje organizacije (na pr. omladina se sakuplja i žanje ili vrši, a naši skojevci to odbijaju i forsiraju sastanak). Omladina se na cijelom kotaru interesira za dogadaje u zemlji i u svijetu prati našu štampu.

Na okrugu postoji 81 odobor USAOH-a koji okuplja 4374 omladinaca i 1600 pionira. Obuhvaćeno je 169 sela i prema zadnjem izvještaju vidi se povećanje za 31 odbor USAOH-a.

4. NARODNO OSLOBODILAČKI ODBORI

Članovi Okružnog NOO-a i članovi Kotarskih NOO-a idu na teren i pomažu Općinskim NOO-ima ali samo Okružni NOO nema dovoljan autoritet kod Kotarskih NOO-a. Nastojimo preko partijske organizacije da podignemo autoritet Okružnom NOO-u.

Na dubravskom kotaru Kotarski N00 vrši u glavnom vlast na općini Dubrava i na jednom dijelu općine Farkaševac. Na općini poljana uživa Općinski NOO autoritet kod znatnog dijela naroda i narod mu se obraća po raznim pitanjima premda je taj sektor pod jakom kontrolom neprijatelja. Na cijelom kotaru ima svega 6 Općinskih NOO-a koji djeluju kao vlast, dok ih ima 30 krnjih koji ne funkcioniraju. Teren je pod kontrolom neprijatelja i baciti će se težište na stvaranje NOF-a pa onda preko njega tek na stvaranje NOOA-a.

Na čazm^nskom kotaru postoji Kotarski NOO i Općinski NOO za općinu Čazma, a na ostalim općinama ne mogu NOO-i djelovati kao prva vlast pa će se baciti težište na NOF. To je slučaj kod 17 mjesnih NOO-a koji u stvari ne djeluju kao narodna vlast.

Na garešničkom kotaru bio je Kotarski NOO u zadnje vrijeme zaposlen oko žetve. Kotarski NOO ima 7 članova a na terenu ima 5 općinskih NOO-a i 30 seoskih NOO-a. U posljednje vrijeme narod traži da se dode u sela i da se osnuje NOO što je znak poboljšanja političke situacije.

Na kutinskom kotaru postoji Kotarski NOO čije se djelovanje svodi na kutinsku općinu. Na tom terenu često neprijatelj krstari i ima kontrolu pa mnogi NOO-i u stvari ne mogu funkcionirati nego se osnivaju ONOF.

5. VOJSKA

a./ Moslavački odred ima jedan bataljon, Udarnu četu i Češku četu. Bataljon Moslavačkog odreda ima 26 članova Partije. Drugovi su dobri u bataljonu vlada dobra disciplina, a na vojnom polju Partija rukovodi sa bataljonom. Sastanci Štapske ćelije, bataljonskog biroa i sastanci četa održavaju se redovito. Organizirani su kulturno-prosvjetni odbori, pjevački korovi a sad se organizira i recitacioni kor. Svaka četa izdaje nedeljno dvoje zidne novine koje su na dostatnoj visini kako u crtežu tako i po svom sadržaju, člancima i pjesmama. Čistoća je na priličnoj visini. U bataljonu imade 30 članova Skoja.

U Udarnoj četi i Češkoj četi nije stanje na visini a pogotovu u Češkoj četi imade pojava dezerterstva. To stanje se popravlja i nedostaci se otklanjaju.

b./ Udarni bataljon. U bataljonu drže se politički časovi, a usmene novine vodi komesar bataljona. Imade 22 člana Partije koji su raspoređeni u četiri ćelije Prije kratkog vremena formiran je bataIjonski biro i njegov rad se tek razvija. Bataljon raspolaže sa dobrim kadrom koji ima uvjeta za razvoj. Borbenost bataljona je osrednja. Bataljon je dosta u akciji. Postoji analfabetski tečaj. U bataljonu imade 29 članova Skoja.

c./ **Srpski bataljon.** Srpski bataljon imade tri čete i u svakoj od njih po 8 članova Partije. Disciplina nije na visini a i članovi Partije ne drže u svojoj ruci bataljon. U btaljonu nalazi se dosta dezertera iz brigada od kojih su neki vrlo dobri, dok nekolici stvaraju trzavice u bataljonu. U toku mjeseca izmjenjen je komandant dok su ostali članovi štaba isti. Borbenost je osrednja, a partijski kadar ima zadatak da popravi stanje u bataljonu.

d./ Diverzantski bataljon. U njemu je stanje vrlo dobr. Skojevska organizacija čete je povezana sa Partijom i primjerice od 40 boraca 30 su ili članovi Partije ili Skoja. Uči se rukovanje eksplozivom, raznosi se materijal po prugama i uporištima, a pod letke stavlja se eksploziv tako da ih se neprijatelj boji dirati.

e./ Radionice i bolnice. One spadaju pod Komandu područja a u slabom su stanju. Partijski i skojevski rad je vrlo slab. Kod radiona proveli smo partijsku reorganizaciju i to tako da će od sada metalci imati svoju ćeliju, kožarci svoju, a krojači svoju, dok za bolnice ostaje jedna ćelija.

6. AGITACIJA I PROPAGANDA

Kako NOO-i neće više vršiti političku funkciju nego traba da političko djelovanje preuzmu NOF-i počelo se sa organiziranjem dopisnika za našu štampu preko NOF-a u selu i općini. Kako mreža NOF-a nije još organizirana prema gore to za sada raspodjelu štampe vrši partijska organizacija zaključno sa ćelijama a tek postepeno stvaranjem daljnjih NOF-a stvori će se dopisnička služba po toj liniji-

Dva puta nedjeljno razašilju se »Vijesti« na teren ali tu još ima grešaka i dogada se da štampa sporo dopre u narod.

Provodi se nastojanje da u svakom selu na stalnom jednom mjestu bude crna ploča na kojoj će se ispisivati afiširane činjenice kao »Pao je Brest Litovsk« itd. Ujedno ta ploča treba da služi za zidne novine.

Na terenu djeluje kazališna grupa koja je vrlo aktivna. U njoj su dobri odnosi medu drugovima i marljivo rade. Drugovi imaju uvjeta za razvoj i stekli su simpatije naroda. Za njihove priredbe vlada interes. Skojevska organizacija ispisala je u tuku dvije nedjelje 2000 parola i to najviše na garešničkom kotaru.

7. ZAJAM NARODNOG OSLOBOĐENJA

I ako su naše partijske organizacije dobile za zadatak plasiranje zajma ne radi se na tome onoliko koliko bi trebalo a i podaci su nam manjkavi. Imamo podatke samo za čazmanski kotar gdje su

same partijske organizacije tog kotara sakupile novac i plasirale obveznice dok vanpartijske organizacije nisu bile baš naročito aktivne. Ukupno je plasirano Kuna 152.000.- od koje svote je partijska organizacija unovčila 72.000.- Kotarski NOO je obračunao svotu od 80.000.-.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za komitet:

м р 3 **Dragan**[4] [s. r.]

Prilozi:[5]
a./ Brojno stanje
b./ Blagajnički izvještaj

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-38/2486.

160

1944, kolovoz 3.

Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o operativnoj situaciji i organizacijskom stanju jedinica

ŠTAB
X. Korpusa »Zagrebačkog«
NOV i POJ
Op. broj 398
dne 3. augusta 1944.

Opći vojno organizacioni
izvještaj za mjesec juli.

GLAVNOM ŠTAVU NOV I PO HRVATSKE.

OPERATIVNA SITUACIJA:

Sektor Zagorja: Vojnička situacija na ovom sektoru nije se od Posljednjeg izvještaja izmjenila u većoj mjeri. Stanje je ostalo u glavnom nepromijenjeno.

[3] Okrugli pečat: Okružni komitet KPH Čazma
(u sredini zvijezda petokraka)
[4] Carić
[5] Navedeni prilozi ne nalaze se uz original.

Moglo bi se reći da se situacija u zadnjih nekoliko dana u manjoj meri i poboljšala, a do ovoga je došlo uslijed toga što su njemačke jedinice, koje su se nalazile na ovom sektoru počele postepeno odlaziti i napuštati Zagorje. A sada su sve njemačke jedinice otišle u pravcu Slovenije.[1]

Neprijatelj nastoji stvoriti što veći broj manjih uporišta kako bi što veći dio terena držao pod svojom kontrolom. Ovo mu je donekle i uspjelo iz razloga toga, što na tom sektoru nema jačih naših jedinica koje bi mu se uspješno suprotstavile. Ovakovu situaciju neprijatelj iskorištva u svoju korist i nastoji sprovesti što potpuniju mobilizaciju. Odilaženjem njemačkih jedinica sa sektora Zagorja a i usljed opće vojničke situacije na frontovima u svijetu situacija se poboljšala u našu korist i naše jedinice na tom sektoru uspjele su da mobilišu izvjestan broj boraca.

Aktivnost naših jedinica koje se nalaze na tom sektoru prilična je i daje zadovoljavajuće razultate obzirom na njihov brojčani odnos i jačinu u odnosu na neprijateljske jedinice.

Milicija koja je postajala na ovome sketoru u glavnom je paralizirana i vojnički ne predstavlja nikakovu snagu.

Na sektoru Zagorja još uvijek se nalaze smješteni neprijateljski ranjenici i usljed toga neprijatelj drži veći broj posada radi zaštite ovih ranjenika. Jačih operativnih jedinica neprijatelj nema na ovom sektoru.

Na sektoru Zagorja i Prigorja nalaze se momentalno dijelovi Njemačkih divizija koji su prebačeni na ovaj sektor radi odmora. Od ovih jedinica formiraju se sada neke nove jedinice, koje prema podacima s kojima raspolažemo treba da budu u skoro vrijeme upućene na neke frontove.

Neprijatelj nastoji da na svaki način osigura i zadrži pod kontrolom komunikacije koje vežu Zagreb sa Varaždinom.

Sektor Kalnika: Vojnička situacija na ovom sektoru i dalje je teška. Najveći dio svojih snaga koje neprijatelj ima na teritoriju našeg Korpusa drži ih na sektoru Kalnika i Bilogore. Neprijatelj drži sva uporišta koja je i ranije imao sa jakim posadama i nastoji na svaki način da onemogući opstanak naših jedinica na ovom sektoru.

Neprijateljske snage koje se nalaze na ovom sektoru sastavljene su gotovo od samih ustaša. Gestapovci koji su se ranije nalazili u Križevcima a jednim dijelom i u Koprivnici napustili su ovaj sektor i otišli u pravcu Zagreba.

[1] **Rečenica dopisana rukom.**

Od neprijateljskih jedinica na ovom sektoru nalazi se V. ustaški stajaći zdrug pod komandom potpukovnika Bobana i pojedine bojne P.T.S. Pored ovih jedinica nalazi se po uporištima još i izvjestan broj domobrana.

Sektor Bilogore: Stanje na sektoru Bilogore još uvijek je teško pošto neprijatelj duž komunikacije Koprivnica — Pitomača drži jače svoje snage s kojima kontroliše Podravinu i onemogućava našim jedinicama pristup k istoj. U posljednje vrijeme neprijatelj je zaposjeo Kloštar i Pitomaču. Neprijatelj nastoji na svaki način da sprovede mobilizaciju ali mu to do sada nije uspjelo. Isto tako neprijatelj je pokušao da sa manjim ustaškim posadama koje su se nalazile po Bilogori (Gudovac, Korenovo, Sv. Ivan Žabno) izvrši popunu V. stajaćeg zdruga ali mu to nije uspjelo pošto su se pomenute posade, kada su čule da treba da udu u sastav V. zdruga, razbježale.

1 sa ovoga sektora otišli su gestapovci u pravcu Zagreba.

Odmah po odlasku gestapovca došle su na sektor Bilogore 2. pukovnije I. Kozačke divizije, koje su zaposjele uporišta Vrbovec, Gradec, Sv. Ivan Žabno a jedan dio istih nalazi se i u Bjelovaru. Moral ovih dijelova I. kozačke divizije na vrlo niskom je stupnju i od svog dolaska pa do danas nisu ove jedinice poduzimale nikakovih većih akcija.

Prilikom odlaska gestapovca sa ovog sektora, a kako su se pronosili glasovi da bi i izvjestne ustaške i domobranske jedinice trebale isto tako biti upućene na neke druge sektore, zavladala je u redovima neprijateljskih jedinica kako ustaških, a naročito domobranskih velika demoralizacija. Dezerterstvo je uzelo velikog maha.

Neprijatelj na ovom sektoru u posljednje vrijeme potpuno je neaktivan i ne vrši nikakovih ispada na oslobođeni teritorij.

Od naših jedinica na sektoru Bilogore nalazi se XXXII. Divizija koja sprovodi mobilizaciju sa uspjehom.

Sektor Moslavine: Stanje na ovom sektoru je nepromjenjeno. Vojnička situacija nije se u bitnosti promjenila dolaskom dijelova **I.** kozačke divizije.

Milicija na ovom sektoru razbijena je i ne predstavlja nikakovu vojničku snagu. Odlučujući udarac miliciji na ovom sektoru zadat je lidvidacijom njihovog uporišta Ivanić Kloštar.[2]

Općenito vojnička situacija na sektoru ovog Korpusa u posljednjih nekoliko dana pokazuje veliko poboljšanje. Do ovog preokreta došlo je usljed povlačenja gestapovačkih jedinica i općeg stanja vojničke situacije u svijetu. U neprijateljskim redovima dezerterstvo je Preuzelo velikog maha i neprijateljske jedinice su potpuno demora-

[2] **Akciju je izvršila II NO brigada XXXIII divizije NOVJ, vidi: Dok. br. 134.**

Usane. Ovo se u posljednje vrijeme naročito primjećuje u ustaškim jedinicama.

Milicija koja je bila na teritoriju našeg Korpusa organizirana može se reći da je potpuno razbijena i ne predstavlja nikakovu vojničku snagu.

U vezi sa ovakovim stanjem pojačao se priliv boraca u naše jedinice i za mobilizaciju postoje povoljni izgledi. Usljed priliva novih boraca osjeća se nedostatak u oružju, tako da već sada ima u našim jedinicama priličan broj nenaoružanih boraca, oko 1000.[3]

Sprovodenje same mobilizacije a po tom i sređivanje samih jedinica koje je neophodno potrebno radi dolaska novomobilisanih dovelo je do toga da su naše jedinice u posljednje vrijeme bile dosta neaktivne tj. neaktivne u smislu izvođenja vojničkih operacija. Stvoren je plan za suradnju naših jedinica sa jedinicama VI. Korpusa i u najskorije vrijeme pristupiti će se izvođenju toga plana.[4]

ORGANIZACIJA ŠTABOVA I JEDINICA:

Organizacija Štaba Korpusa provedena je u cijelosti. Formiran je i Personalni otsjek. U štabu Korpusa jedino još nije formiran sud prema najnovijim naređenjima ali to će biti u najskorije vrijeme učinjeno, pošto su za ovo formiranje primljene potrebne instrukcije.

Pod neposrednom komandom štaba Korpusa nalaze se:
XXXII. Divizija,
XXXIII. Divizija
Zapadna Grupa P. Odreda,
Istočna Grupa P. Odreda,
III. Diverzantski bataljon,
II. Srpski bataljon,
Artiljerijski vod.

XXXII. Divizija.

Štab Divizije je potpun i u sadanjem sastavu potpuno zadovoljava. U poslijednje vrijeme osjeća se veliki napredak u svim pravcima kako kod samog štaba a tako i kod jedinica.

Divizija ima u svom sastavu:
Udarnu Brigadu »Braće Radića«,
Brigadu »Matije Gubca«,
Četu za vezu,
Bolnički vod,

[3] **Broj dopisan rukom.**
[4] **U planu su bile zajedničke akcije u Daruvarskoj kotlini.**

Izviđački vod,
Podoficirsku školu i
Prateću desetinu.

Udarna Brigada »Braće Radića«

Štab Brigade: Štab je potpun i svojim radom u potpunosti zadovoljava. Rad samog štaba osjeća se i u brigadi ali ne još u dovoljnoj mjeri. Primjećuje se još uvijek ravnodušnost štaba prema greškama pojedinih boraca i rukovodioca. U samom štabu kao cjelini ne osjeća se dovoljno disciplina.

Brigada kao cjelina poslije uspješnih težih borbi, a poslije provedenog .odmora i intenzivnijeg vojničkog rada u usavršavanju u vojničkim znanjima postala je čvrsta i vrlo dobra jedinica. Potrebno je da se borci još bolje upoznaju sa nastavom gađanja, pošto se na posljednjim bojnim gađanjima pokazalo da nisu još u potpunosti sposobni da iskoriste svoje oružje. Ima veliki broj slabo odjevenih boraca.

Brigada je sposobna za izvršenje i najtežih zadataka. Moral i disciplina kod boraca na vrlo dobroj su visini. Borbenost je vrlo dobra.

Brigada »Matije Gubca«

Štab brigade je potpun i svojim radom kao cjelina zadovoljava. U samom štabu osjeća se dovoljno discipline i međusobnog poštivanja. Rad štaba osjeća se i u brigadi.

Od članova štaba na dužnosti ne zadovoljava načelnik Štaba poručnik Dopuda.[5]

Brigada kao cjelina postala je čvršća i sada je sposobna za izvršenje srednjih pa i težih zadataka. Brigada u disciplinskom pogledu napreduje sve više i osjeća se rad štaba u tom smislu. I kod ove brigade kao i kod Brigade »Braće Radića« osjeća se kod boraca nedostatak znanja iz nastave za gađanje. Ima veliki broj slabo odjevenih boraca.

XXXII. Divizija kao cjelina u veoma velikoj mjeri se popravila i poslije uspješnih borbi koje je imala sa neprijateljem kao i poslije odmora u Moslavini predstavlja jednu vrlo dobru i čvrstu jedinicu. Po završetku mobilizacije koja se sada sprovodi i izvršnom sređenju, ova Divizija će predstavljati jednu dobru organizovanu i učvršćenu jedinicu pred koju će se moći postaviti i najteži zadaci.

XXXIII. Divizija:

Štab Divizije je potpun i svojim radom zadovoljava. Štab je sređen. Rad štaba osjeća se i u brigadama i ne u dovoljnoj mjeri. Osjeća se napredak u radu samoga štaba.

[5] **Milan**

Divizija u svom sastavu ima:
I. brigadu,
II. brigadu,
Četu za vezu,
Bolnički vod,
Podoficirsku školu,
Izviđački vod,
Pontonirsku četu,
Prateču desetinu. i

I. Brigada:

Štab brigade je potpun pošto je na mjesto ranijeg komandanta postavljen drug major Čorković,[6] koji je došao iz Slavonije. Štab kao cjelina do sada je zadovoljio.

Brigada kao cjelina počela je u posljednje vrijeme popuštati pošto je bio veći broj boraca izbačen iz stroja. Da bi se popravilo stanje rasformiran je IV. bataljon te su tako ostali bataljoni pojačani. Poslije ove promjene osjeća se živost i napredak u cijeloj brigadi, kako u pogledu borbenosti tako i discipline.

Brigada je sposobna za izvršenje srednjih pa i težih zadataka.

II. Brigada

Štab brigade je nepotpun pošto nedostaje načelnik štaba koji je ranjen u borbi kod Ivanić Kloštra. Štab kao cjelina dosta dobro zadovoljava za sada. Ovaj štab još nije učestvovao u nekim težim borbama i u tom pogledu mu se nemože dati još ocjena.

Brigada kao cjelina organizaciono je sređena i disciplina te brigade je na dosta dobroj visini.

Borbena sposobnost je prilična i upornost u borbi je dosta dobra. U ovoj brigadi osjeća se napredak u svim pravcima. Brigada još nije prošla kroz teže borbe te tako borci nemaju dovoljno iskustva za manevrovanje i korišćenje zemljišta. Ne uviđaju potrebu ukopavanja i utvrđivanja.

Brigada je sposobna za izvršenje srednjih zadataka.

XXXIII. Divizija kao cjelina predstavlja jedinicu čiji niži štabovi i same jedinice nemaju još dovoljno borbenog iskustva, koje se stiće u težim borbama i operacijama na terenu. Jedinice ove Divizije do sada su imale borbe lakšeg i srednjeg karaktera i nisu prelazile kroz neke teže situacije.

Ova Divizija kakova je sada predstavlja prilično sređenu jedinicu i pruža nade da, kad bude brojčano pojačana bude jedna vrlo dobra jedinica pred koju će se moći postaviti i teži zadaci.

[6] Dušan

ZAPADNA GRUPA ODREDA:

Štab Grupe Odreda potpun je i sređen i svojim radom do sada zadovoljava. Jedinice ove grupe su aktivne i osjeća se rad grupe u jedinicama.

Zapadna grupa u svom sastavu ima:
I. Zagorsku brigadu,
Kalnički P. Odred,
Zagrebački P. Odred,
Zagorski P. Odred,
Omladinski bataljon i
Kurs vodnika i desetara.

I. Zagorska Brigada. Štab brigade je nepotpun, nedostaje operativni oficir. Komandant brigade, kapetan drug Škrljan[7] smjenjen je a na njegovo mjesto postavljen je potporučnik drug Kobal Vladimir.

Brigada kao cjelina nije se naročito istakla i nije bila dovoljno čvrsta. U borbama[8] na Bilogori ova brigada je imala prilične gubitke te je bila povučena u Moslavinu na odmor i sredenje. Po izvršenom sredenju brigada je upućena u sastav Zapadne Grupe Odreda na sektor Zagorja.

Kalnički P. Odred: Štab Odreda je potpun. Prema podredenim štabovima i rukovodiocima odnosi se pravilno i kritički gleda na njihov rad. U štabu su izvršene izmjene te su postavljeni novi drugovi namjesto politkomesara i pomoćnika politkomesara, pošto raniji drugovi na ovim položajima nisu zadovoljavali.

Odred kao cjelina ne zadovoljava svojim radom u potpunosti. Borci su mladi i neiskusni i nemaju dovoljne čvrstine i upornosti u borbi. Disciplina kod boraca bila je slaba ali se u posljednje vrijeme osjeća u tome veliki napredak. Isto tako primjećuje se da se ovaj Odred popravlja i u pogledu svoje borbenosti.

Zagrebački P. Odred: Štab Odreda je potpun i svojim radom potpuno zadovoljava. Odnosi između pojedinih članova u štabu su pravilni. Osjeća se rad štaba u potčinjenim jedinicama.

Odred kao cjelina je vrlo dobar. Borbenost boraca i rukovodioca je na velikoj visini. Borci otvoreno traže da ih se vodi u borbu. Odred je u borbi čvrst i uporan i moral kod boraca na vrlo velikoj Je visini. Niži rukovodioci uživaju puno povjerenje svojih boraca i ovi će pod njihovom komandom poći na izvršenje svakog zadataka.

Zagorski P. Odred: Štab Odreda je nepotpun jer nedostaju pomoćnik politkomesara i operativni oficir Odreda. Štab Odreda kao cjelina radi dobro i disciplinovan je.

[7] Mato
[8] **Vidi: Zbornik VII, tom V, knj, 31, Dok. br. 41.**

Odred kao cjelina je dobar. Borci su borbeni, čvrsti u borbi i uporni pri izvršenju svojih zadataka. Disciplina je na dobroj visini Kod ovog odreda podbacuju niži rukovodioci, te često potpadaju pod uticaj boraca.

OMLADINSKI BATALJON:

Na sektoru Pušća — Stubica formiran je omladinski bataljon[9] koji spada pod neposrednu komandu Štaba Zapadne Grupe Odreda. Štab ovog bataljona je potpun i svojim dosadašnjim radom zadovoljava. Rukovodioci u štabu bataljona su mladi i trebati će im pružiti veću pomoć.

Borci u ovom bataljonu su omladinci prikupljeni sa ovog sektora, ali se medu njima nalazi i dosta dezertera iz drugih jedinica. Borbenost je na priličnoj visini, dok je upornost, čvrstina u borbi kao i diciplinovanost dosta slaba. Ovaj bataljon je tek u izgradnji, ali perspektive za razvitak ovog bataljona su dobre pošto postoji velika volja za radom kako kod rukovodioca tako i kod boraca.

ISTOČNA GRUPA P. ODREDA:

Štab Grupe je potpun. Ovaj štab u glavnom svojim radom zadovoljava, ali ne daje od sebe sve ono što bi trebao da dade. Štab nije do sada uspio da u potpunosti aktivira svoje odrede. U ovom pravcu osjeća se uposljednje vrijeme napredak i jedinice su se u manjoj mjeri aktivirale. Štab Grupe ima dosta teškoća koje mu ometaju da aktivira svoje Odrede, a jedna od najvećih jest vrlo slaba veza štaba Grupe sa pojedinim odredima, tako da u stvari štab grupe u glavnom svoj uticaj ispoljava na Moslavački Odred i Srpski bataljon. Dodjeljivanjem radio stanica Štabu Grupe i Posavskom Odredu a tako isto postavljanjem radio stanice na Bilogori omogućiti će se ovome Štabu tešnja i neprekidnija veza sa njegovim Odredima te će Štab moći ispoljiti jači uticaj na borbenu aktivnost i rad svojih Odreda.

Istočna Grupa Odreda u svom sastavu ima:

Bjelovarski P. Odred,
Moslavački P. Odred,
Posavski P. Odred, Podravski P. Odred novo je formiran.[10]
Udarni bataljon,
Srpski bataljon,
Vod za vezu i
Bolnički vod.

[9] **Vidi: Dok. br. 97.**
10-12 **Rečenica dopisana rukom.**

o m

Bjelovarski P. Odred: Štab Odreda nepotpun je, jer nedostaje vojno obavještajni oficir. Štab Odreda svojim radom do sada zadovoljava.

Borci ovog Odreda dosta su dobri i borbeni ali nisu u dovoljnoj mjeri disciplinovani.

Ovaj Odred vrši sada mobilizaciju pošto je ostao svega sa jednim bataljonom jer su ostali bataljoni povučeni u sastav XXXII. Divizije. Odred svojom aktivnošću nezadovoljava, ali se nadamo da će po završenoj mobilizaciji i sredenju Odred biti aktivniji.

Moslavački Odred: Štab Odreda je potpun. Komandant ima sposobnosti i mogućnosti da zadovolji, ali premalo se zalaže, da odred podigne na potrebnu visinu. Štab Odreda ne zadovoljava u potpunosti kao cjelina, pošto nema potrebne harmonije u Štabu.

Odred kao jedinica što se tiče borbenosti i discipline na visini je i uz dobre rukovodioce ovaj bi Odred mogao predstavljati jednu vrlo dobru jedinicu.

Posavski P. Odred: Štab Odreda je potpun, ali kao cjelina nije mogao do sada da zadovolji jer se jedinica nikako ne može da sredi usljed toga, što borci dezertiraju svojim kućama i potrebno ih je stalno prikupljati. Borbenost i disciplina su na vrlo niskom stepenu. Odred kao cjelina ne dolazi do izražaja jer djeluje samo po manjim grupama.

Štab I. bataljona je formiran, dok je na kotar Sisak upućeno 50 drugova radi formiranja II. bataljona.

Udarni bataljon: Štab bataljona nije potpun jer nedostaje operativni oficir. Štab kao cjelina zadovoljava. Borbenost je dobra ali disciplina nije na zadovoljavajućoj visini. Bataljon je sposoban za izvršenje srednjih zadataka.

Srpski bataljon: Štab bataljona je potpun, ali ne zadovoljava. Borbenost kod bataljona je prilična, dok je disciplina na vrlo niskom stupnju. Preduzete su potrebne mjere da se bataljon učvrsti i otklone kod istog primjećeni nedostatci.

III. DIVERZANTSKI BATALJON: Štab bataljona je potpun i svojim radom zadovoljava. Bataljon kao cjelina je dobar i zadovoljava svojom aktivnošću. Borbenost i disciplina kod boraca na dobroj su visini.[11]

Sada ništa eksploziva, i ne vrše se diverzije.

II. Srpski bataljon: Štab bataljona je potpun, ali svojim radom sada nije zadovoljio. Štab nije uspio da sredi svoju jedinicu.

Disciplina kod boraca je vrlo slaba. Osjeća se nedostatak dobrih rukovodioca koji bi uspjeli da srede i aktiviziraju ovaj bataljon.

Popunjuje se sa nekoliko starih boraca radi učvršćenja.[12]

Artiljerijski vod: Formiran je tek nedavno i stavljen pod neposrednu komandu Štaba Korpusa pošto se iz iskustva uvidilo da artiljerija u našim jedinicama teško može da se održi pod okolnostima koje još uvijek vladaju na našem teritoriju.

Vod se sastoji iz 2 brdska topa 75 mm M. 28. Vod je podjeljen na 2 odjeljenja.

FORMACIJSKO STANJE:

XXXII. Divizija.

Ud. Brigada »Braće Radića« po spisku 599 (sada 650)[13] na licu 456 drugova. Brigada je podjeljena u tri bataljona. Pored bataljona pod neposrednom komandom Štaba Brigade nalaze se:

Bolnički vod	27 drugova
Četa za vezu	19 drugova
Izviđački vod	18 drugova
Minerska desetina	6 drugova
Prateća desetina	18 drugova
Štab Brigade	26 drugova

Brigada »Matija Gubec po spisku 532, (sada 570)[14], na licu 395 drugova. Brigada je podjeljena u tri bataljona. Pored bataljona pod neposrednom komandom Štaba Brigade nalaze se:

Bolnički vod	15 drugova
Četa za vezu	17 drugova
Izviđački vod	10 drugova
Minerska desetina	8 drugova
Prateća desetina	14 drugova
Štab Brigade	24 drugova

Pored ove 2 Brigade nalaze se pod neposrednom komandom Štaba Divizije:

Četa za vezu	21 drugova
Bolnički vod	26 drugova
Izviđački vod	13 drugova
Podoficirska škola	28 drugova
Prateća desetina	16 drugova
Štab Divizije	32 druga.

XXXIII. Divizija.

I. Brigada po spisku 647 boraca, (sada 620)[15] a na licu 538 boraca. Brigada je podjeljena u tri bataljona. Osim bataljona brigada u svom sastavu ima:

13-16 U zagradama dopisano rukom.

Bolnički vod . . . 17 drugova
Četa za vezu . . . 21 drug
Izviđački vod . . . 11 drugova
Minerski vod . . . 20 drugova
Prateča desetina . . . **14** drugova
Štab brigade sa glazbom . . . 52 druga.

II. Brigada po spisku 601 borca, (sada 610)[16], a na licu 469 boraca.

Brigada je podjeljena u tri bataljona. Osim bataljona brigada u svom sastavu ima:

Bolnički vod . . . 11 drugova
Četa za vezu . . . 29 drugova
Izviđački vod . . . 13 drugova
Minerska desetina . . . 16 drugova
Bacačko odjeljenje . . . 10 drugova
Prateča desetina . . . 13 drugova
Štab brigade sa glazbom . . . 46 drugova.

Pored ove 2 Brigade nalaze se pod neposrednom komandom Štab Divizije:

Četa za vezu . . . 21 drug
Bolnički vod . . . 23 druga
Izviđački vod . . . 13 drugova
Podoficirsku školu . . . 26 drugova
Pontonirsku četu . . . 34 druga
Prateču desetinu . . . 21 drug
Štab Divizije . . . 27 drugova.

Zapadna Grupa Odreda:

I. Zagorska brigada po spisku 385 boraca, na licu 320. Brigada je podijeljena u tri bataljona. Osim bataljona brigada ima pod neposrednom komandom još:

Bolnički vod . . . 10 drugova
Četu za vezu . . . 15 drugova
Izviđački vod . . . 12 drugova
Prateću desetinu . . . 14 drugova
Štab brigade . . . 6 drugova.

Kalnički P. Odred po spisku **164** na licu **153**[17]**.**

Zagrebački P. Odred po spisku 256, na licu 239. Podijeljen u 2 bat.

Zagorski P. Odred po spisku **160,** na licu **160.** Odred ima **1** batalj.

Brojke dopisane rukom.

Omladinski bataljon po spisku 91, na licu 91. Bataljon podijeljen u 2 čete.

Istočna Grupa P. Odreda:

Bjelovarski P. Odred po spisku **117,** a na licu **91.** Odred u svom sastavu ima 1 bataljon.

Moslavački P. Odred po spisku 203, na licu 171. Odred je podjeljen na jedan bataljon i 2 čete.

Posavski P. Odred ima po spisku 143, na licu 134. U sastavu Odreda nalazi se jedan bataljon i jedna četa.

Udarni bataljon po spisku ima 140, na licu 111. Bataljon je podijeljen u tri čete.

Srpski bataljon ima po spisku 188, na licu 127. Bataljon je podijeljen u tri čete.

Sem gore navedenih jedinica Grupa P. Odreda ima u svom sastavu još:

Vod za vezu . . . . . 24 druga
Bolnički vod . . . . . 12 drugova
Štab Grupe sa Pratećom desetinom . . . . . 19 drugova.

III. Diverzantski bataljon ima po spisku 125 boraca, na licu 119. Bataljon je podijeljen u tri čete.

II. Srpski bataljon ima po spisku 78, na licu 64 borca. Bataljon je podijeljen na dve čete.

Artiljerijski vod ima po spisku 21 druga, na licu 21.

PROMJENE U ORGANIZACIJI I FORMACIJI:

Od zadnjeg izvještaja nastupile su u organizaciji i formaciji štabova i jedinica slijedeće promjene:

Za zamjenika komandanta Korpusa postavljen je major drug Kajić Nikola, a dosadanji zamjenik komandanta Korpusa potpukovnik drug Balen Šime postavljen je za polit, komesara XXXII. Divizije.

Formiran je Artiljerijski vod koji je stavljen pod neposrednu komandu Štaba Korpusa.

XXXII. Divizija:

Za politkomesara Divizije postavljen je potpukovnik drug Šime Balen. Dosadašnji politkomesar drug Robić Ivan stavljen je na raspoloženje Štabu Korpusa.

Za politkomesara podoficirske škole postavljen je drug Krstanović Stipe. Prijašnji politkomesar iste škole drug Ostrulučan Mićo nalazi se na raspoloženju pri Štabu Divizije.

Za referenta za vezu pri Štabu Divizije postavljen je poručnik drug Kovačić Krunoslav. Bivši referent za vezu drug Mrak Viktor postavljen je na raspoloženje Štabu Korpusa.

Za načelnika Štaba brigade »Matija Gubec« postavljen je poručnik Dopuda Milan. Bivši načelnik Štaba potporučnik drug Lučić Marko primio je dužnost komandanta. Ud. brigade »Braće Radića« pošto je komandant ove brigade drug Vulić Ivan ranjen.

Za operativnog oficira brigade »Matija Gubec« postavljen je drug Miočinović Stevan, koji je do sada bio zamjenik komandanta Kal. P. Odreda.

XXXIII. Divizija:

U 1. brigadi rasformiran je IV. bataljon radi popune ostalih bataljona.

Komandant II. brigade poručnik drug Kosak Ivan ranjen je, a na njegovo mjesto postavljen je kapetan drug Škrljan Mato, ranije komandant I. Zagorske Brigade.

Pomoćnik komandanta II. Brigade kapetan drug Bogdan Jovanović postavljen je za operativnog oficira pri štabu Divizije.

Načelnik Štaba II. Brigade poručnik drug Anušić Pero ranjen je prilikom akcije na Ivanić Kloštar i na njegovo mjesto nije nitko postavljen.

Načelnik Štaba Divizije potporučnik drug Kobal Vladimir odreden je za komandanta I. Zagorske brigade, a na njegovo mjesto postavljen je kapetan, drug Biškup Petar.

Za komandanta I. Brigade odreden je drug major Čorković Dušan.

Zapadna Grupa Odreda:

Mjesto dosadanjeg politkomesara Kalničkog P. Odreda druga Ladešić Nikole, postavljen je za politkomesara istog Odreda drug Gugo Josip. Za pomoćnika politkomesara Kal. P. Odreda postavljen je drug Karasman Ivica.

Za operativnog oficira Grupa Odreda postavljen je drug poručnik Durčić Valent.

Formiran je II. bataljon Kalničkog Part. Odreda.

Na sektoru Pušća — Stubica formiran je Omladinski bataljon koji je stavljen pod neposrednu komandu Štaba Grupe Odreda.

Istočna Grupa P. Odreda:

Za pomoćnika politkomesara Štaba Grupe postavljen je drug Ladešić Nikola, a za referenta saniteta potporučnik drug Juraković Josip.

U Moslavačkom odredu rasformiran je II. bataljon. Komandant toga bataljona drug Čižmek Drago primio je dužnost komandira Češke čete.

Politkomesar Bjelovarskog P. Odreda drug Knežević[18] vratio se sa kursa i preuzeo dužnost. Dužnost pomoćnika politkomesara odreda preuzeo je drug Abramović Pavao.

50 boraca iz Posavskog P. Odreda upućeno je kotar Sisak radi formiranja II. bataljona ovog Odreda.

Komandant Srpskog bataljona upućen je na bolovanje a na njegovo mjesto postavljen je poručnik drug Čolak Ljuban.

III. Diverzantski bataljon:

Za zamjenika komandanta bataljona postavljen je drug Nikola Papić, a dosadanji zamjenik komandanta drug Dušan Kosijer upućen je Štabu VI. Korpusa na raspoloženje.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar-pukovnik: Komandant-general-major:

Ivan Šibi [v.r.]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, k. 551 b, f. 1, dok. br. 6 (1-8).

1944, kolovoz 3.
Ivanec

Izvještaj Druge bojne Prve pukovnije PTS Zapovjedništvu Prve pješačke pukovnije PTS o borbama protivjedinica NOV u srpnju 1944. godine

II BOJNA 1. PUKOVNIJE
POGLAVNIKOVIH TELESNIH SDRUGOVA
Op. Broj 141 sa pril.
Ivanec, dne 3. VIII. 1944.

Mjesečno podhvatno izvješće.—

ZAPOVJEDNIČTVU POGLAVNIKOVIH TJELESNIH SDRUGOVA

[18] **Ivica**

ZAPOVJEDNIČTVU 1. PJEŠAČKE PUKOVNIJE P.T.S-a

SASTAV

Prema zapovjedi stožera Poglavnikovih Tjelesnih Sdrugova taj. br. 245 od 7. II. 1944. g., dostavlja se podhvatno izvješće za mjesec srpnaj o.g.

1. srpnja 1944. god. — subota

Prema dobivenim izvještajima jedna grupa odmetnika nalazi se na trig. toč. 1061 iznad Ivanca. Upućeno je dva voda u izvidnicu i to: jedan vod pravcem Prigorec — Ivanečka Željeznica — Margečan, a jedan vod Prigorec — trig. toč. 1061. —

Izviđanjem je ustanovljeno, da su odmetnici bili u toku noći na grebenu Ivančice, na trig. toč. 1061 u jakosti od oko 150 ljudi, koji su produžili u pravcu Zajezde.

U l i sati prije podne primljena je zapovjed za pokret jedne satnije u N. Marof. Za to je odredena 12. sat. koja je otišla u 2 sata.

Ostale jedinice u uporištu. —

2. srpnja 1944. god. — nedjelja

9. sat u izviđanju bliže okolice.

10. sat u Lepoglavi kao posada, a sa jednim vodom vršila izviđanje u pravcu Golubovca.

11. sat na postavima oko Ivanca.

U toku noći odmetnici se približili Ivancu, ali nisu ozbiljno napali već samo pripucavali.—

12. sat prema zapovjedi pukovnije pojačala II. bojnu u N. Marofu i sa istom krenula pravcem Apatovac, kojega je zauzela u 10 sati, iza toga produžila za Ivanec — Poganec — Rasinja.

Kod Prkosa cijela bojna bila razbijena, te je i 12. sat pretrpila gubitke i u ljudstvu i u materijalu.[1]

Satnija se sakupila tek u Ludbregu drugoga dana.

12. sat — gubitci u ljudstvu:

mrtvih	1
ranjenih	1

Neprijateljski gubici: mrtvih 35 nabrojano

Izgubljeno oružje i sprema:

Bacač i rezerv. djelovi	1	
Streljiva 7-9 mm. utrošeno	4850	kom
streljiva za strojosamokres 9 mm.	630	kom
mina za teški bacač	116	"
praski ručni	16	"

[1] **Položaje kod sela Prkosa držala je NOU brigada »Braća Radići«, vidi: Dok. br. 106.**

3. srpnja 1944. god. — ponedjeljak

9. sat na postavu oko Ivanca

10. sat vrši izviđanje u pravcu Bednje sa jednim vodom, dok ostala dva voda nalaze se oko Lepoglave na postavu.

11. sat u bližoj okolici Ivanca u izviđanju.

12. sat u 17. sati stigla iz Ludbrega u Ivanec.

4. srpnja 1944. god. — utorak

Toga dana primljena zapovjed pukovnije Op. br. 1121/taj. od 4. srpnja o.g., da u toku večeri t.j. u 20 sati krene iz Ivanca za Ludbreg.

Preko dana pripreme bojne za pokret.

U 20 sati bojn krenula u jačini od 410 ljudi iz Ivanca pješice do Cerja Tužnog, jer se u Stražnjevcu nije moglo ukrcati konje.

Ukrcavanje prošlo u redu, te se u 10.30 krenulo vlakom za Varaždin i Ludbreg.

5. srpnja 1944. god. — srieda

U 2.30 sati, bojna stigla u Ludbreg, gdje je primljena zapovjed za dalji rad.

Prema dobivenoj pukovnijskoj zapovjedi, bojna je u 3 sata krenula pravcem: Ludbreg—Vinogradci—Liepa Gorica k. 292—Medved K. 346 odakle je dalje krenula pravcem: Višegrad—Poljana Donja K. 283—Vrbanovec—Ludbreg.

Po izbijanju na kotu Medved K. 346, bojna je naišla na neprijateljski stožer brigade »Matije Gupca«, kojega je odmah napala i razbila.

U toj borbi zarobljena je:

Jedna strojna puška »Šoša«

Četiri puške raznog modela

Jedna zastava sa petokrakom zvjezdom

Kutija sa lječničkim priborom

Arhiva

što je sve predano I. bojni i pukovniji.

Vlastiti gubitci bili su: 1 vojničar teško ranjen

Odmetnički bili su: 17 poginulih nabrojano, medu njima i jedan častnik.[2]

Razbijeni odmetnici povukli su se na pravac I. bojne.

Na ostalom putu bojna nije naišla na otpor, te je u 20 sati stigla u Ludbreg na odmor.—

[2] **Vidi: Dok. br. 101 i 106.**

6. srpnja 1944. god. — četvrtak

U 1.30 sati neprijatelj je izvršio napad na Ludbreg[3] i uspio probiti postav do u centar grada na Varaž. Topličkom izlazu kod groblja, čime je ugrozio i topove. Potisnuo posadu želj. stanice. III. bojna priskočila je odmah u pomoć, te je unišlog neprijatelja sa svojom 11,9 i 10. sati obkolila i u daljnoj borbi uništila. 12. sat pomogla je posadi stanice povratiti položaje.

U toku prije podneva pročistila je u vezi sa I. bojnom grad od neprijatelja.

U toj borbi vlastiti gubitci jesu:

6 mrtvih
12 ranjenih

Neprijateljski gubici:

187 mrtvih nabrojanih u gradu.

Zarobljeno oružje po ovoj bojni:

6 strojopušaka
22 puške
1 laki bacač
1 postolje za strojnicu Švarloze,

što je sve predano I. bojni da preda pukovnije.—
Ovdje se naročito istakao zastavnik Talić Muhamed iz 11. sati i dovodnik Šušnjara Božo, koji su uz poručnika Pejkovića najviše doprinjeli uništenju neprijatelja.

7. srpnja 1944. god. — petak

U 3 sata u jutro prema dobivenoj zapovjedi 1. pukovnije bojna je krenula u progon neprijatelja i i čišćenje terena pravcem: Ludbreg - Huhlaki - Liepa Gorica K. 388-K. 324-K. 321, -K. 310-1-vančec — Belanovo selo, Rasinja, kuda je stigla u 20 sati i zanoćila.

Na čitavom putu nije pronašla ništa.

8. srpnja 1944. — subota

Po zapoviedi dobivenoj u 5.00 ujutro, bojna produžava kretanje kamionima pravcem: Rasinja — Koprivnica — Rieka — Mučna, odakle kreće pješice: Mučna — Paunovac — K. 251 — M. Mučna — Široko Selo — Topolovac.

Stigavši do M. Mučne dobiven je odpor[4], koji je odmah skršen i pokret produžen. Iz M. Mučne prema zapoviedi pukovnije, upućena je sat do Marije Bistrice na s. Ladislav, sa zadatkom zaštite krila i leda. Ta sa još izpred s. Ladislav naišla ne na nadmoćnog neprijate-

[3] **Isto.**
[4] **Otpor su pružile I zagorska NO brigada i NOU brigada »Braća Radića«, vidi: Dok. br.**

lja sa kojim je vodila dugu borbu, ali se morala ipak naglo povući što je uspjelo uz pomoć naše vatre.

Primijećeno je da iza sati M. Bistrice nadire i jača grupa odmetnika, da još veće grupe zalaze za leda našim svim postavima.

Vidivši namjeru odmetnika, a pošto je i I. bojna ušla u borbu kod Topolovca, odlučio sam ne krenuti na Topolovac već na G. Križ da zaštitim ostale naše koji su u borbi s leda.

Čim sam stigao na G. Križ, neprijatelj je počeo napadati, te je izvršio tri juriša na položaj 10.9 ili. sati, te stigao na udaljenost od oko 20 do 50 m. pred naše položaje. Uslied naše jake vatre morao se povući uz osjetljive gubitke.

U 22.00 sati dobivena je zapovied da se bojna povuče pravcem Jakopovac—G. Gredice—Poljančani—D. Most—Novigrad, kuda se stiglo u 5.00 sati drugog dana pod borbom kod D. Mosti. U toj borbi vlastiti gubitci jesu:

Mrtvih jedan dočastnik i četiri vojničara

ranjeno 11 vojničara.

Neprijateljski gubitci:

U toku dana nabrojeno od zap. sati 106 ljudi.

9. srpnja 1944. — nedelja

Tog dana u 5.00 sati bojna je stigla u Novigrad gdje je ostala odmoru, sredenju i popuni streljivom.

10. srpnja 1944. — ponedeljak

U 11.00 sati zapovieden je nastup radi pregleda po njemačkom generalu. Poslije podne bojna je prebačena za Koprivnicu, kuda je stigla u 21.00 sati istoga dana.

11. srpnja 1944. — utorak

Tog dana odmor u Koprivnici, sređivanje u dopuna streljiva.

12. srpnja 1944. — srieda

Pripremanje bojne za novi podhvat. Bojna popunjena sa novih 40 ljudi koje se dovuklo iz Ivanca, tako da je opet brojio 410 ljudi.

13. srpnja 1944. — četvrtak

U 3.00 sati ujutro prema zapoviedi pukovnije br. 1156/taj krenula je bojna do linie Mučna—Rieka, odakle je prema zadatku u 5.00 sati ujutro odpočela napredovanje u dvije kolone i to pravcem desna kolona: Mučna—Paunovac—K. 251, odakle je 10. sat krenula na M. Mučnu-Široko selo-Topolovac, a 11. i 12. sat Zabrdane-Široko Selo—Topolovac. Lieva kolona: Rieka—Žliebići—Peščenik—Malsarac—Široko Selo—Topolovac. Odpor nije dobiven sve do Širokog

Sela. 10- i 9 sat. koje su bile na krilima kretale su se odviše sporo, te je radi toga bojna zakasnila dostignuće odredene crte za napad. 11. i 12. sat uzprkos zakašnjenja 9. i 10. sati prešle su u napad sve do Topolovca same, gdje su dobile slabiji odpor, jer je neprijatelj bježao u jugoistočnom pravcu, dakle suprotno od ove bojne. U Topolovcu bojna se konačno sakupila i dobila zadtak da krene pravcem: Topolovac — Jakopovac — K. 163 — Svinjčiče — K. 249 — K. 237.— - Barbotok — Krbulin — K. 270 — Rakitnice. gdje je zanoćila.

14. srpnja 1944. — petak

U toku toga dana bojna je krenula pravcem: Raketnica — D. Brieg - K. 267 - K. 267 - K.277 - K. 277 - K. 255 - Gradina - K. 254 - Sirova Katalena gdje je zanoćila.

Kod K. 272 iznenada je naišla bojna crne legije iz pravca Sv. Ane, jer je pogriešila pravac, pa umjesto da se kretala pravcem iz toga, krenula je od Sv. Ane za 90 t.j. podpuno južno, te je uslied toga došlo radi guste šume do sudara u kojem je ova bojna pretrpila gubitke. Jedan mrtav, a crna legija tri ranjena.

15. srpnja 1944. — subota

Tog dana bojna je produžila svoje kretanje pravcem Sirova Katalena—Suha Katalena — Kozarac M. Črešnjevica — Grabrovica — Vinjevac — Pitomača. U Kozarcu uhvaćen je partizanski kurir te zarobljena jedna puška i jedan jahaći konj sa sedlom. U Črešnjevici uhvaćeno je 7 komada rogatog blaga, 2 konja i dvoja kola. U Pitomaču bojna je stigla u 18.00 sati gdje je dobila odmah zapovied da se krene kamionima do Martijanca i dalje vlakom za Ivanec, kuda je stigla sliedećeg dana u 4.30 sati. Ostatak posade Ivanec imao je toga dana u noći napad, radi čega je bojna upućena u svoje sjedište.

16. srpnja 1944. — nedelja

Tog dana bojna je u 4.30 sati vlakom stigla u Ivanec. Cieli dan odmor i čišćenje oružja.

U okolicu upućena civilna lica radi prikupljanja podataka.

Noć mirna.

17. srpnja 1944. — ponedeljak

Pošto se bojna odmorila, zaposjeda položaje oko Ivanca.

Upućene izvidnice u pravcu Bednje, iz Lepoglave 10. sat, iz Ivanca za Margečane 11. sat, a u D. i G. Voću 9. sat.

Sve izvidnice naišle su na manje grupice odmetnika, koje su se skitale terenom, terorizirale narod. Iste su na pojavu naših djelova odmah izmakle. Noć mirna.

18. srpnja 1944. — utorak

9. sat je upućena u izviđanje preko Klenovnika i Žerovnice. 12 sat upućena pravcem Margečani—Cerje. Na odmetnike se nije naišlo.

19. srpnja 1944. — srieda

U toku dana vršeno je izviđanje i to 9. sat pravcem: Ivanec—Dubravec—Klenovnik, a. Čekaći-Lipovnik—Ribići Breg-Ivanec.

Od Klenovnika upućene obhodnje do K. 312 i s. Čikači. Utvrđeno da se partizani tu ne zadržavaju, jer samo dolaze njihove obhodnje u jačini 10-15 ljudi.

12. sat izviđala pravcem: Prigorec—Ivanečka—Željeznica—Margičan—Orečka—Gaćice—Stažnjevac—Ivanec.

Nije se naišlo na partizane.

10. sat izviđala pravcem Lepoglava—Bednja—Plač—Trakošćan.

Ustanovljeno da se partizani nalaze u Cvetlinu, Trakošćanu i Ježovcu, a njihove obhodnje dolaze sve do Bednje. Jedan roj upućen želj. prugom do Golubovca i sazno od seljaka da je grupa odmetnika iz Golubovca otišla za G. Jesenje.

20. srpnja 1944. — četvrtak

Toga dana vršena izviđanja i to:

12. sat u pravcu Bednja—Trakošćan. Čim je satnija prešla Bednju došlo je do dodira sa odmetnicima.

9. sat izviđala u pravcu Ravna Gora. Ustanovljeno da se odmetnici u jačini oko 200 do 300 zadržavaju na odmoru u Ravnoj Gori, a pojedinačne grupice odilaze po okolici. Tu se nalazi i njihova ambulanta.

11. sat izviđala pravcem: Ivanec—Društkovec—Brodarovec—Korenjak K. 260-D. Voća, Trg. 354.

Satnija je uhvatila partizana, bivšeg pripadnika 13. stož. sati 1. puk. P.T.S. Golub Dragutina. Ubila dva partizana pravoslavca, koji su pobjegli iz njemačkog logora i išli na Kalnik.

Ustanovljeno i provjereno je da u Voću dolaze i grupe od po 50 partizana po hranu, a imade dosta domaćih partizana.

Tokom noći upućivanje obhodnja duž pruge radi osiguranja. Uhvaćeno 17 vojnih neposlušnika.

21. srpnja 1944. — petak

Uhvaćenici od 20. VII. prepraćeni 1. pukovniji u Varaždin.

12. sat izviđa u pravcu Margečana.

22. srpnja 1944. — subota

Tog dana 12. sat u izviđanju pravcem: Ivanec — Dubrovec D. Vo-£a_Goršenjak — G. Ladanje — D. Ladanje — Maruševac — Novaki — Ivanec.

Od seljaka saznato, da se u G. Voći nalazi oko 100 do 150 partizana, da ima medu njima 10 ranjenih u nekoj crkvi.

23. srpnja 1944. — nedelja

Kako su dobiveni podatci da se u Trakošćanu nalaze partizani i partizanski stožer, upućen je 9. i 10 sat preko Bednje za Trakošćan.

Satovi su krenuli pravcem: Lepoglava — Rinkovec — Vrhovec- - Bednja — Lamarić — Podbrežnićki — Medved — Trakošćan. Zadatak nasilno izviđanje.

Prikupljeni podatci: Partizani sa dvije strojopuške u jačini od 40 ljudi bili noću u Bednji po hranu. Jaka grupa od oko 200 do 300 ljudi nalazi se u Trakošćanu. Izgleda da je to neki posebni Zagrebački odred, obučeni su u ustaške i domobranke uniforme, a ima ih i u odielu njemačkog oružničtva. Prema pričanju seljaka jedna grupa partizana nalazi se u s. Sinkovica.

Predstraže dolaze sve do Bednje.

11. i 12. sat uređenje spreme i držanje položaja oko Ivanca.

24. srpnja 1944. — ponedeljak

9. sat izobrazba ljudstva. 10. sat parenje odiela i kupanje. 11. sat dotur cigle i vapna te ostalog tvoriva za gradnju bunkera. 12. sat izobrazba ljudstva u automatskom oružju.

25. srpnja 1944. — utorak

Toga dana upućena je 10. i 11. sat ponovno u nasilno izviđanje pravcem: Bednja — Trkošćan.

Čim su satnije došle do Trakošćana, napadnute su od neprijateljskih predstraža te nakon kratke borbe odmetnici ne primajući ozbiljnu borbu pobjegli su.

26. srpnja 1944. g. — srieda

Izviđanje vršeno u pravcu Margičana. Nije se naišlo na odmetnika.U 18 sati izvješteno od Župskog Redarstva, da se kod s. Radovana prebacuje oko 60 partizana. Istovremeno došao je jedan seljak i podnio isti izvještaj.

Odmah upućena 9. sat u izviđanje, ali se nije naišlo na odmetnike, već se saznalo, da su otišli u nepoznatom pravcu.

Primljena je pripremna zapovjed za pokret bojne.

27. srpnja 1944. g. — četvrtak

Bojna u pripremi za pokret. U 20 sati bojna je krenula u Lepog. lavu u jačini od 425 ljudi, prema zapovjedi Op. br. 1262/taj. 1. pu]j

28. srpnja 1944. g. — petak

U 3 sata u jutro bojna je krenula pravcem: Lepoglava —Bednja odakle je u 4.30 sati krenula u 3 kolone, i to: 10. sat Purga — Krali- — Trakošćan — K. 342 — Jamno — Sv. Augustin — Višnjica. Srednja kolona 11 i 12. sat Bednja, cestom za Trakošćan — Jazbina — Stubičan- — Rabornica — Višnjica.

Desna kolona: 9. sat Bednja — Juriš — k. 346 — Meljan — V. Pećina — Bednjica — K. 315 — Višnjica.

U Višnjici cjela bojna prenoćila.

Dodira sa neprijatlejem nije bilo

29. srpnja 1944. g. — subota

U 3.30 sati bojna je krenula opet u tri kolone, i to: 11. sat pravcem: Višnjica — K. 315 — Bednjica — K. 542 — trig. toč. 680 — Vaglevici — Kameničko Podgorje — K. 318 — Bednja — Lepoglava — Ivanec. Ta kolona na K. 680 kod Planinarskog doma naišla je na manju grupu neprijatelja od kojih je tri partizana ubila, čuvaricu doma, partizansku aktivnu, sreljala i zarobila: 3 puške 1 strojopis 1 kartu Ptuj 1 -I-100.000, veću količinu povoljnog tvoriva liekova.

Srednja kolona 9. i 12. sat krenule su pravcem: Višnjica — Jazbine — Jamno — Brezova Gora, gdje je prenoćila.

Desna kolona 10. sat Višnjica K. 393 — Cvetlin — Sv. Augustin- — Jelovec — Brezova Gora, gdje je prenoćila.

Dodir srednja i desna kolona sa neprijateljem nije dobila.

Uhvaćena su dva partizanska suradnika-odbornika koji su vršili kurirsku službu. Saznalo se da odmetnici bježe pred našim djelovima za Macelj.

30. srpnja 1944. — nedelja

U 3.00 sati bojna je produžila kretanje pravcima: 10. sat Brezova Gora — Kamenica na glavnu cestu za Macelj, pa ispod K. 370 na S. Bukići — K. 388 — D. Jesenje — G. Jesenje — Jezerišće — Brdo — Bednjansko Brdo-K. 367-Plantic-K. 229-K. 377 - Lepoglava - Ivanec.

9. sat: Brezova Gora. Kamenica — K. 370 — Bukići, gdje se spojila sa 10. sati i dalje zajedno krenula do K. 388 gdje se odvojila i krenula preko Zagorski Lužanina — G. Jesenje — Jesensko Cerje — Pašnik- — Verbanča Bednja — Lepoglava — Ivanec.

12. sat: Brezova Gora-K. 397-K. 453-Vranopolje-Bukići-
- Ježovec—Vrbno—Bednjanska Šinkovica—Bednja—Lepoglava-
_ Ivanec.

Kod K. 370 10. sat naišla je na odpor kojega svladala.

Kod s. Bukići uspjelo je odmetničku grupu od oko 150 ljudi prisiliti na borbu[5] u kojoj je poginulo 7 partizana, čije puške su uzete i predate pukovniji. Kod K. 388 naišlo se na zasjedu koja se dala u bieg, ali je uspjelo trojicu uhvatiti.

Nadalje naišlo se na neprijatelja u s. Brdo, koji je razbijen i krenuo prema Golubovcu. Neprijatelja se nije moglo dalje goniti, jer je bojna morala što prije u uporište Ivanec, koji je bio u toku noći napadnut.

Bojna se prikupila u Ivancu u 23.30 sati

31. srpnja 1944. — ponedeljak

Bojna vrši uređenje spreme i oružja nakon podhvata.

U toku mjeseca srpnja 1944. godine bojna je imala sliedeće gubitke u ljudstvu:

mrtvih 1 dočastnik i 13 vojničara
ranjenih 25 vojničara

Utrošeno streljiva:

Naboja 7.9 mm	82.150	komada
Naboja 9. mm	5.710	komada
Naboja 9. mm. za samokres	12	komada
Naboja 7.65 mm	80	komada
Ručnih praski	400	komada
Praski za mali bacač	11	komada
Praski za veliki bacač	357	komada

Izdubljeno oružje i tvorivo:

12. sati u sastavu II. bojne kod Prkosa

1/. Ciev za težki bacač	1	komad
2/. Postolja za težki bacač	2	komada
3/. Dvonožaka za težki bacač	2	komada
4/. Pušaka 098	1	komad
5/. Torbica sa pribor i prič. za tv.	1	komad
6/. Kutija za streljivo	1	komad
7/. Nanizaka	7	komada
8/. Uvlakača	2	komada
9/. Kajiš za nošenje sreljiva	1	komad
10/. Bubnjić	1	komad

[5] **Borba je vodena protiv I zagorske NO brigade jer se je ona nalazila na tom području, Vidi: Zbornik VII, tom V, knj. 31, Dok. br. 23.**

11/.	Skladište za samokres Valter	2 komada
12/.	Nosač Bubnjića sa tri bubnjića	1 komad
13/.	Prič. ciev za M. G.	1 komad
14/.	Kapa	2 komada
15/.	Surki zimskih	1 komad
16/.	Hlača zimskih	1 komad
17/.	Košulja i gača	1 par
18/.	Cipela kožnih	2 para
19/.	Prip. remena kožnih	1 komad
20/.	Jur. ranac	2 komada
21/.	Šat. listova	5 komada
22/,	Samara	5 komada
23/.	Deka za ispod samara	5 komada
24/.	ubijeno konja	5 komada

Gubitci neprijatelja:
u ljudstvu:
Mrtvih nabrojenih 249 osoba
Što mrtvo i ranjeno 106 osoba

Uhvaćeno i zarobljeno oružje, sprema i ostalo oružje:

Strojopušaka zborojovki	6 komada
Strojopušaka raznih	1 komad
Pušaka raznih	34 komad
Laki bacač	1 komad
Engleska zrak. stroj, neizpravna	1 komad
Naboja za eng. Stroj.	226 komada
Balon za plivanje Engl.	1 komad
Krugoval zrakoplovni	1 komad
Balon za benzin	1 komad
strojopis	1 komad

Zarobljeno stoke i kola

Konja	7 komada
Volova	5 komada
Kola	2 komada

Napomena:

Moral kod ljudstva je vrlo dobar, borbenost na visini, ali nedostaje u borbi izkusnih častnika, jer svi novodošli, a tu su svi osim zapoviednika sati, jedva su izašli iz škole.

Podhvatima na području III. bojne oko Ivanca postiglo se u velikoj mjeri smirenje naroda i pročistilo teren od većih grupa odmetnika. Zasjedama i manjim podhvatima uništava se i onemogućuje manje grupice i pojedince terence.

Osposobljeni su svi mostovi i cestovni i željeznički, za redoviti promet. Ceste i željezničke pruge opravljene i predane prometu a sve tvorivom i radnom snagom datom od ove bojne.

Uspostavljen je rad svih občina na ovom području, kao i doprema svih živežnih artikala. Da bi bojna mogla utvrditi svoja uporišta Ivanac i Lepoglava potrebno je dodieljenje bodljikave žice, koja je već nekoliko puta tražena a nije dobivena.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

Zapoviednik III/l. puk. P.T.S.
nadst. /E.[7] GAVEZ/
E. Gavez [v.r.]

M. P.[6]

Original, strojopis
Sign., RSUP SR Hrvatske, 111-35/296-303.

162

1944, kolovoz 4.
Zagreb

Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o situaciji u Zagrebu, problemu nekonspirativnoga rada, nesuglasicama u redovima bivšeg vodstva HSS povodom sporazuma Tito — Šubašić te o drugim pitanjima

Zagreb, 4. augusta 1944.

Dragi drugovi,

Po pitanju stanova stvar je prilično teška. Stanovi bi se još mogli naći, ali ne odgovaraju za one potrebe, te mi to pitanje još nije uspjelo riješiti. Ostalo ide sve prilično dobrim putem i vjerujem da ću sutra ili prekosutra sve urediti, te da će moći Petar[1] izaći.

Potrebno bi bilo, kako sam vam već prošli puta javio, da sva pošta ide preko vas, jer se sada unaša moguće i nemoguće stvari, te se uopće ne pazi na konspiraciju. Tako je ovih dana došla cijela hrpa paketa sa knjižicama »Sabor u Topuskom«, na kojima paketima su bile ispisane pune adrese ljudi. Što je najteže, nekoji od tih ljudi ra-

[6] **Okrugli pečat: Druga bojna I pukovnije PTS**
[7] **Engelbert**

[1] **Josip Duda, član KM KPH Zagreb.**

de, pa bi mogli biti na taj način provaljeni. Uopće se zapaža, da svaki koji se šta sjeti piskara i šalje svakojake stvari u Zagreb i s time dabome ugrožava ljude s jedne strane, a sa druge strane opterećuje naše kanale koji nisu u stanju zbog ogromne kontrole da ubacuju tako nužno potrebni materijal /štampu/. Sada kada će biti vani Petar, postavio sam mu da ne dozvoli uopće da se unaša neslužbena pošta ili paketi. Takvim jednim divljim kanalom došlo je i pismo od Krbeka[2], kojega vam prilažem[3] i koji je od prilične važnosti, a moglo je propasti. Pukim slučajem je došlo meni u ruke. O tome podrobnije pisat ću niže.

O onom Dušku[4] za kojega smo govorili za nabaljača, čini mi se da je stvar takova kako sam ju postavio. Sve što nabavi, on traži preko organizacije i stalno se kopča na nju, a vani se hvali kako mu nije potrebna organizacija. Ovih dana je jednostavno odneo pisaći stroj od Ob. centra, te dao priloženu potvrdu. Svakako ga provjerite, kako smo ugovorili.

Slovenska grupa stalno trai materijala iz Slovenije i bilo bi potrebno da se barem po jedan primjerak od slovenskih izdanja šalje, kako smo već govorili. Uredite to što prije.

U zadnje vrijeme se zapaža da su Švabe jako prorijedili svoje snage u Zagrebu, te da još stalno odlaze. Odvukli su i neke svoje protuavionske bitnice.

2. o.mj. dobili su svi ustaše navodno naređenje da u slučaju ako dode do sloma ili ulaska partizana u Zagreb, imaju se povući u svoje kuće, presvući u civilna odijela, te ne izlaziti iz kuća do daljnjeg naređenja. To smo dobili sa prilično vjerodostojnog mjesta. /Iz kruga vel. župana/.

Priloženo vam šaljem »Glas naroda« i 1 izvještaj o HSS-u i prepis pisma od Slavka Milkovića /Krbek/ o kojem sam vam već gore pisao. Svi izvještaji iz redova reakcionarnog vodstva HSS-a pokazuju da njima nije jasna situacija, te da međusobno jedan drugoga izigrava i pripovjedaju razne pričice. Osnovno što se zapaža jest, da njihove politikantske tikve ne mogu shvatiti da je stvarno došlo do sporazuma Tito — Šubašić, i utvaraju si da se tu radi samo o izigravanju jednoga ili drugoga. To isto oni čine međusobno, jer se dijele u razne frakcije. 1

Točno o sastavu tih frakcija javit ću vam još. Jedno je točno da su te frakcije sve međusobno povezane, a preko Tortića[5] su poveza-

[2] **Ivo, predratni funkcioner HSS-a. Krajem srpnja u ime grupe oko Košutića vodi u Topuškom pregovore s predstvnicima KP Hrvatske. Pismo o kojem je riječ zapravo je izvještaj Krbeka Košutiću o rezultatima pregovora. Priređivači nisu uspjeli pronaći navedeno pismo-**

[3] **Navedeni prilog ne nalazi se uz dokument.**

[4] **Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.**

[5] **Janko**

ne i sa ustašama. Interesantan po tome je izvještaj kojega prilažemo od M.[6] o izjavi ing. Pavešić[7].

Da je Krbek išao pregovarati u ime njihove grupe u Zagrebu je vidljivo iz pisma koje je bilo priloženo odgovoru IO NOF-a njemu, a potpisano od druga Andrije[8]. Taj odgovor je datiran 25. VII. 1944. prepis toga pisma šaljem vam u prilogu[9]. Nisu mi jasna ta imena, ali po svemu izgleda da je Gavranić I[10]. Svakako sam pismo, kao i odgovor IO NOF-a odmah poslao dalje, kako bi se te stvari mogle urediti. Kako će se to odvijati, javit ću vam. U našim redovima bio je navodno neki dr. Nemec. Isti je zarobljen od Nijemaca, a u Zagrebu oslobođen od Gestapo-a. Po izjavi jednog Gestapovca je navodno imenovani već u našim redovima služio Gestap-u. Trebali bi podatke tko je to. Ako saznate, molim vas javite mi!

Pošta opet ne ide u redu, jer se Vid[11] ne javlja. Naručio sam sada opet onog drugog da dolazi dva put nedeljno. Vid ne dolazi, jer je navodno u II. III. IV[12]. Ako je to točno, jasno je da mu je nemoguće dolaziti.

Uz drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — sloboda narodu!

Mladen[13] [v.r.]

9 priloga.

I. = 8402 3625 1272 7663 9740 9552
II. = 0179 4567 3463 2508 3258 8782
III. = 5136 3085 3304 2727 5618 9888
iV. = 3169 2584 6859 1835

P.S.: Prilažem vojne izvještaje u posebnoj kuverti i izvještaj sa dvodnevnog županijskog vijećanja na Čitluku.[14]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-51/941

[6] **Mirni, tj. Andrija Mohorovičić, vidi: AIHRPH, KP-76/2281.**
[7] **Zvonimir, o izvještaju vidi: AIHRPH, KP-76/2283.**
[8] **Hebrang, sekretar CK KP Hrvatske.**
[9] **Vidi: Dok. br. 120.**
[10] **August Košutić, član predratnog vodstva HSS.**
[11] **Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.**
[12] **šifra glasi: »Prečecu dignuta pruga.«**
[13] **Norbert Veber**
[14] **Kao i bilj. 3.**

163

1944, kolovoz 4.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Sveti Ivan Žabno Okružnome komitetu KPH Bjelovar o lošoj političkoj situaciji, nedovoljnom radu partij. ske organizacije te o utvrđenim zadacima za prevladavanje takva stanja

Kotarski komitet KPH.
Sv. Ivan Žabno
4. VIII. 1944.

Drugarskom
Okružnom komitetu KPH
Bjelovar

IZVJEŠTAJ

sa sastanka Kotarskog komiteta KPH. Sv. Ivan Žabno, koji je održan dne 2. VIII. 1944, a sastanku je prisustvovalo 5 članova komiteta i drug Živoder[1], član Okružnog kotriiteta. Jedan drug, član K.K. nije bio prisutan i to drug Maćešić Drago, premda je već dva puta bio upućivan da se vrati na svoj kotar. Drug se je pokazao da je potpuno nedisciplinirana i da nema ni malo osjećaja odgovornosti pred Partijom i mi predlažemo da viši forum donese odluku o tom slučaju i smatramo da drug nije zaslužio da bude član ne samo Kotarskog komiteta tj. jednog partijskog rukovodstva nego treba postaviti pitanje da li takav drug može biti član naše Kompartije.

Sastanak je održan po slijedećem dnevnom redu:

1. Vanjska i nutarnja politička situacija
2. Organizaciono stanje
3. Nove Partijske direktive
4. Budući rad i plan rada
5. Razno

I Sastanak je otvorio drug Pomykalo (Oto)[2], novi politsekretar komiteta i iznio je najprije političku situaciju u svijetu, a zatim J^e prešao na iznašanje političke situacije na našem terenu i nakon zajedničke diskusije smo konstatirali da je političko stanje na našem kotaru slijedeće:

[1] Ivan
[2] Ferdo, Oto je ilegalno ime.

Narod je većinom na skoro cijelom kotaru zaplašen nakon neoriiateljske ofenzive i boji se vojske neprijateljske, a u vezi sa tim boji se i s nama razgovarati da ga ne vide susjedi, jer u svim selima vlada velika špijunaža u korist neprijatelja i svaki susret s nama narod smatra za opasnost. Narod ipak vrlo dobio razlikuje nastup naše vojske i njen postupak od plačkaškog i krvoločnog nastupa ustaša i stalih neprijateljskih jedinica. Unatoč toga neprijatelj je uspio da u nekim selima, u kojima je u posljednje vreme svojom »amnestijom« mobilizirao, stvori medu narodom mišljenje da ustaše ne kradu, ne pale, ne pljačkaju i ne rade uopšte zlo, samo zato, jer se te obitelji osećaju vezane za one koji su im u neprijateljskoj vojsci. Taj se slučaj desio u Križu i Jakopovcu gdje narod neda reći o ustašama ništa zlo.

U velikoj većini narod je antifašistički raspoložen i premda mnogi kažu da sada najbolje dok nema ni »vaše«, ni »njihove« vojske, ipak u daljem razgovoru mnogi govore kako će sada mašinati i kako će biti sa žitom, te kažu da su partizani do sada bili tu, a zašto ih sada nema. Narod pravilno osjeća da je naša vojska ona koja štiti narod i da opasnost prijeti sa strane ustaša, žandara i gestapovaca, ali je ipak još jako pomirljiv prema neprijatelju i u čitavim kolonama odlazi u uporišta, odnosi im hranu i sve što može prodati.

Prilikom atentata na Hitlera osjetilo se vrlo dobro kako narod mrzi Hitlera, jer su gotovo svi bez razlike bili sretni kada su čuli za atentat i čak su u želji da umre proširili vijest da je mrtav, te im je čisto krivo kada im kažemo da je samo ranjen. Narod osjeća da je najviše Hitler i njemački narod kriv za ovo današnje stanje ali narod nije sa naše strane obuhvaćen ni politički, ni organizaciono, te mi nismo još u stanju da rukovodimo politički sa narodom.

U vezi sa Sporazumom Tito — Šubašić, moramo reći da narod, a čak ni partijske organizacije nisu upoznati sa pravim sadržajem i tekstom sporazuma te uslijed toga imamo na terenu to da su skoro svi nasjeli neprijateljskoj propagandi, koja tumači sporazum na svoj način. Tako se je dogodilo da neki pojedinci Srbi, koji vole i žele kralja, govore eto vidiš da partizani ne mogu bez kralja. Hrvati opet govore da su i opet prevareni jer da će doći opet Velika Srbija [1] J^ra]lj Petar, dok neki Srbi opet govore da su oni svakako stradali bilo da pobjede ustaše ili partizani ili da dode kralj Petar, jer ustaše Ce ih klati, partizani već sada ubijaju Srbe i ovaj srpski bataljon će stradati jer će brigade Braće Radića i Matije Gubca jednom napraviti ofenzivu na njega, a kao dokaz navadaju da je jedan borac, Sr-"m došao pred komandanta 21. brigade i kada ga je ovaj pitao šta Je. a on mu rekao da je Srbin da ga je ovaj iz pištolja ubio. Razgovarajući sa narodom po pitanju sporazuma vidjelo se da je većina na-

roda protiv povratka kralja i monarhije ali ipak ne vjeruje ni nama a neki ne vjeruju ni Saveznicima te kažu da će nam Englezi nametnuti kralja, a to potkrepljuju s time što više nema partizanski neg0 se nose titovke i saveznici bacaju neke kape kao šajkače.

Odnos među narodom po nacionalnom pitanju je još dosta slab, jer između Srba i Hrvata kao ni između Hrvata i Čeha (u Tvrdoj Rijeki) nije postignuto jedinstvo ni bratstvo. Srbi u mnogo slučajeva govore da će se oni poslije svršetka rata otseliti u Srbiju jer će tako biti najbolje. Zanimljivo je da ima još dosta Srba koji nisu obuhvaćeni i koji se nalaze kod kuća mjesto u našoj vojsci kao što je to slučaj u drugim krajevima naše domovine gdje su svi Srbi u borbi. Još ima dosta koji se nisu odazvali u Srpski bataljon (Vel. Sesvete).

Neprijatelj nije uspio da narod uvjeri ovom ofenzivom da partizana nema više, jer većina naroda zna da su naše jedinice sačuvane i da su u drugom kraju i da nisu uništene, te si čak žele da dodu da im sačuvaju žetvu.

Zanimljivo je odnošenje naroda prema našem pokretu. Ljudi, naime kada snama razgovaraju kažu za partizane vaša vojska, a za neprijatelja njihova vojska. Po tome se vidi da se narod ne osjeća dijelom NO Pokreta, da je veza između fronte i pozadine vrlo slaba i labava i dokgod narod ne bude volio našu vojsku kao svoju i kao takovu je smatrao neće se ni zaoštriti odnosi prema neprijatelju i ne ćemo uspjeti da pokrenemo narod u borbu i na spremnost na žrtve za ovu borbu.

U vezi sa gore razmotrenom političkom situacijom doneli smo zaključak da su potrebni slijedeći politički zadaci da bi političko stanje popravilo u našu korist:

1.) Tumačiti narodu i to pojedincima kao i najmanjim grupicama, a naročito iskoristiti grupe pri mašinanju žita prvenstveno na pravilan način text sporazuma i sve članke iz naše štampe koji govore o tom sporazumu.
2.) Tumačiti narodu Odluke III. zasjedanja ZVNOH-a, a posebno Srbima i to odluku koja govori o dužnostima i pravima građana Hrvatske.
3.) Upoznati narod sa Saopćenjem o osnivanju NOF-a
4.) Stalno ukazivati narodu na razliku NOV i neprijateljske vojske, te tom prilikom tumačiti ciljeve naše i neprijatelja.
5.) Upoznati narod sa namjerama neprijateljske ofenzive i sa neuspjehom te ofenzive.
6.) Srbima stalno ukazivati na štetan i protunarodni rad dinastije, a naročito onima koji se vesele da će doći kralj.
7.) Sve događaje vezati za potrebu odazivanja u našu vojsku i time vršiti političku pripremu za mobilizaciju.

N A

II organizaciono stanje.

partijska organizacija, od Kotarskog Komiteta pa na niže nije političko rukovodstvo masa, jer se je čitava partijska organizacija, a naročito ćelije i neki članovi općinskog i kotarskog komiteta zakukuljili, povukli u sebe te radi toga nemaju ni veze sa masama, ne znaju šta mase misli i govore, a kamoli šta mase žele. U prvom redu Kotarski komitet koji zapravo ima 6 članova nije uspio do danas da se sav okupi, a daleko od toga da se svi članovi aktiviziraju.

Kotarski komitet nije do sada vodio dovoljno brige o nižim partijskim organizacijama, pa tako na primjer sa ćelijom V. Sesvete nije ni jedan član K.K. održao jedan pravi i pošteni sastanak te se prema tome ne može ni očekivati da će ta ćelija znati održati sama sastanak dobar i sadržajan. Pomanjkanje discipline je jedna od osnovnih grešaka koju treba odmah uklonit, a koja postoji i među nekim članovima K.K., pa se na primjer jedan inače dobar drug, ali mlad nije od 2. o. mjeseca javio na vezu i osim jednoga puta nije se zanima ni za sastanak ni za dalnji rad na terenu. Sličan, ali još gori slučaj je sa drugom Maćešićem, kako smo već napred iznijeli, koji se neda prosto natrag na ovaj teren, jer je opasno za kretanje.

Imademo jedan općinski komitet, koji se radi svoga sekretara nije još kompletan sastao, jer se je sekretar opć. komiteta tako dobro konspisisao, da ga do danas još nitko nije uspio naći. Radi toga ćemo druga riješiti dužnosti sekretara, a za sekretara postaviti druga Tišljarca[3], bivšeg člana toga komiteta, koji se je u ovoj teškoj situaciji držao bez prigovora. Osim toga predlažemo da se drug kazni partiskom opomenom.

Partijsko članstvo ne posjeduje osjećaj odgovornosti, ne održava sastanke ni jedan put nedeljno, a kamoli dva puta. Drugovi se za sastanak ne pripravljaju i to ne samo članovi ćelija nego ni članovi komiteta. Tako na primjer na naš današnji sastanak su svi članovi došli bez bilježaka i na to su bili radi budućnosti upozoreni sa strane politsekretara. (Izvještaj organizacionog sekretara i sektretara SKOJ-evskog komiteta bili su mršavi i nepregledni). Članstvo je većim djelom staro po godinama, bez ikakovoga poleta, i nekako svi skupa sa narodom čekaju samo da rat svrši.

Uslijed ofenzive postoji na terenu svega 6 ćelija, a te ne održavaju redovito sastanke, ne šalju izvještaje, ne plaćaju članarinu niti ne sakupljaju partijski prilog. Zajednički bi se moglo reći da je nastala Ijenost i nerad medu članstvom i tome je prvenstveno kriv sam K.K., a zatim činjenica da je socijalno sastav vrlo slab (samo seljaci

Andrija

i to većinom bogati seljaci, a osim toga ima medu njima i raznih prošlosti kao »kulturbund« i jedan je na primjer bio do 1943 gestapovac itd.) Bolje uvjete za daljnji razvitak imaju ćelije V. Sesvete Sredice i donekle Babotok, jer su ovdje mladi članovi i imaju volju da rade.

Da bi se probudilo i pokrenulo članstvo Partije odlučili smo da medu partijskim članstvom priredimo natječaj po slijedećim točkama.:

1.) Koja će jedinica biti najtočnija u mjesec dana po pitanju sastanaka i pisanja izvještaja.
2.) Koja će jedinica proučiti najviše materijala.
3.) Koja će jedinica uspjeti da pripremi i organizira uz našu pomoć najviše odbora NOF-a.
4.) Tko će sakupiti najviše novaca za našu štampariju »Naprijed«.
5.) Koja će jedinica pronaći najviše novih veza.
6.) Koja će jedinica biti biti najbolja i najbrža po pitanju raspodjele naše štampe na njenom sektoru.

Natječaj će trajati od 10. VIII. do 10. IX. 1944, a sudjelovaće članovi jedinica KP i kandidati. Na sastancima jedinica ćemo razraditi sam natječaj, nastojati zagrijati članstvo za njega i razviti natjecanje medu pojedince u ćeliji, naime da se natječe i jedan član ćelije sa drugim, a onda najbolje kao i najbolju jedinicu istaknuti u jednom pismu Kotarskog komitetu kojeg ćemo uputiti svim članovima Partije i kandidatima na kotaru.

Pored ovih zadataka postavili smo da je potrebno:

7. Naročitu pažnju posvetiti kandidatima i Skoju te stalno u izvještaju navesti šta je učinjeno po pitanju kandidata i Skoja. Na svaki sastanak Skojeve grupe dužan je da ode jedan član ćelije na čijem se sektoru nalazi ta grupa.

8. Sve ćelije da naprave popis materijala radi plana za proučavanje, kojeg ćemo u zajednici sa ćelijama načiniti na slijedećom sastanku ćelije.

9. Zadužiti u svakoj ćeliji nekoga za štampu i razraditi plan za čim bržu i bolju raspodjelu štampe. U izvještaju mora uvijek stajati kako je materijal raspačan.

SKOJ.

Izvještaj o stanju Skojevske organizacije iznio je dosta neiscrpno drug Franjo Pandur. Iz njegovo izvještaja se vidi da K.K. SKOJ-a broji 6 članova, koji se slabo sastaju i nisu baš aktivni.

Osim K.K. SKOJ-a ima na terenu 6 Skojevih grupa sa sveukupnim brojem članstva — 36.

Za SKOJevsku organizaciju se može reći da se je također umrtvila da je malobrojna i uska i da je odraz Partijskog rada i nikakve pomoći sa strane Partije.

Radi toga smo obavezali druga Pandura da dade za slijedeći puta iscrpan izvještaj, a Partijska organizacija da povede čim više računa o SKOJ-evskoj organizaciji i da joj svakom prilikom pomogne.

NOO

Narodno-oslobodilačkih odbora nema, pa čak i članovi KNOO-a su potpuno napustili teren. Međutim na našem terenu NOO-i ni ne mogu vršiti neku vlast, pa za sada ne ćemo ni pokretati to pitanje.

AF Z

Po pitanju te organizacije nije ništa poduzeto od 13. VII pa do danas.

NOF

Za sada nemamo ni jedan odbor jedinstvene Fronte, ali imamo pripremljeno u sedam sela teren za osnivanje tih odbora te ćemo u slijedećim a danima pristupiti osnivanju odbora NOF-a.

III

Pod trećom tačkom dnevnog reda su pričitane direktive koje su stigle putem pisan od O.K. i putem direktivne štampe.

U vezi s tim uzeo si je jedan drug zadatak da nade dva kurira za vezu sa O.K., zatim smo raspisali natječaj za sakupljanje novaca za »Naprijed«, i zadužićemo u svakoj jedinici nekoga sa dopisničkom službom.

IV

U četvrtoj tački napravljen je plan kuda će koji član K.K. ići i koje će zadatke obaviti.

Na općinu:	Topolovac	
	Sv. Petar	
	Sv. Ivan Žabno i	
	Predavač	idu drug Manojlović[4] i Pomykalo (Oto)
	Trojstvo	drug Tomo Precehtel
	Kapela	drug Bukvić[5] i drug Pandur

[4] **Dušan**
[5] **Mile**

V.

Pod petom točkom smo raspravili još pitanje naše baze, kurira i veza sa O.K. kao i općina međusobno. Odlučili smo da će naša baza biti za sada negdje oko V. Sesveta, jer je tamo stanje još najpovoljnije.

U vezi sa vašim pismom javljamo Vam da je naš slijedeći sastanak 16. kolovoza 1944 u 10 sati prije podne.

Pismo CK KPH u vezi sa osnivanjem NOF-a ćemo umnožiti da ga dobije svaka partijska organizacija, a isto tako Vaše posljednje direktivno pismo od 27. VIII 1944.

Molimo Vas da nam javite vaše primjedbe u vezi sa ovim izvještajem i pozdravljamo vas sa drugarskim

Smrt fašizmu — Sloboda narodu.

Za komitet:
Pomykalo [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-98/4540.

164

1944, kolovoz 5.

Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o rezultatima borbi od 1. travnja do kraja lipnja 1944. godine

S**TAB**
X. Korpusa »Zagrebačkog«
NOV i POJ
Oper. Broj: 400/1944.
dne 5. VIII. 1944.

Podatke o akcijama za
mjesec april, maj i juni
1944. dostavlja.

GLAVNOM ŠTABU NOV i PO HRVATSKE.

Prema telegrafskom naređenju tog Štaba dostavljaju se **sljedeći** podaci o akcijama i postignutim rezulttima i tromjesečju april, maj **i** juni 1944. i to:

Jedinice ovog Korpusa u gore navedenom tromesečju imale su akcija i borbi sa nepriajteljem 196.

U tim akcijama i borbam apostignuti su sljedeći rezultati:

Neprijateljskih vojnika:		**Vlastiti gubici:**	
	1701	Poginulih	302
Ranjenu	1363	Ranienih	650
Zarobljeno	351	Nestalih	525

Zaplijenjeno:

	33	Puščane municije	288990
	586		22
	21	Bombi	17
	23	Mina za bacače	195
	1	Motor kotača	13
	2		4
	1	Bluza	51
	2	Hlača	51
	3		16
	1		14
	1	Plahta	23
	1		5
	3		1
Knla	2	Apoteka	1
	164	Novca u kunama	9,000000

Uništeno:

	2	Motor kotača	15
	1		21
	12	Pruge u metrima	19600
	53		1742
Kamiona	13		
Automobila	1		

Oštećeno:

Tenkova	6	Motor kotača	1
			2
Vagona	17		

Izgubljeno:

Od oružja i opreme naše jedinice u ovim borbama izgubile su:

			2
Lakih bacača	2	Teških mitraljeza	9
	2	Puškomitraljeza	31
Pušaka	509		24
	2		2
	1600		30
	5		12
Sedala	4		5

Prednje se dostavlja na upotrebu.-

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar: Komandant-general-rnajor-
Ivan Šibi [v. r.]

Original, strojopis
Sign., AVU, Fond NOB, k. 551a, f. 4, dok. br. 9(1,2).

165

1944, kolovoz 7.

Oglas o vješanju desetorice pripadnika NOP-a zbog napada partizana na vlak između željezničkih stanica Prečeca i Ostrne

O G L A S

Zbog postavljanja mine pod putnički vlak na mjestu između Prečeca i Ostrne, kojom prilikom je mina eksplodirala pod putničkim vagonom punim putnika, stradale su niže navedene osobe:

Mijo Turić, željezničar iz Kapelice, kot. Garešnica,
Ivo Španić, ratar iz Kapelice, kot. Garešnica,
Vlado Pavlović iz Kustošije, kot. Zagreb,
Ana Biro, kućanica iz Garešnice,
Tomo Čeliković, iz Grabrovog Potoka, kot. Kutina.

Svi su ti hranitelji mnogobrojne obitelji.

Nadalje 12 teško ranjenih među ostalima:

Milan Rupčić, radnik, Zagreb, Barutanski Jarak 15.,
Rade Radanović, obć. bilježnik, Kaštelovac, kot. Garešnica,
Bara Budojević, kućanica, Resnička Trnava 67, kot. Zgb.,
Leopold Kubta, ratar iz Jalovca, kot. Čazma,
Ljubica Šebek, kućanica, Širinec, kot. Čazma,
Ivan Bošnjak, ratar iz sičica, kot. N. Gradiška,
Ivan Peršić, radnik iz D. Lapca,
Tomo Milinović, radnik, Vojni Križ, kot. Čazma,
Ana Filipović, kućanica, Zagreb, Šenoina 22., koja je podlegla zadobivenim ranama.

14. lakše ranjenih i to:

Katica Frida, kućanica iz Krča, kot. Kutina,
Marija Čubrilović, kućanica iz Garešnice,
Marija Grižić, kućanica, Dobojska 33.

Andrija Galić, radnik iz Šaranpova, kbr. 13. kot. Ivanić,
Milan Kranjčec, dak, Zagreb, Vurovčica 78.,
Mila Barberić, kućanica, Zagreb, Frankopanska ul.,
Sofija Divić, kućanica, Zagreb, Bužanova 35.,
Stjepan Bajs, radnik, Stružec, kot. Kutina,
Ružica Andruza, kućanica, Topolje, kot. Dugo Selo,
lOv 11., 12., 13. i 14. osobe otišle su smjesta dogadaja zadobivši lakše tjelesne.

Radi toga zločinačkog djela izvršena je na spomenutom mjestu nad 10-toricom utvrđenih odmetnika i komunista odmazda kaznom smrti VJEŠANJEM na osnovu §§-a 1., 2. i 3. Zakonske odredbe o zakonskim mjerama zbog napadaja i čna sabotaže proti javnom redu i sigurnosti od 30. listopada 1943. broj CCXXIII-2728-D. V.-1943. o nadopuni zakonske odredbe o zaštinim mjerama zbog napadaja i čina sabotaže protiv javnom redu i sigurnosti od 30. lipnja 1944. broj CXCII-1320-D. V.-1944. i odredbe od 30. lipnja 1944. broj 2.417-1944.

VJEŠANE su slijedeće osobe:

1. Dr. Milan Ž E G A R A C,
r. 1898. u Kiku,

što je vršio dužnost predajednika Mjesnog N.O.O.-a, te kao takav sam organizirao odbor, dolazio na sjednice »mjesnog komunističkog komiteta«, radio na organizaciji, podržavao vezu sa mjesnim odborom A.F.Z.-a, davao »narodnu pomoć« u novcu i odjeći, raspačavao obveznice »partizanskog ratnog zajma«, širio komunističko promičbeno tvorivo.

2. PERO B E R C E,
r. 1890. u Bregani,

što je bio tajnik »mjesnog komunističkog komiteta« i kao takav dolazio na sjednice istog, davao za »narodnu pomoć« šivoao partizanima odjela. Bio je povezan s organizacijom medu željezničarima i omladincima SKOJ-a, te je bio povezan sa raodm mjesnog odbora AFZ-a, podržavao vezu s članovima »vojnog komiteta«, a isto tako i s članovima N.O.O.-a, i primao partizanske tekliće.

3. MIRKO Č U L I G,
r. 1916. u Stupnu,

što je bio partizanski glavni teklić između Siska i Cerja, te je prenosio pošto za članove »mjesnog komunističkog komiteta«. Znao je za rad spomenute organizacije, te je primao od partizana-mine (eksploziv), koji je bio namijenjen za izvršenje atentata na predstavnike vlasti u Sisku, a koje su mine bile pohranjene u njegovoj kući.

4. IVAN MALEC-KOSIĆ,
r. 1908. u St. Drenčini,

što je kao partizanski teklić prenosio poštu i ilegalno ostalo tvorivo iz siska u St. Drenčinu, odnosno Cerje. Kao takav podržavao je vezu s članovima »Kotarskog komiteta« iz šume, te članovima »mjesnog komunističkog komiteta«. Nadalje što je prenosio u šumu za partizane strijeljivo, bombe, cigarete, rum i komunističko promičbeno tvorivo,

5. MATO ONlC,
r. 1906. u Žerovincu,

što je bio djelatni partizan, koji je s oružjem u ruci djelotvorno s partizanima sudjelovao u napadajima; što je u zajednici s djelatnim partizanom izvršio u mjesecu kolovozu prošle godine napad na dvojicu seljaka iz Žabna, kojom je prilikom jedan seljak ubijen, dok je drugoga predmetni ranio, te konačno, što je izvršio otimačinu novca dvojici mesarskih obrtnika.

6. MIJO PRUSEC,
r. 1914. u Sesvetskom Selu,

što je bio djelatni partizan, koji je prije svog odlaska u partizane davao novac za »narodnu pomoć«. Kao djelatni partizan sudjelovao je u svim podhvatima protiv naših oružanih postrojbi.

7. IVAN H O F M A N,
r. 1924. u Sisku,

što je bio djelatni partizan, koji je prije svog odlaska u partizane prisustvovao komunističkim sastancima, a nakon tog vršio dužnost teklića, prenoseći razno komunističko tvorivo. Iz partizanskih redova, bio je poslan na vojno-politički tečaj, a po završetku tečaja preuzeo je dužnost »komandira« jednog partizanskog odjeljenja, te vršio prepade po raznim mjestima u Slavoniji.

8. TOMO S E K U L I C,
r. 1896. u Vel. Pisanici,

što je preko svoje nećakinje ustanovljene komunistkinje, izručio iz skladišta Glavnog kolodvora jedan sanduk odjeće i obuće, koje je on namijenio partizanima. Bio je povezan s osobama, koje su te predmete trebale odpremiti u šumu, a sam je izradio obavjesnice za robu, koje je predao svojoj nećakinji, a ova opet svojim vezama dalje.

9. JOSIP P O P O V I C,
r. 1916. u Pojatu,

što je surađivao s djelatnim partizanom »političkim komesarom«. Dužnost mu je bila nabavljati za partizane ljekarničko tvorivo i primanje osoba, koje su trebale biti prebačene po višim vezama

u partizane. Stanovao je ilegalno, te nabavljao oružje i vojničke odore partizanima u šumu. Bio je naoružan samokresom.

10. BORIS MIKUS,
r, 1920. u Krapini,

što je bio član »Kotarskog narodno-oslobodilačkog odbora«, te kao takav dobivao od nižih veza novčane doprinose za »narodnu pomoć«. Imao je dužnost prebacivanja pojedinih osoba u partizanske redove. Prilikom odvodenja na mjesto izvršenja odmazde pokušao je bijeg te je tom prilikom ubijen po organima javnog reda i sigurnosti.

Zagreb, 7. kolovoza 1944.

Iz ureda povjerenika za provadanje mjera iz zakonske odredbe o zaštitnim mjerama zbog napadaja i čina sabotaže protiv javnom redu i sigurnosti od 30. listopada 1943. broj CCXXIII-2728-D. V.-1943.

Stampata, strojopis
Sign., Hrvatski narod, br. 1103, str. 2, od 8. kolovoza 1944.

I ,, 166

1944, kolovoz 7.
Novi Marof

Izvještaj Druge bojne Prve pukovnije PTS Zapovjedništvu PTS o borbama protivjedinica Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ u srpnju 1944. godine

II. BOJNA 1. PUKOVNIJE
POGLAVNIKOVIH TJELESNIH SDRUGOVA
Broj 975 taj. sapril.
U N. Marofu dne 7. VIII 1944.

PODHVATNI IZVJEŠTAJ ZA MJESEC SRPANJ 1944.

I. DIO
OPERACIJE I PODHVATI

II. DIO
IZVIĐANJA

III. DIO

ZAKLJUČAK

Zapovjednik II/1. puk. PJs
M.P.[1] Ust. ndp. Z. Buljan
Z. **Buljan** [v. r.]

Predmet: Podhvatno izvješće za mjesec srpanj 1944.

Predmet: Izvješće o podhvatu Kalnik—Rasinja od 1 do 7. srpnja 1844.

ZAPOVJEDNIKU 1. PUKOVNIJE PTS.
VARAŽDIN

Neprijateljske jake skupine nalaze se na području Bjelovar—Koprivnica—Ludbreg—Kalnik u jačini, od 8 poznatih i 2 nepoznate brigade. Brigade Braće Radića i Matije Gubca ponovno su popunjene i naoružane engleskim oružjem. U brigadi Matije Gubca nalaze se navodno 15 Engleza. Popuna tih brigada izvršena je nekim slavonskim brigadama i Kalničkim odredom, medu ostalim brigadama nalaze se Zagrebački odred, djelovi Zagrebačke brigade, I Moslavačka, 17 Slavonska, Brodska brigada id ruge. Neprijatelj dolazi iz područja Bilo-gore vjerojatno bježeći pred našim podhvatnim snagama koje sada tamo vrše akcije.

U podhvatu protiv neprijatelja sudjelovali su II/1. puk. PTS sa dvie pješačke i jednom strojničkom sati, jedna sat III/1. puk. PTS, Njemačko oružničtvo sa dvie sati te vod Gorskih topova D.S.Š.

Podhvat je trajalo od 1. do uključivo 3. srpnja.

Pothvatno područje: Apatovac—Rasinja,

U vezi zapoviedi zapovjedničtva 1. puk. PTS izdala je ova bojna sliedeću zapovied:

II/1. puk. PTS zajedno sa Njemačkim oružničtvom i jednim vodom Gorsk. topova krenut će u 16 sati pravcem N. Marof, Ljubelj, Rudnik uglja i to ovim redosliedom: u dvie kolone:

I.—5 sat. Stožer bojne, 7 sat te 8 sat bez pvoeza koji kreće sa topovima pravcem N. Marof, Črnila, Kapela, Ranice, Ljubelj, Kozji hrbat.

[1] **Okrugli pečat: II bojna 1. pukovnije PTS**

II. —Njemačko oružničtvo, vod gorskih topova te povez 8. stroj, sati sa teškim bacačima kretati će pravcem N. Marof, Moždenec, Ivanovo Polje, Ljubelj, Rudnik uglja.

Podhvatne snage prenoćit će pod Kozjim hrbtom a zatim u 2 sata krenuti pravcem: Debela Bukva, Sedlo, Lipovec, k. 326 ovim redosliedom: 5 sat, Stožer bojne, 7 st, 8. sat teški bacači i vod gorskih topova te Njemačko oružničtvo koje ima zadaću osiguravati topove. Iz Lipovca ima se izvršiti udar na Apatovac, Ribnjak, Belanovo selo, Rasinja, do Rakovačke šume, gdje treba do 11 sati uspostaviti vezu sa I/l. puk PTS. Ovim pravcem kreće II/1. puk PTS sa jednim gorskim topom.

Njemačko oružničtvo krenut će pravcem Apatovac, Veliki Poganec, Vel. Grabičani, Prkos, Rasinja.

Zaposjedanje Rasinje ima uslieditи u 14 sati, kada će se primiti daljnje zapoviedi.

Tok podhvata:

U vezi gornje zapoviedi krenula je II/l. puk. PTS pojačana sa dvie sati Njemačkog oružničtva u 18 sati pravcem N. Marof, Moždenec, Ivanovo polje, Ljubelj gdje je bojna prenoćila. U 1.45 sati krenulo se pravcem Debela Bukva, Sedlo, Stupe gdje se kolona razdjelila u dvie grupe. Jedna je sačinjavala II/1. puk. PTS pojačana sa dva topa a drugu grupu Njemačko oružničtvo pojačano sa jednom sti III/l. puk. PTS. Prva grupa izvršila je napad na Apatovac preko Lipovca, Fičara na k. 326, dok je druga grupa vršila napad na Apatovac sa zapadne i južne strane s. Apatovca. U Apatovcu nalazili su se djelovi 33 divizije u jačini od jedne brigade (oko 600 ljudi). Napad na neprijatelja koji je bio ukopan na visovima oko Apatovca, u 7 30 sati, sa jakom Topničkom i bacačkom vatrom, dok je druga bojna izvršila napad sa pješ. snagama i jurišem izbacila neprijatelja iz Apatovca. Tu je neprijatelj imao 13 mrtva prebrojena dok je II bojna imala jednog ranjenog.[2] Zauzimanje Apatovca završeno je u 9,30 sata.

Prema nalogu 1. puk. PTS trebala je II/1. puk PTS krenuti pravcem Apatovac, Ivanec, Ribnjak pojačana sa jednim topom, dok je Njemačko oružničtvo trebalo krenuti pravcem Apatovac, Vel. Poganec, Vel. Gradičani, Rasinja.

Obje grupe krenule su u 10,30 sati iz Apatovca naznačenim pravcima. Odmah nakon izlaska predhodnice iz Apatovca, bila je ista napadnuta sa jakom strojničkom i storjopuščenom vatrom iz pravca Ivanec, Razvivši se bojna je krenula prema Ivancu kušajući izvršiti napad sa čela i lievog boka, nakon jake pripremne topničke i bacačke vatre. Međutim neprijatelj je zaobišao lievo krilo i počeo

[2] **Vidi: Dok. br. 94.**

jurišati sa udaljenosti od 50 metara. Juriš je odbijen, ali je neprij$_a$. telj pokušao još tri puta jurišati bez uspjeha. Razvila se ogorčena borba koja je trajala nekoliko sati. U toku borbe prebacilo se Njemačko oružničtvo na desno krilo Ivanca Dospjevši do prvih kuća II/1. puk. PTS prelazi u obču navalu i stiže pred Ivanec upravo u času kada su partizani stigli do topova krivnjom njemačkog oružničtva kojima je bila dužnost osiguravati topove, jer su se isti napustivši topove povukli. Partizani su borbom prsa u prsa izbačeni iz Ivanca. Partizanski gubitci bili su veliki.[3] Najveće gubitke imali su prilikom četiri uzastopna juriša. No uspjelo im je mnoge ranjene i mrtve izvući. Točno prebrojeno neprijatelj je imao 30 mrtvih, dok je naša bojna imala 2 mrtva i 3 lakše ranjena. Neprijatelj stalno navaljuje iz Ribnjaka gdje su bili odlično utvrđeni. Zapovjednik II/1 puk. PTS u suglasnosti sa zapovjednikom njemačkog oružničtva doneo je odluku da se ne kreće dobivenim pravcem radi jačine neprijatelja koji je bio nadmoćan i radi pomankanja streljiva, nego da se naše snage što prije izvuku iz obruča te su obje grupe krenule zajedno preko vel. Poganca za Rasinju. Predhodnica izbacila je slabije snage partizana iz Poganca i bojna kreće podpuno razvijena na prostoru Vel. Poganac, Vel Gradičani i ceste Vel. Poganac—Rasinja. Topove i troja kola su ranjenicima štitila je skupina Njem. oružničtva. Neprijatelj nas je stalno pratio sa jakom vatrom iz pravca Ivanec. Pred Prkosom dobiveni su podatci da se u selu nalazi jedna neprijateljska brigada. Obuhvatnim napadom izbačen je neprijatelj iz Prkosa u 19 sati prema Kamenjak šumi. Povez i topovi tučeni su stalno jakom i dobro upucanom strojničkom i strojopuščanom vatrom iz šume Gradinjak, šume Kamenjak i ceste Poganec—Rasinja, te nisu mogli krenuti naprijed.

II/l. puk. PTS pošto je osigurala kolonu sa lieve strane, tražio je zapovjednik bojne zapovjednika njemačkog oružničtva da pošalje jednu svoju sat u pravcu Kamenjak šume da bi kolona mogla krenuti napried, što je isti učinio. Cielu šumu Kamenjak tukli su bacači II bojne, i podpomagali kretanje njemačkog oružničtva kao pobočnice. Istovremeno napadana je II/l. puk. PTS iz pravca Vel. Poganec, Radeljevo i iz Rasinje. Nekako odmah iza toga dotrčao je do zapovjednika II-l. puk. PTS, koji se nalazio u Vel. Grabičanima sa bojnom, koja je jurišima odbijala navale partizana, zapovjednik voda topova i izvjestio ga da se je poljsko oružničtvo povuklo iz šuinp i da su napustili cestu i topove koje su osiguravali, a zajedno s njima i domobrani koji su bili kod topova. Zapovjednik II bojne izvršio je odmah juriš sa dva voda na cestu koju su partizani već djelomično zaposjeli. Uz najveću opasnost od dobro upucanom nepri-

[3] **Isto, 106, i Zbornik VII, tom V, knj. 31, Dok. br. 17.**

jateljskom stroj i strojopuščanom vatrom sa triju strana, izvlačili su dijelovi II/1. puk. PTS ranjene pripadnike njemačkog oružničtva i topove te pobacano i ostavljeno oružje i streljivo njemačkog oružničtva. Natjeravajući nekolicinu pripadnika njemačkog oružničtva koji su se sklonili u puni zaklon tražio je zapovjednik bojne energično da pomognu izvlačenje svojih ranjenih drugova. Isti su tek zapovied izvršili kada im je zapriečeno oružjem. Zapovjednik sati III/1. puk. PTS izvjestio je zapovjednika II/1. puk. PTS da su ga njegovi ljudi napustili i pobjegli i daje ostao sam. Topovi, povez izvučeni su i trebalo se krenuti napried, ali su se konji i momčad bitnice D.S.Š., pored najvećeg zalaganja njihovih zapovjednika razbježali i nisu se mogli sakupiti. Topovi nisu mogli krenuti napried već su im povadeni zatvarači, a topovi ostavljeni. Partizani su obkolili cielu II/1. puk. PTS i neprestano jurišali pošto su bili u velikoj vatrenoj nadmoći automatskog oružja. II/1. puk PTS probila se prema Rasinji izvukavši sve ranjene koji su prebačeni kamionima za Ludbreg. Zapovjednik II/1. puk. PTS sa 3 častnika i 30 ljudi probijao se čitavu noć kroz guste neprijateljske redove i gustu šumu i stigao u Ludbreg u 6 sti ujutro gdje je sakupio cielu bojnu. Neprijateljski gubitci u mrtvima bili su ogromni ali radi teških neprekidnih borbi i radi jako nadmoćnog neprijatelja koji je stalno napadao nije se mogao ustanoviti broj neprijatelja u mrtvima.

Vlastiti gubitci:

a) u ljudstvu:	častnika (nestalo)		1
	dočastnika mrtvih		1
	dočastnika nestalih		1
	voničara mrtvih		1
	vojničara nestalih		4
	vojničara ranjenih		5
	Ukupno:		
		mrtvih	2
		ranjenih	5
		nestalih	6
b) u oružju:	strojosamokres		1
i priboru:	okvira za M.P.		5
	strojopušaka Č.S.		1
	okvira za Č.S.		1
	pušaka 0,24		1
	bubnjića za L.M.G.		5 kom .
	doknadnih cijevi L.M.G.		1
	bodova sa tokom i viskom		4
	bacača teških sa tronožcem i podlogom		1

	cievi za bacač	1
	tronožac za bacač	1
	lakih bacača (komplet)	3
	okvira sa prižcima za 1. bacač	6 kom
	samara	5
	sedla čast.	1
	oglavnik kompet.	1
	štapića za urav. (piketa)	2
	praznih sanduka za gran.	9
	limenih kut. za gran.	5
c) u streljivu: (utrošeno)	naboja 7,9 mm	9519 kom
	" M.P. 9 mm	2694 "
	praski za t. bacač	115 kom
	prižižaka za t. bacač	115
	osnov. punj. za t. bacač	115
	praski za 1. bacač	90
	prižiža. za 1 bacač	105
	osnov. punj. za 1. bacač	105
	praski Breda	37 kom
	praski navalne (Stilhand)	4
d) opremi:	surki	11 kom
	hlača	9
	gležnjaka	7
	cipela	9
	kapa	14
	gaća	6
	košulja	6
	obojaka	6
	šat. listova	37
	pljoski	18
	zdjelica	14
	krušnih torbica	8
	prip. remena	14
e) grla:	mazgi	5 kom
	jahaći konj	1
f) vozila:	3 kotura (novih)	

Neprijateljski gubitci: prebrojeno mrtvih 73
zarobljenih nema

Od opreme, oružja i streljiva nije zarobljeno ništa.

ZAKLJUČAK

Dobre i loše strane podhvata:

Loše strane podhvata bile su te što se premalo snaga borilo sa suviše jakim neprijateljem, koji je bio dobro postavljen i utvrđen tako da se vodila nejednaka borba uz veliki napor jer su se morale uložiti sve snage da borba izpadne povoljno t. j. da se naše snage izvuku sa što manje gubitaka. U borbi su se vrlo malodušno ponieli njemačko oružničtvo, ostavivši svoje ranjenike i topove zajedno sa domobranima, tako da su morale naše snage u više navrata povlačiti svoje snage da bi omogućili izvlačiti topove da ih nebi neprijatelj zarobio. Njemačko ružničtvo bacalo je oružje, opremu i streljivo i stalno bježalo ne vršeći zadatak. Ljudstvo Gorsk. topova pokazalo je vrlo malo hrabrosti i borbenog duha osim njihovih zapovjednika koji su se iztakli hrabrošću i požrtvovnošću.

I/l. puk. PTS nije najkritičnijem momentu priskočila našoj bojni u pomoć, premda su se nalazili u neposrednoj blizini izgovaravši se da nisu čuli pucnjavu. Isto tako nisu niti uzpostavili vezu sa našom bojnom premda im je to bio zadatak.

Napadaj na Marof[4] od 3.-4. VII. 1944.

U noći od 3. na 4. srpanj 1944. oko 0.30 sati pokušali su odmetnici probiti postav oko Novog Marofa s namjerom, da ga opljačkaju, jer su bili uvjereni, da se u Marofu nalazi slaba posada, pošto su se naše jedinice nalazile u podhvatu. Međutim naše jedinice su se vratile istog dana u 18 sati i postav je pojačan.

Na postavu nalazila se je 6. sat u jačini od 86 ljudi. Odmah nakon što su partizani jakom vatrom napali obrambeni pojas sa jugozapadne strane, a ujedno i napali vis 261, na kojem se nalazila naša zasjeda, postav je bio domah pojačan sa svim razpoloživim snagama.

Odmetnici su napadali naše postave u vremenu od 0.30 sati do 4.15 sati.

Kasnije su poslije prvog naleta partizani vršili napad sa svih strana osim sjeveroiztočnog diela, koji nije napadan s razloga što je teren suviše ravan i vidljiv.

Neprijatelji su bili partizani i to: 32 divizija t. j. brigada »Braće Radića« i »Matije Gubca«, te još neki odredi sa ukupnom jačinom oko 1200 ljudi.

[4] Isto.

TOK OBRANE:

Po prilično jakoj mjesečini oko 0.30 sati od 3. na 4. VII. 1944. primjećena je od zasjede na koti 261. jedna grupa neprijatelja, koja je koristeći se visokim usjevima namjeravala privući se zasjedi bezprimjetno, te istu uništiti, nakon čega je trebao započeti obći napad sa svih strana.

Zasjeda primjetivši neprijatelja pustila ga je u neposrednu blizinu i iznenadila ga jakom strojopušćanom vatrom i prisilila neprijatelja na povlačenje u pravcu sela Grena. Bacački šćet obavješten brzoglasno sa kote, otvorio je vatru u pravcu povlačenja neprijatelja. Prilikom otvaranja vatre sa strane zasjede ranjen je jedan komesar, a iz neprijateljskog razgovora ustanovilo se, da se zvao **Dešo.**

Nakon tog neuspjelog pokušaja zauzeća kote, koja dominira cielim položajem Novog Marofa, neprijatelj je započeo napadaj sa svih strana. Obzirom na to, što se oko obranbenog pojasa Novog Marofa nalaze visoki usjevi, nije neprijatelj mogao biti primjećen, te je borba potrajala do pred samo svitanje t. j. do 4.15 sati 4. VII. 1944., kada je neprijatelj nakon podpunog neuzpjeha morao odstupiti. Oko 3.30 sati u jutro izvukla se 8. strojnička sat iz Novog Marofa, te napadala neprijatelja, koji je odstupao u pravcu Moždenac—Ljubešćica većim dielom, à manjim dielom preko sela Krč i s. Grane u Pahu. Prema navodima seljaka kod odstupanja neprijatelja bilo je oko 4 kola mrtvih i oko 4 kola ranjenih. Pred samo svitanje uhvaćen je jedan partizanski podporučnik sa strojosamokresom, englezkog podrietla i jednom praskom. Isti je imao namjeru postaviti tri mine sa oružnim punjenjem radi razaranje žičanog pojasa, kako bi partizanima omogućio ulaz u Novi Marof.

Oko 6 sati u jutro 4. VII., upućena je 5. sat u pravcu Novi Marof—Ključ do ceste izpod s. Ljubešćica u svrhu proganjanja neprijatelja, koji je sa povozom bježao u s. Ljubešćica. Tom prilikom ubijeno je prema pričanju seljaka nekoliko odmetnika i dva vola, dok je oko desetak ranjeno.

GUBITCI NEPRIJATELJA:

Mrtvih:	50 partizana
Ranjenih:	30
Zarobljeno:	1 partizanski častnik.
Oružje:	1 strojosamokres (engl.)

Streljivo: 60 naboja za strojosamokres
3 mine sa pružnim punjenjem.

VLASTITI GUBITCI:

Ranjenih:

1 dočastnik lakše ranjen
1 vojničar lakše ranjen.

UTROŠAK STRELJIVA:

Naboja 7,9 mm:	**8.626**
Naboja 8 mm:	300
Naboja 9 mm M.P.:	922
Naboja 6,5 mm:	900
Praski za laki bacač:	**19**
Praski za težki bacač:	52
Prižižalka za teški bacač	52
Osn. punjenja za tež. bac.:	52
Praski navalnih:	**21**

Dobre strane bile su te, što je Novi Marof opasan bodljikavom žicom, mnogo je pomagala u sprečavanju zauazeća Novog Marofa i mjesečina. Moral kod ljudstva bio je odličan, a pojačanje postava usliedilo je najvećom brzinom i u najvećem redu.

Podhvat 5. VII. 1944.

Zapovjed za podhvat izdalo je Zapovjedništvo 1. Puk. P.T.S.
U podhvatu sudjelovala je II/1. Puk. P.T.S. od 390 ljudi, Dočastnička škola P.T.S-a i dvije sati P.Z. U.V.
Podhvat je vršen 5. VII. 1944. od 03 sati do 21 sat.
Područje podhvata: Kalnik.

Tok podhvata: Bojna je krenula iz Novog Marofa u 3 sata pravcem Moždenac — Ivanovo Polje-kota 198, kota 270, Kozji Hrbat, kota 426, Zvoz, kota 400, Denovac, V. Vrh, kota 381, Jalševac, Svibovec, Var. Toplice, te se je vratila preko hrastovca, Petkovca, Crnila, Ključa, u Novi Marof.

U dodir sa neprijateljem došle su naše snage kod mjesta Drenovac, koji je bio nadmoćan i učvršćen na koti kod Drenovca, te je nakon kraće borbe izbačen sa kote. neprijatelj se povlačio u pravcu kote 147 i 484.

GUBITCI NEPRIJATELJA:

Po pričanju tamošnjih stanovnika, neprijatelj je imao:

9 mrtvih
11 ranjenih.

Zarobljeno:

1 tegleći koš

VLASTITI GUBITCI:

Ranjenih:

2 vojničara.

UTROŠAK STRELJIVA:

Naboja 7,9 mm:
875

Naboja 8 mm:
800

Naboja 6,5 mm:
200

Granata za tež. bacač:
29

Prižižaka za tež. bacač:
29

Naboja 9 mm M.P.:
30

Loše strane podhvata bile su te, što sve podhvatne snage nisu na vrime zauzele postav, čime se omogućilo izvlačenje neprijatelju.

Podhvat od 6. do 19. VII. 1944.

Zapovied za podhvat izdalo je Zapovjedničtvo 1. Puk. P.T.S. pod br. 25. Taj. od 6. VII. 1944.

U podhvatu sudjelovali su: II/1. Puk. P.T.S. u jačini od 40 ljudi, **I/l.** Puk. P.T.S. III/l. Puk. P.T.S-a, Dočastnička škola P.T.S-a, jedna bojna Crne Legije, Oklopni sklop P.T.S-a, skupina »Zovko«, jedan vod Gorskih topova i jedan vod haubica.

Podhvat je trajao od 6. do 19. VII. 1944.

Podhvat je vršen na području Kalnik, Ludbreg, Koprivnica, Bjelovar i okolica do Pitomače zaključno.

Neprijatelji su bili 28. i 32. partizanska divizija, koja se nalazila na području: Ludbreg, Koprivnica, Var. Toplice. Centar je bio u Ribnjaku.

TOK PODHVATA:

Dne 6. srpnja 1944. u 16 sati krenula je bojna vlakom, iz Novog Marofa preko Varaždina do sela Kelemen, a odatle izkrcavši se pješke pravcem Golo Brdo do s. Leskovac. U Leskovac stigla je bojna oko pola noći. Uzpostavivši vezu sa Dočastničkom školom, krenula je bojna u 12 sati u noći na Medved. kota 346 i kota 343, te se je u zoru provukla između Ivanca i Duge Rieke, održavajući vezu sa lievim krilom, a zatim preko Lipnjaka i Radeljeva izbila na Prkos ne naišavši na neprijatelja, koji se je 6 sati prije prebacio u pravcu Bilogore.

Iz Prkosa krenula je bojna 7. VII. 1944. u Rasinju, gdje se je odmarala cieli dan.

Dana 8. VII. 1944. krenula je bojna pravcem Rasinja, Koprivnica, Rieka, Šuma Mesarica, kota 258, Pšćirica šuma, Frkovac, Gornji Križ, gdje je zauzela pripremni položaj za napad na Topolovac.

Bojna je održavala vezu sa II/1. Puk. P.T.S. na desnom krilu, a sa I/l. Puk. P.T.S., na lievom krilu, koja je ujedno bila i pričuva. Izbivši u 14.30 sati na pripremni položaj, izvršila je II/l. Puk. P.T.S., napad na Topolovac.[5] Neprijatelj je iznenađen, jer je napad izvršen u centar žestokom strojničkom i bacačkom vatrom, tako, da je Topolovac veoma brzo zauzet, a neprijatelj se povlačio u paničnom bjegu. Jedna sat zaposjela je Topolovac, dok je desno po grebnu, trebala napredovati 2. sat, no ista je međutim naišla na jake neprijateljske snage, a kako III/l. Puk. P.T.S. nije izbila na desnom krilu, bila je ta sat od partizana obkoljena. Odmah su djelovi II. bojne, koji su se nalazili u Topolovcu u 14.30 sati, izvršili povlačenje na lievu stranu i pribjegli obkoljenoj sati u'pomoć. Neprijatelj je tvrdokorno jurišao na naš položaj, ali je svaki juriš bio krvavo odbijen. U 18.30 sati stigla je II. bojni pomoć od strane I/l., koja se je nalazila u pričuvi. I/l. Puk. P.T.S., probila je oburč sa desne strane Topolov-

[5] Položaje na Topolovcu držala je XXXII divizija NOVJ; o toj borbi vidi: Dok. br. 106, i Zbornik VII, tom V, knj. 31, Dok. br. 17.

ca a II/l. Puk. P.T.S. je uzastopnim jurišima odbijala premoćne napadaje neprijatelja i uspila izbaciti ga sa Turskog briega i Lugomerčevog sela, osiguravši time povlačenje svih podhvatnih snaga. U 20 sati dobivena je zapovied za povlačenje u pravcu Novigrada, koje je izvršeno u najuzornijem redu. Prolazeći kroz Konjsku šumu, podhvatne su snage bile napadnute od jedne grupe partizana u jačini od 400 ljudi. Neprijateljska grupa kretala se je grebenom s desne strane ceste, Jakopovac — Sredice, odakle je vršila i napad. Višekratni neprijateljski napadi odbačeni su našom nadmoćnom vatrom. U 3.30 sati 9. VII. 1944. stigla je bojna u Novigrad, gdje je bila na odmoru do 14 sati 10. VII. 1944.

Prilikom borbi oko Topolovca imao je neprijatelj teške gubitke u mrtvima i ranjenima. Broj mrtvih računa se, da je prešao 100.

Vlastiti gubitci: 5 mrtvih, 16 ranjenih, a medu njima por. Ćukac, koji je kasnije podlegao ranama i lakše ranjen jedan zastavnik.

Loše strane podhvata bile su slabo održavanje veza između podhvatnih jedinica, dok veza sa III/1. Puk. P.T.S., nije uobće postojala.

U toj borbi došlo se do zaključka, da kad napada jedna bojna na jeke neprijateljske snage, onda mora napadati na jednom uzkom prostoru pomažući uzajamnom vatrom težkog oružja napadaje pojedinih sati, da ne dode do razvijanja i obkoljavanja pojedinih dielova od strane neprijatelja. Pokazalo se, da je jedinica ustegovljena i borbenog duha može tući i višestruko nadmoćnog neprijatelja.

U 14 sati 10. VII. 1944., krenula je bojna u Koprivnicu radi koncentriranja snaga za ponovni podhvat na Topolovac i ostala tamo na odmoru 11. i 12. VII. 1944.

13. VII. 1944. prikupljene su nove borbene snage i to: Borbena skupina **Gredelj (1.** II. i III. bojna 1. Puk. P.T.S-a pojačana sa jednom oklopljenom sati, 2 sati grenadira Oklopnog sklopa iz prostora Koprivnica — Rieka).

Borbena skupina **Boban** iz prostora Podravski Novigrad.

Borbena skupina **Adrian** (2 bojne 4. Gorskog sdruga) iz prostora Bjelvoar.

Borbena grupa **Kavalek,** koja je ostala u Koprivnici kao pričuva.

Po zapoviedi 1. Puk. P.T.S-a br. 1136, krenula je bojna 13. VII. 1944. u 0.3 sati pravcem naznačenim u zapoviedi, te je u 11 sati zaposjela svoj pripremni položaj.

Po nalogu zapovjednika pukovnije, nije smjela bojna izvršiti napad na neprijatelja, iako se isti prebacivao u udaljenosti 1 km. pred našim pripremnim položajem, zato, jer sve podhvatne snage nisu na vrieme stigle zatvoriti cieli prostor, u 12 sati prelazi II/1. u na-

pad i počinje sa proganjanjem dviju neprijateljskih brigada pravcem Gornji Križ, Turski Brieg, Topolovac. Neprijatelj je pretrpio velike gubitke u ljudstvu i tvorivu.[6] Kod Jalševačke šume uspostavljena je veza sa 4. Gorskim sdrugom, dok je III/l., ušla u Topolovac bez borbe.

Vlastitih gubitaka nije bilo, dok su neprijateljski gubitci broje preko 200 mrtvih. U 20.30 sati nastavlja se proganjanje neprijatelja od strane II/1. u pravcu Jakopovac, Pavlin, Kloštar, Kapela, Rakitnica, gdje je čitava 1. Pukovnija prenoćila.

Dana 14. VII. 1944. krenula je II/l. pravcem Višnjevac—Malo Trojstvo—Vrbica—Šuma Paulovac, prugom do sela Sirova Katalena—Suha Katalena, gdje je bojna prenoćila.

15. VII. 1944. u 8.30 sati krenula je bojna iz Suhe Katalene preko kota 207, s. Kozarevac, Mala Črešnjevica, V. Črešnjevica, gdje je bojna bila napucana od slabih neprijateljskih snaga, koje su bile brzo razpršene, te se nastavljalo kretanje prema s. Otrovanec za Pitomaču, gdje je bojna prenoćila.

16. i 17. VII. 1944. odmor u Pitomači do 20.30 sti, kada je započelo prebacivanje bojne kamionima preko Đurđevca i Koprivnice za Ludbreg, gdje su prebačeni dielovi II/l., prenoćili.

18. VII. 1944., ukrcale su se 5, 6. i 7. st u 16.30 sati na vlak i krenule pravcem Novi Marof, gdje se je stiglo u 19 sati istog dana. 8. strojnička sat ostala je u Pitomači do 14 sati 18. VII. 1944., kada je krenula preko Kloštra za Đurđevac i tamo prenoćila.

19. VII. 1944. u 12.30 sati, krenula je 8. sat kamionima preko Koprivnice i Ludbrega u Novi Marof, kuda je stigla u 21 sat.

NEPRIJATELJSKI GUBITCI:

Gubitci neprijatelja u mrtvima računa se da je bilo oko 260. Ranjenih oko 400.

VLASTITI GUBITCI:

Mrtvih: 1 častnik
1 dočastnik
4 vojničara

Ranjenih: 1 častnik
4 dočastnika
12 vojničara.

[6] **Isto.**

TVORIVO:

Kapa:	**23**	kom.
Surki:	**9**	"
Hlača:	7	"
Cipela:	8	pari
Obojaka:	8	pari
Košulja:	**10**	kom.
Kaća:	**9**	"
Čarapa:	3	para
Gležnjaka	7	pari

Šator, listova:
52 kom.

Prip. remena:
20 "

Krušnih torbica:
14 "

Plosaka:
29 "

Zdjelica:
17 "

Nabojnjača:
6 kom

Uprtača:
1

Noževa kuhinjskih:
2

Pokrivača:
4

ORUŽJE I PRIBOR:

Pušaka 7,9 O. 24:	**11**
Bodova:	**16**
Doknadnih cijevi M. G.:	**1**
Nanizaka za M. G.:	**20**
Bubnjića M. G.:	1

UTROŠENO STRELJIVO:

Naboja 7,9 mm	**35.600**
Naboja 9 mm M.P.:	**4.340**
Naboja Walther 7,65 .	**224**
Ručni praski:	**66**
Praske za 1. bacač (kompl): . .	**126**
Prižižaka za 1. bacač:	3
Granata za tež. bacač (kompl):	57

ZAROBLJENO JE:

Cijevi za tež. bacač:. 2
Dvonožaca za tež. bacač:. 1

Strojosarnokresa engl.: 1
Teglićih konja: 2

Dobre strane čitavog podhvata jesu: odličan moral i izdržljivost momčadi. Loše strane su pomanjkanje prievoznih sredstava i slabo održavanje veze, te ne stizanje na vrieme na predvidene postave od strane drugih postrojbi, koje sudjeluju u podhvatu.

II. dio

IZVIĐANJE:

Tokom mjeseca srpnja vršena su izviđanja u svim pravcima na prostoru sektora 4 podhvatnog područja »A« iprikupljavani su podatci o stanju i kretanju neprijatelja u navedenom sektoru. U dodir sa neprijateljem pri izviđanju sa našim izviđačkim dielovima nije došlo. Na našem sektoru nisu se u mjesecu srpnju nalazile veće.neprijateljske snage, nego samo grupice »terenaca«, koji su se kretali poznatim pravcima prebacivanja neprijateljskih snaga.

Dana 26. VII. o. g. napucan je jedan njemački osobni samovoz u Paki kod Cifrekovog briega od nekolicine partizana i tom prilikom težko je ranjen hauptmann **Fritz Böckl.** Kasnije se ustanovilo, da je ranjen od partizanske trojeke, koju je predvodio poznati odmetnik **Rangus** podrietlom Slovenac, a prije namješten kod firme Stuag u Novom Marofu.

Naše izvidničke obhodnje vršile su izviđanje prugom od Krušljevca do Japaćeg Polja, te u toku mjeseca izvađeno 5 mina, koje su postavljene za dizanje vlaka. Obćenito promet po cestama i željezničkoj pruzi, odvijao se normalno.

M.P.[7]

Zpk. II/1. puk. P.T.S-a
nadpor. (Z. Buljan)
Buljan [v. r.]

SRPANJ 1944.

NEPRIJATELJSKI GUBITCI

U mrtvima 342, ranjenih 411

[7] **Kao bilj. 1.**

ZAROBLJENO

Teglećih konja	3
Cievi za t. bacač	2
Dvonožac za t. bacač	**2**
Strojosamokres (engl.)	2
Naboja za stroj. engl.	60
Mine sa pružnim punjenjem	3

VLASTITI GUBITCI

Častnika mrtvih	1
Častnika nestalih	1
Dočastnika mrtvih	2
Dočastnika nestalih	1
Vojničara mrtvih	5
Vojničara nestalih	4

Ranjenih:

Častnika	1
Dočastnika	5
Vojničara	20

TVORIVO

Kapa	37 kom	šatorskih listova	89 kom
Surki	20	Pripasnih remena	14
Hlača	16	Krušnih torbica	22
Cipela	17 pari	pljoski	47
Obojaka	14 pari	zdjelica	31
Košulja	16	nabojnjača	6
Gaća	15	Prtača	1
Čarapa	3 para	noževih kuhinjskih	2
Gležnjaka	14 pari	pokrivača	4

ORUŽJE I PRIBOR

Pušaka 7,9 mm 0.24	12 kom	laki bacač (kompl.)	3 kom
Bodova	20	Okvira sa prižiš. za 1. bac.	6
Strojosamokres	1	samara	5 kom.
Strojopuška Č.S.Z.	1	sedla častn.	1
Okvira za strojosam.	5	oglavnik	1
Okvira za strojo	1	štapića za uravnjavanje (piketa)	2
Doknadnih cijevi za L.M.G.	2	praznih sanduka za granate	9
Bubnjića za L.M.G.	6	limenih kutija za granate	5
Nanizaka za L.M.G.	20		

Bacača t. sa tronoščem i podlogom	1
Cievi za t. bacač	1
tronožac za bacač t.	1

UTROŠENO STREUIVO

Naboja	7,9 mm	54.710	granata za t. bacač	253
	8 mm	1.100	prižižaka za t. bacač	253
	M.P. 9 mm	7.286	Osn. punjenja za t. bacač	253
	6,5 mm	1.100	granata za 1. bacač	235
	7,65 mm W.	224	Prižižaka za 1. bacač	108
			osn. punjenja za 1. bacač	231
			praski navalnih	128

ZAKLJUČAK

Dobre i loše strane podhvata: Dobre strane podhvata jesu borbenost, moral i izdržljivost momčadi. Loše strane podhvata jesu slabo ili nikakovo održvanje veza, pomanjkanje prevoznih sredstava za prebacivanje ljudstva, te ne stizanje na vrieme na predvidene postave od strane ostalih sudjelujućih postrojbi u podhvatima.

ZA POGLAVNIKA I DOM SPREMNI!

ZAPOVJEDNIK II/1. PUK- PTS
Ust. ndp. Z. Buljan
Z. Buljan [v. r.]

M.P.[8]

Original, strojopis
Sign., R. SUP SR Hrvatske, 111-35/283-295.

167

1944, kolovoz 8.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o osnivačkoj konferenciji NOF-a za Moslavinu

OK KPH Čazma
Dne, 8. VIII. 44.

[8] **Isto.**

o/in

IZVJEŠTAJ O OKRUŽNOJ KONFERENCIJI NOF-a ZA MOSLAVINU

Tokom mjeseca jula 1944. god. vršena je kampanja za NOF-a na terenu okruga i stvoreni su seoski odbori NOF-a u selima oslobođenog teritorija, a na terenu na koji se zaletava okupator stvaraju se ilegalni odbori NOF-a i to tako da se je na svakom od naša četiri kotara odabrala općina gdje je općinska konferencija NOF-a imala najviše uvjeta da najbolje uspije.

Istovremeno prodiskutirali smo sa partijskim članstvom okruga sve one ljude koji su do sad stajali po strani, a u koje jedan dio sela, općine ili kotara još uvijek gleda i donekle imade u njih povjerenja. Pasivnost takvih ljudi kočila nam je stalno do sada uključivanje cijelog naroda Moslavine u jedan zajednički front. To njihovo kočenje ispoljavalo se je kod mobilizacije stvaranja NOF-a i ostalih zadataka koja nameće NOF.

Radi razvoja političke i vojničke situacije u svijetu pokazali su mnogi od tih ljudi interes za Narodnooslobodilački pokret i nakon razgovora sa našim članovima Partije bili smo u mogućnosti da stvorimo listu onih ljudi koji bi došli u obzir za kandidate u Izvršni odbor i u Plenum Okružnog odobra NOF-a za Moslavinu.

Pred samu konferenciju održana su dva sastanka sa tim kandidatima i to jedan uži i jedan širi sastanak na kojemu su bili predstavnici svih stranaka i organizacija. Sa njima stvorena je kandidaciona lista za konferenciju na kojoj narod treba da odabere svoje predstavnike za okrug. Istovremeno su ti ljudi na sebe preuzeli zadatak da na svome terenu okruga porade na tome da čim više naroda dode na samu konferenciju.

Naša partijska organizacija i antifašističke organizacije AFŽ i USAOH dobile su direktive za agitaciju i za organiziranje dolaska naroda na konferenciju. Osim toga nije se na dan konferencije održavao nikakav satanak na čitavom okrugu da ne bi time narod bio spriječen da dode.

Konferencija je bila zakazana za 10 sati u nedjelju 6. VIII. 1944. u šumu kod Samarice. Narod je došao u velikom broju i cijeni se da je bilo preko 4.000 ljudi. To je bila manifestacija snage i uticaja Partije na mase. Narod je došao pod nacionalnim zastavama sa petokrakama. Hrvatska, sprska, mađarska, češka i jugoslavenska zastava bile su uz crvenu zastavu i uz zastave naših Saveznika Engleske, Amerike i Sovjetskog Saveza.

Govornička bina bila je iskićena slikama Staljina, Tita, Ruzvelta, Nazora i parolama. Parola je osim toga bilo i u masi na transparentima pod kojima je narod došao na konferenciju.

Prisutni su bili predstavnici X. Korpusa, XXXIII. Divizije i Engleske misije.

Konferenciju je otvorio tajnik Okružnog NOO-a koji je predložio radno predsjedništvo u koje su ušli: general-major Matetić,[1] Biber[2] sekretar Oblasnog Komiteta za zagrebačku oblast, Marijan Cvetković sekretar OK Moslavina, Prvčić,[3] Nikola Šušnjar, Valent Bolt i Najka Danović. Prvi je uzeo riječ general-major Matetić pozdravio je narod u ime NOV i govorio je u duhu što jače mobilizacije svih snaga za istjerivanje okupatora iz zemlje i za pobjedu. U ime HSS-a pozdravio je narod Prvčić, u ime KP drug Biber, a u ime Srba Nikola Šušnjar-Geno. Time je bio izvršen svečani dio konferencija

U službenom dijelu konferencije najprije je dao politički referat drug Marijan, a zatim se je prešlo na biranje Izvršnog odbora i Plenuma NOF-a za Moslavinu. Tu je masa izmijenila predlog predkonferencije tako da je Tomi Vojkoviću umjesto predsjedničkog dodijeljeno blagajničko mjesto, a Tomo Pucarin, Srbin koji je otišao u uporište, nije primljen u Izvršni odbor nego u Plenum. Za predsjednika biran je Stjepan Novosel a ostali članovi dani su u prilogu. Samo biranje proteklo je vrlo živo i masa je kritički ocjenjivala pojedine kandidate.

Nakon toga pročitani su predloženi pozdravni brzojavi a zatim je masa postavljala pitanja kao na pr. što će biti sa onima koji stoje po strani i neće da se opredjele ni amo ni tamo i slično. Za završetku svirala je muzika XXXIII. Divizije »Lijepu našu«. Nakon završetka konferencija održala je kazališna grupa predstavu a iza toga se narod razišao u redu i pod zastavama u svoje kotareve.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Drugarski pozdrav,
Dragan[4] [v. r.]

OKRUŽNI ODBOR NOF-a ZA OKRUG MOSLAVINA:

I. Izvršni odbor:

predsjednik: Novosel Stjepan (HSS)
podpredsjednik: Nikola Šušnjar-Geno (Srpski klub)
tajnik: Cvetković Marijan (KPH)
blagajnik: Vojković Tomo (HSS)

[1] Vladimir, komandant X korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ.
[2] Antun
[3] Stjepan, predsjednik Oblasnoga NOO za zagrebačku oblast.
[4] Carić, politsekretar Okružnoga komiteta KPH Čazma.

Zagorec Josip (HSS)
Strika Ilija (NOV)
Valent Bolt (KPH)
Danović Najka (AFŽ)
Kocković Josip (župnik, izv. stran.)
Oliva Rudolf (Čeh, izv. stran.)

II. Plenum:

Trupinović Blaž (HSS)
Pucerin Tomo (SDS)
Bižić Draga (USAOH)
Antolić Franjo (HSS)
Dragoja Vlahović (izv. stran)
Dora Lacković (AFŽ)
Furnek Duro (HSS)
Pendelić Stjepan (HSS)
Franjo Klačić (USAOH)
Sava Svilar (AFŽ)
Leputinec Štef (KPH)
Bogdan Čuk (USAOH)
Neduhal Vilim (Čeh, izv. stran.)

Zemaljski odbor NOF Hrvatske

Kranjec Lovro (HSS)
Cvetković Marijan (KPH)
Pragaj Zvonko (USAOH)
Kranjec Lovro (HSS)
Ostojić Mića (izvan stranaka)
Kazela Josip (KPH)
Galeković Josip (USAOH)
Farkaš Ferko (Mađar, izv. stran)

Garešnica

Naglić Ilija (HSS)
Lustig Andrija (KPH)
Deanović Kata (AFŽ)

Kutina

Duka Ogulinac (KPH)
Josip Kušec (KPH)
Katica Sruk (USAOH)

Čazma

Gašparec Mato (HSS)
Tomašević Antun (HSS)
Tomo Budan (HSS)

pubrava

Katalenac Josip (HSS)
Boško Botar (HSS)
Boža Herceg (AFŽ)
Radošević Mile (SDS)
Buden Ankica (AFZ)

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/419.

1944, kolovoz 8.

168

Zapisnik sa sastanka Okružnoga komiteta KPH Krapina na kojemu su razmotreni politička situacija, organizacijsko stanje i rad partijske organizacije te djelovanje antifašističkih organizacija

Z A P I S N I K :

Sjednice O.K.P.H. Krapina održane dne 8. VIII. 1944. godine.
Priutni: Svi članovi O.K.

Dnevni red:

1) Vanjska i unutrašnja politička situacija.
2) Organizaciono stanje
3) SKOJ i USAOH
4) NOO, NOF
5) AFZ I NO-fond
6) Vojska
7) Agit-prop
8) Razno

1) POLITIČKA SITUACIJA:

Drug Bertaš: Politička situacija u svijetu se sve više odvija u našu korist, temelji neprijatelja se drmaju.

U našem Okrugu se političko stanje popravlja i jedina je iznimka općina Vinagora u kotaru Pregradi, gdje postoji ustaška »milicija«. Također u općini Dubravica kotar Klanjec je pokušano od strane ustaša da se formira »milicija«, ali je to uspjelo sa naše strane to spriječiti. Za kotar Pregrada izdat je jedan letak 700 primjeraka koji je bio uglavnom usmjeren nato da se »Milicija« pozove natrag svojim kućama tj. da se odvoji od onih krvavih ustaša. Rezultate toga još za sada ne možemo zabilježiti, ali može se zaključiti po tome,

što je rekao ustaški zapovjednik Vinagore »da se redovi »Milicije« moraju pročistiti« da je letak imao utjecaj na samu »Miliciju«. £a općinu Dubravicu napisat će se članak koji bude štampan u našim »Vještima«.

Sada ćemo izdati jedan letak za cijeli Okrug gdje će se udariti po onima koji osnivaju »Miliciju« i narodu objasniti da je ulazak u »Miliciju« štetan samom narodu.

Za mobilizaciju ima izgleda, ali je to pitanje potrebno oštrije pokrenuti na kotarevima. Od naših organizacija primjećuje se oportunizam u priličnoj mjeri.

Drug Marić:[1] Predlaže da se izda jedan proglas odnosno poziv onima koji su otišli u neprijateljska uporišta za vrijeme amnestije, a taj poziv bi napisali oni koji su već kao takovi pobjegli iz uporišta tj. oni bi pozvali svoje drugove da dodu sa oružjem i da im se ništa ne,će dogoditi. Predlog je prihvaćen.

Drug Ivica:[2] U narodu se pojavlja pitanje što znači »Sporazum sa Šubašičevom vladom« i predlaže da se za upoznavanje naroda sa tim sporazumom povede što jača usmena i pismena propaganda, kao n. pr. članak druga Andrije[3] i druge stvari koje su s time u vezi treba dobro proučiti i narodu objasniti.

Na kotru Ivanec narod se teško odaziva na sastanke. Razgovarati se može tako sa manjim brojem ljudi. Narod se pomirljivo odnosi prema neprijateljskoj vojsci.

Neprijatelj je vršio pretres na području Gornje Voće. Ubijen je jedan vojni bjegunac i uhapšena jedna drugarica koja je čuvala i hranila kod sebe savezničke avijatičare, koji su se spustili u tamošnjoj okolici i prijavili našoj organizaciji.

Što se žetve tiče može se očekivati, da će narod davati žito ako se povede kampanja, jer se takovo raspoloženje već i sada vidi uz obećanje koja se čuju u samom narodu.

Pojavljuje se problem kupnje i prodaje jabuka na tom kotaru.

Komitet se slaže s time da se to narodu ne brani.

Za potrebe NOV je rekvirirano 585 litara vina koje je mijenjano za žito.

Drug Marić: U Krapini je narod dobar i voli primati naše ljude, ali je prema neprijatelju pomirljiv i preplašen od njega.

Matija:[4] U Klanjcu je narod također dobar i voli N.O.B. Ustaše su u općini Kraljevac pohapsili sve članove 0.[5]N00-a, no ali narod ipak nije tako preplašen da nebi pomagao NOB.

[1] **Boris Majer**
[2] **Kranželić**
[3] **Hebrang, vidi: AIHRPH, ZB-Br-33/969.**
[4] **Ivan Bogović**
[5] **Općinskoga.**

Drug Štef:[6] ukazuje na to kako treba drugovima na terenu skrenuti pažnju na opreznost kod raspoznavanja naših vojnika i neprijateljskih vojnika i navodi kao primjer slučaj sa Klasić Pepicom koja je bila sakrivena sa još pet drugova u kukuruzi kada je prolazila neprijateljska vojska (ustaše) koji su imali petokrake zvijezde na kapama, a ona je izašla ispred njih i rekla im »Zdravo drugovi! ja sam mislila da ide banda«. Ustaše su je uhapsili i još jednog druga iz Omladinskog bataljona, i objesili na Sv. Jani kod Dubravice.

Matija: U Jalšu je 5. VIII. 1944. ubijen vojni bjegunac Plečko, a u selima Zagorskim ubijen je drug Sladović Antun član K. P. koji je držao vezu sa Slovenijom. Drug Matija također ukazuje nato kako drugovi trebaju biti oprezni kad im dolazi banda. Navodi kao primjer drug Sladović: K njemu je došla banda pod krinkom kao NOV i pozdravili ga zdravo druže, mi trebamo vezu za Sloveniju i molimo da nas brzo prebaciš. On je bio naivan i rekao »odmah, odmah«, baš sam sada došao od tamo«. Nato ga je banda uhapsila i ubila i još s njim dva Slovenca kurira, kojima je on kad je vidio da je uhapšen vikao »Bježte drugovi, ja sam uhapšen.«

2) ORGANIZACIONO STANJE:

Drug Ivica: Najprije postavlja pitanje što drug Matija i Rok[7] nijesu bili na prošlom sastanku i konstatira da za druga Roka znademo da je opravdano izostao a drug Matija trebaće da iznese zašto je on izostao. Dalje konstatira da je O.K. popunjen još sa drugom Matekom[8] kao sekretarom O.K.SKOJ-a te sada broji 8 lica.

Nadalje drug Ivica kaže, kako su naši K.K.-ti dosta slabi uprenašanju direktiva.

Iznosi stanje K.K. Ivanec: Drug Ignac[9] je bolestan, kao i drug Gorup,[10] te odlaze na liječenje i zbog toga padaju iz Komiteta. U Komitet su ušli novi drugovi Haberka[11] i Veselić.[12]

Po pitanju istrage druga Duke[13] i Ignaca kaže drug Ivica, da Ignac prema podacima nije kriv za ništa. Duka se je uzrujavao kada je za njega postavljeno pitanje za stvari koje su plenjene kuda ih je on metnuo. Ustanovljeno je da je Duka prodavao neke zaplenjene stvari, da je davao naš pištolj svojem bratiću koji je bio ustaša. Drug Ivica predlaže stvar Komitetu na pretres.

[6] Stjepan Iveković, politkomesar Štaba Zapadne grupe NOP odreda.
[7] Dragutin Rafaj
[8] Josip Kolar
[9] Mato Oreški
[10] Josip
[11] Alojz Habrka
[12] Rudolf Vidiček
[13] Stjepan Strelec

Drug Matek: Duka je kao i sekretar K.K.SKOJ-a iz kotara Varaždin premješten u Ivanec zbog izvjesnih nepravilnosti.

Komitet zaključuje da se drug Duka isključi iz K.K. Partije Ivanec, da se pošalje u NOV i da se ga kazni ukorom kao Partijskom kaznom.

Drug Matija i dalje ostane politsekretar K. K. Klanjec, s tim da kao član O.K. odlazi i na Pregradski kotar.

Drug Bertaš:[14] O Klanječkom K.K. kaže da se drugovi previše drže u svom selu i da ih treba nekako od sela odkinuti da bi odlazili na cijeli kotar.

Predlaže da se predvidi za politsekretara K. K. Klanjec druga Franjeka,[15] jer će Matija naskoro morati napustiti kotar i kao član O.K. raditi na cijelom Okrugu.

Pregrada. Tamo je ponovno uzet u K.K. drug Blaž.[16]

Drug Mika: predlaže da se u K.K. Pregrada uzme druga Hohnjeca[17] koji se je kroz svu ovu buru pokazao dostojan da bude član K.K.-ta. Predlog je prihvaćen.

Zaključuje se da se druga Rodu[18] pošalje Oblasnom Komitetu na raspoloženje. Njegova sestra Slavica ne može da živi na račun NOF-a, jer neće da radi u pokretu iako je na to više puta upozorena i ima sposobnosti, jer je već radila.

Drug Bertaš: govori o K. K. Krapina. Konstatuje da drugarica Milka[19] ne može zadovoljiti kao politsekretar iako je ona vrlo odana i požrtvovna, a drug Kovačec[20] uopće ne radi ništa.

Nakon diskusije u kojoj drugovi Marić i Mika[21] iznose i svoja zapažanja po tom pitanju tj. Kovačeca i Milke Komitet zaključuje da drugarica Milka ostane kao član Komiteta, a za politsekretara doći će drugarica Zdenka[22] dosadašnji org. sekretar K.K. Klanjec. Drug Kovačec treba da ode u NOV.

Drug Mika: iznosi stanje u kotaru Zlatar. Komitet treba aktivizirati, a inače bi drugovi mogli zadovoliti prema svojim sposobnostima. Kod njih je manjkavost u tome što se svaki od njih manje više zadržava u blizini svog sela te nemaju veze sa organizacijama na terenu kako treba, pa prema tome nemaju ni nikakav pregled, osim onog uskog kruga gdje rade.

[14] **Marko Mrkoci**
[15] **Franjo Plećko**
[16] **Andrija Blažun**
[17] **Dragutin Hohnjec**
[18] **Milan Posavec**
[19] **Katalenić**
[20] **Slavko**
[21] **Ivan Jadan**
[22] **Sladović**

Druga Čepeka[23] ne može se pronaći od posle kako je bila ofanziva. Drug Šepavi[24] je pronađen, ali se nije odazvao na sastanak s izgovorom da je bolestan, od posle kako je ležao u grabi gdje se je sakrio pred neprijateljem.

Druga Kosa[25] sam pozvao da dode iz bunkera, ali se nije odazvao. On, njegova žena i brat mu, žive od posle kako je on ispao iz Komiteta stalno u bunkeru.

Komitet zaključuje da se druga Kosa isključi iz Partije s tim, da mu se omogući rad tamo gdje bude mogao raditi.

Drug Bertas predlaže da se drugarica Mrkoci Malča dade na rad na terenu, jer je ona član K.P. još od prije dolaska fašizma, a odana je Partiji i NOB.

Drug Ivica: govori o drugu Radiću[26] iz Ivanca koji je bio isključen iz Partije, zbog toga da je navodno prodavao neku zaplenjenu robu i što ne živi zajedno sa svojom ženom. Kaže da je kasnije ustanovljeno da on nije bio toliko kriv, koliko su ga drugovi teretili i smatra da je bio to nepravilan stav prema njemu, zato jer on još i danas aktivno radi i ima ugled medu narodom tako da bi se moglo reći da čak ima veći ugled nego pojedini članovi K.K. Što se tiče njegovog odnosa prema njegovoj ženi on kaže tj. drug Radić, da ga je žena uvjek mrzila od kako je saznala da je on Komunista i da se zbog toga nije mogao s njom slagati. Drug Ivica iznosi svoje mišljenje i kaže, te kaže da bi se drugu Radiću omogućio rad i da ipak s njim treba računati kao s dobrim drugom čime se je i Komitet složio.

Drug Ivica: predlaže dalje da se na Kotarskim komitetima i Ćelijama potstrekava pitanje kandidata i simpatizera Partije, jer se opaža da drugovi tom pitanju uopće ne posvećuju nikakovu pažnju.

Drug Bertaš: govori da treba pred članove Partije postaviti osjećaj odgovornosti, plaćanja članarine i prikupljanje partijskog priloga, kao i priloga za štampu.

Drug Mika: izvještava da je primio 10 komada sabirnih araka za list »Napred« odnosno za štampariju te da je dva komada odmah ostavio na Zlatarskom kotaru, a ostalo predao drugu Mariću te poziva druga Marića da ostale arke uputi ostlim K.K.-ima.

3) SKOJ i USAOH

Drug Matek: K.K. SKOJ-a su vrlo slabi i ne mogu odgovarati zadacima koji se pred njih postavljaju. Osim toga su i nepotpuni tako

[23] **Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.**
[24] **Slavko Gluhak**
[25] **Dragutin Novosel**
[26] **Priređivači nisu utvrdili ime.**

da u kotaru Ivanec imamo samo jednog člana Komiteta. Razgovarali smo sa drugovima iz K.K. Partije o popunjenju odnosno o mogućnosti popunjavanja K.K. SKOJ-a. Tako bi u K.K. SKOJ-a Zlatar ušla dva nova druga da bi ih bilo 5, u K.K. SKOJ-a Ivanec dva nova da bi bili trojica, u K.K. SKOJ-a Klanjec 2 nova da bi ih bilo 6 K.K.SKOJ-a Pregrada postoji 5 članova, a K.K. Krapina od 6 članova. Dalje drug Matek predlaže da članovi Partije odlaze na sastanke Skojevskih grupa tako da bi se putem redovitog održavanja radnih i obrazovanih sastanaka Partijca usposobljavali i članovi SKOJ-a.

Na Okrugu imade 7 općinskih Komiteta SKOJ-a ali su i oni veoma slabi.

Drug Matek predlaženda bi se trebalo dati jednog druga za sekretara SKOJ-a u Odred. Komitet zaključuje da će se to u samom Odredu riješiti.

4) NOO i NOF.

Drug Mika: Izvještava o stanju organizacije NOO te kaže, da osim Okružnog i pojedinih kotarskih NOO-a i to ne potpunih NOO-a skoro uopće ne postoji, jer su se skoro svi pokolebali u toku stalne ofanzive neprijatelja i prijavili neprijatelju. Iznaša potrebu sastajanja onih drugova iz O.NOO-a i K.NOO-a koji su ostali čvrsti, tako da bi se i preko njih pronašlo još mnoge članove NOO-a općinskih i seoskih koji se još nijesu javili k neprijatelju, kojima bi se onda trebala posvetiti naročita pažnja. O.NOF-ti kaže drug Mika da potom pitanju se još u narodu vrlo malo govori.

Drug Bertaš predlaže da se pristupi osnivanju odbora Jedinstvene Narodno-oslobodilačke fronte, gdje god to bude moguće.

5) AFŽ i NOF

Komitet konstatira da organizacija AFZ-a uopće kao da ne postoji i konstatuje da za pokretanje te organizacije treba pokrenuti pitanje kod partijskih ćelija tj. njih usposobiti te da će onda i organizacija AFŽ napredovati.

Komitet si postavlja u zadatak da se pitanje NOF-da i pitanje narodnog zajma oštro pokrene u narodnim masama.

6) VOJSKA

U diskusiji o vojsci zaključeno je slijedeće: da se pokrene mobilizacija i ishrana vojske kao dva najvažnija pitanja u našem radu.

Drug Štef: predlaže da se u roku od 14 dana mobilizira najmanje od 100 vojnika.

Drug Marijan: predlaže da se najprije zove one koji su već bili u MOV i da će oni pokrenuti pitanje mobilizacije samo treba k njima pravilno postupiti i za njih saznati.

Drug Mika: predlaže da se prethodno mobilizaciji i zaoštravanju sukoba između naroda i neprijatelja izda jedan letak koji je razbiti strah naroda od strane Pavelića, ako se njegovi sinovi ne odazivaju u neprijateljsku vojsku i ukazati što da sada u ovom zadnjem momentu treba da se ujedine sve snage naroda, da se što prije otjera neprijatelj i postigne potpuna sloboda, tako da nebi u slučaju terora neprijatelja narod ostao neobavješten kuda treba da se opredjeli. Predlog je prihvaćen u sporazumu sa drugom Marijanom[27] politkomesarom. I. Zagorske brigade NOVJ zaključeno je će letak izdati Štab Zagorske Brigade NOVJ.

- Dalje Komitet zaključuje slijedeće: U Pregradi treba aktivizirati druga Radeka[28] da mobilizira što veći broj mladića i da on kao sekretar. K.K. SKOJ- s njima zajedno krene u NOV.

U Radoboju treba govoriti sa drugom Žigom[29], da on pokrene mobilizaciju preko desetine i da on sa tim drugovima također krene u NOV i tako da se u svim ostalim kotarevima pitanje mobilizacije najaktivnije pokrene kako bi mogli ojačati Zagorsku Brigadu i usposobiti je za uspješno vođenje borbe.

PREHRANA VOJSKE

Drug Ivica predlaže da se kod Pongraca na Ivanečkom kotaru rekvirira žito kojeg je on navodno namlatio oko 200 metara, a dao je već izjavu da će to dati neprijatelju da mu nebi partizani uzeli.

Drug Mika predlaže da se kod Rihtara na Poznanovcu rekvirira odnosno izvrši ekonomska akcija jer tamo ima veće količine žita, a osim toga Rihtar hrani obično po 50 komadi blaga i oko 100 km. svinja i da se na taj način osigura ishrana naše Vojske. Isto tako predlaže drug Mika da se izvrši takova akcija i u Bedekovčini, jer tamo ima blaga, a osim toga tamo je nastanjeno kotarsko poglavarstvo Zlatar i općina Mihovljan, a osim toga općina Bedekovčina isto radi. Predloži se prihvaćaju.

7/ AGIT-PROP.

Drug Marić: predlaže da Štef sa ovim ustašama koji su prebjegli iz Krapine uredi poziv za one koji su još tamo. Predlog nije prihvaćen, nego se zaključuje da to napravi onaj drug koji će ići za K.K.

[27] **Ivica Gretić**
[28] **Osrečki**
[29] **Viktor Rihter**

Krapina. Dalje drug Marić predlaže da se vrši kontrola nad razdiobom i raspačavanjem štampe, da se O. NOO-a pozajmi novac za naplatu dosadašnje dugovine za list »Naprijed« i da se dalje dugovi plaćaju. Predlog je usvojen.

Drug Marić predlaže također da se barem dva puta mjesečno izdavaju »Naše vijesti« u većem opsegu nego što su radio vijesti. Zaključuje se, da se izdaje »Glas Hrvatskog Zagorja« na 6 stranica u kojem će se iznašati lokalni problemi i po koji članak iz Centralne štampe.

Od Štaba Brigade zatražili su drugovi da im odštampamo 10 raznih partijskih brošura. Zahtjevu će se udovoljiti.

Na predlog druga Bertaša Komitet zaključuje da se uspostavi na kotaru Ivanec i Zlatar mogućnost izdavanja radio vijesti.

Komitet postavlja u zadatak da svaki član Okružnog Komiteta mjesečno napiše jedan članak za štampu.

8/ RAZNO

Drug Marijan obavještava o predlogu i zadatku koji nam je preko njega poslala drugarica Anka[30]. Predlog je jednoglasno prihvaćen.

O.K. u Ptuj treba pisat pismo po pitanju mobilizacije. To će učiniti drug Bertaš.

K.K. ima postaviti zadatak da dadu podatke o štetama koje su učinjene na njihovim kotarevima, od strane neprijatelja.

Drug Matija ima nabaviti štambilju za O.K.

Tko odlazi na kotar Krapina treba ispitati kakav je bunker imao drug Nandek[31], kojeg mu je banda pronašla.

RASPORED RADA

Drugovi Bertaš i Matek odlaze na Zlatar, drug Mika Ivanec, Ivica Krapinu, Matija i Marić Klanjec i Pregradu. Sastanak O.K. 1. IX. 1944. a O. NOO-a 3. IX. 1944. godine.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Kopija bez parafa, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-86/3462.

[30] **Berus, član Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku.**
[31] **Priređivači nisu utvrdili o kome je riječ.**

169

1944, kolovoz 9.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Centralnome komitetu KP Hrvatske o pojačanoj neprijateljskoj aktivnosti, mobilizaciji, sastanku s predstavnicima Madžara, organizacijskom stanju, radu NOO, formiranju odbora JNOF, radu odbora AFŽ, Komande područja te o stanju u vojnim jedinicama

Okružni komitet
Komunističke Partije Hrvatske
Bjelovar
dne 9. VIII. 1944.

Dragi drugovi!

Od prošlog našeg izvještaja oslobođena teritorija našega okruga prilično se smanjila, tako jer neprijatelj svojim stalnim upadom iz garnizona Bjelovar, Križevci, Koprivnica, Novigrad i ostalih, sa manjim, a nekad i sa jačim patrolama prokrstari teritoriju zapadno od ceste Bjelovar—Đurđevac. Tako nam je prilično otežan rad na tom teritoriju, jer drugovi koji rade na tom sektoru ne mogu se tako slobodno kretati. Takove patrole imaju u isto vreme zadatak da kupe sve dezertere koji su posle »amnestije« od 26. V. o.g. bježali iz neprijateljske vojske. Isto tako došlo je u Zrinski Topolovac oko 40 domaćih ustaša svojim kućama i rade na svojim poljima cijeli dan sa puškom leda. Pripucavaju po onim selima u okolici Križa i Srema. 22. VII. došlo je u Kapelu iz Rovišta oko 70 ustaša većinom domaćih iz Vidova, Jakopovca, Kloštra i obližnjih sela te su uhapsili oko desetak naših drugova, koji su se nalazili sakriti u obližnjim selima i šumama. Kada su ih vodili prema Rovištu putem su dvojicu zaklali u šumi oko Kraljevca Ti drugovi zovu se Mišo Tomić iz Kapele i Srdić Andrija iz Stare Diklenice. Do sada smo saznali da od domaćih ustaša medu njima nalazili su se Pazdrijan i Požgaj iz Podgoraca, Kranjac iz Jakopovca, Milosavljević Stevo iz Srednje Diklenice. Takim terorom narod se je jako uplašio i neki su se išli javiti u neprijateljsku vojsku iz Donjih i Gornjih Mosti. Isto tako neprijatelj koristi odsustvo naših jedinica u tom kraju i vrši propagandu po pitanju pregovora koji su se vršili između druga Tite i Šubašića i tumače ih da se partizani bore za veliku Srbiju i za kralja Petra. Mi to pravilno objašnjavamo narodu i po tom pitanju neprijatelj ne us-

pjeva. Takoder je neprijatelj izvršio prepad 5. o.mjes. u selu Cepelovac i tamo uhvatili braću Pleška Ignaca i Andriju. Ti ljudi nisu uopće radili s nama, jedini što imaju iz rodbine u partizanima. Te iste drugove su odveli na kraj sela prema Đurđevcu, tamo su ih svukli, opljačkali kod jednoga 70.000 kuna, a za drugoga se nezna koliko je novaca imao kod sebe. Tu su ih ubili i ostavili gole na cesti. Poslije toga iz sela Čepelovca uputilo se 10 ljudi u pravcu Đurđevca da interveniraju kod ustaša za te drugove, ali kada su ih našli na cesti mrtve, poslije toga vratili su se u selo dopremivši ujedno mrtve drugove. Svi takovi slučajevi izazivaju ogorčenje u narodu i narod mrzi neprijatelja, ali kad dodu partizani postoji veliki strah i boji se razgovarati sa partizanima. Isto tako neprijatelj je 30. VII. pošao od pravca Đurđevac do Kloštra i Pitomače, gdje je i uspostavio svoja uporišta. U Kloštru posada broji od 200 do 250, a u Pitomači od 300 — 350 vojnika tako da nam se i na tom dijelu slobodna teritorija suzila, a neprijatelj vrši svakodnevne upade u sela ispod Bilo-gore, naročito u pravcu Vel. Trešnjevica. Tako tim vojničkim postupcima neprijatelja narod je mnogo uplašen i ima sela kako na pr. Mićetinci, gdje ako dođe po jedan ili dva partizana ne pusti ih narod ni u kuće bojeći se, da ga tko ne vidi i da neće stradati, jer neprijatelj se baš na tome dijelu Podravine jako grozi da će ih sve popaliti i otjerati u logore, ako će potpomagati partizane. Iako neprijatelj vrši taj teror i streljanja, koja je i u zadnje vrijeme učinio u samom Đurđevcu, neprijatelj nije uspio da i politički dobije taj narod, jer kad ga nitko nevidi i u tim selima, koja su najbliža kod uporišta, narod voli razgovarati i interesuje se za dogodaje na frontima, a i kod nas. Tako na pr. prilikom jednog upada neprijatelja u selo Grabrovnicu i M. Trešnjevicu vršio je pljačku, a bilo je i takvih slučajeva, gdje je jedna žena izašla van na ulicu i rukama pljeskala i veselo im govorila: »Evo naše vojske!«. No ustaše se nisu na to obazirali, već su došli u njeno dvorište i vidili tamo jednu svinju, oko 100 kg tešku, i iz puške je ubili. Kod toga se je žena vrlo iznenadila i počela plakati govoreći: »Do sada nisam volila partizane, ali od sada ću im uvjek dati sve što će tražiti, jer tako oni nikada nisu radili kada su došli kod nas«! To je samo jedan primjer, a ima ih i više, jer baš zadnjim upadima neprijatelja po tim selima, neprijatelj ne bira dali je to imovina od naših simpatizera ili od porodica partizana, već u većini slučajeva neprijatelj je pljačkao one ljude, koji nisu tako s nama surađivali. O tome narod mnogo priča i poslije toga narod na tome dijelu kotara prilično dobro dočekuje partizane.

Neprijatelj pokušava da vrši i mobilizaciju u Podravini. Kod toga se služi raznim metodama. Prvo lovi sve one dezertere iz domobranstva, a drugo pokušava formirati u pojedinim selima miliciju.

Tako na pr. u samom Virju dao je proglas, još prije 14 dana, da koji će se doborovljno javiti za miliciju neće ići na frontu i ostati će u svom selu. Do sada se svega javilo 20 na taj poziv i to poznati od prije kao ustaški simpatizeri, dok sami dezerteri iz domobranstva i ostala mlada godišta uglavnom bježe van iz svojih sela čim se neprijatelj približava, a ni ne spavaju kod svojih kuća. Također se sve više vidi bježanje iz neprijateljskih uporišta. Tako se često može viditi po desetak koji dolaze svojim kućama. Sa tima mi razgovaramo i upozoravamo ih na to, dane smiju ići kućama, jer da će ih neprijatelj ponovno mobilisati i streljati, kako je to već bilo slučajeva u samom Đurđevcu. Isto tako razgovaramo i sa onim porodicama, čiji sinovi ili muževi se još uvjek nalaze u neprijateljskoj vojsci i oni se isto prilično odazivaju. No po tome još uvjek nemamo tako konkretnih podataka, jer je tu kontrolu vrlo teško i sprovesti, jer kad se ti pojedinci vraćaju, ne žive u selu, već se okolo sakrivaju i nedaju se viditi.

Uslovi za našu mobilizaciju pomalo se popravljaju i već djelomično i uspjeva. Tako na pr. na kotaru Bjelovar dolaskom XXXII. Divizije mi smo napravili plan i prišli k mobilizaciji nastojeći da u svakom selu gdje mislimo izvršiti mobilizaciju, izvršimo političku pripremu. Tako smo u prvim selima Donja i Slavonska Kovačica razdijelili pozive. Od 72 poziva, koja su bila podijeljena javila se 64, od toga sposobnih za vojsku bilo je 42. U M. Pisanici na 27 poziva javilo se 23, od kojih 4 se nisu javila, a dvojici od istih koji su doseljenici na srpska imanja, mi smo prišli i malo strožijim mjerama, a to je konfiskaciji njihove imovine t.j. oduzimanje prava na uživanje i protjerivanje u uporište. Kada su vidjeli da mi ono što smo govorili predhodno na sastancima hoćemo da izvršimo, isti su se vratili i javili u našu vojsku. Pošto je konfiskacija bila već u toku mi smo im sve to vratili i time ih uvjerili da stvarno uzimamo i konfiskujemo od onih koji se ne odazivaju na naše pozive. Takav postupak imao je dobar odraz i kod ostalih i možemo mirno kazati da sve do danas, gdje smo mobilizaciju vršili da nam je uspjela od 75 — 80%, dok u pojedinim mjestima i 100%. U prilogu vam šaljemo pregled izvršene mobilizacije u pojedinim selima.

Kod same mobilizacije nažalost učinjene su opet stare greške. Tako na pr. u prvim selima u kojima smo otpočeli sa mobilizacijom nije bila pravilno organizovana komisija, kao i to tko će te novomobilisane dočekati i popisati, organizovati im hranu i t.d. Isto tako mislimo da je propust i to što je u nekim selima djelilo se pozive i onima, koji su u neprijateljskoj vojsci, a isto i to da su dobivali oni pozive, koji su i tako fizički sakat, za koje cijelo selo zna da su nesposobni i zašto se takvog zove. To je radi toga bilo, što nismo imali

tačan popis samo onih koji su sposobni za vojsku. Mi smo to uočili i poslije toga rad je išao mnogo bolje. Poslije izvršene mobilizacije u općini Rača, Severin, djelomično Prespa i Šandrovac mi smo prišli mobilizaciji na općini Vel. Pisanica, tako da smo sa drugovima iz XXXII. Divizije napravili zajednički plan kako da pridemo mobilizaciji na toj općini budući da smo mislili mobilisati ne samo Srbe i Hrvate, već i Njemce i Madžare, jer smo uočili pogrešno rad u prijašnjim selima gdje je bilo i Madžara sposobnih za vojsku, a nisu dobili pozive.

Sa samim Madžarima održana su dva sastanka. Prvom sastanku prisustvovao je drug Marijan[1] i polit, komesar XXXII. Divizije drug Šime Balen. Na tom sastanku kojem je prisustvovalo oko 35 Madžara bilo je riješeno da se sazovu svi Madžari i da se s njima svima razgovara o potrebi njihovog učešća u NOV. Drug širi sastanak (kojem je prisustvovalo od 200 do 250 Madžara) održan je 6. o.mjes. na kojem je prisustvovala drugarica Lepa[2], polit, komesar XXXII. Divizije drug Sime Balen, drug Bil[3] i drug Marijan. Sam sastanak bio je vrlo živ iako ne možemo kazati da je potpuno uspio. Na sastanku pretresena je poligička situacija i učešće Madžara u J.N.O.F. t.j. u NOV. Sam sastanak, kako se je to u toku sastanka ustanovilo bio je sa naše strane slabo pripremljen, jer smo dozvolili da pripremu vršimo preko njihovih voda t.j. preko pretstavnika njihove kulturne zajednice, a same ti vode su neprijateljski raspoloženi prema NOB-i i nastojali su da u toku cijeloga sastanka nametnu Madžarima da ih mi želimo otjerati u Madžarsku i neka se sada to riješi. Mi smo nastojali i ubedivali ih da ih mi ne želimo otjerati i da to nije mišljenje svih Madžara kod nas, a oni koji žele da se isele u Madžarsku da im nećemo zabraniti. Mi smo nastojali da ih ubjedimo, da oni kao građani naše nove frderativne Jugoslavije uživaju i da će uživati usta prava kao i ostali narodi Jugoslavije i da kao takovim je dužnost da aktivno učestvuju u NOB-i. Na samom sastanku prosto neprijateljski istupali su vode njihove organizacije g. Tot i njegov brat, koji su na razne načine pokušavali da načine zabunu među Madžarima, govoreći da oni ništa nisu imali od stare Jugoslavije, koja ih je izrabljivala i varala na račun njihovog priznanja kao državljana i koja im nije dozvoljavala ni da imaju škole, a isto tako da su ustaše takovim radom nastavili, ali da ih nisu zvali u vojsku, pa neka budemo i mi kavaliri i neka ih ne zovemo. Mi smo im po svim tim pitanjima objašnjavali i ako žele mađarsku školu za svoju djecu da ju mogu već sada otvoriti, a isto tako da se ni mi ne bori-

[1] **Grga Jankes, član Plenuma OK KPH Bjelovar.**
[2] **Perović, član Obi. komiteta KPH za zagrebačku oblast.**
[3] **Stjepan Debeljak, sekretar OK KPH Bjelovar.**

mo za staru Jugoslaviju, jer da u staroj Jugoslaviji nije bilo dobro Madžarima i Hrvatima kao i ostalim narodima, nego i sam srpski narod je bio terorisan i izrabljivan. Na to je isti Tot odgovorio: »A što će kazati Šubašić i njegova vlada, ako mi otvorimo škole i dali će ona dozvoliti?« U toku cijeloga sastanka mi smo ih ubjedivali i govorili da to mišljenje nije cijeloga naroda madžarskog kod nas t.j. da se isele, već da je to mišljenje pojedinaca i to onih koji takvim svojim držanjem nastoje da se nametnu za vode Madžarima.— Tako na kraju smo ih uspjeli zainteresovati i razbiti pomalo takova njihova mišljenja, tako da su i pojedinci istupili, da oni se neće iseliti tako dugo dok ih se na to puškom ne prisili.

Poslije toga sastanka u dogovoru sa drugaricom Lepom i Štabom XXXII. Divizije mi smo donijeli plan po kojem pristupamo mobilizaciji na općini Vel. Pisanica 8. 9. i 10. o.mjes. uz predhodnu političku pripremu, na koju smo se odmah dali na posao s time da smo težište rada bacili baš u tim djelovima i uputili smo sve raspoložive aktiviste na taj teren po pitanju mobilizacije.

U toku same mobilizacije neprijatelj ubacuje razne parole. Tako na pr. govore da su partizani imali velike gubitke u Zagorju i da partizani zato vrše mobilizaciju da bi mogli nove borce poslati da izginu u prvim borbenim redovima. Dalje govore: »To je mobilizacija za »kralja« Petra«. »Partizani trebaju poslati 40.000 vojnika za Englesku«. No sve to skupa narod ne prima i po svim delovima gdje smo vršili mobilizaciju narod uvida da je došlo vrijeme kad mora svaki ići, jer svršetak rata je blizu, a to se govori i medu narodom.

Kod same mobilizacije u mnogome nam je pomogla situacija na frontovima i atentat na Hitlera, jer narod još uvjek govori i vjeruje da je sam Hitler ubijen, te rat da neće dugo trajati, ali se boji i govori: »Što će biti od nas, kada se vi povučete (misli na partizane) jer doći će ustaše i sve će nas poklati i popaliti.«

Organizaciono stanje:

Organizaciono stanje naše Partije na našem okrugu, opširno smo vam poslali u našem prošlom izvještaju. Porast članova Partije od prošlog izvještaja bio je vrlo slab, a u nekim organizacijama, kao što je to za kotar Đurđevac i Koprivnicu, i smanjio se broj članova Partije. Tačan pregled brojnog stanja partijskih organizacija na našem okrugu poslat će mo vam u sledećem izvještaju, jer nam se do sada još nisu vratili drugovi, članovi O.K., sa pojedinih kotareva. Sada će mo vas samo upoznati sa pojedinim organizacionim mjerama koje smo poduzeli u pojedinim komitetima. Na prošlom sastanku našega biro-a kojemu je prisustvovala drugarica Lepa mi

smo uočili nezdravo stanje partijske organizacije na kotaru Koprivnica i Đurđevac i da bi se što prije popravila mi smo formirali partijske komisije za ta dva kotara i to za kotar Đurđevac drug Bil sekretar O.K. i drug Mato Kirin org. sekretar K.K. Đurđevac, a za kotar Koprivnica drug Joža[4] član O.K. i drugarica Naranča[5] sekretar K.K. Koprivnica. Te komisije imale su zadatak da ispitaju rad i držanje pojedinih članova prije, a i poslije ofenzive, jer zadnjim upadima neprijatelja na oslobođenu teritoriju nastala je prilična dezorganizacija unutar organizacije tih dvaju kotareva. Prilikom detaljnog ispitivanja počam od članova kotarskog komiteta sve do jedinica ustanovilo se da su vladali vrlo nezdravi odnosi unutar same partijske organizacije dolazilo je do međusobnih objašnjavanja i neposlušnosti u odnosu prema zadatcima.

Po samom ispitivanju članova Partije ustanovilo se da je učinjena nepravilnost već kod samog primanja. Ljudi su bili primani u Partiju, a da prije nisu stekli ni osnovno znanje o partijskoj organizaciji. Na kotaru Đurđevac isključena su tri člana i to: Kaić (Učo)[6] iz part, jedinice Kalinovac, Vinković Đuro iz part, jedinice Hampovica i Marica Mađerić, član part, jedinice Kalinovac.

U toku same komisije i njenom radu mi smo imali u vidu držanje svakog pojedinca i kako se je odnosio prema postavljenim zadatcima, tako da nismo isključili one drugove koji su imali grešaka i koji su se dobro držali i prije javili u vojsku. No ukazali smo svakome na njegovu pogrešku i sa takovom karakteristikom uputili u vojsku.

Što se tiče samog spora, koji je izbio između samog komiteta i KNOO-a, gdje su pojedini članovi KNJOO-a, pripadnici HSS-a postavili: »Mi ili oni!?« (Misleći pri tom na komitet.) Mi smo po tome održali sastanak svih članova koji su bili zainteresovani po tom pitanju i u to upleteni, a prije toga smo razgovarali i sa svakim pojedinačno. Tom sastanku prisustvovali su drugovi iz O.N.O.O-a Čiković[7] i Mesarić[8] i član Ob. N.O.O-a drug Takač[9] i sekretar O.K. drug Bil. Na sastanku su se drugovi komunisti kritički osvrnuli na sam rad, dok je to kod nekomunista išlo malo teže, ali pokazali su svi skupa mnogo volje da se te odnose popravi. Pokazalo se kod toga da moramo mnogo više voditi računa o tim odnosima kako bi se oni popravili. — Uglavnom do toga nesporazuma je došlo, što sekretar K.K. svojom nepravilnom kritikom i odnosom prema NOO-u ni-

[4] **Josip Manolić**
[5] **Končar**
[6] **Ivan**
[7] **Tomo**
[8] **Milan**
'**Duro**

je zano podesiti svoje držanje unutar KNOO-a kao podpresjednik. Sve se svelo na to da je on uglavnom komandovao unutar KNOO-a. Mi smo riješili da ga razriješimo dužnosti i pošaljemo u vojsku, što smo i učinili, a za sekretara dali smo druga Matu Kirin do sada org. sekretara istog komiteta, dok smo druga Pankarića[10] uputili u XXXII. Diviziju.

O radu partijsku komisije na kotaru Koprivnica nemamo još za sada nikakovih izvještaja.

Gledajući prilike na našem terenu i sam rad partijske organizacije možemo kazati da se naša partijska organizacija nije snašla u tim težim uslovima koji su nastali. Tako na pr. sam kotarski komitet Koprivnica, a i ostali članovi Partije povukli su se sa svoga terena iako su imali mogućnosti da se održe na njemu, razumije se uz pojačanu budnost i opreznost. Tako isto i pojedini članovi kotarskog komiteta Sv. Ivan Žabno i Đurđevac, napuštali su svoj teren, tako da sami kotarski komiteti nisu se snašli i trebalo je prilično truda i vremena da ih se poveže i uputi u rad pod ovim uslovima, koji su momentalno težči, nego je to bilo prijei izuzev bjelovarski komitet, koji se prilično snalazi i čija je teritorija većim djelom slobodna. Mi smo to na vrijeme uočili i nastojimo da drugovima što više pružimo pomoć, kako bi se što prije uveli u rad pod ovim težim prilikama.

Rad samog okružnog komiteta možemo slobodno konstatovati da se popravlja. Osjeća se više jedinstva i koletkivnog rada u donošenju odluka po pojedinim problemima i čvršća povezanost sa kotarskim komitetima isto tako i pružanje, veće pomoći samim komitetima. Uspjeli smo da se više povežemo sa ONOO-em, kao i sa Komandom područja i uopće sa vojnim jedinicama na našem terenu. No to još nije postiglo punu čvrstinu i bliskost koja je potrebna u okružnom komitetu, ali nastojimo da se to što više popravi, jer smatramo da je i to jedan od uslova koji će nam mnogo doprinijeti poboljšanju na našem okrugu.

Narodno-oslobodilački odbori: Ok. N.O.O. nije bio potpun, te su drugovi donijeli zaključak da se ONNO popuni sa drugom Reganom[11], koji će vršiti dužnost pročelnika gospodarskog odjela i drugom Kuhar Slavkom, koji će vršiti dužnsot pročelnika prop-odjela. Obadva druga su članovi K.P. Okružni N.O.O. se je u novonastalim prilikama na našem okrugu vrlo slabo snašao i nema ni pregleda ni veze sa tri kotara. Isto tako slaba je saradnja između Ok. N.O.O-a i područja.

[10] Bolto
[11] Đuro

Kotarski N.O.O. Sv. Ivan Žabno i Koprivnica zapravo ne djeluju nikako na svom terenu, a poneki članovi K. NOO-a Koprivnica (predsjednik, pročelnik upravnog odjela i još neki) su odbili da se vrate na kotar Koprivnicu postavljajući da otići tamo znači izgubiti glavu. KNOO Križevac je na svom sektoru, ali ne djeluje kao narodna vlast. KNOO Đurđevac isto tako budući da je neprijatelj zaposjeo i kontrolira veći dio kotara Đurđevac, ne djeluje kao narodna vlast. Jedino kao narodna vlast djeluje K.NOO Bjelovar.

Jedinstvena narodno-oslobodilačka fronta: Uopće gledajući situaciju na našem terenu i naš rad po organizacionom pitanju J.N.O.F. nije uhvatio onaj zamah, koji je trebao da ima. Mi smo razradili sa kotarskim komitetima zadatke po pitanju organiziranja JNOF po selima. Isto tako naknadno je proradeno i pismo CK KPH i upute koje smo dobili[12], no i povrh toga rezultati su slabi. Uzrok tome je taj što smo mi momentalno izgubili iz vida taj rad, drugo što smo se dali više na rad pitanja žetve i mobilizacije za našu vojsku u kojem je radu priličnu pomoć pružao O.K. no nikako ne ispuštajući potpuno iz vida i organizaciju JNOF, već smo nastojali što uže povezati u našem radu po pitanju žetve i mobilizacije. Gledajući takav rad po JNOF nije dao onih rezultata, kakav bi dao onda kada bi se vodila široka kampanja po samoj organizaciji NJNOF- Isto tako jedan od uzroka je taj što sav teren na našem okrugu je većinom neoslobođen ili poluosloboden izuzev bjelovarski kotar, gdje imamo osnovanih do sada 22 seoska odbora JNOF-e, Đurđevac 13, Križevci 2, dok u kotaru Sv. Ivan Žabno i Koprivnica nemamo ni jedan, jer tamo stvarno u zadnje vrijeme sam rad je vrlo težak, a drugovi nisu ni dovoljno ozbiljno ni prišli rješavanju toga zadatka. Samom osnivanju JNOF na našem okrugu morat ćemo pristupiti organizirati na principu ilegalnog rada, jer narod je kako smo već gore naveli uplašen, ali ipak postoje uvjeti ilegalnog rada. Po tom pitanju stavili smo si u zadatak da u roku od 10 dana obidemo sve videnije HSS--ovce i videnije i utjecajne ljude i poslije toga da održimo jedan uži sastanak odnosno kjonferenciju na kojoj bi se formirao inicijativni okružni odbor. Isto tako da to isto prenesemo i na kotarske komitete i da se pristupi na isti način organizirati kotarske inicijativne odbore.

Anrifašistička fronta žena: Nismo uspjeli još uvjek povesti masovni rad medu ženama na pitanju oživljenja AFŽ-a. Iako on pomalo napreduje, ali se nije uspjelo probiti u većinu neoslobođenih sela. Tako se rad još uvjek svodi na uski krug onih sela u kojima se mi slobodno krećemo. Tačan broj seoskih odbora koje se uspjelo organizovati i oživiti njihov rad nije nam poznato, jer sama okruž-

[12] **Vidi: Dok. br. 48**

na komisija je procjepana prilikom zadnjega upada neprijatelja, a sami kotarski komiteti nisu shvatili dovoljno taj rad tako da nemaju pregled rada sa ženama.— Vršena priprema za okružnu konferenciju AFŽ-a, koja se je trebala održati 23. VII., a koja je bila odgodena radi same žetve, a i radi novonastale situacije na našem okrugu. Za sada još nismo odredili dan za okružnu konferenciju, jer naše je mišljenje to da sad momentalno u najbližem vremenu ne možemo održati uslijed velikih ljetnih poslova, a i radi nesigurnog puta samih delegata, jer neprijatelj kontroliše cijeli sektor Podravine, također i kotar Koprivnicu i Sv. Ivan Zabno. Tako uglavnom nemamo uslova da bi tu konferenciju mogli masovno održati. Isto tako nisu održane kotarske konferencije na kojima bi se birali kotarski odbori, jedino kotar Bjelovar održat će se 20. o.mjes.—

Samu okružnu komisiju koju smo formirali moramo popuniti, jer drugarica Kata[13] otišla je na srednji partijski kurs, a drugarica Maja Veseli otišla je za Moslavinu. Za tu komiju mi smo predvidili drugaricu Maricu Bogdan.

SKOJ: Kako smo već u prošlom izvještaju javili rad po SKOJ-u krenuo je malo napred, ali nije dobio još onu čvrstinu u rukovođenju omladine da bi mogao i pod težim uslovima pokretati omladinu na rad. To se najviše osjetilo sada prilikom neprijateljskih ispada i proširavanjem svojih garnizona, gdje su mnoge skojevske grupe pojedinih sela, a i opć. komiteti ostali bez veze, to znači bez rukovodstva. Sam OK SKOJ-a nije se dovoljno snašao u takvoj situaciji i prema tome nije mogao pružiti dovoljnu pomoć KK SKOJ-a. U samom radu osjeća se to da i sam OK SKOJ-a gubi iz vida važna pitanja na kojima treba zainteresovati omladinu, što se pokazalo naročito sada za vrijeme žetve i mobilizacije.

Pomoć koja je potrebna skojevskoj organizaciji sa strane partijske organizacije nije bila dovoljna i još uvjek se osjeća ona stara praksa u radu i pružanju pomoći SKOJ-u da ih se prepusti sebi, a uslovi za rad sa omladinom posto je. Mi nastojimo sa svoje strane da to stanje popravimo. Bivši sekretar OK SKOJ-a koji je bio ranjen, umro je[14], a dužnost sekretara primio je Stjepan Dureta (Danko) do sada član OK SKOJ-a, kojeg mislimo povući za sekretara kotarskog komiteta Partije za kotar Koprivnica, pošto je drug domaći, a i ima uslova da se razvije u dobrog partijskog rukovodioca. U sam komitet ušla bi drugarica Naranča[15] dosadašnji sekretar K.K. Koprivnica.

Područje: Rad komande područja na ovom okrugu prilično se slabo osjeća, a to je odraz i samoga stanja Komande područja, koja

[13] **Stanša**
[14] **Riječ je o Zdenku Svete. Informacija o pogibiji nije bila točna.**
[15] **Končar**

je prilično neorganizovana i ne djeluje kao Komanda područja. U dogovoru sa drugovima iz Oblasnog, a i Štaba X. Korpusa učinjene su i izmjene u samoj Komandi područja. Tako na pr. smjenjen je dosadanji zamjenik komandanta područja drug Kezele Stjepan[16], a postavljen je drug Dan[17]. Isto tako smenjen je dosadanji komesar Područja drug Kendel Stjepan (Sijedi), a postavljen je drug Štef Banak. Mislimo da ovakav sastav Komande područja bi mogao odgovarati zadatcima, koji se pred njih postavljaju i mi ćemo nastojati da im sa svoje strane pružimo svaku pomoć. Sama komanda područja nije uspjela da se čvršće poveže sa Komandama mjesta i da prenese na njih pravilno zadatke, a niti im je dovoljno pružala pomoći u samoj njihovoj organizaciji. Tako ni Komande mjesta nisu zadovoljavale na svojim dužnostima i osjećao se cijeli rad pocjepan. Mi smo takovo stanje uočili i pomogli smo im kod sređivanja tih komanda mjesta.

Također komanda područja nije dovoljno shvatila važnost organiziranja radionica, jer nije se vodilo dovoljno računa da se same radionice smjeste na takova mjesta gdje mogu nesmetano raditi i kod svakog upada neprijatelja, već je dozvolila da ih sve koncentriše oko sebe, tako da je zadnjim upadom neprijatelja nastala velika dezorganizacija i rad je u svim radionicama zastao, a uslovi da se radionice smjeste na sigurna mjesta u Bilo-gori postojali su. Mi smo sa svoje strane poduzeli da se radionice izgrade u Bilo-gori, da bi mogle započeti sa svojim radom.

Vojska: Stanje Bjelovarskog odreda ovom mobilizacijom koju vršimo prilično se je pojačao, za oko 50 novih boraca, a ima uslova da se poveća. U samom radu na terenu Bjelovarskog odreda imamo vrlo malo pomoći, a to su posljedice toga što veze između nas i Bjelovarskog odreda su vrlo slabe tako da prođe po 15 i 20 dana da mi skoro za njih i neznamo gdje se nalaze. Kod toga ne mislimo i ne tražimo od njih njihove vojničke zadatke, ali nastojimo da se što više i čvršće s njima povežemo, kako bi mogli imati pregled i na samu partijsku organizaciju i njen razvitak, a isto tako da bi uskladili sam rad i povezivali se s njima da što više možemo pomoći partijskog organizaciji na terenu, jer oni se kreću i po onim selima, gdje naše partijske organizacije nema ili su vrlo slabe. Mi nastojimo s njima povezati se, ali kod njih postoji tendenca da mi nemamo ništa s njima. Radi toga nemamo točno stanje i ne možemo vam ga poslati.

Obzirom na takovo stanje Bjelovarskog odreda koji nije mogao ovladati vojnički naš okrug mi smo formirali udarnu grupu 8. VI.

i« Pogrešno, riječ je o Slavku Kezele.

[17] Veljko Broz

o.g. koja imala u zadatak da postavlja zasjede po Podravini, a naročito na đurđevačkom kotaru. Ta grupa je u isto vrijeme služila kao centar okupljanja svih onih koji bježe pred neprijateljem, a nisu htjeli ići u brigadu, nego su želili biti kod svojih kuća. Ta grupa rasla je i 18. VI. brojila je 25 ljudi. Mi smo tada održali s njima sastanak i pretresli prilike terena na kojem se ona kreće i došli do zaključka da postoje uslovi da se formira Podravski odred, i dali smo parole »Stvarajmo podravski odred«. Danas Podravski odred broji 103 borca i mi smo dali predlog drugovima t.j. Štabu Korpusa i Oblasnom komitetu da se i službeno objavi formiranje Podravskog odreda.—[18] Kadrove za odred smo dobili iz XXVIII. Divizije 2 polit, komesara četa i 8 drugova nižih rukovodioca iz XXXII. Divizije. Sam Štab odreda izgledao je ovako: Komandant Ivan Turković Robotić polit, komesar Milan Majlender, pomoćnik komesara Stankerec[19]. Ostale drugove razmjestit ćemo sa drugovima iz Štaba Istočne grupe odreda, koji su nam jučer stigli na naš okrug.

U samom odredu imade 21 član Partije i oko 15 skojevaca.

Obzirom na to da na našem okrugu imademo dva odreda i Srpski bataljon, o kojem vam momentalno ne možemo dati opširne podatke, jer se 20 dana već nalazi od nas, a bio je i u Moslavini. Mi smo predložili, a mišljenja smo da je to svakako i potrebno da se formira Štab grupe odreda na našem okrugu, kako bi mogao vojnički objediniti akcije, jer Štab Istočne grupe kako nam drugovi izjavljuju neće se moći dugo zadržati na našem terenu. Za sam Podravski odred mi smo dali parolu »Jačajmo Podravski odred, stvarajmo Podravsku brigadu, a i diviziju.« Ova parola naišla je na lijep prijem i kod samoga naroda i postoje uslovi ukoliko bi se vojnički likvidirala pojedina uporišta da se za kratko vrijeme formira brigada, jer baš na kotaru Đurđevac iako neprijatelj vrši mobilizaciju ne uspjeva u tome, je svi vojni obaveznici bježe pred neprijateljem, a u pojedinim selima mogla bi se izvršiti mobilizacija i mobilisati i po 300 boraca u jednom selu.

Gledajući uopće političku situaciju na našem terenu, kao i probleme i zadatke koji stoje pred nama mi smo ih uočili i kao takvima prišli njihovom rešenju imajući kod toga u vidu da moramo prvenstveno pravilno rasporediti kadrove i pomoći im u rešenju njihovih zadataka, čvršće se povezati sa kotarskim komitetima, sa Ok. N.O.O-em, sa Komandom područja i sa Štabovima operativnih jedinica na našem okrugu kako bi rad bio jedinstveniji i kolektivan. Mislimo i nadamo se da ćemo kod toga i uspjeti.

[18] Naređenje o formiranju Podravskoga NOP odreda izdao je Stab X korpusa 25. kolovoza 1944., vidi: VII, Fond NOB, 1602, f. 11, dok. br. 19.

[19] Andrija

Molimo vas ukoliko sam izvještaj po nekim pitanjima nije jasan da nam stavite vaše primjedbe, kako bi drugi bio tačniji i potpuniji i kako bi mogli imati iz samog izvještaja pravu sliku našega okruga.

Sastanak okružnog plenuma održat će se 21. o.mjes.

Drugarski pozdrav!

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za komitet:

PREGLED MOBILIZACIJE NA NAŠEM OKRUGU
od 27. VII. do zaključno 7. o. mjes.

Dragi drugovi!

U našem mjesečnom izvještaju mi smo vam opisali sam tok mobilizacije na našem okrugu, koju smo počeli 27. VII. o.g. Šaljemo vam pregled po selima. Mobilizaciju smo do sada vršili samo na kotaru Bjelovar po općinama.

Sela:	održava-nih:	sposob. boraca	za pozad.	izdano poziva	nespo-sobnih	odse-ljenih
opć. N. Rača: D. Kovačica	46	13	6	46	27	1
SI. Kovačica	21	13	6	40	2	.
Orlovac:	37	27	8	37	2	.
Sasovac	19	12	4	34	3	.
Tociljevac:	13	12	1	13	.	.
N. Rača:	29	21	4	32	4	.
Stara Rača:	25	17	3	53	5	.
Drljanovac:	11	4	2	17	5	.
Dautam:	14	8	2	52	4	.
Kozarevac:	14	10	3	19	1	.
Medurača:	3	.	1	22	2	.
Nevinac:	11	3	2	32	6	.
Općina Severin: Severin:	28	16	3	28	9	.
Orovac:	20	10	6	20	4	.

Sela:	održava-nih:	sposob. boraca	za pozad.	izdano poziva	nespo-sobnih	odse-ljenih
Ravneš:	10	6	2	10	2	.
Kašljavac:	6	2	.	4	6	.
Lasovac:	6	2	2	7	2	
Općina Šandrovac:						
Šandorovac:	72	42	11	90	19	
Pupelica:	4	2	.	11	2	.
Jasenik:	12	6	2	4	13	.
Općina Preska:						
Prespa:	11	10	–	1	35	–
Ciglena:	28	25	2	1	32	.
Patkovac:	8	6	2	.	21	.
Tomaš:	9	7	1	1	24	.
Općina Vel Pisanica:						
Mala Pisnica	16	10	1	5	18	2
SVEUKUPNO:	389	284	73	117	710	4

Ovakovo je bilo stanje mobilizacije koje smo primili, no budući da se i kod toga nije vodilo dovoljno računa nismo sigurni dali je to tačno, jer po prijašnjim izvještajima koje smo primili mnogo više ih se odazvalo, da i sam Bjelovarski odred koji je mobilisao nije nam javio koliko ih je naknadno došlo u odred pošto je odred dolazio u ona sela u kojima je bila divizija, a još ih uvjek dolazi. U samoj Vel. Pisanici gdje se mobilizacija sada vrši, koliko je izdatih poziva neznatno, ali do sada ih se javilo 18.

U ovaj popis mobilizacije nije došao Podravski odred koji je formiran na đurđevačkom kotaru, a koji sada broji 103 borca. Mi ćemo naknadno provjeriti ovaj popis i dostaviti vam.

Drugarski pozdrav

Smrt fašizmu — Sloboda Narodu!

Za komitet:
Debljak [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-38/2498-1.

170

1944, kolovoz 9.

Izvještaj Divizijskoga komiteta Trideset i druge divizije NOVJ Centralnome komitetu KP Hrvatske o stanju u jedinici i radu partijske i skojevske organizacije

DIVIZIJSKI KOMITET
XXXII. DIVIZIJE N.O.V.J.
Dne 9. VIII. 1944.

Drugarskom
Centralnom Komitetu K.P.H.
Povjerenstvu K.P.H. za sjevernu Hrvatsku
Oblasnom Komitetu K.P.H. za Zagrebačku Oblast

IZVJEŠTAJ
za mjesec srpanj 1944 god.

Dok se naša Divizija nalazi na odmoru u Bereku /Moslavini/ nije se potpuno iskoristilo za vojni i politički rad i ako nije imala borbe ni pokreta. 26. VII. 1944 god. Divizija je krenula za Bilogoru, općina Nova Rača i okolicu Bjelovara. Tu se življe počelo sa radom. Zato vrijeme do danas jedino je imala borbu Brigada »Matija Gubca« sa Čerkezima koji su kretali iz Bjelovara prema Prespi dana 3. VIII. o.g., koje je jedan bataljon odbio.

POLITIČKO STANJE.

U našoj Diviziji još svim rukovodiocima naročito u četama nisu jasni svi problemi koji nse pred nas danas postavljaju, t.j. neznaju se koristiti sa ogromnim našim uspjesima koje smo u Narodno-oslobodilačkoj Borbi izvojevali. Razlog je tome, što naša Divizija nije imala stalno politkomesara koji bi mogao sva ta pitanja sa rukovodioca prerdivati, a i ostali rukovodioci se često mijenjajusa dužnosti na dužnsot iz jedne u drugu jedinicu, tako su stalno prekidi i nema sistematskog rada.

Moral i borbenost je na visini što mnogo utiču uspjesi Crvene Armije. Sektaštvo prema Saveznicima se ispravlja, ali im par dana ne čuju Savezničke avijone odmah postavljaju pitanja zašto neidu i

zašto u zadnje vrijeme ništa ne bacaju, kako je to bilo prije kratkog vremena. Kažu, soigurno nešto nije u redu sa Šubašičevom vladom, sigurno ona bremza. Imade par drugova koji sa nepovjerenjem gledaju u sporazum Tita i Šubašića i kažu opet će oni nas prevariti kao što je to uvjek prije bilo.

Još uvjek imademo u zadatku upoznavati članstvo sa širinom politike naše Partije i linije N.O.B, kako bi lakše mogli savladati tu uskoću koja je postojala do pred kratko vrijeme. Najbolje se je vidjelo da su naši rukovodioci i borci ozbiljno svatili situaciju i njeno razvijanje u svijetu, kod nas i u samoj našoj Diviziji, da neće moći odgovoriti zadaćama koje pred njoj stoje ako se brojčano ne poveća. Ozbiljno se je svatila mobilizacija koju sada vršimo. Rukovodioci i borci vesele se što dobijaju nove borce. Kada se pred njih postavilo da kada vršimo pripreme za mobilizaciju i potrebu da svaki treba u duhu mobilizacije govoriti sa obveznicima i uopće sa ljudima, dobro su to prihvatili. Taj način se je pokazao dobar. Ima pojedinaca koji još ne mogu kod sebe razbiti tremu da govore sa ljudima. Mobilizacija se sprovada u sporazumu sa Partijskom organizacijom na terenu, sa kojom smo sada zadovoljni. Vojni obveznici tu i tamo daju otpor, da se ne odazivlju, mi smo uporni, a do sada nas neprijatelj nije ometao i obveznici se uvjere da stvarno trebaju ići u našu vojsku i uvjereni su da je došlo vrijeme. Ako neko baš prkosi, što je rijetko, izvrši se popis imovine, onda dolaze moliti da ih primimo u našu vojsku, a u nekim selima područje je izvršilo konfiskaciju. Narod je uvidio da druge nema nego da ide u vojsku, u Bjelovar bi pobjegao malo tko. Do sada smo primili u našu Diviziju 236 novih boraca od kojih je veći dio starijih, tek nešto imade omladine. Prijem novih boraca je dobar, svi su veseli što dobivaju pomoć, jer do sada su bili preopterećeni sa radom i terenom. Većina boraca se za sada dobro osjeća, jedan dio misli više na kuću, te se k tima više prilazi kako nebi bili osamljeni. Teže je ljudima otkinuti se od kuće, jer još uvijek traje vršenje žita. Da to ne bi bila takova zapreka naša je Divizija odobrila da gdje se nalazi koja naša Brigada da pomogne kod vršidbe, naročito u onim selim od kuda smo mobilisali ljude. Novi borci postavljaju pitanja kada će dobiti puške i odjela. Kada idu u patrolu traže Titovke, jer se stide ići u šeširima. Čim bi se pojavila neka nepravilnost u odnosu sa novim borcima odmah se održi kratki sastanak po tome i riješi se. Nedostatak je da naši štabovi ne žive redovnim političkim životom. To ćemo urediti da postavimo.

Kulturno-prosvjetni rad se razvija naročito sada kada imade više vremena. Imade nešto nepismenih koji sa uspjehom uče.

Partijske organizacije su dobar materijal, oni su mladi članovi kojima treba više mogućnosti i oštrine kao i razviti osjećaj odgovornosti. U cijeloj Diviziji imade 309 članova K.P. koji su do sada donekle mogli zadovoljavati, ali se sada pred nas postavlja proširiti partijsku organizaciju da bi mogla obuhvatiti nove borce. Najgore je što se stalno mijenjaju sekretari partijskih organizacija i dolaze novi, i ako su oni dobri i odani partiji, samo treba jedno vrijeme dok se snađu. Kod naših članova K.P. osjeća se neko mrtvilo, pa zbog toga nemaju naši štabovi punu pomoć članova K.P. To se osjeća u disciplini, kod stražarske službe, patrolama, dežurnih kao i rada po vojnom rasporedu. Skojevska organizacija nije mogla dati punu pomoć štabovima, jer se nije prije izvjesnog vremena posvećivalo potrebne pažnje Skoju od strane Partije. Inače SKOJ-evci su dobri, samo im treba puna podrška Partije. Dali smo si u zadatak da se ispitaju svi stari borci gdje su bili prije stupnja u partizane, kako bi mogli proširiti partijsku organizaciju s njihovim primanjem u Partiju ili za kandidate. Također se sektašilo primanje Skoja u Partiju kao i primanje u Skoj ostale omladine. Ako se nešto pojavi mi ćemo odmah održati sastanak partijske ćelije po tome kako bi odmah mogli raditi dalje, na pr. kako u kojem poslu treba pristupiti k mobilizaciji. Pojačati kontrolu nad dobivenim podatcima, kako se oni izvršavaju, kako i pojačati disciplinu i dizati ugled komandantima i ostalim rukovodiocima, da se posveti veća pažnja intendantima, jer se je primjetilo da se sa njima ne radi ništa, zbog toga oni uvjek loše prolaze, a dešava se da se moraju kažnjavati. Također smo napravili plan za prosvjetne sastanke i da pored redovitog materijala da se prorađuje 12 uslova i što znači biti član K.P. Skojevske organizacije su griješile poslije promjena rada u vojsci, da su većinom radile prosvjetno, jer nemadu više sektor rada. Održali smo savjetovanje sekretara Partijskih organizacija i sekretarima skoja Komiteta gdje je bio i drug Milutin[1] i Šumski[2], gdje smo uočili nedostatke te dali nove smjernice za daljnji rad i kako sekretari Partijskih organizacija trebaju dati pomoć Skoju.

Masovne seoske sastanke držimo svaki dan kada se vrše pripreme za mobilizaciju. Održali smo zbor za općinu Nova Rača. Za taj zbor smo vršili predizborne pripreme. Zbor je otvorio predsjednik O.N.O.O. Bjelovar, govorio je sekretar Divizijskog Komiteta i komandant Divizije, a poslije toga je glumačka družina nastavila do kasno navečer i narod sa interesovanjem pratio.

Uz drugarski pozdrav

[1] **Baltic, sekretar PK SKOJ-a za Hrvatsku.**
[2] **Pavle Zukina, član Oblasnoga komiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast.**

za Divizijski Komitet
Puklek[3] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-38/2497.

171

1944, kolovoz 9.

Operativni izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda Štabu Zapadne grupe NOP odreda o akcijama odreda od 23. srpnja do 9. kolovoza 1944. godine

ŠTAB
ZAGREBAČKOG N.O.P. ODREDA
HRVATSKE
Op. Br. 86 dana 9. VIII. 1944.

Štabu Zapadne grupe P. Odreda Hrvatske
NEGDJE

OPERATIVNI IZVJEŠTAJ

Sekcija Zagreb 1:100.000

Dostavljamo Vam operativni izvještaj od 23. VII. 1944. do 9. Vili. 1944. U istom izvještaju Vas o svim akcijama i borbama, koje je naš Odred u tom vremenu izvršio.

23. VII. 1944. Naš Odred nalazio se u selu Drenova zaselak /Kožić breg/. U 19 sati izvršili smo pokret u selo Glavnica, gdje smo zauzeli baze i to I. bataljon zauzeo je baze u selo Gornja Glavnica, a II. bataljon sa Štabom Zapadne Grupe u selu Čergari.

24. VII. 1944. Izvještaj o borbi poslan.

U 23 sata izvršili smo pokret i to u selo Drnova zaselak /Kožić breg/, gdje smo zauzeli baze zajedno sa Štabom Zapadne Grupe.

25. VII. 1944. Štab Odreda sa Štabom Zapadne Grupe i II. bataljonom nalazio se u selu Kožić breg, dok je I. bataljon dobio zadatak da sa jednom četom postavi zasjedcu na glavnoj cesti Zagreb-

[3] **Stjepan**

—Varaždin između Belovara i Donje Zeline. Četa je otišla na zadatak u 17. 30 sati, a zasjedi do 21 sat, a kako neprijatelj nije naišao povukla se u svoj baze u sastav Štaba Odreda.

26. VII. 1944. Odred sa Štabom Zapadne Grupe izvršio je pokret iz sela Kožić breg u 9 sati u šumu na raskrsnicu puteva Crkvena Ves—Marija Bistrica.

Jedna četa I. bataljona postavila je zasjedu na cesti Zagreb—Varaždin. O istoj zasjedi operativni izvještaj dostavljen.

Ostali borci bili su na odmaranju do 20 sati. Tada je izvršen pokret u selo Bunjak, gdje smo zauzeli baze. Ovdje je stigla u sastavu svog bataljona četa koja se je nalazila na zadatku.

27. VII. 1944. Odred sa Štabom Zapadne Grupe nalazio se na odmaranju u selu Bunjak. Borci su se prali i čistili, a vršene su i vojne vježbe, egzicir i politički časovi.

28. VII. 1944. Odred sa Štabom Zapadne Grupe nalazio se u selu Bunjak dok je II. bataljon bio na zadatku na zasjedi na glavnoj cesti između Belovara i Donje Zeline, o kojoj je operativni izvještaj dostavljen[1].

Istog dana održani su sa borcima vojni i politički časovi, kao i vojne vježbe.

U 20 sati Odred sa Štabom Zapadne grupe izvršio je pokret u selo Kožić breg, gdje smo zauzeli baze.

29. VII. 1944. Štab Odreda sa Štabom Zapadne Grupe i II. bataljonom nalazio se u selu Kožić breg.

Za I. bataljon operativni izvještaj dostavljen.

U 20 sati Odred sa Štabom Zapadne Grupe izvršio je pokret u selo Velika Gora, gdje smo zauzeli baze.

U 23 sata jedna četa II. bataljona išla je na osiguranje ranjenicima kod prelaza preko glavne ceste Zagreb—Varaždin, koji su upućeni u bolnicu Moslavina.

30. VII. 1944. Odred sa Štabom Zapadne Grupe nalazio se u selu Velika Gora na odmaranju.

U 21 sat II. bataljon krenuo je sa Štabom Zapadne Grupe na Križevački sektor.

I. bataljon imao je istoga dana sastanke sa vodnicima i desetarima.

31. VII. 1944. I. bataljon sa Štabom Odreda izvršio je pokret iz sela Velika Gora u 1 sat na položaje na kotu 402 /Čakovina/.

Istog dana neprijatelj je poduzeo reakciju na sektor našeg Odreda, te je izašao iz sljedećih uporišta:

[1] **Priređivači nisu uspjeli pronaći navedeni izvještaj.**

Hraščina Trgovišće, Breznički Hum, Konjšćina, Zlatar, Marija Bistrica, Zitomir, Laz, Kašina, Belovar, Donja Zelina, Sv. Ivan Zelina i Novi Marof, te isto i iz Zagreba.

Neprijatelj je bio u jačini oko 3.000 vojnika, ustaša, domobfana žandara, Gestapovaca, Crne Legije i Milicije.

Naoružanje neprijatelja nije nam bilo poznato.

Iz svih ovih uporišta neprijatelj je stiskao obruč u pravcu Kladušćice.

Mi smo se nalazili na položaju na koti 402 /Čakovina/, međutim položaj nije bio odkriven i neprijatelj nije nadirao u pravcu naših položaja. Na položaju nalazili smo se do 21 sat, a nakon toga zauzeli smo baze u selu Čergari, dok se je neprijatelj još uvijek nalazio u selu Gornja Glavnica, Crkvena Ves, kao i u svim ostalim selima našeg sektora na Sv. Ivanskom kotaru.

II. bataljon sa Štabom Zapadne Grupe nalazio se u selu Šalovec.

1. VIII. 1944.1, bataljon sa Štabom Odreda nalazio se u selu Čergari, ali kako se je neprijatelj još uvijek nalazio po okolnim selima u 4 sata zauzeli smo položaje kao i dan prije. Neprijatelj nije nailazio na nas.

Kako smo saznali da se neprijatelj povukao u svoje polazne baze u 18 sati izvršili smo pokret sa svojim položajem u selo Crkvena Ves gdje smo zauzeli baze.

II. bataljon nalazio se u selu Salovac. Održani su politički i kulturno-prosvjetni časovi.

U 20 sati izvršio je pokret iz sela Salovac na sv. Ivanski sektor u sastav Štaba Odreda.

2. VIII. 1944. Štab Odreda sa I. bataljonom nalazio se u selu Crkvena Ves. Organiziralo se pranje veša i popravak odjeće i obuće, u 16 sati naišla je neprijateljska patrola iz Belovara u jačini 12 vojnika. Desetina koja se je nalazila na položaju iznad sela Crkvena Ves primjetila je neprijatelja i pustila ga da dode blizu da bi ga mogli pohvatati. Međutim neprijatelj nas je primjetio i počeo pucati. Mi smo napravili juriš, ali je neprijatelju uspjelo pobjeći.

II. bataljon stigao je u selo Kalinje o 00.15 sati, gdje je ostao na odmaranju.

3. VIII. 1944. I. bataljon sa Štabom Odreda izvršio je pokret iz sela Crkvena Ves u 5 sati na raskrsnicu puteva Marija Bistrica — Bunjak gdje smo ostali na odmaranju. Komandiri četa održali su sastanke sa vodnicima i deseterima, kao i sa borcima.

U 18 sati izvršili smo pokret u selo Kožić Breg, gdje smo zauzeli baze.

II. bataljon izvršio je pokret u 4 sata Kalinja u selo Bunjak gdje je zauzeo baze.

4. VIII. 1944.1, bataljon sa Štabom Odreda nalazio se u selu Kožić breg. Sa borcima su održani vojni sastanci, dok je komesar bataljona održao sastanak sa komesarima četa.

II. bataljon nalazio se u selu Bunjak od kuda je u 5 sati krenuo u sastav Štaba Odreda koji se je nalazio u selu Kožić breg.

5. VIII. 1944. Štab Odreda sa oba bataljona izvršio je pokret **u** 11. sati u selo Bunjak gdje smo zauzeli baze.

6. VIII. 1944. Odred se je nalazio u selu Bunjak. Sa vojnicima su održani vojni i politički sastanci, dok je Štab I. bataljona imao savjetovnje sa Štabom Odreda.

II. bataljon izvršio je pokret iz sela Bunjak u 18 sati sa zadatkom da održi tamo miting i da 7. VIII. 1944. u jutro napravi zasjedu na cesti Varaždin — Zagreb između Donje Zeline i Sv. Ivana Zeline. Miting je održan, dok na zadatak na zasjedu četa nije krenula, jer prema dobivenim podacima neprijatelj je toga dana blokirao cestu Zagreb —Sv. Ivan Zelina, a na tom dotičnom mjestu gdje je trebala biti postavljena zasjeda neprijatelj je već prije postavio zasjedu.

7. VIII. 1944. Štab Odreda sa I. bataljonom izvršio je pokret u 5 sati u selo Kožić breg, gdje smo zauzeli baze.

Istog dana jedna četa I. bataljona napravila je zasjedu na cesti između Kašine i Marije Bistrice. Zasjeda je ostala na cesti do 10 sati, a kako neprijatelj nije naišao povukla se u selo Čergare, gdje je sačekala svoj bataljon.

II. bataljon izvršio je pokret u 4 sata iz sela Bunjak u sastav Štaba Odreda, koji se je nalazio u selu Kožić breg.

8. VIII. 1944. Odred je izvršio pokret u 18 sati iz sela Kožić breg u selo Glavnica i to: I. bataljon u selo Gornja Glavnica, dok, je II. bataljon sa Štabom Odreda zauzeo baze u selu Donja Glavnica.

Postavljeno je potrebno osiguranje i borci nalazili su se na odmaranju.

U 14 sati došla je u sastavu svoga bataljona II. četa II. bat. koja se je nalazila u Moslavini kako je javljeno u prijašnjem izvještaju.

U ovom razdoblju naš Odred imao je 5 akcija i borbi u kojima je neprijatelj imao sljedeće gubitke:

14 mrtvih

nepoznati broj ranjenih, a prema dobivenim informacijama od seljaka imao je oko 15 ranjenih.

Naši gubitci:

7 ranjenih drugova /3 teže, 4 lakše/

1.200 komada municije koja je izgubljena.

Zarobljeno:
Jedna mauzer puška sa 150 komada municije i jedne čizme.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Politkomesar:
Pavlinić V.[2] [v.r.]

Op. oficir:
Podboj Josip [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1601 b, f. 2, dok. br. 3.

172

1944, kolovoz 10.

Operativni izvještaj Bjelovarskoga NOP odreda Štabu Istočne grupe NOP odreda za vrijeme od 26. srpnja do 10. kolovoza 1944. godine

OPERATIVNI OFICIR
BJELOVARSKOG PARTIZANSKOG ODREDA
HRVATSKE
Oper. Broj 6-44
10. VIII. 1944.

Štabu Istočne Grupe P.O.H.

Dostavljamo Vam operativni izvještaj za vrijeme od 26. VII. do 10. VIII. 1944.

26. VII. 1944. I. Bataljon je krenuo iz M. Pisanice u 13 sati u selo Donja Kovačica. Održani su vojni i političke časovi po rasporedu rada i izvršene su pripreme za mobilizaciju u istom selu.

27. VII. 1944. I. Bataljon se nalazio u selu Donja Kovačica gdje je provedena mobilizacija. Mobilisano je 22 druga sposobnih za borce i za pozadinsku službu, dok je 20 oglašeno nesposobnim zbog bolesti i starosti iz istog sela, a 5 nesposobnih iz sela M. Pisanice.

28. VII. 1944. I. Bataljon nalazio se je u selu Orlovcu gdje su izvršene pripreme za mobilizaciju u istom selu. Održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada.

[2] **Vjekoslav**

29. VII. 1944.	I. Bataljon se nalazi u selu Orlovcu gdje je provodio mobilizaciju. Mobilisano je 27 drugova sposobnih za borce i pozadinsku službu, dok je 8 oglašeno nesposobnim zbog bolesti. U 19 sati bataljon je krenuo u selo Međuraća.
30. VII. 1944.	I. Bataljon nalazio se je u Medurači. Izvršene su pripreme za mobilizaciju u istom selu. Ujedno je mobilisano i selo Slovinska Kovačica 15 drugova sposobnih za borce i pozadinsku službu i 4 oglašeno nesposobnih zbog bolesti.
31. VII. 1944.	I. Bataljon je krenuo u 8 sati iz Međuraće u Nevinac. Održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada. Mobilisano je 9 drugova sposobnoh za borce i pozadinu i 3 oglašena nesposobnim zbog bolesti.
1. VIII. 1944.	I. Bataljon se nalazio u Nevincu, održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada. Mobilisano je 12 drugova sposobnih za borce i pozadinu iz Međuraće i Nevinca od kojih su neki upućeni u Diviziju na pregled.
2. VIII. 1944.	I. Bataljon je krenuo u 9 sati iz Nevinca u N. Raču. Predano je XXXII. Diviziji 54 novomobilisanih drugova.
3. VIII. 1944.	I. Bataljon je nalazio u N. Rači održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada. Javilo se 15 drugova iz okolnih sela, kojih su upućeni u štab XXXII. Divizije.
4. VIII. 1944.	I. Bataljon se nalazio u N. Rači održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada. Javilo se 12 novih drugova iz okolnih sela, koji su upućeni u XXXII. Diviziju.
5. VIII. 1944.	I. Batljon se nalazio u N. Rači. Održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada. Javilo se 9 novih drugova iz okolnih sela.
6. VIII. 1944.	I. Bataljon se nalazio u N. Rači. U 14 sati krenuo je bataljon u selo Novoseljane gdje je izvršena akcija u mlinu Batina kod ustaše Ficka.
7. VIII. 1944.	I. Bataljon vratio se je iz Novoseljana u N. Raču u 9 sati. Javilo se 5 novih drugova iz okolnih sela.
8. VIII. 1944.	I. Bataljon se nalazio u N. Rači održani su vojni i politički časovi po rasporedu rada. Javilo se 8 novih drugova iz okolnih sela.
9. VIII. 1944.	I. Bataljon se nalauzio u N. Rači odakle je krenuo u 7 sati u St. Raču. Javilo se 11 novih drugova iz okolnih sela.

10. Vili. 1944. I. Bataljon se nalazio u St. Rači, odakle je upućena jedna četa u selu Nevinac da ispita teren prema selu Obrovnici i Galovcu. Jedna desetina upućena je sa članovima konfiskacione komisije u selu Dautan. Štab odreda nalazi se za sve vreme uz I. Bataljon.

Smrt fašizmu — Sloboda Narodu!

Oper. Oficir. Kapetan
B.[1] Gunjević [v.r.]

Original, strojopis
Sign., A VII, Fond NOB, k. 1604, f. 12, dok. br. 11.

173

1944, kolovoz 11.

Zapisnik sa sastanka OK KPH Varaždin na kojemu je razmatrana politička situacija, rad i organizacijsko stanje partijske organizacije u kotarima te stanje u Komandi kalničkoga područja i Kalničkome NOP odredu

ZAPISNIK
sastanka O.K.K.P.H. Varaždin od 11. VIII. 1944. god.

Sastanak održan je sa slijedećim dnevnim redom:
1./ Vojno-politička situacija u svijetu i kod nas.
2./ Čitanje direktiva i dopisa Kotarskih komiteta.
3./ Organizaciono stanje
4./ Razno

Drug Ivić[1] iznosi vojno-političku situaciju kod nas i u svijetu te se konstatuje, da se situacija nanašem okrugu popravlja, jer se narod vraća iz neprijateljske vojske i simpatije naroda rastu za N.O.P. Jedino neprijatelj hoće da orgnaizira miliciju i to preko vatrogasnih društava, koje polako uvlači u ustaški pokret, da mu vrše straže, a isto tako ih iz početka naoružava sa vojničkim puškama.

Drug Bahorić[2] nadopunjuje druga o stanju na kotaru Novi Marof te se konstatuje, da se tamo stanje popravlja, jer se je vratilo u zadnje vrijeme oko 70 vojnih bjegunaca. Pojavljuje se na tom kotaru da se narod boji komunizma i govori, da će to sve bog urediti. Isto na tom kotaru se organizira vatrogastvo, koje vrši straže u No-

[1] **Božo**

[1] **Stjepan**
[2] **Josip**

vom Marofu, a glavni organizator jest učitelj Šljivar. Ti vatrogasci dobivaju činove isto kao i domobranska vojska. Također se na tom kotaru zapaža veliki šverc sa vinom i sa stokom. Bivši bilježnik općine Ljubešćica radi u Toplicama te vrši dužnost bilježnika općine Ljubešćica, a ujedno odlazi redovito u Ljubešćicu. Održan je također sastanak Jambreca, Nerenčaka i ostalih, koji su poveli narod da ide u vojsku za vrijeme amnestije. Jambrec je izjavio pred nekim ljudima, da se on Jančiković nije odrekao, jer kuda ide Jančiković i stranaka tamo je i on. Drugovi iz obavještajne službe odnose se slabo prema Kotarskom komitetu, a isto tako podržavaju veze za obavještajnu službu sa ljudima, koji su protivnici N.O.B. 6. VIII. o.g. održala je grupa učitelja sastanak gdje se je raspravljalo o vatrogascima i o formiranju milicije. Neki od njih su izjavili, da će partizane preskočiti, jer da ide takovo vrijeme.

Na ludbreškom kotaru također u posljednje vrijeme se pojavljuje organizovani rad neprijatelja, te je ovih dana imao se doržati sastanak milicije u Ludbregu, koji bi primili oružje. U selima martijanečke općine dolazi do uzbuna po selima kada dođu naši drugovi, te se viče »ljudi u pomoć« ili »vatra«. Po svemu izgleda, da je to organizovano. Stanje na tom kotaru se također popravlja jer se vraćaju vojni bjegunci kućama. U posljednje vrijeme se također primjećuje uništavanje šuma, jer dolaze ljudi u šumu te sijeku bez znanja narodne vlasti a neki ustaše ubiru od naroda novac za sječu šume. Taj slučaj dogodio se u Subotici.

Na stanje koje je na našem okrugu treba poduzeti slijedeće mjere:

U pogledu formiranja vatrogasnih društava i milicije potrebno je zabraniti sva društva, koja se organizirjau izvan okvira Narodno-oslobodilačke borbe, te organizatore pohapsiti i pozvati na odgovornost. Isto tako poterebno je da se oduzmu vatrogasne uniforme, koje su potrebne našoj vojsci.

U pogledu sprečavanja šverca potrebno je, da se formiranju komisije koje će nabavljati potrebne stvri za narod kao n. pr. sol, šibice, petrolej, duhan i slično. Isto omogućiti narodu razmjenu dobra preko NOO-a.

U pogledu sprečavanja uništavanja šuma potrebno je, da se narodu dozvoli racionalno iskorištavanje i to, da svaka kuća dobije oko 2 hvata drva i to preko NOO-a. Gdje postoje zemlj. zajednice isto treba jednako razdjeliti po ognjištima, a ne po urbarskim pravima ili osminama.

Isto je tako potrebno organizirati udarne grupe, koje će vršiti razne akcije. Te udarne grupe treba organizirati od vojnih bjegunaca, kojih imade na našem okrugu.

Odnose između Kotarskog komiteta N. Marof i obavještajaca potrebno je ispitati.

Kotarski komitet Ludbreg treba ispitati kada je bio sastanak milicije u Ludbregu te tko je prisustvovao tome sastanku, što se je tamo govorilo, te da li su dobile oružje.

Isto tako pohapsiti u Subotici ustaše, koji ubiru novac od ljudi za drva iz narodne šume.

Javiti O. K. Bjelovar u pogledu sječe hrastovine na križevačkom kotaru gdje kotarski NOO zaključio, d ase ta hrastovina doveze na jedno mjesto i odatle razdijeli.

Slijedi čitanje dopisa:

1. Dopis Oblasnog Komiteta o formiranju inicijativnih odbora N.O.F. i to općinskih i kotarskih.
2. Dopis Oblasnog komiteta od 1. VIII. 1944.
3. " " " " 28. VII. 1944.
4. " " " " 23. VII. 1944.

Isto tako čitaju se ostali dopisi Kotarskih komiteta.

Sve dopise potrebno je preštampati te poslati Kotarskim komitetima a isto tako i usmeno obavjestiti Komitete.

Organizaciono stanje:

Drug Joso[3] iznosi organizaciono stanje K.P. u Okrugu.

Naši Kotarski komiteti iako su malobrojni, ali će zadovoljiti u svom radu na terenu, uz popunjenje istih.

K.K. Varaždin popunjen je te broji 4 člana, sve članstvo Partije na tom kotaru razdijeljeno je jednako po općinama.

K.K. Ludbreg jest slabiji, te će ga trebati upotpuniti dati mu punu pomoć.

K.K. Prelog još se nije snašao u svome radu, premda imade uslove dobre za rad.

Potrebno je također formirati Kotarski komitet Čakovec, koji još nije formiran.

K.K. Novi Marof potrebno je također pojačati.

Primijećuje se kod našeg partijskog članstva, da su to mlađi drugovi, a isto imade takovih, koji su služili u neprijateljskoj vojsci, a neki su od njih bili čak u bitci na Kozari.

Komanda Kalničkog Područja ne zadovoljava u svom radu. Isto je tako potrebno, da se učine neke promjene i to potrebno bi bilo smjeniti komandanta Područja.

Održano je partijsko savjetovanje u II. Bataljonu K.P.O.H., koje nije bilo naročito na visini, diskusija je bila vrlo slaba. Isto se tako

[3] **Bahorić**

ustanovilo, da partijska organizacija u tom bataljonu nije povezana sa Skojevskom, te da jedna drugoj ne daje punu pomoć.

Da se organizaciono stanje popravi potrebno je poduzeti slijedeće mjere:

Pojačati Kotarske komitete. Za popunjenje Kotar. Komiteta predvideni su slijedeći drugovi: Drug Srnec[4], komesar čete iz Kalničkog područja i Švabo[5]. Za formiranje K.K. Čakovec potrebno je dogovoriti se sa drugovima iz K.K. Pregi te po mogućnosti prepoloviti Komiteta Prelog i upotpuniti svaki Komitet sa drugovima iz vojske ili sa terena.

Potrebno je očistiti partijsku organizaciju od takovih drugova, koji su bili u borbi protiv partizana.

Za smjenjivanje komandanta Područja predviden je drug Mišak[6] zamjenik komandanta bataljona.

U II. bataljonu K.P.O.H. potrebno je izmjeniti druga Čelika[7]. Potrebno je također povezati partijsku organizaciju sa Skojevskom i dati jedna drugoj punu pomoć. Omasoviti K.P. i Skoj. Potrebno je još, da se redovito održavaju radni i teoretski sastanci tako, da se članovi K.O. i SKOJ-a upoznaju sa odlukama II. Zasjedanja AVNOJ--a, II. i III. Zasjedanja ZAVNOH-a, šta znači biti član K.P., sporazum između druga Tita i Šubašića.

Kotar. Komitetima postrebno je dati punu pomoć, a isto tako i partijskim ćelijama, te im pomoći raditi na terenu u selima; dati pomoć Okružnom NOO-u i to pozvati druga Čolju[8] i Korena[9] tako da drug Ivić bude slobodan te da ide na teren.

Pozvati druga Kolenka[10], koji se nalazi negdje u Bilogori, Moslavini ili Slavoniji. Njega će se upotrebiti za nabavnu komisiju.

Za osiguranje terena radi šverca potrebno je postaviti straže, koje će to kontrolirati.

Organizaciono stanje SKOJ-a:

Okružni Komitet SKOJ-a u svom novom sastavu zadovoljit će u svom radu samo mu je potrebna puna pomoć.

K.K. Ludbreg popunjen je, te će zadovoljiti, K.K. N. Marof će se izmjeniti tako, da će drug Andel[11] postati član K.K.K.P.H. N. Marof,

[4] **Đuro**
[5] **Franjo Šmit**
[6] **Alojz**
[7] **August Šket**
[8] **Viktor**
[9] **Jakob**
[10] **Josip**
[11] **Anton**

a zamjenit će ga drugarica Danica[12], koja će vršiti dužnost sekretara SKOJ-a. K. K. Varaždin brojčano je slab, te ga je potrebno popuniti. Predvidena su 4 nova člana, te će i taj Komitet biti popunjen. Jedino u Međimurju nemamo Kotarske komitete, jer je drug Smolek[13] pao, te smo tako bez ijednog Skojevca, kojega smo slali preko. Jedino imade u Međimurju oko 25 Skojevaca legalnih, te je dat zadatak K.K.K.P.H. Prelog, da se formira Komitet od legalnih omladinaca. U K.P.O. potreban je sekretar SKOJ-a u Odredu te je za istoga predviden drug Zućko[14], sadašnji vršioc dužnosti sekretara čete I. bataljona.

Rad A.F.Ž.-a:

U našem okrugu jest slab, te nemamo organizacije A.F.Ž. na terenu. Postoji veliki broj žena antifašistkinja, koje pomažu naš pokret samo ih treba povezati. Zato je otrebno formirati komisiju pri Okružnom komitetu. U obzir dolaze slijedeće drugarice: Anđelka Pavlek, Severović Milka, Jurec Jelka, te Novak Milka. Te drugarice potrebno je čim prije pozvti i održati s njima sastanak.

Odnos između druga Jože i drugarice Sekeli ispitati K.K. N. Marof, da li se govori medu narodom o tom slučaju.

Učitelji primaju plaću od neprijatelja. Upitati Oblasni Komitet, da li je potrebno, da ih uhapsimo i pošaljemo na oslobođeni teritorij-

Kotarskim Komitetima javiti, da odbori N.O.F.-a sabiru N.O. Fond.

Upitati K.K.-e koliko su formirali odbora N.O.F.-a.

Pošto je završena žetva K.K.-i trebaju da izvrše sabirnu akciju žita, isto prići mlinarima, te na dobrovoljnoj bazi tražiti ušur.

Upitati K.K.E koliko im je potrebno štampe. Za štampu potrebno je sakupljati priloge.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Kopija bez parafa, strojopis
Sign. AIHRPH, KP-92/3997.

[12] **Roje**
[13] **Mijo**
[14] **Priređivači nisu utvrdili o komu je riječ.**

174

1944, kolovoz 14.

Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o teroru neprijatelja u selima Prugovac, Severin i Orovac, reakciji Madžara na poziv da se mobiliziraju u jedinice NOV te o kadrovskim promjenama

OK KPH Bjelovar
14. VIII. 1944.

Oblasnom komitetu KPH
za zagrebačku oblast

Dragi drugovi!

Dana 9. o.mjes. poslije jedne zasjede koju je učinio jedan bataljon brigade »Braće Radića« u kojoj je neprijatelj imao oko 13 mrtvih i nešto ranjenih. Poslije toga neprijatelj je upao u selo Prugovac i tamo poklao 5 osoba, medu kojima je bila majka, očuh i šogorica komandanta »Brodske brigade« druga Prilike[1]. Narod je to primio sa velikim ogorčenjem i mržnjom i nastala je još veća zaplašenost medu narodom koji bježi kada neprijatelj dolazi u selo. Poslije toga javilo se 7 omladinaca u partizane i poslije razgovora drugova iz Ok. N.O.O.-a sa tim omladincima isti su se vratili svojim kućama sa patrolom Ok. N.O.O-a i doveli sa sobom još novih 7 omladinaca. Tako poslije toga zvjerstva kojeg je neprijatelj učinio u selu Prugovac javilo se iz istog sela 14 omladinaca u partizane u Podravski odred. Mišljenja smo da bi ovi bilo svakako dobro staviti u »Vijesti«.

11. o.mjes. neprijatelj je iz Bjelovara pošao sa jačim snagama u pravcu Vel. Pisanica. Na tom putu vršio je pljačku po selima kroz koja je prolazio. Isto tako klao i ubijao.

U selu Severin zaklan je Lazo Brkić, Srbin, star 72. g. U istom selu streljani su:

Boršoš Imbro, Mađar, star 24. g.
Kovač Marko, Hrvat, star oko 65. g.
Horvat Pavao, Hrvat, star oko 42. g.
Rakijaš Tode, Srbin, star 37. g.

[1] **Duro**

U selu Orovac streljani su:

Kopljar Petar, Srbin, star 47.

Batinac Jandro, Srbin, star 47. g.

Boršoš Stjepan, Mađar, star oko 47. g.

Isto tako je neprijatelj pljačkao razne stvari i novac u selima kroz koja je prolazio. Tako je jednom seljaku odneseno 300.000 kuna, a nekim manje svote. — Na povratku neprijatelja je dočekao bataljon brigade »Braće Radića« i otvorili su na njih vatru. Neprijatelj je napustio dva kamiona i jedan luksusni auto, koje su naši borci zapalili i zarobili jedan šarac i nekoliko pušaka.

13. o.mjes. vršili su prisegu novomobilisani borci XXXII Divizije, koji su ovih zadnjih dana bili mobilisani. Samom tom činu prisustvovao je narod, no ne tako masovno kako bi to bilo da nije neprijatelj 11. 12. pa i 13. ispadao iz Bjelovara, što je u mnogome omelo da nije narod u višem broju prisustvovao. Tako je ipak na zboru prisustvovalo oko 350 ljudi. Na tom zboru cijele Divizije i naroda govorili su komandant i polit, komesar Divizije, drug Bil[2] i drug Ćiković[3]. Sa te svečanosti poslao nam je drug polit, komesar Divizije dopis, da ga mi uputimo vama da bi došao u »Vijesti«. Isti dopis vam prilažemo.

Mi smo vam preko XXXII. Divizije uputili depešu da bi sa Štabom Korpusa uredili, da bi Bjelovarski odred ostao još jedno 8 dana na bjelovarskom kotaru, jer je dobio naređenje za pokret za sektor Sredice. To je potrebno radi toga kako bi mogao do kraja izvršiti mobilizaciju, koju smo počeli, budući da Divizija ide na svoj daljnji zadatak. Sam odred bi imao zadatak da pokupi sve one koji se još do sada nisu javili na poziv, jer to traže familije, a i novi borci, koji su se javili. Zato smatramo da bi bilo potrebno da ga se zadrži još neko vrijeme.

Molimo vas, ako je to ikako moguće da nam pošaljete kopiju vašega dopisa, kojeg smo mi primili oko 3. o.mjes. u kojem se govori o natjecanju kotareva unutar okruga po pitanju mobilizacije i pomoći NOV, jer naš se je našom nepažnjom uništio. To nam je potrebno radi toga, što ga drugovi, koji se nalaze na terenu nisu pročitali.

Čuli smo da je stiglo oružje i da bi mogli dobiti nekoliko pušaka za našu stražu, pa vas molimo, ako je to moguće da nam pošaljete 5 pušaka, jer toliko nam drugova u straži nema oružja.

Isto tako i municije za šmajsere engleski i ruski, jer imamo jedan, a nemamo za njega municije. Također su nam kuriri svi bosi, pa vas molimo ako je ikako moguće da dobijemo nešto obuće za njih.

[2] **Stjepan Debeljak**

[3] **Tomo**

Na naše sastanke sa Mađarima, Mađari su reagirali na taj način da su kotarskom NOO-u Bjelovar podnijeli molbe za iselenje. Prilažemo vam te molbe[4]. Još jedan dokaz da Mađari nemisle ozbiljno na selidbu jest zadnji prodor neprijatelja u sela: Bedenik, Babinac i Vel. Pisanicu u kojima pretežno žive Mađari i Mađari da su htjeli seliti mogli su se iseliti pomoću neprijateljske vojske, a oni ne samo da se nisu selili nego je jedan dobar dio njih pobjegao pred neprijateljem.

Mobilizaciji Mađara nisu mogli pristupiti, jer su pružili jedinstven otpor. Mi smo održali sastanak sa aktivistima bjelovarskog kotara na kojem smo razradili kako treba raditi sa Mađarima i načinili plan da se obiđu sve mađarske porodice i da se opširno s njima razgovara. Dalje smo si stavili za zadatak da se održe sastanci s Mađarima koji ne misle seliti i da se preko njih djeluje na Mađare. Mobilizaciju mislimo provađati tako da bi poslali pozive nekima koji će se odazvati i pored njih još dvojici trojici drugih i ako se ovi odazovu protjerati ćemo im porodice u uporište. Glavna smetnja tome je odilazak naših jedinica sa ovog sektora i radi toga smo vam predložili da Bjelovarski odred ostane na ovom sektoru.

Mađarima smo objasnili da u slučaju selidbe ne mogu ništa da otpreme u Mađarsku jer je Mađarska za nas neprijateljska zemlja.

Kotarski komitet Bjelovar proširili smo sa drugovima: Lalić Ivom sekretarom opć. kom. Severin i Pepicom Radole sekretarom opć. kom. Pisanica. Drugovi će još kriz neko vrijeme ostati na dužnosti sekretara opć. komiteta.

Kotarski komitet Đurđevac proširit ćemo sa drugaricom Magicom Pankarić, članom opć. komiteta i Maricom Bogdan sekretarom ćelije. Te drugarice imaju uslova da se razviju u dobre članove kotarskog komiteta.

Budući da na bjelovarskom kotaru imamo dosta kadrova odlučili smo da na kotar Sv. Ivan Žabno pošaljemo za org. sekretara druga Malinarića Marka (Radovana) dosadašnjeg org. sekretara K.K. Bjelovar. Drug Radovan je pred par mjeseci bio poslan iz KK Sv. Ivan Žabno na K.K. Bjelovar jer na sektoru Bjelovar je bilo izginulo mnogo kadrova. Drug Radovan je inače iz Trojstva te je Sv. Ivan Žabno njemu domaći kotar.

Zbog nediscipline i svojevoljnog napuštanja svog sektora odlučili smo druga Maćešić Dragu (Galeba) člana K.K. Sv. Ivan Žabno isključiti iz komiteta i poslati u vojsku.

Formiran je opć. komitet Vel. Pisanica od 6 članova.

Uz drugarski pozdrav!

[4] Navedeni prilozi ne nalaze se uz dokument.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Za komitet:
Debeljak [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-59/431.

175

1944, kolovoz 14.

Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbama od 27. srpnja do 13. kolovoza 1944. godine

Štab XXXII. Divizije
Narodno oslobodilačke Vojske
Jugoslavije
Oper, broj: 172/44.
Dne 14. VIII. 1944.

PREDMET: Opertivni izvještaj za prvu polovicu mjesec augusta 1944. godine.

ŠTABU X. KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV i POJ.

27. jula 1944. godine. Ovog dana Divizija je vršila pripremu za izvršenje pokreta jer se je sa jedinicama trebala prebaciti na sektor oko Nove i Stare Reče. U 20 sati izvršen je pokret i u 22 časa jedinice su zauzele nove položaje i to: Udarna Brigada »Braće Radića« Stara Rača — Dautan, a Brigada »Matija Gubec« Kozarevac — Nova Rača i južni dio sela Stare Rače. U toku ovog dana nije došlo do sukoba sa neprijateljem.

28. jula 1944. godine. Jedinice su ostale na istim položajima. U toku dana borci su se odmarali poslije izvršenog marša. Brigada »Matija Gubec« vršila je pripremu za sastanak sa narodom mjesta Nova Rača radi mobilizacije. Sastanak je održan u 21 sat. Narod se je odazvao.

U toku dana vršena su izviđanja neprijateljskog uporišta Bjelovar i Đurđevac. Neprijatelj nije izlazio iz uporišta i do sukoba nije došlo.

29. jula 1944. godine. Brigade su se nalazile na istim položajima Radi se na vojno-političkoj izobrazbi boraca.U toku dana vrše se pripreme za nogometnu utakmicu koja treba da se održi između Udarne Brigade »Braće Radića« i Brigade »Matija Gubec«. Utakmica je održana istog dana sa rezultatom 2 : 2. Istoga dana Udrna Brigada »Braće Radića« vrši pripreme za sastanak sa narodom sela Stara Rača radi mobilizacije. Sastanak je uspio, i narod se je odazvao. Do sukoba sa neprijateljem u toku dana nije došlo.

30. jula 1944. godine. Jedinice su ostale na istim položajima, s tim što je jedan bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« krenuo sa načelnikom[1] Štaba Divizije, radi pregovora sa posadom Vel. Trojstvo radi predaje po njihovoj želji, — za Šandrovac. Na sastanak došli su svega tri pregovarača, koji su uglavnom predlagali napad na uporište, a da bi oni pri tome pomogli. Zbog dobro utvrđenog uporišta i miniranog polja oko uporišta i žice, Štab Divizije nije pristao na prijedloge, već je zatražio da ih izađe koliko ih može najviše i da sobom ponesu automatsko oružje i da će ih jedna naša jedinica sačekati u blizini Šandrovca.

Istog dana priređen je u Novoj Rači veliki narodni zbor okolnih sela koji je uspio u potpunosti. Do sukoba sa neprijateljem u toku dana nije došlo.

31. jula 1944. godine. Jedinice nalaze se na istim položajima. Radi se na mobilizaciji novih boraca i u toku dana uspjelo se mobilisati i poslati u jedinice 12 novih boraca. Do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

1. august 1944. godine. Divizija se nalazi na istim položajima. Sav rad upravljen u pravcu mobilizacije i u toku ovog dana izvršena je mobilizacija u selima Sasovac, Dautan, Drljanovac, Kozarevac, Stara i Nova Rača. Mobilisano je 61. borac za Diviziju. Do sukoba sa neprijateljem u toku dana nije došlo. .

2. augusta 1944. godine. Jedinice se nalaze na istim položajima. Radi se na vojno-političkoj izgradnji boraca, a ujedno pregledani su u toku dana svi novomobilisani koji se nisu odmah odazvali na poziv. U toku ovog dana poslano je u jedinice 20 novih boraca.

Pošto je završena mobilizacija na sektoru gdje se jedinica nalazila, to su jedinice u 16. sati izvršile pokret i zauzele nove položaje, nova sela, radi produženja mobilizacije isto: Udarna Brigada »Braće Radića« sa dva bataljona Šandrovec, a jedan bataljon Patkovac. Brigada »Matija Gubec« Kokinac — Prespa — Ciglena.

[1] **Miloš Manojlović**

U noći oko 0,30 sati neprijatelj je otvorio artiljerijsku vatru iz Bjelovara po starim položajima t.j. oko Nove i Stare Rače, što je izazvala paniku kod naroda i donekle omelo samu mobilizaciju.

Još pod zaštitom noći jedinice su se premjestile i uzele nove položaje i to: Brigada »Matija Gubec« Ciglena i položaje iz Ciglene a bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« koji se nalazio u pravcu zauzeo je položaj u Severinu. U toku dana i noći do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

3. augusta 1944. godine. Jedinice se nalaze na istim položajima, radi se vojnički i politički, a ujedno sprovodi se mobilizacija.

U 7,30 sati neprijatelj od Bjelovara u jačini od 250 »čerkeza« stigao je do Prespe, gdje ga je dočekao jedan bataljon Brigade »Matije Gubec« i kratkom vatrom razbio. Neprijatelj je pobjegao u pravcu Bjelovara. Na bojnom polju ostala su dva ubijena konja. Neprijatelj je imao, prema prikupljenim podacima, 2 mrtva i 5 ranjenih. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

U toku dana mobilisano je 40 novih boraca i poslano u jedinice.

4. augusta 1944. godine. Bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« prebačen je u sastav Brigade u Šandrovac, dok je brigada »Matija Gubec« svoj jedan bataljon prebacila za Severin. U toku dana vršena je mobilizacija u Severinu i Šandrovcu. U selu Severinu mobilisano je 15 novih boraca, a iz Bjelovarskog P. Odreda istoga dana dobijeno je 12 boraca. Svega novih boraca poslano je u jedinice 27. U selu Šandrovcu narod se nije odazivao pozivima za mobilizaciju. U 18 časova Štab Divizije premestio se je za Šandrovac, a Brigada »Matija Gubec« zauzela je položaje u Severinu i ujedno joj je stavljeno u zadatak da izvrši mobilizaciju u selima Tomaš — Ravneš- — Kašljevec i Orovac. U toku ovog dana naše jedinice nisu se sukobile sa neprijateljem.

5. augusta 1944. godine. — U toku dana jedinice su bile na istim položajima. Vršena je mobilizacija u selu Šandrovac, a ujedno i pregled boraca novih koje je uputila Brigada »Matija Gubec« poslije izvršene mobilizacije u Ravnešu, Tomašu, Kašljevcu i Orovcu. U toku ovog dana upućeno je u jedinice 28 novih boraca. Radilo se na vojno-političkoj izgradnji boraca. Brigada »Matija Gubec« dobila je naređenje da se 5/6. VIII. prebaci na nove položaje i to: Bedenik- — Lasovac. U toku dana jedinice se nisu sukobile sa neprijateljem.

6. augusta 1944. godine. Jedinice su se nalazile na odredenim položajima. Oko 7,30 sati Udarna Brigada »Braće Radića« izvještava o nastupanju neprijatelja od Suhe Katalene u pravcu položaja Kalvarija. Brigada dobiva naređenje od našeg Štaba da se stavi u strogu pripravnost i da izvidi neprijatelja. Međutim izviđanjem utvrđeno

da neprijatelj nije išao dalje već samo do Budrovca, te su jedinice stavljene u normalno stanje.

U vezi sa ovim izvještajem jedan bataljon Brigade »Matija Gubec« prebačen je u Vel. Pupelicu radi kontrole u pravcu Vel. Trojstva.

U toku ovog dana mobilisano je 38 novih boraca iz sela u kojima je vršena mobilizacija. U toku ovoga dana naše jedinice nisu se sukobile sa neprijateljem.

7. augusta 1944. godine. Jedinice se nalaze na istim položajima s tim što su dva bataljona u jutro rano Brigade »Matija Gubec« zauzeli položaje Vel. Pisanica, sa zadatkom mobilizacija novih boraca. U toku dana radilo se vojnički i politički. Neprijatelj je u toku dana izlazio od Suhe Katalene, gdje se je sukobila sa njima patrola Udarne Brigade »Braće Radića«. U patroli su se nalazila 2 druga, jedan vodnik i jedan borac. Idući neoprezno naletjeli su na neprijatelja koji je na njih zapucao i pri tom je poginuo drug borac, dok je vodnik uspio pobjeći.

U toku dana mobilisano je 8 novih boraca. Do većeg sukoba sa neprijateljem nije došlo.

8. augusta 1944. godine. Divizija se nalazila na istim položajima s tim što je jedan bataljon Brigade »Matija Gubec« u 18 sati izvršio pokret za Pavlin Kloštar kod Gor. Sredica, radi izvlačenja masti iz bunkera, koji se nalazi oko Javorovca, a koja je potrebna za ishranu boraca X. Korpusa. U 23 sata II. bataljon Brigade »Braće Radića« izvršio je pokret radi postavljanja zasjede oko uporišta Kloštar.

U toku dana Brigada »Matija Gubec« provela je mobilizaciju u selu Vel. Pisanica, a ujedno je održan zbog Mađara. U toku dana mobilisano je 20 novih boraca. Mađari se nisu odazvali. Do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

9. augusta 1944. godine. II bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« u zasjedi kod Kloštra uništio je 5 ustaša, dok je 16 ranio. Zarobljeno 5 pušaka i oko 1000 metaka. Tom prilikom pokazali su veliku mržnju prema neprijatelju novomobilisani borci. Na našoj strani nije bilo gubitaka.

Jedan bataljon Brigade »Matija Gubec«, poslan je prema naređenju Štaba X. Korpusa po oružje i spremu za Berek sa Oficirom za naoružanje.

Brigada »Matija Gubec« vršila je mobilizaciju u selu Babincu. Mobilisano 7 novih boraca.

10. augusta 1944. godine. III. bataljon Udarne Brigade »Braće Radića« držao je zasjedu prema neprijateljskom uporištu Pitomača. Neprijatelj nije naišao. Neoprezno rukujući sa bombom, za vri-

jeme ove zasjede poginuo je jeda delegat, dok je ranjen jedan borac iz istog bataljona.

Brigada »Matija Gubec« zauzela je nove položaje i to dva bataljona Lasovac, a jedan bataljon Vel. Pisanica. III. bataljon Brigade »Matija Gubec« vratio se iz zadataka od Javorovca t.j. vratio se sa mašću. U Bjelovar stigla je jedan bojna Bobanovaca i Fištrovićeva bojna iz Križevaca. U toku ovog dana do sukoba sa neprijateljem nije došlo.

11. augusta 1944. godine. Brigada »Matija Gubec« držala je položaje jedan bataljon Leščaki, dok su dva bataljona držala položaj Lasovac sa Štabom Brigade. Radi bolje kontrole uporišta Bjelovar, izviđački vod Brigade izbačen je na položaj Ciglane. Udarna Brigada »Braće Radića« držala je položaj Šandrovac — Mali Šandrovac, s time što je izviđački vod Brigade izbačen prema Pitomači radi izviđanja tog sektora.

Oko 17 sati istoga dana neprijatelj je iz Bjelovara stigao u selo Severin u nepoznatoj jačini. Jedne snage neprijatelja kretale su se od Bjelovara preko Nevinca — Stare Rače — Drljanovca za Vel. Grđevac. Bjelovarski P. Odred držao je položaj od pruge kod Bulinca prema Drljanovcu. Jedan vod II. bataljona Brigade »Matija Gubec« izbačen je za M. Severin radi izviđanja i kontrole Severina. II. bataljon Brigade »Matija Gubec« koji je držao položaj južni dio sela Lasovac, dobio je zadatak od strane Štaba Brigade da kontroliše cestu Severin — Bulinac.

Oko 18,30 sati primljen je izvještaj, da je neprijatelj u jačini 25 konjanika krenuo u pravcu Bulinca od Severina. Odmah je izdato naređenje II. bataljonu Brigade »Matija Gubec«, da se hitno spustio u selo Bulinac, da zaposjedne raskršće i na taj način spriječi pokret neprijatelja u pravcu Vel. Pisanica, a III. bataljonu koji se je nalazio u to vrijeme u Kašljevcu, izdato je naređenje preko radio stanice, da se što prije prebaci na južni dio sela Kašljevac. I. bataljon dobio je naređenje da se sa jednom četom spustio za južni dio sela Lasovec.

Kada je II. bataljon trebao zauzeti položaj u Bulincu, nije mu bilo moguće jer se je tu već nalazio neprijatelj, a i u selu Bedeniku kod crkve, odakle je i otvorio vatru. Bataljon je ostao na svom starom položaju. Istovremeno neprijatelj je kretao od Severina, potisnuvši vod iz M. Severina, u pravcu južnog djela sela Lasovac, gdje je došao u sukob sa II. bataljonom. Čim je započeta borba, izdato je naređenje III. bataljonu da se iz Kašljevca hitno prebaci za južni dio sela Ravneš, odakle da nastupa prema neprijatelju i da ga udari u bok. Istovremeno jedna četa I. bataljona, prebačena je na sjeverni dio sela Bedenik, kota 156, dok je jedna četa istog bataljona po-

slana odmah, kosom paralelno Lasovcu, da udari neprijatelja u bok, dok stigne III. bataljon. Poslije kraće borbe neprijatelj je potisnut uz sopstvene gubitke 6 ranjenih, dok je neprijatelj imao 3 mrtva, medu njima jedan satnik i 7 ranjenih. Neprijatelj se je povukao u pravcu Severina na desnom krilu, dok se levo krilo zadržalo u Bedeniku, gdje je ostao do sutradan.

U 24 sata naše jedinice su se prikupile i zauzele položaje Ravneš i Lasovac, dok je jedna četa bačena, odnosno ostala i dalje na sjevernom djelu sela Bedenik na koti 156 radi kontrole neprijatelja u Bedeniku.

12. augusta 1944. godine. Jedinice su vršile izviđanje neprijatelja u Severinu i Bedeniku. Zbog slabog izviđanja neprijatelj se je neprimjetno izvukao u pravcu Bjelovara i u pravcu Pisanice. Kada se je saznalo da se neprijatelj povukao, dva bataljona Brigade »Matija Gubec« stavljena su u pokret radi progonjenja neprijatleja, ali se je na samom putu saznalo da neprijatelj već odmaknuo, te je poslana samo jedan četa da ispita Vel. Pisanicu dali se tamo nalazi neprijatelj ili ne, a III. bataljonu naređeno je da se kroz Severin spustio na cestu Bjelovar — Pisanica. U momentu kada je bataljon izbijao na cestu, naišla su dva kamiona i jedan luksuzni auto od pravca Dautana, koji su odmah otvorili vatru, zbunili bataljon i produžili odmah u pravcu Bjelovara. Gubitki bataljonu nisu nanjeti. U isto vrijeme kada je bataljon »Matija Gubec« kretao na cestu Bjelovar — Pisanica, jedan bataljon Brigade »Braće Radića« dobio je zadatak da zaposjedne cestu kod Patkovca, te ako bi neprijatelj povlačio se u pravcu Bjelovara da ga se uništi. Ovi kamioni koji su umaknuli Brigadi »Matija Gubec«, naletjeli su na zasjedu bataljona Brigade »Braće Radića« kod Patkovca. Dva kamiona i luksuzni auto spaljeni su. Ubijeno je 6 ustaša, medu njima jedan zastavnik. Zarobljeno jedan živi ustaša, jedan šarac i 3 puške, te jedan motorkotač. Na našoj strani nije bilo gubitaka. Ustaše su pripadali samovoznoj bojni iz Zagreba. Ujedno je zarobljen zapovjest i ostala naređenja za pokret jedinica iz Bjelovara prema Vel. Grđevcu, koje trebaju učestvovati u ofanzivi na Slavoniju.

Poslije izvršenog zadatka su se vratile na prvobitne položaje.

13. augusta 1944. godine. Od zarobljenog ustaša dobiveni su podatci da će u jutro rano istoga dana prolaziti od Bjelovara 15 kamiona u pravcu Vel. Grdevca sa snabdjevenim materijalom za jedinice koje učestvuju u ofanzivi. U vezi sa ovim Brigadama »Matija Gubec« dobila je naređenje da sa dva bataljona zaposjedne cestu između Bulinca i Pisanice. Bataljon su ostali u zasjedi sve do 10 sati istoga dana, ali neprijatelj nije naišao. Bataljoni su se povukli na svoje stare položaje.

Poslije podne u 17 časova izvršena je zakletva svih novih boraca Divizije, u prisustvu svih starih boraca Divizije, i naroda okolnih sela. Poslije završene zakletve sve jedinice vratile su se na svoje stare položaje. Do sukoba sa neprijateljem u toku dana nije došlo.

U ovom razdoblju, naša Divizija uglavnom sav svoj rad ustredotočila je na mobilizaciju novih boraca.

Za ovo vrijeme ubijeno je 16 neprijateljskih vojnika, dok je ranjeno 28. Zarobljeno od neprijatelja 8 pušak, jedan šarac, 1000 metaka, jedan motor kotač i jedan živi ustaša.

Uništeno dva kamiona i jedan luksuzni auto.

Naši gubitci:

2 mrtva, 6 ranjenih.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Pokitkomesar-potpukovnik,
S.O.

Komandant-pukovnik,
Bulat Rade [v.r.]

Original,m strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1191, f. 4, dok. br. 3 (1- 4).

1944, kolovoz 14.

Izvještaj Štaba Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbama od 20. srpnja do 5. kolovoza 1944. godine

ŠTAB XXXIII. DIVIZIJE
NARODNO-OSLOBODILAČKE VOJSKE
JUGOSLAVIJE

Br. 116.
Dana 14. VIII

Predmet: Operativni izvještaj za vrijeme od
20. VII. do 5. VIII. 1944. god. dostavlja.-

ŠTABU X KORPUSA »ZAGREBAČKOG« NOV I POJ
/Sekcija Čazma 1 :1000.000/

Za proteklih 15 dana Divizija je operisala u Moslavini i Posavini na slijedeći način:

21. VII. **I. brigada** u 18 časova toga dana krenula je u zasjedu prema Ivanić Gradu i Dugom Selu. Za vrijeme dok se brigada nalazil na položaju neprijatelj nije izlazio iz pomenutih uporišta.

II. brigada nalazila se u G. Marinkovcu, Zvekovcu i D. Marinkovcu svagde po jedan bataljon. Do podne u brigadi je vršen egzercir. Poslije podne odmaranje i priprema za predstojeću akciju. U 18 časova izvršen je pokret u akciju na Ivanić Kloštar. /Izvještaj o toj akciji poslan je Štabu X Korpusa 29. VII. 1944. pod Op. broj 103/44/[1].

22. VII. **I brigada** po povratku iz zasjede jedinice **I** brigade smjestile su se u nove kantonmane i to dva bataljona u s. Lipovčane, a jedan u Cerinu. U toku toga dana vojska se odmarala, a sa rukovodstvom se održavali sastanci, na kojima je pretreseno o nedostatcima za vrijeme dok se brigada nalazila u zasjedi.

II brigada po povratku iz akcije jedinice te brigade smjestile su se u G. i D. Marinkovac i Mostare svuda po jedan bataljon. Vojska se toga dana odmarala.

23. VII. **I brigada** izvršila je pokret u 7 sati ujutro i to dva bataljona u s. Novaki, a jedan bataljon u Žukovec. Jedan bataljon te brigade krenuo je u 19 sati za prihvat i osiguranje transporta iz Kalnika kod s. Crkvene. Odredeni transport nije stigao na vrijeme te se bataljon 24. VII. u 5 sati ujutro povukao u svoje ranije baze. Toga dana do podne vršen je pješadijski egzercir i borbena obuka. Poslije podne politički časovi.

II brigada u 7 sati izvršila je pokret i to: jedan bataljon u selo Paruževac, a dva bataljona u Markovec. Do podne jedinice su se odmarale a poslije podne održavani su politički časovi.

24. VII. **I brigada** nalazi se u istim mjestima. Do podne vršen je egzercir i vojnički časovi iz naoružanja i nastava gađanja. Poslije podne politički časovi.

II brigada se nalazi u istim mjestima. Do podne vrši se vojna obuka po bataljonima, te ratna služba, stražarska služba i časovi o disciplini. Poslije podne politički časovi. U II bataljonu te brigade održana je po podne radna konferencija.

25. VII. **Divizija** se nalazi na istim mjestima. Do podne se vrše pješad. egzercir, stražarska služba, časovi o izviđanju o službi

[1] **Priređivači nisu uspjeli pronaći navedeni izvještaj.**

veze. Jedan bataljon II brigade nalazio se toga dana u pripremnom stanju, jer je primjećeno kretanje neprijatelja na zapadnom odjseku. Poslije podne održavani su politički časovi.

26. VII. **I brigada.** Primjećena je koncentracija neprijatelja u uporištima Dugo Selo — Vrbovec i Gradec. Štab X Korpusa izdao je naređenje da divzija izvrši pokret u južnom pravcu na sektor Čazme. U 3 sata ujutro toga dana brigada je izvršila pokret i to dva bataljona u Čazmu, a jedan bataljon u Derezu. U toku dana jedince su se nalazile na položajima, isturene su dalje patrole koje su pratile kretanje neprijatelja. Neprijatelj se u toku toga dana kretao u pravcu Sv. Ivana Žabna — Habjanovca — Srpske Kapele.

II brigada. U vezi s novonastalom situacijom, a prema naređenju Štaba X Korpusa ta brigada izvršila je ujutro rano pokret i to dva bataljona u selo Komuševac, a jedan bataljon u Draganac, postavljena su potrebna osiguranja, vojska se toga dana odmara i uređuje spremu.

27. VIII. **Divizija** se nalazi na istim mjestima. Neprijatelj se u toku dana ne pojavljuje na tom sektoru. Postavljena su potrebna osiguranja. Do podne vršen je pješadijski egzercir, stražarska služba. Poslije podne politički časovi. Po podne u bataljonima II brigade održavani su kulturno prosvjetni časovi i vojska je pred večer išla u kino u Čazmu.

28. VIII. **Divizija** se nalazi **u** istom mjestima. Do podne vršen je pješadijski egzercir, ratna služba i poljsko utvrđivanje. Poslije podne vojska odlazi na kupanje, od 16 časova održavaju se politički i kulturno prosvjetni časovi po četama.

29. **VIII.** **Divizija** se nalazi u istim mjestima. U I brigadi vrši se cjepljenje po bataljonim aprotiv trbušnog tifusa, radi toga se ne obavljaju nikakove vježbe, nego se održavaju vojnički časovi iz naoružanja i nastave gađanja. U II brigadi vršen je pješ. egzercir i stražarska služba. Poslije podne održavani su kulturno prosvjetni i politički časovi. Na večer u 20 časova kreću dva bataljona u selo Cerinu gdje se smještaju.

30. VIII. **Divizija** se nalazi u istim mjestima. U I brigadi do podne održavaju se vojnički časovi iz naoružanja, ratne službe i stražarske službe. Jedan vod iz te brigade upućen je za osiguranje pionira koji su gradili most na Česmi. U II brigadi vršeni su također vojnički časovi, a poslije podne kulturno-prosvjetni rad. Toga dana jedan vod poslan je do kabla sa zadatkom da izvidi kretanje neprijatelja.

31. VII. **I brigada** izvršila je pokret ujutro i smjestila se sa jednim bataljonom u Ruškovcu, sa jednim u Pešćenicu, a sa jednim u Ludenicu. Isturaju se potrebna osiguranja. Vojska se toga dana odmara.

II brigada izvršila je pokret i smjestila se sa dva bataljon au Vrtlinsku, a sa jednim bataljonom u Mustafinu Kladu. Do podne vojska se odmara, poslije podne oko 16 časova jedna neprijateljska patrola u jačini oko jedne satnije krenula je iz vojnog Križa prema Rečici tj. u pravcu naših položaja. Neprijatelj je napadnut sa dva bataljona i uskoro je protjeran, (detaljan dostavljen 4. VIII. pod Op. br. 113/44).[2]

1. Vili. **I brigada** nalazi se u istim mjestima. Toga dana vrši se sređivanje jedinica i razušivanje.

II brigada I bataljon te brigade izvršio je pokret u Mustafinu Kladu gdje je zaposjeo položaj III bataljona koji je otišao u zasjedu u Rezljevu, radi eventualnog nailaska neprijatelja od Križa sa ciljem da mu sječe odstupnicu.Neprijatelj toga dana nije nailazio. Poslije podne održavani us politički i kulturno-prosvjetni sastanci.

2. Vili. **I brigada** nalazi se u istim mjestima. Ujutro oko 5.45 sati neprijatelj je nastupao prema našim položajima od Popovače u jačini od 3 satnije. Uspješnim manevrom neprijatelj je protjeran i u paničnom bijegu odstupio, (izvještaj o toj borbi poslan Štabu X Korpusa pod Op. br. 113/44 od 4. VIII. 1944).[3]

II brigada nalaz se u istim mjestima. Oko 7 sati neprijatelj u jačini dvije satnije krenuo je od Križa upravcu Kompatora i Rečice. Nakon kraće borbe neprijatelj se u paničnom bijegu povukao. (Izvještaj o toj borbi poslan je Štabu X Korpusa od 4. VIII. 1944. pod Op. br. 113). Nakon toga jedinice su ostale i dalje na položaju očekujući ponovno neprijatelja, no neprijatelj nije nastupao.

3. VIII. **I brigada** nalazi se u istim mjestima. Vojska se do podne odmara. Poslije podne održavaju se vojnički sastanci na kojima se pretresaju nedostatci koji su nastali u toku jučerašnje borbe.

II brigada I bataljon te brigade izvršio je pokret iz Mustafine Klade u Vrtlinsku. Taj bataljon pred večer išao je osigurati članovima Kotarskog NOO-a Čazma rekviziciju pše-

[2] **Priređivači nisu pronašli navedeni izvješta; Štab X korpusa izvještava GŠ NOV da se borba sa satnijom posade iz Križa (Vidi: Zbornik VII, tom V, knj. 31, dok. br. 41).**

[3] **Kao bilj. 2.**

nice u selu Bunjanima. II bataljon te brigade do podne je vršio vojnu obuku i to marševske i bojne predstraže. Popodne je taj bataljon krenuo u Mustafinu Kladu. III bataljon te brigade do podne se nalazio u šumu radi eventualnog napada neprijateljske avijacije. Održavani su vojnički časovi iz naoružanja, stražarske službe i nastave gađanja.

II brigada jedinice koje su bile na osiguranju rekvizicije hrane odmaraju se. Druge jedinice do podne vrše pješ. egzercir, stražarska i ratna služba. Poslije podne vrše se politički časovi.

5. Vili. **I brigada** nalazi se u istim mjestima. Do podne se vrši egzercir i ratna služba. Poslije podne politički kulturno prosvjetni časovi.

II BRIGADA Nalazi se u istim mjestima. Do podne se vrše vojnički časovi, poslije podne odmor. Dva bataljona te brigade na večer kreću preko pruge za Okoli, radi osiguranja Okružnom NOO-u prilikom rekvizicije stoke i hrane na tom sektoru.

U tome razdoblju neprijatelju se nanešeni, odnosno mi smo pretrpili slijedeće gubitke:

Neprijateljski gubitci:

35 mrtvih
69 ranjenih

Zarobljeno:

I. p. mitraljez
4. šmajsera
6. pušaka
II. mina za t. bacač sa konjem.
6. zarobljeno nepr. vojnika.

Naši gubitci:

5 mrtvih
29 ranjenih
2 živa uhvaćena

Potrošeno:

17.050 metaka
66 mina za pr. tenk. bacač
25 za t. bacač, 120 kg. eksploziva, 35 ručnih bombi.

Izgubljeno:

1 šmajser
2 karabina

SMRT FAŠIZMU — SLOBODA NARODU!

Politkomesar: Komandant, potpukovnik
J.[4] Antolović [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AVII, Fond NOB, k. 1207, f. 4, dok. br. 3 (1-4).

177

1944, kolovoz 14.

Izvještaj politkomesara Prve zagorske NO brigade Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o borbama po dolasku u Zagorje početkom kolovoza te političkim prilikama na sektoru Krapina, Pregrada i Klanjec

Politkomesar
I. Zagorske Brigade
N.O.V.J.
Dne 14. VIII 1944.

Drugarskom
Oblasnom Komitetu K.P.H.
za Zagrebačku Oblast

Dragi drugovi!

Mi smo sa brigadom uspješno stigli u Zagorje. Stupanjem na teritorij Krapina počele su i borbe. Prvo smo bili napadnuti kod Belca 2. VIII. Uništili smo nekoliko neprijateljskih vojnika ostalo protjerali. Napola nas 200 neprijatelja. Druga borba 3. VIII. u Petrovoj Gori isto uspješno. Treću borbu smo imali u Jesenju 3. VIII. sa preko jedne Bojne tj. 800. Borba je bila žestoka od 14. do 20 sati i završila sa velikim uspjehom. Izbačeno je preko 100 neprijateljskih vojnika što mrtvih što ranjenih[1]. Do onda je imao neprijatelj inicijativu u rukama. Nakon te treće uzastopne borbe neki drugovi rukovodioci su bili malo potreseni a sa tom bitkom smo ujedno preuzeli inicijativu u svoje ruke. Od tada do danas nismo bili jače napadnuti, i svaki izlaz neprijatelja bio je njegov poraz.

Po dolasku ovdje nije bila situacija onako povoljna kako se javljalo a naročito što se tiče mobilizacije. Zaplašenost naroda je prvih

[4] **Josip**

[1] **Vidi: Zbornik VII, tom V, knj. 31, dok. br. 110 i 112.**

dana bila još velika, i tog straha se narod već pomalo rješava, naročito kada tumačimo da će Brigada ostati za stalno u Zagorju. Prvih dana dok se narod još nije približio k nama, i dok se nijesmo povezali sa našim organizacijama, tj. uglavnom Komitetima K.P. i Skoj-a bilo nam je malo teško, ali sada je odlično.

Na rad sa narodom i na odnos boraca prema narodu polažemo naročitu važnost i to ima velikog odjeka. Štab brigade izdao je jedan letak koji je sada u štampi. Možemo reći da nas narod zaista lijepo prima, mobilizacija pomalo ide, demobilizacija je također u toku a naročito iz Krapine i Krapinskih Toplica.

Drugovi, tokovo je stanje na sektoru Krapina, Pregrada i Klanjec gdje se nalazim ja sa jednim bataljonom. Naime mi smo brigadu poslije borbe u Jesenju podjelili po bataljonima na razne sektore i upravo time smo preuzeli inicijativu, a i rad medu narodom je širi. Takvo stanje kao što pišem je tu gdje sam ja, a za kotar Zlatar i Ivanec momentalno neznam. Za posljednim 4 dana smo na kotaru Krapina dobili 20 doborovoljaca, a sada se nalazimo na kotaru Pregrada gdje imade također izgleda.

Popa Vukinu narod duboko prezire, i ako ga uhvatimo — smrt fašizmu.

U borbi sa milicijom smo dosta nemoćni! Naime, toga gada se nemože nikako uhvatiti. Baš ovu cijelu noć smo tragali za njima u njihovim tobožnjim uporištima u selu Stipernica i Sopot u kotaru Pregrada. Tu su bili do sada, ali pojavom naše vojske oni su po danu i noći raštrkani po svim kukuruzama, šumarcima i štalama, po raznim zaselcima, ili pak pobegnu u uporište, tj, Vinogoru. To je sve Vukinina garda! Tamo ih ima stalnih oko 200 i oko 80 ustaša sa dvije tankete. Ta milicija u Vinogori Sopotu i Stipernici nije nikakova vojska. Sa ovima iz Stipernice i Sopota će trebati riješiti svakako politički, jer od kada smo mi ovdje nismo vojna formacija. Osim toga najčešće su to »tateki« naših partizana koji su u vrijeme terora bili u strahu da im neprijatelj ne zapali kuću. Baš danas ću imati sa jednim od tih sastanak na njegovu želju. Dok na Vinogori ima nešto gadnijih.

Molim Vas javite drugarici Anki[2] da sam ono predao O.K. Krapini i da oni mogu ono preuzeti te da će poslati kurire.

Povjerenstvu se nijesmo mogli radio-telegrafski javiti, jer nam je Štab Grupe uzeo stanicu i dao Zagrebačkom Odredu, što je i sasvim opravdano, jer je grupa momentalno uz štab brigade pa se i mi možemo služiti njihovom stanicom. Međutim nemaju punog akumulatora pa im stanica ne radi. Druga komesara Šibla[3] također još

[2] **Berus, član Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku.**
[3] **Ivan, politkomesar X korpusa.**

nisam mogao obavjestiti o stanju, pa Vas molim da i njemu reknete ukratko stanje budući da znam da ste često zajedno.

Naišao sam na kurire O.K. Skoj-a koji idu do Vas, pa Vam ovo na brzinu pišem.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu!

Drugarski Vas pozdravlja
Marjan [4] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-58/360.

178

1944, kolovoz 15.

Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zagreb Okružnome komitetu KPH Zagreb o akciji Omladinskoga bataljona na miliciju u Jalševcu te pokušajima da se spriječi odlazak dobrovoljaca u Četvrti bataljon Zagrebačkoga NOP odreda

KKK.P.H.
Zagreb
Dne 15. VIII. 1944.

Drugarskom
OKRUŽNOM KOMITETU KPH ZAGREB

NEGDJE

Dragi drugovi!

Kako smo Vas već bili obavjestiti da dolazi trideset drugova koji bi išli po oružje da se formira četvrti bataljon Zagrebačkog Odreda i da će isti drugovi da dodu do vas da ih pošaljete po oružje. Kako nam u prvi mah nije bilo jasno da li ih možemo poslati dok nismo Vas pitali, te su, dok je drug Ivica[1] došao natrag, odustali od namjerenog pravca. Trudili smo se da polučimo željeni cilja, ali je ostao momentalno bez uspjeha, pošto izgleda da ima netko tko koči, a odmah ga nemožemo pronaći. Nismo te drugove zato ispustili

[1] **Dragutin Plašć, član OK KPH Zagreb.**

[4] **Ivica Gretić**

iz vida, nego i dalje sa njima održavamo sastanke i trudimo se da bi opet raspoložili za pokret. Ukoliko pronađemo onoga koji koči stvar će biti mnogo olakšana. Desetog ovoga mjeseca je omladinski bataljon[2] izvršio akciju na miliciju u Jalževcu i tom prilikom je ubijeno tri milicajca i jedan je teško ranjen dok drugi sada traže vezu sa nama surađivati i više ne pucaju na naše kurire. Dok dode naša vojska biti će sve uređeno i u tome selu. Trinajstoga ovoga mjeseca je u Vidovcu bio I. Bataljon Zagrebačkog Odreda. Banda je iznenada došla iz Markuševca i iz šume sa Sljemena, te ušli u selo da ih nije naša vojska primjetila. Borba se je otvorila u samom selu i banda je za kratko vrijeme bila istjerana iz sela, tako da nije uspjelo nikakovo zlo počiniti, a imala je nešto gubitaka i to dva mrtva i dva ranjena bandita. Banda je oko 11 sati dobila pojačanje od sedam kamiona domobrana i Ustaša ali su se povratili bez da su započeli borbu. Posle borbe se je naša vojska cijeli dan zabavljala na površnjici u Bidrovcu, a da banda nije niti pokušala da ide u reakciju. Posle bande nije bilo na ovaj sektor, samo se čuje od ljudi da će banda da popali Vidovec, a to izgleda da šire baš oni koji i koče mobilizaciju.

Za savjetovanje se pripremamo te očekujemo Vaš drugarski dolazak kako smo Vam već prije javili. Drugu Nikoli[3] smo pisali isto da dode da bi bio prisutan našemu savjetovanju.

Uz drugarski pozdrav:

SMRT FAŠIZMU - SLOBODA NARODU:

Za komitet:
Milan[4] [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-79A/89.

179

1944, kolovoz 15.

Izvještaj Kotarskoga komiteta SKOJ-a Sveti Ivan Zelina Kotarskome komitetu KPH Sveti Ivan Zelina o političkoj situaciji, mobilizaciji za svetoivanjski bataljon te organizacijskom stanju

[2] Omladinski bataljon formiran je naredbom Zapadne grupe NOP odreda od 11. srpnja 1944. (Vidi: Dok. br. 97) Bataljon je djelovao do studenoga 1944. kada ulazi, kao IV bataljon, u sastav III brigade KNOJ-a.

[3] Slatković, član OK KOH Zagreb.

[4] Badžek, politsekretar KK.

Kotarski Komitet
SKOJ-a Sv. Ivan Zelina
Dana 15. VIII. 1944.

I Z V J E Š T A J

Drugarskom Kotarskom komitetu K.P.H. Sv. Ivan Zelina

1. POLITIČKA SITUACIJA:

Općina Vanj. Sv. Ivan Zelina, ljudima je jasan pad Njemačke, ali nisu točno upoznati sa ciljevima NOB, te ih interesira kakovo će biti poslije ratno uređenje. Ljudi su dobro raspoloženi prema NOB, samo su jako zastrašeni od terora kojega vrše ustaše, kada dode naša vojska, te poslije terete narod ko ih je hranio i zbog toga ljude zlostavljaju.

Ljudi teško čekaju kada će doći naša vojska u njihova sela, osobito iz sela Zitomir i Gornje Orešje, gdje se nalazi ustaška banda, koja vrši teror nad istim ljudima, te kažu gdje su sada Partizani, te kada će doći da će ih znati cijeniti i teško čekaju kada ćemo doći u njihova sela.

Ti isti ustaše koji se nalaze u Zitomiru, ne dobivaju redovito svoje sljedovanje, već po noći u ime Partizana pobiraju po selima suhu hranu. Tako su jedne noći došli u selo Gornje Orešje, 4 ustaša bosi i došli pred jednu kuću. Žena od iste kuće otvori vrata, a oni ju pograbe za ruku i htjeli ju povući van, međutim žena je bila toliko jaka, da je istrgnula ruku i zatvorila vrata, tako da se više oni nisu usudili vikati, već su otišli dalje.

U selima bliže Sv. Ivana Zeline ljudi još nikada nisu vidjeli partizane, te je nas nekoliko došlo u ona pojedina sela, te su se ljudi najprije prestrašili, međutim kad smo mi počeli sa ljudima razgovarati, ljudi su se oduševili i bili sretni kada smo došli opet tamo. Kasnije su se razgovarali kako su partizani pošteni ljudi, a ne kako su im te ustaše prikazivali da smo pljačkali itd., međutim su se uvjerili da to sve nije tako, te sada teško čekaju i stalno ispitivaju kada ćemo opet doći.

Općina Nut. Sv. Ivan Zelina većina ljudi voli našu NOB i vide našu pobjedu, dok je neki dio pokvarenjaka, a to su većinom mlade djevojke, traže da se vrati zloglasna posada ustaše Grubišića, natrag u Sv. Ivan Zelinu.

5. VIII. 1944. ustaški poručnik Grubišić održao je u Sv. Ivanu Zelini govor, na kojemu je govorio, da pobjeda neće biti partizanska, ali u svakom slučaju, da mogu još i oni sami sa poglavnikom

otići u šumu. Isto tako izjavio je za ove njegove bjegunce, da njemu nije ništa zato što oni bježe, već samo kada dodu u stroj, da drugi ustaše ispitivaju, gdje su ovi kojih sada nema u stroju, tako da mu onda hočeju još i oni koje ima, pobjeći svojim kućama.

Kako Vam je poznato, da smo počeli vršiti mobilizaciju za Sv. Ivanski bataljon i to na dobrovoljnoj bazi. Do sada se je odazvalo 10 drugova to su većinom Grubišićevi bjegunci. Ima izgleda da bi se moglo mobilizirati po svim okolnim općinama, a najviše u općini Vanj. Sv. Ivan Zelina, jer kada se spominje ljudima i kada im se razloži, kakav bude imao zadatak Sv. Ivanski bataljon i da će krstariti po našem kotaru, te čuvati naša sela, ljudi to odobravaju.

Općina Belovar—Moravče i Donja Zelina, u pojedinim selima, ljudi vole našu borbu i vole kada naša vojska dode u njihova sela. U nekim selima ne simpatiziraju NOV i bune se kada ih moraju hraniti.

Narodu nije toliko poznat sporazum između Maršala Tite i dr. Šubašića, te ispitivaju, dali će opet doći ona stara Jugoslavija i kralj Petar. Ali kada se im to sve razjasni, onda kažu da bi to bilo dobro, samo ako nećemo biti i mi koji se borimo i oni svi skupa prevareni, te da će nam opet zajašiti na vrat gospoda.

Iz općine Belovar—Moravče od ovih deset mobiliziran je jedan drug iz sela Drenove, dočim drugi kažu, kako oni odu da će im kod kuće sve popaliti, a kada bi iz svakog sela po nekoliko otišlo, da bi onda oni svi iz sela Drenove krenuli u NOV, a isto tako govore i u drugim selima, te će u ovim selima radi toga ići malo teže sa mobilizacijom.

Općina Kašina se je donekle popravila. U selima milicija se je raspala, još samo pojedinci vrše službu i to oni najvjerojatnije koji odlaze u Kašinu, gdje se nalaze u zajednici sa ustašama i žandarima. Oni koji su kod kuće govore, da neka samo dodu tamo naša vojska, te da će svi ići NOV, t.j. da ćemo tako napraviti kao da smo ih povatali i odveli. Po istim selima ljudi jedva čekaju na našu vojsku i žele da dode opet k njima kako je dolazila prije, jer su isti ljudi uvidili što su ustaše a što je NOV, a isto tako svima je jasno čija će biti pobjeda. Kako vidimo da se politička situacija u našem kotaru poboljšala, prema tome posvetiti ćemo svu pažnju na objašnjavanje narodu, tako da nam mobilizacija čim bolje uspije.

2. ORGANIZACIONO STANJE.

Općinskih komiteta nemamo. Kotarski komitet SKOJ-a sastoji se od 6 članova. Dočim sada drug Đorde[1] odlazi odmah u vojsku, a

[1] **Stjepan Milec**

nadam se da Vam je poznato i da ste Vi sami odobrili, da i drugarica Seka[2], te drug Cvek[3] idu u vojsku t.j. u Sv. Ivanski bataljon, tako da će ostati u Komitetu samo tri člana i to: Drugarica Katica[4], drug Joža[5] iz Vanj. općine Sv. Ivan Zelina (donji dio) i drug Ivek[6] iz Vanj. Op. /gornji dio/.

Općina Vanj. Sv. Ivan Zelina imademo 31 SKOJ-evaca, od toga 8 drugarica. Obuhvaćeno 19 sela i 57 omladinaca i 43 omladinke.

Općina Belovar — Moravče imade 12 SKOJ-evaca, od toga 2 drugarice. Obuhvaćeno 4 sela i 8 omladinaca i 6 omladinki.

Općina Donja Zelina SKOJ-evaca nema. Obuhvaćena su 4 sela i 5 omladinaca.

Općina Nutar. Sv. Ivan Zelina imade 1 SKOJ-evac i 4 omladinaca.

Ukupno imademo u cijelom kotaru 43 SKOJ-evaca, od toga 10 drugarica. Obuhvaćeno je u cijelom kotaru 27 sela sa 74 omladinca i 51 omladinka.

Kako se od prošlog sastanka nije poboljšalo organizaciono stanje a to je uslijed toga što radimo najviše na sprovadanju mobilizacije, ali nastojati ćemo posvetiti još više pažnje po organizacionom pitanju.

Nadam se da ste razgovarali sa drugom Crnim[7] iz Oblasnog Partije i drugom Nikolom[8] iz Okružnog K.P. te da ste i samoi odobrili da će drugarica Seka krenuti u vojsku, pa prema tome nadam se da ste već o tome pričali i donijeli zaključak, tako da će ona moći riješiti dužnosti, a jasno pomagati koliko će to biti moguće u vojski. Kako smo razgovarali sa istim drugovima, oni su se s tim suglasili i rekli da će biti još veća mogućnost rada na taj način, nego ovako. Prema tome ja ću sa još ostalim drugovima koje ćemo mobilizirati krenuti po oružje.

Drugarici Marici[9] iz Okružnog SKOJ-a je to rečeno da će Seka krenuti sa drugovima u Moslavinu po oružje i ona je bila s time suglasna.

3. AGITACIJA I PROPAGANDA.

Materijal kojega smo primili razdijeljen je po općinama, također je dospio u samo mjesto Sv. Ivan Zelina, koji je došao u ruke

[2] **Marženka Rohan**
[3] **Stjepan Čukelj**
[4] **Vuger**
[5] **Marijan Stančir**
[6] **Ivan Dragija**
[7] **Josip Tucman**
[8] **Slatković**
[9] **Jurinec**

Domobranima i žandarima, te su ga drage volje pročitali i koji su izjavili želju da bi htjeli još čitati isti materijal, jer da je dobro doznati i pročitati dogadaje ne samo što piše jedna strana, već što pišu sve strane. Od istog materijala najviše se je dopalo Omladini kako se ranjene Partizanke nalaze na oporavku u Italiji i kako se vedroga lica smiju na slici.

4. RAZNO.

Kurira kojega smo trebali poslati po materijal, nismo mogli poslati, jer je obolio, a drugoga, nismo pronašli. Nastojati ćemo da ga u najskorije vrijeme pronađemo i pošaljemo u Posavinu po materijal.

Slijedeći sastanak našeg Komiteta, neznamo točno dan kada će biti jer kako je drugarica Marica prisustvovala na prošlom našem sastanku, te smo se dogovorili kada je koji drug iz O.K. SKOJ-a doći k nama, te ćemo onda sazvati sastanak.

U koliko imademo još nekih nedostataka molimo da nas ispravite.

Smrt fašizmu — Sloboda narodu

Za Komitet:
Marženka Rohan Seka [v.r.]

Original, strojopis
Sign., AIHRPH, KP-80/2850.

KAZALO OSOBNIH IMENA

A

Abramović Pavao 699, 808
Albina 372
Andel Antun 357, 358, 886
Anđela 408
Andelić Mladen 390
Angeli Mladen 212
Anić-Ivičić Marija 211
Anka 379
Antolić Franjo 32, 852
Antolković Stjepan 675
Antolović Josip 48, 100, 311, 485, 662, 685, 902
Anušić Pero 662, 807
Andruza Ružica 831
ArtićAlbin 361
ArtićJanko 361
Artić Milan 361
Artić Miško 361
Artić Stjepan 361
Aufeber Ružica 403
Ažić Drago 124

B

BabićEdo 478,716
Babićlvan 624
Babić-Karabelj Zora 481
Badel Marjan 135, 487
Badžek Milap 216,604, 905
Bahorić Josip 251, 883, 885
Bahun Zvonko 752
Bajs Stjepan 831
Baklin Duro 532, 533
Pakrač Boris 477
Balaš Boris 401
BalenSime 273,370, 459, 460, 466, 467, 806, 864
Baltić Milutin 459, 460, 463, 728, 876
Banak Stjepan 251,578, 588, 870
Baneković Stjepan 645, 651
Baneli Milan 619
Baničić Ivan 52
Banovac Drago 661
Barberić Ivan 649
Barberić Mila 831
Bardek Franjo 649
Barić Josip 657
Barilić Stjepan 279
BarišićAnte 764
Barlaf Vjekoslav 150
Bartol August 313
Bartolić Đuro 649
Bartovčak Andrija 11
Barušić Mirko 363
Bastalić Marko 148
Batinac Jandro 889
Batušić Krunoslav 80, 538, 736
Bednjanec Ljudevit 425
BegićVilim 661
Bek 407
Bekonvald Leonid 160
Belčić 649
Beli Tomo 58, 59
Belinić Marko 25, 30, 103, 164, 247, 251, 253, 340, 444, 476-478, 481,515,516, 742
Belinić Petar 418
Belinić Stjepan 418
Belobrk Mato 701
Belošević 107
Ben Josip 291
Benak Aleksandar 716
Bene Josip 147,202
Benceković Jože 192
Benceković Stjepan 762
Beneš Eduard 459
Benički Mato 107
Benić 151
BenkoFranjo 298
Benko Slavko 179, 182, 479
Bere Pero 830
Berislavić Miško 452
Berković Gjuro 714
Berus Anka 477, 860, 903
Berušić Mirko 364
BesedićGajo 21
Besednik Dragutin 454
Besednik Miško 313,454, 452
Besednik Stjepan 454

Besednik Vilim. 313
Bešenski Miha. 363, 364
Bešenski Tonček. 363, 364
Bešenski Zvonko. 362, 364
Biber Antun. 174,254, 403, 477, 516, 719, 742, 851
Bi čak Ivan 201
Binički Ivan. 587
Birač Dragutin. 223, 492, 727
Biro Ana. 830
Bistrović Janko. 147
Biškup Mirko. 782
Biškup Petar. 807
Biškupić Simun. 147
Bižić Draga. 474, 852
Bjelanović Drago. 107, 675
Blaga Franjo. 738
BlahaĐuro. 759
Blanuša Ico. 225
Blanuša Mirko. 661
Blažević Franjo. 286
Blažić Antun. 375, 360
Blažić Tomo. 251,547, 728
Blažina Slavko. 345
Blažun Andrija. 866
Boban Rafael. 319,371, 517, 552
Boberić Franjo. 480
Bočina Josip. 728
Bogdan Ivo. 355
Bogdan Marica. 257, 869, 890
Bogdanović Gedeon. 639
Bogović Ivan. 251,319, 424, 452, 854, 855, 860
Bogović Petar. 180,182
Bojanićlvan. 208,790, 714
Boloban. 261
Bolt Valent. 24,29,38, 251, 851, 852
Borić Ivo. 251,437, 438, 785
Borić Tonka. 32, 440, 789
Borjan Lucija. 645, 651
Borlinić Janko. 636
Borošlmbro. 888
Boroš Stjepan. 889
Borović Radmila. 182
Bosak Anđela. 568
Bosanac Duro. 234
Bosanac Mile. 208
Bosanac Krsto. 766
Bosna Branko. 659, 662
Bosna Stjepan. 752
Bošnjak. 419
Bošnjak Ivan. 830
Bošnjak Nikola. 286
Botar Boško. 853
Božićević Ivan. 94,251, 477, 515, 599, 600, 742
Božić Ivica. 428
Božić Stjepan. 401
Bračević Marko. 363, 364
Bračić Milan. 361
Brački Mijo. 581
Brako Stjepan. 418
Brdek Franc. 94
Brdek Stjepan. 474
Bredak Stjepan. 418
Bredak Petar. 418
Bregović Ivan. 131
Bregović Vinko. 619
Brezovečki Tomo. 709
Brk. 444
Brkanović Duro. 732
Brkić Vlado. 505
Brnjanec Štefica. 475
Brodar Ana. 365
Brodar Ivka. 362, 363
Brolich Leonid. 714
Broz Janko. 362
Brzaj Janko. 492
Bručić Josip. 200
Bruner Tom. 160
Buden Ana. 437, 459, 463, 853
Buden Tomo. 29,32,251, 852
Budojević Bara. 830
Bukvić Milan. 377
Bulat Mićo. 265
BulatRade. 119,182, 210,331, 564, 658, 673,714, 897
Bulat Tešo. 497
BuljanZ. 834,847, 849
Bunčić. 782
BušićAnte. 125
Buzina Marija. 365, 827

C

Car Ivan. 290
Car Ivanka. 438, 790
Carić Dragan. 169,183, 184, 251, 372, 795, 851
Catela Ivan. 492
Cauner Stanko. 662
Cekurić Ema. 171,716
Cer. 389
Cerovec Josip. 584
Cerovečki Stjepan. 364, 365
Cesaree Alojz. 366
Cesaree Milan. 366
Cesaree Stjepan. 268
Cestar Tomo. 257
Cetušić Mileva. 302, 303
Cevar Tomo. 279, 284
Ciganović Čedo. 258
Ciganović Martin. 260
CiglerAnkica. 474
Cigrovski Janko. 492
Cigula Mirko. 362
Cigula Slavko. 362
Cigula Stjepan. 362

Cigula Vilim 362
Cikojević Branimir 119, 242
Cilić August 583
Cimaš Ivan 727
Cimaš dr 749
Coreta Josip 137
Crnec Božo 256, 378
Crnečki Stjepan 286
Crneka Antun 728
Crnković Martin 107
Crnković Nikola 701
Crnković Ruža 171,184, 446, 714
Cuglin Josip 732
Culjak Franjo 251
Cvetek 619
Cvetković Marijan 34, 259, 414, 440,459,462, 468, 851, 852
Cvetković Seka 437
Cvrtila Katica 375

Č

Calić Dušan 164
Čanak Vaso 491,614
Čavić Stevo 367
Čekada Ivan 737
Čekik, vidi Šket August 18
Čeliković Tomo 830
Čepek 426, 857
Češnjaj Tomo 407
Cićko Josip 331
Čiković Tomo 589, 645, 648, 866, 889
CižekJoža 498
Cižmek Drago 699,808
Čižmek Vid 165
Čižmešinski Tereza 378
Čižić Pavao 407
Ćižić Simun 407
Čoklica Drago 387
Čolak Ljuban 122, 699, 808
Čopor Dragutin 331
Čorić Josip 208,331
Čorković Dušan 800, 807
Čukalj Franjo 165
Cukalj Stjepan 678, 908
Culibrk Mirko 659
Ćulig Mirko 831
Cus Ivka 475
Ču tić Juraj 185

Ć

Čuk Bogdan 475, 852

D

Danica 185
DanovićNajka 440,851, 852
Darević Ivan 171,183, 445, 478, 715
Darda Josip 532
Dasović Martin 489, 625, 689
Davidović Miloš 699
Deanović Kata 852
Debeljak Čiril 425
Debeljak Stjepan 251,586, 864, 866, 873, 889, 891
Delak 418
Delhunija Srećko 716
Delija Dragica 475
Detalj Marica 676
Devčić Tomo 292
Deverić Mijo 487
Devidović Duro 52
Dijanović Tomo 599,761
Dim Julije 192
Divić Sofija 831
Dolenc 261
Domanović Stipe 505
DominecTomaš 405
Dopuda Milan 711,714, 799, 807
Dović Branko 459
Draganić Josip 365
Draginja Ivan 678, 908
Dragović Franjo 146
Drakšić Simun 406, 407
Drenški Čiril 425
Drobac Milka 474
Drobec Đuro 26,279
Drobec Juraj 435,478
Družinec Ignac 362, 363
Družinec Micika 362, 365
Družinec Ivica 117,118, 119, 273
Droždek Stanko 272, 273, 712, 714
Duda Josip 171,183, 184, 444, 819
Dudić Josip 709,714
Dukarić Stjepan 370
Dukić Milutin 18
Dulikravić Mirko 334
Dulikravić Stevo 94
Duško 820

Đ

Đarić Ljubo 459,461
Đorđe 678
Đundek Stjepan 492
Đurašević Miloš 619, 620
Đureta Danko 339, 589, 727, 869
Đuričić Valent 673, 807

E

Elen 460
Erdeljac Petar 283

Ervančinović Ruža. 459, 474, 729
Erženjak Anton 146

F

Fabijanić Stjepan. 344
Fabijanić Vjera. . . . . „. 478,716
FakZorka. 547,728
Farkaš Ferko. 852
Feget Dragutin. 119,120
Feget Konrad. 148
Felle Franjo. 211
Ferčec Ferdinand. 571, 630
Fereklvan. 406-408
Ferenčak Miško 14
Ferenčak Stjepan. 545, 649
Fičan Marica. 578
Fijan Ivica. 481
FijanVid. 165
FilipovićAna. 830
Fink. 421
Fiolić Petar. 762
Fištrek Barica. 635
Flego Savo. 279, 284, 540
Flukslvan. 516,521
Forjan Dragutin. 362-365
Franjo. 346
Fras Ivan. 564
Frendel Antun. 291
FricAna. 618
Fric Milka. 618
Frida Katica. 830
Frljak Ivan. 437
FučkarEva. 618
Fučkar Jela. 618
Funtek Mirko. 18, 619, 644
Furdek Viktor. 283
Furnek Duro. 852

G

Galac. 13
Gado Marko. 171, 184
Gajo 91, 478, 715
Gajski Marko. 418
Gajski Stefan. . . . . **.418**
GajskiValent. 418
Gajski Vid. 418
Galeković Joža. 32, 459, 471, 474, 852
Galešić Stjepan. 303
Galić Josip. . . . . .150,40'
Galović Juraj. 512
Gašparec Mato. 852
Gašparić Božo. 619
Gavez Engelbert. 71, 268, 760, 819
Gavro. 675
Gaži Franjo 459
Gaži Tomo. 652
Geci Ivan. 512
Geček Ćiril. 407
Gerić Julije. 619
Gerškovic Leon 1»». ™
Ghilardi Franjo 162,300, 515, 640
Gibičar Franjo 375
Gila Josip. 720
Gips .•••.••••.
Gjuraševtc Dmitar 13
Gjurin Stjepan 201, 202
Glavan. 212
Glavnik Franjo. 619
Glišić Vasilije. 358
Glodž Melita. 445
Gluhak Slavko. 426, 857
Gmajnički Slavko. 585
Golubar Slavko 503
Gombaj Katica 513
Gombaj Slavko 513
Goričanec Anka. 257, 378
Gorup Josip. 406,426, 855
Gošnjak Ivan 43
Gostović Dmitar 52
Govedić
Grabar Ladislav. 362, 364, 365
Grabar Slavko. 504
Gradišnik. 748
Grah Tito. . . . . .'48
Grahovac Duro. 256,379
Grbešić Mate. 764
Grbić Stjepan. 752
Gregurić Katica. 674
Gretićlvan. 361
Gretić Ivica. 104, 208, 209, 431, 560, 576, 869, 860, 900, 904
Gretić Mirko. 362, 363, 427
Grgić Vladimir. 370
Grgin Ivan. 703
Grgurić Nikola. 298
Grizogonò Nevenka. 716
Grižić Marija. 830
Grošić Franjo. 208, 330
Groz Ivan. 564
Grubišić. 906
Gržetić Maca. 251
Gugo Josip. 669, 673, 807
Gunjevčić Božo. 883

H

Haber. 425
Habjanec Antun. . . . . **.36A 4/3**
Habjanec Žarko 661 ^
Habrka Alojz. 407, 855
Hainski Zvonko. 764

Hajčić Martin 346
Hajduk Stjepan 138
Hanogajac Kata 503
Harambašić Duro 620
Harmandi Franjo 180, 182
Havel Joža 474
Herak Mirko 279
Hebrang Andrija 229,231, 379, 402, 451, 459, 476, 520, 717, 821, 854
Hellenbach Helena 751
Herceg August 362, 425
Herceg Božo 852
Herceg Ivan 564
Herceg Marica 475
Herceg Ruža 782
Heremić Mustafa 52, 208, 331
Herkov Božidar 392, 751
Hibis, vidi Kožar Duro 17,18
Hinko 183
Hiršson Milka 618
Hižak Ivan 59
Hlad Franjo 316
Hladnićlvan 570
Hočevar Josip 211
Hodalić Valent 379
Hofman Ivan 832
Hohnjec Antun 312
Holobar Maca 731
Holjevac Većeslav 621
Horvat Antun 331
Horvat Danica 358
Horvat Franjo 564
Horvat Janko 362-365, 452, 457
Horvat Joža 303
Horvat Milan 119
Horvat Mirko 554
Horvat Pavao 888
Horvatić Slavko 287
Hrdlikča Slavica 295
Hrnjak Ljubo 225
Hrstić Stevo 699
Hršak Ivan 361,714
Hršak Mijo 361
Hrženica Josip 675
Hudinček Lovro 407
Hulin Ivan 733
Hunjak Mijo 165,579
Hus Vlado 184,437
Hutinski Franjo 59
Huzjak Tomo 416

I

Ignac Marko 257
Ileković 332
Ilijanić Jasna 170, 171, 184, 445,715
Imbrišić Vinko 712
Imper Dragutin 779
Indik Lazo 403
Ipanić Stefica 358
Ivane Emil 710,714
Ivančević Desanka 474
Ivančević Teodor 52
Ivanković Slavko 712
Ivanković Zvonko 403
Iveković Stjepan 119,242, 251, 274, 493, 668, 855, 858
Ivica 678
Ivić Mirko 406, 407, 426
Ivić Stjepan 251,883
Ivković Bogumil 205
Ivković Rade 687

J

Jadan Ivan 251,364, 425, 429, 856-860
Jagust Martin 418
Jagić Nikola 787
Jakopović Milenko 208, 710
Jalža 137
Jambrec Andrija 545, 884
Jambrešić Marica 474
Jambrešić Marijan 91, 251, 343, 588, 589, 590
Jamnik Josip 289
Jančiković Tomo 545,884
Jandroković Mirko 18,644
Janeš Josip 331
Jani Franjo 619
Janjić Vjekoslav 49, 368, 538, 695, 699
Janić Vlado 164
JankezGrga 91,251, 338, 864
Janušek 332
JanušićTomo 58, 148
Janjušić Blaž 710,714
Jarčinović Ivan 564
Jazvac Filip 513
Jazvac Vladimir 513
Jech Ernest 279
Jedvaj Dragutin 481,624
Jedut Vinko 91,251, 303, 335
Jelenčić 14
Jelenko Duro 632
Jelinić 776
Jerin Sveta 427
Jošić Ivan 636
Jovanović Bogdan 662, 807
Jović Nena 599
Jović Sofija 550
Juhović Jandro 52
Juhović Marija 298
Juras Ivan 208
Jurakovič Josip 807,699
Jurasović Joso 514
Jurec Ćiril 357
Jurec Jelka 887
Jurinec Marica 908
Jurjec Antun 314

Juričan Jeronim 728
Jurkin Stjepan 292
Jurman Ivan 710,714
Jurnjak Franjo 180, 182
Justin 675

K

Kaić Ivan 867
Kaić Mato 257
Kaić Nikola 806
Kahlina Stjapan 478
Kajfeš Marica 782
Kajterovski Tomo 130
Kaliman Mihajlo 752
Kaniški Dragutin 569
Kanižanec Đuro 649
Kaplić Mijo 149
Karanović Vukašin 475
Karasman Ivan 523, 669, 673, 807
Kašnar Josip 499
Kašnjar Marko 200
Kašnjar Mijo 200
Kala 22
Katalenec Josip 852
Katalenić Milka 362, 367, 425, 856
Katalenić Pero 120
Katalenić Valent _____ . 124, 274
Katić Josip 591
Katunić Stevo 142
Kauzlarić Vjekoslav 375
Kavurić Zvonko 478,716
Keglević Kos 767
Keinrath Duro 732
Kekši Stevo 292
Kelečić Josip 109,481
Kendel Stjepan 138,391, 587, 870
Kenječki Tomo 79, 150
Kerman Pavle 675
Kezele Josip 852
Kezele Slavko 83,391, 789, 870
Kezolja 421
Kežman Vesela 789
Kisel Antun 291
Kinder Josip 511
Kirac Slavojka 762
Kirin Kata 375
Kirin Mato 223, 256, 259, 336, 379, 586, 649, 866, 867
Kirinić Mijo 675
Klačić Franjo 475, 852
Kladarin Duro 370, 532
Klasić Branko 425, 428
Klasić Leonida 274
Klasić Mirko 362
Klasić Pepica 362, 363, 855
Klesufer Stjepan 208,331
Kličković Nikola 49, 56, 197, 538, 695, 699
Knežević Ivica 699, 808
Knežević Josip 343
Kobal Vlado 48, 576, 807
Kocković Josip 462, 852
Kocković Vlado 390
Kolar Josip 547,550 727-729, 855, 860
Kolar-Rohan Marženka 469, 676 678 728, 908
Kolarek 518
Kolas Božo 292
Kolenko 886
Kolenko Ignac 268
KolobarMaca 728
Komek Stjepan 662
Komen Franjo 124
Končar Naranča 96, 337, 586, 614, 866/869
Kopač 276
Kopljar Petar 889
Koprivnjak Dragutin 362, 363
Koprivnjak Rudek 362, 365
Kordić Ferdo 134
Koren Ivan 179, 182
Koren Jakob 886
Koren Stjepan 344
Korugaj Andro 714
Kos Dragica 110,481, 482
Kos Marijan 727
Kosaklvan 661,807
Kosić-Malec Ivan 832
Kosijer Dušan 808
Kosovec Blaž 418
Kostadinović Jovo 16
Košin Vladimir 286
Košutić August 183, 461, 608, 610, 820, 821
Kotarski Dragutin 290
Kotlar 675
Kovač Marko 251, 301, 302, 516, 888
Kovačec Mirko 361
Kovačec Miško 454
Kovačec Slavko 361-363, 425, 431, 856
Kovaček Franjo 79, 130, 150
Kovačević 191
Kovačević Milka 619
Kovačić Elza 459
Kovačić Krunoslav 714, 807
Kovačić Lojzek 475
Kovačko Alojz 201
Kožar Duro, vidi Hibis 12, 22, 640, 644
Krajačić Ivan 163
Krajačić Josip 711
Kralj Ivan 748, 754
Kralj Jelica 406, 426
Kralj Nikola 107, 200
Kralj Petar 505
Kramar Dragica 407, 408
Kramarić Andrija 503
Kramer Mirko 479

Kranželić Ivica 251, 854, 855, 857, 859, 860
Krenz Franjo 291
Kranjc Greta 782
Kranjčec Milan 830
Kranjc Ankica 475
Kranjc Lovro 440, 852
Kranjec Stjepan 568
Krašvac Milka 459,463, 474
Krbek Ivo 583, 607, 608, 820, 821
Krčelić Đuro 733
Krčmarek Franjo 171,184, 445, 478, 715
Kreber Stjepan 711
Kreš Mato 581
Krhalo Dragutin 365
Krištofić Josip 147
Krivak Rudolf 452,457
Krivanek Anđelka 459, 463, 474
Krizel Marica 459, 474
Križanec 407
Križnik Stjepan 118
Krkač Stjepan 124, 492
Krog Dragutin 116,117
Krog Stjepan 223, 730
Krah Stjepan 564
Krošelj Mijo 107, 108, 166, 678
Krsnik Josip 438, 782, 783, 790
Krstanović Stipe 711,714, 806
Krstitović Ivan 94
Kruhek Stjepan 425, 566
Krušlin Rudolf 268, 361
Kuba Ljubomir 179, 182
Kučan Dannka 18
Kučiš Marija 618
Kučiš Stjepan 493, 668, 673
Kufrin Ljubica 110,303
Kufrin Milka 110
Kugler Stjepan 371
Kuhar Slavko 374, 648, 867
Kuharić Josip 487
Kuhta Leopold 830
Kukce 720
Kukalj 13
Kulundžić Ivan 790
KunVilim 789
Kunić Barica 260
Kunić Stjepan 482
Kunović Milivoj 49
Kunštek Janko 364
Kušec Božo 438, 790
Kušec Josip 852
Kušec Katica 32, 174, 251, 440, 443
KuševiĆ Vladimir 749
Kušter Josip 407
Kutija Luka 776
Krasnički Josip 437

L

Lacković Dara 852
Ladišić Nikola 119 669 673, 699, 807
Laić Ivan 624
Lakuš Filip 26, 459 461, 465
Lalić Ivo 335, 890
Lamza Petar 134
Landa Josip 532
Langus 358
Lazar Ivan 662
Leboš Dragutin 478
Ledinski Franjo 532
Leiner Hedvig 618
Lenac Mirko 450, 451
Lenard Dragutin 339
Lenardić Marica 474
Leo 316
Lepava Bosiljka 257, 645, 651
Lepen Ivan 124
Lepotinac Franjo 438, 787, 790
Lepotinac Zvonko 475
Leputinac Štef 852
Leskovar Slavko 256, 378
Leščić Dragutin 17
Ličina Spiro 415, 504, 566, 567
Lidija 378
Likić Mustafa 777
Livada Dane 343, 367, 587,711
Lončar Vinko 331
Lončarec Mirko 438, 782, 790
Lončarić Ivan 137
Lopata Josip 699
Lorković Mladen 198
Lovinčić Ivan 727
Lovrek Josip 452, 457
Lovrek Mijo 148
Lovreković 434
Lučić Marko 52,709, 711, 714, 807
Lukešić Mato 141
Lupić Anđelko 207,330
Lustig Andrija 438, 789, 852

LJ

Ljubej Josip 147
Ljubešić Zorka 614
Ljubica 457
Ljubić Peter 378

M

Maček 84, 85, 268, 305, 313, 379,461, 463,465, 583
Maček Ivan 150
Maćan Stjepan 711
Maćešić Drago 822, 825, 890
Mađarić 59
Madarić Marica 257, 866
Madarić Petar 137
Mader Aleksander 499
Magovac Božidar 379
Majer Boris 251,424, 452, 729, 854, 856-860
Majetić 257
Majlender Milan 871
Makar Dragica 428
Malčić Franjo 201
Maleković Milan 331
MalevićVojo 331
Malina Josip 251,788
Malinović Marko 376, 890
Malogorski Ivan 364, 365
Mandin Ivan 180, 182
Mandić Josip 251,342, 586, 588, 866
Mandić Jovica 271
Mandić Savo 474, 729, 790
Mandić Tadija 416,573
Manojlović Dragica 21
Manojlović Dušan 15,16,18, 21, 91, 828
Manojlović Milan 47, 892
Marcel Novak 117,315, 421
Marčec Branko 149, 289, 407
Mardetko Ivan 52
Marković Božo 132, 619 620
Marković Josip 142
Marković Stjepan 675
Marković Stevo 649
Markušić Ruža 478
Martinčić-Rakamaić Paula . . . 249, 437
Martinković Joža 619
Martinović Marko 331
Masluk Ivan 624
Matačićlvan 91,249, 585
Matančić Marjan 691,699
Mateković Janko 148
Matejak Franjo 702
Matešić Tomo 662
Matetić Vladimir 53,65,67, 204, 322, 368, 394, 650, 851
MatišićJulka 618
Matkov Marko 379, 380
Matoš Alojz 522, 546, 549
Matota 258
Matulj 445
Marek Josip 148
Medar Amalija 201
Medved Stjepan 362, 363
Meglajac Franjo 481
Mesarić Adam 379, 649 738
Mesarić Ivan 582
Mesarić Milan 588, 645, 648, 650, 652, 866
Mesarić Vinko 99,251,589
Mezga Ernest 208, 331
Mihailović Dušan 127, 128 464
Mihelčić Ana 474
Mikašinović Anka 618
Mikašinović Milka 618
Mikašinović Milutin 618
Mikašinović Neša 618
Mikec Milan 134
Miklandi Pavao 137
Miklanšić Stanko 114
Miklina Stjepan 748, 752
Mikolandi 392
Mikula 258
Mikulaš Božo 438, 790
Mikulčić Marijan 711
Mikulić Franjo 477
Mikulić Mijo 481
Mikuš Boris 833
Milaković Dmitar 474
Milan 13
Mičinović Marta 109
Milec Stjepan 75, 907
Mili Milan 134
Milić Jovo 17,643
Milić Petar 375, 645, 650
Milinović Tomo 830
MilkovićAnte 477,515, 740
Milosavljević Duro 343
Milošević Nikola 618
Milunić Alma 257
Milunić Josip 754
Miočinović Stevo 171,525, 714, 807
Mirčetić Stjepan 503
Mirović Ivan 416
Mišak Alojz 886
Mišak Marija 59
Mišković Milan 163, 185
Miškulin Rafael 201
Mitak Stjepan 678
Mlakar Martin 405
Moćnik Ivan 716
Modričan Đurđica 716
Mohorovičić Andrija 821
Mojzec Cveta 407
Molek Franjo 142, 489
Mostaček Stanko 147
Možanić Milan 407
Mrak Viktor 714,807
Mravlinčić Ivan 79, 159
Mrkoci Malča 857

Mrkoci Marko 251,432, 853, 856, 860
Mrković Josip 298
Mrnjarčić 14
Mrvoš Pavao 438, 790
Mrzlički Janko 362, 363
Mudri Nikola 331
Muhek Stjepan 165
Murić Mirko 731
Mutak Vladimir 48,100,251, 311, 485, 662, 685
Mužar Slavko 363, 365
Mužinić Stjepan 94, 649

N

Naglić Ilija
NališB 543,775
Nandek 860
Nazor Vladimir 231,459
Neduhal Vilim 852
Nederak Vinko 251, 516, 521
Nemčić Duro 13
Nemec 821
Nerenčak 884
Nežmahen Stjepan 362
NičPavka 291
Novak Emica 474
Novak Imbro 518
Novak Jerko 271,669
Novak Josip 407
Novak Milka 887
Novak Imbro 518
Novak Slavko 438
Novaković Ilija 487
Novčić Milan 478
Novosel Dragutin 857
Novosel Ivan 518
Novosel Jandro 348
Novosel Stjepan 851

O

Obad Milan 475
Obračević Savo 728
Octenjak Marica 782
Ogulinac Duka 438, 790, 852
Omulić Mitar 137
Onić Mato 832
Opačić Anton 790
Orehovac Stjepan 691
Orel 425
Oreški Mato 289, 405, 406, 426, 855
Orešković Dragutin 182
Orley Ivetto 503
Ormuž Rudolf 363, 365
Osmanagić 301
OsrečkiRudek 854
Osrečki Stjepan 159
Ostojić Mićo 437, 852
OstovićMato 118
Ostrolučan Mićo 714,806
Ovčariček Stjepan 108
Ovčarić Milan 362, 363
Ozren 447
Ožbolt Ivan 279
Ožegović Ivica 752

P

Pajer Katica 478
Palčić Mirko 568
Palfi Dragica 15, 615
Pandur Franjo 826, 827
Pandur Milan 137
Pandur Martin 374
Pandža Ivan 437, 789
Pandurić Franjo 93
Pankarić Bolto 256, 262, 380, 586, 738, 867
Pankarić Magica 257, 340, 378, 890
Papa Drago 577
Papa Mirko 279
Papa Stjepan 279, 747
Papić Nokola 808
Par Blaž 130
Paraga Josip 587
Paske Josip 210
Pavelić Ante 185
Pavešić Zvonimir 821
Pavičić Pavao 109, 480
Pavić Branko 676
Pavić Mijo 675
Pavić Stjepan 675
Pavić Vida 362, 363, 366
Pavković Dušan 649
Pavlaković Zvonko 182
Pavlek Anđela 619, 887
Pavleković Mara 474
Pavlić Pero 137
Pavlinić Slavko . . . . . .,'0-771
Pavlinić Vjekoslav 118,271, 398, 670, 747, 881
Pavlinović Ivan 764
Pavliš Slavko . . . . . .i*
Pavlović Stanko . . . . . .71°
Pavlović Vlado
Pavrek J20
Pavunac Slavko 121
Pažić Nikola 568
Pažur 361
Pejak Mirko . . . . . .7I7 rm
Pejaković . . . . . .=1?
Pejčić . . . . . .=12
Peleš Momčilo
Pendelić Stjepan 852
Penden Karlo 56
Popriča Jelka 378
Perica . . . . . .44 '

Peričić Milutin 752
Perin Katica 618
Perkovićlvan 714
Pernarlvan 461
Pernar Nikola 286
Pernek Anton 571,630
Perović Lepa 102, 586, 589, 614, 864, 865
Peršić Ivan 830
Petak 681
Petar (kralj) 84, 137, 168,172,277,313,335,463,479
Petolas Božidar 165, 167, 577
Petričević Franjo 649
Petričević Štef 94
Petrić Svetozar 619
Petrošinec Stjepan 712
Petrović Dušan 787
Piki Juraj 358
Pipić Franjo 109,191
Pipić Ignac 191,351
Pipić Tomo 192,348
Piškor Pavao 492
Piškurić Krešo 358
Pitsch Ana 297
Pivarić 677
Planinčević Pero 675
Planjek Ivan 52
Plašć Dragutin 223, 727, 904
Plećko Franjo 452,457, 856
Plećko Josip 474,755, 759
Plećko Mirko 137
Plećaš Jovo 223, 337, 588
Plemenčić Stjepan 137
Plepelić Kazimir 488
Podboj Josip 271,881
Podobnik Božo 389
Pokupec Stevo 661
PolakVera 752
Polančec Slavko 363, 365
Polšak Ivan 644
Poljak Anđelka 111,482
Pompei Ivo 14,150
Pomykalo Ferdo 335, 822, 827, 828
Pongrac Marija 358
Popivoda Pero 621
PopovčićJoža 110
Popović Josip 832
Popović Miloš 699
Popović Nikola 474
Porkoladić Mijo 642
Posavec Bartol 131
Posavec Ladislav 678
Posavec Milan 406, 457, 856
Posavec Mirko 160
Posavec Slavica 856
Posedel Blaž 716
Poturica Ivan 492
Pozaić Vlado 492
Pragaj Zvonko 459, 474, 729, 852
Pracajić Mirko 365
Prebeg 160
Precehtal Tomo 335, 374, 827
Prelec Zora 676
Premuž Slava 571
Presečki Slavko 363, 364
Pribičević Rade 459
Prigorac Mijo 532, 533
Prigorac Tomo 532
Princ Ivan 331
Prohaska Neda 183
Prosenik Ljubica 475
Prusec Mijo 832
Pruša Ankica 474
PršunJakob 518
Prvčić Stjepan 851
Ptiček Milan 492
Pucarin Duro 852
Pucarin Nikola 438
Puhača Marica 475
Puk Alojz 661
Pukec Andro 545
Puklek Stjepan 106,251, 273, 303, 526, 709, 877
Pulja Milka 94
Purešić Mijo 699
Pucak Franjo 297
Pušec Stjepan 727
PušekJura 418
Pušek Stjepan 418

R

Radanović Danica 437
Radanović Rade 830
Radelić Pero 650
Radić 407, 857
Radić Slavko 149,289, 405
Radmanić Duro 782
Radole Pepica 335, 890
Radoničić Karlo 211,212
Radošević Mile 852
Radović Milan 688
Radulović Božo 714
Rafaj Dragutin 251,429, 855
Rahmanović Niman 662
Rajaković Mara 481
Rajaković Nikola 710
Rajčević Vojislav 95
Rajtor Franjo 532, 533
Rak Ivan 130
Rakijaš Tode 888
Ramić Rudolf 512
Rangus 847
Ranogajac Vilim 365
Ranšal Darinka 375
Ravenski Franjo 362, 364, 365

Razum Juraj 201
Razum Petar. 201
Rebić Lojzika 366
Rebić Stjepan. 127
Regan Duro. 38/, 643, 648, 649, 651, 867
RelićUroš. . . . . .^7
Repić Mijo. 184, 372
Ribar Ivan. 459
Rihter Viktor. 859
Rittig Svetozar 357
Rkman Božo. 244
Robićlvan. 331,564, 788
Robić Nikola. 487
Rodićlvka. 362
Rodić Vida. 363
Rogan Marica. 22
Rogić Dragan nZ
RoginKata. 676
Roje Božo. 523
Roje Danica. 549, 887
Rojčević Antun. 208, 33U
Romanic Ivan. 331
Rončević Ante. 136
Rožan Franjo. 331
Rudman Slavko 331
Rudolf Oliva. 852
Rukavina Zlatko. 108, 109
Rumbak Cedo. 363, 364
Rumbak Ivica. 362
Rumenjak. 14
Rupčić. 120
Rupčić Mato. 289
Rupčić Milan. 830
Rupee Duro 258
Rupee Kata. 257, 378
Rusek Blaž. 73
Rušćubić Hasan 514
Rušec Danica. 215,279
Rušec Josip 147

S

Sabol Ivan. 32
Sakmardi Alojz 201
Sajko Blaž. 150
Samac Pavle. 634
Sanader Tomo 303
Santo Gabrijel. 386
Savić Duro. 93, 94
Saša. 378
Sašek Roza. 620
Sedlović Josip. 79, 159
Sedmak Marica. 475
Seklić Dušan. 182
Sekulić. 657
SekulićTomo. 832
Sever Mitko. 418
Sever Stjapan. 75,727
Severović Luka 618
Severović Milka 887
Sinković Stjepan. 378
Sirovac. 548
Skelarlvo. 447-449
Skrivanek Marica. 437
Skubićlvan. 251,279
Skupnjak Stjepan. 711
Sladović Antun. 855
Sladović Zdenka. 452,457, 856
Slamić. 657
Slatković Nikola. 165,251, 600, 905, 908
Slavica. 408, 522, 548
Slezak Ruža. 256, 378, 589, 649
Smeh Vjekoslav. 208,709
Smiljanec Alojz. 362, 363
Smolčić Franjo. 77,163,169, 251, 280, 600, 747
Smolčić Marica. 33,279,414, 438,781,790
Smolčić Vlado. 437,789
Smole D. 399
Smolek Mijo. 302, 887
Smoljan Lavoslav. 716
Smrečki Anton. 569
Smrečki Gabro. 407
Smuđ Josip. . . . . .'•}'
SundjanovićTomo. 94
Sokol. 644
Sokol Vid. 516, 521
Solajnički Vid. 492
Sopek Janko. 730
Spaić Josip. 211
Srbljan Milka. 519
Srbljan Stevo. 620
Srnec Duro. 53,125, 711, 714, 886
Sruk Katica. 474, 852
Sruk Marica. 438, 459, 474
Stanarević Josip. 777
Stankirec Andrija 91, /30, 258, 336, 378, 871
Stančec. 375
Stančić Zivko. 148
Stančir Marijan
Stančir Slavko 107,67/, 725, 732, 741
Stanis Tomo 100, 182
Stanko Mica. 618
Stanša Kata. 335, 34U, 869
Stefić Stjepan. 487
Stipetić Stjepan. 48/
Stojčević Bara 475
Stojnić Milan. 134
Stopar Vlado. 403
Strelec Stjepan. 406,426, 427, 855, 866
Strika Ilija. 24,440, 852
Strmečki Andro. 362, 363

Strmečki Josip 407
Strugar Ivan 675
Strugar Tomo 675
Stubičanac Marijan 636
Suk Alojz 571
Suk Kata 571
Sulimanac Josip 700, 701
Susović Dragutin 189, 192, 344
Sušić Josip 709
Sutlar Stjepan 560
Svete Zdenko 335, 338, 339, 728, 869
Svetličić Mato 390,437
Svilar Mato 434
Svilar Savo 852
Svinjarec Stjepan 375

Š

Šabarić Franjo 733
Šabarić Martin 136
Šafranko Adam 366
Šagovac 703
Šajatović Julijus 363,364
Šajatović Vid 363,365
Šajer Elza 618
Šajer Neda 618
Šalković Stjepan 782
Šandor Florijan 701
Šarić 503
Sarić F. 71
Šaržek 649
Šebalj Josip 298
Sebek Ljubica 830
Sebrek Dragutin 358, 547
Šegota Nikola 301,516, 549, 556, 728
Šeguljić Janko 296
Šelendić Stjepan 118,271
Šerić Dane 145
Šešić Nikola 475
Šibi Ivan 164,204, 322, 368, 394, 656, 808, 830, 903
Šifković 776
Simrak Ivica 295
Simatović Pero 343
Šimunčić 59
Šimunić Mirko 564
Sink Milan 121
Sipek Andrija 514
Šipek Pavao 138
Široki Bolto 138
Širućka Bogumil 782
Sišinački Milan 509
Skafec Slavko 619
Skarda Antun 657
Šket August 16,525, 886
Šket Marijanka 17
Šklebar Mijo 137, 649
Skerb Vlado 200
Škrljan Mato 53, 125, 662, 801, 807
Šljivar 884
Šmit Franjo 886
Šopar Ivan 437
Šorle Mirko 514
Šoš 407
Šoš Franjo 585, 587
Šoštar Franjo 457
Šoštarec Stjepan 487
Šoštarić Kata 589, 649
Španić Ivo 830
Špehar Stjepan 134
Spiljak Mika 728
Špiranac Josip 47
Šremf Franjo 529
Starnberger Zlata 729
Štanber Ivan 375
Štimac Josip 272
Štimac Milan 481
Štorga Dragutin 357
Štrbac Nikola 94,649
Štritof Franjo 564
Šubašić . . . . . .84,163,164, 168, 313 , 424, 444, 446, 463, 464,479, 531,704,718, 726
Šušmaklvan 201,202
Sutler Stjepan 53
Šušnjar Božo 767, 787, 811
Šušnjar Nikola 24, 52, 414, 851
Švabik Franjo 782

T

Tabor Rafael I42
Takač Duro 645,649, 650, 866
Talić Muhamed 811
Tanasković Rajko 621
Tandarić Miško 305
Tarandek Milan 60
Tarandek Valent 516,521
TepšićStevan 712
Tesla Mićo 29, 662
Tiler Josip 290
Tito . . . . 84, 138, 164, 313 424 444, 459, 461, 464, 467! 468, 472, 479, 610, 704, 717, 718, 726, 886
Tišljer 389
Tišljer Andrija 825
Tišljer Valter 492
Tišljer Vilim 313,454
Tkalčić 334
Tkalec Duka 406
Tkalec Viktor 357
Tkalec Zora 406,409, 426
Točko Ivan 418
Točković Stanko 489
Toljagić Milan 135

Tomac Dragutin 478
Tomas Ivan 379
Tomašić Ljudevit 380
Tomašin Ivan 649
Tomašković Antun 852
Tomašković Josip 109, 481
Tomašković Duka 306
Tomić Melita 211
Tonček 408
Toplak August 366
Tortić Janko 820
Tot 864, 865
Tovžinsky Karlo 203
Trapinović Blaž 852
TrcakMijo 675
Trzun Juraj 492
Tucman Duro 215
Tucman Josip 518,721, 722, 908
Tucman Stjepan 564
Tuček Franjo 532
Tučkorić Vikica 185,444
Tudić Mijo 830
Tudić Tomo 336, 589, 699
Tuđman Franjo 47, 147, 210
Tuđman Stjepan 428
Tumbaš Vukašin 52
Turija Nikola 298
Turković Nikola 32, 174,378, 439, 459, 461, 702, 871
Tuškanec Jagica 438
Tušek Ivan 147

U

Uremović Ivan 711, 724
Usorac Zorka 92
Utješinović Stojan 91
Uzelac Branko 478, 480, 481
Uzelac Darinka 474, 475
Uzor Mirko 720

V

Valečić Alojz 186,189, 344
Valetić Tomo 200
Valjevac Jakov 94
Vargović Ivan 290
Varjačić Micika 362, 463
Varljan Vlado 487
Vasić Duka 344,351
Vasiljević Joco 24, 52
Veber Norbert . . . . . .163,182, 185, 197, 199, 371, 443, 445,! 533, 584, 819, 821
Velimir Kosovka 438, 782, 790
Veseli Maja 257, 340, 869
Vid 618
Videe Vinko 331
Videković Mirko 257
Vidiček Rudolf 426, 427, 729, 855
Vidović Forjan 477
Viher Zvonko 208,331
Viktor 316
Vilenica Dušan 91
VincekVera 435
Vincelj Anton 268
Vincelj Stnko 268
Vinceljak Stiepan 361-363
Vinceljak Viktor 364, 365
Vinković Duro 258, 866
Vinković Ivan 378
Vinter Franko 589
Vinter Neda 589
Višnjić Duro 618
Višnjić Tomo 302,516, 521, 524
Vitanović Branko 17, 390
Vlado 619
Vlahović Milan 459,474
Vnuk 391
Vodopija Kata 676
Vođerek Slavko 438
Vojković Mile 605
VojkovićTomo 26,851
Vokić Ante 212
Voloder Josip 699
Vori Ignac 418
Vori Jura 418
Vori Luka 418
Vori Marko 418
Vragović Gabrijel 406, 407
Vrančić Zlatko 650
VranekMato 477
Vranek Stjepan 279
Vranić Ivan 251,278, 743
Vranković Juli 131
Vranković Srbko 618
Vrećica Marija 131
Vrkljan Josip 662
Vršićek Rudolf 22
Vržić Anka 208
Vržić Ilija 710,714
Vuk Bara 518
Vuk Vinko 566
Vučinić Katica 782, 790
Vuger Katica 908
Vujaklija Kata 337,614
Vujanović Mile 15, 18, 22
Vujošević Dušan 146
Vukić Antun 504
Vukina Ivan 268, 383, 384,421,422,502
Vuković Mijo 733
Vuković Mirko 688
Vuković Pero 208
Vuković Stjepan 412, 438, 781, 783

Vuksan Dane 226, 791
Vuksan Petar 699
Vuksan Stevo 475
Vulić Ivan 564, 709, 807

Z

Zagrajski 407
Zagorec Josip 852
Zagoršćak Hider 407
Zajc 649
Zajec Josip 363,365
Zajšek Franjo 337, 644, 645
Zastavniković Krunka 253, 374, 614
Zdelar Franjo 79, 130, 150, 303
Zejna 444
Zlatić Lidija 243, 615
Zlatić Savo 25, 476, 518, 742
Zeljak Alojz 503
Zormanec Slavko 657
Zvonko vidi Zajšek Franjo ... 11

Ž

Zagar Stanko 14
Žalac Tomo 409, 599 761
Zardin Ljubica 17, 23
Žegarac Milan 531
Žerjavić Petar 570
Žganec Josip 274
Zigić Rade 43
Ziher Vinko 406,407, 426
Zivičnjak Drago 361
Zivičnjak Slavko 116,148
Zivković Damjan 208,710
Zivoder Ivan 91,151,335 342, 388, 519, 862
Zmavec Marijan 211
Znidaršić 334
Zućko 887
Zugec Josip 356
Zugić Ivan 898
Zuhina Pavao 427, 876
Zukman Božena 445, 478
Zunac Ivan 141
Zupanić Franjo 256, 258, 584

KAZALO GEOGRAFSKIH IMENA

A

•\ pa to vac. 13, 502, 566, 629, 723, 835

B

Babinac. 616, 894
Bačkovica. 616
Banija. 54
Banšćica. 145, 500
Bedekovčina. 79, 149
Bedenica. 200
Bedenik. 616,895
Bednja. 147,268,404, 407, 409, 422
Bednjinec. 412
Belaj. . . . . >57, 158
Belec. 902
Belovar-Moravče. 679, 907
Bilogora. 44,46,103,483, 517
Bistra. 75,417
Bistrica. 165
Bjelovar (kotar). 10,221,256, 341,382,384-386,587,648,872, 874
Bjelovar (okrug). 217, 225, 246, 247, 253, 385, 386, 388, 402
Blaguša. 665, 776
Blatina. 243, 296
BlinjskiKut. 155
Bobovac. 508
Bolć. 507
Bolfan. 131,503,504
Borovljan. 137
Braslovnje. 499
Bratina. 297, 496
Brdo. 817
Brdovec. 603, 723
Breberovac. 489
Bregana. 109
Bresarić. 760
Brest je. 501
Breza. 693
Breznički Hum. 345, 544
Brezova Gora. 404,871
Brezovica. 215, 598
Brezovljan 153
Brkiševina. 187
Brlenić. 759,760
Budančevica. 616
Budinšćina. 203
Budišćak. 404
Budrovac. 158,737
Bukevje. 693
Bukići. 817
Bulinac. 11,616,652
Buna. 502
Bunjan. 474

C

Caprag. 508, 509
Cepidlaka. 160
Cerje. 345,501
Crkvena Ves. 269,879
Crkveni Bok. 508
Cvetkovec. 330, 503, 504
Cvetković. 346
Cvetlin. 404,407

Č

Cade vac. 196
Caire. 145
Cakanec. 494, 504
Čazma (kotar):: 25,38 173 219, 401 402,410,411,435,443
Čazma (mjesto). 173, 402 410, 411 434,436,506,723,786
Čazma (okrug). . . . . S', 220'433
Čemernica. 441
Čergari. 237
Čepelovac. . . . . .70 , 862
Cučerje. 201,214,277, 395, 663
Čulinac. 160
Culinovec. 501

D

Dautan. 206,325,507, 653, 892
Denkovec. 214

Desinec 305, 346
Desinić 35, 36, 224, 289, 422, 423
Dinjevac 166
Dišnik 151,217,471, 472
Donja Glavica 200
Donja Kovačica 578, 863, 881
Donja Kupčina 155
Donja Plemenšćina 117
Donja Vlahinička 286
Donja Voća 290, 404
Donja Zelina 107, 679, 776, 777, 907
Donjare 233
Donje Jasenje 117
Donje Orešje 107
Donji Pribić 488
Draganac 26
Draganić 156, 157, 296
Draškovac 149
Drenovac 842
Drljanovac 892
Drnje 158
Dubovica 79, 130
Dubrava (kod Zagreba)... 160
Dubrava (kotar) . . . . . .28,38,173,21? 437, 443
Dubrava (mjesto) 99,381, 412, 414, 473, 705
Dubravica 122, 240, 314, 315, 317, 455, 502, 853
Dubrovčan 454, 571
Duga Resa 158
Duga Rijeka 79, 148, 150, 218, 235, 269, 290
Dugo Selo (kotar) 218, 277
Dugo Selo (mjesto) 96, 144, 146, 501
Dulepeska 642

Đ

Delekovac 138
Đurđevac (kotar) 10,86,225,248 333, 334, 341, 377, 586, 587
Đurđevac (mjesto) 11, 256, 334 378, 505, 648, 700
Đuretin 616
Durmanec 114,117,150, 225, 238, 267, 268, 361

F

Farkaševac 137, 413, 414, 789
Ferdinandovac 161, 255, 333, 334

G

Gaćice 59
Gaj 501
Garešnica (kotar) . . . . . .27, 37, 38 173 217, 219, 220, 402, 435, 443 '
Garešnica (mjesto) 150,778
Glavnica 76, 147, 238
Globočec 503, 674
Goranci 499
Gornja Bistra 417, 418
Gornja Glavica 200
Gornja Rijeka 70, 354, 359, 252
Gornja Stubica 165, 741
Gornja Voća 404, 408
Gornje Jesenje 268, 502
Gornje Međimurje 104, 105
Gornje Orešje 906
Gornje Presečno 236
Gornje Prigorje 268
Gornje Sredice 328
Gornje Zdjelice 196
Gornji Križ 558, 812
Gornji Pribić 488
Graberec 412
Grabovnica 26, 173, 255, 402, 435, 862
Graboštani 632
Gračani 215, 277
Gradec 13,96,173,203, 641
Gradić 499
Gragurevac 289
Grubišno Polje 637
Gudovac 153, 413, 690, 693

H

Haganj 413
Hampovica 586, 701
Hercegovac 38,54,55,151, 217, 309
Hlebine 500
Horvati 158
Hrastje 159
Hrastovac 507
Hrašćina Trgovišće 72, 203
Hrvatsko zagorje 78, 164, 202, 220,232, 246, 253, 382-389, 599
Hudovljan 92,326
Hudovo 642
Hum 70,203
Hum na Sutli 114,117

I

Igrišće 228, 417
Ivančan 413, 472
Ivančec 302, 618

Ivancec (kotar) 117,268,270, 403, 404
Ivanec (mjesto) 68,405,407, 423,570,632,735,835,836
Ivanec (Ludbreški) 69, 221, 566
Ivanić Grad 93
Ivanjska 27

J

Jakopovac 246, 333, 562, 576
Jakovlje 75, 417, 723, 742
Jakšinec 628, 666
Jakuševac 288,511
Jalžabet 545
Jalževac 214, 416, 504, 567, 603, 905
Jasenovac 422
Jasenje 422, 902
Jastrebarsko 156, 511
Javorovac 385
Jelovec 404
Ježevo 284

K

Kabel 536
Kalinovac 334
Kalnik 13, 45, 68, 69, 72, 73 92-94, 103, 130, 220, 225, 231-233, 247, 269, 273, 382, 384-387, 504
Kalje 157
Karlovac 509
Karlovec 619
Kapela 137,373,861
Kašina 107,269,501, 677, 679, 907
Kašljevac 333, 616, 893
Kladeščica 667, 674
Kladišćica 628
Klade 146
Klanjec (kotar) 35, 268, 289, 313,317,423,426,599
Klanjec (mjesto) 149, 312, 313, 417, 318, 584
Klinča Selo 296, 304
Kloštar 10
Kloštar Ivanić 23, 38, 44, 54, 173,221,660, 694, 725,797
Ključ 79
Kokot 622,623
Komarevo 155, 634
Komin 107
Konjšćina 200
Koprivnica (kotar) 92,334,341
Koprivnica (mjesto) 130, 218, 220 370, 506, 517, 636
Kostanjevac 27, 148, 435, 598
Kotari 125, 126, 133, 287
Kozarevac 255, 586, 892
Kraljev Vrh 145, 166, 417 499
Kraljevec 122, 315, 318, 454, 854
Kramarić 496
Krapina (kotar) 35, 117, 218, 361, 423
Krapina (mjesto) 148, 217, 423
Krapina (okrug) 217, 219-221, 253, 419
Krapinske Toplice 149
Krašić 109, 188, 759, 760
Križ 26, 38, 97, 99, 374, 558
Križevci (kotar) 13, 341
Križevci (mjesto) 13,92,218,641, 784
Kumrovec 123
Kupčina 494
Kupinec 297
Kurilovac 286, 628, 686
Kustošija 215
Kutina (kotar) 27,38,217,219, 436, 443
Kutina (mjesto) 146,310
Kuzminac 130

L

Ladislav 308, 576, 811
Laduč 116, 122, 147, 240
Laminae 291
Lasinja 187
Lasovac 616, 895
Lepoglava 405, 407, 422
Leskovac 416, 504, 517, 567, 575
Lika 77,252,278
Lipnica 642
Lobor 574
Lomnica 144, 502
Lučko 159
Ludbreg (kotar) 129,217,218, 245, 384, 527, 543, 546, 618, 626, 884
Ludbreg (mjesto) 79,130,218, 319, 368, 416, 505, 517, 518, 526-529, 543, 544, 556, 568-570, 617, 618, 630, 631, 632, 681, 765, 773, 811
Ludenica 532
Ludina 472, 473, 532
Luka 80, 123, 149, 240, 314, 315, 317, 318, 454
Lukovac 144

Lj

Ljubelj 356
Ljubešćica 354, 356, 359, 399, 415, 504, 566

M

Macelj 119, 150, 404
Mače 221
Madras 556, 557
Mahično 157
Mala Ludina 98, 287
Mala Mlaka 146
Mala Mučna 92,94,373,81:
Mala Pisanica 863
Mala Pupelica 616
Mala Trešnjevica 862
Mali Grabičani 176
Mali Poganac 175, 176
Mali Zdenci 153
Margečan 58, 545
Marija Bistrica 145, 303, 323
Marija Gorica 123
Marinci 421
Markuševac 277
Markuševac (Žumberak) . 495
Martinec 575, 690
Maruševac 404, 407
Mavračić 295, 495, 635
Medved 555, 810
Međimurje 53, 104, 106, 217, 222, 246, 301, 516, 517 519, 546
Medurača 882
Mičevac 147
Mihovljan 79, 142, 159 221
Miklouš 26, 160, 285, 401, 402, 434, 498, 637
Milaševac 26
Miljan 313
Molve 255, 333
Moslavina 44, 45, 46, 163, 147, 383, 385, 386, 388, 432 483, 485
Moslavačka Ludina 146
Moslavačko Selište 144
Mostari 54, 55, 684
Mraclin 288

N

Narta 26, 38, 97, 153, 500
Netretić 509
Nevinac 587, 882
NovaRača 333,616,778, 882, 891, 892
Novaki 412
Novi Marof (kotar) 103, 217, 354, 384, 519, 523, 544
Novi Marof (mjesto) 354, 355, 399, 415, 504, 554, 567,631, 839, 840
Novigrad 203, 506
Novo Selo 401
NovoVirje 161,255
Novoselec 26, 634
Novoseljani 324

O

Oborovo 235, 519
Obreška 441
Ognjanovac 622
Okrug 488, 489
Opatovina 160
Oriovac 882
Oroslavlje 395
Orovac 616, 889, 893
Osek 14
Osekovo 500, 788
Osjekovo 472
Ostrna 830
Oštre 622
Otočec 629
Otrovanac 616

P

Palančan 55
Palešnik 24
Papuk 55
Pašijan 309
Pašnik 502
Patkovac 207, 655, 896
Paučnjak 498
Pavlin Kloštar 586, 894
Pavlinovac 105
Petravina 304, 502
. Petrijanec 290
Petrovsko 290
Pešćenica 498
Pešćenik 505
Pila 417
Pisanica 11,137,221
Pisarovina (kotar) 108, 109, 187, 347
Pišćetak 509
Pitomača 10,255,378
Plavšinac 92, 337
Plemenšćina 116,268
Pleso 502
Plješivica 132,133,135, 139, 188, 281, 295, 298, 487
Pobjenik 26, 173
Podravina 219, 385
Podsused 159
Pokuplje 108, 479
Pokupsko 109,479
Polja 59

Poljana 291,414,455, 545, 787
Poljanska 472
Popovac 107, 217, 505
Popovača 97, 145, 146, 310, 900
Potok 788
Prečec 830
Pregrada (kotar) 35,36, 117, 268, 599
Pregrada (mjesto) 120, 423
Prekomurje 104, 105
Prekrižje 125, 126, 499
Prepuštovec 107
Presečno 149
Preseka 501,539
Prespa 617, 843
Prgomelj 291
Prevander 495
Prgomelj 291
Prkos 527, 528, 566, 618, 629, 809
Prosenik 123
Prugovac 247,378,616, 888
Pustakovac 105
Pušća Bistra 145,312,430, 603, 742
Putkovac 238

R

Radeljevo 71, 519
Radešić 203, 503
Radoboj 267,361,362
Radovan 78, 548, 642
Radovnica 553
Rakitovac 628
Rakovac 138
Rasinja 519, 764
Raven 19,20,21,641
Ravneš 616
Ravnice 238,313,454
Rečica (Pokuplje) 98, 297, 635
Rečica (Moslavina) 494, 534, 900
Remete 225
Remetinec 629
Repušnica 14
Resnička Trnava 160
Resnik 201
Retkovec 501
Ribnjačka 616
Rijeka 404, 506
Rovišće 152, 292
Rude 500
Ruškovac 27

S

Salovac 159
Samarica 401,402,473, 536, 850
Samobor 108, 109, 188
Sasovac 892
Sedlarica 615
Segovina 330, 774
Seketinec 503
Sela 345
Selište 155, 690
Selnica 112
Sesvete (Đurđevac) 10, 255, 256
Sesvete (Ludbreg) 619
Severin 11, 137, 204, 207, 587, 616, 653, 888, 893
Sigečak 551
Sisak (kotar) 108, 344
Sisak (mjesto) 188, 479, 508
Siščani 26
Skakavac 635
Slanje 130, 131
Slavonska Kovačica 587, 863, 882
Soblinac 107
Sokolovac 247, 337
Sopot 903
Split 197, 199
Sredice 81, 327, 381, 560, 561, 586, 723
Stabljani 634
Stara Gradiška 197, 199
Stara Rača 892
Stari Golubovec 242
Staro Selo 291
Stative 157, 295
Stipernica 902
Stremec 582
Stubica (kotar) 73,74, 272,397, 599
Stupnik
Subotica 215
Sudovac 370, 55
Suha Katalena 70
Suhaja 10, 255
Suhodol 26, 435
Sveta Helena 500
Sveta Jana 13
Sveta Klara 139, 141, 295, 298, 304, 346, 486
Sveta Marija 215, 500, 502
Svedružje 502
Sveti Ivan Zelina (kotar) 225
Sveti Ivan Zelina (mjesto) 74, 106, 218, 278, 394, 397
Sveti Ivan Žabno (kotar) 107, 679, 907
Sveti Ivan Zabno (mjesto) 332,334,341, 373, 586, 647
Sveti Križ 780
Sveti Križ Začretje 121, 239, 240, 362
Sveti Petar 218, 222
Sveti Petar (Krapina) 116
Sveti Petar Orehovec 131
Svibovec 641
Svinjarec 398, 399, 517, 518, 544, 553, 554, 566, 629
412

Š

Šandrovac 333, 893
Saš 79, 159
Šašinovac 107
Šegovina 302
Šemovac 616, 701
Sestine 215
Šiljakovina 502
Sirinec 152
Široko Selo 373, 558
Sišinec 187
Štefanac 416

T

Tomaš 893
Tomašica 27
Toplica 354
Topolovac 86, 101, 179, 768, 843, 844, 845
Trebovac 56, 76
Trešnjevica 342, 586
Trg 296
Trgovišće 454
Trnava 501
Trnovac 178,545,769
Tuhelj 122, 123, 313, 317, 455
Tuheljske Toplice 121
Turnišće 454
Turopolje 287, 501
Turski brijeg 179, 845
Tužno 545

V

Vagovina 26
Varaždin (kotar) 57, 217, 218, 384, 545
Varaždin (mjesto) 159, 218, 520, 545, 546
Varaždin (okrug) 219,515,541
Varaždinske Toplice 544, 567, 630
Velika 333
Velika Bršljenica 537
Velika Gora 238, 395, 664
Velika Gorica 108, 109, 147, 192, 276, 480
Velika Horvatska 123,124,241
Velika Mučna 329,506
Velika Pisanica 285, 333, 512, 514, 587, 616, 708, 864, 894
Velika Preseka 21
Velika Trešnjevica 255, 378, 615
Velika Trnovitica 27
Veliki Grdevac 153,181,285, 292, 308, 323, 514, 527, 708
Veliki Gredičani 71,836
Veliki Pašijan 505
Veliki Poganac 153, 233, 234, 645
Veliko Trgovišće 240,315,317 318, 454, 582
Veliko Trojstvo 101, 153, 701
Venac 157
Vidovec 905
Vinagora 289,383,421, 423, 600, 853, 903
Vinica 512,735
Vinično 103, 203
Virje 11, 137, 152, 203, 225, 255, 378, 736, 737, 863
Vis 164
Visočje 622, 623
Visoko 359
Višnjevac 196
Višnjica 404, 407
Vivodina 109
Voća 36
Vojakovac 14, 19, 641
Voloder 145
Vrapče 75
Vrbno 422
Vrbovec 14,20,21,98, 99, 173, 203, 291, 472, 641, 642, 780
Vrtlinska 26, 56
Vučani 498
Vukovje 27
Vukšinac 412

Z

Zabok 79,218,222, 290, 362, 502
Zabrđe 412
Zagorje 45
Zagorska Sela 35, 36, 312,317, 318, 455
Zagreb (kotar) 213, 277, 609, 724
Zagreb (mjesto) 163, 169, 170, 182, 183, 197, 199, 210, 233, 278, 371, 372, 386, 443, 446, 467, 478, 479, 583, 819
Zagreb (okrug) 76,218,221, 275, 741
Zajezda 114
Zaprešić 159
Zatkan 787
Završje 145,288
Zbelava 59
Zdenčac 151, 507
Zdjelice 220,332,373, 527
Zelenčina 155, 156, 297
Zetkan 411,412
Zgalište 412
Zibrinovac 13
Zlatar (kotar) 35, 103, 117, 118, 219, 270

Zlatar (mjesto) 203,423
Zorkovac 373
Zrinjski Topolovac 291,332,373, 381,691
Zvekovac 411

Ž

Žndinac 290
Zadinac 674
Trak 108,109,188,
Zumberak . ^ ^ ^ ^ ^
Žutica 287

KAZALO PREDMETNIH POJMOVA

A

Antifašistička fronta žena (AFŽ):
— **Kotar:**
Bjelovar 586
Dubrava 414,705
Dugo Selo 745
Đurđevac 262,340,586,615
Ivanec 408,409
Klanjec 317,456
Krapina 966, 366
Križevci 19, 340, 645
Ludbreg 620
Novi Marof 359
Sisak 344
Stubica 579
Zagreb 213, 604
— **Oblast:**
Zagreb 253, 615
— **Okrug:**
Bjelovar 90,340,614-617,869
Čazma 174, 439, 792
Krapina 428
Varaždin 60,524,887
Zagreb 745

Antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Jugoslavije (AVNOJ): . . . 28, 33, 37, 88, 107, 174,221, 256, 275, 356, 377,410,433,464,467, 468, 470, 479, 603, 647, 703, 726, 742

D

Diverzije na prugama u sjeverozapadnoj Hrvatskoj 78, 80, 96, 99, 145-149, 152-158, 162, 286-289, 291-298, 307-310, 324, 416, 665, 682, 683, 686, 691, 732, 734, 735, 778

Komunistička partija Hrvatske
— **Komiteti KPH:**
- **Centralni** 126,226,450,791
— **Kotarski:**
Bjelovar 335,338,589,890
Čakovec 886
Čazma 29, 437, 789
Dubrava 410-414,434,702,704,779, 781, 790
Dugo Selo 278, 279
Đurđevac 10, 11, 254-262, 336, 338, 377-380, 586, 589, 736, 866, 890
Garešnica 437, 789

Ivanec 403-409, 426, 857
Klanjec 311-319, 421, 424, 425, 451, 452, 455
Koprivnica 92-95, 303, 337, 338, 360, 361, 589
Krapina 425, 426, 856
Križevci 12-22, 337, 640, 643
Kutina 28, 434, 438, 790
Ludbreg 129-132, 516, 521, 617, 619, 885
Novi Marof 354, 357, 521, 885
Pisarovina 344
Pregrada 421, 425, 856
Prolog 104, 302, 521, 719-721, 885-887
Sisak 344, 345, 350
Stubica 75, 164-166, 577, 578, 744
Sveti Ivan Zelina 106-108, 201, 275, 673-679, 741
Sveti Ivan Zabno 335, 338, 373-377, 822, 825, 890
Velika Gorica 344
Zagreb 213-216, 278, 601, 603, 904
Zlatar 426,856

Mjesni:
Zagreb 163, 169-172, 182-185, 197-199, 371, 372, 443-446, 478, 583, 715

Oblasni za:
zagrebačku oblast 136,245,248,540,599,717, 738
Slavoniju 164

Okružni:
Bjelovar 10-12,83, 136,249-251,303, 332, 334, 335, 585-590, 861, 888
Ccizmä 23, 29, 33, 163, 172-174, 249-251, 401, 402, 432^ 437, 442, 783, 788, 849
Krapina 164, 249-251, 419, 424, 425, 600, 853, 855, 856
Pokuplje 274, 344-354, 584
Varaždin 20, 104-106, 251, 301, 302, 515, 516, 520, 521, 883, 885
Zagreb 76, 201, 274-280, 539, 540, 740, 743

Općinski:
Berek 789
Čazma 789
Dubrava 790
Đurmanec 362, 364
Garešnica 789
Ivanjska 790
Kapela 338, 374
Kloštar 789
Križ 789
Petrovsko 363, 364
Plavšinac 93, 337, 338
Severin 336, 890
Sokolovac 93, 337, 338
Štefanje 789
Trnovitica 790
Velika Pisanica 890
Virie 257, 336, 338, 378
Babotok 375
Biškupec I 59
Biškupec II 59

Dubrovčan 316
Đurđevac 378
Đurmanec 362-365
Jakopovac 375
Jalšje 316
Jalžabet 59
Jesenje 362, 363, 365
Kalinovac 257
Klanjec 316
Kloštar 258
Kraljevec 316
Luka 315
Miholjac 257
Osek 17
Putkovec 362, 363
Radoboj 364, 365
Raven-Vrbovec 17
Ravnice 316
Sesvete 213
Slatina 363,365
Srdovec 213
Sredice 375
Šemovec 257, 378
Škarnik 315
Velika Trešnjevica 258
Veliko Trojstvo 375
Vidovec 59
Virje 257
Vižovlje 316
Vojakovac 16
Zagorska Sela 315
Zrinj 375
— Povjerenstvo CK KPH za:
sjevernu Hrvatsku 162,476

Kozaci (vidi I kozačka konjička divizija)

N

Narodno oslobodilačka fronta Hrvatske (NOFH) 15, 25, 28, 33, 84, 85, 88, 127, 128, 190, 226-230, 247, 248, 520, 526, 608-611, 717
- Izvršni odbor 226, 229, 231, 607, 726, 820
— Zemaljski odbor 230,791

Bjelovar " 8.' 84, 85, 88, 89,255,261, 340, 376, 379, 586, 644, 645, 647, 651, 868
Čazma 163,172,174,402,411,413, 414, 439, 705, 785-787, 791, 827, 849-853
Krapina 314,317,429
Pokuplje 111,192
Varaždin 523, 524
Zagreb 166, 167,276, 579, 676, 679, 743

Narodno oslobodilačka vojska i partizanski odredi Jugoslavije (NOVJ)
— Bataljoni samostalni:
I srpski bataljon IG NOP odreda 51, 52, 172, 173 220: 247 302, 335,402, 434, 436, 441, 472, 521, 533, 537, 587, 694, 698, 699,725,794, 803, 806, 808
II srpski bataljon IG NOP odreda 367, 373, 384,402, 505, 536, 642, 699, 725, 787, 803, 806, 823, 871
Češki 172,173,498
Omladinski ZG NOP odreda 491, 492, 667, 671, 672

Stubički 578
Udarni IG NOP odreda 31, 50-52, 55, 56, 441, 473
536, 537, 693, 694, 696, 698, 699, 794, 803, 806

— B r i g a d e :
1. NO 33. divizije 48, 49, 51, 52, 72, 146, 173,
560, 561, 567, 800, 805, 807
2. NO 33. divizije 49,51,52,797,800,805,807
1. NO zagorska 35, 36, 45, 52, 53, 79, 102,
111-113, 116, 117, 119-125, 149, 220, 222, 223, 238-242, 267, 270-274, 321, 329, 382,
422, 429, 555, 558-561, 574-576, 599, 600, 629, 631, 652, 653, 655, 669, 671, 673, 735,
805, 811, 817, 902-904
17. NOU 28. divizije 99, 173, 224, 320, 415, 416,
504-506, 527, 529, 531, 556, 557, 567, 568, 630, 636, 639, 681, 763, 765, 766
21. NO 28. divizije 292,323,506,517,527,529,
568, 587, 630, 639, 823
25. NO 28. divizije 506, 653
Češka 86, 627
NO »Franjo Ogulinac-Seljo« 125, 126, 132-135, 189,
242-244, 281, 288, 486-489, 499, 621-624, 685-688
NO »Matija Gubec« 47, 48, 51, 52, 86, 102, 103,
176, 205, 206, 399, 415, 504, 518, 567, 568, 630, 636, 710-714, 731, 799, 804, 807, 810,
874
NO Karlovačka 139-142, 280-283, 305, 486,
488, 489, 687, 688
NO Omladinska »Joža Vlahović« 15, 187
NOU »Braća Radić« 47, 51, 52, 68, 86, 101-103,
113, 153, 175-181, 205-209, 289, 399, 415, 504, 518, 567, 568, 630, 636, 710-714, 731,
799, 804, 807, 810, 874
Srpska 24, 37, 86, 91, 164, 220
Žumberačka 687, 689

— Č e t e (samostalne):
Križevačka 15, 17, 20, 21,266, 270, 642,
673

— D i v e r z a n t s k i b a t a l j o n i :
2 629,'635, 686 189,263-265,508,590-596,
3 491, 556, 6.3; 614,'627, 794; 803, 806, 808 . . . . . 52' 66' 6?' 146' 49°'

— D i v i z i j e N O V J :
7 155,286
8 189, 276, 288, 488, 509,
621-624, 685
15 621
28 . . . . . 23, 27, 44, 46, 54, 102, 153,
164, 179, 180, 210, 319, 320, 322, 328, 329, 332, 368, 382, 504, 506, 517, 526, 527-532,
556, 566, 589, 617, 629, 631, 639, 707, 708, 843, 871
32 45-47,51,52,61,62,66,67,
101-104, 115, 153, 175, 196, 197, 224, 236, 253, 266, 320-331, 333, 341, 382, 504, 517,
526, 528, 550-564, 566, 575, 617, 629, 631, 639, 652-658, 691, 707-715, 731, 749, 750,
797-799, 804, 806, 807, 839, 843, 845, 863, 864, 865, 871, 874-877, 882, 889, 891-897
33 29,45,46, 48, 51, 52, 61, 62,
66, 67, 96-100, 102, 153, 164, 167-169, 173-182, 204-210, 235, 236, 306-311, 320, 485,
506, 631, 658-662, 680-685, 694, 725, 731, 749, 750, 754-759, 799, 800, 804, 807, 835,
851, 897-902
34 486-489, 509, 621-625
685-689

— G r u p e N O P o d r e d a :
Istočna 10. korpusa 49-53, 61, 62, 66, 67, 194,
533, 689, 695-699, 802, 806, 807
Zapadna 10. korpusa 52, 60-62, 66, 67, 73,
111-120, 231-242, 266, 321, 491-493, 526, 681, 600, 631, 663, 668, 672, 673, 722, 801,
802, 805, 807

— K O M A N D E M J E S T A :
Dubrava 706
Đurđevac 82, 256, 258, 392
Jagnjedovac 82, 95, 392
Jastrebarsko 349
Kapela 82
Lasinja 350
Novigrad 82, 95, 392
Osek 13
Pisarovina 350
Pitomača 82
Pokupsko 345
Samobor 349
Sisak 345,350
Velika Pisanica 392
Virje 82, 152, 258, 392
Zrinjski Topolovac 82,374,375,392
— K o m a n d e p o d r u č j a :
Bjelovarska 64, 66, 67, 81-83, 90, 137, 138, 338, 343, 382, 386, 389, 391, 394, 561, 578, 585, 869
Kalnička 64,66,67,92,93,382,386, 390, 394, 515, 521-525, 549, 883, 885
Moslavačka 31,64,66,67,386,389,390, 394, 441, 472, 794
Zagorska 114,274,382,386,389,392, 393, 394, 421
— K o r p u s i N O V i P O J :
10 39, 44, 46, 60-67, 145, 160, 164, 181, 202, 220, 253, 285, 319, 367, 381-394, 460, 527, 529, 531, 611-621, 748-754, 795-808, 830
1 1 39
- O d r e d i N O P :
Bjelovarski 10-12,20,50-52,54,90,101, 152, 194-197, 253, 340, 343, 533, 535, 536, 560, 561, 587, 691, 692, 696-699, 803, 806, 808, 869, 881-883, 889, 890, 895
Bilogorski 505
Kalnički 16,20,22,45, 101,112, 118, 119, 232-236, 253, 266, 267, 270, 321, 515, 520-525, 549, 672, 673, 801, 805, 807, 883, 885
Karlovački 687, 688, 689
Moslavački 24, 28, 31, 50-55, 173, 285, 440, 441, 498, 533, 690, 691, 695-699, 793, 803, 806, 808
Podravski 700-702,725,871
Posavski 50,51,56,76,77,274,277, 283, 284, 536, 538-540, 692, 693, 696-699, 746, 803, 806, 808
Turopoljsko-posavski . . . . . 109, 111, 126, 155, 189, 288, 482, 493^97, 511, 592, 595, 596, 627, 635, 686, 687, 688
Zagorski 45, 52, 111-119, 150, 238, 239, 242, 266, 267, 270, 271, 273, 382, 393, 422, 429,430, 456, 581, 671, 672, 722, 801, 805
Zagrebački 45,71-76, 111,112, 114-119, 147, 200-202, 236-238, 267-273, 277, 280, 394-398, 417, 492, 499, 628, 663-667, 670, 672, 674, 676, 745, 746, 776, 801, 805, 815, 877-881, 903-905
Žumberačko-pokupski 109, 110, 351,400,401,486, 487, 597-699, 621-624, 687, 688, 759-761
— Š t a b o v i :
Glavni NOV i PO Hrvatske 38,41-43
— V o d o v i (samostalni):
Međimurski 53, 104, 105
Narodno oslobodilački odbori (NOO)
— O d b o r i N O O :
— Kotarski:
Bjelovar 196,341,890

Čazma 54, 793, 900
Dubrava 412,413,706,782,793
Dugo Selo 279
Đurđevac 11, 137, 248, 260, 261, 379, 380, 649, 866, 868
Garešnica 793
Ivanec 407, 408
Klanjec 312,323,327,456
Koprivnica 94, 649, 868
Krapina 366
Križevci 18, 19, 644, 649, 868
Kutina 32, 793
Ludbreg 131, 132, 620
Novi Marof 139
Stubica 166, 279, 579
Sveti Ivan Zelina 679, 827
Sveti Ivan Žabno 335, 375, 649, 868
Varaždin 59
Zagreb 603

Mjesni:
Zagreb 715

Oblasni za:
Zagrebačku oblast 252, 401, 427, 428

Okružni:
Bjelovar 22,87,90,93,252,333,338, 341, 342, 457, 585, 587, 588, 645-652, 867
Čazma (Moslavina) 19, 32, 34, 36, 37, 38, 174, 252, 439, 447, 792, 901
Krapina 34, 35, 120, 224, 252, 428, 858
Pokuplje 186-194, 761
Varaždin 302, 516, 521, 524, 542, 580
Virovitica 588
Zagreb 745

Općinski:
Belovar-Moravče 107
Bistra 166
Čazma 793
Desinić 36
„.Dubrava 413
Đurđevac 136, 262
Đurmanec 366
Farkaševac 413
Hampovica 136, 137
Kapela 375
Krapina 366
Ludina 532
Maruševac 407
Petrovsko 366
Poljana 413, 793
Radoboj 366
Sveti Ivan Zabno 376
Sveti Križ 366
Sveti Petar Čvrstec 376
Semovac 136
Veliko Trojstvo 375
Vinagora 421
Voća 36
Vojakovac 17
Zagorska Sela 36,314
Zriniski Topolovac 375

Neprijateljske jedinice
— Brojno stanje i naoružanje 44, 45, 202, 203, 231, 320, 360

— Njemačke:
l.donskipuk 621, 685
1. kozačka konjička divizija 23, 34, 44, 55, 173, 205, 286, 327, 381, 436, 658, 893
I. novački rezervni puk 486
4. čerkeška divizija 506
4. kubanski puk 621, 685
— Ustaško-domobranske:
— bataljoni:
10. policijski 486
— bojne:
1. I pukovnije PTS 68, 518, 552, 762-775, 839, 843
2.1 pukovnije PTS 808, 834-849
2.1 gorskog puka 151
2. IV gorskog puka 205
3.1 pukovnije PTS 79, 811, 835, 837, 843
10. ustaška 510
II. ustaška IV gorskog puka 205
13. ustaška 134, 486
30. ustaška 486
— Oružničke postaje:
Bistra 417
Samobor 125
— Pukovnije:
I oružnička 143-162, 284-300, 320, 497, 625-640
I PTS 555, 583
— Sklopovi: Konjički PTS 776, 777
Oklopni PTS 68-71, 320, 566, 843, 844
— Župska oružnička zapovjedništva:
Bjelovar 150-153, 505, 507, 636-637
Karlovac 155-158, 509-511, 635, 636
Petrinja 153-155, 507-509, 632-635
Varaždin 147-150, 415, 416, 565-573 629-632
Zagreb 144-147, 498-507, 627-629

Savez komunističke omladine Jugoslavije (SKOJ)
— Komiteti SKOJ-a:
— Kotarski:
Dubrava 705,782
Dugo Selo 745
Đurđevac 259,260,379
Ivanec 408, 858
Jastrebarsko 109,110,303
Klanjec 317
Koprivnica 95
Krapina 365, 858
Križevci 17,18,643
Ludbreg 131, 522, 549, 620, 886
Novi Marof ! 358, 359, 522, 547, 548, 886
Pisarovina 109, 481
Pregrada 858
Prefog 302,516,522,549
Samobor 481
Sisak 110,480
Sveti Ivan Zelina 676, 678, 741, 744, 905, 907
Sveti Ivan Žabno 375, 826

Varaždin 59,522,548,549,887
Velika Gorica 109
Zagreb 604, 744
Zlatar 858
— Oblasni za:
zagrebačku oblast 216-226, 252, 604-607, 722, 727
— Okružni:
Bjelovar 88, 223, 338, 339, 728, 869
Čazma 30, 31, 32, 438, 729, 790
Krapina 223, 426, 427, 727, 729, 857
Pokuplje 108-111,478,479,480
Varaždin 252,302,515,521,522,540, 547, 728, 886
Zagreb 223, 552, 727, 744
— Općinski:
Đurmanec 365
Klinča Selo 304
Petrovsko 365

Stranke:
— Hrvatska seljačka stranka (HSS) 13,14, 25, 26, 36, 84, 85, 89, 170, 188, 191, 380, 444, 453, 545, 610, 788, 819, 820,

U

Ujedinjeni savez antifašističke omladine Hrvatske (USAOH)
— Okrug:
Čazma 438, 458-479, 792
Krapina 428
Pokuplje 111, 305
Zagreb 579,745

Z

Zemaljsko antifašističko vijeće narodnog oslobođenja Hrvatske (ZAVNOH) 23,25, 26, 28, 33, 37, 85, 88, 93, 107, 111, 126-128, 163, 172, 174, 190, 192, 193, 214, 221, 275, 305, 356, 377, 410, 412, 431, 433, 435, 457, 467, 468, 479, 520, 542, 545, 583, 603, 647, 703, 726, 742
— Izvršni odbor HSS (pri ZAVNOH-u) 26, 85, 191, 377, 444, 453, 610

S A D R Ž A J

Predgovor 5

Skraćenice 7

1 1944, lipanj 1.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o posljedicama neprijateljske ofenzive na đurđevačkom kotaru, problemu šverca te stanju u Bjelovarskome NOP odredu . . . 10

2 1944, lipanj 1.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Križevci Okružnome komitetu KPH Bjelovar o pogoršanju političke situacije nakon snažne neprijateljske propagande, te o stanju i radu partijske organizacije 12

3 1944, lipanj 2.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o akcijama Dvadeset i osme divizije NOVJ na njihovu području, neprijateljskoj mobilizaciji i odnosu stanovništva prema njoj, namjeri da formiraju srpsku brigadu, načinu populariziranja odluka Trećega zasjedanja ZAVNOH-a, organizacijskom stanju, te radu vojno-pozadinskih ustanova . 23

4 1944, lipanj 2.
Izvještaj Okružnoga NOO Krapina ZAVNOH-u o radu Propodjela u svibnju 1944. godine 34

5 1944, lipanj 2.
Izvještaj Okružnoga NOO Moslavina ZAVNOH-u o političkoj situaciji i organizacijskom stanju u svibnju 1944. godine 36

6 1944, lipanj 2.
Okružnica Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske podređenim jedinicama s uputama kako se suprotstaviti novoj taktici koju neprijatelj upotrebljava u borbi protiv jedinica NOV i POH 38

7 1944, lipanj 2.
Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i POH o operativnoj situaciji i organizaciji štabova i jedinica u svibnju 1944. godine 44

8 1944, lipanj 2.
Operativni izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama jedinica pod njegovom komandom od 11 — 26. svibnja 1944. godine 53

9 1944, lipanj 2.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Varaždin Okružnome komitetu KPH Varaždin o pojačanom neprijateljskom teroru, raspoloženju naroda prema »saveznicima«, te o organizacijskom stanju 57

10 1944, lipanj 3.
Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i POH o brojnom stanju i naoružanju te o socijalnom i nacionalnom sastavu jedinica 60

11 1944, lipanj 3.
Varaždin
Izvještaj Oklopljenoga sklopa PTS Zapovjedništvu PTS o borbama protiv partizana oko Ivanca i na Kalniku u svibnju 1944. godine 68

12 1944, lipanj 4.
Izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda Okružnome komitetu KPH Zagreb o radu partijske organizacije u svibnju 1944. godine 71

13 1944, lipanj 5.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Zagreb Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o povratku onih koji su otišli u neprijateljska uporišta, te o nastojanju da se ojača Posavski NOP odred 76

14 1944, lipanj 5.
Varaždin
Izvještaj Župske redarstvene oblasti u Varaždinu Velikoj župi Zagorje u Varaždinu i o borbama u Hrvatskom zagorju protiv jedinica NOV potkraj svibnja i početkom lipnja 1944. godine 78

15 1944, lipanj 6.
Izvještaj Komande bjelovarskoga područja Štabu Dese-

toga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o organizacijskom stanju i radu pojedinih odsjeka 81

16 1944, lipanj 7.
Zaključci sa sastanka Okružnoga komiteta KPH Bjelovar o promjeni stava prema vanjskim saveznicima i unutrašnjima antifašističkim snagama te zadacima partijske i vanpartijskih organizacija 83

17 1944, lipanj 7.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Koprivnica Okružnome komitetu KPH Bjelovar o pogoršanoj političkoj situaciji i slabostima komiteta u vezi s tim, o organizacijskom stanju te radu vojnopozadinskih vlasti 92

18 1944, lipanj 7.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV I POJ o akcijama jedinica od 20. svibnja do 5. lipnja 1944. godine 96

19 1944, lipanj 7.
Izvještaj Divizijskoga komiteta Trideset i druge divizije NOVJ Centralnome komitetu KP Hrvatske o posljedicama neprijateljske ofenzive, o radu Štaba, organizacijskom stanju partijske organizacije u svibnju 1944. godine 101

20 1944, lipanj 8.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Varaždin Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o neuspjelom pokušaju prebacivanja diverzanata i voda partizana u Međimurje, velikoj provali i hapšenju u Gornjem Međimurju i Prekomurju 104

21 1944, lipanj 8.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Sveti Ivan Zelina Okružnome komitetu KPH Zagreb o pojačanoj neprijateljskoj aktivnosti, brojnom stanju u neprijateljskim uporištima te o usvojenim zadacima novoformiranoga komiteta 106

22 1944, lipanj 8.
Izvještaj Okružnoga komiteta SKOJ-a Pokuplje Povjerenstvu PK SKOJ-a za sjevernu i južnu Hrvatsku o pogoršanoj političkoj situaciji, kadrovskim promjenama te održanome skojevskom savjetovanju 108

23 1944, lipanj 9.
Komesarski izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odre-

da politkomesaru Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o radu i djelovanju Prve zagorske brigade, Zagorskoga NOP odreda i Zagrebačkoga NOP odreda. . 111

24 1944, lipanj 9.
Operativni izvještaj Štaba Prve zagorske NO brigade Štabu Zapadne grupe NOP odreda Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOVJ o akcijama od 23. svibnja do 8. lipnja 1944. godine. 120

25 1944, lipanj 9.
Samobor
Izvještaj Oružničke postaje Samobor Kotarskoj oblasti Samobor o borbama protiv partizana kod sela Kotari, Prekrižje i Prilipje. 125

26 1944, lipanj 10.
Okružnica Centralnoga komiteta KP Hrvatske organizacijama na terenu o načinu populariziranja odluka Trećega zasjedanja ZAVNOH-a. 126

27 1944, lipanj 11.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Ludbreg Okružnome komitetu KPH Varaždin o pogoršanoj političkoj situaciji, strahu naroda pred represalijama neprijatelja te slabom snalaženju partijske organizacije u takvim uvjetima. 129

28 1944, lipanj 11.
Operativni izvještaj Štaba NO brigade »Franjo Ogulinac-Seljo« Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o borbi kod Plješivice 7. lipnja 1944. godine. 132

29 1944, lipanj 12.
Pismo Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Okružnome komitetu KPH Bjelovar o zapaženim nedostacima i nepravilnostima u radu narodnooslobodilačkih odbora na njihovu području te slabostima u radu Komande bjelovarskoga područja. 136

30 1944, lipanj 12.
Operativni izvještaj Štaba Karlovačke NO brigade Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o borbi kod Svete Jane i Plješivice. 139

31 1944, lipanj 12.
Sisak
Izvještaj Zapovjedništva Prve oružničke pukovnije Zapovjedništvu Pete oružničke pukovnije o borbama pro-

tiv jedinica NOV i POH u svibnju i početkom lipnja 1944. godine 143

32 1944, lipanj 13.
Pismo Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku Savi Zlatiću o provalama u Zagrebu, situaciji u Moslavini te raspoloženju naroda i mobilizaciji 162

33 1944, lipanj 13.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Donja Stubica Okružnome komitetu KPH Zagreb o poboljšanju političke situacije nakon odlaska neprijateljske vojske, planu provođenja mobilizacije te organizacijskom stanju . . . 164

34 1944, lipanj 13.
Izvještaj Politodjela Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o stanju i radu partijske organizacije u jedinicama 167

35 1944, lipanj 14.
Zagreb
Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o političkoj situaciji u Zagrebu, te padovima u mjesnoj partijskoj organizaciji 169

36 1944, lipanj 15.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o krahu neprijateljske mobilizacije, stanju u Češkom i Srpskom bataljonu, odlasku dobrovoljaca u jedinice NOV, načinu populariziranja odluka Trećeg zasjedanja ZAVNOH-a te o počecima osnivanja odbora JNOF 172

37 1944, lipanj 15.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za prvu polovinu lipnja 1944. godine 175

38 1944, lipanj 16.
Zagreb
Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o padovima u mjesnoj partijskoj organizaciji 182

39 1944, lipanj 16.
Izvještaj Okružnoga NOO Pokuplje ZAVNOH-u o izvanrednom sastanku održanom zbog pogoršanja političke situacije 186

40 1944, lipanj 16.
Izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama Bjelovarskoga NOP odreda od 16. svibnja do 10. lipnja 1944. godine 194

41 1944, lipanj 18.
Zagreb
Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o situaciji u Zagrebu, slabljenju blokade opskrbe Zagreba živežnim namirnicama, padovima u partijskoj organizaciji te o dovodenju u logor Stara Gradiška veće grupe ljudi iz Splita 197

42 1944, lipanj 19.
Izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda Štabu Zapadne grupe NOP odreda Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama protiv pripadnika »bijele garde« 200

43 1944, lipanj 19.
Izvještaj Obavještajnoga odsjeka Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o operativnim neprijateljskim jedinicama i jačini novouspostavljenih posada u Hrvatskome zagorju 202

44 1944, lipanj 19.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbi kod Severina 17. lipnja 1944. godine . . . 204

45 1944, lipanj 19.
Zagreb
Naredba ministra oružanih snaga NDH o osudi na smrt i strijeljanju suradnika NOP-a u domobranstvu NDH 210

46 1944, lipanj 20.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zagreb Okružnome komitetu KPH Zagreb o organizacijskom stanju partijskih i vanpartijskih organizacija te političkoj situaciji 213

47 1944, lipanj 20.
Izvještaj Oblasnoga komiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o vrlo lošoj političkoj situaciji uslijed neprijateljske ofenzive u svibnju 1944. godine, dezorganizaciji i nekonspi-

rativnom radu organizacije NOP-a, nešto povoljnijoj u lipnju, organizacijskom stanju skojevskih organizacija te radu agitpropa 216

48 1944, lipanj 21.
Pismo Centralnog komiteta KP Hrvatske Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku sa zadacima partijskim organizacijama u pripremama i izborima za odbore NOF 226

49 1944, lipanj 21.
Izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOVJ o operativnoj situaciji po sektorima te akcijama jedinica od sredine svibnja do sredine lipnja 1944. godine 231

50 1944, lipanj 21.
Izvještaj Štaba NO brigade »Franjo Ogulinac-Seljo« Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o vojnoorganizacijskom stanju i radu štabova bataljona 242

51 1944, lipanj 22.
Izvještaj Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o slaboj političkoj situaciji, koja je kulminirala potkraj svibnja 1944, o planiranim zadacima u vezi s osnivanjem odbora NOF, te organizacijskom stanju 245

52 1944, lipanj 22.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Đurđevac Okružnome komitetu KPH Bjelovar o poboljšanju političke situacije, krahu neprijateljske mobilizacije, te radu i organizacijskom stanju partijske i vanpartijskih organizacija 254

53 Izvještaj Štaba Drugoga diverzantskoga bataljona Štabu Četvrtoga korpusa NOVJ o diverzantskim akcijama u svibnju i lipnju 1944. godine 263

54 1944, lipanj 23.
Komesarski izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o vojnoorganizacijskom stanju u odredima, radu štabova, političkom radu te stanju obuće i prehrani boraca . . 266

55 1944, lipanj 24.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Zagreb Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o poboljšanju političke situacije, odjeku odluka ZAVNOH-a, problemima s vezama za prebacivanje hrane preko terena OK KPH

Pokuplje, organizacijskom stanju te stanju u Posavskome NOP odredu 274

56 1944, lipanj 24.
Izvještaj Štaba Karlovačke NO brigade Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o razbijanju neprijateljske ofenzive na Žumberak 280

57 1944, lipanj 24.
Izvještaj Štaba Posavskoga NOP odreda Štabu Istočne grupe NOP odreda Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o radu jedinica od 18. do 24. lipnja 1944. godine 283

58 1944, lipanj 26.
Sisak
Izvještaj Prve oružničke pukovnije Petoj oružničkoj pukovniji o borbama protiv jedinca NOV i POJ na području sjeverozapadne Hrvatske od 12. do 26. lipnja 1944. godine 284

59 1944, lipanj 27.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Varaždin Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o neuspjelom pokušaju prebacivanja ljudstva i materijala u Međimurje, te o toku mobilizacije za Srpski bataljon 301

60 1944, lipanj 27.
Izvještaj Kotarskoga komiteta SKOJ-a Jastrebarsko Okružnome komitetu SKOJ-a Pokuplje o radu komiteta, političkoj situaciji i mobilizaciji 303

61 1944, lipanj 28.
Izvještaj Štaba Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama od 5. do 20. lipnja 1944. godine 306

62 1944, lipanj 29.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Klanjec Okružnome komitetu KPH Krapina o političkom raspoloženju stanovništva, represalijama neprijatelja te organizacijskom stanju u lipnju 1944. godine 311

63 1944, lipanj 29.
Naređenje Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za napad na Ludbreg 319

64 1944, lipanj 29.
Izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama u drugoj polovini lipnja 1944. godine . . . . . 323.

65 1944, lipanj 30.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o popravljanju političke situacije tokom lipnja, povratku novomobiliziranih iz neprijateljskih uporišta, planu vlastite mobilizacije te organizacijskom stanju 332

66 1944, lipanj 30.
Zapisnik sa sastanka Okružnoga komiteta KPH Pokuplje na kojemu je razmotrena politička situacija i organizacijsko stanje po kotarima, problemi rekvizicije i konfiskacije, te pripreme za savjetovanje partijskih organizacija za kotare Pisarovina, Sisak i Velika Gorica . . . 344

67 1944, lipanj 30.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Novi Marof Okružnome komitetu KPH Varaždin o velikom odzivu vojnih bjegunaca na amnestiju NDH, političkome raspoloženju prema odlukama Trećega zasjedanja ZAVNOH-a te organizacijskom stanju partijske organizacije u lipnju 1944. godine 354

68 1944, lipanj 30.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Krapina Okružnome komitetu KPH Krapina o nosiocima neprijateljske aktivnosti u kotaru, organizacijskom stanju Komiteta, partijskih jedinica i vanpartijskih organizacija u lipnju 1944. godine 360

69 1944, lipanj 30.
Naređenje Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o formiranju Drugoga srpskoga bataljona i postavljenju komandnog kadra 367

70 1944, lipanj 30.
Saopćenje Štaba Dvedeset i osme divizije NOVJ borcima i rukovodiocima povodom naređenja Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ da se toj diviziji povjeri napad na Ludbreg 368

71 1944, lipanj 30.
Koprivnica
Oglas Ratnoga suda Petog ustaškog stajaćeg zdruga o streljanju dvadesetosmorice pripadnika NOP-a kao odmazda za napad partizana na četvoricu ustaša 370

72 1944, srpanj 1.
Zagreb
Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sje-

vernu Hrvatsku o teškom stanju u Zagrebu zbog stalnih racija i odvođenja ljudi u vojsku te o nepovoljnom odjeku bombardiranja Zagreba 371

73 1944, srpanj 3.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Žabno Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji i teroru neprijatelja, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, NOO, JNOF, AFŽ te o agitaciji i propagandi 373

74 1944, srpanj 4.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Đurđevac Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a te Kotarskoga NOO 377

75 1944, srpanj 4.
Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o političkoj situaciji, organizacijskom stanju Korpusne vojne oblasti te o radu komandi područja 381

76 1944, srpanj 4.
Izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda politkomesaru Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske o političkom radu i stanju u bataljonima ovoga odreda 394

77 1944, srpanj 4.
Novi Marof
Izvještaj Kotarske oblasti Novi Marof Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o kretanju i akcijama partizana 2, 3. i 4. srpnja 1944. godine 398

78 1944, srpanj 5.
Operativni izvještaj Štaba Zumberačko-pokupskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o aktivnostima odreda od 30. lipnja do 3. srpnja 1944. godine 400

79 1944, srpanj 6.
Pismo Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o mobilizaciji, te o održavanju okružnih konferencija AFŽ, NOF i USAOH-a u čazmanskome okrugu 401

80 1944, srpanj 6.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Ivanec Okružnome komitetu KPH Krapina o političkoj situaciji, organizacijskom stanju i radu Partije, NOO, SKOJ-a, AFŽ, o Agitpropu i vojsci 403

81 1944, srpanj 6.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Dubrava Okružnome komitetu KPH Čazma o političkoj situaciji, organizacijskome stanju Partije, NOO, AFŽ i o stanju blagajne 409

82 1944, srpanj 6.
Varaždin
Izvještaj Župskoga oružničkog zapovjedništva Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o borbama s partizanima od 3. do 5. srpnja 1944. godine 415

83 1944, srpanj 6.
Donja Stubica
Izvještaj Kotarske oblasti Donja Stubica Velikoj župi Prigorje o izvršenoj raciji njemačke policije na području Bistre s popisom dvadesetorice uhapšenih i proslijeđenih Ministarstvu unutrašnjih poslova 417

84 1944, srpanj 7.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Krapina Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o političkoj i vojnoj situaciji u okrugu, o radu i organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, USAOH, NOO, AFŽ, o vojsci i Agitpropu 419

85 1944, srpanj 7.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o politčkoj situaciji, teroru neprijatelja u Čazmi i okolnim mjestima, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a, USAOH-a, NOO, JNOF, AFŽ, o vojsci i Agitpropu, s blagajničkim izvještajem i pregledom brojnoga i nacionalno-socijalnog stanja 432

86 1944, srpanj 7.
Zagreb
Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o reagiranjima u Zagrebu u vezi s napredovanjem saveznika, o sporazumu Tito-Šubašić te o problemima do kojih je došlo prilikom zamjene drugova 443

87 1944, srpanj 7.
Izvještaj političkog komesara Narodnoga poduzeća Dubrava Ive Seklera Okružnome NOO Moslavina o radu u lipnju 1944. godine 447

88 1944, srpanj 8.
Pismo Centralnoga komiteta KP Hrvatske Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o upućivanju druga Mirka Lenca radi osnivanja odreda Narodne zaštite na područje oblasti 450

89 1944, srpanj 8.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Klanjec Okružnome komitetu KPH Krapina sa sjednice komiteta na kojoj su razmotreni politička situacija, organizacijsko stanje Partije, SKOJ-a, NOO, AFŽ, mobilizacija, Agitprop te utvrđeni zadaci i raspored rada 451

90 1944, srpanj 8.
Pismo Odjela za narodno gospodarstvo ZAVNOH-a Ekonomskome odjelu Okružnoga NOO Bjelovar u kojemu traže da se ulože sve snage u borbi za žetvu 457

91 1944, srpanj 9.
Zapisnik Druge okružne konferencije USAOH-a Čazma na kojoj je uz razmatranje političke situacije i rada USAOH-a na okrugu izabran i Okružni odbor USAOH-a 458

92 1944, srpanj 10.
Izvještaj Povjerenstva CK KPH za sjevernu Hrvatsku Centralnome komitetu KP Hrvatske o prilikama na terenu Slavonije i zagrebačke oblasti, o organizaciji POC-a, kadrovskim pitanjima, a u prilogu je i popis drugarica i drugova za zamjenu 476

93 1944, srpanj 10.
Izvještaj Okružnoga komiteta SKOJ-a Pokuplje Povjerenstvu PK SKOJ-a za sjevernu Hrvatsku o političkome i organizacijskome stanju te o kadrovskim promjenama unutar rukovodstava SKOJ-a u okrugu 478

94 1944, srpanj 10.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i treće divizije Desetoga korpusa za razdoblje od 20. lipnja do 5. srpnja 1944. godine 482

95 1944, srpanj 10.
Operativni izvještaj Trideset i četvrte divizije Četvrtog korpusa NOV i POJ Štabu Korpusa o borbama od 22. lipnja do 2. srpnja 1944. godine 486

96 1944, srpanj 10.
Izvještaj Trećega diverzantskog bataljona Diverzantske sekcije Inženjerijskog odsjeka Glavnog štaba Hrvatske

Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama u razdoblju od 25. lipnja do 10. srpnja 1944. godine 490

97 1944, srpanj 11.
Naređenje Štaba Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske o formiranju Omladinskog bataljona, o postavljanju komandnog kadra u Omladinskome bataljonu, Zagorskoj brigadi i Zagrebačkome NOP odredu 491

98 1944, srpanj 11.
Operativni izvještaj Štaba Turopoljsko-posavskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ za razdoblje od 25. lipnja do 10. srpnja 1944. godine . . . 493

99 1944, srpanj 12.
Sisak
Izvještaj Zapovjedništva Prve oružničke pukovnije Zapovjedništvu Pete oružničke pukovnije o borbama protiv jedinica NOV i POH od 26. lipnja do 12. srpnja 1944. godine 497

100 1944, srpanj 13.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Varaždin Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkoj i vojnoj situaciji, teroru nad stanovništvom i pogibiji drugova, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, NOO, AFŽ u okrugu, radu Komande kalničkoga područja, o stanju u Kalničkome NOP odredu te o Agitpropu 515

101 1944, srpanj 13.
Izvještaj Štaba Dvadeset i osme divizije Šestoga korpusa NOV i POJ štabovima Šestoga i Desetoga korpusa o operaciji kod Ludbrega i moralno-političkome stanju u diviziji 526

102 1944, srpanj 15.
Izvještaj Općinskoga NOO Ludina Kotarskome NOO Kutina o upadu ustaša na oslobođeni teritorij općine . . 532

103 1944, srpanj 15.
Operativni izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbama Moslavačkoga i Bjelovarskoga NOP odreda te Udarnoga i Srpskoga bataljona od 26. lipnja do 11. srpnja 1944. godine 533

104 1944, srpanj 15.
Operativni izvještaj Štaba Posavskoga NOP odreda Šta-

bu Istočne grupe NOP odreda Hrvatske za razdoblje od 26. lipnja do 14. srpnja 1944. godine 538

105 1944, srpanj 16.
Izvještaj Okružnoga komiteta SKOJ-a Varaždin Pokrajinskome komitetu SKOJ-a za Hrvatsku o poboljšanoj političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu skojevskih organizacija u kotarevima okruga i u vojsci. . . 540

106 1944, srpanj 17.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa o borbama u prvoj polovini srpnja 1944. godine . . 550

107 1944, srpanj 18.
Varaždin
Izvještaj Župskoga oružničkog zapovjedništva Varaždin Velikoj župi Zagorje o političkoj situaciji i borbama s jedinicama NOVJ od 5. do 15. srpnja 1944. godine . . 565

108 1944, srpanj 19.
Operativni izvještaj Štaba Prve zagorske brigade NOV Hrvatske Štabu Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske za razdoblje od 8. lipnja do 7. srpnja 1944. godine . . . 574

109 1944, srpanj 20.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Stubice Okružnome komitetu KPH Zagreb o političkoj situaciji i teroru neprijatelja, organizacijskom stanju te o radu Partije, SKOJ-a, JNOF, NOO, AFŽ i USAOH-a. 577

110 1944, srpanj 20.
Varaždin
Izvještaj Župske redarstvene oblasti Varaždin Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o akcijama partizana u kotarevima oblasti sredinom srpnja 1944. godine. 579

111 1944, srpanj 21.
Zagreb
Pismo Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o odlasku Krbeka i Cilića za ZAVNOH, o raspoloženju građana i prilikama u Zagrebu 583

U2 1944, srpanj 22.
Pismo Okružnoga komiteta KPH Pokuplje Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske u kojem se traži vojni materijal, izvještava o vojnoj situaciji na terenu i povaćenoj mobilizaciji u partizanske jedinice. 584

113 1944, srpanj 23.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasno-

me komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkim prilikama nakon neprijateljske ofenzive, o osnivanju odbora JNOF, radu AFŽ, o broju mobiliziranih, kadrovskim promjenama i zadacima članova Okružnog komiteta 585

114 1944, srpanj 23.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast u kojemu se obavještava da je pismo CK KP Hrvatske i Izvršnoga odbora JNOF poslano na teren, o drugovima upućenima na kurseve, a traži se i oružje za potrebe Okružnoga NOO Bjelovar 588

115 1944, srpanj 23.
Izvještaj Drugoga diverzantskog bataljona Diverzantske sekcije inženjerijskoga odsjeka Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske Glavnome štabu o akcijama u razdoblju od 9. lipnja od 23. srpnja 1944. godine 590

116 1944, srpanj 24.
Izvještaj Štaba Žumberačko-pokupskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o akcijama odreda od 18. do 24. srpnja 1944. godine 597

117 1944, srpanj 25.
Izvještaj Ivana Božićevića, člana Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o političkoj i vojnoj situaciji u Hrvatskome zagorju 599

118 1944, srpanj 25.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zagreb Okružnome komitetu KPH Zagreb o poboljšanoj političkoj situaciji, teroru nad stanovništvom, organizacijskom stanju Partije, NOO, AFŽ, SKOJ-a te o agitaciji i propagandi 601

119 1944, srpanj 25.
Pregled brojnog stanja SKOJ-evskih organizacija u Zagrebačkoj oblasti 604

120 1944, srpanj 25.
Odgovor Izvršnoga odbora JNOF Hrvatske Ivi Krbeku, koji sadrži prijedlog Izvršnoga odbora u vezi sa sporazumom i ulaskom grupe Augusta Košutića u JNOF-u Hrvatske 607

121 1944, srpanj 25.
Pregled socijalnoga i nacionalnoga sastava jedinica X. korpusa »Zagrebačkoga« NOV i PO Jugoslavije 611

122 1944, srpanj 25.
Izvještaj Trećega diverzantskog bataljona Diverzantske sekcije Inženjerijskog odsjeka Glavnoga štaba Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama u razdoblju od 10. do 25. srpnja 1944. godine. 611

123 1944, srpanj 26.
Pismo Krunke Zastavniković Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o pripremama konferencije AFŽ i radu organizacije AFŽ u bjelovarskome okrugu od 11. lipnja do 26. srpnja 1944. godine. 614

124 1944, srpanj 26.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Ludbreg Okružnome komitetu KPH Varaždin o teroru i pljački neprijatelja u kotaru, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a, NOF, AFŽ te zadacima članova Kotarskoga komiteta . .617

125 1944, srpanj 26.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i četvrte divizije Četvrtoga korpusa NOV i POJ Štabu korpusa za razdoblje od 10. do 17. srpnja 1944. godine. 621

126 1944, srpanj 26.
Sisak
Izvještaj Zapovjedništva Prve oružničke pukovnije Zapovjedništvu Pete oružničke pukovnije o borbama protiv jedinica NOV i PO Hrvatske od 12. do 26. srpnja 1944. godine. 625

127 1944, srpanj 27.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Križevci Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a, NOO, JNOF i AFŽ. 640

128 1944, srpanj 27.
Zapisnik sa sjednice Izvršnoga odbora Okružnoga NOO Bjelovar ZAVNOH-u o političkoj situaciji, stanju i radu NOO u okrugu, odjela pri Okružnome NOO, o JNOF i mobilizaciji. 646

129 1944, srpanj 27.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije De-

setoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa o borbama u drugoj polovini srpnja 1944. godine . 652

130 1944, srpanj 27.
Vojno-organizacijski izvještaj Štabu Trideset i treće divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa za razdoblje od 20. lipnja do 20. srpnja 1944. godine 658

131 1944, srpanj 27.
Operativni izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama »Zagrebačkoga« NOP odreda od 21. lipnja do 22. srpnja 1944. godine 663

132 1944, srpanj 27.
Vojno-organizacijski izvještaj Štaba Zapadne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za srpanj 1944. godine 668

133 1944, srpanj 28.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zelina Okružnome komitetu KPH Zagreb o koncentraciji neprijatelja, teroru i pljački nad stanovništvom, stradanju članova Partije, akcijama Zagrebačkoga NOP odreda i organizacijskomu stanju i radu Kotarskoga komiteta, organizacija SKOJ-a, USAOH-a, NOO, NOF, uz priloženi blagajnički izvještaj 673

134 1944, srpanj 28.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i treće divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Štabu Korpusa za razdoblje od 5. do 20. srpnja 1944. godine 680

135 1944, srpanj 28.
Izvještaj Štaba Trideset i četvrte divizije Četvrtoga korpusa NOV i POJ Štabu Korpusa o vojnoj situaciji i organizacijskome stanju jedinica divizije u sprnju 1944. godine 685

136 1944, srpanj 28.
Operativni izvještaj Štaba Istočne grupe NOP odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o akcijama Moslavačkoga, Bjelovarskoga i Posavskoga NOP odreda, Udarnoga i Srpskoga bataljona od 11. do 25. srpnja 1944. godine 689

137 1944, srpanj 28.
Vojno-organizacijski izvještaj Štaba Istočne grupe NOP

odreda Hrvatske Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ za srpanj 1944. godine 695

138 1944, srpanj 28.
Izvještaj Štaba Podravskoga partizanskog odreda Okružnome komitetu KPH Bjelovar o akcijama odreda te 0 neprijateljskim posadama u bjelovarskome području . . 700

139 1944, srpanj 29.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Dubrava Okružnome komitetu KPH Čazma o političkoj situaciji, organizacijskome stanju i radu Partije, SKOJ-a, AFŽ, NOF, NOO te o vojsci 702

140 1944, srpanj 29.
Vojno-organizacijski izvještaj Štaba Trideset i druge divizije Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV I POJ Štabu Korpusa za srpanj 1944. godine 707

141 1944, srpanj 29.
Zagreb
Prijepis naređenja Glavnoga ravnateljstva za javni red i sigurnost Redarstvenoj oblasti za grad Zagreb da se uhapšeni članovi Mjesnog komiteta KPJ i Mjesnoga NOO Zagreb, te članovi Komisije za obnovu sela predaju Pokretnome prijekom sudu na daljnji postupak . . . 715

142 1944, srpanj 30.
Uputstvo Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast svima okružnim komitetima KPH u oblasti u vezi s održavanjem konferencije JNOF 717

143 1944, srpanj 30.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Prelog Okružnome komitetu KPH Varaždin o političkoj situaciji i hapšenjima u Međimurju, organizacijskome stanju Partije, SKOJ-a i AFŽ 719

144 1944, srpanj 31.
Pismo Josipa Tucmana, člana Oblasnoga komiteta KPH za zagrebačku oblast Oblasnome komitetu o organizaciji centra za prebacivanje materijala u oblasti . . . 721

145 1944, srpanj 31.
Izvještaj Oblasnoga komiteta SKOJ-a za zagrebačku oblast Pokrajinskome komitetu SKOJ-a za Hrvatsku o političkoj situaciji i teroru neprijatelja, organizacijskome 1 kadrovskome stanju unutar organizacija SKOJ-a i

USAOH-a u okruzima, kotarevima i u vojsci u srpnju 1944. godine 722

146 1944, srpanj 31.
Zagreb
Oglas o vješanju sedmorice partizana kao odmazde zbog diverzija na prugama 732

147 1944, srpanj 31.
Varaždin
Izvještaj Župske redarstvene oblasti u Varaždinu Velikoj župi Zagorje u Varaždinu o akcijama partizana na području kotareva Varaždin, Ivanec i Novi Marof potkraj sprnja 1944. godine 734

148 1944, srpanj
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Đurđevac Okružnome komitetu KPH Bjelovar o političkoj situaciji u Virju nakon neprijateljske mobilizacije 736

149 1944, kolovoz 1.
Okružnica Oblasnog komiteta KPH za zagrebačku oblast okružnim komitetima o njihovim zadacima u vezi s mobilizacijom ljudstva i materijalnih dobara za jedinice NOV 738

150 1944, kolovoz 1.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Zagreb Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o političkoj situaciji, organizacijskom stanju partijske organizacije, radu SKOJ-a, NOO, AFŽ, te stanju u Posavskome i Zagrebačkome NOP odredu 740

151 1944, kolovoz 1.
Izvještaj Sanitetskoga odsjeka Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Sanitetskome odjeljenju Glavnoga štaba NOV i PO Hrvatske o organizacijskom stanju saniteta u jedinicama, higijenskim prilikama, medicinskom osoblju te o opremi kojom raspolažu 748

152 1944, kolovoz 1.
Izvještaj Divizijskoga komiteta Trideset i treće divizije NOVJ Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o radu i organizacijskom stanju partijske i skojevske organizacije 754

153 1944, kolovoz 1.
Izvještaj Žumberačko-pokupskoga NOP odreda Štabu Trideset i četvrte divizije NOVJ o akcijama od 29. do 31. srpnja 1944. godine 759

154 1944, kolovoz 1.
Izvještaj Prosvjetnoga odjela ONOO Pokuplje Odjelu narodne prosvjete ZAVNOH-a o radu odjela i stanju školstva 761

155 1944, kolovoz 1.
Ludbreg
Izvještaj Prve bojne Prve pukovnije PTS Zapovjedništvu PTS o borbama protiv jedinica Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ u srpnju 1944. godine . . . 762

156 1944, kolovoz 1.
Zagreb
Izvještaj Konjaničkoga sklopa PTS Zapovjedništvu PTS 0 borbama protiv jedinica NOV u srpnju 1944. godine . . 776

157 1944, kolovoz 1.
Bjelovar
Izvještaj Župske redarstvene oblasti Bjelovar Glavnome ravnateljstvu za javni red i sigurnost NDH o akcijama partizana u srpnju 1944. u kotarevima Bjelovar, Čazma i Garešnica 777

158 1944, kolovoz 2.
Zapisnik sa sastanka Kotarskoga komiteta KPH Dubrava na kojemu su utvrđeni politička situacija, zadaci za provedbu mobilizacije te zadaci za članove komiteta u vezi s održavanjem Okružne konferencije JNOF, bilo je riječi i o primanju novih članova te o radu skojevske organizacije 779

159 1944, kolovoz 3.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Centralnome komitetu KP Hrvatske o političkoj situaciji, mobilizaciji, žetvi, organizacijskom stanju partijske organizacije, radu omladinske organizacije, osnivanju odbora JNOF, radu NOO te stanju u Moslavačkome NOP odredu, Udarnome bataljonu IG NOP odreda, Srpskome bataljonu, Diverzantskome bataljonu i Komandi moslavačkog područja 783

160 1944, kolovoz 3.
Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV 1 POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o operativnoj situaciji i organizacijskom stanju jedinica 795

161 1944, kolovoz 3.
Ivanec
Izvještaj Druge bojne Prve pukovnije PTS Zapovjedniš-

tvu Prve pješačke pukovnije PTS o borbama protiv jedinica NOV u srpnju 1944. godine 808

162 1944, kolovoz 4.
Zagreb
Izvještaj Norberta Vebera Povjerenstvu CK KPH za sjevernu Hrvatsku o situaciji u Zagrebu, problemu nekonspirativnoga rada, nesuglasicama u redovima bivšeg vodstva HSS povodom sporazuma Tito-Šubašić te o drugim pitanjima 819

163 1944, kolovoz 4.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Sveti Ivan Žabno, Okružnome komitetu KPH Bjelovar o lošoj političkoj situaciji, nedovoljnom radu partijske organizacije te o utvrđenim zadacima za prevladavanje takva stanja. . . 822

164 1944, kolovoz 5.
Izvještaj Štaba Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ Glavnome štabu NOV i PO Hrvatske o rezultatima borbi od 1. travnja do kraja lipnja 1944. godine. . . 828

165 1944, kolovoz 7.
Oglas o vješanju desetorice pripadnika NOP-a zbog napada partizana na vlak između željezničkih stanica Prečeca i Ostrne 830

166 1944, kolovoz 7.
Novi Marof
Izvještaj Druge bojne Prve pukovnije PTS Zapovjedništvu PTS o borbama protiv jedinica Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ u srpnju 1944. godine . . . 833

167 1944, kolovoz 8.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Čazma Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o osnivačkoj konferenciji NOF-a za Moslavinu 849

168 1944, kolovoz 8.
Zapisnik sa sastanka Okružnoga komiteta KPH Krapina na kojemu su razmotreni politička situacija, organizacijsko stanje i rad partijske organizacije te djelovanje antifašističkih organizacija 853

169 1944, kolovoz 9.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Centralnome komitetu KP Hrvatske o pojačanoj neprijateljskoj aktivnosti, mobilizaciji, sastanku s predstavnicima Madžara, organizacijskom stanju, radu NOO, formiranju

odbora JNOF, radu odbora AFŽ, Komande područja te o stanju u vojnim jedinicama 861

170 1944, kolovoz 9.
Izvještaj Divizijskoga komiteta Trideset i druge divizije NOVJ Centralnome komitetu KP Hrvatske o stanju u jedinici i radu partijske i skojevske organizacije 874

171 1944, kolovoz 9.
Operativni izvještaj Štaba Zagrebačkoga NOP odreda Štabu Zapadne grupe NOP odreda o akcijama odreda od 23. srpnja do 9. kolovoza 1944. godine 877

172 1944, kolovoz 10.
Operativni izvještaj Bjelovarskoga NOP odreda Štabu Istočne grupe NOP odreda za vrijeme od 26. srpnja do 10. kolovoza 1944. godine 881

173 1944, kolovoz 11.
Zapisnik sa sastanka OK KPH Varaždin na kojemu je razmatrana politička situacija, rad i organizacije u kotarima te stanje u Komandi kalničkoga područja i Kalničkome NOP odredu 883

174 1944, kolovoz 14.
Izvještaj Okružnoga komiteta KPH Bjelovar Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o teroru neprijatelja u selima Prugovac, Severin i Orovac, reakciji Madžara na poziv da se mobiliziraju u jedinice NOV te o kadrovskim promjenama 888

175 1944, kolovoz 14.
Operativni izvještaj Štaba Trideset i druge divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbama od 27. srpnja do 13. kolovoza 1944. godine 891

176 1944, kolovoz 14.
Izvještaj Štaba Trideset i treće divizije NOVJ Štabu Desetoga korpusa »Zagrebačkoga« NOV i POJ o borbama od 20. srpnja do 5. kolovoza 1944. godine 897

177 1944, kolovoz 14.
Izvještaj Politkomesara Prve zagorske NO brigade Oblasnome komitetu KPH za zagrebačku oblast o borbama po dolasku u Zagorje početkom kolovoza te političkim prilikama na sektoru Krapina, Pregrada i Klanjec . 902

178 1944, kolovoz 15.
Izvještaj Kotarskoga komiteta KPH Zagreb Okružnome komitetu KPH Zagreb o akciji Omladinskoga bata-

ljona na miliciju u Jalševcu te pokušajima da se spriječi odlazak dobrovoljaca u četvrti bataljon Zagrebačkoga NOP odreda 904

179 1944, kolovoz 15
Izvještaj Kotarskoga komiteta SKOJ-a Sveti Ivan Zelina Kotarskome komitetu KPH Sveti Ivan Zelina o političkoj situaciji, mobilizaciji za svetoivanjski bataljon te organizacijskom stanju 905

Kazalo osobnih imena 911

Kazalo geografskih imena 925

Kazalo predmetnih pojmova 933

RECENZENT
Zdravko Dizdar

LEKTOR
Vanja Graovac

TEHNIČKI UREDNIK
Branka Buljina

KOREKTOR
Igor Graovac

KAZALA
Mate Rupić